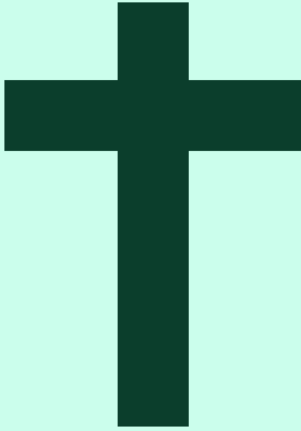

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea

Ireclota Mene
The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Copyright © 1993 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Bine

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
0b7e6c06-9d83-54ea-bc99-bd2fbd2df2fe4

Contents

FRT	1
Matayo	3
Mareko	74
Luuka	117
Yoane	195
Apostolo	247
Rooma	316
1 Korinito	350
2 Korinito	379
Galatiya	399
Epeso	412
Pilipi	423
Kolose	431
1 Tesalonika	439
2 Tesalonika	446
1 Timoti	450
2 Timoti	458
Taitus	464
Pilimon	468
Heberu	470
Yakobu	494
1 Peteru	502
2 Peteru	512
1 Yoane	518
2 Yoane	526
3 Yoane	527
Yuuda	529
Apokalupo	532

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
[bon]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1993, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication 1993 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Ireclota Mene

MATAYO ME MIIJI MENE

Yeesu Keriso me Kaakesaare Gemi

(Luuka 3:23-38)

- 1 Ai lui Yeesu Keriso me kaakesaare bime ngii gemi. Yeesu lui Daawida me kaakesaare ge, Daawida lui Abrahamo me kaakesaare ge.
- 2 Abrahamo lui Isacako me Babe ge,
Isacako lui Yakobu me Babe ge,
Yakobu lui Yuuda piyepu teeme naniganewaleyame bime babe ge,
- 3 Yuuda lui Perese naabi Sera bime babe ge, teeme mage lui Tamara tage.
Perese lui Hesoroma me babe ge,
Hesoroma lui Arama me babe ge,
- 4 Arama lui Aminadaba me babe ge,
Aminadaba lui Naasona me babe ge,
Naasona lui Salamona me babe ge,
- 5 Salamona lui Boasa me babe ge, teeme mage lui Rahaba tage.
Boasa lui Obeda me babe ge, teeme mage lui Ruuta tage.
Obeda lui Yese me babe ge,
- 6 Yese lui Daawida me babe ge, lui te mope biname me äbituji.
Daawida lui Solomona me babe ge, teeme mage lui Uriya me coga tage.
- 7 Solomona lui Rehoboamo me babe ge,
Rehoboamo lui Abiya me babe ge,
Abiya lui Asa me babe ge,
- 8 Asa lui Yosepata me babe ge,
Yosepata lui Yorama me babe ge,
Yorama lui Osiya me babe ge,
- 9 Osiya lui Yotama me babe ge,
Yotama lui Ahasa me babe ge,
Ahasa lui Hesekiya me babe ge,
- 10 Hesekiya lui Manasa me babe ge,
Manasa lui Amona me babe ge,
Amona lui Yosiya me babe ge,
- 11 Yosiya lui Yekoniya naabibime babe ge. Pui padare cabu Yosiya liba teeme bāgrā bine jepānimuji, Babloniya biname cina Israela biname bine joomlājimujisi teeme cewe me waadename.
- 12 Israela biname cina liba Babloniya je icrajimuji,
piba Yekoniya Salatiyelu ne jepānuji.
Salatiyelu lui Serubabelu me babe ge,
- 13 Serubabelu lui Abyuda me babe ge,
Abyuda lui Eliyakima me babe ge,
Eliyakima lui Asora me babe ge,
- 14 Asora lui Sadoka me babe ge,
Sadoka lui Akima me babe ge,
Akima lui Elyuda me babe ge,
- 15 Elyuda lui Eliyasara me babe ge,
Eliyasara lui Matana me babe ge,
Matana lui Yakobu me babe ge,
- 16 Yakobu lui Yoosepa me babe ge, lui Mariya me rooriye ge. Mariya te Yeesu ne jirnguji, lui ne Keriso ca einenisi.

¹⁷ Yoo siige, footin kaakesaare gemi Abrahamo ca ngälu Daawida ne oomlaname, cuta nuuja footin gemi Daawida cabu ca ngälu Israela biname bine liba ewadimujisi Babloniya cewe me, cuta puma cita ca nuuja footin gemi ngälu Keriso ne oomlana, biname bine niya cabu ca lui te cire yäasecrärempi.

*Yeesu Keriso me Aplimla
(Luuka 2:1-7)*

¹⁸ Yeesu Keriso me aplimla apu gyene: teeme mage Mariya lui Yoosepa me ciwelooloyame ge. Teepi camuge atejäclmuta, Mariya liba umle äbitige, egä tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene.

¹⁹ Teeme ciwelooloyame Yoosepa epu biname ge, lui te iyeta mule bine Moose me Cotre ibi jaawenimuge, yepä tabe singi lica ge Mariya ne biname bime sobe cabu teeme mäpumäpu poto cidi me aitnejame, pui Cotre te lipu jücenige wawename, yepä tabe singi ge teebine ogä ägyime.

²⁰ Tabe liba ngene jotwananige teebine ägyime, Yageyame me mename seemo te wama cabu piba taboclomtige teeme bau me, jejige egä, “Yoosepa, Daawida me kaakesaare, wälu gone läbitute Mariya ne coga me acatame, inge tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene.

²¹ Tabe bägrä ne pa jäärngepi, maane ngii einepi Yeesu, inge tabe te teeme binamewale bine teeme niya cabu ca cirege äseccera.”

²² Siige, ai mule cina äbitininisi naace täapume toraca me äbitame Yageyame me yepä mename biname te lipu teeme mene jeitnäjuji egä,

²³ “Camu tääpe cama ngulebägrä te mäpumäpu cirege, siige bägrä ne cire jääpänepi. Teebine Emanuwela ca cire yaainepesi.” Emanuwela lui egä ‘Acejiyame pisi nyene mine cama.’

²⁴ Siige Yoosepa liba arpinantige, tabe Mariya ne coga me jowenige, Yageyame me mename seemo te teebine lipu jejige.

²⁵ Yepä teepi magebi rooriye bime mule lica jaawenäsi, ngälu Mariya bägrä ne jirngige, siige Yoosepa ngii ecäringe Yeesu.

2

Biname cina Secluji Bimu Acita Gome ca Yeesu ne Päpäname

¹ Heroda lui padare cabu mope biname me enajuji, Yeesu piba aplimluji Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Pui ingwe gaabe ca lui cina labiberäjininusi wale poto cidi me, seclige bimu acita gome ca Yerusalema me,

² biname bine puma itemläjemisi egä, “Kirece bägrä ärngeji luci yene, lui te cirege Israela biname bime mope biname me äbita? Cine teeme wale ne jääpänepesi, bimu acita gome ca liba tacitepi, siige cine naclige teeme gome kokorare ca äpednerame.”

³ Mope biname Heroda liba itecijige ai mene, tabe mage ngenecu mäpu me äbitige cuta iyeta Yerusalema biname piyepu.

⁴ Tabe ala tesoglicmige iyeta modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bine, siige itemlimige egä, “Keriso lui te biname bine niya cabu ca cirege äseccera, tabe luma cire laplimlepi?”

⁵ Teepi Heroda ne jejisi egä, “Tabe cire laplimlepi Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Cine umle apu gemi, inge Acejiyame me mename biname te ituge oogära ai poto cidi me apu egä,

⁶ Betelehema cewe Yuudea gawe cabu, maane papa cewe lica gäte nuuja Yuudea cewe cabu ca, inge mäame cabu ca cirege mope biname otni,

lui te căme Israela biname bine cire yaawademepi.' ”

⁷ Heroda liba ai mene itecijige, tabe piba ogă ala tesoglecmige bimu acita gome ca lui cina seclumi Yerusalemă me, siige itemlimige egă, “Weene liba jăăpănepeye wale ne acita?”

⁸ Heroda liba umle äbitige, wale te liba tacitepi, peei ingwe gaabe ca tabe piba pui biname bine jityepimige Betelehema me apu mene cama egă, “Äte naaclege cängena băgră ne ärngime. Liba jepănepeye, piba täcnäripeye cebine umle wawename. Cane cuta piba pa lädepene kokorare ca äpednutame teeme gome.”

⁹⁻¹⁰ Siige teepi eclige, gaabegabe jepänisi pui yepă wale ne, teepi lui ne jăăpănanepesi bimu acita gome ca. Teepi liba jepänisi, siige mage gege ecisi. Wale te teeme niinäce me äbitige, ngălu emă bojă jegige, băgră te luma enajige.

¹¹ Teepi mete bora me ebăcnisi, siige băgră ne liba jepänisi teeme mage Mariya cama, teepi kokorare ca ipednemalimisi teeme gome teebine opo gaabe me acitame. Puma cita ca teepi baiko bine jepatnimisi, isemisi gol, miijirage lengo pouda uubudera täăpume piyepu miijirage lengo uli ngedo ngii müra, siige ecărisi băgră matikăli ne.

¹² Pui ingwe gaabe ca teepi teeme cewe me nuuja gaabe cabu äcnäriige, ingle Acejiyame te teebibine wama ca umle jevenimige egă, “Weene gone läcnärininuye Heroda ne umle wawename.”

Mariya Yoosepa naabi Uucrăsi Aikupito me

¹³ Bimu me acita gome ca lui biname cina saaclepi, liba äcnäriige teeme cewe me, piba Yageyame me mename seemo te taboclomtige Yoosepa bau me, wama secăriige egă, “Arpinanti, băgră ne ecati teeme mage cama, uocratnăneye Aikupito me. Puma inajăpi, ngălu cane te pa jijipene weene äcnărame. Weene ai ne naace name pi wawename, ingle Heroda băgră ne pa jăärngepi budre me aglime.”

¹⁴ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, băgră ne ecatige mage cama, siige ciye Betelehema ne sebmălănisi Aikupito me otnime.

¹⁵ Teepi puga aanajăniige, ngălu Heroda budre äbitige. Ai mule te naace täăpume äbitige ibibi äbitame mename biname te lipu Yageyame me mene jeitnăjuji egă, “Aikupito ca cane căme băgră ne ituge ala asogleca.”

Băgră bine Eglecimisi Betelehema je

¹⁶ Heroda liba umle äbitige, egă bimu acita gome ca lui biname cina saaclepi teebine sengletnăjumesi, siige tabe caapocapo claabe te joomlige. Tabe jejemige neeneni kămăge cama imăbăgră bine coo piyepu teeme iganewale bine iyeta budre me aglecame Betelehema cewe ngalebora je piyepu teeme wajwa je lui cewe cabu ta. Tabe neeneni kămăge cama imăbăgră bine piyepu teeme ingwe ca lui imăbăgră bine aglecame naace popi jejemige, ingle bimu acita gome ca lui cina saaclepi, tabe teeme bau ca umle läbitepi, egă neeneni kămăge ngalebora teepi pui wale ne jăăpănanepesi.

¹⁷ Apu toraca me äbitige mename biname Yeremiya lipu niinäce gaabe me itu jiicuji egă,

¹⁸ “Teepi Raama cewe ca ala itecijenemige piyepu ngenecu bora babo ele.

Raakela ele ongenige teeme băgră bime täăpume, tabe singi lica teebine owe äswime, ingle teepi opo puma lica gemi.”

Yoosepa naabi Aikupito ca Täcnäränisi

¹⁹ Heroda liba budre äbitige, piba Yageyame me mename seemo te tabo-clomtige Yoosepa bau me Aikupito je, wama secäriige egä,

²⁰ “Arpinanti, bägrä ne ecati teeme mage cama, äcnäräneye Israela gawe cabu me, ingle lui cina bägrä ne aglime jaawenanepesi, budre gemi.”

²¹ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, mage bägrä bine aacatige, äcnäränisi Israela me.

²² Yoosepa liba itecijige, egä Arkela teeme babe Heroda me puupu itu jaacatepi, mope biname me itu läbitepi Yuudea probins ngalebora, siige tabe wälu äbitige Yuudea me acnenutame. Puma cita ca Acejiyame te cuta nuuja wama secäriige tabe otnime Galilaya probins cabu me, siige tabe piiyeme ädige.

²³ Teepi puga aanajänige cewe ngii Nasareta je. Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname bime mene egä, “Teebine Nasareta biname ca cire yaainepesi.”

3

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Mene Jejananemige (Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Pui padare cabu Yoane niiye ca äciseja biname te tädige, gije abacitige mene jajanenname daapo taatu cewe cabu je Yuudea gawe ngalebora.

² Tabe apu jüicemige egä, “Weene niiya mule cabu ca atatröngärineye, ingle Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.”

³ Yoane peese nyene pui biname, Acejiyame me mename biname Isaya lui poto cidi me itu jüicuji egä,

“Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jüicepi egä, ‘Gaabe ne emacetrnäjeye Yageyame tääpume,

weeme mule bine conocäco jebenemeye teeme otni tääpume!’ ”

⁴ Yoane me cäbletääpe lui kamela me ngäli ca wawenäneji ge, piiyepu tabe kamela tääpe baagi ca asigräneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yäärngäjimuge piiyepu uri niiye yäänäjuge.

⁵ Biname cina saacluge teeme bau me Yerusalema ca, iyeta poto ta Yuudea gawe cabu ca piiyepu Yoridana baduge neeneneni poto ca.

⁶ Tabe piba teebibine niiye ca jicisäjemige Yoridana baduge cabu, teepi liba teeme niiya mule bine jebawudnäjimisi.

⁷ Yoane liba jepänimige bucurage Parisea sigu biname piiyepu Sadukea sigu biname cina otni teeme bau me niiye ca äciseja tääpume, tabe jejemige egä, “Weene cobyame pana angletne-jayame biname gemi! Weene apu jingeninige, egä weebibine liba niiye ca birige äciseja, weene siige piba cire uucratnipeye mäpu daremu cabu ca, Acejiyame te lui ne cire täätpepepi.

⁸ Weene eei mule bine jebenemepewe, lui cina jiwabininusi, egä weene siige bii tatatröngärininiiye niiya mule cabu ca.

⁹ Piiyepu cuta weene apu gone jingeninige egä, ‘Ingle Abrahamo lui cime kaakesaare gyene, peei name pi cine mäpu daremu ne lica cirege päpäna Acejiyame bau ca.’ Cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame liba singi gyene, tabe ibibi gyene ai kula bine atepलगंjame Abrahamo me kaakesaare tääpume.

¹⁰ Yäpä acitäneji gyene uli maape. Lui uli cina miijirage kuu lica yäyemuge, yaargawimusi, uliobo cabu me yiisabimusi.

¹¹ Cane weebibine niye ca jicisäjenininine awabame, egä weene siige bii tatatrongärininiye weeme niiya mule cabu ca. Yepä laati te pa tädepi căme ingwe ca, tabe weebibine Aceji Seemo ca piyepu uliobo ca page jicisäjipi. Uliobo te lipu domäji bine yaabemuge, tabe pepu pagege weeme cabu ca jugijugi mule bine äciseja. Tabe baborage gyene, cane matikäli gäne. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape sea iibirame.

¹² Teeme pisi nyene wiiti kuu ämleceja gwidape wiiti kuu mälwä cama maramara me wawename. Tabe kuu bine teeme mete cabu me cire yaawademepi, mälwä bine ätuma căco uliobo cabu me cire yiisabemepi ayi täápume.”

*Yoane te Yeesu ne Niiye ca Jicisäjige
(Mareko 1:9-11; Luuka 3:21-22)*

¹³ Piba Yeesu tädige Galilaya gawe cabu ca Yoridana baduge me Yoane te teebine niye ca puma äcisejame.

¹⁴ Yepä Yoane singi ge Yeesu me ngenecu atatrongtame, siige tabe jejige egä, “Maane te cebine miiji niye ca äciseja, peei name pi maane ngeno me tädite căme bau me niye ca äciseja täápume?”

¹⁵ Yeesu jejige egä, “Ai taje maane jeweni, cane ngena täápume naajenine. Apu mule ca mine jewenenago, Acejiyame ngena täápume singi.” Yoane Yeesu me mene jecatige, siige teebine niye ca jicisäjige.

¹⁶ Yeesu ne liba niye ca jicisäjige, tabe piba tarpatige niye cabu ca. Piba taatu cabucewe te iitnige teeme täápume, siige tabe jepänige Acejiyame me Seemo te äina je gimäe ele pana teeme papa cabu me.

¹⁷ Puma cita ca tagepogogo te tädige cabucewe ca egä, “Ai lui căme ngenecurage bägrä gyene. Cane baborage ngenecu miiji gäne teeme täápume.”

4

*Satani te Yeesu ne Epicetneräjige
(Mareko 1:12-13; Luuka 4:1-13)*

¹ Puma cita ca Aceji Seemo te Yeesu ne ecanige daapo taatu cewe cabu me Satani te teebine puma apicetnäräjame.

² Tabe liba footi bimu footi ciye cama deedei căco enajige puma, piba loolomecewe te joomlige.

³ Puma cita ca Satani te teeme bau me tädige, jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula bine jejemi buluduu me atepलगame.”

⁴ Yeesu jejige egä, “Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yäacärimuge biname bine, yepä iyeta mene Acejiyame lui jiicemuge.’”

⁵ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo cewe Yerusalema me, Acejiyame täápume mara me lui cewe wawenäneji ge, siige teebine puga etecwantige iiwäreja mete toro cabu caburage je,

⁶ jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacamti gawe me, inge Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te teeme mename seemo bine cire jaajemepi mäame poto cidi me; siige teepi meebine teeme ime cabu cire naacanepesi, piba maane mäame ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’”

⁷ Yeesu Satani ne jejige egä, “Oogäräneji mene te cuta jiicenige egä, ‘Maane dupe päpäname mäamämu gone läbitute Yageyame mäame Acejiyame ne apicetnärame, egä tabe kälyä nawenuge.’”

⁸ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo podo caburage me, puma teebine jewabäjige maramara mope biname bime gawe piyepu teeme iyeta lijaliya gwidape,

⁹ siige jejige egä, “Iyeta ai cane meebine nääcärenine, maane liba kokorare ca ääpednutenite cebine awejename.”

¹⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Satani, äyebtingti căme bau ca, ingle Oogäräneji mene te apu jicenige egä, ‘Yageyame, mäame Acejiyame ne yaawewanuye, cuta teeme taatu singi ne jewenepi.’”

¹¹ Siige Satani te Yeesu ne ebmalige; Acejiyame me mename seemo cina piba seclige teebine ätityerame.

Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu

(Mareko 1:14-15; Luuka 4:14-15)

¹² Yeesu liba itecijige, egä Yoane ne krokeciye mete me bisinglantisi, tabe acnenutige Galilaya probins cabu me.

¹³ Tabe Nasareta cewe je lica enajige, yepä tabe ädige Kaprenauma cewe je lenajame, lui tage Galilaya sawa gome Seblona Napatali naabime gawe cabu.

¹⁴ Apu toraca me äbitige mename biname Isaya me mene egä,

¹⁵ “Seblona piyepu Napatali naabime gawe piyepu lui gawe Meditarenia malu gome, piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca lui gawe piyepu Galilaya gawe, Acejiyame umle căco biname cina luma icrajinige;

¹⁶ ai maramara gawe cabu, lui biname cina krokeciye cabu icrajinige, teepi babo apacyera ne cirege päpäna.

Cuta lui biname cina wäluwälu icrajinige budre mule name pi, apacyera te teeme cabu me cire luungepmalepi.”

¹⁷ Yeesu lui padare acnenutige Galilaya me, tabe giye abacitige mene jajanename egä, “Tatatrongärineye weeme niya mule cabu ca, ingle Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.”

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglicmige

(Mareko 1:16-20; Luuka 5:1-11)

¹⁸ Yeesu liba ädige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpäninge nanigane wäsi bine, Simona (lui ne einenisi Peteru ca) piyepu teeme igane Andrea. Teepi net bine yisabäjemäsi sawa bora me, ingle teepi cibubade biname ge.

¹⁹ Yeesu teebine jaajige egä, “Siclege cane cama otnime căme abiberäja bägrä lenajame. Weene niinäce lipu cibu bine toomlajenanemumeye, page cane weebibine ibiberäjinine biname bine căme bau me pepu waadename.”

²⁰ Piba taatu teepi teeme net bine ebmalemäsi Yeesu cama yepä otnime.

²¹ Puma cita ca cerämu tabe ädige, cuta nuuja nanigane wäsi bine jääpäninge, Yakobu naabi Yoane Jebedayo me bägrä. Teepi teeme poo cabu jage teeme babe Jebedayo cama, net bine emacetnäjemäsi. Yeesu Yakobu Yoane naabibine ala taasoglicge teta cama otnime.

²² Teepi piba taatu teeme babe ne ebmaläsi poo cabu, Yeesu cama aaclige.

Yeesu Biname bine Ebiberäjimige, Mene Jejananemige, Pita cabu ca Miiji Jewenanemige

(Luuka 6:17-19)

²³ Yeesu Galilaya probins cabu iyeta poto ta waatnetnäjuge. Tabe biname bine yaabiberäjimuge teeme abasecretna mete cabu ta, Miiji Mene

jaajananemuge, egä Acejiyame te biname bine pagege waadena, piyepu cuta tabe biname bine maramara pita cabu ca miiji me jaawenanemuge.

²⁴ Yeesu ne idre jecenanisi iyeta poto ta Suriya gawe cabu. Pipu pi teeme bau me biname bine sewadäjemisi, lui cina cewe loocananinusi maramara pita coo mäpu name pi, naace niiyarage cable teeme trupa cabu, oonina pita piyepu tääpe nuuja poto budre. Yeesu iyeta teebibine miiji me jewenanemuge.

²⁵ Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe sicwisi Galilaya gawe cabu ca, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ca, Yerusalema ca, Yuudea gawe cabu ca piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca.

5

Ngenecu Miiji Laati Bemi?

(Luuka 6:20-23)

¹ Yeesu biname tomi bine liba jepänimige, tabe piba jegelige podo cabu me, puga adnatige. Teeme abiberäja bägrä cina jewaclomtisi teebine,

² siige tabe giye jecitige teebibine abiberäjame egä,

³ “Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi owecumete seemo ireclota ngalebora;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

⁴ Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi ele yaangenetnemuge;
Acejiyame te teebibine owe yäaswemuge.

⁵ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi Acejiyame taatu cabu me ire;
teepi jääpänimusi Acejiyame ngena tääpume ituge iicana.

⁶ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi baborage singi wawename Acejiyame me singi;
teeme peei singi te toraca me läbituge.

⁷ Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi poto biname bine owecu jaawenimusi;
teepi cuta owecu ne jääpänusi teeme tääpume.

⁸ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi yepä taatu ngene atwana cama;
teepi Acejiyame ne jääpänusi.

⁹ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi poode wawenetnäja biname;
teebibine Acejiyame me bägräwale ca birige aina.

¹⁰ Ngenecu miiji eei gemi,
biname cina lui bine sabe jaawenanemusi,
ingle naace popi teepi Acejiyame me singi ne jaawenusi;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

¹¹ Weene ngenecu miiji gemi, biname cina liba niya mene jicemusi weeme poto cidi me, sabe jiwenininusi piyepu walya jicamininusi cämiji pi.

¹² Weene miiji baborage ngenecu miiji piyepu gege, ingle weene cabucewe je baborage daremu ne cire jepänepeye. Acejiyame me mename biname lui cina weeme niinäce gaabe itu secluji, teebibine cuta pepu ituge sabe wawena.”

Yeesu me Binamewale Epu Pana Gemi Caapereniiye coo Apaclyera Liyepu (Mareko 9:50; Luuka 14:34-35)

13 “Weene caapereniye pana gemi gawecewe biname bime täápume. Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepä teeme mite te liba lapiruge, weene ingwe ca äblicäco caapereniye ne cuta mite me wawena. Mite cäco caapereniye nuuja miiji lica gyene, peei name pi gaabe cabu yaajarusi, biname cina siige ernge ca jääbrecäjusi.

14 Weene apaclyera pana gemi gawecewe biname bime täápume. Babo cewe te podo papa cabu äblicäco ämlitäneji lenajame.

15 Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yaacwabuge, yepä cabu me yaatecwantuge, siige puma cita ca biname bine saapaclyäremuge mete ngalebora.

16 Weene pepu cuta biname bine yaapaclyäremuye, egä teepi liba weeme miijimiji mule bine jääpänanemusi, siige piba eso yääcärusi weeme Babe ne, cabucewe je lui te enajenige.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cotre poto cidi me

17 “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine Moose me Cotre mene bine piyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene bine sabe wawename. Eewe, cane tädujine peei mene bine toraca me wawename.

18 Cane toraca jijenininine, egä cabucewe piyepu gawecewe liba taatu aanajenige, licarage nuuja leta ne coo matikolä mäaku ne cirege äyebingta Cotre mene cabu ca, ngälu lui mule poto cidi me jiičenemige, cirege äbita.

19 Pipu pi laati te liba jaatropangtuge yepä cotre ne, ngänu gyene matikolä cotre, piyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe matikäli gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge. Yepä laati te cotre bine yääcwetnimuge piyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe baborage gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge.

20 Cane toraca mene jijenininine: weeme conocäco mule cina liba lica itucärenemisi Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname bime conocäco mule bine, siige Acejiyame te piba weebibine lica iwadininuge.”

Yeesu me Abiberäja Mene Claabe Äbita poto cidi me

21 “Weene ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Gone nuuja biname ne budre me yaagluye. Laati te liba yaagluge biname ne budre me, teebine cirege ablawa.’

22 Yepä cane te jijenininine weebibine, egä laati te liba claabe läbituge nuuja ätrunga biname täápume, teebine miiji birige ablawa. Coo laati te liba teebine jaajuge egä, ‘Maane papa biname gäte,’ siige pui biname ne miiji yaacanusi mütre biname cina ablawame. Coo piyepu laati te liba nuuja ätrunga biname ne jaajuge egä, ‘Maane Acejiyame umle cäco biname gäte,’ tabe epu niyarage gyene, egä tabe miiji uliobo puupu cabu me otni.

23 Peei name pi maane liba yaacanute owecu gwidape ne Acejiyame me mete cabu iiwäreja dade cabu acitame, siige maane puma ngene jwaatwute egä, ‘Nuuja ätrunga biname te claabe gyene cäme täápume.’

24 maane owecu gwidape ne ebmalepi iiwäreja dade opo gaabe, ädepi poode wawename mäame biname cama, piba tacnenutepi owecu gwidape Acejiyame ne ceerame.

25 Laati te liba naaitnäjuge, siige singi birige ablaweja puupu cabu me acaname, maane gaabegabe teebine watawata poode me jaawenute, weene liba cäro camu ge ablaweja puupu cabu me atyaramta. Maane liba poode wawena cäco, cije tabe ablaweja biname me ime cabu naacituge, siige tabe

te teeme ätityera biname bine jaajemuge meebine acaname krokeciye mete cabu acitame.

²⁶ Cane toraca mene naajenine: maane lica tasatute, ngälu iyeta daremu yaapirute.”

Yesu me Abiberäja Mene Magebi piyepu Ngulebägrä Ero poto cidi me

²⁷ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Sargi ero mule gone.’

²⁸ Yepä cane toraca jijenininine, egä laati te magebi ne coo ngulebägrä ne singisingi jwääpänuge ten cama ero mule wawename, tabe teeme ngenecu bora uja ero jwaawenuge.

²⁹ Määme camu poto irecu te liba naawenuge singi ädrime maane niya mule wawename, maane miiji watatarage määme peei ngene atwana ne äyebingta, epu pana irecu ne lipu juungyatute, siige yaajarute. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni.

³⁰ Määme camu poto ime te liba naawenuge maane singi ädrime niya mule wawename, maane miiji pui ngene atwana ne watatarage äyebingta, epu pana ime ne lipu joopotute, yaajarute määme bau ca. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni.”

Yesu me Abiberäja Mene Coga Ägyi poto cidi me

(Matayo 19:9; Mareko 10:11-12; Luuka 16:18)

³¹ “Biname bine cuta ituge abiberäja egä, ‘Rooriye te liba singi teeme coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teeme coga ne.’

³² Yepä cane te jijenininine: lui rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge poto ingle name pi yepä lica sargi ero mule name pi, siige tabe teebine jwaawenuge ero wawename, tabe liba nuuja rooriye ne yaacatuge. Cuta nuuja rooriye lui te teebine waacatuge, tabe ero jwaawenuge.”

Yesu Ngena Ebiberäjimige Mene Atropengta poto cidi me

³³ “Weene cuta ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Maane gone määme mene atropengta, yepä jewenepi maane Acejiyame me ngii cabu ngena ituge jaji wawename.’

³⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä weene liba mene iicema je, weene gone nuuja me ngii cama iicana pui mene ne atropengta cäco me wawename. Weene gone cabucewe me ngii cama iicana, ingle Acejiyame me lenaja puupu gyene.

³⁵ Cuta gone gawecewe me ngii cama iicana, ingle teeme ernge acita gawe gyene; cuta piyepu Yerusalema me ngii cama gone iicana, ingle babo mope biname me cewe gyene.

³⁶ Määme mope me ngii cama cuta gone jiiicute, ingle maane äblicäco gäte yepä matikäli edingäli ne bulubulu me coo cäsäcäsä me wawena.

³⁷ Weene gone nuuja mene jiiicuye, yepä ‘yoo’ taatu jiiicuye, weene liba singi ngena wawename, cuta ‘lica’ taatu jiiicuye, weene liba singi lica. Nuuja mene cerämu weene liba jiiicuye, peei lui Satani me bau ca gyene.”

Yesu me Abiberäja Mene Daremu Wawena poto cidi me

(Luuka 6:29-30)

³⁸ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Biname te liba nuuja biname me irecu ne sabe jaawenuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme irecu ne sabe wawename. Piiyepu biname te liba nuuja biname me giricu

jääglecnutuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme giricu ne äglecnutame.’

³⁹ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä nuuja biname me niiya mule gone daremu wawena. Biname te liba camu poto lakace cabu noororuge, maane latatrongtute tabe meebine säwäci poto lakace cabu cuta oororame.

⁴⁰ Piiyepu biname te liba naacanuge ablaweja puupu cabu me, ingle tabe singi läbituge mäame soto täápume, maane miiji cuta mäame acwaba gwidape yääcäroute.

⁴¹ Piiyepu biname te liba näädretnicuge maane teeme gwidape bine waadename yepä kilomiita pana padare me, maane neeneni kilomiita pana padare me ewademepi.

⁴² Biname te liba ngena täápume näätinäruge, maane miiji ecärepä. Coo tabe liba singi mäame gwidape watawata acatame, gone läbwäricute.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me
(Luuka 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Weene weeme biname bime täápume singi inajininuge, yepä lui cina weebibine jimugitninsi, weene cuta teebibine jäämugetnemuye.’

⁴⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä lui cina weebibine jimugitninsi, weene teeme täápume singi inajipi, piiyepu lui cina sabe jiwenininsi, weene teeme täápume irecu ätumutipeye,

⁴⁵ weene piba päbitipeye weeme Babe me bägräwale me, cabucewe je lui te enajenige. Tabe yepärage bimü ne jaawenuge acitame niiya biname bime täápume coo miiji biname bime täápume. Tabe cina ngupe sääcärimuge, lui cina conocäco mule jaawenimusi cuta lui cina conoco mule jaawenimusi.

⁴⁶ Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme täápume singi. Niiyorage täks rarekaake uutecrena biname cina cuta pepu jaawenusi.

⁴⁷ Piiyepu weene liba weeme binamewale bine taatu jaawablimuye, weene peei lui nuuja mara gwidape ne lica jaawenuye. Acejiyame umle cäco biname cina cuta pepu jaawenusi.

⁴⁸ Weene miiji epucäco lenaja, weeme Babe te lipu cabucewe je epucäco gyene.”

6

Yeesu me Abiberäja Mene Ceera poto cidi me

¹ “Weene miiji cängena ire, egä weene gone miijimiji mule bine wawenetnäja biname bime sobe cabu naace täápume teepi päpäname. Weene liba apu läbitininuye, weene nuuja daremu ne lica cirege päpäna weeme Babe bau ca, cabucewe je lui te enajenige.

² Pipu pi maane liba owecumete biname bine yääcäranemute gwidape, gone cabucabu yääcäranemute, walya biname cina lipu läbitaninusi abasecetra mete cabu ta piiyepu gaabe cabu ta. Teepi apu naace name pi läbitininusi egä biname cina teebibine awepyeräjame. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna.

³ Yepä maane liba ngena owecumete biname bine yääcäranemute, ogä jenenemepi epu, camu poto ime te liba ngena jaawenuge, säwäci poto ime te umle cäco.

4 Piba biname cina umle lica birige mäame miijirage mule. Yepä mäame Babe lui te iyeta gwidape täapume umle, tabe meebine miiji daremu cire nääcärepi.”

*Yeesu me Abiberäja Mene Ireçu Ätumuta poto cidi me
(Luuka 11:2-4)*

5 “Weene liba ireçu lätumutinuye, weene gone läbitininuye walya biname bime pana. Teepi liba ireçu lätumutinus, teepi singi birige aclajutame abasecretna mete cabu coo piiyepu gaabe cube cabu, ingle teepi singi biname cina päpäname. Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna.

6 Yepä maane liba ireçu lätumutute, maane miiji mete bora me abacitepi, grana sermepi, siige piba ireçu ätumutepi mäame Babe bau me, lui te päpäna cäco gyene. Maane ngena ne ogä jaawenute, mäame Babe te nääpänuge, siige daremu nääcärüge.

7 Weene liba ireçu lätumutinuye, weene gone bucurage papapapa mene iicema Acejiyame umle cäco biname liiyepu, lui cina apu jaangemuge egä, ‘Acejiyame te nitecijnininige, ingle mime ireçu ätumuta lui lecarage gyene.’

8 Weene teeme pana gone läbitininuye, ingle weene liba yäätinäruye, tabe weeme Babe te uja umle häbitige, weene singi ngena tääpu memi.

9 Weene apu ireçu ätumutipeye:

Cime Babe cabucewe je,
mäame miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

10 Maane te biname bine ewademepi.
Mäame singi ne gawecewe cabu jaawenesi,
cabucewe je lipu jewenenisi.

11 Page nicäranini cime bimu gaabegabe deedei.

12 Maane gone cime niiya mule bine yaawadimute,
cine lipu lica yaawadimusi biname cina lui niiya mule niweninunusi
cibibine.

13 Maane gone cibibine niwadininute mäpurage apicetnära cabu me,
yepä niwärimtipi niiya te oomlana wälu pi.

14 Weene liba weemeweme niiya mule bine lica yaawadimuye, piba weeme Babe te cabucewe je weeme niiya mule bine lica yaawadimuge.

15 Yepä weene liba weemeweme niiya mule bine yaawadimuye, piba cuta weeme Babe cabucewe je weeme niiya mule bine yaawadimuge.”

Yeesu me Abiberäja Deedei cäco Lenaja poto cidi me

16 “Weene liba Acejiyame ne awejena name pi deedei cäco inajininuge, weene gone owecumete opo inajininuge walya biname cina liiyepu. Teepi naace name pi owecumete opo yaacrajuge, ingle teepi singi biname cina päpäname, egä teepi deedei cäco icrajinige Acejiyame ne awejename. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jääpänuusi biname bime bau ca, peei lui teeme daremu birige. Teeme nuuja daremu lica cirege.

17 Yepä maane liba deedei cäco naanajuge ingle Acejiyame ne awejena name pi, miiji maane opo läcisäjute, mope oil ca laganute.

18 Pipu pi nuuja te umle lica birige, egä maane deedei cäco naanajuge, yepä mäame Babe, lui te päpäna cäco gyene, tabe taatu umle birige. Tabe te daremu cire näcärepi, ingle tabe umle gyene, maane ogä ngena ne jaawenute.”

*Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawewe cabu
(Luuka 12:33-34)*

¹⁹ “Weene gone miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täápume ai gawewe cabu, potäte cina luma gwidape bine sabe jaawenimusi, liiya te luma joomlemuge, cuta piyepu eromaame cina liiyeme saacluge ero me.

²⁰ Yepä weene jebenemepeye miijimiji mule bine. Peei lui epu pana gyene, egä weene miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täápume cabucewe je, potäte cina luma sabe lica jaawenimusi, coo liiya te lica joomlemuge coo piyepu eromaame cina äblicäco äbäcna ero me.

²¹ Määme miijimiji gwidape cina luma, määme ngenecu te cuta puma.”

*Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi
(Luuka 11:34-36)*

²² “Irecu lui tääpe täápume lampa gegi. Määme irecu cina liba miiji birige, määme tääpe te iyeta apaclyera taatu birige.

²³ Yepä määme irecu cina liba niyya birige, määme tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge. Siige määme cabu lui apaclyera liba krokeciye birige, piba määme krokeciye lipu baborage gyene.”

*Yeesu me Umle Mene Acejiyame piyepu Rarekaake poto cidi me
(Luuka 16:13, 12:22-31)*

²⁴ “Biname te äblicäco neenenä modamoda biname bine acenena. Tabe nuuja ne jäägyuge, nuuja täápume singi läbituge. Tabe nuuja ne opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca säacelyäruge. Peei name pi weene äblicäco gemi neenenä bine acenena, Acejiyame ne piyepu rarekaake ne.

²⁵ Cane peei name pi jijenininine, egä weene ngenecu gone, egä weene ngena jaarwuye, ngena yaanuye, coo piyepu weene ngena lasigrärinuye. Egäsu ireclota lui baborage gyene, deedei piyepu niyye papa gemi; piyepu tääpe lui baborage gyene, cäbletääpe lui papa gemi.

²⁶ Jepänemeye, cabu je lui ele cina uujananinisi, teepi gije lica yäätemudi, lica yäärucnimusi, deedei cumä lica yaacranimusi, yepä weeme Babe cabucewe je tabe te teebibine cängena ire jetwenenemige. Egäsu weene modamoda gemi, ele lui papa gemi.

²⁷ Weene nää miiji gemi weeme ireclota bine ngenecu mäpu ca lecaleca me wawename?

²⁸ Piyepu weene ngena name pi ngenecu mäpu cäbletääpe poto cidi me? Weene jepänemeye baace popo cina lipu uutinininisi. Teepi kaakesea lica jaawenimusi, cuta asigrera gwidape bine lica yaaterutäjimusi.

²⁹ Yepä cane weebibine jijenininine, egä ngänu gyene, mope biname Solomona puu miijirage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liyepu.

³⁰ Acejiyame te liba apu yaabasogärimuge baace bine, page lui cina ireclota gemi, ciyeciye siige uliobo cabu me yiisabimusi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi!

³¹ Weene miiji mäpu ngene atwanena bine abmaläcemame deedei, niyye piyepu cäbletääpe poto cidi me.

³² Acejiyame umle cäco biname teepi te jäärngemusi ai gwidape bine, yepä weeme Babe cabucewe je tabe uja umle gyene, egä ai weeme singi gwidape gemi.

³³ Pätä weene miiji niinäce äbitipeye Acejiyame te weebibine waadename piyepu weene wawename, tabe ngena täápume singi, siige Acejiyame te piba icärininuge iyeta weeme singi gwidape.

³⁴ Pipu pi weene ciyeciye täápume ngenecu mäpu gone; ciyeciye me mäpu lui teeme yene. Ai bimu me mäpu ibibi gyene ai bimu täápume.”

7

Yeesu me Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me
(Luuka 6:37-38, 41-42)

¹ “Weene gone biname bine jaatranimuye, piba weebibine lica cirege atrana.

² Ingle naace popi weene lipu teebibine jaatranimuye, weebibine cuta pepu cirege atrana. Weene luma nginge yaatonäremuye biname bine, weebibine cuta puma nginge atonera.

³ Peei name pi gone mäame nuuja ätrunga biname me irecu cabu pläpu ne ire jaatwanute, maane liba uli pargi ne lica jääpänute mäame irecu cabu.

⁴ Baborage uli pargi liba pisi nyene mäame irecu cabu, maane miiji lica gäte mäame biname ne jaji egä, ‘Cane mäame irecu cabu ca pläpu ne jaacatene.’

⁵ Maane walya biname gäte! Maane miiji niinäce uli pargi ne mäame irecu cabu ca acata, piba maane cängenarage jepänenite mäame biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.

⁶ Lui gwidape ne mara me ituge wawena Acejiyame täápume, weene drego bine gone yääcärimuye, teepi cije tatatrongärininusi weeme bau me, tuusasemalininusi. Piiyepu cuta weeme kusa bine gone yiisabimuye blome bime bau me, teepi cije jääbrecäjemusi.”

Weene Itinäreye, Jirngeye, Eyäjeje
(Luuka 11:9-13)

⁷ “Itinäreye, piba pagege weebibine ceera: jirngeye, weene piba pagege päpäna; eyäjeje, piba pagege weeme täápume iitnana.

⁸ Iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yääcärimusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; lui cina yäyäjusi, teeme täápume jiiitnusi.

⁹ Bägrä te liba yäätinäruge teeme babe ne deedei täápume, tabe kula lica yääcäruge.

¹⁰ Coo tabe bägrä te liba cibi täápume yäätinäruge, tabe niiyarage cobyame lica yääcäruge.

¹¹ Weene puu niiya biname gemi, yepä weene umle gemi miijimiji gwidape weeme bägrä bine ceera. Egäsu nata weeme Babe lui cabucewe je enajenige, tabe cuta piba yääcäranemuge miijimiji gwidape, lui cina teebine yäätinärusi.

¹² Weene singi biname cina ngena wawename weeme täápume, weene miiji pepu wawena teeme täápume. Ai abiberäja lui Moose me Cotre cabu pisi nyene piiyepu Acejiyame me mename biname cina apu ebiberäjimujisi.”

Lui Gaabe te Ädenige Iyeteta Ireclota cabu me
(Luuka 13:24)

¹³ “Weene susurage grana cabu me ebäcneye, inge lui grana gyene uliobo puupu cabu me, daamle gyene pui grana, piiyepu lui gaabe te ädenige pui grana cabu me plowa gyene, siige bucurage cina piiyeme otneninisi.

¹⁴ Yepä lui grana gyene iyeteta ireclota puupu cabu me, susu gyene pui grana, piiyepu lui gaabe te piiyeme ädenige mäpu gyene, siige nesae taatu cina pui gaabe ne jepänanenisi.”

Yeesu me Abiberäja Mene Uli piiyepu Teeme Kuu poto cidi me
(Luuka 6:43-44)

15 “Weene ireire inajipi walya mename biname bime tääpume. Teepi weeme bau me saacluge maamoi bime opo pana, yepä teepi teeme ngenecu bora agliyame wulp pana birige.

16 Weene lipu uli ne opo yaawatnimuye teeme kuu cabu ca, weene cuta teebibine pepu opo yaawatnimuye teeme mule cabu ca. Pägepäge seeasea cina waina kuu lica yäyemuge, cuta gargale cina lica piigi kuu yäyemuge.

17 Miijirage uli lui miijimiji kuu yäyuge; niyarage uli lui niyaniya kuu yäyuge.

18 Miijirage uli te äblicäco niyarage kuu äyi; niyarage uli te äblicäco miijirage kuu äyi.

19 Iyeta uli lui cina niyaniya kuu yäyemuge, yaargawimusi, uliobo cabu yiisabimusi.

20 Yoo, weene walya mename biname bine cuta teeme mule cabu ca opo yaawatnimuye.”

Mene Atrana Bimu poto cidi me
(Luuka 13:25-27)

21 “Iyeta lui cina najananusi egä, ‘Yageyame, Yageyame,’ teepi iyeteta ireclota ne lica cirege päpäna Acejiyame cama cabucewe je, yepä eei taatu cina cirege päpäna, lui cina jaawenimusi căme Babe cabucewe je ngena tääpume singi.

22 Atrana bimu liba cirege, piba bucurage cina cire najanepesi egä, ‘Yageyame, Yageyame, cine nata mäáme ngii cabu Acejiyame me tage-pogogo mene jaajananemusi, cuta mäáme ngii cabu niyaniya cable bine yäyecräjemusi piiyepu bucurage ciitaca mule bine jaawenanemusi.’

23 Puma cita ca cane pui biname bine cire jaajemepene egä, ‘Cane umle căco gäne weene. Weene niya mule biname gemi, äyebhengäjineye căme bau ca.’”

Yeesu me Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Luuka 6:47-49)

24 “Iyeta biname lui cina yäatecijemuge căme ai mene, siige pui mene ibi jaawenimusi, teepi umle biname pana birige, lui te mete ne kula papa cabu erangige.

25 Tabe lui mete ne erangige, siige ngupe te piba secirige, igi cama tädige, cuta babo buuwe te tipwäjige, yepä mete te lica itramige, ingle kula papa cabu jage.

26 Iyeta biname lui cina yäatecijemuge căme ai mene, yepä pui mene ibi lica jaawenimusi, teepi buduma biname pana birige, lui te mete ne koriyo papa cabu je erangige.

27 Ngupe te secirige, igi cama tädige, babo buuwe te tipwäjige, siige pui mete te iyeta peega ecirige.”

28 Yeesu liba teeme ai mene iicema epirige, biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja mene name pi,

29 ingle teeme abiberäja mene epu lica ge cotre abiberäja biname bime liiyepu. Pätä tabe epu ebiberäjimige, lui biname me conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawename.

8

Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige
(Mareko 1:40-45; Luuka 5:12-16)

¹ Yeesu liba tainige podo cabu ca, bucurage biname cina teebine ingwe sicwisi.

² Piba yepä lepera pita biname te tädige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, jejige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena.”

³ Yeesu ime uutige teeme bau me, joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita cäco äbitil!” Piba taatu tabe miiji me äbitige teeme lepera pita cabu ca.

⁴ Yeesu puma cita ca teebine jejige egä, “Maane näätəcijege, gone nuuja biname bine umle jaawenimute, cane lipu meebine miiji naawenine. Yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe te mäame täape pa naawatnäjepi. Moose lui owecu gwidape jiicuji Acejiyame ne iiwärejame, maane piba pui ecärepi teebine tabe iiwärejame. Biname cina piba umle pa läbitipesi, egä maane miiji gäte.”

*Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige
(Luuka 7:1-10)*

⁵ Yeesu liba abacitige Kaprenauma cewe me, cubu mope biname, lui te Israela biname lica ge, piba tädige teeme bau me, itemlige teebine ätityerame.

⁶ Tabe Yeesu ne apu jejige egä, “Babo biname, cäme kaakesea bägrä te ätwitäneji enajenige mete cabu. Tabe pita name pi naabe cewe oocaninige, äblicäco ge arpinenta.”

⁷ Yeesu jejige egä “Cane tädenine teebine miiji wawename.”

⁸ Yepä tabe pui cubu mope biname te jejige egä, “Oo babo biname, cane nuuja miiji lica gäne! Cäme mete me gone tädute. Maane yepä mene taatu jiicepi cäme kaakesea bägrä te miiji äbitame.

⁹ Cäme cuta piti nemi niinäce gaabe biname piyepu ingwe gaabe biname. Cane liba cäme ingwe gaabe biname ne jaajune egä, ‘Ädi,’ tabe läduge. Nuuja ne liba jaajune egä, ‘Tädi,’ tabe täduge. Cuta piyepu cane liba cäme kaakesea bägrä ne jaajune ngena wawename, tabe jaawenuge.”

¹⁰ Yeesu liba teeme mene jitəcijige, tabe mutäcäco äbitige, siige teeme ingwe äcwiyame biname bine jejemige egä, “Toraca gyene, cane nuuja Israela biname ne apu ätrunga cama lica ituge päpäna.

¹¹ Cane weebibine jijenininine: bucurage cina cire saaclepi bimu acita gome ca piyepu bimu äpula gome ca, siige cire ladnatärepi Abrahamo, Isacako, Yakobu cama cabucewe je Acejiyame me soriyomu cabu.

¹² Yepä lui cina miiji cirege pui soriyomu cabu äbäcna, teebibine cire yiisabemepesi krokejiye cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.”

¹³ Siige puma cita ca Yeesu pui cubu mope biname ne jejige egä, “Äte, acenuti mete me. Maane ngena ne jitrungenite, peei te läbitege.” Siige teeme kaakesea bägrä te puirage padare cabu miiji äbitige.

*Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige
(Mareko 1:29-34; Luuka 4:38-41)*

¹⁴ Yeesu ädige, Peteru me mete me abacitige. Tabe teeme gite ne puma jopänige gebale cama ätwitäneji.

¹⁵ Yeesu teebine ime gome jwoomlige, siige gebale te obmalige. Tabe puma cita ca arpinantige, Yeesu ne mogobi jewenige.

¹⁶ Liba mämleteca ge, piba biname cina bucurage biname bine sewadane-misi Yeesu bau me, lui bime trupa cabu niyaniya cable puga ge. Yeesu iyeta

cable bine mene ca iyecräjemige piyepu iyeta pita biname bine miiji me jewenanemige.

¹⁷ Tabe ai ne naace popi jewenige mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egä, "Taba cime pita bine teeme cabu icranige, taba cime täape mäpu bine ewadimige."

Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Luuka 9:57-62)

¹⁸ Yeesu liba bucurage biname bine jepänimige teebine awaclomta je, taba teeme abiberäja bägrä bine jejemige teepi sawa nuuja poto doro me uuraname.

¹⁹ Teepi ingwe yuurisi, niinäce yepä cotre abiberäja biname te tädige Yeesu bau me, jejige egä, "Abiberäja biname, ngänu gyene, maane liiyeme ädenite, cane mäame ingwe ädenite."

²⁰ Yeesu jejige egä, "Poks bime bora piti nemi lenaja täapume piyepu ele bime mete piti nemi, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme täapume puupu lica gyene cäme mope acitame."

²¹ Puma cita ca lui biname cina Yeesu ne jitrungisi, teeme yepä te jejige egä, "Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme babe ne gape acitame?"

²² Yeesu jejige egä, "Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teepi te teeme budre biname bine gape cabu me yaacranimus. Maane cebine ingwe näcwi."

Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jübiga
(Mareko 4:35-41; Luuka 8:22-25)

²³ Yeesu poo cabu me acenutige, teeme abiberäja bägrä cina teta cama acetnäriige.

²⁴ Teepi liba eclige, baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu, siige uule kuu cina poo ne itrugärisi. Yepä Yeesu ute ge.

²⁵ Abiberäja bägrä cina eclige, teebine elotnantisi, jejisi egä, "Yageyame, nitityärini! Mine labumitninago!"

²⁶ Yeesu jejemige egä, "Weene wälu ngeno memi? Weeme ätrunga matikolärage gyene." Taba abujängtige, kokre cama buuwe piyepu uule kuu bine mene jejemige, siige piba bulubulu mataru te enajige.

²⁷ Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi, jicisi egä, "Ai biname Laasi nyene? Buuwe piyepu uule cina teeme mene jitecijiisi."

Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Biname bine Niya Cable cama
(Mareko 5:1-20; Luuka 8:26-39)

²⁸ Yeesu sawa nuuja poto doro me yuurige, atyaramtige Gadara gawe cabu me, siige neeneni rooriye cina tewacletnäjäsi teebine puma. Kula waja cabu lui gape gemi, teepi pu cabu ca tasatäsi. Teeme trupa ngalebora puga ge niyarage cable. Teepi mage girigale ge, peei name pi nuuja biname te singi lica ge pu gaabe cabu otnime, teepi luma aanajenanige.

²⁹ Siige teepi liba Yeesu ne jepänäsi, ala abayäsi egä, "Acejiyame me Bägrä, maane singi ngena wawenime cime täapume? Maane watrangeca je tädite cibibine sabe wawenime."

³⁰ Seeji cudecewe padare puga ge baborage ngeerangera blome tomi, deedei täapume yuunguretnäjimisi.

³¹ Puma cita ca cable cina Yeesu ne jejisi egä, "Maane liba singi gäte cibibine äyecrejame, nitypini blome bime trupa cabu me."

³² Yeesu jejemige egä, “Yoo, naaclege!” Siige teepi aabmalisi pui neeneni biname bine, eclige, blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Iyeta blome tomi te podo cabu ca uuwamitnige gawe me, sawa cabu me uupletnäriige, siige abumitnige.

³³ Blome ire atwi biname cina uucratnige, eclige babo cewe me. Puma teepi biname bine jebaitnemisi iyeta, ngena cina bäbitininisi niyya cable cama lui neeneni biname bime tääpume.

³⁴ Puma cita ca iyeta biname pui babo cewe cabu ca eclige Yeesu ne päpäname, siige liba jepänisi, jejisi teeme gawe ne abmalame.

9

Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja poto Budre Biname ne (Mareko 2:1-12; Luuka 5:17-26)

¹ Yeesu poo cabu acenutige, sawa ne yuurige, atyarantige teeme cewe me.

² Biname cina waaku cabu secanisi tääpe nuuja poto budre biname ne. Yeesu liba jepänimige, egä teepi baborage ätrunga cama gemi, tabe pui pita biname ne jejige egä, “Cäme biname, wälu gone! Maane kälyä gäte mäame niyya mule cabu ca!”

³ Yeesu gome puga ge cotre abiberäja biname. Teepi teemämu jitranisi egä, “Ai biname te Acejiyame me ngii ne sabe jewenige, ingle tabe taatu gyene biname ne kälyä wawename teeme niyya mule cabu ca.”

⁴ Yepä Yeesu umle äbitige teeme ngene atwanena, siige tabe jejemige egä, “Weene ngeno memi niyya ngene atwanena cama?”

⁵ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäame niyya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi.’

⁶ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawename teeme niyya mule cabu ca.” Siige puma cita ca tabe pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Arpinanti, abujängti, mäame waaku ne ecäti, mete me ädi!”

⁷ Puma cita ca pita biname te arpinantige, mete me ädige.

⁸ Lui biname cina jepänisi, teepi cälu te jitemige, Acejiyame ne eso ecärisi, tabe biname bine lipu kokre ituge ceera.

Yeesu Matayo ne Ala Tesoglicige (Mareko 2:13-17; Luuka 5:27-32)

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmaliige. Tabe liba ädige, tabe täks rarekaake uutecrena biname ngii Matayo ne jepänige. Tabe adnatäneji enajige teeme kaakesea mete cabu, siige Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.” Matayo abujängtigi, teta cama ädige.

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba deedei äbitige Matayo me mete cabu, bucurage täks rarekaake uutecrena biname piiyepu cotre atropengäja biname teepi seclige deedei äbitame Yeesu piiyepu teeme abiberäja bägrä cama.

¹¹ Parisea sigu biname cina liba jepänisi Yeesu teta cama deedei äbita je, teepi teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weeme abiberäja biname te lipulipu deedei äbitenige täks rarekaake uutecrena biname piiyepu cotre atropengäja biname cama?”

¹² Yeesu jitecijemige, jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi dokta tääpume singi lica, yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta tääpume.

13 Weene miiji umle äbitineye, ai mene ngena tääpume myene egä, ‘Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi nuuja biname bine owecu wawenecame.’ Cane lica tädujine ala asoglecame lui cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Mareko 2:18-20; Luuka 5:33-35)*

14 Yoane niye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ai lipu gyene, egä cine piyepu Parisea sigu biname jäje deedei ärwäja cäco ninajininuge Acejiyame ne awejename, yepä mäame abiberäja bägrä cina umle cäco gemi pipu äbita?”

15 Yeesu jejemige egä, “Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, biname cina owecumete opo lica birige, mamye rooriye te liba teta cama pisi nyene. Yepä, padare te cire tädepi liba mamye rooriye ne cire yaacatepesi, teepi piba cire yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.”

*Ngene ca Agli Mene Kirece piyepu Sasa Mule Awejeja poto cidi me
(Mareko 2:21-22; Luuka 5:36-39)*

16 “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletääpe pläsu ne sasa cäbletääpe bora cabu lica yääswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletääpe ne liba jääcisäjuge, pui kirece cäbletääpe pläsu te lalacumluge, siige sasa cäbletääpe ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletääpe cabu ca, siige bora te babo läbituge.

17 Piyepu nuuja te kirece waina niye ne lica yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge. Siige waina niye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Kirece waina niye ne miiji kirece gwidape cabu ängära, piba teepi ibibi laanajuge.”

*Babo Biname me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Mareko 5:21-43; Luuka 8:40-56)*

18 Yeesu liba camu mene icema cabu jage, piba yepä Israela babo biname te teeme bau me tädige. Tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe, jejige egä, “Cäme ngulebägrä budre bäbitige page ai padare cabu. Maane tädi ime acitame teeme papa cabu, tabe piba budre cabu ca arpinantenige.”

19 Yeesu abujängtige, teebine ingwe icwige teeme abiberäja bägrä cama.

20 Teepi liba eclige, Yeesu me kaake poto ca yepä magebi te piba toclige, lui twelb kāmäge ngalebora uudi apira pita cama tonajenäjumi. Tabe Yeesu me cäbletääpe pepyämu ne joomlige ogä,

21 inge tabe ngene jotwananige egä, “Cane liba Yeesu me cäbletääpe pepyämu taatu joomlenine, cäme ai pita te piba nabma-lenige cebine.”

22 Yoo siige, tabe liba joomlige, Yeesu piba tatatrongtige, teebine jopänige, jojige egä, “Bägrä, wälu gone! Mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige.” Siige peeirage padare cabu magebi te miiji äbitige.

23 Puma cita ca Yeesu liba pui babo biname me mete cabu me atyaramtige, lui me bägrä te budre äbitige, tabe jepänige, biname cina dobidobi bine jecnäjimisi piyepu papa me äbitininisi bägrä me budre name pi.

24 Tabe jejemige egä, “Pääye, äyebhengäjinene ama cita ca. Bägrä te budre lica gwene, tabe ute gwene.” Teepi teebine ngange ecwänisi.

²⁵ Puma cita ca biname bine liba iyecräjemisi mete cabu ca, Yeesu piba abacitige bägrä me ute puupu cabu me, ime jwoomlige, siige bägrä budre cabu ca arpinantige.

²⁶ Teepei idre ecenanisi iyeta pui gawe cabu, egä Yeesu ngena mule ne jewenige.

Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Irecu Määsumäsu Biname bine

²⁷ Yeesu pui cewe ne sebmalige. Tabe liba ädige, neeneni irecu määsumäsu biname cina teebine ingwe icwäsi. Teepei ala abayäsi egä, “Daawida me kaakesaare, maane owecu cime tääpume!”

²⁸ Yeesu liba mete bora me abacitige, pui neeneni irecu määsumäsu biname cina piba taacliche teeme bau me. Yeesu äätemlige egä, “Weene nää toraca nätrungeniye, egä cane miiji gäne weebibine irecu miiji wawenime?” Teepei jejäsi egä, “Yoo, babo biname.”

²⁹ Puma cita ca Yeesu teeme irecu papa cabu ime bine aacitige, jaajige egä, “Weeme ätrunga te ibibi läbitege.”

³⁰ Siige teeme irecu cina aasatäsi. Puma cita ca Yeesu kokre cama mene jaajige egä, “Gone biname bine ai poto cidi me umle jaawenimuye.”

³¹ Yepä teepei mete ne sebmäläsi, aacliche, Yeesu ne idre jecanenäsi iyeta pui gawe cabu ta.

Yeesu Miiji Jewenige Mene Iicema cäco Biname ne

³² Pui neeneni biname cina liba baacliche, piba biname cina Yeesu bau me secanisi mene iicema cäco biname ne, lui me trupa cabu puga ge niyya cable.

³³ Yepä Yeesu liba niyya cable ne iyecräjige, pui biname te piba taatu gije abacitige mene iicemame. Biname cina mutäcäco äbitininisi, jüicisi egä, “Cine niinäce lica ituge Israela gawe cabu apu mule ne päpäna.”

³⁴ Yepä Parisea sigu biname cina jüicisi egä, “Niyya cable bime mopeyame te Yeesu ne kokre yääcärüge tabe niyya cable bine äyecrejame.”

Yeesu Owecu Ge Biname bime tääpume

³⁵ Yeesu puma cita ca otnetnäjige iyeta modamoda piiyepu matimati cewe cabu ta. Tabe biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu ta piiyepu Miiji Mene jejananemige egä, “Acejiyame te pagege biname bine waadena.” Tabe cuta biname bine miiji jewenanemige iyeta maramara pita cabu ca.

³⁶ Tabe liba bucurage biname tomi bine jepänimige, tabe owecu äbitige, ingle teepei mage ngenecu mäpu cama ge piiyepu ätityera tääpume singi ge epu pana maamoi, lui bime ire atwi biname lica ge.

³⁷ Yeesu puma cita ca teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Ärucna lui baborage gyene, yepä nesae taatu kaakesea bägrä gemi atomle-came,

³⁸ peei name pi weene miiji irecu ätumutame ärucna Yageyame bau me tabe poto kaakesea bägrä bine ätyepame teeme ärucna tääpume.”

10

Yeesu me Twelb Ätyepäneji Biname bime Ngii

(Mareko 3:13-19; Luuka 6:12-16)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, ecärimige kokre niyyarage cable bine äyecrejame piiyepu iyeta maramara pita bine äyebengäjame.

² Age tema pui twelb ätyepäneji biname bime ngii: niinäceyame lui Simona, lui ne einenisi Peteru ca, piyepu teeme igane Andrea; cuta Yakobu teeme igane Yoane lui Jebedayo me bägrä gegi;

³ cuta Pilipo naabi Bartoloma; Tooma piyepu täks rarekaake uutecra biname ngii Matayo; cuta Yakobu Alaba me bägrä piyepu Tadeus;

⁴ cuta Simona lui Kanana sigu biname gyene piyepu Yuuda Isakariyota lui Yeesu ne budre täapume awaba biname gyene.

*Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige
(Mareko 6:7-13; Luuka 9:1-6)*

⁵ Yeesu ai twelb biname bine apu umle mene cama jityepimige kaakesea wawename egä, "Gone biname bime bau me naacluge lui Israela biname lica gemi. Cuta gone naacluge nuuja cewe cabu me Samariya gawe cabu je.

⁶ Yepä weene Israela biname bime bau me naacluge, lui cina epu pana gemi apeseräjäneji maamoi cina liyepu.

⁷ Weene teebibine jejananemepeye egä, 'Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.'

⁸ Weene pita biname bine miiji jewenemepeye, budre biname bine erpin-eräjemepeye, lepera pita biname bine miiji jewenemepeye piyepu niyaniya cable bine iyecräjemepeye. Weene kokre ne daremu cäco ituge acata ai mule bine wawenecame, peei name pi weene miiji daremu cäco cuta biname bine itityeräjemepeye.

⁹ Weene gone gol, silba piyepu rarekaake bine yaawadimuye weene cama.

¹⁰ Gone diiba yaawadimuye, coo tuwängle cäbletääpe piyepu ernge gwidape coo piyepu otnetneja suru, inge kaakesea bägrä ne miiji teeme singi gwidape ceera.

¹¹ Weene liba lui babo cewe cabu me coo piyepu matikolä cewe cabu me latyarininuye, weene miiji ärngi, egä laati te singi weebibine teeme mete cabu me äbäcname, siige weene teta cama inajininuge, ngälu weene peei cewe ne saabmaluye.

¹² Weene liba mete cabu me yäabäcnuye, jiicuye egä, 'Poode!'

¹³ Pui mete cabu biname cina liba weebibine jiwablininusi, weeme poode te miiji yaanajuge puma. Yepä teepi liba lica jiwablininusi, weeme poode te lacnenutuge weeme bau me.

¹⁴ Poto mete coo piyepu cewe cabu ta liba weebibine lica jiwablininusi coo weeme mene lica jitecjininusi, weeme ernge cabu ca teeme tuuwe bine jääglubäjemuye, siige saabmaluye pui mete ne coo cewe ne.

¹⁵ Cane toraca jijenininine, Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma piyepu Gomora cewe biname cina lui niyarage daremu ne cirege päpäna, matikäli cirege. Lui cewe biname cina lica pa jiwablipesi weebibine, teeme niya daremu lui baborage cirege."

*Mäpu te Tädenige
(Mareko 13:9-13; Luuka 21:12-17)*

¹⁶ "Cane weebibine jityepininine biname bime bau me, epu pana maamoi cina lipu yaacluge wulp bime sigu cabu me. Weene miiji cobyame bime pana umleumle inajipi piyepu gimäe bime pana niya wawena cäco inajipi.

¹⁷ Weene ireire inajipi, inge biname peeci nemi, lui cina weebibine joomlinininusi ablaweja mete me waadename. Piyepu teepi teeme abasecretna mete bora ta weebibine itemeläjininusi.

18 Teepi cämiji pi iwadininusi modamoda biname bime piyepu gawe mope biname bime opo gaabe me weene teebibine piyepu gawe maramara biname bine Miiji Mene jajanenama.

19 Yoo, weebibine liba ablaweja täápume iwadininusi, ngenecu niiya gone, egä weene ngena jicuye coo lipulipu jicuye. Liba padare te tatyaramtuge weene mene licename, weebibine piba mene birige ceera licema täápume.

20 Weene lui mene cire jicemepeye, peei lui weeme mene lica cirege, yepä weeme Babe me Seemo te ngenen atwanena cire icäripi weene ngena licenama.

21 Poto biname cina teeme naniganewale bine budre me cirege äyemela. Babe cina peerage mule cire jaawenepesi teeme bägrä bime täápume. Cuta bägrä cina cire latatrongäripesi teeme mage babe bine budre me äyemelame.

22 Iyeta biname cina weebibine jimugitininusi cäme singi pi, yepä laati te kokre cama cire jaaclajutepi ngälu ngälugaabe me, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna.

23 Teepi liba yepä cewe cabu weeme täápume claabe läbitininusi, weene miiji nuuja cewe me uucratna. Cane toraca jijenininine, weene cäro camu Miiji Mene jajanena ne cire epirepeye Israela modamoda cewe cabu ta, cane Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, niinäce cire tacnenutepene.

24 Abiberäja bägrä te baborage lica birige teeme abiberäja biname bau ca, coo piyepu aletnäneji biname te baborage lica birige teeme babo biname bau ca.

25 Pipu pi abiberäja bägrä te bojä jaaguge, tabe liba teeme abiberäja biname cama ibibi läbituge. Cuta aletnäneji biname te bojä jaaguge, tabe liba teeme babo biname cama ibibi läbituge. Yoo, biname cina liba cebine, lui weeme mope biname gäne, nainusi Beelsebul ca, siige piba teepi weebibine, lui cina cäme inge biname gemi, cuta mage niyaniya ngii ca iyinininusi.”

Laati täápume Miiji Wälu (Luuka 12:2-7)

26 “Yoo, weene biname bime täápume wälu gone! Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita. Ngena gemi ogä, pagege awabudnäja.

27 Cane krokeciye cabu ngena täápume jijenininine, weene miiji bimucabu cääri jajanena; weene siiyä mene ca ngena itecijenininige, weene miiji cabucabu pagege jajanena, epu pana mete toro cabu ca lipu mene tiicemus.

28 Wälu gone eei bime täápume, tääpe ne lui cina budre me yaaglusi, yepä teepi äblicäco seemo ne budre me agli. Pätä miiji weene Acejiyame täápume wälu, inge tabe miiji gyene tääpe piyepu seemo bine niiya puupu cabu me acraname.

29 Puu matimati ele cina papa gemi: yepä rarekaake ca neeneni bine jaaletnusi, yepä teeme yepä te lica gawe cabu me saatramuge weeme Babe me umle cäco.

30 Cuta weene piyepu, Acejiyame iyeta umle gyene weeme poto cidi me. Tabe umle gyene, egä weeme lija matimati edingäli gemi.

31 Peei name pi weene gone wälu! Weene modamoda gemi, ele cina matimati gemi.”

Yeesu ne Jaaitnusi piyepu Jaainusi (Luuka 12:8-9)

32 “Laati te biname bime sobe cabu naitnuge, egä tabe umle gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je cäme Babe me opo gaabe je cire jaaitnepene.

33 Yepä laati te biname bime sobe cabu nainuge, egä tabe umle lica gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je cäme Babe me opo gaabe je cire jaainepene.”

Gawe cabu je Poode Lica Gyene yepä Cubu

(Luuka 12:51-53, 14:26-27)

34 “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine ai gawecewe cabu me poode ne acaname. Cane lica itu tädujine poode ne acaname yepä cubuturikä ne secanujine.

35 Imäbägrä te teeme babe bau me claabe läbituge cämiji pi piyepu ngulebägrä te teeme mage bau me, cuta cnaatete cina teemeteme claabe läbitininusi cämiji pi.

36 Biname me binamewale cina cirege teeme cubuyame me äbita cämiji pi.

37 Lui te baborage singi birige teeme mage babe täapume, yepä matikäli singi cäme täapume, tabe ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame. Coo lui te teeme bägrä bime täapume baborage singi birige, yepä cäme täapume matikäli singi, pipu biname te cuta ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame.

38 Laati te liba teeme baarge uli ne palace cabu lica yaacanuge cäme pana, siige cebine ingwe näcwuge, tabe ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame.

39 Laati te singi lica gyene teeme ireclota ne mäpu cabu acitame cämiji pi, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi. Yepä lui te singi gyene cämiji pi teeme ireclota ne mäpu cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi.”

Yeesu me Mene Daremu poto cidi me

(Mareko 9:41)

40 “Laati te liba weebibine jiwablininuge, tabe cebine nawabluge. Piiyepu laati te liba cebine nawabluge, tabe cuta jaawabluge teebine, cebine lui te nätyepuji.

41 Laati te liba Acejiyame me mename biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe mename biname bime pana daremu ne cire jääpänepi. Laati te liba conocäco biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe teeme pana daremu ne cire jääpänepi.

42 Piiyepu laati te liba ai ngii cäco biname yepä ne gwidape yäacäruge, ngänu gyene puu gäbu niye, ingle tabe cäme ingwe äcwi biname gyene, Acejiyame te teebine daremu cire yäacärepi.”

11

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca

(Luuka 7:18-35)

1 Yeesu liba teeme twelb abiberäja bägrä bine umle mene jajanena ne epirige, tabe pui cewe ne piba sebmalige, ädige poto mametamameta cewe me biname bine puma abiberäjame piyepu mene jajanename.

2 Yoane niiye ca äciseja biname lui krokeciye mete cabu jage, tabe puga itecijige, egä Keriso ngena jwenige. Puma cita ca Yoane teeme abiberäja bägrä bine jityepimige Yeesu bau me.

3 Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine miiji nuuja ne awagrija?”

4 Yeesu jejemige egä, “Weene Yoane bau me acnenuteye, teebine jejepeye, weene ngena jepänanemeniye piyepu ngena itecijanininige:

⁵ naace irecu määsumäsu biname cina cängena jääpänanemusi, ernge niiyaniya biname cina miiji waatninusi, lepera pita biname cina miiji läbitininusi, tablame budubuduma biname cina cängena yäatecijanimuge, budre biname cina larpineräjininusi, cuta owecumete biname bine Miiji Mene jaajanemusi.

⁶ Ngenecu miiji eei gemi, laati bemi ätrunga ne lica yaapesarusi căme bau.”

⁷ Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina liba äcnärige, Yeesu piba gije abacitige biname bine jajanename Yoane poto cidi me egä, “Weene liba Yoane bau me läsipeye daapo taatu cewe cabu me, weene teebine lipu jääpänepeye? Weene baace ingle pana biname ne lica jääpänepeye, buuwe te lui ne yaajodnäjepi.

⁸ Cuta piyepu weene cängena abasogäräneji biname ne lica jääpänepeye, teeme bau me liba läsipeye, ingle abasogäräneji biname cina gawe mope biname bime mete cabu yaacrajuge.

⁹ Najeye, weene Yoane ne lipu jääpänepeye, weene liba teeme bau me läsipeye? Weene nää Acejiyame me mename biname ne jääpänepeye? Toraca gyene, yepä Yoane lui baborage gyene iyeta poto Acejiyame me mename biname bime bau ca.

¹⁰ Yoane pui gyene, Oogäräneji mene te lui poto cidi me jiićenige egä, ‘Cane Acejiyame căme mename biname ne määme niinäce gaabe me cire jäätyepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi määme otni tääpume.’

¹¹ Cane toraca jijenininine, egä Yoane lui baborage gyene iyeta biname bime cabu ca, lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname. Yepä page ai kirece padare cabu eei cabu ca lui te matikäli gyene, Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.

¹² Pui padare cabu ca, Yoane niye ca äciseja biname te liba bäärmu jaaged-nemepi, ngälu airage bimü cabu Acejiyame me waadena mule te kokre cama ituge otni. Piiyepu biname piti nemi lui cina kokre läbitininusi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname.

¹³ Moose teeme Cotre cabu piyepu iyeta Acejiyame me mename biname cina ngälu Yoane me padare oomlaname, teepi niinäce gaabe me jiićemujisi, egä Acejiyame te biname bine cire yaawademepi.

¹⁴ Weene liba singi teeme mene ätrungame, weene miiji umle äbita, egä Yoane lui Eliya sine, lui me otni poto cidi me teepi niinäce gaabe me jiićemujisi.

¹⁵ Weene liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame.

¹⁶ Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine, page lui cina ireclota gemi? Teepi epu pana gemi matimati bägrä, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletna puupu cabu, siige teemeteme ala labayaninusi egä,

¹⁷ ‘Cine dobidobi jääcnäjimusi,

yepä weene giire lica jääwäjuye.

Cine owecumete uupera yaatangusi,

yepä weene singi lica ele me.’

¹⁸ Yoo, Yoane te tädepi. Tabe deedei căco yaanajepi piyepu waina niye lica yäänäjemepi. Yepä biname cina singi lica teeme mule tääpume, siige jiićusi egä, ‘Yoane me niya cable pisi nyene.’

¹⁹ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane yäärwäjune, yäänäjune, yepä biname cina cuta singi lica ge căme mule tääpume, siige teepi jiićusi egä, ‘Jepäneye ai biname ne, mage looloyame gyene piyepu waina niye änäjäyame gyene. Tabe täks rarekaake uutecrena

biname piyepu cotre atropengäja biname bime biname gyene.' Mine liba jääpänusi, egä Acejiyame bau ca lui mule te ngena jaawenuge, mine peei cabu ca opo yaawatnusi, egä Acejiyame me umle toraca gyene."

Ätrunga cäco Cewe poto cidi me
(Luuka 10:13-15)

²⁰ Yeesu gije abacitige cewe biname bine ablawejame, lui cina lica ituge atatröngära teeme niya mule cabu ca, ngänuge tabe bucurage ciitaca mule bine itu jaawenanemepi puma.

²¹ Tabe jejemige egä, "Oo Korasine piyepu Betesaida cewe biname, lipu babo niyarage cirege weeme täapume! Cane lui ciitaca mule bine ituge weeme cabu wawena, liga cire jaawenemejine Turo piyepu Sidona cewe cabu, biname cina puma ragre cire lasigrärinejisi piyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabame, egä teepi teeme niyaniya mule bine ituge abmaläcema Acejiyame bau me atatröngärame.

²² Korasine piyepu Betesaida cewe biname, cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Turo piyepu Sidona cewe biname cina teepi plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca.

²³ Cuta weene Kaprenauma cewe biname! Weene nää apu jingeninige, egä weebibine awepenta cabu me Acejiyame bau me? Eewe, weebibine niyarage puupu cabu me cire iyäripesi. Sodoma cewe biname cina liga cire jääpänejemisi ciitaca mule bine, weene lui bine ituge päpäna, pui cewe te page cerämu cire yaanajeji.

²⁴ Kaprenauma cewe biname, cane jijenininine weebibine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma cewe biname plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca."

"Ayo Naaclege Cäme bau me Diibe Oocaname."
(Luuka 10:21-22)

²⁵ Peei padare cabu Yeesu jicige egä, "Babe, maane lui Yageyame gäte gawecewe piyepu cabucewe täapume, cane meebine eso nääcärenine, egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu miijimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja.

²⁶ Babe, ai lui mäame miijirage singi gyene.

²⁷ Cäme Babe te iyeta gwidape bine itu saabmalemepi cäme ime cabu. Nuuja te umle lica gyene Bägrä, yepä Babe taatu umle gyene; cuta nuuja te umle lica gyene Babe, yepä Bägrä taatu umle gyene piyepu eei biname cina umle gemi Babe, Bägrä te lui bime täapume singi aboclomta teebine.

²⁸ Naaclepi cäme bau me, lui cina gloose gemi mäpu biijabija bine waadename. Cane weebibine diibe oocana pa icäripene.

²⁹ Gone jäägyemuye lui mäpu bine jääpänimuye cämiji pi piyepu cäme bau ca labiberäjininuye, inge cane owelaamelame biname gäne piyepu cane awepyeräja umle cäco gäne, siige weene piba poode ne pa jepänepeye.

³⁰ Cämiji pi lui mäpu bine jääpänimuye, plowa birige, piyepu cane ngena bine liba yaacranimune weeme cabu, mäpu lica birige."

12

Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Mareko 2:23-28; Luuka 6:1-5)

¹ Pui padare yepä Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe cabu ädige. Abiberäja bägrä loolomecewe te joomlemige. Teepi puma cita ca wiiti mope bine ecrecimisi, kuu bine erwäjimisi.

² Parisea sigu biname cina jepänimisi, teepi ngena jewenisi, siige Yeesu ne jejisi egä, "Jepänimi! Määme abiberäja bägrä cina mime Sabade cotre ne bii jetropangtisi, teepi lui mule becnisi."

³ Yeesu jejemige egä, "Egäsu weene ituge acnema, mope biname Daawida lui mule ne jewenuji, tabe piyepu teta cama lui biname teepi liba loolo me icrajuji, yepä teeme deedei lica.

⁴ Tabe iiwäreja mete cabu me abacituji, buluduu ne sisatuji, buluduu lui Acejiyame täapume acitäneji ge, siige ecäranemuji teta cama lui biname bine, siige teepi erwäjujisi. Teepi pui lui cotre ne jetropangtuisi, ingle iiwäreja biname taatu cina müji gemi pui buluduu ne loolo.

⁵ Egäsu weene cuta Moose me Cotre mene cabu ituge acnema, egä iiwäreja biname cina Sabade bimu cabu müji yaacluge iiwäreja mete me kaakesea wawename. Teepi cuta pui lui Sabade* cotre ne jaatropangtusi, yepä teepi kälyä birige.

⁶ Cane jjenininine weebibine: cane säne baborage, iiwäreja mete matikäli gyene.

⁷ Oogäräneji mene te jiičenige egä, 'Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi biname bine owecu wawename.' Weene liga toraca umle cirege, egä ai mene ngenomyene, weene piba lica cire jaatranemejiye, lui biname cina niiya mule bine lica jaawenimusi.

⁸ Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme conocäco pisi nyene jajime Sabade bimu cabu ngena wawename."

*Duudemu Ime cama Biname
(Mareko 3:1-6; Luuka 6:6-11)*

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige, yepä abasecretna mete cabu me abacitige.

¹⁰ Biname puga ge, lui me ime duudemu ge. Poto biname puga ge, lui cina singi ge ingle ne päpäname Yeesu ne aitnejame, siige teepi teebine itemlisi egä, "Nää Cotre ibi mule gyene Sabade bimu cabu pita biname ne müji wawename?"

¹¹ Yeesu jejemige egä, "Weeme yepä me liba maamoi pisi nyene, siige Sabade bimu cabu cupicu bora me yaatramuge, egäsu weene saarpatuye?"

¹² Maamoi matikäli gyene, biname baborage gyene, pei name pi nuuja cotre lica gyene biname täapume müji mule wawena Sabade bimu cabu."

¹³ Piba Yeesu pui pita biname ne jejige egä, "Määme ime tuuti!" Tabe ime uutige Yeesu bau me, piba siige teeme ime te müji äbitige epu pana nuuja ime liiyepu.

¹⁴ Yepä Parisea sigu biname cina puma cita ca eclige, siige mene jitransisi Yeesu ne budre me acitame.

Acejiyame me Kaakesea Bägrä Lipu Gemi?

¹⁵ Yeesu itecijige, egä Parisea sigu biname cina mene jitransisi teebine aglime, siige tabe pui cewe ne sebmalige, nuuja gome me äyeblyngtige. Bucuraġe biname cina teebine ingwe icwisi. Laati bemi pita cama, tabe iyeta teebibine müji jewanemige.

* **12:5:** Sabade cotre: Sabade cotre te jiičenige, egä biname te gone lecaleca padare otni Sabade bimu cabu.

16 Puma cita ca tabe teebibine giri jicranimige, egä teebine gone awabudni-ta.

17 Yeesu lui mule jewenige, ibibi äbitige mename biname Isaya me mene cama egä,

18 “Age sena, cane lui kaakesea bägrä ne ituge jaji.

Tabe cäme singi biname gyene, cane teeme täapume ngenecu miiji gäne. Cane cäme Seemo ne teeme cabu me cire yaacitepene.

Tabe te biname bine umle cire jaawenemepi cäme atrana poto cidi me.

19 Tabe lica cirege mene abaja coo claabe cama ala abayena.

Teeme tagepogogo ne lica cirege gaabe cabu ta ätecijana.

20 Tabe ajodnäneji sogo ne lica cirege ägäbuta, cuta ätuma mameta lampa ne lica cirege ätuma.

Tabe apu cire läbitanepi, ngälu biname cina Acejiyame me cotre bine cire jaawenemepesi.

21 Iyeta maramara gawe biname cina teeme ngene atwanena bine cire yaacranemepesi teeme bau me.”

Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi

(Mareko 3:20-30; Luuka 11:14-23)

22 Biname cina yepä biname ne secanisi Yeesu bau me, lui te irecu mäasumäsu piyepu mene iicema cäco ge, ingle teeme niija cable puga ge. Yeesu teebine miiji jewenige, siige tabe mene jii cemige piyepu tabe irecu aasatige.

23 Biname tomi cina mutäcäco äbitininisi. Teepi ätemläjinisi egä, “Nää, tabe pama mope biname Daawida me kaakesaare gyene?”

24 Parisea sigu biname cina liba ai mene itecijemige, teepi jii cisi egä, “Tabe naace popi niija cable bine yääyecräjemuge, ingle Beelsebul lui niija cable bine moyeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niija cable bine äyecrejame.”

25 Yeesu umle äbitige teeme ngene atwana poto cidi me, siige jejemige egä, “Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watata lapirininusi. Cuta piyepu babo cewe biname coo ingle biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi lica birige lenaja.

26 Siige Satani lui bine yaawadimuge, teeme yepä tomi te liba nuuja tomi cama cubu jii cäsi, teepi siige uja maramara me läbitininusi, cije Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja?

27 Yoo, weene jii ceniiye egä Beelsebul, lui ne Satani ca cuta einenisi, tabe te cebine kokre näcäruge cane teeme niija cable bine äyecrejame. Peei toraca lica gyene, ingle Beelsebul singi lica gyene teeme niija cable bine biname cabu ca äyecrejame. Yoo, poto weeme abiberäja bägrä cina niija cable bine cuta yääyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne wawename? Lica Beelsebul bau ca. Peei name pi weemerage abiberäja bägrä cina jaawabudnitusi weeme conocono mene, egä cäme kokre cable bine äyecrejame lui Beelse-bul bau ca gyene.

28 Eewe, cäme kokre lui teeme bau ca lica gyene, yepä Acejiyame me Seemo te kokre näcäruge cane niija cable bine äyecrejame, siige weene peei name pi umle gemi, egä Acejiyame me waadena mule te weeme cabu me ituge atyaramta.

29 Nuuja te äblicäco abacita kokre biname me mete cabu me teeme gwidape bine waadename, tabe liba teebine niinäce lica jäätäyuge. Yepä tabe liba teebine niinäce jäätäyuge, tabe piba labacituge teeme mete me gwidape waadename.

³⁰ Laati te căme biname lica gyene, tabe cebine năcisărmutuge. Laati te căme bau me lica taabasecretnimuge, tabe yaaplidnăremuge.

³¹ Peei name pi cane jijenininine, egă laati te liba ngena niyaniya mene jicemuge coo ngena nuuja niia mule bine jaawenimuge, tabe miiji gyene kălyă ābitame pui niia cabu ca. Yepă laati te liba niyarage mene jicemuge Aceji Seemo poto cidi me, teeme peei niia te iyeteta yaanajuge.

³² Laati te liba năcisărmutuge cebine, Acejiyame bau ca lui te tădujine biname me ābitujine, tabe miiji gyene kălyă ābitame teeme peei niia mule cabu ca. Yepă laati te Aceji Seemo ne yăăcisărmutuge, teeme peei niia te iyeteta yaanajuge.”

*Uli piyepu Teeme Kuu
(Luuka 6:43-45)*

³³ “Uli liba miiji birige, teeme kuu cuta piyepu miiji birige. Yepă, uli liba niia birige, teeme kuu cuta niia birige. Weene uli ne opo yaawatnuye teeme kuu cabu ca.

³⁴ Weene cobyame pana gemi! Biname me ngenecu liiyepu, teeme mene cuta piyepu. Weene lipulipu miijirage mene iicema, ingle weene niyarage gemi?

³⁵ Miiji biname te teeme miiji ngenecu cabu ca miiji mule bine saaboclomăjimuge, niia biname te teeme niia ngenecu cabu ca niia mule bine saaboclomăjimuge.

³⁶ Cane jijenininine weebibine, egă Acejiyame me atrana bimu cabu biname cina miiji cire yaaboclomăjemepesi, egă ngena ingle cabu teepi papa kuu căco mene ituge iicema.

³⁷ Weeme mene cabu ca weebibine atrana cirege, egă weene miiji biname gemi coo niia biname gemi.”

*Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Mareko 8:11-12; Luuka 11:29-32)*

³⁸ Poto cotre abiberăja biname piyepu Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egă, “Abiberăja biname, cine singi gemi maane ciitaca mule ne wawename cime păpăname.”

³⁹ Yeesu jejemige egă, “Weene lipu niyarage ātrunga căco biname gemi, page ai padare cabu lui cina ireclota gemi! Weene singi gemi căme bau ca ciitaca mule ne păpăname, yepă weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepănepeye, yepă Acejiyame me mename biname Yoona me ciitaca mule ne taatu pa jepănepeye.

⁴⁰ Yoona lipu babo cibi me camuge bora enajuji nesae bimu nesae ciye cama, cane lui Acejiyame bau ca tădujine biname me ābitujine, cane cuta piyepu gawe bora pagege lenaja nesae bimu nesae ciye cama.

⁴¹ Atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cire talotnăripesi budre cabu ca weene cama gigri atrana tăăpume. Teepi weebibine cirege aitneja, ingle teepi teeme niia mule bine itu ebmalimujisi Yoona me băărmi mene name pi. Siige cane age săne baborage Yoona bau ca, yepă weene cebine lica ituge ātrunga.

⁴² Cuta Siiba gawe mope magebi te atrana bimu cabu weene cama gigri cire tarpinantepi siige tabe weebibine cirege aitneja, ingle tabe cudecewe cewe ca tocluji Solomona me umle mene ātecijame. Siige cane age săne baborage Solomona bau ca, yepă weene singi lica gemi cebine ātecijame.”

*Yeesu me Mene Niia Cable Acnenuta poto cidi me
(Luuka 11:24-26)*

⁴³ “Niiya cable te liba biname me trupa ne yaabmaluge, tabe waat-netnäjuge niye cäco cewe cabu ta, puupu ne jäärnguge ngene oocaname.

⁴⁴ Liba lica jääpänuge, tabe jüicuge egä, ‘Cane acnenine piiyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’ Tabe siige lacnuge, jääpänuge mete ne apretnäjeji piiepu miijirage acranäneji.

⁴⁵ Tabe piba läduge poto seben mage niiyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname me trupa cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige iyeta mage niiyarage me läbituge. Pui yepä mule te cirege äbita ai niiyarage biname bime tääpume, lui cina ireclota gemi page.”

Yeesu me Ingle Biname Laati Bem?

(Mareko 3:31-35; Luuka 8:19-21)

⁴⁶ Yeesu liba camu biname bine mene jajanena cabu jage, teeme mage piiepu iganewale cina piba tatyarige. Teepi puutucu je imyemutäjimige, biname bine itemlimisi Yeesu cama mene me.

⁴⁷ Puma cita ca yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Määme mage piiepu iganewale puutucu je ete nemä. Teepi singi gemi maane cama mene iicemame.”

⁴⁸ Yeesu pui biname ne itemlige egä, “Maane lipu ngene jotwa-nenite, laatu nwene cäme mage cuta laati bemi cäme naane igane?”

⁴⁹ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägrä bine teeme ime ca jewabimige, jüicige egä, “Ire, cäme mage piiepu cäme naane igane tema.

⁵⁰ Laati te liba jaawenuge cäme Babe cabucewe je teeme singi ne, tabe lui cäme naane, cäme igane, cäme ngule, cäme mage.”

13

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me

(Mareko 4:1-9; Luuka 8:4-8)

¹ Peirage bimu cabu Yeesu mete ne sebmalige, ädige, sawa ligi cabu adnatige.

² Bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, teebine jewa-clomtisi, siige tabe poo cabu acenutige, adnatige. Biname cina sawa ligi cabu imyemutäjimige.

³ Yeesu ngene ca agli mene ca jejemige bucurage mule poto cidi me. Tabe jüicige egä,

“Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame.

⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige, siige ele cina seclige, erwäjimisi pui kuu gije bine.

⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma pable ge. Gije cina watata äpletnärinisi, ingle gawe poone lica gyene.

⁶ Bimu te liba tacitige, nuunu te iplatnimige mamye gije bine, siige teepi piba iglumetnemige, ingle teeme braju cina sungabe me lica ebäcnisi.

⁷ Poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete cabu, siige pägepäge cina uutinisi, gije bine jetäyimisi.

⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, siige miijirage uutinisi. Teepi jeciretnemige, kuu jepänimisi: poto lui yepä hanred, poto lui siksti, poto lui teeti.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, itecijinege umle äbitame.”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca
(Mareko 4:10-12; Luuka 8:9-10)

10 Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi maane biname bine jejananemite ngene ca agli mene ca?”

11 Yeesu jejemige egä, “Weebibine umle ituge wawena, egä Acejiyame lipulipu biname bine waadena, yepä teebibine lica ituge umle wawena pui poto cidi me, pui name pi cane ngene ca agli mene ca jejananemine teebibine.

12 Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu umle ceera, siige teeme umle te babo pa läbitepi. Yepä lui biname te singi lica gyene umle täapume, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi teeme lui matikalä umle pisi nyene.

13 Cane naace name pi biname bine ngene ca agli mene jaajanamune, ingle teepi ngene jwaatwananinusi, yepä ngene ca lica yaaglusi; teepi yäatecijemuge, yepä teepi äblicäco ätecija piyepu opo awatna.

14 Teeme cabu ibibi äbitenige Acejiyame me mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jicemuji egä,

‘Weene itecijinuge cuta itecijinuge, yepä weene lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye, ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpänuye.

15 Ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi,

teepi tablame budubuduma gemi,

teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,

teepi piba teeme irecu ca jääpänimusi,

tablame ca yäatecijemuge,

ngene atwana ca opo yaawatnusi,

siige tatatrongärininusi căme bau me cane Acejiyame te teebibine miiji wawename.’

16 Weene gege gemi, ingle weene weeme irecu ca jääpänuye, tablame ca itecijinuge, siige opo egäcäro yaawatnuye căme mene ingle ne.

17 Cane jijenininine weebibine, egä bucurage Acejiyame me mename biname piyepu conocäco biname, teepi baborage singi ituge ire me, weene lui gwidape bine jääpänanemepeye, yepä teepi lica ituge päpäna. Teepi singi ituge ätecijame, weene lui itecijanipi, yepä teepi lica ituge ätecija.”

Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Isabeja poto cidi me (Mareko 4:13-20; Luuka 8:11-15)

18 Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene itecijinege, ngena tääpu myene ngene ca agli mene kuu gije iisabeja poto cidi me.

19 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene yäatecijemuge Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me, yepä teepi opo lica yaawa-tnusi pui mene ne. Puma cita ca Satani te täduge, pui mene bine yäasecräremuge epu pana, ele cina lipu kuu gije bine yäärwäjimusi.

20 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene liba yäatecijemuge, gege cama watawata joomlusi.

21 Yepä teepi matikolä padare taatu jäätrungusi, ingle teepi epu pana braju căco gije liyepu. Teepi liba mäpu ne jääpänusi coo teeme poto cidi me liba jicetnäjemusi, ingle teepi pui Miiji Mene ne jäätrungusi, teepi piba taatu teeme ätrunga bine yaabmalimusi.

22 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge pägepäge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, yepä mäpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me, cuta singi rarekaake piyepu

poto gwidape tääpume, teepi peei Mene ne jäätäyusi pägepäge mete pana, siige kuu cäco läbituge.

²³ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miiji gawe cabu me, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäätcejemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu yepä hanred kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu teeti kuu.”

Ngene ca Agli Mene Gäli poto cidi me

²⁴ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Calwacupi yageyame te puga ge. Tabe läduge, miiji gije bine yäätetemuge teeme calwacupi cabu.

²⁵ Biname cina ute liba waagraruge, calwacupi yageyame me cubu biname te täduge, baace popo bine yisabäjemuge calwacupi cabu me, siige luucruge.

²⁶ Gije cina luutinus, teeme mope cabu ca läsinusi kuu. Teepi gäli cina cuta luutinus.

²⁷ Puma cita ca calwacupi yageyame me kaakesea bägrä cina saacluge teeme bau me, jaajusi egä, ‘Babo biname, nää peei miiji gije lica gemi, maane lui sitemumete määme calwacupi cabu? Luma cita ca gäli cina saacluge?’

²⁸ Tabe jaajemuge egä, ‘Peei lui cubu biname gyene, lui te baace popo bine sewadimumi, siige seyäräjemumi cäme calwa-cupi cabu.’ Teepi yäätelusi egä, ‘Nää, maane singi gäte cine otnime gäli amingejame?’

²⁹ Tabe calwacupi yageyame te jaajemuge egä, ‘Gone naacluge, inge weene liba gäli jaa-mingämuye, poto gije bine cuta yuutemuye.

³⁰ Ebmalemepeye, luutipesi gigri ngälu ire acita padare, piba cane ärucna biname bine cire täätjepemepene gäli bine niinäce uutemame, sigu wawename, siige iisabame uliobo cabu me. Piba teepi kuu bine cire yaatomlecmepepe cäme mete cabu me waadename acrana tääpume.”

Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me

(Mareko 4:30-32; Luuka 13:18-19)

³¹ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te mastad kuu gije ne ecatige, siige jecnige teeme calwacupi cabu.

³² Pui kuu gije lui matikäli birige iyeta kuu gije cabu ca, yepä liba luutuge, babo läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, piba ele cina saacluge teeme mete bine arangejame teeme ciipe cabu.”

Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me

(Mareko 4:32-34; Luuka 13:20-21)

³³ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä magebi te nesae diiba bine saawaduge bulu cama, jaaglemeläjimuge yepä kuke bora, uutneca gwidape ne saacatuge, yaacranimuge, siige jaama-nguge. Puma cita ca iyeta pui buluduu te tuutnecuge.”

³⁴ Iyeta ai maramara mene Yeesu ngene ca agli mene ca biname bine jejananemige. Tabe nuuja mene ca teebibine lica yaabiberäjimuge yepä ngene ca agli mene ca.

³⁵ Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname me mene egä, “Cane cirege ngene ca agli mene iicema. Cane cirege jajanena mule poto cidi me, lui cina ämletnäreji gemi agedna cabu ca.”

Yeesu Eboclomtige Ngene ca Agli Mene ne Gäli poto cidi me

36 Yeesu biname bine sebmalmige, mete bora me abacitige. Teeme abiberäja bägrä cina seclige teeme bau me, jejisi egä, “Maane seboclomti cime täápume ngene ca agli mene lui jicite gäli poto cidi me calwacupi je.”

37 Yeesu puma cita ca gije abacitige pui mene ne aboclomtame. Tabe jejemige egä, “Biname lui te miijirage gije bine itemige, peei lui tabe sine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji.

38 Calwacupi lui ai gawecewe gyene. Miijirage gije eei biname gemi, Acejiyame te lui bine ewadenemige; gäli eei biname gemi, Satani te lui bine ewadenemige.

39 Cubu biname lui te gäli uutana täápume baace popo bine calwacupi cabu me yisabäjemige, tabe lui Satani sine. Ire acita lui gawecewe me ngälugaabe padare gyene. Ärucna biname lui Acejiyame me mename seemo gemi.

40 Gäli bine lipu tomi jewenimisi ayime, pepu pana cirege ai padare me ngälugaabe je äbita.

41 Piba Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe teeme mename seemo bine cire täätyepemepi teeme binamewale bime cabu ca eei bine waadename, lui cina biname bine opo jaawenimusi niiyaniya mule bine wawenecame, piiyepu nuuja niiyaniya mule waweneca biname bine.

42 Teepi teebibine cire yisabäjemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Puma teepi ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.

43 Piba conocäco biname cina bimu apaclyera pana cirege, teeme Babe te liba cire yaawademepi teebibine. Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame.”

Nesae Ngene ca Agli Mene Acejiyame te Biname bine Waadana poto cidi me

44 “Apu gyene, Acejiyame te biname bine liba yaawadimuge. Yepä biname te babo daremuyame miijirage gwidape ne jääpänuge, lui te gawe ca äclidnäneji ge. Tabe siige cääri cuta jääclidnuge, gege cama läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Rarekaake bine liba jääpänimuge, ingwe ca piba läduge, peei gawe ne jaaletnuge.

45 Cuta apu gyene Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te kusa bine jäärngemuge.

46 Tabe liba yepä jamyacurage ne jääpänuge, tabe läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Pui rarekaake ca siige pui jamyacu kusa ne jaaletnuge.

47 Cuta apu birige, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Cibubade biname cina net sigu ne jaadadnäjusi malu cabu, siige tabe maramara cibi bine joomläjicmuge.

48 Liba tapanuge, cibubade biname cina yäälädnusi doro me, ladnatäruge, cibi bine jaatranimusi maramara acraname. Miijiyame bine diiba bora me yääbäcnimusi, niiyaniya bine yisabimusi.

49 Apu mule te ai padare me ngälugaabe je cirege äbita. Acejiyame me mename seemo cina cire saaclepi niiya mule biname bine waadename miiji mule biname bime cabu ca,

50 siige cire yisabemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.”

51 Siige Yeesu teeme abiberäja bägrä bine itemlmige egä, “Nää, weene opo bewatnimiye iyeta ai ngene ca agli mene bine?” Teepi ‘yoo’ mene jejisi.

52 Yeesu puma cita ca jejemige egä, “Cotre abiberäja biname, laati te umle gyene mime cotre bine, tabe liba Acejiyame ne conocäco yääcäruge

teebine acaname, tabe mete yageyame pana birige, lui te kirece piiyepu sasa gwidape bine sääsemuge teeme cumä cabu ca.”

*Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi
(Mareko 6:1-6; Luuka 4:16-30)*

⁵³ Yeesu liba iyeta ai ngene ca agli mene jajanena bine epirimige, tabe pui cewe ne sebmalige,

⁵⁴ acnenutige teemerage cewe me. Tabe puma biname bine ebiberäjimige abasecretna mete cabu. Lui cina jitecijisi, teepi mage mutäcäco äbitininisi, siige ätemläjinisi egä, “Tabe luma cita ca ituge ai umle ne acata? Cuta luma cita ca kokre ne itu jääpänanepi ciitaca mule bine wawenecame.

⁵⁵ Tabe pui mete raranga biname me bägrä gyene. Mariya teeme mage gwene piiyepu Yakobu, Yoosepa, Simona, Yuuda naabi teeme iganewale gemi.

⁵⁶ Teeme ngulewale cuta ama piti nemi. Cije tabe luma cita ca umle äbitanenige iyeta ai mule bine wawenecame?”

⁵⁷ Siige teepi Yeesu ne jigyisi.

Yeesu puma cita ca jejemige egä, “Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu piiyepu teemerage binamewale cina.”

⁵⁸ Tabe puma bucurage ciitaca mule bine lica jewenimige, ingle teepi ätrunga lica ge teeme täápume.

14

*Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Budre
(Mareko 6:14-29; Luuka 9:7-9)*

¹ Pui padare cabu Galilaya probins mope biname ngii Heroda te Yeesu poto cidi me itecijige.

² Tabe puma cita ca teeme ingwe gaabe biname bine jejemige egä, “Tabe lui Yoane niiye ca äciseja biname gyene. Tabe budre cabu ca itu tarpinantumi, peei name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame.”

³ Heroda ai mene jüicige, ingle tabe sine biname, laati te tejemimumi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete bora me äsinglentame. Tabe ai mule ne tewenumi ingle Herodiyas name pi, lui teeme igane Pilipo me coga ge, yepä Heroda te juutecrepi, siige teeme coga me jwaawenepi.

⁴ Puma cita ca Yoane te Heroda ne jaajananepi egä, “Peei lui miiji mule lica gyene maane mäame igane me coga ne acatame.”

⁵ Heroda tabe peei name pi singi ge Yoane ne budre me aglime, yepä tabe wälu ge biname name pi, ingle teepi ngene totwananimesi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname gyene. Peei name pi tabe wata lica seglumi, yepä krokeciye mete bora me secitumi.

⁶ Yoo, Yoane niiye ca äciseja biname me budre gaabe apu gyene: liba Heroda me ärngi bimu te tatyaramtige, tabe soriyomu ne jewenige. Pui padare cabu puga ge Herodiyas me beecma bägrä. Tabe giire jewäjige soriyomu biname bime opo gaabe. Heroda mage gege äbitige teeme giire name pi,

⁷ siige jojige egä, “Cane Acejiyame me opo gaabe je naajenine, egä maane ngena täápume liba nätinärenite, cane nääcärenine.”

⁸ Ngulebägrä me mage te jojige tabe Heroda ne apu jajime egä, “Cane singi gäne Yoane niiye ca äciseja biname ne aglime, piba teeme mope ne pleito cabu acaname căme bau me päpäna täápume, egä tabe budre gyene.” Siige tabe ngulebägrä te ai mene jejige Heroda ne.

⁹ Heroda ngenecu mäpu me äbitige, yepä tabe lui Acejiyame me ngii cabu mene jojige teeme soriyomu biname bime opo gaabe je, peei name pi tabe teeme kaakesea bägrä ne jejige ngulebägrä me singi wawename.

¹⁰ Kaakesea bägrä te ädige, Yoane me mope ne teläcnutige krokeciye mete cabu,

¹¹ mope ne secanige pleito cabu, siige ngulebägrä ne ocärige. Tabe teeme mage ne ocärige.

¹² Yoane me abiberäja bägrä cina seclige, teeme budrekaake ne isatisi mete cabu ca, gape cabu ecitisi. Puma cita ca teepi äcnäridge, Yeesu ne jejisi, egä ngena mule cina bäbitinisi Yoane poto cidi me.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige
(Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)*

¹³ Yeesu liba Yoane me budre poto cidi me itecijige, tabe pui cewe ne sebmalige, poo gaabe ädige biname cäco cewe me ten taatu. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu bädige, teepi siige teeme cewe bine sebmäläcemisi, ernge ta eclige pui puupu cabu me Yeesu liiyeme ädige.

¹⁴ Teepi niinäce atyarige, Yeesu me poo te ingwe sipyige. Yeesu liba poo cabu ca arpatige, tabe bucurage biname bine jepänimige. Tabe owecu äbitige teeme täapume, siige pita biname bine miiji jewenanemige.

¹⁵ Pui mämleteca cabu je abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Bimu te mage bädige. Biname cäco cewe gyene ai, peei name pi biname bine jityepimi mameta lui cewe gemi, teepi puma cita ca deedei aletname teeme täapume.”

¹⁶ Yepä Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Teepi nuuja singi lica gemi otnime, ingle weene te teebibine deedei ecäremeye.”

¹⁷ Teepi jejisi egä, “Cime nata nuujarage deedei ama lica gemi, yepä faib buluduu gemi piyepu neeneni cibi bumate gegi.”

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Sewademeye aima cäme bau me.”

¹⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige baace papa cabu adnaterame. Tabe piba faib buluduu neeneni cibi cama sewadimige, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäridge. Piba tabe buluduu bine itrecimige cibi cama, abiberäja bägrä bine ecärimige, teepi siige biname bine ecäranemisi.

²⁰ Iyeta biname cina ibibi erwäjimisi. Abiberäja bägrä cina buluduu pacupacu bine etomlicmisi, jengärimisi, twelb diiba cina tapanininisi.

²¹ Lui rooriye cina erwäjisi pui deedei, teepi faib tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Mareko 6:45-52; Yoane 6:15-21)*

²² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetne-rame, niinäce gaabe me äwäcame sawa nuuja poto doro me, tabe liba biname bine jityepäjemige.

²³ Siige tabe biname bine liba niinäce jityepäjemige, tabe piba jegelige podo cabu me irecu ätumutame. Mämleteca me liba, Yeesu ten taatu puga ge podo cabu.

²⁴ Poo te sawa kuukälu cabu jage. Uule kuu cina poo ne eboclomäjisi, ingle buuwe te magerage opopo tipwäjige.

²⁵ Paulo ala me Yeesu piba täinige podo cabu ca, niiye papa cabu ta ädige teeme bau me.

²⁶ Abiberäja bägrä cina teebine liba tepänisi niije papa cabu otni je, teepi siige mage wälu ge. Teepi apu jiicisi egä, “Tabe lui dadrange gyene,” siige wälu ala abayinini.

²⁷ Yepä Yeesu jejemige egä, “Wälu gone, cane säne!”

²⁸ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, liba toracarage maane säte, maane naji cane uuplaname niije papa cabu mäame bau me otnime.”

²⁹ Yeesu jejige egä, “Tädi!” Peteru puma cita ca tuuplige poo cabu ca, gije abacitige niije papa cabu Yeesu bau me otnime.

³⁰ Yepä tabe liba jepänige, buuwe te kokre cama titwige, tabe wälu äbitige, siige abumame äbitige. Tabe ala abayige egä, “Yageyame, nätiyäri!”

³¹ Piba taatu Yeesu ime uutige, joomlige teebine, jejige egä, “Mäame ätrunga matikäli gyene. Maane ngeno me neeneni ngene atwana cama gäte?”

³² Teepi liba acenutäsi poo cabu me, buuwe te piba ärputige, siige mataru te enajige.

³³ Abiberäja bägrä cina poo cabu kokorare ca ipednäremisi Yeesu täapume, jejisi egä, “Toraca, maane Acejiyame me Bägrä gäte.”

Yeesu Pita Biname bine Miiji Jewenemige Genesareta Gawe cabu (Mareko 6:53-56)

³⁴ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba sawa ne yuurisi, teepi atyarige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige.

³⁵ Puma cita ca pui gawe biname cina liba Yeesu ne opo ewatnisi, teepi idre jecananisi cewe gaabegabe ta, siige biname cina iyeta pita biname bine sewadanemisi Yeesu bau me.

³⁶ Teepi teebine itemlisi egä, “Pita biname cina lipu gemi mäame cäbletäape pepyämu taatu oomlaname?” Siige iyeta lui cina joomläjisi, teepi miiji äbitaninisi.

15

Saarewale bime Abiberäja (Mareko 7:1-13)

¹ Poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname sigu cina seclige Yeesu bau me Yerusalema ca.

² Teepi itemlisi egä, “Lipu pi mäame abiberäja bägrä cina mime saarewale bime mule bine lica jaawenimusi? Teepi deedei loolo niinäce gaabe me ime lica läcisäjinusi cude gwidape cabu ca kälyä äbitame.”

³ Yeesu teebine jejemige egä, “Weene weemämu ngeno me Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule wawena ca?”

⁴ Acejiyame te itu tiicuji egä, ‘Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita’ cuta piyepu egä, ‘Laati te liba teeme mage babe bine poto cididi me niiyarage mene jiicemuge, teebine miiji budre me acita.’

⁵ Yepä weene jiicuye, egä biname me liba gwidape pisi nyene mage babe bine ätityerame, yepä tabe liba jiicuge egä, ‘Ai gwidape lui Acejiyame täapume myene,’

⁶ siige tabe teeme peei mene name pi kälyä bäbitige teeme mage babe bine ätityerame pui gwidape ca. Apu pi weene Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye naace täapume weene saarewale bime abiberäja ne äcwetname.

⁷ Weene walya biname gemi! Toraca gyene Acejiyame me mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jiicuji weeme poto cididi me egä,

⁸ ‘Ai biname cina cebine nawepyeräjusisi teeme tage miipe ca,

yepä teeme ngene atwanena cudecewera ge gyene căme bau ca.

⁹ Teepi nuuja miiji lica gemi cebine awepyeräjame, ingle teepi biname bine yaabiberäjimusi cotre bine äcwetname, lui căme cotre lica gemi. ”

*Lui Gwidape cina Biname ne Niya me Jaawenusi
(Mareko 7:14-23)*

¹⁰ Yeesu biname bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cängena itecijinege, umle äbitinineye ai mene!

¹¹ Biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, pui te niya me lica jaawenuge, yepä teeme tage cabu ca ngena te tasatuge, pui te teebine niya me jaawenuge.”

¹² Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Nää, maane umle gäte, egä Parisea sigu biname cina niyarage basicnantinisi mäame mene name pi?”

¹³ Yeesu jejemige egä, “Iyeta gije, căme Babe cabu je lui bine lica sitemimumi, miiji uutema braju cama.

¹⁴ Weene ngenecu mäpu gone Parisea biname bime name pi. Teepi epu pana gemi irecu määsumäsu biname, lui cina otnime opo jaawenimusi poto irecu määsumäsu biname bine. Liba irecu määsumäsu biname te otnime opo jaawenuge nuuja teeme pana ne, teepi iyeta cupicu bora me laatramuge.”

¹⁵ Puma cita ca Peteru Yeesu ne itemlige teeme mene ne aboclomtame.

¹⁶ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Nää, weene cuta buduma camu gemi?”

¹⁷ Weene nää umle lica bäbitiniye, egä biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, camuge bora me labacituge, siige puma cita ca tasatuge.

¹⁸ Yepä ngena cina täsuge tage cabu ca, peei lui ngenecu bora ca saacluge. Peei cina biname ne niya me jaawenusi.

¹⁹ Teeme ngenecu bora ca täsuge niyarage ngene atwanena cina, lui cina teebine jaawenusi tabe nuuja biname ne budre me aglime, sargi mule wawename, gwidape ero me, walya mene otromame, niyaniya mene iicetnejame.

²⁰ Ai cina biname ne niya me jaawenusi, yepä tabe liba ime äciseja căco deedei yäärwäjimuge, pui te teebine niya me lica jaawenuge.”

*Yepä Magebi me Ätrunga
(Mareko 7:24-30)*

²¹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige Turo piyepu Sidona gawe cabu me.

²² Yepä Kanana cewe magebi, lui te pui gawe cabu tonajenäjumi, tabe Yeesu bau me toclige, ala abayige egä, “Babo biname Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni! Căme bägrä niyarage gwene. Teeme trupa cabu pisi nyene niyarage cable.”

²³ Yepä Yeesu nuuja mene lica ge.

Puma cita ca abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Peei magebi ne uyecräji, ingle tabe ala tabayanenige mime kaake poto ca!”

²⁴ Yeesu jejemige egä, “Cebine ituge ätyepa Israela biname bime bau me taatu, lui cina epu pana gemi apeseräjäneji maamoi liiyepu.”

²⁵ Yepä pui magebi liba utecijige, tabe toclige, Yeesu me ernge gome utramige, jejige egä, “Babo biname, nätiyari!”

²⁶ Yeesu ngene ca agli mene ca teebine jojige egä, “Peei lui miiji lica gyene cane bägrä bime deedei iisabejame drego plongo bime bau me.”

²⁷ Magebi te Yeesu me ngene ca agli mene jewe-cnistige, jejige egä, “Toraca babo biname, yepä drego plongo cina nata yäärwäjimusi lui pläpupläpu cina saatrametnemuge bägrä bime dade cabu ca gawe me.”

²⁸ Yeesu jojige egä, “Magebi, mäáme ätrunga lui baborage gyene! Mäáme singi te ibibi läbitege.” Peeirage padare cabu teeme bägrä te müiji äbitige.

Yeesu Bucurage Biname bine Müiji Jewenimige

²⁹ Yeesu pui cewe ne sebmaliige, Galilaya sawa ligi me ädige. Tabe puga podo ne jegelige, siige adnatige.

³⁰ Bucurage biname cina seclige teeme bau me, sewadimisi otnetneja cäco biname bine, irecu mäasumäsu biname bine, ernge ime niyaniya biname bine, mene cäco biname bine cuta bucurage poto maramara pita biname bine. Teebibine icranimisi Yeesu me opo gaabe, tabe siige müiji jewanemige.

³¹ Biname cina mutäcäco äbitininisi, teepi liba jepänimisi mene cäco biname cina lui mene jicemisi, ernge ime niyaniya biname cina lui iyeta müiji äbitaninisi, otnetneja cäco biname cina lui cängena otninisi, irecu mäasumäsu biname cina lui irecu aasataninisi. Teepi puma cita ca eso ecärisi Israela biname bime Acejiyame ne.

Yeesu Foa Tausen Biname bine Engärimige

(Mareko 8:1-10)

³² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane owecu gäne ai biname bime täapume, ingle teepi nesae bimu cama cane cama sicrajimumi, siige page teeme nuuja deedei lica gemi ärwäjame. Cane singi lica gäne teebibine deedei cäco ätyepame, ingle teepi gaabe je cable jaalocnimuge.”

³³ Abiberäja bägrä cina itemlisi egä, “Mine luma jepänenemisi ibibi deedei ai daapo taatu cewe cabu teebibine ngeerame?”

³⁴ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben buluduu gemi piyepu nesae matimati cibi.”

³⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame.

³⁶ Tabe seben buluduu piyepu cibi bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecimige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige teepi biname bine ecäranemisi.

³⁷ Teepi iyeta erwäjisi, ngälu ibibi äbitininisi. Puma cita ca abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben diiba bine jengärimisi.

³⁸ Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi foa tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi.

³⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jityepimige, poo cabu acenutige, Magadan gawe cabu me ädige.

16

Parisea piyepu Sadukea Biname cina Singi Ciitaca Mule Pöpäname *(Mareko 8:11-13; Luuka 12:54-56)*

¹ Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me teebine apicetnärame. Teepi jejisi egä, “Maane ciitaca mule jeweni cine pöpäname, egä Acejiyame me kokre mäáme cabu pisi nyene.”

² Yepä Yeesu jejemige egä, “Bimu te liba läpulyärüge, weene liba jääpänimuye carbe uudi, weene piba apu jicucye egä, ‘Ciyyeciye mage bimu te ebenige, ingle carbe lui uudi gemi.’”

³ Krokerage weene liba jääpänimuye, egä carbe uudi gemi piyepu cäsä gemi, piba weene jicuye egä, 'Page ngupe te secirenige, inge carbe uudi piyepu cäsä gemi.' Weene carbe cabu ca bimu ne opo yaawatnuye, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitinisi, teepi ngena tääpu memi.

⁴ Weene ätrunga cäco niyarage biname gemi page. Weene cebine nätemliye ciitaca mule wawename. Weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä lui ciitaca mule te Yoonä tääpume äbituji." Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmige, nuuja gome me äyeblingtge.

*Parisea piyepu Sadukea Biname bime Uutneca Gwidape
(Mareko 8:14-21)*

⁵ Yeesu piyepu abiberäja bägrä cina liba yuurisi sawa nuuja poto doro me, abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu bine waadename.

⁶ Puma cita ca Yeesu teebibine ngene ca agli mene ca jejemige egä, "Weene ireire inajipi Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname bime uutneca gwidape tääpume."

⁷ Abiberäja bägrä cina teemeteme jitransi egä, "Tabe naace popi ai mene nijinige, inge mine buluduu bine lica sewadimisi."

⁸ Yeesu umle äbitige, egä teepi ngena tääpume jitransi, siige tabe itemlimige egä, "Weene ngena name pi jitraniye, egä weeme buluduu lica gyene? Weeme ätrunga lipu matikolä gwene.

⁹ Weene nää camu gemi umle äbita? Weene nää uja ngene ituge ätrimela, cane lipu faib buluduu bine sitrecimumene faib tausen rooriye bime tääpume. Weene nää lija diiba bine tengärimumeye pacupacu deedei ca?

¹⁰ Coo piyepu weene nää uja ngene ituge ätrimela seben buluduu lipu ibibi ge fooa tausen rooriye bime tääpume. Lija modamoda diiba bine weene tengärimumeye deedei pacupacu ca?

¹¹ Äi, lipu pi weene umle lica bäbitininiye, egä cane buluduu tääpume lica bii jijinine. Yoo, cane cääri jijenininine, egä weene ireire inajipi Parisea piyepu Sadukea biname bime uutneca gwidape tääpume."

¹² Abiberäja bägrä cina teepi siige opo ewatni-si, egä tabe teebibine lica jejemige ireire lenajame uutneca gwidape tääpume, yepä Parisea piyepu Sadukea biname bime abiberäja mene tääpume.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Tabe Keriso Sine
(Mareko 8:27-30; Luuka 9:18-21)*

¹³ Yeesu ädige Kesarea Pilipo babo cewe mameta lui gawe cabu me. Tabe puma abiberäja bägrä bine itemlimige egä, "Biname cina lipu jicusi, egä cane laasi näne, Acejiyame bau ca lui te biname me äbitujine?"

¹⁴ Teepi jejisi egä, "Poto cina jicenisisi, egä maane Yoane niye ca äciseja biname gäte. Poto cina jicenisisi, egä maane Eliya säte; poto cina egä maane Yeremiya säte coo nuuja Acejiyame me mename biname gäte."

¹⁵ Yeesu itemlimige egä, "Cije weene, weene lipu jiceniye egä cane laasi näne?"

¹⁶ Simona Peteru te Yeesu ne jejige egä, "Maane lui Keriso säte, biname bine lui te niya cabu ca pagege äsecrera. Maane ireclota Acejiyame me Bägrä gäte!"

¹⁷ Yeesu Peteru ne jejige egä, "Simona, Yoonä me bägrä, maane gege gäte. Nuuja biname te peei ngene atwana lica nääcäriige meebine, yepä peei lui cäme Babe bau ca gyene, cabucewe je lui te enajenige.

18 Cane naajenine meebine Peteru, egä mäame ngii lui 'Kula' gyene. Pi-iyepu maane lui mene bii jiiicite căme poto cidi me cuta kula pana gyene, siige ai kula cabu cane căme ătrunga inle ne pa yaacitepene. Tabe epu kokre pa yaanajepi, egä budre te ăblicăco apremela teebine.

19 Cane meebine kii pa năăcărepene Acejiyame bau lui gaabe ne iitnaname piyepu armime. Maane ngena mule tăăpume gaabe ne jiitnute, Acejiyame te yaacatuge, cuta maane ngena mule tăăpume gaabe ne yaarmute, Acejiyame te yaacatuge."

20 Puma cita ca Yeesu abiberăja băgră bine jejemige egă, "Gone biname bine umle jaawenimuye, egă cane Keriso săne, lui te biname bine niya cabu ca pa yăăsecrăremepene."

*Yeesu Jücemige Teeme Cewe Oocanena piyepu Budre poto cidi me
(Mareko 8:31-9:1; Luuka 9:22-27)*

21 Pui padare cabu Yeesu gije abacitige abiberăja băgră bime tăăpume pajecu me wawename, egă tabe miiji Yerusalema me pa lădepi. Tabe puma pagege măpurage gwidape bine păpăna modamoda iiwăreja biname, cotre abiberăja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname bime bau ca. Teebine pagege budre cabu acita, yepă nesae me lui bimu tabe piba pagege arpinenta.

22 Puma cita ca Peteru Yeesu ne ecanige taatu cewe me, kokre cama mene jejige egă, "Eewe, babo biname! Acejiyame te owecu naawenepi! Peei mule te gone lăbituge măăme tăăpume!"

23 Yeesu tatatrongtuge, Peteru ne jejige egă, "Satani, ăyeblingti căme opo gaabe ca! Maane cebine liga iirbutame nawenite. Maane biname bime pana nгене jotwananenite, lica Acejiyame pana."

24 Siige Yeesu abiberăja băgră bine jejemige egă, "Biname te liba singi gyene cane cama yepă otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe ăcwi.

25 Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmalăcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera, yepă laati te singi teemerage singi bine abmalăcemame cămiji pi, tabe iyeteta ireclota ne cire jăăpănepi.

26 Biname te nuuja miiji ne lica cire jăăpănepi, ngănu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepă teeme ireclota ne yaapesaruge. Nuuja gwidape lica gyene biname te teeme ireclota daremu me ceerame.

27 Acejiyame bau ca lui te tăduji biname me ăbituji, tabe teeme Babe me jamyacu apacyera cabu teeme mename seemo cama cire tădepi. Siige tabe biname bine piba daremu cire yăăcăranemepi teeme mule ibi.

28 Cane toraca mene jijenininine, egă ama poto lui cina jeclajutăjenemige, teepi lica cirege budre ăbita, ngălu teepi teebine cire jăăpănepesi mope biname tăăpume otni."

17

*Yeesu Mara Opo me ăbitige
(Mareko 9:2-13; Luuka 9:28-36)*

1 Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanănige Peteru piyepu nanigane wăsi Yakobu naabi Yoane, siige opo jaawenănige podo caburage me ten taatu.

2 Podo cabu je Yeesu mara opo me ăbitige abiberăja băgră bime irewale je. Teeme opo te epu oplacmelăjige bimu iredări pana, piyepu teeme căbletăăpe cina ăbitininisi bulu taatu me, apacyera pana.

³ Piba Moose naabi Eliya taboclomtäsi teeme cabu me, siige Yeesu cama mene jüicemäsi.

⁴ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cine miijirage gämi ama. Maane liba singi gäte, cane aarangenänine nesae matimati mete bine, yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.”

⁵ Peteru liba camu mene iicema cabu je, piba carbe te apaclyera cama tädige, iyeta teebibine aacwabänige. Puma cita ca tagepogogo te tasatige carbe bora ca egä, “Ai lui căme ngenecurage Bägrä gyene. Cane teeme täapume babo ngenecu miiji gäne. Weene teebine jitecijeye!”

⁶ Abiberäja bägrä cina liba itecijemige tagepogogo, teepi mage wälu äbitinisi, oweowe itrametnemige gawe cabu me.

⁷ Yeesu teeme bau me tädige, joomlänige, jääjänige egä, “Abujengäneye, wälu gone!”

⁸ Teepi puma cita ca mope ewejengänisi, yepä Yeesu taatu ne jepänisi.

⁹ Siige teepi liba täinetnänige podo cabu ca, Yeesu abiberäja bägrä bine jääjänige egä, “Gone biname bine umle jaawenanemuye, weene lui mule ne bii jepäniye, ngälu cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, pagege budre cabu ca arpinenta.”

¹⁰ Puma cita ca abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngeno me cotre abiberäja biname cina jüicenis, egä Eliya te miiji niinäce gaabe me otni, piba ingwe ca Keriso, biname bine niija cabu ca äsecrera biname te cire tädepi?”

¹¹ Yeesu teebibine jääjänige egä, “Toraca gyene, egä Eliya te miiji niinäce otni iyeta gwidape bine teeme puupu cabu acraname.

¹² Cane toraca mene jijenänine, egä Eliya uja ituge otni, yepä biname cina opo lica yaawatnepesi, pui name pi teepi teebine jaawenepesi, teepi lipu ituge singi. Cuta piyepu cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane pagege biname bime bau ca mäpu ne päpäna.”

¹³ Siige abiberäja bägrä cina umle äbitänisi, egä Yeesu lui Yoane niije ca äciseja biname poto cidi me bii jääjänige.

*Yeesu Miiji Jewenige Niija Cable cama Bägrä ne
(Mareko 9:14-29; Luuka 9:37-43)*

¹⁴ Yeesu teeme nesae abiberäja bägrä cama liba podo cabu ca täinetnänige biname bime cabu me, piba yepä biname te Yeesu bau me tädige, kokorare ääpednutige,

¹⁵ jejige egä, “Babo biname, maane căme bägrä ne owecu jeweni. Tabe naabe äbitanenige oonina pita cabu ca, siige yaatramanuge uliobo cabu piyepu niije cabu.

¹⁶ Cane mäame abiberäja bägrä bime bau me secanine, yepä teepi äblicäco ge teebine miiji me wawena.”

¹⁷ Yeesu jüicige egä, “Weene lipu ätrunga căco gemi, niiyarage biname gemi! Luma ngine padare cama cane miiji weene cama lenaja? Luma ngine padare cama cane miiji weeme ätrunga căco mule päpäna? Secaneye bägrä ne căme bau me.”

¹⁸ Puma cita ca Yeesu niija cable ne jejige asatame, siige tabe asatige. Puirage padare cabu bägrä te miiji äbitige.

¹⁹ Abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, ogä jejisi egä, “Cine lipu pi niija cable äyecreja căco äbitininago?”

²⁰ Tabe jejemige egä, “Weeme ätrunga matikäli gyene. Cane toraca mene jijenininine, weeme ätrunga liba pisi nyene, ngänu gyene epu pana duuwe

baace kuu matikolärage, weene miiji gemi ai podo ne jaji egä, ‘Awetänti ama cita ca piyeme!’ siige tabe lawetäntuge. Weeme liba ätrunga pisi nyene, iyeta gwidape ibibi gemi weeme täápume.

²¹ Yepä apuyame ne weene äblicäco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca piyepu pui irecu ätumuta padare cabu weene miiji deedei cäco lenaja.”

*Yeesu Cääri Mene Jücemige Teeme Budre poto cidi me
(Mareko 9:30-32; Luuka 9:43-45)*

²² Abiberäja bägrä cina liba iyeta abasecretnige Galilaya me, Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene biname bime ime cabu acita.

²³ Teepei cebine pa naglepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba page larpinantepene budre cabu ca.” Abiberäja bägrä cina mage ngenecu mäpu me äbitininisi.

Täks Rarekaake Atomleca Acejiyame me Iiwäreja Mete täápume

²⁴ Yeesu liba atyaramtige Kaprenauma me teeme abiberäja bägrä cama, biname lui cina yaatomlicmusi Acejiyame me iiwäreja mete täápume täks rarekaake, teepi piba seclige Peteru ne ätemla-me egä, “Nää, mäame abiberäja biname te täks rarekaake yaacranuge iiwäreja mete täápume?”

²⁵ Peteru jejemige teebibine egä, “Ngenä pi, yaacranuge.” Tabe liba mete bora me abacitige, Yeesu niinäce me puma mene jüicige, Peteru ne itemlige egä, “Simona, maane lipu ngene jotwanenite, ai gawe cabu lui mope biname teepi nää luma cita ca täks rarekaake bine yaatomlicmusi teeme täápume, teeme bägrä bime bau ca coo nuuja biname bime bau ca?”

²⁶ Peteru jejige egä, “Nuuja biname bime bau ca, lica teeme bägrä bime bau ca.” Yeesu jejige egä, “Yoo siige, cane cuta kälyä gäne Acejiyame me mete täápume täks rarekaake acrana cabu ca, ingle cane teeme Bägrä gäne.

²⁷ Yepä mine gone teebibine ngenecu mäpu me jaawenemago. Äte ädi, edigiricu jepetäji sawa cabu. Maane niinäce lui cibu ne irpatenite, tage jipälutepi, siige maane yepä rarekaake ne jepänenite puma. Maane pui ne ecatepi, ecäremepi mime täks täápume.”

18

*Laasi Nyene Baborage?
(Mareko 9:33-37; Luuka 9:46-48)*

¹ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemla-me egä, “Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, laasi nyene baborage?”

² Yeesu yepä matikolä bägrä ne tesoglicige, jejige teeme cole je aclajutame,

³ piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene liba lica weeme ngene atwanena bine yaatröngärimuye bägrä pana ätrungame, piba weene miiji lica gemi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname.

⁴ Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teeme cabu ca eei te baborage yaanajuge, lui te teemämu matikolä läbituge ai bägrä pana.

⁵ Laati te cäme ngii cabu jaawabluge yepä apu pana bägrä ne, tabe cuta nawabluge cebine.”

*Owe Äswana Niiya Mule täápume
(Mareko 9:42-48; Luuka 17:1-2)*

6 “Ai matimati bāgrā lui cina cebine nātrungusi, laati te liba teeme yepā ne jaawenuge niya mule wawename, pui biname te māpu ne cire jāāpānepi Acejiyame bau ca. Teeme singicace gome liba jaaglotusi baborage kula ne, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei māpu lui plowa birige pui māpu cabu ca tabe lui ne cire jāāpānepi.

7 Mage niyarage gyene, egā ai gawecewe cabu piti nemi gwidape, lui cina biname bine jaawenimusi niya mule wawenecame. Iyeta padare pipu gwidape cina saacluge, yepā babo niyarage gyene biname tāāpume, lui te biname bime cabu me pui gwidape bine saawadimuge.”

8 Siige Yeesu puma cita ca teeme abiberāja bāgrā bine jejemige egā, “Māāme ime te coo ernge te liba naawenuge maane singi ādrime niya mule wawename, maane miiji pui ngena atwana ne watatarage iyebtingtepi, epu pana ime ne coo ernge ne lipu jāālācnutute, yaajarute. Miiji gyene maane yepā ernge coo ime cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepā niya gyene maane iyeta piicwa cama otni iyeteta uliobo cabu me.

9 Cuta māāme irecu te liba naawenuge maane singi ādrime niya mule wawename, maane miiji watatarage peei ngena atwana ne iyebtingtepi, irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepā irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepā niya gyene maane neeneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni.”

*Ngene ca Agli Mene Gyene Apesera Maamoi poto cidi me
(Luuka 15:3-7)*

10 “Jepāneye, egā weene ai matimati bāgrā bime yepā ne gone āseblecāja. Cane jijenininine weebibine, egā teeme mename seemo cina cabucewe je iyeta padare cabu cāme Babe me opo ne jepānanenisi.

11 Cane lui Acejiyame bau ca tādujine biname ne ābitujine, cane naace tāāpume tādujine, egā lui cina apesareji gemi teebibine niya cabu ca āsecerame.

12 Weene lipu ngena jotwaniniye, biname te ngena jaawenuge teeme liba yepā hanred maamoi piti nemi, siige yepā te liba lapesaruge? Tabe yaabmalimuge naintinain bine podo cabu, siige lāduge ārngime, lui te lapesaruge.

13 Tabe gege birige naintinain maamoi tāāpume, lui cina apesareji lica gemi. Yepā cane toraca jijenininine, egā tabe mage gege birige apesareji maamoi ne liba jāāpānuge.

14 Cuta pepu gyene, weeme Babe cabucewe je tabe singi lica gyene apu matimati bāgrā yepā te cāme bau ca apeserame.”

Mene Ātrunga Biname poto cidi me Lui te Niya Mule Jaawenuge

15 “Māāme nuuja ātrunga biname te liba niya mule yaacnuge māāme tāāpume, maane ādepi, ogā eblawājepi. Tabe liba nāātecijuge, maane teebine bii sewecnistite.

16 Yepā tabe liba lica nāātecijuge, maane piba yepā coo neeneni biname cama ādepi teeme bau me. Maane miiji ai ne naace popi wawena, ingle Oogārāneji mene te jiicenige, egā maane biname ne liba jaaitnājute, neeneni coo nesae biname cina miiji peema aitneja tāāpume.

17 Tabe liba teebibine cuta lica jāātecijemuge, siige piba ātrunga ingle biname bine umle jewenemepi. Yepā tabe liba cuta teebibine ātecija cāco, siige maane teebine epu jewenepi Acejiyame umle cāco biname ne liiyepu coo tāks rarekaake uutecrena biname ne liiyepu.

18 Cane toraca mene jijenininine weebibine, egā weene ngena mule tāāpume gaabe ne yaarmuye, Acejiyame te yaacatuge, cuta weene ngena mule tāāpume gaabe ne jiitnuye, Acejiyame te yaacatuge.

19 Cane cerämu poto jijenininine, egä weene neeneni cina liba gawecewe cabu yepä ngene atwana ne yaacituye weene ngena täápume irecu ätumulame, cäme Babe cabucewe je tabe pa icärepi.

20 Ingle naace popi neeneni coo nesae cina liba cäme ngii cabu labasecretnänsi, cane pisi näne teta cama.”

Ngene ca Agli Mene Owecu cäco Kaakesea Bägrä poto cidi me

21 Peteru tädige, Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, cäme biname te niya nula liba nawenanuge, lija gäabu cane miiji teeme niya mule ngene ätrimelame? Nää, seben gäabu?”

22 Yeesu jejige egä, “Lica seben gäabu, yepä sebenti gäabu seben!

23 Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, tabe epu läbituge gawe mope biname pana, laati te singi ire me teeme kaakesea bägrä cina lipu ire jaatwemusi teeme rarekaake bine.

24 Tabe liba giye abacitige ai kaakesea wawename, piba yepä kaakesea bägrä ne teeme bau me secanisi, lui te yepä milyon rarekaake itu yaawadepi teeme bau ca.

25 Ingle pui kaakesea bägrä me rarekaake lica ge daremu aglime, peei name pi babo biname te jejemige teeme coga bägrä, iyeta teeme gwidape piyepu tabe, teebibine waadename aletname piba pui rarekaake ca daremu aglime.

26 Siige pui kaakesea bägrä te teeme babo biname me opo gaabe kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi. Padare näcärepi, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’

27 Babo biname te teebine owecu jewenige, jejige egä, ‘Daremu gone saawecnimute,’ siige tabe teebine jityepige.

28 Yepä pui kaakesea bägrä te liba asatige, tabe teeme keege kaakesea bägrä ne jepänige, lui te yepä hanred rarekaake bine itu sewadimumi teeme bau ca, siige singicace gome teebine jejecletnäjige claabe cama, jejige egä, ‘Maane rarekaake daremu nawecnisti.’

29 Teeme keege te kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi! Padare näcärepi, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’

30 Yepä tabe owecu lica ge, siige teebine ijarige krokeciye mete bora me, ngälu tabe cirege daremu awecnema.

31 Babo biname me poto kaakesea bägrä lui cina jepänisi, teepi cälu te jitemige piyepu teepi mage ngenecu mäpu ge. Teepi babo biname bau me eclige, iyeta jejananisi ai poto cidi me.

32 Puma cita ca babo biname te ala tesoglicige teeme niinäce kaakesea bägrä ne, jejige egä, ‘Maane niyarage kaakesea bägrä gäte. Ingle maane nawejanite, cane ngene nätrimalige määme daremu bine awecneme.’

33 Maane cuta miiji owecu jaawenejite määme keege ne, cane lipu meebine owecu naawenine.’

34 Tabe babo biname te mage claabe me äbitige, siige jityepige teebine krokeciye mete me, ngälu tabe cirege iyeta pui daremu bine awecnema.

35 Apu cirege cäme Babe cabu je iyeta weebibine wawena, weene liba weeme ngenecu ca lica ngene jitrimalinuge, weeme nuuja ätrunga biname te ngena niya mule jaawenuge.”

19

*Mene Coga Ägyi poto cidi me
(Mareko 10:1-12)*

¹ Yeesu liba mene iicema siigesige äbitige, tabe Galilaya gawe ne sebmalige, Yoridana baduge ne yuurige nuuja poto doro me Yuudea gawe cabu me.

² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige tabe pita biname bine miiji jewenanemige puma.

³ Poto Parisea sigu biname cina seclige Yeesu ne apicetnärame. Teepi itemlisi egä, “Nää Cotre ibi mule gyene rooriye te teeme coga ne liba ägyi papa ingle cabu ca?”

⁴ Yeesu jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te lipu jüicenige, egä agedna cabu ca Acejiyame te biname bine jaawenuji rooriye me piyepu magebi me,

⁵ siige jüicuji egä, ‘Peei name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.’

⁶ Teepi siige piba neeneni lica gegi, yepä teepi yepä taatu gegi. Peei name pi biname te gone maramara me wawena, Acejiyame te laati bine laatejäclmutuge.”

⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Cije ngena name pi piba Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene, egä rooriye te liba singi birige coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi ingle poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teebine?”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Moose naace name pi weebibine concäco icärininuji weene coga ne ägyime, ingle weene ätecija cäco biname gemi. Yepä agedna cabu ca pepu lica ituge.

⁹ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä rooriye lui te teeme coga ne jwäägyuge, yepä tabe teeme coga te nuuja ero lica ituge wawena, siige tabe liba nuuja coga ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge.”

¹⁰ Abiberäja bägrä cina puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Ai liba gaabe gyene coga rooriye bime täapume, atejäclmuta cabu ca miiji gyene coga rooriye cäco lenajame.”

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Ai abiberäja lui iyeta biname bime täapume lica gyene, yepä eei bime täapume taatu Acejiyame lui bime täapume singi teepi pepu lenajame.

¹² Maramara ingle piti nemi biname cina atejäclmuta cäco lenajame. Poto cina teeme ärngi cabu ca epu gemi egä teepi äblicäco atejäclmuta; poto bine biname cina pepu me ituge wawena; poto cina teemämu pepu me ituge äbita, ingle teepi singi gemi Acejiyame taatu te teebibine waadename. Laati te miiji gyene ai abiberäja ne acatame, tabe jaawenepi.”

*Yeesu Ime Aacitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täapume
(Mareko 10:13-16; Luuka 18:15-17)*

¹³ Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me naace me tabe ime acitame teeme papa cabu me piyepu irecu ätumutame teeme täapume. Yepä abiberäja bägrä cina jicnecimisi teebibine.

¹⁴ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jilibemuye, ingle ai bägrä pana ätrunga cama lui biname teebibine Acejiyame te yaawadimuge.”

¹⁵ Puma cita ca Yeesu teeme ime aacitanige bägrä bime papa cabu me teeme miiji täapume, siige ai ingwe gaabe ca tabe piba ädige.

*Mamyé Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Mareko 10:17-31; Luuka 18:18-30)*

16 Yepä biname te tädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Abiberäja biname, cane ngena miiji mule ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

17 Yeesu jejige egä, “Maane ngeno me nätemlite, egä ngena gyene miiji? Nuuja gwidape te miiji lica gyene, yepä Acejiyame taatu gyene miiji. Maane liba singi gäte iyeteta ireclota ne päpäname, maane miiji cotre bine äcwetna.”

18 Pui biname te Yeesu ne itemlige egä, “Lui cotre bine?” Yeesu jejige egä, “Biname ne gone budre me agli; sargi mule gone; gwidape ero gone; walya aitneja gone;

19 mage babe bine miiji opo gaabe me acitena; maane miiji nuuja biname täöpume epu singi äbitena, maane lipu mäame täöpume singi läbitanute.”

20 Puma cita ca mamye biname te jejige egä, “Cane ituge iyeta ai cotre bine wawenetnäja. Cerämu cane miiji ngena ne wawena?”

21 Yeesu jejige egä, “Maane liba singi gäte epucäco lenajame, maane ädi, iyeta mäame gwidape bine aletname ewademepi, rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, siige tädepi cane cama yepä otnime, piba maane miijimiji gwidape bine cabucewe je cire jepänemepi.”

22 Mamyé biname te liba itecijige, tabe ngenecu mäpu cama äyeblyngtige, ingle tabe babo dogwe biname ge.

23 Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Toraca gyene, dogwe biname täöpume mäpurage birige Acejiyame me cabucewe waadena cabu äbäcname!”

24 Cane cerämu jjenininine, egä peei lui mäpu birige kamela te nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogwe biname te Acejiyame me waadena cabu abacitame.”

25 Abiberäja bägrä cina liba itecijemige, teepi siige iyeta mutäcäco äbitininisi, itemlisi egä, “Laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?”

26 Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname te ibibi lica gyene pui ne wawename, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

27 Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta gwidape bine itu saabmalemepesi maane cama yepä otnime, cine siige ngena miiji ne cirege päpäna?”

28 Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jjenininine: ai padare te liba cirege apira, kirece padare te liba cirege atyaramta, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba jamyacu apaclyera cama căme babo adnata puupu cabu ca biname bine cire yaawademepene. Weene, căme ingwe äcwiyame biname, cuta piba cire adnatäripeye twelb babo adnata puupu cabu twelb Israela ingle bine atraname.

29 Iyeta lui cina ituge abmala teeme mete bine, teeme naane igane bine, teeme ngule bine, teeme mage babe coo bägrä bine coo piiyepu teeme gawe bine căme name pi, teepi cirege päpäna tuwängle yepä hanred gääbu cuta piiyepu teebibine iyeteta ireclota cirege ceera.

30 Yepä bucurage biname page lui cina niinäce gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu ingwe gaabe me cire täcnäripesi. Cuta piiyepu laati bemi page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu niinäce gaabe me cire läbitipesi.”

20

Waina Calwacupi cabu Kaakesea Bâgrâ Gemi

¹ “Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, peei lui epu pana ge, calwacupi yageyame te lipu ädige krokerage biname bine jajaneneme daremu cama kaakesea waweneme teeme waina calwacupi cabu.

² Teepei mene conocäco jewenisi tabe kaakesea bâgrâ bine yepâ bimu me camlecamle daremu ceerame, siige tabe jityepâjemige teeme waina calwacupi cabu kaakesea waweneme.

³ Yageyame te cääri asatige krokebimu me, ädige, jepänimige potu biname cina papa ämyemuteji icrajige aletna puupu gome.

⁴ Tabe jejemige egâ, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea waweneme, cane piba weebibine icârininine, ngena daremu gyene miiji.’

⁵ Siige teepei eclige. Puma cita ca bimu duusa cabu yageyame te cääri kaakesea bâgrâ bine jityepimige teeme calwacupi me, cuta cääri mämlebimu me.

⁶ Mämleteca me yageyame te liba cuta ädige aletna puupu me, tabe puma jepänimige potu biname papa ämyemuteji icrajige. Puma cita ca tabe itemlimige egâ, ‘Weene ama bimu lecaleca ngeno me inaji-ninige, padare te papa ädenige?’

⁷ Teepei jejisi egâ, ‘Ingle nuuja biname te cibibine lica biiri nijinige kaakesea täapume.’ Yageyame te jejemige egâ, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea waweneme.’

⁸ Mämlerage me kaakesea te liba apirige, yageyame te teeme kaakesea ire atwi biname ne jejige egâ, ‘Kaakesea bâgrâ bine ala tesoglicmi, teebibine daremu ecâranemi. Niinäce eei bine ecâranemi, lui cina ceräcerägääburage kaakesea me eclige, piiyepu lui cina niinäcerage eclige kaakesea täapume, pui bine ingwerage ecâranemepi.’

⁹ Biname lui cina kaakesea jegednimisi mämleteca me, teepei camlecamle bimu me daremu ne ecatisi.

¹⁰ Puma cita ca biname lui cina niinäcerage me eclige kaakesea me, teepei apu jengenetnemige, egâ teepei baborage daremu ne ecatenisi, yepâ teebibine yepâ ibi daremu ecâranemisi.

¹¹ Teepei teeme daremu bine ewademisi, siige calwacupi yageyame ne jiyingâjisi.

¹² Teepei teebine jejisi egâ, ‘Lui biname bine ingwerage ca jejemite, teepei matikäli padare cabu taatu kaakesea jewenisi; cine te magerage kaakesea jewenisi bimu nuunu cabu, yepâ maane teebibine cine cama yepâ ibi daremu becâranemite!’

¹³ Yageyame te teeme yepâ ne jejige egâ, ‘Cäme biname, maane näätecijege! Cane lica naangletnäjine meebine, ingle cane nääcärine, mine lipu täapume mene conocäco bii jewenisi.

¹⁴ Määme daremu ne ecati, acnenti cewe me. Lui biname ne ingwerage jejine kaakesea me otnime, cane singi gäne teebine maane cama yepâ ibi daremu ceerame.

¹⁵ Egäsu cäme conocäco pisi nyene cäme rarekaake ca waweneme cane ngena täapume singi. Maané nää ire patre eglenenemite, lui cina matikäli padare cabu kaakesea jewenisi, yepâ cane camle-camle daremu bii becâranemine.’

¹⁶ Apu pi ingwe gaabe je lui cina, teepei niinäce gaabe me cire läbitipesi; niinäce gaabe je lui cina, teepei ingwe gaabe me cire täcnäripesi.”

Yeesu Cääri Mene Jücemige Teeme Budre poto cidi me

(Mareko 10:32-34; Luuka 18:31-34)

¹⁷ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe biname sobe cabu ca mara me äbitige teeme twelb abiberäja bägrä cama teebibine gaabe cabu mene jajanename.

¹⁸ Tabe jejemige egä, "Itecijinege, mine aga naclenige Yerusalema me. Puma pagege cebine ceera, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bime ime cabu me. Teepi mene pa jaatranepesi cebine budre me aglime,

¹⁹ siige pa näcärepesi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me. Teepi cebine ätutena panä pa nawenepesi, pa nadnanepesi, baarge uli cabu pa näbyecrepesi. Yepä nesae me lui bimü liba pa joomlepi, cane piba cuta budre cabu ca pa larpinantepene ireclota me."

Yakobu Yoane naabime Ätemla

(Mareko 10:35-45)

²⁰ Jebedayo me coga te teeme neeneni bägrä cama toclige Yeesu bau me, kokorare ca ipednemalige teeme opo gaabe, itinärige teeme singi ne wawenname.

²¹ Yeesu utemlige egä, "Maane ngena tääpu mäte singi?" Magebi te jejige egä, "Maane toraca tücepi, egä cäme ai neeneni bägrä cina cirege adnata määmme camu poto ca piyepu säwäci poto ca, maane liba biname bine cire ewademepi."

²² Yeesu Yakobu naabine Yoane jaajige egä, "Weene umle lica gegi, weene ngena tääpume najiye. Weene nää ibibi gegi epu mäpu cabu lenajame, cane lui mäpu ne mameta gäne päpäna?" Teepi jejäsi egä, "Cine ibibi gegi."

²³ Yeesu jaajige, "Weene cire inajepi mäpu cabu cäme pana, yepä cäme conocäco lica gyene jajime, egä laati te cire ladnatepi cäme camu poto ca piyepu säwäci poto ca. Cäme Babe te pui puupu bine ituge amacetrnäja, tabe lui bime tääpume singi teepi puma adnaterame."

²⁴ Nuuja ten abiberäja bägrä cina liba itecijemige, teepi claabe me äbitininisi pui nanigane wäsi bime tääpume.

²⁵ Puma cita ca Yeesu iyeta teebibine ala tesoglicmige, jejemige egä, "Weene umle gemi, egä laatibi Acejiyame umle cäco biname bine yaawadimusi, teeme conocäco pisi nyene jajime teepi ngena wawenname. Teeme ingwe gaabe lui modamoda biname cuta kokre pisi nyene biname bine mene jajanename.

²⁶ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe müji nuuja bime tääpume kaakesea wawena;

²⁷ cuta weeme yepä te liba singi niinäce me äbitame, tabe müji weeme tääpume epu matikäli me äbita aletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame tääpume.

²⁸ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica tädujine biname cina cäme tääpume kaakesea wawenname, yepä cane te teeme tääpume kaakesea wawenname piyepu cäme ireclota ne ceerame daremu tääpume teebibine kälyä wawenname."

Yeesu Müji Jaawenige Neeneni Irecu Määsumäsu Biname bine

(Mareko 10:46-52; Luuka 18:35-43)

²⁹ Teepi liba Yeriko ne sebmälisi, baborage biname sange te tädige Yeesu me ingwe poto ca.

³⁰ Gaabe wajwa je puga ge adnatäneji neeneni irecu määsumäsu biname. Teepi äatecijige egä, "Yeesu cibibine nisuplingtenige." Teepi puma cita ca

gije abacitāsi ala abayename egā, “Babo biname, mope biname Daawida me kaakesaare, maane owecu cibibine niwenepi!”

³¹ Biname cina liga jibananisi teebibine, teepi babo tage ca cuta ala abayenāsi egā, “Mope biname Daawida me kaakesaare, maane cibibine owecu niwenepi!”

³² Yeesu imyemutige, siige teebibine ala taasoglicige, äätēmlige egā, “Weene singi cane ngena wawenname weeme täápume?”

³³ Teepi jejāsi egā, “Babo biname, cine singi gegi maane cime irecu asatame.”

³⁴ Yeesu owecu jaaglige, teeme ime bine aarpenutige teeme irecu cabu me. Piba taatu teepi irecu aasatāsi, siige Yeesu ne ingwe icwāsi.

21

Yeesu Dongki papa cabu Yerusalema me Abacitige (Mareko 11:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)

¹ Yeesu teeme abiberāja bāgrā cama ādige Yerusalema ne oomlaname. Teepi liba Yerusalema ne mameta me jewenisi oomla-name, teepi atyarecanige cewe ngii Betepage me lui Olibi Uli podo cabu jage. Puma cita ca Yeesu teeme neenenī abiberāja bāgrā bine niināce gaabe me jāätēpige

² apu mene cama egā, “Weene iclege weeme niināce gaabe me lui cewe peese nyene. Weene puma jepāneniye yepā dongki ne seea ca āgrārāneji gyene, teeme cuta bāgrā pisi nyene teeme gome. Jitnepeye, taacanepēye cāme bau me.

³ Biname te liba nuuja mene jaji je, weene apu jejepeye egā, ‘Yageyame te singi gyene ai dongki täápume teeme bāgrā cama, cuta tabe watawata pa taawecnistēpi.’”

⁴ Ai mule te äbitige Acejiyame me mename biname me mene te ibibi äbitame egā,

⁵ “Weene jejemēpeye Siiyona podo cabu lui babo cewe cabu biname cina icrajenige egā,

‘Ire, weeme mope biname te peega tädenige weeme bau me!

Tabē awamla cāco tädenige mamye

dongki papa cabu, dongki me bāgrā papa cabu.’”

⁶ Puma cita ca abiberāja bāgrā cina aalige, jewenāsi, Yeesu ngena täápume jaajige.

⁷ Teepi dongki ne teeme bāgrā cama taacanisi Yeesu bau me, cābletāāpe bine teeme papa cabu seretne-māsi, siige Yeesu acenutige.

⁸ Bucurage biname cina teeme cābletāāpe bine gaabe cabu eretnimisi. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi gaabe cabu aretname.

⁹ Yeesu me niināce gaabe, ingwe gaabe lui biname cina teepi ala abayaninisi egā,

“Daawida me kaakesaare ne yaawēpyerājesi!

Acejiyame te miiji meebine naawenēge lui te Yageyame me ngii cabu tädenite!

Mine yaawēpyerājesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige!”

¹⁰ Yeesu liba Yerusalema me atyaramtige, biname cina cālu te jitemige. Teepi teemetēme ätemlājiniisi egā, “Baa, laasi nyene ai biname?”

¹¹ Yeesu cama lui biname cina seclige, teepi jejemisi egā, “Tabē Acejiyame me mename biname Yeesu sine, Nasareta ceweyame gyene Galilaya probins cabu ca.”

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Mareko 11:15-19; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)

¹² Yeesu iiwäreja mete caale bora me abacitige, siige teebibine iyecräjemige, lui cina saawadanemusi gwidape bine aletname piyepu lui cina jaaletnimusi. Tabe rarekaake äbäsuwäja biname bime dade bine eboclomäjimige cuta eei bime adnatera dade bine, gimäe ele bine lui cina saawadanemusi aletname.

¹³ Tabe jejemige egä, “Acejiyame te jüicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca yaainusi,’ yepä weene te itu seta-trongärümeye epu puupu me, eromaame cina luma lämletne-räjininusi.”

¹⁴ Irecu määsumäsu biname, ernge niiyaniya biname cina seclige Yeesu bau me iiwäreja mete caale bora je, siige tabe teebibine müiji jewenanemige.

¹⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina claabe me äbitininisi, liba jepänisi, Yeesu lipu miijirage mule bine jewenemige piyepu teepi liba itecijemige, bägrä cina iiwäreja mete cabu lipu ala abayaninisi egä, “Mope biname Daawida me kaakesaare ne ewepyeräjeye!”

¹⁶ Siige teepi Yeesu ne jejisi egä, “Maane nää lica näätəcijenige teepi ngena jüicenenemisi? Maane ngena name pi lica jüibenemite teebibine?” Yeesu jejemige egä, “Yoo, cane näätəcijenige. Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene egä, ‘Maane bägrä piyepu ngame meeramera bägrä bine ituge wawena meebine epucäco awepyeräjame.’ ”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmige, siige Yerusalema ca asatige, Betaniya cewe me ädige. Tabe ciye puga enajige.

Yeesu Piigi Uli ne Mene ca Eglige

(Mareko 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Krokerage Yeesu liba acnenutige babo cewe Yerusalema me, gaabe cabu cubrowe te joomlige.

¹⁹ Tabe piigi uli ne jepänige gaabe wajwa je, ädige, teeme gome jeclajutige, yepä laame taatu jepänimige, kuu lica. Tabe puma cita ca uli ne jejige egä, “Maane ingwe ca lica page nääyepi kuu päpäname.” Yeesu ai mene liba jejige, uli te piba taatu laame jedacromtige, siige budre äbitige.

²⁰ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, teepi cälu te jitemige, jejisi egä, “Lipu pi ai piigi uli te jedacromtige watatarage?”

²¹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene liba yepä ngena atwana cama ätrunga birige, weene ibibi gemi apu wawena, cane ai piigi uli ne lipu jewenine. Cuta ai taatu lica, yepä weene cuta ibibi gemi ai podo ne jajime egä, ‘Awetänti, malu cabu me ajari,’ siige pui mule te pa läbitepi.

²² Weene liba Acejiyame ne ngena täapume yäätinäruye tabe icärininuge, weene liba jäärunguye egä, “Tabe nicärininige.”

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame

(Mareko 11:27-33; Luuka 20:1-8)

²³ Yeesu liba acnenutige iiwäreja mete caale bora me biname bine abiberäjame, piba modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me, itemlisi egä, “Määme ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Määme conocäco laati bau ca gyene?”

²⁴ Yeesu jejemige egä, “Cane weebibine yepä taatu mene itemlininine, siige weene liba cäme mene nawecnisteniyee, cane piba weebibine jijenininine, cäme ngena conocäco gyene ai mule bine wawenecame.

²⁵ Yoo, weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yääcärepä tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo nää biname cina?"

Teepi siige teemeteme mene jitransi apu egä, "Mine ngena daremu mene jewecnistenisi? Mine liba jejenisi egä, 'Acejiyame te Yoane ne conocäco yääcärepä tabe biname bine niye ca äcisejame,' tabe piba nijenininiige egä, 'Cije weene ngena name pi piba teebine lica jäärungepeye?'"

²⁶ Yepä mine liba apu jejenisi egä, 'Biname cina Yoane ne conocäco yääcärepäsi tabe niye ca biname bine äcisejame,' mine piba miiji wälu biname bime tääpume, inge teepi iyeta jitrungenisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge."

²⁷ Siige teepi Yeesu ne mene jewecnistisi egä, "Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yääcärepä tabe biname bine niye ca äcisejame." Yeesu jejemige egä, "Cane cuta weebibine lica jijenininine, egä cebine laati te conocäco näcärepä cane ai mule bine wawenecame."

Ngene ca Agli Mene Nanigane wäsi poto cidi me

²⁸ Yeesu ngene ca agli mene jejemige egä, "Weene lipu ngene jotwanininiye ai poto cidi me? Yepä biname puga ge teeme neeneneni imäbägrä cama. Tabe niinäceyame ne jejige egä, 'Cäme bägrä, page ädi waina calwacupi cabu me kaakesea wawename.'

²⁹ Bägrä te jejige egä, 'Cane singi lica gäne,' yepä ingwe ca tabe ngenecu etatrongtige, siige ädige kaakesea wawename.

³⁰ Puma cita ca babe te ädige teeme nuuja bägrä bau me, cuta peei yepä mene jejige. Pui bägrä te jejige egä, 'Yoo, cane ädenine,' yepä tabe lica ädige.

³¹ Siige lui bägrä te teeme babe me singi jecatige, jewenige?" Biname cina Yeesu ne jejisi egä, "Niinäceyame te teeme babe me singi jewenige!" Yeesu jejemige egä, "Cane toraca mene jijenininine: peei bägrä lipu niinäce beswa äbitige teeme babe me singi wawename, yepä ingwe ca ngenecu etatrongtige, cuta pepu pana gyene täks rarekaake uutecrena biname piyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi weebibine itucärenininisi Acejiyame ne acatame teeme mope biname me.

³² Yoane niye ca äciseja biname te tädepi, weebibine toraca gaabe jiwabipi, yepä weene lica jäärungepeye teebine, yepä täks rarekaake uutecrena biname piyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi te jäärungepesi Yoane ne. Ngänuge puu weene ai mule ne jääpänepeye, yepä weene ingwe lica ngenecu yaatatrongäremepeye Yoane ne ätrungame."

Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me (Mareko 12:1-12; Luuka 20:9-19)

³³ Yeesu jiicige egä, "Itecijinege nuuja ngene ca agli mene. Puga ge gawe yageyame biname. Tabe cotäri ne erangige, waina gije itemige, cupicu ne juurige waina kuu ämulecame waina niye wawena tääpume, siige cabu-cabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe biname bine calwacupi ecärimige daremu wawename, siige ädige cudecewe cewe me.

³⁴ Padare te liba tatyaramtige waina kuu ärucname, tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige teemanu kupae ne acatame.

³⁵ Daremu wawenena biname cina yageyame me kaakesea bägrä bine joomläjcemisi, siige yepä ne etemeläjisi, nuuja ne budre tama eglisi, cuta nuuja ne kula ca jibyecrisi.

³⁶ Cuta cääri yageyame te poto kaakesea bägrä bine jityepimige teeme bau me, bucurage bine niinäce cabu ca. Cuta teepi yepä mule ne jepänisi daremu wawenena biname bime bau ca.

³⁷ Ceräcerägääburage me tabe teemerage bägrä ne jityepige. Tabe jicige egä, 'Toraca, teepi pama căme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi.'

³⁸ Yepä lui biname cina daremu jewenanisi, teepi liba teeme bägrä ne jepänisi, teepi jicisi egä, 'Ai lui yageyamerage me bägrä gyene. Biiri naclege, yaaglesi, mine piba ai calwacupi ne ecatenisi!'

³⁹ Siige puma cita ca teepi teebine joomlisi, isatisi calwacupi kaake poto cidi me, puma budre me eglisi."

⁴⁰ Yeesu itemlimige egä, "Waina calwacupi yageyame te liba cire tac-nenutepi, tabe ngena cire jaawenepi pui calwacupi daremu wawenena biname bime täápume?"

⁴¹ Lui biname cina itecijemige, jejisi egä, "Tabe pui niiyarage biname bine budre me cire yaaglecemepi, siige epu biname bine calwacupi cire yääcäremepi, lui cina yageyame ne teemanu kupae cire yääcärepesi ärucna padare cabu."

⁴² Yeesu teebibine jejemige egä, "Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te ngena jüicenige căme poto cidi me egä,

'Lui kula ne raranga biname cina jigysi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.

Ai lui Acejiyame miji wawenäneji gyene;
cuta lipu müjirage gyene mime täápume.'

⁴³ Cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame te cire lätecitepi weebibine waadename, siige eei bine pa yaawademepi, lui cina müjirage mule bine cire jaawenemepesi.

⁴⁴ Laati te liba ai kula cabu yaatramuge, tabe laglemaluge. Yepä ai kula te liba biname cabu saatramuge, iyeta yäämulicuge."

⁴⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina lui iteci-jemige ai ngene ca agli mene, teepi opo ewatnisi, egä Yeesu teeme poto cidi me biiri jicemige.

⁴⁶ Teepi singi ge teebine oomlaname, yepä teepi wälu ge biname bime name pi, ingle teepi apu ngene jotwanininisi, egä Yeesu Acejiyame me mename biname gyene.

22

Ngene ca Agli Mene Atejäclmuta Soriyomu poto cidi me (Luuka 14:15-24)

¹ Yeesu biname bine cerämu ebiberäjimige ngene ca agli mene ca.

² Tabe apu jicige egä, "Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, pui lui epu pana ge mope biname, lui te teeme bägrä täápume atejäclmuta soriyomu ne jewenige.

³ Tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige ala asogläcneji biname bine jajanename soriyomu täápume otnime, yepä teepi äbwäricinisi otnime.

⁴ Puma cita ca tabe nuuja kaakesea bägrä bine cuta jityepimige teeme bau me apu mene cama egä, 'Cane soriyomu ne biiri jewenine. Kau piyepu teeme plongo bine betweclimisi, iyeta gwidape siige amacetnäjäneji gemi. Naaclege atejäclmuta soriyomu täápume!'

⁵ Yepä ala asogläcneji biname cina singi lica ge, siige teeme gaabe cabu otninisi. Yepä te teeme calwacupi me ädige, nuuja te teeme aletna mete me ädige.

⁶ Poto cina kaakesea bägrä bine joomläjecmisi, etemeläjimisi, budre me eglecmisi.

7 Mope biname te claabe me äbitige. Tabeteeme cubu biname bine jityepimige budre me aglecame pui biname bine, lui cina teeme kaakesea bägrä bine budre tama eglecimisi, piyepu teeme babo cewe ne uubudrame.

8 Puma cita ca tabeteeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, 'Cäme bägrä me atejäclmuta soriyomu amacetrnäjäneji gyene, yepä ala asogläcneji biname miiji lica gemi ai soriyomu täápume.'

9 Peei name pi weene naaclege gaabe cube gome me, laati bine opopa jowenenemiye, ala tesogle-cmeyer soriyomu täápume.'

10 Siige kaakesea bägrä cina eclige gaabe cube gome me, jebasecretnimisi, lui bine opopa jewenanemisi, niyaniya biname coo miijimiji biname, iyeta. Teepi eclige, siige soriyomu puupu te iyeta tapanige.

11 Mope biname te tabacitige, biname bine ire jetwananemige, siige yepä biname ne jepänige, lui te soriyomu cäbletääpe cäco tädige.

12 Tabeteebine jejjige egä, 'Cäme biname, maane lipulipu soriyomu cäbletääpe cäco tabacitite?' Yepä tabe pui biname te nuuja mene lica.

13 Siige tabe mope biname te teeme kaakesea bägrä bine jejemige egä, 'Teeme ernge ime jetäyemeye, puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabepuma ele pa yaangenanege, giricu pa yaatebecmege.' "

14 Puma cita ca Yeesu jejemige egä, "Bucurage biname bine ala asogläcneji gemi, nesae bine äjäcräneji gemi."

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Mareko 12:13-17; Luuka 20:20-26)*

15 Parisea sigu biname cina eclige teemämu mene atraname egä, "Mine Yeesu ne lipu itemläjenisi teebine teeme mene cabu ca oomlaname?"

16 Puma cita ca teepi poto teeme abiberäja bägrä bine jityepimisi Heroda me sigu biname cama Yeesu bau me. Teepi Yeesu ne jejisi egä, "Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca biname gäte piyepu cängena ebiberäjenemite Acejiyame me gaabe poto cidi me. Maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwanininusi mäame poto cidi me, ingle maane teebibine opo gaabe je lica yaacranimute teeme ngii name pi.

17 Yoo siige, maane nijini, maane lipu ngene jotwanenite, nää mime Cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma gawe mope biname Siisa ne?"

18 Yepä Yeesu uja umle äbitige, egä teepi singi gemi teebine teeme mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, "Weene walya biname gemi! Weene ngena name pi cebine cäme mene cabu ca oomlaname naweniniye?"

19 Baa rarekaake nawabeye täks täápume." Teepi rarekaake ne secanisi.

20 Tabepuma cita ca itemlimige egä, "Laati me opo piyepu ngii gemi ai rarekaake cabu?"

21 Teepi jejisi egä, "Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene." Yeesu jejemige egä, "Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.

22 Teepi liba itecijemige, mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi, siige teepi Yeesu ne ebmalisi, eclige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Mareko 12:18-27; Luuka 20:27-40)*

23 Puirage bimucabu poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei biname gemi, lui cina ätrunga lica, egä budre cabu ca arpinenta pisi nyene.

24 Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, Moose itu ebiberäjemuji, egä biname te liba bägrä cäco budre läbituge, teeme igane te miiji cuubla ne acata siige bägrä wawena teeme naane me ngii täápume.

25 Siige nuuji taje puga ge seben naniganewaleyame. Teepi aga yaacrajanemepi. Uuge te coga ne waacatepi, bägrä cäco budre läbitepi, siige teeme cuubla ne twaabmalepi teeme gomecayame igane täápume.

26 Cuta peeirage mule te läbitepi teeme täápume, cuta teeme gome ca lui igane täápume, cuta iyeta pui seben naniganewaleyame bime täápume.

27 Ceräcerägäbu cuubla te budre läbitepi.

28 Tabe laati me coga cire waanajepi, budre biname cina liba cire larpinäripesi, ingle tabe iyeta pui seben naniganewaleyame bime coga gwene?”

29 Yeesu jejemige egä, “Ingle weene umle lica gemi Oogäräneji mene piyepu Acejiyame me kokre, weene peei name pi betäjiye.

30 Biname cina liba budre cabu ca cire larpinäripesi, teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liiyepu. Teepi atejälmuta lica cirege.

31 Egäsu weene ituge acnema Acejiyame te ngena itu jijinuji budre biname bime arpinera poto cidi me. Tabe apu jiicuji egä,

32 ‘Cane lui Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’ Siige tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi.”

33 Lui biname cina itecijemige, teepi mutäcäco äbitininisi Yeesu me abiberäja mene name pi.

Lui Cotre Gyene Baborage (Mareko 12:28-34; Luuka 10:25-28)

34 Parisea sigu biname cina liba itecijemige, egä Yeesu Sadukea sigu biname bine mene cäco me jewenimige, teepi tomi yootisi.

35 Puma cita ca teeme yepä te, lui cotre abiberäja biname ge, tabe singi Yeesu ne mene cabu ca oomlaname. Tabe itemlige egä,

36 “Abiberäja biname, Moose lui Cotre nicärininuji, lui gyene baborage?”

37 Yeesu jejige egä, “‘Weene miiji singi äbitena Yageyame, weeme Acejiyame täápume, siige ai ne aboclomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngena atwanena ca.’

38 Ai cotre lui niinäcegaabe cotre gyene, piyepu baborage gyene.

39 Pui gomecayame baborage cotre lui age sena: ‘Weene miiji biname bime täápume singi lenaja, weene lipu weeme täápume singi birige.’

40 Ai neeneni cotre cabu peete nemi iyeta Moose me Cotre mene piyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene.”

Keriso Laasi Nyene? (Mareko 12:35-37; Luuka 20:41-44)

41 Poto Parisea sigu biname cina liba yepä cewe me tabasecre-tnige, Yeesu teebibine itemlimige egä,

42 “Weene lipu ngene jotwanininiye, egä Keriso biname bine lui te niiya cabu ca cire yäasecräremepi, tabe laati me kaakesaare gyene?”

43 Teepi jejisi egä, “Tabe mope biname Daawida me kaakesaare gyene.” Yeesu puma cita ca itemlimige egä, “Cije piba ngena name pi Aceji Seemo te Daawida ne ngena atwana ecäruji tabe Keriso ne Yageyame ca ainame? Tabe Daawida apu jiicuji egä,

44 Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidi ca ngälu cane mäame cubuyame bine mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.'

⁴⁵ Cije piba Keriso lipu gyene Daawida me kaakesaare, Daawida liba teebine Yageyame ca einuji?"

⁴⁶ Nuuja biname te äblicäco Yeesu ne daremu mene awecnistame, siige pui padare cabu ca niinäce gaabe me teepi wälu icrajimige Yeesu ne ätemlejame.

23

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja piyepu Parisea Sigu Biname bime Mule poto cidi me
(Mareko 12:38-39; Luuka 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Puma cita ca Yeesu biname bine piyepu abiberäja bägrä bine jejemige egä,

² "Cotre abi-beräja biname piyepu Parisea sigu biname bime conocäco pisi nyene Moose me Cotre mene bine aboclomäjame.

³ Peei name pi weene müji ätrunga piyepu äcwetna, teepi ngena täápume jijinusi wawename, yepä weene gone teebibine jätutanemuye, ingle teepi teeme abiberäja mene ibi lica läbitininusi.

⁴ Piti nemi bucurage mäpurage cotre. Teepi singi gemi biname cina pui bine äcwetname, yepä teepi nuuja gwidape ne lica jaawenusi biname bine ätityerame pui cotre bine äcwetname.

⁵ Teepi iyeta gwidape bine jaawenimusi biname cina päpäna taatu name pi. Teeme puga ge matimati boks Moose me Cotre mene äbäcname, siige mangace piyepu ime cabu seea ca jätäyimus. Teepi peei boks bine daamledamle jaawenimusi biname cina päpäname. Teepi cuta teeme cäbletääpe fooa mutre cabu lecaleca wul seea sigu bine yaaterutäjimus.

⁶ Soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi müjimiji puupu cabu ladnatärüge, cuta abasecretna mete cabu piyepu teepi niinäce gaabe me ladna-tärüge.

⁷ Teepi baborage singi birige aletna puupu cabu biname cina teebibine cängenarage awablame piyepu abiberäja biname ca ainame.

⁸ Yepä weebibine gone abiberäja biname ca aina, ingle weeme yepä taatu abiberäja biname gyene, piyepu weene iyeta naniganewaleyame gemi.

⁹ Weene gone ai gawecewe cabu weemeweme babe ca lainininuye, ingle weeme yepä taatu Babe pisi nyene cabucewe je.

¹⁰ Cuta weene gone weeme nuuja ne babo biname ca yaainuye, ingle cane Keriso lui weeme yepä taatu babo biname gäne.

¹¹ Laasi nyene weeme baborage, tabe müji birige weeme kaakesea bägrä lenaja.

¹² Laati te teemämu babo me läbituge, teebine matikolä me birige wawena; laati te teemämu matikäli me läbituge, teebine babo me birige wawena."

Yeesu Umle Mene Jejananemige Walya Biname bime poto cidi me
(Mareko 12:40; Luuka 11:39-42, 44, 52, 20:47)

¹³ "Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene gaabe ne yaarmuye biname cina Acejiyame bau me otnime. Weene lica yäabäcnuye piyepu cuta jüibemuye lui cina singi gemi äbäcname.

¹⁴ Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene lui walya biname gemi! Weene niinäce cuublacubla

bime gwidape bine angletneja mule ca yaawadimuye, piba sinäme lecaleca irecu lätumutinuye, inge weene singi gemi weeme peei angletneja mule ne acwabame. Peei name pi weeme daremu niyarage gyene poto biname bime daremu cabu ca.

¹⁵ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene walya biname gemi! Weene iyeta poto ta waatnetnäjinuye, malu cabu ta piyepu doru cabu ta, naace täapume biname ngänu gyene tabe puu yepä, teebine atatrongtame weeme mule cabu me. Tabe liba weeme mule cabu me labacituge, weene teebine weeme cabu ca neeneni gäabu niyarage me jaawenuye, siige tabe uliobo puupu cabu me cirege otni weene liyepu.

¹⁶ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene irecu määsumäsu gaabe awabeja biname! Weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba iiwäreja mete me ngii cama mene jiičemuge, papa gyene tabe peei mene ne atropengta. Yepä laati te liba iiwäreja mete cabu lui gol, pui me ngii cama mene jiičemuge, pui mene ne tabe äblicäco atropengta.

¹⁷ Weene irecu määsumäsu buduma biname gemi! Egäsu gol matikäli birige, yepä iiwäreja mete lui te pui gol ne Acejiyame täapume mara me jaawenuge, tabe baborage birige.

¹⁸ Cuta weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba mene jiičemuge iiwäreja mete cabu lui iiwäreja dade, teeme ngii cama, papa gyene tabe pui mene ne atropengta. Yepä laati te liba mene jiičemuge owecu gwidape me ngii cama, lui pui iiwäreja dade papa cabu, pui mene ne tabe äblicäco atropengta.

¹⁹ Weene irecu määsumäsu biname gemi! Egäsu owecu gwidape matikäli gyene, yepä dade lui te pui owecu gwidape ne Acejiyame me täapume mara me jaawenuge, tabe baborage gyene.

²⁰ Yoo, laati te liba mene jiičemuge iiwäreja dade me ngii cama, tabe cuta iyeta owecu gwidape bime ngii cama jiičemuge, lui pui dade papa cabu.

²¹ Cuta laati te liba mene jiičemuge iiwäreja mete me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me ngii cama jiičemuge, puma lui te enajenige.

²² Coo laati te liba mene jiičemuge cabucewe me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me adnata puupu me ngii cama jiičemuge cuta piyepu teeme ngii cama, lui te enajenige puma.

²³ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene Acejiyame ne yepä yäacäruye weeme iyeta ten deedei mite wawena gwidape ngii minti, dili, kumina cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä weene lica jaawenimuye conocäco mule, owecu mule piyepu toraca mule, Cotre cabu lui cina modamoda mule gemi. Weene müji ai modamoda mule bine wawenetnäja, cuta gone ngene ätrimela poto matimati mule bine wawenetnäjame.

²⁴ Weene irecu määsumäsu gaabe awabeja biname gemi! Weene matimati cotre bine cängena yäacwetnimuye, yepä modamoda cotre bine jaatropengäjimuye. Weeme peei mule lui epu pana gyene, egä iidreba lui matikäli jugi gwidape gyene, weene weeme nani niye ne sobläbi cabu yaapaduruye pui te ätyepurame, yepä weene kamela ne yäärmituye, lui baborage jugi gwidape gyene.

²⁵ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kaapo piyepu pleito bine kaakepoto ca taatu jääcisäjemuye, yepä ngalebora ca weene jäängärimuye angletneja mule ca piyepu ceera cäco mule ca.

²⁶ Ireçu määsumäsu Parisea biname, weene niinäce miiji jicisäjemeye kaapo bora ngena jugi piti nemi, piba cuta kaakepoto ca jugi cäco yaanajuge.

²⁷ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene epu pana gemi, kula bora gape lui owe poto bulu ca yaaganusi, siige kaake poto ca opo lacitye, yepä ngalebora apanäneji gyene budre biname bime kaake ca piyepu poto jugijugi gwidape ca.

²⁸ Cuta pepu gyene, biname cina weebibine jipänininusi, egä weene miiji biname gemi, yepä weeme ngalebora pisi nyene walya piyepu niia mule.”

Yeesu Niinäce Gaabe Mene Jücemige Pui Biname bime Niia Daremu poto cidi me

(Luuka 11:47-51)

²⁹ “Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kula gape bine yaarangimuye Acejiyame me mename biname bime täapume piyepu conocäco biname bime ngenne ape-cna kula bine yaabasogärimuye.

³⁰ Weene jücemuye egä, ‘Sasa cine liba cire ninajineji cime saarewale cama, cine lica cire yaaglecemejisi budre me Acejiyame me mename biname bine teepi liyepu.’

³¹ Yepä apu pi weene awabudnäjininiye, egä weene teeme kaakesaare gemi, lui cina Acejiyame me mename biname bine budre me eglecimujisi.

³² Yoo, weene jimlitäjepeye weeme saarewale cina lui gije itu jebacitujisi mename biname bine aglecame!

³³ Weene cobyame gemi, cobyame bime bägrä gemi! Weene äblicäco uucratna atrana cabu ca, yepä weebibine cirege atrana uliobo puupu cabu me otnime!

³⁴ Cane mename biname bine, umleumle biname bine piyepu cotre abiberäja biname bine cire jäätyepemepene weeme bau me. Weene poto bine budre me cire eglecemepeye, poto bine baarge uli cabu cire jibyecremepeye, poto bine cire etemeläjemepeye weeme abasecretna mete cabu ta piyepu cire iyecräjemepeye yepä cewe ca nuuja cewe me.

³⁵ Pipu pi iyeta niia daremu cina conocäco biname bime agleca name pi weeme bau me cire saaclepi, conocäco biname Abela me agli cabu ca ngälu Baraki me bägrä Sakariya teeme agli cabu me, weeme kaakesaare cina lui ne budre me eglujisi iiwäreja mete puutucu cabu iiwäreja dade gome.

³⁶ Cane toraca mene jijenininine, page lui biname cina icrajinige, teepi te iyeta agleca daremu ne cire jääpänepesi.”

Yeesu Yerusalema ne Owecu Jewenige

(Luuka 13:34-35)

³⁷ “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene te Acejiyame me mename biname bine budre me yaaglecimuye piyepu cuta Acejiyame me ätyepäneji biname bine kula ca jääbyecrimuye. Bucurage gääbu cane singi ituge weebibine cäme bau me abasecretna, epu pana paulo te teeme plongo bine lipu taabasecretnimuge teeme taame ca ätrugerame, yepä weene singi lica ituge.

³⁸ Ingle weene cebine nägyuye, peei name pi weeme cewe piyepu Acejiyame me mete cirege kaake lenaja.

³⁹ Cane jijenininine weebibine, egä weene ingwe ca cebine cääri lica cire näpänepeye, ngälu weene liba cire najepeye egä, ‘Maane lui te tädenite Yageyame me ngii cabu, Acejiyame te meebine miiji mule naawenege!’

24

*Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me
(Mareko 13:1-2; Luuka 21:5-6)*

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne ebmalige, siige ädige, abiberäja bägrä cina piba seclige teebine awabetnärame poto kula ca rarangäneji mete, lui iiwäreja mete caale bora jage.

² Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene ire iyeta ai nema! Cane weebibine toraca jijenininine, egä lica yepä kula ne cirege abmala teeme puupu cabu ai mete cabu. Iyeta bine cirege äyära gawe me.”

*Mäpu cina Lipu Cirege Otni
(Mareko 13:3-13; Luuka 21:7-19)*

³ Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli podo cabu je ten taatu, abiberäja bägrä cina seclige, itemlisi egä, “Nijini cibibine, egä maane lui gwidape täापume nijinite, liba cire läbitipesi. Ngena cina cirege äbitena awabame, egä maane tacnenite piyepu ai padare me ngälugaabe te joomlenige?”

⁴ Yeesu jejemige egä, “Weene ireire inajipi! Gone ire taatu acrana weebibine angletnejame.

⁵ Bucurage biname cina cire saaclepi căme ngii cabu, siige cire jüice-mepesi egä, ‘Cane age säne Keriso, biname bine lui te niija cabu ca pa yääsecremepene,’ siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

⁶ Weene mameta cubu ala cirege ätecijana piyepu weene idre cire itecijani pi cubu poto cidi me cudecewe je, yepä wälu gone läbitininuye. Pepu gwidape cina miiji cire läpletnicipesi, yepä căro padare me ngälugaabe camu gyene.

⁷ Yepä gawe biname cina cubu cire jüicepesi nuuja gawe biname cama. Yepä babo mope biname te nuuja cama cubu cire jüicepi. Iyeta poto ta gane piyepu ocejä cirege.

⁸ Yepä ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngi täापume.

⁹ Pui mäpu padare cabu weebibine cire joomläjipesi, siige cire icäripesi mäpu cabu lenajame piyepu budre me aglecame. Iyeta biname cina cămiji pi cire jimugetniyesi weebibine.

¹⁰ Bucurage biname cina piba teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi. Teepi teemeteme cire laitnäjipesi, cire lämugetnäjipesi.

¹¹ Bucurage walya mename biname cina cire saaclepi, teepi siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

¹² Ingle naace popi conocono mule te daamledamle cire läbitepi, peei name pi biname cina singi căco cire läbitipesi căme täापume.

¹³ Yepä laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngälu ngälugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna.

¹⁴ Iyeta poto ta ai gawecewe cabu biname bine cirege jajanena Miiji Mene Acejiyamé te biname bine waadena poto cidi me. Pipu pi iyeta maramara gawe biname cirege ätecija, piba ai padare me ngälugaabe cire tädepi.”

*Baborage Mäpu
(Mareko 13:14-23; Luuka 21:20-24)*

¹⁵ “Acejiyame me mename biname Daniyela lui niiyarage wälu meteyame poto cidi me jüicuji, weene liba cire jepänepeye aclajuteji puupu cabu, Acejiyame täापume lui puupu ne mara me ituge wawena,” (acnema biname tabe miiji umle ai ngena täापume myene),

16 “piba lui biname cina cire yaacrajepi Yuudea probins cabu, teepi miiji podo cabu me uucratna.

17 Lui biname te mete toro cabu lui puupu cabu cire yaanajepi, tabe miiji lica cirege mete bora me abacita gwidape waadename.

18 Lui biname te calwacupi je, tabe miiji lica cirege acnenuta teeme cäbletääpe acatame.

19 Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piiyepu bägrä ngame meeramera magebi.

20 Ireçu ätumutipeye, egä weene gäbu padare cabu coo Sabade bimu cabu lica cirege uucratna,

21 Ingle pui padare cabu lui mäpu cirege, epu baborage cirege, egä niinäce pepu mäpu ne lica ituge päpäna ai gawecewe me agedna cabu ca ngälu page ai taje piiyepu ingwe ca cääri lica cirege päpäna.

22 Yoo, Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui mäpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabe liga pepu lica cire jaaweneji, biname cina ireclota lica cire yaacrajemepi. Yepä tabe pui padare ne tuube me cire jaawenepi teeme äjäcräneji biname bime name pi.

23 Siige pui padare cabu laati te liba cire jijipi egä, ‘Keriso age sena,’ coo egä ‘Tabe peese nyene,’ weene gone ätrunga.

24 Walya Keriso piiyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piiyepu cälu te äti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me äjäcräneji biname bine angletne-jame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename.

25 Weene ngene gone jitrimalinuge, egä cane ai mule poto cidi me niinäce gaabe me ituge jajanena.

26 Biname cina liba weebibine cirege jaji egä, ‘Keriso lui daapo taatu cewe cabu sine,’ gone naacluge piiyeme. Coo teepi liba cirege jaji egä, ‘Tabe mete cabu ämlitäneji enajenige,’ gone jäätrunguye.

27 Cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, paamlepamle pana cire tacnepene, lui te twaaplacmeläjuge carbe cabu bimu acita gome ca bimu äpula gome me.

28 Budrekaake luma, sändäyame cina piiyeme labasecretnuge.”

*Yeesu me Acnenuta poto cidi me
(Mareko 13:24-27; Luuka 21:25-28)*

29 “Pui mäpu padare ingwe gaabe ca piba taatu bimu te krokeciye me cire läbitepi, mabye te lica cire saapaclyärepä, wale cina cabu ca cire saatrametne-nepi piiyepu dume cabu lijälja nuuja gwidape gemi, teepi teeme otnetneja gaabe cabu ca cire läyebengäjipesi.

30 Piba cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme cewecu te cire taboclomtepi carbe cabu, siige iyeta maramara gawe biname cina ele cire yaangenetnemepi, teepi liba cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, cire näpänepesi carbe cabu äina baborage kokre piiyepu jamyacu apaclyera cama.

31 Baborage moole te liba cire saange-nepi, cane cäme mename seemo bine cire jäätyepemepene Acejiyame me äjäcräneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

*Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me
(Mareko 13:28-31; Luuka 21:29-33)*

32 “Weene abiberäjineye piigi uli cabu ca. Teeme ciipe cina liba migi ca tapanininusi, ngänglä laame liba taawenimuge, weene piba umle gemi, egä kämäge mameta gyene.

33 Pepu gyene, weene liba ai gwidape bine cire jepānanemepeye, weene umle gemi, egā cāme otni lui mameta gyene. Cane grana gome sāne.

34 Cane toraca mene jijenininine, egā biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege ābita, ngālu iyeta ai mule cina liba cire lābitipesi.

35 Dume piyepu gawe cirege apira, yepā cāme mene te lica cirege apira.”

*Nuuja te Umle Lica Bimu coo Padare Yeesu me Āina tääpume
(Mareko 13:32-37; Luuka 17:26-30, 34-36)*

36 “Nuuja biname te umle lica gyene lui bimu coo padare cabu cane cire tāinepene. Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je umle lica gemi, cane Bāgrā te umle lica gāne, yepā tabe Babe taatu umle gyene.

37 Cane lui Acejiyame bau ca tādujine biname me ābitujine, cane liba cire tāinepene, pui padare lui epu pana cirege Nooa me padare liyepu.

38 Igi me niināce gaabe biname cina piba yāār wājimusi, yāānājimusi, lawadricninusi ngālu puirage bimu, Nooa liba acenutuji baborage buto cabu me.

39 Teepi nuuja umle lica ge, egā ngena te ābitinige, ngālu igi te liba tādige, iyeta teebibine yiisibrecmige. Pepu cirege ābita, cane lui te Acejiyame bau ca tādujine biname me ābitujine, liba cire tacne-nutepene.

40 Pui padare cabu neeneni rooriye cina kaakesea cire jaawenepāsi calwacupī cabu; nuuja ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.

41 Neeneni magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jāāmulecemepāsi; nuuja ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi.

42 Weene amacetnājāneji inajipi, ingle weene umle lica gemi, lui bimu cabu weeme Yageyame te cire tādepi.

43 Mete yageyame te liba umle je, egā eromaame te liba tādenige, tabe piba ireclota yaanajuge. Tabe ire taatu lica jaacituge eromaame te teeme mete me abacita.

44 Mete yageyame te lipu ireclota yaanajuge ingle eromaame te abacita wālu, weene miiji cuta pepu amacetnājāneji lenaja, ingle cane lui te Acejiyame bau ca tādujine biname me ābitujine, cane weeme umle cāco padare cabu cire tādepene.”

*Miiji Kaakesea Bāgrā piyepu Niija Kaakesea Bāgrā
(Luuka 12:41-48)*

45 “Laasi nyene toraca ngenecu piyepu umle cama kaakesea bāgrā? Tabe peese nyene, teeme babo biname te lui ne ituge acita teeme nuuja kaakesea bāgrā bine ire atwime, egā teepi toraca padare cabu deedei yaawadanemusi.

46 Pui kaakesea bāgrā te lipu gege birige, teeme babo biname te liba tacnenutuge, siige jāāpānuge, egā tabe cāngena kaakesea jaawenuge.

47 Cane toraca jijenininine, egā teeme babo biname te jaajuge tabe iyeta gwidape bine ire atwemame.

48 Yepā tabe liba niyarage kaakesea bāgrā birige, tabe lajuge egā, ‘Cāme babo biname te wata lica tacnenutenige,’

49 siige puma cita ca gije jaacranimuge poto kaakesea bāgrā bine aglecame piyepu ārwājame, ānājame poto nānāja biname cama.

50 Puma cita ca teeme babo biname te tacnenutuge tabe lui padare cabu lica jaawagrijuge,

51 siige teebine mage yaagluge. Tabe nuuja walya biname bime cama yepā ibi daremu ne yaacatuge: tabe teta cama lāduge uliobo puupu cabu me, ele puma yaangenanenuge piyepu giricu yaatebicumuge.”

25

Ngene ca Agli Mene Ten Ngulebägrä poto cidi me

¹“Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi lui ten ngulebägrä pana cirege, lui cina lampa cama eclige teeme ciweloologyame ne awacletnäjame.

²Poto faib lui buduma ge, poto faib lui umleumle ge.

³Buduma ngulebägrä cina teeme lampa bine ewadimisi, yepä teepi tuwängle niye bine lica ewadimisi.

⁴Umleumle ngulebägrä cina, teepi teeme lampa bine ewadimisi cuta tuwängle niye.

⁵Ciweloologyame te däägurage täbitige, peei name pi ngulebägrä cina ute me jiciranemige, siige ograrige.

⁶Ciye duusa liba joomlige, teepi ala itecijemige egä, ‘Ciweloologyame te tädenige! Naaclege teebine awacletnäjame!’

⁷Puma cita ca iyeta ngulebägrä cina arpineräjininisi, lampa bine emacletnäjimisi, jebotanemisi.

⁸Buduma ngulebägrä cina jejemisi umleumleyame bine egä, ‘Cime niye nicärineye, ingle cime lampa cina siige ätumentnenige.’

⁹Umleumle ngulebägrä cina jejemisi egä, ‘Cine äblicäco gemi weebibine ceera, ingle ibibi lica gemi weene piyepu cine. Äte aletna mete me naaclege weeme täápume aletna-me.’

¹⁰Siige buduma ngulebägrä cina eclige aletname. Teepi liba puga ge, piba ciweloologyame te tatyaramtige. Siige lui cina amacletnäjäneji ge, teepi teta cama eclige, ebäcnisi atejäclmuta soriyomu täápume, siige grana te tarmige.

¹¹Ingwe ca buduma ngulebägrä cina tatyarige, jiicisi egä, ‘Babo biname, babo biname, cine yäabäcnesi!’

¹²Ciweloologyame te puma cita ca teebibine tejemige egä, ‘Cane toraca jijenininine, egä cane umle lica gäne weene.’”

¹³Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Peei name pi weene ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi padare coo bimu căme acnenuta täápume.”

*Ngene ca Agli Mene Nesae Kaakesea Bägrä poto cidi me**(Luuka 19:11-27)*

¹⁴“Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi yepä babo biname me nesae kaakesea bägrä pana gemi. Yoo, pui babo biname te otnime äbitige cudecewe cewe me. Tabe teeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmi-ge, jejemige teeme gawe piyepu gwidape bine ire atwemame.

¹⁵Tabe rarekaake yepäyepä ecäranemige teeme ngene atwanena ibi teepi pui ca kaakesea wawename ingwe ca awecna täápume. Tabe yepä ne faib tausen rarekaake ecäriige, cuta nuuja ne neeneni tausen rarekaake ecäriige, cuta nuuja ne yepä tausen rarekaake ecäriige, siige tabe abyemäriige otnime.

¹⁶Lui kaakesea bägrä te faib tausen rarekaake ewadimige, tabe piba taatu kaakesea jewenimige pui rarekaake ca, siige nuuja faib tausen jepänimige.

¹⁷Pipu pana mule te äbitige neeneni tausen rarekaake bine lui kaakesea bägrä te ewadimige, tabe cuta jepänimige nuuja neeneni tausen.

¹⁸Yepä lui kaakesea bägrä te yepä tausen rarekaake bine ewadimige, tabe ädige, gawe ne juurige, imletnige teeme babo biname me rarekaake bine.

19 Lecaleca padare ingwe ca babo biname te piba tacnenutige, ala taa-sogläcnige teeme kaakesea bägrä bine teebine awabame, egä teepi luma ngälu kaakesea ituge wawena teeme rarekaake ca.

20 Lui kaakesea bägrä te yaawademepi faib tausen rarekaake, tädige, nuuja faib tausen sewadimige, jejige egä, 'Babo biname, maane faib tausen rarekaake näcärepete. Age sena nuuja faib tausen, cane lui bine ituge päpäna.'

21 Babo biname te jejige egä, 'Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä gäte, cängena lipu ire tetwumete matikäli rarekaake ne, siige cane naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tädi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!

22 Puma cita ca lui kaakesea bägrä te neeneni tausen rarekaake bine yaawademepi, tädige, babo biname ne jejige egä, 'Babo biname, maane ce-bine neeneni tausen rarekaake näcärepete. Age sena nuuja neeneni tausen, cane lui bine ituge päpäna.'

23 Teeme babo biname te jejige egä, 'Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä gäte, cängena lipu ire tetwumete matikäli rarekaake ne, siige cane meebine naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tädi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!

24 Cuta lui kaakesea bägrä te yaawademepi yepä tausen rarekaake bine, tädige babo biname bau me, jejige egä, 'Babo biname, cane umle gäne, egä maane owelale biname lica gäte. Maane emä yäärucnimute, maane luma lica yäätēmimute; maane emä taabasecretnimute, kuu gije bine luma lica yiisabäjemute.

25 Cane wälu ge, peei name pi lädepene, mäame rarekaake gawe bora yämletnepene. Siige age sena, maane lui näcärepete.'

26 Tabe babo biname te jejige egä, 'Maane niiyarage durau kaakesea bägrä gäte. Maane umle ge, egä cane emä yäärucnimune, luma lica yäätēmimune piyepu emä taabasecretnimune, luma kuu gije bine lica yiisabäjemune.

27 Maane căme rarekaake cire yaacranejite rarekaake ire atwi mete cabu, siige căme acnenuta padare cabu cane cerämu cire jääpänemejine niinäce rarekaake me kaakesea cabu ca.

28 Ewademeye peei rarekaake bine teeme bau ca, ecäreye laati me ten tausen rarekaake piti nemi.

29 Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu ceera, siige teeme umle te babo läbituge. Yepä lui biname me umle lica gyene, piyepu tabe singi lica abiberäjame, teeme täapume nuuja gaabe lica gyene tabe umle ne päpäname.

30 Ai niiyarage kaakesea bägrä ne puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabe puma ele cire yaangenanepi, giricu cire yaatebecnepi.' "

Ceräcerägäbu Atrana Bimu

31 "Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane liba cabucewe cabu ca cire täinepene căme jamyacu apacliyera cama piyepu căme mename seemo cama, cane piba căme babo adnata puupu cabu cire ladnatepene biname bine atraname.

32 Iyeta gawe maramara biname bine cirege abasecretna căme opo gaabe me. Cane teebibine cire jaabelanemepene neeneni sigu wawename, maamoi ire atwi biname te lipu maamoi piyepu gouti bine jaabelanemuge maramara sigu me.

33 Cane piba maamoi bine căme camu poto cidi me cire yaacranemepene piyepu gouti bine căme säwäci poto cidi me.

³⁴ Piba cane mope biname te cire jaajemepene căme camu poto cidi ca biname bine egă, 'Căme Babe te weebibine miiji itu jiwenaninuji, siige naaclege iyeteta ireclota cabu me. Tabe peei ne weeme tăapume ituge amacetnăja, tabe lui padare cabu gawecewe ne yootonutuji.

³⁵ Cane loolomecewe ge, weene deedei năcăruije; niyemecewe ge, weene niye năcăruije. Cane ciitaca biname ge, weeme cewe me tatyaramtujine, weene nawablujiye, weeme mete me nacanujiye.

³⁶ Cane cuutacuta ge, weene căbletăăpe nasigruije; cane pita cama ge, weene năngrăruije. Cane krokeciye mete cabu liba, weene nădăruije.'

³⁷ Căme camu poto cidi ca conocăo biname cina teepi piba cebine cire najepesi egă, 'Yageyame, cine liba meebine năăpănujisi loolomecewe, siige deedei năăcăruijisi; coo piyepu niyemecewe, siige niye năăcăruijisi?

³⁸ Cine liba năăpănujisi ciitaca biname, siige naawablujisi, cime mete me naacanjisi, coo cuutacuta je căbletăăpe naasigruijisi?

³⁹ Cine liba năăpănujisi pita jajwi je, siige năăngrăruijisi, coo piyepu krokeciye mete cabu liba, siige cine meebine năădăruijisi?'

⁴⁰ Puma cita ca cane babo mope biname te teebibine cire jaajemepene egă, 'Cane toraca mene jijenininine weebibine, egă weene ngena jewenujiye căme ai papa biname yepă tăapume, peei lui weene căme tăapume jewenujiye.'

⁴¹ Puma cita ca cane cire jaajemepene căme săwăci poto cidi biname bine egă, 'Acejiyame te weebibine niya daremu cire icăripi. Āyebłengăjinineye căme bau ca ngălu căco uliobo cabu me, lui amacetnăjăneji gyene Diyabolo piyepu teeme mename seemo bime tăapume.

⁴² Cane loolomecewe ge, yepă weene deedei lica năcăruije. Cane niyemecewe ge, weene niye lica năcăruije.

⁴³ Cane ciitaca biname ge, weene lica nawablujiye, weeme mete me lica nacanujiye. Cane cuutacuta ge, weene căbletăăpe lica nasigruije. Cane pita cama ge piyepu krokeciye mete cabu jage, yepă weene lica năngrăruije.'

⁴⁴ Piba teepi cebine cire najepesi egă, 'Yageyame, liba cine meebine loolomecewe năăpănujisi coo piyepu niyemecewe coo ciitaca biname, cuutacuta biname, piyepu pita cama biname, krokeciye mete cabu biname, siige cine piba meebine lica năătityăruijisi?'

⁴⁵ Cane teebibine cire jaajemepene egă, 'Weene liba căme ai papa biname yepă neătityera căco ituge, peei lui weene cebineătityera căco ituge.'

⁴⁶ Teepi siige niyarage daremu ne cire jăăpănepesi, lui iyeteta gyene; yepă conocăo biname, teepi cire jăăpănepesi iyeteta ireclota ne."

26

Glăamu Jecijemige Yeesu ne Aglime

(Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Yeesu liba teeme abiberăja mene bine epirimige, tabe teeme abiberăja băgră bine jejemige egă,

² "Weene umle gemi, egă neeneni bimu niinăce gaabe asuplengta trii te liba pa yaanajepi, cane lui te Acejiyame bau ca tădujine biname me abitujine, cebine piba pa nacitepesi biname bime ime cabu teepi cebine baarge uli cabu abyecrame."

³ Puma cita ca modamoda iiwăreja biname piyepu poto modamoda biname cina abasecretnige iiwăreja mope biname ngii Kayapa me mete cabu me.

⁴ Teepi mene jewenisi Yeesu ne ogă oomlaname siige budre me acitame.

⁵ Teepei jiiçisi egä, “Mine trii padare cabu gone jaawenusi, cije biname cina mibibine cubu me niwenininusi.”

*Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Mareko 14:3-9; Yoane 12:1-8)*

⁶ Yeesu Betaniya cewe jage yepä biname ngii Simona me mete cabu, lui te niinäce lepera pifa cama ge.

⁷ Yeesu liba deedei cabu jage, yepä magebi te piba toclige mararage lengo oil cama, lui ne baborage daremu ca jaaletnusi. Tabe pui oil ne secanige karpu cabu, lui alabasta kula ca wawenäneji ge, siige epadurige Yeesu me mope cabu.

⁸ Abiberäja bägrä cina liba ai mule ne jepänisi, teepi claabe me äbitininisi, jiiçisi egä, “Ngeno me ai oil ne papa bepadurige?”

⁹ Miiji cire yaacanejisi babo daremu ca aletname, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yääcäranemejisi!”

¹⁰ Yeesu umle äbitige, teepi ngena täápume jiiçemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngeno me ai magebi ne jwiicetniniye, ngenecu mäpu me joweniniye? Tabe ai lui babo miijirage mule ne biiri jewenige căme täápume.

¹¹ Owecumete biname cina iyeteta pa yaacrajepi weene cama, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja.

¹² Tabe liba ai oil ca naganige cebine, tabe căme tääpe ne beganige gape cabu me acitame.

¹³ Cane toraca mene jijenininine, egä Miiji Mene luma cirege iicema ai gawecewe cabu, teeme ngene apecname cirege iicema, tabe lui mule ne bii jewenige căme täápume.”

*Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täápume
(Mareko 14:10-11; Luuka 22:3-6)*

¹⁴ Puma cita ca twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me,

¹⁵ jejemige egä, “Weene cebine ngena näcäreniye, cane liba Yeesu jiwabini-nine weebibine?” Teepei teeti silba rarekaake ecnemisi, teebine ecärisi.

¹⁶ Puma cita ca Yuuda miijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Mareko 14:12-21; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

¹⁷ Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca căco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemlade egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame täápume?”

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Äte naaclege pui yepä biname bau me babo cewe je, teebine jejepeye egä, ‘Abiberäja biname te jiiçenige egä căme budre padare mameta gyene atyaramta. Cane căme abiberäja bägrä cama tädenine mäame mete me äsuplengta deedei äbitame.’”

¹⁹ Abiberäja bägrä cina jewenisi, Yeesu lipu jejemige. Teepei äsuplengta deedei ne emacetnäjisi.

²⁰ Liba mämleteca ge, Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä cama adnatige deedei loolo me.

²¹ Teepli liba deedei äbitininisi, Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, weeme yepä te cebine pa nawabepi budre me aglime.”

²² Abiberäja bägrä cina ngenecu mäpu me äbitininisi, siige teepi yepäyepä teebine jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.”

23 Yeesu jejemige egä, “Laati te buluduu ne yiiglenutenige disi cabu cane cama, tabe sine pui biname.

24 Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, Oogäräneji mene te lipu jiičenige, cane pepu budre äbitenine. Yepä lipu niiyarage gyene, lui te cebine nawabenige budre me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine. Pui biname täöpume miiji cirege, tabe liba lica cire laplimleji.”

25 Puma cita ca Yuuda Yeesu ne budre me awaba biname te jejige egä, “Abiberäja biname, cane lica.” Yeesu jejige egä, “Maane peese näte lui te jiičite egä, ‘Cane lica.’”

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Mareko 14:22-26; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 11:23-25)*

26 Teepe liba erwäjsi, Yeesu buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige jejemige egä, “Ecateye, erweye. Ai lui căme täape gyene.”

27 Puma cita ca tabe kwäye ne ecatige waina niije cama, Acejiyame ne eso ecäriige, siige teebibine ecärimige, jejemige egä, “Weene iyeta eneye.

28 Ai lui căme uudi gyene; klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niija cabu ca äsecraram; bucurage biname bime täöpume tapirenige teeme niija mule bine iisibrecame.

29 Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane ingwe ca lica cirege waina niije ne nani, ngälu pui bimu cabu liba kirece waina niije ne weene cama cire yaanepene, mine liba cirege abasecretna căme Babe me puupu cabu cabucewe je.”

30 Puma cita ca teepe uupera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli podo cabu me.

*Yeesu piyepu Peteru
(Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)*

31 Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Page ai ciije cabu weene uucratnininiye, cebine nabmaliniye, ingle Oogäräneji mene te jiičenige egä, ‘Acejiyame te maamoi ire atwi biname ne eglenige budre me, siige maamoi tomi te maramara äbitenige.’

32 Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene.”

33 Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene liba iyeta poto cina meebine abmala, yepä cane licarage naabmalenine meebine.”

34 Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, egä ai ciije cabu paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gääbu cebine nainenine.”

35 Peteru jejige egä, “Ngänu gyene teepe cebine maane cama budre me agli, yepä cane meebine licarage naajenine.” Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

*Yeesu Ireču Ätumutige Getesemane je
(Mareko 14:32-42; Luuka 22:39-46)*

36 Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige cewe ngii Getesemane me. Puma tabe teebibine jejemige egä, “Ama adnatärineye, cane liba ädenine eeyeme ireču ätumutame.”

37 Tabe teta cama aacanänige Peteru piyepu Jebedayo me neeneni bägrä bine. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige.

38 Tabe teebibine jääjänige egä, “Cane budre pana ngenecu mäpu gäne. Weene cane cama ireclota sinajänege.”

39 Puma cita ca tabe matikáli padare abotántige, oweowe ajarige gawe cabu me, irecu átumutige egä, “Cäme Babe, liba miiji gyene, maane ai mäpu ne cäme bau ca iyebingti. Yepä maane cäme singi ne gone jaawenute, mäame singi ne jewenepi.”

40 Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu äädäränige. Tabe Peteru ne jejige egä, “Nää, weene kokre lica gämi matikáli padare ireclota lenajame cane cama?”

41 Ireclota sinajänege irecu átumutame, weene piba lica pagege atrametna apicetnära padare cabu. Weeme seemo cina singi gämi cäme singi ne wawename, yepä weeme tääpe cina kokre cäco gämi.”

42 Yeesu cuta cääri acnige irecu átumutame. Tabe jiicige egä, “Cäme Babe, maane liba toraca singi gäte cane ai mäpu cabu lenajame, yoo siige mäame singi te läbitege.”

43 Tabe liba tacne-nutige, tabe cääri teebibine ute cabu äädäränige. Teepi äblicäco ge irecu aasatäneji lenaja.

44 Puma cita ca Yeesu teebibine cääri taabmalänige, nesae me ädige irecu átumutame yepä mene iicemame.

45 Tabe liba tacnenutige abiberäja bägrä bime bau me, tabe jääjänige egä, “Weene ute camu gämi. Diibe oocenäniye. Padare te biiri tatyaramtige, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine ceerame conocono biname bime ime cau me.

46 Abujengäneye, biiri wääjene! Ire, lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene!”

Yeesu ne Joomlisi

(Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)

47 Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda twelb abiberäja bägrä bime yepä te piba tatyaramtige. Modamoda iiwäreja biname piyepu poto Israela modamoda biname cina teta cama tityepimisi bucurage biname bine cubu turikä piyepu gabagaba cama.

48 Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii becitige pui biname bime täapume egä, “Cane lui biname ne jetecnenine, peese nyene weene lui täapume singi. Joomlepeye!”

49 Yoo siige, Yuuda liba tatyaramtige, tabe conocäco ädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname, poodel!” siige jetecni-ge teebine.

50 Yeesu jejige egä, “Cäme biname, maane wata jeweni, maane ngena täapume tädite!” Puma cita ca lui biname cina Yuuda cama seclige, teepi Yeesu ne jewaclomtisi, kokrerage joomli-si.

51 Yeesu cama lui biname cina, teeme yepä te teeme cubu turikä ne suusuratige, iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä me tablame ne iyeta jeläcnutige.

52 Yeesu jejige egä, “Isinglanti mäame turikä ne siiti bora, ingle laatibi cubu turikä ca larnginusi, teebibine cubu turikä te budre me yaaglecimuge.

53 Nää, maane apu naangeninige, egä cane äblicäco gäne cäme Babe ne ätinera cebine ätityerame? Cane liba ätinera je, tabe piba taatu mage twelb mename seemo sange bine ätyepa cäme ätityera täapume.

54 Yepä pepu liba äbita je, piba lipu toraca me page läbitepi, lui mene oogäräneji gyene, egä ai mule te miiji äbita.”

⁵⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene cubu turikä pi iyepu gabagaba cama naaclige cebine oomlaname epu pana, egä cane cubu-cubu biname gäne. Bimu gaabegabe cane iiwäreja mete cabu ladnatune, puga yaabiberäjimune, weene ngena name pi piba cebine lica noomlepeye.

⁵⁶ Yepä iyeta ai cina häpletnäriige Acejiyame me mename biname bime oogäräneji mene cina toraca me äbitame.”

Piba taatu iyeta abiberäja bägrä cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Mareko 14:53-65; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Lui cina Yeesu ne joomlisi, teepi teebine ecanisi iiwäreja mope biname ngii Kayapa me mete me. Cotre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina uja piyeme biiri tabasecretnige.

⁵⁸ Peteru Yeesu ne cudecewe ca ingwe icwige iiwäreja mope biname me mete puutucu cabu me. Tabe puga kaakesea bägrä cama adnatige ireme, egä baa lipu äbitininisi iyeta ai mule cina Yeesu täöpume.

⁵⁹ Modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta mutre biname cina, teepi liga walya aitneja ne jirngisi Yeesu ne atraname budre täöpume,

⁶⁰ yepä teepi äblicäco nuuja ne päpäna, ngänuge puu bucurage biname cina seclige teebine walya aitnejame. Ceräcerägääburage neeneneni biname cina tacliffe,

⁶¹ siige jicäsi egä, “Ai biname te itu jicepi egä, ‘Cane miiji gäne Acejiyame me iiwäreja mete ne iigarecame cuta nesae bimu cama cääri raranga-me.’ ”

⁶² Iiwäreja mope biname te abujängtige, Yeesu ne jejige egä, “Teepi meebine bii naitnisi. Määme nuuja daremu mene lica gyene?”

⁶³ Yepä Yeesu bojäcu enajige. Puma cita ca iiwäreja mope biname te cääri teebine jejige egä, “Ireclota Acejiyame me ngii cabu maane nijini, maane liba Keriso säte, Acejiyame me Bägrä.”

⁶⁴ Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jicite. Yepä cane jineninine weebibine, egä cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, ai padare cabu ca niinäce gaabe me weene cebine pa näpänepeye babo kokrerage Acejiyame me camu poto cidi ca adnatäneji piyepu cuta cire näpänepeye, cane carbe cabu liba cire täinepene.”

⁶⁵ Puma cita ca iiwäreja mope biname te teemanu cäbletääpe ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyamete jepänige, siige jicige egä, “Tabe Acejiyame me ngii ne sabe bii jewenige. Mine nuuja singi lica gemi nuuja aitneja täöpume. Weene siige peega bitecijinige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe jewenige.

⁶⁶ Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi jejisi egä, “Tabe conocono biname gyene. Tabe miiji budre.”

⁶⁷ Puma cita ca teepi gije jecitisi teebine mote ca ätywame opo cabu piyepu oororename. Poto cina teebine lakace cabu jidnanisi,

⁶⁸ jicisi egä, “See Keriso, baa maane nijini, egä laati te noororige meebine.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Mareko 14:66-72; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peteru Kayapa me mete puutucu je adnatäneji enajige. Puma cita ca yepä kaakesea ngulebägrä te tocliffe, teebine jejige egä, “Maane cuta peese näte nuuja, Yeesu Galilaya biname cama lui te waatnute.”

⁷⁰ Yepä Peteru biname bime sobe cabu jeinige, jojige pui ngulebägrä ne egä, “Cane umle lica gäne maane ngena täöpume jüicenite.”

⁷¹ Puma cita ca tabe asatige caale grana gome me. Piba nuuja kaakesea ngulebägrä te Peteru ne jepänige, biname bine puma jejemige egä, “Ai biname te Yeesu Nasareta biname cama waatnuge.”

⁷² Peteru cääri jeinige, jiicige egä, “Cane Acejiyame me ngii cabu jiicenine, egä cane umle lica gäne peei biname.”

⁷³ Matikäli padare ingwe gaabe ca lui biname cina puga aclajuteji icrajige, seclige Peteru bau me, jejisi egä, “Toraca, maane peese näte teeme yepä. Määme tagepogogo te niwabininige, egä maane ten cama yepä ceweyame gäte.”

⁷⁴ Puma cita ca Peteru mene kokre cama jiicige egä, “Acejiyame me ngii cabu cane jijenininine, egä cane umle lica gäne peei biname. Acejiyame niija daremu näcäruge, cäme mene liba toraca lica.” Piba taatu paulo te ala sengenige.

⁷⁵ Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu jejige egä, “Paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gäabu cebine nainenite.” Peteru asatige, agli pana ele engenige.

27

Yeesu ne Pilato bau me Ecanisi

(Mareko 15:1; Luuka 23:1-2; Yoane 18:28-32)

¹ Krokerage iyeta modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina mene jitranisi Yeesu ne budre me aglime.

² Teepi sea ca teebine jetäyisi, siige ecanisi Pilato bau me, lui Rooma gabmani babo biname ge pui gawe ne ire atwime.

Yuuda me Budre *(Apostolo 1:18-19)*

³ Yuuda Yeesu ne budre me awabayame biname te liba itecijige, egä Yeesu ne budre me bii jitranisi, tabe niijarage asicnantige, peei teeti silba rarekaake bine ewecnimige, modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja modamoda biname bine ecärimige.

⁴ Tabe jejemige egä, “Cane niija mule ne bii becnine, conocäco biname lipu bicärininine budre me agli täápume.” Yepä teepi jejisi egä, “Cine ngeno me pa yaaratepesi. Määme mule gyene peei.”

⁵ Puma cita ca Yuuda rarekaake bine eyärimige iiwäreja mete cabu, ädige, ete aglotige.

⁶ Modamoda iiwäreja biname cina rarekaake bine etomlecmisi, jiicisi egä, “Ingle naace popi ai rarekaake uudi me daremu gyene, peei name pi cotre gyene acraname, iiwäreja mete täápume luma rarekaake yaacranimusi.”

⁷ Teepi mene jitranisi, egä lui biname te disi bine gawe ca jaawenimuge, pui rarekaake ca teeme bau ca gawe ne jeletnisi idne biname bime gapecewe täápume.

⁸ Ingle naace popi pui gawe ne lui uudi daremu rarekaake ca jeletnisi, peei name pi eisenisi Uudi Gawe ca ngälu page ai taje.

⁹ Ai te ibibi äbitige Acejiyame me mename biname Yeremiya me mene cama egä, “Teepi teeti silba rarekaake bine ewadimisi, Israela biname cina luma ngälu me singi äbitininisi teebine daremu wawename,

¹⁰ siige pui rarekaake ca eei biname bau ca gawe ne jeletnisi, lui biname te disi bine jaawenimuge gawe ca, Yageyame te lipu cebine ituge jaji wawename.”

Pilato Yeesu ne Itemläjige

(Mareko 15:2-5; Luuka 23:3-5; Yoane 18:33-38)

11 Yeesu Rooma gabmani babo biname Pilato me opo gaabe jeclajutige. Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane peega bii jüicite.”

12 Modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina liba teebine jeitnäjisi, tabe nuuja mene lica.

13 Puma cita ca Pilato jejige egä, “Nää, maane lica näätecijenige, meebine lui naaitnäjenis?”

14 Yepä Yeesu daremu mene lica jewecnistige, peei name pi Pilato mage cälu te jitige.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitraniige

(Mareko 15:6-15; Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)

15 Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplenhta trii ne jaawenusi, piba Rooma gabmani babo biname te krokeciye mete cabu ca yaasatuge yepä biname ne, teepi lui täápume birige singi.

16 Peeirage padare cabu krokeciye mete bora biname puga ge ngii Baraba, lui täápume biname cina baborage umle.

17 Biname cina liba tomi yootisi, Pilato itemlimige egä, “Weene singi cane lui ne asatame krokeciye mete cabu ca, Baraba ne coo nää Yeesu ne, Keriso ca lui ne einenis.”

18 Pilato apu naace popi itemlimige, inge tabe umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina naace popi Yeesu ne secanisi teeme bau me, inge teepi teebine ire patre eglisi.

19 Pilato liba adnatäneji enajige atrana puupu cabu, teeme coga te piba mene jityepige egä, “Gone nuuja gwidape ne jaawenute peei conocäco biname täápume, inge cane wama cabu mage cewe boocananine temiji pi.”

20 Modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina biname bine tii jewenanemisi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame Yeesu ne budre me aglime.

21 Siige Pilato itemlimige egä, “Ai neeneni cabu ca weene singi gemi cane laati ne isatinine?” Teepi jejisi egä, “Baraba ne!”

22 Pilato teebibine itemlimige egä, “Cane piba ngena jewenenine Yeesu täápume, Keriso ca lui ne einenis?” Teepi iyeta jüicisi egä, “Teebine baarge uli cabu jibyecreye!”

23 Pilato jejemige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niiya ne ituge wawena?” Yepä biname cina mage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye!”

24 Pilato jepänige, egä ai lui niiyarage me äbitenige, cije cubu te läpletnutuge, siige tabe niiye siitige, ime äcisäjige biname bime opo gaabe, jüicige egä, “Cane yageyame lica gäne ai biname me budre täápume. Peei lui weeme bau sine.”

25 Iyeta biname cina gigri ala tabayaninisi egä, “Cine piiyepu cime bägräwale cama, cine temi yageyame teeme budre täápume. Cine te cirege daremu acata teeme budre name pi!”

26 Puma cita ca Pilato Baraba ne sisetige, cubu biname bine jejemige Yeesu ne adnaname, siige jityepige baarge uli cabu äbyecrame.

Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi

(Mareko 15:16-20; Yoane 19:2-3)

27 Pilato me cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me. Teepe ala tesoglicmisi teta cama lui yepä sange cubu biname bine, siige teepe Yeesu ne jewaclomtisi.

28 Teepe teeme cäbletääpe bine jüirecimisi, ududi cäbletääpe ca esigrisi ätutename, egä tabe mope biname gyene.

29 Teepe pägepäge seeasea ne jemle-maltisi krauni täapume, siige teeme mope cabu ecitisi. Teeme camu poto ime cabu suru ecärisi, siige kokorare ca ipednanemisi teeme opo gaabe je. Teepe ai ne ätutena pana jebenisi, egä tabe babo mope biname gyene. Puma cita ca teepe jewablisi teebine, jejisi egä, "Sebore Israela biname bime mopeyame!"

30 Teepe teebine mote ca ityewäjisi, lui suru ne ecitisi teeme ime cabu, pui ca eglisi mope gome.

31 Teepe liba ätecitinisi teebine apu ätutena pana wawename, ududi cäbletääpe jüiremutisi, teemerage cäbletääpe ca esigrisi, siige ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu jibyecrisi

(Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)

32 Teepe liba äsige, gaabegabe je Simona Kurene cewe biname ne jepänisi, jejisi Yeesu me baarge uli ne acaname, siige tabe ecanige.

33 Teepe atyarige cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä 'Mopekaake Cewe'.

34 Puga teepe Yeesu ne caapocapo waina niye ecärisi nanime, lui traci gwidape cama alengläciteji teeme pita diibe ceerame, yepä mite agli ingwe gaabe ca tabe singi lica nanime.

35 Teepe teebine baarge uli cabu jibyecrisi. Puma cita ca teepe matimati kula cabu teeme ngii bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepe lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

36 Peei ingwe ca teepe puga adnatäriige, Yeesu ne ire jetwisi.

37 Teeme mope gome me mene ne ecitisi teeme budre ingle poto cidi me egä, AI LUI YEESU SINE, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME.

38 Piba teepe neeneni cubucubu biname bine baarge uli cabu jääbyecrisi Yeesu me wajwa je, nuuja te camu poto ca, nuuja te säwäci poto ca.

39 Laatibi teebibine ääsuplengäjänisi, teepe mope akocnäjinisi, Yeesu ne jisädanisi.

40 Teepe jicisi egä, "Maane peese näte, iiwäreja mete ne lui te yiigarecenite, cuta cääri nesae bimu cama orange-nite. Maane miiji äbiti, maane liba Acejiyame me Bägrä gäte. Täini baarge uli cabu ca!"

41 Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja modamoda biname cina teebine cuta pipu jisädanisi,

42 jicisi egä, "Tabe nuuja biname bine miiji tewenanemumi, yepä tabe äblicäco temämu miiji äbita. Cije tabe Israela mope biname lica gyene? Tabe liba baarge uli cabu ca täinenige, cine piba teebine jitrungenisi.

43 Tabe teeme ngene atwanena bicranige Acejiyame bau me, piyepu teeme Bägrä ca ainenige. Yoo siige mine jääpänesi, egä Acejiyame liba singi teebine miiji wawename."

44 Piyepu peei neeneni cubucubu biname, lui bine teeme gome jääbyecrisi, teepe cuta pepu jejananisi teebine.

Yeesu me Budre

(Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

45 Bimu duusa me krokeciye te cewe ne iyeta icwabige, siige nesae awa pepu enajige.

46 Piba mämle bimu cabu Yeesu mage ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani.” Peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?”

47 Poto biname lui cina aclajuteji puga ge, jitecijisi, jiicisi egä, “Tabe Eliya ne ala tesoglecenige.”

48 Teeme yepä te piba taatu tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne yiiglenutige caapocapo waina niye cabu, suru ca jigadige, siige cabu me ewepäntige tabe nanime.

49 Poto cina jiicisi egä, “Cäro, mine jääpänesi, egä Eliya liba tädenige teebine miiji wawename.”

50 Yeesu cääri mage ala abayige, ceräcerägäabu buuwe mope bine yiis-abimige, siige teeme ireclota ecärige.

51 Iiwäreja mete cabu Acejiyame me puupu ne lui cäbletääpe te jilyengenige biname bime puupu cabu ca, pui cäbletääpe te äderäriige cabu ca ngälu gawe me. Ocneja puga ge, modamoda kula cina äplegininisi,

52 gape cina iitnetnäjinisi, siige bucurage Acejiyame me biname laatibi budre, teepi tarpineräjininisi ireclota me.

53 Teepi teeme gape bine sebmalmisi. Yeesu liba budre cabu ca tarpinantige, teepi piba Yerusalema me eclige, puga aboclomäjininisi bucurage biname bime bau me.

54 Cubu mope biname piyepu teeme ingwe gaabe biname laatibi Yeesu ne ire jetwisi, liba jepänisi ocneja ne piyepu iyeta ngena cina äbitininisi, teepi mage wälu äbitininisi, jiicisi egä, “Tabe toracarage Acejiyame me Bägrä gyene.”

55 Puga ge bucurage magebi cudecewe ca ire. Teepi Yeesu cama Galilaya probins cabu ca seclumi teebine ätityerame.

56 Teeme sigu cabu Mariya Magadala cewe magebi piyepu Yakobu Yoosepa naabime mage ngii Mariya cuta Jebedayo me coga.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

57 Liba mämleteca ge, yepä dogwe biname ngii Yoosepa te Arimatea cewe cabu ca piba tatyaramtige. Tabe cuta nuuja Yeesu me abiberäja bägrä ge.

58 Tabe Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake täöpume ätinerame. Pilato jejemige budrekaake Yoosepa ne ceerame,

59 siige tabe budrekaake ne baarge uli cabu ca sitrungamtige, kirece bulubulu cäbletääpe ca tope etnige,

60 ecanige, teeme Yoosepa me täöpume lui gape ne cemocema tuurumesi baborage kula bora, pui ngalebora me ecitige. Tabe baborage kula ne epetrenäjige gape grana armi täöpume, siige acnenutige.

61 Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya, teepi puga ad-nätäneji aanajige, opire gape cabu mage.

Awamuta Biname cina Gape Gome

62 Nuuja bimu cabu lui Sabade bimu ge, modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina Pilato bau me eclige,

63 jejisi egä, “Babo biname, cine ngene jotwinago, egä pui walya biname liba ireclota senajumi, tabe tiicumi egä, ‘Cane nesae bimu ingwe gaabe ca budre cabu ca pa larpinantepene.’

⁶⁴ Jejemi gape ne cängena awamutame nesae bimu ngalebora, piba teeme abiberäja bägrä cina äblicäco otni teebine ero ca acatame, puma cita ca jajanenname egä, 'Tabe budre cabu ca tarpinantige.' Apu liba äbita je, teeme ai ingwe ca walya te niiyarage cirege teeme niinäce walya cabu ca."

⁶⁵ Pilato jejemige egä, "Awamuta biname bine ewademeye, naaclege, gape ne jewamuteye, weene lipu miiji gemi."

⁶⁶ Siige, teepi Pilato ne ebmalisi, eclige gape gome me. Teepi gape grana cabu lui kula ne etengäcitis, awamuta biname bine puga sebmalmisi.

28

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Mareko 16:1-10; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu me ingwe ca Sande baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya teepi aaclige gape ängrärame.

² Puma cita ca babo kokre ocneja te tädige. Yageyame me mename seemo te cabucewe ca täinige, kula ne epetregäjige Yeesu me gape grana cabu ca, siige pui kula papa cabu adnatige.

³ Teeme opo paamlepamle pana ge, cäbletääpe lui toraca bulurage ge.

⁴ Awamuta biname cina babo wälu äbitininisi, jelonecmige, siige gawe cabu itrametnemige budre biname pana.

⁵ Mename seemo te magebi bine jaajige egä, "Wälu gone läbituye. Cane umle gäne, egä weene Yeesu ne jirngeniye, baarge uli cabu lui ne tibye-crumesi.

⁶ Tabe ama lica gyene. Tabe barpi-nantige, tabe lipu itu tiicum. Siclege, jepäneye tabe luma ätwitäneji senajumi.

⁷ Äte watata iclege, teeme abiberäja bägrä bine jejemepeye, egä tabe budre cabu ca barpinantige, siige Galilaya me pa lädepi teeme niinäce gaabe me; teepi teebine puma pa jääpänepesi. Ngene gone jitrimaluge, cane lipu bii jijine."

⁸ Magebi cina watatarage gape ne sebmäläsi. Teepi nuuja poto wälu nuuja poto gege ge, siige uuwamäsi Yeesu me abiberäja bägrä bine jajime, ngena te bäbitige.

⁹ Puma cita ca Yeesu teebibine opopa jaawenige, jaajige egä, "Poode weeme bau me!" Teepi teeme bau me faaclige, ernge gome joomläsi, siige ngenecu miiji cama teebine jepänäsi.

¹⁰ Yeesu jaajige egä, "Wälu gone läbituye! Iclege, cäme naane igane bine jejemeye teepi Galilaya me otnime. Teepi cebine puma pa näpänepesi."

Awamuta Biname bime Aitneja Mene

¹¹ Magebi cina liba gaabe cabu jage, lui cubu biname cina gape ne jewamutisi, teeme poto cina äcnärige babo cewe me, modamoda iiwäreja biname bine jejemisi, ngena te bii bäbitige.

¹² Modamoda iiwäreja biname cina nuuja modamoda biname bime cama yepä cewe me abasecnetninige mene atraname. Teepi baborage rarekaake cubu biname bine ecäremisi,

¹³ jejemisi egä, "Weene miiji biname bine jajanenname egä, 'Teeme abiberäja bägrä cina ciye seclige, teeme budrekaake ne ero ca becatisi, cine liba ute ge.'

¹⁴ Siige Pilato liba ai poto cidi me ätecija je, cine te teebine miiji ngenecu me pa jaawenepesi. Weene nuuja singi lica gemi ngenecu mäpu äbitame."

¹⁵ Awamuta biname cina rarekaake ewadimisi, jwenisi, teepi lipu jemisi. Ai mene ne Israela biname cina ecenanenisi ngälu page pisi nyene.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me

(Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

¹⁶ Lebin abiberäja bägrä cina eclige podo cabu me Galilaya je, Yeesu liiyeme tejemumi teepi otnime.

¹⁷ Teepi liba teebine jepänisi, siige ngenecu miiji me äbitininisi, yepä poto cina toracarage lica jitrungisi, egä Yeesu sine.

¹⁸ Yeesu teeme gome tädige, jejemige egä, “Cebine iyeta kokre ituge ceera cabucewe je piyepu gawecewe cabu.

¹⁹ Naaclege, iyeta maramara gawe biname bine jwenemepeye cäme abiberäja bägrä täapume. Niiye ca jicisäjemepeye Babe, Bägrä, Aceji Seemo teeme ngii cabu,

²⁰ piyepu ebiberäjemepeye teepi ätecijame iyeta cane lui täapume itu jijanani-pene. Cane weene cama pagege iyeta padare ngälu ai padare me ngälugaabe me.” Mene ngälu peese.

MAREKO ME MIIJI MENE

Yoane Niiye ca Āciseja Biname

(Matayo 3:1-12; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Ai lui Miiji Mene me agedna gyene Yeesu Keriso, Acejiyame me Bāgrā poto cidi me.

² Acejiyame me mename biname ngii Isaya yoogāruji, Acejiyame te teeme Bāgrā ne lipu jejuji egā,

“Cane cāme mename biname ne cire täätyepene määme niināce gaabe me määme tääpume gaabe amacetnājame.

³ Tabe daapo taatu cewe cabu babo tagepogogo ca cire jiiicepi egā, ‘Gaabe ne emacetnājeje Yageyame tääpume, weeme mule bine conocāco jowen-emeye teeme otni tääpume.’”

⁴ Isaya lui mene soogāruji, toraca me ābitige Yoane liba taboclomtige daapo taatu cewe cabu, biname bine niiye ca jicisājemige piyepu mene jejananemige egā, “Weene weeme niiya mule cabu ca atamongārineye, cane piba weebibine niiye ca jicisājeninine, siige Acejiyame te weeme niiya mule bine piba pa yiisibrecmepi.”

⁵ Bucurage biname babo cewe Yerusalema ca piyepu nuuja maramara cewe Yuudea probins ngalebora ca totni-nisi Yoane ne āteciyame. Teepi teeme niiya mule bine liba jewabudnājimisi, piba Yoane te teebibine niiye ca jicisājemige Yoridana baduge cabu.

⁶ Yoane me cābletāape lui kamela me ngāli ca wawenāneji ge piyepu tabe kamela tääpe ca wawenāneji baagi ca asigrāneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yāārngājimuge piyepu uri niiye bine yāānājimuge.

⁷ Tabe biname bine jejananemige egā, “Cāme ingwe ca lui biname te pa tādepi, tabe baborage gyene, cane matikāli gāne. Cane ibibi lica gāne teeme ernge gwidape seea iibirame.

⁸ Cane weebibine niiye ca jicisājeninine, yepā tabe te weebibine pagege Aceji Seemo ca āciseja.”

Yeesu me Niiye ca Āciseja piyepu Apicetnāra

(Matayo 3:13-4:11; Luuka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Yoane lui padare cabu biname bine mene jejananemige, Yeesu piba tādige babo cewe Nasareta cabu ca lui Galilaya probins ngalebora, siige Yoane te teebine niiye ca jicisājige Yoridana baduge cabu je.

¹⁰ Tabe liba niiye cabu ca tarpatige, tabe piba taatu jepānige, cabucewe te iitnige, cuta jepānige Aceji Seemo te lipu tainige gimāe ele pana teeme papa cabu me.

¹¹ Puma cita ca tagepogogo te cabucewe ca tādige egā, “Maane lui cāme ngenecurage Bāgrā gāte. Cane baborage ngenecu miiji gāne määme tääpume.”

¹² Piba watata Acejiyame me Seemo te Yeesu ne jityepige daapo taatu cewe me.

¹³ Tabe puma enajige footi bimu cama, siige Satani te teebine puga epicetnerājige. Glunubora girigale gwidape cuta puga ge, yepā Acejiyame me mename seemo cina seclige teebine ātityerame.

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige

(Matayo 4:12-22; Luuka 4:14-15; 5:1-11)

14 Yoane ne liba niinäce krokeciye mete bora me ecitisi, kui ingwe gaabe ca Yeosu piba ädige Galilaya probins cabu me, siige Acejiyame bau ca lui Miiji Mene, tabe puma jejananemige.

15 Tabe apu jiiçige egä, “Ingle Acejiyame te lui padare ne secituji, bii tatyaramtige, siige mameta gyene tabe biname bine waadena, peei name pi atatröngärimeye weeme niyya mule cabu ca, Miiji Mene ne jitröngeye.”

16 Yeosu liba otneinäjige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpäniçe nanigane wäsi bine ngii Simona piyyepu Andrea. Teepi net bine yiisabäjemäsi sawa cabu je, ingle teepi cibubade biname ge.

17 Puma cita ca Yeosu jaajige egä, “Ayo, siclege cane cama otnime. Cane jiwenebini weebibine biname bine waadename cäme bau me, epu pana weene lipu niinäce cibi bine toomläjenanemumeye.”

18 Piba taatu teepi sebmalemäsi teeme net bine, siige Yeosu cama aaclige.

19 Teepi liba matikäli padare ujige, Yeosu cuta piba nuuja nanigane wäsi bine jääpäniçe. Teepi lui Jebedayo me bägrä ge, ngii Yakobu piyyepu teeme igane Yoane. Teepi teeme poo cabu net bine iswärenemujäsi.

20 Piba taatu Yeosu teebibine cuta ala taasoglicige. Teepi teeme babe Jebedayo piyyepu teeme kaakesea bägrä bine poo cabu sebmalemäsi, siige Yeosu cama aaclige.

Yeosu Niyya Cable ne Iyecräjige

(Luuka 4:31-37)

21 Yeosu teeme abiberäja bägrä cama Kaprenauma cewe me atyaramtige. Nuuja Sabade cabu Yeosu abasecretna mete cabu me ädige, siige giçe abacitige biname bine abiberäjame.

22 Teepi mutäcäco äbitininisi teeme abiberäja mene name pi, ingle tabe epu ebiberäjimige, lui me conocäco pisi nyene abiberäjame lica cotre abiberäja biname bime pana, lui cina nuuja biname bime ngene atwanena bine yaawadäjemusi.

23 Puma cita ca biname te tabacitige, lui me trupa ngalebora puga ge niyya cable. Tabe niyya ala abayige, jiiçige egä,

24 “Yeosu Nasareta ceweyame, maane nää singi ngena wawename cime täapume? Maane nää tädite cibibine sabe wawename? Cane umle gäne maane laasi näte, maane Acejiyame me conocäcorage Bägrä gäte.”

25 Puma cita ca Yeosu niyya cable ne kokre cama jejige egä, “Maane bojä naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!”

26 Cable te teebine kokre cama itretnutige, niyya ala isatige, siige tasatige teeme trupa cabu ca.

27 Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, siige ätemläjinisi egä, “Ai lui baa ngena gyene? Nää kirece abiberäja gyene? Teeme conocäco pisi nyene niyyaniya cable bine mene jajanenname, siige teepi jääteciyusi teebine.”

28 Teepi piba taatu Yeosu ne idre watata jecananisi Galilaya probins cabu iyeta poto ta.

Yeosu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige

(Matayo 8:14-17; Luuka 4:38-41)

29 Yeosu teeme abiberäja bägrä cama abasecretna mete ne ebmalisi. Cuta Yakobu naabi Yoane teta cama ge. Teepi eclige, ebäcnisi Simona Andrea naabime mete cabu me.

30 Puga Simona me gite molyege gebale cama ätwitäneji ge, siige teepi piba taatu Yeosu ne umle jewenisi teeme poto cidi me.

³¹ Tabe teeme bau me ädige, ime gome jwoomlige, owejängtige. Gebale te teebine obma-lige, siige tabe teebibine mogobi jewenimige.

³² Pui mämleteca, bimu me äpula ingwe gaabe ca Yeesu bau me sewadimisi iyeta pita biname bine piyepu laati bage niyaniya cable cama,

³³ pui name pi bucurage biname cina pui babo cewe cabu ca tabasecret-nige pui mete gaabe gome me, Yeesu luma enajige.

³⁴ Yeesu miiji me jewenimige bucurage maramara pita cama biname bine piyepu bucurage niyaniya cable bine iyecräjemige teeme trupa cabu ca. Tabe padare lica ecärimige niyaniya cable cina mene iicemame teeme poto cidi me, ingle teepi umle ge, egä tabe laasi nyene.

*Yeesu Mene Jejananemige Galilaya Probins cabu je
(Luuka 4:42-44)*

³⁵ Nuuja bimu krokerage baani te liba camu ge äpli, Yeesu Simona naabibime mete ne ebmalige, taatu cewe me ädige, puma irecu ätumutige.

³⁶ Simona piyepu teta cama lui biname, teepi teebine jirngisi ngälu jepänisi,

³⁷ siige jejisi egä, “Iyeta biname cina meebine näärngeni.”

³⁸ Yepä Yeesu jejemige egä, “Biiri naclege poto mametamameta cewe me cane cuta puma mene jajanename, ingle cane bucurage biname bime tääpume tädujine ai gawecewe cabu me.”

³⁹ Puma cita ca tabe otnetnäjige iyeta Galilaya gawe cabu ta. Tabe lui cewe me läduge, tabe puma abasecretna mete cabu mene jaajemuge piyepu niyaniya cable bine yäyecräjemuge.

*Yeesu Miiji me Jewenige Lepera Pita Biname ne
(Matayo 8:1-14; Luuka 5:12-16)*

⁴⁰ Yepä lepera pita biname te tädige Yeesu bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, ewejanige egä, “Maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena.”

⁴¹ Yeesu babo owecu äbitige teeme tääpume, siige ime uutige, joomlige, jejige egä, “Cane singi gäne. Maane pita cäco äbitil!”

⁴² Piba taatu lepera pita te teebine ebmalige, siige tabe miiji me äbitige.

⁴³ Yeesu teebine kokre cama umle mene jejige, piba ingwe ca jityepige teeme mete me.

⁴⁴ Tabe apu jejige egä, “Näatecijege, gone nuuja biname ne umle jaawenute ai poto cidi me, yepä maane conocäco ädepi iiwäreja biname bau me tabe määme tääpe ne awatnejame. Cuta Moose me Cotre ibi maane ecanepi teeme bau me cibi ne tabe pui ca Acejiyame ne iiwärejame biname cina piba umle äbitame, egä maane siige miiji gäte.”

⁴⁵ Yepä tabe liba ädige, tabe gije abacitige ai mule poto cidi me idre acenename iyeta poto ta, peei name pi Yeesu äblicäco ge otni nuuja cewe me biname bime irewale je. Miiji pätä tabe biname cäco cewe cabu yaanajuge, siige biname cina iyeta poto ca twaatinusi teeme bau me.

2

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Luuka 5:17-26)*

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca Yeesu acnenutige Kaprenauma cewe me, siige biname cina itecijemige, egä tabe mete cabu jage.

² Puma cita ca epu bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, egä mete te tapanige, cuta nuuja puupu lica ge gaabe gome. Yeesu liba teebibine Acejiyame me mene jejemige,

³ piba fooa biname cina tatyarige, waaku cabu pita biname ne secanisi, lui me nuuja poto tääpe budre ge.

⁴ Teepe äblicäco ge Yeesu mameta me otni bucurage biname name pi, peei name pi mete toro cabu me jegelisi, toro cabu bora ne jebenisi Yeesu me tuumeji, siige pui bora cabu ca waaku ne siyiniisi, pita biname te lui cabu ätwitäneji ge.

⁵ Yeesu liba jepänimige, egä teepe babo ätrunga cama gemi, tabe jejige pita biname ne egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca.”

⁶ Poto cotre abiberäja biname cina puga adnatäreji icrajige. Teepe ngene jotwaninisi egä,

⁷ “Ai biname te baa ngena name pi ai mene jüicenige? Tabe Acejiyame me ngii ne sabe jewenenige, ingle nuuja te äblicäco gyene biname ne kälyä wawena teeme niiya mule cabu ca yepä Acejiyame taatu.”

⁸ Piba taatu Yeesu teeme ngenecu bora umle äbitige, teepe lipu ngene jotwaninisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi peei ngene jotwanininiye?”

⁹ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca’ coo ‘Arpinanti, abujängti, mäame waaku ne ecati, siige äte ädi.’

¹⁰ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape ne ama jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.” Puma cita ca tabe pui pita biname ne jejige egä,

¹¹ “Cane meebine naajenine, arpinanti, abujängti, waaku ne ecati, mäame mete me ädi.”

¹² Piba taatu tabe arpinantige, teeme waaku ne ecatige, asatige biname bime irewale je. Teepe mutäcäco äbitininisi, Acejiyame ne eso ecärisi, jüicisi egä, “Cine apu mule ne niinäce lica ituge päpäna.”

Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige (Matayo 9:9-13; Luuka 5:27-32)

¹³ Yeesu cääri acnenutige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina teeme bau me seclige, siige tabe teebibine ebiberäjimige.

¹⁴ Puma cita ca tabe liba ädige, yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige ngii Leebi Alaba me bägrä. Tabe adnatäneji enajige täks rarekaake uutecrena mete cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Maane tädi cane cama otnime.” Leebi abujängtige, teta cama ädige.

¹⁵ Ai mule ingwe gaabe ca Yeesu deedei äbitige Leebi me mete cabu. Puga ge cuta bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname. Teepe Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä cama deedei erwäjisi. Ai lui cälu te äti lica gyene, ingle bucurage biname cina iyeta padare cabu Yeesu cama waatni-nusi.

¹⁶ Puma cita ca cotre abiberäja biname, lui cina Parisea sigu biname gemi, teepe liba jepänisi, egä Yeesu deedei äbitige täks rarekaake uutecrena biname cama piyepu cotre atropengäja biname cama, teepe teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Tabe baa ngena name pi pepu biname cama deedei erwäjiniige?”

17 Yeesu liba ai mene itecijige, tabe jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi singi lica dokta täapume. Yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täapume. Cane lica tädujine ala asoglecame lui biname cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco gemi; yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Luuka 5:33-39)*

18 Yepä padare cabu Yoane niye ca äciseja biname me abiberäja bägrä piyepu Parisea sigu biname cina deedei ärwäja cäco icrajige Acejiyame ne awejename. Puma cita ca poto biname seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi Yoane me abiberäja bägrä piyepu Parisea biname bime abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge, yepä mäame abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi?”

19 Yeesu jejemige egä, “Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge, tabe liba pisi nyene teta cama.

20 Yepä padare te pa tädepi, liba mamye rooriye ne pa yaacatepesi, piba teepi deedei cäco pagege lenaja teeme owecu name pi.”

21 Yeesu cuta jejemige egä, “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletääpe pläsu ne sasa cäbletääpe bora cabu lica yääswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletääpe ne liba jääcisäjuge, pui kirece pläsu te licalomluge, siige sasa cäbletääpe ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletääpe cabu ca, siige bora te babo läbituge.

22 Piyepu nuuja te lica kirece waina niye ne yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge, siige waina niye te gawe me lapaduruge piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Pätä kirece waina niye miiji apadura kirece ängära gwidape cabu.” Ai neeneni ngene ca agli mene Yeesu naace popi jejemige, tabe singi biname cina umle äbitame, egä teepi liba singi Acejiyame me mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna.

*Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Matayo 12:1-8; Luuka 6:1-5)*

23 Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe, pui cabu ädige. Teepi liba eclige, abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime cabu mälwä bine jimlecäjemisi, kuu bine erwäjemisi.

24 Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane ire, mäame abiberäja bägrä cina baa ngena name pi jewenenisi lui cotrerage gyene Sabade bimu cabu wawename?”

25 Yeesu teebibine jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema, Daawida ngena jewenuji, tabe piyepu teta cama lui biname teepi liba cubrowe icrajuji deedei cäco.

26 Tabe abacituji iiwäreja mete cabu. Puga ge Acejiyame täapume ceereji deedei. Puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Abita pui deedei Daawida ne ecäruji. Tabe erwuji cuta ecärimuji teta cama lui biname bine. Ai lui Daawida te cotre ne jetropangtuji, inge pui deedei loolo lui cotre ge iyeta biname bime täapume yepä lica iiwäreja biname bime täapume.”

27 Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Acejiyame te biname bine niinäce jewenimuji, piba ecituji Sabade bimu ne teeme diibe oocaname. Tabe lica

niinäce ecituji Sabade bimu ne, piba jewenimuji biname bine Sabade cotre bine äcwetname.

²⁸ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta Yageyame gäne Sabade bimu täapume. Cäme conocäco pisi nyene iicaname, ngena ne miiji wawena ai bimu cabu.”

3

Biname Lui me Nuuja Poto Ime Duudemu Ge (Matayo 12:9-14; Luuka 6:6-11)

¹ Yeesu cääri abacitige abasecretna mete cabu me. Yepä biname puga ge, lui me nuuja poto ime duudemu ge.

² Poto biname cina puma iregalerage icrajige päpäname, egä Yeesu liba ai biname ne miiji jewenenige Sabade bimu cabu, ingle teepi singi ge ingle ne päpäname teebine aitname, egä tabe cotre ne bii jetropangtige.

³ Yeesu pita biname ne jejige abujengtame niinäce gaabe me otnime,

⁴ piba biname bine itemlimige egä, “Mime cotre te lipu nijenininige Sabade bimu cabu ngena wawename, miiji mule wawename coo niija mule wawename; biname ne ätityerame ireclota me coo teeme ireclota ne sabe wawename?”

Yepä teepi nuuja mene lica ge.

⁵ Yeesu claabe cama teeme bau me ire acitige piyepu tabe ngenecu mäpu ge, ingle teepi owecu cäco ge pui biname täapume. Puma cita ca tabe teebine jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe teeme ime uutige, siige cääri miiji me äbitige pui ime te.

⁶ Puma cita ca Parisea sigu biname cina äsecrärige, piba taatu abasecret-nige Heroda me sigu biname cama, siige teepi mene jitransisi Yeesu ne budre me aglime.

Bucurage Biname Sawa Ligi je

⁷⁻⁸ Yeesu abiberäja bägrä cama ädige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina Galilaya probins cabu ca teebine ingwe icwisi. Bucurage biname cina cuta scelige babo cewe Yerusalema ca piyepu nuuja cewe cabu ca Yuudea probins ngalebora piyepu Idumea probins cabu ca cuta Yoridana baduge nuuja poto doru ca piyepu cewe maramara cabu ca, lui gemi Turo piyepu Sidona modamoda cewe mameta. Teepi naace name pi totninisi, ingle teepi ituge ätecija, Yeesu ngena mule bine tewenimumi.

⁹ Biname bucurage name pi Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo te amacetrnäjäneji lenajame teeme täapume tabe acenutame piba teepi teebine lica äjwejeräja.

¹⁰ Ingle tabe bucurage biname bine miiji me tewenanemumi, peei name pi iyeta pita biname cina lätyepcäjininusi Yeesu bau me teeme täape ne oomlaname.

¹¹ Lui biname bime trupa cabu niyaniya cable puga ge, teepi liba Yeesu ne jääpänusi, teepi teeme opo gaabe je yaatrametnemuge, ala labayaninusi egä, “Maane lui Acejiyame me Bägrä gäte.”

¹² Yepä Yeesu cable bine kokre cama jaajemuge egä, “Aitneja gone, egä cane laasi näne.”

Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäcirmige (Matayo 10:1-4; Luuka 6:12-16)

¹³ Yeesu puma cita ca podo cabu me jegelige, ala tesoglicmige, tabe lui biname täapume singi ge, teepi siige eclige teeme bau me.

¹⁴ Tabe twelb bine jejäcrimige teta cama otnetnejame piiyepu tabe teebibine ingwe ca ätyepame Miiji Mene jajanename

¹⁵ cuta niiyaniya cable bine äyecrejame.

¹⁶ Age tema pui biname: Simona, Yeesu lui ne einige Peteru ca;

¹⁷ Yakobu piiyepu teeme igane Yoane, Jebedayo me bägrä, Yeesu lui bine aainige Boargenes ca, peei lui egä, 'Maadubi me bägrä';

¹⁸ poto lui Andrea, Pilipo, Bartoloma, Matayo, Tooma, Yakobu Alapeus me bägrä, Tadeus, Simona Kanana sigu biname

¹⁹ piiyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre me jewabuji.

*Yeesu piiyepu Beelsebul, Satani ca Cuta Lui ne Einenisi
(Matayo 12:22-32; Luuka 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Yeesu teeme mete me acnenutige. Cääri bucurage biname cina abasecretlige teeme bau me, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame.

²¹ Yeesu me inglewale cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi eclige teebine oomlaname, ingle biname cina jicisi egä, "Tabe buduma te bii joomlige."

²² Poto cotre abiberäja biname lui cina Yerusalema ca itu seclumi, teepi apu jicisi egä, "Yeesu me trupa cabu pisi nyene niiya cable bime mopeyame ngii Beelsebul. Tabe teeme kokre ca niiya cable bine yääyecräjemuge."

²³ Puma cita ca Yeesu teebibine tesoglicmige, ngene ca agli mene ca jejemige egä, "Satani te baa lipu yääyecräjemuge niiya cable bine?"

²⁴ Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watawata lapirininusi.

²⁵ Cuta yepä ingle te liba labelanuge teemeteme cubu me, pui ingle te lica birige lenaja.

²⁶ Yepä pana gyene, Satani piiyepu tabe lui bine yaawadimuge teepi liba labelaninusi teemeteme cubu me, teeme Satani me kokre te peega lapiruge, siige tabe yaatramuge.

²⁷ Päta laati te liba singi birige kokre biname me mete me abacita teeme gwidape bine waadename, tabe miiji niinäce teebine ätäya. Piba tabe labacituge teeme mete me, yaawadimuge teeme ngena yaacrajuge puma.

²⁸ Cane toraca mene jijenininine: biname cina liba ljalija niiya mule bine jaawenimusi coo lipu bucurage niiyaniya mene jicemusi, teepi miiji gemi kälyä äbitame pui niiya cabu ca.

²⁹ Yepä laati te liba Aceji Seemo poto cidi me niiyaniya mene jicemuge, pui niiya cabu ca tabe kälyä lica läbituge, ingle pui lui iyeteta niiya gyene."

³⁰ Yeesu ai mene naace popi jicige, ingle poto biname cina lipu jicisi egä, "Teeme trupa ngalebora pisi nyene niyarage cable. Pui te kokre yäacäruge tabe niiya cable bine äyecrejame." Teepi opo lica ewatnisi, egä Aceji Seemo name kokre gyene ai.

*Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Luuka 8:19-21)*

³¹ Yeesu me mage piiyepu iganewale cina tatyarige mete gome, Yeesu luma enajige. Teepi puutucu je jeclajutemige, mene jityepisi teeme bau me, egä teepi singi teebine päpäname.

³² Bucurage biname cina adnatäreji puga ge, Yeesu ne jewaclomtisi, siige teepi jejisi egä, "Eei, mäame mage piiyepu iganewale ete nemä puutucu je. Teepi singi mäame täapume."

³³ Yeesu jejemige egä, “Laatu nwene căme mage piyepu laati bemi căme naane igane?”

³⁴ Tabe piba ire acitanige biname bime cabu me, lui cina adnatäreji icrajige, teebine jewaclomtisi, siige jejemige egä, “Ire, age tema căme mage piyepu căme naane igane.

³⁵ Laati te liba Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe lui căme naane, căme igane, căme ngule, căme mage.”

4

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:1-9; Luuka 8:4-8)

¹ Yeesu căări gije abacitige abiberäjame Galilaya sawa ligi je. Bucurage biname cina abasecretnige, teebine jewaclomtisi, tabe peei name pi poo cabu acenutige, adnatige, siige poo ne jityepántisi. Biname cina sawa ligi je icrajimige.

² Yeesu teebibine ngene ca agli mene ca ebiberäjimige bucurage mule poto cidi me. Tabe apu jiicige egä,

³ “Itecijinege! Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame.

⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametneme, siige ele cina seclige, erwäjimisi.

⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma paple gyene. Ingle gawe poone lica gyene, peei name pi gije cina watata tuu-pletnäriige.

⁶ Yepä, bimu te liba nuunu täbitige, gije bine ebemimige, siige jedacromtemige, ingle teeme braju gawe ngalebora me lica ebäcnisi.

⁷ Cuta poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete bora. Pägepäge cina uutinisi, gije bine jetäyemisi, siige kuu lica jepänimisi.

⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, tuu-pletnäriige, uutinisi, jeciretnemige, siige kuu jepänimisi. Poto cina lui jepänimisi teeti kuu, poto cina lui siksti kuu, poto cina lui yepä hanred kuu.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi äteciyame, weene iteciijinege umle äbitame.”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca (Matayo 13:10-17; Luuka 8:9-10)

¹⁰ Yeesu taatu liba enajige, poto lui cina teta cama waatne-tnäjiniusi, teepi abiberäja bāgrā cama seclige teeme bau me, siige itemlisi ngene ca agli mene ne aboclomtame.

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weeme bau me ituge aboclomta, Acejiyame te lipu biname bine waadena, yepä lui cina camu ge teeme mule oomlana, teeme bau me ngene ca agli mene taatu ituge iicema.

¹² Peei name pi toraca gyene, Acejiyame me mename biname lipu ituge iicana teeme poto cidi me egä,

“Teepi puu jääpānusi cane ngena jaawenune,

yepä teepi umle lica ngena täāpu myene.

Cuta teepi puu yäätacijemuge cane lui mene jiicune,

yepä teepi opo lica yaawatnusi.

Peei name pi teepi lica tatatrongärininusi

Acejiyame te teebibine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.’”

Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:18-23; Luuka 8:11-15)

13 Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene liba lica ngene ca begliye căme mene kuu gije iisabeja poto cidi me, weene cuta piba ngene ca lica peglemepeye poto ngene ca agli mene bine? Yoo siige, cane ebclomtenine.

14 Lui biname te kuu gije bine yiisabăjemuge, tabe Acejiyame me Mene jaajanemuge.

15 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene liba yăatecijemuge, piba Satani te tăduge, yăasecrăremuge pui mene bine.

16 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina liba Miiji Mene yăatecijemuge, siige gege cama watata joomlusi.

17 Yepă teepi matikăli padare taatu jăătrungusi, ingle teepi epu pana braju căco gije liiyepu. Teepi liba măpu ne jăăpănusi coo teeme poto cidi me liba jicetnăjemusi, ingle teepi pui Miiji Mene ne jăătrungusi, teepi piba taatu teeme ătrunga bine yaabmalicmusi.

18 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge păgepăge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yăatecijemuge,

19 yepă măpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me cuta singi rarekaake piyepu poto gwidape tăăpume, teepi peei Mene ne jăătăyusi păgepăge seeasea pana, siige kuu căco lăbituge pui mene te.

20 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miijirage gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yăatecijemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu teeti kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu yepă hanred kuu.”

Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me (Luuka 8:16-18)

21 Yeesu cuta nuuji ngene ca agli mene jejemige egă, “Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yăătrugăruge coo lica yaacituge dade lolebora me, yepă cabu je yaatecwantuge mete ne apaclyerame.

22 Cuta pepu gyene, page biname bime bau ca ngena ămlităneji gyene, pajecu me pagege ăbita teeme tăăpume, piyepu page teepi lui mule umle lica gemi, teepi pagege umle ăbita.

23 Weeme liba tablame piti nemi ătecijame, weene itecijinege umle ăbitame.”

24 Yeesu cuta jejemige egă, “Weene ngena itecijinuge, weeme mope cabu eciteye. Weene luma ngălu yăăcărimumye biname bine, weebibine cuta puma ngălu birige ceera, cuta poto cerămu weebibine birige ceera.

25 Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerămu ceera. Yepă lui biname umle căco gyene, ingle tabe singi lica gyene umle tăăpume, Acejiyame te teeme bau ca pa yaacatepi, teeme lui matikăli umle pisi nyene.

Ngene ca Agli Mene Gije Uutana poto cidi me

26 Yeesu jejemige egă, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepă biname te kuu gije bine yiisabăjemuge teeme calwacupi cabu.

27 Tabe ciye cabu ute waagruge, bimu cabu ireclota yaanajuge, cuta ciye je waagruge. Peei padare cabu gije cina tăpletnăruge, siige luutinusi, yepă tabe umle lica birige, egă ai mule te lipu lăbituge.

28 Gawe te teemămu jaawenimuge gije bine uutaname, kuu wawename. Niinăce ingle cina luutinusi, puma cita ca mope, siige ingwe ca kuu cina tăsuge mope cabu ca.

29 Kuu cina liba ngade läbitininusi, tabe ingle bine jaacanimuge, ingle ärucna padare te bii tatyaramtige.”

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Matayo 13:31-32, 34; Luuka 13:18-19)*

30 Yeesu jejemige egä, “Mine ngena mule ca yaatonärusi Acejiyame te biname bine lipu waadena? Mine pui mule ne lipu ngena ca agli mene ca yaaboclomtusi?”

31 Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije, lui te matikälirage iyeta poto kuu gije bau ca. Liba jaacnuge gawe ngalebora me,

32 täpletnutuge, luutuge, siige baborage läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, modamoda ciipe bine jaawenimuge, siige ele cina saacluge, mete bine pui uuwa cabu yaarangäjemusii.”

33 Bucurage apu pana ngena ca agli mene ca Yeesu biname bine ebiberäjemige. Teepi luma ngälu ibi ge umle äbitame, tabe pui ibi jejanemige.

34 Tabe biname bine ngena ca agli mene taatu ca jejananemige, yepä tabe liba teeme abiberäja bägrä cama taatu enajige, tabe piba iyeta pui ngena ca agli mene bine eboclomäjimige teeme bau me.

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Matayo 8:23-27; Luuka 8:22-25)*

35 Pui bimu mämliteca Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biiri naclege, yuuresi sawa nuuja poto doro me.”

36 Puma cita ca abiberäja bägrä cina biname bine sebmalmisi, acetnäriige poo cabu me, Yeesu luma enajige, siige teepi teta cama abyemärinisi. Nuuja poo cina teebibine ingwe icwemimisi.

37 Puma cita ca kokre buuwe te titwige, uule kuu cina tacetneräjininisi poo cabu me, siige poo te mameta ge niye ca apana.

38 Yeesu lui waapo jage ute, mope pila papa cabu jage. Puma cita ca abiberäja bägrä cina teebine elotnantisi, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane nää owecu lica gäte, egä mine mameta gemi abumetna?”

39 Siige tabe abujängtige, kokre cama buuwe ne jejige piiyepu uule kuu bine jejemige egä, “Siige! Bojä jiginege!” Puma cita ca buuwe te äjutige, siige bulubulu mataru te enajige.

40 Tabe jejemige egä, “Mijji lica gyene weene wälu äbita. Nää, weene cäro camu gemi cebine ätrunga?”

41 Teepi mage wälu me äbitininisi, ätemläjinisi egä, “Baa laasi nyene ai biname? Buuwe piiyepu uule cina teeme mene jitecijsi.”

5

*Yeesu Mijji Jewenige Niiya Cable cama Biname ne
(Matayo 8:28-34; Luuka 8:26-39)*

1 Yeesu teeme abiberäja bägrä cama yuurige Galilaya sawa nuuja poto doro me Gerasene gawe cabu me.

2 Tabe liba poo cabu ca arpatige, tabe opopa eyige biname cama, lui tasatige kula waja cabu ca, budre biname bine luma gape yaacranimusi. Pui biname me trupa ngalebora puga ge niiyarage cable,

3 siige tabe kula waja cabu lui gape gemi, pui cabu yaanajuge. Nuuja te äblicäo ge teebine seea ca ätäya.

4 Bucurage gääbu teeme ernge piyepu ime ituge ätäya ayana ca piyepu seea ca, yepä iyeta padare cabu tabe seea bine jijweclimuge, ayana bine yaagabicmuge. Nuuja te kokre lica ge teebine iibaname.

5 Tabe iyeta padare, ciye bimu, kula waja gape cabu ta piyepu podo cabu ta diibe cäco waatnetnäjuge. Tabe niya ala yaasatuge, kula ca däcu läcäranuge.

6 Tabe cudecewe pana ge, Yeesu ne liba jepänige, siige uuwamige teeme bau me, teeme opo gaabe je kokorare ca ääpednu-tige.

7-8 Yeesu jejige egä, “Niiya cable, ai biname cabu ca tasati!” Tabe babo ala abayige egä, “Yeesu, caburage Acejiyame me Bägrä, maane singi ngeno mäte cäme täápume? Cane Acejiyame me ngii cabu naawejanenine, gone sabe nawenute cebine.”

9 Yeesu itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?” Tabe jejige egä, “Cane ngii lui Sange gäne, ingle cine bucurage gemi.”

10 Tabe Yeesu ne ewejanige egä, tabe teebibine lica yääyecräjemuge peei gawe cabu ca.

11 Baborage ngeerangera blome tomi puga ge teeme mameta, podo wajwa cabu deedei täápume yuunguretnäjemisi.

12 Siige niya cable cina Yeesu ne ewejanisi egä, “Cibibine nityepini blome bime trupa bora äbäcname,”

13 siige Yeesu jejemige teepi otnime. Puma cita ca niya cable cina täsecrärige pui biname me trupa cabu ca, siige blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Pui blome tomi lui neeneni tausen pana ge, podo wajwa ta uuwamitnige, sawa cabu me uupletnäriige, siige abumetnige.

14 Blome ire atwi biname cina uucratnige, idre ecenanisi babo cewe cabu me piyepu teeme gome lui poto cewe piti nemi. Biname cina eclige päpäname, egä ngena te bäpletnutige.

15 Teepi liba atyarige Yeesu bau me, teepi jepänisi biname ne, lui te niinäce niya cable bine sewädenanemumi. Tabe puga ge adnatäneji, cäbletääpe asi-gräneji ge, miijirage ngena atwanena cama ge, siige teepi wälu me äbitininisi.

16 Lui cina jepänisi ai mule ne, teepi biname bine jejananemisi, ngena te bäpletnutige niya cable cama biname täápume piyepu blome bime täápume.

17 Siige teepi Yeesu ne jejisi teeme gawe ne abmalame.

18 Yeesu liba biiri poo cabu me acenutige, niya cable cina lui biname ne secenenanumesi, tabe Yeesu ne jejige teta cama otnime.

19 Yepä Yeesu äbwäricege, jejige egä, “Acnenuti määme binamewale bime bau me, jejemepi, määme Yageyame te ngena miiji bii naawenige piyepu tabe lipu owecu ge määme täápume.”

20 Pui biname te siige abyemärige, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta otnetnäjige, jejananemige, Yeesu ngena ituge wawena teeme täápume. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi.

*Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Matayo 9:18-26; Luuka 8:40-56)*

21 Yeesu sawa ne yuuriige, poo cabu ca arpatige, siige bucurage biname cina teeme bau me tabasecretnige, teebine jewaclomtisi sawa ligi je.

22 Yepä rooriye te cuta tädige ngii Yairus, lui yepä babo biname gyene pui cewe me abasecretna mete täápume. Tabe Yeesu ne liba jepänige, ajarige teeme opo gaabe ernge gome,

²³ ewejanige egä, “Cäme matikäli bägrä budre mameta gwene. Tädi määme ime acitame teeme papa cabu me teebine miiji wawename, siige tabe piba ireclota ne jepäninige.”

²⁴ Puma cita ca Yeesu teta cama ädige. Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige jidudnecäjisi iyeta pota ta.

²⁵ Puga ge cuta yepä magebi, lui te uudi apira pita cama ge twelb kämäge ngalebora.

²⁶ Tabe magerage mäpu cabu waanajenanepi, liba maramara dokta bime bau me waatnanepi. Tabe puu iyeta teeme rarekaake bine yaaswemepi dokta bime bau me, yepä teepi äblicäco ge teebine ätityera, yepä teeme pita te baborage me läbitepi.

²⁷⁻²⁸ Tabe Yeesu pota cidi me ituge ätecija, siige ngene jotwanige egä, “Cane liba teeme cäbletääpe taatu joomlenine, cane pama miiji äbitenine.” Puma cita ca tabe biname bime sobe cabu oclige Yeesu me kaake pota cidi ca,

²⁹ teeme cäbletääpe ne joomlige, siige pita te piba taatu apirige. Tabe asicnantige egä, “Cane miiji bäbitine!”

³⁰ Yepä Yeesu piba taatu umle äbitige, egä kokre te basatige teeme cabu ca. Tabe biname bime sobe cabu atatrungtige, jejemige egä, “Cäme cäbletääpe ne laati te bii noomli-ge?”

³¹ Teeme abiberäja bägrä cina jejisi egä, “Maane jepänenemite biname cina lipu näädudnecäjini, peei name pi maane ngeno me pepu nijinite, egä laati te cäme cäbletääpe noomlige.”

³² Yepä Yeesu ire acitanige biname bime bau me umle äbitime, egä laati te cebine bii noomlige.

³³ Siige pui magebi, lui te umle ge Yeesu ngena jewenige teeme täapume, tabe wälu piiyepu aloneca cama toclige Yeesu bau me. Tabe teeme opo gaabe je ernge gawe me ajarige, jejige iyeta ngena cina bäbitininisi teeme täapume.

³⁴ Yeesu jojige egä, “Bägrä, määme ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, maane ocli ngenecu poode cama. Määme pita te ingwe ca meebine lica pa noomlepi.”

³⁵ Yeesu liba magebi cama camu mene iicema cabu, Yairus me mete cabu ca mene secanisi teeme bau me egä, “Määme bägrä siige budre gwene. Maane ngeno me cerämu jewagrijenite abiberäja biname ne maane cama otnime.”

³⁶ Yeesu liba itecijige, tabe Yairus ne jejige egä, “Wälu gone, miiji ätrunga taatu.”

³⁷ Siige puma cita ca tabe ädige teeme mete me. Tabe nuuja biname ne padare lica ecäriige teta cama otnime yepä Peteru piiyepu Yakobu teeme igane Yoane cama.

³⁸ Teepi liba atyarige, Yeesu jepänige, biname cina lipu papa me äbitininisi, ele jolwisi.

³⁹ Tabe mete cabu abacitige, biname bine jejemige egä, “Weene ngena guugla gemi? Weene ngena ele gemi? Bägrä budre lica gwene, tabe ute gwene.”

⁴⁰ Yepä teepi Yeesu ne ngange ecwänisi, siige tabe teebibine puutucu me isemige. Piba tabe abacitige bägrä me mage, babe piiyepu teeme nesae abiberäja bägrä cama puupu cabu me, bägrä luma ätwitäneji ge.

⁴¹ Tabe ime gome jwoomlige, jojige egä, “Talita kuum,” lui egä, “Matikäli ngulebägrä, arpinanti!”

⁴² Tabe piba taatu arpinantige, siige gije abacitige otnetnejame. Tabe lui twelb kämäge ge. Lui cina ai mule ne jepänisi, teepi mutäcäco äbitininisi.

⁴³ Yeesu kokre cama mene jejemige egä, “Gone biname bine jaajanane-muye ai poto cidi me,” yepä tabe jejemige bägrä ne deedei ceerame.

6

Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi (Matayo 13:53-58; Luuka 4:16-30)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama pui cewe ne sebmalige, teemera-ge cewe me tacnenutige.

² Sabade bimu cabu tabe gije abacitige abiberäjame abasecretna mete cabu. Bucurage biname puga ge teeme mene itecijemige. Teepi mutäcäco äbitininisi, jiiçisi egä, “Ai biname te luga tabiberäjumi iyeta ai? Tabe luma cita ca ai mule ne secatumi? Tabe lipulipu kokre cama mule bine jewenenemige?”

³ Egäsu tabe pui mete raranga biname gyene, Mariya me bägrä, Yakobu Yoose Yuuda Simona naabibime naane gyene. Teeme ngulewale aga icra-jenanemige mine cama.” Puma cita ca teepi teebine jigiyisi.

⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, ‘Acejiyame me mename biname ne yaaca-tusi iyeta poto ta, yepä lica teemera-ge cewe cabu je, teemera-ge inglewale cina piiyepu teeme mete biname cina.”

⁵ Tabe puu teeme ime aacitige nesae biname bime papa cabu me, siige teebibine miiji me jewenimige, yepä tabe bucurage ciifaca mule äblicäco ge wawena puma, ingle biname cina ätrunga cäco ge.

⁶ Tabe mutäcäco ge teeme ätrunga cäco mule name pi.

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige (Matayo 10:5-15; Luuka 9:1-6)

Puma cita ca Yeesu otnetnäjige mameta cewe gaabegabe ta, biname bine ebiberäjimige.

⁷ Tabe pui twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmige, neeneneni neeneneni jityepäjemige kaakesea wawename. Tabe kokre ecärimige niiya cable bine äyecrejame,

⁸ piiyepu jejemige egä, “Weeme otnetneja cabu je weene nuuja gwidape bine gone yaawadimuye yepä otnetneja suru taatu bine. Gone yaawadimuye deedei coo diiba coo rarekaake.

⁹ Weene ernge gwidape asigräripeye, yepä gone yaawadimuye tuwängle cäbletääpe.”

¹⁰ Tabe cuta jejemige egä, “Weene liba lui cewe me naacluge, inajininuge biname cama, lui cina iwadininusi teeme mete me, ngälu weene pui cewe ne liba saabmaluye.

¹¹ Yepä lui cewe cabu biname cina liba weebibine lica jiwablininusi coo lica jitecijinusi, teeme tuuwe bine jääglubäjemuye weeme ernge cabu ca, siige saabmaluye pui cewe ne. Teepi ai cabu ca umle läbitininusi, egä teepi pagege niiya daremu ne päpäna.”

¹² Siige puma cita ca abiberäja bägrä cina otnetnäjinisi, biname bine jejananemisi, egä teepi miiji teeme niiya mule cabu ca atatröngärame.

¹³ Teepi bucurage niiya cable bine iyecräjemisi biname bime trupa cabu ca piiyepu pita biname bine oil ca eganimisi, siige teepi miiji äbitininisi.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Budre (Matayo 14:1-12; Luuka 9:7-9)

¹⁴ Galilaya probins mope biname Heroda te itecijige Yeesu poto cidi me, ingle teeme ngii babo äbitige. Poto biname cina jiiçisi egä, “Yeesu lui Yoane

niiye ca äciseja biname sine. Acejiyame te teebine budre cabu ca yaarpinan-tepi, pui name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame.”

¹⁵ Poto cina jiicisi egä, “Taba lui Eliya sine,” poto cina egä, “Taba lui Acejiyame me yepä mename biname gyene, epu pana teeme sasa mename biname cina liiyepeu.”

¹⁶ Yepä Heroda liba itecijige Yeesu poto cidi me, taba jiicige egä, “Taba Yoane sine, cane lui täapume jaajemepene mope äläcnutame. Taba te tacnenu-tumi ireclota me.”

¹⁷⁻¹⁸ Heroda apu jiicige, inge taba teeme igane Pilipo me coga Herodiyas ne itu waacatepi. Yoane Heroda ne itu jaajananepe egä, “Peei lui conocono gyene maane mäame igane me coga uutecra.” Puma cita ca Herodiyas te Heroda ne jaajepi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete cabu me acitame, siige Heroda te teeme singi ibi jaawenepi.

¹⁹ Herodiyas Yoane ne jäämugetnepi teeme mene name pi. Taba singi ge teebine budre me acitame, yepä taba äblicäco ge Heroda name pi.

²⁰ Heroda lui wälu ge Yoane täapume, inge taba opo yaawatnepi, egä Yoane lui miijirage conocäco biname gyene, taba siige cängenarage ire jaatwepi. Taba singi ge teeme mene ätecijame, ngänuge taba puu ngenecu mäpu me läbitanuge, taba liba jättecijanuge.

²¹ Siige Herodiyas te miiji padare ne jääpänepi, Heroda liba soriyomu ne jaawenepi teeme ärngi bimu täapume. Taba ala taasoglecmepi teeme ingwe gaabe ca lui modamoda biname bine, cubu mope biname bine piyepu nuuja Galilaya ngii biname bine.

²² Teepi liba deedei cabu jage, Herodiyas me beecma bägrä te piba tabac-itige, giire jewäjige, siige Heroda piyepu soriyomu biname bime ngenecu gege jewenimige. Heroda ngulebägrä ne jojige egä, “Naji, maane singi ngeno mäte? Cane nääcärenine.

²³ Cane Acejiyame me ngii cabu naajenine, egä maane liba ngena täapume nätinärenite, cane nääcärenine, ngänu gyene puu cäme gawe cebocebo.”

²⁴ Puma cita ca ngulebägrä te oclige mage ne ätemlame egä, “Cane ngena täapume itinärenine?” Mage te jojige egä, “Jejepi Yoane niiye ca äciseja biname me mope täapume.”

²⁵ Ngulebägrä te piba taatu acnenutige Heroda bau me, jejige egä, “Cane singi gäne maane cebine watata ceerame Yoane niiye ca äciseja biname me mope. Pleito cabu secanepi cäme bau me päpäna täapume egä taba budre.”

²⁶ Ai mene te puu Heroda ne ngenecu mäpu me jewenige, yepä taba äblicäco ge ngulebägrä me singi ne kaake me wawename, inge taba lui mene jojige soriyomu biname bime opo gaabe je.

²⁷ Siige taba piba taatu yepä awamuta biname ne jityepige Yoane me mope ne äläcnutame, acaname. Awamuta biname te ädige krokeciye mete me, Yoane me mope ne jeläcnutige,

²⁸ pleito cabu secanige soriyomu puupu cabu me, siige ngulebägrä ne ocärige. Ngulebägrä te ocärige teeme mage ne.

²⁹ Yoane me abiberäja bägrä cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi seclige, teeme budrekaake ne ecatisi, siige gape cabu me ecitisi.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige
(Matayo 14:13-21; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)*

³⁰ Yeesu me ätyepäneji biname cina täcnärige teeme bau me, jejisi, iyeta teepi ngena ituge wawena piyepu abiberäja.

31 Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Mine min taatu naclege taatu cewe me. Weene puma matikolä padare ngene pocineye.” Tabe apu naace popi jejemige, inge bucurage biname cina iyeta padare cabu teeme bau me twaatinusi, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame.

32 Siige teepi taatu eclige poo gaabe biname cäco cewe me.

33 Yepä bucurage biname cina jepänimisi, teepi liba abyemärinisi, siige teepi opo ewatnimisi teebibine. Puma cita ca teepi iyeta maramara cewe cabu ca ernge ta uuwamitnige, niinäce puupu ne joomlisi, Yeesu lui puupu cabu me teeme abiberäja bägrä cama ädige.

34 Teepi liba atyarige, Yeesu poo cabu ca arpatige, siige baborage biname tomi ne edäriige. Tabe baborage owecu jeglemige teebibine, inge teepi epu pana icrajige maamoi liiyepu, lui bime ire atwi biname lica gyene. Siige tabe gije abacitige teebibine abiberäjame bucurage mule poto cidi me.

35 Liba mämle bimu me äbitige, abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Siige mämle gyene, cuta ai lui biname cäco cewe gyene,

36 peei name pi ai biname bine jityepimi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teepi deedei aletname.”

37 Yepä Yeesu jejemige egä, “Weene te deedei ecäremeye teeme loolo me.” Teepi itemlisi egä, “Cije cine lipulipu teebibine engärenemisi? Mine liba singi gemi teebibine ngerame, mine müji neeneni hanred silba rarekaake ca deedei aletna.”

38 Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi? Äte, naaclege päpäname!” Teepi jepänimisi, jejisi egä, “Cime faib buluduu gemi piyepu neeneni cibi bumate gegli.”

39 Yeesu puma cita ca abiberäja bägrä bine jejemige biname bine abele-name maramara tomi wawename siige adnaterame baace cabu,

40 siige teepi maramara tomi cabu adnatäriige. Poto tomi lui fifti biname ge, poto cerämu ngälu yepä hanred oomlaname.

41 Puma cita ca Yeesu pui faib buluduu bine sewadimige neeneni cibi cama, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecimige, siige abiberäja bägrä bine ecärimige biname bine ceeraname. Tabe cuta pui neeneni cibi bine jaabelanige biname bine ceeraname.

42 Teepi erwäjimisi, ngene jeglemige.

43 Abiberäja bägrä cina etomlicmisi lui deedei cibi cina cebo abamutinisi, jengärimisi, siige twelb diiba cina tapanininisi.

44 Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi faib tausen ge.

Yeesu Niyye papa cabu Otnige

(Matayo 14:22-33; Yoane 6:15-21)

45 Piba taatu Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetnerame teeme niinäce gaabe otnime sawa nuuja poto doro me uuraname Betesaida cewe me, piba tabe pui padare cabu biname bine jityepäjemige.

46 Yeesu liba biname bine yewo jewenanemige, pui ingwe gaabe ca tabe ädige podo cabu me irecu ätumutame.

47 Liba ciyye tumlige, poo lui sawa cunäcäpu jage, Yeesu teeme taatu doro cabu jage.

48 Tabe liba jepänige, egä teeme abiberäja bägrä cina niyya ne bii jepänisi poo äwäca cabu, inge buuwe te opoporage tipwäjige, tabe sewali mameta me teeme bau me ädige niyye papa cabu ta. Tabe singi ge teebibine äsuplengame,

⁴⁹ yepä abiberäja bägrä cina teebine jepänisi niiye papa cabu otni je. Teepi apu jengemige, egä dadrange ge, siige teepi niiya ala abayininisi.

⁵⁰ Teepi iyeta teebine jepänisi, siige babo wälu me äbitininisi.

Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Wälu gone läbitininuye. Cane säne.”

⁵¹ Puma cita ca tabe poo cabu acenutige, siige buuwe te äjutige. Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi temiji pi.

⁵² Teepi puu jepänisi, Yeesu buluduu piyepu cibi bine bucurage me lipu jewenimige, yepä teepi opo lica ewatnisi teeme kokre ne, ingle teeme ngene atwanena tuuberage ge.

*Yeesu Pita Biname bine Mijji Jewenimige Genesareta Gawe cabu
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama sawa ne yuurige, atyaramtige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige.

⁵⁴ Teepi liba poo cabu ca ärpige, biname cina Yeesu ne piba taatu opo ewatnisi,

⁵⁵ siige uuwamitnige, cewe gaabegabe ta idre ecenanisi. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu luci yene, teepi siige pita biname bine piyeme waaku cabu ewadanemisi.

⁵⁶ Iyeta poto ta Yeesu luma waatnetnäjuge: modamoda cewe, matimati cewe piyepu calwacupi cewe cabu ta, puupu luma pajecu ge, piyeme pita biname bine yaawadanemusi. Teepi Yeesu ne yaawejanusi pita biname cina teeme cäbletääpe pepyämu taatu oomlaname. Iyeta lui cina joomläjusi, mijji läbitininisi.

7

*Saarewale bime Abiberäja
(Matayo 15:1-9)*

¹ Parisea sigu biname piyepu Yerusalema ca lui poto cotre abiberäja biname cina seclumi, teepi abasecretnige Yeesu bau me.

²⁻³ Teepi jepänisi, egä teeme abiberäja bägrä cina ime äciseja cäco deedei erwäjemisi. Teepi peei lui saarewale bime mule ne lica jaawenusi Parisea biname piyepu nuuja Israela biname bime pana, lui cina deedei lica loolo, teepi liba conocäcorage mule ca niinäce ime lica lääcisäjini cude gwidape cabu ca kälyä äbitame.

⁴ Cuta teepi liba täcnäruge aletna puupu cabu ca deedei cama, teepi pui deedei lica yäärwäjimusi, liba niinäce lica jääcisäjemusi. Piti nemi cuta bucurage poto saarewale bime mule, teepi lui bine jaawenimusi, naace teepi lipu conocäcorage mule ca jääcisäjemusi kaapo, pani, piyepu lijali ängära gwidape bine cuta piyepu ute gwidape bine.

⁵ Siige pui Parisea biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne itemlisi egä, “Ngena name pi määme abiberäja bägrä cina saarewale bime mule bine lica yääcwetnimusi, yepä teepi äciseja cäco ime ca deedei loolo?”

⁶ Yeesu jejemige egä, “Toraca gyene, mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jücuji weeme poto cidi me. Weene walya biname gemi, tabe lipu soogäruji egä,

‘Ai biname cina cebine, lui Acejiyame gäne, teeme tage miipe ca nawepy-eräjusi,

yepä teeme ngene atwanena cudecewera ge gyene cäme bau ca.

⁷ Nuuja mijji lica gyene teepi cebine opo gaabe me acitame,

ingle teepi biname bine yaabiberäjimusi cotre bine äcwetname, lui căme cotre lica gemi.' ”

⁸ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene läbwäricinuye wawenecame, Acejiyame te ngena jijinuge, yepä weene saarewale bime mule bine jaawenimuye.

⁹ Weene mage umle gemi Acejiyame me Mene ägyi saarewale bime mule bine cängenarage äcwetname.

¹⁰ Moose te jicuji egä, ‘Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita,’ piyepu egä, ‘Laati te liba teeme mage babe poto cidi me niyarage mene jicemuge, teebine miiji budre me acita.’

¹¹ Yepä weene te yaabiberäjimuye, egä laati te liba teeme mage babe bine jaajuge egä, ‘Cane äblicäco gäne weebibine ätityera, ingle cane lui gwidape ca ätityerame weebibine, cane itu secitumene Acejiyame tääpume,’

¹² siige tabe kälyä läbituge teeme mage babe bine ätityera cabu ca.

¹³ Weene Acejiyame me Mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule ca, weene lui yaabiberäjimuye. Piti nemi bucurage apu pana mule, weene lui bine jaawenimuye.”

Lui Gwidape cina Biname ne Niya me Jaawenusi (Matayo 15:10-20)

¹⁴ Yeesu biname bine cääri tesoglicmige teeme bau me, jejemige egä, “Weene iyeta cebine nätecijeye, umle äbitinineye.

¹⁵ Lui gwidape te labacituge biname me trupa ngalebora me, pui te äblicäco gyene teebine niya me wawename. Yepä lui te tasatuge teeme ngenecu cabu ca, pui te teebine niya me jaawenuge.

¹⁶ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege.”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu biname bine sebmalmige, mete me abacitige. Puma teeme abiberäja bägerä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene ne aboclomtame.

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Baa weene cuta umle lica gemi! Weene nää lica jepäneniye, egä ngena te labacituge biname me trupa cabu me, peei te äblicäco teebine niya me wawename,

¹⁹ ingle lica labacituge teeme ngenecu bora me yepä teeme came cabu me, siige ingwe ca tasatuge teeme cabu ca.” Ai iicema cabu Yeesu jicige, egä nuuja deedei cibi cude lica gemi.

²⁰ Puma cita ca tabe jicige egä, “Lui te tasatuge biname me ngalebora ca, peei te teebine niya me jaawenuge.

²¹ Ngalebora ca, biname me ngenecu bora ca saacluge niyarage ngene atwanena cina. Puma cita ca cuta saacluge singi sargi ero mule wawename, singi gwidape ero me, budre me aglime,

²² mule wawename biname cama lui te teeme coga coo rooriye lica birige. Ngenecu bora ca cuta saacluge gwidape singisingi cina, piyepu singi nuuja maramara niya mule bine wawenetnäjame, angletnejame, ajiri cama mule wawename, ire patre aglime, niyaniya mene iicetnejame, teemämu awepyeräjame, budubuduma mule wawenecame.

²³ Iyeta ai niya singisingi cina, lui ngalebora ca saacluge, biname ne niya me jaawenusi.”

Yepä Magebi me Ätrunga (Matayo 15:21-28)

²⁴ Puma cita ca Yeesu abyemäriige, ädige babo cewe Turo gawe cabu me. Tabe yepä mete cabu me abacitige, siige tabe singi lica ge nuuja biname te

umle äbitame, egä tabe pisi nyene mete cabu, yepä tabe äblicäco ge ämlitäneji lenaja.

²⁵ Yepä magebi, lui me ngulebägrä niia cable cama ge, liba utecijige Yeesu pototo cidi me, tabe piba taatu teeme bau me toclige, siige ajarige teeme opo gaabe je ernge gome.

²⁶ Ai magebi lui Israela biname lica gwene, tabe Griik meneyame magebi gwene. Tabe Poenikiya babo cewe je aplimluji Suriya gawe cabu je. Siige tabe Yeesu ne ewejanige niia cable ne asatame teeme bägrä me trupa cabu ca.

²⁷ Yepä Yeesu ngene ca agli mene ca jojige egä, “Miiji niinäce bägrä bine deedei ceera. Niia gyene teeme deedei acata, drego plongo bime täöpume iisaba.”

²⁸ Magebi te Yeesu ne teeme ngene ca agli mene jewecnistige, jejige egä, “Toraca babo biname, yepä dade gawe me lui drego plongo cina lätwitaninusi, teepi yäärwäjimusi pläpupläpu bine, bägrä bime bau ca lui cina saatrametnuge.”

²⁹ Yeesu jojige egä, “Maane miijirage mene ca nawecnistite. Äte oculi mete me. Niia cable te bii tasatige mäame bägrä me trupa cabu ca.”

³⁰ Magebi te acnenutige teeme mete me, puma bägrä ne jopänige ätwitäneji ge ute puupu cabu, siige umle äbitige, egä cable te bii basatige.

Yeesu Mene Iicema cäco Tablame Buduma Biname ne Miiji Jewenige

³¹ Yeesu ebmalige babo cewe Turo gawe ne, Sidona babo cewe ta ädige piyepu Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta, ngälu Galilaya sawa ne joomlige.

³² Puma teeme bau me ecanisi tablame buduma biname ne, lui te mene cängena lica jüicemuge. Teepi Yeesu ne ewejanisi teeme tääpe ne oomlaname.

³³ Yeesu teebine ecaticige biname bime sobe cabu ca, taatu cewe me ecanige. Puma tabe teeme ime kukluta aacitige teeme tablame bora me, piba mote eclemutige teeme ime kukluta cabu me, siige joomlige teeme wätä ne.

³⁴ Piba tabe ire acitige cabu me, ngenecu mäpu äbitige owecu name pi, siige jejige Aramea mene ca egä, “Epata” lui egä, “Iitneye”.

³⁵ Piba taatu teeme tablame cina iitnäsi, siige tabe cängenarage mene itecijige piyepu teeme wätä te apinicige, tabe siige piba mene cängena jüicemuge.

³⁶ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige, egä teepi gone ai pototo cidi me mene jajanena. Ngänuge, tabe puu jüibanemige, yepä teepi jejananemisi.

³⁷ Siige iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, jüicisi egä, “Iyeta mule tabe lui itu tewenetnäjimumi, babo miijirage gemi. Tabe cuta tablame buduma biname bine jaawenimuge mene ätecijame piyepu mene iicema cäco biname bine jaawenimuge mene iicemame.”

8

Yeesu Foa Tausen Biname bine Engärimige (Matayo 15:32-39)

¹ Pui padare cabu bucurage biname cina cääri tabasecretnige Yeesu bau me. Teeme liba nuuja deedei lica abmalige loolo me, Yeesu abiberäja bägrä bine tesoglicnige, jejemige egä,

² “Cane baborage owecu gäne ai biname bime täöpume, ingle teepi cane cama itige lenaja nesae bimucama, siige teeme deedei bämlige.

³ Cane liba loolomecewe jityepenemine teeme cewe me, teepi gaabegabe cije irecu laboclomäjininusi, ingle pototo cina cudecewe cewe ca seclumi.”

4 Abiberäja bägrä cina Yeesu ne mene jewecnistisi egä, “Mine äblicäco gemi ama ai daapo taatu cewe cabu ai biname bine ängära.”

5 Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben gemi.”

6 Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame. Piba tabe pui seben buluduu bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecärige, itrecimige, ecärimige abiberäja bägrä bine teepi biname bine ceeraname, siige teepi ecäranemisi.

7 Teeme cuta puga ge nesae matimati cibi bumate. Yeesu eso ecärige cibi täápume, jejemige abiberäja bägrä cina biname bine ceeraname.

8-9 Iyeta biname cina erwäjimisi, siige ngene jeglemige. Teepi lui fooa tausen biname ge. Abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben modamoda diiba bine jengärimisi, siige teepi tapanininisi. Puma cita Yeesu biname bine jityepimige teeme cewe me.

10 Pui ingwe gaabe ca tabe piba taatu acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi eclige Dalmanuta gawe cabu me.

Parisea Sigu Biname cina Itemlisi Ciitaca Mule täápume (Matayo 16:1-4)

11 Poto Parisea sigu biname cina seclige, gije abacitinisi Yeesu cama äcelame. Teepi singi teebine apicetnärane, siige jejisi ciitaca mule wawename pui ca awabame, egä Acejiyame te teebine ituge ätyepa.

12 Yeesu ngenecu mäpu me äbitige, jejemige egä, “Weene puu tepänanemimuye cane lui ciitaca mule bine tewenanemumene, yepä weene nätemläjeniyi cane cerämu wawename. Cane toraca jijenininine: cane licarage nuuja ciitaca mule ne wawena weene päpäname.”

13 Puma cita ca tabe teebibine sebmalmige, acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi sawa ne yuurisi nuuja potö doro me.

Parisea Sigu Biname bime piyepu Heroda me Uutneca Gwidape (Matayo 16:5-12)

14 Abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu waadename, peei name pi teeme yepä taatu buluduu puga ge poo cabu.

15 Yeesu teebibine umle mene jejemige Heroda piyepu Parisea sigu biname bime potö cidi me. Tabe ngene ca agli mene ca apu jiiçige egä, “Weene cängena ire Parisea biname bime piyepu Heroda me uutneca gwidape täápume.”

16 Teepi mene opo lica ewatnisi, siige teemeteme jitransi egä, “Tabe pama apu nijenininge, ingle mime buluduu lica gemi.”

17 Yeesu umle äbitige, teepi ngena täápume jiiçemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi jitraniyiye, egä weeme buluduu lica gemi? Weene nää camu gemi cäro opo awatna coo umle äbita? Weeme ngene atwanena nää tuuberage gemi?”

18 Weeme puu tablame piti nemi, yepä weene lica itecijnuge, piyepu weeme puu irecu piti nemi, yepä weene lica jääpänimuye. Weene nää ngene lica jotwiniye,

19 cane liba faib buluduu bine yäätrecemepene faib tausen biname bime täápume, weene lija diiba apanäneji jäängäremepeye deedei pacupacu ca? Teepi jejisi egä, “Twelb diiba.”

²⁰ Tabe cuta itemlimige egä, “Cane liba seben buluduu bine sitrecimumene fooa tausen biname bime tääpume, lija modamoda diiba apanäneji weene tengärimumeye deedei pacupacu ca?” Teepi jejisi egä, “Seben diiba.”

²¹ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Weene cäro camu gemi umle äbita cäme potu cidi me.”

Yeesu Irecu Määsumäsu Biname ne Mijji Jewenige Betesaida je

²² Teepi atyarige cewe ngii Betesaida me. Puma biname cina irecu määsumäsu biname ne secanisi Yeesu bau me, siige ewejanisi teeme tääpe oomlaname.

²³ Yeesu teebine ime gome joomlige, ecanige taatu cewe me. Tabe teeme irecu bine mote ca äätewärige, ime aacitige teeme papa cabu me, itemlige egä, “Nää, maane gwidape bine jepänenemite?”

²⁴ Tabe ire acitanige, jiicige egä, “Yoo, cane biname bine jepänenemine, yepä teepi epu pana gemi uli, lui cina otneninisi.”

²⁵ Yeesu cääri ime aacitige teeme irecu cabu me. Puma cita ca pui biname te kokre cama ire acitanige, siige teeme irecu cina aasatäsi, piba tabe iyeta gwidape bine cängena jepänanemige.

²⁶ Yeesu teebine jityepige cewe me apu mene cama egä, “Gone loclomute cewe me biname bine jajanenama ai potu cidi me, yepä gaabe ta ädepi mäame mete me.”

Peteru Yeesu ne Jewabudnitige, egä Tabe Keriso Sine (Matayo 16:13-20; Luuka 9:18-21)

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Kesarea Pilipo gawe cabu lui cewe gemi, pui cewe cabu ta otnetnejame. Gaabegabe Yeesu teebibine itemlimige egä, “Biname cina lipu jiicusi, egä cane laasi näne?”

²⁸ Teepi jejisi egä, “Poto cina lui jiicusi, egä maane Yoane niye ca äciseja biname säte. Poto cina jiicusi, egä maane Acejiyame me mename biname Eliya säte; potu cina egä, maane teeme nuuja mename biname gäte.”

²⁹ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Cije weene, weene lipu jiiceniye, egä cane laasi näne?” Peteru jejige egä, “Maane Keriso säte, biname bine lui te niya cabu ca pa yäsecräremepi.”

³⁰ Yeesu kokre cama jejemige, egä teepi nuuja biname bine gone jajanena teeme potu cidi me.

Yeesu Jiicemige Teeme Mäpu Ngalebora Lenaja piyepu Budre potu cidi me (Matayo 16:21-28; Luuka 9:22-27)

³¹ Yeesu gije abacitige abiberäja bägrä bine abiberäjame. Tabe jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane mijji mäpurage gwidape bine pagege päpäna piyepu Israela modamoda biname, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina pagege cebine ägyi. Cebine budre me pagege acita, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.”

³² Tabe pajecurage jiicige ai potu cidi me. Puma cita ca Peteru Yeesu ne taatu cewe me ecanige, gije jebacitige teeme mene name pi ablawejame.

³³ Yepä Yeesu atatröngtige, teeme abiberäja bägrä bime cabu me ire acitige, siige Peteru ne kokre cama mene jejige egä, “Satani, cäme opo gaabe ca äyebingti. Mäame ngene atwanena lui Acejiyame bau ca lica gyene, yepä biname bime cabu ca gyene.”

³⁴ Puma cita ca Yeesu biname bine piyepu teeme abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe

miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe äcwi.

³⁵ Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmaläcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera. Yepä, laati te singi ge teemerage singi bine abmaläcemame ingle cane piyepu Miiji Mene name pi, tabe toraca ireclota ne cirege päpäna.

³⁶ Biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä teeme ireclota ne yaapesaruge.

³⁷ Nuuja gwidape lica gyene ceerame teeme ireclota awecnista daremu me.

³⁸ Laati te liba cebine nägyenige piyepu căme mene ibi lica äbitenige ai padare cabu, biname cina liba niya mule bine jaawenimusi piyepu sargi mule yaacnemusi, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta teebine cirege ägyi, cane liba Babe me jamyacu apaclyera cama piyepu teeme mename seemo cama cire tacnepene ai gawecewe cabu me.”

9

¹ Tabe cuta jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: ama poto lui cina jeclajutäjenemige, budre lica cire läbitipesi, ngälu teepi niinäce cire jääpänepesi Acejiyame te biname bine waadena kokre cama.”

Yeesu Mara Opo me Äbitige (Matayo 17:1-13; Luuka 9:28-36)

² Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanänige Peteru, Yakobu piyepu Yoane teta cama, teebibine opo jaawenänige baborage podo cabu me, siige teepi puma taatu ge. Podo cabu abiberäja bägrä bime opo gaabe je Yeesu mara opo me äbitige,

³ piyepu teeme cäbletääpe äbitininisi aiyai me, epu bulu me, egä nuuja te äblicäco gyene äciseja pepu bulu me.

⁴ Puma cita ca Eliya naabi Moose taboclomtäsi iyeta teeme bau me, siige teepi mene jicemäsi Yeesu cama.

⁵ Peteru Yeesu ne jejige, “Abiberäja biname, cine miijirage gämi ama. Cine nesae matimati mete bine aarange-nänogo: yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.”

⁶ Peteru umle lica ge, ngena nuuja mene iicana, ingle teepi iyeta pipu wälu ge.

⁷ Piba carbe te tädige, teebibine aacwabänige. Carbe cabu ca tagepogogo te tädige egä, “Ai lui căme ngenecurage Bägrä gyene. Weene teebine jitecijeye.”

⁸ Abiberäja bägrä cina liba wata ire acranänisi, teepi yepä Yeesu ne jepänisi.

⁹ Teepi liba podo cabu ca täinetnänisi, Yeesu jääjänige egä, “Weene lui mule ne bii jepäniye, gone biname bine jajanena, ngälu cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre cabu ca pagege arpinenta.”

¹⁰ Teepi puu teeme mene jitecijänisi, yepä teemeteme jitränänisi, egä teeme budre cabu ca arpinenta baa ngena gyene?

¹¹ Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngena name pi cotre abiberäja biname cina jicusi, egä Eliya cirege otni Keriso me niinäce gaabe me?”

¹²⁻¹³ Yeesu Yoane niye ca äciseja biname poto cidi me jääjänige egä, “Peei toraca gyene, egä Eliya miiji niinäce otni iyeta gwidape amacetnäjame. Cuta cane jijenininine, egä tabe uja itu tädepi, yepä biname cina teebine epu jaawenepesi, teepi lipu singi ituge, Oogäräneji mene te teeme poto cidi me

lipu jiicenige. Yepä Oogäräneji mene te ngena name pi jiicenige căme poto cidi me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, egä cane miiji mäpu cabu lenaja piyepu biname cina cebine pagege ägyi?"

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Băgrä ne
(Matayo 17:14-21; Luuka 9:37-43a)*

14 Teepi liba nuuja abiberäja băgrä bime bau me täcnäränisi, teepi jepänimisi bucurage biname cina teebibine jewaclomtemisi piyepu poto cotre abiberäja biname cina jicelisi teta cama.

15 Egäcäro biname cina Yeesu ne jepänisi, teepi călu te jitemige, piba taatu uuwamitnige teebine awablame.

16 Yeesu abiberäja băgrä bine itemlimige egä, "Weene teta cama ngeno me jiceliniye?"

17 Siige biname bime sobe cabu ca yepä te jejige egä, "Abiberäja biname, cane căme băgrä ne secanene määme bau me, ingle niiya cable te teebine mene iicema căco me jaawenuge.

18 Liba teebine joomluge, gawe me yaajaruge, siige tage cabu ca bulubulu mote cina täsuge, tabe giricu bine yaatebicmuge cuta duudemu te yaagluge. Cane puu määme abiberäja băgrä bine jejemine cable ne äyecrejame, yepä teepi äblicăco ge wawena."

19 Yeesu teebibine jejemige egä, "Oo weene ätrunga căco biname gemi! Luma ngälu padare cane miiji weene cama lenaja? Luma ngälu padare cane miiji weeme ätrunga căco mule päpäna? Peei băgrä ne secaneye."

20 Puma cita ca teepi teebine Yeesu bau me ecanisi. Cable te liba Yeesu ne jepänige, tabe băgrä ne came jedenutäjige, siige băgrä te itramige gawe me, adimlicige, bulubulu mote cina täsige teeme tage cabu ca.

21 Teepi babe ne itemlige egä, "Tabe luma ngälu padare ituge apu lenaja?" Tabe jewecnistige egä, "Matikăli băgrä cabu ca.

22 Cable te cuta teebine yaajaräjuge uliobo cabu me piyepu niiye cabu me teebine budre me acitame. Maane cibibine owecu niweni, nitityäri, liba ibibi gäte."

23 Yeesu jejige egä, "Maane ngeno me najite, egä cane liba ibibi gäne. Lui me ätrunga pisi nyene, tabe miiji gyene iyeta gwidape wawenetnäja."

24 Piba babe te babo tage ca jiicige egä, "Căme ätrunga pisi nyene, yepä nätityäri cane cerămu ätrungame!"

25 Yeesu liba jepänige, egä biname cina tuuwamitnige teeme bau me, tabe cable ne kokre cama mene jejige egä, "Niiya cable, lui te ai băgrä ne jewenite tablame buduma me piyepu mene iicema căco me, cane naajenine, maane tasati teeme trupa cabu ca piyepu ingwe ca gone labacitute."

26 Cable te babo ala isatige, băgrä me came kokre cama jedenutäjige, siige ebmalige teebine. Băgrä te apineca căco enajige budre pana, siige bucurage biname cina jiicisi egä, "Tabe budre gyene."

27 Yepä Yeesu teebine ime gome joomlige, erpinantige, siige tabe jeclajutige.

28 Yeesu liba mete bora me abacitige, abiberäja băgrä cina ogä itemlisi egä, "Cine ngena name pi äblicăco ge niiya cable ne äyecreja?"

29 Tabe jejemige egä, "Apyuame ne weene äblicăco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca."

*Yeesu Căäri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Luuka 9:43b-45)*

³⁰ Teepi pui gawe ne sebmalisi, otnetnäjini Galilaya gawe cabu ta. Yeesu singi lica ge nuuja biname te umle äbitame, egä teepi puga ge,

³¹ ingle tabe abiberäja bägrä bine ebiberäjimige. Tabe jejemige egä, “Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji pagege acita biname bime ime cabu, siige teepi pa yaacitepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cabu tabe piba pagege arpinenta budre cabu ca ireclota me.”

³² Teepi ai mene ne opo lica ewatnisi, yepä teepi wälu ge Yeesu ne ätemlame.

Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Luuka 9:46-48)

³³ Teepi atyarige Kaprenauma cewe me, siige mete me ebäcnisi. Puma Yeesu abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene gaabegabe ngena tääpume titraniye?”

³⁴ Yepä teepi bojä ge, ingle teepi gaabegabe je titranisi, egä teeme cabu ca laasi nyene baborage.

³⁵ Yeesu adnatige, twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmi-ge, jejemige egä, “Laati te liba singi niinäce gaabe me äbitame, tabe müji teemämu ceräcerägäabu me äbita piyepu iyeta biname bime ätityera biname lenajame.”

³⁶ Puma cita ca tabe bägrä ne ecatige, abiberäja bägrä bime cole je ecitige, jejecletnäjige, jejemige egä,

³⁷ “Laati te apu bägrä yepä ne jaawabluge căme ngii cabu, tabe cebine nawabluge; piyepu laati te cebine nawabluge, tabe cebine taatu lica nawabluge, yepä pui ne jaawabluge, lui te cebine nätyepuji.”

Laati te Mibibine Lica Nicisärmutininuge, Tabe Mime tääpu Myene
(Matayo 10:42; Luuka 9:49-50)

³⁸ Yoane te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cine biname ne jepänisi, lui te niya cable bine yääyecräjemuge määme ngii cabu. Cine jejisi tabe pui mule ne abmalame, ingle tabe mime yepä lica gyene.”

³⁹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene teebine gone iibana, ingle lui biname te kokre mule ne jaawenuge căme ngii cabu, tabe äblicäco watata căme poto cidi me niya mene iicana.

⁴⁰ Laati te liba lica nicisärmutininuge, tabe lui mime tääpu myene.

⁴¹ Cane toraca mene jijeninine, laati te liba icärininuge niye nanime căme ngii cabu, ingle weene Keriso me abiberäja bägrä gemi, tabe cirege teeme müji darem ne päpäna.”

Yeesu Mene Jiicige Angletneja poto cidi me
(Matayo 18:6-9; Luuka 17:1-2)

⁴² “Ai matimati bägrä lui cina cebine nätrungusi, laati te liba teeme yepä ne jaawenuge niya mule wawename, pui biname te mäpu ne cirege päpäna Acejiyame bau ca. Teeme singicace cabu liba jaaglotusi mäpu kula ne siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca, tabe lui ne cirege päpäna.

⁴³ Peei name pi määme ime te liba naawenuge maane singi ädrime niya mule wawename, maane watatarage yääyeblyngtute pui ngene atwana ne, epu pana ime ne lipu jääläcnutute. Müji gyene, maane yepä ime cama otni iyeteta ireclota cabu me, yepä niya gyene maane neeneni ime cama otni niya puupu cabu me, uliobo luma ätuma căco gyene.

⁴⁴ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma căco cirege.

⁴⁵ Piiyepu määme ernge te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yääyeblyngtute, epu pana ernge ne lipu jääläcnutute. Miiji gyene maane yepä ernge cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneni ernge cama uliobo puupu cabu me otni.

⁴⁶ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piiyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cäco cirege.

⁴⁷ Cuta piiyepu määme irecu te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yääyeblyngtute, epu pana irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepä irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni.

⁴⁸ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piiyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cäco cirege.

⁴⁹ Mäpu cabu lenaja lui weebibine jugi cäco me jiwenininusi Acejiyame tääpume, epu pana uliobo te lipu domäji bine yaabemuge piiyepu iiwäreja cibü bine lipu caapere niye ca yaamacetnäjimusi Acejiyame me tääpume.

⁵⁰ Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepä liba teeme mite ne apesera, weene ingwe ca äblicäco wawena caapereniye mite me. Weene cuta miiji caapereniye pana mitemite lenaja. Cuta weene miiji weemeweme poode cama lenaja.” 9 0 9 0

10

Yeesu Ebiberäjimige Coga Rooriye Ägyi poto cidi me (Matayo 19:1-12; Luuka 16:18)

¹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, Yuudea probins cabu me ädige, siige Yoridana baduge ne yuurige. Bucurage biname cina cääri tabasecretnige teeme bau me, teebine jewaclomtisi, siige tabe teebibine ebiberäjimige teeme mule liiyepu.

² Puma cita ca poto Parisea sigu biname cina seclige teebine apicetnärame. Teepi itemlisi egä, “Nää, Cotre ibi gyene rooriye te teeme coga ne ägyi?”

³ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Moose lipu itu jijinuji weene wawename?”

⁴ Teepi jejisi egä, “Moose te rooriye ne conocäco ecäruji peba ne oogärame ägyi ingle poto cidi me, siige piba pui peba cama coga ne jwäätyepute.”

⁵ Yeesu jejemige egä, “Ingle weene ätecija cäco gemi, peei name pi Moose pui mene yoogäruji weeme tääpume.

⁶ Yepä agedna padare cabu Acejiyame te liba biname bine jwenimuji, tabe magebi me piiyepu rooriye me jwenimuji.

⁷ Pui name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala teeme coga cama atejäclmutame,

⁸ siige teepi neeneni cina yepä me läbitäsi. Teepi page neeneni lica gegi, teepi yepä gegi.

⁹ Peei name pi lui coga cama Acejiyame te rooriye ne yaatejäclmutuge, nuuja biname te gone teebibine mara me wawena.”

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba teeme abiberäja bägrä cama mete cabu jage, teepi cääri itemlisi ai poto cidi me.

¹¹ Tabe jejemige egä, “Rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge, nuuja ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge.

12 Cuta coga te liba teeme rooriye ne jäägyuge, nuuja ne yaacatuge, tabe cuta ero mule ne jaawenuge.”

*Yeesu piyepu Bägrä Matimati
(Matayo 19:13-15; Luuka 18:15-17)*

13 Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me tabe ime acitame teeme papa cabu me, yepä abiberäja bägrä cina teebibine jicnecimisi.

14 Yeesu liba jepänige, abiberäja bägrä cina ngena jewenisi, tabe claaabe ge, siige jejemige egä, “Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jüibemuye, ingle bägrä pana ätrunga cama biname bine Acejiyame te yaawadimuge.

15 Cane toraca jijenininine: laati te bägrä pana lica yaacatuge Acejiyame ne teeme mopeyame me lenajame, pui biname ne Acejiyame te äblicäco acana.”

16 Puma cita ca tabe bägrä bine jejecletnäjimige, teeme ime aacitanige teeme papa cabu me teeme miiji täapume.

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Matayo 19:16-30; Luuka 18:18-30)*

17 Yeesu liba asatige gaabe cabu me, abyemäriige, yepä biname te piba uuwamige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

18 Yeesu jejige egä, “Maane ngena name pi miijirage ca bii nainite cebine? Acejiyame taatu gyene miijirage, nuuja cina miijirage lica gemi.

19 Yoo siige, maane umle gäte Moose me ten cotre poto cidi me: ‘Gone biname ne budre me agli; sargi mule gone wawena; gone gwidape ero; walya aitneja gone; angletneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’”

20 Pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.”

21 Yeesu ire acitige teeme bau me ngenecu miiji cama, siige jejige egä, “Yepä gwidape pisi nyene, maane lui ne lica ituge wawena. Äte ädi, määme iyeta gwidape bine ewademepi aletname, rarekaake ecäranemepi owecumete biname bine, siige maane cabucewe je miijimiji gwidape bine cire jepänemepi. Piba tädepi cane cama otnime.”

22 Tabe liba ai mene itecijige, teeme opo te mara opo me äbitige, siige tabe ngenecu mäpu cama ädige, ingle tabe babo dogwe biname ge.

23 Puma cita ca Yeesu ingwe gaabe me ire jetwige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Dogwe biname bime täapume mäpu gyene Acejiyame me biname bine waadena cabu äbäcname.”

24 Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi. Yepä Yeesu cerämu jejemige egä, “Cäme binamewale, mäpu gyene biname bime täapume Acejiyame me biname bine waadena cabu äbäcname.

25 Kamela täapume mäpu birige nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogweyame biname te Acejiyame me waadena cabu abacita.”

26 Abiberäja bägrä cina mutäcäco ge, teepi ätemläjinisi egä, “Baa laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?”

27 Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname cina äblicäco teemämu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine waweneca.”

28 Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi, ingle cine iyeta gwidape bine itu saabmalemepesi maane cama otnetneja name pi.”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine; laati te liba saabmaluge teeme mete ne, saabma-limuge teeme naane igane bine, ngule bine, mage babe bine, bāgrā bine coo gawe bine cāme name pi piyepu Miiji Mene name pi,

³⁰ tabe yepā hanred gāābu tuwāngle jāāpānimuge mete bine, naane igane bine, ngule bine, mage bine, bāgrā bine, cuta gawe bine, piyepu peei cama biname cina teebine jāāgyusi, yepā tabe ciige padare cabu cirege iyeteta ireclota ne pāpāna.

³¹ Yepā bucurage biname lui cina page niināce gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu ingwe gaabe me cire tācnāripesi; piyepu bucurage biname lui cina page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu niināce gaabe me cire tābitipesi.”

*Yeesu Cāāri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Luuka 18:31-34)*

³² Yeesu teeme abiberāja bāgrā cama ādige Yerusalema me. Tabe teeme niināce gaabe me ādige. Abiberāja bāgrā cina mutācāco ge piyepu lui cina ingwe icwemisi, teepi wālu ge. Yeesu abiberāja bāgrā bine biname bime sobe cabu ca mara me ewadimige, cāāri jejemige, ngena te pa lāpletnutepi teeme tāāpume.

³³ Tabe jejemige egä, “Siige mine biiri naclenige Yerusalema me. Cane lui Acejiyame bau ca tādujine biname me ābitujine, cebine puma pagege ceera modamoda iiwāreja biname piyepu cotre abiberāja biname bime ime cabu me. Teepi budre me pa natranepesi, siige pa nācārepesi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me.

³⁴ Teepi cebine ātutena pana pa nawenepesi, mote ca pa nātywepesi, pa nadnanepesi, budre me pa naglepesi. Yepā nesae me lui bimu cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.”

*Yakobu Yoane naabime Ātemla
(Matayo 20:20-28)*

³⁵ Puma cita ca Yakobu naabi Yoane, Jebedayo me bāgrā cina Yeesu bau me taaclige, jejāsi egä, “Abiberāja biname, cine singi gegi maane wawename, cine ngena tāāpu megi singi.”

³⁶ Yeesu āātemlige egä, “Weene singi cane ngena ne wawename weeme tāāpume?”

³⁷ Teepi jejāsi egä, “Maane liba biname bine cirege waadana, maane conocāco nicārepi cine babo ābitame siige nuuja te adnatame määme camu poto me, nuuja te määme sāvāci poto me.”

³⁸ Yepā Yeesu jaajige egä, “Weene umle lica gegi, weene ngena tāāpume nātemleniye. Nāā, weene miiji gegi cāme pana māpu cabu lenajame piyepu cāme pana budre ābitame?”

³⁹ Teepi jejāsi egä, “Cine miiji gegi.” Yeesu jaajige egä, “Toraca gyene, weene cāme pana māpu cabu pagege lenaja piyepu cāme pana budre cirege ābita.

⁴⁰ Yepā peei lui cāme bau lica gyene jajime, lui te cirege cāme camu poto ca piyepu sāvāci poto ca adnata. Pui puupu lui teeme tāāpu memi, Acejiyame lui bime tāāpume ituge amacetrāja.”

⁴¹ Nuuja ten abiberāja bāgrā cina liba itecijemige Yakobu Yoane naabime mene, teepi claabe me ābitininisi.

⁴² Puma cita ca Yeesu iyeta abiberāja bāgrā bine tesoglicmige, jejemige egä, “Weene umle gemi, egä lui cina mope biname me yaacrajuge Acejiyame

umle cäco biname bime täápume, teepi teebibine jaawenimusi teeme singi gaabe cabu otnetnejame. Piiyepu teeme modamoda biname bime conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawename.

⁴³ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe miiji nuuja biname bime ätityera biname me lenajame;

⁴⁴ piiyepu weeme yepä te liba singi niinäce gaabe me äbita, tabe miiji weeme täápume epu matikäli me äbita, aletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame täápume.

⁴⁵ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica itu tädujine biname cina căme täápume kaakesea wawename, ceewe, yepä cane te teeme täápume kaakesea wawename piiyepu căme ireclota ne ceerame daremu täápume teebibine kälyä wawename.

*Yeesu Miiji Jewenige Ireçu Määsumäsu Biname ne Ngii Bartima
(Matayo 20:29-34; Luuka 18:35-43)*

⁴⁶ Yeesu piiyepu teeme abiberäja bägrä cina seclige Yeriko cewe me. Teepi liba puma cita ca abyemärinisi, bucurage biname cina teebibine ingwe icwemisi. Gaabe wajwa je yepä ireçu määsumäsu biname ngii Bartima, Tiima me bägrä, te adnatäneji enajige, gwidape täápume yäätineräjimuge.

⁴⁷ Tabe liba iteciijige, egä Yeesu Nasaretayame te näsuplingtenige, tabe piba gije abacitige ala abayame egä, “Yeesu Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!”

⁴⁸ Biname cina liga teebine jüibisi tabe bojä agime, yepä tabe cerämu baborage ala abayige egä, “Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!”

⁴⁹ Puma cita ca Yeesu gaabe cabu imyemutige, jejemige egä, “Tesogleceye teebine.” Siige teepi teebine tesoglicisi, jejisi egä, “Wälu gone! Abujängti, tabe meebine ala naasoglicige.”

⁵⁰ Tabe teeme acwaba cäletääpe ne ijarige, ädige Yeesu bau me.

⁵¹ Yeesu itemlige egä, “Maane singi cane ngena wawename mäame täápume?” Tabe jejige egä, “Babo biname, cane singi cääri ireçu asatame.”

⁵² Yeesu jejige egä, “Äte ädi! Mäame ätrunga te miiji bii naawenige meebine.” Piba taatu teeme ireçu cina aasatäsi, siige tabe Yeesu ne ingwe icwige gaabe cabu.

11

*Yeesu Yerusalema me Abacitige
(Matayo 21:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba Yerusalema ne mameta me jewenisi oomlaname, teepi piba atyarige Olibi Uli Podo cabu me. Pui podo cabu puga ge cewe ngii Betepage piiyepu cewe ngii Betaniya. Yeesu teeme neenenä abiberäja bägrä bine jäätypige

² apu mene cama egä, “Weene iclege weeme niinäce gaabe ca lui cewe peese nyene, siige liba atyaramteniye, weene jepäneniye mamye dongki ne seea ca ägräräneji gyene. Nuuja biname te camu ge teeme papa cabu adnata. Jiibirepeye teebine, secanepeye aimä.

³ Laati te liba itemlenige weebibine egä, ‘Ngena täápume peei ne jeweneniye,’ jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene teeme täápume, yepä tabe watata pa saawecnistepi.’”

⁴ Puma cita ca teepi aacliche, jepänäsi mamye dongki ne babo gaabe cabu seea ca ägräräneji ge yepä mete grana gome, siige jüibiräsi.

⁵ Poto biname lui cina puga icrajige, teebibine äätemlisi egä, “Weene ngena name pi peei dongki ne jibireniye?”

⁶ Teepi jejemäsi, Yeesu lipu bii jaajige teepi jajime, siige pui biname cina ire taatu jaatwisi teepi dongki ne acaname.

⁷ Abiberäja bägrä cina dongki ne ecanäsi Yeesu bau me, teeme cäbletääpe bine eretnemäsi teeme papa cabu, siige Yeesu acenutige, ädige.

⁸ Bucurage biname cina cäbletääpe bine eretnimisi gaabe cabu. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi, gaabe cabu eretnimisi.

⁹ Lui biname cina teeme niinäce gaabe eclige piiyepu lui cina ingwe ca sicwisi, teepi ala abayaninisi egä,
“Acejiyame ne yaawepyeräjesi!

Maane lui tädenite Yageyame me ngii cabu, tabe miiji naawenege meebine!

¹⁰ Lui te tädenite mime kaakesaare Daawida pana biname bine waadename, Acejiyame te miiji naawenege meebine!

Mine yaawepyeräjesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige.”

¹¹ Puma cita ca Yeesu atyaramtige babo cewe Yerusalema me, siige abacitige iiwäreja mete cabu me. Tabe ire ecananemige gwidape bine, yepä mämlu bimu name pi tabe acnenutige teeme twelb abiberäja bägrä cama Betaniya me.

*Yeesu Kokre Mene Jejige Piigi Uli ne
(Matayo 21:18-19)*

¹² Nuuja bimu cabu Yeesu liba abiberäja bägrä cama Betaniya ne sebma-lige, tabe loolomecewe te joomlige.

¹³ Tabe cudecewe ca piigi uli ne jepänige laame cama, ädige uli gome me kuu ireme. Yepä tabe liba atyaramtige, laame taatu jepänimige, inge kuu padare cäro camu ge.

¹⁴ Tabe uli ne jejige egä, “Nuuja biname te mäame cabu ca lica pagege kuu loolo.” Teeme abiberäja bägrä cina itecijemige, tabe ngena jüicige.

*Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me
(Matayo 21:12-17; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)*

¹⁵ Teepi atyarige Yerusalema me, siige Yeesu ädige iiwäreja mete caale bora me. Puma tabe gije abacitige biname bine äyecrejame, lui cina piyeme gwidape bine yaawadanemusi aletna-me piyepu lui cina jaaletnimusi. Tabe rarekaake äbäsuwäja biname bime dädé bine eboclomäjimige. Lui biname cina gimäe ele bine yaawadanemusi aletname, tabe cuta teeme adnatera dädé bine eboclomäjimige.

¹⁶ Piiyepu lui cina gwidape bine yaawadanemusi, tabe padare lica ecärimige teepi Acejiyame me mete caale cabu argemelame.

¹⁷ Tabe piba biname bine ebiberäjimige, jüicige egä, “Acejiyame te jüicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca cirege aina, luma iyeta maramara gawe biname cina cirege irecu ätumuta,’ yepä weene itu setatrongärumeye epu puupu me, eromaame cina luma lämlätneräjininusi.”

¹⁸ Modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina teeme mene liba jiteciji, teepi siige gaabe ne jirngisi Yeesu ne budre me acitame. Teepi wälu ge teeme täapume, inge iyeta biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja name pi.

¹⁹ Liba tumlige mämliteca me, Yeesu abiberäja bägrä cama Yerusalema ne sebma-lisi.

Piigi Uli me Abiberäja
(Matayo 21:20-22)

²⁰ Nuuja bimu krokerage Yeesu liba abiberäja bägrä cama gaabe cabu ädige, egäcäro pui piigi uli ne jepänisi, tabe lui cabu ca nuuja kuu ne lica tepänumi. Teeme laame jedacromtige piiyepu braju cina iyeta acalomlinisi, siige budre ge.

²¹ Peteru ngene jotwige, ngena te täpletnutumi, siige tabe Yeesu ne jejige egä, "Ire abiberäja biname, maane lui uli ne mene ca seglumete, siige budre gyene."

²² Yeesu teebibine jejemige, "Weene miiji Acejiyame bau ca ätrunga ne joomleye.

²³ Cane toraca mene jijenininine, laati te liba jaajuge ai podo ne egä, 'Awetänti, malu cabu me ajari,' piiyepu tabe liba lica neeneni ngene atwana cama, yepä jäätrunguge, egä tabe ngena täapume jaajuge, pa läbitepi, siige peei te pagege äbita teeme täapume.

²⁴ Peei name pi cane jijenininine, egä weene irecu ätumuta cabu liba ngena täapume yäätinäruye, siige jäätrunguye, egä weene uja ituge päpäna, siige weene piba jääpänuye.

²⁵ Weene liba labujengäjininuye irecu ätumutame, weene miiji ngene ätrimela weeme täapume lui niya mule jiwenininusi, piba weeme Babe cabucewe je weeme niya mule ngene jäätrimaluge.

²⁶ Yepä weene liba lica birige ngene ätrimela poto biname bime niya mule bine, piba weeme Babe cabucewe je cuta lica birige ngene ätrimela weeme niya mule bine."

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame
(Matayo 21:23-27; Luuka 20:1-8)

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama cääri acnenutige babo cewe Yerusalema me. Egäcäro Yeesu otetnäjige iiwäreja mete caale bora modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piiyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me,

²⁸ itemlisi egä, "Määme ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene määme conocäco?"

²⁹ Yeesu jejemige egä, "Cane yepä gwidape poto cidi me itemlininine. Weene liba nawecnisteniyee, cane piba jijenininine, laati te conocäco näcärepi cane ai mule bine wawenecame.

³⁰ Weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yäacärepi tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo biname cina?"

³¹ Teepei teemeteme jitranisi egä, "Mine liba jewecnistenisi egä, 'Acejiyame te Yoane ne conocäco yäacärepi,' tabe piba apu nijenininige egä, 'Cije weene piba ngena name pi teebine lica jäätrungepeye?"

³² Cuta mine äblicäco gemi iicana egä, 'Biname cina Yoane ne conocäco yäacärepi.' " Teepei apu naace popi jiicisi, ingle teepei biname bime täapume wälu ge, ingle iyeta biname cina ngene jotwananeninisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.

³³ Siige teepei Yeesu ne jejisi egä, "Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yäacärepi biname bine niye ca äcisejame." Yeesu jejemige egä, "Cane cuta piba lica jijenininine, laati te cebine conocäco näcärepi ai mule bine wawenecame." 11

12

*Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me
(Matayo 21:33-46; Luuka 20:9-19)*

¹ Yeesu biname bine ngene ca agli mene ca jejemige, teepi ngena ituge wawena Acejiyame me mename biname bime täapume. Tabe apu jiicige egä, “Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe cotäri ne erangige, cupicu ne juurige waina kuu ämulecame, piiyepu cabucabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe calwacupi ecärimige biname bine ire atwime siige kuu padare cabu teepi yageyame ne poto kuu ceerame daremu täapume. Puma cita ca tabe cewe ne sebmalige, ädige cudecewe cewe me.

² Kuu padare cabu tabe teeme kaakesea bägrä ne jityepige calwacupi ire atwi biname bime bau me poto kuu bine waadename.

³ Teepi teebine joomlisi, etemeläjisi, jityepisi ime ta.

⁴ Yageyame te cuta nuuja kaakesea bägrä ne jityepige. Teepi dupe ecärisi mope cabu, ajiri me jewenisi.

⁵ Ingwe ca tabe cuta cääri jityepige nuuja ne, yepä teepi budre me eglisi. Teepi bucurage bine pepu jewenanemisi, poto bine etemeläjimisi, poto bine eglecimisi budre me.

⁶ Siige Yageyame me bägrä taatu te abmalige, teeme ngenecurage bägrä. Ceräcerägääbu tabe teebine jityepige teeme bau me, ingle tabe apu jengige, egä teepi pama cäme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi.

⁷ Yepä calwacupi ire atwi biname cina liba yageyame me bägrä ne jepänisi, teepi teemeteme jitransisi egä, ‘Ai yageyame me bägrä gyene. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Biiri naclege, yaaglesi, siige calwacupi mime yene.’

⁸ Teepi teebine ecatisi, eglisi, budrekaake ne ijarisi cotäri sici me.

⁹ Cane jijeninine weebibine, calwacupi yageyame te ngena cirege wawena. Tabe cirege otni budre me aglecame pui calwacupi ire atwi biname bine piiyepu calwacupi cire yääcäremepi nuuja biname bine ire atwime.

¹⁰ Weene ituge acnema Oogäräneji mene egä,

‘Lui kula ne raranga biname cina jigysi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.

¹¹ Yageyame te ai ne bii jewenige
piiyeu babo miijirage gyene mine päpäname.’ ”

¹² Siige Israela modamoda biname cina Yeesu ne oomlaname äbitininisi, ingle teepi opo ewatnisi, egä tabe teeme poto cidi me bii jiicige. Yepä teepi wälu ge bucurage biname name pi, siige teepi teebine ebmalisi, eclige.

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Matayo 22:15-22; Luuka 20:20-26)*

¹³ Modamoda biname cina jityepimisi poto Parisea sigu biname piiyepu Heroda me sigu biname bine Yeesu bau me teebine mene cabu ca oomlaname.

¹⁴ Teepi seclige, jejisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca mene jiicenemite piiyepu maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwananinusi mäame poto cidi me, ingle maane nuuja ne lica yaacatute teeme ngii name pi, yepä maane toracarage yaabiberäjimute Acejiyame me gaabe poto cidi me. Siige maane toraca nijini, nää mime cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma mope biname Siisa ne?”

15 Yepä Yeesu opo ewatnige, egä teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, “Weene ingle ne jirngeniye cebine oomlaname. Rarekaake ne secaneye, cane jääpänene.”

16 Teepi secanisi, siige tabe itemlimige egä, “Laati me opo gyene piyepu ngii gyene ai rarekaake cabu?” Teepi jejisi egä, “Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene.”

17 Yeesu jejemige egä, “Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.” Teepi mutäcäco äbitinisi teeme mene name pi.

Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Luuka 20:27-40)

18 Poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei gemi, lui cina jiiçusi, egä biname cina budre cabu ca lica arpinera. Teepi Yeesu ne jejisi egä,

19 “Abiberäja biname, Moose te cotre ne soogäruji mime täापume, egä biname te liba budre läbituge, coga ne bägrä cäco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bägrä wawename teeme naane me ngii täापume.

20 Yoo, nuuja taje puga ge seven naniganewaleyame. Uuge te coga ne ocatige, siige bägrä cäco budre äbitige.

21 Teeme gomecayame igane te cuubla ne ocatige. Tabe cuta budre äbitige bägrä cäco. Cuta pepu äbitige puma cita ca gomeyame täापume

22 piyepu iyeta teeme iganewale bime täापume. Iyeta seven naniganewaleyame peei yepä magebi ne ocananisi, siige budre äbitinisi bägrä cäco. Ingwe ca magebi te cuta budre äbitige.

23 Siige liba pui seven naniganewaleyame budre cabu ca cirege arpinera, tabe piba laati me coga cirege?”

24 Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene betäjiye, ingle weene umle lica gemi Oogäräneji mene piyepu weene umle lica gemi Acejiyame me kokre.

25 Budre biname cina liba cirege arpinera, teepi coga rooriye lica awadrecä, yepä teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liiyepu.

26 Egäsu weene Moose miiji Oogäräneji mene cabu ituge acnema, Acejiyame Moose ne ngena jejuji budre cabu ca arpinera poto cidi me. Moose liba aclajuteji enajuji ayeji uli gome, Acejiyame te jejuji egä, ‘Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’

27 Tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi. Weene mage betäjiye, egä budre biname cina lica cirege ireclota me arpinera.”

Lui Cotre Gyene Baborage
(Matayo 22:34-40; Luuka 10:25-28)

28 Yepä cotre abiberäja biname te liba iteciijige Yeesu piyepu Sadukea sigu biname cina lipu jicelisi, piyepu tabe liba jepänige, egä Yeesu teebibine lipu miiji mene ca jewecnimige, tabe piba ädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Lui cotre gyene baborage?”

29 Yeesu jejige egä, “Age sena lui baborage cotre: ‘Israela biname weene iteciijinege! Yageyame, lui sine mime Acejiyame, tabe yepä taatu Yageyame gyene.

30 Weene miiji singi äbita Yageyame, weeme Acejiyame täापume, siige pui ne aboclomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngene atwanena ca piyepu iyeta weeme kokre ca.’

³¹ Pui gomecayame babo cotre lui age sena: ‘Maane miiji biname bime täápume singi lenaja, maane lipu mäáme täápume singi birige.’ Nuuja apu baborage cotre lica gyene ai neeneni cina liiyepu.”

³² Piba pui cotre abiberäja biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, maane miiji jüicite. Maane toraca jüicite, egä Acejiyame lui yepä taatu gyene, nuuja Acejiyame lica gyene.

³³ Cuta biname te miiji singi Acejiyame täápume, siige pui ne yaaboclomtuge teeme iyeta owecu mule ca, teeme iyeta ngene atwanena ca piyepu teeme iyeta kokre ca, cuta tabe miiji singi biname bime täápume, tabe lipu singi teeme täápume. Ai lui baborage gyene iyeta iiwäreja cibu cabu ca, lui bine juubudäremusi Acejiyame täápume, piyepu nuuja iiwäreja gwidape cabu ca.”

³⁴ Yeesu lui opo ewatnige, egä tabe umle mene ca jewecnistige, siige tabe jejige egä, “Maane mameta gäte biname me äbita, Acejiyame lui ne yaacanuge.” Ai ingwe gaabe ca biname cina wälu ge Yeesu ne cerämu ätemlejame.

Keriso Laasi Nyene

(Matayo 22:41-46; Luuka 20:41-44)

³⁵ Yeesu liba iiwäreja mete caale bora je ebiberäjimige, tabe jüicige egä, “Pei lipu gyene, egä cotre abiberäja biname cina jüicenisi, egä Keriso lui Daawida me kaakesaare gyene.

³⁶ Aceji Seemo te Daawida ne ngene atwana ecäruji Keriso poto cidi me iicaname egä,
‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:
Maane adnati cäme camu poto cidi ca,
ngälu cane mäáme cubuyame bine
mäáme ernge gawe me cire yaacranemepene.’

³⁷ Siige tabe Daawida te liba Keriso ne einuji teeme Yageyame ca, cije tabe piba lipu gyene Daawida me kaakesaare?” Biname cina jitecijiisi gege cama Yeesu me mene.

Yeesu Umlle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me

(Matayo 23:1-36; Luuka 20:45-47)

³⁸ Yeesu teeme abiberäja mene cabu apu jüicige egä, “Weene ire cängena cotre abiberäja biname bime täápume, lui cina singi gemi lecaleca cäbletääpe cama otnetnejame naace me awabame, egä teepi umlerage biname gemi, piyepu lui cina singi gemi biname cina teebibine aletna puupu cabu cängena awablame.

³⁹ Abasecretna mete cabu teepi singi ngii biname bime puupu cabu adnaterame, piyepu soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi ladna-tärüge miijirage puupu cabu.

⁴⁰ Teepi cuublacubla bime gwidape bine yaawadimusi piyepu sinäme lecaleca padare irecu lätumutaninibusi. Pei name pi teepi Acejiyame bau ca mäpurage daremu ne cirege päpäna.”

Cuubla me Owecu Gwidape

(Luuka 21:1-4)

⁴¹ Yeesu liba adnatäneji enajige iiwäreja mete caale bora rarekaake acrana gwidape gome, tabe ire ca ewadanemige biname cina lipu rarekaake ebäcnisi. Bucurage dogwe biname cina ebäcnisi mage rarekaake bine.

⁴² Puma cita ca yepä owecumete cuubla te toclige, neeneni matimati rarekaake acitige.

⁴³ Yeesu abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, ai owecumete cuubla te magerage becitige, poto cina matimati bicranimisi.

⁴⁴ Naace, teepi matimati rarekaake bine bicranimisi teeme bucurage cabu ca, yepä cuubla te iyeta becitige, teeme lui pisi nyene lenaja tääpume.”

13

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me (Matayo 24:1-2; Luuka 21:5-6)

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne sebmalige, teeme yepä abiberäja bägrä te jejige egä, “Abiberäja biname, maane ire lipu modamoda kula gemi piyepu lipu modamoda mete gemi!”

² Yeesu jejige egä, “Maane jepänenemite ai modamoda mete bine. Ai iyeta iigareca cirege, siige lica yepä kula ne abmala nuuja kula me tumeca.”

Mäpu cina Lipu Cirege Otni (Matayo 24:3-14; Luuka 21:7-19)

³ Pui ingwe gaabe ca Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli Podo cabu, iiwäreja mete cabu opire enajige, piba Peteru Yakobu Yoane Andrea naabi tujige teeme bau me, siige ogä itemlänisi egä,

⁴ “Nijini ai mule cina liba cire läbitipesi. Ngena cewecu cina cirege awaba, egä padare te bii tatyaramtige ai mule cina äpletnecame?”

⁵ Yeesu jääjänige egä, “Weene miiji cängena ire, cije nuuja te weebibine ingletnäjinuge.

⁶ Bucurage biname cina cire saaclepi căme ngii cabu, cire jücemepesi egä, ‘Cane Keriso säne’, siige teepi bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

⁷ Cuta weene liba cire itecijanipi cubu ala mameta piyepu liba idre cire itecijanipi cubu poto cidi me cudcewe je, weene călu te gone jitinuge, ingle ai te miiji cire läbitepi. Yepä ai padare me ngälugaabe căro camu gyene.

⁸ Yepä gawe biname cina cirege cubu iicana nuuja gawe biname cama, cuta yepä gawe mope biname te nuuja gawe mope biname cama. Cuta ocneja cina cirege maramara cewe cabu ta, piyepu gane cirege. Ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu pana mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngime.

⁹ Pui padare cabu weene ire cängena biname bime tääpume. Teepi weebibine cirege omlana ablaweja puupu cabu waadename piyepu weebibine abasecretna mete cabu ta cirege atemeläja. Weene cirege aclajuta gawe mope biname bime opo gaabe je cămiji pi naace tääpume teebibine Miiji Mene jajanename.

¹⁰ Miiji Mene miiji niinäce acenena iyeta cewe gaabegabe ta, ingwe ca piba ai padare me ngälugaabe te cire tädepi.

¹¹ Weebibine liba cire iwadipesi ablaweja puupu me, weene niinäce gaabe me ngenecu gone, egä weene ngena cire jücemepewe, yepä weene eei mene jüciuye Acejiyame te ngena mene icärininuge peei padare cabu. Peei lui weeme mene lica cirege, yepä Aceji Seemo te ngena atwana cire icäranipi.

¹² Cuta piyepu biname cina cirege teeme naane igane bine budre me ceera piyepu babe cina teeme bägrä bine. Bägrä cina teeme mage babe bine cirege äingeja piyepu budre me ceera.

¹³ Iyeta biname cina weebibine cire jimugitnipesi cămiji pi. Yepä laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngälu ngälugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.”

*Baborage Mäpu**(Matayo 24:15-28; Luuka 21:20-24)*

14 Yeesu abiberäja bägrä bine cerämu jejemige egä, “Weene liba niiyarage wälumeteyame ne cire jepänepeye aclajuteji puupu cabu, lui teeme täápume cude gyene,” (acnema biname tabe miiji umle ai ngena tääpu myene) “piba Yuudea gawe cabu lui biname cina miiji uucratna podu cabu me.

15 Lui cina mete toro cabu lui puupu cabu diibe loocinusi, mete me gone äbäcna gwidape waadename,

16 piyepu lui cina calwacupi cabu, teepi gone äcnära cewe me cäbletääpe waadename, yepä teepi iyeta miiji watata uucratna.

17 Ogi nemi eei magebi, lui cina mäpumäpu cirege pui padare cabu piyepu lui cina ngame meeramera bägrä cama.

18 Irecu ätumutipeye, egä pui mule te gone läpletnutuge gäbu padare cabu,

19 ingle pui padare cabu lui mäpu baborage gyene iyeta poto mäpu cabu ca, lui cina ituge äpletnuta ai gawecewe me agedna cabu ca ngälu ai taje, cuta ingwe ca lica cirege äpletnuta.

20 Yepä Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui mäpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabe liga pepu lica cire jaaweneji, nuuja te ireclota lica cire yaanajepi, pui mule cina liba cire läpletneräjipesi. Yepä teeme äjäcräneji biname bime name pi tabe ngene itu jotwananuji pui padare ne tuube me wawename.

21 Pui padare cabu liba nuuja te cire jijipi egä, ‘Ire, age sena Keriso,’ coo egä, ‘Tabe isino,’ gone jäätrunguye.

22 Walya Keriso piyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piyepu cälu te äti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me äjäcräneji biname bine angletnejame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename.

23 Weene ireire inajipi, ingle cane niinäce gaabe me weebibine ituge umle mene jajanena.”

*Yeesu me Acnenua poto cidi me**(Matayo 24:29-31; Luuka 21:25-28)*

24 Yeesu cuta jejemige egä, “Pui mäpu padare me ingwe gaabe ca bimu te krokeciye me cire läbitepi, piyepu mabye te lica cire saapaclyärepi.

25 Wale cina cabu ca cire saatrametnemepi, piyepu lijaliya nuuja gwidape gemi puma, teepi teeme otnetneja gaabe cabu ca cirege äyebhengäja.

26 Piba biname cina cire näpänepesi cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, carbe cabu cirege äina baborage kokre piyepu jamyacu apaclyera cama.

27 Puma cita ca cane mename seemo bine cire jäätyepemepene Acejiyame me äjäcräneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

*Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me**(Matayo 24:32-35; Luuka 21:29-33)*

28 “Weene labiberäjininuye piigi uli cabu ca. Teeme ciipe liba migi ca tapanininusi, ngänglä laame tucu taawenimuge, siige weene umle gemi, egä kämäge mameta gyene.

29 Cuta weene liba cirege päpäna, cane lui mule poto cidi me bii jininine, weene piba umle cire äbitipeye, egä cäme acnenua padare mameta gyene. Cane grana gome säne.

30 Cane toraca mene jineninine, biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi.

31 Dume piyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

*Nuuja Biname te Umle Lica Bimu coo Padare
(Matayo 24:36-44)*

32 “Yepä nuuja biname te umle lica gyene bimu coo padare, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme acnenuta täápume. Cabucewe je lui Acejiyame me mename seemo teepi umle lica gemi, cuta cane Acejiyame me Bägrä cane cuta umle lica gäne, yepä Babe taatu umle gyene.

33 Peei name pi weene miiji cängena ire, ireclota inajipi, ingle weene umle lica gemi ai mule cina liba cire läbitipesi.

34 Ai lui epu pana gyene, lui biname te cewe ne saabmaluge, läduge cudecewe cewe me. Tabe teeme mete piyepu iyeta gwidape bine saabmalimuge teeme kaakesea bägrä bime ime cabu. Tabe teeme yepäyepä bine maramara kaakesea yääcäranemuge. Grana ire atwi biname ne tabe jaajuge ireire lenajame.

35 Yepä pana weene cuta miiji ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi mete yageyame te liba tacnenige. Ai lui pama mämliteca me, coo ciye duusa me, coo sewali mameta me, coo bimu acitame.

36 Weene ireire inajipi! Tabe liba bojäcu tädenige, niia gyene tabe weebibine ute cabu ädära.

37 Cane aga ngena bii jijenininine weebibine, ai lui iyeta biname bime tääpu myene. Weene ireire inajipi!”

14

*Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime
(Matayo 26:1-5; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)*

1 Neeneni bimu ingwe gaabe ca biname cina äsuplengta trii ne jewenisi piyepu uutneca cäco buluduu bine erwäjanemisi seben bimu ngalebora ngene apename, teeme saarewale bine liba sisemujisi Aikupito ca. Pui padare cabu modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne lipulipu ogä oomlaname siige budre me aglime.

2 Teepi jicisi egä, “Mine äblicäco teebine oomlana trii biname bime irewale, cije teepi cubu jaagednusi mine cama.”

*Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Matayo 26:6-13; Yoane 12:1-8)*

3 Pui padare cabu Yeesu Simona me mete cabu jage Betaniya je. Simona lui lepera pita cama ge niinäce. Yeesu deedei liba äbitige, yepä magebi te tabacitige alabasta kula karpu cama. Karpu ngalebora puga ge miijirage lengo nardus oil, lui ne baborage daremü ca jaaletnusi. Tabe karpu ne etebicige, oil ne epadurige Yeesu me mope cabu.

4 Poto biname cina claabe me äbitininisi, ajanininisi egä, “Niiyarage gyene ai oil ne pepu papa apadura.

5 Miiji cire yaacanejisi aletname trii hanred rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yääcäremejisi.” Siige teepi teebine ujäclisi.

6 Yepä Yeesu jejemige egä, “Obmaleye teebine. Weene ngeno me ngenecu mäpu me jowenenije? Tabe miijirage mule ne bii jewenige cäme täápume.

⁷ Iyeta padare cabu owecumete biname cina weene cama yaacrajimuge, siige weene miiji gemi teebibine ätityerame weene lui padare cabu singi, yepä cane weene cama lica pagege iyeta padare cabu lenaja.

⁸ Peei name pi miiji gyene, egä tabe jewenige, tabe lui mule ne ibibi ge wawena. Tabe căme tääpe ne niinäce gaabe me bii beganige gape me acitame.

⁹ Cane toraca mene jijenininine, biname cina luma Miiji Mene ne yaacenanusi ai gawecewe cabu ta, teepi cirege jajanena ai magebi me ngene apecna tääpume, tabe ngena ne bii jewenige căme tääpume.”

*Yuuda Mene Jewenige Yeosu ne Awabame Budre tääpume
(Matayo 26:14-16; Luuka 22:3-6)*

¹⁰ Yeosu me twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me, jejemige tabe Yeosu ne awabame agli tääpume.

¹¹ Teepi liba itecijemige, teepi gege ecisi, siige jejisi Yuuda ne teebine daremu ceerame. Puma cita ca tabe miiji gaabe ne jirngige Yeosu ne awabame teeme budre tääpume.

*Yeosu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Matayo 26:17-25; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

¹² Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca căco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu, teepi liba maamoi bine yaaglecimusi äsuplengta deedei tääpume, Yeosu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame tääpume?”

¹³ Tabe teeme neeneni abiberäja bägrä bine apu mene cama jäätyepige egä, “Weene iclege babo cewe me. Weene puma opopa eyeniye rooriye cama, lui te niye karpu ne secanenige,

¹⁴ siige teebine ingwe icwepeye tabe lui mete cabu abacitenige. Jejepeye mete yageyame ne egä, ‘Abiberäja biname te singi umle äbitame, egä lese nyene puupu, tabe luma teeme abiberäja bägrä cama äsuplengta deedei äbitenige?’

¹⁵ Tabe weebibine jiwabenige baborage cabu puupu ne. Pui puupu cabu piti nemi iyeta gwidape, siige puma emacetnäjepeye deedei mime tääpume.”

¹⁶ Abiberäja bägrä cina abyemeräsi, aalige babo cewe me, jepänemäsi iyeta gwidape Yeosu me mene ibi. Teepi äsuplengta deedei puma emacetnäjäsi.

¹⁷ Liba mämleteca ge, Yeosu atyaramtige teeme twelb abiberäja bägrä cama pui mete cabu me.

¹⁸ Teepi liba deedei äbitininisi, Yeosu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, weeme yepä lui te deedei äbitenige cane cama, cebine budre me pa nawabepi.”

¹⁹ Teepi ngenecu mäpu me äbitininisi, siige yepäyepä jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.”

²⁰ Yeosu jejemige egä, “Ai lui weene twelb bime yepä gyene, lui te buluduu ne yüglenutenige cane cama disi cabu.

²¹ Cane lui te Acejijame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre pa läbitepene, Oogäräneji mene te lipu jüicenige căme poto cidi me. Yepä oge yene pui biname, cebine lui te nawabenige budre tääpume. Teeme tääpume miiji cirege tabe liba lica cire laplimleji.”

*Yeosu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Matayo 26:26-30; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 1:23-25)*

²² Teepe liba deedei erwäjisi, Yeesu piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, jejemige egä, "Ecateye. Ai lui cäme tääpe gyene."

²³ Tabe cuta kwäye ne waina niye cama ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, ecärimige teebibine, siige teepe iyeta pui kwäye cabu ca enisi.

²⁴ Yeesu jejemige egä, "Ai lui cäme uudi gyene, lui te mameta gyene apira bucurage biname bime tääpume piyepu lui te klaje jecenneye Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niya cabu ca äsecrame."

²⁵ Cane toraca mene jijenininine, cane cääri waina niye lica cirege nani ngälu pui padare cabu, cane liba kirece waina niye cire yaanepene Acejiyame me puupu cabu cabucewe je."

²⁶ Puma cita ca teepe uupera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli Podo cabu me.

Yeesu piyepu Peteru

(Matayo 26:31-35; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)

²⁷ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Weene page iyeta cebine nabmaleniye, uucratnininiye, ingle mene oogäräneji gyene cäme potu cidi me egä, 'Acejiyame te maamo i ire atwi biname ne budre me cire yaaglepi, siige maamo cina maramara cire yaaplidnärepesi.'

²⁸ Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene."

²⁹ Peteru Yeesu ne jejige egä, "Ngänu gyene liba iyeta potu cina meebine abmala, cane licarage naabmalenine meebine."

³⁰ Yeesu jejige egä, "Cane toraca naajenine, airage ciye cabu maane cebine niinäce nesae gäabu nainenite, piba paulo te neenen i manu ala sengenenige."

³¹ Peteru kokre cama jejige egä, "Ngänu gyene teepe cebine maane cama budre me agli, yepä cane licarage naajenine meebine." Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

Yeesu Ireçu Ätumutige Getesemane je

(Matayo 26:36-46; Luuka 22:39-46)

³² Teepe eclige cewe ngii Getesemane me. Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Weene ama adnatärineye, cane lädene ireçu ätumutame."

³³ Tabe Peteru Yakobu Yoane naabibine aacanänige teta cama. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige piyepu wälu te joomlige,

³⁴ siige tabe jääjänige egä, "Ai baborage ngenecu mäpu te cebine budre pana nawenenige. Weene ama ireclota sinäjänege, cebine nawagrijeye."

³⁵ Puma cita ca tabe matikäli padare abotäntige, oweowe ajarige gawe cabu me, ireçu ätumutige, egä liba miiji gyene ai mäpu padare te teebine äsuplengtame.

³⁶ Tabe apu jicige egä, "Cäme Babe, maane miiji gäte iyeta gwidape bine wawenecame. Maane ai mäpu ne cäme bau ca iyeblingti. Yepä gone cäme singi ne jaawenute, mäame singi ne jewenepi."

³⁷ Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu täädäränige. Tabe Peteru ne jejige egä, "Simona, maane nää ute gäte? Maane nää äblicäco gäte ireclota lenaja matikäli padare?"

³⁸ Weene ireclota inajänege piyepu ireçu ätumutäneye, piba apicetnära padare cabu weene lica itrametnenänige. Weeme seemo cina singi gemi cäme singi ne wawenecame, yepä weeme tääpe cina kokre cäco gemi."

³⁹ Tabe cuta cääri acnenutige, pepu pana mene ca irecu ätumutige niinäce liiyepu.

⁴⁰ Tabe liba tacnenutige, cuta ute cabu cääri teebibine täädäränige, ingle teeme irecu mäpurage ge. Teepi liba alotneränisi, teepi umle lica ge teebine gena mene jajime.

⁴¹ Yeesu nesae me abotäntige irecu ätumutame, siige tabe liba tacnenutige, abiberäja bāgrā bine jääjänige egā, “Weene ute camu gāmi, ngene oocenāniye. Siige, padare te bii tatyaramtige. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene ceera conocono biname bime ime cabu me.

⁴² Arpinerāneye, biiri wāājene. Lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene.”

Yeesu ne Joomlisi

(Matayo 26:47-56; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)

⁴³ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda teeme twelb abiberäja bāgrā bime yepā te piba tatyaramtige. Teta cama biname cina seclige cubu turikā piyepu gabagaba cama. Modamoda iiwāreja biname, cotre abiberäja biname piyepu poto Israela modamoda biname cina jityepimisi teebibine.

⁴⁴ Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii becitige pui biname bime täapume egā, “Cane lui biname ne jetcnenine, peese nyene weene lui täapume singi gemi. Joomlepeye, weeme ire atwi ngalebora ecanapeye.”

⁴⁵ Yuuda liba tatyaramtige, tabe piba conocāco ädige Yeesu bau me, jejige egā, “Abiberäja biname,” siige jetcnige teebine.

⁴⁶ Biname cina piba Yeesu ne kokre cama joomlisi.

⁴⁷ Lui cina aclajuteji puga icrajige, teeme yepā te cubu turikā ne sisatige, yoororige, siige yepā biname me tablame ne iyeta jeläcnutige. Pui lui iiwāreja mope biname me kaakesea bāgrā ge.

⁴⁸ Yeesu biname bine jejemige egā, “Weene naaclige cubu turikā piyepu gabagaba cama cebine oomlaname epu pana, egā cane cubucubu biname gāne.

⁴⁹ Iyeta bimu gaabegabe cane weene cama ge, iiwāreja mete cabu yaabiberājimune, weene piba cebine lica noomluye. Apu gyene, ingle lui mene oogārāneji gyene cāme poto cidi me, miiji toraca me äbita.”

⁵⁰ Puma cita ca iyeta abiberäja bāgrā cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

⁵¹ Yepā mamye biname te Yeesu ne ingwe icwige. Tabe yepā taatu cäbletääpe ca asigrāneji ge. Biname cina liga teebine joomli-si,

⁵² tabe cäbletääpe ne sebmaliige, siige cuutacuta uucrige.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Matayo 26:57-68; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)

⁵³ Yeesu ne ecanisi iiwāreja mope biname me mete me, liiyeme iyeta modamoda iiwāreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina abasecretnuji.

⁵⁴ Peteru seeji cude padare ca Yeesu ne ingwe icwige, siige abacitige iiwāreja mope biname me mete caale bora me. Tabe puga adnatige awamuta biname bime cama, gābu jemajige uliobo gome.

55 Modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta mutre biname teepi biname bine jirngemisi Yeesu ne aitnejame budre me agli täapume, yepä teepi nuuja ne lica jepänisi.

56 Bucurage biname cina puu Yeesu ne walya jeitnäjisi, yepä teeme mene yepä lica ge.

57 Piba poto biname cina abujengäjige, walya jeitnäjisi egä,

58 “Cane jitecijsi tabe iicana je egä, ‘Cane ai iiwäreja mete ne yigarece-nine, biname cina lui ne erangujsi, piba nesae bimu cama cääri cuta pa yaarangepene nuuja ne, lui biname biji arangäneji mete lica ge.’ ”

59 Yepä ai biname bime mene cuta yepä ibi lica gemi.

60 Iiwäreja mope biname te biname bime opo gaabe abujängtige, Yeesu ne itemlige egä, “Baa, mäame nuuja daremu mene lica gyene, teepi lipu meebine naitnäjiseni.”

61 Yepä tabe bojäcu enajige. Iiwäreja mope biname te cääri itemlige egä, “Nää, maane Keriso säte, biname bine niija cabu ca lui te isecränenemite, cine lui me ngii ne yaawepyeräjusi, teeme Bägrä?”

62 Yeesu jejige egä, “Yoo, cane säne. Cuta weene cebine pagege päpäna, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, kokre Acejiyame me camu poto ca adnatäneji piyepu carbe cabu äina gawe me.”

63 Iiwäreja mope biname te teeme cäbletääpe ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyamete jepänige, siige jüicige egä, “Mine nuuja singi lica gemi cerämu poto biname cina teebine aitnejame,

64 ingle weene bii biteciijnige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe bii jewenige, teeme bägrä ca lipu bainige. Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi iyeta jüicisi egä, “Teeme niija pisi nyene, pui name pi teebine müiji budre me agli.”

65 Piba teeme poto cina gije abacitinisi teebine mote ca ätywame. Teepi cäbletääpe ca teeme opo icwabisi, yoororisi, jejisi egä, “Nijini, laati te noororige?” Awamuta biname cina cuta teebine yoororisi.

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:69-75; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)

66 Peteru liba puga ge pui mete puutucu je, iiwäreja mope biname me kaakesea ngulebägrä te toclige,

67 teebine jepänige gäbu amaja je uliobo gome. Tabe cängena ire acitige teeme bau me, jejige egä, “Maane cuta totnetnäjumete Yeesu Nasareta biname cama.”

68 Yepä tabe ainige, jojige egä, “Cane umle lica gäne maane ngena poto cidi me jüicenite.” Tabe puma cita ca awetäntige, ädige caale grana wajwa me, siige paulo te ala sengenige.

69 Pui kaakesea ngulebägrä te cuta cääri jepänige teebine, jejemige lui biname cina puga aclajuteji icrajige egä, “Ai biname lui teeme yepä gyene.”

70 Yepä Peteru cääri ainige. Matikäli padare ingwe ca lui cina aclajuteji puga ge Peteru ne jejisi egä, “Toraca gyene, maane teeme yepä gäte, ingle maane Galilaya biname gäte.”

71 Peteru jejemige, “Cane Acejiyame me ngii cabu jijenininine, egä cane umle lica gäne pui biname, weene lui poto cidi me jüicenenemiye.”

72 Piba taatu paulo te neeneni me ala sengenige. Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu teebine jejige egä, “Maane cebine niinäce nesae gääbu nainenite, piba paulo te neeneni manu ala sengenenige.” Siige tabe ele jiplecmalige.

15

*Yeesu Pilato me Opo Gaabe je**(Matayo 27:1-2, 11-14; Luuka 23:1-5; Yoane 18:28-38)*

¹ Liba kroke sewalige, piba taatu modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname, piiyepu nuuja modamoda Israela biname, iyeta lui mutre biname, cina mene jitranisi Yeesu täapume ngena wawenname. Teepi teebine seea ca jetäyisi, Pilato bau me ecanisi.

² Siige, tabe Yeesu ne itemlige egä, “Maane nää Israela biname bime mope biname gäte?” Tabe jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiicite.”

³ Modamoda iiwäreja biname cina Yeesu ne bucurage gwidape poto cidi me jeitnäjisi,

⁴ siige Pilato Yeesu ne cääri itemlige egä, “Nää, määme nuuja daremu mene lica gyene? Egäsu maane näatecijenige, teepi lipu meebine bucurage gwidape poto cidi me naaitnäjenisi.”

⁵ Yepä Yeesu bojäcu enajige, daremu mene lica jewecnistige, siige Pilato cälu te jitige.

*Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige**(Matayo 27:15-26, Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)*

⁶ Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplemta soriyomu ne jaawenusi, Pilato piba krokeciyye mete cabu ca yaasatuge teepi lui biname täapume birige singi.

⁷ Pui padare cabu puga ge krokeciyye mete cabu biname ngii Baraba. Tabe poto biname cama cabu itu jiicananepi Rooma modamoda biname bime täapume. Teepi biname ne itu yaaglepesi budre me teeme cubu ngalebora, siige krokeciyye mete bora yaacranemepesi.

⁸ Siige, biname cina eclige, Pilato ne itemlisi yepä biname ne krokeciyye mete cabu ca asatame, tabe lipu jaawenuge pui padare cabu iyeta kämäge gaabegabe.

⁹ Pilato itemlige egä, “Nää, weene singi gemi cane Israela mope biname ne asatame weeme täapume?”

¹⁰ Pilato umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina teebine Yeesu bii becärisi, ingle teepi teebine ire patre jeglisi.

¹¹ Puma cita ca modamoda iiwäreja biname cina biname bine giri jicranimige teepi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame lica Yeesu ne.

¹² Siige Pilato biname bine cääri itemlimige egä, “Cije cane piba ngena jewenenine teeme täapume weene lui ne yaainuye Israela biname bime mopeyame ca?”

¹³ Teepi ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!”

¹⁴ Pilato itemlimige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niiya ne itu tewenumi?” Yepä teepi baborage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!”

¹⁵ Pilato singi ge biname bime ngenecu müiji me wawenname, siige tabe Baraba ne sisatige krokeciyye mete cabu ca teeme täapume. Puma cita ca tabe jejemige Yeesu ne adnaname, siige biname bine ecärimige teepi baarge uli cabu äbyecrame.

*Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi**(Matayo 27:27-31; Yoane 19:2-3)*

¹⁶ Puma cita ca Rooma cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me, siige ala tesoglicmisi lui cina yepä sange teta cama.

17 Teepei Yeesu ne ciriyäciriya cäbletääpe esigrisi, pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täapume. Teepei ai ne ätutena pana jebenisi, egä tabe babo mope biname gyene.

18 Puma cita ca teepei jewablisi teebine, jejisi egä, “Sebore Israela biname bime mopeyame!”

19 Teepei teebine suru ca yoororanisi mope gome, mote ca ityewäjisi, siige sinäme kokorare ca ipednanemisi teebine opo gaabe me acitame.

20 Teepei teebine apu ätutena pana jebenisi, piba ciriyäciriya cäbletääpe ne jiiremutisi, teemerage cäbletääpe esigrärisi. Puma cita ca teepei teebine ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Matayo 27:32-44; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)

21 Puga ge yepä rooriye ngii Simona. Tabe lui Kurene cewe biname gyene, Aleksanda Ropus naabime babe. Tabe calwacupi cewe ca tacnige, siige cubu biname cina giri jecitisi Yeesu me baarge uli ne acaname.

22 Puma cita ca teepei Yeesu ne ecanisi cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä, ‘Mopekaake Cewe’.

23 Teepei teebine liga ecärisi miira traci cama alengläciteji waina niye, yepä tabe lica enige.

24 Piba teepei teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Siige puma cita ca teepei matimati kula cabu teeme ngii bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepei lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

25 Peei lui krokebimu ge, teepei liba teebine baarge uli cabu jibyecrisi.

26 Yeesu me mope gome oogäräneji ge teeme budre ingle poto cidi me egä, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME.

27 Teepei cuta neeneneni cubucubu biname bine jääbyecrisi baarge uli cabu. Yepä lui Yeesu me camu poto ca, nuuja lui teeme säwäci poto ca.

28 Apu mule ca ai Oogäräneji mene te toraca me äbitige egä, “Teebine cubucubu biname pana jebenisi.”

29 Lui biname cina Yeesu ne isuplengäjisi, teepei jisädanisi, mope akocnäjinisi, jejisi egä, “Baa, maane age säte, iiwäreja mete ne lui te yiigareceni, siige nesae bimu ngalebora cääri erangenite.

30 Maane määmämu miiji äbiti, baarge uli cabu ca täini.”

31 Cuta modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne pepu jisädanisi. Teepei ajaninisi egä, “Tabe poto bine miiji jaawenanemuge, yepä tabe äblicäo teemämu miiji äbita.

32 Tabe Keriso ca lainuge, biname bine lui te niya cabu ca birige äsecrera, piyepu Israela biname bime mope biname ca, siige tabe täinege baarge uli cabu ca cine päpäname, cine piba jitrunge-nisi teebine.” Lui bine jääbyecrisi teeme gome, teepei cuta teebine jisädenäsi.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

33 Liba bimu duusa ge, krokeciye te cewe ne iyeta icwabige nesae awa cama.

34 Mämle bimu me Yeesu babo tagepogogo ca ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani,” peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?”

35 Poto lui cina aclajuteji icrajige teeme gome, jitecijisi, jiicisi egä, “Iteciji-nege, tabe Eliya ne ala tesoglecenige.”

³⁶ Puma cita ca yepä te tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne caapocapo waina niye cabu yiiglenutige, suru ca jigadige, isinglantige Yeesu me tage cabu me, jiicige egä, “Mine jääpänesi, Eliya liba tädenige teebine ätrungentame.”

³⁷ Piba Yeesu baborage tagepogogo ca ala abayige, siige budre äbitige.

³⁸ Iiwäreja mete cabu lui baborage cäbletääpe adadnäneji ge, äderäriige cabu ca ngälu gawe me.

³⁹ Cubu biname bime mope biname, lui te aclajuteji enajige Yeesu me opo gaabe, liba jepänige tabe lipu budre äbitige, tabe jiicige egä, “Toraca, ai biname lui Acejiyame me Bägrä gyene.”

⁴⁰ Magebi puga ge cudecewe ca ire. Teeme yepä lui Mariya Magadala cewe magebi tage, nuuja lui Mariya tage lui iganerage Yakobu piyepu Yoose naabime mage, yepä lui Salome tage.

⁴¹ Teepi Yeesu cama jage, tabe liba Galilaya je waatnetnäjuge, teebine yäätityeräjusi. Cuta poto cerämu magebi puga ge, lui cina saaclepi Yeesu cama Yerusalema me.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Mämleteca liba mameta ge, Yoosepa Arimatea cewe biname te tatarantige. Tabe yepä miijirage mutre biname ge, lui te padare ne jewagrijiige Acejiyame te biname bine waadename. Ingle peei lui Fraide ge, Sabade bimu me amaceträjä bimu ge, tabe tii ecanige, Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake tääpume.

⁴⁴ Pilato cälu te jitige äteciame, egä Yeesu uja budre bäbitige. Tabe jejige ala asoglecame cubu mope biname ne, siige itemlige egä, “Yeesu nää uja budre bäbitige.”

⁴⁵ Tabe liba umle äbitige cubu mope biname bau ca, egä Yeesu budre ge, tabe Yoosepa ne jejige teeme budrekaake ne acatame.

⁴⁶ Puma cita ca Yoosepa ädige, bulubulu cäbletääpe ne jeletnige, Yeesu ne sitru-ngamtige, cäbletääpe ca tope etnige, siige gape cabu me ecitige, lui gape ne ituge uurana baborage kula ngalebora. Piba tabe baborage kula ne epetrenjäjiige gape grana armime.

⁴⁷ Mariya Magadala cewe magebi piyepu Mariya Yoose me mage teepi jepänäsi, tabe Yeesu ne luma ecitige.

16

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Matayo 28:1-8; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu liba apirige, Mariya Magadala cewe magebi, Mariya Yakobu me mage, piyepu Salome, teepi miijirage lengo ngängye bine jeletnemänisi Yeesu me budrekaake ne aganame.

² Sande krokerage, bimu te liba tacitige, teepi ujige gape gome me.

³ Gaabe cabu teepi ajanänisi egä, “Laati te pui kula ne epeträngtenige gape grana cabu ca mime tääpume?”

⁴ Teepi apu ajanänisi, ingle kula lui baborage ge. Siige teepi liba atyaräninisi, ire acranänisi, siige jepänänisi, egä kula lui apeträngteji ge.

⁵ Teepi gape cabu me ebäcnänisi, mamye biname ne jepänänisi bulubulu lecaleca cäbletääpe ca asigräneji ge, camu poto cidi ca adnatäneji ge, siige magebi cina cälu te jätänige.

⁶ Tabe teebibine jääjänige egä, “Gone călu te jitănuge. Weene Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngenăneniye, lui ne baarge uli cabu tibye-crumesi. Tabe ama lica gyene. Acejiyame te teebine budre cabu ca berpinantige. Weene ire! Agesa lui puupu cabu teebine sitwitumesi.

⁷ Āte ujeje! Peteru naabibine jejemeye, egä tabe teeme niinäce gaabe me ädenige Galilaya me. Puma teepi opopa eyenisi teta cama, tabe lipu itu jaajemepi teebibine.”

⁸ Magebi cina äsănisi gape cabu ca, siige uucratnănisi, ingle teepi mage călu te jăătănige piyepu jaalocnănige wălu name pi. Teepi nuuja biname ne lica jejisi ai poto cidi me, ingle teepi wălu ge.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberăja Băgră bime bau me

(Matayo 28:9-10, 16-20; Luuka 24:13-53; Yoane 20:11-18; 20:19-23; Apostolo 1:6-11)

⁹ Sande bimu krokerage Yeesu budre cabu ca liba arpinantige, tabe aboclomtige niinäce Mariya Magadala cewe magebi bau me, lui me trupa cabu ca tabe itu yăăsecrăremepi seben niıya cable bine.

¹⁰ Tabe oclige abiberăja băgră bime bau me, lui cina Yeesu ne ele jelwisi, jejemige ai poto cidi me.

¹¹ Yepă teepi liba itecijemige, egä Yeesu barpinantige piyepu tabe teebine bii jepănige, teepi lica jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu aboclomtige mara opo ca neeneni abiberăja băgră bime bau me, teepi liba gaabe cabu aaclige babo cewe kaake poto cidi ca.

¹³ Siige teepi babo cewe me acnenutăsi poto abiberăja băgră bime bau me, jejemăsi, egä teepi Yeesu ne bii jepănăsi, yepă teepi lica jăătrungisi teebibine.

¹⁴ Ingwe ca Yeesu aboclomtige lebin abiberăja băgră bime bau me, teepi liba deedei cabu jage. Tabe teebibine jicnecimige teeme ätrunga căco piyepu ätecija căco mule name pi, ingle teepi lica pui biname bine titrungimumesi, lui cina teebine tepănanumesi, egä tabe budre cabu ca itu tarpinantumi.

¹⁵ Tabe teebibine jejemige egä, “Āte naaclepi, iyeta cewe gaabegabe ta Miiji Mene ne ecananepeye iyeta biname bime bau me ai gawecewe cabu.

¹⁶ Laati te liba Miiji Mene ne jăătrunguge piyepu teebine liba niıye ca cuta jăăcisăjuye, tabe cirege iyeteta ireclota ne păpăna. Laati te liba lica jăătrunguge, teeme niıya mule cina yaacrajuge, siige teebine cirege atrana.

¹⁷ Lui biname cina Miiji Mene jăătru-ngusi, teepi ai ciıtaca mule bine pagege waweneca: teepi căme ngii cabu niıya cable bine pagege äyecreja biname bime trupa cabu ca, piyepu teepi teeme umle căco mene ca pagege iicema.

¹⁸ Teepi liba cobyame bine joomlemusi coo piyepu budre niıye liba yaanusi, pui cina äblicăco teebibine sabe wawena. Teepi pagege teeme ime acrana pita biname bime papa cabu me, siige teepi miiji lăbitininusi.”

¹⁹ Yeesu Yageyame te liba ai mene teebibine jejananemige, pui kaake poto cidi ca Acejiyame te teebine ecanige cabucewe me, siige tabe Acejiyame me camu poto cidi ca adnatige.

²⁰ Abiberăja băgră cina ecluji, Miiji Mene ne ecananujisi iyeta poto ta. Yageyame te kokre ecărimuji teepi ciıtaca mule bine wawenecame naace tăăpume awabame, egä Miiji Mene toraca gyene.

LUUKA ME MIIJI MENE

Niinäce Mene

¹ Yoo, Babo biname Teopilo, maane umle gäte egä bucurage biname cina ituge gije abacita mene oogärame pui modamoda mule poto cidi me lui cina cime gome täbitenäjimesi.

² Cine peei poto cidi me mene ituge ätecija biname bau ca lui cina teemämu ituge päpäna iyeta peei mule teeme agedna cabu ca, piba peei poto cidi me jaananemepesi.

³ Yoo, ai name pi cane iyeta pui mule poto cidi me cängenarage itu yaabiberäjemepene, cane jitranine cängena mene oogärame mäame tääpume,

⁴ maane ai cabu ca toraca umle äbitame pui mule poto cidi me teepi meebine lui itu naabiberäjepesi.

Umlé Mene Yoane Niye ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

⁵ Ai mene ne gije jebacitenine Heroda liba Mopeyame tääpume enajui Israela gawe cabu. Puga ge yepä Acejiyame me iiwäreja biname teeme ngii Sakariya. Tabe yepä iiwäreja babo biname ngii Abija me sange cabu kaakesea jaawenuge. Teeme coga ngii Elisabeta cama teepi neeneni lui Aarona me kaakesaare gegi.

⁶ Teepi miijirage laanajuge Acejiyame me opo gaabe je, iyeta mime Yageyame me singi piyepu cotre conocäco jaawenäsi.

⁷ Yepä teepi bägrä cäco ge, ingle Elisabeta äblicäco bägrä päpäna, cuta piyepu teepi moda molyege ge.

⁸ Nuuja taje teeme padare cabu Sakariya teeme iiwäreja kaakesea jewenanuji Acejiyame tääpume.

⁹ Yoo, pui iiwäreja biname bime mule apu ge: teepi matimati kula bine teeme ngii cama yiisabäjemusii teeme maramara kaakesea peema cita ca päpäname. Pui bimu cabu Sakariya lui kaakesea jepänige pui kula yiisabeja cabu ca miijimiji lengo gwidape Acejiyame tääpume uubuderame. Uubudera padare te tatyaramtige, tabe piba Acejiyame me iiwäreja mete ngalebora me abacitige,

¹⁰ bucurage biname cina liba tabasecretnige pui mete caale bora me irecu ätumutame.

¹¹ Piba Acejiyame me mename seemo te Sakariya bau me taboclomtige, pui miiji lengo gwidape uubudera dade camu poto ca jeclajutige.

¹² Sakariya liba jepänige teebine, cälu te jitige, wälu te joomlige.

¹³ Yepä, mename seemo te jejige egä, "Sakariya, wälu gone! Acejiyame te mäame awejena ne secatumi; mäame coga Elisabeta imäbägrä ne pa jääpänepi. Maane teebine ngii ecärepi Yoane ca.

¹⁴ Maane ngenecu miiji piyepu gege pa äbitepi, piyepu bucurage biname cina babo gege pa läbitipesi teeme aplimla name pi.

¹⁵ Tabe babo cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je. Tabe gone waina niye, coo nuuja sice pana niye nänäja. Teeme aplimla cabu ca Aceji Seemo teeme trupa cabu babo pa läbitepi.

¹⁶ Tabe bucurage Israela biname bine pa yaatrongäremepi Acejiyame mime Yageyame bau me.

¹⁷ Teeme otni lui mime Yageyame me niinäce gaabe myene. Teeme seemo ireclota piyepu kokre mename biname Eliya pana pagege äbita. Yoo, tabe

te babe bime ngenecu pa jaatrongäremepi teeme bägrä bime bau me, piyepu ätecija cäco biname bime ngene atwanena pa jaatrongäremepi toraca conocäco mule wawename. Tabe Yageyame me biname bine pa yaamacetnäjemepi teeme otni tääpume.”

¹⁸ Siige, Sakariya piba mename seemo ne mene jejige egä, “Cane lipu ai mene toraca umle äbita? Cane moda gäne; cäme coga cuta molyege gwene.”

¹⁹ Mename seemo te jejige egä, “Cane Gabriyela säne, Acejiyame me opo gaabe naclajutuge. Tabe te cebine nätyepige ai miijirage mene meebine jajime.

²⁰ Yepä, maane cäme mene lica nacatite, peei name pi maane buduma pana äbitenife mene iicemame. Maane bojäcu naanajepi, ngälu pui bimu cabu cäme mene te liba toraca me pa läbitepi. Yoo, peei te teeme padare cabu toraca me pa läbitepi.”

²¹ Siige, iiwäreja mete caale bora je biname cina Sakariya ne jewagriisi egä, “Ngena te bäbitige mete ngalebora je? Mage leca padare, tabe ngena name pi enajenige, lica tasatenige?”

²² Siige, tabe liba tasatige, äblicäco teebibine mene jaji. Teepi puma cita ca umle äbitininisi egä tabe pama apacyera gwidape ne biijepänige puma. Mene cäco tabe ime ca teebibine umle jewenemige.

²³ Siige teeme pui kaakesea padare liba apirige, Sakariya acnenutige cewe me.

²⁴ Pui ingwe ca teeme coga Elisabeta mäpumäpu äbitige. Tabe mete gome waanajuge fail mabye cama, jüicige egä,

²⁵ “Yageyame te cebine nätyärumi apu äbitame. Ingwe ca cane lica nuuja biname cama ajiri pana lenaja bägrä cäco.”

Umle Mene Yeesu me Aplimla poto cidi me

²⁶ Elisabeta liba siks mabye mäpumäpu cama onajige, pui padare cabu Acejiyame teeme mename seemo Gabriyela ne jityepige Nasareta cewe Galilaya probins cabu me.

²⁷ Teeme mene puga ge yepä ngulebägrä tääpume, ngii Mariya. Teeme ciwelooyame ngii Yoosepa, tabe sasa Mopeyame Daawida me ingle biname ge.

²⁸ Yoo, Gabriyela Mariya bau me ädige, jojige egä, “Sebore Mariya! Acejiyame maane cama gyene. Tabe babo singi gyene mäame tääpume meebine miiji ceerame.”

²⁹ Mariya liba peei mene utecijige, tabe ngenecu joclönige, mage ngene jotwananige pui mene ngena tääpume.

³⁰ Puma cita ca mename seemo teebine jojige egä, “Mariya, wälu gone, ingle Acejiyame te babo ngenecu miiji gyene mäame tääpume.”

³¹ Maane mäpumäpu pa äbitepi, imäbägrä ne pa jepänepi. Teebine ngii ecärepi Yeesu.

³² Tabe lui baborage cirege; Caburage Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi. Yageyame Acejiyame teebine mopeyame me cire jaawenepi epu pana teeme kaakesaare Daawida lipu mopeyame itu enajuji.

³³ Tabe te Yakobu me kaakesaare bine iyeteta cire yaawademepi, ingle teeme waadena lui ngälu cäco gyene.

³⁴ Mariya mename seemo ne itemlige egä, “Cane mäpumäpu lipu äbita, ingle camu gäne rooriye cama atejäclmuta?”

³⁵ Mename seemo te jojige egä, “Aceji Seemo te mäame bau me pa tädepi, piba Caburage Acejiyame me kokre mäame cabu pa yaanajepi, peei name pi

peei bägrä maane lui ne pa eplimlepi tabe Acejiyame tääpu myene, piyepu Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi.

³⁶ Yoo, mäame ingle biname Elisabeta cuta imäbägrä pa jääpänepi. Teebine lui tääpume biname cina jwaajusi egä “äblicäco bägrä päpäna,” ngänu gwene page molyege, tabe siks mabye cama mäpumäpu gwene.

³⁷ Iyeta gwidape Acejiyame tääpume ibibi gemi wawena.”

³⁸ Siige, Mariya piba jejige egä, “Cane Acejiyame me biname gäne teeme singi wawename. Iyeta müji gyene cäme tääpume äbita maane lui mene bii najite.” Siige, mename seemo piba teebine obmalige.

Mariya Elisabeta ne Ongrärige

³⁹ Yoo, pui mene ingwe ca, Mariya gwidape emacetnäjige, wata oclige yepä cewe Yuudea doro gawe cabu me.

⁴⁰ Tabe Sakariya me mete me puga abacitige, Elisabeta ne sebore jowenige.

⁴¹ Yoo, Elisabeta liba Mariya me mene utecijige, teeme bägrä te piba apinyarige came bora ätni diiba cabu, piyepu Aceji Seemo Elisabeta me trupa cabu babo äbitige.

⁴² Tabe babo tage ca Mariya ne jojige egä, “Acejiyame te meebine babo müji naawenige iyeta magebi cabu ca, piyepu maane lui bägrä ne pa eplimlepi, tabe Acejiyame me babo müji cama gyene.

⁴³ Cane ngeno me ai müji ne päpäna, cäme Yageyame me mage te cebine nädärenige!

⁴⁴ Cane liba mäame sebore mene nätecijige, piba taatu bägrä te gege cama apinyarige cäme came bora ätni diiba cabu.

⁴⁵ Maane ngenecu gege gäte, ingle mime Yageyame me mene maane jaatrungepete egä mäame potoci me pagege äbita.” Siige.

Ai Lui Mariya me Uupera Mene Acejiyame tääpume

⁴⁶ Mariya jicige egä,

“Cane Acejiyame ne ewepyeräjenine iyeta cäme ngenecu cama.

⁴⁷ Cäme seemo te gege äbitenige Acejiyame tääpume, lui te cebine niya cabu ca cirege asata.

⁴⁸ Tabe owecu cama cebine näpänumi, cane lui teeme matikolä kaakesea bägrä gäne.

Ama cita ca iyeta biname cina cebine pa nainepesi “gege gwene,”

⁴⁹ peei modamoda gwidape name pi Acejiyame lui bine teeme kokre ca itu tewenemumi cäme tääpume.

Teeme ngii lui jamyacu conocäco gyene.

⁵⁰ Bägrä bime padare cabu ca piyepu maramara kaakesaare bime padare cabu ca, tabe biname bine owecu jaawenemuge, lui cina teebine opo gaabe me yaacitusi.

⁵¹ Tabe kokre mule bine ime ca itu jaawenemepi; biname lui cina ngenecu bora teemeteme babo me läbituge, teebibine jaawenemepi maramara me aplidnerame.

⁵² Tabe modamoda mope biname bine gawe me itu yaajaremepi teeme müjimiji puupu cabu ca, yepä matimati biname bine ituge awepenta.

⁵³ Deedei cäco biname bine tabe yäängäremepi müjimiji deedei ca, yepä dogwe biname bine deedei cäco yääyecräjemepi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Tabe cängena jaawenemepi lui mene mime kaakesaare bine ituge jaji;

mibibine itu nitityäripi lui gemi teeme kaakesea bāgrā ngii Israela cabu ca.

Tabe teeme mene lica ngene jäätrimalepi, owecu wawename Abrahamo piyepu teeme kaakesaare bine iyeteta.”

56 Siige, Mariya Elisabeta cama onajige nesae mabye cama, piba acnenutige teeme cewe me.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

57 Yoo, Elisabeta me padare liba tatyaramtige, tabe imäbāgrā ne eplimlige.

58 Siige, teeme inglewale piyepu cewe mameta lui biname cina liba mene itecijemige Yageyame te lipu Elisabeta ne babo owecu jowenige, teepi ten cama gege äbitininisi.

59 Imäbāgrā te liba eit bimu joomlige, teeme binamewale cina seclige Acejiyame me cewecu acita mule wawename tääpe matikolä iirputa ca. Teepi singi bāgrā ne babe me ngii ceerame, Sakariya,

60 yepä teeme mage te jejemige egä, “Eewe! Teeme ngii lui Yoane.”

61 Teepi mage me mene jowecnistisi egä, “Peei ngii weeme inge cabu lica gyene.”

62 Teepi puma cita ca babe ne ime ca jewenisi teebine ätemlame egä, “Maane ngena ngii tääpume singi bāgrā ceerame?”

63 Sakariya oogära gwidape tääpume jejige, peei cabu yoogäriige egä, “Teeme ngii lui Yoane.” Biname cina calu te jitemige.

64 Piba taatu Sakariya me wätä te miiji me äbitige, piyepu teeme tagepogogo te tasatige. Tabe mene me gije abacitige Acejiyame ne awepyeräjame.

65 Cewe mameta biname cina wälu äbitininisi; peema cita ca idre ecenanisi Yuudea podo gawe cabu iyeta poto ta.

66 Iyeta lui cina peei mene itecijemige, mage ngene jotwa-naninisi, ätemläjinisi egä, “Äi bāgrā tääpume lipu äbitenige?” Yoo, Biname bime tääpume pajecu ge egä Acejiyame me kokre ime puga ge pui bāgrā cama.

Sakariya te Acejiyame me Tagepogogo Mene Jiicige

67 Aceji Seemo te Yoane me babe Sakariya me trupa cabu me babo äbitige; tabe Acejiyame me tagepogogo mene jiicemige egä,

68 “Acejiyame mime Israela biname bime Yageyame ne mine pa yaawepy-eräjesi,

ingle tabe mibibine bii ningrärininige piyepu mime niiya cabu ca äsecrera gaabe bii nicärininige.

69 Tabe mime tääpume kokre äsecrera biname ne bii tityepige, lui teeme kaakesea bāgrā Daawida me kaakesaare gyene.

70 Ujarage, tabe teeme conocäco mename biname bime tagepogogo ca jiicuji egä,

71 tabe mibibine cire niyebingipi mime cubuyame bau ca, piyepu teeme ime cabu ca lui cina mibibine nimugetninininusi.

72 Tabe te jiicuji egä tabe mime kaakesaare bine owecu wawename, piyepu teeme conocäco jajeji mene tabe lica ngene ätrimelame.

73 Tabe mime kaakesaare Abrahamo ne teeme kokre ngii cabu jejuji

74 egä mibibine cirege äsecrera cubuyame me ime cabu ca, mine piba teeme tääpume kaakesea wälu cäco wawenecame,

75 piyepu ngenecu epucäco conocäco lenajame teeme opo gaabe je iyeta mime ireclota ngalebora.

- 76 Yoo, cäme bägrä, biname cina meebine pa naainepesi mename biname ca mime Caburage Acejiyame täápume,
Ingle maane niinäce pa ädepi gaabe amacetnäjame Yageyame täápume,
77 teeme biname bine umle wawename egä äsecrera gaabe pisi nyene,
teepi liba kälyä jääpänemusi Acejiyame bau ca teeme niiya mule täápume.
78 Mime Acejiyame lui baborage owecu piyepu owelaamelame cama;
teeme äsecrera biname te bimü me ajara pana, cabucewe ca mime bau
me pa tädepi,
79 saapaclyärepi biname cabu lui cina krokeciye mule cabu icrajnige,
piyepu teeme budre mule name pi wälu gemi.
Taba cuta mibibine pa niwadipi poode ireclota gaabe cabu otnime.”
80 Yoo siige, pui bägrä te uutige, babo me äbitige, cuta teeme seemo kokre
me äbitige. Taba daapo taatu cewe cabu enajige, ngälu pui bimü taba liba
teeme kaakesea gije jebacitige Israela biname bime täápume.

2

Yeesu me Aplimla poto cidi me (Matayo 1:18-25)

- 1 Pui padare cabu, Rooma Babo Mopeyame Siisa Augusto te mene jityepäjemige iyeta cewe cabu ta egä iyeta biname cina miiji otni teeme ngii acranecame biname acnema täápume.
2 Yoo, biname ngii Kwairiniyus taba Suriya probins Mopeyame ge pui mule te liba äbitige.
3 Iyeta biname cina otninisi teeme saare bime cewe me teeme ngii acranecame.
4 Yoo, biname ngii Yoosipa taba ädige Nasareta cewe cabu ca, piba Galilaya probins ne seabmalige, Yuudea probins abacitige, ädige Betelehema cewe me, sasa Israela Mopeyame Daawida luma aplimluji, ingle taba Daawida me kaakesaare ge.
5 Yoo, teeme ciweloologyame Mariya ten cama oclige ngii acitame. Mariya mäpumäpu gwene.
6 Egäcäro teepi liba Betelehema cewe cabu puga ge, piba teeme padare te tatarantige iigjärke.
7 Taba teeme niinäce bägrä ne jepänige, imäbägrä, teebine cäbletääpe ca etnige, kau bime deedei acrana puupu cabu ecwanige, ingle teepi kau mete cabu aanajige. Teeme täápume puupu lica ge otnetneja biname bime ute mete cabu.

Mename Seemo piyepu Maamoi Ire Atwi Biname

- 8 Yoo, pui cewe mameta puga ge maamoi ire atwi biname lui cina baace cewe cabu uta cama icrajige teeme maamoi bine cängena ire atwime.
9 Mime Yageyame me mename seemo te teeme bau aboclomtige, piba taatu mime Yageyame me jamyacu apacljera te teeme gome tuungepmalige. Babo wälu te teebibine joomlemige,
10 piba pui mename seemo te jejemige egä, “Wälu gone! Cäme babo miijirage mene agesa weeme täápume. Peei mene te iyeta biname bine baborage ngenecu gege me pa jaawenemepi.
11 Page ai ciye imäbägrä te aplimlige Daawida me cewe cabu je. Taba weeme niya cabu ca äsecrera biname pagege äbita; taba Keriso sine weeme Yageyame.

¹² Yoo, weene ai cabu ca umle pa äbitineye cäme mene toraca gyene: weene bägrä ne jepäneniye cäbletääpe ca tope atneji gyene, siige kau bime deedei acrana puupu cabu acwanäneji gyene.”

¹³ Piba taatu bucurage mename seemo cina aboclomäjininisi pui niinäce mename seemo gome. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi egä,

¹⁴ “Jamyacu apaclyera lui mime caburage Acejiyame tääpu myene.

Gawe cabu biname cina ngenecu poode pa läbitipesi, tabe lui bime tääpume ngenecu miiji gyene.”

¹⁵ Siige, pui mename seemo cina liba teeme bau ca cabucewe me äcnärige, piba maamoi ire atwi biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Biiri naclege Betelehema me ai mule ne päpäname Yageyame te lui poto cidi me mibibine nijinige.”

¹⁶ Siige, puma cita ca teepi watawata eclige, Mariya Yoosepa naabibine jääpänisi piyepu teeme bägrä ne jepänisi pui kau bime deedei acrana puupu cabu.

¹⁷ Liba bägrä ne jepänisi, piba biname bine pui mene jejananemisi, mename seemo te lipu jejemige teebibine ai bägrä poto cidi me.

¹⁸ Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige pui maamoi ire atwi biname bime mene poto cidi me,

¹⁹ yepä Mariya teeme ngenecu bora icranemige iyeta pui mene bine. Tabe baborage ngene jotwananige peei poto cidi me.

²⁰ Pui maamoi ire atwi biname cina piba äcnärige teeme cewe me. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi iyeta gwidape tääpume teepi lui iteci-jemige piyepu jepänemisi. Yoo, iyeta pepu äbitige mename seemo te lipu itu tejemumi. Siige.

Teepi Ngii Einäsi Yeesu

²¹ Eit bimü ingwe ca padare te tatyaramtige bägrä tääpume Acejiyame me cewecu mule wawename tääpe matikolä iirputa ca. Teepi teebine ngii einäsi Yeesu. Peese nyene pui ngii mename seemo te lui Mariya ne jwaajepi tabe mäpumäpu piba lica ge pui padare cabu.

Yeesu ne Ecanäsi Babo Iiwäreja Mete me

²² Yoo, padare te piba tatyaramtige Yoosepa naabi Mariya Acejiyame me cotre mule cängena wawename, Moose lui ne itu soogäruji marnga äyebingta poto cidi me. Teepi pui yepä padare cabu bägrä ne ecanäsi Yerusalema me teebine Yageyame tääpume mara me wawename.

²³ Yoo, mime Yageyame me Oogäräneji Mene pisi nyene egä iyeta niinäce aplimläneji imäbägrä bine miiji Acejiyame tääpume mara me wawename, cuta piyepu niinäce aplimläneji rooriye ngeerangera cibi plongo bine miiji Acejiyame Yageyame tääpume mara me wawename.

²⁴ Siige, puga Yeesu me mage babe cina teeme owecu gwidape Acejiyame ne ecaräsi iiwärejame marnga äyebingta mule apirame, ingle mime Yageyame me Cotre Mene jicenige egä miiji neeneni giwi ele, coo neeneni gimäe plongo ca iiwäreja pui mule me apira tääpume.

²⁵ Yoo, puga ge Yerusalema babo cewe cabu yepä biname ngii Simeona. Tabe miijirage biname ge; Acejiyame bau irecu lätumutanuge. Tabe Acejiyame me padare ne jewagrijenige Israela biname bine teeme niya cabu ca äsecrera. Aceji Seemo lui teeme cabu yaanajuge,

²⁶ teebine ituge jaji egä, “Maane lica budre päpäna ngälu maane Yageyame me biname ne cire jepänepi, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niya cabu ca äsecrera.”

²⁷ Yoo, pui bimu cabu tabe iiwäreja mete caale bora abacitige. Piba Yeesu me mage babe cina bägrä ne ecanäsi pui mete puupu cabu me, Cotre Mene teeme poto cidi me cängena wawename.

²⁸ Simeona bägrä ne teeme ime ca ecatige, Acejiyame ne piba eso ecäridge egä,

²⁹ “Oo, Yageyame, cane mäame kaakesea bägrä ngenecu poode cama budre pagege,
ingle maane lui mene cebine itu najujite page toraca me bäbitige.

³⁰ Cane irecu ca bii jepänine mäame biname, cibibine lui te cirege niya cabu ca äsecrera,

³¹ maane lui poto cidi me ituge jaji tabe aboclomtenige iyeta biname bime opo gaabe.

³² Tabe ngale pana pagege äbita gaabe ceerame maramara gawe biname bine niya cabu ca äsecrame,
piyepu jamyacu apacyera ne acaname mäame Israela biname bime bau me.”

³³ Siige, bägrä me mage babe cina cälu te jäätige Simeona me mene täapume.

³⁴⁻³⁵ Simeona teebibine miiji jaawenänige teeme mene ca, piba bägrä me mage Mariya ne umle mene jöjige egä, “Maane ngenecu mäpu cirege päpäna, epu pana turikä te mäame ngenecu lipu cire naatrapepi, ingle bucurage Israela biname cina ai bägrä ne cire jäägyepesi piba peeli cabu ca teeme mäpu daremu päpäname. Yepä, nuuja cina babo miiji teeme bau ca cirege päpäna. Yoo, Acejiyame teebine pa yaaboclomtepi Israela biname bime täapume, piyepu lui cina teebine jääsädusi, teepi teeme niya ngene atwanena pepu yaaboclomäjemus.”

³⁶ Siige, cuta puga ge yepä Acejiyame me mename biname, magebi gwene, teeme ngii Ana tune. Teeme babe me ngii Panuela, Asera me ingle cabu ca. Tabe molyege gwene, lui te teeme mamye cabu rooriye ne ecatige, ten cama seben kämäge faatu onajige,

³⁷ piba tabe cuubla waanajepi ngälu pui padare eitifooa kämäge oomlaname. Tabe lica nuuja gome waacluge, yepä iiwäreja mete caale bora waanajuge ciye bimu, Acejiyame me ngii ne yaawepäntuge irecu ätumuta ca cuta piyepu deedei cäco lenaja ca.

³⁸ Tabe mameta me toclige, pui padare Simeona mene jicemige. Tabe Acejiyame ne eso ecäridge teeme Bägrä täapume, piba mene pui bägrä poto cidi me jejananemige iyeta biname bine, Yerusalema ngalebora lui cina Acejiyame me padare ne jewagrijenisi teebibine niya cabu ca äsecrame.

Teepi Äcnäränisi Nasareta Cewe me

³⁹ Teepi liba iyeta pui cotre mule epiremäsi, lui Yageyame me Oogäräneji Mene cabu, piba Galilaya gawe cabu teeme cewe Nasareta me äcnäränisi.

⁴⁰ Bägrä te uutige, kokre äbitige. Tabe babo umle cama äbitige, piyepu Acejiyame te teebine babo miiji me jewenanige.

Yeesu Liba Imäbägrä Jage, Tabe Iiwäreja Mete me Ädige

⁴¹ Yoo, iyeta kämäge gaabegabe Yeesu me mage babe cina Yerusalema me waatnetnejäsi Äsuplengta trii täapume, Israela biname bime äsecrera Aikupito cabu ca ngene apename.

⁴² Yeesu liba twelb kämäge joomlige, tabe teeme mage babe cama pui trii täapume ädige, teeme mule lipu ge.

⁴³ Yoo, iyeta pui trii mule liba apirininisi, teeme mage babe liba gaabe cabu aaclige cewe me acnenutame, teeme bāgrā Yeesu lui Yerusalema je puma enajige, yepā mage babe nuuja umle lica ge peei poto cidi me.

⁴⁴ Teepee apu jaangige egā tabe niinäce gaabe me biname cama bādige, peei name pi pui bimu teepee papa aaclige ngālu māmleteca me, piba gije jecitāsi teebine ārngime teeme binamewale bau ca, piyepu gaabe cabu lui nuuja teeme biname cina otninisi teeme bau ca.

⁴⁵ Yepā, teepee teebine lica jepānāsi, peei name pi acnenutāsi Yerusalema me teebine puma ārngime.

⁴⁶ Neeneni bimu ingwe ca teepee teebine iiwāreja mete caale bora je jepānāsi, poto abiberāja biname cama adnatāneji ge. Tabe teebibine itemlājemige piyepu teeme mene cāngena jitecijemige.

⁴⁷ Iyeta biname lui cina teeme mene jitecijisi, cālu te jitemige teeme miiji daremu mene piyepu teeme umle poto cidi me.

⁴⁸ Teeme mage babe cina cālu te jāatige liba teebine puma jepānāsi. Mage te jejige egā, “Cāme bāgrā, maane ngeno me cibibine pepu niwenite? Māāme babe cama cine mage ngenecu māpu cama meebine nāārngenago.”

⁴⁹ Tabe teebibine mene jaajige egā, “Weene ngena tāāpume cebine nāārngeniye? Baa, weene umle lica gegi egā cane miiji cāme Babe me mete cabu nanajenige?”

⁵⁰ Yepā, teepee teeme mene ne opo lica ewatnāsi.

⁵¹ Yoo, Yeesu ten cama acnenutige Nasareta cewe me. Tabe teeme mene iyeta padare cāngena yāāteccjanuge. Teeme mage te iyeta pui mule bine ngenecu bora icranemige.

⁵² Siige, Yeesu babo ābitige, piyepu toraca umle cama ābitige. Biname cina teeme tāāpume ngenecu miiji me ābitininisi; Acejiyame cuta piyepu ngenecu miiji ge teeme tāāpume.

3

Yoane Niiye ca Āciseja Biname te Mene Jejananemige (Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Yoane 1:19-28)

¹ Yoo, padare apu ge: Fiftin kāmāge cama Babo Mopeyame Tiberiyu pui gawe ire jetwige Rooma cewe cabu ca. Poto teeme mameta biname ai fooma cina ai gawe maramara ire jetwemisi. Pontiyo Pilato te Yuudea gawe ne ire jetwige, Heroda te Galilaya gawe ne ire jetwige, teeme naane Pilipo te Iturea piyepu Trakoniti gawe bine ire jaatwige, piyepu Lusaniya te Abilene gawe ne ire jetwige.

² Pui padare cabu Anas piyepu Kayapa lui iiwāreja mope biname ge. Yoo, pui padare cabu Acejiyame me mene te tatyaramtige Sakariya me bāgrā Yoane bau me. Tabe lui puga ge daapo taatu cewe cabu je.

³ Tabe piba otnetnājige iyeta cewe maramara Yoridana baduge wajwa ta, biname bine jejananemige egā, “Weene weeme niya mule cabu ca atatrōngārineye Acejiyame bau me, niiye ca āciseja ne ecateye weeme kirece mule ne awabudnitame, siige Acejiyame te weeme niyaniya mule bine pa yāāyēblengemēpi.”

⁴ Yoo, mename biname Isaya te mene itu soogāremuji Yoane poto cidi me egā,

“Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jiicepi egā, ‘Yageyame me gaabe emacētnājeje,

weeme mule bine conocāco jēwenemēye teeme otni tāāpume.

⁵ Iyeta payapaya bine miiji äclidna,
piiyepu iyeta dorodoro gawe bine miiji ämuleca.
Cubecube gaabe bine miiji conocäco waweneca,
piiyepu dräcudräcu gaabe bine miiji lale wawena.

⁶ Piba iyeta biname cina pa jääpänepesi Acejiyame me niiya cabu ca äsecrera teeme tääpume.”

⁷ Siige, bucurage biname cina Yoane bau totninisi niye ca äciseja tääpume. Tabe teebibine jejemige egä, “Weeme angletneja lui cobyame pana gyene! Weene ai äciseja mule ca singi ucraname niya mule cabu ca, piba muye puupu cabu me lica otni, yepä weene lica toraca Acejiyame bau me lata-trongärininuye.

⁸ Weene miiji pui mule bine waweneca lui cina yaaboclomäjininusi egä weene niya mule cabu ca ituge atatröngära. Gone weemeweme lajanan-inuye egä, ‘Cine Abrahamo me kaakesaare gemi, peei name pi miiji gemi. Cane jijenininine egä Acejiyame ibibi gyene nuuja bägrä Abrahamo tääpume wawena ai kula cabu ca, tabe liba singi gyene.

⁹ Weene epu pana gemi uli liiyepu. Yäpä acitäneji gyene uli maape je. Iyeta uli lui cina miijirage kuu lica, yäyemepesi, pa yaargawemepesi, muye cabu me pa yiisabepesi ayime.”

¹⁰ Siige, biname cina teebine itemlisi egä, “Cine ngena ne miiji wawena?”

¹¹ Tabe teebibine jejemige egä, “Laati te neeneni cäbletääpe cama, miiji gyene yepä ceera biname ne lui teeme cäbletääpe lica gyene, piiyepu lui cina deedei cama yaacrajuge, miiji gyene pacupacu ätreca.”

¹² Poto täks rarekaake atomleca biname cina cuta teeme bau otninisi niye ca äciseja tääpume, siige itemlisi egä, “Abiberäja biname, cine te cuta ngena miiji wawena?”

¹³ Tabe teebibine jejemige egä, “Gone rarekaake papa uutecrena, yepä weene biname bime toraca täks rarekaake taatu yaawadanemuye.”

¹⁴ Piba poto cubu biname cina teebine itemlisi egä, “Cine cuta lipu? Cine ngena ne miiji wawena?”

Tabe cuta teebibine jejemige egä, “Gone nuuja biname bime rarekaake juutecranemuye, coo rarekaake walya aitneja cabu ca gone yaacatuye, yepä weeme kaakesea daremu pui rarekaake ibibi yaawadanemuye. Gone cerämu poto tääpume singi.”

¹⁵ Yoo, iyeta Israela biname cina niya cabu ca äsecrera biname ne jewagri-jenisi. Teepei liba Yoane me umle mene itecijemige, piba ngene jotwananinisi egä pama tabe sine.

¹⁶ Piba Yoane teebi-bine jejemige egä, “Cane weebibine niye ca jicisäjenininine Acejiyame me ngii cabu, yepä lui biname te tädenige, tabe cäme bau ca epu baborage gyene egä cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea bine iibirame. Tabe weebibine Aceji Seemo ca piiyepu muye ca pa jicisäjipi.

¹⁷ Teeme padare cudecewe lica gyene miiji mule biname piiyepu niya mule biname bine abelename. Tabe epu pana gyene calwacupi biname liiyepu lui teeme wiiti kuu ämleceja gwidape pisi nyene ime cabu. Tabe miiji kuu bine pa jaabalodnemepi, piba pa yaawademepi mete me, yepä mälwä pa juubudäremepi ätuma cäco muye cabu.”

¹⁸ Yoo, bucurage mene ca Yoane te biname bine cängena yaablawäjemuge, teebibine miiji mene jaajanemuge.

¹⁹ Tabe cuta Mopeyame Heroda ne eblawäjige, inge Heroda teeme naane me coga Herodiyas juutecrige, teeme coga me jowenige, piyepu bucurage nuuja niya mule bine jaawenemuge.

²⁰ Piba Heroda nuuja niyarage mule ne jewenige, tabe liba Yoane ne krokeciye mete bora ecitige.

*Yeesu Niye ca Äciseja Mule ne Ecatige Yoane bau ca
(Matayo 3:13-17; Mareko 1:9-11)*

²¹ Iyeta biname liba Yoane bau me seclige, tabe te teebibine niye ca äcisejame Acejiyame me ngii cabu, cuta Yeesu äciseja ne becatige Yoane bau ca. Egäcäro Yeesu Acejiyame bau irecu ätumutige, cabucewe te äplige,

²² piyepu Aceji Seemo te täinige teeme papa cabu me gimäe ele pana opo cama. Siige, tagepogogo te cabucewe ca tiicige egä, “Maane căme ngenecurage bägrä gäte. Cane baborage ngenecu miiji gäne mäame tääpume.”

*Yeesu me Kaakesaare poto cidi me
(Matayo 1:1-17)*

²³ Yeesu liba gije jebacitige teeme abiberäja kaakesea wawename, tabe piba teeti kāmäge cama ge. Biname cina apu jengemige tawe Yoosepa me bägrä ge. Yoosepa me babe lui Heli sine; Heli me babe lui Matat sine;

²⁴ Matat me babe lui Leebi sine; Leebi me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Yanai sine; Yanai me babe lui Yoosepa sine;

²⁵ Yoosepa me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Aamos sine; Aamos me babe lui Nahuma sine; Nahuma me babe lui Cesili sine; Cesili me babe lui Nagai sine; Nagai me babe lui Maati sine;

²⁶ Maati me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Semei sine; Semei me babe lui Yoseka sine; Yoseka me babe lui Yooda sine;

²⁷ Yooda me babe lui Yoanan sine; Yoanan me babe lui Reesa sine; Reesa me babe lui Serubabelu sine; Serubabelu me babe lui Salatiyelu sine; Salatiyelu me babe lui Neeri sine;

²⁸ Neeri me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Aadi sine; Aadi me babe lui Kosam sine; Kosam me babe lui Elmada sine; Elmada me babe lui Cera sine;

²⁹ Cera me babe lui Yosuwa sine; Yosuwa me babe lui Eliyesa sine; Eliyesa me babe lui Yorim sine; Yorim me babe lui Matat sine; Matat me babe lui Leebi sine;

³⁰ Leebi me babe lui Simeona sine; Simeona me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yoosepa sine; Yoosepa me babe lui Yoonam sine; Yoonam me babe lui Eliyakima sine;

³¹ Eliyakima me babe lui Melea sine; Melea me babe lui Mena sine; Mena me babe lui Matata sine; Matata me babe lui Natana sine; Natana me babe lui Daawida sine;

³² Daawida me babe lui Yese sine; Yese me babe lui Obeda sine; Obeda me babe lui Boasa sine; Boasa me babe lui Salamona sine; Salamona me babe lui Naasona sine;

³³ Naasona me babe lui Aminadaba sine; Aminadaba me babe lui Arama sine; Arama me babe lui Hesoroma sine; Hesoroma me babe lui Perese sine; Perese me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yakobu sine;

³⁴ Yakobu me babe lui Isacako sine; Isacako me babe lui Abrahamo sine; Abrahamo me babe lui Teera sine; Teera me babe lui Nahora sine; Nahora me babe lui Seruge sine;

³⁵ Seruge me babe lui Reeu sine; Reeu me babe lui Pelege sine; Pelege me babe lui Èbere sine; Èbere me babe lui Seela sine;

³⁶ Seela me babe lui Kainan sine; Kainan me babe lui Arpasada sine; Arpasada me babe lui Seem sine; Seem me babe lui Nooa sine; Nooa me babe lui Laameke sine;

³⁷ Laameke me babe lui Metusela sine; Metusela me babe lui Eenoka sine; Eenoka me babe lui Yaarede sine; Yaarede me babe lui Mahalalel sine; Mahalalel me babe lui Kainan sine;

³⁸ Kainan me babe lui Enosa sine; Enosa me babe lui Seeta sine; Seeta me babe lui Adamu sine; piyepu Adamu me babe lui Acejiyame sine.

4

Satani te Yeesu ne Epicetnärige (Matayo 4:1-11; Mareko 1:12-13)

¹ Yeesu liba acnenutige Yoridana Baduge gome ca, Aceji Seemo te babo äbitige ten cabu, teebine ecanige daapo taatu cewe me.

² Puga Satani te teebine mage epicetneräjige footi bimu cama. Iyeta pui padare tabe nuuja deedei lica erwige, peei name pi pui footi bimu liba apirinini, tabe baborage loolomecewe ge.

³ Satani piba teebine jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula ne jeji buluduu me atepengtame.”

⁴ Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yääcärimuge biname bine.’”

⁵ Piba Satani teebine caburage me ecanige, wata jewabäjige iyeta marara mope biname bime gawe,

⁶ jejige egä, “Cane meebine yageyame pa naawenepene iyeta ai gawecewe täapume, piyepu iyeta teeme biname piyepu iyeta teeme jamyacu gwidape bine mäame ime cabu pa yaacranemepene, inge cane te iyeta ituge waadena, peei name pi cane laati ne singi ceera, cane miiji gäne teebine ceerame.

⁷ Maane liba kokorare ca ääpednutenite cäme täapume cebine awejename, piba ai gwidape iyeta lui mäami nemi.”

⁸ Siige, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige, ‘Yageyame mäame Acejiyame ne yaawejanuye, cuta teeme taatu singi ne jewenepi.’”

⁹ Puma cita ca Satani teebine Yerusalema me ecanige, iiwäreja mete caburage toro cabu etecwamtige, puma jejige egä, “Maane liba Acejiyame me bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacamti gawe me,

¹⁰ inge Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te teeme mename seemo bine pa jaajemepi meebine cängena ire atwime.

¹¹ Teepi meebine teeme ime cabu pa naacanepesi, piba maane mäame ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’”

¹² Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Maane gone läbitute Yageyame mäame Acejiyame ne apicetnärame.’”

¹³ Siige, Satani liba iyeta epirige Yeesu ne apicetnära, tabe piba teebine ebmalige, ingwe padare ne jewagrijenige.

Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu (Matayo 4:12-17; Mareko 1:14-15)

¹⁴ Puma cita ca Yeesu acnenutige Galilaya probins me; Aceji Seemo me kokre lui ten cama ge. Teeme poto cidi me idre mene ecanisi pui gawe iyeta poto ta.

¹⁵ Tabe biname bine ebiberäjemige teeme maramara abasecretna mete cabu, piyepu iyeta biname cina teebine ewepyeräjisi.

*Nasareta Cewe Biname cina Yeesu ne Jigyisi
(Matayo 13:53-58; Mareko 6:1-6)*

16 Yeesu ädige Nasareta cewe me, tabe luma babo me äbituji. Israela biname bime Sabade bimu cabu, tabe abasecretna mete me ädige, teeme mule liiyepu. Tabe puma abujängtige Oogäräneji Mene acnemame.

17 Teepei peba ecärisi Isaya lui ne soogäruji. Tabe peba ne jüitnige, jepänige ai mene luma oogäräneji ge, siige ecnemige egä,

18 “Yageyame me Seemo pisi nyene cäme cabu.

Tabe peei name pi cebine itu najepi teeme Mijji Mene owecu mete biname bine jajanenama.

Tabe cebine itu nätyepipi krokeiiye mete biname bine mene jajanena teeme äsecrera poto cidi me,

piiyepu irecu mäasumäsu biname bine jajanena egä teepei teeme irecu ca cängena cirege päpänena.

Tabe cebine itu nätyepipi biname bine ätityerame teeme mäpu ireclota cabu ca äsecrera,

19 piiyepu iicemame egä, ‘Yageyame me ätityera padare lui age sena.’”

20 Siige, Yeesu piba peba ne iclubicige, kaakesea biname bau me ewecnistige, adnatige. Iyeta biname pui abasecretna cabu teebine ire jetwisi.

21 Tabe teebibine jejemige egä, “Page ai Oogäräneji Mene te toraca me äbitenige weeme ätecija cabu.”

22 Siige, teepei iyeta singi ge teeme mule täapume, cälu te jitemige, ingle babo miijirage mene täsige teeme tage cabu ca. Piba teemeteme ätemläjiniisi egä, “Nää, ai lui Yoosepa me bägrä gyene?”

23 Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne weene singi cebine mime sasa mene jajime egä, ‘Dokta maane mäamämu miiji me äbiti!’ Weene cuta singi cebine jajime egä, ‘Cine mene nitacijinige egä maane ciitaca mule ne Kaprenauma cewe cabu tewenemumete. Maane peei bine ama jewenemi mäamerage cewe cabu!’

24 Cane weebibine jijenininine egä ngänu gyene nuuja cewe biname cina mename biname täapume singi, teemerage cewe biname cina teeme mene lica jaacatusi.

25 Yoo, weene mename biname Eliya me padare poto cidi me ngene jotwananineye. Puga ngupe te lica seciruji nesae kämäge cebo cama, piiyepu gane te täduji iyeta poto ta. Cane weebibine jijenininine egä cuubla bucurage ge pui padare Israela gawe cabu,

26 yepä Acejiyame te lica Eliya ne jityepuji teeme yepä ne ätityerame. Eewe, Acejiyame teebine jityepuji Sidona gawe cabu, Sarepata cewe me, puga tabe yepä cuubla ne utityäruji.

27 Yoo, weene ngene jotwananineye cuta nuuja mename biname Elisa me padare poto cidi me. Piba puga ge Israela gawe cabu bucurage biname niyarage täape pita cama, yepä lica teeme yepä te miiji ne jepänuji, yepä Nacamano lui Suriya gawe biname ge, tabe taatu miiji ne jepänuji. Yoo, pui sasa mename biname cina ätrunga ne jepänäsi nuuja gawe cabu, yepä lica teeme Israela biname bime bau ca.”

28 Pui abasecretna biname cina liba Yeesu me mene itecijemige, baborage claahe te teebibine joomlemige.

29 Teepei abujänginiisi, teebine iyecräjisi cewe cabu ca, ecanisi pui podo papa cabu, teeme cewe lui podo wajwa cabu jage, siige teepei singi teebine puma cita ca ajarame,

30 yepä Yeesu teeme ngalebora ädige, siige ebmalemige teebibine.

*Yeesu Niiya Cable ne Iyecräjige
(Mareko 1:21-28)*

³¹ Yeesu puma cita ca Kaprenauma cewe me ädige, lui gyene Galilaya Probins ngalebora. Tabe biname bine ebiberäjemige Sabade bimu cabu.

³² Teepi iyeta mutäcäco äbitininisi teeme abiberäja mene name pi, ingle teeme mene kokre piiyepu conocäco cama ge.

³³ Abasecretna mete cabu puga ge yepä biname niiya cable te lui ne yaacananuge. Tabe babo tage ca jejige egä,

³⁴ “Yeesu Nasareta ceweyame, maane singi ngena wawenname cime tääpume? Maane cibibine sabe wawenname? Cane umle gäne maane laasi näte: maane lui Acejiyame me conocäcorage Bägrä gäte!”

³⁵ Yeesu niiya cable ne kokre cama jejige egä, “Maane bojä naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!” Niiya cable te pui biname ne gawe cabu ijarige, iyeta biname bime opo gaabe piba tasatige teeme cabu ca, yepä teebine lica nuuja niiya jewenige.

³⁶ Iyeta peei biname mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai lipu mene gyene? Teeme conocäco piiyepu kokre pisi nyene niiya cable bine mene jajime, siige teepi täsigel!”

³⁷ Siige, teeme poto cidid me idre ecanisi pui gawe iyeta poto ta.

*Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenemige
(Matayo 8:14-17; Mareko 1:29-34)*

³⁸ Yeesu piba abasecretna mete ne sebmalige, Simona me mete me ädige. Simona me gite molyege puga ge gebale cama ge. Pita name pi teepi Yeesu ne jejisi teebine ätityerame.

³⁹ Tabe ädige teeme ute puupu gome jeclajutige, teeme gebale pita ne jejige teeme bau ca äyebingtame. Siige, pita te obmalige teebine, tabe piba taatu abujängtige, teebibine mogobi jewenemige.

⁴⁰ Yoo, bimu äpula ingwe ca, iyeta biname cina teeme pita biname bine sewademisi Yeesu bau me. Tabe ime ecitanige teeme papa cabu, iyeta miiji me jewenemige.

⁴¹ Niiya cable cina poto pui biname bine sebmalemisi. Teepi babo tage ca jicemisi egä, “Maane Acejiyame me Bägrä gäte!”

Yeesu teebibine bojä jewenemige, ingle teepi umle ge egä tabe Keriso sine, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

*Yeesu Mene Jejanemige Maramara Abasecretna Mete cabu je
(Mareko 1:35-39)*

⁴² Baani liba siplige, Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige biname cäco cewe me. Siige, biname cina gije abacitinisi teebine ärngime, siige liba jepänisi, jejisi egä, “Gone cibibine nibmalininute!”

⁴³ Yepä, tabe jejemige egä, “Ai Miiji Mene Acejiyame te biname bine Waadena poto cidid me, cane miiji cuta nuuja cewe maramara cabu jajanena, ingle Acejiyame peei tääpume cebine itu nätyepuji.”

⁴⁴ Piba Yeesu biname bine mene jejanemige teeme maramara abasecretna mete cabu Yuudea gawe iyeta poto ta.

5

*Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige
(Matayo 4:18-22; Mareko 1:16-20)*

¹ Nuuja taje Yeesu liba Genesareta* Sawa ligi je jeclajutige, biname cina seclige, teebine jewaclomtisi, teeme mameta me ätjyecäjininisi Acejiyame me mene teeme bau ca ätecijame.

² Tabe piba neeneni poo bine jääpänige doro cabu, cibi bade biname lui bine aabmalisi net äcisejame.

³ Yeesu piba acenutige yepä pui poo cabu, pui lui Simona me poo ge, siige teebine itemlige poo ne matikolä atyepaitame niye cabu me. Yeesu poo cabu adnatige, piijepu puma cita ca biname bine cängena ebiberäjemige.

⁴ Tabe liba mene jajanena siige, Simona ne jejige egä, “Piijeme ai poo ne jewetänti uugle niye cabu me. Weeme net bine niye bora icranemeye cibi oomläjecame.”

⁵ Simona piba teebine jejige egä, “Babo biname, cine ciye baborage kaakesea jewenisi ngälu sewalige, piijepu nuuja cibi bine lica joomlemisi, yepä mäame mene name pi, cane net bine icranenenine.”

⁶ Teepi peei jewenisi, piba bucurage cibi bine joomläjemisi, net te mameta ädereca cibi mäpu name pi.

⁷ Teepi teeme cibubade binamewale nuuja poo cabu ca ime ca tewenemisi, teebibine ätityerame. Teepi aalige, piba neeneni poo bine cibi ca gigri jäängärisi ngälu poo cina mameta abuma.

⁸ Yoo, Simona Peteru liba peei mule ne jepänige, kokorare ääpednutige Yeesu gome, teebine jejige egä, “Yageyame, căme bau ca äyebtingti, ingle cane conocono mule biname gänel!”

⁹ Tabe peei mene jiiçige, ingle tabe teeme biname cama iyeta mutäcäco äbitininisi cibi lipu bucurage jepänemisi.

¹⁰ Cuta teeme nuuja cibubade binamewale Yakobu piijepu Yoane, Jebedayo me bğrä, teepi cuta mutäcäco äbitäsi. Yeesu piba Simona ne jejige egä, “Wälu gone! Weene ingwe ca lica cibi bine joomlemuye, yepä biname bine pa joomlemepeye căme bau waadename.”

¹¹ Teepi poo neeneni aatecwamtisi doro cabu, piba iyeta gwidape sebmalemisi Yeesu cama otnime.

*Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige
(Matayo 8:1-4; Mareko 1:40-45)*

¹² Nuuja taje Yeesu liba yepä cewe cabu jage, biname puga ge lepera pita cama. Tabe liba Yeesu ne jepänige, teemämu gawe cabu ajarige Yeesu gome, teebine itinärige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita căco me wawena!”

¹³ Yeesu ime uutige, teebine joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita căco äbiti!” Piba taatu pui lepera pita te teebine ebmalige.

¹⁴ Yeesu piba teebine kokre cama jejige egä, “Gone nuuja biname bine ai pototo cidi me jaajanemute, yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe meebine ire pa naatwanäjepi egä maane miiji gäte. Piba mäame owecu gwidape teebine ecäri tabe Acejiyame ne iiwärejame, Moose lipu mule ne ebiberäjemuji. Peei ne jewenepi, piba biname cina umle pa läbitipesi egä mäame pita siige.”

¹⁵ Yepä, Yeesu pototo cidi me idre ecananisi iyeta pototo ta. Bucurage biname cina piba teeme bau me saacluge teeme mene ätecijame piijepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame.

¹⁶ Yepä, tabe liba padare bine jääpänanemuge, piba biname căco cewe me waatnetnäjuge Acejiyame ne puma awejename.

* 5:1: Genesareta: Genesareta lui nuuja ngii gyene Galilaya sawa tääpume.

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Mareko 2:1-12)*

17 Nuuja bimu Yeesu liba biname bine ebiberäjemige, poto Parisea sigu biname piyepu poto cotre abiberäja biname puga adnatäreji ge. Teepi ituge abasecretna iyeta cewe Galilaya Probins cabu ca piyepu Yuudea Probins cabu ca cuta poto lui babo cewe Yerusalema ca. Siige, mime Yageyame me kokre puga ge pita biname bine miiji me wawenecame.

18 Yoo, poto biname cina piba waaku cabu secanisi biname ne lui me tääpe nuuja poto budre ge. Teepi liga teebine ecanisi mete ngalebora Yeesu me opo gaabe je acitame,

19 biname ca mete tapanige, peei name pi äblicäco teebine äsinglenta piyeme. Yoo, teepi piba teebine ecanisi mete toro cabu me, puma bora cängena jewenisi, teebine waaku cabu puma cita ca siyiniisi mete bora biname tomi ngalebora me, Yeesu me opo gaabe je ecitisi.

20 Yoo, Yeesu liba jepänemige egä teepi baborage ätrunga cama gemi, piba tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte mäame niyaniya mule cabu ca.”

21 Siige, pui Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Luma cita ca gyene ai biname, lui te Acejiyame me ngii pepu jiseblecäjjenige? Nuuja biname te ibibi lica ge biname bime niya mule äyebhengame, yepä Acejiyame taatu ibibi gyene peei ne wawename.”

22 Yeesu teeme ngenne atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, “Weene ngenno me pepu ngenne jotwananiniye weeme ngenecu bora je?”

23 Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gate mäame niya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi?’

24 Cane weeme täapume aboclomtenine egä cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme conocäco pisi nyene ai gawecewe cabu biname bime niya mule äyebhengame.” Tabe piba pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cane meebine naajenine, abujängti, mäame waaku ne ecati, mete me ädi!”

25 Piba taatu peei biname te iyeta biname bime opo gaabe abujängtige, teeme waaku ne ecatige, gege cama mete me ädige. Tabe Acejiyame ne ewepyeräjjenige.

26 Biname iyeta mutäcäco äbitininiisi. Wälu cama teepi Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Mararage ciitaca mule ne cine page bii jepänisi.”

*Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige
(Matayo 9:9-13; Mareko 2:13-17)*

27 Peei mule ingwe ca Yeesu asatige sawa ligi me, puga babo gaabe gome yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige, ngii Leebi. Tabe adnatäneji ge kaakesea puupu cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.”

28 Piba Leebi abujängtige, teeme kaakesea iyeta gwidape cama ebmalemige Yeesu cama otnime.

29 Siige, Leebi babo soriyomu jewenige Yeesu täapume. Bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu nuuja biname cina puga ten cama deedei äbitininiisi.

30 Puma cita ca poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname lui cina teeme yepä sigu cabu, teepi Yeesu me abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngenno me deedei äbitinininiye täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname cama?”

³¹ Yeesu pui mene itecijige, teebibine jejemige egä, “Biname lui cina miiji birige, teepi singi lica dokta täápume, yepä biname lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täápume.

³² Yoo, cane lica tädujine biname bine ala asoglecame lui cina apu jaange-muge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine teeme ngenecu atatrongärame Acejiyame bau me.

Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Mareko 2:18-22)

³³ Poto biname cina Yeesu ne mene jejisi egä, “Yoane niye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge poto bimu cabu Acejiyame ne awejename, piyepu Parisea sigu biname bime abiberäja bägrä cina cuta peei yepä mule ne jaawenusi, yepä mäáme abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi iyeta bimu gaabegabe.”

³⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, Atejäclmuta soriyomu ne liba yaac-litisi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge.

³⁵ Yepä, padare te pa patyaramtepi liba mamye rooriye ne pa yaacatepesi. Teepi piba pa yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.

³⁶ Yeesu ngene ca agli mene jejemige, neeneni mule bine aaboclomtige. Tabe jejemige egä, “Biname te licarage pläsu ne yääderäruge kirece cäbletääpe cabu ca sasa cäbletääpe bora cabu acitame, ingle peei mule te neeneni cäbletääpe bine sabe jaawenuge: kirece cäbletääpe piba äderera birige, pi-yepu sasa cäbletääpe miiji opo lica birige kirecerage pläsu cama.” Yeesu pepu jejemige, naace popi tabe singi biname cina umle äbitame egä teepi liba singi Acejiyame me kirece mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna.

³⁷ Tabe piba jejemige egä, “Piyepu nuuja te kirece waina niye ne lica yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye teeme kokre te sasa tääpe ca wawenäneji gwidape ne yääpluge, ingle tuutnecuge. Siige, waina niye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge.

³⁸ Eewe! Umle biname te kirece waina niye kirece tääpe cabu jäängäruge.

³⁹ Yoo, nuuja biname te lica kirece waina niye täápume singi, tabe liba sasa ne yaapicnantuge, yepä jiiçuge egä, ‘Sasa lui miijirage gyene.’” Siige, Yeesu peei mene biname bine jejemige aboclomtame egä biname cina singi lica sasa mule ne abmalame kirece mule täápume.

6

Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Matayo 12:1-8; Mareko 2:23-28)

¹ Israela biname bime Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora gaabe cabu ädige. Teeme otni cabu abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime ca mälwä bine jimlecäjemisi, kuu taatu bine erwäjemisi, gaabe cabu otnetneja biname bime mule lipu ge.

² Poto Parisea biname cina piba abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngena ne jeweniye? Mime cotre pisi nyene pepu kaakesea wawena Sabade bimu cabu!”

³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Nää, weene lica mene ituge acnema Daawida teeme biname cama ngena itu jewenuji, teepi liba loolomecewe icrajuji?”

4 Tabe Acejiyame me iiwäreja mete me abacituji, buluduu ne ecatuji, lui Acejiyame täápume iiwäräneji ge, peei ne erwuiji, piiyepu lui biname ten cama teebibine ecäremuji teeme deedei täápume. Yoo, mime täápume cotre gyene buluduu puma cita ca acata loolo me, yepä iiwäreja biname taatu peei bine yäärwäjimusi.”

5 Siige, Yeesu piba jejemige egä, “Yoo, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane Yageyame gäne Sabade bimü täápume. Cäme conocäco pisi nyene jajime ai bimü cabu ngena wawename.”

*Biname Lui me Camu Poto Ime Duudemu Ge
(Matayo 12:9-14; Mareko 3:1-6)*

6 Cuta nuuja taje Sabade bimü cabu, Yeesu abasecretna mete me abacitige biname bine ebiberäjemige. Biname puga ge lui me camu poto ime duudemu ge.

7 Poto cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigü biname cina singi inle ne päpäname Yeesu ne aitnejame. Teepi peei name pi Yeesu ne cängena ire jetwisi egä tabe pama pui biname ne müiji me jewenige Sabade bimü cabu.

8 Yepä, Yeesu teeme ngena atwanena umle ge, pui biname lui me ime duudemu ge, teebine jejige egä, “Abujängti, tädi aimä niinäce gaabe me.” Puma cita ca pui biname te abujängtige, Yeesu gome jeclajutige.

9 Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Yoo, cäme ätemlä pisi nyene weeme täápume. Cotre mene te lipu jicenige, mine ngena müiji ge wawena Sabade bimü cabu: biname ne müiji wawena, coo biname ne niija wawena? Biname ne ätityera ireclotame, coo biname me ireclota ne sabe wawena?”

10 Tabe iyeta biname bine cängena ire jetwemige, piba peei ime duudemu biname ne jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe pepu jewenige, siige teeme ime te müiji me äbitige.

11 Yepä, pui cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigü biname teepi iyeta mage claabe te joomlemige, teemeteme ätemläjinisi egä, “Mine ngena jewenenisi ai biname täápume?”

*Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäcremige
(Matayo 10:1-4; Mareko 3:13-19)*

12 Nuuja taje Yeesu podo cabu me jegelige irecu ätumutame.

13 Tabe iyeta pui ciye puma enäjige Acejiyame bau irecu ätumutanige. Bimü te liba tacitige, tabe teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglecmige teeme bau otnime, piba twelb bine jejäcremige pui tomi cabu ca teeme ätyepäneji biname täápume äbitame.

14 Age tema pui twelb biname: Simona tabe lui ne einige Peteru ca, piiyepu teeme igane Andrea; Yakobu piiyepu Yoane; Pilipo piiyepu Bartoloma;

15 Matayo piiyepu Tooma; Yakobu Alapeus me bägrä piiyepu Simona, lui Kanana sigü biname ge;

16 Yuuda, lui nuuja Yakobu me bägrä ge, piiyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre täápume awaba biname äbitige.

*Yeesu Biname bine Ebiberäjemige piiyepu Pita cabu ca Müiji me Jewenemige
(Matayo 4:23-25)*

17 Yeesu pui biname cama täinige podo cabu ca, jeclajutige gawe müiji cabu. Bucurage teeme abiberäja bägrä puga ge ten cama, piiyepu bucurage biname lui cina teeme bau me seclige iyeta Yuudea gawe cabu ca, piiyepu babo cewe Yerusalemä cabu ca, cuta piiyepu neenenä malu cewe Turo piiyepu Sidona cabu ca.

18 Teepe seclige teeme mene äteciame piyepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame. Lui bine niyaniya cable cina niyarage ngene atwanena cama yaawadanemusi, teepi cuta miiji me äbitininisi.

19 Yoo, iyeta biname cina singi teebine oomlaname, ingle kokre te teeme cabu ca tasatenige teebibine iyeta miiji me wawename.

*Ngenecu Miiji piyepu Ngenecu Mäpu
(Matayo 5:1-12)*

20 Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ire jetwemige, jejemige egä, “Weene lui owecumete pana inajininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene Acejiyame me waadena cabu itu yääbäcnepeye.

21 Weene lui loolomecewe gemi page, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene camuge cirege päpäna.

Weene page lui cina ele ingenininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene ngange gege cama cirege.

22 Ngenecu miiji äbitineye biname cina liba weebibine jimugetninus, jigynusi, jicnecinus, coo piyepu weeme ngii sabe jiwenninusi, ai name pi ingle weene cebine nätrunguye, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine.

23 Yoo, piba ngenecu miiji me äbitineye piyepu gege cama uuplatäjäneye, ingle miijirage daremu pisi nyene weeme täapume cabucewe je. Yoo, teepi lui cina weebibine niya jiwenninusi, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewenenanemumesi Acejiyame me mename biname bime täapume.

24 Yepä, weene lui cina dogwe biname pana inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitineye, ingle weeme lui plowa pana ireclota ituge päpäna, siige cirege apira.

25 Weene lui cina camuge apanininiye page, ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene loolomecewe cirege lenaja.

Piyepu weene lui cina ngange cama inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene ele cire ingenitnipi.

26 Ngenecu mäpu me äbitipeye, weene lui bine iyeta biname cina jäje iwepyräjininusi. Yoo, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewenenanemumesi walya mename biname bime täapume.”

*Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me
(Matayo 5:38-48; 7:12a)*

27 Yeesu cääri biname bine mene jejemige egä, “Cäme mene piti nemi weeme täapume lui cina cebine nätecijeniyä egä weeme cubuyame bime täapume singi inajipi. Lui biname cina weebibine jimugetninus, weene teebibine cuta yäätityeräjemuye.

28 Lui biname cina weebibine mene ca niya me jiwenninusi, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji täapume. Cuta teeme täapume irecu lätumutinuye lui cina weeme ireclota mäpu me jiwenninusi.

29 Yoo, biname te liba weeme nuuja ne yoororuge lakace cabu, tabe miiji cuta atatrongta nuuja poto lakace ne ceerame. Biname te liba weeme nuuja me ätrugera gwidape ne yaacatuge, gone teebine iibana cuta soto ne acata.

30 Lui biname te weebibine liba itinärinuge, weene teeme singi gwidape yääcäruye, piyepu biname te liba weeme gwidape ne yaacatuge, gone teebine jaajuye peei ne awecnistame.

31 Yoo, weene singi biname cina ngena wawename weeme täapume, weene miiji pepu wawena teeme täapume.

³² Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme täápume singi, ingle cuta niija mule biname cina pepu jaawenemusi.

³³ Piiyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bine taatu miiji jaawenemuye lui cina weebibine miiji niwenin- inuge. Cuta niija mule biname cina pepu jaawenemusi.

³⁴ Piiyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bine taatu gwidape watawata yääcäremuye lui cina weebibine gwidape pagege awecnista. Cuta niija mule biname cina teeme gwidape nuuja niija mule biname bine yääcäremusi, teepi liba yepä pana gwidape teeme bau ca pagege päpäna.

³⁵ Pepu mule lica ge ibibi, yepä weene weeme cubuyame bime täápume singi inajipi, teebibine miiji jaawenemuye, piiyepu gwidape liba watawata yääcäremuye biname bine, gone awagrija peei awecnista täápume. Acejiyame te piba weebibine babo daremu cire icäripi, piiyepu Caburage Acejiyame me bägrä pagege weene lenaja. Ingle tabe cuta niija mule biname bine owecu jaawenemuge, piiyepu eei bine lui cina eso mene umle cäco iicana.

³⁶ Yoo, weene iyeta biname bine epu pana owecu jaawenemuye, mime Babe Cabu je biname bine owecu lipu jewenininige.”

Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me

(Matayo 7:1-5)

³⁷ “Weene gone biname bine jaatranemuye, piba Acejiyame weebibine lica cirege atrana; gone singi nuuja biname te mäpu daremu ne päpäname, piba Acejiyame weebibine lica mäpu daremu cirege ceera. Nuuja biname bime niija mule bine weeme ngenen atwanena cabu ca yääyecräjemuye, piba Acejiyame weeme niija mule bine cirege äyecreja.

³⁸ Nuuja biname bine gwidape yääcäremuye, piba Acejiyame weebibine gwidape pa icäripi. Yoo, tabe bucurage ätityera weebibine pa icäripi. Epu pana diiba te deedei ca lipu tapanuge, weeme ime ibibi lica birige iyeta teeme miiji oomlana, weeme ireclota cuta pa tapanepi teeme miiji ca. Yoo, weene liba nuuja biname ne matimati yäätiyäruye coo baborage yäätiyäruye, Acejiyame te yepä ibi weebibine pagege ätityera.”

³⁹ Yeesu cuta ngenen ca agli mene jiiçige egä, “Yepä, irecu määsumäsu biname te äblicäco nuuja irecu määsumäsu biname ne gaabe cabu awecluja. Tabe liba peei ne jaawenuge, siige teepi iyeta cäsu cabu me laatramuge.

⁴⁰ Yoo, abiberäja bägrä te lica ge baborage teeme abiberäja biname cabu ca, yepä iyeta abiberäja bägrä lui cina iyeta cängena labiberäjininusi, piba teepi teeme abiberäja biname pana pagege äbita.

⁴¹ Weene ngenen me singi matikolä conocono weeme nuuja biname me ireclota cabu päpäname, yepä baborage conocono weeme ireclota cabu weene lica päpäna?

⁴² Peei lui epu pana mäame irecu cabu baborage uli pargi liba pisi nyene piiyepu maane liba mäame biname ne jaji egä, ‘Cäme biname, cane mäame irecu cabu ca pläpu ne jaacatene!’ Weene walya biname gemi! Weene miiji niinäce uli pargi ne weeme irecu cabu ca acata, piba weene cängenarage jepäneniye weeme biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.”

Abiberäja Mene Uli piiyepu Teeme Kuu poto cidi me

(Matayo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Yeesu piba jiiçige egä, “Miijirage uli te lica yääyuge niiyarage kuu cama; cuta piiyepu niiyarage uli te lica miijirage kuu cama yääyuge.

44 Yoo, weene iyeta uli bine opo yaawatnemuye teeme kuu cabu ca: weene äblicäco miijirage kuu epu piigi kuu bine äwäcuta gaalegale seea cabu ca, coo waina kuu bine äwäcuta käkäco mete cabu ca.

45 Yoo pepu pana gemi, biname lui me miijimiji ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piijepu teeme mene cuta miijirage gemi. Yepä, biname lui me niiyaniya ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piijepu teeme mene cuta niijarage gemi. Ingle biname bime tage cabu ca lui mene cina täsuge, peei lui teeme ngenecu bora cabu ca saacluge.”

*Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Matayo 7:24-27)*

46 Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ngenome cebine nainuye ‘Yageyame’ ca, yepä cäme singi mene lica jaawenuye?”

47 Yoo, iyeta biname lui cina cäme bau me saacluge, cäme mene yäätəcijemuge, piba cuta yaacatusi ibi wawename,

48 teepi lui epu pana biname liijepu lui te miijirage mete ne erangige. Tabe gawe ngalebora me juurige kula luma birige, piba cängena caage bine jermecimige, mete ne peei cabu erangige. Siige, igi te tädige, pui mete ne irmitige, yepä lica apinicige, ingle kokrerage caage cabu rarangäneji ge.

49 Yepä, lui biname te cäme mene papa yäätəcijuge, yepä lica jaawenuge, tabe lui epu pana biname liijepu lui te caage bine tumerage je jermecimige, cuta peei cabu mete ne erangige. Igi liba tädige, pui mete ne ijarige, mete te itramige, siige iyeta sabe äbitige.”

7

*Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige
(Matayo 8:5-13)*

1 Yeesu liba iyeta peei mene epiremige biname bine jajanename, piba tabe Kaprenauma cewe me abacitige.

2 Pui cewe cabu puga ge yepä Rooma cabu ca cubu mope biname. Teeme ngenecurage kaakesea bägrä baborage pita cama ge budre mameta.

3 Pui Rooma cubu mope biname te liba mene itecijige Yeesu poto cidi me, tabe poto Israela modamoda biname bine Yeesu bau me jityepemige teebine ätemlame teeme kaakesea bägrä ne miiji wawename.

4 Pui Israela modamoda biname cina seclige, Yeesu ne owecu cama itin-eräjisi egä, “Maane miiji teebine ätityerame, ingle tabe miiji biname gyene.

5 Tabe babo owecu mime biname bime tääpume, piijepu cime abasecretna mete ne eranguji teeme rarekaake ca.”

6 Yoo, Yeesu piba ten cama ädige. Tabe teeme mete mameta me liba atyaramtige, piba pui Rooma cubu mope biname te poto teeme binamewale bine tiityepemige Yeesu bau me mene cama egä, “Babo Biname, gone mäpu me läbitute cäme tääpume. Cane ibibi lica gäne maane abacitame cäme mete me,

7 peei name pi cane lica otni mäame opo gaabe me. Maane mene taatu jiici, piba cäme kaakesea bägrä te miiji pa läbitege.

8 Yoo, cane umle gäne mene lipu kokre gyene. Cane miiji cäme babo biname bime mene ätecija, piijepu cäme ire atwi cabu piti nemi cubu biname. Cane yepä ne jaajune, ‘Ädi,’ siige tabe läduge; cane nuuja ne jaajune, ‘Tädi,’ siige tabe täduge. Cane cäme kaakesea bägrä ne jaajune, ‘Ai jweni,’ siige tabe peei ne jaawenuge. Peei name pi cane umle gäne egä mäame mene cabu kokre pisi nyene.”

⁹ Yeesu mutäcäco äbitige, pui mene liba itecijige. Tabe ingwe gaabe me tatadrongtige, ten cama lui biname cina seclige, teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä apu baborage ätrunga ne cane lica ituge päpäna Israela biname bime cabu ca, yepä ai biname cabu taatu jepänine.”

¹⁰ Pui mename biname cina liba äcnärige Rooma cubu mope biname me mete me, siige teepi pui kaakesea bägrä ne müiji jepänisi.

Yeesu Budre Biname ne Erpinantige

¹¹ Peei ingwe ca Yeesu ädige yepä matikolä cewe me, ngii Naina. Teeme abiberäja bägrä piyepu bucurage nuuja biname cina ten cama eclige.

¹² Tabe liba pui cewe grana gome atyaramtige, biname cina yepä budre biname ne secanisi cewe cabu ca. Tabe manye biname ge, teeme mage me japurage imäbägrä; cuta mage lui cuubla ge. Bucurage pui cewe biname cina ten cama seclige.

¹³ Yageyame liba teebine jopänige, tabe baborage owecu äbitige teeme tääpume, jojige egä, “Ele gone!”

¹⁴ Tabe piba awetäntige, budre biname me keeso kaake ne joomlige. Pui keeso acana biname cina piba imyemutemige, siige Yeesu pui budre biname ne jejige egä, “Manye biname, cane meebine naajenine arpinanti!”

¹⁵ Siige, pui budre biname te arpinantige, piba gije abacitige mene me. Yeesu teeme mage ne ocärige.

¹⁶ Iyeta biname cina wälu me äbitininisi, Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Acejiyame me baborage mename biname te mime bau me tädige!” Teepi cuta jicisi egä, “Acejiyame bii tädige teeme biname bine ätityerame.”

¹⁷ Yeesu ne idre jecenanisi Yuudea gawe iyeta poto ta piyepu cuta poto gawe mameta cabu ta.

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca (Matayo 11:2-19)

¹⁸ Yoane iyeta peei mule poto cidi me itecijige teeme äbiberäja bägrä bime bau ca. Tabe piba ala taasoglicige teeme neeneni abiberäja bägrä,

¹⁹ teebibine Yageyame bau me jättyepige, teebine ätemlame egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine müiji nuuja ne awagrija?”

²⁰ Pui neeneni biname cina Yeesu bau me liba atyaramtäsi, jejäsi egä, “Yoane niiye ca äciseja biname te cibibine mäame bau me nityepige meebine ätemlame egä, Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine pama müiji nuuja ne awagrija?”

²¹ Puirage padare cabu Yeesu bucurage biname bine müiji me jenenemige maramara pita cabu ca, piyepu nüya cable bine iyecräjemige, piyepu bucurage irecu mäasumäsu biname bine müiji me jenenemige.

²² Pui neeneni biname lui Yoane bau ca tabe teebibine mene jaawecnistige egä, “Weene Yoane bau me acne-nuteye, teebine jejepeye weene ngena ituge päpäna piyepu ätecija naace irecu mäasumäsu biname cina cängena jääpänanemus; ernge nüyaniya biname cina müiji waatninusi; lepera pita biname cina müiji me läbitininusi; tablame buduma biname cina cängena yäätecijanemuge; budre biname cina larpineräjininusi ireclota me; cuta piyepu owecumete biname bine Müiji Mene jaajananemus.

²³ Yoo, ngenecu müiji eei gemi laati bemi ätrunga ne lica yaapesarusi căme bau.”

²⁴ Pui biname Yoane bau ca liba acnenutäsi teeme bau me, Yeesu gije abacitige biname bine mene Yoane poto cidi me jajanename. Tabe teebibine itemlemige egä, “Weene liba daapo taatu cewe me läsipeye, weene singi puma ngena päpäname? Weene lica otni duuwe baace päpäname buuwe te papa yaacenanuge.

²⁵ Liba peei lica, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene lica otni biname ne päpäname, lui te labasogäruge miijimiji cäbletääpe cama, ingle pepu pana biname cina modamoda biname bime mete cabu yaacrajuge luma miijimiji gwidape birige.

²⁶ Cebine najeye, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene nää Acejiyame me mename biname ne singi päpäname? Yoo, cane weebibine jijenininine egä weene baborage mename biname ne puga ituge päpäna.

²⁷ Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Yoane poto cidi me jücenige egä, ‘Cane cäme mename biname ne määme niinäce gaabe me cire jäätpepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi määme otni tääpume.’”

²⁸ Yeesu piba jejemige, “Cane weebibine jijenininine egä Yoane lui baborage gyene iyeta ai gawecewe biname bime cabu ca lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname, yepä page ai kirece padare cabu, eei cabu ca lui te matikäli gyene Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.”

²⁹ Yoo, iyeta biname piyepu cuta täks rarekaake uutecrena biname cina liba Yeesu me mene yäätcejemepi, piba jücepesi egä, “Acejiyame me gaabe toraca conocäco gyene,” siige teepi peei name pi äciseja mule ne ituge acatena Yoane bau ca.

³⁰ Yepä, Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yoane me äciseja mule ne jäägysu, pepu pi teepi cuta Acejiyame me teeme tääpume singi gaabe ne jäägysu.

³¹ Siige, Yeesu jüciige egä, “Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine page lui cina ireclota gemi?”

³² Teepi epu pana gemi matimati bägrä liiyepu, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletnaletna puupu cabu, siige teemeteme ala abayaninusi egä, ‘Cine dobidobi bine jäänäjemus, yepä weene giire lica jäawäjuye. Cine owecumete uupera yaatangusi, yepä weene singi lica ele me.’

³³ Yoo, Yoane niye ca äciseja biname te tädepi piyepu poto bimu deedei cäco yaanajuge piyepu waina niye lica yäänäjuge. Weene singi lica teeme mule tääpume, teeme poto cidi me jücemuye egä, ‘Niya cable te teebine ecanenige.’

³⁴ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba tädepene. Cane deedei läbitune piyepu niye yäänäjune, yepä weene cuta singi lica cäme mule tääpume, cäme poto cidi me jücemuye egä, ‘Jepäneye ai biname ne! Tabe mage looloyame gyene piyepu waina niye änäjâyame! Täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname teepi lui teeme biname gemi!’

³⁵ Yoo, weene pepu jücemuye, yepä lui biname cina yaacatusi Acejiyame me singi mule bine, teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame lui umlerage gyene.”

Parisea Sigu Biname te Yeesu ne Tesoglicige Teeme Mete me

³⁶ Yepä Parisea sigu biname ngii Simona tabe Yeesu ne ala tesoglicige ten cama deedei äbitame. Yeesu ädige teeme mete me, puga adnatige deedei me.

³⁷ Puga ge pui cewe cabu yepä eroero magebi. Tabe liba mene utecijige egä Yeesu deedei äbitenige pui Parisea biname me mete cabu, tabe piba matikolä karpu ne miiji lengo ngedo cama ecatige, peei cama oclige Simona me mete me.

³⁸ Puga tabe Yeesu me kaake poto ca joclajutige teeme ernge gome. Tabe ele ongenige piyepu teeme ele mäcu cina sitrametnemige Yeesu me ernge cabu. Tabe pui ele mäcu bine jicisäjemige, teeme lecaleca edingäli ca, teeme ernge jetechnige, piba pui miiji lengo cama ngedo ne ernge cabu epadurige.

³⁹ Yoo, pui Parisea biname lui te Yeesu ne ala tesoglicige, tabe liba peei mule ne jepänige, teeme ngenecu bora jicige Yeesu poto cidi me egä, "Ai biname liba toraca mename biname gyene, tabe piba umle cama gyene ai magebi poto cidi me, lui te teebine joomlemige, egä teeme ireclota lui magerage conocono gyene!"

⁴⁰ Piba Yeesu pui Parisea biname ne jejige egä, "Simona, cane singi gäne meebine matikolä mene jajime."

Simona jejige egä, "Abiberäja biname, ngena mene gyene?"

⁴¹ Yeesu ngene ca agli mene teebine jejige egä, "Neeneni biname cina rarekaake ituge waadena yepä rarekaake ire atwi biname bau ca. Pui yepä biname te faib hanred rarekaake yaawademepi piyepu nuuja te fifti taatu rarekaake yaawademepi. Yoo, yepä pui rarekaake me ibi lui daremu gyene yepä bimu me kaakesea täapume.

⁴² Siige, ingwe ca pui neeneni äblicäco ge pui rarekaake awecnistame, peei name pi rarekaake ire atwi biname te teebibine jaajige egä, 'Ngänu gyene peei bine awecnista. Cane weeme ngii ituge äyebingta daremu oogäräneji peba cabu ca.' Yoo, Simona cane meebine näätlemenine egä pui neeneni cabu ca laasi nyene baborage singi pui rarekaake ire atwi biname täapume?"

⁴³ Simona teebine jejige egä, "Pama pui biname lui me baborage daremu ne ituge äyebingta."

Yeesu jejige, "Yoo, mäame mene toraca gyene."

⁴⁴ Tabe piba pui magebi bau me atatrongäriige, Simona ne jejige egä, "Jopäni ai magebi? Cane liba mäame mete me abacitine, maane cebine niye lica näcärite ernge äciseja täapume, mime mule lipu gyene, yepä ai magebi căme ernge teeme ele mäcu ca näcisäjige, piba nebo jicisäjige teeme edingäli ca.

⁴⁵ Maane cebine lica natecnite awablame, mime mule liiyepu, yepä căme abacita cabu ca ai magebi te căme ernge jāje natecnanige.

⁴⁶ Maane căme mope olibi migi ca lica napyacite, mime mule liiyepu, yepä tabe te căme ernge miijimiji ngedo ca bii napyacige.

⁴⁷ Cane meebine naajenine egä teeme bucurage conocono mule bine ituge äyebingta, peei name pi teeme owecu baborage gyene căme täapume. Yepä, lui biname me nesae taatu niya mule ituge äyebingta, teeme matikolä singi taatu pisi nyene."

⁴⁸ Yeesu puma cita ca magebi ne jojige egä, "Mäame niyaniya mule bine ituge äyebingta."

⁴⁹ Piba pui nuuja biname lui cina pui dade gome adnatäreji gemi, teepi teemämu ätemläjinisi egä, "Laasi nyene ai biname lui te cuta biname bime niyaniya mule bine yääyebingemuge?"

⁵⁰ Yeesu piba magebi ne jojige egä, "Acejiyame te meebine näätityäriige mäame niya mule cabu ca asatame, ingle maane cebine nätrungite. Äte, ngenecu poode cama ocli."

8

Poto Magebi cina Yeesu ne Yääityärusi

¹ Peei padare ingwe ca Yeesu modamoda cewe piiyepu matimati cewe cabu ta otnetnäjige, puga Miiji Mene biname bine jejananemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me. Teeme twelb abiberäja bägrä cina ten cama otninisi.

² Cuta ten cama puga ge poto magebi, Yeesu lui bine pita cabu ca miiji me itu jaawenemepi piiyepu niya cable bine itu yääyecräjemepi teeme poto cabu ca. Teeme poto ngii age temi: Yepä lui Mariya, teeme nuuja ngii Magadala tage, Yeesu lui me trupa cabu ca seben niya cable bine itu yääyecräjemepi.

³ Nuuja teeme ngii Yoana tage. Tabe lui Kusa me coga gwene, Kusa lui te Mopeyame Heroda me mete piiyepu gwidape bine ire jaatwemuge. Cuta nuuja teeme ngii Susana tage, cuta piiyepu bucurage nuuja magebi cina ten cama puga ge. Teepi Yeesu piiyepu teeme abiberäja bägrä bine yääityäremusi teemerage rarekaake piiyepu gwidape cabu ca.

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:1-9; Mareko 4:1-9)

⁴ Biname cina Yeesu bau me totninisi maramara cewe cabu ca. Liba bucurage biname cina abasecretnige, tabe ai ngene ca agli mene jebaitnemige egä:

⁵ “Yepä biname te äduji calwacupi me kuu gije bine iisabejame. Egäcäro tabe kuu bine gweeti cabu yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige. Puga biname cina kuu bine jibrecäjemisi piiyepu ele cina erwäjemisi.

⁶ Poto kuu cina itrametnemige kula gawe cabu. Kuu cabu ca gije liba tuupletnärige, teepi maaje me äbitininisi, ingle pui kula gawe cabu niye lica ge.

⁷ Poto kuu cina itrametnemige pägepäge mete bora me. Pägepäge cina gije cama uutinisi, siige gije bine jetäyemisi.

⁸ Poto kuu cina itrametnemige müjirage gawe cabu. Pui cabu ca gije cina tuupletnärige, uutinisi, kuu jepänemisi, nuuja cina yepä hanred kuu jepänemisi.”

Yeesu peei mene jejemige, piba babo tage ca jicige egä, “Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame!”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca (Matayo 13:10-17; Mareko 4:10-12)

⁹ Ingwe ca Yeesu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene me aboclomta poto cidi me.

¹⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Lui umle niinäce aboclomtäneji lica ge, egä Acejiyame te lipu biname bine waadena, weebibine umle ituge ceera. Yepä nuuja biname bime bau me cane ngene ca agli mene ca jicune, ai name pi puu ire acita cabu, teepi lica jääpänusi, piiyepu puu ätecija cabu, teepi lica umle läbitininusi.”

Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:18-23; Mareko 4:13-20)

¹¹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane kuu gije iisabeja poto cidi me mene ne eboclomtenine: Pui kuu lui epu pana Acejiyame me mene liiyepu.

¹² Lui kuu cina gaabe cabu itrametnemige, pui gawe epu pana biname lui cina Miiji Mene yäätecijemuge, yepä Satani te läduge, pui mene ne wata

yääyebingltuge teeme ngenecu bora ca, ingle tabe singi lica ge teepi pui mene ätrungame, piba teeme niiya cabu ca äsecerame.

13 Lui kuu cina kula gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäätecejemuge, gege cama yaacatusi, yepä epu pana gije me braju te äblicäco kula gawe bora abacitame, pui mene te äblicäco teeme ngenecu bora me abacitame. Matikolä padare teepi jäätrungusi, yepä apicetnära te liba täduge, teepi piba teeme ätrunga ne yaabmalusi.

14 Lui kuu cina pägepäge mete cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäätecejemuge, yepä teeme ngenecu mäpu, coo teeme bucurage gwidape, coo piyepu teeme singi ai ireclota me gege mule täapume, peei cina pägepäge seeasea pana Miiji Mene ne jäätäyusi. Peei name pi teeme ireclota cabu pui mene te äblicäco nuuja kuu wawename.

15 Lui kuu cina miiji gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina miijirage piyepu toraca ngenecu cama Miiji Mene yäätecejemuge, ngenecu cabu cängena joomlusi, piyepu durau cäco miijimiji mule bine jaawenemusi kuu täapume.”

*Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me
(Mareko 4:21-25)*

16 “Nuuja biname te lampa ne lica jaabotuge, piba diiba ca yäätrugäruge coo yaacituge dade lelbora me. Yepä, tabe lampa ne cabu je yaatecwantuge, piba biname lui cina mete me yääbäcnusi, teepi lampa apacljera ne jääpänusi.

17 Pepu pana ge page biname bime bau ca ngena ämlitäneji gyene, pajecu me pagege äbita teeme täapume, piyepu lui mule biname cina umle lica gemi page, teepi pagege umle äbita.

18 Peei name pi weene cängena ngene jotwananineye lipulipu ätecejame, ingle lui biname me umle pisi nyene, Acejiyame teebine cerämu pa yääcärepi; piyepu lui biname me umle lica gyene, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi lui matikäli umle tabe apu angi egä pisi nyene.”

*Mene Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Mareko 3:31-35)*

19 Yeesu me mage piyepu iganewale cina teeme bau seclige, yepä teepi äblicäco teeme mameta me otni biname tomi name pi.

20 Yepä biname te Yeesu ne piba jejige egä, “Määme mage piyepu iganewale mete kaake poto je jeclajutemige. Teepi singi mäame täapume.”

21 Yeesu piba iyeta biname bine jejemige egä, “Lui cina Acejiyame me mene jäätecejusi piyepu yaacatusi wawename, teepi cäme täapume epu pana mage piyepu iganewale liiyepu.”

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Matayo 8:23-27; Mareko 4:35-41)*

22 Nuuja bimu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama acetnäriige poo cabu me, teebibine jejemige egä, “Mine sawa ne yuuresi nuuja poto doro me,” siige teepi abyemärinisi.

23 Poo te liba niye cabu ädige, Yeesu ute ogrige. Piba baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu. Pui poo cabu uule kuu cina tatacweräjjenisi, poo te mameta abuma.

24 Puma cita ca Yeesu me abiberäja bägrä cina awetenäjininisi teeme mameta me, teebine elotnantisi ute cabu ca, jejisi egä, “Abiberäja biname, mine labumetninago!”

Yeesu abujängtige, buuwe piyepu uule kuu bine kokre mene ca jii bemige, siige sawa te bulubulu mataru enajige.

²⁵ Tabe piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Lese nyene weeme ätrunga?”

Teepi wälu piyepu mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai biname tabe laasi nyene? Tabe mene jejemige buuwe piyepu uule bine, siige teepi jitecijiisi teeme mene!”

*Yeesu Niya Cable cama Biname ne Itityärige
(Matayo 8:28-34; Mareko 5:1-20)*

²⁶ Teepi poo cabu eclige ngälu atyarininisi Gerasene* biname bime gawe cabu. Pui gawe lui Galilaya sawa nuuja poto doro ca.

²⁷ Yeesu liba poo cabu ca arpatige doro me, yepä pui cewe biname te opopa eyige ten cama, lui biname ne niya cable cina yaacananusi. Leca padare cama tabe cäbletääpe cäco waatnetnäjuge, singi lica ge mete cabu lenajame, yepä kula waja cabu yaanajuge, cewe biname cina luma teeme budre biname bine gape yaacranemusi.

²⁸ Pui biname te Yeesu ne liba jepänige, ala abayige, teeme bau me piba itramige, babo tage ca jejige egä, “Yeesu, maane lui Caburage Acejiyame me Bägrä gäte, maane singi gäte cäme täapume ngena waweneme? Cane meebine naawejanenine, maane cebine gone sabe nawenute!”

²⁹ Yoo, tabe peei mene jejige, ingle Yeesu niya cable ne bii jejige asatame peei biname ne abmalame. Yoo, bucurage padare pui niya cable te pui biname ne joomlananuge, ngänuge tabe ätäyäneji yaanajuge ayana sea teeme ime piyepu ernge cama, pepu padare cabu tabe ayana sea bine yaagabicmuge, siige cable te piba feebine yaacanuge daapo taatu cewe cabu me.

³⁰ Yoo, Yeesu teebine itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?”

Tabe jejige egä, “Cane ngii lui Sange,” ingle bucurage niya cable teeme trupa cabu yaacrajuge.

³¹ Pui cable cina Yeesu ne jejisi egä, “Gone cibibine nityepininute piyem-rage cupicu cabu me.

³² Puga ge teeme mameta je baborage ngeerangera blome tomi lui cina podo wajwa cabu deedei täapume yuunguretnäjemisi. Pui niya cable cina Yeesu ne jejisi teebibine ätyepame blome bime trupa ngalebora me; siige tabe teebibine piyeme jityepemige.

³³ Yoo, cable cina pui biname ne ebmalisi, blome cabu me ebäcnisi, siige iyeta pui blome cina podo cabu ca uuwametnige, sawa niye bora uupletnäriige, puga abumitnige, siige.

³⁴ Pui blome ire atwi biname cina liba peei ne jepänisi, teepi cewe me uuwametnige, idre ne ecanenisi matimati cewe cabu ta piyepu pui babo cewe cabu me.

³⁵ Cewe biname cina äsecräriige pui mule ne päpäname. Teepi liba Yeesu bau me eclige, piba pui niya cable cama biname ne jepänisi Yeesu gome adnatäneji ge, cäbletääpe asigräneji ge, piyepu miiji ngene atwanena cama ge. Teepi piba iyeta wälu äbitininisi.

³⁶ Lui biname cina peei mule ne jepänisi, teepi nuuja biname bine jejemisi Yeesu lipu peei biname ne miiji me jewenige.

* **8:26:** Gerasene: Gerasene piyepu Gadara biname lui yepä biname gemi.

³⁷ Puma cita ca iyeta pui Gerasene gawe biname cina Yeesu ne jejisi teeme bau ca äyebliŋtame, ingle teepi mage wälu gemi. Peei name pi Yeesu poo cabu ca acenutige otnime.

³⁸ Piba pui biname, cable cina lui ne ebmalisi, tabe Yeesu ne jejige egä, “Nää, lipu gäne cane maane cama otnime?”

Yepä, Yeesu teebine jityepige apu mene cama egä,

³⁹ “Maane ama. Cewe me acnenuti biname bine jananename Acejiyame te ngena miiji mäame täapume bii naawenige.”

Pui biname te puma cita ca iyeta pui cewe cabu otnetnäjige, biname bine jejananemige Yeesu ngena ne teeme täapume jewenige.

Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi

(Matayo 9:18-26; Mareko 5:21-43)

⁴⁰ Yeesu liba atyaramtige sawa nuuja poto doro me, biname tomi puga ge teebine jewablisi, ingle teepi iyeta teeme acnenuta täapume jewagrijenisi.

⁴¹ Piba biname ngii Yairus te teeme bau me atyaramtige. Tabe lui yepä babo biname gyene pui cewe me abasecretna mete täapume. Tabe teemämu gawe me ajarige Yeesu me ernge gome, teebine ewejanige teeme mete otnime,

⁴² ingle teeme bägrä mameta ge budre. Teeme lui yepä taatu bägrä, twelb kāmäge cama gwe, ngulebägrä gwe.

Yoo, Yeesu liba abyemäriige Yairus me mete otnime, biname bucurage ge tomi cabu, teepi teebine gaabe cabu jityepicäjisi.

⁴³ Puga ge biname tomi cabu yepä magebi lui te uudi apira pita cama ge twelb kāmäge ngalebora. Tabe iyeta teeme rarekaake ituge apira dokta bime bau otnetnejame, yepä teepi äblicäco teebine miiji me wawena.

⁴⁴ Tabe Yeesu me kaake poto ca toclige, teeme cäbletääpe pepyämu ne joomlige, siige piba taatu ätecitige teeme uudi pita te.

⁴⁵ Yeesu biname bine itemlemige egä, “Laati te cebine noomlige?”

Iyeta biname cina liba aininisi, Peteru piba jejige egä, “Abiberäja biname, biname piti nemi iyeta poto ta, meebine naawaclomtisi, teepi te iyeta näädudnecäjisi.”

⁴⁶ Yepä, Yeesu jiicige egä, “Yepä biname te cebine bii noomlige. Cane asicnantine egä căme kokre te basatige.”

⁴⁷ Pui magebi liba ngena ca beglige egä tabe äblicäco ge ämlita, ngena te teeme täapume bäbitige, tabe piba aloneca cama oclige, Yeesu me opo gaabe utramige. Tabe piba biname bime sobe cabu teebine jejige ngena name pi teeme cäbletääpe ne joomlige, piyepu tabe lipu wata miiji me bäbitige.

⁴⁸ Yeesu teebine piba jojige egä, “Bägrä, mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, ngenecu poode cama ocli.”

⁴⁹ Egäcäro Yeesu peei mene jiicige, biname te mene cama tädige pui babo biname me mete cabu ca. Tabe Yairus ne jejige egä, “Mäame ngulebägrä te budre gwene. Gone Abiberäja Biname ne papa yaacanute.”

⁵⁰ Yepä, Yeesu liba peei mene itecijige, Yairus ne jejige egä, “Wälu gone, yepä cebine nätrungi. Mäame ngulebägrä te miiji pa läbitepi.”

⁵¹ Yeesu liba Yairus me mete me atyaramtige, tabe biname bine jibemige puutucu je, yepä Peteru, Yoane, Yakobu, piyepu pui ngulebägrä me mage babe taatu ten cama abacitige.

⁵² Iyeta biname cina ele engenetnemige pui ngulebägrä täapume. Yeesu teebibine ele jibemige, jejemige egä, “Ele gone! Bägrä te budre lica, yepä ute gwene.”

⁵³ Teepi teebine ngange ewäcnisi, ingle teepi umle gemi egä peei ngulebägrä toraca budre gwene.

⁵⁴ Yeesu piba ngulebägrä ne ime gome jwoomlige, babo tage ca jojige egä, “Bägrä, arpinanti!”

⁵⁵ Tabe ireclota jepänige, ingle seemo te tacnenutige, siige wata abujängtige. Siige, Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Ngulebägrä ne deedei ocäreyl!”

⁵⁶ Teeme maže babe cina mutäcäco äbitäsi. Yeesu teebibine jaajige egä, “Gone nuuja biname bine jaajanemuye ai poto cidi me.”

9

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige

(Matayo 10:5-15; Mareko 6:7-13)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine teeme gome tebasecretne-mige, teebibine kokre piyepu conocäco ecäranemige iyeta niiya cable bine äyecrejame piyepu maramara pita bine äyebhengäjame.

² Tabe piba teebibine jityepäjemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me mene jajanename piyepu pita biname bine miiji me wawenecame.

³ Tabe teebibine jejemige egä, “Weene gone nuuja gwidape bine yaawademuye weeme otni täapume. Gone yaawademuye otnetneja suru piyepu di-iba. Rarekaake piyepu deedei gone yaawademuye, cuta tuwängle cäbletääpe gone yaawademuye.

⁴ Lui biname cina weebibine jiwablininusi, teeme mete cabu inajininuge ngälu weene pui cewe ne saabmaluye.

⁵ Cewe biname cina liba weebibine lica awabla, pui cewe ne liba saabmaluye, tuuwe bine jääglubäjemuye weeme ernge cabu ca. Teepi ai mule cabu ca umle läbitininusi egä teepi pagege niiya daremu ne päpäna.”

⁶ Siige, abiberäja bägrä cina Yeesu ne puga ebmalisi, teepi otnininisi iyeta pui cewe cabu ta, biname bine Miiji Mene jejananemisi piyepu pita biname bine miiji me jewenanemisi iyeta poto ta.

Mopeyame Heroda te Ngenecu Wälu pana Äbitige

(Matayo 14:1-12; Mareko 6:14-29)

⁷ Yoo, Galilaya probins mope biname Heroda te mene itecijige iyeta Yeesu me waweneca poto cidi me. Pajecu lica ge teeme täapume ngena cina äbiteninisi, ingle biname bime mene maramara ge. Poto biname cina jiiçusi egä, “Pama Yoane pui niiye ca äciseja biname te budre cabu ca tarpinantige!”

⁸ Nuuja cina jiiçusi egä, “Pama Eliya te taboclomtige.” Piyepu nuuja cina jiiçusi egä, “Pama yepä sasa mename biname te budre cabu ca tarpinantige.”

⁹ Heroda piba jiiçige egä, “Peei lui lica ge Yoane, ingle cane te itu jaajemepene teeme mope ne äläcnutame; tabe budre ge. Peei biname tabe baa laasi nyene, cane lui poto cidi me mene näteciyige?” Tabe peei name pi äbitenige Yeesu ne päpäname.

Yeesu Faib Tausen Biname bine Engäremige

(Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Yoane 6:1-14)

¹⁰ Yoo, ätyepäneji biname cina täcnärininisi, Yeesu ne jejisii iyeta teepi ngena ituge wawena. Tabe piba teebibine ewademige, siige teepi taatu eclige yepä cewe me, ngii Betesaida,

¹¹ yepä biname cina liba umle äbitininisi, teepi Yeesu ne ingwe icwisi. Tabe iyeta teebibine jewablimige, mene jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge, piyepu pita biname bine miiji me jewenemige.

12 Mämle bimu me liba, teeme twelb abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, teebine jejisi egä, “Maane biname bine jityepemi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teeme deedei piyepu ute puupu bine päpäname, ingle biname cäco cewe gyene ai.”

13 Yepä, Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene te teebibine deedei ecäremeye.”

Teepi puma cita ca jejisi egä, “Cime nuuja deedei lica gyene, yepä ai faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi taatu gemi. Baa, maane singi cine otni deedei aletname ai bucurage biname täapume?”

14 Yoo, puga ge pama faib tausen rooriye, magebi bägrä cama.

Yeesu teeme abiberäja bägrä bine piba jejemige egä, “Weene biname bine jejemeye adnaterame maramara tomi cabu, fifti pana biname yepäyepä tomi cabu.”

15 Abiberäja bägrä cina pepu jewenemisi Yeesu me singi liiyepu. Iyeta biname cina liba adnatärinisi,

16 Yeesu piba ewademige pui faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi bine. Tabu cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäriige, pui deedei cibi bine itrecimige, abiberäja bägrä bine piba ecäremige biname bime bau awadename.

17 Iyeta biname cina teeme ibi jepänisi liba erwäjisi. Piba abiberäja bägrä cina deedei pacupacu diiba bora ebäcnemisi, siige twelb diiba cina tapanininsi.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Tabu Keriso Sine
(Matayo 16:13-20; Mareko 8:27-30)*

18 Nuuja taje Yeesu liba ten taatu Acejiyame bau irecu ätumutige, piyepu teeme abiberäja bägrä puga ge teeme gome, tabe piba teebibine itemlemige egä, “Nää, biname cina lipu jicusi egä cane laasi näne?”

19 Teepi jejisi egä, “Poto cina jicusi egä maane niye ca äciseja biname Yoane säte. Nuuja cina jicusi egä maane Eliya säte. Piyepu nuuja cina jicusi egä maane yepä sasa mename biname gäte lui te budre cabu ca tarpinantumete.”

20 Tabe itemlemige egä, “Cije weene, weene lipu jiceniye egä cane laasi näne?”

Peteru jejige teebine egä, “Maane Keriso säte, Acejiyame lui ne ituge ätyepa biname bine niya cabu ca äsecerame.

*Yeesu Mene Jicemige Teeme Mäpu Padare piyepu Budre poto cidi me
(Matayo 16:20-28; Mareko 8:30-9:1)*

21 Piba Yeesu teeme abiberäja bägrä bine kokre cama jejemige egä, “Ai poto cidi me gonerage nuuja biname ne jaji.

22 Tabe cuta jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane miiji mäpurage gwidape bine pagege päpäna. Yoo, Israela modamoda biname, piyepu modamoda iiwäreja biname, piyepu cotre abiberäja biname, teepi cebine pa nägyepesi, budre me pa nawenepesi, yepä cane ireclota me pa larpinantepene nesae bimu ingwe ca.”

23 Yeesu puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu bimu gaabegabe acanena, siige cebine ingwe äcwi.

24 Ingle lui biname te ai gawecewe ireclota cäme täapume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi, yepä lui te ai gawecewe ireclota

tääpume wälu cama ire jaatwuge piyepu singi lica căme ime cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi.

²⁵ Yoo, biname te nuuja miiji ne lica cire jääpānepi, ngānu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepā peei cabu ca teeme ireclota ne yaapesaruge.

²⁶ Yoo, biname te liba ajiri birige căme tääpume piyepu căme mene tääpume, piba cane lui Acejiyame bau ca tādujine biname me ābitujine, cane teebine cire jäägyepene pui padare cane liba jamyacu apaclyera cama cire tacnenutepene ai gawecewe me. Yoo, pui padare cabu Aceji Babe me jamyacu apaclyera piyepu iyeta mename seemo bime jamyacu apaclyera cane cama cirege lenaja.

²⁷ Cane toraca mene weebibine jijenininine egā ama poto lui cina jeclajutājenemige, teepi lica pagege budre ābita, ngālu teepi pa jääpānepesi Acejiyame te lipu biname bine yaawademusi.”

*Yeesu Mara Opo me Ābitige
(Matayo 17:1-8; Mareko 9:2-8)*

²⁸ Yoo, pama eit bimu ingwe ca Yeesu liba peei mene jaajemepi, tabe Peteru, Yoane, Yakobu naabibine aacanānige podo cabu me irecu ātumutame.

²⁹ Egācāro tabe irecu ātumutige, teeme opo te piba mara me ābitige piyepu teeme cābletāpe bulubulurage ābitige, paamlepamle pana.

³⁰⁻³¹ Piba taatu neeneni biname cina cabucewe apaclyera cama puga teeme gome taboclomtāsi. Teepi sasa mename biname Moose naabi Eliya tage. Teepi Yeesu cama mene jūicemāsi egā teeme padare mameta ge budre pāpāname Yerusalema babo cewe cabu je, tabe lipu Acejiyame me singi pa jaawenepi biname bine ātityerame.

³² Yoo, Peteru piyepu ten cama lui biname teepi ute opo pana aanajānige. Liba peei cabu ca cāngena alotnerānānisi, piba Yeesu ne jamyacu apaclyera cama jepānānisi, piyepu peei neeneni biname bine jääpānānisi lui ten cama jeclajutāsi.

³³ Pui neeneni liba mameta gegi Yeesu ne abmala, Peteru te piba Yeesu ne jejige egā, “Abiberāja biname, cine mijirage gāmi cama. Cine nesae matimati mete bine pa yaarangemesi: yepā määme tääpume, yepā Moose tääpume, piyepu yepā Eliya tääpume.” Yoo, Peteru cāngena umle lica ge tabe ngena mene jūicemige.

³⁴ Tabe liba mene cabu jage, carbe te piba tādige, teebibine aacwabānige. Abiberāja bāgrā cina wālu me ābitininisi carbe te liba icwabemige teebibine.

³⁵ Piba carbe cabu ca tagepogogo te tādige egā, “Ai lui căme bāgrā gyene, cane teebine jejujine căme kaakesea wawena tääpume. Weene teebine jitecijeye!”

³⁶ Liba apirige pui tagepogogo te, teepi Yeesu ne taatu jepānānisi. Yoo, abiberāja bāgrā cina peei poto cidi me bojā me ābitininisi. Pui padare cabu teepi lica nuuja biname ne jaji ngena ne bii jepānisi.

*Yeesu Miiji Jewenige Niitya Cable cama Bāgrā ne
(Matayo 17:14-18; Mareko 9:14-27)*

³⁷ Nuuja bimu teepi liba podo cabu ca tāinetnānige, bucurage biname cina ten cama opopa eyisi.

³⁸ Biname tomi cabu ca yepā biname te babo tage cama Yeesu ne jejige egā, “Abiberāja biname, căme bāgrā ne jepāni. Tabe lui căme yepā taatu imābāgrā gyene.

³⁹ Niiya cable te teebine liba joomluge ala abayenama jaawenuge, piba tabe uumanumana me läbituge, teeme tage cabu ca mote acwe cina täsuge. Cable te teebine jäje joomlanuge, teeme tääpe ne iyeta sabe jaawenuge.

⁴⁰ Cane määme abiberäja bāgrā bine liga jaajemune pui cable ne äyebtingtame, siige teepi äblicāco ge.”

⁴¹ Yeesu biname bine jejemige egā, “Weene ätrunga cāco biname gemi, weeme mule lui niiyarage gyene! Luma ngālu padare cane miiji weene cama lenaja? Luma ngālu padare cane miiji weeme ätrunga cāco mule pāpāna?” Tabe piba pui biname ne jejige egā, “Bāgrā ne secani!”

⁴² Egācāro bāgrā te tädige, cable te teebine ijarige gawe cabu, tabe juwemige. Yeesu piba niiya cable ne jejige äyebtingtame, imābāgrā ne miiji me jewenige, piba teeme babe bau me ewecnistige.

⁴³ Siige, iyeta biname cina mutācāco äbitininisi Acejiyame me babo kokre name pi.

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Mareko 9:30-32)*

Yoo, biname cina mage ngene jotwananinisi Yeesu me mara mule poto cidi me,

⁴⁴ piba Yeesu teeme abiberäja bāgrā bine jejemige egā, “Weene cāngena ngene jotwananiniye ai mene poto cidi me: Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, teepi cebine biname bime ime cabu pa nacitepesi.”

⁴⁵ Yepā, abiberäja bāgrā cina teeme mene ne opo lica ewatnisi, ingle teeme tääpume ämlitāneji pana ge pui mene, peei name pi teepi cāngena umle lica ge, piyepu teepi wālu ge teebine ätemlame.

*Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Mareko 9:33-37)*

⁴⁶ Abiberäja bāgrā cina gije jebacitisi atraname egā laati te teeme cabu ca baborage pagege äbita.

⁴⁷ Yeesu teeme ngene atwanena umle ge, peei name pi bāgrā matikolā ne ala tosoglicige teeme opo gaabe je aclajutame.

⁴⁸ Tabe piba abiberäja bāgrā bine jejemige egā, “Biname lui te apu matikolā bāgrā ne jaawabluge cāme ngii cabu, tabe cuta nawabluge cebine; piyepu biname lui te cebine nawabluge, tabe Acejiyame ne cuta jaawabluge lui te cebine nätyepuji. Yoo, weeme cabu ca lui te matikolā gyene biname bime opo gaabe, tabe sine baborage Acejiyame me opo gaabe.”

*Lui te Mibibine Lica Nicisärmutininuge, Tabe Lui Mime tääpu Myene
(Mareko 9:38-40)*

⁴⁹ Yoane te piba jejige egā, “Abiberäja biname, cine biname ne jepānisi lui te niiya cable bine yāäyecräjemuge määme ngii cabu. Cine teebine jejisi peei mule ne abmalame, ingle tabe lica mine cama labasutuge.”

⁵⁰ Yeesu piba Yoane piyepu nuuja abiberäja bāgrā bine jejemige egā, “Teebine gone jiihbuye, ingle biname lui te mibibine lica nicisärmutininuge, tabe lui mime tääpu myene.”

Yepā Cewe Samariya Gawe cabu, Puma Biname cina Yeesu ne Jigyisi

⁵¹ Yoo, Yeesu me acnenuta padare cabucewe me seeji mameta me täbitige, tabe ngene piba jotwige Yerusalema me otnime, siige abyemäriige.

⁵² Tabe biname bine niinäce gaabe me jityepemige Samariya gawe cabu yepä cewe me teeme lenaja puupu ne amacetnäjame.

⁵³ Yepä, pui cewe biname cina singi lica ge teebibine puupu ceerame, ingle teepi umle ge egä tabe mara iiwäreja mule täápume Yerusalema me ädenige.

⁵⁴ Yoo, abiberäja bägrä Yakobu naabi Yoane liba peei ägyi mule ne jepänäsi, teepi claaabe cama jejäsi egä, “Yageyame, nää maane singi gäte cine Acejiyame ne awejename muye ne ätyepame ai biname bine aglecame?”

⁵⁵ Yepä, Yeesu atadrengtige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige pepu mene gone iicemame.

⁵⁶ Puma cita ca teepi iyeta abyemärinisi nuuja cewe otnime.

*Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Matayo 8:19-22)*

⁵⁷ Teepi liba teeme gaabe cabu otninisi, yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene maane liiyeme ädenite, cane mäame ingwe ädenine!”

⁵⁸ Yeesu teebine jejige egä, “Poks bime bora piti nemi lenaja täápume, piyepu ele bime mete uli cabu piti nemi, yepä cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme täápume puupu lica gyene cäme mope acitame. Nää, maane singi gäte pepu otnetnejame cane cama ireclota täápume?”

⁵⁹ Yeesu piba nuuja biname ne jejige egä, “Tädi, cane cama otnime,”

Yepä, pui biname te jejige egä, “Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme babe ne gape acitame?”

⁶⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teeme täápume ebmalepi budre biname bine gape cabu acraname; yepä maane ädi, biname bine jajanenama Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.”

⁶¹ Nuuja biname te jejige, “Babo biname, cane maane cama ädenine, yepä cane niinäce cäme binamewale bine yewo tawenemene.”

⁶² Yeesu teebine jejige egä, “Lui biname te gije labacituge gawe ängwädname cooso piyepu ängwädna gwidape cama, piba latadrengtuge ingwe gaabe ireme, tabe miiji biname lica birige Acejiyame me biname bine waadena kaakesea täápume.”

10

Yeesu Sebentituu Biname bine Jityepäjemige

¹ Yoo, peei ingwe ca Yeesu sebentituu biname bine jejäremige, neeneni neeneni jityepäjemige niinäce otnime iyeta cewe tabe liiyeme singi ingwe ca otnime.

² Tabe teebibine jejemige egä, “Ai padare lui epu pana calwacupi gyene liiyepu, deedei luma bucurage, yepä kaakesea biname nesae gemi pui deedei waadename. Miiji Yageyame ne awejena egä tabe kaakesea biname bine pa jäätyepemepi biname bine teeme bau me waadename.

³ Äte naaclege! Cane weebibine maamoi plongo pana jityepininine, girigale drego pana biname cina luma icrajenige.

⁴ Gone rarekaake waadena, cuta diiba piyepu ernge gwidape gone waadena. Awabla je gone aclajutame gaabe cabu.

⁵ Weene lui mete me labacitinuye, niinäce jiicuye egä, ‘Poode yaanajega iyeta ai mete biname cabu.’

⁶ Yoo, biname liba pisi nyene lui te singi poode cama lenajame, pui poode te piba teeme bau yaanajuge, yepä liba puma pepu biname lica gyene, peei poode te piba pa tacnenutepi weeme cabu me.

⁷ Weene pui yepä mete cabu pa inajipi, gone mete maramara cabu waatninuye. Lipu deedei piyepu niye bine teepi icärininusi, weene miiji gemi peei bine ärwäja piyepu änäja, ingle biname miiji gemi daremu ne päpäna teeme kaakesea cabu ca.

⁸ Yoo, weene liba nuuja cewe me labacitinuye, piyepu pui cewe biname cina weebibine jiwablininusi, teepi lipu deedei icärininusi, peei bine yäärwäjuye.

⁹ Pita biname bine miiji me jaawenemuye pui cewe cabu, piyepu biname bine jaajemuye egä, 'Acejiyame mameta gyene weebibine waadename.'

¹⁰ Yepä, weene liba cewe me labacitinuye, piyepu cewe biname cina liba lica jiwablininusi, piba cewe gaabe cabu jicläjutinuge, piba jaajemuye egä,

¹¹ 'Cine weeme cewe tuuwe bine jiglubäjenemisi cime ernge cabu ca awabame egä pepu ätecija cäco mule lui miiji lica gyene. Yepä, weene ngene gone ätrimela egä Acejiyame mameta ge weebibine waadename, yepä weene peei ne bii jigyiye.'

¹² Siige, cane weebibine umle jiwenininine egä atrana bimu cabu Acejiyame me daremu pui cewe täapume mäpurage cirege äbita Sodoma cewe me daremu cabu ca."

*Ätrunga cäco Cewe poto cidi me
(Matayo 11:20-24)*

¹³ "Korasine cewe biname, babo niyarage cirege weeme täapume! Betsaida cewe biname cuta piyepu, babo niyarage cirege weeme täapume! Cane lui ciitaca mule bine ituge wawena weeme bau me, liba peei bine Turo piyepu Sidona cewe biname bime bau me cire jaawenemejne, teepi teeme niya mule bine cire yaabmalecmejisi, cäme bau cire tatatrongärinejisi. Teepi ragre cire lasigrärinejisi, piyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabudnitame egä teepi ituge abmaläcema teeme niya mule bine. Puu weene te ciitaca mule bine ituge päpäna, yepä weene licarage cäme bau me tatatrongäripeye.

¹⁴ Yoo, atrana bimu cabu Acejiyame me owecu Turo piyepu Sidona cewe biname bime täapume baborage cirege äbita, teeme owecu cabu ca Korasine piyepu Betsaida cewe biname bime täapume.

¹⁵ Cuta weene Kaprenauma cewe biname, nää weene toraca apu jingeninige egä Acejiyame te weebibine cabu me jiwenininige? Eewe, weene gawerage me cirege otni, niya puupu cabu me, weeme ätrunga cäco mule name pi."

¹⁶ Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Yoo, lui cina weeme mene jitecijinusi, teepi cuta cebine nätecijusi, piyepu weebibine lui cina jigyinusi, teepi cuta cebine nägyusi, cuta piyepu lui cina cebine nägyusi, teepi cuta teebine jäägyusi lui te cebine itu nätyepuji."

Sebentituu Biname cina Täcnärininisi

¹⁷ Siige, pui sebentituu biname Yeesu lui bine jäätyepemepi, teepi ngenecu gege cama täcnärininisi, Yeesu ne jejisi egä, "Niya cable cina biname bime cabu ca läyebinginusi, cine liba teebibine määme ngii cama jaajemusi!"

¹⁸ Yeesu teebibine jejemige egä, "Yoo, cane Satani ne jääpänepene, tabe paamlepamle pana saatramepi cabucewe cabu ca.

¹⁹ Nätecijeye, cane weebibine kokre ituge ceera uutrutame mime cubuyame Satani cabu ca. Weene ibibi gemi cobyame piyepu potetagetage cabu otni; nuuja gwidape te äblicäco weebibine niya wawena.

²⁰ Yoo, weene gege gemi, ingle weeme mene te niya cable bine yääyebngemuge, yepä nuuja gwidape baborage gyene peei cabu ca. Weene

mijji baborage ngenecu gege läbitininuye, ingle naace gyene weeme ngii oogäräneji piti nemi cabucewe je Acejiyame bau.”

*Yeesu Eso Ecäriige Teeme Cabucewe Babe ne
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Yoo, pui padare cabu Aceji Seemo te babo ngenecu gege me jewenige Yeesu ne. Yeesu jejige egä, “Cäme Babe, maane luo Yageyame gäte cabucewe piyepu gawewe täapume. Cane meebine babo eso nääcärenine naace täapume egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu mijjimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja. Yoo, Babe, peei lui mäame mijirage singi gyene.”

²² Yeesu puma cita ca biname bine jejemige egä, “Cäme Babe te iyeta gwidape itu saabmalemepe cäme ime cabu me. Nuuja biname te umle lica gyene cäme täapume, cane lui Aceji Bägrä gäne, yepä Babe taatu umle gyene. Piyepu nuuja biname te umle lica gyene Aceji Babe täapume, yepä cane teeme Bägrä taatu umle gäne, cuta piyepu lui biname täapume cane singi teebine aboclom-ta, teepi taatu umle gemi.”

²³ Yeesu piba atatröngtige teeme abiberäja bägrä bime bau me, teebibine taatu jejemige egä, “Babo ngenecu mijji weeme täapume lui cina ai gwidape bine irecu ca jepänenemiye.

²⁴ Cane weebibine jijenininine egä sasa cabu ca bucurage mename biname piyepu mope biname cina babo singi ge päpäname, weene page lui mule bine jepänenemiye, yepä teepi lica itu jepänemuji, piyepu teepi babo singi ge äteccijame weene page lui mene itecijenenge, yepä lica itu itecijinuul.”

Ngene ca Agli Mene Samariya Biname me Mijji Mule poto cidi me

²⁵ Yepä cotre abiberäja biname te Yeesu gome jeclajutige. Tabe singi Yeesu me abiberäja ne apicetnerame, peei name pi itemlige egä, “Abiberäja biname, cane mijji ngena ne wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁶ Yeesu teebine jejige egä, “Oogäräneji Mene te lipu jüicenige? Maane ngena mene bine peei cabu yaacnemute?”

²⁷ Pui biname te jejige egä, “‘Biname te mijji Acejiyame teeme Yageyame täapume singi iyeta teeme ngenecu cama, iyeta teeme seemo cama, iyeta teeme kokre cama, piyepu iyeta teeme ngena atwanena cama,’ piyepu, ‘biname te mijji teeme nuuja biname ne yepä pana singi cama jaawenüge tabe lipu singi cama teemämu lasicnantuge.’”

²⁸ Yeesu jejige egä, “Mäame mene conocäco gyene. Peei ne liba jaawenute, maane piba iyeteta ireclota cire jepänepi.”

²⁹ Yepä, pui cotre abiberäja biname te singi teeme mene conocäco me wawename biname bime opo gaabe, peei name pi tabe Yeesu ne cääri itemlige egä, “Cane mijji lui biname täapume pepu wawena?”

³⁰ Yeesu teebine ngene ca agli mene ca umle jewenige apu egä, “Yoo, yepä biname te äduji Yerusalema ca Yeriko me. Gaabe cabu ero biname cina teebine joomlisi, iyeta teeme gwidape bine jüirecimisi, teebine eglisi, gaabe gome ebmalisi ejijejija.

³¹ Yepä iiwäreja biname te pui gaabe cabu ädige, liba biname ne jepänige ätwitäneji, gaabe nuuja poto ca ädige.

³² Cuta yepä iiwäreja biname me ätitye-rayame te ädige, pui biname ne liba jepä-nige, mameta me ädige ireme, piba gaabe ne jeclänu-tige, nuuja poto ca ädige.

³³ Puma cita ca yepä Samariya gawe biname te pui gaabe cabu cuta ädige, liba pui bina-me ne dupe cama jepänige, siige babo owecu me äbitige.

³⁴ Tabe teeme bau me ädige, oliibi migi piyepu waina niye dupe cabu icranemige, piba cäbletääpe pläsu ca jetäyemige dupe bine. Tabe piba pui dupe biname ne teeme dongki cabu etecwamtige, otnetneja biname bime mete me ecanige. Tabe puga teebine ire jetwige.

³⁵ Nuuja bimu tabe neeneni silba rarekaake bine aasatige, pui otnetneja mete ire atwi biname ne ecäridge, jejige, 'Peei biname ne cängena ire jetwepi! Ai rarekaake liba ibibi lica gyene, cane cerämu meebine pa nääcärepene, cane liba ai gaabe cabu pagege acnenuta.' "

³⁶ Siige, Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname ne itemlige egä, "Lipu gyene mäame ngene atwanena? Pui nesae biname cabu ca laati te dupe biname ne toraca biname me jewenige?"

³⁷ Cotre abiberäja biname te jejige egä, "Pui biname lui te teebine owecu cama itityäridge."

Yeesu jejige egä, "Maane ädi, pepu pana mule bine jaawenemute!"

Yeesu Maareta Mariya naabibine Äädäridge

³⁸ Yoo, Yeesu teeme abiberäja bägrä cama gaabe cabu liba eclige, yepä cewe me atyarige. Puga yepä magebi ngii Maareta teebine teeme mete cabu jewablige.

³⁹ Teeme maade Mariya puga ge. Tabe Yeesu gome adnatige, iyeta teeme abiberäja mene cängena utecijige.

⁴⁰ Yepä, Maareta iyeta teeme maramara mete kaakesea name pi ngenecu mäpu me äbitige, puma cita ca Yeesu bau me oclige, jejige egä, "Yageyame, maane lica jepänite egä cäme maade te iyeta kaakesea cäme bau me sebmalemige? Teebine joji cebine ätityerame!"

⁴¹ Siige, Yageyame teebine jojige egä, "Maareta, Maareta, bucurage gwidape cina meebine ngenecu mäpu me naawenenisi,

⁴² yepä pisi nyene yepä taatu baborage gwidape. Mariya peei miiji gwidape bü jepänige, siige peei ne lica gyene teeme bau ca uutecra."

11

Yeesu me Abiberäja Irecu Ätumuta potu cidi me (Matayo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Nuuja taje Yeesu Acejiyame bau me irecu ätumutige yepä cewe cabu. Teeme irecu ätumuta liba siige, yepä teeme abiberäja bägrä te teebine jejige egä, "Yageyame, nibiberäjinini cibibine irecu ätumutame, Yoane teeme abiberäja bägrä bine lipu itu sebieteräjemumi."

² Yeesu piba teebibine jejemige egä, "Weene liba irecu lätimutinuye, apu jicemuye egä:

'Babe,

Mäame miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

Maane tädepi biname bine waadename.

³ Cime bimu gaabegabe deedei nicäranipi.

⁴ Cime niya mule bine yääyblengemute.

Iyeta nuuja biname bime niya mule cime tääpume cine cuta iyeblenge-mepi cime ngene atwanena cabu ca.

Cuta gone cibibine niwadininute mäpurage apicetnära cabu me.' "

⁵ Siige, Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine ngene ca agli mene jejemige egä, "Pama weeme yepä te teeme biname bau me läduge ciye duusa, teebine jaajuge egä, 'Cäme biname, maane nesae buluduu watata näcäri.

⁶ Cäme yepä biname te teeme gaabe cabu ca bii tatyaramtige. Cäme nuuja deedei lica gemi teebine ceerame.'

⁷ Yoo, määme biname te mete cabu ca piba meebine naajuge egä, 'Gone cebine sabe nawenute, inge cime grana armeji gyene; cine iyeta bägrä cama ute puupu cabu temi. Cane äblicäco gäne arpinenta määme singi gwidape ceerame.'

⁸ Yoo, ngänu gyene tabe teeme biname ge, tabe singi lica ciye duusa arpinentame buluduu ceerame, yepä cane weebibine jijenininine egä, tabe pa larpinantege iyeta teeme singi gwidape ceerame, pui nuuja te liba ajiri lica teebine jäje ätineräja.

⁹ Yoo, peei name pi cane weebibine jijenininine: Acejiyame ne itinäreye, tabe pa icäripi; jirngeye, weene pa jepänepeye; eyäjeye, piba Acejiyame te gaabe pa jiiitnepi weeme täapume.

¹⁰ Inge iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yäacäremusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; piijepu lui cina yäyäjäjusi, gaabe teeme täapume jiiitnusi.

¹¹ Yoo, weene lui babe gemi, weeme bägrä cina liba cibi täapume jaji, weeme nuuja te licarage teeme bägrä ne niijarage cobyame ne ceera.

¹² Coo, tabe liba paulo kuu täapume jaji, weeme nuuja te licarage potetage-tage ne ceera.

¹³ Toraca gyene, weene miiji biname lica gemi, yepä weene umle gemi miiji gwidape taatu bägrä bine ceera. Siige, mime Babe cabucewe je lui miijirage gyene iyeta biname cabu ca, tabe Aceji Seemo toraca pa täätjepipi teeme bau me lui cina teebine yäätineräjusi.

*Yeesu piijepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi
(Matayo 12:22-30; Mareko 3:20-27)*

¹⁴ Yeesu te yepä niija cable ne biname cabu ca iyecräjige. Pui cable te äblicäco mene iicana, peei name pi liba asatige, tabe pui biname te piba gije abacitige mene iicaname. Tomi cabu lui biname cina mutäcäco äbitininisi,

¹⁵ yepä poto cina walya mene jiiicisi egä, "Beelsebul lui niija cable bime mopeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niija cable bine äyecrejame."

¹⁶ Yoo, nuuja biname cina singi Yeesu me kokre ne apicetne-rame, peei name pi teebine jejisi mara ciitaca mule wawename, awabame teeme kokre liba Acejiyame bau ca täduge.

¹⁷ Yepä, Yeesu teeme ngene atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, "Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi wata lapirininusi, cuta piijepu inge biname cina liba teemeteme labelaninusi cubu me, peei inge te wata lapiruge.

¹⁸ PEEI name pi Satani me niija cable cina liba maramara tomi cabu läbitininusi, teemeteme laglinusi, Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja? Yoo, weene apu jiiicemuye egä Beelsebul, lui ne Satani ca yaainusi, tabe te cebine kokre näcäruge teeme niija cable bine äyecrejame. PEEI toraca lica gyene, inge Satani singi lica gyene teeme niija cable bine biname cabu ca äyecrejame.

¹⁹ Yoo, poto weeme abiberäja bägrä cina niija cable bine cuta yääyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne wawename? Licarage Beelsebul bau ca. PEEI name pi weemera abiberäja bägrä cina jaawabudnitusi egä weeme mene cäme poto cidi me lui conocono gyene.

²⁰ Eewe, cäme kokre lui Beelsebul, coo Satani, bau ca lica gyene. Cäme kokre niija cable bine äyecrejame lui Acejiyame me ime cabu ca gyene. PEEI

kokre te jaawabudnituge egä Acejiyame me biname bine waadena mule te ituge atyaramta weeme bau me.

²¹ “Yoo, Satani te apu pana gyene kokre biname, lui te teeme cubu gwidape cama teeme mete gome ire cama yaanajuge, siige iyeta teeme gwidape cängena yaacrajuge,

²² yepä cane lui te teeme cabu ca kokre gyene, cane liba teebine joomlune, cubu cama yuutrutune, iyeta teeme cubu gwidape bine piba juutecrune, tabe lui bine jäätrungemuge, siige teeme ero ca awadäneji gwidape bine piba jaabelanemune.

²³ “Yoo, laati te căme biname lica gyene, tabe cebine näcisärmutuge; piiyepu laati te căme bau me lica taabasecretni-muge, tabe yaaplidnäremuge.

*Yeesu me Mene Niiya Cable me Acnenuta poto cidi me
(Matayo 12:43-45)*

²⁴ “Yoo, niiya cable te liba biname cabu ca lasatuge, tabe niiye căco cewe cabu ta waatnetnäjuge, puupu ne jäärnguge ngenne oocaname. Liba lica jääpänuge, tabe jicuge egä, ‘Cane acnenine piiyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’

²⁵ Tabe siige lacnuge, mete ne jääpänuge lui apretnäneji piiyepu cängena acranäneji ge.

²⁶ Tabe piba läduge seven mage niyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige mage niyarage me läbituge.”

Toraca Gege

²⁷ Yeesu liba pui mene bine jüicemige, biname tomi cabu ca yepä magebi te babo tage ca jejige egä, “Gege gwene pui magebi lui te meebine itu naplimluji, ngame näcäranuji!”

²⁸ Yeesu teebine jojige egä, “Teepi toraca gege gemi lui cina Acejiyame me mene cängena yäätecijemuge piiyepu jaawenusi.”

*Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Matayo 12:38-42)*

²⁹ Biname cina Yeesu gome liba tomi yootisi, tabe piba teebibine jejemige egä, “Weene lipu niyarage biname gemi page ai padare cabu lui cina ireclöta gemi! Weene singi gemi căme bau ca ciitaca mule ne päpäname, yepä weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä taatu Acejiyame me mename biname Yoonaa täapume lipu mule te äbituji, peei ne pa jääpänepesi.

³⁰ Yoo, Yoonaa täapume lipu ituge äbita, peei te Ninewa biname bime täapume itu jiwabudnituji egä teeme mene lui Acejiyame bau ca ge. Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, căme täapume lipu pagege äbita, peei te pa jaawabudnitepi egä căme mene ai padare cabu lui Acejiyame bau ca gyene.

³¹ Yoo, atrana bimu cabu Siiba gawe mope magebi lui sasa padare cabu onajui, teebine liba weene cama cire twaarpinantepi atrana täapume, tabe weebibine cire jiwabipi egä weene ätecija căco biname gemi, inge tabe mage cudecewe ca tocluji uule poto ca Solomona me umle mene äteciame. Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane age säne baborage Solomona cabu ca.

³² Yoo, atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cirege abujenga, weebibine cire jiwabipesi egä weene ätecija căco gemi, inge teepi te niiya mule cabu ca itu tatatröngärininujisi, liba Yoonaa me mene iteciemuji. Yoo, cane age säne baborage Yoonaa cabu ca, yepä weene singi lica gemi căme mene äteciame!”

Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi
(Matayo 5:15; 6:22-23)

³³ Nuuja biname te lica lampa ne jaabotuge piba yäämlituge, coo diiba ca yäätrugärüge, yepä tabe cabu me yaatecwantuge. Piba biname cina apaclyera ne jääpänusi mete cabu me, liba yääbäcnusi.

³⁴ Yoo, irecu lui lampa pana gegi tääpe täápume. Määme irecu liba miiji birige, määme tääpe te, iyeta apaclyera taatu birige, yepä määme irecu liba niija birige, määme tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge.

³⁵ Yoo, cängena ire egä määme cabu lui apaclyera te lica krokeciye gyene.

³⁶ Siige, määme cabu apaclyera te liba babo läbituge, piyepu määme cabu nuuja krokeciye liba lica birige, piba määme ireclota iyeta lui apaclyera cabu birige, epu pana apaclyera te lampa cabu ca meebine lipu naapaclyärüge.

Parisea Sigu Biname piyepu Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me
(Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)

³⁷ Yeesu pui mene bine liba epiremige, yepä Parisea sigu biname te teebine ala tesoglicige ten cama matikolä deedei äbitame. Siige, Yeesu teeme mete me abacitige, deedei täápume adnatige.

³⁸ Pui Parisea sigu biname älu te jitige, liba jepänige egä Yeesu lica bäcisäjige ingwe ca piba deedei äbitame, Parisea biname bime mule liiyepu.

³⁹ Peei name pi Yageyame teebine jejige egä, “Yoo, weene Parisea biname cina weeme tääpe cängena jääcisäjemuye, piyepu weeme niye kwäye piyepu deedei kwäye liiyepu kaakepoto bine jääcisäjemuye, yepä weeme trupa ngalebora niija singisingi piyepu conocono piti nemi.

⁴⁰ Weene buduma gemi! Acejiyame lui te weeme tääpe bine ituge wawena, tabe cuta weeme trupa bine ituge wawena.

⁴¹ Yepä, weeme kwäye ngalebora ngena piti nemi, ecäremepeye owecumete biname bine, siige iyeta jugi cäco pa läbitepi weeme täápume.

⁴² Yoo, Parisea biname, mage mäpu cirege weeme täápume! Weene Acejiyame ne yepä yääcäruye weeme iyeta ten deedei mite wawena laame ngii minti, ruu, piyepu lija nuuja laame cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä, weene lica jaawenemuye lui Cotre mule modamoda gemi apu egä iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye, piyepu toraca singi läbitininuye Acejiyame täápume. Weene müji ai modamoda mule bine wawenetnäja, cuta gone ngena ätrimela poto matimati mule bine wawenetnäjame.

⁴³ Parisea biname, mage mäpu cirege weeme täápume! Weene singi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecre-tna mete cabu, piyepu weene singi gemi biname cina weebibine awablame aletna puupu cabu.

⁴⁴ Weene mäpu cirege päpäna, inge weene epu pana gemi gape liiyepu lui gawe cabu ämlitäneji yaanajuge. Lui biname cina peeli cabu waatninusi, teepi nuuja umle lica gemi egä ocwäwäneji gwidape pisi nyene gawe bora. Pepu pana, biname lui cina weeme mameta me otni, teepi nuuja umle lica gemi egä ngalebora weene niija gemi.”

⁴⁵ Puma cita ca yepä cotre abiberäja biname te jejige egä, “Abiberäja biname, määme mene te cuta cibibine ngenecu mäpu me niwenininige!”

⁴⁶ Yeesu jejemige teebibine egä, “Yoo, cotre abiberäja biname, weene cuta piyepu mage mäpu cirege päpäna. Weene biname bine mäpu me jaawenemuye weeme bucurage cotre liba teebibine owecu cäco yääcäremuye, yepä weene singi lica teebibine ätityerame peei cotre bine cängena wawenecame.

⁴⁷ Yoo, mage mäpu cirege weeme täápume! Weene müjimiji kula caale bine yaarangemuye Acejiyame me sasa mename biname bine ngene apename, puirage mename biname weeme kaakesaare cina lui bine itu eglecimujisi.

⁴⁸ Page weeme mule mara lica gyene weeme kaakesaare bime cabu ca. Teepi mename biname itu eglecimujisi, cuta page weene pui mename biname bime ngene apecna kula bine jaawenemuye.

⁴⁹ Yoo, Acejiyame umle cama itu jicemuji egä, ‘Cane maramara mename biname bine teeme bau pa jäätyepemepene. Poto bine teepi niija pa jaawenemepesi; poto bine budre me pa yaaglecemepesi.’

⁵⁰ Yoo, weene lui gemi ireclota cama page, weene pui mäpu daremu cirege päpäna iyeta mename biname bime agleca täápume piyepu teeme uudi apira täápume achedna padare cabu ca ngälu page.

⁵¹ Abela lui niinäce biname ge lui ne budre egluji, siige puma cita ca agleca mule te enajuji ngälu Sakariya ne budre me eglujisi iiwäreja mete piyepu iiwäreja dade cole puupu cabu je. Yoo, cane weebibine jijenininine egä page lui biname cina icrajinige, teepi te iyeta ai agleca täápume daremu ne cire jääpänepesi!

⁵² Yoo, cotre abiberäja biname, mage mäpu cirege weeme täápume! Weene gaabe ne ituge armi biname cina Acejiyame me singi toraca umle äbitame. Weene weemämu lica umle äbita, piyepu weene biname bine jiihemuye lui cina singi gemi umle äbitame!”

⁵³ Siige, teeme mene liba epiemige, Yeesu pui mete ne sebma-lige. Cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina teebine jimugetnisi. Pui padare cabu ca teepi bucurage maramara gwidape poto cidi me itemläjisi,

⁵⁴ Ingle teepi singi teebine giri acita yepä conocono mene iicaname, piba pui cabu ca teebine oomlaname.

12

Yeesu Mene Jejemige Walya Biname poto cidi me (Matayo 10:26-27)

¹ Pui padare cabu bucurage tausen biname cina abasecretnige; teepi tomi cabu ädudnecäjininisi. Siige, Yeesu niinäce teeme abiberäja bägä bine jejemige egä, “Weene walya mule gone, ai Parisea sigu biname liiyepu. Uutneca gwidape te buluduu ne lipu joomluge, siige iyeta poto ta juutnecuge, pepu pana walya mule te biname me ireclota ne iyeta joomluge.

² Weene äblicäco walya mule cabu iyeteta lenaja. Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita; ngena gemi ogä, pagege awabudnäja.

³ Yoo, lui mene bine weene krokeciye cabu jicemuye, biname cina bimu cabu pa yäätecijemepi, piyepu mete bora weene siiyä mene ca biname me tablame cabu ngena ituge jaji, mete toro cabu ca pagege jajanena.”

Laati täápume Müji Wälu (Matayo 10:28-31)

⁴ “Cäme binamewale, cane weebibine jijenininine egä, “Wälu gone biname täápume. Biname te nuuja biname ne yaagluge, yepä budre ingwe ca tabe äblicäco pui biname ne nuuja niija wawena.

⁵ Pätä, weene miiji Acejiyame täápume wälu, ingle teeme kokre pisi nyene biname me budre ingwe gaabe ca teeme seemo ne cuta niyya puupu cabu me ajarame. Yoo, peei name pi cane weebibine jijenininine egä weene miiji Acejiyame täápume wälu.

⁶ Yoo, faib matimati ele bine biname cina jaaletnemusi neeneni cäsäcäsä rarekaake ca, yepä Acejiyame te lica yepä pui ele poto cidi me ngene jäätrimaluge.

⁷ Yoo, tabe cuta weeme poto cidi me iyeta umle gyene; tabe umle weeme edingäli lija gemi. PEEI name pi weene wälu gone, ingle Acejiyame me singi weeme täápume lui baborage gyene teeme ele täápume singi cabu ca.”

*Wälu Gone Keriso poto cidi me Mene Jajanename
(Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane weebibine jijenininine egä lui biname te biname bime sobe cabu jaajemuge egä, ‘Cane Yeesu Keriso me biname gäne,’ cane te Acejiyame me mename seemo bine pa jaajemepene pui biname poto cidi me egä, ‘Tabe cäme biname gyene.’

⁹ Yepä, lui biname te cebine biname bime sobe cabu nainuge, cane cuta teebine pa jaainepene Acejiyame me mename seemo bime opo gaabe je.

¹⁰ Yoo, lui biname te cebine näcisecräjuge, cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, Acejiyame pui niyya ne cirege äyebingta, yepä lui biname te niyyarage mene jicemuge Aceji Seemo poto cidi me, peei niyya ne lica cirege äyebingta.

¹¹ Yoo, weebibine liba ablaweja täápume iwadininusi abasecre-tna mete cabu me, coo nuuja mope biname bime opo gaabe je, piba bucurage ngene atwanena gone egä, ‘Cane ngena mene pa jaajemepene?’ coo, ‘Cane lipu gäne daremü mene awecnistame?’

¹² Ingle naace gyene Aceji Seemo pui padare cabu meebine mene pa icäripi iicemame.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Buduma Mule Dogwe Biname poto cidi me

¹³ Tomi cabu ca yepä biname te piba jejige egä, “Abiberäja biname, cäme naane ne jeji cäme täápume abelename cime babe te lui gwidape bine itu saabmaleme!”

¹⁴ Yeesu teebine jejige egä, “Nuuja biname te lica cebine najepi weeme ablaweja biname coo atrana biname me äbitame. Gone cebine najute gwidape bine abelename weeme täápume.”

¹⁵ Tabe puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Cängena ire, gone singisingi läbitininuye bucurage maramara gwidape täápume, ingle biname me ireclota baborage gyene gwidape cabu ca, ngänu gemi teeme peei gwidape lipu bucurage.”

¹⁶ Tabe piba teebibine jejemige ai ngene ca agli mene egä, “Yepä gwidape dogwe biname te yaanajepi. Teeme gawe cabu bucurage deedei cina luutipesi.

¹⁷ Tabe ngene jwaatwananepi egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene, ingle cäme cumä täápume mete ibibi lica gemi iyeta ai deedei bine äbäcname?’

¹⁸ Tabe piba jicige egä, ‘Cane apu pa jaawenene! Cane cumä täápume mete bine pa jiiitnemepene, piba cuta modamoda bine pa yaarangemepene. Iyeta cäme calwa-cupä deedei piyepu cäme nuuja gwidape bine peei cabu pa yäbäcnamepene cumä täápume.

¹⁹ Piba cane cämämu pa jicjepene egä, “Cäme gwidape bucurage gemi, ibibi gemi poto kämäge täápume. Cane ngene pa loocepene, deedei äbitame, niyye nanime, gege taatu lenajame.” ’

20 Yepä, Acejiyame teebine jejige, 'Maane buduma gäte! Ai ciieye cabu mäame ireclota te apirenige. Iyeta gwidape maane lui mäame täापume tomitomi tewenemumete, baa laati te pa yaawademepi?' "

21 Yeesu pui mene ne epirige egä, "Pepu pana pa läbitepi teeme täापume lui cina gwidape tomitomi äbitininisi, yepä gwidape singisingi name pi, teeme padare lica gyene Acejiyame täापume.

Acejiyame ne Jäärunguye Weeme Bimu Gaabegabe Deedei piiyepu Gwidape täापume

(Matayo 6:25-34)

22 Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Yoo, peei name pi ngenecu mäpu gone läbitininuye weeme ireclota täापume ngena jaarwuye, coo weeme täape täापume ngena lasigrärinuye.

23 Ingle naace gyene weeme ireclota lui baborage gyene deedei cabu ca, piiyepu weeme täape baborage gyene cäbletääpe cabu ca.

24 Yoo, sändäyame bine jepänemeye. Teepei gije lica yäätemudi, lica yäärucnemudi, teeme nuuja puupu lica ge deedei cumä täापume acraname, yepä Acejiyame te teebibine cängena ire jetwenemige. Yoo, ele cabu ca weene modamoda gemi Acejiyame me ngene atwanena cabu!

25 Nää, weene ibibi gemi weeme ireclota yepä bimu cerämu leca me wawena weeme bucurage ngene atwanena cabu ca? Weene äblicäco!

26 Yoo, weeme bucurage ngene atwanena liba ibibi lica ai matikolä gwidape wawename, piba ngeno me bucurage ngene atwanena iyeta nuuja gwidape potu cidi me?

27 Baace popo bine jepänemeye teepei lipu uuteninini miijirage. Teepei kaakesea lica jaawenemudi, coo piiyepu cäbletääpe lica yaaterutäjemudi. Yepä, cane weebibine jijenininine egä ngänu gyene mope biname Solomona puu jamyacurage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liiyepu.

28 Acejiyame te liba apu yaabasogäremuge baace bine, lui cina page luutini, ciieyeciye siige muye cabu me yiisabemudi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi!

29 Weeme ngenecu gone deedei piiyepu niieye cabu me yaacranemuye; gonerage ngenecu mäpu me äbita.

30 Acejiyame umle cäco biname teepei te jäärngemudi iyeta ai gwidape bine, yepä weeme Cabucewe je Babe te umle gyene egä weeme singi piti nemi ai gwidape täापume.

31 Pätä weene miiji äbitipeye tabe te weebibine waadename, siige tabe cuta weeme singi gwidape bine pa icäranipi."

Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawecewe cabu

(Matayo 6:19-21)

32 Yeesu jejemige egä, "Weene lui epu pana matikolä maamoi tomi, yepä wälu gone, inge weeme Babe gege gyene weebibine piiyeme waadename.

33 Weene gwidape bine yaacranemuye aletna täापume, siige pui cabu ca lui rarekaake owecumete biname bine yäacäremuye. Yoo, rarekaake äbäcna diiba cina sasa me läbitininusi; ai gawecewe gwidape cina lämletnininusi. Peei name pi miijimiji gwidape cabucewe je puupu cabu yaacranimuye. Weene liba miiji mule jaawenemuye, peei lui apu gyene weene miijimiji gwidape bine cabucewe je cumä täापume acraname. Puma teepei lica lämletnininusi, inge ero biname te äblicäco gyene waadena, piiyepu potäte cina lica jaatecimu.

34 Yoo, määme miijimiji gwidape luma, määme ngenecu cuta puma birige.”

Amacetnäjäneji Inajininuge Mime Yageyame me Acnenuta täápume

35 Yeesu jejemige egä, “Amacetnäjäneji inajininuge, cäbletääpe laba-sogärininuye, piiyepu weeme lampa bine abotäneji yaacranemuye.

36 Weene epu pana läbitininuye kaakesea bägrä liiyepu, lui cina teeme babo biname ne jaawagrijusi soriyomu cabu ca liba acnenutame. Tabe liba tädige, grana cabu soororäjuge, siige teepi grana ne wata jiitnusi teeme täápume.

37 Babo miijirage teeme täápume lui bine teeme babo biname te ireclota cama amacetnäjäneji jääpänemuge teeme acnenuta padare cabu. Cane weebibine toraca jijenininine egä, tabe cäbletääpe pa lasigrepi kaakesea me, teebibine deedei täápume pa yaawednetäjemepi, teebibine cängena ire pa jaatwemepi.

38 Yoo, babo miijirage pui kaakesea biname bime täápume, teeme babo biname liba ciyedusa täduge, coo sewali mameta liba täduge, yepä teebibine cuta ireclota cama jääpänemuge.

39 Cuta ai poto cidi me ngene jwaatwa-naninuye. Mete yageyame liba ero biname me otni padare poto cidi me umle ge, tabe piba ero biname ne jiibuge teeme mete cabu abacitame.

40 Yoo, weene miiji amacetnäjäneji lenaja, ingle cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane lica weeme singi padare cabu acnenuta, yepä weene nuuja umle lica gemi căme otni padare.”

Miiji Kaakesea Bägrä piiyepu Niiya Kaakesea Bägrä (Matayo 24:45-51)

41 Peteru Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane peei ngene ca agli mene, nää cime täápume taatu jücemite, coo iyeta biname bime täápume jücemite?”

42 Yageyame teebine jejige egä, “Căme mene lui iyeta toraca ngenecu piiyepu umle cama biname bime täápume. Teepi lui epu pana gemi kaakesea bägrä liiyepu, teeme babo biname te lui ne mete ire atwi kaakesea pa yääcärepi teeme nuuja kaakesea bägrä bine teeme deedei kupae toracarage padare cabu ceerame.

43 Tabe babo biname te piba nuuja cewe me pa lädepi. Yoo, babo miiji, babo gege pui kaakesea bägrä täápume, teeme babo biname lui ne cängenarage kaakesea cabu pa jääpänepi teeme acnenuta padare cabu.

44 Yoo, cane weebibine jijenininine egä pui babo biname te piba teebine pa jaajepi iyeta teeme gwidape bine ire atwemame.

45 Yepä, pui kaakesea bägrä te liba lajuge egä, ‘Căme babo biname te pama lica wata pa tacnenutepi,’ piba nuuja kaakesea ngulebägrä imäbägrä bine pa yaatemeläjemepi, bucurage deedei pa läbitepi, sice pa yäänäjemepi, siige sice buduma pa läbitepi.

46 Yoo, pui babo biname te liba pa tatyaramtepi, kaakesea bägrä piba călu te pa jäätepi, ingle tabe teeme acnenuta padare umle lica ge. Babo biname te piba teebine pa yaaglepi, pa yaajarepi muye puupu cabu me, mene ätecija căco biname cina luma cirege lenaja.

47 Yoo, lui kaakesea bägrä te umle ge teeme babo biname ngena kaakesea täápume singi tabe wawename, yepä tabe lica amacetnäjige pui kaakesea wawename, babo biname te teebine mäpu cmecme ca pa yaatemeläjepi.

48 Yepä, kaakesea bägrä lui te umle lica ge teeme babo biname ngena kaakesea täápume singi tabe pui ne wawename, piba teeme umle căco name

pi tabe buduma mule jaawenuge, lui tääpume teebine miiji ge atemeläja, piba teeme babo biname teebine däägu pa yaatemeläjepi. Yoo, lui biname ne bucurage gwidape ituge ceera, bucurage gwidape cuta teeme bau ca pa saacwetnemepi, piyepu lui biname ne ire atwi kaakesea tääpume itu jaajepi, tabe miiji teeme kaakesea mage cängenarage wawename.”

*Poode Lica Gyene Ai Gawecewe tääpume
(Matayo 10:34-36)*

⁴⁹ Yeesu cuta jejemige egä, “Cane tädujine ai gawecewe ne muye ca abotame. Cane baborage singi egä pui muye te gije tabacitumi ayime.

⁵⁰ Yepä, niinäce gaabe cane miiji mäpurage padare cabu abacitame, epu pana abacita biname liiyepu lui te niyye bora liiglenutuge äcisejame, peei name pi cane ngenecu mäpu cama nanajenige page, ngälu peei mäpu cabu ca pa lasatepene.

⁵¹ Nää, weene apu jingenininige egä cane tädujine poode ne ai gawecewe cabu acaname? Eewe, cane weebibine jijenininine egä cane lica poode ne scanujine, yepä biname cina maramara me pagege äbita cäme name pi.

⁵² Yoo, ai padare cabu ca, biname lui cina cebine nätrungenisi piyepu teeme ätrunga cäco binamewale, teepi maramara pa läbitipesi. Faib biname yepä mete cabu ca teepi neeneni tomi pa jaawenemepesi: nesae cina mara me pagege äbita nuuja neeneni cabu ca, piyepu neeneni cina mara me pagege äbita pui nesae cabu ca.

⁵³ Babe cina mara me pa läbitipesi teeme imäbägrä cabu ca, piyepu mage cina mara me pa läbitipesi teeme ngulebägrä cabu ca, cuta piyepu cnaatete cina teepi maramara me pa läbitipesi.”

*Ai Padare me Aboclomta poto cidi me
(Matayo 16:2-3)*

⁵⁴ Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene liba cäsäcäsä carbe ne jääpänuye ciyye poto ca tädenige, weene piba jiicuye egä, ‘Ngupe te tädenige aimopo,’ siige pepu läbituge.

⁵⁵ Piyepu weene liba uule buuwe jääpänuye, weene piba jiicuye egä, ‘Bimu nuunu me pa läbitege,’ siige pepu läbituge.

⁵⁶ Weene walya umleumle biname gemi! Weene umle gemi gawe piyepu dume cabu ca bimu ne opo awatname, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitininisi, teepi ngena tääpu memi.”

*Weeme Conocono bine Weemämu Yaablawäjuye
(Matayo 5:25-26)*

⁵⁷ “Weene ngenome lica weemämu atranineye ngena mule gemi conocäco wawename?”

⁵⁸ Yoo, nuuja biname te liba singi weeme yepä ne ablaweja puupu cabu me acaname, pui neeneni liba gaabe cabu otni, tabe miiji apicetnerä pui nuuja ne puma gaabe cabu je poode wawename. Piba pui biname te lica teebine yaacanuge ablaweja biname me opo gaabe me, cuta piba ablaweja biname te teebine teeme ätityera biname me ime cabu lica yaacituge krokeciyye mete bora äsinglentame.

⁵⁹ Cane weebibine jijenininine egä tabe liba krokeciyye mete me labacituge, tabe peema cita ca lica tasatuge, ngälu iyeta pui rarekaake yäacäruge lui teeme conocono mule me daremu.”

13

Weene Niiya Mule cabu ca Latatrongärininuye

¹ Pui padare cabu puga ge poto biname lui cina Yeesu ne umle jenenisi yepä mäpu mule poto cidi me. Teepei jejisi egä Mopeyame Pilato te poto Israela biname bine Galilaya probins cabu ca eglecimige iiwäreja mete caale bora je, teepi liba yiiwärajisi Acejiyame ne.

² Yeesu piba teebibine itemlemige egä, “Weene lipu ngene jotwananiniye, nää peei Galilaya biname cina baborage niiya itu tewenumesi nuuja Galilaya biname bime cabu ca, ingle teepi pepu budre ne tepänumesi? Eewe pepu lica ge.

³ Cane weebibine jjenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye.

⁴ Piiyepu, weene pui eitn Siloama cewe biname bime poto cidi me ngene jotwananineye, lui cina budre ne itu jääpänesi cabu me lecarage mete te teeme cabu liba itu saatramepi. Nää, weene apu jingeninige egä teepi niyarage biname gemi iyeta nuuja biname cabu ca lui cina Yerusalema babo cewe cabu icrajenige?

⁵ Eewe, teeme niiya baborage lica ge weeme cabu ca. Cane weebibine jjenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Uli poto cidi me

⁶ Yeesu piba jicemige ai ngene ca agli mene biname bine umle wawename egä Acejiyame te matikolä padare taatu ecärenemige teepi teeme ireclota cängena amacetnäjame. Teeme mene apu ge, “Yepä biname teeme piigi uli puga ge teeme calwacupi cabu je. Yoo, nuuja taje tabe piigi kuu täapume ädige, yepä kuu lica jepänige.

⁷ Tabe puma cita ca teeme calwacupi kaakesea biname ne jejige egä, ‘Ai uli jepäni! Cane liba aima twaatnepene nesae kämäge cama, kuu bine jäärngemepene, yepä lica jääpänemepene. Ai uli ne irgi! Miiji lica ai gawe cabu papa kuu cäco lenajame!’

⁸ Yepä, calwacupi kaakesea biname te jejige egä, ‘Babo biname, ai yepä kämäge täapume ebmali. Cane ai gome gawe calwacalwa pa jaawenepene, piiyepu kau bime liiya ca pa jääsicnepene uli ingle ne.

⁹ Ai liba kuu bine pa jääpänemepi nuuja kämäge, piba babo miiji gyene, yepä liba kuu cäco pa yaanajepi, piba pagege ärgi.’ ”

Sabade Bimu cabu Yeesu Magebi ne Miiji me Jowenige

¹⁰ Yepä Sabade bimu cabu, Yeesu biname bine ebiberäjemige teeme abasecretna mete cabu je.

¹¹ Puga ge yepä magebi lui te niiya cable cama waanajenanepi eitn kämäge cama. Tabe äpednu-teji uuwe kukuku totnäjumi, ingle tabe äblicäco conocäco aclajuta.

¹² Yeesu liba teebine jopänige, tosoglicige teeme bau otnime, piba jojige egä, “Magebi, maane pita cabu ca miiji häbitite!”

¹³ Tabe ime bine teeme papa cabu aacitige, siige magebi te piba taatu conocäco joclajutige, Acejiyame ne piba ewepyeräjige.

¹⁴ Yepä, pui abasecretna mete babo biname te claabe me äbitige, ingle Yeesu lipu magebi ne omacetnäjige Sabade bimu cabu. Tabe abasecretna biname bine jejemige egä, “Mime siks bimu piti nemi kaakesea täapume;

weene miiji pui bimu cabu weeme tääpe amacetnäja tääpume otnime, yepä Sabade bimu cabu gone!”

15 Yageyame teebine jejige egä, “Maane walya biname gäte! Weene umle gemi weeme kau piyepu dongki bine iibira piyepu waadena niye nänäjame Sabade bimu cabu.

16 Yoo, age tuna weeme biname, Abrahamo me kaakesaare gwene, Satani te lui ne eitän kämäge cama tocenenäjumi. Nää, cane miiji gäne Sabade bimu cabu peei pita cabu ca teebine miiji me wawename?”

17 Iyeta Yeesu me cubuyame cina ajiri me äbitininisi, teeme mene liba jitecijiisi, yepä bucurage biname cina gege äbitininisi iyeta miijirage gwidape name pi tabe lui bine jewenanemige.

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Matayo 13:31-32; Mareko 4:30-32)*

18 Yeesu itemlemige egä, “Acejiyame me mule biname bine waadena tääpume lipu pana gyene? Cane lipu peei mule ne etonärenine weeme tääpume?”

19 Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije liiyepu, biname te lui ne ecatige teeme calwacupi cabu jecnige. Pui gije uutige, uli pana äbitige, siige ele cina ciipe cabu teeme mete bine yaarangemusi. Pepu pana gyene Acejiyame me waadena mule, lui mastad kuu pana matikolärage, peei cabu ca uli pana babo me läbituge.”

*Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me
(Matayo 13:33)*

20 Yeesu cääri itemlemige egä, “Yoo, cane lipu Acejiyame me biname bine waadena mule weeme tääpume etonärenine?”

21 Peei lui epu pana gyene uutneca gwidape liiyepu, maagebi te lui ne ecatige, baborage bulu cama elenglecäjige, ngälu siige peei iyeta te tuut-necue.”

*Grana Susu Gyene Iyeteta Ireclota cabu Abacitame
(Matayo 7:13-14, 21-23)*

22 Yeesu liba gaabe cabu ädige Yerusalema me, tabe cewe yepäyepä cabu biname bine ebiberäjemige.

23 Nuuja taje gaabe cabu yepä biname te teebine itemlige egä, “Babo biname, nää Acejiyame te nesae taatu biname bine niija cabu ca pa yääsecräremepi?”

Yeesu biname bine piba jejemige egä,

24 “Weene kokre äbitipeye susurage grana cabu me äbäcname, ingle cane weebibine jijenininine egä bucurage biname cina naabe äbitininisi äbäcname.

25 Padare te cire tädepi, mete yageyame te grana ne liba cire saarmepi. Piba weene liba mete kaakepoto ca cire inajipi, grana ne cire seyäjepeye, cire jejepeye egä, ‘Babo biname, grana ne tiitni cime tääpume!’ Yepä, tabe weebibine cire jiwecnistipi egä, ‘Cane umle lica gäne weene. Weene luma cita ca gemi?’

26 Weene piba cire jejepeye egä, ‘Cine ituge dedei äbita piyepu niye nänäja maane cama. Maane cime cewe cole puupu cabu itu nibiberäjipete.’

27 Tabe puma cita ca cire jijipi egä, ‘Cane umle lica gäne weeme tääpume, weene luma cita ca gemi! Weene niija mule biname, iyeta äyebingineye căme bau ca!’

²⁸ Weene piba ele cire ingenitnipi piyepu giricu cire etebecmepeye, liba Abrahamo, Isacako, Yakobu, piyepu iyeta sasa mename biname bine cire jepänemepeye Acejiyame me waadena cabu ge, yepä weene äyeblingeji gemi.

²⁹ Yoo, biname cina cire saaclepi bimu acita gome ca piyepu bimu äpula gome ca, piyepu kämäge poto ca piyepu uule poto ca. Teepe cire ladnatärepi soriyomu täápume Acejiyame me waadena padare cabu je.

³⁰ Yoo, poto biname lui ingwe gaabe biname gemi page, teepi niinäce gaabe me cire läbitipesi pui padare cabu, cuta piyepu poto lui niinäce gaabe biname gemi page, teepi ingwe gaabe me cire läbitipesi.”

*Yeesu Owecu Ge Yerusalema täápume
(Matayo 23:37-39)*

³¹ Puirage padare poto Parisea sigu biname cina Yeesu bau me seclige, jejisi egä, “Maane ama cita ca äyebtingti, nuuja gome ädi, ingle ai Probins Mopeyame Heroda singi meebine aglime.”

³² Yeesu teebibine jejemige egä, “Naclege, pui angletneja biname ne jejeje egä, ‘Cane căme kaakesea jewenenine: niija cable bine iyecräjenemine piyepu pita biname bine emacetrnäjenemine page piyepu ciyeciye, piba nesae bimu ingwe ca ai kaakesea ne pa yaapirepene.’

³³ Yoo, cane miiji căme kaakesea gaabe cabu otni ai poto bimu cama, siige Yerusalema ne piba oomlaname, ingle iyeta Acejiyame me mename biname cina Yerusalema je teepi budre jääpānanusi.”

³⁴ Yeesu piba ngenecu mäpu cama jiiçige egä, “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene lui cina Acejiyame me mename biname bine yaaglecimuye, piyepu kula ca jääbycremuye lui bine weeme bau me ätyepäneji gemi! Bucurage padare cama, cane singi ituge weeme biname bine yepä gome waadena, epu pana paulo te lipu teeme plongo bine yepä gome jaabasecretnimuge taame ca ätrugerame, yepä weene singi lica ge.

³⁵ Ire, weeme iiwäreja mete lui abmaläneji gyene Acejiyame bau ca. Cane weebibine page jijenininine egä weene cebine ingwe ca lica päpäna ngälu pui padare weene liba pa jiiçepeye egä, ‘Miiji pa läbitege lui te Yageyame me ngii cabu tädenige.’ ”

14

Yeesu Pita Biname ne Miiji me Jewenige

¹ Yepä Sabade bimu cabu, yepä Parisea sigu babo biname te Yeesu ne teeme mete me ala tesoglicige deedei täápume. Puga iyeta biname cina teebine ire jetwanisi,

² ingle puga ge teeme opo gaabe yepä biname lui me ime piyepu ernge ädreji ge.

³ Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname bine itemlemige egä, “Mime cotre mene te lipu jiiçenige, nää miiji gyene pita biname ne miiji me wawena Sabade bimu cabu, coo liyepu?”

⁴ Yepä, teepi nuuja mene lica jejisi. Yeesu piba pui pita biname ne ecatige, teebine miiji me jewenige, siige jityepige.

⁵ Tabe piba peei biname bine jejemige egä, “Sabade bimu cabu weeme yepä me bägrä te, coo kau te, uugle cupicu bora me liba yaatramuge, tabe pui bimu cabu wata cuta saarpatuge, nää toraca?”

⁶ Siige, teepi äblicäco nuuja mene teebine jaji.

Umle Mene Ädärena Biname bime poto cidi me

⁷ Yeesu biname bine jepänemige egä pui mete cabu lui cina deedei täöpume adnatäreji ge, teepi singi ge modamoda biname bime puupu cabu lenajame. Tabe peei name pi ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä,

⁸ “Yoo, biname te liba weebibine soriyomu täöpume ala tisoglicinuge, gone modamoda biname bime puupu cabu adnatera, ingle pama soriyomu ire atwi biname te nuuja biname ne cuta ala taasoglicuge, lui ge baborage weeme cabu ca.

⁹ Tabe piba weeme yepä ne pa jaajepi egä, ‘Agesa babo biname, teebine ai miijirage puupu ecäri.’ Piba weeme yepä te ajiri cama puupu ne saabmaluge, läduge papa biname cina luma yaacrajuge.

¹⁰ Yepä, weebibine liba ala tisoglicinisi soriyomu täöpume, weene papa biname bime puupu cabu ladnatärinuye. Piba soriyomu ire atwi biname te weebibine pa jijipi egä, ‘Ayo, cäme biname, ai miiji puupu cabu adnatame.’ Piba weene miiji opo pa päbitipeye nuuja biname bime opo gaabe.

¹¹ Siige, lui biname te singi teeme ngii babo me wawename, tabe matikolä me pa läbitepi, piyepu lui biname te teeme ngii ne teemämu matikolä me jaawenuge, tabe babo ngii ne pagege päpäna.”

¹² Piba Yeesu te pui mete yageyame ne jejige egä, “Maane liba biname bine ala tasoglecemute mäme mete me niye nänäjame, coo deedei äbitame, gone mäme binamewale, coo dogwe biname taatu ala tasoglecemute, ingle teepi piba meebine cuta pagege ala asogleca mäame mule ne awecnistame.

¹³ Yepä, maane liba biname bine babo deedei täöpume ala tasoglecemute, maane miiji owecumete biname piyepu täape niyaniya biname, irecu määsumäsu biname, cuta piyepu ernge niya biname ala tasoglecemute.

¹⁴ Pepu biname cina äblicäco mäme miiji mule ne daremu wawena. Piba maane Acejiyame bau ca miiji daremu ne cire jääpänepete, tabe liba conocäco biname bine budre cabu ca cire yaarpinärepi.”

*Ngene ca Agli Mene Babo Soriyomu poto cidi me
(Matayo 22:1-10)*

¹⁵ Yepä te, pui biname cabu ca lui cina Yeesu cama deedei äbitininisi, Yeesu me ngene ca agli mene liba iteciijige, teebine piba jejige egä, “Babo miijirage gyene teeme täöpume lui cina cabucewe je cire ladnatäripesi deedei täöpume Acejiyame luma biname bine yaawademuge.”

¹⁶ Yeesu teebine ai nuuja ngene ca agli mene piba jejige egä, “Yepä, biname te babo soriyomu ne jewenige. Tabe bucurage biname bine ala tesoglecmige pui soriyomu cabu otnime.

¹⁷ Iyeta liba amacetrnäjäneji ge soriyomu täöpume, tabe piba teeme kaake-sea biname ne jityepige ala asogläcneji biname bine jajanenname egä, ‘Weene iyeta naaclege, cane bamacetrnäjäne soriyomu täöpume’.

¹⁸ Yepä, iyeta lui bine ituge ala asogleca, teepi yepäyepä gije abacitinisi teeme singi gaabe bine aboclomäjame. Niinäce biname te mene jityepige pui kaakesea biname cama soriyomu yageyame bau me egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane gawe ne bii jeletnine. Page cane miiji otni peei ne päpäname.’

¹⁹ Nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane ten kau bine bii jeletnemine cäme kaakesea wawenname. Cane page ädenine teeme kokre apicetrnärame!

²⁰ Cuta nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane coga ne bii bocatine.’

²¹ Yoo, pui kaakesea biname te tacne-nutige, iyeta pui mene teeme babo biname ne jejige. Puma cita ca pui mete yageyame te claabe me äbitige,

teeme kaakesea biname ne piba jejige egä, 'Maane wata ädi ai babo cewe iyeta gaabe cabu ta, siige puma cita ca biname bine sewademepi aimopo: owecumete biname piyepu tääpe niya biname, ernge niya biname, irecu määsumäsu biname iyeta sewademepi.'

²² Matikolä padare ingwe ca pui kaakesea biname te tacnenutige, jejige egä, 'Babo biname, cine mäame singi ne bii jewenisi, yepä puupu cuta pisi nyene.'

²³ Soriyomu yageyame te piba teebine jejige egä, 'Maane cewe cabu ca asati iyeta gaabe cabu ta, biname bine jejemepi cewe äbäcname, siige căme mete te piba tapanenige.'

²⁴ Cane meebine naajenine egä pui niinäce ala asoglăcneji biname bime cabu ca, nuuja te lica căme deedei pa läbitepi! "

Yeesu me Ätrunga Binamewale Miiji Teebine Niinäce Gaabe me Acita (Matayo 10:37-38)

²⁵ Bucurage biname cina Yeesu cama otninisi. Tabe teeme bau me atrongtige, jejemige egä,

²⁶ "Biname te liba căme bau otni, tabe miiji teeme mage babe, coga băgră, nanigane, cuta piyepu teemămu, iyeta ingwe me acrana, tabe liba singi căme biname me äbitame.

²⁷ Tabe miiji teeme nuuja singi bine abmalame. Yoo, cane baarge uli cabu budre lipu pagege păpăna, tabe cuta miiji amacetnăjăneji lenaja măpu cămiji pi păpăname. Lui te singi lica cebine pepu pana ingwe äcwime, tabe äblicăco căme abiberăja băgră me lenajame.

²⁸ Yoo, niinäce căngena ngene jwathanani weeme yepä te, liba singi gyene căme abiberăja băgră me äbitame. Pui lui epu pana gyene biname liiyepu, lui te singi cabu me lecarage mete ne rarangame. Tabe niinäce ladnatuge, rarekaake poto cidi me mage ngene jwaatwananuge liba teeme rarekaake ibibi gyene pui mete ne ämlitame.

²⁹ Tabe umle ge egä teeme rarekaake liba ibibi lica ge, tabe miiji mete kaake ne abmala. Piba iyeta biname lui cina păpăna, teepi teebine ngange pa yăăcwăcnepesi egä,

³⁰ 'Ai biname te mete ne gije jebacitige rara-ngame, yepä tabe ibibi lica gyene ämlitame!'

³¹ Yoo, pepu pana gyene gawe mope biname te liba singi cubu iicaname nuuja gawe mope biname cama. Tabe niinäce ladnatuge, mage ngene jwaatwananuge egä teeme ten tausen cubu biname liba ibibi gemi cubu iicaname nuuja twenti tausen cubu biname cama lui cina saaclenuge.

³² Tabe liba ngene jwaatwananuge egä, 'Cine äblicăco gemi!' piba mename biname bine pa jăätyepemepi pui nuuja mope biname bau me, tabe liba cud-cewe gyene, teebine ätemlame egä, 'Mine miiji conocăco ngene atwanena pa jăăpănago, piba poode ne wawename.'

³³ Yoo, pepu pana gyene weeme täăpume. Weene miiji căngena ngene atwanena niinäce gaabe me egä weene năă toraca singi gemi iyeta abmalame căme täăpume? Weene liba singi lica gemi, weene piba äblicăco căme abiberăja băgră me lenajame."

Ätrunga Biname te Liba Gege căco me Läbituge (Matayo 5:13; Mareko 9:50)

³⁴ "Yoo, ätrunga biname bime miijirage kaakesea pisi nyene ai gawecewe cabu, cuta caapereniye täăpume miiji kaakesea pisi nyene, yepä teeme mite te liba lapiruge, siige ingwe ca äblicăco caapereniye ne wawena mite me.

³⁵ Piba mite cäco teeme nuuja kaakesea lica birige, cuta gawe täápume teeme kaakesea lica. Biname cina papa yaajarusi. Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame.”

15

Ngene ca Agli Mene Apesareji Maamoi poto cidi me (Matayo 18:12-14)

¹ Nuuja padare bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu nuuja conocono mule biname cina abasecretnige Yeesu me mene ätecijame.

² Piba Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina mudru mene jicemisi egä, “Ai biname te babo singi gyene conocono biname cama lenajame cuta piyepu deedei äbitame ten cama!”

³ Peei name pi Yeesu ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä,

⁴ “Weeme yepä me hanred maamoi liba piti nemi, piyepu yepä maamoi te liba lapesaruge, tabe ngena jaawenuge? Tabe teeme nuuja naintinain maamoi bine yaabmalemuge baace cewe cabu, piba waatnetnäjuge pui yepä ne ärngime ngälu päpäname.

⁵ Liba jääpänuge, baborage gege cama saatecwantuge teeme palace cabu,

⁶ saacanuge cewe me. Piba teeme binamewale bine ala tasogle-cmuge, teebibine jaajemuge egä, ‘Agesa cäme maamoi lui te tapesarumi, siige bii jepänine teebine. Mine gege pa läbitipago.’

⁷ Yoo, yepä pana mule pisi nyene cabucewe je luma gege baborage birige yepä taatu conocono mule biname täápume, lui teeme niija mule cabu ca latatrongtuge. Cane weebibine jijenininine egä peei gege baborage birige nuuja gege cabu ca naintinain conocäco biname täápume, lui bime singi lica gyene atatrongärame.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Rarekaake poto cidi me

⁸ “Yoo, magebi me liba ten silba rarekaake piti nemi, siige yepä ne liba pa yaapesarepi, tabe ngena jaawenuge? Tabe lampa ne jaabotuge, mete ne yaapretnäjuge, iyeta poto ta cängena jäärnguge, ngälu siige jääpänuge.

⁹ Liba jääpänuge, teeme binamewale bine gege cama ala taasoglecmuge, jaajemuge egä, ‘Agesa cäme rarekaake lui ne sepesarumene, bii jepänine!’

¹⁰ Yoo pepu pana, cane weebibine jijenininine egä cabucewe je Acejiyame me mename seemo babo gege me läbitusi, yepä conocono mule biname te liba niija mule cabu ca latatrongtuge.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Imäbägrä poto cidi me

¹¹ Yeesu cuta ai mene jejemige: “Yepä, biname teeme neeneni imäbägrä puga ge.

¹² Iganeyame te babe ne jejige egä, ‘Cäme babe, mäame lui gwidape bine jebelanemi, cäme poto näcäri!’ Puma cita ca teeme babe te gwidape jebelanemige teeme neeneni bägrä täápume.

¹³ Nesae bimu ingwe ca, igane te teeme gwidape tomi iyeta aletna täápume ewademige, pui rarekaake cama piba abyemäriige otnime cudecewe gawe cabu me. Tabe cudecewe me ädige, puma teeme rarekaake iyeta papapapa jimlemige.

¹⁴ Liba teeme rarekaake bine epiremige, mage gane padare te pui gawe cabu me tatyaramtuge. Tabe gwidape cäco enajige,

¹⁵ peei name pi kaakesea jepänige yepä pui gawe biname bau ca. Tabe teebine blome bime lenaja puupu me jityepige, blome bine ire atwime.

16 Loolomecewe name pi tabe singi blome bime deedei ärwäjame; yepä, nuuja biname te teebine lica nuuja gwidape yääcäruge.

17 Piba taatu teeme ngene atwanena te tatyaramtige, tabe jiicige egä, 'Iyeta cäme babe me kaakesea bägrä bime deedei bucurage gemi, yepä cane budre mameta gäne deedei cäco!

18 Cane abyemärenine, cäme babe bau ädenine, teebine pa jaajepene egä, 'Cäme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täápume pi-yepu mäáme täápume.

19 Cane äblicäco gäne mäáme bägrä me cuta äbita, yepä mäáme kaakesea bägrä me cebine naweni.'

20 Yoo, tabe piba abujängtige babe bau me acnenutame.

Cudecewe ca teeme babe te teebine gaabe cabu tepänige. Tabe baborage owecu äbitige, teeme bägrä bau me uuwamige, teebine jejecletnäjige, lakace cabu jetecniige.

21 Puma cita ca bägrä te babe ne jejige egä, 'Cäme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täápume piyepu mäáme täápume. Cane äblicäco gäne mäáme bägrä me cuta äbita.'

22 Yepä, babe te kaakesea bägrä bine ala tesoglecmige, jejemige egä, 'Wata, kirece mijirage cäbletääpe secaneye teeme asigrame. Oplacmeläja pana gwidape teeme ime kukluta cabu esigreye, cuta piyepu ernge gwidape esigreye.

23 Piba mime ngeerangera kau plongo ne secaneye aglime. Mine soriyomu ne gege name pi pa jaawenesi!

24 Ingle ai bägrä te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lapesarepi, yepä page bii jepänisi.' Siige, teepi soriyomu jewenisi.

25 Pui padare cabu naane te calwacupi cabu jage. Tabe liba tacnenutige, mete mameta liba tatyaramtige, siige giire uupera itecijige puma.

26 Tabe puma cita ca yepä kaakesea bägrä ne ala tesoglicige, itemlige egä, 'Teepi ngena ne jewenenisi?'

27 Pui kaakesea bägrä te jejige egä, 'Mäáme igane te tatyaramtige page. Mäáme babe te nijinige ngeerangera kau plongo ne aglime, ingle teeme bägrä cängenarage bii tacnenutige.'

28 Siige, naane te claabe me äbitige, lica mete cabu me abacitige. Piba babe te tasatige, teebine jejige abacitame.

29 Naane te babe ne jejige egä, 'Maane näätecijegel! Iyeta kämäge gaabegabe cane baborage kaakesea mäáme täápume jaawenune, iyeta mäáme singi cabu waatnune. Maane cäme täápume ngena ituge wawena? Maane cebine gouti plongo licarage itu näcärepete cane soriyomu ne cäme cegegege cama wawename!

30 Yepä, mäáme ai bägrä lui te mäáme gwidape bine papa itu yaape-seräjemepi eroero magebi cama, teeme rarekaake liba apirinini, piba tacnenutige. Siige, maane ngeerangera kau plongo ne cuta teeme täápume eglite!'

31 Babe te jejige egä, 'Cäme bägrä, maane cane cama naanajenige, iyeta cäme gwidape lui mäáme nemi.

32 Yepä, mine mijji gemi ai soriyomu wawena gege äbitame, ingle mäáme igane te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lämlitepi, page bii tacnenutige.' "

16

Ngene ca Agli Mene Angletnejayame Ire Atwi Biname poto cidi me

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ai ngena ca agli mene jejemige egä, “Yepä dogwe biname me kaakesea bägrä puga ge teeme gwidape bine ire atwime. Tabe mene itecijige egä peei ire atwi kaakesea bägrä te teeme gwidape bine papa yaajaremuge.

² Tabe pui kaakesea bägrä ne tesoglicige, jejige egä, ‘Cane ngena ne nätecijumi egä maane căme gwidape bine papa me tewenemumete. Iyeta mäame peba bine rarekaake piyepu gwidape poto cidi me emacetnäjemi căme ire me, ingle cane singi lica gäne maane căme gwidape bine ingwe ca ire atwime.’

³ Pui kaakesea biname teemämu jejige egä, ‘Căme babo biname te cebine pa näyebtingtepi; cane ngena pa jaawenene? Căme kokre ibibi lica gyene kaakesea wawename căsu bine äplegecame, piyepu cane ajiri gäne papa ätineräjame.

⁴ Yoo, cane umle gäne ngena ne wawename! Cane liba ai ne cāngena jewenenine, cebine liba näyebtingtepi căme ire atwi kaakesea cabu ca, piba căme piti nemi binamewale cebine teeme mete cabu me nacananusi.’

⁵ Puma cita ca tabe iyeta biname bine tesoglecmige lui bime ngii piti nemi teeme peba cabu gwidape coo rarekaake awecna poto cidi me. Tabe niinäceyame ne itemlige egä, ‘Maane lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremü camu gäte ceera?’

⁶ Biname te jejige egä, ‘Yepä hanred dram olibi migi cama itu yaawademepene.’ Pui ire atwi biname te piba teebine jejige egä, ‘Yoo, agesa peba pui acnema cama. Maane adnati wata yoogäri fifti taatu peei hanred me puupu cabu.’

⁷ Pui ire atwi biname te cuta nuuja ne itemlige egä, ‘Maane cuta lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremü camu gäte ceera?’ Pui biname te jejige egä, ‘Yepä tausen wiiti kuu baiko.’ Ire atwi biname te jejige, ‘Yoo, peba agesa pui acnema cama, eit hanred yoogäri peei tausen me puupu cabu!’

⁸ Yoo, ingwe ca pui dogwe biname te teeme conocono kaakesea bägrä poto cidi me jiicige egä, ‘Mage umle gyene pui conocono biname te!’ Siige, peei conocono biname me mule cabu ca mine opo ewatneye egä ai gawecewe biname cina umle ge lipu nuuja teeme panä biname bine binamewale me wawename, yepä biname lui cina Acejiyame me apaclyera cabu yaacrajuge, nuuja taje teepi umle lica gemi nuuja biname bine teeme binamewale me wawena.”

⁹ Yeesu cuta jejemige egä, “Cane peei name pi weebibine jijenininine egä nuuja biname bine itityeräjemeye ai gawecewe me gwidape piyepu rarekaake ca, teebibine binamewale me wawena weeme conocăco mule ca. Piba ai gawecewe iyeta teeme gwidape cama liba cirege apira, weeme puupu pisi nyene cabucewe je lenajame iyeteta ngălu căco.

¹⁰ Yoo, biname lui te matimati gwidape cāngena ire jaatwemuge, tabe cuta modamoda gwidape cāngena ire jaatwemuge; cuta piyepu biname lui te angletneja umle ge matimati gwidape poto cidi me, tabe cuta angletneja umle ge modamoda gwidape poto cidi me.

¹¹ Peei name pi biname lui te ai gawecewe me gwidape bine cāngenarage conocăco lica ire jaatwemuge, tabe cuta lipu Acejiyame me toraca gwidape bine cāngenarage ire atwema.

¹² Cuta piyepu biname te liba nuuja biname me gwidape bine cāngena lica ire jaatwemuge, nuuja te lica teebine teemerge gwidape pa yăăcärepä.

13 Yoo, kaakesea biname te äblicäco neeneni babo biname täápume kaakesea wawena yepä padare cabu. Tabe yepä ne jäägyuge; nuuja täápume singi läbituge. Tabe yepä ne opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca sääcelyäruge. Weene äblicäco neeneni bine acenena: Acejiyame piyepu rarekaake.”

*Yeesu Poto Umlle Mene Jiicemige
(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Mareko 10:11-12)*

14 Parisea sigu biname cina Yeesu me mene itecijemige, siige teebine ngange ecwänisi, ingle teepi baborage singi rarekaake täápume.

15 Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene peete nemi lui babo singi gemi biname cina weebibine päpäname egä, ‘conocäco biname,’ yepä Acejiyame umle gyene weeme ngenecu lipu gemi. Weene awepyeräja ne biname bau ca jääpänuye sinäme miiji mule name pi, yepä Acejiyame pui mule ne jäägyuge.

16 Moose lui Cotre Mene itu soogäremuji, piyepu mename biname cina lui mene ituge oogära, peei mene cina weebibine ituge waadena ngälu Yoane niye ca äciseja biname te tatyaramtuge. Teeme padare cabu ca Miiji Mene jejananemisi egä Acejiyame te biname bine yaawademuge, siige iyeta biname cina kokre me äbitenininiisi teeme waadena mule cabu me äbäcname.

17 Yepä, Cotre Mene me kaakesea cuta pisi nyene page, lica ituge äyebingta; iyeta matimati cotre piti nemi page. Yoo, gawecewe piyepu cabucewe teeme lenaja lipu lecarage, Acejiyame me Cotre Mene me lenaja pepu lecarage gyene.

18 Page cuta pisi nyene cotre egä biname lui te coga ne jwäägyuge, piba nuuja coga ne waacatuge, tabe sargi ero mule ne jaawenuge; cuta pepu gyene biname lui te pui ägyeji magebi ne waacatuge, tabe cuta sargi ero mule ne jaawenuge.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Dogwe Biname piyepu Lajaro poto cidi me

19 “Puga ge yepä dogwe biname lui te mararage ududi piyepu bulubulu cäbletääpe bine lasigreräjuge. Tabe iyeta teeme singi gwidape iyeta bimü gaabegabe yaawadanemuge.

20 Cuta puga ge yepä owecumete biname, teeme ngii Lajaro, droobodrobo tääpe cama ge. Biname cina teebine yaacanusi pui dogwe biname me mete grana gome,

21 ingle tabe singi deedei pacupacu ärwäja, lui cina dogwe biname me dade cabu ca saatrametnemuge. Yoo, drego cina waatninusi teeme gome teeme tääpe droobo aclotejame.

22 Siige, pui owecumete biname te budre äbitige. Acejiyame me mename seemo cina piba teeme seemo ne ecanisi cabucewe me Abrahamo gome me. Pui dogwe biname te cuta budre äbitige, siige gape cabu ecitisi.

23 Tabe muye puupu cabu yaanajuge baborage pita cama. Puma cita ca tabe ire cabu me acitige, Abrahamo ne jepänige cuducewe ca, piyepu Lajaro teeme gome puga ge.

24 Tabe babo tage ca jejige egä, ‘Cäme Babe Abrahamo! Cebine owecu naweni! Lajaro ne tityepi teeme ime kukluta niye cabu iiglenutame cäme wätä ne gäbu wawename, ingle cane cane babo pita gäne ai muye puupu cabul!’

25 Yepä, Abrahamo jejige egä, ‘Cäme bägrä, maane ngene jepecni mäame gawecewe ireclota padare poto cidi me. Maane miijimiji gwidape cama naanajuge, yepä Lajaro me ireclota puga niyarage ge. Page teeme lenaja miijirage gyene, yepä maane niya cabu naanajenige.

²⁶ Cuta piiyepu, pisi nyene mime cole je baborage cäsu, biname te peei name pi ama cita ca äblicäco peeyeme otni, cuta peema cita ca biname cuta piiyepu äblicäco aimopo otni.'

²⁷ Piba pui dogwe biname te cuta jejige egä, 'Yoo, cäme babe, cane naajene, owecu, Lajaro ne gawecewe cabu me jityepi cäme babe me mete me.'

²⁸ Cäme faib iganewale puma piti nemi. Lajaro ne jityepi teebibine umle mene jajime, teepi piba lica ai muye puupu cabu me otni.'

²⁹ Abrahamo jejige egä, 'Oogäräneji Mene piti nemi mäame iganewale tääpume, Moose piiyepu sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Mäame iganewale miiji gemi teeme peei mene ätecija.'

³⁰ Yepä, tabe jejige egä, 'Cäme babe Abrahamo, peei mene taatu ibibi lica gyene, yepä biname te liba budre cabu ca teeme bau acnenutame, teepi piba teeme niya mule cabu ca pa latatrongäripesi.'

³¹ Yepä, Abrahamo jejige egä, 'Teepi liba singi lica Moose piiyepu mename biname bime oogäräneji mene ätecijame, teepi cuta piiyepu biname ne lica ätecija tabe liba budre cabu ca acnenuta teebibine mene jajime.' "

17

Gone Biname ne Acana Niya Mule cabu me (Matayo 18:6-7; Mareko 9:42)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Yoo, maramara gwidape cina saacluge lui biname bine jaawenemusi niya mule wawenecame, yepä babo niyarage gyene biname tääpume lui te pui gwidape bine saawademuge.

² Pepu biname mäpu kula ne liba teeme singicace cabu jaaglotusi, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca tabe lui ne cirege päpäna liba ai matimati bägrä yepä ne niya mule cabu yaacanuge.

³ Peei name pi cängena inajininuge!"

Weeme Binamewale bime Niya Mule poto cidi me (Matayo 18:21-22)

"Yoo, mäame biname te liba niya mule jaawenuge, maane teebine umle mene jaajute. Tabe liba tatatrongtuge pui niya cabu ca, maane miiji teeme niya mule äyebtingta mäame ngene atwanena cabu ca.

⁴ Yoo, tabe liba meebine niya naawenanuge cuta seben gääbu yepä bimu cabu, cuta seben gääbu mäame bau me liba lacnenutanuge, naajanauge egä, 'Cäme ngenecu te batatrongtuge,' piba maane miiji iyeta teeme niya äyebtingta mäame ngene atwanena cabu ca."

Mene Kokre Ätrunga poto cidi me

⁵ Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina Yageyame Yeesu ne jejisi egä, "Cime ätrunga babo me jeweni!"

⁶ Tabe Yageyame te jejemige egä, "Weeme ätrunga liba epu pana baborage gyene ai matikolä mastad kuu gije liiyepu, weene piba ibibi gemi ai uli ne jaji egä, 'Määmämu ai gawe cabu ca äpäcuti iyeta braju cama, piba malu cabu acni määmämu!' Siige, ai uli te weeme mene piba pa jaawenepi."

Kaakesea Bägrä bime Mule poto cidi me

⁷ "Weeme yepä me kaakesea bägrä liba pisi nyene, teebine liba jäätyepuge calwa wawename, coo nuuja taje maamoi ire atwime, tabe liba kaakesea cabu ca mete me tiinuge, teeme babo biname te lica teebine piba jaajuge egä, 'Mäame deedei agha.'

⁸ Yepä, tabe teebine jaajuge egä, 'Cäme deedei nawenemi, piba määmämu amacetnäji cäme deedei piiyepu niye ceerame. Peei ingwe ca, maane mäame deedei äbiti piiyepu niye nani.'

⁹ Nää, pui babo biname teeme kaakesea bāgrā ne eso pa jaajepi liba teeme mene cāngena jaawenemuge? Eewe, pama lica!

¹⁰ Weene pepu pana kaakesea bāgrā gemi. Weene liba iyeta Acejiyame me singi kaakesea cāngena ituge wawena, piba gone singi awepyerāja teeme bau ca pāpāname, yepä apu jiiucuye egä, 'Cine kaakesea bāgrā gemi; cine cime kaakesea taatu bine jaawenemusi.'

Yeesu Ten Tääpe Niyaniya Biname bine Miiji me Jewenemige

¹¹ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe Galilaya piiyepu Samariya gawe teeme ngälugaabe cabu ädige.

¹² Tabe liba yepä cewe me atyaramtige, ten biname bine opopa jewenemige lui cina niyarage tääpe pita, lepera pita, cama ge. Teepi cudecewe ca imyemutenige,

¹³ puma cita ca babo tage ca jejisi egä, "Yeesu, Babo Biname, cibibine owecu niwenini!"

¹⁴ Yeesu teebibine jepänemige, jejemige egä, "Naaclege modamoda iiwāreja biname bime bau me teepi weeme tääpe awatnejame egä miiji."

¹⁵ Siige, gaabe cabu teepi liba eclige, teeme tääpe iyeta miiji me äbitininisi.

¹⁶ Teeme yepä te liba jepänige egä teeme tääpe miiji ge, piba tacnenutige Yeesu bau me, Acejiyame ne babo tage ca ewepyerājige.

¹⁷ Tabe teemämu gawe cabu ajarige Yeesu me ernge gome, teebine baborage eso ecārige. Pui biname lica Israela biname, yepä Samariya gawe biname ge.

¹⁸ Yeesu biname bine itemlemige egä, "Cane ten biname bine miiji me jewenemine, cije nain cina lete nemi?"

¹⁹ Nää, nuuja biname te lica tacnige Acejiyame ne awepyerājame, yepä ai catecewe biname taatu?"

²⁰ Siige, Yeesu teebine jejige egä, "Abujāngti, ädi mäame gaabe cabu. Mäame ätrunga te meebine miiji me bii naawenige."

Acejiyame me Biname bine Waadena Padare te Lipulipu Tatyaramtige (Matayo 24:23-28, 37-41)

²¹ Yoo, poto Parisea sigu biname cina Yeesu ne itemlisi egä Acejiyame me biname bine waadena padare te liba pa tatyaramtepi? Tabe jejemige egä, "Yoo, biname cina äblicāco Acejiyame me biname bine waadena padare ne irecu ca pāpāna egä tatyaramtenige.

²² Biname cina äblicāco apu iicana egä, 'Ire, age sena!', coo 'Peese nyene!', ingle Acejiyame te weebibine iwadininige weeme ngenecu cabu."

²³ Tabe piba teeme abiberāja bāgrā bine jejemige egä, "Padare te pa tädepi weene piba babo singi cane cama lenajame yepä bimu taatu, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane ama lica pagege pui bim u cabu.

²⁴ Biname cina piba weebibine pa jijipesi egä, 'Tabe peese,' coo 'Tabe age sena,' yepä teeme ingwe ca gone naacleuge cebine ärngime,

²⁵ ingle cäme acnenuta te liba cire tatyaramtepi, weene piba cāngena umle cire äbitipeye. Yoo, pamlepamle te dume cabu lipu tuungepamelājuge, iyeta poto yaapaclyerājuge, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme acnenuta te cuta pepu pana cire läbitepi.

²⁵ Yepä, peei te cäro camuge äbita; cane miiji niinäce babo mäpurage padare ne päpäna, piyepu ai padare me biname cina cebine pa nägyepesi.

²⁶ Yoo, ujarage Nooa me padare cabu lipu itu äbituji, pepu pana cäme acnenua padare cabu cirege äbita.

²⁷ Pui padare iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niye senäjenäjemumesi, piyepu biname cina tawadrecanimumesi, ngälu pui bimu cabu Nooa liba baborage buto cabu me acenutuji. Siige, babo igi te piba täduji iyeta biname bine eglecimuji.

²⁸ Yoo, Loota me padare cabu lipu itu äbituji, cuta pepu pana cäme acnenua padare cabu cirege äbita. Iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niye senäjenäjemumesi, gwidape teletne-mäjemumesi, gije sitememäjumesi, piyepu mete bine serangemäjumesi,

²⁹ ngälu pui bimu Loota te Sodoma cewe ne liba sebmaluji. Piba muye wi-iryere piyepu matimati nuunurage kula cina cabucewe ca sitrametnemuji, siige iyeta biname bine eglecimuji.

³⁰ Yoo, biname cina pepu pana mule cire jaawenemepesi cäme acnenua bimu cabu, teepi liba iyeteta umle cire läbitipesi egä canë Acejiyame bau ca gäne.

³¹ Pui bimu cabu, lui biname te mete toro cabu, lui puupu cabu yaanajuge, tabe miiji lica mete me abacita teeme gwidape äsecerame, cuta piyepu biname lui te calwacupi cabu gyene, tabe miiji lica cewe me acnenuame.

³² Loota me coga poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu teeme ingwe gaabe me ire acituji. Yoo, pui bimu cabu gone pepu pana äbita!

³³ Lui biname te singi teeme ai gawecewe ireclota ne teemämu ire atwime, inge tabe wälu ge teeme ireclota ne apeserame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi; yepä, lui biname te teeme ireclota ne cäme täápume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi.

³⁴ Yoo, cane weebibine jijinininine egä cäme acnenua padare cabu, ciye padare liba, neeneni biname cina piba yepä puupu cabu ute wagräsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.

³⁵ Bimu padare liba, neeneni magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jäämulecemepäsi, yepä ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi.

³⁶ Neeneni rooriye cina babo calwacupi cabu kaakesea cire jaawenemepäsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi."

³⁷ Siige, abiberäja bägrä cina piba teebine itemlisi egä, "Yageyame peei te luma cire läbitepi?"

Yeesu teebibine jejemige egä, "Budrekaake luma, sändäyame cina piyeme labasecretnuge. Pepu pana pui padare te liba cire tatyaramtepi, weene piba umle cire äbitipeye."

18

Ngene ca Agli Mene Cuubla piyepu Ablaweja Biname poto cidi me

¹ Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige ai ngene ca agli mene umle ceerame egä teepi durau gone äbita Acejiyame ne awejename.

² Tabe apu jiiicige egä, "Yepä cewe cabu puga ge ablaweja biname lui te nuuja singi lica ge Acejiyame täápume, cuta piyepu nuuja singi lica ge biname bime täápume.

³ Cuta puga ge cuubla, lui te ablaweja biname bau me jäje waatnuge jajanenname egä, 'Cebine nätityäri cäme cubuyame cabu ca uutrutame.'

4 Siige, leca padare cabu pui ablaweja biname te singi lica teebine ätityerame, yepä ingwe ca tabe teemämu jüicige egä, 'Cane nuuja singi lica gäne biname bime täápume, coo piyepu Acejiyame täápume,

5 yepä ai magebi te cebine mage tii nawenenige, peei name pi cane teebine pa wäätiyärepepe. Cane liba lica itityärenine, tabe jäje pa twacnepi aima, ngälu siige gloose te cebine pa noomlepi.' "

6 Siige, Yageyame piba jejemige egä, "Yoo, weene pui conocono ablaweja biname me mene jitecijeye. Weene lipu ngene jotwa-naniniye?"

7 Pui conocono biname te liba cuubla ne utityäriige teeme tii name pi, Acejiyame lui conocäco gyene, tabe piba teemerage binamewale bine pa yäätiyärepepe. Cane liba lica itityärenine, tabe jäje bimu cama yaawejanus? Nää, tabe weebibine wata lica pa itityäripi?"

8 Cane weebibine jijenininine egä tabe wata pa itityäripi conocäco päpäname. Yepä, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane liba cire tacnenutepene, nää cane biname bine ätrunga cama cire jääpänemepene, coo lica?"

Parisea Sigu Biname piyepu Täks Rarekaake Uutecrena Biname

9 Yeesu cuta ngene ca agli mene biname bine jejemige lui cina apu jaangemuge egä teepi conocäco biname gemi, cuta peei name pi iyeta nuuja biname bine gawe me yaapremalemusi.

10 Tabe apu jüicige egä, "Neeneni biname cina iiwäreja mete me aacluji irecu ätutumame. Yepä lui Parisea sigu biname ge, cuta nuuja lui täks rarekaake uutecrena biname ge.

11 Parisea sigu biname te jeclajutige, teeme poto cidi me irecu ätutumige egä, 'Acejiyame, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica nuuja biname bime pana gäne, lui cina biname bime gwidape juutecranemusi, nuuja conocono mule jaawenemusi, coo piyepu sargi mule jaawenemusi. Yoo, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica gäne ai täks rarekaake uutecrena biname pana.

12 Iyeta wiik ngalebora cane neeneni bimu cama deedei cäco nanajuge; piyepu iyeta cäme ten rarekaake cabu ca cane yepä nääcärune, siige.'

13 Yepä, pui täks rarekaake uutecrena biname te matikolä cudecewe padare cuta jeclajutige. Tabe cabu me lica ire äbitige, yepä ergo ecirige irecu ätutumame, cuta jejige egä, 'Acejiyame, cebine owecu nawenepi, inge cane conocono biname gäne.'

14 Yoo siige, cane weebibine jijenininine egä pui täks rarekaake uutecrena biname te Acejiyame bau ca kälyä jepänige teeme niyaniya mule cabu ca, siige pui conocäco cama acnenutige mete me, yepä pui nuuja te kälyä ne lica jepänige. Ai inge naace gyene lui biname te teemämu babo me läbituge, tabe matikolä me pagege äbita, cuta piyepu lui biname te teemämu matikolä pana me läbituge, tabe babo me pagege äbita."

Yeesu Ime Acitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täápume (Matayo 19:13-15; Mareko 10:13-16)

15 Poto biname cina teeme matimati bägrä bine Yeesu bau me sewademisi tabe ime teeme papa cabu acitename bägrä bime miiji täápume. Yepä, abiberäja bägrä cina peei mule ne liba jepänisi, teepi piba biname bine jicnecimisi.

16 Yepä, Yeesu te bägrä bine teeme bau me ala tesoglecmige, cuta abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jüibemuye,

ingle lui biname bime ätrunga ai matimati bägrä pana me, Acejiyame teebibine yaawademuge.

17 Cane weebibine toraca jijenininine egä lui biname te singi lica gyene Acejiyame me waadena ne matikolä bägrä pana yaacatuge, tabe licarage abacitame.”

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edärige
(Matayo 19:16-30; Mareko 10:17-31)*

18 Yepä Israela babo biname te Yeesu ne itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

19 Yeesu teebine jejige egä, “Maane ngenome cebine nainite miijirage ca? Acejiyame taatu miijirage gyene, nuuja cina miijirage lica gemi.

20 Maane cotre mene umle gäte egä: ‘Sargi mule gone; gone biname ne budre me agli; gone gwidape ero; walya aitneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’”

21 Siige, pui biname te jejige egä, “Cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.”

22 Siige, Yeesu liba teeme mene itecijige, teebine piba jejige egä, “Yoo, mäame yepä gwidape pisi nyene wawename. Mäame gwidape iyeta ewademepi aletna täapume, pui rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, maane peema cita ca miijimiji gwidape bine cirege päpäna cabucewe je. Piba tädepi cane cama otnime.”

23 Yepä, peei biname te liba Yeesu me mene itecijige, tabe babo ngenecu mäpu me äbitige, ingle tabe babo dogwe biname ge. Tabe singi lica ge teeme gwidape bine abmaläcema Yeesu cama otnime.

24 Yeesu jepänige egä tabe babo ngenecu mäpu ge, piba jicige egä, “Mage mäpu gyene dogwe biname cina Acejiyame me waadena cabu äbäcname!

25 Baborage gwidape kamela cibi pana, tabe äblicäco matikolä gaabe epu pana nilo bora me abacita, siige asata, yepä mäpurage gyene cuta peei cabu ca dogwe biname te Acejiyame me waadena cabu abacitame.”

26 Biname lui cina peei mene itecijemige, teepi piba Yeesu ne itemlisi egä, “Piba laati te miiji gyene teeme niiya cabu ca asata iyeteta ireclota ne päpäname?”

27 Yeesu jejemige egä, “Biname cina äblicäco teemämu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

28 Peteru piba jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta ituge abmala maane cama otnime.”

29 Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, cane toraca mene jijenininine egä lui biname te cewe ne saabmaluge piiyepu coga, bägrä, mage, babe, naane, iganewale saabmaläcemuge Acejiyame me biname bine waadena name pi,

30 pui biname bucurage cerämu tuwängle pa jääpänemepi ai padare cabu, cuta piiyepu ciige padare cabu iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Mareko 10:32-34)*

31 Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine biname bime sobe cabu ca mara me ewademige, jejemige egä, “Itecijinege, mine Yerusalema cewe me naclenige. Puma iyeta mene sasa mename biname cina lui ituge oogära căme poto cidi me toraca me pa läbitipesi. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine,

³² cebine nuuja gawe cabu ca biname bime ime cabu pa nacitepesi. Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, pa näcnecepesi, piyepu mote ca pa nätywepesi.

³³ Teepi cebine pa nadnanepesi, cuta budre me pa naglepesi, yepä nesae me lui bimu cabu cane pa larpinantepene cääri ireclota me.”

³⁴ Siige, abiberäja bägrä cina cängena lica opo ewatnisi iyeta peei mene bine, inge teeme aboclomta lui ämlitäneji ge teeme bau ca, peei name pi teeme täápume pajecu lica ge.

*Yeesu Irecu Määsumäsu Biname ne Irecu Asatame Jewenige
(Matayo 20:29-34; Mareko 10:46-52)*

³⁵ Yeesu liba Yeriko cewe mameta me atyaramtige, gaabe wajwa je yepä irecu määsumäsu biname adnatäneji enajige, gwidape piyepu rarekaake täápume yäätineräjemuge.

³⁶ Pui biname te liba biname guugla itecijige, itemlemige egä, “Ngena te äbitenige?”

³⁷ Biname cina teebine jejisi egä, “Yeesu Nasareta ceweyame te mime cewe ne isuplingtenige.”

³⁸ Tabe puma cita ca babo tage ca jejige egä, “Yeesu, Daawida me Kaake-saare, cebine owecu nawenepi!”

³⁹ Niinäce gaabe biname cina teebine eblawisi, jejisi bojä agime. Yepä, tabe cuta baborage tage ca jejige egä, “Daawida me Kaakesaare, cebine owecu nawenepi!”

⁴⁰ Yeesu imyemutige, mene jejemige irecu määsumäsu biname ne teeme bau me acaname. Tabe liba teeme mameta me tädige, Yeesu teebine itemlige egä,

⁴¹ “Maane ngeno mäte singi cane mäame täápume wawename?”

Tabe jejige egä, “Babo Biname, cane singi cääri irecu asatame.”

⁴² Yeesu piba teebine jejige egä, “Irecu aasati! Mäame ätrunga te müiji bii naawenige meebine.”

⁴³ Piba taatu tabe irecu aasatige päpäname. Tabe piba Yeesu ne ingwe icwige, Acejiyame ne eso ecäranige. Siige, biname cina jepänisi, piba iyeta Acejiyame ne ewepyeräjisi.

19

Yeesu Sakaiyo ne Edäriige

¹ Yeesu peema cita ca Yeriko cewe me abacitige, piyepu gaabe ta isuplingtenige.

² Cewe cabu puga ge täks rarekaake uutecrena babo biname, ngii Sakaiyo, tabe lui mage dogwe biname ge.

³ Yoo, Sakaiyo baborage singi Yeesu ne irecu ca päpäname, yepä äblicäco ge, biname tomi name pi, inge tabe tuube biname ge, piyepu pui niinäce gaabe biname cina teebine jilyengisi.

⁴ Tabe peei name pi niinäce gaabe me uuwamige, sukumuro piigi uli ne jegelige Yeesu ne puma cita ca päpäname, tabe peei gaabe cabu liba tädige.

⁵ Yeesu liba teeme mameta me atyaramtige, cabu me ire acitige, jepänige, piba jejige egä, “Sakaiyo, wata täini! cane mäame mete cabu page nana-jenige.”

⁶ Siige, Sakaiyo wata täinige, babo gege cama teebine teeme mete me ecanige.

⁷ Iyeta biname liba peei ne jepänisi, Yeesu ne jicetnisi egä, “Ai biname te singi conocono biname ne ädärame. Tabe teeme mete cabu me cuta abacitenige!”

⁸ Mete je Sakaiyo abujängtige, Yageyame ne jejige egä, “Babo biname, cebine näteciji. Cane cebo iyeta căme gwidape cabu ca pa yääcäremepene owe-cumete biname bine, cuta piiyepu cane liba nuuja biname bime rarekaake angletneja mule ca itu yaawadanemepene, cane fooa rarekaake bine pa yaawecnepene tuwängle me iyeta yepäyepä täápume.”

⁹ Piba Yeesu teebine jejige egä, “Yoo, Acejiyame te ai mete biname bine teeme niiya cabu ca page bisecräremige, ingle Sakaiyo lui Abrahamo me kaakesaare lui ituge apesera, yepä page bii tacnenutige teeme ingle cabu me.

¹⁰ Yoo, cane lui Acejiyame bau ca ätyepäneji gäne biname me äbitame, cane ai täápume tädujine: apesäreji biname bine ärngemame teeme niiya mule cabu ca äsecerame, piba Acejiyame bau me waadename.”

*Ngene ca Agli Mene Gol Rarekaake potu cidi me
(Matayo 25:14-30)*

¹¹ Siige, gaabe cabu biname cina Yeesu me mene itecijemige. Tabe mameta ge atyaramta Yerusalemä cewe cabu me, piiyepu biname cina apu jengemige egä Acejiyame me biname bine waadena padare mametarage gyene gije abacitame. Tabe singi biname bine umle wawename egä waadena padare te camurage gyene, yepä kaakesea pisi nyene ai awagrija padare cabu wawename.

¹² Tabe peei name pi ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä, “Yoo, yepä babo biname te enajuji. Tabe abyemäriige cudecewe gawe me otnime mope biname me ngii puma cita ca päpäname, piba teeme gawe me acnenutame.

¹³ Camuge abyemera, tabe ten kaakesea bägrä bine tesoglecemige, teebibine yepäyepä gol rarekaake ecäranemige, jejemige egä, ‘Cane liba biiri, căme looye cabu je weene kaakesea tewenepeye ai rarekaake babo me wawename.’

¹⁴ Yoo, teeme gawe biname cina teebine mage jimuetnisi, peei name pi potu teeme biname bine teeme ingwe jityepemisi mene cama egä, ‘Cine singi lica ai biname te cime mopeyame täápume lenajame.’

¹⁵ Peei mene ngänuge, tabe mopeyame ngii ne jepänige, piba tacnenutige. Teeme atyaramta ingwe ca tabe wata mene jejemige pui kaakesea bägrä bine, lui cina teeme ten gol rarekaake bine itu sewademumesi, teepi teeme bau otnime. Tabe singi teeme bau ca umle äbitame pui niinäce rarekaake ca teepi lija rarekaake bine bii tepänemumesi.

¹⁶ Yoo, niinäce kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane ten gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä cabu ca.’

¹⁷ Babo biname teebine jejige egä, ‘Maane miiji tewenumete. Maane miiji kaakesea bägrä gäte! Ai ingle naace gyene maane kaakesea cängena tewenumete matikolä gwidape ire atwime, peei name pi page cane ten cewe bine määme ire atwi cabu pa yaacranemepene.’

¹⁸ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane faib gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä rarekaake ca maane lui itu näcärepete.’

¹⁹ Babo biname pui kaakesea bägrä ne jejige egä, ‘Yoo miiji, cane piba faib cewe bine määme ire atwi cabu pa yaacranemepene.’

²⁰ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, agesa määme gol rarekaake. Cane cumä täápume cäbletääpe cabu yäämlitune.

21 Cane wälu ge mäame täápume, pui name pi cäbletääpe pläsu ngalebora simlitumene. Cane umle gäne maane mage kokre babo biname gäte. Maane ime kaakesea lica jaawenemute, yepä maane gwidape yaawadanemute nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu maane calwacupi deedei yaawademute maane te luma gije lica ätema.'

22 Babo biname te teebine jejige egä, 'Maane niiyarage kaakesea bägrä gäte! Määmerage mene te meebine naaitnäjige! Maane umle gäte egä cane kokre cama babo biname gäne, lui te gwidape yaawadanemune nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu calwacupi deedei bine yaawademune cane te luma gije lica yäätumune.

23 Yoo, maane piba ngena name pi cäme rarekaake lica acita rarekaake ire atwi mete cabu? Piba cane cerämu rarekaake cire jääpänejine pui niinäce rarekaake me kaakesea cabu ca.'

24 Babo biname te piba teeme gome kaakesea bägrä bine jejemige egä, 'Peei gol rarekaake ne teeme bau ca juutecreye, teebine ecäreye lui te ten gol rarekaake cama gyene.'

25 Kaakesea bägrä cina teebine jejisi egä, 'Babo biname, pui biname me ten gol rarekaake piti nemi!'

26 Babo biname te jejige egä, 'Cane weebibine jijenininine egä biname lui teeme kaakesea cabu ca kuu piti nemi, teebine cuta gaabe pa yäacärepene cerämu kuu waadename, yepä biname lui me kaakesea kuu cäco gyene, cuta teeme lui matimati gwidape piti nemi, peei bine teeme bau ca pa yääyebingemepene.

27 Yoo, cäme cubuyame poto cidi me, lui cina singi lica cane teeme mope biname täápume lenaja, teebibine aima sewademeye, eglecemeye cäme opo gaabe! "

*Yeesu Yerusalema me Abacitige
(Matayo 21:1-11; Mareko 11:1-11; Yoane 12:12-19)*

28 Yeesu peei mene jejemige, piba teeme niinäce gaabe me ädige Yerusalema gaabe cabu.

29 Tabe liba mameta atyaramta neeneni matimati cewe cabu me, ngii Betepage piyepu Betaniya, lui puga ge Olibi Uli podo cabu jage, teeme neeneni abiberäja bägrä bine niinäce gaabe me jäätjepige.

30 Camuge ätyepa tabe teebibine jaajige egä, "Äte, iclege niinäce gaabe me, lui cewe peese. Weene liba abaciteniye, piba jepäneniye mamye dongki ne ägräräneji gyene, pui papa cabu biname te camu ge adnata. Peei ne tiibirepeye, aima secanepeye.

31 Biname te liba weebibine itemlenige egä, 'Ngenome jiihireniye?' piba teebine jejepeye egä, 'Yageyame te singi gyene teeme täápume.'

32 Siige, teepi aaclige, iyeta gwidape bine ibibi jepänemäsi Yeesu lipu jaajige.

33 Egä cäro teepi pui mamye dongki ne jiihiräsi, dongki yageyame cina teebibine äätenglisi egä, "Weene dongki ne ngenome me jiihireniye?"

34 Teepi piba jejemäsi egä, "Yageyame te singi gyene teeme täápume."

35 Siige, teepi mamye dongki ne Yeesu bau me ecanäsi, teeme cäbletääpe bine papa cabu eretnemäsi, Yeesu ne piba itityäräsi acenutame mamye dongki papa cabu.

36 Yeesu liba ädenige, biname cina teeme cäbletääpe bine gaabe cabu eretnemisi teeme otni täápume.

37 Tabe liba Yerusalema mameta me tatyaramtige Olibi Uli podo cabu ca, gaabe te luma täinigä Yerusalema abacitame, puga teeme bucurage abiberäja

bägrä cina gije abacitinisi Acejiyame ne eso ceerame gege cama, piyepu teebine babo tage ca ewepyeräjäsi iyeta miijirage ciitaca mule täöpume, teepi lui bine ituge päpäna Yeesu bau ca.

³⁸ Teepi jüicemisi egä, “Acejiyame te cime mope biname miiji naawenege lui te Yageyame me ngii cabu tädenite! Mime poode pisi nyene cabucewe je. Acejiyame lui caburage gyene, jamyacu apaclyera te täduge teeme cabu ca.”

³⁹ Piba poto Parisea sigu biname pui tomi cabu ca Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäjä Biname, mäame bägrä bine jejemi bojä agime!”

⁴⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä ai biname liba bojä äbitininisi, piba gaabe wajwa lui kula cina ala pa labayipesi!”

Yeesu Ele Engenige Yerusalema Cewe Biname bime täöpume

⁴¹ Yeesu babo cewe Yerusalema mametarage me ädige, cewe ne liba jepänige, tabe owecu cama ele engenige pui cewe biname cina lipu mäpu ne ciige cirege päpäna.

⁴² Tabe jüicemige egä, “Yerusalema cewe biname, miiji page weene umle cama icrajeji lipu gyene poode ne päpäname, yepä page ämlitäneji gyene weeme päpäna cabu ca!

⁴³ Yoo, bimu cina cire saaclepi weeme cubuyame cina piba weebibine cire jiwaclomtipesi; teepi gawe ca caale cire jaawenepesi, iyeta poto ta pepu weeme bau me cire saaclenepi.

⁴⁴ Teepi weeme cewe ne pa jiibyagecepesi cuta piyepu iyeta biname bine cewe caale ngalebora lui cina yaacrajuge; licarage yepä raranga kula ne teeme puupu cabu cire yaabmalepesi, ingle weene padare ne lica opo ewatneniye Acejiyame liba weeme bau me ötni weebibine niiya cabu ca äsecerame.”

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-17; Mareko 11:15-19; Yoane 2:13-22)

⁴⁵ Yeesu ädige iiwäreja mete caale ngalebora me, puma gije abacitige aletnaletna biname bine äyecrejame,

⁴⁶ teebibine jejemige egä, “Acejiyame te jüicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete lui irecu ätumuta mete täöpume cirege lenaja,’ yepä weene te itu setatrongärumeje epu puupu me eromaame cina luma lämletneräjiniinusi!”

⁴⁷ Yoo, piba iyeta bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjäjemuge iiwäreja mete caale bora puutucu je. Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäjä biname, piyepu nuuja mope biname cina singi ge teebine aglime,

⁴⁸ yepä teepi padare ne lica jepänisi peei ne wawename, ingle iyeta biname cina baborage singi teeme mene ätecijame.

20

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame

(Matayo 21:23-27; Mareko 11:27-33)

¹ Nuuja bimu, Yeesu liba puga ge iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjäjemige piyepu Miiji Mene jejananemige, piba modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäjä biname cina nuuja modamoda biname cama teeme bau me seclige,

² jejisi egä, “Cibibine nijini, mäame ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene mäame conocäco?”

³ Yeesu jejemige egä, “Yoo, cäme ätemla cuta pisi nyene weeme täöpume. Cebine najeye,

4 laati te Yoane ne conocăco yăăcärepi tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo nää biname bine?”

5 Siige, teepi teemeteme mene jitranisi egä, “Mine lipu jejenisi? Mine liba jejenisi egä, ‘Yoane me conocăco lui Acejiyame bau ca gyene,’ tabe piba ninininige egä, ‘Cije weene ngena name pi piba Yoane ne lica jăătrungepeye?’

6 Yepä, mine liba apu jejenisi egä, ‘Yoane me conocăco lui biname bime cabu ca gyene,’ piba ai biname tomi te mibibine kula ca nibyecrininisi, ingle teepi jitrü-ngenisi egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.”

7 Siige, teepi Yeesu ne jejisi egä, “Cine umle lica gemi laati te Yoane ne conocăco yăăcärepi biname bine niye ca äcisejame.”

8 Yeesu teebibine jejemige egä, “Piba cane cuta weebibine lica jijenininine laati te cebine conocăco năcärepi ai mule bine wawenecame.”

Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidu me (Matayo 21:33-46; Mareko 12:1-12)

9 Yeesu piba biname bine ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe kaakesea biname bime ime cabu ecitige ire atwime, kămäge gaabegabe teepi te poto kuu teebine ceeraname. Tabe piba teeme gawe ne sebmaliige leca padare cama.

10 Yoo, padare liba tatyaramtigit waina kuu ngade awacame, tabe pui yageyame te kaakesea băgrä ne jityepige teeme poto kuu bine waadana calwacupi ire atwi biname cabu ca. Yepä, pui calwacupi ire atwi biname cina pui kaakesea băgrä ne etemeläjisi, piba ime taatu jityepisi teeme babo biname bau me.

11 Calwacupi yageyame te piba nuuja kaakesea băgrä ne cuta jityepige, siige calwacupi ire atwi biname cina cuta teebine etemeläjisi, ajiri me jewenisi, piba cuta ime taatu jityepisi.

12 Calwacupi yageyame cuta nuuja kaakesea băgrä ne jityepige; siige, pui calwacupi ire atwi biname cuta teebine niya jewenisi, calwacupi cabu ca piba iyecräjisi.

13 Piba calwacupi yageyame te jicige egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene? Căme ngenecurage băgrä ne pama miiji cane ätyepa. Teepi pama teebine opo gaabe me ecitenisi.’

14 Yepä, calwacupi ire atwi biname cina yageyame me băgrä ne liba jepänisi, piba teemeteme ajananinisi egä, ‘Age sena yageyame me băgrä. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Mine pa yaaglesi, siige calwacupi mime yene.’

15 Siige, teepi puma cita ca pui băgrä ne calwacupi cabu ca iyebtingtisi, piba budre me eglisi.”

Yeesu piba itemlemige egä, “Siige, Pui calwacupi yageyame te ngena ne pa jaawenepi calwacupi ire atwi biname bime täăpume?”

16 Tabe pa tädepi, pui biname bine budre me pa yaaglecemepi, piba teeme calwacupi ne nuuja biname bine pa jaajemepi ire atwime.”

Siige, biname cina liba peei mene itecijemige, jicisi egä, “Peei te pepu gone äbita!”

17 Yeesu piba teebibine ire jetwemige, itemlemige egä, “Piba ngena gyene ai Oogäräneji Mene me aboclomta? Mene egä:

‘Lui kula ne raranga biname cina jigysi,
baborage băbitige iyeta nuuja cabu ca.’

18 Cane săne pui kula piiyepu iyeta biname lui cina căme papa cabu pa yaatrametnemepesi, teepi cuta pa laglemeläjipesi. Căme kokre te liba yepä

biname cabu kula pana pa saatramepi, pui biname te secre pana pa lapliw-eräjepi.”

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Matayo 22:15-22; Mareko 12:13-17)*

19 Siige, cotre abiberäja biname piyepu modamoda iiwäreja biname cina singi Yeesu ne puirage padare cabu oomlaname, ingle teepi opo ewatnisi egä peei ngene ca agli mene lui teeme poto cidi me. Yepä teepi biname täapume wälu ge, ingle peei biname tomi te singi ge Yeesu täapume.

20 Teepi peei name pi teebine ire ca ecananisi, piyepu teeme poto biname bine jityepemisi Yeesu bau me sinäme abiberäjame. Teepi singi Yeesu ne teeme mene cabu ca oomlaname, piba Rooma cabu ca mope biname me kokre ime cabu acitame.

21 Peei name pi pui sinäme abiberäja bāgrā cina Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi mäame mene piyepu abiberäja lui conocāco gyene. Cine umle gemi egä iyeta biname lui yepä pana gemi mäame opo gaabe je, lica nuuja te haborage, yepä maane iyeta biname bine toraca mene yaabiberäjemute Acejiyame me gaabe poto cidi me.

22 Yoo, maane cibibine nijini, nää miiji gyene cine täks rarekaake Rooma Babo Mope Biname Siisa ne ceerame, coo miiji lica gyene ceera?”

23 Yepä, Yeesu opo ewatnige egä teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige teebibine jejemige egä,

24 “Yepä bulubulu rarekaake secani! Laati me opo piyepu laati me ngii, laati me cewecu pisi nyene ai rarekaake cabu?”

Teepi jejisi egä, “Siisa teemi yene.”

25 Yeesu piba jejemige egä, “Yoo, lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui, piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.”

26 Siige, teepi äblicāco teebine teeme mene cabu ca oomlana puma biname bime sobe cabu. Siige, teepi mutācāco äbitinisi Yeesu me mene name pi, bojā jegemige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Mareko 12:18-27)*

27 Piba poto Sadukea sigu biname cina Yeesu bau me seclige. Yoo, Sadukea biname cina apu jicusi egä, “Biname cina lica budre cabu ca cirege arpinera.” Yoo, teepi Yeesu ne itemlisi egä,

28 “Abiberäja biname, Moose te cotre ne mime täapume soogäruji egä, ‘Biname te liba budre läbituge, coga ne bāgrā cāco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bāgrā wawename teeme naane me ngii täapume.’

29 Yoo, seben naniganewale icrajuji. Naane te coga ne ocatige, siige bāgrā cāco budre äbitige.

30 Piba teeme gomecayame igane te pui cuubla ne ocatige, siige bāgrā cāco cuta budre äbitige.

31 Pepu cuta äbitige puma cita ca gomeyame täapume, piyepu iyeta teeme iganewale bime täapume, iyeta seben teepi budre äbitinisi bāgrā cāco.

32 Ingwe ca pui magebi te cuta budre äbitige.

33 Yoo, pui bimu cabu budre biname cina liba cirege arpinera ireclotame, piba tabe laati me coga cirege lenaja, ingle iyeta pui seben nanigane cina teebine ocananisi teeme coga täapume?”

34 Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, ai gawecewe ireclota cabu magebi rooriye cama lawadrinisi.

³⁵ Yepä, pui magebi rooriye lui cina ibibi gemi cirege arpinera ciige ireclota cabu lenajame, teepi puma lica awadreca,

³⁶ cuta puma biname cina lica budre cirege äbita. Teeme ireclota lui Acejiyame me mename seemo pana budre cäco. Teepi Acejiyame me bägrä gemi, tabe lui bine ituge budre cabu ca arpinera ten cama iyeteta lenajame.

³⁷ Yoo, Oogäräneji Mene, Moose lui itu soogäruji, peei cabu mene cuta pisi nyene budre biname me arpinera poto cidi me. Pui padare cabu Moose te jclajutuji ayeji uli gome, tabe mime Yageyame me mene itecijuji, ingwe ca yooäruji egä, 'Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.'

³⁸ Yoo, Acejiyame lui ireclota cama biname bime Acejiyame gyene; tabe lica budre biname bime Acejiyame, ingle biname cina lica iyeteta budre, yepä iyeta biname täapume ireclota cuta pisi nyene."

³⁹ Puma cita ca poto cotre abiberäja biname cina jejsi egä, "Abiberäja biname, maane miiji tiicite!"

⁴⁰ Yoo, pui padare cabu ca biname cina singi lica teebine cääri ätemlejame.

Keriso Laasi Nyene

(Matayo 22:41-46; Mareko 12:35-37)

⁴¹ Yeesu teebibine jejemige egä, "Biname cina lipu jiiemusii egä, 'Keriso biname bine lui te niia cabu ca cire yäasecräremepi, tabe Daawida me ingle cabu ca pa tädepi?'

⁴² Yepä, Daawida teemämu jiičenige Salamo uupera peba cabu egä, 'Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Maane adnati cäme camu poto cidi ca,

⁴³ ngälu cane mäame cubuyame bine

määme ernge gawe me cire yaacranemepene.'

⁴⁴ Yoo, Daawida teebine einuji teeme Yageyame ca. Cije Keriso te piba lipu Daawida me kaakesaare gyene?"

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me

(Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)

⁴⁵ Iyeta biname cina liba Yeesu me mene jitecijisi, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä,

⁴⁶ "Cängena ire cotre abiberäja biname bime täapume. Teepi singi gemi teeme lecaleca cäbletäape cama otnetnejame, piiyepu biname bime bau ca awabla piiyepu awepyeräja päpäna aletna puupu cabu. Teepi singi gemi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecretna mete cabu, cuta piiyepu soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi ladna-tärüge miijirage puupu cabu.

⁴⁷ Teepi cuublacubla bine baborage rarekaake ngälu yäacäremusi, pepu pi teeme gwidape piiyepu mete iyeta jäämlemusi, piba teepi lecaleca irecu ätumuta jaawenemusi biname bime sobe cabu. Yoo, teepi teeme mage mäpu daremu ne cirege päpäna!"

21

Cuubla me Owecu Gwidape

(Mareko 12:41-44)

¹ Yeesu ire acitige, jepänemige dogwe biname bine lui cina rarekaake ebäcnemisi iiwäreja mete rarekaake acrana gwidape cabu.

² Tabe piba yepä owecumete cuubla ne jopänige lui te neenenenii matimati rarekaake ääsinglantige pui rarekaake acrana gwidape cabu.

³ Siige, tabe abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenini-nine, ai owecumete cuubla te baborage becitige iyeta pui nuuja biname cabu ca.

⁴ Pui nuuja biname bime rarekaake lui bucurage gemi, piiyepu peei cabu ca teepi poto bine ecärisi, yepä cuu-bla te becitige iyeta teeme lui pisi nyene lenaja täapume.”

*Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me
(Matayo 24:1-2; Mareko 13:1-2)*

⁵ Poto abiberäja bägrä cina mene abaitnini iiwä-reja mete poto cidi me egä pui mete me opo jamyacu ge, oplacmeläja kula ca rarangä-neji ge, piiyepu biname cina miijimiji gwidape Acejiyame ne ituge ceera peei mete cängena wawename. Yeesu piba teebibine jejemige egä,

⁶ “Weene ire iyeta ai miiji-miji gwidape, padare te cirege atyaramta liba iyeta ai kula bine teeme puupu cabu ca cirege äyebenga. Yoo, iyeta cirege iisabeja.”

*Mäpu cina Lipu Cirege Otni
(Matayo 24:3-14; Mareko 13:3-13)*

⁷ Abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Abiberäja biname, ai mule te liba pagege äbita? Mine lipu peei padare ne pagege opo awatna?”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Cängena ire! Piba nuuja te lica weebibine ingletnäjinuge, ingle bucurage biname cina căme ngii cabu pa twaatnipesi, mene pa jicemepesi egä, ‘Cane age säne tabel!’ coo piiyepu, ‘Padare bii tatyaramtigel!’ Yepä, pepu biname bime mene gone jäätacijemuye.

⁹ Cuta piiyepu, weene liba idre pa itecijanipi egä, ‘Biname cina teeme mopeyame ne cubu cama iyebingtisi,’ coo, ‘Biname cina cubu jicenisii,’ piba wälu gone läbitininuye. Pepu mule pa läbitipesi, yepä ai padare me ngälugaabe căro camu gyene.”

¹⁰ Tabe piba jejemige egä, “Yepä gawe biname cina nuuja gawe biname cama cubu cire jücepesi, piiyepu yepä mope biname te nuuja mope biname cama cubu cire jücepäsi.

¹¹ Modamoda ocneja piiyepu gane padare cina cewe maramara cabu ta cire twaatnipesi. Niiya pita cina cire twaatnipesi biname bine oomläjecame. Wälu cama cewecu gwidape dume cabu cirege aboclomäja.

¹² Yepä, ai mule cina liba camu ge äbitena, peei niinäce gaabe me, biname cina weebibine pa joomläjicipesi, mäpu cabu pa icranipesi. Teepi weebibine maramara abasecretna mete cabu pa iwadipesi atrana täapume, piba krokeciiyete mete bora pa ibäcnipesi. Weene mope biname piiyepu nuuja modamoda biname bime opo gaabe pa jiclajutipi căme ngii name pi.

¹³ Piba peese nyene weeme padare Miiji Mene teebibine jajanename.

¹⁴ Yoo, weeme ngene atwanena yaacituye, piba bucurage maramara ngene atwanena gone pui padare cabu egä ngena mene teebibine awecnistame,

¹⁵ Ingle cane te umle piiyepu mene pa icäripene. Piba iyeta weeme cubuyame cina äblicäco pui mene aina, coo äseblecäja.

¹⁶ Yoo, weeme ätrunga căco inglewale piiyepu binamewale cina weebibine weeme cubuyame bime ime cabu pa icäripesi, lui cina weeme poto bine cuta budre me pa yaaglecemesi.

¹⁷ Iyeta biname weebibine pa jimugetrnipesi weeme căme bau ätrunga name pi.

18 Yepä, teepi äblicäco weeme ireclota papa acata Acejiyame liba singi lica weeme budre täöpume. Teeme kokre epu baborage gyene egä tabe ibibi cuta iyeta weeme edingäli cängena ire atwime.

19 Peei name pi weeme ätrunga cabu cängena jiclajutinuge ngälu weene iyeteta ireclota cabu äbäcname.”

*Yeesu Cerämu Mene Jejemige Yerusalema ne Iigareca poto cidi me
(Matayo 24:15-21; Mareko 13:14-19)*

20 Yeesu jejemige egä, “Yoo, weene liba bucurage cubu biname bine cire jepänemepeye Yerusalema cewe ne jewaclomäjensis, piba weene umle gemi egä padare te mameta me täbitenige pui cewe ne iigarecame.

21 Piba pui biname lui cina Yuudea gawe cabu icrajininige, teepi miiji podo cabu me uucratna; piyepu lui cina babo cewe cabu icrajininige, teepi miiji cewe abmala; piyepu lui cina babo cewe kaake poto je icrajininige, teepi miiji lica cewe me äbäcname, yepä cudecewe me miiji uucratna.

22 Ingle pui padare cabu Yerusalema cewe biname cina mäpu daremu cirege päpäna, piba Oogäräneji Mene te ibibi me cire läbitepi.

23 Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piyepu bägrä ngame meeramera magebi. Mage mäpu padare cire tädepi ai gawecewe cabu me; ai biname cina mäpu daremu cire jääpänepesi.

24 Cubuyame cina poto bine cubu turikä ca cire yaaglecemepesi, piyepu nuuja bine ätäyäneji cire jäätyepäjemepesi iyeta gawe maramara cabu me. Si-ige, nuuja gawe biname cina Yerusalema cewe ne cire yiiglicnäjepesi, piyepu pui gawe ire jaatwepesi, ngälu pui biname bime padare cire lapirepi.”

*Yeesu me Acnenuta poto cidi me
(Matayo 24:29-31; Mareko 13:24-27)*

25 Yeesu piba jejemige egä, “Maramara cewecu cina cire tateplengäjipesi bimü cabu, piyepu mabye, wale cabu je. Ai gawecewe cabu, maramara gawe biname cina ngenecu niija cire läbitipesi. Teepi wälu name pi cuta mutäcäco cire läbitipesi, malu te liba uule mumwämu cama cire tädepi, cuta piyepu gobe gotäte te babo uule kuu ne cire saacanepi.

26 Yoo, poto biname cina irecu cire laboclomäjipesi wälu name pi, teepi liba cire jääpänanepesi lui niija cina totninisi gawecewe iyeta poto ta. Ingle dume cabu lijaliija kokre gwidape piti nemi, pui bine teeme otnetneja gaabe cabu ca cire yääyecräjemepi.

27 Piba cane säne lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane piba carbe cabu cire täinepene baborage kokre piyepu jamyacu apaclyera cama.

28 Yoo, ai mule cina liba cire gije labacitipesi, piba weene abujängipeye, piyepu mope ewepengäjemepeye, inge weeme äsecrera piba mameta gyene Acejiyame bau otnime.”

*Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me
(Matayo 24:32-35; Mareko 13:28-31)*

29 Yeesu teebibine piba ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Jepänemeye piigi uli piyepu iyeta nuuja uli bine.

30 Kirece laame cina liba täsuge, weene piba umle egä kämäge mameta birige.

31 Pepu pana weene liba pui mäpu mule bine cire jääpänomepeye, weene piba umle cirege äbita egä Acejiyame me biname bine waadena padare te mameta gyene.

³² Cane weebibine toraca jijenininine egä biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi.

³³ Yoo, dume piyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

Yeesu Jejemige egä Ireire Lenajame

³⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ireire inajipi! Miiji lica cäme acnenuta bimu te weebibine buduma mule cabu oomlaname. Weeme ngene atwanna gone acrana singisingi mule cabu, coo sice nänäja cabu, coo piyepu ngenecu mäpu cabu ai gawecewe me gwidape poto cidi me. Piba pui bimu te weebibine lica buduma mule cabu ädära mage, cuta piba dici pana weebibine pa jibreicipi.

³⁵ Ingle pui bimu te cire tädepi iyeta biname bime bau me lui cina ai gawecewe cabu yaacrajuge.

³⁶ Peei name pi ire cama cängena inajipi, piyepu Acejiyame ne yaaweanuye kokre ceerame iyeta pui gwidape cabu ca cängena äsecerame, piba cäme opo gaabe je aclajutäjame, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine.”

³⁷ Siige, pui poto bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjemuge iiwäreja mete caale bora je. Ciiye liba, tabe babo cewe cabu ca tasatuge Olibi Podo cabu lenajame.

³⁸ Kroke gaabegabe, iyeta biname cina iiwäreja mete me cuta yaacluge teeme mene ätecijame.

22

Gläamu Jecijemige Yeesu ne Aglime (Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Trii padare mameta ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjemus, lui deedei teepi Äsuplengta Trii ca yaainusi.

² Yoo, iiwäreja babo biname piyepu cotre abiberäja biname cina singi gaabe ne päpäname Yeesu ne aglime, yepä biname bime name pi wälu, teepi singi ogä oomlaname.

Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täapume (Matayo 26:14-16; Mareko 14:10-11)

³ Yuuda lui yepä ge Yeesu me twelb abiberäja bägrä cabu ca, teeme nuuja ngii Isakariyota. Satani te Yuuda me ngalebora me abacitige.

⁴ Tabe piba modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname bime bau me ädige, ten cama mene jiičemige lipulipu Yeesu ne teeme ime cabu acitame.

⁵ Siige, teepi gege ge teeme ätiyera täapume, mene jejisi rarekaake daremu teebine ceerame.

⁶ Yuuda teeme mene ecitige, miijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame, biname sobe liba lica ge.

Yeesu Teeme Neeneni Abiberäja Bägrä bine Jäätyepige Äsuplengta Trii Wawename

⁷ Teepi uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimus seven bimu ngalebora, siige pui padare me niinäce bimu te tädige teepi liba maamoi plongo bine yaaglecimus Äsuplengta Trii deedei wawename.

8 Yeesu te Peteru naabi Yoane jaajige egä, “Weene iclege mime deedei amacetnäjame Äsuplengta Trii tääpume.”

9 Teepei teebine itemläsi egä, “Maane singi cine ai deedei ne luma wawename?”

10 Tabe jaajige egä, “Cängena nätecijeye. Weene liba babo cewe me abaciteniye, piba weene biname ne jepäneniye niyye iitana cabu ca lui te tacnenige. Weene teebine ingwe icwepeye, tabe lui mete me abacitenige, weene peei mete me cuta abacitepeye,

11 pui mete yageyame ne jejepeye egä, ‘Cime mene pisi nyene Abiberäja Biname bau ca egä: Puupu lese nyene cane căme abiberäja băgră cama Äsuplengta deedei äbitame?’

12 Tabe piba baborage cabu puupu ne jiwabenige lui iyeta gwidape cama gyene. Weene puma deedei emacetnäjemepeye!”

13 Siige, teepi aaclige, iyeta gwidape ibibi jepänemäsi Yeesu lipu teebibine jaajige. Teepei puga äsuplengta deedei ne emacetnäjäsi.

*Yeesu Teeme Abiberäja Băgră cama Aareto ne Erwige
(Mataya 26:26-30; Mareko 14:22-26; 1 Korinito 11:23-25)*

14 Yoo, padare liba tatyaramtige, Yeesu dade gome adnatige teeme twelb ätyepäneji biname cama.

15 Tabe teebibine jejemige egä, “Cane baborage singi ai Äsuplengta deedei weene cama äbitame. Cane ebä jepänenine mäpu padare ne, yepä niinäce cane weene cama deedei äbitenine.

16 Cane weebibine jijenininine egä cane ai äsuplengta deedei ne ingwe ca lica pa jaarwepene ngälu padare teeme aboclomta toraca me cire läbitepi, cane liba biname bine niyya cabu ca äsecreraame, Acejiyame me waadena cabu äbäcname.

17 Yeesu kwäye ne ecatige, Acejiyame ne eso ecärige, piba jejemige egä, “Weene ecateye, iyeta eneye.

18 Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane waina niyye ne cuta cääri lica pa yaanepene ngälu padare te cire tatyaramtepi Acejiyame te biname bine waadename.”

19 Tabe piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecärige, itrecige, teebibine ecäremige, jejemige egä, “Ai lui căme tääpe gyene lui weeme tääpume budre äbitenine. Erweye, cebine ngene apecname.”

20 Deedei ingwe ca, tabe yepä pana mule ca kwäye ne ecatige, jejemige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige weeme tääpume Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niyya cabu ca äsecreraame, căme uudi liba tapirenige.

21 Yepä, ire! Biname lui te cebine căme cubuyame bime bau me nawabeniye, tabe age sena mine cama ai dade cabu.

22 Yoo, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane budre me ädenine, ingle Acejiyame te singi gyene cane peei ne wawename. Yepä, mage mäpu gyene teeme tääpume lui te cebine cubuyame bime tääpume nawabenige!”

23 Siige, abiberäja băgră cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Mime tomi cabu ca laasi nyene, lui te peei ne jewenenige?”

Toraca Babo Biname Lipu Gyene

24 Abiberäja băgră cina jicelisi egä teeme cabu ca lui te babo biname me pagege äbita.

25 Yeesu peei name pi jejemige egä, “Ai gawecewe mope biname cina teeme biname bine babo kokre cama ire jaatwemusi, piiyepu biname cina teebibine yaainemusi ‘Babo Ätityera Biname.’

26 Yepä, gone teeme pana mule ne yaacatuwe. Eewe, weeme cabu ca laasi nyene baborage, tabe miiji matikolä pana äbita, piiyepu weeme babo biname tabe miiji kaakesea bägrä pana lenajame.

27 Yoo, laasi nyene baborage ai neeneni cabu ca, nää biname lui te ladnatuge deedei äbitame, coo biname lui te deedei teeme bau me yaawaduge? Yoo, tabe sine baborage lui te ladnatuge, yepä cane lui weeme tääpume epu pana gäne weeme kaakesea bägrä liiyepu.

28 Yoo, weene cebine lica ituge abmala mine liba mäpu bine jääpānanemepesi,

29 cuta epu pana cāme Babe te lipu cebine conocāco ituge ceera cane biname bine waadename, cane cuta pepu weebibine conocāco cirege ceera weene biname bine waadename.

30 Weene piba cabucewe je cāme dade cabu deedei cirege äbita piiyepu niye nānäja cāme waadena padare cabu. Weene babo puupu cabu cire adnatāripeye Israela biname bime twelb ingle biname bine atraname.”

Yeesu piiyepu Peteru

(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Yoane 13:36-38)

31 Yeesu jejige egä, “Simona, Simona, cebine näteciiji! Satani teeme singi bii jepānige weebibine iyeta apicetnerame, epu pana calwacupi biname te kuu bine mälwä lipu jäämlecājemuge miiji kuu taatu waadename.

32 Yepä, Simona, cane cuta mäāme tääpume ituge awejena egä maane lica mäāme ätrunga ne abma-lame. Maane liba pui apicetnera cabu ca pa tacnenutepete, piba maane mäāme binamewale bine cuta ngenecu kokre jwenemepi.”

33 Peteru jejige egä, “Yageyame, cane amacetnäjäneji gäne maane cama otnime krokeciye mete cabu me, coo budre äbitame.”

34 Yeesu piba jejige egä, “Peteru, cane meebine naajenine egä maane cebine nesae gäābu nainenite, paulo te ingwe ca ala sengenenige.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Umlle Mene Jejemige egä Äsädeca te Teeme bau me Pa Tädepi

35 Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine itemlemige egä, “Pui niinäce padare cabu, cane liba weebibine jityepājipene rarekaake cāco, bulu diiba cāco, cuta piiyepu ernge gwidape cāco, nää weeme singi puga ge nuuja gwidape tääpume?”

Teepi jejisi egä, “Cine singi lica ge nuuja gwidape tääpume.”

36 Yeesu jejemige egä, “Yepä, page laati me bulu diiba piiyepu rarekaake piti nemi, tabe miiji ten cama waadena. Piiyepu cuta laati te cubu turikā cāco gyene, tabe miiji aletname teeme acwaba cābletääpe ca.

37 Cane weebibine jijenininine egä Oogärāneji Mene te cāme poto cidi me miiji ibibi äbitame egä, “Teebine ecitenisi conocono biname cama yepä.’ Yoo, ngena mene cāme poto cidi me oogärāneji gyene, toraca me äbitenige.”

38 Abiberäja bägrä cina piba jejisi egä, “Yageyame, age tegi neeneni cubu turikā.”

Tabe jejemige egä, “Siige, ibibi gyene!”

Yeesu Olibi Uli Podo cabu Ireçu Ätumutige

(Matayo 26:36-46; Mareko 14:32-42)

39 Yeesu piba cewe ne sebmalige, Olibi Uli podo cabu me ädige, teeme bimu gaabegabe mule lipu ge. Teeme abiberäja bägrä cina teeme ingwe ca eclige.

40 Tabe liba teeme singi puupu ne joomlige, piba teebibine jejemige egä, "Acejiyame ne ewejaneyeye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna."

41 Tabe piba matikolä äyeblyngtige teeme bau ca, epu pana kula me ajara leca liiyepu. Tabe kokorare ääpednutige, Acejiyame ne ewejanige egä,

42 "Cäme babe, maane liba singi gäte, ai mäpu ne iyeblyngti cäme bau ca, yepä gone jaawenute cäme singi ne, mäame singi ne jewenepi."

43 Piba mename seemo te cabucewe ca teeme bau me taboclomtige teebine kokre ceerame.

44 Yeesu baborage ngenecu mäpu cama ewejanige. Teeme mlage cina uudi ipecu pana sitrametnemige gawé cabu.

45 Tabe liba abujängtige teeme irecu ätumuta cabu ca, teeme abiberäja bägrä bime bau me liba ädige, teebibine ute cabu jepänemige, ingle teepi mage ngenecu mäpu ge.

46 Tabe teebibine jejemige egä, "Weene ngena ute gemi? Arpinärineye, Acejiyame ne ewejaneyeye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna."

Yeesu ne Joomlisi

(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Yoane 18:3-11)

47 Yeesu liba peei mene cabu jage, piba taatu biname sange te tatyarmtige. Pui biname, ngii Yuuda, lui yepä ge twelb abiberäja bägrä cabu ca, tabe te opo jenenemige teebibine. Tabe Yeesu gome ädige teebine lakace cabu atecname, teeme awabla mule liiyepu ge.

48 Yepä, Yeesu jejige egä, "Yuuda, cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, nää maane cebine nawabenite budre me atecna cabu ca?"

49 Yoo, Yeesu cama lui abiberäja bägrä cina liba jepänemisi ngena te pa läbitege, teepi jejisi egä, "Yageyame, nää cine miiji agleca cubu turikä ca?"

50 Puma cita ca teeme yepä te iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä ne jemomäntige turikä ca, camu poto tablame ne jeläcnytige.

51 Yepä, Yeesu jejemige egä, "Siige ai mule!" Tabe ime ne ecitige pui kaakesea bägrä me tablame cabu, teebine miiji me jenenige.

52 Piba pui modamoda iiwäreja biname piyepu poto iiwäreja mete awamuta mope biname, piyepu poto Israela modamoda biname bine, iyeta lui cina seclige Yeesu ne oomlaname, tabe teebibine jejemige egä, "Weene ngenome cubu turikä piyepu gabagaba cama naaclige, epu pana egä cane cubucubu biname gäne?"

53 Yoo, cane weene cama liba nanajuge iiwäreja mete caale bora bimu gaabegabe, weene piba singi lica cebine oomlaname. Yepä, ai lui weeme padare gyene, krokeciye te liba weebibine joomlinige waadename."

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:57-58, 69-75; Mareko 14:53-54, 66-72; Yoane 18:12-18, 25-27)

54 Siige, teepi Yeesu ne joomlisi, teebine ecanisi Iiwäreja Mope Biname me mete me. Peteru cudecewe pana teebine ingwe icwige.

55 Poto biname cina muye yuungisi cole puupu cabu puutucu je, puga adnatäreji icrajige, cuta Peteru teeme gome adnatige.

56 Yepä mete kaakesea ngulebägrä te teebine jepänige, muye apaclyera cabu adnatäreji ge. Tabe teebine cängena ewatnäjjige, piba jiicige egä, "Ai biname te ten cama waatnuge!"

⁵⁷ Yepä, Peteru ainige, jojige egä, “Ngulebägrä, cane umle lica gäne tabe!”

⁵⁸ Matikolä ingwe ca, nuuja biname te teebine jepänige, jejige egä, “Maane cuta yepä teeme tomi cabu ca gäte!”

Yepä, Peteru jejige egä, “Eewe, cane lica!”

⁵⁹ Yepä awa ingwe ca cuta nuuja biname te kokre cama jiiicige egä, “Toraca gyene, ai biname ten cama waatnetnäjuge, ingle tabe Galilaya biname gyene.”

⁶⁰ Yepä, Peteru te jejige egä, “Maane lui täapume jiiicenente, cane umle lica gäne!”

Tabe liba camu peei mene iicema cabu jage, piba taatu paulo te ala sengenige.

⁶¹ Yageyame te tatatrongtige, Peteru ne conocäco ire jetwige, siige Peteru piba ngene jotwige Yageyame lui mene teebine bii jejige egä, “Page paulo te ingwe ca ala sengenenige, niinäce maane nesae gääbu cebine nainenite.”

⁶² Siige, Peteru asatige, mage ele engenige.

*Awamuta Biname cina Yeesu ne Niiya Bääclena me Jewenisi
(Matayo 26:67-68; Mareko 14:65)*

⁶³ Lui biname cina Yeesu ne jewamutisi, teepi teebine niiya bääclena me jwenisi, piyepu jidnanenisi.

⁶⁴ Teepi teeme irecu icwabisi cäbletääpe ca, piba jejisi egä, “Nijini, laati te meebine noororige?”

⁶⁵ Teepi cuta bucurage nuuja niiya mene ca teebine jicnecisi.

*Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je
(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Yoane 18:19-24)*

⁶⁶ Bimu te liba tacitige, Israela mutre biname, epu egä modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname, teepi abasecretnige, piba Yeesu ne ecanisi teeme opo gaabe je aclajutame,

⁶⁷ teebine jejisi egä, “Nijini, nää maane Acejiyame bau ca Keriso säte?”

Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane liba weebibine jijenininine, weene lica cäme mene ätrunga,

⁶⁸ cuta piyepu, cane liba weebibine itemläjinine, weene lica daremu mene awecnista.

⁶⁹ Yepä, ai padare cabu ca cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, cane Kokre Acejiyame me camu poto ime cabu pa ladnatepene.”

⁷⁰ Teepi iyeta piba itemlisi egä, “Nää maane jiiicite apu egä maane Acejiyame me Bägrä gäte?”

Tabe teebibine jejemige egä, “Yoo, weene toraca jiiicemiye egä cane tabe säne.”

⁷¹ Teepi piba ajananinisi egä, “Ngänuge mime nuuja aitneja biname. Cine bii nitacijinige tabe lipu teemämu taitnige!” Siige.

23

*Yeesu Pilato me Opo Gaabe je
(Matayo 27:1-2, 11-14; Mareko 15:1-5; Yoane 18:28-38)*

¹ Siige, kui abasecretnäjeji biname iyeta abujängige, Yeesu ne ecanisi Rooma ca Mope Biname Pilato bau me.

² Puga teepi teebine aitnejame gije abacitinisi egä, “Cine ai biname ne jepänisi cime biname bine conocono abiberäja cabu ewademige. Tabe teebibine apu jejemige egä täks rarekaake gone ceera Babo Mope Biname

Siisa ne, cuta piyepu jejemige egä tabe lui nuuja mope biname gyene, lui me ngii Keriso.”

3 Pilato teebine itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname säte?”

Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jicite.”

4 Puma cita ca Pilato te modamoda iiwäreja biname piyepu tomi cabu lui biname bine jejemige egä, “Cane lica nuuja ingle ne jepänine ai biname ne mäpu cabu acitame.”

5 Yepä, teepi kokre cama Pilato ne jejisi egä, “Teeme mara abiberäja cabu ca Yuudea gawe iyeta poto ta tabe biname bine giri jaacranimuge teeme singi acatame. Tabe mene jajanename gije itu labacitepi Galilaya gawe cabu, cuta puma cita ca tädumi aimopo.”

Yeesu Mope Biname Heroda me Opo Gaabe je

6 Pilato liba peei mene itecijige, piba itemlemige egä, “Ai, nää Galilaya biname gyene?”

7 Tabe liba umle äbitige egä Yeesu lui Galilaya probins cabu ca ge, Heroda luma mope biname täapume enajenige, piba teebine Heroda bau me jityepige, ingle pui padare Heroda cuta Yerusalema cewe cabu enajige.

8 Yoo, Heroda te gege äbitige Yeesu ne päpänime, ingle tabe mene ituge ätecija Yeesu poto cidi me, peei name pi leca padare cama tabe singi ge teebine päpänime. Tabe babo singi ciitaca mule päpänime Yeesu bau ca,

9 siige teebine bucurage mene ca itemläjige, yepä Yeesu nuuja daremu mene lica jewecnistige.

10 Yoo, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina abujängisi, teebine mage kokre mene ca jeitnäjisi.

11 Heroda teeme cubu biname cama piba Yeesu ne niyarage bääclena me jewenisi piyepu niyaniya mene jicemisi teeme poto cidi me. Teepi mope biname me sasa cäbletääpe ca esigrisi, teebine pui cama sewecnistisi Pilato bau me.

12 Yoo, pui bimu cabu Heroda naabi Pilato biname me äbitäsi. Peei niinäce gaabe me teepi cubuyame ge.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige

(Matayo 27:15-26; Mareko 15:6-15; Yoane 18:39-19:16)

13 Piba Pilato te modamoda iiwäreja biname, mope biname, piyepu iyeta biname bine ala tesoglecemige abasecretname,

14 teebibine jejemige egä, “Weene ai biname ne secaniye cäme bau me, piyepu cebine najiye egä tabe biname bine niyya mule bine yaabiberäjemuge lui gemi cotre kaake poto ca. Cane teeme ireclota bii jirngine weeme opo gaabe, yepä lica jepänine nuuja niyya ne teeme bau ca iyeta weeme aitneja mene cabu ca.

15 Cuta Heroda piyepu, tabe nuuja niyya ne lica jepänige teeme cabu, peei name pi teebine cuta sewecnistige. Ai biname te nuuja niyya ne lica ituge wawena lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame.

16 Cane peei name pi cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba asatame.”

17 Yoo, Pilato iyeta kämäge gaabegabe apu läbitanuge, tabe yepä biname ne krokeciye mete cabu ca saasatuge äsuplengta trii padare cabu, Israela biname cina lui biname täapume singi.

18 Siige, iyeta biname cina pui tomi cabu ala abayaninisi egä, “Ai biname ne budre me eglepi! Baraba ne sisati cime täapume!”

19 Yoo, pui biname Baraba te cubu ituge iicana Yerusalema cewe ngalebora cewe mope biname me kaakesea biname cama, cuta piyepu tabe nuuja biname ne ituge agli, peei name pi krokeciye mete bora me itu yaacitepi.

20 Siige, Pilato te singi ge Yeesu ne asatame, peei name pi biname bine cääri jejemige peei poto cidi me,

21 yepä teepi jäje ala abayanenisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye; baarge uli cabu jibyecreye!”

22 Yepä, Pilato teebibine nesae me jejemige egä, “Tabe ngena niiya ne ituge wawena? Cane teeme cabu nuuja niiya ne lica jepänine lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame! Cane cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba pa yaasatene.”

23 Yepä, pui biname cina ala abayaninisi egä teebine baarge uli cabu toto ca äbyecrame. Siige, teeme kokre mene te ibibi äbitige,

24 Pilato piba mene jejemige biname bime singi wawename Yeesu ne budre me acitame.

25 Teepi lui biname täápume singi, tabe teebine isatige, lui ne cubu name pi piyepu biname agli name pi krokeciye mete bora me acitäneji ge. Tabe Yeesu ne piba teeme ime cabu ecitige teepi teeme singi ne wawename teeme täápume.

*Yeesu ne Baarge Uli cabu jibyecrisi
(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Yoane 19:17-27)*

26 Siige, Rooma cubu biname cina Yeesu ne liba ecanisi cewe cabu ca, teepi piba opopa eyisi yepä biname cama, teeme ngii Simona. Tabe Kurene cewe biname ge, lui te babo cewe me tabacitenige calwacupi cewe cabu ca. Yoo, cubu biname cina Simona ne joomlisi, Yeesu me baarge uli ne teeme palace cabu ecitisi, teebine jejisi Yeesu me ingwe ca acaname.

27 Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe icwisi. Puga ge poto magebi pui biname tomì cabu lui cina mage ele engenetnemige teeme täápume.

28 Yeesu teeme bau me tatatrongtige, jejemige egä, “Yerusalema magebi, ele gone cäme täápume, yepä weene müji ele weeme täápume piyepu weeme bägrä bime täápume.

29 Ingle naace gyene padare te cire tatyaramtepi, biname cina piba cire jüicemepesi egä, ‘Lipu gege gemi peei magebi lui cina bägrä cäco gemi, lui cina bägrä bine lica jäärngecusi piyepu bägrä bine lica ngame meeramera, teepi page cuta lica teeme bägrä bime mäpu jepänanemisi.’

30 Pui mäpu padare cabu biname cina podo bine cire jaajemepesi egä, ‘Cibibine nitrugärineye!’ piyepu doro bine cire jaajemepesi egä, ‘Cibibine nicwabärineye!’

31 Yoo, teepi cebine liba apu nawenenisi, cate uli pana närgenisi, teepi piba weebibine lipu cire jiwenipesi, weene lui cina maaje uli pana gemi?”

32 Rooma cubu biname cina cuta nuuja neeneni biname bine aacanisi Yeesu cama yepä padare cabu budre me wawename, yepä pui neeneni lui niyaraage mule biname ge.

33 Teepi iyeta liba pui puupu cabu me atyarige, ngii Mopekaake, puga Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi. Teepi pui neeneni niiya mule biname bine cuta uli cabu jääbyecrisi, yepä biname Yeesu me camu poto ca, cuta nuuja teeme säwäci poto ca.

34 Yeesu jejige egä, “Cäme Babe, ai niiya mule ne iyebingti mäame ngene atwanena cabu ca, ingle teepi toraca umle lica gemi teepi ngena ne tewenenisi.”

Rooma cubu biname cina matimati kula cabu teeme ngii bine yoogäremisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

³⁵ Yoo, biname cina ire tääpume imyemutemige. Israela mope biname cina teebine niija bääclena me jewenanisi, jejisi egä, "Taba nuuja biname bine niija cabu ca yääsecräremuge, tabe miiji cuta teemämu ai niija cabu ca asata, tabe liba toraca Acejiyame bau ca jajeji gyene Keriso tääpume!"

³⁶ Rooma cubu biname cina teebine cuta niija bääclena me jewenanisi. Teepi teeme mameta me eclige, caapocapo waina niije singi ge ceerame,

³⁷ piba jejisi egä, "Maane määmämu ai niija cabu ca asati, maane liba nää toraca Israela biname bime mopeyame gätel!"

³⁸ Yoo, ai oogära mene teepi ecitisi Yeesu me baarge uli cabu mope gome egä, "Ai biname lui Israela biname bime mopeyame gyene."

³⁹ Siige, yepä pui niija biname lui Yeesu me wajwa je acitäneji ge, tabe cuta teebine jicnecige egä, "Maane lui Acejiyame me Keriso gäte, nää? Piba ai niija cabu ca asati, cuta piyepu cibibine nisati!"

⁴⁰ Yepä, pui nuuja te niinäceyame ne eblawäjige egä, "Nää, maane wälu lica gäte Acejiyame tääpume? Mine iyeta yepä pana daremu cabu temi.

⁴¹ Mime daremu lui conocäco gyene, mime niija mule ibibi gyene, yepä tabe, nuuja niija mule ne lica ituge wawena.

⁴² Tabe puma cita ca Yeesu ne jejige egä, "Maane cäme tääpume ngene totwepi, maane liba biname bine waadename cire twaatnepi!"

⁴³ Yeesu teebine jejige egä, "Cane meebine naajenine, maane page cane cama naanajenige Acejiyame me jamyacu lenaja puupu cabu."

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Yoane 19:28-30)

⁴⁴ Yoo, bimu duusa liba äbitige, bimu te gawe me lica sepa-clyäriige, krokeci-ye te iyeta gawe ne sicwabige nesae awa cama.

⁴⁵ Pui padare cabu baborage cäbletääpe lui iiwäreja mete cabu atecwanteji ge, pui te äderäriige, siige neeneni pargi äbitäsi.

⁴⁶ Yeesu piba babo ala abayige egä, "Cäme Babe, cäme seemo ne määme ime cabu ecitenine!" Tabe peei mene jicige, siige budre äbitige.

⁴⁷ Yoo, Rooma cubu biname bime mope biname te liba peei mule ne jepänige, Acejiyame ne ewepyeräjige egä, "Toraca, ai lui conocäco biname ge!"

⁴⁸ Yoo, iyeta lui biname cina abasecretnige puma ireme, teepi liba peei mule ne jepänisi, iyeta piba dare adnaninisi, ngenecu mäpu cama äcnäriige mete me.

⁴⁹ Yepä, iyeta lui cina umlerage gemi Yeesum tääpume, cuta piyepu lui magebi cina ten cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi cudecewe pana anyemuteji icrajige peei mule bine päpäname.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Yoane 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Puga ge yepä biname ngii Yoosepa, lui Israela biname bime matikolä cewe cabu ca, ngii Arimatea. Tabe conocäco, miiji biname ge lui Acejiyame me biname bine waadana padare ne jewagrijenige. Tabe Israela mutre biname bime abasecretna cabu ge, yepä singi lica ge teeme atrana piyepu waweneca Yeesu poto cidi me.

⁵² Tabe Pilato bau ädige, Yeesu me budrekaake tääpume itinäriige.

⁵³ Tabe piba Yeesu me budrekaake baarge uli cabu ca sitrungamtige, lecaleca cäbletääpe ca tope etnige, piba gape cabu isinglantige, puupu cabu

ecitige. Pui gape lui kula uureji ge, kirece wawenäneji ge, piyepu lica ituge nuuja biname ne acita puma.

⁵⁴ Bimu lui Fraide ge, Sabade bimu me amacetnäja bimu, piyepu teeme Sabade bimu mameta ge atyaramta.

⁵⁵ Pui magebi lui cina Yeesu cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi Yoosepa cama eclige, gape ne engrärisi, ewatnäjisii Yeesu me budrekaake lipu ge acitäneji puma.

⁵⁶ Teepi piba mete me äcnärige, miiji lengo ngängye bine emacetnäjemisi teeme tääpe ne ingwe ca piba apyacame.

Yepä, Israela biname bime Sabade bimu cabu teepi ngene oocinisi teeme cotré lipu jicusi.

24

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige (Matayo 28:1-10; Mareko 16:1-8; Yoane 20:1-10)

¹ Sande krokerage, pui magebi cina lui miiji lengo gwidape bine tewenimumesi, teepi pui cama gape me eclige.

² Teepi puma jepänisi egä kula te apeträngteji ge gape gaabe cabu ca,

³ siige ebäcnisi, yepä Yageyame Yeesu me budrekaake ne lica jepänisi.

⁴ Teepi puga jeclajutemige maramara ngene atwanena cama, piba taatu neeneni biname cina apaclyäreji cäbletääpe cama teeme gome jacla jutige.

⁵ Magebi cina wälu name pi ergo eciretnemige gawe me. Pui neeneni cina teebibine jejemäsi egä, “Weene ngenome gape cabu ireclota biname ne jirngeniye?”

⁶ Tabe ama lica gyene; tabe barpinantige ireclota me! Yoo, weene ngene jotwineye tabe lui mene weebibine ituge jaji weene liba Galilaya je egä,

⁷ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujjine, biname me äbitujine, cane miiji niyaniya mule biname bime ime cabu lenajame. Teepi cebine baarge uli cabu pa näbyecrepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cane pa larpinantepene ireclota cama.’”

⁸ Magebi cina pui mene piba ngene jotwinisi,

⁹ gape cabu ca täcnärininisi, peei mule ne jeitnäjisii pui lebin abiberäja bägrä bime bau me piyepu iyeta bime bau me lui cina ten cama ge.

¹⁰ Pui magebi lui Mariya Magadala, Yoana, naabi Mariya Yakobu me mage, cuta piyepu poto lui ten cama ge. Yoo, teepi peei mule poto cidi me ätyepäneji biname bine jejemisi,

¹¹ yepä pui magebi bime mene teepi lica jitrungemisi, ingle apu jengemige egä walya mene ge.

¹² Yepä, Peteru te abujängtige, gape gome me uuwamige. Puga gape cabu me äcupige, apemeläjige, cäbletääpe taatu bine jepänemige lui ca teeme tääpe ne tope setnumesi. Tabe piba mete me acnenutige, mage ngene jotwananige ngena te bii bäbitige.

Yeesu Neeneni Biname cabu me Aboclomtige Emaus Gaabe cabu (Mareko 16:12-13)

¹³ Pui yepä bimu cabu, neeneni Yeesu me biname cina Emaus cewe me aaclige. Peei lui cebocebo bimu me otni ge Yerusalema cabu ca.

¹⁴ Teepi mene abaitnenäsi iyeta gwidape poto cidi me lui cina pui nesae bimu cabu täbitimesi.

¹⁵ Egäcäro teepi liba mene ajana piyepu ätemleja cabu ge, Yeesu piba mameta me tädige, piyepu ten cama gaabe cabu ädige.

16 Yepä, teepi biname taatu jepänäsi, äblicäco teebine opo awatna.

17 Yeesu teebibine ääte-mlige egä, "Weene ngena poto cidi me jiičenene-miye gaabe cabu?"

Teepi puma cita ca ngenecu mäpu cama äämyemutige.

18 Teeme yepä te, ngii Kleopa, teebine jejige egä, "Maane pama yepä taatu biname gäte Yerusalema cabu ca lui te umle lica ngena mule cina täbitimesi ai nesae bimu ngalebora!"

19 Tabe äättmlige egä, "Ngena mule?"

Teepi jejemige egä, "Pui mule cina Yeesu Nasareta ceweyame täapume lui cina täbitimesi. Pui biname te Acejiyame me mename biname ge. Tabe kokre ciitaca mule bine jaawenemuge, piyepu kokre cama mene jaajanemuge. Iyeta biname cina teeme kokre ne opo sewatnumesi egä Acejiyame bau ca ge.

20 Cime modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja mope biname cina teebine Rooma ca mope biname me ime cabu secitumesi budre täapume. Piba Rooma cubu biname cina teebine baarge uli cabu tiblycrumesi.

21 Yoo, cine cime ngene atwana teeme cabu itu yaacitepesi egä tabe pama peese nyene biname Israela biname bine niija cabu ca äsecerame. Cuta peei taatu lica, page lui nesae me bimu gyene peei mule ingwe ca.

22 Page poto magebi cime tomi cabu ca teepi cibibine mutäcäco me niweninisi. Teepi liba krokerage gape gome eclige,

23 teeme budrekaake ne lica jepänisi puma. Siige, teepi täcnäriige, cibibine nijininisi egä neeneni mename seemo bine jääpänsi lui cina teebibine jejemäsi egä Yeesu ireclota gyene.

24 Yoo, piba poto cime tomi cabu ca gape ne engrärisi. Teepi iyeta gwidape bine pepu jepänemisi magebi cina lipu jiičemisi, yepä teepi Yeesu ne lica jepänisi."

25 Yeesu piba teebibine jaajige egä, "Weene lipu pi umle cäco gegi? Weene däädudägurage joomleniye sasa mename biname bime mene!

26 Weene cire umle läbitejiye egä biname bime niija cabu ca äsecerara biname te miiji mäpurage padare ne päpäna, piba peei cabu ca jamyacu apaclyera padare cabu me abacitame."

27 Puma cita ca Yeesu teeme täapume eboclomäjige iyeta mene lui teeme poto cidi me oogäräneji gemi. Tabe gije abacitige mene cabu ca Moose lui bine itu soogäremuji, puma cita ca teeme mene te otnige iyeta sasa mename biname bime cabu ca.

28 Siige, teepi lipu cewe me singi otni, pui mameta me atyaränisi, piba Yeesu tabe otni taatu äbitige,

29 yepä teepi teebine jiibecläsi, jejäsi egä, "Maane cine cama naanajegel! Bimu te mameta gyene äpula, krokeciyye me äbitenige." Peei name pi tabe teeme mete me abacitige ten cama lenajame.

30 Tabe ten cama dade cabu adnatige, buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, piba itrecige, äcäriige teebibine.

31 Teeme irecu piba pajecu me äbitininisi, siige teebine opo ewatnäsi, yepä tabe puma cita ca teeme bau ca äyeblyngtige.

32 Teepi piba teemeteme ajanäsi egä, "Toraca, mime ngenecu cina niclonige gaabe cabu, tabe liba mene nijanige piyepu Oogäräneji Mene bine mime täapume eboclomäjemige!"

33 Teepi dade gome ca wata abujengtäsi, Yerusalema cewe me acnenutäsi, puga edäremäsi pui lebin abiberäja bägrä bine piyepu ten cama lui biname cina abasecretngi.

³⁴ Puma iyeta jaajisi teebibine egä, “Yageyame te toraca barpinantige! Tabe Simona bau bii taboclomtige!”

³⁵ Piba pui neeneni cina teebibine jejemäsi teeme täapume ngena te äbitige gaabe cabu, piyepu teepi lipu Yageyame ne opo ewatnäsi, tabe liba buluduu ne itremantige.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägriä bime bau me

(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

³⁶ Teepi liba peei mene cabu jage, piba taatu Yageyame Yeesu te teeme gome jeclajutige, teebibine jejemige egä, “Poode weene cama yaanajegel!”

³⁷ Teepi cälu te jitemige wälu name pi, ingle teepi apu jenge-mige egä, “Cable gyene ai!”

³⁸ Yepä, tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngenome ngenecu jiclonininige? Ngenome neeneni ngene atwanena cama gemi?”

³⁹ Jepänemeye cäme ime piyepu cäme ernge. Cane säne! Cebine noomleye, piba umle äbitininiye, ingle cable te lica mäju piyepu kaake cama ge, weene cebine lipu näpäneniye tääpe cama.”

⁴⁰ Tabe peei mene jejemige, teeme ime ernge jewabemige.

⁴¹ Siige, teepi camuge cängena ätrunga, ingle teepi mutäcäco äbitininisi gege name pi. Tabe peei name pi teebibine itinärige egä, “Nää, deedei pisi nyene?”

⁴² Teepi teebine toce cibi ecärisi,

⁴³ tabe ecatige, siige teeme opo gaabe je erngige.

⁴⁴ Tabe piba teebibine jejemige egä, “Age tema pui mule cane lui poto cidi me weebibine ituge jaji liba weene cama nanajepi. Yoo, cane apu jijipene egä iyeta Oogäräneji Mene cäme poto cidi me miiji ibibi me äbita; apu ge pui mene Moose lui itu soogäremuji, piyepu mename biname lui mene soogäremujisi, cuta piyepu iyeta Salamo uupera cabu lui mene.”

⁴⁵ Tabe piba teeme ngene atwanena jiiitnemige Oogäräneji Mene cängena umle äbitame.

⁴⁶ Tabe teebibine jejemige egä, “Apu mene oogäräneji ge egä, Keriso, Israela biname bime niija cabu ca äsecrea biname te miiji mäpu piyepu budre päpäna, piba nesae bimu ingwe ca cirege arpinenta budre cabu ca.

⁴⁷ Cuta apu oogäräneji ge egä, biname cina miiji ai mene jajanena iyeta mene maramara biname bine. Pui kaakesea miiji Yerusalema cewe cabu giije abacitame, piba cuta jajanena iyeta poto ta. Teepi miiji biname bine jajanena egä biname lui cina niija mule cabu ca latatrongärininusi piyepu cebine nätrungusi, Acejiyame teeme niija mule bine pa yäyëblingemepi teebibine teeme biname me wawenecame.

⁴⁸ Weene lui ire arbi biname gemi iyeta ai mule poto cidi me.

⁴⁹ Yoo, cane weeme bau me pa tätyepene cäme Babe te lui ne ituge jaji weebibine ceerame, peei lui Aceji Seemo gyene. Yepä, weene ama ai babo cewe cabu inajininige ngälu teeme kokre te cabucewe ca pa täinepi weeme cabu me.”

Yeesu ne Ecatige Cabu me

(Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Yeesu teeme abiberäja bägriä bine ewademige Yerusalema cabu ca Betaniya cewe mameta me. Puma tabe ime aawepäntige miiji ne acitame teeme cabu me.

⁵¹ Egäcäro teebibine miiji ecäremige, tabe teebibine sebmalemige. Acejiyame me kokre te teebine cabu me ewepäntige.

⁵² Abiberäja bägrä cina teebine ewepyeräjisi, piba babo gege piyepu ngenecu miiji cama äcnäriige Yerusalema cewe me.

⁵³ Teepe iiwäreja mete caale bora yaacrajuge, puga Acejiyame ne eso yäacäranusi.

Siige mene ngälu peese.

YOANE ME MIIJI MENE

Mene Lui Biname Gyene

¹ Gawecewe te cäro camu ge aci, Mene te uja ge. Mene te Acejiyame cama ge, tabe Acejiyame ge.

² Agedna me niinäce gaabe me tabe lui Acejiyame cama ge.

³ Iyeta gwidape bine Acejiyame teeme cabu ca jwenimuji; teeme cäco je nuuja gwidape te lica äbituji.

⁴ Teeme cabu ireclota puga ge; pui ireclota lui apaclyera ge biname bime täápume.

⁵ Pui apaclyera te krokeciye cabu me tuungepmalenige, yepä biname lui cina krokeciye cabu je, teepi opo lica ituge awatna pui apaclyera ne.

⁶ Acejiyame te tityepuji biname ngii Yoane ne

⁷ Pui apaclyera ne aitnejame naace täápume iyeta biname cina teebine äteciyame piyepu ätrungame.

⁸ Tabe te lica ge pui apaclyera, tabe yepä jeitnäjuji teebine.

⁹ Toraca apaclyera, lui te iyeta biname bine saapaclyäremuge, täduji gawecewe cabu me.

¹⁰ Tabe gawecewe cabu jage, Acejiyame lui ne teeme cabu ca jwenuji, yepä biname cina teebine opo lica ewatnujisi.

¹¹ Tabe teemerage gawe cabu me täduji, yepä teemerage biname cina teebine lica ecatuji.

¹² Yepä lui cina teebine ecatuji piyepu jitrungujisi, tabe teebibine conocäco ecärimuji Acejiyame me bägräwale täápume.

¹³ Teepi Acejiyame me bägräwale me epu lica äbitininujisi, biname bime cabu ca lipu laplimlininusi binamerage babe me bägrä me, yepä tabe Acejiyamerage te jwenimuji teeme bägräwale me.

¹⁴ Yoo, Mene te äbituji biname me, mine cama senajenäjumi. Tabe lui Babe me japurage Bägrä ge. Mine jepänujisi kokre ne, Babe te lui secäruji teebine. Tabe lui toraca piyepu owecu biname ge.

¹⁵ Yoane te teebine jeitnäjuji, ala abayanuji egä, "Age sena, cane lui täápume jiicepene egä: Cäme ingwe potu ca lui te pa tädepi, baborage gyene cäme bau ca, ingle cane liba camu ge aplimla, tabe piba Babe cama jage."

¹⁶ Tabe baborage owecu mime täápume, peei name pi tabe bucurage miijimiji mule bine tewenemäjumi mime täápume. Tabe iyeta padare cabu miiji niwenenanimi.

¹⁷ Acejiyame te Cotre mene secäruji Moose ne, yepä Yeesu Keriso te taacanuji owecu mule ne piyepu toraca mule ne.

¹⁸ Nuuja te lica ituge Acejiyame ne päpäna, yepä teeme japurage Bägrä, lui te Acejiyame cama yepä gyene, piyepu lui te Babe gome enajenige, tabe te teebine biname bime cabu me seboclomtuji.

Yoane Niye ca Äciseja Biname te Yeesu ne Jeitnäjige

(Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18)

¹⁹ Israela biname cina Yerusalema ca jityepimisi iiwäreja biname bine piyepu Leebe me ingle cabu ca biname bine Yoane bau me teebine ätemlame egä, "Maane laasi näte?"

20 Yoane lica ainige, yepä tabe cängenarage awabudnitige egä, “Cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepame tiicuji biname bine niiya cabu ca äsecerame. Cane pui lica gäne.”

21 Teepi piba itemlisi egä, “Cije maane laasi näte? Maane nää Acejiyame me mename biname Eliya säte?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane Eliya lica gäne.” Teepi cuta itemlisi egä, “Nää, maane pui mename biname gäte, cine lui ne jewagrijenisi?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane tabe lica gäne.”

22 Teepi puma cita ca jejisi egä, “Nijini toracarage, maane laasi näte, cine piba daremu mene jewecnistenemisi, lui cina cibibine nityepinisi. Maane lipu ngena jotwananenite, egä maane laasi näte?”

23 Yoane jejemige teebibine mename biname Isaya me mene ca egä, “Cane age säne pui biname, lui te ala abayanenine daapo taatu cewe cabu ca egä, ‘Gaabe ne conocäcorage emacetrnäyeye Yageyame me otni täöpume!’ ”

24 Pui biname cina seclige Yoane bau me, inge Parisea sigu biname cina tityepimisi.

25 Yoo siige, teepi cuta teebine itemlisi egä, “Cije maane piba ngena täöpume biname bine niiye ca jääcisäjemute, maane liba Keriso lica gäte, coo liba Eliya lica gäte coo piyepu pui Acejiyame me mename biname, cine lui ne jewagrijenisi?”

26 Puma cita ca Yoane teebibine jejemige egä, “Cane niiye ca biname bine jicisäjenenemine, yepä weene cama pisi nyene nuuja biname, weene lui täöpume umle lica gemi.

27 Tabe cäme ingwe gaabe ca teeme kaakesea ne tegedninige, yepä tabe baborage gyene cäme cabu ca. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape sea bine iibirame.”

28 Ai mule te äpletnutige Betaniya cewe je Yoridana baduge me bimu acita gome ca, Yoane luma biname bine niiye ca jicisäjemige.

Acejiyame me Maamoi

29 Nuuja bimu cabu Yoane jepänige Yeesu ne otni je teeme bau me, siige tabe jüicige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene, gawecewe me niiya ne lui te pa yaacatepi.

30 Tabe sine pui biname, cane lui täöpume tiicumene egä, ‘Cäme ingwe gaabe ca biname te pa tädepi, yepä tabe baborage gyene cäme bau ca, inge cane liba camu ge aplimla, tabe uja Babe cama jage.’

31 Cane cuta niinäce umle lica ge, tabe laati tage, yepä cane puu gije labacitepene Israela biname bine niiye ca äcisejame teepi umle äbitame teeme potocidi me.”

32 Puma cita ca Yoane Yeesu ne jeitnäjige egä, “Cane jepänine Aceji Seemo ne äina je cabucewe ca gimäe ele pana siige teeme papa cabu lenaja je.

33 Cane umle lica ge tabe, yepä Acejiyame lui te cebine nätyepipi biname bine niiye ca äcisejame, tabe najepi egä, ‘Maane lui me papa cabu pa jepänepi Aceji Seemo te äina je siige teeme papa cabu lenaja je, tabe peese nyene, lui te biname bine Aceji Seemo ca pägege äciseja.’

34 Cane siige ai mule ne tepänumene, siige jeitnäjenine, egä tabe peese nyene Acejiyame me Bägrä.”

Yeesu me Niinäce Abiberäja Bägrä

35 Nuuja bimu cabu Yoane niiye ca äciseja biname cääri cuta puga ge teeme neeneneni abiberäja bägrä cama.

36 Tabe liba Yeesu ne jepänige teebibine äsuplengta je, tabe jaajige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene!”

³⁷ Teeme neeneni abiberäja bägrä cina liba äätecijige tabe apu iicana je, teepi Yeesu me ingwe poto ca aaclige.

³⁸ Yeesu tatatrongtige, jääpäninge teeme bau me otni je, äätemlige egä, “Baa, weene ngena ne jirngeniye?” Teepi jejäsi egä, “Raabi, maane luma naanajinige?” (Raabi me aboclomta mene lui ‘Abiberäja biname.’)

³⁹ Tabe jaajige egä, “Siclege päpäname.” Teepi aaclige, siige jepänäsi teeme lenaja puupu ne. Ai mule te äbitige mämlä bimu me, siige teepi pui bimu ne epiräsi Yeesu cama lenaja je.

⁴⁰ Yoo, Yoane me mene lui neeneni biname cina äätecijige, siige Yeesu cama aaclige, teeme yepä lui Andrea tage. Andrea lui Simona Peteru me igane ge.

⁴¹ Teeme otni ingwe ca ge, tabe niinäce teeme naane Simona ne jirngige, jejige egä, “Cine Mesaya ne bii jepänago. Tabe peese nyene biname, lui te biname bine niia cabu ca cirege äsecerä.” (Mesaya me aboclomta lui yepä gyene Keriso cama.)

⁴² Siige Andrea te Simona ne Yeesu bau me ecanige. Yeesu ire acitige teeme cabu me, jejige egä, “Maane lui Simona säte, Yoane me bägrä. Cane meebine ngii naainenine Keepa ca.” (Keepa Griik mene ca lui Peteru, lui me aboclomta mene egä ‘Kula.’)

Yeesu Ala Taasoglicige Pilipo naabine Natanaela

⁴³ Nuuja bimu Yeesu ngene jotwanige Galilaya probins me otnime. Puma cita ca tabe Pilipo ne jepänige, jejige egä, “Tädi cane cama otnime!”

⁴⁴ Pilipo lui Betesaida ceweyame ge, Andrea naabi Simona luma cita ca ge.

⁴⁵ Pilipo Natanaela ne jepänige, jejige egä, “Cine pui biname ne jepänisi, Moose lui poto cidi me ituge Cotre cabu mene iicana, piyepu cuta Acejiyame me mename biname cina lui poto cidi me ituge oogära. Tabe lui Yeesu sine, Yoosepa me bägrä Nasareta babo cewe cabu ca.”

⁴⁶ Natanaela Pilipo ne itemlige, “Nää, nuuja miiji gwidape miiji gyene pepu papa cewe ca otni Nasareta liiyepu?” Pilipo jejige egä, “Maane tädi aima päpäname!”

⁴⁷ Yeesu liba jepänige Natanaela ne teeme bau me otni je, tabe jiicige teeme poto cidi me egä, “Ai biname lui toraca Israela biname gyene. Teeme cabu nuuja walya lica gyene.”

⁴⁸ Natanaela Yeesu ne itemlige egä, “Maane lipu umle gäte cane?” Yeesu jejige egä, “Cane niinäce meebine nääpänine piigi uli gawe je, Pilipo ingwe ca ala naasoglicige.”

⁴⁹ Puma cita ca Natanaela teebine jejige egä, “Abiberäja biname, maane Acejiyame me Bägrä gäte! Maane Israela biname bime mope biname gäte!”

⁵⁰ Yeesu Natanaela ne jejige, “Maane naace name pi cebine nätrungenite, ingle cane lipu naajine, egä cane meebine nääpänine piigi uli gawe je. Ai puu matikäl mule gyene, yepä ebä pagege maane modamoda mule bine päpänenä.”

⁵¹ Cane toraca jijenine weebibine, egä weene cabucewe ne pagege päpäna iitneji, siige Acejiyame me mename seemo cina page yaaclepi cabu me cuta puma cita ca page täinetnepi biname cabu me, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji.”

2

Atejäclmuta Soriyomu Kaana Cewe je

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca atejäclmuta soriyomu puga ge Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Yeesu me mage puga ge,

² cuta Yeesu ne teeme abiberäja bägrä cama ituge ala asogleca.

³ Biname cina liba deedei loolo cabu jage, waina niije te piba apirige. Puma cita ca Yeesu me mage te teebine jejige egä, "Teeme waina niije lica gyene."

⁴ Yeesu teeme mage ne jojige, "Magebi, maane cebine gone jaji cane ngena wawenname. Cäme padare te lica bii tatyaramtige."

⁵ Yepä mage te kaakesea bägrä bine jejemige egä, "Weene jeweneye, Yeesu ngena täöpume jijenininige."

⁶ Teeme Israela biname bime cotre puga ge teepi lipulipu äcisejame cude gwidape oomlana cabu ca. Ai ingle name pi pui mete cabu puga ge kula ca wawenäjeji siks modamoda niije ängärena gwidape; teepi iyeta ibibi ge yepä hanred liita niije täöpume.

⁷ Puma Yeesu kaakesea bägrä bine jejemige, "Weene ai bine niije jengäremeye!" Teepi siige jengärimisi, ngälu tapananinisi.

⁸ Piba tabe teebibine jejemige, "Weene niije siiteye ängära gwidape cabu ca, ecaneye deedei ire atwi biname bau me." Siige kaakesea bägrä cina ängära gwidape cabu ca niije siitisi, ecanisi deedei ire atwi biname bau me.

⁹ Tabe liba mite eglige, niije te uja waina niije me bäbitige. Laatibi siitisi niije ne, teepi umle ge, egä waina niije luma cita ca gyene, yepä deedei ire atwi biname te tabe umle lica ge. Peei name pi tabe ala tesoglicige mamye rooriye ne,

¹⁰ jejige egä, "Mime mule gyene soriyomu biname bine miiji waina niije niinäce ceera, siige teepi liba bucurage yäänäjimusi, ingwe ca piba yääcäranemusi papa waina niije. Maane lipulipu miijirage waina niije ne ewetnite ceräcerägäabu ceerame?"

¹¹ Yeesu ai teeme niinäcerage ciitaca mule ne jwenige Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Apu pi tabe teeme kokre ne eboclomtige, siige teeme abiberäja bägrä cina teebine jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu ädige Kaprenauma cewe me teeme mage, iganewale piyepu abiberäja bägrä cama. Teepi puga icrajige nesae bimu cama.

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-13; Mareko 11:15-17; Luuka 19:45-46)

¹³ Israela biname bime äsuplengta soriyomu padare te liba mameta ge Yeesu piba ädige Yerusalema me.

¹⁴ Puma tabe abacitige iiwäreja mete caale bora me, siige jepänimige biname bine kau, maamoi piyepu gimäe ele bine aletnena je iiwäreja täöpume. Tabe cuta jepänimige rarekaake äbasuwäja biname adnatäreji ge teeme dade gome.

¹⁵ Puma cita ca tabe sea bine sigu jwenimige, siige teebibine teeme kau piyepu maamoi cama iyecräjemige iiwäreja mete caale bora ca. Piba tabe rarekaake äbasuwäja biname bime rarekaake bine jeglemeläjimige gawe cabu me piyepu teeme dade bine eboclomäjimige.

¹⁶ Gimäe bine lui cina aletname saawadanemusi, tabe teebibine jejemige egä, "Gimäe bine isemeye! Weene cäme Babe me mete ne gone jweneniye aletnaletna puupu me!"

¹⁷ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, Yeesu ngena jwenige, teepi ngene jotwinisi mene lipu oogäräneji gyene egä, "Cäme ngenecu nabenige Acejame me mete täöpume."

¹⁸ Israela modamoda biname cina liba jepänisi Yeesu ngena jewenige, teepi itemlisi egä, “Maane ngena ciitaca mule ne jewenenite cine päpäname, egä mäame conocäco pisi nyene ai mule ne wawename?”

¹⁹ Yeesu jejemige egä, “Ai iiwäreja mete ne yiigarecepeye. Cane te nesae bimu cama cääri pa yaarangepene.”

²⁰ Teepi teeme mene ingle ne opo lica ewatnisi, siige jejisi egä, “Ai iiwäreja mete ne lui footisiks kämäge ngalebora erangujisi. Nää, maane te nesae bimu cama pa perangepi?”

²¹ Yepä Yeesu pui iiwäreja mete poto cidi me lica jiicuji, yepä tabe teeme tääpe poto cidi me jiicuji.

²² Ingwe gaabe ca tabe liba budre cabu ca arpinantuji, teeme abiberäja bägrä cina piba ngene jotwinujisi teeme ai mene, siige teepi jitrungujisi lui mene oogäräneji gyene, cuta teepi jitrungujisi Yeesu ngena ituge iicana.

Yeesu Umle Gyene Biname cina Lipu Gemi

²³ Yeesu liba Yerusalema je puga ge äsuplengta trii padare cabu, bucurage biname cina teebine jitrungisi, teepi lipu jepänisi tabe lui ciitaca mule bine jewenimige.

²⁴ Yepä Yeesu lica awabudni-tige biname bime bau me, ingle tabe umle ge, teepi iyeta lipu gemi.

²⁵ Yeesu singi lica ge nuuja te teebine umle wawename, egä biname lipu gemi, ingle tabe iyeta umle ge teeme poto cidi me.

3

Yeesu piyepu Nikodemo

¹ Puga ge yepä Parisea sigu biname ngii Nikodemo. Tabe Israela biname bime yepä mutre biname ge.

² Ciiye cabu tabe Yeesu bau me ädige, jejige egä, “Raabi, cine umle gemi, egä Acejiyame te meebine näatyepuji abiberäjame. Nuuja te äblicäco gyene apu ciitaca mule bine wawenena maane lui bine jewenenemite, liba Acejiyame lica gyene teta cama.”

³ Yeesu teebine jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba kirece lica laplimluge, tabe äblicäco äbita biname me, Acejiyame lui ne yaacanuge.”

⁴ Yepä Nikodemo Yeesu me mene opo lica ewatnige, siige itemlige egä, “Babo biname te lipulipu cääri laplimluge? Tabe äblicäco mage me came bora me abacita cuta cääri aplimla tääpume!”

⁵ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba lica birige aplimla niye piyepu Aceji Seemo cabu ca, Acejiyame te lica teebine acana.

⁶ Biname me tääpe laplimluge mage cabu ca, yepä Acejiyame me Seemo te teeme seemo ne ireclota yäacärüge.

⁷ Peei name pi cälu te gone näätuge, cane lipu naajine, egä weene miiji kirece aplimla.

⁸ Buuwe te singi liiye yene, tabe piyeme jääpwäjuge. Weene mumwämu itecijinuge, yepä weene umle lica gemi, luma cita ca tädenige coo liiyeme ädenige. Pepu gyene biname bime tääpume, lui cina Aceji Seemo cabu ca laplimli-ninusi.”

⁹ Nikodemo Yeesu ne itemlige, “Peei lipu gyene?”

¹⁰ Yeesu jejige egä, “Maane Israela biname bime abiberäja biname gäte, maane lipulipu umle lica gäte ai poto cidi me!”

11 Cane toraca naajenine meebine, egä cine jicemusi, cine lui täápume umle, cuta jaaitnimusi cine lui bine jääpänimusi, yepä weene lica yaacatuye cime mene ne.

12 Weene cebine lica nätrunguye, cane liba jijananinune ai gawecewe me mule poto cidi me; weene piba lipulipu cije ätrunga cebine, cane liba jijananinune cabucewe me mule poto cidi me.

13 Nuuja te lica ituge otni cabucewe me, yepä Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe taatu ge.

14 Moose te daapo taatu cewe cabu cobyame ne ewepäntuji cabu me. Lui cina pui cobyame cabu me ire acranininujisi, teepi ireclota icrajuji. Cuta pepu pana pagege baarge uli cabu awepenta teebine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji,

15 siige iyeta lui cina teebine jäätrungusi, teepi iyeteta ireclota ne birige päpäna.

16 Acejiyame te epu babo singi ge biname bime täápume, egä tabe teeme japurage Bägrä ne tityepuji, siige laati te liba teebine jäätrunguge, tabe lica birige apesera yepä tabe iyeteta ireclota ne päpäna.

17 Acejiyame te lica teeme Bägrä ne tityepuji ai gawecewe cabu me biname bine atraname niija puupu cabu me otnime, yepä tabe naace täápume tityepuji tabe teebibine niija cabu ca äsecerame.

18 Laati te teebine jäätrunguge, Acejiyame te lica pui biname ne jaatranuge. Yepä laati te lica jäätrunguge teebine, pui biname ne uja ituge atrana, ingle tabe lica ituge ätrunga acita Acejiyame me japurage Bägrä me ngii cabu me.

19 Teepi atranäneji gemi, ingle apaclyera te itu täduji ai gawecewe cabu me, yepä teepi singi lica ge apaclyera täápume; teepi krokeciye täápume singi, ingle teeme mule lui niiyarage gemi.

20 Iyeta lui cina niyaniya mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera ne jäägyusi. Teepi lica sacluge apaclyera cabu me, cije apaclyera te teeme mule bine jaawabudnemuge.

21 Yepä laatibi toraca mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera cabu me sacluge, siige apaclyera te jaawabudne-muge, egä teepi lui mule bine jaawenimusi, Acejiyame me singi ibi gemi.”

Yeesu piyepu Yoane Niije ca Äciseja Biname

22 Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yuudea probins cabu me. Tabe puga teta cama enajige matikolä padare cabu, biname bine niije ca jicisäjemige.

23 Yoane cuta niije ca biname bine jicisäjemige cewe ngii Aenona je lui Salima cewe mameta ge, ingle baborage niije puga ge, siige biname cina totninisi Yoane bau me niije ca äciseja täápume.

24 Yoane ne camu ge pui padare cabu krokeciye mete cabu me äsinglenta.

25 Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina gije abacitinisi yepä Israela biname cama äcelame teeme Israela biname bime äciseja mule poto cidi me, teepi lipulipu cude gwidape cabu ca kälyä läbitaninusi.

26 Siige teepi seclige Yoane bau me, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane cama lui biname tage Yoridana baduge nuuja poto doro ca, maane lui ne teitnäjumete, tabe cuta page biname bine niije ca jicisäjenemige, siige bucurage cina piyeme otneninisi teeme bau me.”

27 Yoane jejemige egä, “Nuuja biname te äblicäco pepu mule ne acata, Acejiyame te liba lica yääcärgue teebine.

²⁸ Weene weemämu ituge ätecija, cane lipu itu jicepene, egä cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepa biname bine niia cabu ca äsecerame, yepä cebine teeme niinäce gaabe me ituge ätyepa.

²⁹ Mamyge magebi lui mamye rooriye tääpu mwene. Yepä mamye rooriye me biname lui te jaaclajutuge teeme gome, teeme mene jäätēcijuge, tabe gege birige teeme tagepogogo ätecijame. Yeesu lui mamye rooriye pana gyene, peei name pi cane babo gege gäne teeme tääpume.

³⁰ Tabe miiji baborage me äbita, cane matikolä me äbita.

³¹ Lui te cabucewe ca täduji, tabe sine baborage iyeta bime cabu ca. Lui te gawecewe cabu ca gyene, tabe gawecewe tääpu myene, siige gawecewe mule poto cidi me jicemimuge. Yepä cabucewe ca lui te täduji, tabe baborage gyene iyeta poto bime hau ca.

³² Tabe eei bine jeitnäjenenemige, tabe lui bine ituge päpänenä piijepu tabe lui poto cidi me ituge ätecijana, yepä biname cina lica ecatisi teeme aitneja ne.

³³ Yepä laati te liba yaacatuge teeme mene ne, tabe jaawabudnituge, egä Acejiyame lui toraca gyene.

³⁴ Acejiyame lui ne tityepuji, tabe Acejiyame me Mene jicemimuge, ingle Acejiyame te teebine Aceji Seemo iyeta teeme kokre cama ituge ceera.

³⁵ Babe te singi gyene teeme Bägrä tääpume, siige iyeta gwidape ituge acrana teeme ime cabu.

³⁶ Laati te Bägrä ne jäätörunguge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Yepä laati te Bägrä ne lica jäätörunguge, tabe pui ireclota ne lica jääpänuge, yepä Acejiyame me claabe te yaanajuge teeme cabu."

4

Yeesu piijepu Samariya Magebi

¹ Parisea sigu biname cina itecijemige, egä Yeesu bucurage biname bine niie ca jicisäjemige, Yoane nesae bine; cuta teeme abiberäja bägrä bucurage ge, Yoane me nesae ge.

² Puu Yeesurage te biname bine lica jicisäjemige yepä teeme abiberäja bägrä cina.

³ Yeesu liba umle äbitige, egä Parisea sigu biname cina umle bäbitininisi ai poto cidi me, tabe Yuudea probins ne ebmalige, ädige Galilaya probins cabu me.

⁴ Tabe miiji ge Samariya probins cabu ta otni Galilaya probins ne oomlaname.

⁵ Tabe liba ädige, tabe atyaramtuge yepä Samariya cewe ngii Suuka me. Pui cewe lui calwacupi mameta gyene, Yakobu lui calwacupi teeme bägrä Yoosepa ne ecäruji.

⁶ Yakobu me niie cupicu cuta puga ge. Yeesu worämu te joomlige, ingle lecaleca padare lipu otnige, siige tabe adnatige cupicu gome. Pui lui bimuduusa ge.

⁷ Puma cita ca yepä Samariya magebi te toclige niie iitaname. Yeesu jojige egä, "Cäme niie nüiti nanime!"

⁸ Abiberäja bägrä puga lica ge. Teepi cewe me beclige deedei aletname.

⁹ Siige magebi te Yeesu ne jejige egä, "Maane lui Israela biname gäte, maane lipulipu najite cane Samariya magebi te mäame niie iitaname?" Tabe naace popi apu jejige, ingle Israela biname piijepu Samariya biname teepi cude padare ge. Teepi gigri deedei gwidape bine lica jääbämujäjimusi.

10 Yeesu magebi ne jojige egä, “Maane liba umle cirege, egä Acejiyame te ngena bine miiji gyene ceera piyepu cane laasi näne lui te meebine niye täápume näätinärine, maane nätinärejite, cane ireclota niye nääcärejine meebine.”

11 Magebi te jejige, “Babo biname, cupicu lui uuglerage gyene, cuta mäame iitana gwidape lica gyene; luma cita ca pui ireclota niye ne siitenite?”

12 Nää, maane baborage gäte mime kaakesaare Yakobu bau ca, ai cupicu ne lui te nicärinuji? Tabe ama cita ca niye ne senajenäjumi, cuta teeme bägrä cina piyepu cuta teeme ngeerangera cibi cina.”

13 Yeesu jojige egä, “Iyeta, lui cina ai niye ne enenisi, pagege cääri niyemecewe jajwi.

14 Yepä laati te yaanuge, cane lui niye yäacärune, tabe ingwe ca lica pagege niyemecewe jajwi. Cane lui niye yäacärune, teeme cabu waja me läbituge, siige tuudruge iyeteta ireclota täápume.”

15 Piba magebi te jejige, “Babo biname, näcäri pui niye! Piba ingwe ca cane lica pagege niyemecewe jajwi, cuta lica pa twaatnepene aima niye iitanenane.”

16 Yeesu jojige egä, “Äte, mäame rooriye ne serwojuti!”

17 Tabe jejige egä, “Eewe, cäme rooriye lica gyene.” Yeesu jojige egä, “Toraca gyene, maane lipu najite, egä mäame rooriye lica gyene.

18 Maane niinäce faib rooriye bine yaawadanemepete, page lui rooriye ne ecananenite, mäamerage rooriye lica gyene peei. Maane peei toraca najite.”

19 Magebi te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, cane ngena ca naagline, egä maane Acejiyame me mename biname gäte.

20 Cine Samariya biname bime kaakesaare cina ai podo cabu irecu lätumutanininusi Acejiyame bau me, yepä weene Israela biname cina jicuye, egä Acejiyame ne miiji Yerusalema taatu je awejena. Maane lipu ngena jotwananenite ai poto cidi me?”

21 Yeesu jowecnistige egä, “Cäme mene nacati, padare te pa tädepi, biname cina liba lica Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta ai podo cabu coo Yerusalema je.

22 Weene Samariya biname toraca umle lica gemi, weene laati bau me irecu lätumutanininuye, yepä cine Israela biname cina umle gemi, cine laati bau me irecu lätumutanininago, inge Israela biname bime cabu ca gyene biname, lui te pagege biname bine niya cabu ca äserera.

23 Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtuge – liba toraca irecu ätumuta biname cina Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngena atwanena cama. Apu irecu ätumuta biname täápume Acejiyame singi gyene.

24 Acejiyame lui Seemo gyene, siige laatibi teeme bau me irecu lätumutanininusi, teepi miiji irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngena atwana cama.”

25 Puma cita ca magebi te Yeesu ne jejige egä, “Cane nata umle gäne, egä Mesaya, lui ne yaainusi Keriso ca, pagege otni, siige tabe te iyeta gwidape bine mime bau me pagege aboclomäja.”

26 Yeesu jojige egä, “Cane age säne pui biname, lui te mene naajanenine.”

Abiberäja Bägrä cina Täcnärige

27 Puirage padare cabu abiberäja bägrä cina tatarige, cälu te jitemige, liba Yeesu ne jepänisi magebi cama mene iicema je. Yepä nuuja te lica itemlige, egä tabe ngena täápume singi, cuta magebi cama ngena täápume mene jicemenige.

28 Puma cita ca magebi te teeme niiye iitana gwidape ne ebmalige cupicu gome, oclige babo cewe me, siige biname bine jejemige puma egä,

29 "Naaclege biname ne päpäname, lui te umle gyene iyeta, cane ngena ituge waweneträjä. Nää pama Keriso sine, Acejiyame te lui ne ätyepame biname bine äsecreraame niiya cabu ca?"

30 Siige teepi babo cewe ne sebmalisi, Yeesu bau me seclige.

31 Magebi te liba babo cewe jage, abiberäjä bägrä cina piba Yeesu ne jejisi egä deedei äbitame.

32 Yepä tabe jejemige egä, "Cäme piti nemi deedei loolo me, weene lui tääpume umle cäco gemi."

33 Abiberäjä bägrä cina teemeteme jitransisi, egä nuuja biname te pama bii tewadimige deedei teeme loolo me.

34 Yeesu piba jejemige egä, "Cäme deedei lui eei gyene, cane teeme singi ne wawename lui te cebine itu nätyepuji piiyepu ämlitejame tabe lui kaakesea itu näcäruji cane wawename.

35 Weene jiiceniye egä, 'Cerämu fooa mabye piti nemi piiyeme ärucna padare oomla-name.' Yepä cane jiicenine, egä calwacupi bine jepänemeyel! Iyeta gwidape kuu cama gemi ärucna tääpume.

36 Siige ärucna biname te page daremu ne jepänenige, kuu bine etomlec-nemige iyeteta ireclota tääpume. Siige ätema biname piiyepu ärucna biname teepi gigrä gege äbitenäsi.

37 Ai iicana lui toraca gyene egä, 'Nuuja te yäätémuge, nuuja te yäärucnimuge.'

38 Cane weebibine itu jityepipene ärucname, weene luma kaakesea lica ituge wawena. Poto cina ituge puma kaakesea wawena, weene yepä ärucna taatu memi."

39 Bucurage biname pui Samariya cewe cabu Yeesu ne jitrü-ngisi, ingle pui magebi te lipu teebine jeitnäjige egä, "Tabe umle gyene iyeta cane lui bine ituge waweneträjä."

40 Puma cita ca Samariya biname cina liba eclige Yeesu bau me, teepi jejisi teta cama lenajame, siige tabe puma enajige neeneni bimu cama.

41 Cerämu bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige teeme mene.

42 Teepi pui magebi ne jojisi egä, "Siige page cine cerämu mäáme mene name pi taatu teebine lica jitrünge-nisi, ingle cine cinerage te bii nitecijinige teeme mene. Cine siige umle gemi, egä peese nyene biname, lui te biname bine pa yääsecräremepi niiya cabu ca."

Yeesu Mijji Jewenige Babo Biname me Bägrä ne

43 Neeneni bimu ingwe gaabe ca Yeesu Samariya probins ne sebmilige Galilaya probins cabu me ädige, teemerage cewe luma.

44 Tabe apu ituge iicana egä, "Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu je."

45 Yepä ai taje tabe liba Galilaya probins cabu me ädige, biname cina miijirage jewablisi, ingle teepi niinäce itu yaaclepi Yerusalemä babo cewe me äsuplengta bimu ne ngena apecname; siige teepi puga jääpänepesi, Yeesu ngena mule bine jaawenemepi.

46 Puma cita ca Yeesu Kaana cewe me acnenutige lui Galilaya probins cabu jage. Peese nyene pui cewe, tabe luma niinäce niyerage ne waina niiye tääpume yaateplingtepi. Galilaya probins cabu Kaprenauma cewe je yepä Rooma gabmani babo biname puga ge, lui me bägrä pita cama ge.

⁴⁷ Tabe liba itecijige, egä Yeesu Yuudea probins cabu ca tacnige Galilaya probins cabu me, tabe ädige, siige jejige tabe Kaprenauma cewe me otnime teeme bägrä, lui te budre mameta ge, teebine pita cabu ca miiji wawename.

⁴⁸ Yeesu teebine jejige, "Weene liba ciitaca mule piyepu kokre mule bine lica jääpänimuye, weene ätrunga lica birige."

⁴⁹ Yepä tabe Yeesu ne jejige egä, "Yageyame, tädi watata, cije cäme bägrä te budre läbituge."

⁵⁰ Yeesu jejige egä, "Äte acnenuti, mäame bägrä te ireclota gyene!" Siige tabe Yeesu me mene jecatige, acnenutige teeme cewe me.

⁵¹ Tabe liba acnenutige, teeme kaakesea bägrä cina teebine potera jewenisi gaabe lamlecu je, jejisi egä, "Mäame bägrä ireclota gyene."

⁵² Siige tabe itemlimige, egä lui padare cabu tabe gije abacitige miiji äbitame. Teepi jejisi egä, "Birice bimu duusa kaake poto cidi ca gebale te piba sebmalmi teebine."

⁵³ Babe te ngene jotwige, egä puirage padare cabu Yeesu piba najumi egä, "Mäame bägrä ireclota gyene." Siige tabe teeme binamewale cama Yeesu ne jitrungige.

⁵⁴ Ai lui neeneni manu ciitaca mule gyene Yeesu wawename, tabe liba Yuudea probins cabu ca Galilaya probins cabu me tacnenutige.

5

Yeesu Yepä Biname ne Miiji Jewenige Beteseda Cupicu Gome

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Yerusalema babo cewe me ädige Israela biname bime yepä soriyomu täapume.

² Yerusalema lui kula ca atreji ge. Teeme yepä grana ne yaainusi Maamoi grana ca. Pui grana gome cupicu puga ge, lui awaclomteji ge faib caagecage toro mete ca. Heberu mene ca pui cupicu me ngii lui Beteseda.

³ Mete gawe me bucurage pita biname ge ätwitäneji: irecu mäasumasu biname, ernge niiyaniya biname, nuuja poto täape budre biname. Teepi jaawagrijiusi niye apineca padare ne,

⁴ ingle nuuja taje Yageyame me mename seemo te täinuge niye ne iibricname. Lui pita biname te niinäce läglentuge niye cabu me, niye te liba lapinicuge, tabe miiji läbituge teeme pita cabu ca.

⁵ Yepä biname puga ge, lui te pita cama senajenäjumi teetieit kämäge ngalebora.

⁶ Yeesu teebine jepänige ätwitäneji puma, siige tabe umle ge, egä tabe lecaleca padare pita cama itu senajenäjumi. Tabe puma cita ca itemlige egä, "Nää, maane singi gäte miiji äbitame?"

⁷ Pita biname te jejige egä, "Babo biname, nuuja biname lica gyene cebine ätityerame cupicu cabu me acaname, niye te liba tuudruge. Cane liga cäme ca otnime läbitune, nuuja te uja luupluge."

⁸ Yeesu jejige egä, "Arpinanti, mäame waaku ne ecati, siige ädi!"

⁹ Tabe piba taatu miiji äbitige, teeme waaku ne ecatige, siige ädige.

Yepä pui lui Sabade bimu ge.

¹⁰ Israela biname cina jejisi, lui te miiji äbitige egä, "Ai lui Sabade bimu ge. Egäsu cote gyene maane waaku ne acaname."

¹¹ Tabe jejemige egä, "Lui biname te miiji nawenige, tabe te najige cane waaku ne acatame siige otnime."

¹² Teepi itemlisi egä, "Laasi nyene pui biname, lui te naajige maane waaku ne acatame siige otnime?"

13 Yepä lui te miiji äbitige, tabe umle lica ge, egä laati tage, ingle bucurage biname puga ge, piiyepu Yeesu puma cita ca nuuja gome me uja äyeblingtuji.

14 Ingwe ca Yeesu liba teebine jepänige iiwäreja mete caale bora je, tabe jejige egä, “Maane siige miiji gäte page. Ingwe ca niiya mule gone jaawenute, cije maane baborage niiya ne jääpänute.”

15 Puma cita ca pui biname te ädige, Israela biname bine jejemige egä, “Pui lui Yeesu tage, lui te cebine miiji nawenige.”

16 Siige puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne sabe wawename, ingle tabe Sabade bimu cabu pita biname ne miiji jewenige.

17 Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, “Cäme Babe te iyeta padare cabu kaakesea jewenenige, cane cuta piiyepu miiji kaakesea wawena.”

18 Yeesu me ai mene name pi Israela biname cina magerage singi äbitininisi teebine budre me aglime, ingle tabe Sabade cotre taatu ne lica jetropangtige, yepä tabe Acejiyame cama yepä me äbitige, teebine lipu Babe ca einige.

Acejiyame me Bägrä me Conocäco Pisi Nyene Gwidape bine Wawename

19 Yeesu Israela biname bine jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä Bägrä te nuuja gwidape teemerage singi ca lica jaawenuge, yepä tabe ngena ne jääpänuge Babe te wawena je, tabe cuta pui ne jaawenuge. Babe te ngena ne jaawenuge, cuta Bägrä te pui ne jaawenuge.

20 Babe te singi gyene Bägrä täápume, siige jaawabuge iyeta gwidape, tabe lui bine jaawenimuge. Weene jepäniye Bägrä te pita biname ne lipu miiji jewenige, yepä Babe te teebine cerämu pota modamoda kaakesea pagege awaba tabe wawenecame, weene lui cabu ca cälu te pa jitäjipi.

21 Babe te lipu biname bine budre cabu ca cirege arpinera siige ireclota ceera teebibine, Bägrä te cuta piiyepu biname bine pagege ireclota ceera, tabe lui bime täápume singi ceerame.

22 Babe te nuuja biname ne lica atrana, yepä tabe Bägrä ne ituge conocäco ceera atrana täápume

23 naace täápume biname cina teebine cuta opo gaabe me acitame, Babe ne lipu opo gaabe me yaacitusi. Laati te Bägrä ne opo gaabe me lica yaacituge, cuta Babe ne piiyepu opo gaabe me lica yaacituge, lui te Bägrä ne tityepuji.

24 Cane toraca mene jijenininine, egä laati te cäme mene yäatecijuge, siige jäärunguge teebine, lui te nätyepuji cebine, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Pui biname ne lica pagege atrana, ingle tabe uja ituge budre gaabe ne abmala, siige ireclota gaabe cabu ädenige.

25 Cane toraca jijenininine, egä padare te tädenige – siige uja biiri tat-yaramtuge – budre biname cina liba Acejiyame me Bägrä me tagepogogo ätecija. Laatibi yäatecijemuge, teepi ireclota ne pa jääpänesi.

26 Babe te Bägrä ne yepä kokre ituge ceera, teeme lui pisi nyene biname bine ireclota ceerame.

27 Cuta tabe Bägrä ne conocäco ituge ceera atrana täápume, ingle tabe Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji.

28 Cälu te gone jitinuge, egä padare te cire tädepi budre biname cina teeme tagepogogo ne ätecijame teeme gape bora ca,

29 siige cire täsipesi puma cita ca. Laatibi miijimiji mule ituge waweneca, teepi ngälu cäco ireclota cabu me cire tarpinärepä. Yepä laatibi niiyaniya mule bine ituge waweneca, teepi atrana täápume cire tarpinärepä teeme mule ibi daremu ne päpäname.”

30 “Cane căme singi ca äblicăco găne nuuja mule ne wawena. Cane jaa-tranimune, Babe te lipu najuge. Căme atrana lui conocăco gyene, ingle cane căme singi ne lica jaawenune yepă teeme singi ne jaawenune, cebine lui te nätyepuji.

31 Cane liba cămämu laitnäjune, căme aitneja lui toraca lica birige.

32 Yepă pisi nyene nuuja biname, lui te cebine naitnäjenige. Cane umle găne, egă teeme aitneja căme poto cidi me lui toraca gyene.

33 Yoo, weene biname bine täätjepemepeye Yoane niije ca äciseja biname bau me teeme mene ätecijame. Lui toraca gyene, tabe peei ne jaaitnäjepi.

34 Cane nuuja singi lica găne biname me aitneja täápume, yepă cane ai ne naace name pi jiicenine, egă weene pagege ireclota ne päpăname.

35 Yoane lui epu pana ge lampa liiyepu, lui te layenuge, siige yaapaclyäruge. Weene singi ge teeme apaclyera cabu matikolä padare lenajame.

36 Tabe cebine naitnäjepi, yepă nuuja aitneja cuta pisi nyene, lui baborage gyene. Babe te lui kaakesea itu näcäruji cane wawename, siige cane lui kaakesea jewenenemine, pui cina naitnäjenisi cebine, egă Babe te cebine itu nätyepuji.

37 Cuta piyepu Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige. Weene teeme tagepogogo lica ituge ätecija piyepu teeme opo lica ituge päpäna.

38 Teeme mene te weeme cabu lica yaanajuge, ingle weene lica jäätrunguye Babe te lui ne ituge ätyepa.

39 Weene Oogäräneji mene cabu ca abiberäjininiye, siige apu jingeninige, egă weene iyeteta ireclota ne peema cita ca jääpänuye. Yepă weene ngene ca lica egleniye, egă căme poto cidi me jiicenige.

40 Weene äbwäricinininiye căme bau me ottime ireclota ne päpăname.

41 Cane nuuja singi lica găne biname cina cebine awepyeräjame.

42 Yepă cane umle găne weeme poto cidi me; cane umle găne, weeme ngenecu bora nuuja singi lica gemi Acejiyame täápume.

43 Cane itu tädepene căme Babe me ngii cabu, yepă weene lica itu naw-ablepeye cebine. Nuuja te liba täduge teemerage ngii cabu, teebine weene jaawabluye.

44 Cuta weene lipulipu ätrungame, ingle weemeweme awepyeräja ne jäärnguye, yepă weene eei awepyeräja ne lica jäärnguye, yepă taatu Acejiyame bau ca lui te täduge.

45 Weene gone apu jinginuge, egă cane te cirege weebibine Babe me opo gaabe je aitneja. Eewe, weeme aitneja biname lui Moose sine, weene lui cabu me weeme ngene atwanena singi bine ituge acrana.

46 Weene liga toraca cire jäätrungejiye teebine, weene cuta cebine piba nätrungejiye, ingle tabe căme poto cidi me ituge oogära.

47 Yepă ingle weene teeme oogäräneji mene ne lica jitrungejiye, peei name pi weene lipulipu ätrungame căme mene ne.”

6

Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige

(Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17)

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya sawa ne yuurige, Tiberiya sawa ca lui ne cuta enenisi.

² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, ingle teepi itu jääpänanepesi tabe teeme kokre ca pita biname bine miiji wawenena.

³ Yeesu podo cabu me teeme abiberäja bägrä cama jegelige, siige puga adnatige.

⁴ Pui padare Israela biname bime äsuplengta trii padare mameta ge.

⁵ Yeesu ire acitige, jepänige bucurage biname cina teeme bau me otni je. Tabe puma cita ca Pilipo ne jejige egä, "Mine ai biname bime ibibi deedei luma jeletnenemisi?"

⁶ Tabe ai lui naace täapume jiiçige Pilipo ne apicetnärame, yepä tabe umle ge, tabe ngena ne jewenenige.

⁷ Pilipo Yeesu ne jejige egä, "Mine puu neeneni hanred silba rarekaake ca buluduu bine liba aletna je, poto cina erwäjiniisi, poto cina abamutenisi."

⁸ Piba teeme nuuja abiberäja bägrä, Simona Peteru me igane Andrea te Yeesu ne jejige egä,

⁹ "Ama pisi nyene yepä bägrä, lui me piti nemi faib buluduu piiyepu neeneni bumate cibi, yepä puu ibibi lica gemi iyeta ai biname bime täapume."

¹⁰ Pui cewe cabu puga ge babo baace. Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Biname bine jejemeye adnateräjame baace papa cabu," siige teepi adnateräjige. Teepi iyeta lui faib tausen rooriye ge.

¹¹ Yeesu buluduu bine ewadimige, Acejiyame ne eso ecäriige, siige biname bine ecäremige, lui cina adnatäreji icrajimige puma. Tabe cuta cibi ecäremige, siige teepi erwäjimisi, teepi luma ngälu singi ge.

¹² Teepi liba iyeta ngene jeglemige, Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Deedei, cibi pacupacu etomle-cmeyer iyeta, nuuja ne gone yaab-maluye."

¹³ Teepi siige etomlecmisi, lui deedei pacupacu abmalininisi pui faib buluduu cabu ca, biname cina liba erwäjimisi, siige twelb diiba bine jengärimisi apaname.

¹⁴ Biname cina liba jepänisi ai ciitaca mule ne, Yeesu lui jewenige, teepi jiiçisi egä, "Toraca, ai lui Acejiyame me pui mename biname gyene, mine lui ne jewagrijenisi otnime."

¹⁵ Yeesu umle ge egä, "Teepi teeme singi ca cebine acitame naweninisi mope biname täapume, yepä cäme singi lica ge." Siige tabe cääri taatu ädige podo cabu me.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Matayo 14:22-33; Mareko 6:45-52)*

¹⁶ Liba mämeteca me, abiberäja bägrä cina piba podo cabu ca täinitnige, sawa ligi me eclige,

¹⁷ poo cabu me acetnäriige, siige sawa ne yuurisi Kaprenauma cewe me äcnärame. Teepi liba sawa cabu jage, ciie te piba tumlige, yepä Yeesu cäro camu ge teeme bau me atyaramta.

¹⁸ Buuwe te kokre cama tipwäjige, siige uule kuu cina modamoda me äbitininisi.

¹⁹ Abiberäja bägrä cina liba poo ne biiri ewäçisi faib kilomiita pana padare me doro cabu ca, teepi puma cita ca jepänisi Yeesu ne niiye papa cabu otni je poo gome me, siige teepi mage wälu ge.

²⁰ Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, "Wälu gone, cane säne!"

²¹ Piba teepi singi ge teebine acenutame, siige piba taatu poo te doro ne joomlige, teepi liiyeme singi ge otnime.

Biname cina Yeesu ne Jirngisi

22 Nuuja bimu cabu lui biname cina sawa nuuja poto doro cabu itu tabmalimesi, teepi umle äbitininisi egä, "Yepä taatu poo lui te birice aga ge, abiberäja bägrä cina pui gaabe suurumesi sawa nuuja poto doro me, cuta Yeesu teta cama lica tädumi."

23 Piba poto poo cina seclige Tiberiya cewe cabu ca eeyeme, teepi luma deedei bine serwäjimumesi, Yageyame te lui deedei täapume Acejiyame ne eso secärumi.

24 Lui cina puga ge piyepu lui cina seclige, teepi liba umle äbitininisi egä, "Yeesu ama lica gyene, cuta abiberäja bägrä lica gemi," teepi poo cabu me acetneräjininisi, Kaprenauma cewe me yuurisi Yeesu ne ärngime.

Yeesu Lui Ireclota Deedei Gyene

25 Lui biname cina Yeesu ne jirngisi, teepi teebine puma jepänisi sawa nuuja poto doro je, siige itemlisi egä, "Abiberäja biname, maane cuta liba tädite aima?"

26 Yeesu jejemige egä, "Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene cebine naace name pi lica närngeniye, ingle weene ciitaca mule bine itu tepänanemumeye căme bau ca. Yepä weene naace popi närngeniye, ingle weene ibibi deedei bine serwäjimumeye.

27 Weene gone watata deedei bine jäärngemuye, yepä eei deedei ne jirngep-eye, lui te iyeteta ireclota biname bine yäacäranemuge. Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji, tabe te pa icäripi weebibine pui deedei, ingle Aceji Babe te teebine ituge conocăco ceera peei ne wawename."

28 Teepi Yeesu ne itemlisi egä, "Cine miiji ngena wawena, egä cine Acejiyame me kaakesea bine jaawenimusi?"

29 Yeesu jejemige egä, "Peei lui Acejiyame me kaakesea gyene weeme cabu, egä weene cebine nätrungeniye, tabe lui ne nätyepuji."

30 Teepi jejisi egä, "Maane ngena ciitaca mule ne jewenenite cine päpăname siige cine piba meebine ätrungame? Maane ngena jewenenite?"

31 Maane lipu gäte cibibine maana deedei ceerame, cime kaakesaare cina lui deedei bine serwäjenanemumesi daapo taatu cewe cabu je. Oogärăneji mene te jiicenige ai poto cidi me egä, 'Acejiyame te cabucewe ca teebibine deedei secäranemuji.'"

32 Yeesu jejemige egä, "Cane toraca jijenininine, egä Moose cabucewe ca weebibine deedei lica icäraninuji, yepä căme Babe te toracarage deedei cabucewe ca sicäraninuge.

33 Acejiyame me deedei lui tabe sine, cabucewe ca lui te täduji biname bine ireclota ceerame."

34 Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, "Babo biname, maane pui deedei iyeta padare cabu nicäranipi."

35 Yeesu jejemige egä, "Cane säne pui ireclota deedei. Lui te căme bau me täduge, tabe lica pagege loolomecewe jajwi. Cuta lui te cebine nätrunguge, tabe lica pagege niyemecewe jajwi.

36 Yepä cane weebibine ituge jaji, egä weene itu näpänanumeye cebine, yepä weene ätrunga lica gemi.

37 Iyeta lui căme Babe te näcäranuge, teepi căme bau me saacluge, piyepu laati te căme bau me täduge, cane lica yääyecräjune.

38 Cane cabucewe ca lica tädujine căme singi ne wawename, yepä cane tädujine teeme singi ne wawename, lui te cebine nätyepuji.

39 Piiyepu lui te cebine nätyepuji, tabe singi gyene, egä cane nuuja ne lica apesera tabe lui cebine ituge ceera, yepä cane teebibine ireclota cabu me cire yaarpinäremepene ceräcerägäabu bimu cabu je.

40 Cäme Babe te singi gyene, egä iyeta lui cina näpänusi cane teeme Bägä ne piiyepu nätrungusi, teepi iyeteta ireclota ne cire jääpänesepi piiyepu cane teebibine cire yaarpinäremepene ceräcerägäabu bimu cabu je.”

41 Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne äingejame, ingle tabe lipu jüicige egä, “Cane säne deedei, lui te cabucewe ca tädujine.”

42 Teepi jüicisi egä, “Cije ai lui Yeesu lica gyene, Yoosepa me bägrä. Cine umle gemi teeme mage babe. Cije tabe piba lipulipu jüicenige, egä tabe cabucewe ca itu täduji.”

43 Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene peei äingeja mene ne ebmaleye!

44 Nuuja te äblicäco cäme bau me otni, liba Babe lui te cebine nätyepuji, teebine lica taawenuge cäme bau me otnime, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinantepene ceräcerägäabu bimu cabu je.

45 Acejiyame me mename biname cina itu yoogärujisi egä, ‘Acejiyame te iyeta biname bine pagege abiberäja.’ Iyeta lui cina Babe ne jäätecijusi, teeme bau ca labiberäjininusi, teepi cäme bau me saacluge.

46 Ai lui naace täapume lica gyene, egä nuuja te ituge Babe ne päpäna, yepä tabe taatu lui te Babe bau ca täduji, tabe te teebine ituge päpäna.

47 Cane toraca jijenininine: laati te birige ätrunga, tabe ireclota ne jääpänuge.

48 Cane lui ireclota deedei gäne.

49 Weeme kaakesaare cina daapo taatu cewe cabu puu maana deedei ne serwäjenanemumesi, yepä teepi budre täbitenäjimesi.

50 Yepä laati te liba jaarwuge cabucewe ca lui deedei te täduge, tabe budre ne lica jääpänuge.

51 Cane age säne pui ireclota deedei, cabucewe ca lui te tädujine. Laati te liba ai deedei jaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge. Cane lui deedei ceera, cäme tääpe gyene, cane lui ne pagege äyemela biname cina iyeteta ireclota ne päpäname.”

52 Puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi teemeteme atraname egä, “Tabe lipulipu mibibine teeme tääpe ceera mine arwime?”

53 Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine: weene liba cäme tääpe ne lica jaarwuge, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piiyepu liba lica cäme uudi ne yaanuye, weeme cabu ireclota lica birige.

54 Yepä laati te cäme tääpe ne jaarwuge piiyepu cäme uudi ne yaanuge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinantepene ceräcerägäabu bimu cabu je.

55 Cäme tääpe lui toraca deedei gyene, cäme uudi lui toraca niye gyene.

56 Laati te cäme tääpe ne jaarwuge, cäme uudi ne yaanuge, tabe cäme cabu yaanajuge, cane teeme cabu nanajuge.

57 Ireclota Babe te cebine nätyepuji, siige cane teeme cabu ca ireclota ituge päpäna. Pipu pi laati te cäme tääpe ne jaarwuge, tabe cäme bau ca ireclota ne jääpänuge.

58 Ai pui deedei gyene, cabucewe ca lui ituge otni. Ai lui epu deedei lica gyene, weeme kaakesaare cina lui ne serwanenanumesi, yepä teepi äblicäco ge budre cabu ca uucratna. Yepä laati te ai deedei jaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge.”

⁵⁹ Yeesu iyeta ai mene jicemige Kaprenauma cewe je, tabe liba biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu.

Mene Iyeteta Ireclota täapume

⁶⁰ Yeesu ne lui cina ingwe icwisi, teepi liba itecijemige ai mene, teeme bucurage cina jicisi egä, “Ai abiberäja lui mage mäpurage gyene. Laati te miiji gyene ai ne acatame?”

⁶¹ Nuuja te Yeesu ne lica jejige, yepä tabe umle äbitige, teepi ngena poto cidi me jitranisi, siige tabe itemlimige egä, “Nää, cäme abiberäja te weebibine niija opo me jiwenninige?”

⁶² Cije piba lipu gyene, weene liba äpäna je Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji acnenuta cabucewe me, tabe luma niinäce ituge.

⁶³ Aceji Seemo te biname bine ireclota me jaawenimuge, teepi teeme ca äblicäco nuuja gwidape wawena. Cane lui mene bii jijananinine, Aceji Seemo piyepu ireclota cama.

⁶⁴ Yepä weene poto cina cebine lica nätrungeniye.” Yeesu ai mene naace name pi jicige, ingle tabe ujarage umle äbituji, laati bemi lica teebine ätrunga piyepu laati te teebine budre me pa jaawabepi.

⁶⁵ Puma cita ca tabe cääri jicige egä, “Ai ingle name pi cane bii jijinine weebibine, egä nuuja te äblicäco gyene cäme bau me otni, Babe te liba lica teebine jaawenuge otnime.”

⁶⁶ Yeesu me ai mene name pi bucurage teeme ingwe ca äcwi biname cina teebine ebmalisi, siige teta cama lica otninisi.

⁶⁷ Piba Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene nää cuta singi gemi cebine abmalame?”

⁶⁸ Simona Peteru te jewecnistige teeme mene egä, “Yageyame, cije cine ingwe ca laati bau me otni? Määme piti nemi mene iyeteta ireclota täapume!”

⁶⁹ Cine siige näätungenisi piyepu umle gemi, egä maane peese näte, Acejiyame te lui ne mara me ituge wawena teeme täapume.”

⁷⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weene twelb bine puu iyeta itu jijäcripene, yepä weeme yepä cabu pisi nyene Satani.”

⁷¹ Yeesu Yuuda, Simona Isakariyota me bägrä täapume jicige. Ngänuge, tabe puu teeme twelb abiberäja bägrä cabu ca yepä ge, tabe te teebine budre me pa jaawabepi.

7

Yeesu piyepu Teeme Iganewale

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya probins cabu ta otnetnäjjige. Tabe singi lica ge cääri cuta Yuudea probins me otnime, ingle Israela biname cina puma padare ne jirngisi teebine budre me acitame.

² Padare te mameta me äbitige Israela biname bime Wäbuyaga mete trii täapume.

³ Siige iganewale cina Yeesu ne jejisi egä, “Ai cewe ne ebmali, Yuudea me ädi, piba määme ingwe äcwiyame biname cina jepänenemisi maane lui mule bine jewenenemite,

⁴ ingle laati te singi birige biname cina teeme poto cidi me umle äbitame, tabe nuuja mule ne ogä lica jaawenuge. Yoo, ingle maane apu mule bine jaawenanemute, maane miiji pajecu me äbita biname cina määme poto cidi me umle äbitame.”

⁵ Teeme iganewale cina naace popi ai mene jicisi, ingle cuta teepi teebine lica jitrungisi.

⁶ Yeesu jejemige egä, “Iyeta padare cabu weeme täápume papa gyene otni, yepä căme padare te camu gyene atyaramta.

⁷ Ai gawecewe biname bime nuuja ingle lica gyene weebibine ämugetname, yepä teepi cebine nämugetsusi, ingle cane jeitnäjenenemine, egä teeme mule lui niiyarage gemi.

⁸ Äte naaclege weene ai trii täápume. Cane lica ädenine, ingle căme täápume miiji padare lica gyene otnime.”

⁹ Tabe apu jüicige, siige Galilaya je enajige.

Yeesu Wäbuyaga Mete Trii cabu

¹⁰ Yepä iganewale cina liba beclige trii täápume, Yeesu teeme ingwe ca piba ogä ädige, ingle tabe singi lica ge biname cina umle äbitame teeme otni poto cidi me.

¹¹ Yerusalema je puma Israela biname cina teebine trii biname bime sobe cabu jirngisi. Teepi biname bine itemläjemisi egä, “Lese nyene pui biname?”

¹² Biname cina siiyă mene ca ajananinisi teeme poto cidi me. Poto cina jüicisi egä, “Tabe lui miiji biname gyene.” Poto cina jüicisi egä, “Eewe, tabe miiji biname lica gyene. Tabe biname bine yaangletnäjemuge.”

¹³ Yepä teepi cabucabu lica jüicemisi teeme poto cidi me, ingle teepi wălu ge Israela biname bime täápume.

¹⁴ Trii padare lamlecu je Yeesu iiwăreja mete me abacitige biname bine abiberăjame.

¹⁵ Israela biname cina călu te jitemige, jüicisi egä, “Tabe lipulipu baborage umle gyene. Tabe nuuja abiberăja cabu me lica ituge otni.”

¹⁶ Yeesu jejemige egä, “Căme abiberăja lui căme lica gyene, yepä Acejiyame myene, lui te cebine itu nätyepuji.

¹⁷ Laasi nyene liba singi Acejiyame me singi ne wawename, tabe umle pa läbitepi, egä căme abiberăja lui Acejiyame te itu năcărui coo cane năă cămerage mene jüicemenine.

¹⁸ Laati te liba teemerge ngene atwanena mene jüicemuge, tabe teeme täápume awepyerăja ne jăärnguge. Yepä laati te teeme täápume awepyerăja ne jăärnguge, teebine lui te itu tityepuji, tabe lui conocăco gyene piiyepu teeme cabu nuuja walya lica gyene.

¹⁹ Egăsu Moose nata weebibine Cotre icărininui, yepä weeme nuuja te lica Cotre bine yăăcwetnimuge. Weene ngena name pi cebine aglime naweninnye?”

²⁰ Biname cina teebine jejisi egä, “Eewe, cine meebine aglime lica naawenenisi. Măăme niiya cable pisi nyene!”

²¹ Yeesu jejemige egä, “Weene călu te jitipi, cane lipu yepä găăbu Sabade bimu cabu kaakesea jaawenepene.

²² Moose te cotre icărininui weene weeme täăpe matikolă iirputame Acejiyame me cewecu acata täápume. (Puu toraca Moose te lica ge, yepä mime kaakesaare cina jegednu-jisi pui mule ne.) Siige weene pui cewecu băgră ne jaawenuye täăpe iirputa ca, ngănu gyene liba Sabade bimu.

²³ Yoo siige, weene liba băgră me täăpe cabu cewecu jaawenuye Sabade bimu cabu naace täápume Moose me cotre ne äcwetname, weene piba ngeno memi claabe, cane liba biname ne iyeta miiji jaawenepene Sabade bimu cabu.

²⁴ Ätecipteye papapapa atrana mule, miiji weene niinäce căngena ingle ne ärngi, piba atrana.”

Yeesu năă Keriso Sine?

25 Poto Yerusalema biname cina jiicisi egä, “Cije ai lui pui biname lica gyene, teepi lui ne aglime jewenenisi?”

26 Weene jepäneye, tabe lipu pajecurage jiicemenige, yepä teepi nuuja mene lica ge! Ire taatu jetwisi! Pama modamoda biname cina umle bäbitininisi, egä toraca tabe Keriso sine biname bine niija cabu ca äsecrame?”

27 Yepä tabe äblicäco gyene Keriso lenaja, ingle mine umle gemi, egä tabe luma cita ca gyene. Keriso te liba otni, nuuja biname te umle lica gyene, egä tabe luma cita ca gyene.”

28 Yeesu iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjimige. Tabe baborage tagepogogo ca jiicemige egä, “Yoo, weene umle gemi cane, piyepu weene umle gemi cane luma cita ca gäne. Yepä cane căme singi ca lica itu tädujine. Lui te cebine itu nätyepuji, tabe sine toraca, yepä weene umle lica gemi tabe.

29 Cane umle gäne tabe, ingle cane teeme bau ca itu tädujine. Tabe te cebine nätyepuji.”

30 Piba teepi singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu me, ingle teemerage padare te camu ge atyaramta.

31 Bucurage biname cina teebine jitrungisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Keriso liba cire tädepi, nää tabe pama cerämu apu poto ciitaca mule bine cire jaawenemepi ai biname te lipu jewenenemige?”

Iiwäreja Mete Awamuta Biname bine Jityepimisi Yeesu ne Oomlaname

32 Parisea sigu biname cina itecijemige, biname cina lipu siiyä mene ca jiicemisi Yeesu poto cidi me, siige teepi modamoda iiwäreja biname cama poto iiwäreja mete awamuta biname bine jityepimisi Yeesu ne oomlaname.

33 Yeesu biname bine jejemige egä, “Cane matikäli padare cerämu nana-jinige weene cama, piba cane teeme bau me pa lacnutepene, cebine lui te nätyepuji.

34 Weene piba cebine pa närngepeye, yepä weene lica pa näpänepeye, ingle weene äblicäco gemi otni, cane lui puupu cabu me pa lädepene lenajame.”

35 Puma cita ca Israela modamoda biname cina teemeteme jitransisi egä, “Tabe baa liiyeme otnime äbitinige, siige piba mine äblicäco teebine päpäna? Nää, tabe pama ngene jotwanenige Griik gawe cabu me otnime, Israela biname cina luma icrajinige, siige puma Griik biname bine abiberäjame?”

36 Ngena täapume tabe apu jiicige egä, ‘Weene cebine pa närngepeye, lica pa näpänepeye,’ cuta egä ‘Cane liiyeme pa lädepene lenajame, weene äblicäco piyeme otni.’ Tabe ngena täapume pepu jiicige?”

Ireclota Niye

37 Trii padare me ngälugaabe bimu lui baborage gyene. Yeesu piba abujängtge, baborage tagepogogo ca jiicige egä, “Laati te liba niyemecewe, tabe müji căme bau me otni niye nanime!”

38 Mene oogäräneji gyene, egä laati te cebine nätrunguge, ireclota niye te teeme ngenecu cabu ca tuudrüge.”

39 Yeesu ai mene Aceji Seemo poto cidi me jiicige. Laatibi Yeesu ne jäätrungusi, teepi pagege Aceji Seemo ne päpäna. Pui padare cabu teebine căro camu ge ätyepa, ingle Yeesu camu ge acnenuta cabucewe me teeme apacljera cabu me.

Biname cina Abelaninisi Yeesu name pi

⁴⁰ Laatiibi Yeesu me ai mene itecijemige, teeme poto cina jiiçisi egä, "Toraca, ai biname lui pui mename biname gyene, mine lui ne jewagri-jenisi."

⁴¹ Poto bime ngene atwanena apu ge egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame te lui ne cirege ätyepa biname bine niya cabu ca äsecreraame. Yepä poto cina jiiçemisi egä, "Keriso äblicäco Galilaya probins cabu ca otni,

⁴² inge Oogäräneji mene te jiiçenige egä tabe Daawida me kaakesaare gyene, siige tabe Daawida me cewe Betelehema cabu ca cire tädepi."

⁴³ Puma cita ca biname cina abelaninisi Yeesu miji pi.

⁴⁴ Poto cina singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu.

Israela Modamoda Biname Ätrunga cäco Ge

⁴⁵ Iiwäreja mete ne lui cina jaawamutusi, modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina lui bine jityepimisi Yeesu ne oomlana täapume, siige teepi ime taatu äcnärige. Lui cina teebibine jityepimisi, teepi itemlimisi egä, "Weene ngena name pi teebine lica secaniye aima?"

⁴⁶ Awamuta biname cina jejemisi egä, "Cine nuuja biname ne niinäce lica ituge ätecija apu mene iicema cabu je."

⁴⁷ Piba Parisea sigu biname cina jejemisi egä, "Oo siige, tabe cuta weebibine bingletnäjinige?"

⁴⁸ Weene nää ituge ätecija, egä Parisea biname bime yepä te coo modamoda biname bime yepä te teebine jitrungenige?"

⁴⁹ Yepä ai papa biname, lui bime cabu Acejiyame me claabe pisi nyene, inge teepi umle lica gemi Moose me Cotre, teepi te jitrungenisi teebine."

⁵⁰ Nikodemo, lui pui Parisea biname bime cabu ca yepä ge piyepu lui te Yeesu ne niinäce yäädärepä ciye cabu je, tabe jejemige egä,

⁵¹ "Mime Cotre te nijenininige, egä mine äblicäco biname ne papa atrana. Mine miiji niinäce teebine ätecija piyepu umle äbita, egä tabe ngena ne ituge wawena."

⁵² Puma cita ca teepi jejisi egä, "Cuta maane peese näte nuuja Galilaya biname! Maane Oogäräneji mene miiji abiberäjepi umle äbitame, egä Acejiyame me nuuja mename biname te Galilaya probins cabu ca lica cire tädepi."

⁵³ Siige puma cita ca teepi iyeta mete me etengläjisi.

8

Sargi Magebi

¹ Yeesu Olibi Uli podo cabu me ädige.

² Nuuja bimu krokerage tabe cuta cääri acnenutige iiwäreja mete cabu me. Biname cina abasecretnege teeme bau me, siige tabe adnatige, gije abacitige teebibine abiberäjame.

³ Puma cita ca cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina yepä magebi ne notanisi, lui ne jwoomlisi sargi mule wawena cabu, biname sobe cabu ocitisi,

⁴ siige Yeesu ne jejisi egä, "Abiberäja biname, cine ai magebi ne sargi mule wawena cabu twoomlisi.

⁵ Moose me Cotre te apu nijinininige, egä apu muleyame biname bine miiji kula ca äbyecra budre me aglime. Maane lipu ngene jotwanenite ai poto cidi me?"

6 Teepi ai mene naace name pi jejisi, ingle teepi singi ge teebine mene cabu oomlaname, siige ingle ne pöpäname teebine aitnejame. Yeesu äcupige, ime kukluta ca mene yoogäri ge gawe cabu.

7 Teepi liga teebine tii jewanansi, tabe jeclajutige, jejemige egä, “Weeme cabu liba biname pisi nyene, lui te umle cäco niiya mule wawena, tabe te niinäce kula ne yaajarege teeme cabu me.”

8 Tabe cuta cääri äcupige, gawe cabu ngii yoogäri ge.

9 Teepi liba Yeesu me mene itecijemige, teepi ngene ca eglisi egä cime niiya mule piti nemi. Siige teepi gije abacitinisi yepäyepä atenglejame, modamoda biname cabu ca ngälu matimati biname, ngälu Yeesu taatu te ityepurige pui magebi cama, teeme opo gaabe je lui te joclajutige.

10 Piba Yeesu jeclajutige, utemlige egä, “Magebi, lete nemi teepi, lui cina meebine naacansi aima kula ca äbyecrame? Cije teepi lica jewenisi peei mule ne?”

11 Tabe jejige egä, “Eewe babo biname.” Puma cita ca Yeesu jojige egä, “Cane cuta meebine kula ca lica naacnenine. Äte ocli, ingwe ca niiya mule gone jaawenute!”

Yeesu Apaclyera Gyene Biname bime täöpume

12 Yeesu liba biname bine cääri ebiberäjimige, tabe jejemige apu egä, “Cane age säne apaclyera ai gawecewe täöpume. Laati te cebine ingwe näcwuge, tabe krokeciye cabu lica waatnuge, ingle tabe apaclyera ne jääpänuge teeme ireclota täöpume.”

13 Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane määmämu aitänenite, pipu pi määme aitneja lui toraca lica gyene.”

14 Yeesu jejemige egä, “Cane puu cämämu aitänenine, yepä cäme aitneja lui papa me lica äbitenige, ingle cane umle gäne, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine. Yepä weene nuuja umle lica gemi, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine.”

15 Weeme atrana lui biname bime pana gyene. Cane nuuja biname ne licarage pa jaatranepene.

16 Yepä cane liba atrana je, cäme atrana lui conocäcorage ge, ingle cane taatu lica gäne. Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cane cama gyene.

17 Nata weeme Cotre mene te cuta jiićenige, egä neenenä biname bime aitneja lui ibibi birige.

18 Yoo siige, cane cämämu aitänenine piyepu Babe, lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige cebine.”

19 Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Baa, lese nyene määme babe?” Yeesu jejemige egä, “Weene umle lica gemi cane piyepu cäme Babe. Weene liga umle cirege cane, weene cuta piba umle cirege tabe.”

20 Yeesu ai mene jiićenige, tabe liba biname bine ebiberäjimige iiwäreja mete caale bora je rarekaake acrana puupu gome. Siige nuuja te teebine lica joomlige, ingle teeme padare te camü ge atyaramta.

“Weene Äblicäco Gemi Otni, Cane Liiyeme Ädenine”

21 Yeesu biname bine cääri mene jejanemige. Tabe apu jiićige egä, “Cane ama cita ca äyebtingtenine. Weene pa närngepye cebine, yepä weene weeme niiya mule cabu budre cire äbitipeye. Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme ädenine.”

22 Puma cita ca Israela biname cina jiićisi egä, “Nää, tabe pama teemämu aglime pa läbitepi, ingle tabe jiićige egä, ‘Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme pa lädepene?’”

²³ Yeesu jejemige egä, “Weene lui gawecewe cabu ca gemi, yepä cane lui cabucewe cabu ca gäne. Weene ai gawecewe tääpu memi, yepä cane lica gäne ai gawecewe tääpume.

²⁴ Cane jijinine, egä weene budre läbitininuye weeme niiya mule cabu. Weene liba ätrunga lica birige, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jicenenemine, weene toraca budre cire äbitipeye.”

²⁵ Teepi puma cita ca teebine itemlisi, “Baa, maane laasi näte?” Yeesu jejemige egä, “Cane uja weebibine lipu ituge jaji?”

²⁶ Cäme bucurage mene piti nemi weeme poto cidi me iicemame piyepu weebibine ablawejame. Yepä cane peei taatu mene jaajananemune biname bine, cane lui mene nätecijanuge teeme bau ca, cebine lui te nätyepuji. Tabe lui toraca gyene.”

²⁷ Teepi opo lica ewatnisi, egä Yeesu Babe poto cidi me jiiice.

²⁸ Puma cita ca Yeesu teebibine cuta cääri jejemige egä, “Weene liba pa nawepäntepeye cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piba weene umle pa äbitipeye, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jiiicemimune. Cane nuuja gwidape ne cäme singi ca lica jaawenune, yepä Babe te ngena ituge abiberäja cebine, cane peei poto cidi me taatu jiiicemimune.

²⁹ Lui te cebine nätyepuji, tabe pisi nyene cane cama. Tabe cebine taatu lica ituge abmala, ingle cane ngena bine jaawenetnäjimune, peei cina teebine ngenecu müiji me jaawenusi.”

³⁰ Bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige tabe apu iicema je.

Laati Bemi Toraca Abrahamo me Bägräwale

³¹ Lui Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi, tabe teebibine jejemige egä, “Weene liba cäme abiberäja ne kokre cama joomle-niye, weene cäme toracarage abiberäja bägrä gemi piba.

³² Piba weene umle läbitininuye, toraca ngena gyene, siige pui toraca te weebibine kälyä jiwenininuge.”

³³ Teepi opo lica jewatnisi, Yeesu ngena tääpume jejemige, siige teepi jejisi egä, “Cine lui Abrahamo me kaakesaare gemi. Cine nuuja biname me aletnäneji biname lica gemi, cije maane ngena name pi nijinite cine kälyä äbitame?”

³⁴ Yeesu jejemige egä, “Cäme mene nacateye: iyeta lui cina niiya mule bine yaacnemusi, pui niiya mule cina teebibine kokre joomle-musi epu pana, aletnäneji biname ne teeme yageyame te lipu kokre joomluge.

³⁵ Aletnäneji* biname te iyeteta lica yaanajuge teeme babo biname me mete cabu. Yepä bägrä te iyeteta teeme babe me mete cabu yaanajuge.

³⁶ Siige Bägrä te liba weebibine kälyä jiwenininuge niiya mule cabu ca, weene piba toraca kälyä birige.

³⁷ Yoo, cane umle gäne, egä weene Abrahamo me kaakesaare gemi. Yepä weene cebine aglime naweniniye, ingle weene singi lica gemi cäme mene äteciame.

³⁸ Cane jiiananinune, cane ngena ituge päpäna Babe me gome. Weene cuta piyepu jaawenimuye, weeme babe te ngeno me jiiananinuge weebibine.”

* **8:35:** aletnäneji biname: Nuuja taje cuta nuuja te jaaletnuge pui biname ne coo yageyame te jaajuge egä, “Maane siige cäme cabu ca, mäame singi gaabe ädepi.”

39 Teepi jejisi egä, "Cime babe Abrahamo sine." Yeesu jejemige egä, "Weene liga Abrahamo me bāgrā cirege, weene epu mule bine cire jaawenemejiye tabe liiyepu.

40 Yepä weene siige cebine aglime naweniniye, inge cane toraca mene potu cidi me ituge jajanena, Babe bau ca cane lui mene ituge ätecijana. Abrahamo weeme pana lica äbituji.

41 Weene weemerage babe ne jütaneniye." Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, "Cine babe cāco biname lica gemi. Cime yepä taatu Babe pisi nyene. Tabe lui Acejiyame sine."

42 Yeesu jejemige egä, "Liga Acejiyame weeme Babe cirege, weene piba cāme täápume singi cirege, inge cane teeme bau ca tädujine, siige cane page age sāne. Cane cāme singi ca lica tädujine, yepä tabe te cebine nätyepuji.

43 Weene ngena name pi cāme mene umle lica gemi? Weene naace name pi umle lica gemi cāme mene, inge weeme tablame bermeniye cāme mene ätecja wālu name pi.

44 Satani peese nyene weeme babe, siige weene weeme babe me singi bine jaawenemūye. Tabe lui agliyame gyene agedna cabu ca ngālu page. Tabe toraca mene ne jigyenige, inge teeme bau ca cude padare gyene. Tabe liba walya waatromuge, tabe teemerage mule ne jaawenuge; tabe walya biname gyene, babe gyene iyeta walya täápume.

45 Cebine weene pui name pi lica nätrunguye, inge cane jicemimune, ngena gyene toraca.

46 Baa, weeme nuuja te jaawabudnitege, egä cane ngena niya ne ituge wawana. Cane liba toraca mene potu cidi me jicemune, weene piba ngena name pi lica cebine nätrunguye.

47 Laati te Acejiyame bau ca gyene, tabe te teeme mene jäätecijuge. Yepä weene Acejiyame me bāgrāwale lica gemi, peei name pi weene lica teebine jäätecijuye."

Yeesu piyepu Abrahamo

48 Israela biname cina Yeesu ne jejisi egä, "Cime mene pama toraca gyene, egä maane Samariya biname gāte, cuta määme niya cable pama pisi nyene?"

49 Yeesu teebibine icisāremige egä, "Eewe, cane niya cable cama lica gāne. Cane cāme Babe ne opo gaabe me ecitenine, yepä weene cebine opo gaabe me lica naciteniye.

50 Cane singi lica gāne cāme ngii te babo äbitame. Nuuja te pisi nyene, lui te singi ge cāme ngii te babo äbitame. Tabe te biname bine cirege atrana.

51 Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe budre lica läbituge."

52 Puma cita ca Israela biname cina jejisi egä, "Siige cine aga toraca umle bäbitininago, egä määme niya cable pisi nyene. Abrahamo uja budre äbituji, piyepu Acejiyame me mename biname cina uja budre äbitininujisi, siige maane piba cije lipu jicenite, egä laati te liba määme mene yäätecijuge, tabe budre lica läbituge.

53 Nata maane baborage lica gāte mime kaakesaare Abrahamo bau ca, lui te budre itu läbitepi. Piyepu mename biname cina budre ituge äbita. Maane lipu ngena jotwaninite, egä maane baa laasi näte?"

54 Yeesu teebibine jejemige, "Cane liba cāmāmu babo läbitune, peei lui toraca lica ge. Yepä Babe te cāme ngii ne babo jaawenuge, weene lui ne weeme Acejiyame ca eineniye.

55 Weene lica ituge umle äbita teeme potu cidi me, yepä cane umle gāne tabe. Cane liba iicana je, egä cane umle lica gāne tabe, cane piba weeme

pana walya biname gäne. Yepä cane umle gäne tabe piyepu teeme mene jättecijune.

⁵⁶ Weeme kaakesaare Abrahamo gege ge, inge tabe umle ge, egä tabe cebine cirege päpäna. Tabe näpänuji, siige mage gege äbituji.”

⁵⁷ Israela biname cina jejisi egä, “Maane camu gäte fifti kāmäge oomlana, maane piba cije lipu pi jüicenite, egä maane Abrahamo ne ituge päpäna?”

⁵⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane uja ge, Abrahamo ingwe ca aplimluj.”

⁵⁹ Puma cita ca Israela biname cina kula bine ewadimisi teebine äbyecrame, yepä Yeesu ämlitige, siige iiwäreja mete ne sebmalige.

9

Yeesu Mijji Jewenige Irecu Määsumäsu Biname ne

¹ Yeesu otni cabu irecu määsumäsu biname ne jepänige, lui te pepu ärngeji ge.

² Abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, laati me niyya mule name pi tabe apu gyene, teeme coo teeme mage babe bime?”

³ Tabe jejemige egä, “Tabe irecu määsumäsu ärngeji lica gyene teeme niyya mule inge name pi coo teeme mage babe bime niyya mule name pi. Tabe naace name pi irecu määsumäsu gyene egä Acejiyame me kokre ne teeme cabu ca päpäname.

⁴ Bimu apacyera te liba enajenige, mine mijji teeme kaakesea wawena, cebine lui te nätepuji. Ciye te tädenige, piba nuuja te äblicäco kaakesea wawena.

⁵ Cane liba gawecewe cabu säne, cane apacyera gäne gawecewe täapume.”

⁶ Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu mote ne eclemutige gawe cabu me, gawe cama elengläcitige, siige pui ngate ne ecatige, teeme irecu bine aaganige.

⁷ Piba tabe jejige egä, “Äte ädi, opo äcisäji Siloama cupicu cabu.” (Siloama me aboclomta lui ‘Ätepäneji’.) Tabe ädige, opo äcisäjige, siige irecu aasatäneji tacnige.

⁸ Puma cita ca lui biname cina teeme gome icrajige, cuta lui cina teebine niinäce ituge päpänena ätinerä je, teepi ätemläjinisi egä, “Nää, age sena pui biname, mine lui ne ätinerä je jääpänanusi?”

⁹ Poto cina jüicisi egä, “Yoo, tabe sine,” poto cina egä, “Eewe, tabe lica gyene, yepä teeme opo pui biname me pana gyene.” Yepä tabe pui biname te teemämu jüicige egä, “Cane age säne pui biname.”

¹⁰ Teepi itemlisi egä, “Määme irecu cina lipulipu baasatäsi?”

¹¹ Tabe jejemige egä, “Biname ngii Yeesu, tabe te mote ne elengläcitige gawe cama, siige pui ngate ca naganige căme irecu, nätepigige Siloama cupicu cabu cane opo äcisejame. Cane liba ädine, siige jicisäjine, piba căme irecu cina aasatäsi.”

¹² Teepi teebine itemlisi egä, “Lese nyene tabe?” Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gäne.”

Parisea Sigu Biname cina Itemläjisi Lui Irecu Määsumäsu Biname te Mijji Äbitige

¹³ Lui irecu määsumäsu biname te mijji bäbitige, teebine ecanisi Parisea sigu biname bime cabu me.

¹⁴ Lui bimu cabu Yeesu gawe ne mote cama elengläcitige, siige teeme irecu bine mijji jaawenige, pui lui Sabade bimu ge.

15 Puma cita ca Parisea sigu biname cina teebine itemlisi egä, “Määme irecu lipulipu miiji bābitāsi?” Tabe jejemige egä, “Pui biname, tabe gawe ne teeme mote cama elengläcitige, pui ngate ca căme irecu naganige. Cane opo äcisājine, siige page cane gwidape bine jepānenemine.”

16 Piba poto Parisea sigu biname cina apu jiicisi egä, “Lui biname te pepu mule ne jewenige, tabe āblicāco ge Acejiyame bau ca otni, inge Sabade cotre ne jetropangtige.” Yepā poto cina jiicisi egä, “Lipu miiji gyene conocono biname te apu ciitaca mule bine waweneca?” Siige teepi yepā ngene atwana lica ge Yeesu poto cidi me.

17 Parisea sigu biname cina cuta cāāri itemlisi pui biname ne egä, “Maane lipu ngene jotwaninite pui biname poto cidi me, meebine lui te miiji naawenige?” Tabe jejemige egä, “Cane apu ngene jotwaninine, egä tabe lui Acejiyame me mename biname gyene.”

18 Yepā Israela biname cina ātrunga lica ge, egä tabe irecu määsumāsu ārņeji ge, siige page jepānenemige, peei name pi teepi teeme mage babe bine ala taasoglicisi,

19 äātemlisi egä, “Nāā, ai lui weeme bāgrā gyene? Lipu, tabe irecu määsumāsu ārņeji ge? Tabe page siige lipulipu jepānenemige?”

20 Mage babe cina jejemāsi egä, “Yoo, cine umle gegi egä tabe cime bāgrā gyene, cuta irecu määsumāsu ārņeji ge,

21 yepā cine nuuja umle lica gegi, tabe lipulipu irecu bii baasatige coo laati te miiji bii jewenige teebine. Weene teebine itemleye. Tabe baborage gyene weebibine daremu mene jajime.”

22 Teepi naace popi apu jiicāsi, inge teepi wālu ge Israela modamoda biname bime tāāpume. Israela biname cina apu ituge iicana, egä laati te jaawabudnituge Yeesu ne, egä tabe Keriso sine, Acejiyame lui ne cirege ātyepa biname bine niija cabu ca āsecerame, piba pui biname ne yāāyeblyngtusi teeme irecu ātūmūta cabu ca.

23 Peei name pi teeme mage babe cina jiicāsi egä, “Tabe baborage gyene. Teebine itemleye.”

24 Puma cita ca Parisea sigu biname cina cuta cāāri ala tesoglicisi irecu määsumāsu ārņeji biname ne, jejisi egä, “Cine umle gemi, egä lui biname te meebine miiji naawenige, tabe conocono biname gyene. Maane lipu ngene jotwaninite teeme poto cidi me? Maane ngene gone nāātrimaluge, egä Acejiyame te nāātecijenige, peei name pi maane toraca mene nijini.”

25 Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gāne, egä tabe conocono biname gyene coo liyepu, yepā cane umle gāne, cane irecu määsumāsu ge niināce, siige page jepānenemine.”

26 Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Tabe ngena jewenige määme irecu cabu? Tabe lipulipu meebine irecu miiji naawenige?”

27 Tabe jejemige egä, “Cane uja bii jijinine, yepā weene lica biteci-jinige. Weene ngena tāāpume singi gemi peei yepā gwidape tāāpume cāāri ātecijaname? Pama weene singi gemi cuta teeme abiberāja bāgrā me ābitame!”

28 Parisea biname cina teebine jisādisi, jejisi egä, “Maane peese nāte teeme abiberāja bāgrā. Cine Moose me abiberāja bāgrā gemi.

29 Cine umle gemi, egä Acejiyamamage te Moose ne jejanuji, yepā cine peei biname poto cidi me umle lica gemi, egä tabe luma cita ca gyene.”

30 Pui biname te jejemige, “Tabe căme irecu bii napatnige, yepā weene umle lica gemi, tabe laasi nyene. Cane călu te nātige wemiji pi.

31 Mine umle gemi, egä Acejiyame te conocono biname ne lica jāātecijuge, yepā tabe eei biname ne jāātecijuge, lui te teebine opo gaabe me yaacitanuge

piiyepu teeme singi ibibi jaawenimuge.

³² Agedna cabu ca ngälu page nuuja biname te lica ituge ätecija, egä biname te irecu määsumäsu ärngeji biname me irecu bine jaapatnige.

³³ Acejiyame te peei biname ne liga lica cire täätyejeji, tabe ibibi lica gyene apu mule bine wawenecame.”

³⁴ Parisea biname cina jejisi teebine egä, “Maane niiyarage biname gäte mäame aplimla cabu ca ngälu page. Maane ngena miiji gäte cibibine abiberäjame!” Siige teepi teebine teeme abasecretna mete cabu ca ijarisi.

Seemo Ireclota Ngalebora Lui Ireclu Määsumäsu Gemi

³⁵ Yeesu itecijige, egä tabe lui biname ne miiji jewenige, teebine sijarisi abasecretna mete cabu ca. Tabe liba teebine jepänige, tabe jejige egä, “Maane nää jitrungenite Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji?”

³⁶ Tabe pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, naji cebine, tabe laasi nyene, cane teebine piba jitrungenine?”

³⁷ Yeesu jejige egä, “Maane uja biiri jepänite teebine. Tabe page maane cama mene jicemenige.”

³⁸ Tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cane näätungenine meebine.” Piba tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je.

³⁹ Yeesu puma cita ca jicige egä, “Cane naace täapume ai gawecewe cabu me itu tädujine biname bine atraname siige piba irecu määsumäsu cina päpänename, cuta lui cina jääpänanemusi teepi irecu määsumäsu me äbitame.”

⁴⁰ Poto Parisea sigu biname lui cina teta cama puga ge, itecijemige Yeesu ai mene iicema je, siige teepi teebine itemlisi egä, “Nää, maane apu naangeninige, egä cine cuta irecu määsumäsu gemi?”

⁴¹ Yeesu jejemige egä, “Weene liba toraca irecu määsumäsu lenaja je, piba nuuja te äblicäco weebibine niija mule poto cidi me aitneja; yepä weene jicenenemiye, egä weene cängena jepänenemiye, siige weebibine cirege atrana, inge weeme niija mule piti nemi.”

10

Ngene ca Agli Mene Maamoi poto cidi me

¹ Yeesu jicemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä lui biname te maamoi caale bora me lica labacituge grana cabu, yepä tabe jaageluge caale nuuja poto ca, tabe lui eromaame birige piiyepu cuta agliyame birige.

² Yepä lui biname te labacituge caale granarage cabu, tabe peese nyene maamoi ire atwi biname.

³ Teeme täapume grana ire atwi biname te grana ne jüitnuge, piiyepu maamoi cina umle gemi teeme tagepogogo, siige tabe teemerage maamoi bine ngiirage ca jääjäcrimuge, caale cabu ca yääsemuge.

⁴ Tabe liba teebibine yääsemuge, tabe niinäce gaabe me läduge. Maamoi cina teebine ingwe yääcwusi, inge teepi umle birige teeme tagepogogo.

⁵ Teepi idne biname ne ingwe lica yääcwusi. Teepi teeme bau ca luucratnuge, inge teepi umle lica birige teeme tagepogogo.”

⁶ Yeesu teebibine ai ngene ca agli mene jejemige, yepä teepi opo lica ewatnisi, egä ngena tääpu myene.

Miijirage Maamoi Ire Atwi Biname

⁷ Yeesu cääri jicemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane age säne grana maamoi bime täapume.

⁸ Iyeta lui cina căme niinäce gaabe ca itu saaclepi, teepi lui eromaame gemi piiyepu aglecayame gemi, yepä maamoi cina teebibine lica jäätecjemusi.

⁹ Cane age sāne grana. Laati te căme cabu ca tabacituge, tabe ireclota ne jāāpānuge. Tabe tabacituge caale ngalebora me, cuta lasatuge, siige tabe jāāpānimuge baace loolo me.

¹⁰ Eromaame te yepā tāduge acatame, sabe wawename piyepu budre me aglime. Yepā cane te tādujine naace tääpume egā maamoi cina toraca miijirage ireclota ne pāpāname.

¹¹ Cane age sāne miijirage maamoi ire atwi biname, lui te teeme ireclota ne yāāyemaluge maamoi name pi.

¹² Liba daremu cama biname te maamoi bine ire jaatwemuge, lui te toraca ire atwi biname lica birige piyepu lui me maamoi lica birige, tabe liba jāāpānuge wulp ne otni je, tabe maamoi bine yaabmalimuge, luucruge. Puma cita ca wulp te maamoi bine jāāngecerājimuge, maamoi cina mara-mara yaaplidnārusi.

¹³ Daremu cama lui ire atwi biname te luucruge, inge teeme toracarage ngenecu lica gyene maamoi bime tääpume.

¹⁴ Cane sāne miijirage maamoi ire atwi biname. Cane umle gāne căme maamoi, teepi umle gemi cane,

¹⁵ epu pana Babe te lipu umle gyene cane, cane lipu umle gāne tabe. Cane căme ireclota ne pa yāāyemalepene maamoi name pi.

¹⁶ Căme piti nemi poto maamoi ai caale cabu lui lica gemi. Cane cuta miiji teebibine awcetnāra, siige teepi căme tagepogogo cire nātecijepesi. Siige yepā maamoi tomi cirege, cuta teeme tääpume yepā ire atwi biname cirege.

¹⁷ Babe te singi gyene căme tääpume, inge cane singi gāne căme ireclota ne āyemelame naace tääpume cuta cāāri pāpāname.

¹⁸ Nuuja biname te lica pagege cebine teeme singi ca agli, yepā cane cāmāmu pagege căme ireclota ceera budre tääpume. Căme conocāco pisi nyene căme ireclota ceerame cuta cāāri pāpāname. Căme Babe te apu ituge jaji cane wawename.”

¹⁹ Yeesu me ai mēne te Israela biname bine cuta cāāri maramara ngene atwanena me jēwenimige.

²⁰ Teeme bucurage cina jiicisi egā, “Teeme niija cable pisi nyene. Tabe buduma biname gyene. Weene teebine ngeno mē jitecijiēnye?”

²¹ Yepā poto cina jiicisi egā, “Niija cable cama biname te āblicāco apu mēne iicema. Inge naace gyene, niija cable cama biname te lipulipu irecu määsūmāsu biname bine jaawenimuge teepi pāpānename.”

Israela Biname cina Yeesu ne Jigyisi

²² Padare te tatyaramtuge Yerusalema je iiwāreja mete ne ngene apename. Pui lui gābu padare ge.

²³ Yeesu liba ādige Solomona me caagecage toro mete gawe cabu Acejiyame me iiwāreja mete caale bora je,

²⁴ piba Israela biname cina teebine jewaclomtisi, jejisi egā, “Maane lipu lecaleca padare naanajinige cibibine jaji cāco, egā maane laasi nāte? Nijini conocāco, maane liba Keriso sāte, Acejiyame te lui ne ātyepame tiicuji biname bine māpu cabu ca āsecerame.”

²⁵ Yeesu jejemige, “Cane uja ituge jaji weebibine, yepā weene lica itu nātrungepeye cebine. Cane lui ciitaca mule bine ituge waweneca căme Babe me ngii cabu je, pui cina cebine naitnājenisi.

²⁶ Yepā weene lica nātrungeniye cebine, inge weene căme maamoi lica gemi.

27 Cäme maamoi cina cäme tagepogogo nätecijusi, siige cane umle gäne teepi. Teepi cäme ingwe poto ca saacluge.

28 Nuuja te äblicäco teebibine cäme bau ca äsecrera, yepä cane teebibine iyeteta ireclota cire yääcäremepene, siige teepi budre ne lica cire jääpänesi.

29 Cäme Babe lui te ituge cebine ai maamoi ceera, tabe sine baborage. Nuuja te äblicäco gyene teebibine Babe me ime cabu ca äsecrera.

30 Cine Babe cama yepä gegi.”

31 Piba Israela biname cina cuta cääri kula bine etomlicmisi Yeesu ne äbyecrame.

32 Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weeme opo gaabe bucurage miijim-iji mule ituge waweneca, Babe te lui tääpume ituge jaji. Lui mule name pi weene cebine kula ca äbyecrame naweninnye?”

33 Israela biname cina jejisi egä, “Cine määme miiji mule name pi kula ca äbyecrame lica naaweninisi, yepä maane lipu Acejiyame me ngii ne sabe itu tewenumete. Maane binamerage gäte, yepä maane Acejiyame me äbitenite!”

34 Yeesu jejemige egä, “Weeme Cotre cabu oogäräneji gyene, egä Acejiyame te jicuji, ‘Weene acejiyame gemi!’

35 Mine umle gemi, egä Oogäräneji mene te ngena jicenige, iyeteta toraca enajenige. Siige Acejiyame te liba acejiyame ca einemuji pui biname bine, Acejiyame me Mene lui bine ecäremujisi,

36 cije weene piba ngena name pi najeniye cebine, Babe te lui ne teeme tääpume mara me nawenuji, siige gawecewe cabu me nätyepuji, egä cane Acejiyame me ngii ne sabe jaawenune, teeme Bägä ca liba lainune.

37 Cane liba cäme Babe me kaakesea bine lica jaawenimune, piba weene gone cebine nätrunguye.

38 Yepä cane liba jaawenimune, weene miiji cäme kaakesea poto cidi me ätrunga, ngänu gyene liba weene cebine lica nätrunguye. Piba weene umle läbitininuye, egä Babe te cäme cabu pisi nyene, cane Babe cabu pisi näne.”

39 Israela biname cina cuta cääri äbitininisi Yeesu ne oomla-name, yepä tabe uurige.

40 Puma cita ca Yeesu cääri acnenutige Yoridana baduge nuuja poto doro me, pui puupu cabu me, Yoane luma niinäce biname bine niiye ca jääcisäjemepi, siige tabe puga enajige.

41 Bucurage biname cina totniniisi teeme bau me. Teepi jicisi egä, “Yoane nuuja ciitaca mule ne lica itu jaawenepi, yepä tabe lui mene jicemepi ai biname poto cidi me, toraca gyene.”

42 Bucurage biname cina Yeesu ne puma jitrungisi.

11

Lajaro me Budre

1 Yepä biname ngii Lajaro pita cama ge. Tabe Betaniya cewe je enajige teeme neeneni ngule cama Maareta piyepu Mariya.

2 Age tona pui Mariya, lui te miiji lengo oil ne yaapadurepi Yageyame me ernge cabu, siige teeme edingäli ca jääcisäjepi. Teeme wate Lajaro tage, lui te pita cama ge.

3 Siige ngule cina mene jityepäsi Yeesu bau me egä, “Yageyame, määme miijirage biname te pita cama gyene.”

4 Yeesu liba peei mene itecijige, tabe jicige egä, “Ai pita te Lajaro ne budre me lica pa jaawenepi, yepä biname bine pa jaawenemepi Acejiyame me

jamyacu apaclyera ne awepyeräjame. Piiyepu ai cabu ca Acejiyame me Bägrä me jamyacu apaclyera ne pa jääpänesi.”

⁵ Yeesu babo singi ge Maareta teeme maade cama piiyepu teeme wate Lajaro täöpume.

⁶ Yoo, Yeesu liba itecijige, egä Lajaro pita cama ge, tabe cäro camu puga enajige neeneni bimu cama.

⁷ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige, “Biiri naclege Yuudea probins cabu me.”

⁸ Teepi jejisi egä, “Abiberäja biname, cemacema Israela biname cina mee-bine kula ca puga liga nääbyecrinumesi budre me, nää maane cuta piiyeme otnime äbitinite?”

⁹ Yeesu jejemige egä, “Cije bimu me ngalebora twelb awa lica gemi kroke cabu ca ngälu mämliteca oomlaname? Laati te bimu apaclyera cabu läduge, tabe lica yaatramuge, ingle tabe ai gawecewe me apaclyera ne jääpänuge.

¹⁰ Yepä ciye cabu laati te liba läduge, tabe yaatramuge, ingle teeme cabu nuuja apaclyera lica birige.”

¹¹ Puma cita ca tabe abiberäja bägrä bine jejemige, “Mime biname Lajaro ute gyene, yepä cane ädenine teebine alotnentame.”

¹² Teepi jejisi egä, “Yageyame, tabe liba ute ogrenige, miiji äbitenige teeme pita cabu ca.”

¹³ Yeesu ai mene Lajaro me budre poto cidi me jüicige, yepä abiberäja bägrä cina apu jengemige, egä papa ute me jüicige.

¹⁴ Piba Yeesu pajecurage jejemige teebibine egä, “Lajaro budre gyene.

¹⁵ Cane wemiji pi gege gäne, egä cane puga lica ge, tabe lui padare cabu budre täbitumi, ingle peei cabu ca weene umle päbitipeye cebine ätrungame. Biiri naclege teeme bau me!”

¹⁶ Puma cita ca Tooma, ‘Päädapäde’ ca lui ne einenisi, nuuja abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo siige, mine biiri naclege iyeta Yeesu cama budre me.”

Yeesu Lui Ireclota Cera Biname Gyene

¹⁷ Yeesu liba Betaniya me atyaramtige, tabe umle äbitige, egä Lajaro ne uja secitumesi, siige gape ngalebora fooa bimu cama senajumi.

¹⁸ Betaniya lui trii kilomiita padare ge Yerusalema ca.

¹⁹ Bucurage Israela biname cina itu tabasecretnumi Maareta Mariya naabi bau me sigita täöpume teeme wate me budre name pi.

²⁰ Maareta liba utecijige, egä Yeesu biiri tädenige, tabe oclige teebine awacletnäjame, yepä Mariya mete cabu je onajige.

²¹ Maareta liba Yeesu ne jepänige, tabe jejige egä, “Yageyame, maane liga ama cirege, cäme wate te budre lica cire läbiteji.

²² Yoo, tabe puu budre gyene, yepä cane umle gäne, egä Acejiyame te nääcärenige, maane ngeno me jejenite.”

²³ Yeesu Maareta ne jöjige, “Määme wate te budre cabu ca alotnantenige ireclota me.”

²⁴ Tabe jejige egä, “Yoo, cane umle gäne, egä ceräcerägääbu bimu cabu iyeta biname cina liba budre cabu ca ireclota me cire larpinäripesi, tabe cuta piba cirege arpinenta.”

²⁵ Yeesu jöjige egä, “Cane age säne budre cabu ca lui te biname bine cirege arpinera piiyepu ireclota ceera. Laati te cebine nätrunguge, ngänuge tabe puu budre gyene, yepä tabe ireclota gyene.

26 Piipyepu laati te ai ireclota cabu nätrunguge cebine, tabe iyeteta budre ne lica jääpänuge. Nää, maane căme mene nätrungenite?”

27 Tabe jejige egä, “Yoo Yageyame, cane näätrungenine, egä maane Keriso säte, Acejiyame lui ne itu näätyepuji biname bine äsecrerame mäpu cabu ca. Maane lui Acejiyame me Bägrä gäte, lui ne jewagrijenisi otnime.”

Yeesu Ele Engenige

28 Puma cita ca Maareta Yeesu ne ebmalige, acnenutige cewe me, teeme igane Mariya ne ogä jojige egä, “Abiberäja biname te bii tädige, tabe mäame tääpume nätemlige cebine.”

29 Mariya liba utecijige, tabe watatarage mete cabu ca asatige, oclige teebine päpäname.

30 Yeesu căro camu ge cewe ngalebora me abacita, yepä tabe camu puga ge Maareta luma teebine niinäce edäriige.

31 Sigita me lui Israela biname cina seclumi, teepi liba jopänisi Mariya ne abujenta je watatarage asata je, siige teepi teebine ingwe ucwisi, ingle teepi apu jengemige, egä tabe gape cabu me oclenige ele me.

32 Mariya liba pui puupu cabu me atyaramtige, Yeesu luma enajige, siige teebine liba jepänige puma, tabe teeme opo gaabe je utramige, jejige egä, “Yageyame, maane ama liga cirege, căme wate te budre lica cire läbiteji.”

33 Yeesu liba jopänige teebine ele angena je cuta liba jepänimige teta cama lui Israela biname cina seclige ele angenetna je, tabe ngenecu mäpu me äbitige.

34 Tabe itemli-mige egä, “Weene teebine luma secitumeye?” Teepi jejisi egä, “Yageyame, maane tädi ire me.”

35 Puma cita ca Yeesu ele enge-nige.

36 Israela biname cina jüicisi egä, “Jepäneye, tabe lipu baborage singi ge teeme tääpume!”

37 Yepä potö cina jüicisi egä, “Tabe irecu määsumäsu biname ne miiji jaawenepi. Tabe ama liga cirege, tabe pama Lajaro me budre gaabe ne cuta cire jaarmeji.”

Yeesu Lajaro ne Budre cabu ca Erpinantige

38 Yeesu căări ngenecu mäpu me äbitige, siige ädige gape gome me. Pui gape lui kula bora uureji ge. Grana kula ca armeji ge.

39 Yeesu biname bine jejemige kula ne apetrentgame. Puma cita ca budre biname me ngule Maareta te jejige egä, “Yageyame gone, tabe niiyarage lengo cama gyene, ingle fooa bimu cama gape bora senajumi!”

40 Yeesu jojige, “Egäsu nata cane naajine meebine, egä maane liba ätrunga cama gäte, maane Acejiyame me kokre ne jepänenite.”

41 Puma cita ca teepi kula ne epeträngtisi. Yeesu piba cabu me ire acitige, jüicige egä, “Babe, cane eso nääcärenine, egä maane cebine nätecijenite.

42 Cane umle gäne, egä maane iyeta padare cabu cebine nätecijanute, yepä cane ai mene biname bime name pi jüicenine piba teepi ätrungame, egä maane te cebine itu nätyepujite.”

43 Ai mene iicana ingwe gaabe ca tabe baborage tagepogogo ca ala abayige egä, “Lajaro, tasati peema cita ca!”

44 Siige tabe tasatige gape cabu ca, teeme ime ernge cäbletääpe ca tope atneji ge piipyepu opo cäbletääpe ca acwabäneji ge. Yeesu piba biname bine jejemige, “Jiibiremeye, siige lädege tabe.”

*Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime
(Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2)*

⁴⁵ Mariya bau me lui Israela biname cina sigita me saaclepi, teepi jepänisi Yeesu ngena mule ne jewenige, siige teeme bucurage cina jitrungisi teebine.

⁴⁶ Yepä teeme nesae cina äcnärige Parisea sigu biname bime bau me, teebibine jejemisi, Yeesu ngena mule ne jewenige.

⁴⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname piiyepu modamoda iiwäreja biname cina, teepi iyeta mutre biname bine ala tesoglicmisi mene atraname, siige jejemisi egä, "Mine ngena ne jewenenisi? Ai biname te bucurage ciitaca mule bine jewenetnäjenemige.

⁴⁸ Mine liba ire taatu jecitenisi tabe apu mule wawenecame, piba iyeta biname cina teebine jitrungenisi, siige teeme bau me eclenige. Piba Rooma cubu biname cina pa saaclepi iiwäreja mete ne sabe wawename piiyepu cuta iyeta biname bine sabe wawename, ingle Rooma gabmani* te singi lica gyene nuuja biname te mope me äbitame."

⁴⁹ Teeme yepä te ngii Kayapa, lui tage iiwäreja mope biname pui padare cabu, jejemige egä, "Weene lipu buduma gemi!

⁵⁰ Nää, weene umle lica gemi, egä yepä biname te miiji budre äbita iyeta biname bime täápume, lica iyeta biname cina?"

⁵¹ Ai lui teeme ngene atwanena mene lica ge. Yepä pui padare cabu tabe tage iiwäreja mope biname, siige Acejiyame te piba ngene atwanena ecäriige, egä Yeesu te miiji budre äbita iyeta Israela biname bime täápume.

⁵² Cuta tabe teeme taatu täápume lica budre yepä iyeta Acejiyame me bägräwale bime täápume, lui cina aplidnäreji gemi ai gawecewe cabu iyeta pota, naace name pi teebibine yepä gome me abasecretname.

⁵³ Pui padare cabu ca Israela mutre biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne budre me acitame.

⁵⁴ Peei ingwe gaabe ca Yeesu cabucabu lica otnetnäjige Yuudea probins cabu. Tabe pui gawe ne piba sebmaliige, ädige yepä cewe me ngii Eperema, lui daapo taatu cewe gome jage. Tabe puga teeme abiberäja bägrä cama enajige.

⁵⁵ Israela biname bime äsuplengta trii mameta ge, siige bucurage biname cina abasecretniige cewe maramara cabu ca Yerusalema me. Trii padare camuge, teepi niinäce eclige naace täápume cude gwidape cabu ca kälyä äbitame piba ingwe ca trii cabu me äbäcname.

⁵⁶ Teepi puma Yeesu ne jirngisi, siige iiwäreja mete cabu ätemläjinisi egä, "Weene lipu ngene jotwanininiye, nää tabe pama tädenige ai trii padare täápume coo lica?"

⁵⁷ Modamoda iiwäreja biname piiyepu Parisea sigu biname cina jiiçisi egä, "Laati te liba päpäna je, egä tabe luma enajenige, pui biname te miiji cibibine umle wawename, cine piba teebine oomlana."

12

*Mariya te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Matayo 26:6-13; Mareko 14:3-9)*

¹ Piiyeme siks bimu ge äsuplengta trii padare oomlaname, Yeesu piba Betaniya cewe me ädige, Lajaro luma senajenäjumi, tabe lui ne budre cabu ca yaarpenantepi.

* **11:48:** Rooma gabmani: Rooma gabmani te Yeesu me padare cabu Israela gawe ne ecenanige.

² Yeesu ne deedei puga ecärisi. Lajaro pui bime yepä ge, lui cina teta cama deedei äbitininisi. Maareta mogobi jewenimige.

³ Piba Mariya ecatige miiji lengo camlecamle nardus oil karpu ne, babo daremu ca lui oil ne jaaletnusi, epadurige Yeesu me ernge cabu, piba edingäli ca jicisäjige. Miijirage lengo te mete ne iyeta joomlige.

⁴ Yeesu me yepä abiberäja bägrä ngii Yuuda Isakariyota, lui te teebine pagege budre me awaba, tabe Yeesu ne jejige egä,

⁵ “Ngena name pi mine ai oil ne acata cäco aletname trii hanred silba rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine ceerame?”

⁶ Tabe ai mene naace name pi lica jüicige, egä tabe owecumete biname bime täapume owecu ge, yepä tabe naace popi jüicige, inge tabe eromaame ge. Tabe te teeme iyeta bime rarekaake ire jaatwemuge, siige peema cita ca yaawadimuge rarekaake bine teeme singi gaabe wawenetnäjame.

⁷ Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Obmali teebine. Tabe ewetnenige teeme lui oil cebo pisi nyene cebine gape cabu acita bimü täapume.

⁸ Owecumete biname cina weene cama iyeteta pa yaacrajepi, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja.”

Mene Jewenisi Lajaro ne Aglime Budre me

⁹ Bucurage Israela biname cina itecijemige, egä Yeesu Betaniya sine. Puma cita ca teepi eclige Betaniya cewe me lica Yeesu taatu name pi, yepä teepi cuta singi Lajaro ne päpäname, Yeesu lui ne budre cabu ca itu yaarpinantepi.

¹⁰ Siige modamoda iiwäreja biname cina gläämu jicrajige Lajaro ne cuta budre me aglime,

¹¹ inge temiji pi bucurage Israela biname cina Yeesu me poto cidi me äbitininisi, teebine jitrungisi.

Yeesu Yerusalema me Abacitige

¹² Nuuja bimü cabu äsuplengta trii täapume lui biname cina itu tabasecretnumi, teepi itecijemige, egä Yeesu biiri tädenige Yerusalema me.

¹³ Teepi uli ciipe bine icnapimisi, eclige teebine awacletnäjame. Teepi haborage tagepogogo ca abayininisi egä, “Acejiyame ne yaawepyeräjesi!

Yageyame me ngii cabu lui te tädenite, tabe miiji naawenege meebine! Acejiyame te Israela mope biname ne miiji naawenege!”

¹⁴ Yeesu mamye dongki ne jepänige, siige acenutige teeme papa cabu me. Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene, lui te jüicenige egä,

¹⁵ “Babo cewe lui Siiyona podo cabu, maane wälu gone! Määme mope biname te aga tädenige mamye dongki papa cabu.”

¹⁶ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina ai mule ne opo lica ewatnujisi, yepä Acejiyame te liba Yeesu ne budre cabu ca erpinan-tuji, teepi piba ngene jotwinujisi, egä apu oogäräneji gyene teeme poto cidi me, cuta teepi apu ituge wawena teeme täapume.

¹⁷ Lui biname cina jääpänepesi Yeesu lipu Lajaro ne gape cabu ca ala taasoglecepi, siige budre cabu ca yaarpinantepi ireclota me, teepi biname bine umle jaawenanemepesi.

¹⁸ Siige biname cina seclige Yeesu ne awacletnäjame, inge teepi peei ciitaca mule poto cidi me ituge ätecija.

¹⁹ Puma cita ca Parisea sigü biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Jepäney! Mine äblicäco gemi nuuja mule ne wawena! Iyeta biname cina teebine ingwe icwenisi!”

Poto Griik Biname cina Yeesu ne Jirngisi

20 Poto Griik biname cina cuta puga ge pui biname bime sobe cabu, lui cina Yerusalema me seclumi äsuplengta trii padare cabu Acejiyame ne awejename.

21 Teepi Pilipo bau me seclige. Tabe lui Betesaida cewe biname ge, lui cewe Gallilaya probins ngalebora jage. Teepi Pilipo ne jejisi egä, "Babo biname, cine singi gemi Yeesu ne päpäname."

22 Puma cita ca Pilipo ädige, Andrea ne jejige, siige teepi gigri aaclige Yeesu ne umle wawenname.

23 Yeesu teebibine jaajige egä, "Padare te bii tatyaramtige Acejiyame te awabudni-tame, egä teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe lipu jamyacu apaclyera cama gyene.

24 Cane toracarage jijenine weebibine: wiiti kuu te liba gawe cabu me lica yaatramuge, siige budre liba lica läbituge, teeme cabu ca äblicäco nuuja gwidape te agi. Yepä liba budre läbituge, siige bucurage kuu cina täpletnäruge.

25 Laati te teeme ireclota täapume singi yaanajuge, tabe teeme ireclota ne yaapesaruge. Yepä laati te liba teeme ireclota täapume singi lica birige ai gawecewe cabu, tabe teeme ireclota ne yaamacetnäjuge iyeteta ireclota täapume.

26 Laati te liba singi cäme kaakesea wawenname, tabe cane cama tädenige naace name pi egä cäme kaakesea bägrä te emä lenajame cane luma. Cäme Babe te eei ne opo gaabe me yaacituge, lui te cäme kaakesea ne jaawenuge."

Yeesu Teeme Budre poto cidi me Jücenige

27 "Page cäme ngenecu mäpu gyene, siige cane miiji ngena iicaname! Nää, cane apu irecu lätumutene egä, 'Babe, lui mäpu te tädenige cäme niinäce gaabe me, maane iyebtingtepi.' Eewe, cane äblicäco pepu irecu ätumuta, ingle cane aima tädujine ai mäpu cabu cewe oocaname.

28 Babe, määme ngii me jamyacu apaclyera ne seboclomtepi!" Puma cita ca tagepogogo te cabucewe ca tädige egä, "Cane cäme ngii me jamyacu apaclyera ne ituge aboclomta, cuta cane pagege cääri aboclomta!"

29 Lui biname cina puma aclajuteji icrajige, teepi liba ai tagepogogo itecijemige, teepi jüicisi egä, "Maadubi ala ge pama," yepä poto cina jüicisi egä, "Acejiyame me mename seemo te mene tejige teebine."

30 Yeesu puma cita ca teebibine jejemige egä, "Ai tagepogogo te lica tädige cäme name pi, yepä weeme name pi.

31 Siige page padare gyene ai gawecewe ne atraname. Ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine iyebtingtenisi page.

32 Cebine liba gawe cabu ca atecwenta cabu me, cane iyeta biname bine pa saawademepene cäme bau me."

33 Ai mene iicema ca tabe eboclomtuge, tabe lipulipu gaabe cabu budre pa läbitepi.

34 Puma cita ca biname cina jejisi teebine egä, "Mime Cotre te nijenininige, egä Keriso, biname bine mäpu cabu ca lui te cirege äsecrera, tabe iyeteta lenaja myene. Maane cije piba lipulipu jüicite, egä Acejiyame bau ca lui te otni biname me äbitame, teebine miiji cabu me atecwenta? Laasi nyene ai, lui te Acejiyame bau ca cirege otni biname me äbitame?"

35 Yeesu jejemige egä, "Apaclyera te cerämu matikolä padare weene cama pa yaanajepi. Weene otni-neye, apaclyera liba taatu camu pisi nyene weene cama, cije krokeciye te itrugärinuge weebibine. Krokeciye cabu lui te waatnuge, tabe umle lica gyene liiyeme otni.

36 Weene ätrunga eciteye apaclyera cabu me, tabe liba pisi nyene weene cama, piba weene apaclyera cama biname birige."

Israela Biname cina Ätrunga cäco Gemi

Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige, ämlitige biname bime bau ca.

³⁷ Yeesu puu bucurage ciitaca mule bine ituge waweneca Israela biname bime irewale je, yepä teepi lica jitrungisi teebine

³⁸ naace täapume Acejiyame me mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egä,

“Yageyame, biname cina ätrunga cäco ituge cime mene poto cidi me, piyepu teepi umle cäco mäame kokre.”

³⁹ Teepi naace popi äblicäco ge ätrungame, ingle Isaya cuta itu jiicuji egä,

⁴⁰ “Acejiyame te teeme irecu bine iredärime me jewenimuji, egä teepi cije cängena jääpänusi.

Tabeteebibine mopemuli cäco me jewenemuji,

egä teepi cije umle läbitininusi,

piyepu cuta tatatrongärüge cäme bau me lui Acejiyame gäne naace name pi egä cane teebibine miiji wawename.”

⁴¹ Isaya ai mene jiicuji, ingle tabe niinäce gaabe me Yeesu me kokre ne jepänuji, peei name pi tabe teeme poto cidi me apu jiicuji.

⁴² Ngänuge puu iyeta ai mule cina äpletnera, yepä cuta bucurage modamoda Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi. Yepä Parisea sigu biname bime wälu name pi teepi cabucabu lica jitrungisi, cije teebibine äyebhengäja mage teeme irecu ätumuta cabu ca.

⁴³ Teepi singi biname cina teeme täapume miijirage ngene atwana cama lenajame, yepä lica Acejiyame te.

Yeesu Mene Jiicige Atrana poto cidi me

⁴⁴ Yeesu baborage tagepogogo ca jiicemige egä, “Laati te nätrunguge cebine, tabe cebine taatu lica nätrunguge, yepä cuta teebine jäätrunguge, cebine lui te nätyepuji.

⁴⁵ Laati te cebine näpänuge, tabe cuta jääpänuge eei ne, cebine lui te nätyepuji.

⁴⁶ Cane tädujine ai gawecewe cabu biname bine apacliyera täapume, egä iyeta lui cina cebine nätrungusi, teepi krokeciye cabu lica page yaacrajemepi.

⁴⁷ Laati te yäätcejuge cäme mene, yepä lica yaacatuge, cane teeme atrana biname lica gäne, ingle cane lica itu tädujine aima biname bine atraname yepä niija cabu ca äsecerame.

⁴⁸ Atrana pisi nyene pui biname täapume, lui te cebine nägyuge piyepu cäme mene jäägyemuge. Cane lui mene bine ituge iicema, pui cina teebine cirege atrana.

⁴⁹ Cane cämerage ngii cabu lica ituge iicema, yepä Babe lui te cebine nätyepuji, tabe te ituge ajanena cane ngena jajanename piyepu iicemame.

⁵⁰ Cuta cane umle gäne, egä Acejiyame lui mene jiicemimuge, iyeteta ire-clota yäacaranemuge biname bine pui mene te. Yoo siige, cane jiicemimune, Babe te ngena ituge jajanena cebine.”

13*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä bime Ernge Jicisäjemige*

¹ Äsuplengta trii liba nuuja bimuge, Yeesu tabe umle ge, egä teeme padare te bii tatyaramtuge ai gawecewe ne abmalame siige Babe bau me acnenutame. Tabe iyeta padare singi ituge pui bime täapume, ai gawecewe cabu lui teemi

nemi. Teeme budre te liba mameta me täbitige, tabe lica teebibine jigyemige, yepä tabe singi ge teeme täapume ngälu ngälugaabe oomlaname.

² Yeesu teeme abiberäja bāgrā cama liba deedei cabu jage, Satani te uja ngene atwana ecāruji Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bāgrā ge, tabe Yeesu ne awabame budre me aglime.

³ Yeesu umle ge, egā Babe te iyeta kokre teebine ituge ceera. Tabe cuta umle ge, egā tabe Acejiyame bau ca itu tāduji cuta teeme bau me acnenutenige.

⁴ Siige tabe abujāngtige deedei loolo dade cabu ca, teeme cābletāāpe ne iyebliingtige, taweli ca amlemaltige ibi cabu.

⁵ Piba tabe niye ne disi cabu epadurige, siige gije abacitige abiberäja bāgrā bine ernge ācisejame. Liba yepä ne jāācisājuge, pui taweli ca cuta nebo jāācisājuge, lui te teeme ibi cabu amlemalteji ge.

⁶ Tabe liba Simona Peteru gome tādige teeme ernge ācisejame, Peteru jejige egā, “Yageyame, nāā maane te ābitenite cāme ernge ācisejame?”

⁷ Yeesu jejige egā, “Maane page umle lica gāte, cane ai lui ngena ne jewenine, yepä maane ingwe ca umle pagege ābita.”

⁸ Peteru jejige egā, “Eewe, pipu padare te lica tādēnige egā maane cāme ernge ācisejame!” Yeesu jejige egā, “Cane liba määme ernge lica nāācisājēnine, maane piba cāme abiberäja bāgrā lica gāte.”

⁹ Simona Peteru te jejige egā, “Yageyame, piba cāme ernge taatu gone nāācisājute, yepä ime piyepu mope cama nāācisājepi!”

¹⁰ Yeesu jejige egā, “Laati te liba gooni loowanguge, tabe nuuja gwidape täapume singi lica, yepä tabe ernge taatu jāācisājuge, siige tabe piba jugi cāco birige. Weene jugi cāco gemi, yepä weeme iyeta cina lica.”

¹¹ Yeesu umle ge, egā laati te teebine budre me pa jaawabepi, peei name pi tabe jüicige, egā teepi iyeta jugi cāco lica gemi.

¹² Yeesu liba apirige abiberäja bāgrā bine ernge āciseja ca, tabe teeme cābletāāpe asigrige, acnenutige teeme puupu cabu me adnatame, piba abiberäja bāgrā bine itemlimige egā, “Weene nāā umle bābitininiye, cane ngena bii jēwenine weeme täapume?”

¹³ Weene naininiye Abiberäja biname ca piyepu Yageyame ca. Weene peei lui toraca mene jüiceniye, ingle cane pipu gāne.

¹⁴ Siige liba cane, weeme Yageyame piyepu Abiberäja biname te weeme ernge bii jüicisājēmine, weene cuta miiji pepu weemeweme ernge ācisejana.

¹⁵ Cane ai ne naace täapume bii jēwenine weene cebine ātutename.

¹⁶ Cane toraca jüineninine, egā kaakesea bāgrā te lica birige baborage teeme babo biname bau ca, cuta mename biname te babo lica birige teeme bau ca, teebine lui te jāātyepuge.

¹⁷ Weene aga umle bābitininiye ai mule poto cidi me, siige lipu gege gemi weene, liba apu läbitininuye.

¹⁸ Cane weeme iyeta poto cidi me ai mene lica jüicenine, ingle cane umle gāne weene lipu biname gemi, cane lui bine ituge ājācra. Oogārāneji mene te lipu jüicēnige egā, ‘Lui te cane cama deedei ābitenige, tabe cebine pa nāācisārmutepi,’ ai mene te miiji toraca me ābitame.

¹⁹ Cane ai mene naace name pi niinäce gaabe me jüineninine weebibine, egā ai mule te liba pa läbitepi weene piba ātrungame, egā cane pui biname gāne, lui täapume cane jüjananinune weebibine.

20 Cane toraca jijenininine, egä laati te yaacatuge, cane lui ne jäätyepune, tabe cebine nacatuge. Piiyepu laati te cebine nacatuge, tabe cuta teebine yaacatuge, cebine lui te nätyepuji.”

Yeesu piiyepu Yuuda

(Matayo 26:20-25; Mareko 14:17-21; Luuka 22:21-23)

21 Ai mene iicema ingwe gaabe ca Yeesu mage ngenecu mäpu me äbitige, pajecurage jiiçige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weeme yepä te page nawabenige cebine budre täápume!”

22 Abiberäja bägrä cina teemeteme ire atwananinisi umle cäco, egä tabe laati poto cidi me jiiçige ai mene.

23 Abiberäja bägrä bime yepä te, Yeesu lui täápume babo singi, tabe teeme gome adnatäneji ge.

24 Simona Peteru teebine irecu cubu ca jewenige Yeesu ne ätemlame, egä tabe laati poto cidi me jiiçige peei mene.

25 Siige pui abiberäja bägrä te äbyenutige Yeesu bau me, itemlige egä, “Yageyame, maane laati täápume jiiçite peei mene?”

26 Yeesu teebine jejige egä, “Cane liba buluduu pacu ne yiiglenutenine jurä cabu me, siige liba laati ne ecärenine, peese nyene pui biname.” Siige tabe buluduu pacu ne ecatige, yiiglenutige, ecäriçe Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bägrä ge.

27 Liba Yuuda buluduu ne juutecrige, piba taatu Satani te abacitige teeme trupa cabu me. Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Maane ngena wawena mäte singi, watawata jeweni.”

28 Nuuja abiberäja bägrä cina nuuja umle lica ge, egä Yeesu ngena täápume teebine apu jejige.

29 Ingle Yuuda lui teeme rarekaake ire atwi biname ge, poto abiberäja bägrä cina apu jengemige, egä Yeesu teebine jejige ai soriyomu täápume gwidape aletname coo owecumete biname bine rarekaake ceerame.

30 Siige Yuuda liba buluduu pacu juutecrige, tabe piba taatu asatige. Pui lui ciyçe ge.

Kireçe Cotre

31 Yuuda liba asatige, Yeesu piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Siige Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme jamyacu apaclyera ne page jepänenisi, cuta Acejiyame me jamyacu apaclyera ne jepänenisi teeme cabu ca.

32 Siige Acejiyame me jamyacu apaclyera ne liba jepänenisi teeme cabu ca, piba Acejiyame te teeme Acejiyamerage cabu ca pajecu me jewenenige pui me jamyacu apaclyera ne, teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji. Tabe peei ne watatarage jewenenige.

33 Cäme miijirage bägräwale, cane matikäli padare taatu cerämu nanajinige weene cama. Weene cebine pa närngepeye, yepä cane peei yepä mene jijenininine weebibine, cane lipu Israela biname bine ituge jaji, egä cane liiyeme ädenine, weene peeyemē äblicäco gemi otni.

34 Cane weebibine kireçe cotre icärinininine: weene miiji weemeweme singi äbitena. Cane lipu weeme täápume singi ituge, weene cuta miiji pepu weemeweme singi äbitena.

35 Weene liba weemeweme singi läbitaninuye, pui cabu ca biname cina umle birige, egä weene cäme abiberäja bägrä gemi.”

*Yeesu piiyepu Peteru**(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34)*

³⁶ Simona Peteru te Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane liiyeme ädenite?” Yeesu jejige egä, “Page maane äblicäco gäte cane cama otni, cane liiyeme ädenine, yepä maane ingwe ca cire tädepi.”

³⁷ Peteru jejige egä, “Yageyame, ngena name pi cane äblicäco gäne page maane cama otnime? Cane bamacetnäjine mämiji pi budre äbitame.”

³⁸ Yeesu jejige egä, “Maane nää toraca bamacetnäjite cämiji pi budre äbitame? Cane toraca mene naajenine, airage ciye cabu maane niinäce cebine nesae gääbu nainenite, paulo te ingwe ca ala piba sengenenige.”

14*Yeesu Gaabe Gyene Babe bau me*

¹ “Weene ngenecu mäpu gone! Acejiyame ne jitrungeye cuta cebine nätrungeye.

² Cäme Babe me mete cabu bucurage puupu piti nemi, siige cane ädenine weeme täapume amacetnäjame. Puupu liga lica cirege, cane piba weebibine apu lica cire jijinejine.

³ Cane puu niinäce ädenine weeme täapume puupu ne amacetnäjame, cane cuta cire tacnepene weebibine arwojame cäme bau me. Weene puma cire inajipi, cane luma.

⁴ Weene umle gemi gaabe, pui puupu cabu me lui gaabe te ädenige, cane luma pageye lenaja.”

⁵ Tooma Yeesu ne jejige, “Yageyame, cine umle lica gemi, maane liiyeme ädenite, cine piba lipulipu pagege umle äbita gaabe piyeme otnime?”

⁶ Yeesu Tooma ne jejige egä, “Cane age säne gaabe, cane age säne toraca, cane age säne ireclota. Nuuja gaabe lica gyene Babe bau me otni me, yepä cane säne gaabe.

⁷ Weene liba toraca umle cirege cane, weene piba cuta umle cirege Babe. Siige page ama cita ca weene umle gemi tabe; weene ituge teebine päpäna.”

⁸ Pilipo Yeesu ne jejige, “Yageyame, Babe niwabini cibibine! Cine peei taatu memi singi.”

⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Pilipo, maane nää toraca umle cäco gäte cane, ngänuge cane puu lecaleca padare weene cama itu nanajenanumi. Laati te liba cebine näpänuge, tabe cuta Babe ne jääpänuge, peei name pi maane lipulipu jüicite egä, ‘Babe niwabini cibibine.’

¹⁰ Maane nää ätrunga lica gäte, egä cane pisi näne Babe cabu, Babe pisi nyene cäme cabu. Cane cäme ngene atwana mene lica jüicemimune, yepä Babe te cäme cabu sine, siige cäme cabu ca kaakesea jewenenige.

¹¹ Weene miiji ätrunga, egä cane Babe cabu säne, Babe cäme cabu sine. Weene liba nuuja ingle name pi lica birige ätrunga, weene miiji cäme kaakesea miiji pi ätrunga.

¹² Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe epu mule bine jaawenimuge cane liiyepu. Cuta cerämu poto jaawenimuge, ingle cane Babe bau me ädenine.

¹³ Iyeta weene lui täapume yäätumluye cäme ngii cabu, cane jaawenune weeme täapume naace name pi biname cina piba Bägrä cabu ca päpäname Babe me jamyacu apacyera ne.

¹⁴ Weene liba ngena täapume yäätumluye cäme ngii cabu, cane icärininune.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Jjemige Aceji Seemo ne Ätyepame

15 “Weene liba singi căme tăapume, weene căme mene ibi jaawenimuye.

16 Cane Babe ne itemlenine, tabe te nuuja Ätityerayame pa sicäripi weebibine. Pui te weene cama iyeteta pa yaanajepi. Tabe lui Seemo gyene, lui te saaboclomtuge, ngena gyene toraca.

17 Ätrunga căco biname cina äblicăco teebine acata, ingle teepi äblicăco teebine päpäna coo teeme poto cidi me umle äbita. Yepä weene umle gemi tabe, ingle tabe weene cama enajenige piiyepu tabe weeme cabu pagege lenaja.

18 Cane weebibine taatu lica pa sibmalipene, yepä cane cuta pa tacnenute-pene weeme bau me.

19 Matikäli padare ingwe gaabe ca ätrunga căco biname cina cebine lica pa näpänepesi, yepä weene pa näpänepeye. Ingle naace popi cane ireclota nanajinige, weene cuta ireclota pinajipi.

20 Pui bimu cuta weene umle page äbitipeye, egä cane Babe cabu säne, weene căme cabu temi, cane weeme cabu säne.

21 Laati te căme mene ne yaacatuge, siige yäacwetnuge, tabe peese nyene biname, lui te căme tăapume singi. Laati te căme tăapume singi, căme Babe te teeme tăapume singi birige. Cane cuta singi gäne teeme tăapume, siige teeme bau me pa laboclomtepene.”

22 Yuuda, lica Isakariyota me bägrä yepä nuuja Yuuda, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, peei lipu gyene, egä maane cime bau me pa taboclomtepi, lica ätrunga căco biname bime bau me?”

23 Yeesu Yuuda ne jejige, “Laati te liba căme tăapume singi, tabe căme abiberäja mene bine yäacwetnimuge. Căme Babe te teeme tăapume singi, siige cine căme Babe cama pa niclepi teeme bau me teeme cabu lenajame.

24 Yepä laati te liba căme tăapume singi lica, tabe căme abiberäja mene bine lica yäacwetnimuge. Weene lui abiberäja mene bine ituge ätecija, căme lica gemi, yepä căme Babe memi, lui te cebine nätyepuji.

25 Cane ai mene bii jijananine weebibine, page cane liba weene cama camu pisi näne.

26 Yepä Aceji Seemo, Acejiyame te lui ne căme ngii cabu pagege ätyepa weebibine ätityeraname, tabe te iyeta mule poto cidi me pa sibiberäjipi piiyepu căäri umle pa tiwenanipi, cane ngena poto cidi me itu jijanani-pene.

27 Cane poode ne sebmalenine weeme bau me. Cane cămerage poode icärininine weebibine, peei name pi ngenecu mäpu gone, wälu gone! Pepu pana poode ne weene äblicăco päpäna ai gawecewe cabu ca.

28 Weene bii nätecijiye cane iicana je egä, ‘Cane weebibine page sibmalipene, cuta page tacnenute-pene weeme bau me.’ Weene liba căme tăapume toraca singi gemi, weene gege gemi, egä cane Babe bau me ädenine, ingle tabe baborage gyene căme bau ca.

29 Cane aga niinäce gaabe me iyeta bii jijananine weebibine naace tăapume, egä ai cina liba pa läbitipesi, weene piba pagege ätrunga.

30 Cane äblicăco gäne cerämu weene cama mene iicema, ingle ai gawecewe ne lui te ecaninige, tabe te tädenige. Tabe nuuja kokre lica gyene căme tăapume,

31 yepä ätrunga căco biname cina miiji gemi umle äbita, egä cane singi gäne Babe tăapume piiyepu jaawenimune iyeta, tabe ngena tăapume cebine ituge jaji.

Abujängineye! Biiri läsinago, naclege ama cita ca.”

15

Waina Uli piyepu Teeme Ciipe

¹ “Cane age sāne toraca waina uli, piyepu căme Babe te calwacupi ire atwiyame gyene.

² Tabe căme cabu ca yaacnapimuge iyeta ciipe bine, lui cina kuu căco gemi. Yepā lui ciipe cina kuu cama birige, tabe căngenarage yaamacetnājimuge, jugi bine jāāglubājemuge naace tǎapume teepi cerāmu kuu pǎpāname.

³ Căme mene te uja weebibine jugi căco me ituge wawena.

⁴ Inajinege căme cabu, piba cane cuta weeme cabu pagege lenaja. Ciipe te liba lica uli mage cabu birige lenaja, tabe āblicăco kuu pǎpāna. Pepu gemi weene cuta āblicăco kuu pǎpāna, weene liba căme cabu lica birige lenaja.

⁵ Cane waina uli gāne, weene ciipe gemi. Laati te căme cabu yaanajuge, cane lui me cabu nanajuge, tabe bucurage kuu jāāpānimuge. Căme căco je weene nuuja gwidape ne āblicăco wawena.

⁶ Laati te căme cabu lica yaanajuge, teebine yaajarusi uli ciipe ne liiyepu, siige maaje me lābituge. Maaje ciipe bine yaatomli-cmusi, uliobo cabu me yiisabimusi, siige teepi puma layinusi.

⁷ Weene liba căme cabu inajininuge piyepu căme mene te liba weeme cabu pisi nyene, piba weene jāāpānimuye iyeta, weene lui tǎapume cebine nǎtināruye.

⁸ Weene liba bucurage kuu bine jāāpānimuye, peei cabu ca căme Babe me jamyacu apacyera te babo lābituge, siige weene lawabudnitininuye, egā weene căme abiberāja bǎgrā gemi.

⁹ Căme Babe te lipu singi gyene căme tǎapume, cane cuta pipu singi gāne weeme tǎapume. Weene căme singi cabu inajipi.

¹⁰ Weene liba căme mene bine yāācwetnimuye, căme singi te weeme cabu yaanajuge, epu pana cane lipu căme Babe me mene bine yāācwetnimune, siige teeme singi te căme cabu yaanajuge.

¹¹ Cane ai mene naace tǎapume jijanininine egā căme gege te weeme cabu lenajame, cuta weeme gege te babo ābitame.

¹² Cane weebibine jijenininine, egā weene weemāmu singi ābitanipeye, cane lipu weeme tǎapume singi ituge.

¹³ Eei gyene baborage singi, biname te liba teeme ireclota ne yāāyemaluge budre me teeme binamewale bime tǎapume.

¹⁴ Weene liba căme mene ibi jaawenimuye, weene căme binamewale gemi.

¹⁵ Cane ingwe ca lica iynininine weebibine kaakesea bǎgrā ca, ingle kaakesea bǎgrā te umle căco teeme babo biname te ngena jewenenige. Yepā cane iynininine căme binamewale ca, ingle cane ituge weebibine jajanena iyeta, cane căme Babe bau ca ngena ituge ātecijana.

¹⁶ Weene te cebine lica itu noomlepeye, yepā cane te weebibine itu joomlipene. Cane weebibine joomlipene, jjiipene otnime bucurage kuu bine pǎpāname, pepu kuu lui cina iyeteta gemi. Piba Babe te page icāripi iyeta gwidape, weene lui tǎapume yāātināruye căme ngii cabu.

¹⁷ Ai lui căme singi gyene, egā weene miiji weemāmu singi ābitanipeye.”

Ātrunga căco Biname cina Jǎāgyemusi Yeesu me Binamewale bine

¹⁸ “Liba ātrunga căco biname cina weebibine jimugitninusi, weene gone ngene jitrimalinuge, egā teepi cebine niināce pepu ituge āmugetna.

¹⁹ Weene liga ai gawecewe biname cama yepā cirege, teepi piba singi cirege weeme tǎapume, teepi lipu singi teeme tǎapume. Yepā weene teta cama

yepä lica gemi, ingle cane te ituge weebibine teeme cabu ca oomlana, peei name pi teepi weebibine jimugitninusu.

²⁰ Weene ngenene gone jitrimalinuge, cane lipu jijininine egä, 'Kaakesea bāgrā te baborage lica gyene teeme babo biname bau ca.' PEEI name pi cebine liba ituge sabe wawena, cuta weebibine piba pagege sabe wawena. Biname cina liba cāme mene ituge ātecija, teepi cuta weeme mene piba pepu pagege ātecija.

²¹ Yepä teepi weebibine iyeta ai pa jiwenanipesi cāmiji pi, ingle teepi umle lica gemi tabe, cebine lui te nätyepuji.

²² Cane liga lica cire tädejine teebibine mene jajaneneme, piba teepi umle lica cirege, egä teepi niia mule biname gemi. Yepä page teepi äblicāco iicana, egä teepi niia mule biname lica gemi.

²³ Laati te cebine nämugetnuge, tabe cuta cāme Babe ne jäämugetnuge.

²⁴ Cane liga biname bime sobe cabu epu mule lica cire jaawenemejine, lui bine nuuja te lica ituge waweneca, teepi piba umle lica cirege, egä teepi niia mule biname gemi. Yepä teepi ituge pāpāna, cane ngena ituge wawenena, siige teepi nimugetnusi cibibine Babe cama.

²⁵ Apu ibibi äbitenige teeme Cotre mene te egä, 'Teepi papa taatu cewe je cebine nämugetnusi.'

²⁶ Cane pa täätyepene weeme bau me Aceji Seemo ne weebibine ätityerājame piyepu aboclomtame, ngena gyene toraca. Tabe Babe bau ca pa tädepi, siige cebine pa näitnājepi.

²⁷ Weene cuta pagege cebine aitneja, ingle weene cane cama ituge lenaja cāme kaakesea agedna cabu ca."

16

¹ "Cane naace tääpume ai mene jijanininine egä weene ätrunga ne lica apesera.

² Israela biname cina weebibine teeme irecu ätumuta cabu ca pagege äyecreja. Cuta padare te page tädepi, liba lui cina weebibine budre me pa iglecipesi, teepi apu pa jaangemepi egä, 'Cine miiji mule ne jewenisi Acejiyame tääpume.'

³ Teepi naace name pi apu pagege wawena, ingle teepi umle lica ituge Babe piyepu cane.

⁴ Yepä cane ai mene naace tääpume jijanininine egä weene cāme mene ngenene apename, ai cina liba pagege äbita."

Aceji Seemo me Kaakesea

"Cane niinäce ai poto cidi me lica jijipene weebibine, ingle cane weene cama ge.

⁵ Siige page cane teeme bau me ädenine, lui te cebine itu nätyepuji; yepä weeme nuuja te lica nätemlenige egä, 'Maane liiyeme ädenite?'

⁶ Siige page cane lipu jijanininine weebibine, pui name pi weene ngenecu mäpu gemi.

⁷ Cane toraca mene jijanininine weebibine, egä ai lui miiji gyene cane weeme bau ca äyeblyngtame, ingle cane liba lica äyeblyngtenine, piba Aceji Seemo te lica pagege weeme bau me otni weebibine ätityerame. Yepä cane liba äyeblyngtenine, cane pa täätyepene teebine weeme bau me.

⁸ Siige Ätityerayame te liba pa tädepi, tabe te pagege awabudnāja ai gawecewe biname bime tääpume niia mule piyepu ngena gyene conocāco piyepu Acejiyame te lipu biname bine atrana.

⁹ Teepi cängena umle lica gemi, niiya mule ngena gyene, ingle teepi cebine lica nätrungenisi.

¹⁰ Teepi cängena umle lica gemi, ngena gyene conocäco, ingle cane ädenine Babe bau me, siige weene cebine ingwe ca lica pa näpänepeye.

¹¹ Piiyepu teepi atrana poto cidi me cängena umle lica gemi, ingle ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine uja ituge atrana.

¹² Cäme bucurage mene piti nemi weebibine jajanename, yepä page weene ibibi lica gemi umle äbitame.

¹³ Yepä Aceji Seemo, lui toraca gyene, liba pagege otni, tabe te pa sibiberäjipi iyeta ngena gyene toraca. Tabe teemerage ngii cabu lica pagege iicema, yepä tabe eei mene pa jüicemepi, tabe ngena ituge ätecija. Tabe ciige gwidape poto cidi me pa jijananiipi.

¹⁴ Tabe te weeme täapume pagege awaba, egä cane lipu jamyacu apaclyera cama gäne, ingle tabe cäme bau ca ngena mene pa yäätəcijanepi, pui mene pa jijananiipi weebibine.

¹⁵ Iyeta lui cina cäme Babe memi, teepi cuta cämi nemi. Peei name pi cane apu jüicine, egä Aceji Seemo te pa yaacatepi, cane teebine ngena pagege ceera, siige piba weebibine pa jijananiipi.”

Mäpu Ngene Atwana te Pa Lateplingtepi Gege Me

¹⁶ “Matikäli padare ingwe gaabe ca weene cebine lica page näpänepeye. Cuta puma cita ca matikäli padare ingwe gaabe ca weene cuta cääri cebine page näpänepeye.”

¹⁷ Poto abiberäja bägrä cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Tabe baa ngena täapume nijinige egä, ‘Matikolä padare ingwe gaabe ca weene lica page näpänepeye cebine. Cuta puma cita ca matikolä padare ingwe gaabe ca weene cääri cuta page näpänepeye cebine.’ Tabe cuta jüicige egä, ‘Apu gyene, ingle cane Babe bau me ädenine.’

¹⁸ Ngena gyene ingle teeme ai ‘matikäli padare ingwe gaabe ca’ mene täapume. Mine umle lica gemi, tabe ngena täapume jüicenige.”

¹⁹ Yeesu umle äbitige, egä teepi singi peei poto cidi me ätemlame, siige tabe jejemige egä, “Weene nää pui poto cidi me ngene jotwaniniye, cane lipu jüininine egä, ‘Matikäli padare ingwe gaabe ca weene lica cebine pa näpänepeye. Cuta puma cita ca matikäli padare ingwe gaabe ca weene cuta cääri cebine pa näpänepeye.’

²⁰ Cane toraca jijenininine, egä weene ele pingeni-tnipi, yepä ätrunga cäco biname cina gege pagege. Weene ngenecu mäpu cama pinajipi, yepä weeme peei ngenecu mäpu te gege me pa lateplingtepi.

²¹ Magebi te liba bägrä ärngime läbituge, tabe ngenecu mäpu birige, ingle pui padare cabu baborage pita ne jaasicnantuge. Yepä liba bägrä ne jäärnguge, tabe pita ngene jwäätrimaluge, ingle tabe gege birige, bägrä te lipu laplimluge ai gawecewe cabu me.

²² Cuta pepu gyene weeme täapume, weene page ngenecu mäpu cama gemi, yepä cane weebibine cääri pa jipänipene. Piba weene gege taatu pinajipi, siige nuuja te äblicäco gyene weebibine pui gege uutekra.

²³ Pui padare cabu weene cebine lica pagege ätemla nuuja gwidape poto cidi me. Cane toraca jijenininine, egä weene liba ngena täapume yäätinäruye Babe ne cäme ngii cabu, tabe icärininuge.

²⁴ Weene Babe ne lica ituge ätineru nuuja gwidape täapume cäme ngii cabu ngälu page. Itinärepeye, siige weene pa jepänepeye piba weeme gege te babo pa läbitepi.”

Yeesu Gawecewe Mule bine Epremalemige

25 “Cane ngene ca agli mene ca bii jjanininine weebibine ai mule poto cidi me. Yepä padare te pa tädepi, cane liba ngene ca agli mene ca lica pagege jajanena weebibine yepä cane pajecurage page jijanipene căme Babe poto cidi me.

26 Pui padare cabu weene weemămu irecu pa pătumutanipeye Babe bau me căme ngii cabu; siige cane lica jjenininine, egă cane pagege weeme täápume irecu átumuta Babe bau me,

27 Ingle Babe te teemămu singi gyene weeme täápume. Tabe naace popi singi gyene weeme täápume, ingle weene singi ituge căme täápume piyepu weene ituge ätru-nga, egă cane Acejiyame bau ca tädujine.

28 Cane Babe bau ca tädujine ai gawecewe cabu me, siige page cane ai gawecewe ne sebmalenine, acnenutenine Babe bau me.”

29 Puma cita ca abiberăja băgră cina Yeesu ne jejisi egă, “Maane siige page pajecurage jicenenemite, lica ngene ca agli mene ca.

30 Page cine siige umle häbitinago, egă maane umle gäte iyeta gwidape. Maane niinäce umle läbitute biname cina singi ngena täápume ätemlame. Peei name pi cine siige jitrungenisi, egă maane Acejiyame bau ca itu tädujite.”

31 Yeesu jejemige teebibine egă, “Weene siige page jitrungeniye.

32 Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtige – weene liba eplidnäreniye weeme yepäyepä bime mete me, cebine taatu nabmaleniye. Yepä cane taatu lica gäne, căme Babe pisi nyene cane cama.

33 Cane naace name pi weebibine iyeta ai mene bii jjanininine egă weene căme cabu ca poode ne păpăname. Ai gawecewe cabu weene măpu bine jääpănanemuye, yepä wălu gone äbita, cane gawecewe mule bine ituge apremela.”

17

Yeesu Ireclu Ätumutenige Abiberăja Băgră bime täápume

1 Yeesu liba mene iicema iyeta apirige, tabe ire acitige cabucewe me, jicige egă, “Babe, căme padare te biiri tatyaramtige. Maane biname bime bau me eboclomtepi, egă cane măăme Băgră lipu jamyacu apaclyera cama gäne piba cane biname bime cabu me pagege aboclomta, egă maane lipu jamyacu apaclyera cama gäte.

2 Maane cebine conocăco itu năcărepete iyeta biname bine waadename naace täápume cane iyeteta ireclota ceerame iyeta eei biname bine, maane lui ituge ceera cebine.

3 Lui cina umle gemi maane, lui säte yepä taatu toraca Acejiyame piyepu cuta lui cina umle gemi cane, Yeesu Keriso, maane lui ne ai gawecewe cabu me nätyepujite, teepi uja iyeteta ireclota cabu me bebăcnisi.

4 Babe, cane măăme jamyacu apaclyera ne ituge aboclomta ai gawecewe cabu, ingle cane siige bepirine, maane lui kaakesea itu năcărepete cane te wawename.

5 Babe, măăme opo gaabe je maane pui yepä jamyacu apaclyera năcărepi, căme lui apaclyera puga ge, cane liba maane cama jage ägedname niinäce gaabe me.

6 Cane ai biname bine umle ituge wawena măăme poto cidi me, maane lui ituge äjäcra căme täápume ai gawecewe cabu ca. Teepi lui măăme biname ge, yepä cebine itu năcărepete maane. Teepi măăme mene ituge ätrunga,

7 siige page teepi umle gemi, egă iyeta maane lui ituge ceera cebine, măăme bau ca gemi.

⁸Maane lui mene itu năcărepete cebine, cane teebibine ituge jajanena, siige teepi becatisi. Teepi umle gemi, egă toraca gyene, egă cane măame bau ca itu tādujine. Teepi jitrungenisi, egă maane te cebine itu nătyepujite.

⁹Cane irecu ātumutenine teeme tǎapume. Cane lica irecu ātumutenine biname bime tǎapume, lui cina icrajenige gawecewe mule cabu, yepă cane ai bime tǎapume irecu ātumutenine, maane lui ituge cebine ceera, ingle teepi mǎami nemi.

¹⁰Iyeta lui cina cǎmi nemi, cuta mǎami nemi; piyepu lui cina mǎami nemi, cuta cǎmi nemi. Biname cina teeme cabu ca jǎapǎnusi, egă cane lipu jamyacu apaclyera cama gǎne.

¹¹Babe, cane siige page mǎame bau me ādenine. Cane ai gawecewe cabu lica pa nanajepi, yepă teepi ama pagege. Miijirage Babe, maane miiji mǎame ngii me kokre ca ire atwemame teebibine, lui ngii maane ituge cebine ceera, piba teepi yepă ābitame, mine liiyepu yepă gegi.

¹²Cane liba taatu aga ge teta cama, cane teebibine cǎngena ire jaatwemune mǎame ngii me kokre ca, maane lui ngii cebine ituge ceera. Cane ituge cǎngenarage teebibine ire atwema, siige nuuja te lica ituge apesera, yepă pui taatu gyene, lui te miiji otni niija puupu cabu me naace tǎapume Oogǎrǎneji mene te toraca me ābitame.

¹³Babe, cane page ādenine mǎame bau me. Cane ai mene naace tǎapume jiičenemine, cane liba taatu ai gawecewe cabu je, egă cǎme gege te teeme cabu babo ābitame.

¹⁴Cane mǎame mene ituge jajanena teebibine, siige ai gawecewe muleyame biname cina teebibine jǎamugetnemusi, ingle teepi gawecewe me lica gemi epu pana, cane lipu ai gawecewe me lica gǎne.

¹⁵Cane lica naawejanenine maane teebibine āsecreraime ai gawecewe cabu ca, yepă cane naawejanenine maane teebibine awecetnǎrame Satani te oomlana wǎlu pi.

¹⁶Teepi ai gawecewe me lica gemi cane liiyepu.

¹⁷Mǎame mene ca lui toraca gyene, maane teebibine mara me jewenemepi mǎame tǎapume.

¹⁸Maane cebine lipu itu nătyepujite ai gawecewe cabu me, cane cuta piyepu teebibine ituge ātyepa ai gawecewe cabu me.

¹⁹Cane temiji pi cǎme ireclota ecitenine mǎame ime cabu naace tǎapume teepi cuta toracarage mara me ābitame mǎame tǎapume.”

Yeesu Irecu Ātumutenige Iyeta Ātrunga Biname bime tǎapume

²⁰“Cane ai abiberǎja bǎgrǎ bime tǎapume taatu irecu lica ātumutenine, yepă cane cuta irecu ātumutenine eei bime tǎapume, lui cina cebine pa nǎtrungepesi teeme aitneja name pi.

²¹Cane irecu ātumutenine naace tǎapume teepi yepă me ābitame epu pana maane Babe te lipu cǎme cabu, cuta cane liiyepu mǎame cabu. Cane irecu ātumutenine, egă teepi cuta mine cama yepă me ābitame naace tǎapume ai gawecewe muleyame biname cina piba ātrungame, egă maane te nătyepujite cebine.

²²Cane teebibine yepă jamyacu apaclyera ituge ceera, maane lui năcǎrujite cebine, naace tǎapume teepi yepă me ābitame mine lipu yepă gegi.

²³Cane teeme cabu pisi nǎne, maane cǎme cabu pisi nǎte teepi piba toraca yepă ābitame. Siige piba ai gawecewe muleyame biname cina umle ābitinisi, egă maane te itu nătyepujite cebine piyepu maane te singi ituge teeme tǎapume, maane lipu singi ituge cǎme tǎapume.

²⁴ Babe, maane cebine ai abiberäja bägrä itu näcärepete, siige cane singi gäne teepi cane cama lenajame, cane luma pagege lenaja, cuta cane singi gäne teepi päpäname jamyacu apaclyera ne, maane lui cebine ituge ceera, ingle maane niinäce singi ituge căme täápume, ingwe ca ai gawecewe ne jewenujite.

²⁵ Conocăco Babe, ai gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi maane, yepä cane umle gäne maane piyepu ai cina umle gemi, egä maane te cebine itu nätyepujite.

²⁶ Cane meebine ituge awabudnita teeme bau me, cuta cerămu naawabudnăjinine naace name pi, egä määme lui singi pisi nyene căme täápume teeme cabu cuta lenajame cuta cane teeme cabu lenajame.”

18

Yeesu ne Joomlisi

(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53)

¹ Ai irecu ätumuta mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi Kidrona calame ne yuurisi. Calame nuuja poto doro ca puga ge calwacupı cewe. Yeesu abiberäja bägrä cama piyeme ädige.

² Teeme budre me awaba biname Yuuda, tabe cuta umle ge pui cewe, ingle Yeesu teeme abiberäja bägrä cama bucurage gääbu labasecretnininusi puma.

³ Puma cita ca Yuuda tädige pui calwacupı cabu me. Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina teta cama jityepimisi yepä sange cubu biname bine piyepu poto iiwäreja mete awamuta biname bine. Teepi lampa piyepu ngale bine ewadimisi. Teeme cuta cubu gwidape puga ge.

⁴ Yeesu umle ge ngena te äbitenige teeme täápume, peei name pi tabe niinäce gaabe me awetântige, jejemige egä, “Weene laati ne jirngeniye?”

⁵ Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngeni.” Yeesu jejemige egä, “Cane age säne.”

Pui biname bime sobe cabu cuta Yuuda puga ge, Yeesu ne budre täápume awabayame biname te.

⁶ Yeesu liba apu jejemige egä, “Cane age säne.” teepi ingwe gaabe me äsininisi, siige iframetne-malemige gawe cabu me.

⁷ Yeesu cääri itemlimige egä, “Weene laati ne jirngeniye?” Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngeni.”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane nata uja bii jijinine, egä cane age säne. Yoo, weene liba cebine năngeniye, weene ire taatu jicranemeye ai cina otnime.”

⁹ Apu toraca me bäbitige teeme niinäce gaabe mene te egä, “Cane nuuja ne lica ituge apesera, maane lui ituge cebine ceera.”

¹⁰ Simona Peteru me cubu turikä puga ge, siige tabe sisatige, jelăcnutige yepä biname me camu poto tablame ne iyeta. Tabe lui iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä, ngii Malkus tage.

¹¹ Yepä Yeesu Peteru ne jejige egä, “Isinglanti cubu turikä ne siiti bora me. Nää, maane apu naangenige, egä cane singi gäne ucraname ai mäpu cabu ca, căme Babe te lui mäpu cebine ituge ceera?”

Yeesu ne Ecanisi Anas bau me Ätemleja täápume

¹² Cubu biname, teeme mope biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname, teepi Yeesu ne joomlisi, seea ca jetäyisi,

¹³ siige ecanisi Anas bau me. Anas lui sasa mope iiwäreja biname ge, Kayapa me gite ge. Kayapa tage pui kămäge cabu iiwäreja mope biname.

14 Tabe peese nyene biname, lui te Israela biname bine jejemige egä, “Ai lui miiji gyene yepä biname te budre äbitame iyeta biname bime tääpume.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:69-70; Mareko 14:66-68; Luuka 22:55-57)

15 Simona Peteru piyepu nuuja abiberäja bägrä, teepi Yeesu ne ingwe icwäsi. Iiwäreja mope biname te umle ge pui nuuja abiberäja bägrä, peei name pi tabe Yeesu cama abacitige iiwäreja mope biname me mete caale ngalebora me.

16 Peteru caale kaake poto ca imyemutige. Puma cita ca pui nuuja abiberäja bägrä, iiwäreja mope biname te lui poto cidi me umle ge, tabe tacnenutige, grana ire atwi ngulebägrä ne jojige, siige Peteru ne sisinglantige caale ngalebora me.

17 Puma cita ca pui grana ire atwi ngulebägrä te Peteru ne itemlige egä, “Nää, maane pui biname me abiberäja bägrä yepä gäte?” Peteru jojige egä, “Eewe, cane lica.”

18 Pui lui gäbu padare ge. Kaakesea bägrä piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina uliobo yuungisi, siige gäbu jemajimige. Peteru cuta puga ge teeme sobe cabu gäbu jemajige.

Iiwäreja Mope Biname te Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Luuka 22:66-71)

19 Iiwäreja mope biname te Yeesu ne itemläjige teeme abiberäja bägrä poto cidi me piyepu teeme abiberäja mene poto cidi me.

20 Yeesu teebine jejige egä, “Cane pajecurage biname bine jaajananemune piyepu yaabiberäjimune abasecretna mete cabu ta piyepu iiwäreja mete cabu, iyeta Israela biname cina liiyeme labasecretnaninusi. Cane nuuja mene ogä lica ituge iicana.

21 PEEI name pi maane ngeno me cebine nätemlite? Pui bine itemlimi, lui cina yäatecjanimuge, cane ngena ituge jajanena. Teepi umle gemi, cane ngena ituge iicema.”

22 Yeesu ai mene liba jiiicige, yepä awamuta biname lui tage teeme gome, ime ca maapace gome yoororige, jejige egä, “Iiwäreja mope biname gyene tabe. Maane lipulipu mene jejite teebine!”

23 Yeesu jejige egä, “Cane liba niyaniya jiiicine, nawabudniti, ngena gyene niya. Yepä cane liba conocäco jiiicine, maane piba ngeno me cebine noorrite?”

24 Piba Anas Yeesu ne ätäyäneji jityepige iiwäreja mope biname Kayapa bau me.

Peteru Cääri Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:71-75; Mareko 14:69-72; Luuka 22:58-62)

25 Simona Peteru camu aclajuteji ge puga uliobo gome, gäbu jemajige. Lui biname cina aclajuteji ge teta cama, jėjisi egä, “Nää, maane age säte nuuja teeme abiberäja bägrä?” Yepä tabe jeinige, jejemige egä, “Eewe, cane lica.”

26 Iiwäreja mope biname me kaakesea biname bime yepä te, pui me ingle biname Peteru lui me tablame jeläcnutige, tabe Peteru ne itemlige egä, “Cije cane meebine lica nääpänine teta cama calwacupi je?”

27 Peteru cääri jeinige, siige piba taatu paulo te ala sengenige.

Pilato Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 27:1-2; Mareko 15:1-5; Luuka 23:1-5)

²⁸ Yeesu ne iiwäreja mope biname Kayapa me mete cabu ca isatisi, Rooma gabmani babo biname ngii Pilato bau me ecanisi. Pui lui krokerage ge. Israela biname cina lica ebäcnisi Pilato me mete cabu me, inge teeme täápume cude gyene äsuplengta deedei loolo, teepi liba yäabäcnusi biname me mete cabu me, lui Israela biname lica ge.

²⁹ Siige Pilato asatige mete cabu ca teeme bau me, itemlimige egä, “Weene ai biname ne ngeno me secaniye cäme bau me? Tabe ngena niiya ne ituge wawena?”

³⁰ Teepi jejisi egä, “Tabe liga conocäco cirege, cine piba mäame bau me lica cire saacanejisi.”

³¹ Pilato jejemige egä, “Yoo siige, weene ecaneye, weemämu eblawäjepeye weeme cotre ibi.” Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, “Cime conocäco lica gyene biname ne budre me acitame.”

³² Ai te naace täápume äbitige Yeesu me niinäce gaabe mene teeme budre gaabe poto cidi me toraca me äbitame.

³³ Piba Pilato acenutige teeme mete cabu me, Yeesu ne ala tesoglicige teeme bau me otnime, siige itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?”

³⁴ Yeesu jejige egä, “Maane nää mäame ngene atwanena mene jiiците, coo nuuja cina bii naajisi meebine?”

³⁵ Pilato jejige egä, “Ebägä cane Israela biname gäne. Peei lui weemerage biname piyepu teeme modamoda iiwäreja biname, lui cina naacanisii meebine cäme bau me. Maane ngena niiya ne itu tewenumete?”

³⁶ Yeesu jejige Pilato ne egä, “Cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne. Cane liga teeme pana cirege, cäme kaakesea bägrä cina cire larnginejisi, cebine lica cire nabmalejisi Israela biname bime ime cabu. Yepä cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne.”

³⁷ Piba Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää siige toraca gyene, egä maane mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane nata peega bii najite egä, ‘Maane mope biname gäte’. Cane aplimlujine piyepu ai gawecewe cabu me naace täápume tädujine biname bine jajanename, egä ngena gyene toraca. Laatibi toraca mene ibi yaacrajuge, teepi nätecijusi cebine.”

³⁸ Pilato Yeesu ne jejige egä, “Ngena gyene toraca?”

Pilato Yeesu ne Budre me Jitraniige

(Matayo 27:15-31; Mareko 15:6-20; Luuka 23:13-25)

Puma cita ca Pilato asatige mete cabu ca biname bime bau me, jejemige egä, “Cane nuuja inge ne lica jepänine teebine budre me atraname.

³⁹ Yepä ai lui mule gyene egä cane äsuplengta soriyomu padare cabu yepä biname ne asatame krokeciye mete cabu ca weeme täápume. Weene nää singi gemi cane Israela biname bime mope biname ne asatame?”

⁴⁰ Biname cina ala abayaninisi egä, “Eewe, tabe lica! Cine singi maane Baraba ne asatame!” Baraba lui cubucubu biname ge.

19

¹ Piba Pilato jejemige Yeesu ne acaname adnana täápume.

² Cubu biname cina pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täápume piyepu ciriyäciriya cäbletääpe ca esigreräjisi. Teepi ai ne ätutena pana jewenisi, egä tabe babo mope biname gyene.

³ Piba teepi seclige teeme bau me, jewablisi egä, “Sebore Israela biname bime mope biname,” siige ime ca yoororisi.

4 Puma cita ca Pilato cuta cääri asatige teeme mete cabu ca, biname bine puutucu je jejemige egä, "Weene ire! Cane teebine sisatenine weene päpäname, egä cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine atraname budre tääpume."

5 Puma cita ca Yeesu tasatige. Pägepäge seeasea puga ge teeme mope cabu piyepu pui ciriyäciriyä cäbletääpe cama ge tabe. Pilato jejemige egä, "Jepäneye, age sena biname!"

6 Liba modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina teebine jepänisi, teepi ala abayaninisi egä, "Baarge uli cabu jibyecreye! Baarge uli cabu jibyecreye!" Pilato teebibine jejemige egä, "Weene weemämu ecaneye teebine, baarge uli cabu jibyecreye. Cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine budre me acitame."

7 Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, "Cime cotre te jüicenige, egä tabe miiji budre äbita, ingle tabe itu tainanumi Acejiyame me Bägrä ca."

8 Pilato liba itecijige ai mene, tabe baborage wälu äbitige,

9 abacitige mete bora me. Tabe puga Yeesu ne itemlige, "Maane luma cita ca gäte?" Yepä Yeesu bojäcu ge, nuuja mene lica jüicige.

10 Pilato jejige egä, "Nää, maane singi lica gäte cäme mene awecnistame? Cije maane umle lica gäte, egä cäme conocäco pisi nyene meebine asatame coo baarge uli cabu acitame?"

11 Yeesu jejige egä, "Määme conocäco ebä lica cirege, Acejiyame te liba lica cire nääcäreji meebine, peei name pi laati te cebine nacitige mäame ime cabu, teeme niya lui baborage gyene."

12 Pilato liba ai mene itecijige, tabe naabe liga äbitanige Yeesu ne asatame, yepä Israela biname cina ala abayaninisi egä, "Maane liba teebine sisatenite, maane Rooma gawe babo mope biname Siisa me biname lica gäte. Lui biname te lainuge mope biname ca, tabe Siisa ne yääcisärmutuge."

13 Pilato liba itecijige biname cina apu ala abayana je, tabe puma cita ca Yeesu ne sisatige, ädige, adnatige emä, biname bine luma jaatranimusii. Pui puupu lui kula ca acwabäneji ge, peei name pi einenisi 'Kula Puupu' ca. Heberu mene ca lui egä 'Gabata'.

14 Ai mule te äpletnutige bimu duusa poto cidi me, äsuplengta trii bimu me niinäce gaabe ca lui bimu ge. Pilato Israela biname bine jejemige egä, "Peese nyene weeme mope biname."

15 Teepi ala abayaninisi Pilato bau me egä, "Budre me egli, budre me egli! Baarge uli cabu jibyecreye!" Pilato teebibine itemlimige egä, "Cije weene singi gemi cane weeme mope biname ne baarge uli cabu me äbyecrame?" Modamoda iiwäreja biname cina jejisi egä, "Cime nuuja mope biname lica gyene, yepä Siisa sine!"

16 Puma cita ca Pilato Yeesu ne ecitige teeme ime cabu teepi teebine baarge uli cabu acitame.

*Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi
(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43)*

Puma cita ca teepi Yeesu ne ecanisi.

17 Tabe teeme baarge uli ne teemämu ecanige. Teepi atyarige cewe me lui ne einenisi 'Mopekaake Cewe' ca, Heberu mene ca lui 'Gologota'.

18 Teepi puga teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Neeneni biname bine cuta puga jääbyecrisi teeme gome, yepä lui nuuja poto ca cuta yepä lui nuuja poto ca, siige Yeesu teeme cole je.

¹⁹ Pilato jejemige oogärame egä, YEESU NASARETA CEWEYAME, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME, siige pui mene äbyecrame baarge uli cabu Yeesu me mope gome.

²⁰ Bucurage Israela biname cina ecnemisi pui mene bine, ingle lui puupu cabu jibyecrisi, cudecewe lica ge babo cewe gome ca. Pui mene lui oogäräneji ge Heberu mene ca, Latin mene ca, Griik mene ca.

²¹ Modamoda iiwäreja biname cina jejisi Pilato ne, “Maane ngeno me yoogärite egä, ‘Israela biname bime mope biname.’ Maane cire yoogärejite egä ‘Ai biname te teemämu lainuge Israela biname bime mope biname ca.’”

²² Pilato jejemige egä, “Cane ngena bii byoogärine, pepu yaanajepi!”

²³ Cubu biname cina liba Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi, peei ingwe gaabe ca teepi teeme cäbletääpe bine jewadimisi, jebelanemisi, foomi tomi bine jebenimisi, ingle teepi foomi biname ge. Puga ge nuuja cäbletääpe, lui mucmucu ge, äswäräneji deedi lica ge, Yeesu lui asigräneji yaacananuge ngalebora ca.

²⁴ Teepi jicisi egä, “Mine ai ne gone yäädericusi, yepä mine ngii cama kula bine yisabäjenenemisi päpäname, egä laati te ecatenige.” Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene te egä, “Teepi cäme cäbletääpe bine jebelanemisi, piyepu bääclena äbäclaninisi cäme yepä cäbletääpe täapume.” Yoo, cubu biname cina pepu jewenisi.

²⁵ Yeesu me baarge uli gome jeclajutemige teeme mage, piyepu teeme mage me maade, cuta Kloopa me coga Mariya piyepu Mariya Magadala ceweyame magebi.

²⁶ Yeesu liba jopänige teeme mage ne ämyemuteji teeme baarge uli gawe me pui abiberäja bägrä cama, tabe lui täapume babo singi, siige tabe teeme mage ne piba jojige egä, “Yääye, ire määme bägrä peese nyene määme gome!”

²⁷ Piba tabe pui abiberäja bägrä ne jejige, “Ire, määme mage peeto nweni!” Peema cita ca pui abiberäja bägrä te ocanige Yeesu me mage ne teeme mete me lenajame.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49)

²⁸ Yeesu umle ge, egä teeme kaakesea ne bepirige. Naace täapume Oogäräneji mene te toraca me äbitame tabe jicige egä, “Cane niye mäne.”

²⁹ Caapocapo waina niye puga ge. Puma cita ca yepä biname te waarpopale pana gwidape ne yuiglenutige pui waina niye cabu me, cusopi suru ca jigadige, ewepäntige, Yeesu me tage cabu ecitige,

³⁰ siige tabe enige. Piba ingwe ca tabe jicige egä, “Iyeta cäme kaakesea bine siige hiiri bepirimine.” Piba teeme mope te ergo ecirige, siige tabe budre äbitige.

Yeesu ne Drawace Gome Jigadisi

³¹ Pui lui Israela biname bime Sabade amacetnäja bimu ge, peei name pi teepi eclige Pilato ne jajime, egä lipu gyene baarge uli cabu lui nesae biname bime pupuwace kaake bine acnapecame piyepu budrekaake bine ätrungame. Teepi singi lica Sabade bimu te puma wawename budrekaake bine atacwäneji baarge uli cabu, ingle pui Sabade lui baborage bimu ge teeme täapume.

³² Puma cita ca cubu biname cina eclige, Yeesu cama lui neeneni biname bine jääbyecrisi, teepi teeme pupuwace kaake bine icnapimisi.

³³ Teepi liba seclige Yeesu bau me, teepi teebine jepänisi budre, peei name pi teeme pupuwace kaake bine lica ääcnäputisi.

³⁴ Piba teeme yepä te kalaku ca jigadige teebine drawace gome. Pui dupe cabu ca uudi piyepu niye cina tapiräsi.

³⁵ Yoo lui te ai ne jepänuji, tabe jeitnäjenige naace täápume weene cuta piba ätrungame. Tabe ngena jeitnäjenige, toraca gyene. Tabe umle gyene, egä tabe toraca mene jiićenige.

³⁶ Peei cina äbitininisi ai Oogäräneji mene te ibibi äbitame egä, “Teeme nuuja kaake ne lica pagege ägäbuta.”

³⁷ Cuta nuuja gome jiićenige egä, “Teepi teebine ire jetwenisi, kalaku ca lui ne drawace gome jigadisi.”

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(*Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56*)

³⁸ Ai ingwe gaabe ca yepä biname ngii Yoosepa, Arimatea cewe biname, te ädige Pilato bau me. Tabe cuta peese nyene yepä Yeesu me abiberäja bägerä. Yepä tabe cabucabu lica jitrungige, ingle tabe wälu ge Israela modamoda biname bime täápume. Tabe Pilato ne itinärige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame. Pilato teebine ‘yoo’ mene jejige, siige Yoosepa ädige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame.

³⁹ Yepä biname ngii Nikodemo, tabe peese nyene Yeesu ne lui te ciiye cabu yäädärepi, tabe cuta tädige piyeme. Tabe secanige teeti kilo miijirage lengolengo ngängye, lui wawenäneji ge miira uli ngedo ca piyepu aloe uli migi ca.

⁴⁰ Teepi Yeesu ne itrungentäsi, cäbletääpe bine ipyacemäsi pui ngängye ca, siige tope etnäsi. Israela biname cina apu jaawenimusi teeme budrekaake bine gape cabu acrame.

⁴¹ Pui puupu gome Yeesu ne luma baarge uli cabu ecitisi, calwacupi puga ge. Pui calwacupi cabu kula bora uureji ätruna cäco gape puga ge.

⁴² Ingle Sabade bimu me amacetnäja bimu ge, peei name pi teepi puma ecitisi, ingle pui gape lui teeme budre puupu mameta ge.

20

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(*Matayo 28:1-8; Mareko 16:1-8; Luuka 24:1-12*)

¹ Sande krokerage baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi te piba oclige gape ängrärame, siige jepänige, egä baborage kula te apeträngteji gyene gape grana gome ca.

² Puma cita ca tabe uuwamenamena oclige Simona Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägerä bau me, Yeesu lui täápume baborage singi, siige jaajige egä, “Teepi mime Yageyame ne becatisi gape cabu ca. Cine umle lica gemi, teebine luma bii becitisi?”

³ Piba Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägerä aacliche gape cabu me.

⁴ Teepi niinäce yepä ibi uuwamäsi, yepä pui nuuja abiberäja bägerä te Peteru ne itucärige, siige niinäce atyaramtige gape gome me.

⁵ Tabe äcupige, apepmalige gape bora me, bulubulu cäbletääpe bine jepänimige, yepä tabe lica abacitige.

⁶ Teeme ingwe ca Simona Peteru te tädige, siige gaabe ta abacitige gape bora me. Tabe jepänimige bulubulu cäbletääpe bine puma, Yeesu ne lui ca tope setnumesi,

⁷ cuta cäbletääpe ne jepänige, teeme mope ne lui ca tope setnumesi. Pui cäbletääpe lui mara gome enajige, lica poto cäbletääpe luma. Pepu tope enajige, Yeesu me mope ne lipu setnumesi.

⁸ Piba pui nuuja abiberäja bāgrā, lui te niinäce atyaramtige, tabe cuta abacitige. Tabe liba jepänige iyeta, siige tabe piba jitrungige.

⁹ Teepi camu umle cāco aanajige, Oogārāneji mene te lipu jiicenige, egā tabe budre cabu ca cirege arpinenta.

¹⁰ Puma cita ca abiberäja bāgrā cina acnenutāsi mete me.

*Yeesu Aboclomtige Mariya Magadala Ceweyame Magebi bau me
(Matayo 28:9-10; Mareko 16:9-11)*

¹¹ Mariya puga ge ele cama aclajuteji gape grana gome. Tabe liba ele cabu camu ge, tabe piba apepmalige gape cabu me,

¹² neeneni Acejiyame me mename seemo bine jääpänige adnatāneji ge pui puupu cabu, Yeesu ne luma secitumesi. Teepi bulubulu cābletāāpe asigrāreji ge. Nuuja te lui mopingle jage, nuuja te lui ernge gome jage, siige teepi Mariya ne jojāsi egā,

¹³ “Magebi, maane ngeno mäte ele?” Tabe jaajige egā, “Teepi cāme Yageyame ne becatisi. Cane umle lica gāne baa luma becitisi.”

¹⁴ Ai mene ingwe gaabe ca tabe atatrungtige, jepänige Yeesu ne aclajuteji, yepā tabe teebine opo lica ewatnige.

¹⁵ Yeesu utemlige egā, “Magebi, maane ngeno mäte ele? Laati ne jirngente?” Mariya apu jongige, egā calwacupi ire atwi biname ge, peei name pi tabe jejige egā, “Babo biname, maane liga Yageyame ne becatite, cebine naji, maane luma bii becitite, cane piba oclenine acatame.”

¹⁶ Yeesu jojige teebine egā, “Mariya!” Piba Mariya cāāri atatrungtige, teebine jejige Heberu mene ca egā, “Raboni.” Peei lui egā ‘Abiberäja biname.’

¹⁷ Yeesu Mariya ne jojige egā, “Gone cebine noomlute, ingle cane camu gāne cāro Babe bau me otni. Maane āte ocli cāme abiberäja bāgrā bime bau me, jejemepi, egā cane ādenine teeme bau me, lui sine cāme Babe piyepu teeme Babe, cāme Acejiyame piyepu teeme Acejiyame.”

¹⁸ Piba Mariya Magadala cewe magebi te oclige, teeme abiberäja bāgrā bine jejemige egā, “Cane Yageyame ne bii jepänine,” piyepu tabe jejemige Yeesu teebine ngena jojige.

*Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bāgrā bime bau me
(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49)*

¹⁹ Pui Sande māmleteca me abiberäja bāgrā cina abasecretnige yepā mete cabu me, siige gaabe armeji ge Israela modamoda biname bime wālu name pi. Yeesu puma cita ca tādige, teeme cole je jeclajutige, jejemige egā, “Poode weene cama yaanajege!”

²⁰ Ai mene iicema ingwe gaabe ca tabe teeme ime aaboclomtige teeme bau me cuta drawace ne eboclomtige. Abiberäja bāgrā cina babo gege ge, teepi lipu Yageyame ne jepānisi.

²¹ Piba Yeesu cāāri jejemige egā, “Poode weene cama yaanajege! Cāme Babe te lipu cebine nätyepuji, cane pepu jityepininine weebibine.”

²² Puma cita ca tabe buuwemope ne jipwālutige teeme bau me, jejemige egā, “Aceji Seemo ne ecateye!”

²³ Weene liba biname ne jaajuye egā ‘Māāme niiya mule ācisājeji gemi,’ siige tabe kālyā läbituge. Yepā weene liba jaji cāco peei mene, tabe piba kālyā lica läbituge.”

²⁴ Tooma, twelb abiberäja bägrä bime yepä, lui ne einenisi 'Päädepäde' ca, tabe poto abiberäja bägrä cama lica ge pui tomi cabu, Yeesu liba teeme bau me aboclomtige.

²⁵ Teepe Tooma ne jejisi egä, "Cine Yageyame ne biiri jepänisi." Tooma jejemige egä, "Cane ebä jitrungininine weebibine, cane liba toto dupe bine jääpänenine teeme ime cabu, piyepu ime kukluta aacitenine piyeme, cuta liba ime ecitenine teeme drawace cabu."

²⁶ Seben bimu ingwe gaabe ca abiberäja bägrä cina cääri abasecretnige yepä mete me. Tooma cuta puga ge. Gaabe armeji ge, yepä Yeesu abacitige, jeclajutige teeme cole je, jejemige egä, "Poode weene cama yaanajege!"

²⁷ Puma cita ca tabe Tooma ne jejige egä, "Maane ire cäme ime cabu me! Määme ime kukluta taaciti ama cäme ime dupe cabu, cuta drawace cabu määme ime seciti. Gone ätrunga cäco naanajuge, yepä maane müji ätrunga!"

²⁸ Tooma Yeesu ne jejige, "Cäme Yageyame, cäme Acejiyame!"

²⁹ Yeesu teebine jejige egä, "Maane ätrunga gäte page, maane lipu näpänite cebine. Gege gemi eei biname, päpäna cäco je lui cina ätrunga."

Ai Peba me Ingle Ngena Gyene

³⁰ Yeesu bucurage poto ciitaca mule bine jewenimige teeme abiberäja bägrä bime irewale je, yepä teepe oogäräneji lica gemi ai peba cabu.

³¹ Ai bine ituge oogäretnäja weene piba ätrungame, egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame me Bägrä gyene, siige weene liba birige ätrunga, weene piba iyeteta ireclota ne jääpänuye.

21

Yeesu Aboclomtige Seben Abiberäja Bägrä bime bau me

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bime bau me cääri aboclomtige Tiberiya sawa gome. Peei mule lui apu gyene:

² Simona Peteru piyepu Tooma, lui ne 'Päädepäde' ca einenisi, piyepu Natanaela Kaana cewe biname Galilaya probins cabu ca piyepu Jebedayo me bägrä neeneni, cuta nuuja abiberäja bägrä neeneni, iyeta teepe puga ge.

³ Simona Peteru poto bine jejemige egä, "Cane cibubade me lädene." Teepe jejisi egä, "Cine cuta naclenige maane cama." Piba teepe eclige, poo cabu me acetnäriige, yepä pui ciye cabu teepe nuuja cibi ne lica joomlisi.

⁴ Krokerage bimu te liba tajarige, Yeesu niye ligiligi jeclajutige, yepä abiberäja bägrä cina opo lica ewatnisi teebine.

⁵ Piba tabe itemlimige egä, "Cäme binamewale, cibi bine weene lica bii joomlemiyee?" Teepe jejisi egä, "Eewe, cime nuuja gwidape lica gyene."

⁶ Tabe jejemige egä, "Weeme net ne ijareye poo camu poto cidi ca, piba weene cibi bine joomlenenimiyee," siige teepe net ne pui poto cidi me ijarisi piyeme. Mäpu name pi teepe äblicäco ge net ne aswecla poo cabu me acenutame, ingle bucurage cibi bine joomlemige.

⁷ Puma cita ca pui abiberäja bägrä, Yeesu lui täapume babo singi ge, Peteru ne jejige egä, "Ai lui Yageyame sine." Simona Peteru liba itecijige, egä Yageyame sine ai, tabe cäbletääpe ca amlenaltige, ingle tabe cäbletääpe bine iirecäneji ge, siige piba niye cabu me uuplige doro atwangame.

⁸ Poto abiberäja bägrä cina poo ne sewäcisi doro me, net ne cuta selädniisi teeme cibi cama, ingle teepe cudecewe lica ge doro cabu ca, yepä hanred miita pana padare ge doro oomlaname.

⁹ Teepe liba poo cabu ca ärpige, teepe jepänisi egä cibi muye wiiryere cabu puga ge piyepu buluduu cuta puga ge.

10 Yeesu jejemige egä, “Sewademeye poto cibi, weene lui bine joomlemiye.”

11 Yoo, poo liba doro jage, Simona Peteru acenutige poo cabu me, net ne piba selädnige doro me bucurage modamoda cibi cama. Pui lui yepä hanred fiftitri cibi ge. Ngänuge puu bucurage cibi, yepä net te lica äderäriige.

12 Yeesu jejemige egä, “Naaclege deedei äbitame.” Abiberäja bägrä cina wälu ge ätemlame egä, “Maane laasi näte?” ingle teepi umle ge, egä ai lui Yageyame sine.

13 Puma cita ca Yeesu ädige, buluduu sewadige, teebibine ecäranemige piyepu cibi ecäranemige.

14 Ai lui Yeesu nesae me aboclomtige abiberäja bägrä bime bau me, tabe liba budre cabu ca arpinantige.

Yeesu piyepu Peteru

15 Teepi liba deedei äbita siige, piba Yeesu Simona Peteru ne itemlige, “Simona Yoane me bägrä, mäame singi căme täápume nää baborage gyene ai poto bime singi cabu ca?” Tabe jejige egä, “Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume.” Yeesu teebine cuta jejige, “Maane căme maamoi bine cängena engäremepi!”

16 Puma cita ca tabe neeneni me itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte căme täápume?” Peteru jejige, “Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume.” Yeesu jejige, “Maane căme maamoi bine ire natwemepi.”

17 Puma cita ca tabe nesae gäabu me cuta itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte căme täápume?” Peteru ngenecu mäpu me äbitige, ingle Yeesu lipu nesae gäabu teebine itemläjige yepä mene ca. Puma cita ca tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, maane umle gäte iyeta gwidape, cije maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume!” Yeesu jejige teebine, “Căme maamoi bine engäremepi.”

18 Cane toraca naajenine, maane liba mamye biname ge, maane lamacetnäjute, siige lädute maane liiyeme singi otnime. Yepä maane liba moda je cirege, maane ime cire uutepi, siige nuuja te cire naamacetnäjepi otnime, cire naacanepi, maane liiyeme singi lica gäte otnime.”

19 Ai iicema ca Yeesu eboclomtige Peteru lipulipu gaabe ca cirege budre päpäna Acejiyame me ngii ne awepentame. Piba Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cebine ingwe näcwepi!”

Yeesu piyepu Nuuja Abiberäja Bägrä

20 Puma cita ca Peteru atatrongtige ingwe gaabe me, pui nuuja abiberäja bägrä ne jepänige, Yeesu lui täápume babo singi ge. Tabe peese nyene, lui te Yeesu cabu me läbyenutepi, teepi liba deedei äbita cabu jage, yäätlemlepi egä, “Yageyame, laati te meebine naawabenige budre me?”

21 Yoo siige, Peteru liba teebine jepänige, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, ai biname täápume ngena te cire läbitepi?”

22 Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene. Maane cebine yepä ingwe näcwepi!”

23 Siige mene te iyeta otnetnäjige eei biname bime cabu me, Yeesu ne lui cina jitrungenisi, egä ai abiberäja bägrä te lica budre cire läbitepi. Yepä Yeesu lica jüicige, egä tabe budre lica cire läbitepi, yepä tabe jüicige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene.”

²⁴ Tabe sine pui abiberäja bägrä, lui te jeitnäjemige iyeta ai mule bine, cuta tabe te yoogäremige iyeta ai mene bine. Mine umle gemi, egä tabe ngena jiiicemige, toraca gyene.

²⁵ Yeesu bucurage poto mule bine jebenimige. Iyeta peei bine liba oogära je yepäyepä, cane apu ngene jotwanenine, egä puupu ibi lica gyene ai gawecewe cabu iyeta peei peba bine acraname. Cäme mene ngälu peese nyene.

APOSTOLO: YEESU ME ÄTYEPÄNEJI BINAME BIME KAAKESEA POTO CIDI ME

1 Yoo Teopilo, cane niinäce lui mene ne itu yogäreprene, pui cabu puga ge mene Yeesu me kaakesea piyepu abiberäja poto cidi me, teeme kaakesea me gije abacita cabu ca

2 ngälu Acejiyame te teebine cabucewe me ecatuji. Yeesu camuge cabucewe me otni, tabe lui biname bine ituge jäjäcra teeme ätyepäneji biname me äbitame, teebibine bäärmä jегednemige Aceji Seemo me kokre ca.

3 Yoo, teeme budre ingwe ca, Yeesu lui footi bimu ngalebora bucurage padare cabu awabudnitaniige teeme opo gaabe, pipu pi teepi toraca umle äbitininisi egä tabe lui ireclota ge. Teepi teebine jepänanisi, tabe mene teebibine jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.

4 Tabe liba ten cama enajige, jejemige teebibine egä, “Gone saabmaluye Yerusalema ne, yepä puma jewagrijepeye Babe te lui ätityera poto cidi me umle ituge wawena, piyepu cane lui poto cidi me jijipene.

5 Yoo, Yoane niyye yaacituge biname bime cabu teeme niyya mule äcisejame, yepä nesae pana bimu ingwe ca Acejiyame pa yaacitepi Aceji Seemo weeme yepäyepä trupa cabu me.

Yeesu Ädige Cabucewe me

6 Yeesu me ätyepäneji biname cina ten cama liba abasecretnige, teebine itemlisi egä, “Yageyame, nää maane ai padare cabu Israela biname cääri padare nicärininite cimyägämu ire atwime?”

7 Yeesu teebibine jejemige egä, “Peei lui weeme cabu lica gyene umle äbitame Babe te lui bimu piyepu lui padare ituge acrana, ingle iyeta mule lui teeme ime cabu temi.

8 Yepä, Aceji Seemo liba pa tädepi weeme yepäyepä trupa cabu me, weene piba kokre ne pa jepänepeye teeme bau ca, siige mene pa jiiicemepeye cebine aitnejame Yerusalema cewe ngalebora, piyepu iyeta Yuudea gawe cabu ta, Samariya gawe cabu ta, cuta piyepu iyeta gawecewe cabu ta.”

9 Ai mene liba siige, Acejiyame te Yeesu ne ecatige cabu me teeme ätyepäneji biname bime opo gaabe je. Carbe te teebine piba icwabige teeme päpäna ca.

10 Yoo, tabe liba ädige cabu me, teepi ire ca ecanisi. Piba taatu neenenä biname bulubulu cäbletääpe cama tawabudnitäsi, jaclaajutige teeme gome,

11 jejemäsi egä, “Galilaya biname, weene ngena tääpume aclajuteji gemi ire cabu me? Peei Yeesu lui Acejiyame becatige weeme bau ca, tabe cire tacnenutepi yepä pana mule ca weene lipu jepäniye tabe otni cabu me.”

Biname Lui te Yuuda me Kaakesea Puupu ne Jecatige

12 Siige, piba Yeesu me ätyepäneji biname cina Olibi Uli podo cabu ca äcnärige Yerusalema me. Peei podo lui babo cewe mameta ge.

13 Teepi liba atyarjane babo cewe cabu me, yepä mete cabu puupu cabu me eclige, teepi luma icrajiniige: Peteru, Yoane, Yakobu piyepu Andrea, Pilipo piyepu Tooma, Bartoloma piyepu Matayo, Yakobu lui Alapeus me bägrä, Simona lui Kanana sigu biname ge, piyepu Yuuda lui nuuja Yakobu me bägrä ge.

14 Teepei jāje labasecretnuge yepā gome irecu ātumutame, cuta ten cama puga ge poto magebi piyepu Yeesu me mage Mariya piyepu Yeesu me iganewale.

15 Poto bimu ingwe ca Yeesu bau me ātrunga biname cina abasecret-nige, iyeta lui pama yepā hanred twenti biname ge. Puma cita ca Peteru abujāngtige mene jajanename. Tabe jejemige egā,

16 “Cāme binamewale, Acejiyame me Oogārāneji Mene te ibibi bābitige, Aceji Seemo lui mene jūicuji Daawida me tage cabu ca ciige ngena cire lābitepesi Yuuda poto cidi me, lui Yeesu ne jaawabepi cubuyame bau me.

17 Yuuda mime tomi cabu ge, ingle Yeesu teebine itu ecatuji mime gigri kaakesea wawename.”

18 Yoo, Yuuda lui rarekaake ecatuji teeme niya kaakesea tääpume, tabe peei ca yepā gawe ne jeletnuji. Puga pui gawe cabu tabe itramuji, camuge ipluji, came iyeta tāsui, siige budre ābituji.

19 Iyeta biname lui cina icrajuji Yerusalema cabu je, mene itecijemuji peei poto cidi me. Peei name pi teepei pui gawe ne teeme mene ca einujisi Akelādama ca, peei me aboclomta lui Uudi Gawe.

20 Siige, Peteru puma cita ca jejemige egā, “Salamo uupera peba cabu mene pisi nyene Yuuda poto cidi me egā,
‘Teeme mete te kaake lābitege;

nuuja te puma gone yaanajuge.’

Cuta nuuja mene egā:

‘Nuuja te teeme kaakesea puupu ne yaacatege.’

21-22 Siige, pepu pi miiji nuuja biname te mine cama abasata mene iicaname Yeesu me arpinata poto cidi me. Miiji yepā ne acata mime tomi cabu ca; yepā lui te mine cama waatnetnājuge iyeta pui padare cabu, Yageyame Yeesu liba mine cama ge. Pui padare ne gije jebacituji, Yoane liba niye ca āciseja mene jūicemuji; siige pui padare teeme ngālu gaabe gyene, Yeesu liba lādepi mime bau ca cabucewe me.”

23 Teepei puma cita ca jaajisi neeneni rooriye bine ngii: Yoosepa lui ne yaainusi Barsaba ca, teeme nuuja ngii lui Yuustus sine. Tabe yepā biname gyene, cuta nuuja biname ngii lui Matiya sine.

24 Teepei piba irecu ātumutiniisi egā, “Yageyame, maane umle gāte iyeta biname bime ngene atwanena, peei name pi ai neeneni biname cabu ca niwabinini, maane lui ne ituge jaji.

25 Nāā, maane singi laati te ai ātyepāneji biname me kaakesea pa yaacatege Yuuda lui ne itu saabmalepi, tabe liba budre tābitumi, niyarage puupu cabu me tādumi?”

26 Yoo siige, teepei peei neeneni biname ngii bine yoogārisi matimati kula cabu. Matiya me kula te yuutrutige, siige teebine ecitisi pui lebin ātyepāneji biname cama abasutame.

2

Aceji Seemo me Otni poto cidi me

1 Pentikos bimu liba tādige, iyeta Yeesu bau me ātrunga biname cina abasecretnige yepā mete cabu me.

2 Teepei piba taatu itecijemige babo mumwāmu carbe cabu ca. Pui mumwāmu lui babo kokre buuwe pana ge, mete iyeta ngalebora tabacitige teepei luma icrajige.

3 Teepei puma cita ca jepānisi muye wādrāji pana gwidape bine lui cina āpletnārige, otninisi iyeta biname bime mope papa cabu.

⁴ Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa ngalebora iyeta poto cabu lenajame. Teepi mene maramara jicemisi. Aceji Seemo te lui mene ecäremige, teepi papa jicemisi.

⁵ Puga ge Yerusalema je Israela biname lui cina itu saaclepi iyeta gawe maramara cabu ca. Teepi iyeta Acejiyame ne yaawejanusu.

⁶ Bucurage biname cina abasecretnige peei mene maramara liba itecijemige. Teepi iyeta ngenecu jelonecmige mene ätecijame, inge Yeesu bau me ätrunga biname cina mene jicemisi pui biname bime yepäyepä tagepogogo ca.

⁷ Teepi mutäcäco äbitininisi, piba jicemisi egä, “Lui biname cina mene jicenenemisi, teepi iyeta Galilaya biname gemi!”

⁸ Peei lipu gyene egä mine teebibine jitecijenemisi mimerage cewe mene iicema cabu ca?

⁹ Mine Partiya gawe cabu ca, Mediya cabu ca, piiyepu Elama cabu ca; Mesopotamiya gawe cabu ca, Yuudea piiyepu Kapadokiya gawe cabu ca gemi; Pontus piiyepu Asiya cabu ca gemi;

¹⁰ Pirugiya piiyepu Pampuliya cabu ca gemi; cuta piiyepu Aikupito cabu ca, piiyepu poto Libiya cewe cabu ca gemi, lui Kurene cewe mameta gyene. Poto mine lui Rooma cabu ca gemi;

¹¹ cuta piiyepu pui tomi cabu ca poto lui Israela biname gemi, poto lui Israela biname lica gemi, yepä mine iyeta Israela biname bime mule jäätrungemusi; cuta piiyepu poto mine lui Krete curä cabu ca piiyepu Arabiya gawe cabu ca gemi; yepä mine iyeta jitecijemisi teepi mimerage mene maramara ca jicetnäjemisi. Teeme mene lui peei babe müiji mule poto cidi me Acejiyame lui bine itu jaawenemepe.”

¹² Yoo siige, biname cina mutäcäco äbitininisi piiyepu maramara ngene atwanena jepänemisi, piba teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai ngena mule gyene?”

¹³ Yepä, poto cina ätrunga biname bine bääclena me jewenemisi, jicemisi egä, “Ai biname lui sice buduma gemi!”

Peteru me Mene

¹⁴ Peteru puma cita ca jeclajutige pui lebin ätyepäneji biname cama, piiyepu babo tage ca gije abacitige mene jajanenane biname bine egä, “Israela biname piiyepu weene iyeta lui cina Yerusalema cabu je inajininige, cäme mene nätecijeyel! Cane weebibine umle jiwenininine ai mule lui ngena tääpu myene.

¹⁵ Ai biname sice buduma lica gemi, weene lipu jicenininiye, inge bimü lui nain oklok kroke gyene. Peei lui sice nänäja padare lica gyene.

¹⁶ Yepä, ai mule lui eei tääpu myene Acejiyame me mename biname Yoele lipu itu jiiucuji egä,

¹⁷ ‘Acejiyame jicige: Age sena mene cane ngena cire jaawenepene ceräcerägäabu padare cabu.

Cane cäme Seemo ne cire yaacitepene iyeta biname bime trupa cabu.

Weeme imäbägrä piiyepu ngulebägrä cina cäme tagepogogo mene cirege iicema;

weeme mamye rooriye cina maramara mule bine wama pana cirege päpäna;

piiyeu weeme moda cina wama bine cirege päpäna.

¹⁸ Yoo, cäme kaakesea biname, rooriye cuta magebi piiyepu, pui padare cabu cäme Seemo cane cire yaacitepene teeme yepäyepä trupa cabu.

Teepi cuta piiyepu cäme tagepogogo mene cirege iicema.

- 19 Cane owowä gwidape cirege wawena dume cabu,
piiyepu kokre mule gwidape cirege wawena gawe cabu.
Uudi, muyemuye, piiyepu waaniwaniba kloka weene cirege päpäna;
20 bimu te cäsä me cirege äbita,
cuta mabye te uudi pana uududi me cirege äbita.
Iyeta ai mule cina niinäce cirege äbita,
piba ingwe ca mime Yageyame me babo ceräcerägäabu bimu te cire
tädepi.
- 21 Siige, iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawejanusi,
tabe teebibine niiya cabu ca cire yäasecräremepi.' Siige.
- 22 Israela biname, ai mene itecijinege! Acejiyame ciitaca mule, cälu täti
gwidape, piiyepu owowä gwidape bine cängena jaawabäjemepi weeme opo
gaabe; tabe pui bine Yeesu Nasaretayame cabu ca jaawenanemepi. Weene
pui umle gemi, ingle weeme gome jaawenanemepi. Tabe pepu pi singi
weebihine umle wawename egä Yeesu lui ätyepäneji ge teeme bau ca.
- 23 Acejiyame teeme singi ca itu iyemaluji Yeesu ne weeme bau me
ätyepame. Tabe pui padare umle ge ngena cirege äbita. Weene teebine piba
budre me jaawenepeye, liba niiya mule biname bine giri jaacranemepeye
teebine baarge uli cabu äbyecrame.
- 24 Yepä, Acejiyame teebine budre cabu ca yaarpinantepi, teeme budre
mäpu cabu ca yääyebtingtepi, ingle naace gyene budre te teebine äblicäco
cängena gawe me apremela.
- 25 Yoo, Daawida te mene jiiucuji teeme poto cidi me egä,
'Iyeta padare cane Yageyame ne jääpänune cäme niinäce gaabe je;
cane niiya päpäna äblicäco gäne, ingle tabe iyeta padare cane cama gyene.
- 26 Peei name pi cane ngenecu miiji gäne, piiyepu gege cama mene jiiucune.
Yoo, Acejiyame, cane budre cire läbitemene, yepä cane mäame trämä papa
nanajenige,
- 27 ingle maane licarage cäme seemo ne cire nabmalepi biname bime cable
cewe cabu je,
cuta piiyepu lica cirege cäme trupa ne abmala gape cabu ocwäwame,
cane lui mäame miijirage kaakesea biname gäne.
- 28 Maane ireclota gaabe itu nawabepete;
piiyepu cane mäame gome gege cama nanajenige.' "
- 29 Siige, Peteru piba jejemige, "Cäme binamewale, lui mene mime kaake-
saare Daawida poto cidi me, cane miiji weeme täapume pajecu me wawena.
Tabe budre ge, gape cabu ecitujisi; teeme gape pisi nyene ama mime gome.
- 30 Tabe Acejiyame me mename biname ge. Tabe umle ge Acejiyame lui
mene teeme kokre ngii cama teebine ituge jaji egä, 'Yepä mäame kaakesaare
cane mope biname ne cire jaawenepene maane liiyepu.'
- 31 Siige, Daawida ngene ca egluji Acejiyame ngena singi cirege wawena,
peei name pi tabe mene jiiucuji Keriso me arpinenta poto cidi me egä,
'Acejiyame teebine lica ebmalige biname bime cable cewe cabu je;
teeme trupa te lica gape cabu ocwäwige.'
- 32 Siige, ai mene lui Yeesu poto cidi me. Acejiyame teebine yaarpinantepi
budre cabu ca. Cine iyeta teebine tepänumesi ireclota ge.
- 33 Acejiyame liba teebine yaarpinantepi, puupu teeme gome yäacärepi, piba
teebine Aceji Seemo cuta yäacärepi, teeme Babe te lipu itu jejuji wawe-
name. Yoo, page weene lui bine jepänemiye piiyepu lui maramara mene
itecijenininige, peei iyeta lui Yeesu bau ca gyene.
- 34 Siige, Daawida lica Yeesu pana äduji cabucewe me, yepä tabe apu mene
jiiucuji egä,

'Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidí ca,

³⁵ ngälu cane mäame cubuyame bine mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.'

³⁶ Yoo, Israela biname iyeta, weene miiji cängena umle egä peese nyene pui Yeesu weene lui ne itu yaacitepeye baarge uli cabu. Acejiyame teebine itu jaawenepi Yageyame piyepu Keriso."

Cine Ngena ne Miiji Wawena

³⁷ Siige, biname cina Peteru me mene liba itecijemige, teepi mage ngenecu mäpu äbitininisi teeme conocono mule name pi. Teepi Peteru piyepu nuuja ätyepäneji biname bine itemlemisi egä, "Binamewale, cine ngena ne miiji wawena?"

³⁸ Peteru teebibine jejemige egä, "Atatrongärineye weeme niyaniya mule cabu ca, piyepu niye ca äciseja ne ecateye Yeesu Keriso me ngii cabu. Piba Acejiyame te weebibine niya cabu ca pa isecräripi, cuta teeme miijirage owecu gwidape pa täätyepipi weeme bau me, peei lui Aceji Seemo gyene.

³⁹ Peei mene Acejiyame bau ca lui weeme täápume, piyepu weeme bägrä, weeme saarewale täápume, cuta piyepu iyeta biname bime täápume lui cina cudecewe cabu icrajenige, iyeta biname Acejiyame mime Yageyame lui bine cire taasoglecmepi teeme bau otnime."

⁴⁰ Peteru jegednemige peei bäärmi, piyepu bucurage nuuja mene ca teebibine sewadanemige egä, "Täsecräripeye conocono mule cabu ca, ingle mäpu daremu te tädenige ai niyarage biname bime bau me!"

⁴¹ Bucurage biname cina ätrunga ca ecatisi teeme mene ne, piyepu niye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu. Pui yepä bimu cabu pama trii tausen biname cina ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi.

⁴² Bucurage padare teepi singi ge Yeesu me ätyepäneji biname bime bau ca mene abiberäjame. Teepi labasecretnininusi mene abaitname, deedei gigri läbitininusi, piyepu cuta Acejiyame bau gigri irecu lätumutinusí.

Ätrunga Biname Bime Mule

⁴³ Acejiyame me ätyepäneji biname cina bucurage ciitaca mule piyepu kokre mule gwidape Acejiyame me kokre ca jaawenemusi. Biname iyeta mutäcäco läbitininusi.

⁴⁴ Iyeta lui cina Yeesu ne jitrungisi, teepi yepä gome labasecretnuge piyepu teeme gwidape lui gigri.

⁴⁵ Teepi poto gwidape piyepu gawe bine aletnename jaawenemusi, siige rarekaake jääpänemusi. Lui bime singi piti nemi, teeme täápume jaabelanemusi.

⁴⁶ Iyeta bimu teepi labasecretnuge Acejiyame me iiwäreja mete caale ngalebora, puma cita ca toraca gege cama yaacluge teeme mete me deedei gigri äbitame.

⁴⁷ Teepi eso yääcärusi egä, "Acejiyame lui babo miiji gyene!" Iyeta biname teeme ngenecu miiji ge pui ätrunga biname bime bau me. Iyeta bimu gaabegabe Yageyame Yeesu te biname bine yääbäcnanemuge teeme tomi cabu me, lui cina niya cabu ca äsecräreji gemi.

3

Ernge Niyaniya Biname te Miiji Äbitige

¹ Nuuja bimu Peteru Yoane naabi aalige Acejiyame me iiwäreja mete me teeme mämlé irecu ätumuta padare trii oklok.

² Puga ge iiwäreja mete caale cabu yepä grana, ngii Jamyacu. Cuta puga ge peei grana gaabe gome yepä rooriye lui me ernge niiyaniya ge. Tabe otnetneja äblicäco, ingle pepu ärngeji ge. Iyeta bimu gaabegabe biname cina teebine yaacananusi, peei grana gome yaabmalusi biname bine rarekaake tääpume ätineräjame, lui cina yääbäcnusi iiwäreja mete caale ngalebora me.

³ Tabe liba Peteru Yoane naabibine jääpänige abacita je, teebibine äätinäruji rarekaake tääpume.

⁴ Teepi ire acitäsi teeme bau me, Peteru piba jejige, “Ire cime bau me!”

⁵ Tabe puma cita ca ire jaatwige teebibine, teemämu ngene jotwanige egä, “Teepi pama ceera me singi gegi.”

⁶ Peteru jejige, “Cäme rarekaake licarage gyene, yepä cäme lui pisi nyene, cane pa nääcärene: Yeesu Keriso Nasareta ceweyame me ngii cabu, cane meebine naajenine egä abujängti otnime!”

⁷ Tabe teeme camu poto ime ca joomlige, teebine ewejängtige. Piba taatu pui biname me ernge dugulace kokre äbitige.

⁸ Tabe piba abujängtige, jeclajutige teeme ernge ca, piba gije abacitige otnetnejame. Tabe ten cama iiwäreja mete caale ngalebora me abacitige. Tabe otnetnäjige, uuplatäjige, piyepu Acejiyame ne ewepyeräjige.

⁹ Biname cina teebine jepänisi otni je piyepu Acejiyame ne awepyeräja je.

¹⁰ Teepi liba umle äbitininisi egä pui ätineräja biname peese nyene, lui te ladnatuge iiwäreja mete caale grana ngii Jamyacu gome, teepi cälu te jitemige, lui miiji te tädige teeme bau me.

Peteru te Mene Jejemige Iiwäreja Mete Puutucu je

¹¹ Pui ernge niiyaniya biname egäcäro Peteru Yoane naabibime ime joomlige, iyeta biname ngenecu alonca cama tuuwametnige teeme bau me. Teepi iiwäreja mete caale ngalebora pui puupu cabu jage, lui ne ngii yaainusi “Solomona me Caagecage Toro Mete” ca.

¹² Peteru te liba biname bine jepänemige, jejemige egä, “Israela biname, weene ngena name pi cälu te jitemige? Weene ngena tääpume cime bau me ire sinajininige? Näa, weene apu jinge-nininige egä cime kokre ca, coo cime miiji mule ca, ai biname ne otnetnejame jewenago? Licarage!”

¹³ Acejiyame peese nyene lui ne Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejanus; Acejiyame peese lui ne mime sasa kaakesaäre cina yaawejanus. Tabe te peei ne bii jewenige, teeme miiji kaakeseayame Yeesu ne jamyacu apacyera ceerame. Yoo, weene Yeesu ne yääcärepeye Israela modamoda biname bime bau me, piyepu teebine jäägyepeye Pilato me opo gaabe, ngänu gyene tabe itu ngene jwaatwanepi teebine asatame.

¹⁴ Yeesu lui mara conocäco biname gyene, yepä weene teebine jäägyepeye, Pilato ne jaajepeye cubucubu biname weebibine ceerame, lica Yeesu.

¹⁵ Weene pepu pi teebine budre me jaawenepeye, lui te biname bine ireclota gaabe jaawabäjemuge, yepä Acejiyame teebine jaarpinatepi budre cabu ca. Cine ire arbi biname gemi peei poto cidi me.

¹⁶ Peei Yeesu me ngii te ai biname ne kokre becäriige. Yoo ai biname weene lui ne jepäneniye piyepu sasa umle gemi, teeme ernge dugulace kokre bäbitige teeme ätrunga ca Yeesu me ngii cabu. Yeesu bau ätrunga te teebine miiji bii jewenige weeme opo gaabe je.

¹⁷ Yoo cäme binamewale, cane umle gäne, weene liba Yeesu ne niya jaawenepeye, weene umle lica gemi weene ngena jaawenepeye. Weeme modamoda biname piyepu, teepi umle lica gemi.

¹⁸ Yepä, peei mule ca Acejiyame te teeme sasa mene ibibi itu jaawenepi. Sasa cabu ca iyeta teeme mename biname cina peei mene jaaitnäjusi egä teeme Keriso mage mäpu cire jääpänepi.

¹⁹ Yoo, ebmaleye page weeme niyaniya ngena atwanena Yeesu poto cidi me, atatrongärineye Acejiyame bau me. Tabe piba weeme niyaniya mule pa yääyblengemepi. Peei jewenepeye,

²⁰ piba ngenecu plowa pa tädepi Yageyame bau ca, piyepu tabe cire täätyepi Yeesu Keriso, lui ne ituge jaji weeme bau ätyepame.

²¹ Page tabe miiji cabucewe je yaanajuge, ngälu pui padare te cire tädepi Acejiyame liba iyeta gwidape bine kirece me cire jaawenemepi. Ujarage Acejiyame te mene jiiucuji peei poto cidi me, piyepu teeme miiji mename biname cina jaaitnäjusi pui mene bine.

²² Moose jiiicenige Oogäräneji Mene cabu egä, 'Acejiyame weeme Yageyame te nuuja mename biname cire täätyepi, cebine liiyepu itu nätyepuji. Tabe lui weeme biname cabu ca cirege otni. Weene iyeta teeme mene miiji jewenepeye.

²³ Laati te teeme mene lica yaacatuge, teebine yääyblingtusi Acejiyame me biname bime bau ca iyeteta.'

²⁴ Iyeta mename biname, Samwela piyepu iyeta teeme ingwe ca lui cina secluji, iyeta lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jiiemus, teepi mene jiiemuji ngena cina täbitimesi ai padare cabu.

²⁵ Acejiyame me sasa mename biname cina jeitnujisi tabe ngena cire jaawenepi. Teeme pui mene lui weeme tääpu myene. Cuta piyepu weeme tääpu myene ai nuuja mene, Acejiyame te weeme sasa kaakesaare bine lui ecäranemuji, tabe liba Abrahamo ne jejuji egä, 'Cane iyeta biname bine ai gawecewe cabu je miiji cire jaawenemepene mäame ingwe kaakesaare cabu ca.'

²⁶ Yoo, Acejiyame liba teeme kaakesea bägrä Yeesu ne yaarpinantepi, siige teebine tityepi niinäce weeme bau me weebibine miiji ceerame, tabe liba weebibine iyeta pa itatrongäripi weeme niya mule cabu ca."

4

Peteru Yoane naabi Israela Modamoda Biname bime Opo Gaabe je Jaaclajutige

¹ Peteru Yoane naabi liba mene jejemäsi biname bine, poto Acejiyame tääpume iiwäreja biname, piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, cuta piyepu poto Sadukea sigu biname, teepi iyeta piba atyarininisi.

² Teepi ngenecu niya cama itecijemige Peteru naabi Yoane biname bine ebiberäjemäsi egä, "Yeesu lui budre cabu ca itu larpinantepi, peei name pi teeme kokre pisi nyene cuta biname bine budre cabu ca arpinerame."

³ Yoo, pui biname cina singi lica teeme peei mene ätecijame, peei name pi Peteru Yoane naabibine joomlisi. Mämmlerage ge, peei name pi krokeciye mete bora me ääsinglantisi ngälu nuuja kroke.

⁴ Yepä, bucurage biname cina lui Peteru Yoane naabibime mene itecijemige, teepi peei mene jitrungisi, siige ätrunga biname cina bucurage äbitininisi, faib tausen joomlige.

⁵ Nuuja bimu cabu, poto Israela mope biname, nuuja modamoda biname, piyepu cotre abiberäja biname cina yepä gome me abasecretnige Yerusalema cewe cabu je.

6 Teepi mene ajananinisi iiwäreja babo biname Anas cama piyepu Kayapa cama, Yoane piyepu Aleksanda cama, cuta piyepu Anas me poto ingle biname cama.

7 Teepi piba Peteru Yoane naabibine taasoglicisi teeme opo gaabe je aclajutame, piba teebibine äätlemisi egä, “Weene peei biname ne lipu miiji tewenumeye? Nää, ngena kokre ca piyepu laati me ngii cama tewenumeye?”

8 Siige, Aceji Seemo te babo äbitige Peteru me trupa cabu. Tabe puma cita ca teebibine jejemige egä, “Mope biname piyepu nuuja modamoda biname,

9 weene nää cibibine nitemleniye pui mule poto cidi me lui te täbitumi ernge niiyaniya biname tääpume? Nää, weene singi umle äbitame cine lipu tewenumago peei mule ne?”

10 Weene iyeta miiji umle äbita, piyepu Israela biname iyeta miiji umle, egä Yeesu miiji kokre te ai biname ne iyeta miiji me tewenumi, lui biname te aclajuteji gyene weeme opo gaabe je. Yeesu Keriso Nasareta ceweyame peese nyene, weene lui ne baarge uli cabu itu yaatecwamtepeye. Acejiyame teebine budre cabu ca itu yaarpinantepi.

11 Tabe peese nyene lui poto cidi me Oogäräneji mene te jicenige egä, ‘Lui kula ne weene raranga biname cina jigiyisi, baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.’

12 Siige, Yeesu peese nyene lui taatu ibibi gyene biname bine niya cabu ca äsecraram. Ai gawecewe cabu Acejiyame te nuuja biname me ngii lica ituge ceera lui te ibibi gyene mibibine niya cabu ca äsecraram.”

13 Siige, pui mutre biname cina mutäcäco äbitininisi Peteru naabibine Yoane päpäname egä teepi lui wälu umle cäco gegi, cuta umle äbitame egä teepi papa biname gegi, sukulu cäco. Teepi puma cita ca umle äbitininisi Peteru naabi Yoane Yeesu cama cuta waatnetnejäsi.

14 Yepä, teepi nuuja mene äblicäco ge iicana, ingle teepi ernge niiyaniya biname ne jepänisi Peteru Yoane cama aclajuteji ge, lui ne miiji me tewenumäsi.

15 Siige, teepi Peteru Yoane naabibine jaajisi pui mutre biname tomi äyebngame puutucu me asatame puma awagrijame. Puma cita ca teeme mene ajananinisi egä,

16 “Mine ngena ne jaawenesi ai neeneni biname poto cidi me? Iyeta biname Yerusalema cabu umle gemi egä teepi peei mara ciitaca mule ne tewenumäsi. Mine äblicäco peei ne aina.

17 Yepä, mine singi lica ai mene te otnetnejame, peei name pi mine miiji teebibine ablawejeame egä, ‘Ingwe ca gone Yeesu me ngii cabu nuuja biname ne mene jaji.’”

18 Siige, teepi Peteru Yoane naabibine cääri taasoglecisi, jaajisi egä, “Gone Yeesu me ngii cabu mene jaajanemuye, coo biname bine yaabiberäjimuye!”

19 Yepä, Peteru naabi Yoane jejemäsi egä, “Weene weemämu atranineye egä Acejiyame me opo gaabe je lui gyene conocäco, nää weebibine ätrungame, coo Acejiyame ne ätrungame.

20 Cine ngena ituge päpäna piyepu ätecija, cine äblicäco bojä lenaja peei poto cidi me.”

21 Puma cita ca pui mutre biname cina teebibine kokre mene cama aablawäjisi, siige jäätjepisi. Teepi äblicäco teebibine niya cabu acita, ingle biname tääpume wälu ge. Biname iyeta Acejiyame me ngii ne ewepyeräjisi pui gwidape tääpume lui cina ituge äbita.

22 Lui biname te ciitaca mule cabu ca miiji me täbitumi, tabe footi kämäge cama senajumi piyepu cerämu poto.

Ätrunga Biname cina Ireçu Ätumutini Acejiyame bau me

²³ Peteru naabi Yoane liba tasatäsi, teepi acnenutäsi teeme ätrunga biname-wale bime bau me, teebibine jeitnemäsi ngena mene modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname cina bii jaajisi teebibine.

²⁴ Ätrunga biname cina teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta ireçu ätumutini Acejiyame bau me egä, “Yageyame, maane lui tewenemujite cabucewe, gawecewe, malu, piyepu iyeta lui peei cabu temi, maane mene itu jejujite mäame kaakesea biname, cime kaakesaare Daawida ne.

²⁵ Tabe piba Aceji Seemo me ätityera ca peei mene jeitnuji apu egä, ‘Ngena name pi maramara gawe biname cina babo claabe gemi? Teepi ngena name pi gläämu bine papapa jebenemisi?’

²⁶ Gawe maramara mope biname cina cubu gwidape bine emacetrnäjenemisi. Modamoda biname cina yepä gome abasecretnenige cubu agedname Yageyame piyepu teeme jaji biname Keriso cama.’

²⁷ Siige, ai mene te ibibi läbitepi Heroda piyepu Pontiyo Pilato liba ai cewe ngalebora nuuja gawe biname piyepu poto Israela biname cama labasecretnipesi mäame conocäco kaakeseayame Yeesu ne äciseräjame, maane lui ne ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecerame.

²⁸ Teepi labasecretnepi iyeta mäame singi wawename, maane lipu uja ngene jotwanujite Yeesu bau ngena te äbitame.

²⁹ Yoo, Yageyame, cuta page maane mene bii näätacijige, teepi lipu opo cabu nirmäjinisi. Gone ätecija taatu, yepä maane mäame kaakesea bägrä bine nitityäripi mäame mene wälu cäco iicemame.

³⁰ Mäame kokre niwabinini pita biname bine müji me wawenecame, piyepu owowä piyepu ciitaca mule bine wawenecame Yeesu mäame conocäco kaakeseayame me ngii cabu.”

³¹ Teeme ireçu ätumuta mene liba siige, piba taatu pui mete teepi luma tabasecretnege, peei te akocnäjige. Aceji Seemo te babo äbitige iyeta teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi gije abacitini Acejiyame me mene wälu cäco iicemame.

Ätrunga Biname cina Jebelanemisi Gwidape bine

³² Iyeta ätrunga biname teeme ngenecu piyepu teeme singi lui yepä ge. Nuuja biname te lica jiiçige egä, “Cäme gwidape lui cämi nemi,” yepä teepi iyeta teemeteme jebelanemisi.

³³ Yeesu me ätyepäneji biname cina babo kokre cama ire jerbisi Yageyame Yeesu me arpinenta poto cidi me, piyepu Acejiyame me baborage müji ten cama ge.

³⁴ Teeme tomi cabu nuuja biname lica ge lui te singi cama enajige bimu gaabegabe gwidape täápume. Laatibi yageyame ge gawe coo mete täápume, teepi aletname jaawenimusi, aletna rarekaake saawecnemusi,

³⁵ piba ätyepäneji biname bine yäacäremusi. Teepi peei rarekaake jaabelanemisi teeme yepäyepä laati bemu gwidape cäco.

³⁶ Biname ngii Yoosepa pepu jebenige. Tabe Leebi me inge cabu ca ge; teeme aplimla puupu lui Kupro curä cabu. Ätyepäneji biname cina teebine yaainusi Banaba ca, peei me aboclomta lui kokre ne ceerayame biname ge.

³⁷ Yoosepa poto gawe aletname jebenige, gawe aletnäneji rarekaake bine ewademige, puma cita ca ätyepäneji biname bime ime cabu icranemige.

5

Ananiya naabi Sapira

¹ Yepä, puga ge rooriye ngii Ananiya lui teeme coga Sapira cama poto teeme gawe aletname jewenäsi.

² Yepä, tabe poto aletnäneji rarekaake mara gome icranemige teeme täápume, poto taatu ecäremige ätyepäneji biname bine, engletnäjemige egä, “Camle-camle daremu gyene ai pui gawe täápume.” Teeme coga iyeta umle ge peei poto cidi me.

³ Peteru rooriye ne jejige, “Ananiya, maane ngenome ire taatu jecitite Sani te meebine acaname. Maane angletneja mule bii jewenite Aceji Seemo bau me, maane liba poto gawe aletna rarekaake ne cumä tewenumete.

⁴ Pui gawe liba aletna cäco ge, mäame yene piba, cuta peei gawe täápume lui rarekaake sewadenumete, mäami nemi iyeta. Peei name pi maane ngenome ngene totwananumete peei angletneja mene iicemame? Maane walya mene lica jicite biname bau me, yepä maane Acejiyame bau me walya bii jicite!”

⁵ Ananiya liba peei mene itecijige, puiage padare cabu budre tama itramige. Siige, iyeta lui cina itecijemige peei poto cidi me, teepi mage wälu.

⁶ Mamy rooriye cina mete ne sebäcnisi, Ananiya me budrekaake ne etnisi, ecanisi, gape piba ecitisi.

⁷ Matikolä padare ingwe gaabe ca, Sapira te peei mete me tabacitige, yepä tabe umle lica ge ngena te bäbitige teeme rooriye poto cidi me.

⁸ Peteru teebine utemlige egä, “Cebine naji, nää ai rarekaake lui camle-camle daremu gyene, maane piyepu mäame rooriye lui secatumeye weeme gawe täápume?” Tabe jejige egä, “Yoo, camlecaml daremu peese nyene.”

⁹ Siige, Peteru jojige teebine, “Maane piyepu mäame rooriye weene ngenome mene tewenumeye Aceji Seemo ne walya mene ca apicentame? Pui biname cina lui mäame rooriye ne gape me becitisi, age tema mete grana gome, cuta meebine naasatenisi!”

¹⁰ Piba taatu tabe utramige Peteru me ernge gome, siige budre äbitige. Pui mamye rooriye cina mete ne sebäcnisi, jopänisi budre, puma cita ca teebine usatise, cuta gape ocitise teeme rooriye gome.

¹¹ Iyeta Yeesu bau ätrunga biname piyepu iyeta nuuja biname lui ai mule poto cidi me itecijemige, teepi iyeta mage wälu äbitininisi.

Ciitaca Mule Gwidape poto cidi me

¹² Yeesu me ätyepäneji biname cina bucurage owowä mule piyepu ciitaca mule bine jaawenemusi biname sobe cabu. Ätrunga biname iyeta yepä gome labasecretnuge iiwäreja mete caale ngalebora me, Solomona me Caagecage Toro Mete cabu je.

¹³ Nuuja laatibi ätrunga biname lica, teepi wälu ge ten cama abasecretname, ngänu gyene iyeta biname cina miiji mene taatu jicusi teeme poto cidi me.

¹⁴ Yepä bucurage magebi piyepu rooriye cina mime Yageyame Yeesu ne jäätrungusi, piyepu ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi.

¹⁵ Ätyepäneji biname bime ätityera mule name pi, biname cina pita biname bine yaawademusi babo gaabe gome, waaku coo tiire cabu yaabmalemusi, ingle naace popi teepi singi Peteru me ceege teebibine awabame, tabe liba peei pita biname bine yäasuplingtemuge.

¹⁶ Bucurage biname lui yaacrajemuge Yerusalema mameta, cewe mati-mati cabu, teepi babo cewe me yäabäcnusi ätyepäneji biname bime bau me

yaacluge, pita biname yaawademusi piyepu poto biname lui niya cable cama gemi. Siige, teepi iyeta miiji me läbitininusi.

Ätyepäneji Biname cina Mäpu Padare Jepänisi

17 Iiwäreja babo biname piyepu iyeta lui cina ten cama ge, teepi iyeta lui Sadukea sigu biname ge. Teepi claabemete jepänanemisi, ingle biname cina babo singi ätyepäneji biname bime tääpume. Teepi peei claabe name pi mene jitransi ätyepäneji biname bine niya wawename.

18 Teepi teebibine joomlemisi, babo cewe krokeciye mete cabu me ebäcnemisi.

19 Yepä, mime Yageyame me mename seemo te peei ciye cabu tädige, krokeciye mete gaabe ne jiiitnige, ätyepäneji biname bine pui mete cabu ca ewademige, teebibine piba jejemige egä,

20 “Weene biiri, naaclege iiwäreja mete me. Puma jiclajutipi, biname bine ebiberäjemepeye iyeta mene ai kirece ireclota poto cidi me.”

21 Ätyepäneji biname cina peei ne jewenisi. Bimu liba tacitige, teepi iiwäreja mete me ebäcnisi, gije abacitinisi biname bine abiberäjame.

Pui iiwäreja babo biname piyepu teeme binamewale tesoglecimisi iyeta Israela modamoda biname cina abasecretname mutre biname tomi tääpume. Teepi piba teeme ätityera biname bine krokeciye mete me jityepemisi ätyepäneji biname bine teeme bau me waadename.

22 Yepä, pui biname cina liba atyarige, teepi lica krokeciye mete cabu jepänemisi teebibine, peei name pi cuta äcnäridge, abasecretna biname bime bau jeitnemisi egä,

23 “Cine liba krokeciye mete me atyarinago, gaabe jepänisi armeji ge, iyeta awamuta biname gaabe bine jewamutemisi, yepä cine liba gaabe jiiitnisi, mete ngalebora pui biname bine lica jepänemisi!”

24 Modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, teepi liba peei itecijemige, cälu te jitemige egä, “Baa, ngena te bäbitige? Lete nemí pui biname?”

25 Puma cita ca yepä biname te tabacitige, teebibine jejemige egä, “Cäme mene nätecijeye! PEEI rooriye weene lui bine krokeciye mete me sebäcnimumeye, teepi iiwäreja mete cabu temi, biname bine puma ebiberäjennemisi!”

26 Pui awamuta mope biname te piba ädige teeme ätityera biname cama, ätyepäneji biname bine sewademisi, yepä teepi ime ca lica joomlemisi, ingle teepi wälu ge egä biname cina pama teebibine kula ca äbyecra mage, ai name pi teepi owecu gemi ätyepäneji biname bime tääpume.

27 Teepi ätyepäneji biname bine ebäcnemisi mutre biname bime opo gaabe je aclajutame. Iiwäreja babo biname te piba teebibine jejemige egä,

28 “Cine weebibine uja itu jijanipago kokre mene ca egä, ‘Gone peei biname me ngii cabu yaabiberäjemuye, yepä weene cime mene lica ituge ätecija, siige iyeta biname bine Yerusalemä ngalebora je ebiberäjanimiye, piyepu weene singi cibibine aitna-me egä cine te Yeesu ne budre me itu yaacitepesi.”

29 Peteru piyepu nuuja Acejiyame me ätyepäneji biname cina mene jewecnistisi egä, “Cine miiji Acejiyame me singi wawena, lica biname bime singi ne.

30 Acejiyame peese nyene laati ne mime sasa kaakesaare cina yaawejanusu. Tabe te Yeesu ne budre cabu ca yaarpinantepi, weene liba teebine budre me itu yaacitepeye baarge uli cabu.

31 Acejiyame teebine itu yaarpinantepi teeme camu poto me, teebine biname bine Waadena Biname piyepu niya cabu ca Äsecrera Biname me itu jaawenepi. Yoo, tabe singi Israela biname bine padare ceerame teeme niya mule abmaläcemame piyepu pui niya cabu ca äsecrera.

32 Cine ire arbi biname gemi peei gwidape poto cidi me, cuta Aceji Seemo piyepu, Acejiyame lui ne täätÿepuge biname bime cabu me, laatibi teeme singi jaawenusi.”

Gamaliya te Mutre Biname bine Bäärmí Jegednemige

33 Siige, peei mutre biname cina ai mene liba itecijemige, teepi mage claabe ge, singi ge ätyepäneji biname bine budre me wawename.

34 Yepä, puga ge yepä Parisea biname teeme ngii Gamaliya. Tabe cotre abiberäja biname ge, lui te baborage ge iyeta biname bime ngene atwanena cabu. Tabe abujängtige pui mutre biname bime sobe cabu, jejemige egä ätyepäneji biname bine miiji äsime puutucu me.

35 Siige, tabe piba mutre biname bine bäärmí jegednemige egä, “Cäme Israela binamewale, weene miiji cängena ngene jotwananineye weene singi peei biname poto cidi me ngena wawename.

36 Weene ngene jepecneye biname ngii Tiyudas poto cidi me. Poto kämäge niinäce gaabe me tabe täduji, biname bine jejemuji egä, ‘Cane babo biname gäne.’ Pama fooa hanred rooriye cina ten cama abasutinujisi. Yepä, tabe budre jepänuji, teeme biname cina piba maramara äbitininujisi, siige wata apiruji teeme sigu te.

37 Tiyudas me ingwe ca, biname bime ngii acnema padare cabu, Yuuda Galilaya ceweyame te piba täduji. Tabe cuta bucurage biname ewademuji ten cama otnetnejame, yepä tabe cuta budre jepänuji, siige teeme biname cina maramara äbitininujisi.

38 Yoo, peei name pi ai biname bime poto cidi me cane weebibine jinenininé, gone teebibine niya jaawenemuye, yepä ebmalemepeye! Liba biname bau ca gyene teeme ngene atwanena piyepu teeme waweneca, piba peei te papa me pagege äbita,

39 yepä liba Acejiyame bau ca gyene, weene äblicäco teebibine iibana. Weene piba Acejiyame cama pa aglipeye!”

Siige, mutre biname cina Gamaliya me mene jecatisi.

40 Teepi tesoglecemisi ätyepäneji biname bine, teebibine etemeläjemisi, piba jejemisi, “Gone mene cääri jüicemuye Yeesu me ngii cabu,” siige teebibine jityepemisi.

41 Ätyepäneji biname cina peei mutre biname bine ebmalemisi gege cama, ingle naace popi Acejiyame ngene jotwanige egä teepi miiji ge Yeesu me ngii name pi mäpu päpäname.

42 Iyeta bimü teepi iiwäreja mete cabu piyepu biname bime mete maramara cabu mene jaajananemusi, biname bine yaabiberäjemusi Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me.

6

Seben Ätityera Biname poto cidi me

1 Ingwe ca Yeesu me ätrunga biname cina liba bucurage äbitininisi, Israela biname lui cina Griik mene jüicemusi, teepi jicnecimisi Heberu mene biname bine egä, “Teepi liba cuublacubla bine rarekaake yääcäranemusi, cime cuublacubla bine kupae lica jaawenemusi.”

² Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina tesoglecemisi iyeta ätrunga biname bine yepä gome abasecretna-me, jejemisi teebibine egä, “Miiji lica gyene cine liba Acejiyame me bäärmī mene jajanena kaakesea ne abmalame rarekaake ire atwi tääpume.

³ Cime binamewale, peei name pi weeme cabu ca jejäremeye seben rooriye bine, lui cina umle biname gemi, piyepu Aceji Seemo ne cängena jäätrungusi, cuta piyepu iyeta biname cina lui tääpume ngenecu miiji gemi. Cine teebibine rarekaake ire atwi kaakesea pa yääcäremepesi.

⁴ Siige, cine piba iyeta padare irecu ätumuta piyepu bäärmī kaakesea cabu pa lacranipago.”

⁵ Siige, iyeta ätrunga biname singi ge pepu wawename. Teepi seben rooriye bine ngii jejäremisi. Age temi teeme ngii: Setepano lui me ätrunga baborage ge piyepu lui me trupa cabu Aceji Seemo te baborage ge, cuta Pilipo, Prokora, Nikano, Timona, Parmenas, piyepu Nikolas lui Antiyoka ceweyame ge. Tabē Israēla biname lica, yepä tabē Israēla biname bime irecu ätumuta mule ne ituge acata.

⁶ Siige, ätrunga biname cina teebibine ewademisi ätyepäneji biname bime hau me. Teepi irecu ätumutiniſi piyepu ime etacwe-misi peei seben biname bime papa cabu.

⁷ Siige, Acejiyame me Miiji Mene te otnetnäjige iyeta poto ta. Yeesu bau ätrunga biname cina ablinisi Yerusalemā ngalebora, cuta piyepu bucurage Acejiyame tääpume iiwäreja biname cina peei Miiji Mene ne jitrungisi.

Israēla Modamoda Biname cina Setepano ne Joomlisi

⁸ Setepano lui te baborage ätiyera piyepu kokre jääpänuge Acejiyame bau ca, tabē ciitaca mule piyepu owowā mule bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca biname bime opo gaabe je.

⁹ Yepä, poto biname cina Setepano cama mene abajininisi. Teepi lui Israēla biname bime yepä abasecretna mete cabu ca, pui mete ngii yaainusi egä ‘abasecretna mete asatäneji biname bime tääpume.’ Puga ge pui abasecretna cabu Israēla biname lui Kurene piyepu Aleksandriya cewe cabu ca gemi, piyepu poto nuuja Israēla biname Kilikiya piyepu Asiya Probins cabu ca. Teepi iyeta giſe abacitininiſi Setepano cama mene abajame.

¹⁰ Yepä, Aceji Seemo te Setepano ne babo umle ecäriſe. Peei umle cama tabē liba mene jiiſemuge, teepi äblicäco daremu mene iicana.

¹¹ Teepi peei name pi poto biname bine ogä rarekaake ecäremisi walya mene jajime. Teepi apu jiiſi egä, “Cine Setepano ne jiteciſi, tabē Moose me cotre mene bine jiseblecäjemiſe, cuta piyepu Acejiyame ne jiseblecäjige.”

¹² Pepu pana teepi ngenecu alonecāme jēwenemiſi biname bine, piyepu modamoda biname, cuta piyepu cotre abiberäja biname. Teepi Setepano ne joomlisi, ecaniſi mutre biname bime opo gaabe me.

¹³ Teepi piba poto biname bine ebäcneſiſi walya mene iicaname Setepano poto cidi me. Pui cina jejemisi egä, “Ai biname te jääseblecäjemiſe ai cudege iiwäreja mete poto cidi me piyepu Moose me cotre mene poto cidi me.

¹⁴ Cine ituge ätecija tabē jaji je egä Yeesu pui Nasareta ceweyame te ai iiwäreja mete ne pagege iibyaſe, piyepu mime sasa mule lui Moose bau ca gyene, peei ne mara me pagege wawena!”

¹⁵ Iyeta lui cina mutre biname tomi cabu adnatäreniſe, teepi ire jetwananiſi Setepano ne, jepänisi egä teeme opo lui mename seemo pana ge.

7

Setepano me Mene

¹ Iiwäreja babo biname te Setepano ne itemlige egä, “Nää, teeme mene toraca gyene mäame poto cidi me?”

² Setepano jejemige egä, “Cäme babewale, binamewale, cäme mene nätecijey! Ujarage mime kaakesaare Abrahamo liba camuge Harana cewe me otni, Acejiyame lui jamyacu apaclyera cama ge, tabe teemämu aboclomtuji Abrahamo bau. Pui padare tabe Mesopotamiya gawe cabu enajuji.

³ Acejiyame teebine jejige egä, ‘Ebmalemi mäame inglewale bine, piyepu mäame gawecewe ne ebmali, nuuja gawe cabu me ädi, cane lui gawe ne pagege awaba mäame täapume.’

⁴ Siige, Abrahamo piba ebmaluji Kaladea gawe ne, äduji Harana cewe me lenajame. Liba Abrahamo me babe budre äbituji, Acejiyame piba teebine jityepuji otnime ai Kanana gawe cabu me, weene page luma inajininige.

⁵ Yepä, pui padare Acejiyame te yepä gawe matikolä lica ecäruji Abrahamo ne teemerage gawe lenaja täapume, yepä Acejiyame teebine mene jejuji gawe ceera teeme täapume piyepu teeme kaakesaare täapume ingwe ca. Yoo, pui padare Acejiyame liba peei mene jejuji, Abrahamo bägrä cäco enajuji.

⁶ Age Acejiyame me mene teeme bau me: ‘Mäame ingwe kaakesaare cina cirege otni mage cudecewe me nuuja biname bime gawe cabu lenajame, puma mäpurage daremu cäco kaakesea cirege wawena. Teeme ireclota mäpu cirege fooa hanred kämäge cama.

⁷ Yepä, pui gawe biname lui bime täapume teepi mäpurage kaakesea cire jaawenepesi, cane teebibine teeme mäpu daremu cirege ceera. Ingwe ca mäame kaakesaare cirege äsecrera peei gawecewe cabu ca. Teepi cäme bau piba cirege awejena airage gawe cabu.’

⁸ Siige liba peei mene apiruji, Acejiyame piba Abrahamo ne jejuji teeme cewecu acitame teeme täape matikolä iirputa ca. Peei cewecu ca Abrahamo te Acejiyame me jajeji mene ecatuji teeme täapume teeme biname me äbitame. Pui name pi Abrahamo, Isacako te liba aplimluji, teeme täape matikolä jirputuji seben bimu teeme aplimla ingwe ca; piyepu ingwerage Isacako teeme bägrä Yakobu me täape matikolä cuta jirputuji. Yakobu me padare liba, tabe cuta teeme twelb imäbägrä bime täape matimati cuta jirpeclimuji pui cewecu acitame. Pui twelb imäbägrä cina kaakesaare me äbitininujisi mime twelb ingle lenajame.

⁹ Pui bägrä cina claabemete jepänujisi Yoosepa ne lui teeme yepä ge, siige teebine aletname ecanujisi daremu cäco kaakesea wawename Aikupito gawe cabu je. Yepä, Acejiyame puga ge ten cama,

¹⁰ teebine cängena isatuji iyeta teeme peei mäpu cabu ca. Yoosepa liba jeclajutuji Aikupito gawe Mopeyame Parao me opo gaabe je, Acejiyame te Parao ne ngenecu müiji jewenuji Yoosepa täapume, piyepu Yoosepa ne babo umle ecäruji. Parao piba Yoosepa ne ecituji Aikupito gawe piyepu iyeta Parao me mete bine ire atwime.

¹¹ Gane padare piba täduji Aikupito piyepu Kanana gawe cabu iyeta; biname cina mage loolo me cewe icrajuji. Mime kaakesaare licarage nuuja deedei bine jepänemujisi.

¹² Peei name pi Yakobu liba itecijuji egä deedei puga ge Aikupito je, tabe teeme bägräwale, lui gemi mime kaakesaare, teebibine jityepemuji teeme niinäce gaabe me piyeme.

13 Ingwe ca teepi liba cääri äcnäruji, Yoosepa teeme naniganewale bime bau aboclomtuji. Parao pui padare cabu umle äbituji Yoosepa me ingle biname poto cidi me.

14 Yoosepa piba mene jityepuji teeme babe Yakobu te otnime teeme inglewale cama Aikupito me. Teepi iyeta lui sebenti faib biname ge.

15 Puma cita ca Yakobu äduji Aikupito me. Tabe puga ge budre, cuta teeme bägrä iyeta budre puga ge.

16 Ingwe ca teeme kaakesaare cina pui saarewale bime budrekaake ewademujisi Kanana gawe cabu me cewe ngii Sekem me, puga kaake bine gape jerbemujisi, lui gapecewe ne Abrahamo te rarekaake ca itu jeletnuji Hamora biname bime bau ca.”

17 Setepano mene jicemige egä, “Acejiyame me padare liba mameta ge atyaramta teeme jajeji mene toraca me äbitame, lui mene Abrahamo ne itu jejuji, mime biname cina piba Aikupito gawe cabu bucurage itu ablinujisi.

18 Pui padare cabu kirece mope biname te gije abacituji Aikupito gawe ne ire atwime; tabe umle lica ge Yoosepa poto cidi me.

19 Pui mopeyame piyepu teeme biname cina mime biname bine engletnäjemujisi, mime kaakesaare bime ireclota mäpu me jenenemujisi. Teepi teebibine giri jicranemujisi teeme engäbägrä bine puutucu abmalame budre äbitame.

20 Siige, Moose pui padare cabu aplimluji; tabe jamyacu bägrä ge. Nesae mabye teeme mage babe cina teebine mete cabu ire jetwujäsi.

21 Moose ne liba nuuja puupu cabu me imlitäsi, pui Parao me ngulebägrä te teebine esicrutuji, joomluji teeme bägrä tääpume.

22 Aikupito umleumle biname cina Moose ne ebiberäjujisi. Tabe babo me äbituji teeme mene piyepu teeme waweneca cabu.

23 Moose liba footi kämäge joomluji, tabe ngene jotwananuji teeme Israela binamewale bine ädärume.

24 Tabe jepänuji Aikupito biname te yepä Israela biname ne egluji. Moose pui ne itiyäruji, Aikupitoyame ne daremu jewecnistuji, budre tama egluji, siige.

25 Moose apu jengenuji egä teemerage Israela biname cina umle ge egä Acejiyame te teebine pa jaajepi teebibine äsacerame teeme mäpu ireclota cabu ca, yepä Israela biname umle lica ge peei poto cidi me.

26 Nuuja bimu tabe jääpänuji neeneni Israela biname arngi cabu jage. Moose singi teeme claabe ne agawame, jaajuji egä, ‘Siige, weene yepä biname gegi. Weene ngenome weemämu arngeniye?’

27 Yepä, lui te nuuja ne egluji, tabe Moose ne iyeblingäjuji, teebine itemluji egä, ‘Meebine laati te bii naajige cime ire atwi biname piyepu ablaweja biname äbitame?’

28 Wää, maane singi cebine agli mäte, maane lipu birice Aikupito biname yepä ne seglumete?’

29 Siige, Moose liba peei mene itecijuji, tabe Aikupito gawe cabu ca äyebingtuji cudecewe me, siige Midiyan gawe cabu gije abacituji lenajame. Puga teeme coga te neeneni imäbägrä bine aaplimluji.”

Setepano cerämu cuta jicemige egä,

30 “Footi kämäge liba apirininujisi, Moose piba Sinai podo wajwa je daapo taatu gawe cabu enajuji, siige Acejiyame me mename seemo te teeme bau taboclomtuji. Uli te puga ayige, pui wädräji cabu peei mename seemo ne jepänuji.

31 Moose călu te jituji peei uli ne liba jepănuji ayi je, ăduji mameta me cāngena ireme. Tabe piba Acejiyame me tagepogogo itecijuji egă,

32 'Cane Acejiyame sâne, lui ne määme kaakesaare Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejănusi.' Moose me tääpe te wălu name pi jeclonuji, tabe wălu ge ireme.

33 Acejiyame teebine jejuji, 'Määme ernge gwidape yiirecimi, ingle maane aclajuteji gâte cude puupu cabu.

34 Yoo, cane jăăpănemune căme biname bime ireclota Aikupito je lui mage măpurage ge. Cane teeme măpu cabu cewe oocanena nătecjanuge; cane bii tăinine teebibine măpu cabu ca ăsecrera. Ayo, cane meebine Aikupito me pa năătyepene.'

35 Siige, Moose peese Israela biname cina lui ne itu jiguyjisi, teebine jejujisi egă, 'Laati te meebine naajige cibibine ire atwime piyepu ablawejame?' Yepă, Moose peese nyene lui ne Acejiyame te itu tityepuji Israela biname bine ire atwime piyepu teebibine teeme măpu ireclota cabu ca ăsecrera. Pui mename seemo lui te ayeji uli cabu taboclomtuji, tabe Moose ne itityăruji.

36 Moose peese nyene lui te biname bine ewademuji Aikupito gawe cabu ca. Footi kămăge cama tabe ciitaca gwidape bine jewenanemuji Aikupito ngalebora piyepu Uududi Malu gome piyepu pui daapo taatu cewe cabu.

37 Moose peese nyene lui te Israela biname bine jejemuji egă, 'Acejiyame nuuja mename biname ne cire tăătyepeti, tabe cebine liyepu itu nătyepuji. Tabe weeme cabu ca yepă cirege.'

38 Siige, Moose peese nyene lui puga ge Israela biname cama pui daapo taatu cewe cabu je. Tabe puga ge mime sasa kaakesaare cama piyepu pui mename seemo cama, lui teebine mene jejuji Sinai Podo cabu je. Tabe puga sewademuji Acejiyame miuji ireclota mene mibibine jajaneneme.

39 Yepă, mime kaakesaare cina ăbwăricinujisi teeme mene ătecijame, siige Moose ne jiguyjisi. Teepi singi ge cuta Aikupito me ăcnărame.

40 Peei name pi teepi Moose me naane Aarona ne jejujisi egă, 'Mime uuje bine jewenemi mime niinăce gaabe otnime. Mine nuuja umle lica gemi ngena te itu tăbitumi Moose tăăpume podo cabu je, lui te mibibine Aikupito gawe cabu ca niwadapi.'

41 Teepi puma cita ca uuje ne jewenujisi awejename, teeme opo lui kau plongo pana ge. Teepi peei ne yiwărăjujisi, babo deedei jewenujisi, lui teeme ime ca wawenăneji gwidape ge.

42 Peei name pi Acejiyame te kaake ca icelyăremuji teebibine, ire ta jicranemuji teeme peei singi gaabe cabu otnime dume piyepu wale bine iiwărejame. Mene pisi nyene Oogărăneji Mene cabu Acejiyame me mename biname bime bau ca egă,

'Israela biname, peei lui căme tăăpume lica gyene weene lui footi kămăge cabu cibucibu gwidape yaaglecimuye, yi-iwărăjemuye pui daapo taatu cewe cabu je.

43 Yepă, Moloko uuje tăăpume weene căbletăăpe ca mete ne erangujiye, pui ne ecanujiye,

cuta piyepu weeme uuje Rapana, teeme ămyeji wale ne ecanujiye.

Teepi lui ime ca wawenăneji gwidape ge iiwăreja tăăpume.

Cane peei name pi weebibine cudecewe me cirege ătyepa Babloniya nuuja potu me.'

44 Siige, mime kaakesaare bime iiwăreja mete puga ge pui daapo taatu cewe cabu je. Peei watata rarangăneji mete lui căbletăăpe ca wawenăneji ge. Peei lui Acejiyame me mete ge biname cama lenajame. Teepi peei ne cāngena

jewenujisi epu pana Acejiyame te Moose bau me lipu eboclomtuji mene taatu ca mete raranga täapume.

⁴⁵ Ingwe ca teepi peei mete teeme bägrä bine ecäremujisi. Teeme bägrä cina pui mete ne piba ecanujisi ten cama, teepi liba Yosuwä cama ecluji ai Kanana gawe bine waadename, Acejiyame te teeme niinäce gaabe ca liba iyecräjemuji maramara biname bine. Pui mete te ten cama enajuji ngälu Daawida me padare.

⁴⁶ Yoo, Acejiyame ngenecu miiji ge Daawida täapume. Tabe Acejiyame ne itemluji tabe te meterage wawename Acejiyame täapume, lui ne iyeta mine Yakobu me kaakesaare cina yaawejanusu.

⁴⁷ Yepä, Daawida me bägrä Solomona te peei mete ne eranganuji.

⁴⁸ Yepä, Caburage Acejiyame tabe lica yaanajuge mete cabu lui ne biname cina yaarangusi, teeme mename biname te lipu jiiucuji egä,

⁴⁹ "Yageyame te jiićenige: cäme puupu gyene cabucewe je, cane biname bine puma cita ca ire pa taatwemepene.

Gawewe lui cäme ernge acita puupu gyene.
Lipu mete ne weene singi cäme täapume rarangame?
Lese nyene puupu cäme lenajame?"

⁵⁰ Cije cane iyeta gwidape cämämu lica jewenemujine?"

⁵¹ Siige, puma cita ca Setepano cuta jejemige egä, "Weene ätrunga cäco gemi. Weene ngenec atwana Acejiyame bau lica gemi. Weene Acejiyame me mene ätecija cäco gemi. Weeme sasa kaakesaare liiyepu weene pepu gemi. Teepi lipu singi lica Aceji Seemo ne ätecijame, weene cuta piyepu.

⁵² Wää, nuuja mename biname puga ge weeme kaakesaare cina lui ne niija lica jaawenusi? Ewe, teepi niija jaawenemusi iyeta mename biname bine! Teepi Acejiyame me mename biname bine budre me jaawenemusi lui cina mene jeitnäjujisi teeme Conocäco Kaakeseayame Yesu me otni poto cidi me. Siige, ai padare weene walya mule ca teebine budre me itu yaaglepeye.

⁵³ Weene peete nemi lui cina Acejiyame me cotre mene ewademujije, mename seemo cina lui cotre weebibine icärininujisi, yepä weene lica peei cotre bine jaawenemuye!"

Biname cina Setepano ne Kula ca Jibyecrisi

⁵⁴ Siige, pui mutre biname cina liba Setepano me mene itecijemige, teepi claabemete jepänisi, giricu bine etebecmisi teeme claabe name pi.

⁵⁵ Yepä, Aceji Seemo Setepano me trupa cabu baborage ge. Setepano cabu me ire acitige, Acejiyame me jamyacu apacljera ne jepänige piyepu Yesu ne jepänige aclajuteji ge Acejiyame me camu poto ca.

⁵⁶ Tabe jiiçige, "Ire cabu me! Cane jepänenine dume äpäcuteji ge piyepu teebine, lui Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji, tabe aclajuteji ge Acejiyame me camu poto ime je!"

⁵⁷ Baborage ala cama pui mutre biname cina teeme tablame bine ime ca ermemisi, piba taatu Setepano bau me tuuwametnige,

⁵⁸ teebine babo cewe cabu ca wata iyeblyntisi, kula ca jibyecrisi. Teepi teeme acwabeja cäbletääpe ebmalemisi yepä mamye biname gome je, teeme ngii Saulo.

⁵⁹ Teepi Setepano ne jaje jibyecranisi, siige tabe mime Yageyame ne jejige egä, "Yageyame Yesu, nacati cäme seemo!"

⁶⁰ Tabe kokorare ca ääpednutige, piba babo tage ca jejige egä, "Yageyame, gone ngenec taapecnute teeme poto cidi me ai niija mule ne." Tabe ai mene jiiçige, siige budre äbitige.

8

1 Yoo, Saulo singi ge Setepano me budre tääpume.

Saulo te Ätrunga Biname bine Mage Niiya Jaawenanemuge

Puirage himu cabu poto biname cina gije abacitinisi ätrunga ingle biname bime ireclota mäpurage wawename Yerusalema je. Teepe iyeta ätrunga biname bine iyecräjemisi, siige teepi uucratni-ge cewe maramara me Yuudea piyepu Samariya probins ngalebora me. Ätyepäneji biname taatu icrajige Yerusalema je.

2 Poto cängena ätrunga biname cina Setepano ne gape me ecitisi, mage ele ewäyisi.

3 Yepä, Saulo gije abacitige ätrunga biname bine äyebengame. Tabe mete yepäyepä ngalebora abacitanige, ätrunga biname bine sisecreräjemige, siige magebi rooriye bine icranemige krokeciye mete bora me.

Samariya Cewe cabu ta Miiji Mene Jaajanemusi

4 Lui ätrunga biname bine iyecräjemisi, teepi otninisi cewe gaabegabe ta, Miiji Mene iyeta poto ta jejananemisi.

5 Pilipo ädige babo cewe Samariya me, puga biname bine umle jebenemige Keriso poto cidi me, lui te biname bine niiya cabu ca yääsecräremuge.

6 Bucurage biname tomitomi cabu teepi cängena itecijemige Pilipo ngena mene jejananemige. Teepe iyeta teeme mene jitecijanisi, piyepu ciitaca mule bine jepänemisi, tabe lui bine jebenemige.

7 Niiya cable cina mage ala cama äsinisi bucurage biname cabu ca; piyepu biname lui bime ime ernge apineca cäco ge, piyepu biname lui eepanepana otni, teepi miiji me äbitininisi.

8 Yoo, peei name pi baborage gege puga ge Samariya cewe cabu je.

9 Pui babo cewe cabu yepä biname ngii Simona te enajige. Mage padare cama tabe Samariya biname bine cälu te ätime jaawenemuge teeme piiseba mule ca. Tabe jiicemige egä tabe babo biname ge.

10 Iyeta biname pui babo cewe Samariya cabu, matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi teeme mene jäätecijusi, jiicusi egä, "Tabe peese nyene biname lui Acejiyame me kokre cama gyene, lui ne yaainusi Babo Kokreyame ca."

11 Lecaleca padare cama teeme piiseba mule name pi biname cina mutäcäco läbitininusi, peei name pi teeme mene jäätecijanusi.

12 Yepä, teepi liba Pilipo me mene jitecijisi, Miiji Mene Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me piyepu Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba niiye ca äciseja ne ecatisi, rooriye magebi iyeta.

13 Simona cuta peei mene liba itecijige, teebine cuta niiye ca jicisäjisi Yeesu me ngii cabu. Peei ingwe gaabe ca, tabe Pilipo me mameta je enajige, piba cälu te jitige kokre mule gwidape piyepu ciitaca mule bine liba jepänemige, Pilipo lui bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca.

14 Yerusalema cabu lui ätyepäneji biname cina liba itecijemige egä Samariya biname cina itu yaacatepesi Acejiyame me mene ne, siige teepi piba Peteru Yoane naabibine jäätyepisi teeme bau me.

15 Teepe liba atyaramtäsi, Acejiyame ne puma ewejenäsi pui ätrunga biname bime tääpume egä Aceji Seemo te pa labacitanenege teeme yepäyepä trupa cabu me,

¹⁶ Ingle naace popi Aceji Seemo te camuge abacitana teeme nuuja biname cabu, yepä teepi niye ca äciseja taatu itu yaacatepesi mime Yageyame Yeesu me ngii cabu.

¹⁷ Puma cita ca Peteru naabi Yoane ime icranemäsi teeme papa cabu, siige Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu abacitanige.

¹⁸ Simona liba jepänige egä Aceji Seemo te ätrunga biname bime trupa cabu babacitanige, ätyepäneji biname cina liba ime icranemäsi teeme papa cabu, tabe piba singi rarekaake ceerame Peteru Yoane naabibine,

¹⁹ Jaajige teebibine egä, “Cuta cebine näcäreye peei kokre, egä cane lui biname cabu cäme ime laacitune, Aceji Seemo te piba labacituge teeme cabu me.”

²⁰ Yepä, Peteru teebine jejige egä, “Maane äte, mäame rarekaake cama ädi ngälu cäco niiya puupu me, ingle naace popi maane ngene bii jotwanite Acejiyame me owecu gwidape ne aletname rarekaake ca!

²¹ Maane äblicäco gäte cine cama gigri kaakesea wawenname, ingle mäame ngene atwana conocono gyene Acejiyame me opo gaabe.

²² Ebmali page ai niiya mule ne, Acejiyame ne ewejani mäame niiya ngene atwanena poto cidi me. Tabe pama meebine kälyä pa naawenege.

²³ Cane nääpänenine egä maane niiya claabe gäte cime kokre poto cidi me. Mäame niiya mule te meebine bii noomlige.”

²⁴ Puma cita ca Simona te Peteru Yoane naabibine jaajige egä, “Owecu, weene Yageyame ne ewejaneye cäme täápume egä nuuja peei niiya gwidape te, weene lui poto cidi me bii najiye, lica pagege äbita cäme täápume.”

²⁵ Siige, Peteru naabi Yoane Yeesu me ireclota poto cidi me liba jicemäsi, piyepu Yageyame me mene liba jejananemäsi, teepi peei ingwe ca acnenütäsi Yerusalema me. Cuta gaabe cabu liba aaclige, Miiji Mene jejananemäsi Samariya gawe biname yepäyepä cewe cabu ta.

Pilipo Miiji Mene Jejige Yepä Etiyopiya Gawe Biname ne

²⁶ Acejiyame me mename seemo te Pilipo ne jejige, “Maane amacnepi, uule poto me ädi, ngälu gaabe cabu atyaramtepi, lui gaabe gyene Yerusalema ca Gaasa me.” Yoo, ai taje biname lica waatnetnäjinusi peei gaabe cabu.

²⁷⁻²⁸ Siige, Pilipo amacetnäjige, abyemärige. Yepä Etiyopiya gawe ngii biname puga ge gaabe cabu teeme cewe otnime. Tabe lui rarekaake ire atwi mope biname ge magebi täápume lui te Etiyopiya gawe ne ire jaatwuge. Tabe itu lädepi Yerusalema me Acejiyame ne iiwärejame; tabe tacne-nutenige cewe me teeme älädnalädna gwidape cabu. Gaabegabe liba tädige, tabe Oogäräneji Mene bine secnemige, Acejiyame me menameyame Isaya lui bine soogäruji.

²⁹ Aceji Seemo te Pilipo ne jejige egä, “Ädi älädnalädna gwidape gome me.”

³⁰ Puma cita ca Pilipo uuwamige Etiyopiya biname mameta me, teebine jitecijiige Isaya me Oogäräneji Mene acnema cabu. Tabe teebine itemlige egä, “Nää, iyeta umle gäte ai mene lui ecnenenemite maane?”

³¹ Etiyopiya biname te jejige egä, “Cane lipu umle äbita; nuuja biname liba lica pisi nyene cebine abiberäjame?” Tabe piba Pilipo ne jejige, “Tacenuti älädnalädna gwidape cabu, cäme gome adna-ti!”

³² Age peei neeneni Oogäräneji Mene pargi Yeesu poto cidi me tabe lui bine aacnenige:

“Tabe epu maamoi pana, aaglme lui ne ecanisi.

Tabe maamoi plongo pana, lui te bojäcu yaanajuge teeme ngäli liba jaaclanimusi.

Tabe nuuja mene lica.

33 Teepi ajiri me jebenisi teebine, yepä äwärimta biname lica ge teeme täápume.

Nuuja biname te äblicäco mene iicana teeme ingwe kaakesaare poto cidi me, ingle naace popi teeme ireclota ai gawecewe cabu ngälu bii joomlige.”

34 Siige, pui biname te Pilipo ne jejige, “Cebine naji, laati ne peei mename biname te jeitnenige? Teeme täápume aitnäjenige, coo nuuja biname ne jeitnäjenige?”

35 Pilipo piba gije abacitige mene me. Tabe jegednige peeirage mene pargi cabu ca, piba teebine jejanige Miiji Mene Yeesu poto cidi me.

36 Teepi liba gaabe cabu aalige, niije gome atyaramtäsi, piba pui biname te jejige egä, “Agesa niije. Nää, maane lipu gäte cebine niije ca äcisejame Yeesu me ngii cabu?”

37 Pilipo te jejige teebine egä, “Yoo, cane miiji gäne meebine niije ca äcisejame mäame ngenecu bora liba ätrunga pisi nyene.” Tabe jejige egä, “Yoo, cane jitrungenine egä Yeesu Keriso lui Acejiyame me bägrä gyene.”

38 Pui biname liba mene jejige teeme kaakeseayame te äldnalädna gwidape iibaname, piba Pilipo puiyepu Etiyopiya biname niije cabu me äglenutäsi, siige Pilipo piba Yeesu me ngii cabu jicisäjige teebine.

39 Teepi liba tarpatäsi niije cabu ca, mime Yageyame me Seemo te Pilipo ne ecatige. Pui biname te teebine ingwe ca lica jepänige; yepä, gege cama teeme gaabe cabu ädige.

40 Pilipo piba jepänige egä tabe lui babo cewe ngii Asotus cabu jage. Puma cita ca tabe ädige, iyeta cewe cabu ta Miiji Mene jejanemige, ngälu siige Kesarea cewe me atyaramtige.

9

Saulo Ätrunga Biname me Äbitige

1 Peei padare cabu Saulo te biname bine drämä ca jebenemige egä tabe singi Yageyame me ätrunga biname bine budre me aglecame. Tabe iiwäreja mope biname bau me ädige,

2 teebine itemlige peba ceerame egä tabe peei peba cama miiji gyene Israela biname bime abasecretna mete yepäyepä cabu me abacitaname, lui cina babo cewe Damaseko ngalebora jage. Saulo singi ge peei peba bine naace täápume päpäname, egä tabe liba biname bine jaäpänemuge lui cina Yageyame me gaabe cabu waatninusi, magebi piyepu rooriye, siige peei peba te conocäco yäacärüge oomlemame, Yerusalemä me waadename.

3 Saulo liba babo cewe Damaseko mameta atyaramtige, piba taatu apalyera te carbe cabu ca teebine tuungepmalige.

4 Tabe itramige gawe cabu me, tagepogogo piba itecijige egä, “Saulo, Saulo, maane ngenome cebine niija nawenenite?”

5 “Babo Biname, baa maane laasi näte?”

“Cane Yeesu säne, maane lui ne niija nawenenite.

6 Abujängti, ädi babo cewe me, cane puma mene pa naajene maane ngena wawename.”

7 Saulo cama lui biname cina eclige, teepi imyemutemige mene cäco. Teepi tagepogogo itecijemige, yepä nuuja biname ne lica jepänisi.

8 Siige, Saulo gawe cabu ca abujängtige, irecu aasatige, yepä äblicäco ge päpäna gwidape bine. Teepi peei name pi teeme ime joomlisi, eweclujisi, Damaseko cewe me ecanisi.

9 Nesae bimü ngalebora tabe äblicäco ge päpäna. Pui padare cabu tabe deedei piyepu niije cäco enajige.

10 Puga ge Damaseko cewe je yepä ätrunga biname ngii Ananiya. Yageyame teebine wama pana jejige egä, “Ananiya!”

Tabe jejige, “Yageyame, cane age säne.”

11 Yageyame piba teebine jejige egä, “Abujängti, ädi yepä gaabe cabu me, pui gaabe ngii Conocäco ge. Puma Yuuda me mete cabu je maane itemlepi yepä Taasu cewe biname tääpume, teeme ngii Saulo. Tabe irecu ätumutenige.

12 Tabe Saulo te wama pana yepä biname ne bii jepänige, ngii Ananiya, teeme mete me lui te tabacitige, ime aacitige teeme papa cabu, piba tabe cääri irecu aasatige.”

13 Ananiya jejige, “Eewe, Yageyame! Bucurage biname cebine itu nanepesi ai biname poto cidi me, tabe lipu baborage niya jaawenemuge mäame biname bine Yerusalemale ngalebora je.

14 Tabe peba cama Damaseko me tädumi, cuta peei peba cabu conocäco pisi nyene modamoda iiwäreja biname bime bau ca iyeta biname bine oomläjecame Acejiyame me ngii lui cina yaawejanusu.”

15 Puma cita ca Yageyame te jejige, “Maane äte, teeme bau me ädi, ingle naace popi cane teebine itu jaajepene cäme kaakesea wawename, cäme ngii aitejame nuuja gawe biname bime bau me, piyepu maramara gawecewe mope biname bime bau me, cuta piyepu Israela biname bime bau me.

16 Cane cämamu teebine pa jaawabepene iyeta mäpu tabe lui pagege päpäna cämiji pi.”

17 Siige, Ananiya ädige, pui mete me abacitige, piba ime aacitige Saulo me papa cabu. Tabe jejige egä, “Cäme biname Saulo, Yageyame Yeesu lui mäame bau me taboclomtumi gaabe cabu maane liba aima tädumete, tabe te cebine bii nätyepige, ingle naace tääpume maane cääri päpäname piyepu Aceji Seemo te mäame trupa cabu abacitame.”

18 Piba taatu cibi idre pana gwidape cina taatramige Saulo me irecu cabu ca. Tabe piba irecu aasatige ireme. Tabe abujängtigi; piba Ananiya teebine niye ca jicisäjige Yeesu me ngii cabu.

19 Tabe liba deedei äbitige, teeme kokre te cääri piba tacnenutige.

Saulo te Miji Mene Jejananemige poto Damaseko Abasecretna Mete cabu je

Nesae bimu cama Saulo ätrunga biname cama enajige Damaseko cewe je.

20 Tabe conocäco ädige poto abasecretna mete me, giye abacitige mene jajanename egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene.

21 Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige, teemeteme ätemläjinisi egä, “Baa, agesa tabe lui te Yerusalemale je pui biname bine yaaglecimuge lui cina Yeesu me ngii yaawejanusu? Tabe pama aima tädumi, ingle naace popi tabe singi ätrunga biname bine oomläjecame modamoda iiwäreja biname bime bau waadename!”

22 Yepä, Saulo me mene kokrerage äbitige. Tabe toraca conocäco Yeesu ne jewabudnitige, jejemige egä, “Tabe peese nyene lui ne Israela biname cina jewagriyani teebibine niya cabu ca äsecrerame.” Siige, Damaseko cewe je lui Israela biname, teepi äblicäco ge teeme mene awecnista.

23 Bucurage bimu ingwe ca, poto Israela biname cina abasecret-nige, mene jitransi Saulo ne aglime.

24 Yepä, nuuja biname te teebine jejige teepi ngena mene jitransi. Ciye bimu teepi cewe grana gome ire jetwisi teebine aglime.

25 Yepä, ciye cabu Saulo me binamewale cina teebine ecanisi cewe kula caale gome me. Puma cita ca teebine baborage diiba ngalebora isinglantisi, kula gaga cabu ca iyinisi gawe me.

Saulo Yerusalema Ngalebora je

26 Saulo piba Yerusalema me ädige. Tabe singi ätrunga biname cama alenglecäjame, yepä teepi Saulo me mene lica jecatisi egä tabe lui toraca ätrungayame gyene. Teepi iyeta wälu ge teeme tääpume.

27 Puma cita ca Banaba teebine itityäriige, ecanige ätyepäneji biname bime bau me. Banaba teebibine jejananemige Saulo lipu mime Yageyame ne itu jääpänepi Damaseko gaabe cabu, piyepu Yageyame te ngena mene itu jaajepi teebine. Tabe cuta piyepu jeitnige Saulo te mene Yeesu me ngii cabu lipu wälu cäco jaajananemepi Damaseko cewe cabu je.

28 Saulo peei name pi ten cama enajige piyepu Yerusalema ngalebora ta otnetnäjige. Tabe mene wälu cäco jicemige mime Yageyame me ngii cabu.

29 Puga ge Israela biname lui Griik mene ca jicemusi. Tabe ten cama mene jicemige, teebibine jiseblecäjemige, yepä teepi singi ge teebine aglime.

30 Ätrunga biname liba umle äbitininisi ai potu cidi me, teepi Saulo ne ecanisi Kesarea malu cewe me, puma cita ca teebine jityepisi Taasu cewe me.

31 Siige, piba iyeta ätrunga inge biname cina Yuudea, Galilaya, piyepu Samariya gawe cabu poode jepänanisi. Teepi kokre äbitininisi, piyepu bucurage me äbitininisi Aceji Seemo me ätityera name pi, piyepu Yageyame me opo gaabe je teepi cängengarage icrajige.

Peteru Ädige Cewe Neeneni Luuda piyepu Yooa me

32 Peteru iyeta cewe ta otnetnäjige. Nuuja taje tabe ädige Luuda me, Acejiyame me biname bine puma engräjemige.

33 Puga tabe biname ne jepänige ngii Aenea lui me ime ernge apineca cäco ge. Eit kämäge ngalebora tabe äblicäco ge teeme ute puupu cabu ca arpinenta.

34 Peteru teebine jejige egä, “Aenea, Yeesu Keriso te meebine miiji naawenenige. Arpinanti, mäame ute gwidape emacetnäjemii!” Siige, Aenea piba taatu arpinantige.

35 Iyeta biname cina lui Luuda piyepu Saronu cewe ngalebora icrajige, Aenea ne jepänisi. Teepi piba mime Yageyame bau tatatrongäraninisi.

36 Puga ge Yooa cewe cabu yepä magebi ngii Tabita lui ätrunga biname gwene. Yoo, teeme Griik ngii lui Dooka, peei me aboclomta lui diiya. Iyeta padare tabe miijimiji kaakesea jaawenemuge, owecumete biname bine jäätityäremuge.

37 Peeperi padare cabu teebine pita te jwoomlige, siige budre äbitige. Teepi teeme budrekaake ne jucisäjisi, cabu je lui mete puupu, pui cabu ocitisi.

38 Yooa cewe cudecewe lica ge Luuda cewe ca. Peeperi name pi Yooa je ätrunga biname liba umle äbitininisi egä Peteru lui Luuda cewe cabu jage, teepi neeneni biname bine jäätyepisi teeme bau me mene cama egä, “Owecu, wata tädepi cime bau me.”

39 Siige, Peteru piba amacetnäjige, ten cama ädige. Tabe liba Yooa me atyaramtige, teepi ecanisi pui cabu puupu me. Iyeta cuublacubla cina teebine jowaclomtisi, ele jolwisi, maramara asigreräja gwidape Peteru ne piba jewabäjisi, Dooka lui bine itu yaaterutäjemepi tabe liba ireclota ge.

40 Siige, Peteru iyeta biname bine iyebhengemige peei puupu cabu ca, kokorare ca piba äpednu-tige Acejiyame bau irecu ätumutame. Puma cita ca tabe atatrongtige budrekaake bau me, jojige teebine egä, “Tabita, arpinanti!” Tabe irecu aasatige, Peteru ne liba jepänige, piba adnatige.

⁴¹ Peteru teebine ime ca jwoomlige, owejängtige. Tabe piba tesoglecemige ätrunga biname bine cuta cuublacubla bine iyeta, teebibine jewabemige egä Tabita ireclota gwene.

⁴² Iyeta Yoopa ngalebora biname cina itecijemige ai poto cidi me, siige bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi.

⁴³ Peteru poto bimu cama Yoopa je enajige, biname ngii Simona teeme mete cabu. Simona me kaakesea lui cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge maramara kaakesea tääpume.

10

Koroneliyo te Peteru ne Ala Tesoglige

¹ Puga ge Kesarea cewe je yepä biname ngii Koroneliyo lui ge mope biname Rooma cubu biname bime yepä sange tääpume. Pui sange ne yaainusi 'Italiya Sange' ca.

² Tabe babo singi irecu ätumuta mule tääpume. Tabe piyepu teeme ingle biname iyeta Acejiyame ne yaawejanusi. Teeme ätiyera baborage ge Israëla owecumete biname bime tääpume, piyepu tabe jäje irecu lätumutanuge Acejiyame bau me.

³ Yoo, yepä mämlebimu me trii oklok poto cidi me, tabe wama pana pajecurage jepänige mename seemo ne, lui tädige, teebine jejige egä, "Koroneliyo!"

⁴ Tabe pui mename seemo ne wäluwälu ire jetwige, piba jejige egä, "Yageyame, ngena gyene?"

Mename seemo te jejige egä, "Acejiyame te ngenecu miiji gyene mäame irecu ätumuta tääpume piyepu mäame owecu mule tääpume. Tabe singi ge meebine miiji mene jajime.

⁵ Page Yoopa me mäame biname bine jityepimi yepä biname ne ärngime teeme ngii Simona Peteru.

⁶ Nuuja biname ngii Simona lui te cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge, tabe teeme mete cabu enajenige. Pui mete lui malu ligi jage."

⁷ Siige, mename seemo te liba peei mene teebine bii jejige, piba abyemäriige. Puma cita ca Koroneliyo ala taasoglicige teeme neeneni mete kaakesea biname bine piyepu yepä cubu biname ne, lui tage teeme miiji kaakeseyame, cuta lui te Acejiyame ne yaawejanuge.

⁸ Koroneliyo teebibine jäänjänge ngena te bii bäbitige, siige piba Yoopa me jäatyepänige.

Peteru Babo Gwidape ne Wama pana Jepänige

⁹ Nuuja bimu teepi liba gaabe cabu jage Yoopa cewe mameta atyara, peei padare Peteru piba jegelige mete toro cabu lui puupu cabu me irecu ätumutame. Bimu duusa mameta ge.

¹⁰ Peteru loolo me cewe te joomlige, tabe singi deedei tääpu mage. Deedei gädnäja trämä, tabe wama pana jepänige,

¹¹ dume te iitnige, puma cita ca yepä gwidape te gawe me täinige, lui babo daamledamle cäbletääpe pana ge; teeme fooa mutre ca siyini gawe me.

¹² Puga ge pui gwidape papa cabu maramara cibi piyepu biicwale piyepu glunubora ele.

¹³ Piba tagepogogo te jejige teebine egä, "Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemil!"

14 Yepä, Peteru jejige, “Eewe, Yageyame, cude gemi! Cane umle căco gâne gwidape ărngăja lui gemi cude cime tăăpume, coo piyepu lui gemi cibucibu lica.”

15 Pui tagepogogo te cuta jejige, “Maane gone gwidape bine yaainemute cude ca, Acejiyame lui bine cibi me itu jaawenemepi!”

16 Nesae gäăbu liba pepu äbitige, peei căbletăäpe ne gwidape cama piba cabu me ewecnistisi.

17 Peteru mage ngene jotwananige teeme wama pana mule me aboclomta poto cidi me. Puirage padare lui biname bine Koroneliyo itu tăätyepämi, teepi Simona me mete ne jepänänisi, siige mete gaabe gome jaacławutänige.

18 Teepi ala abayänisi, biname ne itemlänisi egä, “Pisi nyene, nää, biname ngii Simona Peteru?”

19 Peteru te liba ngene jotwananenige peei wama pana mule me aboclomta poto cidi me, Aceji Seemo te piba teebine jejige egä, “Ire! Nesae biname age tämi, meebine näärngenänisi.

20 Maane amacetnäji, äni, gone däägudägu läbitute ten cama otnime, ingle cane te bii jäätyepänine teebibine.”

21 Siige, Peteru äinige, pui biname bine jejemige, “Cane age sâne weene lui biname ne jirngeniye. Weene ngenome tujiye?”

22 Teepi jejänisi egä, “Cubu mope biname Koroneliyo te nityepämi. Tabे miijiragē biname gyene, lui te umle gyene Acejiyame ne awejena, piyepu iyeta Israela biname ngenecu miiji gemi teeme poto cidi me. Acejiyame me conocăco mename seemo te Koroneliyo ne tejumi meebine asoglecame teeme mete me otnime, naace tăăpume tabe määme mene ätecijame.”

23 Siige, Peteru pui biname bine mete me äasinglentänige yepä ciye cama ute me.

Peteru Atyaramtige Koroneliyo me Mete me

Nuuja bimū tabe amacetnäjige, siige ten cama ädige. Poto ätrunga biname Yoopa cewe cabu ca ten cama eclige.

24 Yepä bimū ingwe ca, Peteru atyaramtige Kesarea cewe me, Koroneliyo luma teebine jewagriige. Koroneliyo cama puga ge teeme inglewale piyepu poto binamewale, tabe lui bine tesoglecemige.

25 Peteru liga mete me abacitige, Koroneliyo teeme bau ädige, kokorare ca teeme gome äpednutige,

26 yepä, Peteru teebine ewejängtige, jejige egä, “Abujängti! Cane cuta biname gâne.”

27 Peteru Koroneliyo ne mene jejanige egäcäro teepi mete me abacitäsi. Tabе puma pui biname bine jepänemige.

28 Tabе jejemige egä, “Weene umle gemi egä cime Israela biname bime cotre pisi nyene egä, cine lica ädära coo abasuta nuuja gawe biname cama. Yepä, Acejiyame cebine nabiberäjumi egä: ‘Gone nuuja biname ne jäägyuye, gone teebine cude me jaawenuye.’

29 Peei name pi maane liba cebine nasoglumete, cane tädine meebine ädärame, ngānu gyene maane Israela biname lica gāte. Siige, cane page näätemlenine, maane cebine ngenome nasoglumete?”

30 Koroneliyo jejige, “Nesae bimū liba bapirige, cane piba mämlebimū me trii oklok poto cidi me, page liiyepu ge, căme mete cabu irecu tätumutanumene. Piba taatu yepä biname te, lui me căbletăäpe apaclyäreji cama ge, căme opo gaabe teclajutumi,

³¹ najumi egä, 'Koroneliyo, Acejiyame te mäame irecu ätumuta mene bii bitecijige, cuta nääpäniige maane owecumete biname bine lipu yäätityäremute.

³² Maane Yooa me mäame biname bine jityepemepi, yepä biname ngii Simona Peteru bau me. Tabe lui nuuja Simona me mete cabu jage, lui te cibu tääpe yaamacetnäjemuge. Teeme mete lui malu ligi jage.'

³³ Puma cita ca cane biname bine tityepemumene meebine lowejutame, siige haborage eso maane lipu tädite. Page cine age temi Acejiyame me opo gaabe je, meebine naawagrijenisi maane cibibine umle wawenama Yageyame te ngena mene naajumi jajime."

Peteru me Mene

³⁴ Siige, Peteru Koroneliyo naabibine mene jejemige egä, "Cane page umle bäbitine lipu toraca gyene egä Acejiyame te yepä pana ire nitwenininige.

³⁵ Tabe singi iyeta gawecewe biname bime tääpume, lui cina teeme ngii yaawejanusii piyepu miiji taatu mule bine jaawenemusi.

³⁶ Weene umle gemi Acejiyame lui mene Israela biname bime bau itu jityepuji egä poode pisi nyene Acejiyame cama Yeesu Keriso name pi. Tabe Yageyame gyene iyeta biname bime tääpume.

³⁷ Weene umle gemi ngena itu äbituji Galilaya je piyepu iyeta poto Israela gawe cabu ta pui padare ingwe gaabe ca, Yoane liba mene jejemuji niye ca aciseja poto cidi me.

³⁸ Weene umle gemi Yeesu Nasareta ceweyame poto cidi me, Acejiyame te lipu teeme cabu Aceji Seemo ne ecituji cuta kokre ne ecituji. Yeesu iyeta poto ta waatnetnäjuge, miijimiji mule jaawenemuge, piyepu iyeta biname bime miiji me jaawenemuge lui cina Satani me kokre cabu yaacrajuge, ingle Acejiyame lui ten cama ge.

³⁹ Cine ire arbi biname gemi iyeta mule tääpume Yeesu lui bine itu jewenemuji Israela biname bime gawe cabu cuta piyepu Yerusalema ngalebora je. Teepi teebine budre me jewenujisi baarge uli cabu äbyera ca.

⁴⁰ Yepä, nesae bimü ingwe gaabe ca Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji, piyepu cuta eboclomtují,

⁴¹ lica iyeta biname bime bau me, yepä cime bau me. Cine ire arbi biname gemi, tabe lui bine itu nijinuji ai kaakesea tääpume. Yeesu me budre piyepu arpinenta ingwe ca cine ten cama deedei erwäjujisi cuta piyepu niye enujisi.

⁴² Yeesu cibibine nijinuji biname bine Miiji Mene jajanenama, piyepu aitnejame egä tabe peese nyene Acejiyame lui ne atrana biname me jewenuji ireclota biname piyepu budre biname bime tääpume.

⁴³ Iyeta sasa menama biname cina mene jeitnujisi teeme poto cidi me, jicemujisi egä iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, Acejiyame teeme niyaniya mule cabu ca kälyä cire jaawenemepi Yeesu me kokre name pi."

Aceji Seemo te Nuuja Gawe Biname bime Yepäyepä Trupa cabu Abacitanige

⁴⁴ Peteru liba mene iicema cabu je, Aceji Seemo te abacitanige iyeta lui cina teeme mene jitecijisi.

⁴⁵ Israela ätrunga biname lui cina Peteru cama seclige Yooa ca, teepi cälu te jitemige Acejiyame liba teeme ätityerayame Aceji Seemo ne cuta nuuja gawe biname bime cabu ecitanige.

⁴⁶ Teepi teebibine jitecijemisi maramara tagepogogo ca iicema je piyepu Acejiyame me kokre ne awepyeräja je. Peteru piba jejemige egä,

47 “Aceji Seemo te ai biname bime cabu babacitige tabe uja lipu tabacitanuji mime cabu me. Nää, miiji gyene nuuja biname te teebibine libaname, teepi liba niije ca äciseja ne acatame Yeesu me ngii cabu?”

48 Tabe puma cita ca Koroneliyo naabibine jejemige Yeesu Keriso me ngii cabu niije ca äciseja acatame. Teepi pui kaake poto ca Peteru ne jejisi poto bimu cama ten cama lenajame.

11

Peteru Mene ne Jeitnige Yerusalema Ätrunga Biname bime bau me

1 Yuudea gawe cabu ta ätyepäneji biname piijepu iyeta ätrunga biname cina itecijemige egä nuuja gawe biname cina Acejiyame me Miiji Mene ne itu secatumesi.

2 Peteru liba ädige Yerusalema me, puga ge poto ätrunga biname lui singi gemi nuuja gawe biname cina Acejiyame me cewecu ne acatame, teeme tääpe matikolä iirputa ca Israela biname pana äbitame. Teepi peei name pi Peteru ne jiyingäjisi egä,

3 “Maane lipulipu labacitepete nuuja gawe biname me mete cabu me, lui Israela biname lica gyene piijepu lui me tääpe ne lica ituge iirputa mime pana. Maane cuta piijepu deedi teta cama läbitepete? Maane peei lui mime cotre ne jaatropangtepete!”

4 Peei äingeja mene name pi Peteru teebibine jejananemige iyeta lui itu läbitepesi pui mule me agedna cabu ca. Tabe apu jiiçige egä:

5 “Yoo, cane liba Yoopa cewe cabu irecu lätumutepene, cane piba yepä gwidape ne wama pana jääpänepene. Peei gwidape lui daamledamle cäbletääpe pana ge, teeme fooa mutre ca säinepesi gawe me, siige cäme mameta me liibepi.

6 Cane piba ngalebora me cängena ire jaatwananepene. Puga cibi gwidape bine piijepu cibi cäco gwidape, biicwale, glunubora ele bine jääpänemepene.

7 Cane puma cita ca tagepogogo nätecijepi, cebine lui najepi egä, ‘Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemi!’

8 Yepä, cane jaajepene, ‘Eewe, Yageyame, cane umle cäco gäne nuuja cude cibi piijepu cibi cäco gwidape cäme tage cabu acita.’

9 Pui tagepogogo mene cabucewe ca piba neeneni me najepi, ‘Gone yaainute cibi cäco gwidape ca Acejiyame lui ne cibi me jaawenuge.’

10 Nesae gääbu pepu läbitepi, siige piba pui gwidape bine iyeta yaawecnemepi cabu me.

11 Puirage padare nesae biname lui bine cäme bau täätyepämepi Kesarea cewe cabu ca, teepi mete me tataräpesi, cane lui mete cabu nanajepi.

12 Aceji Seemo te cebine najepi pui biname cama wata otnime. Siige, ai siks ätrunga biname cina Yoopa ca cane cama yaaclepi Kesarea me. Puga cine iyeta Koroneliyo me mete me yääbäcnepesi.

13 Koroneliyo piba cibibine nijipi tabe lipu mename seemo ne jääpänepi, teeme mete cabu lui aclajuteji, jaajepi teebine egä, ‘Maane biname bine jityepemepi Yoopa me yepä biname ne arwojutame, teeme ngii Simona-Peteru.

14 Tabe meebine mene pa naajepi maane piijepu mäame inglewale lipulipu niija mule cabu ca äsecrame.’

15 Siige, cane liba gije labacitepene mene me, Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu me labacitanepi, ai ätrunga mule agedna cabu je mime trupa cabu lipu abacitanuji.

16 Cane piba mime Yageyame me mene ngene jaapecnepene tabe lipu tiicuji egä, 'Yoane lipu niije yaacituge biname bime papa cabu niije ca äciseja täápume, Acejiyame te pepu Aceji Seemo weeme trupa cabu pa yaacitanepi.'

17 Cäme täápume pajecu gyene egä Acejiyame pui nuuja gawe biname bime trupa cabu yepä pana Ätityerayame ne yaacitanepi tabe lui ne mime cabu itu ecitanuji, mine liba Yageyame Yeesu Keriso ne niinäce jitrungujisi. Nää, cäme kokre pisi nyene Acejiyame ne iibaname teeme Ätityerayame ne ceerame? Eewe, äblicäco!"

18 Siige, ätrunga biname cina Peteru me mene liba jitecijisi, teepi pui äingeja mule ne piba ebmalisi, Acejiyame me ngii ewepäntisi, jicisi egä, "Acejiyame padare cuta yäacäremepi nuuja gawe biname bine atatröngärame teeme niyaniya mule cabu ca toraca ireclota ne päpäname lui ngälu cäco gyene."

Mene Antiyoka Ätrunga Ingle Biname bime potö cidi me

19 Ätrunga biname cina Yerusalema cabu ca uucratnuji maramara gawe cabu me, teeme mäpu ireclota name pi Setepano me budre ingwe ca. Poto cina cudecewe me eclige Poenikiya, Kupro, piiyepu Antiyoka me. Teepi Israela biname taatu bine Miiji Mene jejananemisi.

20 Yepä, potö ätrunga biname cina Kupro curä piiyepu Kurene gawe cabu ca cuta Antiyoka cewe me eclige. Teepi puga mene jejananemisi biname bine lui Israela biname lica gemi, teebibine umle jebenemisi Miiji Mene mime Yageyame Yeesu potö cidi me.

21 Mime Yageyame me kokre ten cama ge, peei name pi bucurage biname cina mime Yageyame bau me tatatröngärininisi, teebine jitrungisi.

22 Idre ecanisi peei mule potö cidi me Yerusalema ätrunga biname bime bau me. Teepi puma cita ca Banaba ne Antiyoka cewe me jityepisi.

23 Siige, Banaba liba atyaramtige Antiyoka me, jepänige Acejiyame te biname bine lipu miiji itu jaawenemepi. Tabe Banaba te piba gege äbitige, teebibine iyeta bäärmii jecedne-mige mime Yageyame ne toraca ätrungame, teeme gome cängena lenajame.

24 Yoo, Banaba miijirage biname ge, teeme ätrunga baborage, piiyepu Aceji Seemo me kaakesea te teeme cabu babo äbitige. Siige, bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi teeme mene name pi.

25 Banaba puma cita ca Taasu cewe me ädige Saulo ne ärngime,

26 liba jepänige teebine, ecanige Antiyoka cewe me. Yepä kämäge ngaleb-ora teepi puga ätrunga biname cama abasutinisi, bucurage biname bine ebiberäjemäsi. Antiyoka je teepi Keriso me binamewale bine ciitacarage einemisi egä 'Kristiyan'.

27 Pui padare potö Acejiyame me mename biname cina Yerusalema ca eclige Antiyoka me.

28 Teeme yepä te ngii Agabu abujängtige, Aceji Seemo me kokre ca mene jicige egä, "Gane padare mameta gyene otni iyeta gawe cabu ta." Yoo, pui gane padare te täduji Klaudiyus liba enajuji Rooma Mopeyame täápume.

29 Ätrunga biname cina mene jitransisi rarekaake ätyepame teeme biname bine Yuudea gawe cabu ätityerame. Laatibi rarekaake cama, teepi yootonisi. Bucurage rarekaake cama biname cina, teepi bucurage icranemisi; rarekaake cäco biname lui, teepi nesae icranemisi.

30 Siige, pui rarekaake jityepemisi Banaba piiyepu Saulo cama Yuudea ätrunga ingle mutre biname bime bau me.

12

Heroda te Ätrunga Biname bine Mäpu cabu Icranemige

¹ Pui padare Mope Biname Heroda gije abacitige poto ätrunga biname bine mäpu cabu acranecame.

² Tabe cubu biname bine jejemige Yoane me naane Yakobu ne budre me aglime cubu turikä ca.

³ Heroda liba umle äbitige egä poto Israela biname cina singi ge pepu aglea mule tääpume, tabe piba cuta Peteru ne joomlige. Pui te äbitige Israela biname bime trii padare ngalebora, teepi liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjusi.

⁴ Yoo, Peteru ne liba joomlisi, teepi piba teebine krokeciije mete cabu me isinglantisi, awamuta biname bime ime cabu ecitisi. Yoo, puga ge fooa sigu awamuta biname; yepä sigu lui fooa biname cama, cuta iyeta nuuja sigu piyepu. Siige, Heroda ngena jotwanige Peteru ne atraname biname sobe cabu Israela biname bime Äsuplengta trii ingwe poto ca.

⁵ Siige, Peteru krokeciije mete cabu enajige, yepä ätrunga biname cina Acejiyame ne jäje yaawejanusi teeme poto cidid me.

Peteru Krokeciije Mete cabu ca Tasatige

⁶ Lui bimu cabu Heroda singi ge Peteru ne acaname krokeciije mete cabu ca biname sobe cabu atraname, pui bimu me niinäce gaabe ciije cabu, Peteru ute ogrige neeneneni awamuta biname bime cole je. Tabe ätäyäneji ge neeneneni ayana sea ca, piyepu cuta poto awamuta biname puga ge krokeciije mete grana gome.

⁷ Piba taatu Yageyame me mename seemo puga aclajuteji ge Peteru mameta gome, piyepu apaclyera te tuungepmalige puupu cabu me tabe luma enajige. Pui mename seemo te Peteru ne palace gome joomlige, elotnicige arpinentame, jejige egä, "Wata arpinanti!" Puirage padare ayana sea cina aatramige Peteru me ime cabu ca.

⁸ Mename seemo piba jejige, "Määme baagi ca amlemalti, ernge gwidape aasigräri!" Peteru pui jaawenige, siige mename seemo piba jejige, "Määme acwabeja cäbletääpe ca ätrugäri, cane cama tädi!"

⁹ Peteru teebine ingwe icwige krokeciije mete cabu ca, yepä tabe umle lica ge egä mename seemo te ngena jewenenige, nää toraca gyene coo lipu. Tabe apu jengenige egä, "Cane pama wama ogrenine."

¹⁰ Teepi niinäce sigu awamuta biname bine sisuplengemäsi, puma cita ca nuuja sigu ne sisuplengemäsi, siige ceräcerägäabu tatyaramtäsi ayana grana gome me cewerage abacitame. Pui gaabe te teemämu äpäcutige, siige teepi asatäsi, mete me otni gaabe cabu aacliche, piba taatu mename seemo te Peteru ne ebmalige.

¹¹ Peema cita ca Peteru toraca umle äbitige ngena te bäbitige teeme tääpume. Tabe jiicige egä, "Ai lui toraca ge! Yageyame te teeme mename seemo ne tityepige, cebine Heroda me ime cabu ca nasatige piyepu iyeta niija gwidape cabu ca Israela biname cina lui singi gemi cäme bau wawename."

¹² Peteru pui ingwe ca ädige Yoane-Mareko me mage Mariya teeme mete me. Bucurage biname puga tabasecretnumi, irecu ätumutanisi.

¹³ Peteru puutucu gaabe ne seyäjige, piba mete kaakesea ngulebägrä ngii Rooda toclige ireme.

¹⁴ Tabe liba Peteru me tagepogogo opo ewatnige, tabe gege name pi uuwamige, puutucu gaabe ne lica jütnige, yepä mete me cääri abacitige, jejemige egä, "Peteru pisi nyene puutucu je."

¹⁵ Teepi jojisi egä, “Buduma gäte maanel!” Yepä, Rooda jejemige, “Ai lui toraca mene gyene!” Puma cita ca teepi jowecnistisi, “Peei lui pama teeme mename seemo gyene!”

¹⁶ Iyeta pui padare Peteru gaabe ne seyäjaniige. Siige, teepi liba gaabe ne jiihnisi, călu te jitemige Peteru ne pöpäname.

¹⁷ Peteru teebibine ime ca bojä jebenemige, jejemige Yageyame te lipu teebine sisatige krokeciyiye mete cabu ca. Peteru piba jejemige egä, “Yakobu* naabibine jejemepeye ai mule poto cidi me.” Siige, tabe teebibine ebmalemige, nuuja gome me ädige.

¹⁸ Krokerage liba, awamuta biname cina mage teemeteme äcnecininiisi egä, “Peteru liiyeme bädige?”

¹⁹ Piba Heroda teebibine jejemige Peteru ne ärngime, yepä teepi lica jepänisi. Puma cita ca Heroda awamuta biname bine itemlemige, siige teeme cubu biname bine jejemige pui awamuta biname budre me acraname.

Pui ingwe gaabe ca, Heroda Yuudea gawe cabu ca ädige Kesarea gawe cabu me puma matikolä lenajame.

Heroda me Budre poto cidi me

²⁰ Heroda mage claabe ge Turo piyepu Sidona cewe biname cama, peei name pi teepi gri otninisi Heroda cama mene me. Teepi Heroda me mete ire atwiyame ngii Blasto bau me niinäce seclige, teebine teeme biname me jebenisi. Siige, piba Heroda bau me eclige, teebine itemlisi poode ten cama äbitame, ingle naace popi teepi teeme deedei gwidape yaawadanemusi Heroda me gawecewe cabu ca.

²¹ Puma cita ca Heroda bimu ne ecitige, siige teeme mararage cäbletääpe ne pui bimu cabu asigrärige, adnatige teeme atrana puupu cabu, puma cita ca biname bine mene jejananemige.

²² Biname cina ala cama jii cemisi egä, “Biname pana mene lica gyene peei, yepä uuje gyene!”

²³ Piba taatu Yageyame te mename seemo ne tityepige. Tabe Heroda ne budre pita ecäriige, ingle naace popi Heroda singi lica ge Acejiyame ne opo gaabe me acitame, yepä biname bime awepyeräja bine tabe ewademige teeme täapume. Cuple cina teeme tääpe erwisi, budre me itwitisi.

²⁴ Yoo siige, iyeta padare bucurage biname cina Acejiyame me Miiji Mene yäätacijemuge, Yeesu ne piba jäätrungusi.

²⁵ Banaba naabi Saulo rarekaake waadena ne liba epiräsi, teepi Yerusalema ca tacnenutäsi, mamye biname ngii Yoane-Mareko ne ten cama secanäsi.

13

Antiyoka Ätrunga Biname cina Banaba Saulo naabibine Kaakesea täapume Jäätjepisi

¹ Puga ge Antiyoka ätrunga biname cama poto Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname piyepu abiberäja biname: Banaba; Simeona, lui yaainusi cäsäcäsä tääpe biname ca; Lukiyus, lui Kurene ceweyame ge; Manena, lui Mopeyame Heroda me keege ge teepi liba bägrä je; cuta piyepu Saulo.

² Teepi liba Yageyame ne ewepyeräjisi piyepu deedei cäco icrajige Acejiyame ne ngene apecname, Aceji Seemo piba teebibine jejemige egä, “Weene Banaba Saulo naabibine căme gome tääyebliingteye kaakesea wawename cane lui täapume teebibine ituge jaji.”

* 12:17: Yakobu: Pui Yakobu lui Yeesu me igane gyene. Ire Matayo 13:55.

³ Peei ingwe ca teepi iyeta deedei cäco cuta cääri icrajige, irecu ätumutanininisi, piba ime icranemisi Banaba Saulo naabibime papa cabu, piba jäätyepisi teebibine.

Kupro Curä je

⁴ Aceji Seemo te Banaba Saulo naabibine jäätyepige. Teepi asatäsi Selukiya malu cewe me, puma cita ca poo gaabe aaclige Kupro curä me.

⁵ Teepi liba pui curä cabu Salami cewe me atyaramtäsi, teepi puga Acejiyame me mene Israela biname bime abasecretna mete cabu jejananemäsi. Puga ge ten cama Yoane-Mareko teeme kaakesea cabu ätityerame.

⁶ Teepi curä ne piba jeclänutäsi nuuja poto malu me, Paapos cewe me atyaramtäsi. Teepi puga opopa jewenäsi yepä piiseba biname lui me ngii Bar-Yeesu. Tabä Israela biname ge lui te walya jüicuge egä, “Cane Acejiyame me mename biname gäne.”

⁷ Bar-Yeesu lui curä Mopeyame Sargiyu-Paulu me biname ge. Mopeyame Sargiyu-Paulu lui mage ngene atwanena biname ge. Tabä Banaba Saulo naabibine taasoglicige teeme opo gaabe otni-me, ingle naace popi tabe singi Acejiyame me mene ätecijame.

⁸ Yepä, pui piiseba biname, teeme nuuja ngii Griik mene ca lui Eluma, tabe singi Saulo Banaba naabibime mene iibaname, cuta singi Mopeyame Sargiyu-Paulu me gaabe armime Yeesu bau ätrungame.

⁹ Saulo lui teeme nuuja ngii Paulo, Aceji Seemo me kokre te babo äbitige teeme cabu. Paulo piba pui piiseba biname conocäco ire jetwige,

¹⁰ Jejiige egä, “Maane Satani me bägrä gäte! Maane cubuyame gäte iyeta conocäco mule tääpume. Määme angletneja mule bucurage gemi. Maane singi gäte cime Yageyame me toraca mene aboclomtame walya mene me!”

¹¹ Yageyame te teeme ime yaacitege määme cabu me, siige määme irecu cina mäasumäsu page läbitäsi. Teeme singi padare ngalebora maane bimü apaclyera ne lica pa jepänanepi.”

Siige, piba taatu krökeciye pana klokakloka te teeme irecu aacwabige. Tabä otnetnäjiige biname ne ärngime teebine ime ca aweclujame.

¹² Mopeyame Sargiyu-Paulu liba peei ne jepänige, Paulo me mene jitrungige. Tabä ngenecu jelonigige mime Yageyame poto cidid me abiberäja name pi.

Antiyoka Cewe Pisidiya Gawe cabu je

¹³ Paulo piyepu ten cama lui biname, teepi Paapos cewe ca poo gaabe eclige cewe ngii Perga me, lui Pampuliya gawe cabu. Puga teeme ätityerayame Yoane-Mareko teebibine taabmalige, Yerusalema me acnenutige.

¹⁴ Teepi Perga cewe ca doro gaabe aaclige, Antiyoka cewe me atyaramtäsi, lui Pisidiya gawe cabu. Sabade bimü cabu teepi abasecretna mete me abacitäsi, adnatäsi.

¹⁵ Puga biname cina poto cotre mene ecnemisi Oogäräneji Mene cabu ca, Moose lui mene sogäremuji, cuta piyepu poto Oogäräneji Mene mename biname cina lui sogäremujisi. Peei liba siige, abasecretna mete modamoda biname cina piba mene jityepisi Paulo Banaba naabibime bau me egä, “Cime biname, cine singi weene biname bine bääirmi agedname, weeme mene liba pisi nyene cibibine kokre ceerame.”

¹⁶ Puma cita ca Paulo jeclajutige, ime ewejängtge, piba gije abacitige mene jajanename. Agesa teeme mene:

Paulo me Mene Israela biname bime tääpume

“Ama lui Israela biname piyepu iyeta nuuja gawecewe biname lui cina Acejiyame bau me irecu lätumutanininsi, weene căme mene nätecijeye!

17 Acejiyame lui ne Israela biname cina yaawejanusu, mime sasa kaake-saare bine jejăcremuji, teebibine piba ablime jewenemuji pui padare cabu teepi liba săärpe biname icrajuji Aikupito gawe cabu je. Acejiyame teeme babo kokre ca teebibine Aikupito cabu ca sewademuji.

18 Footi kămăge ngalebora Israela biname ätecija căco icrajuji, yepă tabe teebibine cängena ire jetwemuji pui daapo taatu cewe cabu je.

19 Tabe seben maramara biname tomi bine Kanana gawe cabu ca iye-crăjemuji, piba teeme Israela biname bine yageyame me jewenemuji Kanana gawe tăăpume.

20 Tabe pama foom hanred fifti kămăge ngalebora peei bine epiremuji.

Pui padare ingwe ca tabe ablaweja biname ecăranemuji Israela biname bine teeme ire atwime, ngălu mename biname Samwela me padare te tatyaramtuji.

21 Siige, teepi liba Acejiyame ne mope biname tăăpume itinăruijisi, tabe piba Saulo teeme mopeyame tăăpume ecăremuji. Saulo lui Kiisa me băgră ge Benjamina me inge cabu ca. Tabe Israela biname bime mopeyame enajuji footi kămăge cama,

22 siige Acejiyame teebine iyeblingtuji, piba Daawida ne mopeyame me jewenuji. Age Acejiyame me mene Daawida poto cidu me: ‘Cane asicnantine Yese me băgră Daawida lui căme singirage biname gyene, lui te iyeta căme singi jaawenemuge.’

23 Yepă Daawida me kaakesaare Yeesu peese nyene, Acejiyame lui ne jewenuji Israela biname bine niya mule cabu ca äsecraram, tabe lipu itu jiuji.

24 Yeesu liba camuge gije abacita teeme kaakesea, piba Yoane niye ca äciseja biname te iyeta Israela biname bine bäärmi mené jegednemuji teeme niyaniya mule cabu ca atatrongărume piyepu niye ca äciseja ne acatame.

25 Yoane teeme kaakesea ne apirame liba äbitige, tabe biname bine jejemuji egă, ‘Weene lipu ngene jotwaniniye egă cane laasi năne? Weene lui ne jewagrieniye, cane tabe lica găne. Yepă, weene ire! Tabe tădenige căme ingwe poto ca. Cane miiji lica găne teeme ernge gwidape iirecame teeme ernge cabu ca.’ Siige.

26 Yoo, căme binamewale, weene lui Abrahamo me kaakesaare gemi, piyepu weene lui cina Acejiyame ne yaawejanusu, yepă Abrahamo me kaakesaare lica gemi, mime tăăpume Acejiyame te mene tityepuji egă äsecrara pisi nyene niyaniya mule cabu ca.

27 Peei mene lui mime tăăpume, inge naace gyene Israela biname lui cina Yerusalemă ngalebora icrajenige piyepu teeme mutre biname, teepi umle lica ge egă Yeesu peese nyene pui biname teebibine niya cabu ca äsecraram. Cuta piyepu teepi cängena umle lica ge mename biname bime mene, teepi lui Oogărăneji Mene cabu yaacnemusi iyeta Sabade bimū cabu. Yepă, teepi pui mename biname bime mene toraca me jewenemujisi, teepi liba Yeesu ne jigyuji.

28 Ngănu gyene teepi äblicăco toraca inge ne păpăna Yeesu me agli tăăpume, yepă teepi Pilato ne itemlujisi teebine budre me acitame.

29 Teepi liba iyeta mene ibibi jewenemujisi, lui piti nemi sasa Oogărăneji Mene cabu Yeesu poto cidu me, piba teebine baarge uli cabu ca itrungantujisi, gape me ecitujisi.

30 Yepă, Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji,

31 siige bucurage bimu cabu tabe taboclomtanuji teeme bau me, lui cina Galilaya ca itu ecluji ten cama Yerusalema me. Pui cina page ire arbi biname gemi teebine aitname mime Israela biname bine umle wawenane.

32-33 Cine age temi page, ai mene cuta weeme bau acanane egä Acejiyame lui mene mime kaakesaare bine jejemuji tabe pagege wawena, tabe mime padare cabu itu jewenuji mime täápume, lui teeme kaakesaare gemi, tabe liba Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji. Pui poto cidi me mene pisi nyene Salamo uupera peba poce neeneni cabu egä,

'Maane căme băgră gâte;

cane page măame Babe me bābitine.'

34 Cuta agesa nuuja mene Acejiyame lui jiicuji Yeesu me budre cabu ca arpinanta piyepu teeme täāpe ocwāwa căco poto cidi me egä,

'Cane weebibine toraca cāngena miiji cire jiwenipene, cane lipu mene Daawida ne jejujine.'

35 Daawida peei mene jeitnuji egä,

'Maane căme trupa ne licarage cirege abmala gape cabu ocwāwame, cane lui măame mijirage kaakesea biname gāne.'

36 Daawida lui padare cabu ireclota enajuji, tabe Acejiyame me singi jewenemuji, piba budre ābituji. Teepe gape me teebine ecitujisi teeme kaakesaare gome, siige teeme täāpe gape cabu ocwāwuji.

37 Yepä, pepu lica ābituji teeme täápume Acejiyame lui ne budre cabu ca erpinantuji. Peei lui Yeesu sine.

38-39 Yoo, căme binamewale, weene iyeta miiji toraca umle egä peei lui Yeesu me cabu ca gyene cane weebibine jijenininine ai Miiji Mene niyaniya mule cabu ca kälä ābita poto cidi me. Weene miiji umle egä iyeta biname lui cina Yeesu ne jäärungusi, teepi iyeta āseji gemi teeme niyaniya mule cabu ca, lui mule cabu ca Moose me cotre āblicăco weebibine āsecrena.

40-41 Oogārāneji Mene te apu jiicenige egä,

'Ire, weene laatibi Acejiyame ne jăăgyuyel'

Căro, weene călu te pa jitipi, piba budre pābitipeye,

ingle naace popi page cane ngena jewenene, weene lica jitrungeniye, ngānu gyene cuta nuuja te liba weebibine ibiberājininugel'

Yoo, weene cāngena inajininige, piba peei menane biname bime sasa mene weeme bau lica pa lābitepi!"

42 Siige mene, Paulo naabi Banaba liba abasecretna mete ne sebmālasi, biname cina teebibine jaajisi acnenutame nuuja Sabade cabu teebibine cuta cerāmu abiberājame peei mene poto cidi me.

43 Ingwe ca biname cina abasecretna mete ne liba sebmālasi, poto Israela biname piyepu poto nuuja gawe biname lui cina Israela biname bime irecu ātumuta mule itu yaacatepesi, teepi Paulo Banaba naabibine ingwe āācwisi. Peei neeneni ātjepāneji biname piba teebibine mene jejemāsi piyepu bāārmi jegednemāsi teepi Acejiyame me haborage miiji cabu cāngena lenajame.

Paulo piyepu Banaba bime Mene Acejiyame Umle căco biname bime täápume

44 Nuuja Sabade bimu cabu, pama iyeta biname pui cewe cabu tabasecret-nige mime Yageyame poto cidi me mene āteciyame.

45 Yepä, poto Israela biname cina biname tomi ne liba jepānisi, teepi ire patre eglemisi egä, "Cime biname bine bewadimige," piba Paulo me mene jeclanisi, teebine jicnecisi.

46 Yepä, Paulo naabi Banaba wālu căco jejemāsi egä, "Miiji ge cine Acejiyame me mene niināce weeme bau iicana, yepä ingle weene jigiyeniye peei

mene ne, apu egä weene ibibi lica gemi iyeteta ireclota tääpume, peei name pi cine weebibine ibmalininago, nuuja gawe biname bime bau me niclenige.

⁴⁷ Cine apu jewenenago, ingle Yageyame cibibine ituge jaji egä, 'Cane weebibine apaclyera pana icitenine nuuja gawe biname bime tääpume, toraca ireclota gaabe iyeta gawecewe biname bine awabame.' "

⁴⁸ Siige, nuuja gawe biname liba peei mene jitecijisi, teepi gege ge, Yageyame me mene ewepyeräjisi. Laati bine Acejiyame ituge jäjäcra toraca ireclota lui ngälu cäco päpäname, teepi Yeesu ne jitrungisi.

⁴⁹ Bucurage biname lui cina Antiyoka cewe mameta icrajige, mime Yageyame me mene itecijemige.

⁵⁰ Yepä, poto Israela biname cina cewe modamoda biname bine ngenecu alongecame jewenemisi, cuta piyepu poto dogwe magebi bine ngenecu alongecame jewenemisi, lui cina Acejiyame ne yaawejanusu. Pui Israela biname piba gije abacitinisi Paulo Banaba naabibine mäpu cabu acitame, siige teeme gawe cabu ca ääyecräjisi.

⁵¹ Pui neeneni ätyepäneji biname cina teeme ernge cabu ca secre äglubejäsi. Teepi singi pepu mule ca awabame egä biname bime ätrunga cäco mule name pi teepi cewe ne sebmäläsi. Teepi puma cita ca Ikoniya cewe me aalige.

⁵² Siige, Paulo me mene name pi Antiyoka ätrunga biname cina mage gege cama icrajige, piyepu Aceji Seemo me kokre ten cama ge.

14

Ikoniya Cewe je

¹ Peei yepä mule te äbitige Ikoniya cewe je. Paulo naabi Banaba aalige Israela biname bime abasecretna mete cabu me, puga mene jejananemäsi kokre cama. Siige, bucurage Israela biname piyepu nuuja gawe biname piba Yeesu ne jitrungisi.

² Yepä, poto Israela biname lui cina singi lica ge Yeesu ne ätrungame, teepi poto nuuja gawe biname bine ngenecu alongecame jewenemisi, niya mene ca teeme ngene atwanena jetatrongtemisi ätrunga biname bime bau ca.

³ Yoo, Paulo naabi Banaba puga aanajige lecaleca padare cama. Teepi mene wälu cäco jejananemäsi Yageyame poto cidi me. Tabe te kokre ääcäriige teebibine ciitaca mule bine wawename. Tabe pepu jewenige awabame egä teeme mene lui toraca ge, egä Acejiyame owecu gyene biname bime tääpume cuta singi teebibine ätiyeraame.

⁴ Ikoniya cewe biname cina äplinisi: poto cina singi Israela modamoda biname bime tääpume; poto cina singi pui neeneni ätyepäneji biname bime tääpume.

⁵ Puma cita ca poto Israela biname piyepu poto nuuja gawe biname teeme modamoda biname cama mene jitransisi ätyepäneji biname bine niya wawename piyepu kula ca budre me äbyecrame.

⁶ Paulo naabi Banaba peei poto cidi me liba umle äbitäsi, teepi uucräsi Lukaniya gawe cabu me, luga ge neeneni cewe ngii Lustra piyepu Derbe cuta piyepu poto matimati cewe.

⁷ Teepi puga Miiji Mene biname bine jejananemäsi.

Lustra Cewe piyepu Derbe Cewe je

⁸ Puga ge Lustra cewe je yepä biname lui teeme ernge niyaniya ge. Tabe pepu aplimläneji ge, äblicäco otnetneja.

⁹ Tabe adnatäneji ge, Paulo me mene jitecijige. Paulo teebine opo ewatnige egä tabe teeme mene jitrungenige, siige peei ätrunga name pi tabe miiji ge miiji me äbita. Paulo piba teebine conocäco ire jetwige,

¹⁰ babo tage ca jejige, “Abujängti, mäame ernge ca conocäco naaclajutege!” Peei rooriye te wata abujängtige, siige otnetnäjige.

¹¹ Biname cina jepänisi Paulo lui ne jewenige, teepi piba ala abayisi teeme Lukaniya gawe mene ca egä, “Cabucewe uuje cina ai gawecewe biname pana me bateplengtäsi, täinäsi mime bau me!”

¹² Teepi Banaba ne ngii ecärisi Jeeu piyepu Paulo ne ngii ecärisi Hermes, inge Paulo te mene jiiçige. Teepi apu jewenisi, inge teepi jengemige egä cabu je piti nemi neeneni uuje Jeeu piyepu Hermes.

¹³ Yoo, Jeeu me iiwäreja mete puga ge cewe wajwa je. Siige, Jeeu täapume iiwäreja biname te rooriye kau bine piyepu uli popo sewadige cewe grana gome me. Piba pui iiwäreja biname piyepu biname tomi cina singi kau aglime ätyepäneji biname bine iiwärejame, inge teepi apu jengemige egä Paulo piyepu Banaba lui Jeeu piyepu Hermes naabi tegi.

¹⁴ Banaba naabi Paulo biname bime mene liba äätecijige, teepi ngenecu mäpu name pi teeme cäbletääpe iderecmäsi piyepu uuwamäsi biname tomi cabu me, siige baborage tage ca mene jejemisi egä,

¹⁵ “Biname, weene ngena jeweniyeye? Cine ai gawe biname gegi, weene liiyepu! Cine age tegi Miiji Mene aifname, weebibine ai walya gwidape cabu ca atatrongärame Acejiyame bau me opire wawenname, tabe lui toraca ireclota gyene. Peese nyene Acejiyame lui te cabucewe, gawecewe, piyepu malu bine jewenemuji iyeta teeme gwidape cama.

¹⁶ Sasa cabu ca tabe biname bine ire ta jaacitanemuge teepi biname cina teeme singi gaabe cabu otnetnejame.

¹⁷ Yepä, iyeta padare tabe teemämu conocäco taboclomtuge teeme miiji ätityera mule cabu. Tabe ngupe ne weeme bau me täätyepuge dume cabu ca, piyepu gije bine jaawenemuge kuu wawenecame teeme maramara äyi padare cabu kämäge ngalebora. Tabe pepu weebibine deedei icäraninuge weeme ngenecu ne gege wawenname.”

¹⁸ Paulo ai mene ca jüibemige biname bine lui cina singi teebibine kau ca iiwärejame, yepä plowa lica ge teebibine iibaname peei mule cabu ca.

¹⁹ Piba seclige poto Israela biname cina Pisidiya gawe Aniyoka cewe cabu ca piyepu Ikoniya cewe cabu ca. Teepi biname bine giri jecitanemisi teeme singi wawenname. Teepi Paulo ne kula ca jibyecrisi, piba teebine elädnisi pui babo cewe Lustra cabu ca. Teepi apu jengemige tabe budre ge.

²⁰ Yepä, ätrunga biname cina liba seclige, Paulo ne jewaclomtisi, tabe piba arpinantige, acne-nutige pui cewe me. Siige, nuuja bimu Paulo naabi Banaba aacliche Derbe cewe me.

Paulo naabi Banaba Suriya Gawe Antiyoka Cewe me Acnenutäsi

²¹ Paulo naabi Banaba Derbe cewe biname bine Miiji Mene jejananemäsi. Puga bucurage biname teeme mene jitrungisi. Teepi piba acnenutäsi Lustra cewe me, puma cita ca Ikoniya cewe me, puma cita ca matikolä Antiyoka cewe me Pisidiya gawe cabu.

²² Iyeta peei cewe cabu teepi ätrunga biname bine ngenecu kokre ecäremäsi piyepu teebibine bäärmi jegednemäsi conocäco Yeesu bau ätrungame. Teepi biname bine ebiberäjemäsi egä, “Ai ireclota cabu mine iyeta bucurage mäpu cabu ca täsinago, ingwe ca piba Acejiyame me biname bine waadena cabu me cire yäähäcnepesi.”

²³ Ätrunga ingle yepäyepä cabu Paulo naabi Banaba biname bine jejäcremäsi mope biname me äbitame ätrunga biname bine waadename. Iyeta cewe cabu teepi irecu ätumutanäsi piyepu deedei cäco aanajige Acejiyame ne ngene apename, piba pui cewe ätrunga biname bine mime Yageyame me ime cabu icranemäsi, teepi lui bau me teeme ngenecu ituge acita.

²⁴ Pisidiya gawe liba jeläcütäsi, teepi cääri atyaramtäsi Pampuliya gawe cabu me.

²⁵ Teepi Mijji Mene Perga cewe cabu jejananemäsi, puma cita ca Ataliya cewe me aalige.

²⁶ Teepi puma cita ca poo gaabe abyemeräsi Antiyoka babo cewe otnime, luma ätrunga biname cina teebibine Acejiyame me mijji ire atwi cabu ituge acita peei kaakesea täapume, page lui ne bii jimlitäsi.

²⁷ Teepi liba Antiyoka babo cewe me atyaramtäsi, ätrunga biname bine tebasecretnemäsi, jejanemäsi iyeta Acejiyame te ten cabu ca lui itu jaawen-emepi, piyepu tabe gaabe ne lipu itu jütnepi gawe maramara biname bine täapume Yeesu ne ätrungame.

²⁸ Siige, teepi leca padare cama Antiyoka ätrunga biname cama aanajige.

15

Babo Abasecretna Puga Ge Yerusalema je

¹ Poto biname Yuudea ca seclige Antiyoka me, puga gije abacitinisi ätrunga biname bine walya abiberäjame egä, “Weene äblicäco weeme niya mule cabu ca äsi weene liba lica acata Israela biname bime cotre Moose lui sogäremuji, egä imäbägrä bime täape matikolä iirpeclame Acejiyame me cewecu acitame.”

² Siige, Paulo naabi Banaba pui Yuudea ca biname bime mene jisädemäsi, ten cama mage äciseräjininisi täape iirputa mule poto cidi me. Siige, teepi iyeta mene jitransisi Paulo Banaba naabibine piyepu poto nuuja Antiyoka ätrunga biname bine Yerusalema me ätyepame, puma ätyepäneji biname piyepu nuuja ätrunga mope biname cama mene atraname täape iirputa cotre poto cidi me egä lui biname cina mijji acatame.

³ Siige, ätrunga biname piba teebibine jityepemisi Yerusalema me otnime. Teepi gaabe cabu eclige, Poenikiya piyepu Samariya gawe liba ääsuplangtisi, gaabegabe ätrunga biname bine jejemisi egä, “Gawe maramara biname cina Acejiyame bau me ituge atatrongära.” Ai mene te babo ngenecu gege me jebenemige iyeta ätrunga biname bine.

⁴ Teepi liba atyarige Yerusalema me, ätyepäneji biname piyepu nuuja mope biname, piyepu iyeta ätrunga ingle biname cina teebibine jewacletnäjemisi. Teepi teebibine jeitnemisi iyeta Acejiyame te ten cabu ca ngena bine ituge wawena.

⁵ Yepä, poto ätrunga biname lui Parisea sigu biname gemi, teepi jeclajutemige, jejemige egä, “Cuta nuuja gawe ätrunga biname mijji teeme täape matikolä iirpecla. Weene mijji teebibine jaji iyeta Moose me cotre mene wawename.”

⁶ Ätyepäneji biname piyepu nuuja ätrunga mope biname cina piba abasecretne mene atraname pui täape iirputa cotre poto cidi me.

⁷ Lecarage padare teepi mene äciseräjininisi.

Peteru me Mene

Peei ingwe ca Peteru abujängtige, jejemige egä, “Cäme ätrunga biname-wale, weene umle gemi egä ujarage Acejiyame te cebine weeme cabu ca

nätränutuji Miiji Mene Yeesu poto cidi me jajaname nuuja gawe biname bine teepi ätecijame piyepu ätrunga-me.

⁸ Acejiyame lui iyeta biname bime ngene atwanena umle gyene. Tabé Aceji Seemo ne jityepuji cuta nuuja gawe biname bime bau me, tabe teebine mime bau me lipu itu tityepuji. Tabé pepu jewabuji egä, cuta nuuja gawe biname miiji gemi teeme bau otnime.

⁹ Tabé nuuja mara lica jebenemuji cime täápume piyepu teeme täápume. Tabé cuta teeme ngenecu cabu ca niyya mule iyebhengemuji teeme ätrunga name pi.

¹⁰ Yoo siige, weene page ngenome singi gemi Acejiyame ne apicetnärame? Lui ätrunga biname Israela biname lica gemi, teeme palace cabu weene cotre bine icranemeye, lui bine mine piyepu mime kaakesaare äblicäco ge wawena.

¹¹ Pepu gone! Mine jäätrungusi egä pui lui Yeesu Keriso me owecu piyepu miijirage ätityera miji pi mine niyaniya mule cabu ca läsecrärinago, teepi liyepu, lica cotre wawena name pi.”

¹² Siige, teepi iyeta bojäcu piba icrajige Banaba Paulo naabibime mene ätecijame, teepi liba mene jeitnemäsi iyeta ciitaca mule piyepu kokre mule gwidape poto cidi me, Acejiyame lui bine ten cabu ca itu jebenemuji nuuja gawe biname bime täápume.

Yakobu me Mene

¹³ Teeme mene liba siige, Yakobu piba abujängtige mene me egä, “Cäme ätrunga binamewale, cäme mene nätecijeye!

¹⁴ Simona-Peteru bii nijinige, Acejiyame teeme owecu niinäce lipu jewabemuji pui biname bine lui Israela biname lica gemi, teeme poto bine liba sewademuji teeme biname me äbitame.

¹⁵ Ai Simona-Peteru me mene ibibi gyene Acejiyame me sasa mename biname bime mene cama, ingle Oogäräneji Mene cabu pisi nyene egä,

¹⁶ ‘Yageyame te Daawida me ingle ne mete ca etonärige, jüicige egä:

Ingwe ca cane liba cire tacnepene,

cane piba Daawida me atramäneji mete cire yaawejängtepene;

poto pui sasa pargi cama cääri cire yaarangepene;

kokrerage me cire jaawenepene.

¹⁷ Piba iyeta nuuja biname cäme bau cire saaclepi, iyeta lui Israela biname lica gemi,

cane lui bine ituge äjäcra cäme biname me äbitame.

¹⁸ Apu jüicenige Yageyame te, lui ujarage biname bine umle jebenemuji ai poto cidi me.”

¹⁹ Siige, Yakobu piba jejemige ätrunga biname bine egä, “Cäme ngene atwanena apu egä mine miiji lica ngenecu mäpu ceera pui biname bine lui Israela biname lica gemi, lui cina Acejiyame bau tatatröngärinini.

²⁰ Yepä, mine miiji mene oogära teeme bau teebibine jajime egä: Gone deedei yäärwäjimuye lui cude ge, ingle iiwäräneji ge uuje bine; piyepu gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piyepu gone uudi yäänäjuye; cuta piyepu sargi mule gone wawena.

²¹ Siige, teepi miiji ai cotre bine wawena, ingle naace popi bucurage kämäge ngalebora biname cina Moose me Cotre bine yaacnemusi iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu iyeta Sabade bimü, cuta piyepu Moose me Cotre mene jajanäneji ge iyeta cewe cabu ta.”

Teepi Nuuja Gawe Ätrunga Biname bime bau Mene Jityepemisi

²² Siige, pui ätyepäneji biname piyepu nuuja ätrunga mope biname cina iyeta ätrunga ingle biname cama mene jitransi poto biname bine äjäcrame teeme cabu ca, teebibine ätyepame Antiyoka cewe me Paulo naabi Banaba cama otnime. Teepi neeneni biname bine jaajisi: yepä lui Yuuda, lui ne yaainusi Barsaba ca, cuta nuuja lui Siila. Pui neeneni cina lui modamoda ätrunga biname gegi.

²³ Teepi apu leta ne yoogärisi, ten cama jityepisi egä:

“Ätrunga biname lui Israela biname lica gemi, lui cina icrajenige Antiyoka babo cewe cabu, piyepu Suriya, Kilikiya gawe cabu je, cine weebibine sebore jiweninago.

Cine weeme biname gemi, ätyepäneji biname piyepu nuuja mope biname.

²⁴ Cine mene nitecijini ge egä cime poto biname weeme bau me itu saaclepi, lui cina teeme kokre mene ca weebibine ngenecu mäpu itu icäripesi. Yepä, teepi cime bau ca lica mene jääpänesi peei ne wawename.

²⁵ Yoo, cine pui name pi yepä gome tabasecretninago. Cine yepä ngene atwanena cama mename biname bine jaajisi weeme bau ätyepame. Teepi Banaba naabi Paulo cama aacnenige, lui cime ngenecurage biname gegi,

²⁶ lui cina mäpu ireclota jepänanujäsi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

²⁷ Yoo, cine Yuuda naabi Siila jäätyepeni weeme bau me. Teepi weeme opo gaabe pa jiicepäsi cine lui mene ne yoogärenago.

²⁸ Cine Aceji Seemo cama mene jitransi nuuja mäpu cotre lica weebibine ceerame, yepä ai taatu cotre egä:

²⁹ Gone deedei yäärwäjimuye lui iiwäräneji ge uuje bine; gone uudi yäänäjuye; gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piyepu sargi mule gone jaawenuye. Siige, weene miiji pagege lenaja, weene liba ai cotre bine cängena jaawenemuye.

Mene peese. Äto.”

³⁰ Yerusalema ätrunga biname puma cita ca Yuuda Siila naabibine pui mene cama jäätjepisi Antiyoka me. Puga teepi iyeta ätrunga biname bine jibasecretnemäsi, teebibine pui oogäräneji mene ecäremäsi.

³¹ Antiyoka ätrunga biname pui mene liba ecne-misi, teepi mage gege ge, ingle naace popi peei mene te teeme ngene atwanena plowa me jebenemige.

³² Yuuda naabi Siila lui Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gegi, teepi leca padare cama ten cama mene jii cemäsi teebibine kokre piyepu miiji ngenecu ceerame.

³³ Teepi poto bimtu ten cama liba aanajige, piba Antiyoka ätrunga biname cina teebibine aawecnistisi poode cama. Teepi teeme bau me acnenutäsi lui cina teebibine ituge ätyepa.

³⁴ Yepä, Siila ngene jotwanige puma lenajame Antiyoka cewe cabu je.

³⁵ Paulo naabi Banaba poto maybe cama aanajige Antiyoka je. Teepi piyepu poto nuuja ätrunga biname teta cama mene jejananemisi piyepu biname bine ebiberäjemisi Yageyame Yeesu poto cidi me.

Paulo naabi Banaba Maramara me Äbitäsi

³⁶ Poto maybe ingwe ca Paulo jejige Banaba ne egä, “Mine biiri, lacnenu-tago, mime ätrunga biname bine yäängräremago iyeta cewe cabu ta, mine luma mene tejanemumago mime Yageyame Yeesu poto cidi me. Mine miiji umle äbita teepi page lipu icrajenige.”

³⁷ Siige, Banaba singi Yoane, teeme nuuja ngii Mareko, ten cama otnime.

³⁸ Yepä, Paulo ngene jotwanige egä miiji lica gyene teebine acana, ingle pui niinäce otni cabu Yoane-Mareko lica ten cama enajuji teeme kaakesea ngälu gaabe oomlaname, yepä tabe atrongtuji, teebibine aabmaluji Pampuliya gawe cabu je.

³⁹ Paulo naabi Banaba mene äciseräjäsi, siige maramara me äbitäsi. Banaba Mareko cama poo gaabe Kupro curä me ädige.

⁴⁰ Paulo Siila ne jejige, siige ten cama abyemäriige. Antiyoka ätrunga biname teebibine mime Yageyame me ime cabu aacitisi teebibine ire atwime.

⁴¹ Paulo doro ta ädige, Suriya piyepu Kilikiya gawe cabu ta otnige, ätrunga ingle bine kokre me jewenemige.

16

Timoti te Paulo naabi Siila cama Otnetnäjige

¹ Paulo puma cita ca ädige Derbe piba Lustra cewe me. Puga ge Lustra cewe cabu yepä ätrunga biname ngii Timoti. Teeme mage cuta ätrunga magebi gwene, piyepu Israela cabu ca gwene, yepä teeme babe lui Griik biname gyene.

² Iyeta ätrunga biname Lustra piyepu Ikoniya cewe cabu miiji taatu mene jicusi Timoti poto cidi me.

³ Paulo singi ge Timoti ten cama otnime, tabe peei name pi Timoti me tääpe ne matikolä jürputige Acejiyame me cewecu acitame. Tabe peei ne jewenige, ingle iyeta Israela biname lui cina icrajinige pui cewe maramara cabu, teepi umle ge egä Timoti me babe lui Griik biname gyene.

⁴ Teepi liba otnänisi cewe gaabegabe ta, Paulo naabi Siila ätrunga biname bine ecäremäsi pui cotre lui poto cidi me ätyepäneji biname piyepu ätrunga mope biname cina Yerusalema je itu jaatranepesi. Teepi biname bine jejemäsi pui cotre bine ätrungame.

⁵ Yoo, ätrunga ingle cina peei ätityera name pi ätrunga kokre äbitininisi, piyepu iyeta bimu cerämu poto biname sebäcnisi peei ingle yepäyepä ngalebora me.

Trooasi Cewe je Paulo Wama Ogrige

⁶ Teepi Pirugiya piyepu Galatiya gawe cabu ta aaclige, ingle naace popi Aceji Seemo teebibine lica jäätyepige Asiya Probins ngalebora Miiji Mene puma iicemame.

⁷ Teepi liba atyaramtäsi Musiya gawemutre, Bituniya Probins liga abacitäsi, Yeesu me Seemo te gaabe äbäclige teeme otni tääpume.

⁸ Peei name pi teepi gaabe ta aaclige Musiya gawe cabu, ngälu malu cewe Trooasi ne joomläsi.

⁹ Peei ciye cabu Paulo wama ogrige, lui wama cabu yepä Makedoniya gawe biname ne jepänige. Tabe jeclajutige, teebine itinäriige egä, "Tädi Makedoniya gawe cabu me cibibine ätityerame!"

¹⁰ Paulo liba peei wama ogrige, cine* piba taatu amacetnäjinago poo gaabe otnime Makedoniya me, ingle naace popi cine mene jitranisi egä Acejiyame pui wama cabu nijinige Miiji Mene puma iicemame.

Pilipi Cewe je: Ludiya te Ätrungayame me Äbitige

¹¹ Cine Trooasi ne sebmäli, poo gaabe conocäco naclige Samotrake curä cabu me, puma cita ca nuuja bimu naclige, ärpınago malu ligi cewe Neapoli me.

* **16:10:** cine: Luuka puma Paulo cama abasutige.

¹² Cine puma cita ca doro ta naclige Pilipi cewe me. Yoo, Makedoniya Probins me pui cube cabu Pilipi cewe lui niināce gaabe cewe gyene. Pilipi cedecewe gyene Rooma cabu ca, yepā Rooma biname cina itu jewenujisi peei cewe ne, piiyepu cewe moyeyame cina lui Rooma ca tacluji. Siige, cine nesae bimu cama Pilipi cewe cabu ninajige.

¹³ Sabade bimu cine cewe cabu ca naclige baduge ligi me. Cine apu ningenininige egā Israela biname bime irecu ātumuta puupu pisi nyene puma. Cine puga adnatārinago, mene abaitninago magebi cama lui cina babasecretnige baduge ligi me irecu ātumutame.

¹⁴ Teeme yepā lui te cibibine nitēcijeninige Ludiya tage. Tabe Tiyatira cewe magebi gwene, lui aletname yaawademuge mage daremu cama ciriyāciriyā ududi cābletāāpe bine. Ai magebi te Acejiyame ne yaawejanuge Israela biname bime mule ca. Yageyame te teebine ngene atwana tocārige Paulo me mene āteciyame piiyepu ātrunga-me.

¹⁵ Tabe piiyepu teeme mete biname cina niye ca āciseja liba ecatisi Yeesu me ngii cabu, tabe piba cibibine nisoglicninige egā, “Naclege cime mete cabu lenajame, weene liba ngene jotwa-naniniye egā cane lui Yageyame ne toraca jāātrungune.” Siige, cine teeme singi ne becatisi, teeme mete me naclige.

Pilipi je Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu Aanajige

¹⁶ Yepā bimu cine pui irecu ātumuta puupu me liba naclige, cine kaakesea tāāpume aletnāneji ngulebāgrā cama opopa oyisi, lui me cabu niya cable puga ge. Peei cable te teebine mene iicemame jwaawenuge ciige gwidape poto cidi me. Teeme yageyame cina bucurage rarekaake jāāpānemusi teeme pui mule cabu ca.

¹⁷ Siige, pui ngulebāgrā te Paulo cama cibibine ingwe nicwenige, ala abayige egā, “Age tema biname lui cina Caburage Acejiyame me kaakesea jaawenusi! Teepi mene jūicēnemisi niyaniya mule cabu ca āsecreta poto cidi me!”

¹⁸ Tabe bucurage bimu pepu mule tewenājumi, ngālu Paulo babo ngenecu māpu ābitige teeme poto cidi me. Tabe atatrōngtige, niya cable ne jejige egā, “Yeesu Keriso me ngii cabu cane meebine naajenine egā tasati ai ngulebāgrā cabu ca!” Siige, niya cable te peeirage padare cabu asatige.

¹⁹ Ngulebāgrā me yageyame cina liba umle ābitininisi egā teeme rarekaake pāpāna gaabe lui sabe bābitige, teepi Paulo Siila naabibine joomlisi, āālādnisi neeneni cewe mope biname bime bau me cole puupu cabu me.

²⁰ Teepi liba teebibine aacanisi pui neeneni cewe mope biname bime cabu me, jaajisi egā, “Ai biname lui Israela biname gegi. Teepi niya bii jēwenāsi mime cewe cabu.

²¹ Teepi biname bine mule ebiberājēmāsi lui cotre gemi mime tāāpume. Mine lui Rooma biname gemi, mine teeme mule āblicāco acata piiyepu wawena.”

²² Biname tomi cabu teebibine claabe cama joomlisi, piba cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jejemisi Paulo Siila naabibine cābletāāpe āderecame, teebibine adnaname.

²³ Teepi Paulo Siila naabibine orāre jaadna-nisi, piba krokeciye mete awamuta biname ne jejisi teebibine cāngena ireme.

²⁴ Awamuta biname peei mene liba itēcijige, tabe teebibine aacanige mete cole puupu me, borabora uli cabu ernge āāsinglantige, siige jāātāyige.

Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu ca Asatāsi

25 Ciiye duusa mameta Paulo naabi Siila irecu ätumutäsi piyepu uopera etangäsi Acejiyame bau me. Nuuja krokeciye mete biname cina jäätecijisi teebibine.

26 Piba taatu babo ocneja te krokeciye mete me kula caage bine jekocnäjemige. Puirage padare cabu iyeta grana cina iitnetnäjinisi, piyepu ayana seea cina gawe me itrametnemige iyeta krokeciye mete biname cabu ca.

27 Awamuta biname te ute cabu ca arpinantige. Tabe liba jepänemige mete grana bine iitnemäneji, tabe apu jengenige egä krokeciye mete biname iyeta buocratnige. Siige, tabe teeme cubu turikä ne isatige teemämu aglise, ingle naace popi peei krokeciye mete biname cina liba uocratna, piba teebine pa yaaglepesi.

28 Yepä, Paulo babo tage ca jejige, “Gone laglute maane! Cine iyeta age tema!”

29 Puma cita ca pui awamuta biname te ngale täöpume ala abayige, puupu cabu me wata abacitige, tääpe aloneca cama kokorare ääpednutige Paulo Siila naabibime ernge gome.

30 Tabe piba teebibine taasatige, äättmlige egä, “Babo biname, cane miiji ngena ne wawena cäme niya mule cabu ca asatame?”

31 Teepi jewecnistäsi egä, “Jitrungi Yageyame Yeesu ne, piba niya cabu ca pa asatepi, maane piyepu määme mete biname cama.”

32 Teepi piba Yageyame poto cidi me mene jejanemäsi teebine piyepu iyeta biname bine lui teeme mete cabu puga ge.

33 Pui padare ciiye cabu, krokeciye mete awamuta biname te Paulo Siila naabibine nuuja puupu cabu me aacanige teeme adnana dupe äcisejame. Siige, Paulo naabi Siila pui awamuta biname piyepu iyeta teeme mete biname bine niye ca jicisäjemäsi Yeesu me ngii cabu.

34 Puma cita ca tabe Paulo Siila naabibine aacanige teeme mete cabu me, teebibine deedei ääcäriige loolome. Tabe teeme mete biname cama mage gege ge, ingle teepi pui ciiye cabu Acejiyame ne jitrungisi. Siige, deedei kaake poto ca Paulo naabi Siila cääri abacitäsi krokeciye mete bora me.

35 Nuuja krokerage pui neenenen cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jityepemäsi krokeciye mete awamuta biname bau me mene cama egä, “Peei neenenen biname bine aasatepi!”

36 Puma cita ca awamuta biname te Paulo ne jejige egä, “Cewe mope biname cina mene tityepäsi cäme bau me maane Siila cama asatame. Weene miiji asateye, siige poode cama laaclege.”

37 Yepä, Paulo pui cubu biname bine jejemige egä, “Birice cibibine nuuja niya cabu lica nipänumesi, yepä atrana cäco cibibine sobe cabu mage nidnanumesi, ngänu gyene cine Rooma ngii cama biname gegi. Teepi miiji cibibine cängena ire atwi iyeta nuuja Rooma ngii cama biname bine liiyepu, yepä teepi cibibine nisinglantumesi krokeciye mete bora me. Nää, page teepi singi cibibine ogä ätyepame? Eewe, äblicäco! Cewe mope biname cina miiji teepirage te otni cibibine asatame.”

38 Siige, cubu biname cina Paulo me mene jeitnisi cewe mope biname bime bau me. Teepi liba äätecijige egä Paulo naabi Siila lui Rooma ngii cama biname gegi, teepi wälu ge, ingle naace gyene teeme cotre pisi nyene egä Rooma ngii cama biname ne atrana cäco gone niya jaawenuye.

39 Teepi peei name pi Paulo Siila naabi bau me aacliche poode mene jajime. Teepi piba teebibine aasatäsi krokeciye mete cabu ca, teebibine äättmlisi cewe ne gomalame.

⁴⁰ Siige, Paulo naabi Siila krokeciye mete cabu ca piba asatäsi, aalige Ludiya me mete me. Puga teepi ätrunga biname bine edäremäsi, mene jejemäsi cängena ätrungame Yeesu ne, siige cewe ne ebmaläsi.

17

Tesalonika Cewe je

¹ Paulo naabi Siila neeneni cewe Amapipoli piyepu Apoloniya täasuplingtäsi, aalige Tesalonika cewe me, luga ge Israela biname bime abasecretna mete.

² Paulo ädige pui abasecretna mete cabu me, ingle teeme mule pepu ge. Puga nesae Sabade bimu cabu tabe biname cama mene äciseräjige Oogäräneji Mene cabu ca.

³ Tabe pui mene teebibine ebiberäjemige, piyepu pui cabu ca eboclomtigel egä Keriso te miiji mäpu padare piyepu budre päpäna, piba budre cabu ca arpinenta. Paulo jejemige egä, “Äi Yeesu cane lui poto cidi me jijenininine, tabe peese nyene Keriso, biname bime niia cabu ca äsecreyame.”

⁴ Poto pui biname cina Paulo me mene jecatisi piyepu Paulo naabi Siila cama abasutinini. Bucurage Griik biname lui cina Acejiyame bau irecu lätumutininusi piyepu bucurage mope magebi teepi cuta Paulo me mene jecatisi.

⁵ Yepä poto Israela biname cina ire patre jeglisi, ingle bucurage biname Paulo bau me otninisi. Teepi jebasecretnemisi poto kaakesea umle cäco niia biname bine gaabe gome ca, tomi jewenisi. Teepi cewe biname bine giri jecitemisi, piba Yasona me mete me claabe cama eclige, ebäcnisi. Teepi singi Paulo Siila naabibine oomlaname, biname tomi cabu me acaname,

⁶ yepä lica jääpäniisi teebibine. Teepi piba Yasona piyepu poto nuuja ätrunga biname bine oomleji ewademisi babo cewe mope biname bime bau me, piyepu babo tage ca jücemisi egä, “Peei biname Paulo naabi Siila, lui cina mage niia mule jaawenemepäsi iyeta poto ta, teepi mime cewe me taaclumi.

⁷ Siige, Yasona te teebibine ire jaatwenige teeme mete cabu. Teepi iyeta cina Rooma Mopeyame me cotre bine jetropengäjenemisi, jücenemisi egä kirece mope biname pisi nyene, teeme ngii Yeesu sine.”

⁸ Siige, biname tomi piyepu cewe mope biname ai mene liba itecijemige, teepi ngenecu niia me äbitininisi.

⁹ Siige, cewe mope biname cina asata rarekaake bine etomlecmisi Yasona piyepu ten cama lui biname teeme bau ca, piba teebibine jityepemisi.

Berea Cewe je

¹⁰ Ciye te liba tuumlige, piba taatu Tesalonika cewe ätrunga biname cina Paulo Siila naabibine jäätyepisi Berea cewe me claabeclabe biname wälu name pi. Teepi liba atyaramtäsi Berea cewe me, Israela biname bime abasecretna mete me aalige.

¹¹ Berea cewe cabu lui Israela biname teepi lica Tesalonika cewe cabu Israela biname pana ätecija cäco ge. Teepi babo singi Paulo me mene ätecijame, piyepu iyeta bimu teepi Acejiyame me Oogäräneji Mene labiberäjininusi umle äbitame egä Paulo me mene liba toraca ge.

¹² Teeme bucurage cina teeme mene jitrungi-si, cuta piyepu bucurage dogwe Griik magebi piyepu bucurage Griik rooriye.

¹³ Yepä, Tesalonika cewe cabu lui Israela biname, teepi liba itecijemige egä Paulo Acejiyame me mene jücemuge Berea cewe cabu je, teepi piyeme

eclige, puga biname bine ngenecu jelonecmisi piyepu tomi cabu lui biname bine claabe me jenenemisi Paulo tääpume.

¹⁴ Siige, Berea cewe ätrunga biname cina Paulo ne wata jityepisi malu me, yepä Siila naabi Timoti Berea je aanajige.

¹⁵ Lui ätrunga biname cina Paulo ne malu me jewecitisi, teepi ten cama poo gaabe eclige ngälu Atena babo cewe me atyarige. Puma cita ca teepi Berea me täcnärige Paulo me mene cama egä Siila naabi Timoti miiji wata teeme bau otnime.

Atena Babo Cewe je

¹⁶ Paulo liba jaawagrijiige Siila Timoti naabibine Atena cewe cabu je, tabe ngenecu mäpu äbitige, liba jepänemige ime ca wawenäneji uuje, biname cina lui bine yaawejanusi piyepu yiiwärajemus. Tabe ngenecu mäpu gyene, ingle pui gwidape lui bucurage ge Atena cewe ngalebora je.

¹⁷ Tabe mene läciseräjuge Israela biname cama piyepu nuuja gawe biname cama lui cina Acejiyame ne yaawejanusi, tabe liba Israela biname bime abasecretna mete cabu. Cuta piyepu iyeta bimu gaabegabe tabe eei biname cama mene läciseräjuge cewe cole puupu cabu, lui cina piyeme yaacluge.

¹⁸ Poto abiberäja biname lui cina Epikuro sigu cabu piyepu poto lui cina Stowika sigu cabu, teepi Paulo cama mene äciseräjininisi. Poto cina jiicisi egä, “Ai biname te ngena buduma mene singi iicaname?”

Yepä, nuuja cina jiicisi egä, “Teeme mene lui nuuja gawe biname bime uuje poto cidi me.” Teepi naace name pi pepu jiicemisi, ingle Paulo lui Yeesu poto cidi me jiicige, cuta piyepu teeme budre cabu ca alotnenta poto cidi me.

¹⁹ Teepi puma cita ca Paulo ne ecanisi Atena cewe modamoda biname bime abasecretna cabu me Areo podo cabu me. Puga teepi Paulo ne jejisi egä, “Cine singi umle me ai kirece abiberäja maane lui jiicenenemite.

²⁰ Poto määme mene cine lui nitacijinige, mara opo gemi cime tääpume. Cine singi umle me teeme aboclomta lipu ge.”

²¹ Yoo, iyeta Atena cewe biname piyepu ten cama lui catecewe biname, teepi singi iyeta padare mene iicaname piyepu ätecijame ciitaca kirece ngene atwanena poto cidi me.

Paulo me Mene Cewe Modamoda Biname bime Abasecretna cabu

²² Paulo jeclajutige cewe modamoda biname bime abasecretna cabu, teebibine jejemige egä, “Atena cewe biname, cane jepänemine egä weeme uuje iiwäreja mule nesae lica gemi.

²³ Cane liba totnumene weeme cewe cabu piyepu weeme uuje iiwäreja puupu bine sengräräjemumene, cane yepä iiwäreja dade tepänumene apu oogäräneji mene cama egä, MINE LUI BABO BINAME POTO CIDI ME CAMUGE UMLE ÄBITA, TEEME TÄÄPUME AI DADE. Yoo, weene lui ne yiiwärajuye, yepä lui poto cidi me weene camu gemi umle äbita, cane page umle jiwenininine.

²⁴ Acejiyame lui te gawecewe ne tewenuji iyeta teeme gwidape cama, tabe peese nyene Yageyame cabucewe piyepu gawecewe tääpume. Tabe lica yaanajuge uuje iiwäreja mete cabu, biname cina lui ne yaarangusi.

²⁵ Cuta piyepu tabe nuuja singi lica ge gwidape tääpume biname cina lui teeme ime ca yääcärusi, ingle tabe peese nyene lui te iyeta biname bine yääcäremuge teeme ireclota, piyepu buuwemope, piyepu iyeta nuuja gwidape.

²⁶ Tabe yepä biname cabu ca iyeta tääpe maramara biname bine jewenemuji, siige eplidnärujisi iyeta gawe maramara cabu lenajame. Camuge

biname bine wawena, tabe ngene ca egluji lui padare piiyepu lui gawe cabu teepi cirege lenaja.

²⁷ Tabe apu jewenuji naace täápume iyeta biname cina teebine ärngime piiyepu teeme bau me awetentame, teepi piba pama teebine päpäname. Yepä, toraca gyene egä Acejiyame cudecewe lica gyene mime yepäyepä cabu ca,

²⁸ yepä biname te lipu jüicuji egä:

‘Mine teeme kokre cabu ninajininige, otnetnäjininago, piiyepu ireclota jepäninisi.’

Yoo, poto weeme oogära biname cina ai poto cidi me jüicujisi egä,

‘Cuta mine teeme bägrä gemi.’

²⁹ Yoo, ingle naace popi mine Acejiyame me bägrä gemi, mine miiji lica gemi apu angi egä tabe lui gol, silba, coo kula ca wawenäneji uuje pana ge, lui bine biname cina yootonutemusi, cängena jäämyeremusi.

³⁰ Yoo, lui padare cabu biname cina umle cäco Acejiyame poto cidi me, tabe piba teeme niyaniya mule bine lica yaacnemuge, yepä page tabe iyeta biname bine iyeta poto ta jejananemige teeme niya mule cabu ca atatröngärame,

³¹ ingle naace popi tabe bimu ne ngene ca itu egluji, lui cabu tabe iyeta gawecewe biname bine cirege conocäco atrana. Tabe peei täápume teeme biname ne ituge jaji, cuta peei biname ne itu eboclomäjuji iyeta biname bime täápume, tabe liba teebine budre cabu ca erpinantuji.”

³² Siige, teepi liba Paulo me mene itecijemige biname budre cabu ca arpinenta potö cidi me, poto cina teebine jütanisi, yepä poto cina teebine jüisi egä, “Cine singi cääri ätecijame ai poto cidi me nuuja padare cabu.”

³³ Siige, puma cita ca Paulo peei abasecretna ne sebmalige.

³⁴ Poto biname cina ten cama abasutanininisi, teeme mene jitrungisi. Teeme yepä, ngii Diyonisiiyus, lui peei modamoda biname bime abasecretna cabu ca, cuta nuuja lui magebi gwene, teeme ngii Damari, cuta piti nemi cerämu poto biname.

18

Korinito Babo Cewe je

¹ Peei ingwe ca Paulo Atena cewe ne sebmalige, ädige Korinito babo cewe me.

² Puga tabe jepänige yepä Israela biname ngii Akwila, lui me ärngi gawe Pontus ge. Tabe Rooma babo cewe Italiya gawe cabu ca piba taatu tädige coga ngii Prisila cama, ingle Rooma Mopeyame Klaudiyus mene itu jüicepi iyeta Israela biname cina Rooma babo cewe ne gomalame. Yoo, Paulo teebibine äädäriige,

³ siige ten cama enajanige, kaakesea ten cama jewenemige, ingle naace popi Paulo teeme rarekaake jääpänuge yepä kaakesea cabu ca Akwila naabi Prisila lui kaakesea jaawenäsi. Teepi kokre cäbletääpe bine yaaterutäjemusi watawata mete wawena täápume.

⁴ Iyeta Sabade bimu gaabegabe, Paulo ädige Israela biname bime abasecretna mete me, puga mene iciseräjemige. Tabe singi ge Israela piiyepu Griik biname cina teeme mene acatame.

⁵ Siila naabi Timoti Makedoniya gawe cabu ca liba taacliche, tatyaramtäsi Korinito cewe me, Paulo lui rarekaake täápume kaakesea ne sebmalige, piba iyeta padare Miiji Mene jaajanenemuge, Israela biname bine cängena

yaabiberäjemuge egä Yeesu peese nyene Keriso, teepi lui ne jewagrijenisi otnime teebibine niiya cabu ca äsecrerame.

⁶ Israela biname cina liba teeme mene lica jecatisi piyepu teebine jelwisi, tabe teeme cäbletääpe bine jiglubäjemige, piba teebibine kokre mene ca jejemige egä, “Weene Acejiyame bau ca liba cudecewe läbitininuye, peei lui weeme niiya birige. Weene liba căme mene täápume ätecija căco läbitaninuye, peei lui căme ingle lica ge! Page cabu ca cane ädenine nuuja gawe biname bime bau me.”

⁷ Siige, tabe pui abasecretna mete ne ebmalige, ädige nuuja mete cabu lenajame, lui peei abasecretna mete wajwa jage. Pui mete yageyame, ngii Titiyu-Yuustus, tabe Israela biname lica ge, yepä nuuja gawe biname, lui te Acejiyame ne yaawejanuge.

⁸ Yepä Israela biname ngii Krispo, lui pui abasecretna mete mope biname ge, tabe piyepu iyeta teeme ingle biname cina Yageyame ne jitrungisi. Cuta piyepu bucurage nuuja Korinito cewe biname lui cina Miiji Mene itecijemige puga, teepi jitrungisi, piba niiye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu.

⁹ Nuuja ciye Yageyame te Paulo ne wama ca jejige egä, “Wälu gone läbitute, yepä mene jücemepi! Gloose te gone noomluge,

¹⁰ ingle cane maane cama gäne. Nuuja biname te äblicăco ge meebine niiya wawena, ingle naace gyene bucurage biname ai cewe cabu lui căme biname gemi.”

¹¹ Peei mene name pi Paulo puga enajige yepä kămäge cebo cama, biname bine yaabiberäjemuge Acejiyame me mene poto cidi me.

¹² Rooma Babo Mope Biname te liba biname ngii Galiyo ne mopeyame me jewenige Griik biname bime Akaya gawe täápume, Israela biname cina piba Paulo ne gigri joomlisi, ecanisi teebine atrana puupu me.

¹³ Teepi jejisi egä, “Ai biname singi biname bine atrongärame Acejiyame ne awejena mara mule ca, lui mule te Rooma cotre ne jaatropangtuge.”

¹⁴ Paulo mene me liga äbitige, Mopeyame Galiyo te piba Israela biname bine jejemige egä, “Ai biname te liga babo niiya mule ne jaaweneji, coo Rooma biname bime cotre liga jaatropangteji, cane piba weene Israela biname bine cängena jitecijinejine,

¹⁵ yepä ai gwidape lui weeme papa abaja mene gemi, weeme mule, weeme ngii, piyepu weeme cotre poto cidi me. Peei name pi weene weemămu jeweneye atraname. Cane singi lica gäne atraname pepu mule poto cidi me!”

¹⁶ Tabe puma cita ca teebibine siiyeblengemige atrana puupu cabu ca.

¹⁷ Siige, teepi iyeta piba Israela biname ngii Sostene ne joomlisi. Tabe lui kirece mopeyame ge pui Israela biname bime abasecretna mete täápume. Teepi teebine eglisi atrana puupu opo gaabe je, yepä Mopeyame Galiyo tabe nuuja singi lica ge teebibine iibaname.

Paulo Babo Antiyoka Cewe me Acnenutige

¹⁸ Peei ingwe poto ca Paulo Korinito cewe cabu enajanige bucurage bimu ätrunga biname cama, teebibine piba sebmalemige, Akwila naabi Prisila cama ädige poo gaabe Suriya gawe me. Puga Kenekrea malu cewe je, teepi liba camuge babo poo cabu me acetnera, Paulo teeme edingäli jeclanemige, ingle naace popi Israela biname bime mule apu ge egä biname te padare yaacituge, lui cabu tabe mage ngene jotwanuge Acejiyame poto cidi me. Tabe edingäli lica äläcnuta ngälu peei padare te lapiruge, siige piba edingäli jaaclanimuge piyepu gwidape Acejiyame ne yiiwărăjuge.

¹⁹ Yoo siige, teepi liba atyarige Epeso cewe me, tabe Israela biname bime abasecretna mete me abacitige, mene äciseräjige Israela biname cama.

²⁰ Biname cina teebine tesoglicisi tabe leca padare ten cama lenajame, yepä tabe singi lica ge.

²¹ Pätä tabe liba sebmalemige, jejemige teebibine egä, "Liba Acejiyame singi gyene, cane cire tacnepene weeme bau me." Siige, tabe Akwila naabi Prisila puga taabmalige, poo gaabe Epeso cewe ca abyemäriige.

²² Tabe liba atyaramtige Kesarea malu cewe me, tabe doro ta ädige Yerusalema me, ätrunga biname bine jewablemige, piba ädige Antiyoka cewe me.

²³ Tabe poto bimu enajige Antiyoka cewe je, piba abyemäriige, otnige Galatiya piyepu Pirugiya gawe cabu ta, puga iyeta ätrunga biname bine ngene atwana kokre jenenemige.

Apolo te Ädige Epeso piyepu Korinito Cewe me

²⁴ Yepä Israela biname, teeme ngii Apolo, lui aplimlәнеji ge Aleksandriya cewe je Aikupito gawe cabu, tabe tädige Epeso cewe me. Tabe lui mopemuli biname ge piyepu babo umle ge Acejiyame me Oogäräneji Mene poto cidi me.

²⁵ Tabe ituge abiberäja mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Tabe mene jüicuge drämä cama, piyepu biname bine conocäco ebiberäjemige Yeesu poto cidi me. Yepä gwidape, tabe umle Yoane me niije ca äciseja mule taatu; tabe nuuja umle lica ge egä biname cina äciseja yaacatusi Yeesu Keriso me ngii cabu.

²⁶ Yoo, Apolo gije abacitige mene wälu cäco iicemame Israela biname bime abasecretna mete cabu Epeso je. Prisila naabi Akwila liba äätecijige teeme mene, teepi piba teebine teeme mete me ecanäsi, teebine cängena pajecurage ebiberäjäsi Acejiyame me gaabe poto cidi me.

²⁷ Yoo, Apolo liba singi ge Griik biname bime Akaya gawe cabu otnime, Epeso ätrunga biname cina teebine itityärisi. Teepi teeme Griik ätrunga binamewale bime bau me mene yoogärisi egä teepi Apolo ne awacletnäjame. Siige, Apolo liba Griik biname bime gawe cabu atyaramtige, tabe babo ätityeräja biname ge teeme täapume, lui cina Acejiyame me owecu piyepu ätityera ca Yeesu ne ituge ätrunga.

²⁸ Tabe kokre mene ca Israela biname bine epremalemige sobe cabu. Tabe eboclomtige Yeesu ne Oogäräneji Mene cabu ca egä tabe peese nyene Keriso, lui ne Israela biname cina jaawagriji teebibine niija cabu ca äsecerame.

19

Paulo Epeso Cewe je

¹ Apolo liba Korinito cewe cabu enajige, Paulo doro gaabe ädige Pirugiya probins cabu ta, ngälu atyaramtige Epeso cewe cabu me. Tabe puga jepänemige poto ätrunga biname bine,

² itemlemige egä, "Nää, Aceji Seemo weeme bau itu labacitanepi, weene lui padare cabu niinäce liba jättrungepeye?"

Teepi jejisi egä, "Cine nuuja umle lica gemi Aceji Seemo poto cidi me."

³ Puma cita ca Paulo teebibine itemlemige egä, "Weene ngena ätrunga ne piba yaacatepeye, weene liba niije ca äciseja ne yaacatepeye?"

Teepi jejisi egä, "Pui niije ca äciseja biname Yoane, cine teeme mene yaacatepesi."

4 Paulo piba jejemige egä, “Yoane me äciseja eei bime tääpu myene, lui cina teeme niiya mule cabu ca latatrongärininusi Acejiyame bau me. Tabe Israela biname bine jaajemuge ätrungame teeme bau me lui te teeme ingwe ca tädenige. Peei lui Yeesu sine.”

5 Epeso ätrunga biname cina liba peei mene itecijemige, teepi niiye ca äciseja ne ecatisi Yageyame Yeesu me ngii cabu.

6 Siige, Paulo liba ime aacitanige teeme papa cabu, piba Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi teeme umle cäco mene ca jicemisi, cuta piyepu Acejiyame me tagepogogo mene jicemisi.

7 Teepi iyeta pama twelb rooriye ge.

8 Nesae mabye ngalebora Paulo Israela biname bime abasecre-tna mete me labacitanuge, mene wälu cäco jicemuge biname cama, piyepu teebibine mene yäaciseräjemuge, ingle tabe singi teebibine umle wawename Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.

9 Yepä, poto cina ätecija cäco ge. Teepi singi lica ge ätrungame, piyepu niiya mene jicemusi abasecretna cabu je mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Paulo peei name pi teebibine ebmalemige, siige ätrunga biname bine ewademige ten cama. Puma cita ca iyeta bimu gaabegabe tabe läduge biname ngii Turanus me abiberäja mete cabu, puga biname cama mene labaitnuge.

10 Tabe peei ne jaawenuge neeneni kämäge cama. Peei name pi iyeta biname lui cina yaacrajuge Asiya probins ngalebora, Israela biname piyepu nuuja gawe cabu ca lui biname iyeta, teepi yäatecijemuge mene Yageyame poto cidi me.

Sekewa me Imäbägrä

11 Acejiyame te mararage ciitaca mule bine jaawenemuge Paulo me ime ca.

12 Nuuja taje biname cina Paulo me cäbletääpe pläsu bine yaawademusi, lui bine ituge ätäya teeme mope cabu coo ibi cabu, siige pita biname bime cabu me yaarpetnemusi. Piba teeme pita cina teeme bau ca läyeb lenguge, piyepu niiya cable cina teeme trupa cabu ca läsuge.

13 Yoo, poto Israela biname lui cina waatne-tnäjinusi niyaniya cable bine äyecrejame biname bime trupa cabu ca, teepi läbitininusi Yageyame Yeesu me ngii jajime peei mule wawename. Teepi jejemisi niiya cable bine egä, “Cine weebibine jijenininago Yeesu me ngii cabu, lui ne Paulo jeitnäjenige, weene äyeb lingineye!”

14 Yoo, puga ge seben naniganewale lui cina peei mule ne jaawenusi. Teepi yepä Israela iiwäreja babo biname Sekewa me bägrä gemi.

15 Teepi liba niiya cable cama biname ne Yeesu me ngii cabu pepu mene jejisi, tabe niiya cable te teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne Yeesu, piyepu cane umle gäne Paulo poto cidi me, yepä weene baa laati bemi?”

16 Lui biname niiya cable cama ge, tabe girigale cama ädige pui seben naniganewale cabu me, teebibine iyecräjemige. Teepi iyeta teeme mete cabu ca uucratnige dupe cama, teeme cäbletääpe mage äsupleceji ge.

17 Israela biname piyepu Griik biname Epeso cewe ngalebora, teepi liba itecijemige peei poto cidi me, iyeta mage wälu ge, siige Yageyame Yeesu me ngii te babo äbitige teeme tääpume.

18 Bucurage ätrunga biname cina totninisi Paulo naabibime bau me, sobe cabu teepi teeme piiseba mule aitnäjinisi.

19 Bucurage lui cina piiseba tääpume labiberäjininusi teepi teeme oogäräneji mene piiseba mule poto cidi me sewademisi, sobe cabu juubuderäjemisi. Teepi elenglecäjemisi pui peba bime daremu iyeta, ngälu fifti tausen silba rarekaake bine joomlemisi.

20 Pepu kokre mule ca Yageyame me mene te babo äbitige iyeta poto ta, cuta piyepu cerämu kokre me äbitige.

Claabeclabe Biname Epeso je

21 Ai mule cina liba täbitimesi, Paulo ingwe ca piba ngene jotwanige Griik biname bime gawe Makedoniya piyepu Akaya cabu me otnime, puma cita ca piba Yerusalema me otni. Tabe jüicige egä, "Peei padare ingwe ca cane müji Rooma babo cewe ne päpäname."

22 Tabe jäätyepige Makedoniya gawe me neeneni teeme ätiyera biname Timoti Erasto naabibine, yepä tabe cerämu enajige Asiya probins cabu.

23 Yoo, puga ge Epeso cewe cabu pui padare mäpurage mule Yageyame me gaabe poto cidi me.

24 Yepä biname puga ge teeme ngii Demetriyus lui te silba ca ceegecege gwidape bine jaawenemuge. Tabe silba iiwäreja mete ceegecege bine jaawenemuge teeme uuje magebi tääpume, ngii Artemi. Demetriyus piyepu teeme kaakesea biname cina bucurage rarekaake jääpänemusi peei mete ceegecege wawena cabu ca.

25 Yoo, Demetriyus tesoglecemige teeme kaakesea biname bine piyepu poto nuuja biname lui cina yepä pana kaakesea jaawenusi, teebibine je-jemige egä, "Binamewale, weene umle gemi egä mine ai kaakesea name pi dogweyame gemi.

26 Page weene jepäneniye, jitecijiye ai biname Paulo te ngena jewenenige. Tabe jüicenemige egä, 'Ime ca wawenäneji uuje lui toraca lica gemi.' Bucurage biname cina peei mene bii jitrungisi mime cewe Epeso je piyepu Asiya probins iyeta potö ta.

27 Pama mime kaakesea te niiya ngii pagege päpäna Paulo me mene name pi, cuta piyepu pama niiya pa tädepi mime uuje magebi Artemi bau me. Biname cina pama ngene pa jäätrimalemepi teeme iiwäreja mete poto cidi me. Puma cita ca Artemi, lui tääpume iyeta Asiya biname piyepu biname cina iyeta gawecewe cabu ta yiiwärajusi, teeme babo ngii pama pa lapesarepi."

28 Biname cina liba Demetriyus me mene itecijemige, teepi claabe me äbitininisi, babo tage ca jüicemisi egä, "Baborage gwene mime Epeso biname bime uuje magebi Artemi!"

29 Biname cina teeme guugla itecijemige Epeso cewe iyeta poto ta. Tomi cabu lui biname cina neeneni Makedoniya biname bine claabe cama joomlisi, teeme ngii Gayus naabi Aristakus, lui cina Paulo cama totnumäsi. Teepi teebibine wata aacanisi Epeso cewe babo abasecretna puupu me.

30 Paulo singi otnime abasecretna biname bime opo gaabe me, yepä ätrunga biname cina teebine jüibisi.

31 Cuta piyepu poto Epeso cewe modamoda ngii biname, lui cina singi gemi Paulo tääpume, teepi mene jityepisi teeme bau me egä, "Gone lädute peei claabe biname bime opo gaabe!"

32 Peei padare biname cina abasecretna puupu cabu mage guugla ecisi, yepä bucurage pui biname cina nuuja umle lica gemi teepi ngena tääpume babasecretnage. Poto singi gemi yepä gwidape tääpume; nuuja cina singi nuuja gwidape tääpume.

33 Poto biname cina apu jengemige egä yepä Israela biname ngii Aleksanda name pi peei tomi bäbitininisi, ingle naace gyene Israela biname cina

teebine jewenisi niinäce gaabe otnime. Puma cita ca Aleksanda te singi gyene biname bine ime ca bojä wawenname. Tabe liga gije abacitige mene me egä peei guugla lui teeme ingle lica ge,

³⁴ biname cina teebine opo ewatnisi egä tabe lui Israela biname ge, piba lecaleca padare cabu teepi gigri jiicanisi babo tage ca egä, “Baborage gwene mime Epeso cewe biname bime uuje magebi Artemi!” Teepi peei yepä mene jiicanisi mage leca padare ngalebora.

³⁵ Ingwe ca yepä cewe mope biname te pui biname tomi ne bojä jewenige. Tabe biname bine walya mene jejemige egä, “Epeso ceweyame, iyeta biname umle gemi egä Epeso lui ire atwi cewe gyene Artemi me iiwäreja mete täapume piyepu pui cudege kula täapume, lui te sitramuji dume cabu ca.

³⁶ Nuuja biname te äblicäco aina ai poto cidi me. Pipu pi weene miiji bojä agi, cängena ngene atwana cama inajipi.

³⁷ Weene ai neeneni biname bine aima bii taacaniye, yepä teepi nuuja gwidape lica ero ca isatäsi iiwäreja mete cabu ca, piyepu lica niiya mene jiicemäsi mime uuje magebi poto cidi me.

³⁸ Demetriyus piyepu ten cama lui kaakesea biname cina liba singi gemi mene aitname nuuja biname poto cidi me, atrana bimu piti nemi piyepu cuta ablaweja biname. Teepi miiji puma teemeteme pa latranipesi.

³⁹ Yepä, weene liba cerämu nuuja gwidape täapume singi, weene miiji cewe ngii biname bime abasecretna cabu peei iicana.

⁴⁰ Page ai guugla mule te lui bäbitige, mäpu gyene mime täapume, ingle Rooma biname cina pama mibibine pa niyitnipesi ai mule poto cidi me. Mime nuuja ingle lica gyene ai guugla täapume. Mine äblicäco teebibine miiji ingle ceera ai mule poto cidi me.”

⁴¹ Yoo, teeme mene liba siige, tabe biname bine jityepäjemige.

20

Paulo Ädige Makedoniya piyepu Akaya Gawe cabu me

¹ Siige, Epeso cewe biname liba bojä icrajige, Paulo piba ätrunga biname bine tebasecretnemige, mene jejemige teeme ngene atwana kokre wawenname, siige yewo jewenemige. Puma cita ca tabe sebmalemige teebibine, poo gaabe ädige Makedoniya gawe me.

² Tabe pui gawe cabu ta otnige, bucurage mene jejananemige ätrunga biname bine kokre ceerame. Puma cita ca tabe ädige Akaya gawe cabu me,

³ puga enajige nesae mabye cama. Tabe liga abyemerame äbitige poo gaabe Suriya gawe cabu otnime, piba umle äbitige egä poto Israela biname cina mene jitransenisi teebine gaabe cabu aglime, peei name pi tabe tacnenutige Makedoniya gawe cabu me, piba puma cita ca otni Suriya me.

⁴ Yoo, ätrunga biname ngii Sopata, lui Purus me bägrä ge Berea cewe cabu ca, tabe Paulo ne jewecitige. Cuta puga ge ten cama Aristakus naabi Sekundu, lui Tesalonika cewe biname, piyepu Gayus lui Derbeyame, piyepu Tukikus naabi Tropimus, lui Asiya probins cabu ca, cuta piyepu Timoti.

⁵ Teepi iyeta niinäce eclige, cibibine niwagrijinisi Trooasi cewe je.

⁶ Israela biname bime Uutneca cäco Buluduu Trii kaake poto ca, cine poo gaabe naclige Pilipi cewe cabu ca. Siige, faib bimu ingwe ca cine ten cama abasecretninago Trooasi cewe cabu. Cine puga Trooasi je seben bimu ninajininige.

Paulo Trooasi Ätrunga Biname bine Ceräcerägäbu Edäremige

7 Sabade mämleteca me cine tabasecretninago deedei matikolä gigri äbitame. Paulo biname bine mene jejemige ngälu ciye duusa, ingle naace popi nuuja kroke tabe singi teebibine abmaläcemame.

8 Cine lui caburage puupu cabu tabasecretninago, bucurage lampa cina puma ayenininisi.

9 Yepä mamye rooriye, teeme ngii Yuutikus adnatäneji enajige mete traapi uli cabu. Paulo liba mene camu jücemige, Yuutikus ute me jiciranige, ngälu tabe toraca ute te jewenige, siige pui caburage puupu cabu ca puma cita ca sitramige gawe me. Biname cina liba teebine ecatisi, piba jepänisi egä tabe budre ge.

10 Yepä, Paulo äinige gawe me, budre biname papa cabu ätwitige, teebine jejecletnäjige. Tabe biname bine jejemige egä, “Ngenecu mäpu gone. Tabe ireclota gyene!”

11 Siige, Paulo piba jegelige, pui caburage puupu cabu me cääri abacitige, puma buluduu ne itrecige, biname cama erwäjige. Tabe piba cääri mene abaitnige lecarage padare cabu ngälu bimu te tacitige, piba abyemäriige.

12 Teepi jewecitisi pui mamye rooriye ne ireclota cama teeme mete me, siige babo ngenecu miiji äbitininisi.

Paulo Troosi Cewe ca Ädige Miletu Cewe me

13 Cine babo poo cabu me niinäce acetnärinago, abyemärinago Asos cewe me, Paulo luma singi ge poo cabu me acenutame. Tabe cibibine itu nijipi pepu gaabe wawename, ingle tabe singi ge doro ta otnime Asos cewe me.

14 Tabe liba cibibine opopa niwenininige Asos cewe je, cine teebine ecenutisi, piba naclige Mitulene curä me.

15 Cine puma cita ca naclige, nuuja bimu Kiyosa curä mameta me atyarinago, cuta nuuja bimu Samo curä me atyarinago, piba cuta nuuja bimu cabu atyarinago Miletu malu cewe me.

16 Paulo mene itu titranumi Epeso cewe ne äsuplengtame, ingle naace popi tabe singi lica padare te apirame Asiya probins ngalebora, yepä tabe singi ge Yerusalema ne wata oomlaname Pentikos bimu täापume, liba ibibi ge poo me uuwama.

Paulo Yewo Mene Jejemige Epeso Ätrunga Ingle Mope Biname bine

17 Miletu cewe ca Paulo mene jityepige Epeso me, ätrunga ingle mope biname bine jajime ten cama opopa ayime Miletu je.

18 Teepi liba atyarige, tabe teebibine jejemige egä, “Yoo, weene umle gemi egä iyeta padare cane liba weene cama itu nanajepi, pui niinäce bimu cabu ca cane itu latyaramtepene Asiya probins cabu, ngälu cane probins ne saabmalepene,

19 cämämu awepyeräja cäco piiyepu ele cama, cane Yageyame me kaakesea jaawenune mäpu padare cabu, lui bine jääpänemune Israela biname bime cabu ca, teeme ämugetna mule name pi.

20 Weene umle gemi egä cane durau äbita lica weebibine mene jajanenane lui weeme miiji täापume birige, cane liba mene jijanani-pene piiyepu weebibine ibiberäjipene biname sobe cabu cuta piiyepu weeme maramara mete cabu ta.

21 Israela biname piiyepu nuuja gawe biname bine cane kokre cama bäärmii jaagednemepene teeme nüya mule cabu ca Acejiyame bau me atatröngärame piiyepu mime Yageyame Yeesu ne ätrungame.

22 Siige, page cane Yerusalema me ädenine, ingle Aceji Seemo nätyepenige cebine. Cane umle lica ngena pa läbitepi puma cäme täापume.

23 Cane pui taatu umle gäne egä iyeta cewe cabu ta Aceji Seemo cebine itu najananumi egä krokeciye mete piyepu poto mäpu cina puma nawagri-jenisi.

24 Yepä, cane ngene jotwanenine egä căme ireclota lui babo gwidape lica gyene, cane liba taatu epirenine pui kaakesea ne Yageyame Yeesu lui itu năcărui wawename. Peei kaakesea lui Miiji Mene iicaname Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me.

25 Yoo, cane iyeta weeme bau waatnetnăjepene, biname bine mene jaa-jananemepene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Siige, page cane umle gäne egä weeme nuuja te lica căări pa năpănepi cebine.

26 Cane peei name pi page ai bimu cabu jijenininine weebibine egä weeme yepä te Acejiyame bau ca liba lapesaruge, peei lui căme ingle lica ge,

27 ingle naace popi cane lica durau läbitune weebibine mene jajanename, yepä cāngena jijinune iyeta Acejiyame lui singi gyene wawename.

28 Weene cāngena ire atwipeye weeme ireclota poto cidi me, cuta piyepu pui biname bime ireclota cāngena ire jetwemepeye Aceji Seemo te lui bine weeme bau me itu yaawademepi weene ire atwime. Yoo, maamoi ire atwi biname pana, weene ātrunga ingle biname bine cāngena ewademepeye, ingle naace popi Acejiyame teebibine itu jaaletne-mepi teeme băgră Yeesu me uudi piyepu budre ca.

29 Cane umle gäne egä căme otni ingwe gaabe ca, niiyaniya biname cina weeme bau me pa twaatnipesi, girigale drego pana teepi niya pa jaawenepesi poto biname bine weeme tomi cabu.

30 Yoo, padare cire tădepi, poto biname cina weeme tomi cabu ca piba walya mene cire jicemepesi poto ātrunga biname bine teeme bau me äyebile-ngine.

31 Peei name pi ire! Cuta piyepu ngene napecnepeye cane lipu ciye bimu ele măcu cama iyeta weebibine ibiberăjipene nesae kāmăge cama.

32 Yoo, page cane weebibine icranininine Acejiyame me ime cabu. Pisi nyene weene cama Miiji Mene Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me, lui mene ibibi gyene weeme ngene atwana kokre wawename piyepu weebibine teeme miiji cabu acraname. Peei miiji lui pisi nyene iyeta Acejiyame me biname bime tăăpume.

33 Yoo, weene miiji căme mule ingwe äcwime. Cane singi lica ituge äbita nuuja biname bime silba coo gol rarekaake, piyepu căbletăăpe tăăpume.

34 Weene weemămu umle gemi cane lipu rarekaake kaakesea căme ime ca itu jaawenepene iyeta gwidape păpăname, cane piyepu lui biname cane cama cime tăăpume.

35 Iyeta căme mule ca cane weebibine ibiberăjininune egä lui biname pisi nyene kokre căco, mine miiji pepu kokre kaakesea cama teebine ätityerame. Mine miiji ngene jwaatwa-naninago lui mene Yageyame Yeesu teemămu itu jejuji egä, 'Lui biname te gwidape yăăcăruge, teeme gege baborage gyene peei me gege cabu ca lui te saacatuge.' "

36 Paulo me mene siige liba, teepi iyeta kokorare ipednemisi, Acejiyame bau me irecu ätumutinisi.

37 Teepi iyeta ele engenetne-mige teebine liba yewo tăăpume jejecletnăjisi, jetecnisi.

38 Teepi mage owecu jebenisi, ingle tabe bii jejemige egä, "Weene ingwe ca opo lica pa năpănepiye." Pipu pi teepi Paulo ne englecitisi babo poo cabu me.

21

Paulo Yerusalema me Ädige

1 Cine ätrunga biname bine yewo jewenemisi Miletu je, piba teebibine ebmalemisi. Cine babo poo gaabe malu ne conocäco yuurisi, Kosa curä je atyarinago. Nuuja bimu cine Roos curä ne joomlisi. Puma cita ca malu cewe Patara me naclige.

2 Puga cine jepänisi yepä babo poo ne lui te Poenikiya gawe me ädenige. Cine peei babo poo cabu me acetnärinago, malu cabu naclige.

3 Poto bimu ingwe ca cine Kupro curä ne jepänisi, yepä poo te malu gaabe ta ädige Suriya gawe me. Turo malu cewe je cine ärpetnäjinago, pui padare täapume poo biname cina liba gwidape bine irpetnäjemisi.

4 Cine poto ätrunga biname puga jepänemisi, seben bimu ten cama ninajininige poo trämä. Aceji Seemo me umle cabu teepi Paulo ne jejisi egä, "Gone lädute Yerusalema me!"

5 Yepä, cime padare ten cama liba apirige, piba cine gaabe cabu abyemärinago. Iyeta ätrunga biname teeme coga bägrä cina cine cama äsige cewe cabu ca malu me. Cine iyeta kokorare koriyo cabu ipednemisi, irecu ätumutinago.

6 Puma cita ca cine yewo äbitinago, siige babo poo cabu cääri acetnärinago, cuta teepi äcnärige cewe me.

7 Cine Turo ca poo gaabe naclige Petolemaisa cewe me. Puga cine ätrunga biname bine seboore jewenemisi, piyepu yepä bimu ten cama ninajininige.

8 Nuuja bimu cine teebibine sebmalemisi, Kesarea cewe me atyarinago. Puga ge yepä biname ngii Pilipo lui te Miiji Mene jicemuge. Cine teeme bau naclige teeme mete cabu lenajame. Tabe lui yepä ge pui seben* cabu ca Yerusalema ätrunga biname lui bine jejäcremujisi ätyepäneji biname bine ätityerame.

9 Teeme puga ge fooa ngulebägrä lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jicemusi.

10 Cine puga liba poto bimu cama ninajininige, piba yepä mename biname te tatyaramtuge Yuudea gawe cabu ca, teeme ngii Agabu.

11 Tabe cime bau me tädige, Paulo me baagi ecatige, peei ca teeme ernge ime ätäyige, piba nijininige egä, "Aceji Seemo te apu jicenige: Ai baagi yageyame ne Israela biname cina Yerusalema je apu pana pa jäätäyepesi, siige pa yaacitepesi nuuja gawe biname bime ime cabu."

12 Ai mene liba nitecijininige, cine piyepu puga lui biname, cine iyeta Paulo ne ele cama jejananisi egä, "Gone otni Yerusalema me!"

13 Yepä, tabe mene niwecnistinige egä, "Weene ngena jeweneniye? Ele ingeni-tninige, cebine ngenecu mäpu me naweniye! Cane amacetnäjäneji gäne lica ätäya taatu me, yepä cuta budre äbitame Yerusalema je Yageyame Yeesu täapume."

14 Cine liba äblicäco ge teebine mara ngene atwanena ceera, piba mene ebmalisi, jicisi egä, "Mime Yageyame me singi pa läbitepi."

15 Cine poto bimu ninajininige Kesarea cewe je, piba cime gwidape emacetnäjemisi doro ta otni Yerusalema me, siige abyemärinago.

16 Poto Kesarea ätrunga biname cina cine cama eclige, cibibine niwadininisi mete me, cine luma pa ninajipi. Pui mete yageyame ngii Manasona, tabe Kupro curä cabu ca ge, lecarage padare ätrunga cama yaanajepi.

* 21:8: pui seben: Pui seben biname bime ngii täapume ire Apostolo 6:1-6.

Paulo te Ätrunga Mope Biname Yakobu ne Edäriige

17 Cine liba atyarinago Yerusalema me, ätrunga biname cina cibibine niwacletnäjininisi gege cama.

18 Nuuja bimu Paulo cibibine niwecitinige, Yakobu ne edärisi. Iyeta modamoda ätrunga biname cine cama puga ge.

19 Paulo teebibine sebore jewenemige, iyeta cängena jeitnäjemige Acejiyame te ngena bine ituge waweneca teeme Paulo me kaakesea cabu ca nuuja gawe biname bime täöpume.

20 Teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta cina Acejiyame ne ewepyeräjisi, puma cita ca Paulo ne jejisi egä, "Cime biname, maane jepänenite lija tausen Israela biname cina Yeesu ne ituge ätrunga, piyepu teepi iyeta mime Israela biname bime cotre bine cängena jaawenemusi.

21 Teepi idre ituge ätecija mäáme poto cidi me egä, iyeta Israela biname lui cina yaacrajuge nuuja biname bime gawe maramara cabu, maane teebibine yaabiberäjimute Moose me cotre mule gomalame, piyepu jaajanemute teeme imäbägrä bime matikolä tääpe lica iirputame Acejiyame me cewecu acatame, coo piyepu teebibine jaajanemute Israela biname bime mule lica waweneme.

22 Yoo, teepi pama pa yäätjecijemepi egä maane age säte cewe je. Mine ngena ne pa jaawenepesi piba?

23 Yoo, maane miiji apu wawena cine lipu naajenisi! Piti nämi cine cama fooa biname, lui cina Acejiyame ne mene ituge jaji mime Israela biname bime mule ibibi, egä poto mabye ngalebora teepi singi gwidape wawena Acejiyame täöpume. Siige pui padare cabu teepi edingäli äswi cäco yaacrajuge.

24 Maane ten cama ädepi, gigri Acejiyame ne cibi ca yiiwärajepeye teepi teeme mene ibi waweneme, siige kälyä äbitame. Maane te peei cibi bine teeme täöpume jeletnemepi! Siige, iiwäreja ingwe gaabe ca teepi piba miiji gämi teeme edingäli äswime. Yoo, maane liba apu jewenenite, piba iyeta biname cina pa jääpänepesi egä toraca lica gyene teepi lui mene ituge ätecija mäáme poto cidi me, yepä teepi umle pa läbitipesi egä maane Moose me Cotre Mene cabu naanajuge.

25 Yepä, lui biname Israela cabu ca lica gemi, lui cina Yeesu ne jäätrungusi, cine teeme poto cidi me ituge atrana, piyepu mene teeme bau me itu jäätyepepesi teeme umle me egä: Gone deedei yäärwäjemuye lui cude ge, ingle uuje täöpume iiwärajeji gemi, piyepu gone cibi yäärngäjemuye lui bime mäju cabu uudi yaanajuge, piyepu uudi gone yäänäjuye, cuta piyepu sargi mule gone jaawenimuye. Siige."

26 Yoo, puma cita ca nuuja bimu Paulo pui fooa biname bine ewademige, ten cama Acejiyame ne yiiwärajisi kälyä äbitame. Peei liba siige, Paulo piba Acejiyame me iiwäreja mete gomerage me ädige. Tabu puga mene jejemige lui bimu cabu pui fooa biname bime kälyä wawena padare pagege apira, piyepu jejemige egä tabe pui bimu cabu pagege cibi bine aletna teeme yepäyepä iiwäreja mule bine apirame.

Teepi Paulo ne Joomlisi Iiwäreja Mete cabu

27 Seben bimu ingwe ca teeme kälyä äbita padare te liba mameta ge apira, poto Israela biname lui Asiya Probins cabu ca ge, teepi Paulo ne jepänisi Acejiyame me iiwäreja mete cabu je. Teepi biname bine giri jicranemisi, siige Paulo ne joomlisi,

²⁸ babo tage ca jicemisi egä, “Israela biname, nitityärineye! Agesa biname lui te iyeta poto ta waatnetnäjuge, biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bine äciseräjame, piyepu Moose me cotre bine, cuta piyepu ai iiwäreja mete ne. Cuta piyepu page tabe poto Griik biname bine iiwäreja mete caale bora me sewademige, siige pepu pi niya bii jewenige ai cudege puupu ne!”

²⁹ Yoo, teepi apu jicisi, ingle naace popi teepi yepä Epeso cewe biname ne, ngii Tropimus, Paulo cama jepänisi Yerusalemä cewe ngalebora, piyepu teepi apu jengemige egä Paulo teebine ecanige iiwäreja mete caale bora me.

³⁰ Siige, babo cewe iyeta poto ta biname cina buduma äbitininisi, yepä gome uuwametnige iiwäreja mete caale bora me. Teepi Paulo ne joomlisi, piba elädnisi pui puupu cabu ca. Piba taatu iiwäreja mete caale grana bine ermemisi, ingle teepi singi lica uudi wawename pui puupu ne.

³¹ Claabe biname bime tomi cina liga Paulo ne budre me jwenenisi, piba cubu biname lui Rooma cewe cabu ca, teeme mope biname te itecijige egä iyeta Yerusalemä ngalebora teepi cubu jicenisisi.

³² Piba taatu peei cubu mope biname te poto cubu modamoda biname piyepu poto cubu biname bine sewademige, wata eclige pui tomi cabu me. Biname cina liba cubu mopeyame jepänisi teeme cubu biname cama, teepi ebmalisi Paulo ne aglime.

³³ Cubu mope biname te piba Paulo bau me ädige, joomlige, mene jejemige teebine ätäyame neeneneni ayana seea ca. Puma cita ca tabe biname bine itemlemige egä, “Laasi nyene ai biname; tabe ngena bii jewenige?”

³⁴ Poto biname yepä mene jicisi; nuuja cina mara mene jicisi. Mene maramara name pi, cubu mopeyame äblicäco cängena umle äbita ngena bii bäbitige. Tabe peei name pi teeme biname bine jejemige Paulo ne acaname teeme cubu biname bine kokre mete cabu me.

³⁵ Paulo cama cubu biname cina mete bäbleta ne liba joomlisi, teepi piba teebine cabu ta ecanisi, ingle puga ge poto mage drowäyame biname.

³⁶ Teepi iyeta teebine ingwe icwisi, ala cama jicisi egä, “Egleye teebine budre me!”

Paulo Teeme poto cidi me Mene Jejemige

³⁷ Paulo cama lui cubu biname cina teeme kokre mete me mameta liba äbäcna, Paulo piba mene jejige cubu mopeyame ne egä, “Nää, cane mene naajene?”

Puma cita ca mopeyame te itemlige, “Baa, maane Griik mene umle gäte?”

³⁸ Maane piba pui Aikupitoyame lica gäte, lui te ai padare niinäce gaabe je gije itu labacitepi Rooma gabmani cama cubu iicaname. Tabe lui fooma tausen girigale biname bine cubu turikä cama ewademige daapo taatu cewe cabu me.

³⁹ Paulo jejige egä, “Ewe lica, cane Israela biname gäne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu. Cane ngii biname gäne pui babo cewe Taasu cabu je. Owecu, cane singi gäne mene jajime biname bine.”

⁴⁰ Piba cubu mopeyame teebine mene me padare ecäridge. Puma cita ca Paulo mete bäbleta cabu jeclajutige, teeme ime ca biname bine bojä jwenemige. Teepi liba bojä jegemige, Paulo teebibine jejemige Israela biname bime Heberu mene ca egä:

22

¹ “Cäme babewale, cäme binamewale, cebine nätecijeye! Cane cämämu ai jiceninine egä cäme mule niya lica gyene.”

² Siige, biname cina liba itecijemige tabe Heberu mene ca teebibine jaji, teepi piba toraca bojã äbitininisi. Paulo piba jejemige egã,

³ “Cane Israela biname gãne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu, yepã aima Yerusalema me tädujine abiberãja täápume. Cane Gamaliya me abiberãja bãgrã gãne. Tabe cebine cãngena nabiberãjuji mime kaakesaare bime cotre cabu, piyepu cane babo singi Acejiyame täápume, weene page liyepu.

⁴ Cane cuta niija jaawenemune ngãlu budre me biname bine, lui cina ai Gaabe cabu waatnininusi. Cane magebi piyepu rooriye bine ewademujine krokeciye mete cabu me.

⁵ Iiwãreja mope biname piyepu iyeta mutre biname teepi ibibi gemi ire arbime egã cãme mene toraca gyene. Cane teeme bau ca peba bine jepãnemujine Damaseko je lui Israela biname bime bau me waadename, naace täápume puma Keriso lui cina jããtrungusi, pui bine oomlemame. Cane piyeme ädujine teebibine oomlãjecame, ayana seea cama Yerusalema me awecname mãpu daremu pãpãname teeme mara ätrunga täápume.”

Paulo Jejemige Tabe Lipu Äbitige Ätrunga Biname me

⁶ “Yoo, cane liba gaabe cabu ädenujine, Damaseko cewe me mameta at-yaramta, piba taatu bimu duusa padare cabu, babo apaclyera te dume cabu ca tuungepmaluji cãme gome.

⁷ Cane natramuji gawe me, siige tagepogogo te cebine najuji egã, ‘Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mãpu nãcãranenite?’

⁸ Cane itemlu-jine, ‘Babo biname, maane laasi nãte?’ Tabe najuji egã, ‘Cane Yeesu Nasareta ceweyame gãne, maane lui ne mãpu nãcãranenite.’

⁹ Lui biname cane cama secluji, apaclyera te jepãnujisi, yepã teepi lica itecijemuji peei tagepogogo lui te mene cebine najanuji.

¹⁰ Puma cita ca cane itemlujine egã, ‘Babo Biname, cane ngena jewenine?’ Yageyame piba cebine najuji egã, ‘Arpinanti, ädi Damaseko cewe cabu me. Puma yepã biname te meebine iyeta gwidape pa naajepi Acejiyame lui ituge jaji maane te wawename.’

¹¹ Pui babo apaclyera name pi cane äblicãco ge pui padare cabu gwidape pãpãna. Cane cama lui biname cina cebine ime ca nacanujisi Damaseko cewe cabu me.

¹² Yoo, puga ge Damaseko cewe je yepã biname, teeme ngii Ananiya. Tabe mime cotre bine cãngenarage jaawenemuge. Tabe baborage ge Damaseko cewe Israela biname bime ngene atwanena cabu.

¹³ Tabe cãme bau me täduji, cãme gome jeclajutuji, najuji egã, ‘Cãme biname Saulo, maane irecu ca jepãni!’ Piba taatu cane miiji ge teebine pãpãname.

¹⁴ Saulo najuji egã, ‘Acejiyame lui bau me mime kaakesaare cina irecu lätumutanininusi, meebine ituge jaji teeme singi poto cidi me umle äbitame, teeme Conocãco Kaakesea Biname ne pãpãname, piyepu teemerage tagepogogo mene ätecijame.

¹⁵ Maane peei name pi ire arbi biname me pa pãbitepi teeme täápume iyeta biname bine jajime, maane ngena itu tepãnumete piyepu nãätecijumi.

¹⁶ Siige, maane ngena täápume jewagrijenite? Arpinanti, niije ca äciseja ne ecati teeme ngii cabu mããme niija mule äyebingtame, maane liba Yageyame me ngii ne yaawejanute.’ ”

Acejiyame Paulo ne Jejiye Nuuja Gawe Biname bime bau Otnime

¹⁷ “Yoo, cane Yerusalema me acnenutujine, egãcãro iiwãreja mete cabu irecu ätumutujine, piba wama pana jepãnujine Yageyame ne.

18 Tabe cebine najuji egä, 'Wata Yerusalemne ne page sebmali, ingle naace popi ama biname cina lica pa yaacatepesi mäame aitneja mene căme poto cidi me.'

19 Cane teebine jejujine, 'Yageyame, teepi umlerage gemi egä cane cime Israela biname bime abasecretne mete cabu ta waatnetnäjune, meebine lui cina näätrungusi, teebibine joomläjecmune, yaaglecimune.

20 Piyepe, mäame miiji aitneja biname Setepano ne liba budre me jew-enujisi, cane puga ge, "yoo" mene jajime teebine budre me acitame, teeme cubuyame bime căbletääpe bine cane ire jetwemujine.'

21 Piba Yageyame cebine najuji egä, 'Äte, ädi, cane meebine cudecewe me pa näätyepene biname bime bau me lui cina Israela biname lica gemi.'

22 Siige, biname cina Paulo ne jitecijanisi ngälu tabe peei mene jiicige, yepä teepi piba giije abacitinisi ala cama mene me egä, "Iyebblingteye! Egleye budre me! Miiji lica tabe ireclota me lenaja!"

23 Teepi ala abayaninisi, căbletääpe bine ewewutäjemisi, piyepe secre bine cabu me eyäremisi.

24 Siige, pui cubu mopeyame te piba mene jejemige teeme biname bine Paulo ne acaname cubu biname bime kokre mete cabu me. Tabe teebibine jejemige Paulo ne adnaname teeme bau ca umle pāpāname Israela biname cina ngena tääpume ala abayaninisi teeme poto cidi me.

25 Yepä, teepi liga teebine jetäyisi adnaname, Paulo puma cita ca jejige yepä cubu babo biname ne, lui te teeme gome aclajuteji ge egä, "Nää, cote lica gyene weene Rooma ngii cama biname ne adnaname, teebine liba căro camuge atrana teeme mule tääpume?"

26 Cubu babo biname te liba peei mene itecijige, tabe teeme mopeyame bau me ädige, teebine itemlige egä, "Maane ngena jewenenite? Tabe lui Rooma ngii cama biname gyene!"

27 Puma cita ca pui cubu mopeyame te Paulo bau me ädige, itemlige egä, "Maane naji, nää maane Rooma ngii cama biname gäte?" Paulo jejige egä, "Yoo!"

28 Cubu mopeyame te piba jejige, "Cane babo rarekaake itu ecärujine Rooma ngii cama biname me äbitame."

Paulo jejige egä, "Yepä, cane Rooma ngii cama aplimlujine."

29 Cubu biname lui cina singi Paulo ne mene me wawename, teepi piba taatu teeme bau ca äyebblingige. Siige, cubu mopeyame wälu te joomlige liba umle äbitige egä Paulo Rooma ngii cama biname enajenige, piyepe tabe ayana seea ca teebine bii besigrige.

Paulo Jeclajutige Israela Mutre Biname Tomi Cabu je

30 Cubu mopeyame te singi toraca umle äbitame ngena niya tääpume Israela biname cina Paulo ne jeitnäjisi. Tabe peei name pi nuuja bimu cubu biname bine jejemige Paulo ne iibrane. Tabe jejemige modamoda iiwäreja biname piyepe iyeta Israela mutre biname abasecretname. Tabe piba Paulo ne ecanige teeme opo gaabe aclajutame.

23

1 Paulo conocăco ire acitige pui Israela mutre biname bime bau me, teebibine jejemige egä, "Căme binamewale, cane ngene ca begline egä căme mule lui conocăco gyene, ingle iyeta padare cane căngenarage watnetnäjemune Acejiyame me opo gaabe je ngälu page."

2 Siige, puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Ananiya tabe Paulo me mameta lui biname bine jejemige teebine tage ayemeltame.

³ Siige, Paulo teebine jejige egä, “Meebine Acejiyame pa naayemaltepi! Maane peema adnatenite cebine cotre ibi atraname, yepä maane määmämu peei cotre ne jetropangtite, maane mene liba jejite cebine ayemeltamel! Maane epu pana gäte bulubulu atreji liiyepu, biname te lui ne yaaganuge jugijugi ne acwabame, yepä pui jugi cerämu pisi nyene sungabe je.”

⁴ Siige, Paulo gome biname cina teebine jejisi, “Maane jicnecite Acejiyame me iiwäreja mope biname ne!”

⁵ Paulo jejemige egä, “Cäme binamewale, cane umle lica ge egä tabe iiwäreja mope biname gyene. Oogäränejä Mene te jicnenige egä, ‘Gone niya mene jüicute mäame biname bime mopeyame poto cidi me.’”

⁶ Yoo, Paulo liba ngene ca eglige egä pui mutre biname tomi cabu poto lui Sadukea sigu biname ge, piyepu nuuja poto lui Parisea sigu biname ge, tabe piba babo tage ca jejemige teebibine egä, “Cäme binamewale, cane Pariseayame gäne piyepu Parisea biname bime bägrä gäne. Cebine nacanisi weeme bau me atraname, ingle naace gyene cäme ngene atwanena pisi nyene egä budre biname cina cirege arpinera ireclota täapume!”

⁷ Tabe liba peei mene jüicige, piba Parisea sigu piyepu Sadukea sigu biname cina gije abacitinisi mene abajame. Pui mutre biname cina neenenä sigu äbitininisi.

⁸ Yoo, Sadukea sigu biname cina apu jüicusi egä budre biname lica cirege budre cabu ca arpinera, piyepu teepi jüicusi egä Acejiyame me mename seemo piyepu iyeta poto seemo toraca lica gemi, yepä Parisea sigu biname cina iyeta peei gwidape bine jitrungemisi.

⁹ Teeme guugla te baborage me äbitige, siige poto cotre abiberäja biname lui cina Parisea sigu biname ge, teepi abujängige, kokre cama peei mene ne jisädanemisi egä, “Cine äblicäco nuuja niya päpäna ai biname cabu. Pama toraca gyene egä mename seemo te coo nuuja seemo te mene tejumi teebine.”

¹⁰ Siige, mene äsädena te epu babo me äbitige egä cubu mopeyame wälu äbitige egä biname cina pama Paulo ne piicwapi-cwa jaawenusi. Tabe peei name pi teeme cubu biname bine pui mutre biname bime tomi cabu me jityepemige Paulo ne teeme bau ca asatame, teebine cääri acaname cubu biname bime kokre mete cabu me.

¹¹ Nuuja ciye Yageyame te Paulo gome jeclajutige, teebine jejige egä, “Wälu gone! Maane cebine lipu ituge aitna Yerusalemä je, maane miiji cuta cebine gepu aitname Rooma babo cewe je.”

Israela Biname cina Gläamu Jicrajige Paulo ne Aglime

¹² Nuuja krokerage poto Israela biname cina abasecretnige, gläamu jicrajige. Teepi mene yepä gome ecitisi Acejiyame me opo gaabe je egä teepi deedei lica äbita piyepu niye lica nänäja, ngälu liba Paulo ne pa yaaglepesi.

¹³ Teepi iyeta footi biname cuta cerämu, lui cina icrajige peei gläamu cabu.

¹⁴ Teepi piba eclige modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname bime bau me, teebibine jejemisi egä, “Cine mene Acejiyame me opo gaabe jejisi egä cine deedei lica äbita, ngälu cine Paulo ne liba pa yaaglepesi.

¹⁵ Yoo, weene piyepu iyeta lui cina mutre biname tomi cabu, weene mene jityepepeye peei cubu mopeyame bau me tabe Paulo ne ätyepame weeme bau me, epu täapume egä weene singi gemi cängena umle äbitame teeme poto cidi me. Cine pa lamacetrnäjipago teebine gaabegabe aglime budre me.”

¹⁶ Yepä, Paulo me ngango bägrä te ai gläamu mene itecijige. Tabe piba ädige cubu biname bime kokre mete me, Paulo ne pui mene jejige.

17 Puma cita ca Paulo ala tesoglicige yepä cubu babo biname ne, jejige teebine egä, “Ecani mopeyame bau me ai mamye biname ne. Teeme mene pisi nyene jajime.”

18 Siige, pui yepä hanred cubu biname bime babo biname te teebine ecanige teeme mopeyame bau me, jejige egä, “Ama lui krokeciye mete biname ngii Paulo, tabe cebine nätemlige ai mamye biname ne mäame bau acaname, inge teeme mene pisi nyene meebine jajime.”

19 Siige, cubu mope biname te teebine ime joomlige, ecanige teeme taatu puupu me, piba itemlige egä, “Maane cebine ngena mene täapu mäte singi jajime?”

20 Tabe jejige egä, “Israela modamoda biname cina mene yepä cabu becitisi. Ciiyeciye teepi meebine näätinärenisi Paulo ne cääri acaname Israela mutre biname tomi cabu me, epu täापume egä teepi singi gemi teeme poto cidi me cerämu cängena umle äbitame.

21 Yepä, gone jäätəcijemute, inge naace popi footi biname, cerämu poto piti nemi, teepi ämletnäreji icrajenige, Paulo ne jewagrijenisi. Teepi gläämu bii jicrajige deedei lica äbita piyepu niye lica nänäja, ngälu teepi liba Paulo ne pa yaaglepesi. Teepi amacetnäjäneji gemi peei ne wawename, yepä mäame mene ne jewagrijenisi.”

22 Siige, cubu mope biname te piba pui mamye biname ne jejige, “Gone nuuja biname ne jajute maane lui mene bii tiicite căme bau.” Siige, pui mamye biname ne jityepige.

Paulo ne Jityepige Yuudea Probins Mopeyame Peliki bau me

23 Puma cita ca cubu mope biname te ala taasoglicige teeme neeneni cubu sigu babo biname bine, teebibine jaajige egä, “Weene jejemepeye neeneni hanred cubu biname bine, piyepu sebenti cubu biname bine cooso cama, cuta piyepu neeneni hanred cubu biname bine kalaku cama, teepi Kesarea cewe me ötnime. Amacetnäjineye, weene nain oklok ciye abyemerame.

24 Cooso bine cuta ewadeniye Paulo me otni täापume, teebine cängena ecaneye Mope Biname Peliki bau me.”

25 Cubu mope biname te piba apu mene yoogäridge:

26 “Sebore, Yuudea Probins Mope Biname Peliki!

Cubu mope biname Klaudiyus-Lusiyus, cane mäame bau me yoogärenine.

27 Israela biname cina ai biname ne toomlumesi, piyepu mameta ge teebine budre me agli. Cane umle täbitumene egä tabe Rooma ngii cama enajenige. Siige cane peei name pi căme cubu biname cama tädumene, teebine teeme bau ca sewepläcitumene.

28 Yoo, cane singi ge umle äbitame, teepi ngenome tiicetnumesi teebine, cane peei name pi secanumene teeme Israela mutre biname tomi cabu me.

29 Cane puga umle täbitumene egä tabe nuuja niya mule lica itu jaawenepi lui täापume budre me wawename, coo krokeciye mete me acitame. Teepi teebine tiicetnumesi teemerage cotre atropengta poto cidi me.

30 Siige, cane liba umle äbitine egä poto Israela biname cina singi Paulo ne ngatna wawena budre me, cane piba ngene jotwanine teebine wata mäame bau ätyepame. Cane teeme iicetna biname bine jejemine mäame opo gaabe teeme mene iicemame. Siige.”

31 Cubu biname cina teeme mopeyame me mene jewenisi. Teepi pui ciye cabu Paulo ne ecanisi cewe ngii Antipatiri me.

32 Nuuja bimu lui cubu biname cina ernge ta waatninusi, teepi äcnäridge cubu biname bime kokre mete me. Teepi cooso cama lui cubu biname bine sebmalemisi Paulo ne piyeme acaname.

³³ Teepi teebine ecanisi Kesarea cewe me, puma pui Mopeyame ne peba ecärisi, piba Paulo ne ecitisi teeme ime cabu.

³⁴ Siige, Peei Mopeyame te peba cabu lui mene bine ecnemige, piba Paulo ne itemlige egä, “Maane ngena probins cabu ca gäte?” Tabe liba umle äbitige egä Paulo lui Kilikiya probins cabu ca ge, tabe jejige egä,

³⁵ “Cane mäame mene pa näatecijepene, mäame iicetna biname cina liba pa tatyarepi.” Tabe piba poto cubu biname bine mene jejemige Paulo ne awamutame Mopeyame Heroda me babo mete cabu.

24

Israela Biname cina Paulo ne Jeitnäjisi

¹ Faib bimu ingwe ca iiwäreja mope biname Ananiya atyaramtige Kesarea cewe je, poto modamoda biname cama piyepu teeme mene iicema biname, ngii Teretulus. Teepi Mopeyame Peliki me opo gaabe jeclajutemige Paulo ne aitnejame.

² Mopeyame te piba Paulo ne tesoglicige teeme bau otnime, puma cita ca Teretulus te gije abacitige Paulo ne aitnejame egä,

“Babo Biname Peliki, cine poode cama ninajininige leca padare mäame miijirage ire atwi name pi, cüta piyepu weene poto cotre bine cängena itu yaamacetnäjemepeye cime gawecewe miiji täápume.

³ Cine singi pepu miiji mule täápume iyeta padare cabu iyeta poto ta, peei name pi baborage eso!

⁴ Yoo, cane singi lica mäame babo padare acata, peei name pi cane näätelenine cime matikolä mene cängena ätecijame.

⁵ Cine umle äbitinago egä ai biname te niia mule jaawenuge ai gawecewe täápume. Tabe Israela biname bine claabe me jaawenemuge iyeta maramara gawe cabu ta. Tabe mopeyame gyene Nasareta sigu biname täápume,

⁶ piyepu tabe liga tapicetnärumi iiwäreja mete ne sabe wawename, siige cine piba teebine toomlumesi. Yoo, cine singi ge teebine atraname cimerage cotre ibibi,

⁷ yepä cubu mopeyame Lusiyus piba tädumi, babo drowä cama teebine secatumi cime bau ca.

⁸ Lusiyus puma cita ca mene tiicumä egä aitneja biname cina miiji mäame opo gaabe me otnime. Maane liba ai biname ne yääteläjutä, maane teeme bau ca piba umle päbitepi iyeta gwidape poto cidi me, cine lui täápume jeitnäjenisi.”

⁹ Yoo, Teretulus me mene liba siige, pui Israela biname cina piba jejisi egä iyeta pui aitneja mene lui toraca ge.

Paulo Mene Jiicige Peliki me Opo Gaabe je

¹⁰ Probins Mopeyame Peliki puma cita ca Paulo ne ime ca jewenige mene me. Paulo piba jejige egä,

“Babo Biname Peliki, cane umle gäne egä maane ai gawe biname bine jaatranemute bucurage kämäge cama. Cane peei name pi ngenecu miiji gäne cämämu aitname mäame opo gaabe.

¹¹ Maane liba singi, maane ibibi gäte umle äbitame egä twelb bimu ingwe gaabe ca, cane piba itu lädepene Yerusalema me puma iiwäreja mete cabu irecu ätumutame.

¹² Cane liba iiwäreja mete cabu jage, Israela biname cina lica puma itu näpänepesi nuuja biname cama äcela je, piyepu cuta lica itu näpänepesi biname bine giri acrana cabu Israela biname bime abasecretna mete cabu ta coo cewe nuuja poto ta,

13 piiyepu teepi äblicäco gemi teeme pui aitneja mene ne toraca me wawena.

14 Yoo, page cane mäáme bau me cämämu aitnenine. Cane cime kaake-saare bime Acejiyame ne mara mule ca yaawewanune, teepi lui mule ne yaainusi egä toraca mule lica gyene. Yepä, cane cuta iyeta Oogäräneji Mene jäätrungemune, lui pisi nyene Cotre Mene ngalebora piiyepu sasa mename biname bime oogäräneji mene ngalebora.

15 Cane piiyepu iyeta nuuja Parisea biname cine Acejiyame me padare ne jewagrijenisi, lui padare cabu iyeta miiji mule biname piiyepu iyeta niija mule biname piba budre cabu ca cirege arpinera.

16 Cane pui name pi cängenarage nanajuge cämämu conocäco me ngene ca agli biname bime opo gaabe piiyepu Acejiyame me opo gaabe je.

17 Cane nesae kämäge cama Yerusalema ca itu äyeblyngtujine. Cema cane piiyeme cääri lädepene poto rarekaake cäme binamewale bime bau me waadename, cuta piiyepu Acejiyame ne iiwärejame.

18 Ai neeneni mule bine liba jaawenepene, teepi cebine näpänepesi iiwäreja mete cabu. Cane niinäce kälyä läbitepene iyeta cudege gwidape cabu ca, ingwe ca piba Acejiyame me mete puupu cabu me labacitepene. Biname tomi lica ge cäme gome, cuta piiyepu guugla lica ge piba.

19 Yepä, puga ge poto Israela biname Asiya probins cabu ca. Teepi teemämu mäáme opo gaabe cire saacleji, teeme liba pisi nyene mene cebine aitnejame.

20 Coo, age temi lui biname, teepi miiji jücesi teepi ngena conocono ne cäme cabu tepänumesi, cane liba naclajutumi atrana tääpume pui mutre biname tomi cabu je.

21 Coo, pama teeme tääpume conocono gyene pui yepä mene babo tage ca lui tiicumene, cane liba teeme opo gaabe naclajutumi. Agesa pui mene: ‘Cebine nacanisi weeme bau atraname, ingle naace gyene cane jitrungenine egä budre biname cirege arpinera ireclota tääpume.’

22 Siige, Peliki lui te cängena umle ge ätrunga gaabe poto cidi me, tabe piba peei atrana padare ne epirige. Tabe pui Israela modamoda biname bine jejemige egä, ‘Cane ingwe ca atrana pagege weeme poto cidi me, cubu mopeyame Lusiyus te liba pa tatyaramtepi.’

23 Siige, tabe mene yepä cubu babo biname ne jejige Paulo ne awamutame, yepä Paulo miiji ge asatame abacitame pui mete cabu, piiyepu teeme binamewale miiji ge teeme singi gwidape teebine ceerame.

Paulo Jeclajutige Peliki naabi Drusila Teeme Opo Gaabe je

24 Poto bimu ingwe ca Peliki coga cama taacliche. Teeme coga, ngii Drusila, lui Israela magebi gwene. Mopeyame Peliki Paulo ne tesoglicige, teeme mene jitecijiige Yeesu Keriso ne ätrunga poto cidi me.

25 Yepä, Paulo liba teebibine mene jaajanige conocäco mule poto cidi me, piiyepu tääpe singisingi abmala poto cidi me, cuta piiyepu atrana bimu poto cidi me, lui te cirege otni, Peliki wälu te piba joomlige, tabe Paulo ne jejige, ‘Siige, page ai padare cabu maane cibibine nibmali! Cane liba miiji padare ne pa jääpänepene, cane piba cääri pa naasoglecepene.’

26 Yoo, Peliki apu jengenige egä, ‘Paulo pama rarekaake cebine näcärenige teeme asata tääpume.’ Tabe peei name pi poto padare Paulo ne taasoglicuge ten cama mene abaitname.

27 Neeneni kämäge ingwe ca, kirece biname teeme ngii Prokiyo-Peesto, tabe Peliki me puupu jecatige Probins Mope biname tääpume. Peliki liba äyeblyngtuge puma cifa ca, tabe Paulo ne sebmaliige puga awamuta biname

cama krokeciye mete cabu, inge naace popi tabe singi Israela biname bine ngenecu miiji me wawename teeme poto cidi me.

25

Paulo Singi Rooma Babo Mope Biname te Teebine Atraname

¹ Peesto atyaramtige peei probins ngalebora, piba nesae bimu ingwe ca ädige Kesarea ca Yerusalema me.

² Puga modamoda iiwäreja biname piyepu Israela mutre biname cina kirece Mopeyame Peesto bau eclige Paulo ne aitnejame. Teepi mene itu titranumesi Paulo ne gaabegabe aglime, peei name pi teepi Peesto ne itemlisi

³ teeme singi wawename egä Paulo ne awecnistame Yerusalema me.

⁴ Peesto jejemige egä, “Paulo ne jewamutenisi krokeciye mete bora Kesarea je. Cane mameta gäne acnenuta piyeme.

⁵ Weene miiji ge weeme poto mutre biname cane cama ätyepame Kesarea me puma Paulo ne aitnejame, tabe liba niyaniya mule ituge wawena.”

⁶ Peesto Yerusalema je enajige cerämu eit coo ten bimu cama, piba acnenutige Kesarea me. Nuuja bimu tabe adnatige atrana puupu cabu, mene jejemige Paulo ne teeme bau acaname.

⁷ Paulo liba puma atyaramtige, Yerusalema ca lui Israela biname cina sec-lumi, teepi teeme gome jeclajutemige, gije abacitinisi mäpu mene ücemame Paulo poto cidi me, yepä teepi äblicäco ge teeme mene awaba egä toraca gyene.

⁸ Siige, Paulo piba teemämu aitnäjige egä, “Cane nuuja niya lica ituge wawena Israela biname bime cotre poto cidi me, cuta piyepu nuuja niya ne lica ituge wawena iiwäreja mete täapume, cuta piyepu Rooma Babo Mope Biname täapume.”

⁹ Siige, Peesto singi Israela biname cina ngenecu miiji äbitame teeme poto cidi me, peei name pi Paulo ne itemlige egä, “Nää, maane singi gäte Yerusalema me otni, puma cäme opo gaabe meebine atraname ai biname bime aitneja mene poto cidi me?”

¹⁰ Paulo jejige, “Cane page naclajutenige Rooma Babo Mope Biname bime yepä atrana puupu cabu, lui cabu cebine miiji pa natranepeye. Cane nuuja niya lica ituge wawena Israela biname bine. Maane peei umlerage gäte!

¹¹ Cane liba cotre ne jaatropangtune niya mule wawename, cuta pui niya mule cabu ca cane liba ibibi ge budre daremu päpäname, cane piba singi lica ucraname. Yepä, teeme aitna mene toraca lica gyene, peei name pi nuuja biname te lica cebine pa nacitepi teeme ime cabu. Cane singi gäne Rooma Babo Mope Biname te cebine atraname.”

¹² Siige, Peesto teeme atrana ätityera biname cama mene ajanininisi, piba Paulo ne jejige egä, “Maane singi gäte Babo Mope Biname te meebine atraname, yoo siige, maane Babo Mope Biname bau pa ädepi.”

Paulo Jeclajutige Agripa naabi Berenike bime Opo Gaabe

¹³ Poto bimu ingwe ca Israela biname bime mopeyame Agripa piyepu teeme ngule Berenike teepi Kesarea me tacliffe peei probins me kirece mopeyame Peesto ne ängrärame.

¹⁴ Teepi nesae bimu icrajige, piba Peesto Paulo poto cidi me mene jejanige Agripa ne egä, “Ama pisi nyene yepä biname Peliki lui ne saabmalepi awamuta biname cama, tabe liba ama cita ca läyebingtepi.

¹⁵ Cane liba Yerusalema me itu lädepene, Israela modamoda iiwäreja biname piyepu teeme nuuja modamoda biname cina teebine jaaitnäjepesi, nätemlepesi cane teebine mäpu cabu acitame.

¹⁶ Yepä, cane teebibine jaajemepene egä cime Rooma biname bime mule lica gyene, biname ne teeme aitneja biname bime ime cabu papa acitame, yepä niinäce tabe miiji teeme aitneja biname cama opopa ayi piiyepu padare päpäna teemämu aitname.

¹⁷ Yoo, teepi liba aima cane ama saaclepi, cane padare ne papa lica yaapirepene, yepä nuuja bimu cabu atrana puupu cabu ladnatepene, mene jaajemepene Paulo ne acaname.

¹⁸ Siige, teeme aitna biname cina piba jaaclajutemepi mene me, yepä teepi epu niiyarage mule poto cidi me lica jaaitnepesi. cane lipu nangenepi.

¹⁹ Iyeta teeme aitna lui äciseräja mene teemerage iiwäreja mule poto cidi me piiyepu yepä biname ngii Yeesu poto cidi me, lui budre ge, yepä Paulo jiicenige egä tabe ireclota gyene.

²⁰ Cane liba umle lica gäne lipu umle mene päpäname peei poto cidi me, cane piba Paulo ne yäätlemlepene tabe lipu gyene Yerusalema me otnime puma atraname teebine teeme aitneja poto cidi me.

²¹ Yepä, Paulo singi lica ge. Tabe cebine nätemlepi awamuta täapume cuta Rooma Babo Mope Biname te teebine atraname. Siige, cane peei name pi mene jaajemepene teebine awamutame ngälu gaabe ne liba päpäna teebine Babo Mope Biname bau me ätyepame.”

²² Siige, Agripa te Peesto ne jejige egä, “Cane singi gäne ätecijame ai biname me mene.”

Peesto jejige egä, “Yoo, ciyeciye maane pa näätecijepi.”

²³ Nuuja bimu Agripa naabi Berenike mage awamla cama aaclige, babo abasecretna puupu me abacitäsi; cubu modamoda biname piiyepu cewe modamoda biname ten cama ge. Peesto piba mene ecäremige Paulo ne äsinglentame.

²⁴ Peesto jejemige egä, “Israela biname bime mopeyame Agripa piiyepu iyeta lui cina cine cama tabasecretininiye, weene ai biname ne jepäneye. Ama iyeta Israela biname cuta piiyepu Yerusalema je iyeta Israela biname, teepi aitna mene căme bau itu saawademepesi ai biname poto cidi me. Teepi cuta ala cama mene jiicanemepesi teebine budre me wawename.

²⁵ Yepä, cane jääpänepene egä tabe nuuja niija mule lica ituge wawena lui täapume teebine budre me agli. Siige, tabe cebine nätemlepi Rooma Babo Mope Biname bau otnime, peei ingle pi cane ngene jotwanine piiyeme ätyepame.

²⁶ Yepä, căme nuuja cängenarage mene lica gyene teeme poto cidi me Rooma Babo Mope Biname bau me oogärame. Cane peei name pi teebine secanenine weeme bau me, piiyepu toraca määme bau me, Agripa, teeme mene ätecijame, pipu pi mene pisi nyene ingwe ca oogärame,

²⁷ ingle naace gyene cane äblicäco biname ne papa ätyepa, liba peba mene lica ge teeme aitna poto cidi me.”

26

Paulo Teemämu Aitnige Agripa bau me

¹ Agripa te Paulo ne mene jejige egä, “Yoo, maane miiji määme poto cidi me mene iicana.” Paulo piba ime uutige, gije abacitige teemämu aitnejame egä:

² “Agripa Mopeyame, page babo miijirage gyene căme täapume egä cane määme opo gaabe je naclajutenige căme ngii cängena wawename Israela biname bime aitneja poto cidi me,

3 Ingle naace popi maane babo umle gäte Israela biname bime mule piyepu teeme äciseräja mene poto cidi me. Peei name pi cane meebine näatemlenine cäme mene cängenarage ätecijame.

4 Iyeta Israela biname umle gemi cäme ireclota lipu ge matikolä bägrä cabu ca. Teepi umle gemi cane lipu nanajuji niinäce cäme gawecewe cabu cuta piyepu ingwe ca Yerusalemä je.

5 Teepi sasa cabu ca umle gemi cane, siige teepi liba singi gemi, teepi miiji gemi aitname egä cane lipu niinäce cabu ca yepä sigu cabu nanajuji, lui Parisea sigu biname cina Acejiyame ne yaawejanusi mäpu cotre mule ca.

6 Yoo, page cane naclajutenige atrana tääpume, ingle cane ngene atwana ne ecitenine peei mene cabu Acejiyame cime kaakesaare bine lui mene itu jejemuji.

7 Yoo, cime biname lui iyeta twelb ingle cabu ca gemi, teepi liba Acejiyame ne ciye bimu yaawejanusi, teepi cuta jaawagriusi peei jajeji mule ne päpäname. Yoo, Mopeyame, cäme peei ngene atwana name pi Israela biname cina cebine naitnenisi.

8 Nää, weene ngena name pi äblicäco gemi ätrunga egä Acejiyame te biname bine budre cabu ca cire yaarpinäremepi?

9 Yoo, cane cuta piyepu apu nanguji egä cane miiji iyeta gwidape wawena Yeesu Nasareta ceweyame me ngii ne äyebliingtame.

10 Cane pepu jewenanujine Yerusalemä je. Cane mene ecanujine modamoda iiwäreja biname bime bau ca, bucurage Acejiyame me biname bine icranemujine krokeciye mete cabu me. Ingwe ca biname liba singi ge teebibine budre me acraname, cane cuta singi ge teepi budre me.

11 Bucurage padare cane teebibine mäpu cabu yaacranune iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu ta. Cane pepu pi singi teebibine giri acraname teeme mara ätrunga mule ne abmalame. Yoo, cane epu mage claabe teeme tääpume egä cane nuuja gawe biname bime cewe cabu ta otunjine teebibine mäpu cabu acraname."

Paulo Jejemige Tabu Lipu Ätrungayame me Äbituji

12 "Cane peei name pi Damaseko me ädujine modamoda iiwäreja biname bine peba mene cama.

13 Yoo, Mopeyame, bimu duusa gaabe cabu jage, cane apaclyera ne jepänujine lui baborage ge bimu cabu ca, dume cabu tuungepmaluji cäme gome piyepu teeme gome lui cina cane cama secluji.

14 Cine iyeta gawe me nitramitnimuji. Cane tagepogogo nätecijuji, Heberu mene ca lui najuji egä, 'Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mäpu näcäranenite? Maane määmämu niija cabu äbitenite peei mule cabu ca, ingle maane toraca gaabe ne jigyenite, nuuja gaabe cabu otnenite.'

15 Cane puma cita ca itemlujine egä, 'Babo Biname, maane laasi näte?' Yageyame te najuji egä, 'Cane Yeesu säne, maane lui ne mäpu näcäranenite.'

16 Maane abujängti, ernge ca naaclajutege. Cane määme bau baboclomtine meebine jajime cäme kaakesea biname me äbitame. Maane biname bine cire jejanemepi, maane ngena page bii jepänite cäme poto cidi me, piyepu ciige cane ngena cire nawabepene.

17 Cane määme Israela biname bime ime cabu ca meebine cire naasatepene, piyepu nuuja gawe biname bime ime cabu ca, cane lui biname bime bau me cire näätjepepene.

18 Maane teeme irecu cire jiiitemepi, teebibine etatrongäremepi krokeciye cabu ca apaclyera cabu me, cuta piyepu etatrongäremepi Satani me kokre cabu ca Acejiyame bau me. Pipu pi teeme cäme bau ätrunga name pi,

teepi teeme niiya mule cabu ca cire läsecräripesi, teepi puupu ne piba cire jääpänepesi Acejiyame me miiji biname cama. ”

Paulo Teebibine Cuta Jejemige Teeme Kaakesea poto cidi me

19 “Yoo, Agripa Mopeyame, cane lica ibwärujine ätecijame căme Babo Bi-name cabucewe ca lui mene seboclomtuji.

20 Yepä, cane mene jicemune niinäce Damaseko je, puma cita ca Yerusalema je, puma cita ca iyeta Israela biname bime gawe cabu ta, piba cuta piiyepu nuuja gawe biname bime bau me. Cane apu jicemune egä, ‘Weeme niiya mule ebmalemepeye, Acejiyame bau me atatrongäripeye. Piba miiji mule jewenemepeye awabudnitame egä weene niiya mule bine ituge abmala.’

21 Peei mene pi Israela biname cina cebine itu noomlepesi, cane liba iiwäreja mete cabu jage, siige läbitipesi cebine aglime.

22 Yepä, iyeta padare ngälu page ai bimu Acejiyame cebine nätinyäruge. Pipu pi cane page naclajutenige toraca mene iyeta biname bine jajanename, matimati biname cuta piiyepu modamoda biname. Piiyepu cane nuuja mene lica jijenininine, yepä pui mene taatu Moose piiyepu mename biname cina lui poto cidi me jicemujiisi egä toraca me cirege äbita.

23 Peei mene apu egä, ‘Israela biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpu päpäna, budre äbita, siige niinäce me cirege äbita budre cabu ca arpinentame, mene iicemame piiyepu ireclota gaabe pepu apacylerame Israela biname bime täápume piiyepu nuuja gawe biname bime täápume.’ ”

24 Siige, Paulo liba pepu teemämu aitnäjige, Probins Mopeyame Peesto babo tage ca jejige, “Paulo, maane buduma gäte; mäame oräre abiberäja te buduma me naawenige!”

25 Paulo jejige egä, “Mopeyame, cane buduma lica gäne. Cane toraca mene miiji ngene atwana cama jicemenine.

26 Yoo, Agripa Mopeyame, cane wälu lica gäne ai mene meebine jajime, inge maane umle gäte ai mule poto cidi me, inge naace gyene ai mule ämlitäneji lica gyene, yepä biname bime sobe cabu wawenäneji ge.

27 Agripa Mopeyame, nää maane Acejiyame me sasa mename biname bime mene jitrungenemite? Cane umle gäne, maane peei ne jewenenite!”

28 Siige, Agripa Paulo ne jejige, “Nää, maane apu naangenenige egä ai matikolä padare cabu cebine Yeesu Keriso me biname me nawenenite?”

29 Paulo jejige egä, “Ngänu gyene liba matikolä padare coo leca padare, cane Acejiyame ne ewejanenine egä maane piiyepu weene iyeta lui cina page cebine nätecjeniyi, weene căme pana ätrunga-yame me äbitame, yepä cane singi lica weeme täápume ai ayana seea!”

30 Mene liba siige, Mopeyame Peesto, Mopeyame Agripa, Berenike, pi-iyepu iyeta cina abujängige.

31 Teepi liba abyemärige, teemeteme ajananinisi egä, “Ai biname nuuja niiya lica ituge wawena lui daremu me teebine miiji budre me acita coo krokeciye mete me äsinglenta.”

32 Puma cita ca Agripa te Peesto ne jejige egä, “Ai biname cire lasateji, yepä tabe Rooma Babo Mope Biname bau me otnime meebine itu näätlempli.”

27

Paulo Poo Gaabe Ädige Rooma me

1 Teepi mene liba jitraniisi egä cine Rooma cewe Italiya gawe me poo gaabe pa naclepi, piba Paulo piiyepu poto nuuja krokeciye mete biname bine yepä biname, ngii Juliyo, me ime cabu icranemisi. Yoo, Juliyo lui cubu babo

biname ge yepä hanred cubu biname teeme sigu täápume, peei sigu lui ne yaainusi 'Rooma Babo Mope Biname me Sigu' ca.

² Siige, cine Kesarea cewe cabu ca babo poo cabu me acetnärinago, lui poo ne Adramutiyu cewe cabu ca emegisi otnime potu malu cewe me Asiya probins ngalebora. Siige, cine abyemärinago. Yoo, cine cama puga ge poo cabu yepä Makedoniya gawe biname Tesalonika cewe cabu ca, teeme ngii Aristakus.

³ Siige, nuuja bimu cine Sidona cewe je atyarinago. Cubu babo biname Juliyo owecu ge Paulo täápume, teebine jejige egä tabe otnime teeme biname-wale ädärime gaabegabe deedei waadenname teeme bau ca.

⁴ Siige, cine puma cita ca malurage naclige, piba Kupro curä uuwa cabu naclige, inge opopo buuwe te kokrerage tipwäjige.

⁵ Cine Kupro ca malu ne yuurisi Kilikiya piyepu Pampuliya gawe mameta me, siige Muura cewe me atyarinago lui Lukiya gawe cabu je.

⁶ Puga cubu babo biname Juliyo nuuja poo ne jepänige Aleksandriya cewe cabu ca, lui poo te äbitenige Italiya me otnime. Puma cita ca tabe peei cabu cibibine nicetneräjinige.

⁷ Cine däägu naclige potu bimu cama, mage mäpu padare ne jepänisi ngälu matikolä cewe Niido mameta me atyarinago. PEEI opopo buuwe te cime gaabe ne jüibige piyeme otnime, peei name pi cine Krete curä uuwa cabu ta naclige, Salamone Mubä ne sisuplingtisi.

⁸ Cine doro ligi ta naclige, cuta cääri mage mäpu padare ne jepänisi, ngälu cewe me atyarinago lui ne yaainusi 'Mijirage Poo Lenaja Puupu', lui cudecewe lica ge Lasea cewe ca.

⁹ Cine puga babo padare ninajininige, ngälu babo buuwe me padare te tatyaramtige. Yoo, pui bimu ituge otni lui cabu Israela biname cina ngene jaapecnusi teeme nüiyaniya cabu ca äsecrera potu cidi me. Pui bimu kaake potu ca biname cina äblicäco poo gaabe otni buuwe name pi. Yoo, peei name pi Paulo teebibine umle mene jejemige egä,

¹⁰ "Biname, cane umle häbitine egä mine mage wälu cama pagege otni ama cita ca. Babo nüiya te pa tädepi mime poo piyepu gwidape täápume, cuta piyepu mime ireclota täápume."

¹¹ Yepä, cubu babo biname Juliyo poo waapo biname piyepu poo yageyame bime mene jäätrungige, lica Paulo me mene ne.

¹² Pui poo lenaja puupu toraca müiji lica ge buuwe padare cabu puma lenajame, peei name pi bucurage pui poo biname cina singi poo ne malu ta acaname Poenika cewe ne oomlaname, buuwe liba ibibi gyene. Yoo, puga ge Poenika cewe cabu babo mijirage lenaja puupu poo täápume Krete curä cabu, inge naace gyene kokre ciye buuwe piyepu baarge buuwe cina peei puupu ne lica joomlusi. Siige, teepi puma ibibi gemi awagrijame buuwe me apira padare ne.

Malu cabu Kokre Buuwe te Tipwäjige

¹³ Lädriige buuwe te liba gije abacitige äpwäjame uule potu ca, biname cina apu jengenemige egä, "Ibibi gyene cime otni täápume." Teepi peei name pi cangka ne tesweclisi, Krete curä wajwa ta eclige.

¹⁴ Matikolä padare ingwe ca, babo kokre buuwe te, lui ne yaainusi 'Baarge Buuwe' ca, tädige curä potu ca.

¹⁵ Pui kokrerage buuwe te poo ne liba toomlige, cine äblicäco buuwe ne äträja. Cine gloose te niglinige, siige ire ta jeitisi poo ne, buuwe te liba secwenistige.

16 Cine matikolä uuwa ne jepänisi, liba sisuplingtige uule poto ca yepä matikolä curä ne, ngii Kauda. Puga peei uuwa cabu cine baborage poo me tatau ne cängena joomlisi, yepä mäpu ge peei wawename.

17 Teepe tatau ne setecwantisi babo poo cabu me, piba poo ne jetäyisi seea ca kokre wawename, ingle uli ca wawänäneji ge peei poo. Teepe wälu äbitininisi egä poo te pama yäätynecnuge koriyo doro cabu Libiya malu je. Teepe peei name pi äwä bine iyinetnemisi gawe me, poo ne ire ta jecitisi eewaname.

18 Kokrerage buuwe te tipwäjanige, siige nuuja bimu teepe gije abacitinisi acenetna gwidape bine niye cabu me iisabejame,

19 cuta nuuja bimu teeme ime ca yiisabäjemisi poorage me gwidape bine.

20 Bucurage bimu cama cine äblicäco bimu piyepu wale päpäna, piyepu buuwe te cääri tipwäjanige kokre cama. Siige, cine iyeta apu ninginige egä cine budre memi.

21 Biname cina liba leca padare icrajenige deedei cäco, piba Paulo teeme opo gaabe jeclajutige, jejemige egä, "Binamewale, weene cebine cire nätecijejiye, piyepu Krete ca lica cire naacleji. Piba mime gwidape cina lica sabe läbitinejisi.

22 Yepä, page cane weebibine jijenininine, wälu gone! Weeme nuuja me ireclota te lica sabe äbitinige, yepä poo taatu te niya äbitenige.

23 Cane peei umle gäne, ingle birice ciye cabu Acejiyame lui cäme yageyame, cane lui ne yaawejanune, teeme mename seemo te cäme bau tädumi,

24 cebine najumi egä, 'Paulo, wälu gone! Maane miiji Rooma Babo Mope Biname me opo gaabe je aclajuta, cuta piyepu iyeta lui cina maane cama eclenige, Acejiyame te owecu name pi teeme ireclota meebine nääcärenige.'

25 Yoo, binamewale, weene peei name pi wälu gone, yepä ngenecu kokre äbitipeye! Cane ätrunga ne ecitenine Acejiyame cabu me egä peei te pa läbitepi, tabe lipu cebine itu najumi.

26 Yepä, buuwe te mibibine pa niwadipi yepä curä cabu me." Siige.

27 Teetin ciye kaake poto ca, pui babo buuwe te cibibine cääri niwadininige Meditareniya Malu cabu. Liba ciye duusa mameta ge, poo cabu kaakesea biname cina apu jengenemige egä, "Cine doro mameta me nalenige."

28 Teepe peei name pi mäpu gwidape ne seea ca jemlemaltisi, niye bora me englecantisi, piba jepänisi niye lui yepä hanred twenti ngälu uugle ge. Matikolä padare ingwe ca teepe cääri tesweclisi, cabu me secenutisi, jepänisi niye lui nainti ngälu uugle ge.

29 Teepe wälu äbitininisi egä poo te latecwamtuge kula cabu, peei name pi teepe poo waapo cabu ca foosa cangka bine niye ngalebora me iyinetnemisi, siige teepe irecu ätumutininisi awala tääpume.

30 Yoo, poo cabu lui kaakesea biname cina singi uucratname babo poo cabu ca. Teepe tatau ne iyinisi niye cabu me seea ca, piba sinäme jemenisi egä teepe singi poto cangka bine äinetname cuta poo me niinäce gaabe ca.

31 Yepä, Paulo jejemige cubu babo biname Juliyo piyepu teeme cubu biname bine egä, "Poo cabu kaakesea biname cina liba poo cabu lica yaacrajuge, weene äblicäco doro ne oomlana ireclota cama."

32 Cubu biname cina peei name pi tatau oomlana seea bine jeclanemisi, siige tatau ne ire ta jecitisi eewaname.

33 Bimu äpula mameta liba, Paulo giri jicranemige teebibine deedei äbitame. Tabe jejemige egä, "Weene page footin bimu wälu cama inajininige, piyepu iyeta pui padare weene deedei cäco inajipi.

34 Page cane weebibine jijenininine deedei äbitame. Weene deedei äbitineye ireclota cama lenajame. Yoo, weeme nuuja te niiya lica jepänenige, weeme yepä edingäli te lica apesarenige.”

35 Teeme mene ingwe ca, Paulo buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecarige iyeta biname bime opo gaabe, peei deedei piba itremaltige, erwige.

36 Peema cita ca iyeta biname cina ngenecu kokre äbitinini, piba deedei erwäjisi.

37 Yoo, cine iyeta lui neeneni hanred sebenti siks biname ge pui babo poo cabu.

38 Iyeta biname liba erwäjisi ibibi ge, teepi piba wiiti kuu bine malu me yisabemisi poo ne plowa wawename.

Babo Uule te Poo ne Iplegicige

39 Bimu liba tädige, poo cabu kaakesea biname cina peei doro ne lica opo ewatnisi, yepä teepi miiji poo lenaja puupu ne jepänisi, niiye te luma labacitige cube cabu me, cuta piyepu koriyo puga ge. Teepi mene jitransi poo ne acaname koriyo cabu me, liba ibibi ge peei ne wawename.

40 Teepi peei name pi cangka sea bine jeclanemisi, cangka bine ebmalemisi niiye bora je. Pui yepä padare cabu nuuja cina pui seea bine jiiitnemisi lui cina waapo joomlisi. Teepi piba niinäce gaabe äwä ne jecitisi, ingle naace popi buuwe te poo ne niinäce gaabe me ecanige, siige cine doro me abyemärinago.

41 Yepä, poo te koriyo doro cabu me atecwamtige, ityecnige. Siige, poo niinäce gaabe te koriyo cabu lipu batecwamtige, teepi äblicäco poo ne älädna. Poo waapo ne kokre uule kuu cina luma jidnanisi, iyeta iplegicisi poo ne, siige.

42 Yoo, cubu biname cina mene jitransi iyeta krokeciye mete biname bine aglecame, ingle naace popi teepi singi lica teepi atwangetna doro oomlaname, puma cita ca uucratname.

43 Yepä, cubu babo biname Juliyo tabe singi lica ge Paulo ne budre me aglime. Tabe peei name pi teebibine jübemige peei ne wawename. Tabe mene jücemige egä, “Laatibi atwangetna umle gemi, weene niinäce uupletnärineye doro me atwangetname.

44 Iyeta nuuja weene teebibine ingwe icwemeye. Weene ime icranemeye uli cabu, coo poto poo cabu ca agabeceji uli bine joomläjecmeye!” Yoo, cine iyeta pepu naclige, siige doro ne cängena joomlisi.

28

Malta Curä cabu je

1 Cine liba cängenarage doro me atyarinago, cine umle äbitinago egä curä ngii lui Malta ge.

2 Pui curä biname cina cibibine biname me niwenininisi. Teepi muye ne yuungisi, piba cibibine pui gome me ala nisoglicninisi, ingle ngupe te gije tabacitige atramame piyepu gäbu ge.

3 Paulo uli pargi bine ime cabu ewademige, siige muye cabu liba icranemige, niiya cobyame te piba tasatige nuunu name pi. Siige, cobyame te Paulo me ime ne bii jetäyige.

4 Curä biname cina liba cobyame ne jepänisi Paulo me ime cabu je, teepi teemeteme ajananinisi egä, “Ai biname pama niyyarage agliagli biname gyene, siige Daremu te singi lica tabe ireclota cama lenajame. Ngänu gyene tabe malu ca uucrana, budre pa jääpänege.”

⁵ Yepä, Paulo cobyame ne ijarige, muye cabu eceratige. Tabe pita ne lica jesicnantige.

⁶ Curä biname cina liga teebine ire jetwisi teeme ime ädrime coo tabe budre tama atramame, teepi liga lecalca padare ire jetwanisi, nuuja gwidape ne lica jepänisi teeme bau äpletnutame. Teepi piba ngenecu atatrongäjininisi, jiicisi egä, “Tabe pama uuje biname gyene.”

⁷ Puga ge yepä biname me calwacupi gawe, lui cudecewe lica ge pui muye puupu cabu ca. Pui gawe yageyame, ngii Publiyo, tabe cuta peei curä biname bime mopeyame ge. Tabe cibibine niwacletnäjininige, cängena niwadininige teeme cewe cabu me. Cine ten cama ninajininige nesae bimu cama.

⁸ Yoo, Publiyo me babe ute puupu cabu jage. Tabe pita cama enajige, gebale piyepu ecni cama ge. Paulo abacitige teeme ute puupu cabu me, Acejiyame ne ewejanige, ime piba aacitige teeme papa cabu, siige teebine miiji me jewenige.

⁹ Peei te liba äbitige, iyeta pita biname pui curä cabu piba totninisi, siige Paulo teebibine miiji jewenemige.

¹⁰ Teepi nicärininisi bucurage owecu gwidape, cuta piyepu ingwe ca cine liba abyemärinago, teepi ecetnäremisi nuuja poo cabu cine lui gwidape gaabegabe täápume singi ge.

Cine Malta Curä ca Naclige Rooma me

¹¹ Nesae mabye ingwe ca, cine nuuja babo poo gaabe abyemärinago. Peei poo cuta Aleksandriya cewe cabu ca ge, lui te kokre buuwe padare ne jawagriige Malta curä cabu. Poo me ngii lui ‘Uuje Päädepäde’ ge.

¹² Cine malu cabu naclige, Surakusa cewe me atyarinago, puga ninajininige nesae bimu cama.

¹³ Puma cita ca cine cääri naclige, siige Regiyo cewe me atyarinago. Nuuja bimu uule buuwe te gije tabacitige äpwäjame, siige neeneni bimu ingwe ca cine atyarinago Puteoli matikolä cewe me.

¹⁴ Puga cine poto Yeesu ne ätrunga biname bine edäremisi. Teepi cibibine niwadininisi ten cama lenajame seben bimu cama. Cine piba doro ta abyemärinago Rooma cewe me otnime.

¹⁵ Rooma ätrunga biname cina liba itecijemige cime poto cidi me, cine cama opopa ayime seclige neeneni cewe mameta me, cewe ngii Aapi Aletna Puupu piyepu Nesae Ute Mete. Paulo liba pui ätrunga biname bine jepänemige, Acejiyame ne eso ecäriige binamewale täápume, siige ngenecu kokre me äbitige.

Babo Cewe Rooma je

¹⁶ Cine liba atyarinago Rooma cewe me, Rooma krokeciye mete ire atwi biname te jiicige egä Paulo miiji ge mara mete cabu lenajame, yepä cubu biname te teebine awamutame.

¹⁷ Rooma cewe cabu lui Israela modamoda biname cina icrajige, nesae bimu ingwe gaabe ca Paulo teebibine ala tesoglecemige teeme bau abasecretname. Teepi liba abasecretnige, tabe jejemige teebibine egä, “Cäme binamewale, cane nuuja niya ne lica ituge wawena mime biname täápume, piyepu nuuja niya ne lica mime babewale bime mule poto cidi me, yepä teepi cebine noomlujisi, krokeciye mete cabu nacituji Yerusalema je, piba Rooma biname bime ime cabu nacituji.

¹⁸ Pui liba cebine nätemlepsesi cäme ireclota poto cidi me, teepi singi cebine asatame, ingle peei ne jääpänepesi egä cane lica ituge nuuja niya ne wawena lui täápume cebine budre me wawename.

19 Yepä, poto Israela biname cina singi lica ge cane papa asatame. Cane peei name pi mene jaajemepene egä cane singi ge Rooma Babo Mope Biname bau otnime tabe te cebine atraname. Yepä, căme nuuja aitna mene lica gyene căme Israela binamewale poto cidi me.

20 Cane peei name pi weebibine ala bii tisoglicinine weebibine păpăname piiyepu weene cama mene me. Yoo, ai ayana seea pisi nyene căme ime cabu pui biname name pi Israela biname cina lui ne jewagrijenisi mibibine niia cabu ca äsecrerame.”

21 Siige, Israela biname cina teebine jejisi egä, “Cine nuuja peba ne Yuudea cabu ca lica ituge păpăna määme poto cidi me, piiyepu cime nuuja biname lica itu tädepi puma cita ca idre mene cama coo aitna mene cama määme poto cidi me.

22 Yepä, cine singi gemi määme ngene atwana poto cidi me umle äbitame, ingle naace popi iyeta poto ta biname cina jääcelusi määme peei sigu ne.”

23 Siige, teepi bimu ne ecitisi Paulo cama, piiyepu pui bimu liba joomlige, piba bucurage biname cina seclige Paulo luma enajige. Krokerage ca ngälu ciye tabe mene căngena jejananemige, teebibine ebiberäjemige mene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Tabe singi teebibine ätrunga abiberäjame Yeesu poto cidi me, peei name pi mene jewabemige Moose me Cotre mene piiyepu sasa mename biname bime oogărăneji mene cabu ca.

24 Poto biname cina singi teeme mene acatame, yepä nuuja poto cina singi lica ätrungame.

25 Teepi äblicăco yepä ngene atwana oomlana, siige gije abacitinisi Paulo ne abmalame, yepä niinäce gaabe teeme otni, Paulo cuta yepä mene jejemige egä, “Toraca gyene Aceji Seemo me mene weeme kaakesaare bime bau me, mename biname Isaya me tagepogogo cabu ca,

26 tabe lui jiicuji egä:

‘Äte, ädi, ai biname bine jejemepi:

Weene itecijinuge cuta itecijinuge, yepä lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye piiyepu ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpănuye.

27 Ingle naace gyene ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi;
teepi tablame buduma gemi;
teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,
teepi piba irecu ca jääpănemusi,
tablame ca yäätəcijanemuge,
piiyepu ngene atwanena ca opo yaawatnusi,
siige căme bau me tatatrongărininusi,
siige cane Acejiyame te teebibine miiji me jaawenemune.’ ”

28 Siige, Paulo piba jejemige egä, “Page weene miiji gemi umle äbitame egä Acejiyame me Miiji Mene biname bine niia mule cabu ca äsecrera poto cidi me, peei ne ituge ätyepa gawe maramara biname bime bau me, piiyepu teepi singi gemi ätecijame.”

29 Paulo peei mene jejemige, piba Israela biname cina teebine sebmali, yepä gaabe cabu ta teemeteme jicelisi.

30 Yoo, neeneni kămăge ngalebora Paulo puga Rooma cewe cabu je enajige, rarekaake yäăcăremuge teeme lenaja mete täăpume. Tabe iyeta biname bine jaawablemuge lui cina teeme bau me saacluge.

31 Tabe mene jaajanemuge Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge; tabe cuta piiyepu biname bine yaabiberäjemuge Yageyame Yeesu Keriso poto

cidi me. Tabe wälu cäco mene jaajanemuge iyeta biname bine. Nuuja te lica teebine jiiibige.

Siige, ai peba me mene ngälu agesa.

PAULO ME LETA ROOMA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Yeesu Keriso me kaakesea bāgrā gāne. Acejiyame cebine najuji teeme ätyepāneji biname me äbitame piyepu mara me nawenuji teeme Miiji Mene biname bine jajanename.

² Peei Miiji Mene tabe teeme sasa mename biname bine ituge jajanena teepi Oogārāneji Mene cabu oogārame egā cirege äbita.

³ Peei Miiji Mene lui Acejiyame me Bāgrā mime Yageyame Yeesu Keriso poto cidi me. Tabe lui ai gawecewe cabu je biname me äbituji, Daawida me ingle cabu liba aplimlujji,

⁴ tabe cuta Acejiyame bau ca gyene. Tabe budre cabu ca liba arpinantuji, pui kokre ca biname bine jewabemuji egā tabe Acejiyame me conocāco Bāgrā gyene.

⁵ Cane teeme miiji ne jepānujine, tabe liba cebine teeme ätyepāneji biname me nawenuji naace täápume cane iyeta maramara gawe biname bine gaabe awabejame teepi Yeesu Keriso me ngii poto cidi me mene ätecijame teebine ätrungame.

⁶ Weene cuta poto peei biname gemi, lui bine Acejiyame te itu tisoglicipi Yeesu Keriso me biname me äbitame.

⁷ Yoo, cāme mene agesa iyeta weeme täápume lui cina babo cewe Rooma je ätrunga cama inajininige, ingle Acejiyame baborage singi weeme täápume, weebibine ituge asogleca teeme biname me äbitame.

Acejiyame mime Babe piyepu mime Yageyame Yeesu Keriso, cane tee-bibine aawejanenine teemi miiji te lenajame weeme cabu piyepu poode weebibine ceerame.

Paulo Eso Mene Jiicige

⁸ Yoo, niināce cane cāme Acejiyame ne eso ecārīne Yeesu Keriso cabu ca iyeta weeme täápume, ingle naace gyene iyeta ai gawecewe cabu biname cina itecijenemige weeme ätrunga poto cidi me.

⁹ Cane Acejiyame me kaakesea iyeta cāme ngenecu cama jaawenemune, liba teeme Miiji Mene jaajanemune Yeesu Keriso poto cidi me. Teeme opo gaabe ai mene jiićenine egā cane Acejiyame ne ewejanenine weeme täápume,

¹⁰ iyeta padare cane liba teeme bau irecu lätumutune. Cane teebine ewejanenine egā cane gaabe pāpāna ai padare cabu weeme bau otnime, tabe liba singi gyene.

¹¹ Yoo, cane baborage singi gāne weebibine pāpāname kokre ceerame weeme seemo ireclota täápume.

¹² Cane ai jijanininine, ingle cane singi gāne weeme ätrunga ne kokre me waweneme cuta piyepu kokre pāpāname weeme bau ca cāme ätrunga täápume.

¹³ Cāme ätrunga binamewale, cane singi gāne weene umle äbitame egā bucurage padare cane ngene ituge atwanena weebibine ädārame, yepā cane äblicāco ge otni ngālu page. Cane singi gāne weebibine ätityera ceerame piyepu peei ätityera cabu ca weeme miiji ätrunga mule ne pāpāname, cane lipu nuuja gawecewe biname bine pepu pana ätityera ituge ceera.

¹⁴ Cane ngenecu ca asicnantine egā cāme kaakesea gyene iyeta biname bine toraca gaabe awabame, iyeta lui cina Griik biname bime mene piyepu

mule umle gemi, cuta lui cina teeme nuuja glunubora mene taatu jii cemusi; biname lui cina umleumle cama gemi, piiyepu biname lui cina umle cäco gemi.

¹⁵ Yoo, cane peei name pi singi gäne Miiji Mene cuta weebibine jajaname, weene lui cina babo cewe Rooma je inajininige.

Miiji Mene Lui Kokre Gyene

¹⁶ Cane ngene jotwananine egä Miiji Mene lui babo kokre cama gyene, ingle Acejiyame bau ca gyene peei mene. Peei cabu kokre pisi nyene biname bine ngenecu atrongärame teeme niiya mule cabu ca äsecrea gaabe ceerame, iyeta lui cina peei Miiji Mene jäärungusi. Peei mene niinäce Israela biname bime bau jajeji ge, puma cita ca cuta nuuja gawe biname bime bau me.

¹⁷ Yoo, peei Miiji Mene te jii cenige Acejiyame lipu pui biname bine conocäco me jaawenemuge lui cina teebine jäärungusi. Biname te toraca ireclota cabu me labacituge, teeme ätrunga liba Yeesu Keriso me kaakesea cabu gyene, piiyepu tabe peei ireclota cabu cängena yaanajuge teeme ätrunga name pi, Oogäräneji Mene te lipu jii cenige egä,

“Pui biname me ireclota iyeteta gyene,

Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätrunga cabu ca.

Iyeta Biname Conocono Gemi

¹⁸ Acejiyame te biname bine umle jaawenanemuge egä tabe teebibine mäpu daremu yäacäranemuge teeme niiyaniya ngene atwanena täapume piiyepu teeme niiyaniya waweneca täapume, ingle teeme niiyaniya mule cina Acejiyame poto cidi me toraca ngene atwanena bine jii bemusi.

¹⁹ Acejiyame teebibine mäpu daremu yäacäranemuge, ingle naace popi biname bime täapume pajecu gyene teepi Acejiyame poto cidi me ngena umle cire läbitejisi, ingle tabe peei ne teeme täapume pajecu me ituge wawena.

²⁰ Yoo, pui padare cabu ca Acejiyame liba gawecewe ne tewenuji ngälu page, biname cina miiji gemi umle äbita egä Acejiyame pisi nyene piiyepu teeme kokre iyeteta gyene. Ngänu gyene biname cina puu äblicäco teebine päpäna, yepä teepi miiji gemi iyeta gwidape päpäname Acejiyame lui bine ituge wawena, piba pui cabu ca teeme mule poto cidi me umle äbitame. Peei name pi teeme nuuja ingle lica gyene teeme umle cäco piiyepu niiyaniya mule täapume.

²¹ Biname umle gemi egä Acejiyame pisi nyene, yepä teepi lica teebine yaawejanusi egä, “Maane peese näte cime caburage Acejiyame, cime ire atwiyame,” piiyepu lica teebine eso yäacärusi iyeta gwidape täapume. Peei name pi teeme ngene atwanena mage käkäco me ituge äbita, teeme mope cabu nuuja miiji ngene atwana lica gyene, yepä iyeta teeme ngene atwanena krokeciye gemi.

²² Teepi jii cenisi, “Cine umle cama gemi,” yepä teepi buduma gemi.

²³ Yoo, teepi lica Acejiyame ne yaawejanusi, lui iyeteta gyene, yepä teepi biname pana cege bine jaawenemusi pui bine awejename, lui bime ireclota lica iyeteta gyene. Nuuja cina cege bine jaawenemusi lui gawe cabu otnetneja gwidape pana, piiyepu ele, piiyepu biicwale pana, peei bine awejename.

²⁴ Peei buduma mule name pi Acejiyame biname bine papa ire taatu jaacitemuge teepi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Teepi ajiri cama mule bine teemeteme jaawenemusi.

²⁵ Teepi toraca ngene atwana ne Acejiyame poto cidi me yääyeblingtusi, piba tuwängle walya ngene atwana ne yaacatusi. Teepi yaawejanemusi

piiyepu teeme täapume yiiwärajemusii lui gwidape bine Acejiyame te itu tewenemuji, lica Acejiyamerage ne yaawejanusii. Yepä, mine miiji Acejiyame ne awepyeräjame iyeteta. Yoo, mine pepu pa jaawenepesi!

²⁶ Biname bime buduma awejena mule name pi Acejiyame teebibine ire taatu jaacitemuge teeme niiyarage ajiri cama mule wawenecame. Pepu pi magebi cina singisingi läbitininusi nuuja magebi me tääpe täapume. Peei lui babo niiyarage gyene, lica magebi bime toraca mule.

²⁷ Cuta rooriye cina pepu pana niiyarage mule bine jaawenemusii. Teepi lica coga täapume singi, yepä singisingi läbitininusi nuuja rooriye me tääpe täapume. Teepi teeme tääpe me niiyarage singi bine jaawenemusii, pepu pi mäpurage daremu ne jääpänusi teeme tääpe piiyepu teeme ngene atwanena liba pui mule cina sabe jaawenemusii. Peei lui conocäco daremu gyene.

²⁸ Ingle naace popi biname cina singi lica gemi ngene atwa-nename Acejiyame potoci cidi me, tabe peei name pi teebibine ire taatu jaacitemuge, piba teeme Acejiyame cäco ngene atwanena cina iyeta niiyarage me läbitininusi niija singisingi bine wawenename, teepi lui bine cire lica jaawenemejisi.

²⁹ Teeme niyaniya mule cina babo läbitininusi, teepi nuuja singi lica conocäco mule täapume, iyeta teeme ngene atwanena nuuja biname potoci cidi me lui claabe taatu. Teepi ire patre yaaglemusi, biname bine walya yaangletnäjemusi, larginininusi, piiyepu nuuja biname bine budre me yaaglecimusi. Teepi nuuja biname bine teeme ngenecu bora jäämugetnemusi. Teepi nuuja bine yäärmärimusi,

³⁰ cuta teeme potoci cidi me niija mene jiietnäjemusi. Teepi Acejiyame ne jäämugetnusi, piiyepu teemeteme jääcelusi. Teepi lasicnantinusi egä teepi baborage gemi nuuja biname bime cabu ca, piba teemämu lawepyeräjininusi. Teepi ngene jwaatwananinusi cerämu cuta potoci niija mule bine wawenecame; teepi cuta mage babe bime singi bine lica yaawademusi.

³¹ Teepi geäji gemi niija mule wawenecame, peei name pi lica ngene ca agli egä, "Ai lui niija mule gyene." Teepi lica teeme mene toraca me jaawenemusii, teepi lica asicnenta owecu nuuja biname bime täapume, piiyepu nuuja singi lica gemi teeme binamewale täapume.

³² Teepi iyeta umle gemi Acejiyame me cotre pisi nyene peei mule täapume egä laati te peei mule bine jaawenemuge, tabe miiji budre päpäna, yepä teepi peei bine jaawenanemusii. Teepi cuta singi gemi nuuja cina peei bine wawenecame.

2

Acejiyame te Iyeta Biname bine Cirege Atrana

¹ Gone weene ngene jwaatwananinuye egä, "Yoo, potoci biname pepu niiyarage gemi," ingele weene lica conocäco gemi, ngänu gyene weene laati bemi. Weene liba nuuja biname ne aitneja egä, "Niiyarage mule biname gyene," piba teeme pana mule pa jewenepeye, weene weemämu laitnäjinuye.

² Mine iyeta umle gemi egä Acejiyame conocäco gyene biname bine atraname lui cina peei niiyarage mule jaawenemusii.

³ Yepä, weene lui nuuja biname bine jaaitnäjemuye, cuta peei yepä niya mule jaawenemuye, weene gone ngene jwaatwaninuye egä Acejiyame te nuuja biname bine mäpu daremu pa yääcäremepi, yepä weene pagege äsecrera teeme atrana cabu ca. Ewee, weene licarage cirege äsecrera!

⁴ Gone ngene jwaatwananinuye egä Acejiyame me owecu lui papa gwidape gyene, ingele tabe owecu baborage gyene piiyepu lica watawata mäpu daremu weebibine ceera. Weene miiji umle gemi egä Acejiyame

weeme bau babo owecu gyene, ai name pi tabe singi weene niiya mule cabu ca atatröngäräme teeme bau me.

⁵ Yepä, weene liba ätecija cäco gemi, piba babo mäpurage cirege weeme daremu pui Ceräcerägäabu Bimu cabu, Acejiyame te liba biname bine conocäco cire jaatranemepi mäpu daremu ceerame.

⁶ Yoo, Acejiyame piba iyeta biname bine teeme daremu cirege ceera teeme mule ibibi.

⁷ Tabe iyeteta ireclota teebibine cirege ceera lui cina miiji mule jaawenemusi gloose cäco, ingle teepi lui singi gemi teeme jamyacu apacyera, awepyeräja, piyepu ngälu cäco ireclota päpäname.

⁸ Yepä, nuuja biname cina teeme singisingi bine taatu jaawenemusi; teepi toraca gaabe ne jäägyusi teeme conocono gaabe cabu otnime, siige Acejiyame teebibine teeme mäpurage daremu cirege ceera.

⁹ Teepi babo ngenecu mäpu piyepu cewe cire loocaninipesi. Iyeta lui cina niiya mule bine jaawenemusi, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna, Israela biname niinäce piyepu nuuja gawe biname iyeta.

¹⁰ Yepä, iyeta lui cina miiji mule bine jaawenemusi, Israela biname niinäce piyepu nuuja gawe biname iyeta, Acejiyame te jamyacu apacyera, awepyeräja, piyepu poode teebibine cirege ceera.

¹¹ Ingle naace popi iyeta biname lui yepä pana gemi Acejiyame me opo gaabe je.

¹²⁻¹⁵ Yoo, iyeta lui cina Acejiyame me singi jaatropangtusi, teepi mäpu daremu cirege päpäna. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera märamara gawe biname bine, teepi liba teeme singi ne jaatropangtusi niiya mule wawename. Ngänu gyene teeme bau oogäräneji lica ge Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogäremuji, ingle naace gyene teeme ngenecu bora teepi umle gemi lui mule conocono gyene, lui mule conocäco. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame me cotre piti nemi teeme trupa ngalebora. Teepi cuta ngene ca laglinusi egä miiji mule, coo niiya mule, ingle nuuja taje teepi ngenecu miiji birige teeme mule poto cidi me, cuta nuuja taje ngenecu niiya birige. Acejiyame cuta Israela biname bine teeme mäpu daremu cirege ceera teeme niiya mule täapume, ingle naace gyene teeme bau piti nemi oogäräneji Cotre Mene, yepä teepi peei bine lica jaawenemusi. Teepi umle gemi lui gaabe toraca gyene, yepä teepi lica conocäco peei gaabe cabu otni. Yoo, biname te lica conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe, tabe liba umle taatu ngena ne wawename, yepä tabe cuta miiji peei ne toraca wawena.

¹⁶ Yoo, pui bimu cirege otni, lui cabu Acejiyame te Yeesu Keriso ne cire jaajepi biname bime ogä ngene atwanena bine atraname, cane lipu Miiji Mene cabu jicenine.

Cotre Mule Lica Gyene Äsecrera Gaabe Israela Biname bime täapume

¹⁷ Yoo, weene lui cina jicuye egä, "Cine Israela biname gemi," weene apu jingeninige egä weeme ätityera pisi nyene Cotre Mene cabu, piyepu weeme mene nesae lica gemi egä, "Acejiyame lui cime yene."

¹⁸ Weene iyeta umle gemi Acejiyame te ngena singi weene wawename, piyepu weene Cotre Mene cabu ca umle ituge äbita toraca gaabe luci yene.

¹⁹ Weene biname bine jäje jaajanemuye egä, "Cine age temi awecluja irecu mäasumäsu biname täapume," piyepu egä, "Cine apacyera gemi biname täapume lui cina krokeciye cabu icrajenige."

²⁰ "Cine age temi ablaweja biname buduma mule biname bime täapume piyepu abiberäja biname bägrä pana biname bime täapume." Weene apu

jingeninige, “Cine iyeta gwidape umle gemi, ingle Cotre Mene cime bau piti nemi, piyepu peei Cotre Mene toraca gyene.”

²¹ Yoo, weene babo singi nuuja biname bine abiberäjame, ngena name pi weene weemämu lica abiberäja? Weene bääirmi mene birige jajanena egä, “Ero gone!” Yepä, weene ero mule umle gemi.

²² Weene jiceniye egä, “Sargi mule gone!” Yepä, weene cuta umle gemi peei mule. Weene uuje bine jäägyemuye, lica peei bine yiwäräjemuye, yepä weene gwidape bine ero ca yaawademuye peei uuje bime iiwäreja mete maramara cabu ca.

²³ Weene jäje jaajananuye egä, “Cime bau piti nemi Acejiyame me Mene,” yepä weene Acejiyame me miiji ngii sabe jaawenuye, weene liba teeme cotre bine jaatropangtemuye.

²⁴ Oogäräneji Cotre Mene te jiceniye egä, “Weene Israela biname bime mule name pi nuuja gawe biname cina niya mene jicemusi Acejiyame potoci me.”

²⁵ Yoo, weene Acejiyame me Cotre Mene liba cängena jaawenemuye, piba cuta miijirage birige teeme cewecu weeme tääpe cabu lenajame, yepä weene teeme Cotre Mene liba cängena lica birige wawena, piba weeme Acejiyame täápume cewecu lui papa gyene weeme tääpe cabu.

²⁶ Nuuja gawe biname, lui bime cewecu lica birige, teepi peei Cotre Mene liba jaawenemusi, Acejiyame teebibine pa yaawademepi, epu pana teepi cewecu cama gemi liiyepu.

²⁷ Yoo, weene Israela biname lui cina Cotre Mene jaatropangtuye, ngänu gyene peei mene weeme bau piti nemi oogäräneji, piyepu ngänu gyene weene cewecu cama gemi, weene weeme mäpu daremu cuta cirege päpäna, ingle naace popi potoci nuuja gawe maramara biname cina Cotre bine toraca jaawenemusi, ngänu gyene Acejiyame me cewecu teeme tääpe cabu lica gyene.

²⁸ Yoo, tääpe iirputa taatu te lica biname ne Israela biname me jaawenuge, ingle cewecu lui biname me tääpe papa cabu.

²⁹ Yepä, tabe Acejiyame me toraca Israela biname gyene lui te teeme trupa piyepu teeme ngenecu Acejiyame bau me ituge ceera. Siige, peei lui Aceji Seemo me kaakesea cabu ca gyene, lica Oogäräneji Cotre Mene cabu ca. Pepu biname te lica nuuja biname bau ca awepyeräja yaacatuge yepä teeme awepyeräja lui Acejiyame bau ca gyene.

3

Acejiyame lui Toraca piyepu Conocäco Gyene

¹ Weeme nuuja biname te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, Israela biname niinäce gaabe gemi nuuja gawe biname bime cabu ca?” coo egä, “Teeme täápume, nää, lipu ätityera gyene teeme tääpe cabu cewecu?”

² Yoo, teeme täápume miijirage birige. Pui lui babo gwidape gyene egä Acejiyame teeme mene Israela biname bine ecäremuji ire atwime iyeta nuuja biname bime täápume.

³ Yoo, toraca gyene egä potoci Israela biname cina peei mene cängena lica ire jaawenemusi. Yepä, weene gone ngene jwaatwa-naninuye egä Acejiyame teeme mene cängena lica jaawenemuge ai ingle naace popi potoci biname cina cängena lica peei mene bine jaawenemusi.

⁴ Eewe, pepu lica! Acejiyame lui toraca gyene. Ngänu gyene iyeta biname cina walya mene jaajananemusi, Acejiyame iyeta padare teeme mene toraca me jaawenemuge. Oogäräneji Mene teeme potoci me jiceniye egä,

“Maane lui mene jii cemute, peei mene cina meebine naawabusi egä conocäco gäte.

Maane cuta conocäco yuutrutute atrana cabu ca.”

⁵ Yoo, page weeme nuuja te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, cine Israela biname cina liba conocono mule jaawenemusi, biname piba taatu jääpänusi egä, ‘Acejiyame me mule lui mara gyene; tabe conocäco gyene!’ Ai name pi Acejiyame te miiji ngii puma cita ca jääpänuge cime niiya mule cabu ca, tabe peei name pi conocono gyene cibibine mäpu daremu peei täapume ceerame.” Pepu binamerage ngene atwanena gone!

⁶ Peei lui walya gyene! Acejiyame äblicäco poto conocono mule äsuceja, inge naace popi tabe toraca conocäco gyene. Tabe liba conocono gyene, tabe piba äblicäco ai gawecewe biname bine cängena atrana, yepä tabe miiji gyene biname bine atraname, inge tabe conocäco gyene.

⁷ Gonerage apu ngene jwaatwananinuye egä, “Nää, cine liba walya mule bine jaawenemusi, piba Acejiyame me mara toraca mule te babo me läbituge, siige tabe puma cita ca jamyacu apaclyera ne jääpänuge cime walya mule name pi. Acejiyame peei name pi miiji lica cibibine jaji egä, ‘Weene niiya mule biname gemi.’ ” Yepä, weene gonerage pepu ngene atwanena!

⁸ Yoo, poto biname cina buduma ngene atwanena name pi jii cemusi egä, “Mine niiya mule pa jaawenemepesi, inge peei cabu ca Acejiyame me miiji ngii caburage pa läbitepi.” Yoo, poto biname cina cebine naitnäjusi walya mene ca egä cane te peei buduma mene jii cine. Peei walya cabu ca teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna. Eso!

Nuuja Biname te Lica Iyeta Padare Conocäco Mule Jaawenemuge

⁹ Yoo, peei cabu ca mine umle gemi egä Acejiyame me opo gaabe mine lui Israela biname gemi, mine miiji lica gemi nuuja biname cabu ca. Cane weebibine ituge jaji egä iyeta Israela biname pi iyepu iyeta nuuja gawe biname yepä pana gemi. Mine iyeta niiya mule me kokre cabu ninajininige.

¹⁰ Oogäräneji Mene te pepu jii cenige egä:

“Nuuja biname te conocäco lica gyene Acejiyame me opo gaabe je.

¹¹ Nuuja biname te lica toraca umle cama gyene.

Nuuja biname te lica toraca singi läbituge Acejiyame gome lenajame.

¹² Iyeta biname cina Acejiyame bau ca itu latatrongäripesi.

Teepi iyeta niiya me itu läbitipesi.

Nuuja biname lica gyene lui te toraca mule jaawenuge, lica yepä te wawena.

¹³ Babo walya mene te täduge teeme tage cabu ca, epu pana niiya lengo te lipu tasatuge gape cabu ca, gape te liba ätrugera cäco.

Niiya mene te cobyame me niiya uudi pana täduge teeme tage cabu ca nuuja biname bine sabe wawename.

¹⁴ Teepi claabe name pi alwi mene jii cemusi.

¹⁵ Teepi wata nuuja biname bine niiya jaawenemusi; budre me yaaglece-musi.

¹⁶ Ngänu gyene teepi cewe ne liba yaabmalusi, pita pi iyepu mäpu puma birige teeme niiya mule name pi.

¹⁷ Teepi umle cäco gemi poode cama lenaja.

¹⁸ Teepi cuta umle cäco gemi wälu pana äbita Acejiyame me opo gaabe je.”

¹⁹ Siige, mine umle gemi egä iyeta mene Cotre Mene cabu lui eei biname täapume lui cina Cotre Mene ngalebora yaacrajimuge. Pepu aitneja mene lui iyeta ai gawecewe biname bime täapume mine bojä agime mime niiya mule name pi, inge mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je atrana täapume.

20 Nuuja biname te licarage Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge teeme Cotre Mene waweneca cabu ca, yepä Cotre Mene me kaakesea agesa: Biname bine umle waweneme egä teepi nüya mule cuta jaawenemusi.

Acejiyame Lipu Biname bine Conocäco me Jaawenemuge

21 Yoo, Acejiyame gaabe ne ituge awabudnita egä biname cina lipu Acejiyame me opo gaabe je conocäco me läbitininusi, piyepu ai gaabe lica birige cotre wawena. Cotre Mene piyepu mename biname bime mene cina itu teitnäjujisi peei gaabe ne.

22 Biname cina Acejiyame cama conocäco läbitininusi, teepi liba Yeesu Keriso ne jäätrungusi. Peese nyene yepä taatu gaabe. Nuuja mara gaabe lica gyene Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume,

23 Ingle naace gyene iyeta biname cina nüya mule bine jaawenemusi. Iyeta biname lui toraca ingwe gaaberage gemi Acejiyame bau ca, tabe lui conocäco piyepu jamyacu apacljera cama gyene.

24 Yepä, Acejiyame te biname bine papa itityeräjenemige teeme babo miiji cabu ca. Tabe teebibine teeme täapume kälyä jaawenemuge Yeesu Keriso me kaakesea name pi, lui kaakesea te biname bime mäpu daremu yääyblingemuge.

25 Acejiyame Yeesu ne jityepuji biname cabu me teeme täape piyepu uudi ca Acejiyame ne iiwärejame biname bine teeme nüyaniya mule cabu ca äsecerame. Yeesu Keriso me uudi tapiruji, tabe budre jepänuji, siige biname bime äsecerä gaabe pepu jewenuji. Yoo, biname cina ai äsecerä gaabe ne jääpänusi, teepi liba Yeesu ne jäätrungusi. Acejiyame peei äsecerä gaabe ne jewenuji, pepu pi jewabemuji egä teeme mule uja niinäce padare cabu lui conocäco ge, tabe lui padare cabu biname bime nüya mule bine yäasuwäjemuge,

26 Ingle tabe ingwe padare ne jewagrijenuji Keriso liba tatyaramtepi biname bime mäpu daremu ne äyeblyngtame. Tabe ai padare cabu teemämu awabudnitenige egä tabe conocäco gyene, ingle peei lui conocäco mule gyene tabe biname bine mäpu daremu cabu ca lipu conocäco me jaawenemuge, lui cina Yeesu ne jäätrungusi.

27 Yoo, nuuja miiji lica gyene biname teemämu awepyeräjame, ingle naace popi puu biname cina umle gemi awepyeräja waadename cotre waweneca täapume, yepä teepi umle cäco awepyeräja waadename ätrunga täapume.

28 Yoo, pajecu gyene egä biname te Acejiyame cama conocäco läbituge ätrunga cabu ca, lica cotre waweneca cabu ca.

29-30 Acejiyame peese nyene yepä taatu Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume. Tabe Israela biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi, cuta piyepu nuuja gawe biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi.

31 Yoo, cane lica peei mene jicenine mime Cotre Mene äyeblyngtame, ingle naace gyene mine liba Yeesu ne jäätrungusi, mine piba taatu miiji gemi teeme cotre cängena waweneme.

4

Abrahamo me Ätrunga cabu ca Mine Umle Äbitininago egä Ätrunga Lui Baborage Gwidape Gyene

¹ Mine ngene jwaatwananinago Abrahamo poto cidi me, tabe lui mime Israela biname bime kaakesaare gyene.

² Abrahamo Acejiyame me opo gaabe liba conocäco me läbituge teeme kaakesea ca, piba teeme ingle pisi nyene teemämu awepeyeräja, yepä pepu lica ge. Abrahamo äblicäco teeme kaakesea ne awepeyeräja, ingle naace gyene

³ Oogäräneji Mene te jüicenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.”

⁴ Yoo, biname te liba rarekaake jääpänuge teeme kaakesea cabu ca, tabe lica teeme rarekaake poto cidi me ngene jwaatwananuge egä, “Agesa owecu gwidape căme täápume.” Eewe, tabe ngene jwaatwananuge egä, “Agesa căme daremu căme kaakesea täápume.”

⁵ Yepä, biname te liba Acejiyame ne jäätrunguge, Acejiyame piba peei cabu ca teebine conocäco me jaawenuge. Peei ätityera lui daremu lica gyene, ingle pui biname te lica teeme kaakesea cabu ca Acejiyame cama conocäco läbituge. Yoo, Acejiyame te conocono biname bine yaainemuge conocäco ca, eei biname lui cina teebine jäätrungusi.

⁶ Ai mene lui căme taatu lica gyene, yepä ujarage Daawida te mene jüicuji pui biname me gege poto cidi me, Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme waweneca kaake poto ca.

⁷ Daawida mene bine yoogäremuji peei poto cidi me Salamo uupera peba cabu egä:

“Babo ngenecu gege gemi pui biname lui bime conocono Acejiyame te yüisbricmuge,

lui cina kälyä gemi teeme conocono mule cabu ca.

⁸ Teepi babo ngenecu gege gemi,

ingle siige, Acejiyame te lica ingwe ca acnema teeme conocono bine.”

⁹ Yoo, Daawida me mene poto cidi me mine ngene jwaatwa-naninago egä pui babo ngenecu gege laati bemi? Nää, pui biname täápume taatu peei mene, lui bime tääpe matikolä iirputäneji gemi Acejiyame me cewecu acatame? Eewe, lica teeme taatu me. Peei ngenecu gege cuta teeme täápume lui cina jäätrungusi, yepä teeme tääpe cabu cewecu lica gyene, ingle mine umle gemi egä Acejiyame Abrahamo ne einige conocäco ca teeme ätrunga name pi.

¹⁰ Tabe lui padare cabu peei ne jewenige, nää Abrahamo me tääpe iirputa kaakesea niinäce gaabe, coo ingwe gaabe ca? Yoo, Abrahamo liba camuge teeme tääpe iirputa, Acejiyame teebine einige egä, “Conocäco biname gyene.”

¹¹ Abrahamo ingwe ca teeme tääpe matikolä ne jüirputuji cewecu täápume egä Acejiyame teebine ituge acata teeme ätrunga name pi. Yoo, peei name pi weene iyeta lui cina Acejiyame ne jäätrunguye piyepu tabe lui bine conocäco me niwenininuge, Abrahamo lui weeme ätrunga kaakesaare gyene, ngänu gyene cewecu liba lica yaacatuje.

¹² Cuta mime poto cidi me lui cewecu cama gemi, Abrahamo cuta mime kaakesaare gyene, ingle mine page Acejiyame ne jäätrungusi, Abrahamo lipu teebine itu jitrunguji, tabe liba camuge cewecu ne acata.

Abrahamo Acejiyame me Miiji ne Ecatuji Teeme Ätrunga cabu ca

¹³ Ujarage Acejiyame liba Abrahamo ne jejuji egä, “Weene ai gawecewe ne cirege acata, maane piyepu määme kaakesaare cama,” pui padare cabu Abrahamo nuuja umle lica ge Oogäräneji Cotre Mene poto cidi me, ingle pui cotre me padare camuge atyaramta. Yoo, Acejiyame Abrahamo ne peei mene jejuji lica teeme cotre wawena name pi, yepä naace name pi egä tabe Acejiyame ne jitrunguji, piba teeme bau ca mene itecijuji egä, “Maane căme täápume conocäco biname gäte.”

14 Yepä biname te liba Acejiyame me miiji ne jääpänuge cotre wawena ca, piba nuuja ingle lica gyene ätrunga täapume, cuta piba papa gyene Acejiyame lui mene ituge jaji.

15 Yoo, mine liba cotre ne atropengta, mime mäpu daremu pisi nyene peei täapume, yepä cotre liba lica ge, piba cuta lica gyene cotre atropengta.

16 Yoo siige, Acejiyame ngena miiji ituge jaji ceerame, mine ätrunga ca jääpänusi, naace täapume egä Acejiyame owecu name pi papa ceerame, piyepu naace täapume tabe iyeta Abrahamo me kaakesaare bine ceerame. Lica Israela biname taatu cina jääpänusi, lui cotre bine jaawenemusi, yepä cuta eei cina lui Abrahamo pana Acejiyame ne jäätrungusi. Abrahamo peese nyene lui ätrunga cabu mine iyeta bine babe,

17 Acejiyame Abrahamo ne lipu jejuji Oogäräneji Mene cabu egä, “Cane meebine babe me naawenepene bucurage gawe maramara biname bime täapume.” Yoo, Acejiyame me opo gaabe, Abrahamo lui epu pana babe liyepu mime täapume. Tabe Acejiyame ne jitrunguji lui me kokre pisi nyene budre biname arpinerame, piyepu lui te mene ca gwidape bine jaawenemuge, lui cina lica ituge lenaja.

18 Abrahamo teebine jewagrijuji teeme mene bägrä poto cidi me toraca me wawename, ngänu gyene tabe puu umle lica ge Acejiyame te peei ne lipu pagege wawena, tabe papa jewagrijuji. Siige, ingwe ca tabe kaakesaare ngii jepänuji maramara gawe biname bime bau ca, epu pana Acejiyame teebine lipu itu jejuji egä, “Määme kaakesaare bucurage cirege äbita.”

19 Mine Abrahamo me ätrunga poto cidi me ngene jwaatwananinago. Tabe yepä hanred kämäge mameta joomluji, yepä teeme ätrunga te enajuji kokre cama. Tabe ngene jotwanuji egä, “Cane moda gäne; cane budre mameta gäne, cuta piyepu căme coga Saara tabe äblicăco bägrä päpäna,”

20 yepä tabe lica jejuji egä, “Acejiyame me mene äblicăco äbita.” Tabe teeme ätrunga cabu kokre äbituji, siige Acejiyame ne ewepyerājuji,

21 jejuji egä, “Acejiyame me mene toraca me pa läbitepi. Cine bägrä ne pagege päpäna.”

22 Peei name pi Acejiyame liba teeme ätrunga ne jepänuji, tabe jejuji egä, “Maane căme täapume conocăco biname gäte.”

23 Yoo, peei mene egä “Maane căme täapume conocăco biname gäte,” lui lica oogäräneji ge Abrahamo täapume taatu,

24 yepä cuta mime täapume oogäräneji ge, Acejiyame lui bine cirege jaji egä, “Weene căme täapume conocăco biname gemi,” mime täapume lui cina teebine jäätrungusi, lui te mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji.

25 Yoo, mime conocono mule name pi tabe budre äbituji, piyepu budre cabu ca arpinanteji gyene naace täapume mine conocăco äbitame Acejiyame cama.

5

Acejiyame me Ätityera Mime täapume

1 Ai ingle naace gyene mine ätrunga ca conocăco me ituge äbita Acejiyame me opo gaabe je, mime poode pisi nyene Acejiyame cama mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

2 Tabe mime ätrunga ca mibibine niwadininige teeme babo miiji cabu lenajame. Mime babo ngenecu gege pisi nyene, ingle mine umle gemi egä mine Acejiyame me jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

³ Mine liba mäpu jääpänusi, mime ngenecu gege cuta pisi nyene, ingle naace popi mine umle gemi egä peei mäpu te mibibine niwenininuge bojäcu lenajame,

⁴ piyepu peei bojäcu lenaja te mime ngenecu bine kokre me jaawenemuge, piyepu ngenecu kokre cama mine jaawagrijsi Acejiyame ne tabe mibibine äsecrerame.

⁵ Peei awagrija lica papa me läbituge, ingle tabe Aceji Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu lenajame mime ngenecu bine umle wawenemuge egä teeme baborage singi pisi nyene mime täapume.

⁶ Yoo, mine liba äblicäco mimämu ätityeräja, Acejiyame me miijirage padare cabu, Keriso te piba budre äbituji mibibine ätityerame, lui niija conocono biname gemi.

⁷ Yoo, mime gawe biname bime mule cabu, nuuja biname te pama lica gyene budre äbita nuuja biname ne ätityerame, ngänu gyene tabe conocäco biname coo piyepu miiji biname birige, yepä Acejiyame me mule mara gyene.

⁸ Teeme singi epu baborage gyene mime täapume egä pui padare mine liba conocono biname ge, tabe piba teeme Bägrä Yeesu ne tityepuji budre äbitame mibibine ätityerame.

⁹ Yoo, Yeesu liba budre äbituji, teeme uudi te tapiruji mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocäco wawenemuge, cuta piyepu teeme peei ätityera ca mine cirege äsecrera mäpu daremu cabu ca, Acejiyame lui biname bine cirege ceera teeme niija mule täapume.

¹⁰ Mine niinäce Acejiyame cama cubuyame pana ninajenäjimi, yepä teeme Bägrä me budre cabu ca Acejiyame te mibibine teeme biname me itu niwenipi. Yoo, page mine teeme biname gemi, piyepu tabe mibibine niija mule cabu ca toraca cire nisechräpi teeme Bägrä me ireclota name pi.

¹¹ Peei name pi mime baborage ngenecu gege pisi nyene Acejiyame täapume, lui te mime Yageyame Yeesu Keriso name pi mibibine teeme biname me itu niwenininuji.

Adamu cabu ca Biname cina Budre ne Jepänujisi; Yepä, Keriso cabu ca Teepi Ireclota ne Jepänenisi

¹² Yepä biname Adamu te conocono mule ne jewenuji, piba budre äbituji teeme niija name pi. Pepu pi iyeta biname budre läbitininusi, ingle naace gyene teepi conocono mule cuta jaawenemusi.

¹³ Acejiyame te Cotre Mene Moose ne liba camuge ceera, biname cina piba niija mule bine tewenemäjumesi. Yoo, peei biname cina Cotre Mene bine lica yaabiberäjemesi, ingle Cotre Mene camuge atyaramta, peei name pi Acejiyame teeme niija mule bine lica ecnemuji Atrana Bimu täapume.

¹⁴ Biname Adamu cabu ca ngälu Moose me padare teepi niija mule bine jaawenemusi, piba peei cabu ca budre jääpänanusi, ngänu ge teeme peei niija mule lui cotre atropangta lica ge Adamu me liiyepu, tabe liba cude uli kuu ne erwuji.

Adamu me niija mule te lipu joomlemige iyeta biname bine, pepu pana Keriso miji pi miiji mule te totnenige iyeta biname bine ätityerame.

¹⁵ Acejiyame me owecu mule mara gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä bucurage biname cina budre läbitininusi pui yepä biname Adamu me conocono mule name pi, yepä bucurage biname cina conocono mule täapume kälyä läbitininusi pui nuuja biname Yeesu Keriso me ätityera name pi, ingle naace gyene Acejiyame babo owecu gyene biname bime täapume.

¹⁶ Cuta piiyepu Acejiyame me owecu piiyepu ätityera mule baborage gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Niinäce Adamu yepä conocono mule ne jewenuji, piba Acejiyame teebine jejuji egä, “Maane conocono biname gäte!” Yepä, ingwe ca bucurage biname liba conocono jaawenemusi, Acejiyame piba teebibine yäätityäremuge, jaajemuge egä, “Weeme conocono piti nemi, yepä weene kälyä gemi peei cabu ca Yeesu Keriso me miiji kaakesea name pi.”

¹⁷ Cuta piiyepu Acejiyame me ätityera mule kokre gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä pui yepä biname me conocono mule name pi budre me kokre te joomlemuge iyeta biname bine, yepä peei nuuja biname Yeesu Keriso teeme ätityera mule lui babo kokre gyene budre me kokre cabu ca. Iyeta biname lui cina Acejiyame me owecu gwidape ne yaacatusi, piiyepu teeme baborage miiji cabu ca teeme täapume conocäco me läbitininusi, teepi ngälu cäco ireclota cabu yaacrajuge Yeesu Keriso me kokre cabu je.

¹⁸ Yoo, Adamu me conocono cabu ca iyeta biname conocono jaawenemusi, piba teeme mäpu daremu yaawademusi, yepä Yeesu Keriso me conocäco ireclota cabu ca tabe äsecrera gaabe ne jewenuji iyeta biname bime täapume teepi ngälu cäco ireclota ne päpäname.

¹⁹ Adamu me ätecija cäco mule cabu ca bucurage biname cina ätecija cäco läbitininusi, yepä Yeesu Keriso biname bine Acejiyame täapume conocäco cire jaawenemepi, inge tabe Acejiyame me singi mene itecijuji, siige budre me äbituji biname bine ätityerame.

²⁰ Moose te biname bine jejananemuji Acejiyame me Cotre Mene, naace täapume Cotre Mene te teebibine awabame teeme niiya mule lipu bucurage gemi. Siige, biname cina liba umle läbitininusi teeme niiya lipu baborage gyene, teepi piba cuta umle läbitininusi Acejiyame me miiji lipu baborage gyene biname bime täapume.

²¹ Niinäce, biname bime niiya mule te teebibine yaawademuge teeme budre me, yepä page Acejiyame me miiji mule te biname bine yaawademuge teepi teeme opo gaabe je conocäco äbitame, piba ngälu cäco ireclota ne jääpänusi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

6

Mine Yepä me Läbitinago Keriso cama Lenajame

¹ Nää, weene pama apu jingenininige egä, “Nuuja niiya lica gyene mine liba conocono mule wawename, inge piba Acejiyame me miiji mule mime täapume cuta babo me läbituge.”

² Pepu ngene gone jwaatwananinuye. Mime täapume conocono mule te ituge apira, siige mine äblicäco conocono mule cabu cääri lenaja.

³ Weene miiji umle gemi egä mine liba niye ca äciseja ne ituge acata Yeesu Keriso me ngii cabu, mine epu pana egä ten cama yepä me itu äbitininujago. Yoo, mine epu pana gemi ten cama gigri budre ituge.

⁴ Peei niye ca äciseja cabu ca mine ten cama gigri budre, piiyepu gape cabu gigri acranäneji gemi, siige mime Babe te Keriso ne budre cabu ca lipu erpi-nantuji teeme babo kokre ca, mine cuta pepu miiji gemi arpinera kirece ireclota cabu lenajame.

⁵ Yoo, mine liba ten cama yepä me äbitini-nujago teeme budre cabu, mine cuta ten cama yepä budre cabu ca cirege arpinera.

⁶ Mine umle gemi ngena ge inge ai budre mene täapume. Mime sasa trupa agleji pana ge pui padare cabu teepi Yeesu ne baarge uli cabu liba

etecwamtujisi. Pepu pi Acejiyame cuta miiji gyene agli mime trupa me kokre singi ne niyaniya mule täápume mine niya mule me kokre cabu ca äsecreraame.

⁷ Ingle biname te liba budre pana birige, tabe piba asatäneji gyene niya mule me kokre cabu ca.

⁸ Yoo, mine liba Keriso cama ituge budre, mine jitrungenisi egä mine ten cama cuta ireclota me cire larpinäripago.

⁹ Yoo, mine umle gemi egä Keriso itu arpinantuji budre cabu ca, siige tabe lica budre ingwe ca. Budre me kokre te äblicäco teebine cääri oomlana.

¹⁰ Tabe yepä gääbu budre äbituji biname bime niya mule täápume, yepä page tabe Acejiyame täápume ireclota cama enajenige.

¹¹ Yoo, weene pepu ngene jotwananineye egä, “Cine budre gemi conocono mule waweneca täápume, yepä Keriso Yeesu cama älengläcita miji pi cine ireclota gemi Acejiyame täápume.”

¹² Peei name pi gone weebibine niya mule te iwadininuge, weeme conocono singi wawename.

¹³ Cuta piyepu weeme tääpe gone ceera niya kaakesea wawename, yepä weemämu äcärineye Acejiyame bau me. Weene epu pana biname gemi lui cina budre cabu ca ituge äsecrera ireclota cabu me, peei name pi weene weemämu äcärineye Acejiyame bau me teeme miiji kaakesea wawename.

¹⁴ Weene lica Cotre Mule cabu inajininige, luma conocono mule te ibibi gyene weebibine oomlaname, yepä weene Acejiyame me miiji cabu page inajininige. Peei name pi gone niya mule ne padare ceera.

Mine Miiji Conocäco Lenajame

¹⁵ Weene gone apu jingenininuge egä, “Ngänu gyene mine liba cotre bine jaatropangtemusi, ingle mine lica cotre mule cabu ninajininige, yepä mine lui Acejiyame me miiji cabu temi.” Pepu ngene gone jwaatwananinuye,

¹⁶ Ingle weene umle gemi egä lui me kokre cabu weene singi lenajame, pui kokre te weebibine iwadininige. Peei name pi weene liba conocono mule me kokre cabu singi lenajame, pui te weebibine iwadininuge budre me, coo weene liba singi Acejiyame me kokre cabu lenajame teeme mene ätecijame, pui te weebibine iwadininuge conocäco me äbitame teeme opo gaabe je.

¹⁷⁻¹⁸ Yoo, niinäce weene niya mule me kokre cabu itu inajininuji, yepä page weene kokre ngenecu cama yaacatuwe pui toraca mene ne, weene lui ituge ätecija. Acejiyame weebibine niya mule me kokre cabu ca itu isecrärinuji teeme singi cabu ibäcnininuji teeme toraca mule cabu lenajame. Peei name pi baborage eso Acejiyame täápume.

¹⁹ Cane ai mene weeme ireclota cabu ca eboclomtenine weeme täápume pajecu wawename. Niinäce weene tääpe piyepu ngene atwanena niya mule täápume itu icranemujiye. Weeme niya mule piyepu jugi mule baborage äbitininuji. Siige, page weene weemämu äbitineye toraca mule täápume miiji piyepu conocäco mule taatu wawenecame.

²⁰ Niinäce weene liba itu inajininuji conocono mule cabu, weene piba Acejiyame me singi cabu lica inajininuji piyepu conocäco mule bine lica jenenemujiye.

²¹ Page weene ajiri gemi peei niya mule potu cidi me. Nää, weene ngena miiji daremu ne ituge päpäna pui niinäce mule cabu ca? Teeme daremu lui budre piyepu niya puupu cabu lenajame.

²² Yepä, page weene äsecräreji gemi niya mule cabu ca. Weeme niya singi bine weene lica jaawenemuye, yepä weene weemämu Acejiyame bau me

ituge ceera teeme singi wawename. Page weeme daremu gyene conocäco mule wawenecame ngälu iyeteta ireclota weene cirege päpäna.

²³ Yoo, niia mule me daremu gyene budre piyepu niia puupu cabu lenajame iyeteta. Yepä, Acejiyame owecu gyene mime täapume piyepu mibibine iyeteta ireclota ne nicärininige mime Yageyame Yeesu Keriso cama ngälu cäco lenajame.

7

Keriso me Biname bine Cotre Mule te Lica Joomlenemige

¹ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene pa jiglipi ai mene, ingle weene umle gemi cotre poto cidi me. Biname te liba cotre mule cabu yaanajuge, cotre te teebine yaacanuge ngälu tabe budre läbituge, cotre me kokre piba siige.

² Peei lui epu pana rooriye cama magebi te lipu cotre cabu waanajuge, tabe miiji teeme rooriye cama yepä lenajame teeme ireclota ngälu gaabe, yepä teeme rooriye liba budre, siige peei cotre teeme täapume. Tabe piba miiji gwene cuta nuuja rooriye ne acata.

³ Yoo, tabe liba nuuja rooriye cama onajige, piyepu teeme niinäce rooriye te liba ireclota gyene, biname cina waainusi, “ero magebi” ca, yepä rooriye te liba budre, tabe asatäneji gwene pui cotre cabu ca. Tabe piba ero magebi lica gwene, liba nuuja rooriye ne yaacatuge.

⁴ Yoo, cäme binamewale, cotre mule poto cidi me weene peei magebi pana gemi. Cotre mule lui weeme täapume epu pana pui magebi me niinäce rooriye liiyepu. Yepä, weene Keriso me budre ituge acata cuta weeme täapume, siige weene epu pana gemi budre biname liiyepu cotre mule poto cidi me. Peei te lica gyene weebibine waadena. Keriso lipu budre cabu ca arpinantuji, weene pepu pana ituge arpinera kirece ireclota cabu me. Page tabe epu pana kirece rooriye liiyepu weeme täapume; weene teemi nemi. Weene miiji teeme kaakesea wawena Acejiyame täapume.

⁵ Niinäce mime ngene atwanena lui ai gawe me mule cabu. Mine liba umle äbitininujago cotre poto cidi me mene egä, “Gone apu pana mule wawena,” piba mime singi te babo me äbituji pui niia mule täapume, siige mime täape me singisingi mine cuta jaawenemusi budre gaabe cabu abacitame.

⁶ Yepä, page mine äsecräreji gemi cotre mule cabu ca. Mine epu pana budre biname liiyepu cotre mule poto cidi me. Cotre mule äblicäco mibibine cääri oomlana. Siige mime täapume pui sasa mule, pui Oogäräneji Cotre Mene te lica mibibine niwadininuge. Page kirece mule te mibibine niwadininuge, peei lui Aceji Seemo me.

Miiji Ngene Atwanena piyepu Niia Ngene Atwanena Cubuyame pana Gegi Biname bime Trupa Ngalebora

⁷ Peei mene name pi pama poto biname cina pa jicemepesi egä, “Cotre lui niia gwidape gyene,” yepä peei lui toraca lica. Cotre liba lica, mine piba umle lica lui mule gyene niia, coo lui mule gyene miiji. Yoo, cotre mene pisi nyene egä, “Gone gwidape täapume singisingi läbitininuye.” Peei cotre cabu ca cane umle itu äbitujine pepu singi poto cidi me.

⁸ Peei cotre mene name pi cäme niia ngene atwanena piba tasatige, piba cäme baborage singi pisi nyene nuuja biname bime gwidape täapume. Cane liba umle lica peei cotre mene, piba cäme niia ngene atwanena papa kaakesea cäco yaanajuge cäme ngenecu bora.

⁹ Yoo, niinäce cane miiji asicnantujine, ingle cane nuuja umle lica gäne cotre mene poto cidi me egä, “Gone peei niia bine jaawenemute!” Yepä,

cane liba umle äbitujine peei cotre mene poto cidi me, cane piba baborage singi äbitujine pui niiya mule wawename.

¹⁰ Cuta piba taatu umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu me ituge abacita, ingle niiya mule me daremu lui budre gyene. PEEI cotre Acejiyame lui ca singi cebine ätityerame ireclota gaabe cabu lenajame, peei ca cane umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu säne.

¹¹ Cane liba apu nangenige egä cotre mene wawena lui gaabe gyene iyeteta ireclota täapume, piba căme niiya ngene atwanena te tasatenige piiyepu peei cotre ca cebine singisingi me nawenige. Piba peei te cebine nawabenige egä cane budre gaabe cabu abacitenine.

¹² Yoo siige, cotre mene lui Acejiyame bau ca gyene, peei name pi iyeta teeme maramara cotre lui epucăco, miiji, piiyepu conocăco gemi.

¹³ Cotre te lica cebine budre gaabe cabu nacitenige, yepä căme niiya ngene atwana te peei ne jewenenige. Căme niiya ngene atwana te miiji cotre ne ecatenige, cebine peei ca nangletnăjenige, piba nawabenige egä cane budre gaabe cabu säne. Niiya mule lui pepu gyene. Yoo, cotre mene cabu ca mine opo yaawatnusi lipu toraca niiyarage gyene mime niiya ngene atwanena.

¹⁴ Mine umle gemi egä Cotre Mene lui Acejiyame bau ca gyene, yepä cane binamerage găne. Niiya mule te căme ngenecu ne joomluge.

¹⁵ Căme mule poto cidi me cane toraca umle lica găne: cane căme toraca singi bine lica jaawenemune, yepä lui mule täapume cane singi lica găne, peei bine jaawenemune.

¹⁶ Yoo, cane liba jaawenune cane lui mule singi lica wawename, peei mule ca cane jewabenine căme toraca asicnenta ne egä, "Cotre mene lui miiji gyene."

¹⁷ Siige, peei lui căme toraca singi lica gyene egä cane niiya mule bine jaawenemune, yepä căme niiya ngene atwana te tasatuge căme ngenecu cabu ca, cane puma cita ca peei niiya bine jaawenemune.

¹⁸ Cane umle găne egä căme trupa cabu nuuja miiji lica gyene. Cane cămămu äblicăco găne căme täape ne giri acita miiji mule wawename. Cane singi găne, yepä äblicăco!

¹⁹ Căme singi pisi nyene miiji mule wawename, yepä cane lica peei bine jaawenemune. Cane singi lica găne niiya mule wawename, yepä cane peei bine jaawenemune.

²⁰ Cane liba peei bine jaawenemune lui täapume cane singi lica găne, piba lica canerage te peei bine wawena, yepä pui niiya ngene atwanena cina peei bine jaawenemusi lui cina täsuge căme ngenecu bora ca.

²¹ Yoo, căme mule apu gyene: Cane liba singi miiji wawename, niiya ngene atwanena te piba tasatuge, cebine nacanuge niiya cabu me.

²² Pisi nyene căme ngenecu bora baborage singi Acejiyame me Cotre wawename,

²³ yepä cane asicnantenine cuta mara kokre ngene atwanena piti nemi căme cabu. PEEI cina căme miiji singi ne jăălăcnutusi, cebine kokre cama noomlusi căme täape me niiya singi mule wawename.

²⁴ Cane peei name pi babo ngenecu măpu găne. Laati te ibibi gyene cebine asatame ai niiya mule cabu ca, lui te cebine nacanuge căme budre me?

²⁵ Peese nyene Yeesu Keriso! Tabe te äsecerera gaabe ne itu jewenuji. Baborage eso Acejiyame täapume, lui te Yeesu ne tityepuji mibibine ätityerame!

Yoo siige, mimerage kokre ca mine äblicăco Acejiyame me Cotre wawename, ngănu gyene mime singi pisi nyene, ingle mime täape me niiya singi te mibibine niwadininuge niiya gaabe cabu me.

8

Aceji Seemo me Ätityera ca Mime Ireclota Miiji Gemi

¹ Yoo, ai ingle naace gyene Acejiyame mibibine nijinuge, “Weene kälyä gemi,” page lui biname cina Keriso Yeesu cabu temi, teepi lica teeme niiya mule me daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca.

² Aceji Seemo mibibine ire nitwinuge, niwadininuge Yeesu Keriso me toraca ireclota gaabe cabu. Peei name pi page niiya ngene atwanena teepi kokre lica gemi cebine acaname niiya gaabe cabu me, piyepu cane asatäneji gäne niiya mule me budre daremu cabu ca.

³ Yoo, Acejiyame me Cotre Mene te äblicäco biname bine miiji gaabe cabu me waadena, ingle binamerage bime kokre ibibi lica gyene teeme niiya ngene atwanena äyecrejame. Acejiyame peei name pi nuuja gaabe ne itu jewenuji, teemerage Bägrä ne itu tityepuji budre äbitame mime niiya mule daremu ne äyebtingtame. Yeesu täduji biname pana, biname pana ngenecu cama, yepä teeme mara kokre puga ge niiya ngene atwanena bine ägyemame. Tabe conocäco enajuji biname bime niiya mule äyebtingame.

⁴ Puma cita ca mine miiji gemi Acejiyame me conocäco cotre bine wawename, mine liba kokre ne acata Aceji Seemo bau ca mime niiya ngene atwanena bine äyebtingame.

⁵ Biname lui cina yaacrajuge teeme tääpe me singisingi mule cabu, teepi jäje ngene jwaatwananinusi teeme tääpe me singi wawename, yepä biname lui cina yaacrajuge Aceji Seemo lipu jaajemuge teebibine, teepi jäje ngene jwaatwananinusi Aceji Seemo me singi wawename.

⁶ Biname lui cina teeme tääpe me singi jaawenusi teepi budre gaabe cabu temi. Biname lui cina Aceji Seemo me singi jaawenusi, teepi toraca ireclota gaabe cabu temi, piyepu ngenecu poode pa jääpänesi.

⁷ Yoo, biname te liba teeme singi mene yäätacijuge, tabe cubuyame pana läbituge Acejiyame tääpume, ingle naace gyene tabe Acejiyame me Cotre Mene lica yaacatuge, piyepu peei ätecija cäco gaabe cabu tabe äblicäco Cotre Mene wawena.

⁸ Yoo, teepi lui cina teemerage singi bine jaawenemusi, teepi äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena.

⁹ Yepä, weene pepu lica gemi. Weene weemerage singi lica jaawenemuye, yepä weene Aceji Seemo me singi jaawenemuye, liba toraca pisi nyene Aceji Seemo weeme trupa cabu je. Yoo, laati bau Keriso me Seemo lica gyene, pui biname cuta lica gyene Keriso me biname.

¹⁰ Yepä, Keriso me Seemo liba pisi nyene weeme yepäyepä trupa cabu, weeme tääpe puu budre pagege niiya mule name pi, yepä weeme seemo toraca ireclota cama gyene page piyepu iyeteta, ingle naace gyene Acejiyame weebibine teeme tääpume conocäco me ituge wawena.

¹¹ Cuta piyepu, liba Acejiyame me Seemo pisi nyene weeme cabu, Acejiyame lui te Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe cuta weeme budre tääpe arpinera cirege. Aceji Seemo lui te weeme cabu yaanajuge teeme kokre pisi nyene peei ne wawename.

¹² Yoo, cäme binamewale, ai name pi mine miiji Aceji Seemo me gaabe ne yaacatusi, gone weeme tääpe me singi ne yaacatuye,

¹³ ingle weene liba peei mule ne jaawenuye, weene budre daremu cirege päpäna. Yepä, weene liba weeme tääpe me singi ne jäägyuye Aceji Seemo me kokre ca, cuta lica peei niiya mule wawename, weene toraca ireclota ne cirege päpäna iyeteta.

¹⁴ Lui cina Aceji Seemo me singi yaacatusi, teepi Acejiyame me bägrä gemi.

¹⁵ Yoo, Acejiyame Aceji Seemo ne tityepuji weeme cabu lenajame lica weebibine ädretnecame piyepu cääri wälu me wawename, yepä mibibine teeme inge cabu me waadename. Mine piba miiji gemi teebine awejena egä, “Babe, cime babe.”

¹⁶ Aceji Seemo te mime yepäyepä seemo bine jaajanemuge egä, “Maane toraca Acejiyame me bāgrā gāte.”

¹⁷ Mine lui Acejiyame me bāgrā gemi, mine Babe me babo miiji ne teeme bau ca cirege pāpāna. Keriso müjirage puupu ne ituge acata teeme Babe bau ca, piyepu mine ten cama gigri cirege lenaja. Page mine poto māpu bine jāpānemusi mime miiji kaakesea name pi, Keriso lipu māpu ituge pāpāna. Yepä, mine liba teeme täapume māpu bine jāpānemusi ai gawecewe cabu, mine cuta teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

Mine Teeme Jamyacu Apaclyera cabu Cirege Lenaja

¹⁸ Cane ngene jotwananinine egä page mime māpu lui matimatirage gemi jamyacu apaclyera cabu ca, Acejiyame lui ne cirege awabudnita mime täapume.

¹⁹ Iyeta gwidape Acejiyame lui bine itu tewenemuji, teepi cāngenarage jew-agrijenisi ngälugaabe bimu ne, Acejiyame lui bimu cabu cirege awabudnita teeme jājācrāneji bāgrā bine.

²⁰ Ai inge naace gyene pui sasa padare cabu ca biname cina liba conocono mule ne niinäce jewenujisi, iyeta gawecewe gwidape cina ocwāwāneji cabu icrajuji. Iyeta gwidape cina singi cāngena lenajame, yepä biname bime conocono mule name pi Acejiyame teebibine pepu ireclota ecāremuji, inge tabe singi gyene iyeta gwidape cina cāngena awagriame pui bimu täapume teepi Acejiyame me binamewale cama gigri äsecerera ne pāpāname ai māpu ireclota cabu ca.

²¹ Yoo, iyeta ai gawecewe gwidape cina cirege äsecerera teeme ocwāwāneji cabu ca, piba mine lui cina Acejiyame me bāgrā gemi, teepi mine cama pui jamyacu äsecerera cabu cirege lenaja.

²² Inge mine umle gemi egä iyeta ai gawecewe gwidape cina keke mene cama cewe loocaninusi, epu pana magebi te lipu bāgrā aplimla täapume cewe loocanuge ngälu page.

²³ Lica gawecewe gwidape taatu, yepä cuta mine te cewe loocaninini-nago, pui padare ne cāngena jewagrijenisi, Acejiyame liba mibibine teeme jājācrāneji bāgrā me toraca wawename, mime täape tabe liba äsecerera ai gawecewe māpu cabu ca. Aceji Seemo lui page mime cabu enajenige, tabe niinäce gwidape gyene pui jamyacu ireclota cabu ca mine lui ne cirege pāpāna.

²⁴ Mine ätrunga cama teeme padare ne jewagrijenisi, cuta peei ätrunga ca mine äsecrereji ituge äbita peei jamyacu ireclota ne cirege pāpāname. Yoo, mine liba gwidape ne cirege pāpāna, siige mine lica ingwe ca awagrija peei gwidape täapume, inge pisi nyene page.

²⁵ Yepä, mine liba camuge pāpāna, mine piba cāngena ätrunga cama jewagrijenisi.

²⁶ Yoo, mine liba kokre lica piyepu umle lica gemi lipu mene Acejiyame bau jajime, piba Aceji Seemo te mibibine nitityärininuge. Tabe te Acejiyame ne yaawejanuge mime täapume mara pana mule ca. Teeme irecu ätumuta mule lui müjirage gyene mene cabu ca,

²⁷ piyepu Acejiyame lui te jāpānemuge biname bime singi bine teeme ngenecu bora, tabe cuta piyepu umle gyene Aceji Seemo ngena singi gyene

mime täápume. Aceji Seemo te teebine yaawejanuge pui gwidape piijepu mule täápume Acejiyame lui singi gyene teeme ätrunga biname bine ceerame.

²⁸ Yoo, mine umle gemi egä iyeta lui te läbituge, peei cabu Acejiyame kaakesea jaawenuge mime miiji täápume, lui cina babo singi gemi teeme täápume, piijepu lui bine tabe biname me itu niwenininuui ten cama iyeteta lenajame.

²⁹ Tabe lui biname bine niinäce jejäcremuji, teebibine cuta mara me jewen-emuji teeme Bägrä Yeesu pana äbitame. Yoo, teeme Bägrä naane me läbituge mime täápume, cuta mine teeme täápume igane gemi.

³⁰ Yoo, Acejiyame lui bine mara me ituge wawena, teebibine cuta ala taasoglecemepi, piijepu tabe lui bine ituge ala asogleca, tabe cuta teebibine teeme täápume conocäco me jaawenemepi, piijepu lui bine conocäco me ituge wawena, tabe cuta teebibine teeme jamyacu apaclyera cabu itu yaacranemepi.

Lipu Baborage Gyene Acejiyame me Owecu piijepu Singi Mime täápume

³¹ Yoo siige, mine ngena mene jicusi iyeta peei ätityera poto cidi me? Acejiyame liba mine cama gyene, laati te piba ibibi gyene mibibine toraca niija wawename?

³² Tabe teemerge Bägrä ne lica sewecnistuui, yepä teebine owecu gaabe cabu tityepuui budre äbitame iyeta mime täápume. PEEI CABU CA MINE UMLE GEMI EGÄ TABE SINGI IYETA GWIDAPE BÄGRÄ CAMA MIBIBINE CEERAME.

³³ Biname cina äblicäco Acejiyame me jäjäcräneji biname bine jaji egä, "Weene äblicäco Acejiyame gome lenaja, ingle weene conocono gemi." Teepei äblicäco gemi pepu iicana, ingle Acejiyame te ituge jaji egä, "Weene cäme opo gaabe je conocäco biname gemi."

³⁴ Cuta Yeesu Keriso tabe licarage mibibine aina, yepä tabe lui budre äbituui, piba cuta arpinantuui Acejiyame me camu poto ime gome lenajame, siige tabe Acejiyame ne ewejanenige mime miiji täápume.

³⁵ Mine liba mäpu piijepu pita jääpänusi, coo ämugetna nuuja biname bau ca; mine liba loolo me cewe piijepu gwidape cäco; coo mine liba drowä biname coo piijepu budre jääpänusi, nää pui padare Keriso me singi cuta pisi nyene mime täápume? Yoo, pisi nyene.

³⁶ Oogäräneji Mene te jicenige egä,

"Määme täápume teepi singi cibibine budre me agleca iyeta padare bimu gaabegabe.

Mibibine epu niwenininusi maamoi liijepu, lui me agleca padare mameta gyene."

³⁷ Siige, ngänu gyene ngena te tädenige, Keriso me baborage singi pisi nyene mime bau; tabe nitityäripi mine toraca uutrutame.

³⁸⁻³⁹ Cane umle gäne egä nuuja gwidape te äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Mime budre cabu piijepu mime ireclota cabu teeme singi pisi nyene. Nuuja kokreyame gwidape epu pana mename seemo coo piijepu cable coo maadubi, teepi äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Piijepu page ngena cina äbitininisi cuta ciige ngena cina cire läbitipesi, piijepu ngena pisi nyene dume cabu, coo ngena pisi nyene gawe ngalebora, teepi cuta äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Yoo, iyeta Acejiyame lui bine tewenemuui, peei bime nuuja te äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca, mine lui ne jääpänusi mime Yageyame Keriso Yeesu name pi.

9

Israela Biname bime Äjäcra poto cidi me

¹ Cane toraca mene jijenininine, lica walya, ingle cane lui Keriso me biname gäne. Cäme ngenecu bora Aceji Seemo te lui ire natwenige, peei cabu ca cane ngene ca eglenine egä cane walya lica gäne.

² Cäme toraca mene agesa: Cane baborage ngenecu mäpu piyepu baborage owecu gäne cämorage Israela binamewale poto cidi me, ingle teepi singi lica gemi Keriso me ätityera ne acatame.

³ Cane liba ibibi gäne teebibine ätityerame, cane singi cäme puupu Keriso me biname cama teebibine ceerame cane niiya puupu me äyeblyngtame, yepä peei äblicäco gyene.

⁴ Bucurage Israela biname cina Keriso ne jäägyusi, puu teepi lui Acejiyame me sasa cabu ca jäjäcrañeji biname gemi; cuta tabe jamyacu apacyera teeme bau itu eboclomtuji, teebibine jäje tejanenanemumi egä, “Cane weeme Acejiyame gäne; weene cäme biname gemi;” puu tabe teebibine cotre mene piyepu iiwäreja mule itu ecäremuji, cuta piyepu tabe teebibine mene jeje-muji ingwe ca äseccera biname ne ätyepame;

⁵ puu modamoda biname Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu teeme kaakesaare gemi, cuta piyepu Keriso liba biname me äbituji, tabe Israela biname ge, yepä teepi teeme Keriso ne jäägyusi. Yoo, Acejiyame lui te iyeta biname bine yaawademuge, miiji teeme ngii ne awepyeräjame ngälu cäco. Eso!

⁶ PEEI lui lica epu egä Acejiyame me jajeji mene toraca lica läbituge, yepä apu egä lica iyeta Israela biname lui Acejiyame me toraca Israela biname gemi.

⁷ Piyepu, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi. Acejiyame Abrahamo ne jejuji egä, “Määme toraca kaakesaare eei gemi lui määme bägrä Isacako bau ca.”

⁸ Yoo, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi, yepä teepi taatu lui cina Isacako me kaakesaare gemi, ingle Isacako itu aplimlujji Acejiyame me jajeji mene ibibi me äbitame.

⁹ Pui mene lui egä, “Toraca padare te liba tatyramtenige, cane piba tacnenutenine, siige Saara imäbägrä cama pa waanajepi.”

¹⁰ Cuta piyepu ingwe ca Isacako babo äbituji, coga ocatuji, siige teeme coga Rebeka me padare te liba mameta ge päädapäde imäbägrä päpäname,

¹¹⁻¹² Acejiyame piba teebine jojuji egä, “Igame te naane ne cire jaatwepi.” Tabe niinäce peei mene Rebeka ne jojuji; Rebeka ingwe ca imäbägrä bine jääpänuji. Yoo, ingle naace gyene camuge teeme aplimla, peei neeneni imäbägrä lica nuuja miiji coo piyepu niiya mule ituge wawena pui padare cabu Acejiyame liba teeme mage ne pui mene jojuji. Yoo, lui te äbituji, Acejiyame ngene ca itu egluji peei ne wawename, lica bägrä bime mule name pi, yepä Acejiyame tabe singi ge pepu wawename.

¹³ Oogäräñeji Mene pisi nyene peei poto cidi me Acejiyame lui jiicuji egä, “Cane Yakobu tääpume singi äbitujine, yepä Esau ne jigyjine.”

¹⁴ Nää, weene ngene jotwananiniye egä Acejiyame me mule conocono gyene? Pepu gone!

¹⁵ Ingle Acejiyame Moose ne itu jejuji egä, “Cane laati ne singi ätityerame, cane peei biname ne yäätyärune. Cäme bau sine laati me tääpume cane owecu läbitune.”

16 Yoo, Acejiyame liba biname ne jaajuge, coo lica jaajuge, peei lui biname me singi piyepu wawena cabu ca lica birige, yepä naace name pi egä Acejiyame singi pui biname ne owecu wawename.

17 Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Aikupito Mopeyame ne jejuji egä, “Cane meebine Mopeyame me naawenujine, ai ingle naace popi cane singi maane căme kokre ne awabudnitame biname bime täápume, cuta piyepu ai ingle naace popi egä iyeta biname ai gawecewe cabu umle äbitame căme ngii poto cidi me.”

18 Yoo, peei mene cabu ca mine umle läbitinago egä Acejiyame liba singi biname ne owecu wawename, tabe jaawenuge; coo piyepu tabe liba singi nuuja biname ne ätecija căco wawename, tabe cuta peei ne jaawenuge.

Acejiyame Umle Gyene Mäpu Daremu Ceera Biname bine; coo Cuta Umle Gyene Owecu Wawename Biname bine

19 Căme binamewale, pama weeme yepä te singi gyene cebine ätemlame egä, “Acejiyame me mule liba pepu gyene, tabe piba äblicăco biname ne aitna teeme ätecija căco mule täápume, ingle biname te äblicăco Acejiyame me singi äsäda.”

20 Yoo, căme biname, maane laasi näte? Năä, maane ibibi gäte Acejiyame ne äseblecäjame? Maane biname gäte. Măäme ireclota epu pana gyene diiba liyepu. Diiba te miiji lica teeme raranga biname ne ätemla egä, “Maane cebine apu ngenome nawenite?”

21 Ingle naace gyene diiba raranga biname te miiji ge teeme singi gwidape ne wawena teeme laame cabu ca. Tabe miiji ge neeneni diiba raranga yepä laame tomi cabu ca, yepä diiba ne raranga müjimiji kaakesea täápume cuta nuuja ne raranga domăji täápume.

22 Yoo, Acejiyame me mule pepu pana gyene. Tabe miiji gyene biname bine awabeja egä tabe singi lica gyene niya mule täápume, cuta teeme kokre pisi nyene niya mule biname bine äyebhengame. Yepä, tabe wata lica yäyebhengemuge. Tabe däägudăgu läbitanuge biname bime täápume lui bime niya mule name pi tabe teebibine miiji gyene äyebhengame.

23 Tabe cuta singi gyene teeme jamyacu apaclyera ne aboclomtame mime täápume, tabe lui bine owecu niwenininige, lui bine tabe ituge miiji me waweneca teeme apaclyera täápume.

24 Mine peete nemi tabe lui bine itu ala nisoglicipi: lica eei taatu bine lui cina Israela biname bime cabu ca gemi, yepä cuta eei bine lui cina nuuja gawe biname bime cabu ca gemi.

25 Agesa teeme mene jăjăcra poto cidi me teeme mename biname Hosea lui soogăruiji egä,

“Cane nuuja biname bine căme băgră me cire jaawenemepene,

lui cina lica căme ingle cabu ituge.

Cane teebibine owecu cire jaawenemepene,

lui cina căme owecu cabu lica ituge lenaja.

26 Cuta lui gawe cabu biname bine ituge jaji egä,

‘Weene lica gemi căme ingle biname,’

puma cane teebibine cirege jaji egä,

‘Cane lui Iyeteta Lenajayame găne, weene căme băgră gemi.’”

27 Cuta nuuja mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu mename biname Isaya te jiicuji Israela biname bime poto cidi me egä, “Israela biname cina bucuratione cire läbitipesi epu pana secre liyepu, yepä mime Yageyame te teeme cabu ca nesae pana biname taatu cire yaawademepi;

²⁸ Ingle tabe biname bine cirege jaatranemepi poto biname piba wata äyebenga teeme opo gaabe ca.”

²⁹ Yoo, Isaya cuta nuuja ciige mene ituge jaji egä, “Yageyame teeme kokre baborage gyene. Tabe liba owecu lica gyene mine Israela biname bime täápume, tabe mibibine iyeta cire nibyageceji, epu pana tabe Sodoma piyepu Gomora cewe biname bine lipu itu jiihyagecemuji. Yoo, piba mime nuuja kaakesaare lica cirege.”

Acejyame me Miiji Mene ne Israela Biname cina Lica Jäätrungusi

³⁰ Yoo, cane ngena poto cidi me jiićenine agesa: Gawe maramara biname lui cina lica teemämu läbitininusi Acejiyame täápume conocäco äbitame, Acejiyame teebibine conocäco me itu jaawenemepi, ingle naace gyene teepi teebine jäätrungepesi,

³¹ Yepä Israela biname teepi cotre mule ne liba jäärngusi peei cabu ca Acejiyame täápume conocäco äbitame, teepi conocäco lica jääpänusi.

³² Ingle agesa: Teepi teeme waweneca mule ne jäätru-ngusi, cuta lica Yeesu ne jäätrungusi teeme conocäco täápume. Peei toraca mene Yeesu me budre poto cidi me, teepi lui ne opo lica yaawatnepesi, epu pana gyene teeme gaabe cabu kula liiyepu, teepi lui ne lica jääpänusi, piba peei cabu ca yaatrametnemuge.

³³ Pisi nyene Oogäräneji Mene peei poto cidi me egä Yeesu lui epu pana gyene kula liiyepu Israela biname bime täápume. Mene agesa:

“Ire, cane kula ne yaacitene Yerusalem cewe cabu Siiyona podo cabu je, lui te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja, eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.

Yepä, lui cina teebine jäätrungusi,
teepi lica birige ajiri me äbita,
yepä miiji lenaja ne jääpänusi.”

10

¹ Cäme ätrunga binamewale, cäme babo singi pisi nyene cämerage Israela biname cina conocono mule cabu ca äsecrera iyeteta ireclota ne päpäname. Cane Acejiyame ne peei täápume ewejanenine.

² Cane teeme mule poto cidi me weebibine umle jiwenininine egä teeme toraca singi pisi nyene miiji kaakesea Acejiyame täápume wawename, yepä teepi toraca umle lica gemi lipu gyene Acejiyame me biname me äbitame.

³ Teepi toraca gaabe ne opo lica yaawatnusi Acejiyame te lipu biname bine teeme täápume conocäco me jaawenemuge. Teepi singi gemi teemämu gaabe wawename cuta singi lica Acejiyame te teebibine teeme täápume conocäco wawename teeme gaabe ca.

⁴ Yoo, Keriso te cotre wawena mule ne ngälu me ituge acita biname cina peei ca conocäco me äbitame, ai ingle naace popi iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, siige teepi conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je.

Äsecrera Gaabe Pisi Nyene Iyeta Biname bime täápume

⁵ Siige, Moose te mene itu soogäremuji cotre wawena mule ca Acejiyame me opo gaabe je conocäco me äbitame apu egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiićenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco peei ne wawena.

⁶ Yepä, nuuja mene pisi nyene ätrunga ca conocäco äbitame apu egä: “Biname te äblicäco otni cabucewe me Keriso ne äiname,

⁷ piyepu biname te äblicäco otni piyemrage cupicu cabu me Keriso ne puma cita ca acaname.”

⁸ Yoo siige, teeme nuuja ingle lica gyene pepu wawename, ingle Keriso itu tänuuji biname bine ätityerame piyepu cuta itu arpinantuji budre cabu ca. Biname lui cina cime mene Keriso poto cidi me jäätrungusi, teepi peei ca Acejiyame täapume conocäco läbitininusi. Moose te jiiucuji egä, “Acejiyame me mene cudecewe lica gyene, yepä weeme ngenecu bora piyepu weeme tage cabu pisi nyene.”

⁹ Peei name pi weene liba tage ca jiicemuye egä, “Yeesu lui cäme Yageyame,” piyepu ngenecu cama jäätrunguye egä, “Acejiyame te Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji,” weene piba äsecräreji gemi iyeteta ireclota päpäname.

¹⁰ Ingle naace gyene mine liba ngenecu cama jäätrungusi, mine Acejiyame täapume conocäco läbitininusi, cuta liba tage ca peei ätrunga poto cidi me jiicemusi, mine äsecrära gaabe ne jääpänusi.

¹¹ Yoo, Oogäräneji Mene te jiičenige Keriso poto cidi me egä, “Lui cina teebine jäätrungusi, teepi lica ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänusi.”

¹² Peei mene lui iyeta biname bime tääpu myene, ingle naace gyene gaabe mara lica gyene Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume. Keriso lui yepä Yageyame gyene iyeta ätrunga biname bime täapume. Tabe babo miiji jaawenemuge iyeta lui cina teebine yaawewanusi.

¹³ Oogäräneji Mene cuta jiičenige egä, “Iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawewanusi, tabe teebibine niija cabu ca cire yääsecräremepi.”

¹⁴ Yepä, biname cina teebine lipulipu yaawewanusi, liba teeme ätrunga lica? Piiyepu teepi lipulipu jäätrungusi, liba peei mene lica ituge ätecija? Cuta piyepu teepi lipulipu yäätəcijemuge, teebibine liba mene lica ituge jaji?

¹⁵ Piiyepu biname cina peei mene teebibine lipulipu jaajemusi, teepi liba lica ätyepäneji gemi? Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Babo miijirage gyene teeme otni lui cina Miiji Mene yaacanusi.”

¹⁶ Yepä, lica iyeta biname cina peei Miiji Mene ne yaacatusi. Sasa mename biname Isaya te jiiucuji egä, “Yageyame, laati te cime mene jäätrungepesi?”

¹⁷ Yoo, biname cina niinäce mene yäätəcijemuge, piba jäätrungusi, piyepu biname cina miiji Keriso poto cidi me mene jajanena nuuja biname cina ätecijame.

¹⁸ Yoo, Israela biname bime poto cidi me, cane singi gäne jajime egä teepi peei mene itu itəcijemuji. Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä, “Mename biname cina ituge otni iyeta poto ta.

Pui Miiji Mene itu waatnetnäjeji iyeta gawecewe cabu teepi luma icra-juji.”

¹⁹ Cuta piyepu Israela biname bime padare puga ge cängena umle äbitame. Niinäce Moose te Acejiyame me mene Israela biname bine jejemuji egä,

“Cane gawe maramara biname bine miiji cire jaawenemepene, weene piba ngenecu bora claabe me cire äbitipeye teeme miiji poto cidi me,

biname lui bine weene yaainemuye ‘umle cäco biname’ ca.”

²⁰ Cuta Isaya Acejiyame me mene nuuja gawe biname bime umle poto cidi me wälu cäco jiicemuji egä,

“Biname cina cebine ituge päpäna, lui cina lica närngenusi.

Cane teeme bau me itu laboclomtepene, lui cina cäme täapume lica nätemlusi.”

²¹ Yepä, Israela biname bime poto cidi me tabe jiicemuji egä,

“Iyeta bimu cane ime uutanujine ngälu mämle teebibine căme bau awec-name,
yepä teepi ätecija căco piiyepu ägyiägyi biname gemi.”

11

Acejiyame Israela Biname bine Owecu Jaawenemuge

¹ Cane weebibine itemlininine egä Acejiyame nää teeme Israela biname bine ituge jägyi? Eewe, licarage! Cane age sāne yepä Israela biname, Abrahamo me kaakesaare gāne, Benjaminina me ingle cabu ca.

² Yoo, Acejiyame lui bine niinäce jejäcremuji, teebibine lica iyebhengemuji. Weene umle gemi Oogäräneji Mene Eliya poto cidi me, tabe Israela biname bine lipu jeitnäjemuji, Acejiyame ne jejuji egä,

³ “Yageyame, teepi määme mename biname bine ituge agleca piiyepu määme iiwäreja dade bine ituge iiglicneja. Cane taatu ätrunga cama gāne, piiyepu teepi singi cuta cebine aglime.”

⁴ Agesa Acejiyame me daremu mene: “Eewe, maane taatu lica gāte. Căme seben tausen biname piti nemi, lui cina kokorari lica ituge äpedna pui uuje ngii Baala tääpume teebine awejename.”

⁵ Page cuta pepu gyene: mine nesae pana biname piti nemi Acejiyame lui bine ituge jäjäcra teeme owecu name pi.

⁶ Tabe biname bine jääjäcremuge owecu name pi, lica pui biname bime miiji mule name pi. Yoo, Acejiyame liba yepä biname ne jaajuge miiji mule name pi, peei jaji lui daremu pana birige miiji mule tääpume, yepä pepu lica gyene. Acejiyame biname bine jääjäcremuge toraca owecu name pi.

⁷ Yoo, Israela biname cina lica jääpānusi teepi ngena tääpume jäärngusi, yepä pui nesae pana biname Acejiyame lui bine jejäcremuji, teepi jääpānusi. Nuuja Israela biname cina ätecija căco läbitininusi.

⁸ Peei ätecija căco mule poto cidi me Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Acejiyame teebibine ngene atwanena dumä itu jebenemuji.

Teepi irecu ca lica pāpāna,
tablame ca lica ätecija Keriso poto cidi me, ngälu page.”

⁹ Cuta peei poto cidi me Daawida te jicuji Oogäräneji Mene cabu nuuja poto ca egä,

“Teepi dade cabu adnatäreji gemi deedei tääpume.

Teepi ngene pa jwaatwananipesi egä, ‘Poode pisi nyene Acejiyame cama,

yepä teeme ätecija căco mule te teebibine pa joomlemepi.

Dici abrenuteji gyene.

Teepi pa yaatrametnemepesi, teeme mäpu daremu pa jääpānepesi.

¹⁰ Teepi irecu määsumāsu pa läbitipesi,
piba teepi äblicăco pāpānena.

Teepi äcupenapena otni teeme mäpu name pi.”

¹¹ Yoo, Israela biname cina teeme ätecija căco mule name pi yaatrametnemuge, yepä teeme atrametna iyeteta lica gyene. Israela biname bime mule name pi Acejiyame te nuuja gawe biname bine padare ecāremuji teeme biname me äbitame. Israela biname cina piba ire patre pa yaaglecemepesi nuuja gawe biname bine teeme miiji name pi, cuta teepi piba singi pui Miiji Mene ätecijame.

¹² Yoo, Israela biname bime niija mule name pi nuuja gawe biname cina babo miiji ne ituge pāpāna. Peei miiji cuta baborage cire läbitepi, iyeta pui jääcrāneji Israela biname liba ireclota biname bime tomi cabu cirege äbācna.

Olibi Uli cabu ca Mine Acejiyame me Mule Opo Yaawatnusi

¹³ Yoo, weene gawe maramara biname, ai mene lui weeme täápume. Cane lui Acejiyame me ätyepäneji biname gäne weene gawe maramara biname bime bau me, cuta piyepu peei kaakesea căme täápume babo miijirage gyene.

¹⁴ Cane yaapicetnărune căme Israela biname bine ire patre agli me wawename pama poto cina Acejiyame me owecu mule cabu äbăcname iyeteta ireclota ne păpăname.

¹⁵ Acejiyame Israela biname bine liba ebmalemuji teeme ätecija căco mule name pi, tabe piba nuuja gawe biname bine teeme biname me jwenemuji. Yepă, Israela biname cina teeme ätecija căco mule ne liba cire yaabmalepesi, Acejiyame cuta teebibine cire yaawademepi. Teepi piba epu pana budre biname liiyepu lui cina täcnărepi ireclota me.

¹⁶ Calwacupi ire acita mule pisi nyene yepăyepă deedei waadename iyeta deedei aboclomăjame miiji täápume. Yoo, pepu pana Israela biname bime täápume cirege äbita. Abrahamo lui Acejiyame me ingle cabu ge, piyepu teeme kaakesaare Acejiyame me ingle biname cirege äbita. Yoo, Israela biname lui epu pana gemi uli liiyepu: teeme braju liba Acejiyame memi, teeme ciipe cuta teemi nemi.

¹⁷ Yoo, Olibi uli cabu ca mine Acejiyame me mule ne opo ewatnenisi. Biname te poto ciipe bine yaacnapemuge teeme ätemăneji olibi uli cabu ca, piba pui ciipe bime puupu cabu tuwăngle me glunu bora olibi uli me ciipe bine jăätăyemuge puma uutaname pui calwacupi uli cabu. Weene nuuja gawe biname lui epu pana peei glunu bora olibi uli me ciipe gemi. Page weene kokre piyepu miiji bine jăăpănemuye Israela biname cama, peei glunu bora olibi uli me ciipe teeme ngedo ne lipu yaacatusi ätemăneji uli me braju cabu ca.

¹⁸ Weene gone gawe me jaawenemuye Israela biname bine, lui bime puupu weene ituge waadena. Weeme nuuja ingle lica gyene weemămu awepyerăja. Weene ciipe pana gemi, lica braju pana. Weene weeme kokre yaacatuye braju cabu ca.

¹⁹ Pama weene apu ngene jotwananiniye egă, "Yoo, peei niinäce ciipe bine ituge acnapa cime täápume puupu wawename."

²⁰ Peci toraca gyene. Teepi acnapăneji ge, ingle naace popi teepi ätrunga căco gemi, egăcăro weene teeme puupu cabu inajaninuge, ingle naace popi weene Keriso ne jăătrunguye. Yepă, weene gone ngenecu pudupudu; weene ire căngena inajipi!

²¹ Acejiyame te lica Israela biname bime ätrunga căco mule ne ire taatu jaacituge, yepă teebibine ituge äyebłenga teeme puupu cabu ca, ngănu gyene teepi lui ätemăneji uli me ciipe pana gemi. Peci name pi tabe cuta lica weebibine papa ire taatu jicitininuge.

²² Weene miiji peei cabu ca abiberăja egă Acejiyame me owecu pisi nyene cuta piyepu teeme ablaweja. Tabe Israela biname bine kokre cama yaablawemuge lui cina ätecija căco gemi, yepă tabe weebibine owecu jwenininuge weene liba teebine jăătrunguye. Yepă, weeme ätrunga mule weene liba abmala, weene acnapăneji ciipe pana pagege äbita.

²³ Israela biname cina liba teeme ätecija căco mule ne yaabmalusi Yeesu ne ätrungame, Acejiyame piba teebibine teeme puupu cabu căări pa yaacrane-mepi weene cama. Teeme kokre pisi nyene peei ne wawename.

²⁴ Yoo, weene nuuja gawe biname lui glunu bora olibi uli ciipe pana gemi, biname te lui ciipe bine icnapemige, ewademige, puu opopo gyene, siige

teeme ätemäneji uli cabu erpecnemige. Yepä, Israela biname lui ätemäneji uli ciipe pana gemi. Acnapäneji ciipe seeji plowa gyene cääri arpetna pui yepä uli cabu.

Acejiyame te Iyeta Biname bine Owecu Jaawenemuge

²⁵ Cäme ätrunga binamewale, pisi nyene mene lui ne lica ituge awabudnita, yepä cane singi gäne weebibine umle waweneme naace täápume weene piba weemämu lica awepyeräjame. Agesa peei mene: Israela biname bime ätecija cäco mule lica gyene iyeteta, yepä peei mule me ngälu gaabe pisi nyene. Iyeta nuuja gawe biname Acejiyame lui bine ituge jājācra, teepi liba teeme bau cirege atyareca,

²⁶ piba iyeta jājācrañeji Israela biname cina cire latatrongäripesi Yeesu Keriso bau me. Acejiyame cuta teebibine cire yääsecräremepi iyeteta ireclota cabu me waadename. Teeme Oogäräneji Mene cuta pisi nyene peei poto cidi me egä,

“Äsecrera biname te cire tädepi Siiyona podo cabu ca Yerusalemä cewe je. Tabe Yakobu me kaakesaare bine cire yaatrongäremepi teeme niija mule cabu ca.

²⁷ Cane ai jajeji mene cire jaawenemepene teeme täápume, cane liba teeme niija mule bine cire yääyebhengäjemepene.”

²⁸ Yoo, page bucurage Israela biname lui cubuyame pana gemi Acejiyame me Miiji Mene poto cidi me, siige weene nuuja gawe biname cina babo miiji ne peei cabu ca ituge päpäna. Yepä, Acejiyame me owecu pisi nyene Israela biname bime täápume, ingle tabe teebibine ituge jājācra, cuta mene itu ecäranemuji teeme sasa kaakesaare bine egä, “Weeme kaakesaare cina cäme singi biname me cirege lenaja.”

²⁹ Yoo, Acejiyame me jājācra lui iyeteta gyene; tabe lica teeme miiji ne acwecnista, cuta lica teeme mene ne mara me wawena.

³⁰ Yoo, niinäce padare cabu weene nuuja gawe biname cina Acejiyame me singi lica jaawenuye, yepä page weene Acejiyame me owecu ne ituge päpäna, ingle Israela biname cina teeme mene lica itu jecatujisi.

³¹ Yoo, page teepi ätecija cäco gemi, ingle Acejiyame me owecu pisi nyene weene nuuja gawe biname bime bau, yepä teepi teeme niija mule ne cire yaabma-lepesi cuta Acejiyame me owecu weene cama cirege päpäna.

³² Ingle naace gyene Acejiyame iyeta biname bine joomlemuge niianiya mule cabu, naace täápume tabe teebibine iyeta owecu cama yäätityäremuge.

Mine Miiji Acejiyame ne Awepyeräja

³³ Acejiyame babo miijirage gyene biname bime täápume. Tabe babo ngene atwanena cama piyepu babo umle gyene. Nuuja biname te äblicäco gyene teeme ngene atwanena aboclomäja. Nuuja biname te äblicäco gyene ingle ne päpäna teeme mule poto cidi me.

³⁴ Oogäräneji Mene pisi nyene egä,

“Laasi nyene biname lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?

Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajanename?

³⁵ Laati te teebine nuuja gwidape ituge ceera, tabe lui täápume miiji daremu awecnistame?

Nuuja biname te äblicäco peei mule bine waweneca.”

³⁶ Yoo, iyeta gwidape cina seclenige teeme bau ca, iyeta gwidape cina teeme kokre cabu icrajinige, piyepu iyeta gwidape teeme awepyeräja täápume icrajinige. Mine miiji teebine yaawepyeräjesi ngälu cäco. Siige, pepu yaanajeje!

12

Mine Lipulipu Lenaja Acejiyame tääpume

¹ Yoo, căme binamewale, Acejiyame te babo owecu cama mibibine mara-mara ätityera nicärininuge, peei name pi cane weebibine jijenininine weeme ireclota teebine toraca ceerame. Weene liba ai ireclota cabu weeme tääpe piyepu weeme ngenecu teebine ceera teeme singi taatu wawenecame, Acejiyame piba ngenecu miiji gyene weeme tääpume. Peese nyene toraca gaabe teebine awepyeräjame.

² Ai gawecewe me mule bine gone jaawenemuye! Gawecewe biname bime singi weemämu gone yaawaduye! Yepä, weeme ngene atwanena Acejiyame ne yääcäruye tabe kirece me waweneme. Weene piba taatu miiji gemi teeme singi poto cidi me umle äbitame egä ngena mule gyene miiji, ngena gyene toraca teeme tääpume, piyepu ngena gyene conocăco.

³ Cane ai mene iyeta weebibine jijenininine, ingle naace gyene Acejiyame baborage owecu piyepu ätityera cebine ituge ceera. Gone ngene jwaatwananinuye egä weene baborage gemi, yepä weene miiji weemämu cängena atrana egä weeme Acejiyame miiji ätrunga liba babo gyene.

⁴ Yoo, biname me tääpe cabu maramara piicwa gemi. Pui piicwa mara-mara teeme cuta maramara kaakesea piti nemi.

⁵ Yoo, Keriso bau ätrunga biname teepi bucurage gemi, yepä mine iyeta lui epu pana gemi yepä biname me tääpe liyepu. Yeesu Keriso lui mope gyene, piyepu mine lui teeme tääpe me piicwa pana gemi.

⁶ Acejiyame mibibine kaakesea maramara ituge ceera, piyepu kokre peei kaakesea cängena waweneme. Epu pana maramara piicwa bime kaakesea lipu maramara gemi, mine cuta pepu gemi. Mine miiji mimerage kaakesea cängena wawena Acejiyame te lipu kokre nicärinininige. Nuuja me kaakesea lui Acejiyame me mene jajaneneme, tabe miiji iyeta teeme ätrunga ca cängena jaajanemuge.

⁷ Cuta nuuja me kaakesea lui ätrunga biname bine ätityeräjame, tabe miiji teebibine cängena yäätityäremuge. Nuuja me kaakesea lui biname bine abiberäjame, tabe miiji cängena yaabiberäjemuge teebibine.

⁸ Nuuja me kaakesea lui biname bine bäärmii agedname, tabe miiji bäärmii mene cuta cängena jaajanemuge. Nuuja me kaakesea lui teeme poto gwidape ceerame, tabe miiji camlecamle yääcäruge. Nuuja me kaakesea lui biname bine waadename, tabe miiji teebibine cängena yaawademuge gloose căco. Cuta nuuja me kaakesea lui owecu cama ätityerame biname bine lui cina ngenecu măpu cama gemi, tabe miiji gege ngene atwanena cama toraca yäätityäremuge.

Toraca Owecu Lipu Gyene

⁹ Sinăme owecu gone! Weene iyeta niia mule jäägyemuye, yepä miiji mule bine ewademeye ireclota tääpume.

¹⁰ Nanigane wăsi lipu singi gegi, weene pepu pana owecu jaawenemuye weeme ätrunga binamewale bine, piyepu nuuja ne opo gaabe me wata yaacituye.

¹¹ Weene durau gone, yepä kaakesea kokre cama jaawenemuye; iyeta weeme ngenecu piyepu seemo cama jaawenemuye Acejiyame tääpume.

¹² Weene gege ngenecu cama inajininuge, ingle weene umle gemi egä Acejiyame me babo miiji pisi nyene weeme tääpume. Măpu liba weeme bau me lăduge, weene miiji bojăcu cama awagriame Acejiyame me ätityera tääpume, piyepu iyeta padare Acejiyame ne yaawejanuye.

13 Weeme nuuja ätrunga biname cina liba gwidape singisingi yaacrajuge, weene teeme mäpu cabu teeme singi gwidape yääcäremuye, cuta piyepu gaabe cabu otnetneja biname bine ala taasoglecemuye teeme deedei piyepu ute puupu ceerame.

14 Nuuja biname liba weeme täápume conocono piyepu claabe, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji täápume, gone awejena teeme niiya daremu täápume.

15 Nuuja cina liba gege gemi, weene miiji cuta gege äbita ten cama. Nuuja cina liba ele yaangenetnemuge, weene miiji ele angenetna ten cama.

16 Weeme owecu te miiji yepä pana äbita iyeta biname bime täápume. Weene apu gone ngene jwaatwananinuye egä, "Cane baborage gäne poto biname cabu ca," yepä ajiri gone läbitininuye matikolä biname cama lenajame, piyepu durau gone weeme singi cäco kaakesea ne wawename. Cuta weene gone apu ngene jwaatwananinuye egä, "Cane taatu säne umle cama biname."

17 Nuuja biname te liba weebibine conocono jiwenininuge, weene gone daremu jaawenuye. Weene miiji mule taatu jaawenuye, piba biname cina äblicäco gemi weeme mule aitneja.

18 Gone nuuja biname ne claabe me wawena piyepu gone teeme claabe ne daremu wawena. Yoo, iyeta biname cama weene poode cama inajininuge.

19 Cäme ngenecurage binamewale, niiya mule daremu awecnista gone, yepä peei awecnista yaabmaluye Acejiyame bau me. Oogäräneji Mene pisi nyene egä, "Yageyame te jücenige: 'Niiya mule daremu lui cäme ime cabu sine; cane te cirege ceera.'"

20 Peei name pi weeme cubuyame te liba loolomecewe, weene teebine deedei yääcäryue. Tabe liba niiye täápume singi, weene teebine niiye yääcäryue nanime. Yoo, weeme miiji mule name pi tabe piba ajiri me läbituge.

21 Gone niiya ne padare ceera weebibine apremelame, pätä weene niiya cabu ca yuutrutuye miiji mule ca.

13

Weeme Mope Biname bime Mene Itecijinuge

1 Iyeta mope biname lui cina biname bine ire jaatwemusi, Acejiyame te teebibine pui kaakesea cabu yaacrajemuge, peei name pi mine miiji teeme kaakesea mene ätecijame. Yoo, iyeta kokre nuuja biname bine ire atwime lui Acejiyame bau ca gyene.

2 Laatibi teeme mope biname bime mene jäägyusi, teepi cuta Acejiyame me singi ne jäägyusi. Teepi teeme mäpu daremu pagege päpäna.

3 Miiji mule biname cina wälu lica gemi teeme ire atwi biname bime täápume, yepä conocono mule biname teepi wälu gemi. Weene liba singi lica ire atwi biname täápume wälu äbita, weene piba conocäco mule jaawenemuye. Teepi piba weebibine pa iwepyeräjipesi.

4 Acejiyame te ire atwi biname bine teeme kaakesea yääcäremuge weeme miiji täápume. Yepä, weene liba conocono jaawenemuye, weene miiji wälu, ingle naace gyene teeme kokre cuta pisi nyene biname bine mäpu cabu acraname. Teepi Acejiyame me kaakesea bägrä gemi niiya mule daremu ceerame.

5 Peei name pi weene pui biname bime cotre bine cängena jaawenemuye, piba teeme mäpu daremu ne lica jääpänuye. Cuta nuuja ingle pisi nyene cotre bine wawenecame: Weene ngene ca yaagluye egä peei mule lui toraca gyene.

⁶ Peei neeneni ingle name pi weene cuta weeme täks rarekaake yaacrane-muye. Peei täks rarekaake cabu ca weeme ire atwi biname cina teeme kaake-sea daremu jääpänusi. Piba teepi teeme kaakesea cängena jaawenemusi, Acejiyame lui ire atwi kaakesea ne teebibine ituge ceera.

⁷ Yoo, lui cotre piti nemi rarekaake uutecrena poto cidi me, weene peei cotre bine jaawenemuye, rarekaake yääcäremuye. Cuta opo gaabe yaacrane-muye weeme ire atwi biname bine piyepu matimati ätityera teebibine yääcäremuye.

Biname cina Miiji Owecu cama Lenaja

⁸ Weene yaawecnemuye gwidape bine piyepu rarekaake bine teeme padare cabu, päta weene äblicäco singi me ibi awecnista, peei name pi iyeta padare weene miiji weemeweme singi läbitaninago. Yoo, lui biname te teeme nuuja biname täapume singi läbitanuge, pui mule cabu tabe Acejiyame me cotre mene birige wawena.

⁹ Acejiyame me cotre mene lui apu egä: “Sargi mule gone jaawenuye; gone nuuja biname ne budre me yaagluye; gone gwidape ero ca yaawaduye; piyepu gone gwidape täapume singisingi läbitininuye,” cuta pepu pana cotre iyeta, teepi yepä babo cotre ngalebora gemi. Agesa pui babo cotre: “Maane miiji nuuja biname bime täapume epu singi äbitena, maane lipu mäame täapume singi läbitanute.”

¹⁰ Apu gyene, ingle biname te liba nuuja biname bime täapume singi läbitanuge, tabe teebibine lica nuuja niija jaawenemuge. Yoo, peei name pi liba biname te biname täapume singi läbituge, tabe iyeta cotre bine cuta jaawenemuge.

¹¹ Yoo, mine miiji cängena lenaja, ingle mine umle lica luma ngänu cerämu padare pisi nyene. Padare te itu tatyaramtumi weene ute pana lenaja cabu ca arpinerame, ingle mime äsecrera ai ireclota cabu ca iyeteta ireclota cabu me lui mametarage gyene pui padare cabu ca mine liba Yeesu ne niinäce jäätrungujisi.

¹² Yoo, ciije pana padare mameta gyene awala, Yeesu me acnenta padare te mameta gyene atyaramta. Miiji mine krokeciije pana mule ne yaabmalesi, apaclyera pana mule ne yaacatesi, lui cabu kokre aclajutame.

¹³ Mine miiji epu pana cängena lenaja, biname cina apaclyera cabu lipu yaacrajuge. Siige iyeta sice buduma mule; siige iyeta sargisargi mule, siige iyeta mene abaja cuta piyepu iyeta ämugetna.

¹⁴ Yoo siige, page mine Yageyame Yeesu Keriso me mule bine ewademeye, peei name pi weene niija singisingi ngene atwanena gone padare ceera.

14

Mime Ätrunga Binamewale Gone Äingeja

¹ Lui Ätrunga biname ngenecu onyaonya pana gemi, teebibine weeme ingle cabu yääbäcnuye, piyepu gone mene ca jäingäjinuye teeme singi mule poto cidi me.

² Poto ätrunga biname apu jiičenisi egä, “Iyeta maramara cibi deedei miiji mime täapume ärwäjame, ingle iyeta deedei iyeta cibi lui Acejiyame bau ca gemi.” Nuuja poto ätrunga biname apu ngene jotwananinisi egä, “Poto cibi aletna puupu cabu ca lui uuje bine iiwäräjeji gemi, peei name pi cine singi lica gemi cibi mäju ärngäjame, yepä calwacupi deedei taatu ärwäja.”

³ Yoo, ätrunga biname lui cina umle gemi cibi cama deedei ärwäja, teepi miiji lica nuuja ätrunga biname ne aina egä, “Tabe onyaonya ngenecu

biname gyene.” Cuta piyepu lui cina umle cäco cibi cama deedei äbita, teepi miiji lica teeme nuuja poto biname bine, lui cibi umle gemi, aitneja egä, “Conocono mule biname gemi.” Teepi miiji lica nuuja biname ne pepu aitneja, ingle naace gyene pui lui Acejiyame me biname gyene.

⁴ Yoo, biname te äblicäco nuuja biname me kaakesea bägrä ne ablaweja. Peei lui teeme yageyame me kaakesea gyene. Tabe te teebine jaatranuge egä miiji gyene coo niija gyene. Yoo, yepä pana gyene: mine miiji lica nuuja biname poto cidi me aitneja egä, “Taba conocono biname gyene,” ai ingle naace gyene teeme yageyame lui Acejiyame sine. Teebine Acejiyame bau ebmalepeye! Tabe te teebine umle pa jaawenepi teeme mule liba conocono gyene. Taba ätrunga cabu cängena pa jaaclajutepi, ingle Acejiyame te miiji gyene teebine toraca gaabe awabame.

⁵ Yoo, yepä ätrunga biname te singi poto bimu bine mara me wawename teeme mule ca Acejiyame täapume, yepä nuuja ätrunga biname te singi lica gyene pepu mule wawenecame, ingle tabe apu ngene jwaatwananuge egä nuuja bimu te mara lica gyene Acejiyame täapume. Yoo bimu maramara poto cidi me, iyeta biname cina miiji cängena ngene atwanena, piba ngene ca agli lui mule miiji gyene teeme täapume.

⁶ Lui ätrunga biname cina singi gemi poto bimu mara me wawename, teepi pepu jaawenemusi Acejiyame ne awepyeräjame, piyepu lui ätrunga biname cina umle gemi cibi cama deedei äbitame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi, liba teebine eso yäacärusi teeme deedei täapume. Yoo, lui ätrunga biname cina umle cäco gemi poto cibi ärngäja, ingle teepi singi lica peei cabu ca uuje ne awepyeräjame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi teeme mule ca, ingle naace popi teepi teebine cuta eso yäacärusi teeme deedei täapume.

⁷⁻⁸ Mine lui ätrunga biname gemi, iyeta mime ireclota cabu cuta piyepu mime budre padare cabu mine miiji Acejiyame taatu ne awepyeräjame piyepu teeme singi wawename, lica mime singi. Mine lipu ireclota cabu ninajininige, peei ireclota lui Acejiyame täapume, cuta piyepu mine liba budre jääpänusi, peei budre lui teeme täapume, peei name pi ireclota cabu coo budre cabu mine Yageyame täapu memi.

⁹ Keriso budre itu äbituji piyepu budre cabu ca arpinantuji Yageyame me äbitame iyeta teeme ätrunga binamewale täapume. Mine iyeta teeme ime cabu temi: lui cina ireclota cama page, cuta piyepu teepi lui cina budre ituge äbita.

¹⁰ Yoo, peei name pi weene ngeno memi singi weeme ätrunga binamewale bine aitneja? Cuta weene ngeno memi singi teebibine jajime egä, “Weene camu gemi cime pana babo umle cama äbitame?” Pepu iicana lui weeme kaakesea lica gyene. Mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je tabe te mibibine atraname.

¹¹ Yageyame te Oogäräneji Mene cabu jüicenige egä,
“Ai ingle naace gyene cane toraca ireclota cama gäne, cäme mene cuta toraca gyene egä:

Iyeta biname kokorare ca cire yäapednemepesi cäme opo gaabe je.

Iyeta biname cuta cire jüicemepesi egä, ‘Peese nyene Acejiyame!’ ”

¹² Yoo siige, mine yepäyepä mime ireclota cirege aitneja Acejiyame täapume.

Mime Poto Binamewale bime Ätrunga Gone Sabe Wawena

¹³ Yoo, peei name pi mine gone mimemime aitneja. Mine pätä kirece ngene atwanena pa yaacatesi egä, “Mine gone epu mule wawena lui te nuuja ätrunga biname ne jaawenuge atramame coo niija mule wawename.”

¹⁴ Yoo, Yageyame Yeesu cabu ca cane toraca umle gäne egä nuuja deedei coo cibi gwidape lica gyene cude, yepä biname te liba gwidape poto cidi me ngene jwaatwa-nanuge egä, “Ai lui cude gyene,” siige piba teeme täápume cude me läbituge.

¹⁵ Weene liba weeme poto binamewale bine weeme cibi ärngäja ca ngenecu mäpu me jaawenemuye, weene piba owecu lica gemi teeme täápume. Keriso cuta peei biname bime täápume budre ituge äbita; gone teeme Yeesu bau ätrunga ne sabe wawena weeme deedei äbita mule ca.

¹⁶ Ngänu gyene weene umle egä weeme mule conocäco gyene, yepä weene gone mara mule biname bime sobe cabu peei ne wawena! Teepi piba weebibine lica birige aitneja weeme mule täápume.

¹⁷ Yoo, Acejiyame me waadena lui lica ärwäja piyepu änäja cotre poto cidi me, inge peei lui matimati gwidape gemi. Yepä, teeme waadena lui conocäco mule potö cidi me, piyepu poode nuuja biname cama, piyepu ngenecu gege poto cidi me. Aceji Seemo te mibibine nitityärinuge ai bine wawenecame.

¹⁸ Weene liba Keriso täápume pepu inajininuge, piba Acejiyame ngenecu miiji gyene weeme täápume, piyepu biname cina ngenecu miiji gemi.

¹⁹ Yoo, peei name pi mine miiji apicetnera peei mule taatu wawenecame lui cina mibibine poode cabu me niwadininusi piyepu lui cina mimemime kokre me niwenininusi.

²⁰ Yoo, Acejiyame me kaakesea nuuja ätrunga biname cabu gone sabe jaawenemuye weeme cibi ärngäja mule ca. Iyeta deedei piyepu cibi miiji gemi ärwäjame, yepä conocono gyene cibi coo deedei äbita, liba peei mule te nuuja biname ne jaawenuge niya mule wawenecame.

²¹ Miiji mule agha: Gone cibi ärngäja coo waina niye änäja, coo nuuja gwidape ne wawena, liba peei te weeme ätrunga biname ne atrama me jaawenusi.

²² Yoo, miiji gyene liba Acejiyame taatu umle gyene weeme ätrunga peei mule poto cidi me. Yoo, biname te liba apu ngene jwaatwananuge egä, “Cane lui mule ne jewenenine, peei miiji gyene cäme täápume,” piyepu tabe liba lica niya lasicnantuge peei poto cidi me, tabe piba miiji taatu yaanajuge.

²³ Yepä, tabe liba neeneni ngene atwanena cama jicuge egä, “Baa, cane yäärwäjene, coo lica?” tabe piba conocono mule ne jaawenuge liba yäärwäjuge, inge tabe ätrunga cabu ca lica jaawenuge. Yoo, iyeta mule lui lica ätrunga cabu ca wawenäneji, peei lui conocono mule gemi.

15

Mine Miiji Cängena Ngene Atwanena cuta Nuuja Biname bime täápume; Lica Mime Taatu

¹ Mine lui bime ätrunga kokre gyene Yeesu cabu, mine miiji cängena gigri lenaja ngenecu onyaonya biname cama, teepi liba ngenecu maramara läbitininusi Acejiyame me singi mule poto cidi me. Mine gone mime miiji taatu täápume lenaja,

² yepä mine miiji mime nuuja binamewale poto cidi me cuta ngene atwanena teeme miiji täápume teeme ätrunga ne kokre ceerame.

³ Keriso cuta piyepu, tabe teeme miiji täápume lica enajuji, päta Oogäräneji Mene te jicenige egä, “Biname lui cina niya mene jicemusi mäame poto cidi me, teeme peei niya mule te cuta cebine niya nawenuge.”

⁴ Yoo, iyeta Acejiyame me Oogäräneji Mene lui mime ätityera täápume. Peei te mibibine nibiberäjininige kokre ngene atwanena cama lenajame piyepu cängena awagriyame Acejiyame me ätityera padare ne.

⁵ Mime kokre piiyepu mime ätityera tädenige Acejiyame cabu ca. Cane Acejiyame ne ewejanenine tabe weebibine yepä ngene atwanena ceerame Yeesu Keriso me ngene atwanena liiyepu,

⁶ naace täápume weeme yepä ngene atwanena cama piiyepu yepä mene ca Acejiyame ne awepyeräjame, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piiyepu teeme Acejiyame.

Acejiyame me Miiji Mene Lui Iyeta Gawe Maramara Biname bime täápume

⁷ Yoo, peei name pi weeme ätrunga binamewale bine toraca biname me jaawenemuye owecu cama, epu pana Keriso weebibine lipu teeme biname me ituge wawena. Nuuja biname cina peei mule ne liba pa jääpänepesi, teepi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi.

⁸ Yoo, Yeesu Keriso täduji Israela biname bine ätityerame biname bine awabame egä Acejiyame teeme mene toraca me jaawenuge, tabe lui mene itu jejemuji Israela biname bime kaakesaare bine egä tabe teeme ätityera biname ne pa täätyepepi.

⁹ Tabe cuta piiyepu täduji nuuja gawe biname bine ätityerame teepi piba Acejiyame ne awepyeräjame teeme owecu täápume. Pisi nyene Oogäräneji Mene cabu Daawida te lui mene Acejiyame ne jejuji egä,

“Cane meebine eso nääcärenine nuuja gawe biname cama teeme sobe cabu. Cane mäáme ngii uupera ca naawepäntenine.”

¹⁰ Oogäräneji Mene te nuuja poto cabu jüicenige egä,

“Gawe maramara biname, weene babo gege äbitineye Acejiyame me jääcäräneji biname cama.”

¹¹ Cuta nuuja mene te egä,

“Gawe maramara biname, weene iyeta Acejiyame ne ewepyeräjeye.

Yoo, iyeta ai gawecewe biname, weene teebine eso ecäreye!”

¹² Cuta Isaya nuuja Oogäräneji Mene cabu jüicuju egä,

“Ingwe ca yepä biname cire tädepi Yese* me ingle cabu ca.

Acejiyame teebine cire yaacitepi nuuja gawe biname bine waadename. Teepi ätrunga cire yaacitepesi teeme cabu.”

¹³ Yoo siige, Acejiyame lui cabu mine ngene atwanena bine yaacranemusi, cane teebine ewejanenine tabe weebibine baborage gege piiyepu poode ceerame weene liba teebine jitrungeniye, weene piba baborage ätrunga cama jewagrieniye teeme ätityera täápume. Aceji Seemo teeme kokre ca pepu ngene atwanena pa icäripi.

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Ai Leta Ngena Tääpu Myene

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, cane cäme ca umle gäne egä weene miiji mule biname gemi, piiyepu weene umle cama gemi lui mule bine wawenecame, cuta piiyepu weene miiji gemi nuuja biname bine bääarmi mene jajanename.

¹⁵ Yepä, cane weeme bau conocäcorage yoogärenine weene poto gwidape bine ngene apecna-me. Cane conocäco jijananininine weebibine, ingle naace gyene Acejiyame te cebine ai miijirage kaakesaare itu näcäruji

¹⁶ Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me äbitame gawe maramara biname bine ätityerame. Cane epu pana gäne Acejiyame me liiwäreja biname liiyepu. Cane teeme Miiji Mene gawe maramara biname bine jaajananemune teepi te owecu gwidape pana äbitame Acejiyame täápume, lui poto cidi me tabe ngenecu miiji me pa läbitepi, Aceji Seemo liba teebibine teeme täápume mara me jaawenemuge.

* 15:12: Yese: Yese lui Daawida me babe ge, piiyepu Daawida lui Yeesu me kaakesaare ge.

17 Yoo, cane gege gäne, ingle cane baborage kaakesea Acejiyame täapume ituge wawena Keriso Yeosu cama.

18 Cane weebibine jijenininine egä lica căme kokre name pi căme kaakesea baborage gyene, yepä Keriso babo kokre cebine itu näcärepi gawe maramara biname bine waadename teepi Acejiyame täapume ätrungame teeme gaabe cabu otnime. Peei te itu läbitepi căme mene piyepu căme kaakesea cabu ca,

19 kokre owowä piyepu ciitaca mule cabu ca, piyepu Aceji Seemo me kokre cabu ca. Yoo, Yerusalema cewe cabu ca ngälu Iluriku gawe ne oomlaname, cane iyeta pui gawe cabu itu totnäjumene biname bine iyeta poto ta jajanename Miiji Mene Keriso poto cidi me.

20 Niinäce cabu ca căme singi puga ge Miiji Mene jajanename cewe maramara biname bine, lui cina lica ituge ätecija Keriso poto cidi me. Căme singi lui pui maramara cewe cabu puma kaakesea agedname, cuta lica otni nuuja biname te luma Acejiyame me mene itu jaajananemepi.

21 Oogäräneji Mene te ai poto cidi me jicenige egä,
 “Lui biname bime bau lica ituge jajanena teeme poto cidi me,
 teepi Miiji Mene ca pa jääpänepesi teebine,
 piyepu lui biname cina lica ituge ätecija,
 teepi umle pa läbitipesi.”

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Teeme Singi Teebibine Ädärame

22 Yoo, bucurage padare cane liba singi ge otni weeme bau me, căme nuuja cewe cabu kaakesea name pi, cane pui padare äblicăco weeme bau me otni.

23 Yepä, ai padare peei maramara cewe cabu lui kaakesea ne cane bepirine. Yoo, bucurage kămäge cama căme singi puga ge weebibine ädärame,

24 cuta piyepu ai padare cabu cane otni mäne. Cane Spaniya gawe cabu me ädenine. Cane singi gäne weebibine gaabe je päpäname, piyepu weeme bau ca ätityera päpäname căme otni täapume piyeme. Yepä, niinäce cane singi gäne matikolä miijirage padare cuta weene cama lenajame.

25 Yepä căro, cane niinäce ädenine Yerusalema me Acejiyame me biname bine puma ätityerame,

26 ingle naace gyene maramara ätrunga ingle Makedoniya piyepu Akaya gawe cabu teepi ngenecu gege cama mene itu jaatranepesi rarekaake otoname piyepu ätyepame owecumete biname bime bau me, lui piti nemi Yerusalema ätrunga biname bime ingle cabu.

27 Teepi teeme singi cabu peei ne itu jaatranepesi, piyepu teepi miiji pepu wawename, ingle Israela biname cabu ca nuuja gawe biname cina ituge päpäna Acejiyame me miiji teeme semo bime täapume. Teepi peei name pi miiji cuta Israela biname bine ätityerame miijimiji gwidape ca teeme täape täapume.

28 Yoo, cane liba peei kaakesea ne pa yaapirepene piyepu iyeta ootona rarekaake cängena teebibine pa yäcäremepene, cane piba pä labyemärepene Spaniya gawe me otnime piyepu weebibine gaabe cabu ädärame.

29 Piyepu cane umle gäne egä cane liba pa tädepene, cane weeme bau me pa tatyaramtepene iyeta Keriso me miiji cama.

30 Căme binamewale, mime Yageyame Yeosu Keriso name pi piyepu mime singi name pi, Aceji Seemo te lui mibibine itu näcäripi, cane weebibine jijenininine Acejiyame ne cane cama awejename căme miiji täapume.

31 Teebine ewejaneyeye egä pui Israela biname Yuudea gawe cabu lui cina lica Yeosu Keriso täapume birige ätrunga, teepi lica cebine niiya me wawena. Acejiyame ne cuta ewejaneyeye egä teeme biname Yerusalema cewe cabu

je, teepi ngenecu miiji cama pa yaawadepesi kui rarekaake bine lui cime ätityera gyene teeme täápume.

³² Acejiyame liba singi gyene, cane piba babo gege cama pa tädepene weeme bau me mime ngenecu apretnemalame.

³³ Yoo, Acejiyame lui te mibibine ngenecu poode nicärininuge, cane teebine ewejanenine iyeta weeme gome lenajame. Pepu pa läbitege.

16

Paulo Sebore Jewenemige Poto Rooma Ätrunga Biname bine

¹ Mime yepä ätrunga biname ngii Poebe tabe pa twaaclepi Rooma me. Tabe miijirage magebi gwene, lui te cängenarage kaakesea jaawenemuge Kenekrea ätrunga ingle cabu je.

² Weene teebine sebore jowenepeye, piba cängena tocanepeye weeme ätrunga ingle cabu me. Mine Acejiyame me binamewale miiji mime yepä ne pepu ire jaatwusi. Teeme singi gwidape täápume weene utityäreye, ingle tabe bucurage biname bine ituge ätityera, cebine piiyepu.

³ Sebore Akwila piiyepu teeme coga Prisila täápume. Teepi cane cama gigri kaakesea jaawenäsi Yeesu Keriso täápume.

⁴ Teepi mameta budre jääpänäsi cebine ätityera name pi. Cane singi teebibine baborage eso ceerame, lica cane taatu, yepä ätrunga biname iyeta gawe maramara biname bime ingle cabu teepi cuta piiyepu.

⁵ Cuta sebore kui ätrunga ingle biname bime täápume, lui cina teeme mete cabu labasecretnininusi irecu ätumutame.

Sebore cäme singi biname Epaenetus täápume. Tabe niinäce biname gyene Asiya Probins cabu lui te Keriso ne itu jitrunguji.

⁶ Sebore cuta Mariya täápume, tabe lui baborage kaakesea ituge wawena weeme täápume.

⁷ Sebore cuta Andronikus naabi Juniya täápume. Teepi cäme Israela biname gegi, lui cina krokeciye mete cabu cane cama itu aanajuji mime ätrunga mule name pi. Teepi baborage ätyepäneji biname gegi, lui cina ätrunga biname me ituge äbita cäme niinäce gaabe me.

⁸ Sebore Ampliyatus täápume. Tabe cäme singirage biname gyene mime Yageyame täápume.

⁹ Sebore Urbanus täápume, tabe lui mine cama kaakesea biname gyene Keriso täápume. Piiyepu sebore cäme ngenecurage biname Stakus täápume.

¹⁰ Sebore Apeles täápume, lui te Keriso ne ätrunga me apicetnera cabu ca tasatuji kokre cama. Sebore iyeta biname täápume lui cina Aristobulus me mete cabu yaacrajuge.

¹¹ Sebore Herodiyo täápume. Tabe cuta cäme Israela biname gyene. Cuta sebore ätrunga biname bime täápume lui cina Narkisus me mete cabu yaacrajuge.

¹² Sebore Trupaena naabi Truposa bime täápume. Ai neeneni magebi cina mime Yageyame me kaakesea cängena jaawenäsi. Cuta sebore cäme ngenecurage biname Perisis täápume. Tabe miijirage magebi gwene, lui baborage kaakesea ituge wawena mime Yageyame täápume.

¹³ Sebore Rupus täápume. Tabe mime Yageyame me babo miijirage kaake-seayame gyene. Cuta sebore teeme mage täápume, lui te cäme mage pana cebine itu ire natwepi.

¹⁴ Sebore Asunkritus, Plego, Hermes, Patrobas, piiyepu Hermas täápume, piiyepu iyeta ätrunga biname lui teeme ingle cabu temi.

15 Sebore Pilologus naabi Juliya; Nereus piyepu teeme ngule; cuta Olimpas piyepu iyeta Acejiyame me biname lui teeme ätrunga ingle cabu temi.

16 Weene weemeweme ajecletnäjineye gege cama. Keriso me biname cina iyeta maramara ätrunga ingle cabu ca, teepi weeme täápume sebore mene ne jityepenisi.

Paulo Leta ne Umle Mene ca Ermuji

17 Cäme binamewale, cane weebibine toraca jijenininine, cängena ire pui biname täápume lui cina biname bine maramara me jaawenemusi. Teepi biname bine mara walya gaabe yääcäremusi Acejiyame poto cidi me, siige poto biname bime ätrunga sabe jaawenemusi. Yepä, weebibine pepu lica ituge abiberäja; weene ten cama abasuta gone!

18 Biname lui cina pepu yaabiberäjemusi, teepi lica mime Yageyame Keriso täápume kaakesea jaawenemusi, yepä teeme kaakesea lui teeme singisingi mule täápume. Poto ngenecu onyaonya biname bine teepi yaangletnäjemusi teeme mitemite mene ca.

19 Yoo, iyeta biname cina cebine najanusu egä Miiji Mene te kokre cama yaanajuge weene Rooma ätrunga biname cama. Cane peei name pi mati gege lica gäne weeme poto cidi me. Cane singi gäne weene umle cama lenajame miiji mule poto cidi me, yepä umle cäco pana lenajame niiya mule täápume.

20 Piba Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, tabe Satani me kokre ne pa yaapremalepi teebine gawe me wawename weeme täápume. Mime Yageyame Yeesu me miiji te weene cama yaanajuge.

21 Timoti lui te cane cama kaakesea jaawenemuge, tabe jiićenige sebore weeme täápume. Cäme Israela binamewale Lukiyus, Yasona, piyepu Sosi-pata teepi cuta sebore jiweninini.

22 Yoo, cane säne Tertiyus cuta piyepu weebibine sebore jiweninine mime Yageyame me ngii cabu. Paulo lui mene jiićenige, cane te yoogärenine weeme täápume.

23 Gayus lui me mete cabu cime ätrunga ingle biname cina labasecretin-nago, tabe cuta sebore weebibine jiwenininige, cuta piyepu Eratus, lui te rarekaake ire jaatwemuge ai babo cewe täápume, cuta piyepu mime biname Kwartas, teepi weebibine sebore jiweninini. [

24 Mime Yageyame Yeesu Keriso me babo miiji te iyeta weene cama yaanajuge.]

Paulo te Acejiyame ne Ewepyeräjige

25 Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja. Teeme kokre pisi nyene mibibine ätityerame mine ätrunga cabu cängena lenajame. Teeme kokre tädenige pui Miiji Mene cabu ca, cane lui jiićemune Yeesu Keriso poto cidi me. Peei Miiji Mene te Acejiyame me singi ne jaawabudnituge, lui singi poto cidi me biname cina umle cäco yaacrajuge teeme niinäce kaakesaare cabu ca.

26 Yepä, ai padare cabu Acejiyame me singi awabudnitäneji gyene. Teeme mename biname cina teeme singi itu jiićemujisi Acejiyame me Oogäräneji Mene cabu. Acejiyame lui iyeteta gyene, tabe ätrunga biname bine ituge jaji teepi iyeta gawecewe biname bine jajanenane egä: Acejiyame singi iyeta biname bine waadenane. Tabe singi iyeta biname cina teeme mene acatame teebine ätrungame.

27 Yoo, Acejiyame taatu umle cama gyene iyeta gwidape poto cidi me. Jamyacu apaclyera lui teeme yene iyeteta Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca. Pepu pa yaanajuge!

Cane ngii Paulo, siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame lui ne teeme singi miji pi najuji ai kaakesea tääpume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Sostene, cine te yoogärenago

² Acejiyame me ätrunga ingle cabu me Korinito babo cewe ngalebora. Cine weebibine jiwablininago, lui bine ala ituge asogleca mara me äbitame Acejiyame tääpume, lui cina teemi nemi Yeesu Keriso cama yepä me äbita miji pi. Ai leta cuta iyeta biname bime bau me iyeta poto ta, lui cina yaawejanusi mime iyeta bime Yageyame Yeesu Keriso ne.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Yeesu Keriso me cabu ca Mibibine Miiji Niwenaneninige

⁴ Cane Acejiyame ne eso yääcäranune weeme tääpume, ingle tabe lipu owecu ituge äbita weeme tääpume Yeesu Keriso cabu ca.

⁵ Keriso cama yepä äbita miji pi weene kokre ituge äbita iyeta mule cabu, cuta piyepu iyeta iicema cabu piyepu iyeta umle cabu.

⁶ Keriso poto cidid me mene te weeme cabu braju itu jaawenepi epu kokre cama,

⁷ egä weene itu jääpänanemepeye iyeta miijimiji gwidape weeme seemo ireclota tääpume, weene liba jewagrieniye Yageyame Yeesu Keriso me acnenu ta ne.

⁸ Tabe te cuta weebibine kokre me cire jiwenipi ngälu ngälugaabe me, piba weeme cabu nuuja niya ne lica cirege päpäna teeme acnenu ta bimu cabu.

⁹ Acejiyame lui te weebibine tisoglicipi teeme Bägrä Yeesu Keriso, mime Yageyame cama yepä me äbitame, weene toraca ätrunga ecitepeye teeme cabu, egä tabe cirege wawena tabe ngena tääpume ituge jaji.

Korinito Ätrunga Biname cina Maramara Abelaninisi

¹⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu jijenininine weene yepä ngene atwana cama lenajame, piba weene mara me lica päbitipeye. Weene miiji gigri yepä ngene atwana cama lenaja.

¹¹ Kloe me ingle cabu ca poto biname cina cebine najepesi, egä weene, cäme ätrunga binamewale, jiceliniye peema, egä laasi nyene babo biname.

¹² Cane naace tääpume egä weeme yepä te jiičenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” nuuja te jiičenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” nuuja te egä, “Cane Peteru me biname gäne,” cuta nuuja te egä, “Cane Keriso me biname gäne.”

¹³ Yeesu me binamewale lui teeme tääpe gemi. Ingle teeme tääpe lui yepä gyene, peei name pi teepi äblicäco maramara äbita. Nää Paulo tage, lui te baarge uli cabu budre äbituji weeme tääpume? Nää, Paulo me ngii cabu weebibine niye ca ituge äciseja?

¹⁴ Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane te lica weebibine niye ca jicisäjäpene, yepä Krispo naabine taatu Gayus jääcisäjäpene.

¹⁵ Siige nuuja te äblicäco iicana, egä weebibine cäme abiberäja bägrä tääpume ituge niye ca äciseja.

16 Yoo, cane cuta Setepano teeme ingle biname cama niye ca jääcisäjemepene. Yepä cane ngene lica jotwenine, egä cane cuta potu bine ituge niye ca äciseja coo liiyepu.

17 Keriso cebine lica nätyepuji niye ca äcisejame, yepä tabe nätyepuji Miiji Mene jajanename. Cane ai gawecewe umle biname bime pana lica jicemimune, ingle cane singi lica gäne Keriso me budre me kokre te papa me äbitame.

Acejyame me Kokre piyepu Umle Lui Keriso Sine

18 Mene Keriso me budre potu cidi me baarge uli cabu papa gyene eei bime täápume, budre gaabe cabu lui cina yaacluge. Yepä mine lui cina ireclota gaabe cabu naclenige, mime täápume Acejiyame me kokre pisi nyene pui mene cabu.

19 Oogäräneji mene te jicenige apu egä,

“Cane ai gawecewe umle biname bime umle ne cire yiigarecepene; cuta laatibi bucurage mule potu cidi me labiberäjininusi, cane teeme peei abiberäja ne papa me cire jaawenepene.”

20 Siige ai gawecewe umle biname cina teepi ngena miiji gemi; piyepu laatibi labiberäjininusi bucurage mule potu cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi; piyepu laatibi cängena jaatranimusi ai gawecewe me gwidape potu cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi? Acejiyame te ituge aboclomta, egä ai gawecewe me umle lui buduma umle gyene.

21 Acejiyame teeme baborage umle ngalebora apu ngene jotwananuji, egä biname cina lica birige teemerage umle ca Acejiyame täápume umle äbita. Eewe, pätä tabe ngene jotwa-nanuji, egä cine lui Miiji Mene jaajanemusi, gawecewe muleyame biname cina lui mene ne buduma mene ca einenisi, laatibi jäätrungusi pui mene ne, teepi te ireclota ne jääpänusi.

22 Israela biname cina singi ciitaca mule bine päpänename, Griik biname cina umle ne jirngenisu,

23 yepä cine te Yeesu Keriso potu cidi me mene jejanenemisi, baarge uli cabu lui te budre äbituji. Israela biname cina ai mene ne jigyenisi piyepu Griik biname bime täápume papa gyene.

24 Yepä Acejiyame lui bine ala ituge asogleca teeme binamewale täápume, Israela biname coo potu biname, teepi Keriso ne jääpänusi ai mene cabu. Tabe sine Acejiyame me kokre piyepu umle.

25 Acejiyame lui mule ne jaawenuge, biname cina lui mule potu cidi me jicusi egä, “Buduma mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime umle ne. Piyepu Acejiyame me ngena mule potu cidi me jicusi egä, “Kokre cäco mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime kokre ne.

26 Cäme ätrunga binamewale, weene ngene jotwineye, weene lipu biname ge, Acejiyame te liba weebibine ala tisoglicipi. Weeme cabu nesae taatu ge, lui potu cidi me jicusi egä, “Umle biname, kokre cama biname, babo ngii biname.”

27 Acejiyame naace täápume eei bine jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime potu cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi papa gemi, ingle tabe singi ai gawecewe umle biname bine ajiri me wawename. Cuta eei bine naace täápume jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime potu cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi kokre cäco gemi, ingle tabe singi ai gawecewe kokreyame biname bine ajiri me wawename.

²⁸ Tabe eei biname bine jejäcristu, biname cina lui bine gawe me yaapremalemusi, jäägyemus, jüicusi, egä papa gemi, naace täapume eei bine iigarecame gawecewe muleyame cina lui bime täapume ngene jwaatwananinusi, egä teepi modamoda biname gemi.

²⁹ Tabe ai ne naace popi jewenuji, egä nuuja biname te äblicäco Acejiyame me opo gaabe je teemämu awepyeräja.

³⁰ Yepä weebibine Acejiyame te yepä me itu jiwenipi Keriso cama piyepu teebine jaawenepi mime umleyame me. Tabe te niwenipi mine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, siige mine mara me itu läbitipago Acejiyame täapume, piyepu mine kälyä gemi niya mule cabu ca.

³¹ Yoo siige, mine miiji wawena, Oogäräneji mene te lipu jüicenige egä, "Laati te singi awepyeräjame, tabe miiji eei mule bine awepyeräja, Yageyame te lui mule bine ituge wawena."

2

Cine Miiji Mene Keriso poto cidi me Jaajanemus, Baarge Uli cabu Lui ne Jibyecrujisi

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane liba lädepene weeme bau me jajanename, egä ngena gyene toraca Acejiyame poto cidi me, lui toraca te niinäce ämlitäneji ge biname bime bau ca, cane epu lica lädepene, egä cane baborage gäne iicema cabu piyepu umle cabu.

² Cäme ngene atwanena puga ge, egä cane nuuja gwidape poto cidi me lica iicema, yepä Yeesu Keriso poto cidi me piyepu teeme budre poto cidi me baarge uli cabu.

³ Yoo, cane liba weene cama puga ge, cane mage wälu ge, kokre cäco läbitemene, siige nalonecepi wälu miiji pi.

⁴ Piyepu cane liba mene jijananiipene, weebibine ibiberäjiipene, epu lica ai gawecewe umle biname cina lipu miijimiji tagepogogo ca jaajanemus piyepu yaabiberäjimusi. Yepä Acejiyame te jaawabudnitepi, egä cäme jajanena piyepu abiberäja lui toraca ge, ingle Aceji Seemo me kokre puga ge.

⁵ Pipu pi biname bime umle te lica jiwenipi weene Keriso cabu me ätrunga acitame, yepä Acejiyame me kokre te jiwenipi.

Acejiyame me Umle Lipu Gyene

⁶ Cane cuta umle mene jaajanemune eei biname bine, lui cina ätrunga cabu kokre gemi. Yepä pui umle lui mara gyene ai gawecewe me umle cabu ca; cuta mara gyene pui biname bime umle cabu ca, ai gawecewe ne lui cina ecanenisi, lui bime kokre gemi mameta apira.

⁷ Cane jaajanemune Acejiyame me umle poto cidi me, lui ge ämlitäneji, teeme ämlitäneji ngene atwanena poto cidi me, tabe lui ne ecituji agedna me niinäce gaabe ca naace täapume mine teeme apaclyera cabu me äbäcname.

⁸ Lui cina ai gawecewe ne ecanenisi, teepi umle lica ge Acejiyame me pui ngene atwana poto cidi me. Teepi liga umle cirege, teepi piba mime Yageyame, lui te jamyacu apaclyera cama, teebine baarge uli cabu lica cire jääbyecrejisi.

⁹ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jüicenige egä,

"Lui ne nuuja te lica ituge päpäna coo ätecija,

lui ne ngene atwana ca äblicäco oomlana,

peese nyene pui gwidape, Acejiyame lui ne ituge amaceträja biname bime täapume,

lui cina teeme täapume singi."

¹⁰ Yepä mime tääpume Acejiyame te ituge Aceji Seemo ca teeme pui ämlitäneji ngene atwana ne aboclomta. Aceji Seemo te iyeta gwidape bine jäärngemuge, cuta eei bine lui cina ämlitäneji gemi Acejiyame me sungaberage.

¹¹ Biname me seemo tabe taatu umle gyene pui biname me sungaberage. Pepu pana gyene, Acejiyame me Seemo tabe taatu umle gyene, Acejiyame lipu gyene.

¹² Mine ai gawecewe me seemo ne lica ituge acata, pätä mine pui Seemo ne ituge acata, Acejiyame te lui täätyepipi naace tääpume, mine piba umle iyeta Acejiyame ngena ituge ceera mibibine.

¹³ Peei name pi cine lica jiicemusi mene, biname bime umle cabu ca lui ituge abiberäjä, yepä cine jiicemusi Aceji Seemo te ngena nibiberäjininuge, cine liba yaaboclomäjimusi seemo ireclota gwidape bine pui biname bime bau me, laati bime cabu pisi nyene Aceji Seemo.

¹⁴ Yepä laati me cabu lica gyene Aceji Seemo, tabe äblicäco nuuja gwidape ne Acejiyame me Seemo bau ca acata. Pepu gwidape cina teeme tääpume opo lica lacininusi piyepu mäpurage yaanajuge, ingle Aceji Seemo lica gyene teeme cabu pui gwidape bine aboclomäjame.

¹⁵ Yepä laati me cabu pisi nyene Aceji Seemo, tabe ibibi gyene iyeta gwidape bine atraname, yepä teebine äblicäco nuuja te atrana.

¹⁶ Oogäräneji mene te jiicenige egä,

“Laasi nyene biname, lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?

Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajaneneme?”

Mine age tema biname, lui bime cabu pisi nyene Keriso me ngene atwanena.

3

Acejiyame me Kaakesea Biname

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane liba weene cama puga ge, cane äblicäco ge epu mene iicema, lipu mene jaajanenemusi pui biname bine, lui bime cabu Aceji Seemo pisi nyene. Cane miiji epu jijananiipene Aceji Seemo cäco biname bine liiyepu, epu ätrunga cabu bägrä bime pana biname bine liiyepu.

² Cane weebibine deedeirage lica ingäranipene, yepä ngame migi taatu icäranipene, ingle weeme iguwace kokre lica ge deedeirage tääpume. Cuta page piyepu weene deedeirage tääpume iguwace kokre lica gemi,

³ ingle weemerage singisingi cina camu jitruwetnäjenenemisi. Weeme cabu liba pisi nyene ämugetna mule, mene abaja mule, nää peei te lica jiwabininige, egä weeme singi cina weebibine jitruwetnäjenenemisi; weene epu inajininige ai gawecewe mule cabu lenajayame biname liiyepu.

⁴ Weeme yepä te lipu jiicenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” cuta nuuja te lipu jiicenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” egäsu peei te nata jiwabininige, egä weene ai gawecewe muleyame biname bime pana gemi?

⁵ Cije Apolo laasi nyene? Cuta Paulo laasi nyene? Cine Apolo cama Acejiyame me kaakesea bägrä gegi, lui cina weebibine itityeräjipago weene ätrungame. Cine yepäyepä cina cime kaakesea ne jenenenisi pui umle ca, Acejiyame lui nicärepi.

⁶ Cane te gije bine itu yäättemepene, Apolo te niye ca itu jaacnanga-nemepi, yepä Acejiyame te uutaname itu jaawenemepi.

⁷ Liteta biname papa gyene, acnanga biname papa gyene, yepä Acejiyame lui borage gyene, ingle tabe te gije bine uutaname jaawenimuge.

⁸ Liteta biname piyepu acnanga biname, teepi puu yepä kaakesea ne jenenenäsi, yepä Acejiyame teeme kaakesea ibi teeme yepäyepä bine daremu pa lääcäranepi.

⁹ Cine Apolo cama yepä kaakesea ne jewenenago Acejiyame täápume. Weene peete nemi teeme calwa-cupi.

Cuta weene peete nemi Acejiyame me mete.

¹⁰ Acejiyame lui umle näcärepä, cane pui umle ca miijirage raranga biname pana ingle ne jaacnepene, siige nuuja te pui ingle cabu erangenige. Yepä iyeta raranga biname bime cabu sine ireme, egä teepi lipu erange-nisi.

¹¹ Lui ingle ne uja ituge acni, pui ingle papa cabu äblicäco nuuja ne atecwenta. Pui ingle lui Yeesu Keriso sine.

¹² Siige ai ingle cabu yepäyepä biname cina miiji gemi raranga, teepi ngena gwidape ca rarangame singi: gol ca, silba ca, modamoda daremu kula ca, uli ca, tune ca, dage ca.

¹³ Atrana bimu cabu pajecu me cirege äbita, biname yepäyepä cina lipu mete ne ituge raranga. Pui bimu cabu iyeta peei maramara mete bine uliobo ca cirege apicetnära.

¹⁴ Lui biname me mete lica cire layepi, tabe daremu ne cire yaacatepi.

¹⁵ Yepä lui biname me mete te cire layepi, tabe daremu ne lica cire yaacatepi, yepä taberage te ireclota ne cire jääpänepi epu pana, biname te lipu uliobo wädräji cabu ca lasatuge.

¹⁶ Egäsu nata weene umle gemi, egä weene peete nemi Acejiyame me mete. Teeme Seemo te weeme cabu enajenige.

¹⁷ Laati te liba sabe jaawenuge Acejiyame me mete ne, Acejiyame cuta teebine sabe jaawenuge. Acejiyame me mete mara me awenäneji gyene teeme täápume, piyepu pui mete lui weene peete nemi.

¹⁸ Weene gone langletnäjininuye. Weeme nuuja te liba ngene jwaat-wananuge, egä tabe ai gawecewe umle biname bime pana umleyame gyene, tabe miiji niinäce pui umle ne abmalame, piba tabe toraca umle biname me äbita.

¹⁹ Ai gawecewe muleyame biname cina lui poto cidi me jiiicenisä, egä umle gyene, Acejiyame täápume pui lui buduma gyene. Oogäräneji mene te jiiicenige egä, “Acejiyame te umle biname bine teeme pui umle ca jääbrecimuge.”

²⁰ Cuta apu jiiicenige egä, “Acejiyame umle gyene, egä umle biname bime ngene atwänena lui papa gemi.”

²¹ Peei name pi weene gone apu iicana, egä weene Apolo me coo Paulo me biname gemi. Cine iyeta weeme tääpu memi,

²² cane Paulo, Apolo, Peteru, ai gawecewe, ireclota, budre, page ngena cina äbitininisi piyepu ingwe ca ngena cina cire läbitipesi, iyeta ai lui weeme tääpu memi,

²³ yepä weene lui Keriso memi piyepu Keriso lui Acejiyame myene.

4

Keriso me Ätyepäneji Biname

¹ Weene miiji cime poto cidi me apu ngene atwana, egä cine Keriso me kaakesea bägrä gemi, Acejiyame lui bine itu nijinuji mene jajanename teeme toraca mene piyepu mule poto cidi me, lui cina ämletnäreji gemi.

² Ai kaakesea ne cine miiji toraca ngenecu cama wawena.

³ Cane nuuja ngene atwana lica gäne, egä biname cina lipu cebine naranusi, coo weene lipu naranuye, cuta cane cämämu lica atraninine.

⁴ Cäme asicnenta miiji gyene, yepä cäro peei te lica nawabenige, egä cane toraca conocäco gäne. Acejiyame tabe taatu gyene, lui te cebine atrana.

⁵ Peei name pi weene gone nuuja ne atrana ngälu toraca atrana padare te cire tädepi. Atrana me padare ebä cirege, Yageyame te liba cire tacnepi. Tabe te cire yaawademepi apacyera cabu me gwidape bine, lui cina krokeci-iy-e cabu ämleträjeji gemi, piyepu tabe te cire jaawabudnittemepi biname bime ngene atwanena bine. Piba Acejiyame te biname bine yepäyepä cire yaawepyeräjemepi teeme mule ibi.

⁶ Cäme ätrunga binamewale, cane aga ngena bii jijinine cime poto cidi me Apolo cama, ai lui cuta weeme tääpu myene. Cime cabu ca weene abiberäjame, egä ai mene iicana ngeno myene egä, “Gone uutruta lui mene oogäräneji gemi!” Peei name pi weene gone lawepyeräjininuye, egä weene cime yepä ne yaacatuje, nuuja ne cuta yaabmaluye.

⁷ Määme nuuja conocäco lica gyene babo äbitame. Määme nuuja gwidape lica gyene, Acejiyame te lui lica ituge ceera. Peei name pi määme liba iyeta gwidape Acejiyame bau ca gemi, maane ngena name pi lawepyeräjute epu pana, egä maane te itu saawademepete?

⁸ Weeme nää iyeta seemo ireclota gwidape uja piti nemi, weene lui tääpume singi? Weene nää uja bewadimiye iyeta miijimiji mule seemo ireclota tääpume? Weene nää mope biname me bäbitininiye, ngänu gemi cine lica? Oo, weene mope biname me liga cire läbitininejiye, piba cine cuta yepä cirege weene cama mope biname me lenaja.

⁹ Cane apu ngene jotwaninine, egä Acejiyame te cine ätyepäneji biname bine ingwe gaabe me ituge acrana. Cine epu biname pana gemi, budre me lui bine ituge atrana, siige iyeta cina cime bau me ire sicrajinige, biname piyepu mename seemo cina.

¹⁰ Cine Keriso miji pi buduma gemi, weene ten cama yepä äbita miji pi umle cama gemi! Cine kokre cäco gemi, weene kokre gemi! Cibibine gawe me ire nitweninisi, weebibine opo gaabe me icranininisi.

¹¹ Cine camu loolomecewe piyepu niyemecewe gemi; cime cäbletääpe iyeta niiyarage gemi; cibibine nitemeläjininisi; cine mete cäco gemi, öt-ntnäjenininago yepä cewe cabu ca nuuja cewe me.

¹² Cine cimerage ime ca baborage kaakesea jewenanenisi cime lenaja tääpume. Biname cina liba cibibine niya mene nijinininusi, cine teebibine jaajemusi egä, “Acejiyame te weebibine miiji mule pa jiwenipi.” Cibibine liba sabe niwenininusi, cine nimityemutinuge.

¹³ Liba niya mene nijinininusi, cine owelaamelame mene jaajemusi. Gawecewe muleyame cina cibibine domäji pana niwenininusi. Teepe cibibine epu ire nitwinininusi, egä cine singi cäco gwidape gemi.

¹⁴ Cane ai mene naace tääpume lica yoogärinine egä weebibine ajiri me wawename, cane yepä singi gäne weebibine awecetnärame cäme ngenecurage bägrä bine liiyepu.

¹⁵ Ngänu gemi, weeme bucurage awecetnära biname piti nemi, yepä weeme yepä taatu babe pisi nyene lui cane säne. Weene pui padare cabu äbitininujiye Keriso me binamewale me, cane liba Miiji Mene jifananinujine weebibine.

¹⁶ Peei name pi cane singi gäne weene cäme pana lenajame.

¹⁷ Cane Timoti ne jityepenine weeme bau me. Tabe lui ätrunga cabu ca cäme miijirage bägrä gyene cuta teeme kaakesea ne toraca ngenecu cama jaawenuge. Tabe te pa cääri umle jiwenipi cane lui mule bine yääcwetnimune, cane liba Keriso Yeesu cama lalenglecäjune, piyepu cane lui yaabiberäjimune iyeta ätrunga ingle bine.

¹⁸ Weene poto cina mope modamoda me itu läbitipeye, ingle weene apu ituge angi, egä cane ingwe ca lica pagege weeme bau me otni.

¹⁹ Yepä cäro, mime Yageyame liba singi gyene, cane watata pa lädepene peeyeme, siige pa jääpänemepene, egä pui mope modamoda biname cina lipu piige jaangenefnemuge gwidape bine wawenecame, nää teeme kokre pisi nyene peei ibi wawename?

²⁰ Acejiyame lui bine yaawadimuge, teepi gone mene taatu iicana, teepi cuta miiji Acejiyame me kokre ne aboclomta teeme ireclota ngalebora.

²¹ Nää, weene ngena tääpu memi singi, cane liba peeyeme pa lädepene, cane cubu suru cama otnime coo owecu cama otnime?

5

Ätrunga Biname bime Sargi Mule poto cidi me

¹ Cane ituge ätecija, egä weeme sobe cabu epu sargi mule biname pisi nyene, egä Acejiyame umle cäco biname cina umle cäco pepu mule acni. Naace, cebine ituge jaji, egä weeme yepä te teeme acenuteji mage cama gigri ecijanenige.

² Weene nää ai tääpume gege gemi? Weene miiji ajiri lenaja! Lui biname te peei mule ne yaacnepi, weene miiji teebine äyebingta weeme ätrunga ingle cabu ca.

³ Cane puu weeme bau ca cude padare gäne, yepä cäme ngenecu pisi nyene weeme cabu. Yoo, cane epu pana gäne, egä cane weeme sobe cabu pisi näne, siige ngene uja itu totwa-nanumene ngena wawename pui niiya mule biname tääpume.

⁴ Weene mime Yageyame Yeesu me ngii cabu liba pagege abasecre-tna peema, piyepu cäme ngenecu weeme cabu liba puma pagege piyepu mime Yageyame Yeesu me kokre liba pisi nyene weeme cabu,

⁵ weene piba Satani ne pui biname ceera naace tääpume tabe te teeme tääpe ne sabe wawename. Yepä tabe pui biname te liba teeme mäpu cabu Acejiyame bau me cire latatrongtepi, Acejiyame te teeme seemo ne ireclota cire yääcärepä Yageyame me acnenuta bimu cabu.

⁶ Weeme awepyeräja lui nuuja miiji lica gyene! Egäsu weene umle gemi egä, “Matikäli uutneca gwidape te iyeta buluduu ne juutnecuge.”

⁷ Weene miiji niiya mule bine abmaläcema, ingle uutneca gwidape pana gemi, iyeta buluduu ne lui te joomluge. Piba weene kirece biname gemi epu pana kirece buluduu, lui cabu nuuja uutneca gwidape lica gyene. Weene nata pepuyame gemi, weene uutneca gwidape cäco buluduu pana gemi epu pana äsuplengta deedei buluduu liiyepu. Cuta toraca gyene, egä mime äsuplengta bimu uja ituge atyaramta, ingle mime äsuplengta Maamoi Keriso ne uja itu eglujisi.

⁸ Siige mine liba ngene jaape-cnusi äsuplengta bimu ne, mine gone niyarage piyepu conocono ngene atwanena cama wawena, lui cina uutneca gwidape cama wawenäjeji buluduu pana gemi, pätä mine miiji toraca piyepu conocäco ngene atwanena cama wawena, lui cina epu pana uutneca gwidape cäco buluduu liiyepu.

⁹ Cäme niinäce leta cabu cane yoogärepene, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, lui cina umle gemi biname ero coo piyepu sargi mule wawena.

¹⁰ Yepä cane ätrunga cäco biname tääpume lica jiicepene, lui cina sargi mule biname, singi ädri biname, eromaame coo uuje awejena biname, ingle weene teebibine liba ägyema, weene miiji ai gawecewe ne abmala.

11 Cane naace me jicepene, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, ätrunga biname ca lui te lainuge, yepä tabe sargi mule yaacnuge, singi yäädruge, uuje bine yaawejanemuge piiyepu tabe eromaame birige. Pepu biname cama weene gone lalenglecäjininuye coo deedei gone yäärwäjinuuye.

12-13 Peei lui cäme bau lica gyene ätrunga cäco biname bine atraname. Acejiyame te teebibine cire jaatranemepi. Yepä weene miiji weeme ätrunga ingle ngalebora weemämu latranininuye. Oogäräneji mene te jüicenige egä, "Niyyarage mule biname ne iyebtingtepeye weeme sobe cabu ca."

6

Ätrunga Biname ne Gone Yaacanuye Ätrunga cäco Biname cina Teebine Ablawame

1 Peei lipu gyene, egä weeme ätrunga ingle biname te liba nuuja cama jääceluge, teepi lipulipu laacluge ätrunga cäco biname bime bau me ablaweja täápume. Ngena name pi ätrunga ingle biname cina lica teebibine ablaweja?

2 Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame me binamewale cina ai gawecewe ne cirege ablaweja. Siige weene liba ai gawecewe ne cirege ablaweja, weene cuta ibibi gemi apu matimati mule bine ablawejame.

3 Egäsu nata weene umle gemi, egä mine cuta Acejiyame me mename seemo bine cirege ablaweja. Peei name pi mine cuta ibibi gemi iyeta bimu gaabegabe mule bine ablawejame.

4 Yepä weene liba jääceluye papa mule poto cidi me, lui cina bimu gaabegabe läbitininusi, weene siige ätrunga cäco biname bime bau me naacluge ablaweja täápume, lui bime nuuja kokre lica gyene ätrunga ingle ngalebora.

5 Weene miiji ajiri lenaja! Egäsu nata weeme ätrunga ingle ngalebora pisi nyene umle biname, lui te ibibi gyene ätrunga biname bime äceläcela mule bine ablawejame.

6 Yepä weene lica teeme bau me naacluge, weene mene iiwana puupu cabu me naacluge ätrunga cäco biname cina puma weebibine ablawejame.

7 Weene lipu weemeweme ablaweja puupu me lawadaninuye, peei te jiwabininuge, egä weene bitramitninige. Miiji gyene weene ire taatu acita nuuja ne tabe niyya mule wawename weeme täápume cuta piiyepu waadename, weeme ngena gwidape piti nemi.

8 Pätä weene weemeweme niyyarage mule yaacnemimuye piiyepu weeme yepäyepä bime bau ca gwidape angletneja mule ca yaawadimuye. Weene apu läbitaninuye weeme poto ätrunga biname bime cama!

9 Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame te lica cirege niyya mule biname bine conocäco ceera teta cama biname bine waadename. Weene gone langletnäjninuye. Laatibi sargi mule bine jaawenimusi, laatibi uuje bine yaawejanemusi, laatibi mule jaawenusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige, rooriye imäbägrä laatibi teemeteme lacananinusi, magebi ngulebägrä laatibi pui yepä mule yaacnusi;

10 coo piiyepu laati bemi gwidape eroyame, singi ädri biname, sice nänäja biname, iicetneja biname, eromaame, apu mule biname bine Acejiyame te lica cirege conocäco ceera teta cama biname bine waadename.

11 Weeme poto cina niinäce pepu ituge. Yepä page weeme niyya mule äcisäjeji gemi, weebibine mara me ituge wawena Acejiyame täápume, mime Yageyame Yeesu Keriso piiyepu mime Acejiyame me Seemo teepi te weebibine conocäco ituge wawena Acejiyame me opo gaabe je.

Weeme Tääpe cina Miiji Acejyame me Ngii ne Babo Wawena

12 Weeme yepä te pama jüicuge egä, “Iyeta mule papa gemi cane wawenetnäjame.” Yoo, yepä iyeta mule miiji lica gemi mäame täápume. Cane naace täápume jüicenine, egä iyeta gwidape puu papa gemi cäme täápume, yepä cane singi lica gäne nuuja mule te cebine acaname.

13 Cuta nuuja te pama jüicuge egä, “Deedei lui camuge tääpu myene, camuge lui deedei tääpu myene.” Peei toraca gyene, yepä teepi iyeta cire lapirepäsi. Tääpe lica naace tääpu myene ero sargi mule wawenetnäjame yepä Yageyame me kaakesea wawenecame, piiyepu Yageyame te tääpe ne ire jetwe-nige.

14 Acejyame te Yageyame ne budre cabu ca erpinantuji, cuta tabe mibibine teeme kokre ca cire nirpinäripi.

15 Egäsu nata weene umle gemi, egä weeme tääpe lui Keriso me tääpe piicwa gemi. Peei name pi mine liba rarekaake yäacäranemusi magebi bine teta cama sargi mule wawename, peei lui mine Keriso me tääpe piicwa bine sabe jaawenimusi. Mine licarage pepu mule wawena!

16 Coo weene pama umle lica gemi, egä lui biname te rarekaake wäacäruge magebi coo ngulebägrä ne teta cama sargi mule wawename, teepi siige yepä me läbitäsi. Oogäräneji mene te pajecurage jüicenige ai poto cidi me egä, “Laatibi magebi rooriye bime mule jaawenäsi, teepi yepä me läbitäsi.”

17 Yepä, Yageyame cama yepä äbita lui mara gyene. Laati te teta cama yepä läbituge, peei lui egä teepi seemo ireclota cabu yepä gegi.

18 Weene miiji sargi mule cabu ca cude padare äbita. Laati te liba nuuja niija mule ne yaacnuge, teeme tääpe ne sabe lica jaawenuge, yepä sargi mule ne liba yaacnuge, peei te teeme tääpe ne sabe jaawenuge.

19 Weene umle gemi, egä weeme tääpe lui mete gemi Aceji Seemo täápume, lui te weeme cabu yaanajuge, Acejyame lui Seemo ituge weebibine ceera. Weene weeme lica gemi, weene Acejyame memi,

20 ingle tabe te weebibine baborage daremu ca jiletnininuji. Peei name pi weene miiji epu lenaja, egä weeme tääpe ireclota cabu ca weene Acejyame me ngii ne babo wawename.

7

Ätemla Coga Rooriye bime Ireclota poto cidi me

1 Niinäce weene lui gwidape poto cidi me leta soogärepeye cäme bau me, siige cane page pui daremu mene jiwecnisteninine. Nuuja niija lica gyene biname te liba coga cäco lenaja.

2 Yepä ero piiyepu sargi mule wälu name pi biname cina miiji coga rooriye awadrecä.

3 Siige rooriye te miiji teeme coga bau me läcäruge piiyepu coga te teeme rooriye bau me läcäruge. Teepi miiji yepäyepä teeme singi ngene aglime.

4 Coga te yageyame lica gwene teeme tääpe täápume, yepä rooriye sine yageyame. Cuta pepu gyene, rooriye te yageyame lica gyene teeme tääpe täápume, yepä coga tune yageyame.

5 Weene nuuja ingle name pi gone äbwäreca coga rooriye bime mule cabu ca, yepä ebä läbwäricuye, weene liba gigri singi yaanajuge padare acatename irecu ätumutame. Cuta weeme peei irecu ätumuta padare te liba siige, weene cuta piba gigri icijuge, siige Satani te piba weebibine lica angletneja ingle weeme singisingi name pi.

6 Cane ai lui naace täápume lica jüicenine, egä cane weebibine giri jicitinine coga rooriye awadrecame. Yepä weene liba singi gemi, cane lica jiibeninine.

7 Cane gege cirege, weene iyeta liba epu cirege cane lipu coga acata cäco. Yepä mime yepäyepä cina maramara mule täápume kokre ne jääpänusi Acejiyame bau ca. Yepä me kokre lui yepä gwidape täápume, nuuja me kokre lui nuuja gwidape täápume.

8 Yepä atejäclmuta cäco biname piyepu cuublacubla bime täápume cane cäme ngene atwana mene jüicenine, egä teepi miiji atejäclmuta cäco lenaja cane liyepu.

9 Yepä weene liba singi idrinuge coga rooriye awadrecame, siige äblicäco weeme singi bine iibaname, weene lawadricinuye. Weeme singi ädri cabu ca miiji gyene weene atejäclmuta.

10 Piiyepu cuta laatibi ituge atejäclmuta, weeme täápume mene age sena. Ai cäme mene lica gyene, Yageyame miiji mene gyene. Coga te gone teeme rooriye ne ägyi.

11 Yepä tabe liba jäägyuge, tabe miiji taatu lenaja coo tabe miiji acnenuta teeme rooriye bau me. Cuta rooriye te gone teeme coga ne ägyi.

12 Poto bime täápume Yageyame bau ca mene lica gyene, yepä cane te jüicenine. Liba ätrunga biname me coga pitu nwene, tabe lui ätrunga cäco gwene, gone jwäägyute, tabe liba singi maane cama lenajame.

13 Cuta ätrunga magebi, mäame liba rooriye ätrunga cäco, tabe liba singi maane cama lenajame, gone jäägyute.

14 Cane ai mene naace name pi jüicenine, ingle ätrunga cäco rooriye te ätrunga biname cama lalenglecäjuge teeme coga me ätrunga miiji pi; cuta ätrunga cäco magebi te teeme rooriye me ätrunga miiji pi lalenglecäjuge ätrunga biname cama. Liba apu lica cirege, piba teeme bägerä eei biname bime bägerä pana cirege, laatibi Acejiyame ne lica jäätrungusi. Yepä liba apu cirege, teeme bägerä cina cuta ätrunga biname cama lalenglecäjininusi.

15 Yepä lui te ätrunga cäco birige, tabe liba singi teeme ätrunga coga ne coo rooriye ne abmalame, tabe jaawenuge. Piba ätrunga coga coo rooriye kälyä birige pui atejäclmuta cotre cabu ca, ingle Yageyame te weebibine itu tisoglicipi weene poode cama lenajame.

16 Ätrunga coga, maane toraca umle lica gäte, egä mäame mule te nää mäame rooriye ne singi me jaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrongtame, piyepu ätrunga rooriye maane cuta toraca umle lica gäte, egä mäame mule te mäame coga ne singi me jwaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrongtame.

Ätrunga Biname cina Miiji Acejiyame me Singi cabu Lenajame

17 Ätrunga biname cina miiji eei ireclota cabu lenajame, Yageyame te luma itu icranimuji piyepu luma cita ca tabe ituge ala asogleca teeme bägerä täápume. Cane apu yaabiberäjimune iyeta ätrunga ingle ngalebora.

18 Laati te liba tääpe cewecu cama birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne äyeblingtame. Cuta piyepu laati te liba tääpe cabu cewecu cäco birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne acatame.

19 Nuuja gwidape lica gyene biname te liba tääpe cewecu cama coo tääpe cewecu cäco, yepä eei gyene baborage gwidape tabe Acejiyame me Mene ne ätecijame.

20 Biname te lipu ireclota cabu yaanajuge, Acejiyame te liba ala taasoglicuge teeme biname täápume, tabe miiji pepu lenaja.

²¹ Maane liba aletnäneji biname gäte, Acejiyame te liba ala naasoglicuge, ngänu gyene, maane pepu naanajepi. Yepä maane liba ibibi gäte pui ireclota cabu ca kälyä äbitame, yoo maane kälyä äbitepi.

²² Yageyame te liba ala taasoglicuge aletnäneji biname ne, tabe kälyä läbituge Keriso me miji pi. Cuta pepu gyene, laati te liba lica gyene aletnäneji biname, Acejiyame te liba ala taasoglicuge, tabe Keriso me aletnäneji biname me läbituge.

²³ Weebibine ituge babo daremu ca aletna, peei name pi ire taatu gone acrana biname cina weebibine cääri ätäyame.

²⁴ Cäme ätru-nga binamewale, weene lui ireclota cabu inajipi, Acejiyame te liba ala tisoglicipi teeme binamewale tääpume, weene peema inajipi.

Ätemleja Atejäclmuta cäco Biname piyepu Cuublacubla bime poto cidi me

²⁵ Mime Yageyame te lica ituge mene iicema atejäclmuta cäco biname bime poto cidi me, yepä cane cäme ngene atwana mene jiićenine. Ai puu cäme mene gyene, yepä weene miji ngenecu ceera, inge Yageyame te ngene atwana näcäranuge cane umle cama mene iicemame.

²⁶ Inge naace popi ai lui mäpu padare gyene, peei name pi cäme ngene atwanena apu gyene, egä rooriye te miji epu lenaja, tabe lipu yaanajuge.

²⁷ Määme liba coga pitu nwene, gone waabmalute. Maane liba coga cäco gäte, gone läbitute coga ne acatame.

²⁸ Yepä maane liba coga waacatute, maane nuuja niiya mule ne lica jaawenute. Cuta ngulebägrä te liba rooriye acata je, tabe niiya mule lica jaawenuge. Yepä laatibi latejäclmutäsi, pui cabu cuta mäpu pisi nyene, cije cane singi lica gäne weene pui mäpu cabu me abacitame.

²⁹ Cäme ätrunga binamewale, cane naace tääpume jiićenine, egä babo padare lica gyene ngälugaabe oomlaname, peei name pi coga rooriye cama biname, teepi puu atejäclmuta biname gemi, yepä teepi miji ama cita ca epu yepä ngene atwana cama lenajame atejäclmuta cäco biname liiyepu.

³⁰ Piiyepu laatibi ele yaangene-tnemuge, teeme puu ngenecu mäpu piti nemi, yepä teepi miji epu lenaja ele cäco biname liiyepu. Piiyepu laati bemi ngange, teepi puu gege gemi, yepä teepi miji epu lenaja ngange cäco biname liiyepu. Cuta piiyepu laatibi gwidape bine jaaletnanemusi, teeme puu gwidape piti nemi, yepä teepi miji epu lenaja gwidape cäco biname liiyepu.

³¹ Yoo, laatibi gawecewe ireclota mule tääpume kaakesea jaawenusi, teepi ngene atwanena oräre gone peei cabu lenajame, inge ai gawe te lecaleca padare apu lica cirege lenaja.

³² Cäme singi apu gyene, egä weene ngenecu mäpu cäco lenajame. Ätrunga cama cusucusi me nuuja ngene atwanena lica gyene, yepä tabe singi Yageyame ne ngenecu miji me wawename.

³³ Yepä coga cama biname te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, inge tabe singi teeme coga ne ngenecu miji me wawename,

³⁴ Siige tabe neeneni poto ire jaatwu-ge. Cuta piiyepu rooriye cäco magebi coo ngulebägrä cina, teepi ngene jwaatwananinusi Yageyame poto cidi me taatu, inge teepi singi teeme tääpume mara me äbita teeme seemo ireclota piiyepu tääpe ireclota ngalebora. Yepä rooriye cama magebi te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, inge tabe singi birige teeme rooriye ne ngenecu miji me wawename.

³⁵ Cane naace tääpume jiićenine egä weebibine ätityerame, lica iibaname coga rooriye awadrecä cabu ca. Cane singi gäne weene eei bine

wawenetnäjame, ngena gemi miiji piyepu conocäco, piyepu yepä ngene atwana cama äcärame Yageyame me kaakesea wawename.

³⁶ Liba ciweloooloyame wäsi piti negi, siige teepi liba niinäce apu egä, “Cine lica atejäclmuta,” yepä ingwe ca liba cusucusi te apu egä, “Ai atejäclmuta cäco mule lui miiji lica gyene ngulebägrä täápume,” coo piyepu teeme singi cina ngulebägrä täápume liba kokre yaacrajuge, tabe siige lasicnantuge egä, “Cane miiji atejäclmuta,” siige teepi latejäclmutäsi. Ai mule lui niiya mule lica gyene.

³⁷ Yepä, cusucusi me liba ciweloooloyame pitu nwene, siige nuuja te liba lica jübuge egä, “Maane gone waacatute,” yepä tabe teemämu ngene jwaatwanuge coga cäco lenajame, siige pui ngene atwana cabu kokre yaanajuge, tabe peei lui miiji mule jaawenuge.

³⁸ Pipu pi laati te coga waacatuge, peei lui niiya lica gyene, yepä laati te lica waacatuge, peei lui miijirage gyene.

³⁹ Piyepu rooriye cama magebi te miiji teeme rooriye cama lenaja. Yepä rooriye te liba budre, tabe piba kälyä läbituge. Siige tabe liba singi nuuja rooriye ne acatame, tabe yaacatuge, yepä pui rooriye te miiji ätrunga biname.

⁴⁰ Yepä cäme ngene atwana te apu jücenige, egä tabe liba rooriye cäco waanajuge, peei miiji gyene. Ai puu cäme mene gyene, yepä Acejiyame me Seemo cäme cabu pisi nyene.

8

Ätemleja Cibu Deedei poto cidi me, Lui ca Uuje bine Ituge Iiwäreja

¹ Cane singi cuta mene jajime weene lui sogärepeye cäme bau me cibu deedei poto cidi me, uuje bine lui ca ituge iiwäreja. Yoo mine umle gemi iyeta ai poto cidi me. Yepä pepu umle te biname ne jaawenuge mope babo me, yepä owecu te yäätityäruge nuuja biname ne.

² Laati te liba apu angi, egä teeme umle pisi nyene poto gwidape poto cidi me, tabe cäro camu ge umle äbita, tabe lipu cirege.

³ Yepä laati te liba Acejiyame täápume singi, Acejiyame te umle gyene tabe.

⁴ Yoo siige cäme mene age sena pui cibu deedei poto cidi me, lui cina iiwäreneji gemi uuje bine. Mine umle gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi, piyepu mine umle gemi, egä yepä taatu pisi nyene lui Acejiyame gyene.

⁵ Toraca gyene, egä biname cina einenisi poto gwidape bine cabu je piyepu gawe cabu uuje ca; piyepu toraca gyene, egä pepu uuje piyepu yageyame bucurage gemi.

⁶ Yepä mime täápume yepä taatu “Uuje” pisi nyene, lui sine Babe piyepu lui sine Acejiyame iyeta gwidape täápume, piyepu lui täápume mine ninajininige. Piyepu cuta yepä taatu Yageyame pisi nyene, Yeesu Keriso, lui cabu ca iyeta gwidape cina acinujisi piyepu lui cabu ca mine ninajininige.

⁷ Yepä poto ätrunga biname cina umle lica gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi. Teepi teeme sasa ireclota cabu epu geäji gemi uuje bine cibu deedei ca iiwärejame, egä cuta page teepi liba pepu cibu deedei bine yäärwäjimusi, teepi camu puga ngene jotwanininisi, egä uuje bine äcäräneji gemi ai cibu deedei. Ingle naace popi teepi cängena lica ngene ca agli, egä ngena gyene toraca, ngena gyene walya, teepi peei name pi lasicnantinusi, egä cine niiya mule jebenisi pipu cibu deedei liba yäärwäjusi.

⁸ Yepä, cibu deedei papa gyene loolo; peei te äblicäco mibibine Acejiyame gome waadena. Mine liba ärwäja cäco, mine nuuja niiya ne lica jääpänusi, cuta mine liba yäärwäjusi, nuuja miiji ne lica jääpänusi.

⁹ Yoo, weene umle gemi, egä iyeta cibi deedei papa gemi, yepä weene gone ärwäja, liba umle cäco biname ne ire jaarmetnuye atramame.

¹⁰ Weene lui umle gemi, egä uuje bine iiwäräneji cibi deedei papa gemi, inge uuje lui toraca gwidape lica gemi, siige nuuja ätrunga biname lui te ai potu cidi me cängena umle lica birige, liba jipänininuge loolo cabu, nää ai te lica opo jaarmetnuge tabe cuta loolo me, ngänuge tabe teeme asicnenta ne yäacisäruge.

¹¹ Siige weeme peei umle te sabe jaawenuge weeme nuuja ätrunga biname ne, lui te umle cäco yaanajuge piyepu Keriso lui täapume budre äbituji.

¹² Weene liba apu niija mule jaawenuye weeme ätrunga biname yepä ne, teebine lipu jaawenuye tabe teeme asicnenta ne äciserame, weene peei lui Keriso täapume niija mule ne jaawenuye.

¹³ Yoo siige, cane liba cibi deedei ärwäja ca ire jaarmetnune cäme biname ne, siige cane ingwe ca lica pui cibi deedei loolo, inge cane singi lica gäne teebine ire armetname.

9

Paulo Ngena Ingle cabu Keriso me Ätyepäneji Biname Gyene

¹ Nuuja biname te äblicäco cebine giri acitame egä cane ngena wawename. Cane Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane mime Yageyame Yeesu ne irecorage ca jepänujine. Cane lui kaakesea jaawenune Yageyame täapume, weene pui kuu gemi.

² Ngänu gyene, potu cina lica nacatusi, egä cane ätyepäneji biname gäne, yepä weene te nacatuye! Weene lipu yepä me läbitipeye mime Yageyame cama, peei te jaawabudnituge, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne.

³ Laatibi singi cebine ablawejame, cane cämecäme apu jiićenine

⁴ egä cäme conocäco pisi nyene biname bime bau ca deedei päpäname cäme kaakesea daremu me.

⁵ Cuta cäme conocäco pisi nyene ätrunga magebi ne coga me acatame siige teta cama gigri otnetneja potu Keriso me ätyepäneji biname cina liiyepu, Yageyame me iganewale liiyepu coo Peteru liiyepu?

⁶ Cine nää Banaba cama taatu gegi epu ätyepäneji biname, lui cina miiji kaakesea wawena cime lenaja täapume?

⁷ Nata caami biname te daremu lica yäacäruge teeme lenaja täapume? Cuta calwacupi yageyame te tabe waina kuu loolo teeme calwacupi cabu ca. Piiyepu maamoi ire atwi biname te tabe maamoi bime ngame migi yäänäjimuge.

⁸ Binamerage bime ngene atwanena mene taatu lica gemi ai, cuta Acejiyame me cotre te pepu jiićenige.

⁹ Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene egä, “Gone kau me tage jäätäyumi, tabe liba wiiti mope bine jäämungäjemuge.” Nää Acejiyame kau bime täapume taatu jiićenige, cime täapume lica gyene?

¹⁰ Ngenä pi, tabe cuta cime täapume jiićenige. Ai mene toraca cime täapume oogäräneji gyene. Laati te gawe ne yäängwädnuge piyepu laati te gije bine yäatemuge, teepi kaakesea jaawenimusi kuu päpäna täapume.

¹¹ Siige cine seemo ireclota täapume gije bine ituge ätema weeme cabu, peei name pi bucu lica gemi cine weeme bau ca daremu me gwidape päpäname täape ireclota täapume.

¹² Potu bime conocäco liba pisi nyene weeme bau ca gwidape päpäname, cime conocäco piba baborage gyene.

Yoo, cime puu conocäco pisi nyene, yepä cine apu lica ituge äbita. Cine iyeta mule cabu ituge ämyemutana naace täápume egä cine lica iibana Miiji Mene ne Keriso poto cidi me daamledamle äbitame.

¹³ Egäsü weene umle gemi, egä lui biname cina Acejiyame me mete cabu kaakesea jaawenusi, teepi puma cita ca deedei bine jääpänimusi. Piiyepu lui cina Acejiyame ne cibu ca yiiwärajusi iiwäreja dade cabu, teepi puma cita ca teemanu kupae bine yaawadimusi.

¹⁴ Cuta pepu gyene, Yageyame te ituge iicana, egä laatibi Miiji Mene jajanena kaakesea jaawenusi, teepi miiji peema cita ca daremu päpäna teeme lenaja täápume.

¹⁵ Yepä cane pepu lica ituge äbita. Cuta cane ai ne naace täápume lica bii byoogarine egä cane weeme bau ca daremu päpäname. Cane singi lica gäne weebibine ätineräjame, ngänuge cane loolomecewe budre. Nuuja te äblicäco gyene cäme ai awepyeräja ingle ne acata cäme bau ca.

¹⁶ Miiji Mene acenena name pi cane äblicäco awepyeräja, ingle cane cäme singi ca lica jewenenine ai kaakesea ne, yepä Acejiyame te itu najuji cane wawename. Miiji Mene cane miiji jajanena, cije cane nüya ne jääpänune.

¹⁷ Cane liba cäme singi ca ai kaakesea ne cire jaawenejine, piba cane miiji cirege daremu täápume ätemlame. Yepä cane Acejiyame täápume ai kaakesea ne jewenenine, ingle tabe te itu najuji.

¹⁸ Siige cane ngena daremu ne acata ai kaakesea cabu ca? Cäme daremu lui eei gyene, egä cane Miiji Mene daremu cäco jaajananemune. Cäme puu conocäco pisi nyene daremu päpäname ai kaakesea cabu ca, yepä cane pepu lica äbitenine.

¹⁹ Cane puu nuuja biname me aletnäneji biname lica gäne, yepä cane cämämu äbitujine iyeta biname bime täápume aletnäneji biname pana lenajame naace täápume egä bucurage biname bine piba Yageyame bau me waadename.

²⁰ Cane liba Israela biname cama birige, cane teeme pana nanajuge naace täápume teebibine Yageyame bau me waadename. Cane puu Moose me Cotre cabu ca äyebingtujine, yepä cane liba Israela biname cama kaakesea jaawenune, cane epu nanajuge, egä cane pui cotre bine icwetnenemine naace täápume teebibine Yageyame bau me waadename.

²¹ Cuta cane liba biname cama birige lui Israela biname lica, cane teeme pana nanajuge Moose me Cotre äcwetna cäco naace täápume teebibine cuta waadename Yageyame bau me. Cane naace me lica jiićenine, egä cane Acejiyame me cotre cabu ca kälyä gäne; eewe, cane Keriso me cotre ngalebora säne pätä.

²² Laati bemi ätrunga cabu kokre liba lica, cane liba ten cama birige, cane teeme pana läbitune teebibine Yageyame bau me waadename. Yoo, cane lipu biname cama nanajuge, cane teeme pana läbitune naace täápume cane lipu maramara gaabe ca teeme poto bine waadename Yageyame bau me.

²³ Cane iyeta gwidape bine Miiji Mene miji pi jaawenimune naace täápume mine iyeta pui Mene cabu ca miiji ne päpäname.

²⁴ Weene nata umle gemi, egä puu bucurage cina luuwamitnu-ge daremu täápume, yepä teeme yepä taatu te yuutrutuge, siige tabe daremu ne yaa-catuge. Peei name pi weene miiji pepu uuwamitnipeye, egä weene daremu ne cirege päpäna.

²⁵ Laati bemi singi apu bääclena cabu me äbäcname, teepi miiji eei mule bine ägyema, lui cina teeme tääpe bine kokre cäco me jaawenimusi naace täápume teepi piba niinäce daremu ne acata. Teepi lui daremu ne yaacatusi

iyeteta lica gyene, yepä mine lui daremu tääpume uuwametnenininago, peei lui iyeteta gyene.

²⁶ Peei name pi cane conocäco uuwamenine ngälu ngälugaabe me. Piiyepu cane eei biname pana gäne, lui te imecubu bääclena cabu kuutamaraage voororage.

²⁷ Cane naace name pi căme tääpe ne egletnäjenine egä tabe kokre me äbitame piiyepu căme singi ibi lenajame, cije Acejiyame te cebine, lui te poto bine Miiji Mene ituge jajanena, pama äyeblingta mage.

10

Umle Mene Uuje bine Iiwäreja poto cidi me

¹ Căme ätrunga binamewale, weene ngene gone jitrimalinuge, ngena te äbituji mime kaakesaare bime tääpume, teepi liba Moose cama Aikupito ca secluji. Carbe te gaabe tewabimuji teepi luma otnime, piiyepu teepi iyeta Ududi Malu ne cāngenarage ernge ta suurujisi.

² Teepi carbe uuwa cabu lipu secluji piiyepu malu ne lipu ernge ta suurujisi, teepi peei lui Moose cama yepä me äbitininujisi cotre bine äcwetname.

³⁻⁴ Teepi yepä deedei ne serwa-nenanumesi piiyepu yepä niye ne senäjumesi teeme seemo ireclota tääpume. Teepi ireclota kula cabu ca niye ne senäjumesi, teta cama lui kula te äduji. Pui kula lui Keriso tage.

⁵ Ngänuge apu, yepä Acejiyame te ngenecu miiji lica ge teeme iyeta bime tääpume, siige teeme bucurage cina budre äbitininujisi daapo taatu cewe cabu.

⁶ Yoo siige, ai lui umle mene gyene mime tääpume, egä mine gone singi ädri niijaniya mule wawename teepi liiyepu.

⁷ Cuta mine gone uuje bine awejena teeme poto cina liiyepu. Oogäräneji mene te ai poto cidi me jücenige, egä teepi soriyomu eclitujisi, giire jewäjanujisi ime ca wawenäneji uuje gwidape ne opo gaabe me acitame.

⁸ Mine cuta ero piiyepu sargi gaabe cabu gone otnetneja teeme poto cina liiyepu, siige yepä taatu bimu cabu twentitrii tausen biname cina budre itrametnemalemuji.

⁹ Piiyepu mine gone Yageyame ne apicetnära, egä mine luma ngälu niija mule acni tabe piba daremu ceerame mibibine, teeme poto cina lipu jew-enujisi, siige cobyame cina teebibine budre me eglecanemujisi.

¹⁰ Piiyepu mine gone Acejiyame bau me yaaratusi teeme poto cina liiyepu, siige teebibine sabe wawenayame mename seemo te budre me eglecane-muji.

¹¹ Iyeta ai gwidape cina äpletnäruji teeme tääpume naace tääpume teepi peema cita ca ngene ca aglanename; siige oogäräneji gemi mime umle tääpume, lui cina ireclota gemi page ai padare cabu, ngälugaabe liba mameta gyene atyaramta.

¹² Peei name pi laati te ngene apu jwaatwananuge, egä tabe ätrunga cabu kokre cama jeclajutenige, tabe miiji cāngena ire, cije tabe yaatramuge.

¹³ Iyeta apicetnära weene lui bine jääpänanemuye, weeme taatu cabu lica, cuta iyeta biname cina peei bine jääpänanemusi. Yepä Acejiyame te teeme mene ibi jaawenuge, tabe epu taatu apicetnära bine täätjepäjemuge weeme bau me, weene lui cabu ca miiji gemi uutra. Apicetnära te liba täduge, tabe kokre icärininuge weene ämyemutame siige äsime.

¹⁴ Peei name pi căme miijirage binamewale, weene uucratni-peye uuje bine awejena cabu ca.

15 Weene ngene atwanena cama biname gemi, weene jitranemepeye cane lui jijanenenininine.

16 Mine liba aareto jaarwusi, siige eso yääcärusi kwäye täapume, mine liba pui kwäye cabu ca nani, mine piba gigri yepä me läbitininago Keriso cama teeme uudi nani name pi. Cuta mine liba yäätreucusi buluduu ne, siige jaarwusi, mine piba gigri yepä me läbitininago Keriso cama teeme täape arwi name pi.

17 Aareto buluduu lui yepä gyene. Mine puu bucurage gemi, yepä mine yepä täape gemi, ingle mine iyeta peei yepä buluduu ne jaarwusi.

18 Weene ngene jotwananineye Israela biname bime poto cidi me. Teeme apu mule pisi nyene, egä laatibi yäärwäjimusi cibi deedei bine, lui ca Acejiyame ne yiwäräjisi, teepi iiwäreja dade cabu ca gigri yäärwäjimusi, siige teepi gigri Acejiyame cama yepä me läbitininusi.

19 Cane naace täapume lica jiićenine, egä lui cibi deedei uuje bine iiwäräneji gemi, mara gemi poto cibi deedei cabu ca, piyepu cane naace me lica jiićenine, egä uuje lui toraca gwidape gemi.

20 Yepä cane naace me jiićenine, egä Acejiyame umle cäco biname cina liba uuje bine yiwäräjemusi, teepi niya cable bine yiwäräjemusi, lica Acejiyame ne. Cane singi lica gäne weene peei mule cabu ätenglecäjame niya cable bime cama yepä äbitame.

21 Weene äblicäco gemi Yageyame me aareto kwäye cabu ca nani piyepu cuta niya cable bime kwäye cabu ca nani. Weene cuta äblicäco gemi Yageyame me dade cabu ca loolo cuta piyepu niya cable bime dade cabu ca loolo.

22 Mine liba apu läbitininago mine peei lui Acejiyame ne yaapicetnärusi, egä lipu, tabe ire taatu nicranininige mine ai mule wawename? Mine nää apu ninge-nininuge, egä mine kokre gemi, tabe kokre cäco gyene?

Weene Jaawenimuye Iyeta Gwidape bine Acejiyame me Ngii Babo Wawename

23 Biname cina apu jiićusi egä, “Iyeta mule lui papa gemi wawenetnäjame.” Yoo toraca gyene, yepä iyeta mule lui miiji lica gemi. Cuta apu jiićusi egä, “Cine papa gemi iyeta mule bine wawenetnäjame.” Yoo, yepä iyeta mule lui biname bine lica yäätityeräjimusi.

24 Nuuja te gone teeme taatu miiji ne jäärnguge, yepä miiji tabe poto bime miiji ne ärngi.

25 Weene miiji gemi loolo me iyeta cibi deedei bine, lui bine jaaletnimusi aletna puupu cabu. Pepu cibi deedei ärwäja cabu ca weene gone niyaniya lasicnantinuye, egä pama uuje bine iiwäräneji deedei gemi.

26 Oogäräneji mene te apu jiićenige egä, “Gawecewe piyepu iyeta teeme gwidape Yageyame memi.”

27 Piyepu ätrunga cäco biname te liba weebibine ala tisoglicininuge deedei loolo me, weene liba singi otnime, piba naaclepi, erwäjemepeye, tabe ngena icärininuge. Weeme nuuja ingle lica birige niya asicnentame pui cibi deedei name pi.

28 Yepä pui abasecretna cabu liba nuuja te jiićinuge egä, “Ai cibi lui uuje bine iiwäräneji gemi,” piba pui biname name pi gone yäärngäjuye, lui te jiićinuge pui mene. Cuta piyepu teeme asicnenta name pi gone yäärngäjuye, ingle tabe lasicnantuge egä niya mule gyene.

²⁹ Yoo, cane weeme asicnenta name pi lica jiićenine ai mene, ingle pui cibü ärngäja te äblicäco weeme asicnenta ne sabe wawena, yepä pui nuuja me asicnenta name pi cane jiićenine.

Siige weeme yepä te pama jiićenige egä, “Nuuja biname me asicnenta te ngeno me niibenige cane gwidape wawename, lui cäme täápume papa gemi.

³⁰ Cane liba Acejiyame ne eso yäacärune deedei täápume, siige yäärwäjune, piba ngena name pi poto cina cebine niicetnusi deedei poto cidi me, cane lui täápume eso yäacärune Acejiyame ne?”

³¹ Agesa cäme mene pui biname täápume: weene ngena liba jaawenuye, yäärwäjuye coo yäänäjuye, weene iyeta jaawenimuye Acejiyame me ngii babo wawename.

³² Weene epu inajipi, egä weene Israela biname bine atramame gone jaawenimuye, coo piyepu lui cina Israela biname lica gemi, coo piyepu Keriso ne lui cina jäätrungusi.

³³ Weene epu äbitinineye cane liiyepu, lui te äbitinine iyeta biname bine ngenecu miiji me wawename. Cane cäme miiji täápume lica äbitinine, yepä iyeta biname bime miiji täápume naace täápume piba iyeta cina ireclota ne päpäname Yeesu cabu ca.

11

¹ Cebine nätuteye epu, cane lipu Keriso ne jitutenine.

Magebi Rooriye cina Lipulipu Lenajame Ireçu Ätumuta Padare cabu

² Cane weebibine iwepyeräjininine, ingle weene ngene lica jitrimalinuge cäme poto cidi me, piyepu weene icwetnenemiye, cane lui itu ibiberäjipene weebibine.

³ Yepä cane singi gäne weene umle äbitame, egä Keriso sine mope iyeta rooriye bime täápume, rooriye sine mope teeme coga täápume, piyepu Acejiyame sine mope Keriso täápume.

⁴ Pipu pi rooriye te liba ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jiićemuge mope acwabäneji, tabe Keriso ne opo gaabe me lica yaacituge, lui sine teeme mope biname.

⁵ Piiyepu cuta lui magebi te mope acwaba cäco ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jiićemuge, tabe teeme rooriye ne opo gaabe me lica yaacituge. Pui lui epu pana gyene, egä teeme mope äsweji ge.

⁶ Magebi te liba teeme mope lica yaacwabuge, tabe cuta miiji teeme edingäli alacna. Yepä, ingle ajiri mule gyene magebi täápume edingäli alacname coo mope äsweji lenajame, tabe miiji teeme mope ne acwaba.

⁷ Yepä rooriye te gone teeme mope ne acwaba, ingle Acejiyame te ituge teebine teeme pana me wawena piyepu teeme pana ireclota ituge ceera. Yepä magebi ne rooriye me pana ireclota ituge ceera,

⁸ ingle rooriye ne lica ituge magebi cabu ca wawena, yepä magebi ne ituge rooriye cabu ca wawena.*

⁹ Cuta piyepu rooriye ne lica ituge wawena magebi täápume yepä magebi ne ituge wawena rooriye täápume.

¹⁰ Peei name pi magebi te miiji teeme mope ne cängena acwaba naace täápume Acejiyame me menace seemo cina päpäname, egä tabe teeme rooriye ne opo gaabe me yaacituge.

* 11:8: magebi rooriye: Ire Genesis 2:21-23

11 Yepä Yageyame me ätrunga ingle cabu magebi te taatu lica gwene cuta piiyepu rooriye te taatu lica gyene. Magebi me lipu singi pisi nyene rooriye me ätityera täापume, rooriye me cuta singi pisi nyene magebi me ätityera täापume.

12 Magebi ne lipu ituge rooriye me cabu ca wawena, cuta pepu gyene, rooriye te magebi me cabu ca lapli-mluge, piiyepu Acejiyame agednayame gyene iyeta gwidape täापume.

13 Siige weene weemämu atranipeye, egä nää miiji gyene magebi te ätrunga ingle abasecretna cabu irecu ätumuta mope acwaba cäco.

14 Acejiyame te lipu biname bine icranuji ai gawe cabu lenajame, peei te birige abiberäja, egä rooriye täापume lecaleca edingäli lui ajiri cama birige,

15 yepä magebi ne lui miiji opo me jwaawenuge. Teebine lecaleca edingäli ituge ceera acwaba täापume.

16 Liba biname piti nemi, laati bemi singi ai poto cidi me äcelame, cäme nuuja mene lica gyene iicemame, yepä cine piiyepu iyeta ätrunga ingle cina apu läbitininusi.

Korinito Ätrunga Biname cina Aareto ne Niiyarage Yaaruwusi

17 Cane liba ai umle mene jijaneninine, cane miiji cuta weebibine ablaweja. Weene liba labasecretnininuye irecu ätumutame, weene nuuja ätityera ne puma cita ca lica jääpänuye, yepä sabe jiwenininuge weebibine.

18 Yoo, cane ituge ätecija, egä weene liba labasecretnininuye irecu ätumuta täापume, weene yepä ngene atwanena cama lica birige. Cuta cane jitrungene, egä ai mene lui toraca gyene,

19 ingle cane umle gäne, egä weeme maramara äbita lui papa lica gyene. PEEI lui weebibine apicetnärame weene piba opo awatname, egä weeme sobe cabu laati bemi foracarage ngenecu cama.

20 Yoo siige, weene liba labasecretnininuye, weene aareto[†] ne cängena lica yaaruwuye puma.

21 Ingle weene liba läbitininuye deedei loolo me, weeme yepäyepä cina jilonicininuge watawata teeme gome waadename weeme yepäyepä cina lui deedei piiyepu waina niye saawadimuye. PEEI name pi owecumete biname cina loolomecewe birige piiyepu laatibi bucurage waina niye saawadimusi, teepi pui cabu ca buduma me läbitininusi.

22 Weeme nää weemerage mete lica gemi pepu loolo me coo nänäjame? Weeme täापume nää papa gyene Acejiyame me binamewale bime abasecretna cabu buduma mule acnetnejame? CoO piiyepu weene nää singi gemi owecumete biname bine ajiri me wawename? Cane nää miiji weebibine awepyeräja? Ai poto cidi me cane licarage iwepyeräjininine!

Yageyame me Aareto

23 Cane Yageyame bau ca ituge acata cane lui weebibine cuta itu ibiberäjiipene, egä Yageyame Yeesu ne lui ciye cabu jewabudni-tujisi budre täापume, tabe piba buluduu ne ecatige,

24 Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, jiicige egä, “Ai lui cäme tääpe gyene, lui weeme tääpu myene. Weene erweye cebine ngene apecname.”

25 Cuta pepu gyene, deedei ingwe gaabe ca tabe kwäye ne ecatige, jiicige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niya cabu ca äsecerame, cäme uudi liba tapirenige. Weene liba yaanuye, cebine ngene napecnuye.”

[†] 11:20: aareto: Pui padare cabu ätrunga biname cina liba labasecretnininusi aareto loolome, teepi pui padare cabu cuta deedei läbitininusi.

²⁶ Siige iyeta padare cabu weene liba ai buluduu ne jaarwuye piyepu ai kwäye cabu ca yaanuye, weene peei lui Yageyame me budre ne jaaitnäjuye, ngälu tabe liba cire tacnenutepi.

²⁷ Peei name pi laati te liba papapapa jaarwuge Yageyame me buluduu ne cuta yaanuge teeme kwäye cabu ca, tabe teeme tääpe piyepu uudi bine sabe jaaweninuge.

²⁸ Yoo, pipu pi iyeta biname cina miiji niinäce teemämu lablawäjinuye, ingwe ca piba jaarwuye pui buluduu ne cuta yaanuye pui kwäye cabu ca.

²⁹ Laati te liba aareto cabu buluduu ne jaarwuge piyepu kwäye cabu ca yaanuge opo awatna cäco, egä Yageyame me tääpe ngena tääpu myene, peei biname te mäpu ne jääpänuge.

³⁰ Peei name pi weeme bucurage cina pita gemi piyepu bleela gemi, nesae cina budre ituge äbita.

³¹ Yepä mine liba mimämu niinäce lablawäjinago, piba Yageyame te nuuja singi lica mibibine pui mäpu daremu ceerame.

³² Yepä Yageyame te nitränininuge, niblawäjinuge naace tääpume ngälu gaabe je piba tabe singi lica mibibine mäpu daremu ceerame gawecewe muleyame biname cama yepä.

³³ Yoo siige, cäme ätrunga binamewale weene liba naacluge aareto loolo me, weene miiji nuuja bine awagrija, piba gigri loolo.

³⁴ Liba laasi nyene loolomecewe, tabe miiji niinäce mete cabu säärwäjuge, siige Acejiyame te piba weebibine lica ablaweja weeme niiyarage mule name pi weeme abasecretna ngalebora. Yepä potu mule potu cidi me cane ebä umle pa jiwenipene, cane liba pa lädepene peeyeme.

12

Aceji Seemo te Kokre Yääcäranemuge Maramara Kaakesea Wawenecame

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene toraca umle äbitame, egä Aceji Seemo te ngena maramara kaakesea tääpume kokre ceera.

² Weene umle gemi, egä weene liba camu Acejiyame umle cäco inajininuji, mene cäco uuje cina weebibine conocono gaabe cabu me iwadininujisi weene teebibine awejename.

³ Peei name pi weene miiji cängena ire lui gyene miiji seemo, cuta lui gyene niya seemo. Liba Acejiyame me Seemo te biname ne yaacenanuge, tabe äblicäco iicana egä, "Yeesu, maane nääglumegel!" Cuta nuuja potu me, nuuja te äblicäco iicana egä, "Yeesu lui cäme Yageyame gyene," liba teeme cabu Aceji Seemo te lica yaanajuge.

⁴ Maramara kokre piti nemi maramara kaakesea wawename, yepä lui Seemo te biname bine yääcäranemuge peei kokre, tabe yepä taatu gyene.

⁵ Cuta kaakesea maramara gemi, yepä Yageyame lui tääpume jaawenimusi, tabe yepä taatu gyene.

⁶ Kokre mule lui maramara gemi, yepä Acejiyame lui te umle yääcäranemuge, tabe yepä taatu gyene.

⁷ Acejiyame te biname bime yepäyepä cabu maramara gaabe ca yaaboclomäjuge, egä teeme Seemo pisi nyene teeme cabu. Siige iyeta mule, lui maramara biname cabu läpletneräjuge, teepi iyeta biname bime miiji tääpume.

⁸ Yoo, teeme Seemo te yepä ne umle yääcäruge tabe mäpu cabu ca asata gaabe ne päpäname; cuta nuuja ne ngene atwana yääcäruge tabe ämletnäreji gwidape coo mule potu cidi me umle äbitame.

⁹ Tabe cuta nuuja ne ätrunga yääcäruge poto gwidape poto cidi me egä pagege äbita; cuta nuuja ne kokre yääcäruge biname bine pita cabu ca miiji wawenename.

¹⁰ Piijepu nuuja ne yääcäruge kokre tabe kokre cama ciitaca mule bine wawenecame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge Acejiyame me tagepogogo mene iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe ngene ca aglime, egä nuuja biname ne lui seemo te ecanenige, nää tabe Aceji Seemo gyene coo niyarage seemo gyene; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe teeme umle cäco mene ca iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge pui mene ne abclomtame.

¹¹ Iyeta ai mule bine yepä Seemo te jaawenimuge, lui te maramara kaake-sea yääcäranemuge biname yepäyepä bine, tabe lipu tääpume singi ceerame.

Yepä Tääpe, Bucurage Piicwa

¹² Ätrunga ingle cina lui Keriso me tääpe gemi. Ätrunga biname cina lui maramara piicwa gemi, lui cina yepä tääpe ne jewenenisi.

¹³ Mine puu maramara biname gemi, Israela biname coo nuuja gawe biname, aletnäneji biname coo poto biname, yepä mibibine iyeta yepä Seemo ca ituge äciseja, siige mine yepä tääpe me ituge äbita. Piijepu Acejiyame pui yepä Seemo ne ituge acitena mime yepäyepä cabu tabe lenajame.

¹⁴ Tääpe cabu yepä taatu piicwa lica gyene, yepä bucurage piicwa gemi.

¹⁵ Ernge te liba jiiucuge egä, "Cane ime lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne," peei te lica jiiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame.

¹⁶ Cuta tablame te liba jiiucuge egä, "Cane irecu lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne," peei te cuta lica jiiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame.

¹⁷ Tääpe te liga iyeta irecu taatu cirege, tabe piba lipulipu ätecijana. Piijepu tääpe te liga iyeta tablame taatu cirege, tabe piba lipulipu lengo ärmetneja.

¹⁸ Yepä Acejiyame te piicwa maramara bine icranimuji tääpe cabu, tabe lipu ituge singi.

¹⁹ Liga iyeta yepä taatu piicwa cirege, piba tääpe te lica cirege.

²⁰ Yepä pepu lica gyene. Piicwa maramara gemi, tääpe lui yepä gyene.

²¹ Peei name pi irecu te äblicäco ime ne jaji egä, "Cane singi lica gäne mäame tääpume." Cuta mope te äblicäco ernge bine jaji egä, "Cane singi lica gäne weeme tääpume."

²² Cuta piijepu tääpe te äblicäco eei piicwa cäco lenaja, mine lui poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä kokre cäco gemi.

²³ Piijepu lui piicwa poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä papa gemi, mine cängenarage ire jwaatwemusi; cuta lui piicwa bine äblicäco awabudnita, mine cängenarage yaacwabimusi.

²⁴ Yepä lui piicwa bine biname cina miiji päpäname, teepi acwaba cäco yaacrajimuge. Acejiyame te tääpe ne epu jewenuji, egä mine lui piicwa tääpume lasicnanti-nago, egä papa gemi, tabe singi peei piicwa bine opo gaabe me acraname.

²⁵ Yoo siige, tääpe me maramara piicwa cina äblicäco teemeteme ägyi, yepä teepi teemeteme ire latwinusi.

²⁶ Yepä piicwa te liba mäpu cabu yaanajuge, teepi iyeta pui mäpu cabu yaacrajuge ten cama. Cuta yepä piicwa ne liba yaawepyeräjusi, teepi iyeta yepä gege teta cama.

²⁷ Yoo, weene peete nemi Keriso me tääpe; weene yepäyepä cina lui teeme yepäyepä piicwa gemi.

²⁸ Ätrunga ingle ngalebora Acejiyame te biname bine ituge maramara kaakesea täapume acranetnäja. Tabe poto bine ätyepäneji biname me ituge acrana, poto bine ituge acrana Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine abiberäjame, poto bine kokre cama ciitaca mule bine wawenecame, poto bine kokre ituge ceera pita biname bine miiji wawenename, poto bine nuuja biname bine ätityeräjame, poto bine ituge acrana mope biname me, cuta poto bine kokre ituge ceera teepi teeme umle cäco mene ca iicemame.

²⁹ Yepä iyeta ätrunga biname cina ätyepäneji biname lica gemi, coo teepi iyeta cina Acejiyame me tagepogogo mene lica jicemusi, iyeta cina lica yaabiberäjimusi, ciitaca mule bine lica jaawenimusi,

³⁰ coo pita biname bine miiji lica jaawenanemusi, coo teeme umle cäco mene ca lica jicemusi, coo teepi iyeta cina ibibi lica gemi pui mene aboclomtame.

³¹ Yoo, weene äbitinineye kokre päpäname modamoda mule bine wawenecame. Yepä, yepä taatu gwidape pisi nyene, lui gyene baborage. Peei lui singi gyene biname bime täapume.

13

Toraca Singi Lipu Gyene

¹ Cane liba ibibi birige iicema biname bime maramara mene ca coo mename seemo bime maramara mene ca, yepä cane liba singi lica biname bime täapume, cäme mene lui epu pana birige paate ala coo gogogo ala liiyepu.

² Ngänu gyene, cane liba ibibi birige Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, piyepu cuta cäme liba umle piti nemi iyeta mule poto cidi me, piyepu cane liba umle birige iyeta ämletnäreji gwidape piyepu mule poto cidi me, cuta cäme liba ätrunga pisi nyene podo bine äyebhengame teeme puupu cabu ca, yepä cane liba singi cäco nanajuge biname bime täapume, iyeta peei mule lui papa birige.

³ Ngänu gyene cane puu iyeta cäme gwidape ceerana owecumete biname bine coo cäme tääpe ne ceera uubuderame, yepä cane liba singi lica biname bime täapume, peei mule cina nuuja miiji lica birige cäme täapume.

⁴ Toraca singi cama lui biname te mäpu cabu bojäcu yaanajuge, tabe owelaamelame gyene, ire patre lica yaagluge, lica lawepyeräjuge, mope babo me lica läbituge.

⁵ Toraca singi cama biname te cängena yaanajuge, teeme taatu miiji ne lica jäärnguge, claabe me wata lica läbituge, biname bime niija mule bine lica yaawadimuge, yepä ngene jäätrimaluge teeme niija mule poto cidi me.

⁶ Toraca singi lui gege lica birige walya täapume, yepä tabe gege birige toraca täapume.

⁷ Biname te liba toraca singi cama, ngänuge lipulipu teebine sabe jaawenusi, tabe yäämyemutuge. Toraca singi cama biname te teeme ätrunga ne lica yaapesaruge, tabe wälu lica birige, piyepu tabe gloose lica läbituge mäpu cabu bojäcu lenajame.

⁸ Toraca singi te iyeteta gyene. Acejiyame me tagepogogo mene iicema cina cire lapiripesi, piyepu biname bime umle cäco mene iicema cire lapiripesi, cuta umle te cire lapirepi.

⁹ Mime umle lui cängena lica gyene, piyepu mine lui Acejiyame me tagepogogo mene jicemusi, poto bine jäätibäjemusi;

¹⁰ Yepä eei te liba tädenige lui te epucäco gyene, piba iyeta lui cina epucäco lica teepi cire lapiripesi.

¹¹ Cane liba bāgrā je, cane bāgrā pana mene jüicemujine piiyepu ngene jotwananujine. Cane liba babo me äbitujine, cane bāgrā bime mule bine ebmalimujine.

¹² Mine page Acejiyame ne jepānanenisi owowā pana, lica pajecurage, siige ingwe ca mine teebinerage cire jääpānepesi. Page cane teebine cāngena umle lica, yepā piba cirege cane cāngena iyeta umle äbita teeme poto cidi me, tabe lipu umle iyeta cāme poto cidi me.

¹³ Yoo siige, ai nesae cina cire yaacrajemepi, ätrunga, ngene atwanena ca oomlana piiyepu singi, yepā ai bime cabu ca singi lui baborage gyene.

14

Lipu Maramara Kaakesea täapume Aceji Seemo Kokre Ceera

¹ Weene kokre äbitipeye toraca singi cama lenajame, cuta kokre äbitipeye Aceji Seemo bau ca kokre päpāname maramara kaakesea wawename, toracarage lui Acejiyame me tagepogogo mene iicemame.

² Laati te teeme umle cāco mene ca jüicemuge, tabe biname bine lica jaajanemuge, yepā Acejiyame ne jaajanuge, ingle nuuja biname te äblicāco teeme mene ätecija. Tabe Aceji Seemo me kokre ca mene jüicemuge ogā gwidape poto cidi me.

³ Yepā laati te Acejiyame me tagepogogo mene jüicemuge, tabe biname bine yäätityeräjimuge, kokre yäacärimuge piiyepu ngenecu plowa me jaawenimuge.

⁴ Yepā laati te liba teeme umle cāco mene ca jüicemuge, tabe teeme taatu miiji täapume jüicemuge. Yepā laati te Acejiyame me tagepogogo mene jüicemuge, tabe ätrunga ingle ne yäätityeräjuge.

⁵ Cane singi gāne weene iyeta weeme umle cāco mene ca iicemame; yepā cane toraca singi gāne weene kokre ne acatame Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jajanename. Laati te Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jaajanemuge, tabe baborage gyene, ingle biname cina yäätacijemuge tabe ngena täapume jüicemuge. Yepā laati te teeme umle cāco mene ca jüicemuge, tabe matikāli gyene, ingle biname cina lica yäätacijemuge, tabe ngena täapume jüicemuge. Tabe ebā babo läbituge, liba biname pisi nyene peei mene ne aboclomtame naace täapume ätrunga ingle biname cina piba pui mene cabu ca ätityera ne päpāname.

⁶ Yoo, cāme ätrunga binamewale, cane cāme cabu ca etonärenine ai mule ne. Cane liba lädune peyeme, siige mime umle cāco mene ca jüicemune, cane piba lipulipu itityärinune weebibine? Cane licarage itityärinune, cane liba lica saawadimune Acejiyame te ngena cāme bau me saaboclomtuge cane weebibine jajanename, coo liba lica saawadimune umle mene, coo piiyepu Acejiyame me tagepogogo mene, coo abiberāja mene.

⁷ Cuta pepu gyene, laati te liba jääcnäjuge dobidobi ne coo gogogo ne papa-papa, biname cina umle lica birige, egā ngena uupera täapume jecnäjenige.

⁸ Piiyepu laati te liba moole ne däägurage cubu täapume jääcnäjuge, biname cina lica birige amacetrnäja.

⁹ Cuta pepu gyene, maane liba määme umle cāco mene ca jüicemute, biname cina lipulipu ätecija, maane ngena täapume jüicemute. Määme mene te papa me läbituge.

10 Ai gawecewe cabu lui bucurage maramara mene gemi, yepä teepi papa lica gemi, ngene atwana cama gemi.

11 Yepä laati te liba căme umle căco mene ca cebine najananuge, pui biname te catecewe biname pana birige căme tăapume, cane cuta piyepu catecewe biname pana birige teeme tăapume.

12 Siige weene liba äbitininiye Aceji Seemo me kokre päpăname maramara kaakesea wawename, weene miiji eei kaakesea tăapume oräre singi, lui cina yäätityeräjimusi ätrunga biname cina kokre äbitame.

13 Peei name pi lui biname te teeme umle căco mene ca jiiemuge, tabe miiji irecu ätumuta Acejiyame bau me tabe teebine kokre ceerame pui mene ne cuta aboclomtame.

14 Cane liba căme umle căco mene ca irecu lätumutanune, căme seemo te căme cabu irecu lätumutanuge, yepä căme ngene atwana te pui mene ne lica joomluge.

15 Cane siige miiji ngena wawena? Cane singi gäne căme seemo te căme cabu căme umle căco mene ca irecu ätumuta piyepu uupera atanga, yepä cane cuta singi gäne cămerage mene ca irecu ätumutame piyepu uupera atangame, cane lui mene tăapume umle.

16 Maane liba weeme abasecretna ngalebora Acejiyame ne yaawepy-eräjute mäame umle căco mene ca, Aceji Seemo lui mene yäacăruge mäame seemo ne, pui mene umle căco biname cina lipulipu “Amen” mene iicana, ingle teepi nuuja umle lica birige, maane ngena tăapume jiiemute?

17 Maane puu miijirage yaawepyeräjute Acejiyame ne, yepä poto bine lica yäätityeräjimute.

18 Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane căme umle căco mene ca magerage jiiicananemune weeme iyeta cabu ca.

19 Cane puu miiji gäne ätrunga ingle me abasecretna ngalebora bucurage mene iicemame căme umle căco mene ca, yepä weene lica itecijinuge, peei name pi cane singi gäne mimerage mene ca iicema. Ngănuge cane matikăli taatu jiiemune, yepä weene liba umle, weene peei cabu ca labiberäjininuye.

20 Căme ätrunga binamewale, weene băgră bime pana ngene gone jwaat-wananinuye. Matimati băgră cina lipu umle căco bucurage gwidape poto cidi me, weene miiji pepu umle căco inajipi niija mule wawenecame, yepä weeme ngene atwanena miiji epu lenaja modamoda biname bime liiyepu.

21 Oogărăneji mene te apu jiiicenige egä,

“Yageyame te jiiicenige:

cane idne mene biname bine cire jaawenemepene

căme binamewale bine jajanename;

cane catecewe biname bime tage cabu ca cire jiiicemepene,

yepä teepi puu singi lica ätecijame cebine.”

22 Yoo siige, biname te liba teeme umle căco mene ca jiiemuge, peei lui cewecu gyene ätrunga căco biname bime tăapume, lica ätrunga biname bine tăapume. Yepä Acejiyame me tagepogogo mene iicema lui cewecu gyene ätrunga biname bime tăapume, lica ätrunga căco biname bime tăapume.

23 Siige weeme ätrunga ingle me abasecretna ngalebora liba iyeta biname cina weeme umle căco mene ca jiiemus, siige lui ätrunga biname bine lica ituge abiberăja ai mule poto cidi me coo piyepu ätrunga căco biname, teeme poto cina liba sääbăcnusi, siige yääticijemuge weene iicema je, teepi apu jaangemuge, egä weene iyeta buduma gemi.

24 Yepä weene iyeta liba Acejiyame me tagepogogo mene jiiiceminuye, siige ätrunga căco biname coo piyepu ätrunga biname te, lui nuuja umle lica

gyene ai mule poto cidi me, liba tabacituge, liba yäätəcijuge pui mene, tabe lasicnantuge, egä tabe niija mule ituge waweneca. Tabe lui mene yäätəcijuge teebine yaablawäjuge,

²⁵ siige teeme ngena gemi ämletnäreji, iyeta sääsemuge. Tabe piba kokorare ca lääpednutuge, Acejiyame ne opo gaabe yaacituge, siige teeme niija mule bine jaawabudnitumuge, jicuge egä, “Toraca, Acejiyame pisi nyene weene cama.”

Irecu Ätumuta Kaakesea Miiji Cängena Wawena

²⁶ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine ngena abiberäjame ai cabu ca? Weene liba labasecretnininuye irecu ätumutame, yepä te uupera ne yaa-catuge, nuuja te ibiberäjininuge, nuuja te jininuge Acejiyame te ngena yaaboclomtuge teeme bau me, nuuja te teeme umle cäco mene ca jicemuge, cuta nuuja te peei mene ne yaaboclomtuge. Iyeta weene lui mule jaawenimuye, miiji weeme ätrunga ingle ne ätiyera.

²⁷ Weeme abasecretna ngalebora liba pisi nyene weeme umle cäco mene ca iicema mule, neeneni coo nesae cina miiji iicema; yepä te liba lätecituge, nuuja te piba gije labacituge. Cuta nuuja te miiji aboclomäja peei mene bine.

²⁸ Yepä aboclomta biname liba lica birige, pepu biname cina miiji abasecretna ngalebora bojä agime. Teepi miiji teeme taatu tääpume iicema piiyepu Acejiyame tääpume.

²⁹ Neeneni coo nesae biname cina miiji Acejiyame me tagepogogo mene iicema, cuta poto cina miiji atrana, egä ngena tääpu myene peei mene.

³⁰ Biname te liba pisi nyene Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu, siige nuuja te liba pui padare cabu yäätəcijuge Acejiyame bau ca, niinäce lui te jicemuge, tabe miiji ätecita padare ceerame pui nuuja ne tabe cuta iicemame.

³¹ Apu gaabe ca weene iyeta miiji gemi padare päpäname Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, siige piba iyeta biname cina labiberäjininusi, kokre läbitininusi.

³² Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname te teemämu lawecetnäruge,

³³ ingle Acejiyame tabe singi lica weene apu mule papapapa wawenetnäjame irecu ätumuta padare cabu, yepä cängenarage poode cama.

Iyeta poto ta ätrunga maramara ingle cabu luma biname cina labasecretnininusi irecu ätumutame,

³⁴ magebi cina miiji bojäcu lenaja. Peei lui miiji lica gyene teepi mene iicema, piiyepu teepi gone niinäce gaabe me äbita, Israela biname bime Cotre te cuta lipu jicenige.

³⁵ Teepi liba singi ngena tääpume umle äbitame, teepi miiji irecu ätumuta kaake poto cidi ca teeme rooriye bine ätemleja mete cabu, ingle niija gyene teepi irecu ätumuta padare cabu mene iicema.

³⁶ Acejiyame me mene te weeme cabu ca lica täduge, coo weeme taatu tääpume lica täduge?

³⁷ Laati te liba ngene jwaatwananuge, egä tabe Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gyene, coo piiyepu Aceji Seemo te teebine kokre yäacäranuge poto kaakesea wawename, tabe miiji umle, egä cane ngena yooäärenine, Acejiyame bau ca gyene.

³⁸ Tabe liba ai mene ne lica jäätəcijuge, weene gone cuta teebine ätecija.

³⁹ Yoo, cäme ätrunga biname, weene kokre äbitipeye Acejiyame me tagepogogo mene iicemame. Yepä weene cuta gone jibemuye, laatibi teeme umle cäco mene ca jicemusi.

40 Yepä weene ngena jaawenuye weeme irecu ätumuta ngalebora, miiji cängena wawena.

15

Keriso me Budre cabu ca Arpinenta

1 Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene cuta cääri ngene atwaname cane lui Miiji Mene itu jjananipene weebibine, weene lui mene ne yaacatepeye piyepu weeme ätrunga te lui mene cabu kokre jeclajutenige.

2 Pui Miiji Mene cabu ca weene ireclota ne jepäniniye, weene liba kokre cama joomleniye, cane lipu jjananipene, cije weeme ätrunga te papa me läbituge.

3 Yoo, cane lui mene niinäce itu ecaturjine, lui niinäce gaabe gwidape gyene, siige cane weebibine pui mene jjananipene, egä Keriso te budre äbituji mime niya mule täápume, Oogäräneji mene te lipu jicenige.

4 Teebine gape cabu me eciturjisi, siige nesae me lui bimu piba Acejiyame te teebine erpinantuji, Oogäräneji mene te lipu jicenige.

5 Tabe Peteru bau me niinäce aboclomtuji, puma cita ca teeme iyeta twelb bau me.

6 Piba tabe cuta faib hanred cerämu poto cama ätrunga biname cabu me yepä gääbu taboclomtuji. Teeme bucurage cina camu ireclota gemi, puu poto cina budre gemi.

7 Puma cita ca tabe cuta aboclomtuji Yakobu bau me piyepu iyeta teeme ätyepäneji biname bime bau me.

8 Ingworage ca tabe cuta cäme bau me taboclomtuji, lui epu pana gäne, egä cane toracarage padare cabu lica aplimlujine.

9 Cane matikäli gäne iyeta poto teeme ätyepäneji biname bime cabu ca. Cuta cane miiji lica gäne teeme ätyepäneji biname ngii ne acenename, ingle cane Acejiyame me biname bine sabe itu tewenenäjemumene.

10 Yepä Acejiyame te owecu nawenuji, siige cane page age säne, cane lipu nanajinige. Tabe lui owecu nawenuji papa me lica äbituji, yepä cane mage kaakesea ituge wawena poto ätyepäneji biname bime cabu ca. Puu toraca gyene, egä cane cäme ca ai kaakesea ne lica ituge wawena, yepä Acejiyame me owecu ca ituge, lui te cäme cabu kaakesea jewenenige.

11 Yoo siige, ngänu gyene laati te weebibine Miiji Mene jajanena, cane te coo poto ätyepäneji biname cina, ingle cine biname bine yepä mene jaajananemusi, siige weene peei mene ne ituge ätrunga.

Budre cabu ca Arpinenta

12 Yoo, cine jaajananemusi, egä Keriso budre cabu ca itu arpinantuji, cije lipu pi weeme poto cina piba jicuye, egä budre cabu ca arpinera lica gyene.

13 Peei liba toraca gyene, piba Keriso budre cabu ca lica itu arpinantuji.

14 Cuta tabe liba lica itu arpinantuji, piba cime mene jajanena kaakesea papa gyene, weeme ätrunga cuta papa gemi.

15 Pui taatu lica, cuta piba cibibine nipäninisi, egä cine walya otromet-neninino Acejiyame poto cidi me, ingle cine ituge iicana, egä tabe Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji. Yepä liba toraca gyene, egä budre cabu ca arpi-nenta lica gyene, tabe piba Keriso ne lica itu erpinantuji.

16 Ingle budre cabu ca arpinenta liba lica gyene, piba Keriso ne cuta lica ituge arpinenta.

17 Piyepu Keriso ne liba lica ituge arpinenta, piba weeme ätrunga te papa me äbitenige, siige weene camu niya mule cabu inajininige.

¹⁸ Piba cuta budre biname lui cina Keriso ne itu jäänrungepesi, iyeteta ituge apeseräja.

¹⁹ Mine liba Keriso cabu me ngene atwana yaacranusi ai taatu ireclota täápume ätityera päpäname, lica ciige ireclota täápume, cine piba owecumete gemi iyeta biname bime cabu.

²⁰ Yepä toraca gyene, egä Acejiyame te Keriso ne budre cabu ca erpinantuji, siige ai te niwabininige, egä tabe cuta eei bine cire yaarpinärempi, lui cina budre ituge äbita.

²¹ Budre te lipu biname cabu ca täduji, cuta budre cabu ca arpinenta te piyepu biname cabu ca täduji.

²² Iyeta biname cina lipu Adamu miji pi budre läbitininusi, teepi pepu Keriso miji pi cuta budre cabu ca cirege arpinera.

²³ Yepä Acejiyame te iyeta biname bine teemerage padare cabu cire yaarpinärempi: tabe Keriso ne niinäce gaabe me itu erpinantuji, siige Keriso te liba cire tacnenutepi, Acejiyame Keriso me biname bine piba cire yaarpinärempi.

²⁴ Peei ingwe gaabe ca ai padare me ngälugaabe te ebä cire tädepi, Keriso te liba cire yaapremalempi teeme cubuyame seemo bine piyepu teeme potu cubuyame kokre bine, siige iyeta gwidape Aceji Babe ne cire yääcärepi tabe te waadename.

²⁵ Ingle naace gyene Keriso te miiji babo biname me lenaja, ngälu Acejiyame te iyeta cubuyame bine cire yaapremalempi, siige cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me.

²⁶ Budre lui ceräcerägäabu cubuyame gyene tabe apremelame.

²⁷ Oogäräneji mene te jiičenige egä, “Acejiyame te ituge iyeta gwidape bine acrana teeme ernge gawe me.” Yepä mine umle gemi, egä ai “iyeta gwidape” ngalebora Acejiyame lica gyene, lui te iyeta gwidape bine cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me.

²⁸ Siige Bägrä te liba mope biname me cire yaanajepi iyeta gwidape täápume, piba tabe cire läcärepi teemämu Acejiyame te ire atwime, siige piba Acejiyame te iyeta ire cire jaatwemepi.

²⁹ Cije lipu gyene lui biname cina niije ca äciseja ne ituge acata budre biname bime puupu cabu? Teepi ngena name pi pui mule ne itu jaawenepesi, liba budre biname bine lica cirege arpinera.

³⁰ Piyepu cuta budre cabu ca arpinera liba lica cirege, cije cine piba ngena name pi iyeta padare cabu ai kaakesea name pi mäpu cabu ninajininige.

³¹ Cäme ätrunga binamewale, peei lipu toraca gyene, egä cane mime Yageyame Yeesu Keriso me opo gaabe je babo gege gäne wemiji pi, peei cuta toraca gyene, egä cane iyeta bimü gaabegabe cabu budre mametarage cama waatnune.

³² Ngena miiji gyene cäme täápume, cane liba Epeso je larngepene biname bime cama lui cina girigale gwidape bime pana ge, cane liba lica jäänrungepene, egä ireclota pisi nyene budre me ingwe gaabe ca. Liba budre cabu ca arpinera lica cirege, piba “Mine yäärwäjemesi, yäänäjemesi, ingle ciyeciye siige mine budre.”

³³ Gone langletnäjinuye. “Niiyarage abasutanayame cina biname bime miiji mule bine sabe jaawenimusi.”

³⁴ Weene miiji täcnäripeye weemerage ngene atwanena cabu me, niiyaniya mule bine ebmaläcemepeye. Cane ai lui weeme ajiri me jiičenine, egä weeme potu cina Acejiyame umle cäco gemi.

Biname cina Lipulipu Budre cabu ca Arpinera

³⁵ Yoo, biname yepä te pama apu birige ätemla egä, “Budre cabu ca biname cina lipulipu larpinärüge, piyepu lipulipu tääpe bine teepi yaawadane-musi?”

³⁶ Maane lipulipu pepu ätemla! Maane liba kuu gije ne jaacnute, tabe ebä lica agi, tabe liba budre niinäce lica läbituge.

³⁷ Maane gijerage ne lica jaacnute, yepä kuu ne jaacnute, wiiti kuu ne coo ngena nuuja kuu ne, siige pui cabu ca gije te taaguge.

³⁸ Siige Acejiyame te kuu ne jaawenuge teemerage tääpe cama gije te agime. Cuta maramara kuu bine jaawenimuge maramara tääpe cama gije cina agime.

³⁹ Gije bime tääpe lipu maramara gemi, poto gwidape bime tääpe cuta pepu maramara gemi. Biname bime tääpe mara gyene, glunubora otnetneja gwidape bime tääpe mara gyene, niiye bora cibi bime tääpe mara gyene, ele bime tääpe mara gyene.

⁴⁰ Piiyepu lui cina cabucewe je icrajenemige, teeme tääpe lui mara gyene, cuta gawecewe cabu lui cina icrajenemige, teeme tääpe mara gyene. Cabu tääpe me jamyacu mara gyene, gawe tääpe me jamyacu mara gyene.

⁴¹ Cuta dume cabu je lui gwidape teepi maramara gemi: bimu me apacyera mara gyene, mabye me mara gyene, wale bime mara gyene. Cuta wale cina lica gemi yepä apacyera cama, poto cina babo apacyera cama, poto cina matikáli apacyera cama gemi.

⁴² Apu cirege, biname cina liba budre cabu ca arpinera. Biname ne liba yaacitusi, teeme tääpe te locwäwuge; yepä tabe lui tääpe cama cirege arpinenta, budre cäco tääpe cirege.

⁴³ Liba yaacitusi, niiyarage piyepu kokre cäco; liba larpinantuge, miijirage piyepu kokre cama.

⁴⁴ Liba yaacitusi, peei lui gawe me tääpe gyene, liba larpinantuge, seemo me tääpe cirege. Gawe me tääpe lipu pisi nyene, cuta pipu ge seemo me tääpe pisi nyene.

⁴⁵ Apu oogäräneji gyene egä, “Acejiyame te niinäce Adamu ne gawe ca jewenuji, buuwemope ecäruji, siige tabe ireclota ge.” Yepä Keriso lui ingwe ca Adamu gyene, tabe seemo gyene, lui te gwidape bine ireclota yäcäranemuge.

⁴⁶ Yepä, seemo me tääpe lui niinäce tääpe lica birige, yepä ai gawe me tääpe niinäce birige, siige piba seemo me tääpe ingwe ca birige.

⁴⁷ Niinäce Adamu ne Acejiyame te gawe ca jewenuji, siige tabe gawecewe cabu ca gyene, ingwe ca Adamu lui cabucewe ca gyene.

⁴⁸ Ai gawe cabu lui biname cina icrajinige, teepi gawe ca wawenäneji biname pana gemi, yepä laatibi cirege otni cabucewe me, teepi puma pui biname pana cirege äbita, cabucewe ca lui te täduji.

⁴⁹ Yoo, page mine gawe ca awenäneji biname pana gemi, yepä mine cire läbitipago teeme pana me, cabucewe ca lui te täduji.

⁵⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane naace täapume jüicemenine, egä page mine lui tääpe bine ewadanemenisi, teepi äblicäco otni Acejiyame me puupu cabu me; watawata gwidape äblicäco iyeteta lenaja.

⁵¹⁻⁵² Itecijinege, cane ogä mene jijenininine: mine iyeta budre lica cirege äbita, liba ceräcerägäabu moole te cire saangenepe, yepä mine watawata taaturage mara me cire läbitipago, epu pana biname te lipu teeme irecu ne watawata taaturage lätumuge. Yoo, pui moole te liba ala cire saangenepe, budre biname cina cire tarpinäripesi, siige ingwe ca budre lica cire läbitipesi. Yepä mine lui cina camu ireclota gemi, mine kirece tääpe ne cire yaacatepesi.

⁵³ Ai tääpe lui watawata piyepu budre myene, miiji atepingta budre cäco tääpe me, lui te iyeteta gyene.

⁵⁴ Siige ai mule te liba cire läpletnutepi, watawata tääpe te liba cire lateplingtepi budre cäco tääpe me, piba ai Oogäräneji mene te ibibi cire läbitepi egä, “Budre iigareceji gyene; tabe uutrutäneji gyene.”

⁵⁵ “Budre, mäame kokre siige bapirige; mäame biigu iyeta siige bämilige!”

⁵⁶ Yoo, lui biigu te jaawenuge biname ne budre me, pui lui niija mule gyene; piyepu niija mule te teeme kokre ne yaacatuge Cotre cabu ca biname bine mäpu ceerame, ingle Cotre te jaawabuge, egä biname te niija mule ne bii becnige.

⁵⁷ Yepä mine miiji Acejiyame ne eso ceera, lui te niwenininuge uutrutame mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea miiji pi.

⁵⁸ Yoo, cäme miijirage ätrunga binamewale, weene kokre cama jicljutipi. Weene gloose cäco kaakesea jewenepeye Yageyame täapume, ingle weene umle gemi, egä weene ngena kaakesea jaawenuye teeme täapume, papa me lica läbituge.

16

Rarekaake Ootona Ätrunga Biname bime täapume

¹ Yoo, cane jijenininine, weene lui soogärepeye rarekaake ootona täapume ätrunga biname bime täapume Yuudea gawe ngalebora. Weene epu jewenep-eye, cane Galatiya gawe cabu lui ätrunga ingle bine lipu jaajemepene.

² Iyeta Sande gaabegabe weeme yepäyepä cina miiji rarekaake äyebenga weene luma ngälu ibibi gemi ceerame, siige ingwe ca piba weene nuuja singi lica rarekaake ootona, cane liba pa lädepene peeyeme.

³ Cane liba pa latyaramtepene, cane leta cama piba pa jäätyepemepene biname bine, weene lui bine tejäcrimumeye, weeme owecu gwidape ne acaname Yerusalema me.

⁴ Cuta cane liba pa jääpänepene, egä miiji gyene cane teta cama otnime, cane pa lädepene.

Paulo Gläamu Jecijige

⁵ Cane apu gläamu nacijige, egä cane weebibine ebä pa pidäripene, cane liba niinäce Makedoniya probins cabu ta pa lädepene, ingle cane ngena jotwananenine Makedoniya probins cabu ta otnime.

⁶ Cane weene cama pa nanajepi seeji lecaleca padare, pama iyeta gäbu padare. Siige piba weene cebine pa nätiyärepeye cäme otni täapume, cane liba liiyeme pa lädepene.

⁷ Cane singi lica gäne weebibine watatarage äsuplengtame. Cäme singi apu gyene, egä cane lecaleca padare weene cama lenajame, liba Yageyame singi gyene.

⁸ Cane Epeso je pa nanajepi ngälu Pentikos bimu ne oomla-name,

⁹ ingle gaabe iitneji gyene cane Epeso babo cewe je miijirage kaakesea wawename, puu bucurage biname cina cuta cebine näciseräjenisi.

¹⁰ Timoti liba otni je peeyeme, weene miiji teebine awabla, cängenarage ire atwi, ingle tabe Yageyame me kaakesea jevenenige cane liiyepu.

¹¹ Weene gone teebine ägyi pana jaawenuye, yepä weene teebine itiyärepeye poode cama tabe otnime, siige tabe piba pa tacnenutepi cäme bau me. Cane teebine jewagrijenine poto ätrunga biname cama.

¹² Cuta mime biname Apolo, cane teebine jaajanane tabe poto ätrunga biname cama weebibine ädärane, yepä cäro tabe camu gyene cängena ngene atwanena, egä tabe ai padare cabu pa lädepi. Yepä tabe liba miiji padare ne pa jääpänepi, tabe piba pa lädepi.

Ceräcerägäabu Mene

¹³ Weene ireire inajipi, piyepu kokre cama imyemutipi ätrunga cabu. Weene miiji wälu cäco piyepu kokre.

¹⁴ Weene iyeta mule bine owecu cama jewenemepeye.

¹⁵ Weene umle gemi Setepanus piyepu teeme ingle biname; teepi lui niinäce biname gemi ätrunga acitame Yeesu Keriso cabu me Akaya probins ngalebora. Teepi teemeteme läcäripesi Acejiyame me binamewale bime täapume kaakesea wawename. Cäme ätrunga binamewale, peei name pi cane jijenininine,

¹⁶ weene miiji apu biname bine ätecija, cuta laatibi teta cama kaakesea jeweninisi.

¹⁷ Cane gege gäne Setepanus, Portunatus, Akaiqus, teeme otni name pi, ingle teepi ituge wawena cäme täapume, weene ngena ne äblicäco ge wawena.

¹⁸ Teepi cebine ngenecu plowa me ituge wawena, weebibine lipu ngenecu plowa me itu jiwenipesi, peei name pi weene miiji apu biname bine opo gaabe me acrana.

¹⁹ Asiya probins ngalebora ätrunga ingle cina weebibine jiwablininisi. Piyepu Akwila naabi Prisila piyepu teeme mete cabu lui ätrunga biname cina labasecretnuge, teepi cuta weebibine jiwablininisi Yageyame me ngii cabu.

²⁰ Cuta ama lui ätrunga biname cina, teepi jiwablininisi weebibine. Weene peema weemeweme ajecletnäjipeye ätrunga biname bime mule liiyepu.

²¹ Cane lui mene aga biiri jüicemine, nuuja biname te yoogärimige cäme täapume. Yepä canerage te ama yoogärinine egä: Cane Paulo te weebibine jiwablininine.

²² Laati te Yageyame täapume singi lica, tabe niiya puupu ne pa jääpänepi. "Maranata" – Mime Yageyame, maane tädi!

²³ Yageyame Yeesu me miiji te lenajame weeme cabu.

²⁴ Cäme singi pisi nyene weeme täapume. Yeesu Keriso me miiji pi mine iyeta yepä gemi.

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame te lui ne najuji ai kaakesea tääpume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago Korinito babo cewe ätrunga ingle cabu me piyepu Akaya probins ngalebora iyeta Acejiyame me binamewale bime bau me.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Acejiyame ne Eso Ecäriige

³ Mine eso yääcäresi Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe ne. Tabe babo owecuyame Babe gyene piyepu Acejiyame, lui cabu ca iyeta ätityera cina totneninini!

⁴ Tabe nitityeräjininuge iyeta mäpu cabu, siige pui ätityera ca, mine lui ne teeme bau ca jepäninisi, mine miiji gemi poto bine ätityera, laatibi maramara mäpu bine jääpänanemusi.

⁵ Keriso lipu mäpu cabu senajenäjumi, mine cuta pepu mäpu cabu ninajininige; Keriso ne lipu Acejiyame te itityäruji, tabe cuta mibibine Keriso cabu ca nitityeräjininige.

⁶ Cine liba mäpu cabu ninajininuge, peei lui weene Korinito biname bime miiji tääpume piyepu weeme seemo ireclota ne kokre me wawename; piyepu cine liba ätityera ne jääpänusi, weene cuta peei yepä ätityera ne jääpänuye, siige weene kokre läbitininuye epu mäpu cabu ämyemutaname, cine lipu mäpu cabu ninajininige.

⁷ Peei name pi cine wälu lica gemi weeme tääpume; cine umle gemi, egä weene lipu cime pana inajininige mäpu cabu, Acejiyame te weebibine pa itityeräji epu, tabe lipu nitityeräjininige cibibine.

⁸ Cime ätrunga binamewale, cine singi lica gemi weene umle cäco lenajame, cine lipu mäpu bine jääpänanemepesi Asiya probins ngalebora. Teepi epu babo niyyarage ge, egä cine apu ningipi egä, "Siige ai cime ngälugaabe gyenë."

⁹ Cine lasicnanti-pago, egä cine budre cabu ca äblicäco uucratna. Yepä ai mäpu te naace tääpume läbitepi cibibine abiberäjame, egä cine cime cabu gone ngene atwana yaacranimusi yepä Acejiyame taatu cabu me, lui te biname bine budre cabu ca hirige arpinera.

¹⁰ Yoo, tabe cibibine pepu budre mäpu cabu ca itu nisechräripi, cuta tabe pagege äsecerera. Cine teeme cabu me cime ngene atwana ituge acrana, egä tabe cuta ciige cirege äsecerera,

¹¹ Cine liba weeme irecu ätumuta ca cibibine nitityeräjininuye. Yoo siige bucurage biname cina pa irecu lätumutanipesi Acejiyame bau me cime tääpume, Acejiyame te teeme irecu ätumuta däremu pa jaawecnistemepi, siige cibibine miiji pa niwenipi. Piba bucurage cina Acejiyame ne eso pa yääcäranepesi, egä cine ätityera ne ituge päpäna.

Paulo me Mene Teeme Otni Gläamu poto cidi me

¹² Cine ai tääpume gege gemi, egä cine ngene ca eglenisi, egä cine iyeta padare cängenarage ninajininuge iyeta biname cama, toracarage lui weene Korinito biname cama. Cine Acejiyame miji conocäco mule cama piyepu Acejiyame miji yepä taatu ngene atwana cama ituge lenaja. Cimerage

umle te cibibine lica ituge awecetnära, yepä Acejiyame me owecu te niwecetnärininuge cibibine.

¹³⁻¹⁴ Cine lui leta bine yoogärimusi weeme bau me, mäpu lica gemi acnename piyepu opo awatname. Yepä ai padare cabu weene cängena umle lica bäbitiniye iyeta cime poto cidi me, yepä cane ngene atwana icraninine weeme cabu me, egä weene ingwe ca cängena umle päbitipeye iyeta cime poto cidi me. Siige mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu weene epu gege cire inajipi cime täápume cine liyepu weeme täápume.

¹⁵ Yoo, cäme toraca ätrunga puga ge ai poto cidi me, siige cane niinäce gläamu nacijepi peeyeme Korinito cewe me otnime weebibine ängrärame weene piba neeneni gääbu gege äbitame.

¹⁶ Cane naace me jicineni, egä cane gläamu nacijepi weebibine neeneni gääbu ängrärame: niinäce ängrärame Makedoniya me liba pa pa lädepene, cuta cääri ängrärame puma cita ca liba pa tacnepene naace täápume cane piba weeme bau ca äityera ne päpäname cäme Yuudea me otni täápume.

¹⁷ Cane acinacina biname lica ge, cane liba cäme gläamu ne mara me jaawenepene. Cane epu biname lica gäne, lui te papa gläamu jaacijuge, lui te mene taatu jicuge yepä wawename lica.

¹⁸ Acejiyame te lipu toraca mene jicuge, cäme mene cuta toraca ge, weeme bau me otni poto cidi me liba jijipene.

¹⁹ Yeesu Keriso Acejiyame me Bägrä, lui poto cidi me Siila, Timoti piyepu cane mene jijaninago, tabe lica gyene epu biname liyepu, lui te jicuge, yepä lica jaawenuge. Tabe acinacina biname lica gyene.

²⁰ Teeme cabu ca Acejiyame me iyeta mene cina toraca me läbitininusi. Peei name pi mine teeme ngii cabu 'Amen' mene jicusi, mine liba Acejiyame ne yaawepyeräjusi.

²¹ Weene Korinito cewe ätrunga biname piyepu cine, Acejiyame te gigri niwenininuge mine kokre cama aclajutame Keriso bau. Tabe mibibine mara me itu niwenipi teeme kaakesea wawename.

²² Tabe cuta teeme cewecu ne itu yaacitanepi mime cabu me awabame, egä tabe mime Yageyame gyene, piyepu Aceji Seemo itu nicäripi klaje wawename, egä mine cirege päpäna iyeta, teeme ngena piti nemi mime täápume.

²³ Acejiyame lui te umle gyene cane, tabe naitnenige, egä cane pui name pi otni cäco läbitemene peeyeme Korinito me, ingle cane singi lica ge weebibine ngenecu mäpu me wawename.

²⁴ Cine lica äbitininago weebibine jajanename, egä weene ngena ätrungame, ingle cine umle gemi, egä weene ätrunga cabu kokre gemi. Eewe, pätä cine singi gemi weene cama kaakesea wawename weeme miiji täápume.

2

¹ Yoo, peei name pi cane otni cäco läbitemene peeyemopo Korinito cewe me, ingle cane liga cire lädejine, cane cuta cääri ngenecu mäpu me cire jiwenejine weebibine.

² Ingle naace gyene, cane liba ngenecu mäpu me wawena je weebibine, piba laati te cebine gege me pa nawenepi, ingle weene iyeta ngenecu mäpu gemi.

³ Yoo, cane naace name pi peei leta yoogärepene, ingle cane singi lica ge weebibine ängrärame. Ingle naace popi pui padare cabu cane liga cire lädejine, cane ngenecu mäpu cire jääpänejine wemiji pi. Cuta weene peete

nemi pui biname, lui cina cebine gege me nawenuye! Cuta cane toraca umle gāne, egā cane liba gege birige, weene iyeta cuta piyepu gege birige.

⁴ Yoo, cane peei leta ne mage ngenecu māpu piyepu ele mācu cama yoogārepene. Cane naace name pi lica yoogārepene, egā weebibine ngenecu māpu me wawename, yepā weebibine umle wawename egā cāme singi lipu baborage gyene weeme tääpume.

Paulo Singi Gyene Ngene Ätrimelame Yepā Biname me Niiya Mule ne

⁵ Lui biname te weeme sobe cabu niiya mule ne itu jaawenepi, tabe cebine ngenecu māpu me lica nawenepi yepā weebibine – yoo weeme pototo bine. Cane singi lica teebine lipu wawename,

⁶ naace popi ibibi gyene, weene lui teebine seblawājumeje piyepu daremu secārumeye.

⁷ Page weene siige ngene jitrimalinege teeme niiya mule, ngenecu kokre me jeweneye, cije tabe ngenecu māpu name pi niiya ne jääpānuge.

⁸ Peei name pi cane jijenininine weene teebine umle wawename, egā weene singi gemi teeme tääpume.

⁹ Cane peei leta ne naace tääpume yoogārepene weebibine apicetnārame. Cane singi umle äbitame, egā weene iyeta mule cabu cāme mene ibi naaclenige coo lica.

¹⁰ Weene liba ngene jitrimalinuge biname me niiya mule, cane cuta pipu ngene nätrimaluge. Ingle cane singi gāne weeme tääpume, peei name pi cane Keriso me opo gaabe je ngene ituge ätrimela niiya mule pototo cidi me, liba toraca gyene egā niiya mule pisi nyene, cane lui pototo cidi me miiji ngene ätrimelame.

¹¹ Cane ai ne naace tääpume jaawenune, egā Satani te piba äblicāco mibibine oomlana, ingle mine umle gemi, teeme glāāmu lipu gemi.

Paulo Mage Ngenecu Māpu Yaanajepi Trooasi je

¹² Cane liba Trooasi me latyaramtepene Keriso pototo cidi me Miiji Mene jajanename, cane jääpānepene, egā Yageyame te gaabe ne ituge iitnana cane puma kaakesea wawename.

¹³ Yepā cāme babo ngenecu māpu puga ge, ingle cane mime biname Taitus ne lica jääpānepene puma. Peei name pi cane pui cewe ne yaabma-lepene, siige Makedoniya me lädepene.

Keriso te Niwenininige Mine Uutrutame

¹⁴ Yepā mine miiji Acejiyame ne eso ceerame! Ingle naace gyene, mine liba Keriso cama yepā gemi, Acejiyame te lipu jewenuji Keriso ne uutrutame teeme cubuyame bime cabu ca, tabe cuta cine ätyepāneji biname bine niwenininuge Keriso cama gigri uutrutame. Acejiyame te niwenininuge cine iyeta pototo biname bine mene jajanename Keriso pototo cidi me. Pui mene lui miiji lengo pana gyene, lui te cewe ne iyeta yaacwabuge.

¹⁵ Cine miiji lengo gwidape pana gemi, Keriso lui ne juubudāruge Acejiyame ne iiwārejame, ingle cime cabu ca Miiji Mene te Keriso pototo cidi me otnenige iyeta biname bime cabu me; eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta ireclota ne pāpāna, cuta eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta budre ne pāpāna.

¹⁶ Apesareji biname bime tääpume Keriso pototo cidi me mene lui budre lengo cama birige, yepā lui bine niiya cabu ca ituge äsecrera, teeme tääpume ireclota lengo cama birige. Nāā, baa laasi nyene ibibi ai kaakesea wawename?

¹⁷ Cine eei bucurage biname bime pana lica gemi, lui cina toraca ngenecu cama ai kaakesea ne lica jaawenusi. Teepi Miiji Mene yaacenanusi

rarekaake pöpána taatu name pi. Yepä cine toraca gemi, toraca ngenecu cama ai kaakesea ne jewenenisi; cine Miiji Mene jaajanemus i Acejiyame me awecetnära ngalebora. Tabe te cibibine nityepipi, siige cine Keriso me kaakesea bägrä gemi.

3

Acejiyame Lui Kirece Jajeji Mene ne Secituji

¹ Cane ngena bii byoogärine, naace täöpume lica gyene, egä cine cääri cimämu awepyeräjininago, poto cina lipu iicana mage. Cine poto biname bime pana lica gemi; cine nuuja singi lica gemi leta täöpume cibibine weeme bau me awabudnitame, egä cine toraca Keriso me mename biname gemi. Cine cuta nuuja singi lica gemi weene te leta oogäräme cibibine aitname nuuja biname bime bau me.

² Weene peete nemi leta cibibine aitnejame, lui cime ngenecu cabu oogäräneji gemi iyeta biname cina acnemame, umle äbitame.

³ Weene lui leta pana gemi, Keriso lui soogärumi cime kaakesea ca. Ai lui epu pana leta lica gyene, lui bine yoogärimusi ingki ca peba cabu, yepä epu pana gyene, egä Keriso te yoogärämepe biname bime ngenecu cabu me Ireclota Acejiyame me Seemo ca.

⁴ Cine apu jicenis i, ingle cime ätrunga pisi nyene Acejiyame cabu weeme poto cidi me, Keriso lui ätrunga ituge ceera cibibine.

⁵ Cime cabu nuuja gwidape lica gyene cibibine lui te niwenininuge jajime, egä cine ibibi gemi ai kaakesea wawename. Eewe, cime lui umle pisi nyene, Acejiyame bau ca gyene.

⁶ Pui lui tabe sine, lui te ibibi niwenimi cine kirece jajeji mene ne acenename, Acejiyame te lui mene ituge ceera biname bine niija cabu ca äsecerame. Ai kirece gaabe me ingle lui oogäräneji cotre lica gyene yepä Aceji Seemo gyene, ingle oogäräneji cotre lui budre ne saacanuge, yepä Aceji Seemo te ireclota ne saacanuge.

⁷ Cotre lui kula cabu oogäräneji gyene, piyepu lui padare cabu ceereji ge, Acejiyame me babo apacylera te puga taboclomtuji. Pui apacylera te Moose me opo cabu ca sepacyläruji. Tabe puu äyebtingtenuji, yepä epu kokre ge, egä Israela biname cina äblicäco Moose bau me ire acita. Siige cotre lui te budre ne saacanuge, apu apacylera cama liba taboclomtuji,

⁸ piba lipu baborage apacylera cama birige, Aceji Seemo te liba kaakesea jaawenuge biname bime cabu.

⁹ Cotre mene, lui te biname bine jaatranimuge teeme niija mule cabu, liba apacylera cama ge, piba lipu baborage apacylera cama gyene pui Miiji Mene, lui te ireclota ne saacanuge.

¹⁰ Page padare me baborage apacylera te itucärenige pui sasa padare me apacylera ne.

¹¹ Acejiyame te lui sasa mene ecäruji watata mene gyene, yepä apacylera cama ge, piba lipu baborage apacylera cama gyene, tabe lui kirece mene ne ecituji, lui te iyeteta mene gyene.

¹² Ingle ai kirece mene me apacylera lui baborage gyene, peei name pi cine wälu cäco gemi.

¹³ Cine Moose pana lica gemi, lui te teeme opo ne icwabuji naace täöpume Israela biname cina piba lica pöpána pui apacylera te äyebtingta teeme cabu ca.

14 Pui padare cabu Israela biname bime mopemuli armeji ge; cuta ai taje pepu gyene, teeme mopemuli acwabäneji gemi, teepi liba yaacne-musi sasa cotre bine. Yepä Keriso te miiji gyene peei acwabäneji ne äyeblyngtame.

15 Cuta page teepi liba yaacnemusi Moose me cotre bine, teeme mopemuli acwabäneji gemi;

16 yepä ebä läyeblyngtuge biname te liba latatrongtuge Yageyame bau me.

17 Yoo, Yageyame lui Seemo gyene. Siige laati cabu pisi nyene Yageyame me Seemo, tabe kälyä gyene sasa cotre cabu ca, niiya mule cabu ca piyepu budre cabu ca.

18 Mime opo lui acwabäneji lica gemi, peei name pi mine Acejiyame me apaclyera ne jääpänusi. Siige mine iyeta Yageyame me apaclyera ne opo acwaba cäco epaclyärenisi; cuta pui yepä apaclyera lui te tädenige Yageyame bau ca lui te Seemo gyene, tabe te niwenininuge teeme pana me, siige mime cabu baborage me äbitenige teeme apaclyera te.

4

Biname Lui Kokre cäco, Acejiyame Lui Kokre

1 Peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago, ingle cine umle gemi, egä Acejiyame te teeme miiji name pi nicärininuji ai kaakesea cine wawename.

2 Lui ajiri mule bine ogä jaawenimusi, cine peei mule kaake ca ituge äcelyera; siige cine biname bine lica yaangletnäjemusi, piyepu cine Acejiyame me Mene ne mara me lica jaawenusi. Acejiyame me opo gaabe je cine päjecurage piyepu toracarage jücemusi Miiji Mene. Cine ai ne naace name pi jaawenusi, cine singi gemi biname cina miijirage asicnentame cime potoci me.

3 Cine lui mene jücemusi poto biname bime täápume mäpurage umle äbitame, yepä eei biname bime täápume taatu mäpurage ge, lui cina apesareji gemi.

4 Teepi Miiji Mene ne lica jäätrungusi, ingle Satani lui te ai gawecewe ne ecanenige, tabe te teeme irecu bine itu yaacwabemepi. Teepi äblicäco päpäna, lui apaclyera te sepaclyärenige cime mene cabu ca, lui mene te jücenige Keriso me apaclyera poto cidi me. Pui apaclyera lui Acejiyame me apaclyera pana gyene.

5 Cine cime potoci me lica jijanenenininago, yepä cine jijanenenininago, egä Keriso Yeesu lui Yageyame sine piyepu cine weeme täápume kaakesea jewenenisi temiji pi.

6 Acejiyame lui te jücuji egä, “Krokeciye cabu me apaclyera te saapaclyärege,” tabe cta jewenenige teeme apaclyera ne mime cabu me apaclyerame. Ai apaclyera te Keriso cabu ca sepaclyärenige, siige umle niwenininige, egä Acejiyame te lipu miijirage gyene piyepu kokrerage gyene.

7 Cine lui bime cabu ai baborage seemo ireclota gwidape te yaanajuge, cine papa gemi, epu gomi gawe ca wawenäneji disi liyepu naace täápume awabame, egä iyeta kokre lui Acejiyame myene, cime lica gyene.

8 Cine mäpu cama opopa yaayanusi, yepä teepi äblicäco cibibine ämungeja. Cine poto padare cabu toracarage umle lica gemi egä ngena wawename, yepä cine ngenecu onya lica läbitininago.

9 Biname cina cibibine sabe niwenininusi, yepä Acejiyame te lica nibmalininuge. Cibibine gawe me niyärininusi, yepä budre tama lica niglecininusi.

10 Iyeta padare cabu cine wälu birige budre päpänenime Yeesu liyepu, yepä cine lipu camu ireclota gemi, peei te jewabudnitenge, egä Yeesu cuta ireclota gyene.

¹¹ Yoo, iyeta padare cime ireclota ngalebora cine wälu birige budre päpäname Yeesu name pi, yepä cime ai gawe ireclota tääpe cina lipu camu ireclota cama gemi, peei te jewabudnitenige, egä Yeesu cuta ireclota gyene.

¹² Pipu pi cine ätyepäneji biname cina iyeta padare cabu birige budre mäpu päpäna, siige peei name pi Acejiyame me ireclota te weeme seemo cabu kaakesea jaawenuge.

¹³ Oogäräneji mene te jüicenige egä, “Cane Acejiyame ne jütru-ngenine, peei name pi cane mene jüicemune.” Cine cuta peei yepä ätrunga cama Acejiyame ne jäätrungusi, siige peei name pi Miiji Mene jüicemusi.

¹⁴ Cine umle gemi, egä Acejiyame te Yageyame Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, cine cuta umle gemi, egä tabe mibibine pipu cirege budre cabu ca cuta arpinera. Siige tabe te cine piyepu weene yepä cire niwadipi Yeesu bau me.

¹⁵ Yoo, iyeta ai cina weeme miiji täápume läbitininusi. Piiyepu Acejiyame liba teeme owecu name pi bucurage biname bine yääsecreräjimuge niya cabu ca, siige bucurage cina teebine eso yääcärusi teeme jamyacu apacyera ne awepyeräjame.

Keriso me Binamewale cina Ätrunga cama Icrainige

¹⁶ Peei name pi cine ngenecu onya lica äbita. Cine puu kokre te nigletnäjenige, yepä cime seemo cina kirece kokre jepänanenisi bimu gaabegabe.

¹⁷ Cine lui mäpu cabu ninajininuge, pui lui baborage padare lica birige, piyepu pui mäpu lui matikolä gwene. Tabe cire saacanepi baborage gwidäpe ne cime täápume, lui te iyeteta gyene. Pui lui Acejiyame me jamyacu apacyera gyene.

¹⁸ Cine eei täápume ire lica gemi, lui bine jääpänimusi, yepä päpäna cäco tääpu memi cine ire, ingle lui bine jääpänimusi, watawata gemi, lui cina päpäna cäco, iyeteta gemi.

5

¹ Yoo, mine umle gemi, egä mime ai gawetääpe, mine lui cama page ninajininige, liba cire lapesarepi, Acejiyame te kirece tääpe cire nicäripi cabucewe je mine pui cama lenajame. Tabe pui tääpe ne teemämu ituge amacetnäja piyepu pui tääpe lui iyeteta gyene.

² Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine gege lica gemi, ingle mine babo singi gemi cabutääpe ne acatame.

³ Mine singi pui kirece tääpe ne acatame, siige piba mine tääpe cäco lica cirege budre biname liyepu.

⁴ Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine ngenecu mäpu cama piyepu ala cama. Ai lui naace name pi lica gyene, egä mine singi gemi gawetääpe ne abmalame, yepä mine singi gemi watawatarage cabutääpe mime cabu me acitame, piba mine budre lica cirege, yepä iyeteta ireclota te mime ai gawetääpe ne mara me cire jaawenepi.

⁵ Acejiyame te apu mule täápume mibibine ituge amacetnäja. Tabe nicäripi teeme Seemo cewecu täápume, egä tabe pipu cirege mibibine wawena.

⁶ Siige peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago piyepu cine umle gemi, egä ai ireclota cabu mine mete lui ai gawetääpe gemi; nuuja ireclota cabu mime mete lui Yeesu Keriso cama cirege.

⁷ Mine ai ireclota cabu ätrunga ca joomlemusi Acejiyame ngena täápume ituge jaji wawename, ngänu gyene mine päpäna lica.

⁸ Mine siige wälu lica gemi, piyepu mime singi pisi nyene ai gawetääpe ne abmalame piba otnime Yageyame cama lenajame.

⁹ Yepä mime toracarage singi naace gyene teebine ngenecu miiji me wawename, ngänu gyene mine ama ai gawetääpe cama ninajinunge, coo ten cama kirece ireclota cabu je.

¹⁰ Ingle naace gyene, mine miiji iyeta cirege mime atrana biname Yeesu Keriso me opo gaabe je aclajuta. Tabe te cire nitranipi, siige miiji coo nuiya daremu cire nicäranipi eei mule ibi, mine lui ituge waweneca ai gawe ireclota ngalebora.

Poode Mene

¹¹ Cine wälu gemi, ingle cine umle gemi, egä Keriso te mibibine iyeta cirege atrana. Peei name pi cine biname bine owe yäaswemusi teepi ätrungame, egä cine toraca piyepu yepä ngene atwana cama biname gemi. Acejiyame te umle gyene iyeta căme poto cidi me, cuta piyepu cane ngene atwana icranininine weeme cabu me, egä weene cuta pepu umle äbitame iyeta căme poto cidi me.

¹² Weene apu gone jinginuge, egä cine cääri äbitininago cimämu aitnejame, egä cine miiji biname gemi. Eewe, cine pätä pui name pi jicenis, ingle cine singi gemi weebibine ingle ceerame weene gege äbitame cimiji pi. Siige weene piba umle birige, lipu mene awecnistame pui biname bine, lui cina gege me läbitininusi biname bime papa awepyeräja mule name pi lica teeme ngenecu borarage mule name pi.

¹³ Nää cane toraca buduma gäne, biname cina lipu jicenis? Yoo, cane liba buduma gäne, peei lui Acejiyame name pi. Yepä toraca gyene, egä cane miiji ngene atwana cama gäne, siige peei lui weeme miiji täápume.

¹⁴ Cine apu läbitininago, ingle Keriso me singi te cibibine niwadininuge. Tabe iyeta biname bime täápume budre äbituji, siige cine toraca jitrungenisi, egä ai yepä biname lipu budre iyeta biname bime täápume, peei te jewabud-nitenige, egä teepi iyeta teta cama budre ituge äbita teeme sasa ireclota cabu ca.

¹⁵ Keriso te iyeta biname bime täápume budre äbituji naace täápume, egä laati te kirece ireclota cama yaanajuge, tabe gone teeme miiji ne jäärnguge, yepä tabe miiji Keriso täápume lenaja. Ingle naace gyene, Keriso temiji pi budre äbituji, siige arpinantuji.

¹⁶ Cine liba ätrunga biname me äbitininujago, cine biname bine lica jaatran- imusi ai gawe mule cabu. Toraca gyene, egä padare puga ge, cine liba Keriso ne jitrantujisi ai gawe mule biname cina lipu jaatranusi, yepä page cine siige lica jewenenisi peei ne.

¹⁷ Laati te liba Keriso cama yepä me läbituge, tabe siige kirece biname gyene. Teeme sasa ireclota ne yaabmaluge, siige kirece ne yaacatuge.

¹⁸ Ai mule lui Acejiyame bau ca gyene, lui te Yeesu Keriso miji pi gäbu äbituji mime täápume, tabe lui bime täápume claabe ge niinäce. Siige tabe kaakesea mibibine ituge ceera mine iyeta biname bine teeme binamewale me wawename.

¹⁹ Cane naace me jiceninine, egä Keriso me kaakesea name pi Acejiyame te äbitenige iyeta biname bine teeme binamewale täápume wawename. Tabe teeme nuiya mule bine lica yaawadinuge, cuta tabe cine ätyepäneji biname bine mene ituge ceera cine iyeta biname bine jajanenime, egä tabe singi teebibine teeme binamewale me wawename.

²⁰ Cine siige Keriso me mename biname gemi. Cine te puu jicemusi, yepä Acejiyame te cime cabu ca jijananinuge. Cine Keriso me puupu ne

becatisi, weebibine jijenininago, egä weene Acejiyame ne padare ecäreye tabe weebibine waadename teeme bau me.

²¹ Keriso lui conocäco gyene, yepä mime name pi Acejiyame te teebine epu pana jewenuji, egä tabe lui niya mule biname gyene. Siige mine liba Yeesu cama yepä läbitininago, mine conocäco läbitininago Acejiyame me opo gaabe je.

6

¹ Cine Acejiyame cama gigri kaakesea jaawenanusi, siige cine jijenininago, egä Acejiyame lui owecu ne itu yaaboclomtepi weeme bau me, papa gone yaasacluye.

² Naace, Acejiyame te ituge iicana egä,
“Cane jitecijiipene weebibine,
padare liba tädepi cane weebibine ätityerame.

Cane itityäripene,

padare liba tädepi cane weebibine niya cabu ca äsecerame.”

Itecijinege, page padare gyene Acejiyame te weebibine ätityerame! Page padare gyene Acejiyame te weebibine niya cabu ca äsecerame!

³ Cine singi lica gemi nuuja biname ne niyarage asicnentame wawename cime poto cidi me, cije teepi cime kaakesea ne jäängäjusi.

⁴ Eewe, cine ngena bine jaawenimusi, peei cina niwabudnitininusi, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi. Age tema pui gwidape: cine mäpu cabu bojäcu cewe loocaninago, ninyemutanininuge mäpu biijabija cabu.

⁵ Cibibine ituge adnana, krokeciye mete cabu äbäcna, biname sange cina cubu gije ituge abacita cime mene name pi, cine gloose cama ituge kaakesea wawena, ute cäco piyepu deedei cäco.

⁶ Cine ituge awabudnita, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi, ingle cine conocäco ninajininuge, piyepu cine umle gemi, egä toraca ngena gyene; cine mäpu cabu bojäcu ninajininuge piyepu cine miijirage muleyame biname gemi; Aceji Seemo te cibibine niwecetnärininuge; cime singi biname bime täapume lui toracarage gyene.

⁷ Cine lui mene ne yaacenanusi, toraca gyene; Acejiyame te teeme kokre ne cime cabu yaaboclomtanuge; cime conocäco ireclota lui cubu gwidape pana gyene, cine lui ca laglinago piyepu lälyenganinago.

⁸ Poto cina lui cibibine opo gaabe me nicranininusi, poto cina lui niicetnininusi. Poto cina lui sabe niwenininusi, poto cina lui niwepyeräjininusi. Poto cina cuta apu jicusi, egä cine walya biname gemi, yepä cime mene lui toraca gyene.

⁹ Poto cina puu apu jicusi egä, cine papa biname gemi, yepä iyeta poto ta biname cina umle gemi cine. Cine puu puga ge budre me, yepä weene jepäneneniye, egä cine ireclota gemi; cibibine niya me niwenininusi, niglecininusi, yepä cine budre lica gemi.

¹⁰ Cine puu ngenecu mäpu cama, yepä cine gege gemi. Cime puu nuuja gwidape lica gemi, yepä cime cabu ca seemo ireclota täapume bucurage miijimiji gwidape jääpänimusi. Cine puu owecumete biname gemi, yepä cime iyeta gwidape piti nemi.

¹¹ Cime binamewale Korinito cewe ngalebora! Cine conocäcorage aga biiri jijanininago. Cine cime ngene atwanena bine aga biiri jepatnimisi weeme bau me.

¹² Peei lui cine te lica ge, lui cina ngenecu yaarmemusi weeme bau ca, yepä weene te ngenecu saarmemuye cime bau me.

13 Babe te lipu teeme bāgrā bine jaajanemuge, cane cuta pepu jijenini-nine weebibine: cime lipu singi pisi nyene weeme tääpume, weene cuta miiji pepu singi lenaja cime tääpume. Weene weeme ngenecu bine jepatnemep-eye cime tääpume!

Cine Ireclota Acejiyame me Mete Gemi

14 Weene gone alenglecāja ätrunga cāco biname cama ireclota potu cidi me kaakesea wawename. Conocāco piiyepu conocono äblicāco yepā me äbita, piiyepu apaclyera te äblicāco krokeciyē cama alengläcita.

15 Keriso naabi Satani, teepi lui yepā ngene atwana cama lica gegi. Ätrunga biname piiyepu ätrunga cāco biname, teepi cuta äblicāco yepā me äbita.

16 Acejiyame me awejena mete piiyepu uuje bime awejena mete äblicāco gigri äbita. Mine temi Acejiyame me mete. Tabe apu ituge iicana egā, “Cane cāme binamewale bime cabu nanajinige, ten cama otnenine.

Cane teeme Acejiyame gāne,
teepi cāme binamewale gemi.”

17 Peei name pi Yageyame te teeme binamewale bine cuta apu jejenemige egā,

“Weene miiji teebibine ebmalācemepeye,
cude padare äbitipeye teeme bau ca.

Conocono mule cabu gone lalenglecājiminuye,
cane piba weebibine piwadipene.”

18 Piba cane weeme Babe gāne,
weene cāme bāgrāwale gemi.

Babo kokre Yageyame te jiceniige ai mene.”

7

1 Cāme miijirage binamewale, Acejiyame te ituge mibibine pepu mene ceera, peei name pi mine miiji abmalācema, lui mule cina jaawenimusi mime tääpe piiyepu seemo bine jugi me. Mine miiji wālu cama lenaja piiyepu mara me äbita Acejiyame tääpume.

Paulo Gege Gyene Korinito Biname bime tääpume

2 Weeme ngenecu bine jepatnemep-eye cime tääpume. Cine nuuja biname ne lica ituge nuiya wawena. Cine nuuja biname me ätrunga ne lica ituge sabe wawena, piiyepu cine nuuja ne lica ituge giri acita kaakesea wawename cime miiji tääpume.

3 Cane ai mene naace tääpume lica jiceniine egā weebibine äingejame. Eewe, pātā cane uja ituge weebibine jaji, egā cine epu babo singi gemi weeme tääpume, egā nuuja te mibibine mara me äblicāco wawena, budre te coo ireclota cabu nuuja gwidape te.

4 Cane toraca ätrunga gāne weeme tääpume piiyepu babo gege gāne. Iyeta māpu biijabija cabu cine lipu ituge otni, teepi cebine ngenecu onya me lica nawenumesi. Eewe, cane iyeta padare cabu baborage gege gāne.

5 Cine liba Makedoniya gawe cabu me latyaripago, cine cāngena lica ninajipi puma. Cine bucurage māpu bine jāpānanemepesi. Iyeta potu ta cime cubuyame puga ge, siige cine mage wālu ge.

6 Yepā Acejiyame lui te kokre säcāranemuge lui cina ngenecu onya me läbitininusi, tabe ngenecu kokre me niwenipi, Taitus ne lipu täätyepipi.

7 Teeme otni taatu te cibibine ngenecu kokre me lica niwenipi, yepā cuta tabe lipu weebibine tiytinipi, egā weene lipu teebine ngenecu kokre

me jaawenepeye. Tabe cuta nijipi, egä weene baborage singi gemi cebine päpäname, piyepu weene babo ngenecu mäpu gemi, ngena te läbitepi puma, cuta piyepu weene singi gemi cebine ätityerame. Iyeta peei cina cebine cerämu gege me nawenepesi.

⁸ Cane lui leta ne yoogärepepe weeme bau me, puu ngenecu mäpu me jiwenipi, yepä cane apu egä, “Ngänu gyene, weeme miji me.” Cane puu puga ge ngenecu mäpu me äbita, liba jääpänepene, egä weebibine matikolä ngenecu mäpu me jiwenipi pui leta te,

⁹ yepä page cane siige gege gäne. Naace name pi lica, egä cane weebibine ngenecu mäpu me jiwenipene, yepä weeme ngenecu mäpu cina itatrongäripesi miji mule cabu me. Weeme pui ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi miji pi, siige peei name pi cine ngena itu jaawenepesi weeme täápume, sabe lica jiwenipi weebibine.

¹⁰ Ingle naace gyene, lui ngenecu mäpu Acejiyame me singi birige, peei ngenecu mäpu te yaatatrongtuge biname ne Acejiyame bau me, siige ireclota ne saacanuge. Siige peei ne lica yaaratasi. Yepä lui mäpu te lica birige Acejiyame me singi, yepä binamerage bime mäpu, peei te seemo ireclota ne jaawenuge budre me.

¹¹ Yoo, weeme peei ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi ge weeme täápume, siige weene jepäneye tabe ngena jaawenepi weeme täápume. Tabe jiwenipi weene aclajutame piyepu awabudnitame, egä weene nuuja conocono lica ituge wawena. Weene claabe me läbitipeye, ngena te itu läbitepi; wälu me läbitipeye, ciige ngena te läbituge. Peei te cuta jiwenipi egä weene singi cebine päpäname piyepu cebine äwärimtame piyepu cuta pui biname ne daremu wawename, lui te niya mule jaawenepi weeme sobe cabu. Siige weene ai lui ituge awabudnita, egä weeme niya lica ge, ngena te itu läbitepi.

¹² Cane liba peei leta ne yoogärepepe, pui biname name pi lica, lui te niya mule yaacnepi, coo lui täápume jaawenepi, yepä cane naace name pi yoogärepepe egä weene Acejiyame me opo gaabe je opo awatname, egä weene toracarage singi gemi cime täápume.

¹³ Siige peei name pi cine ngenecu gege gemi. Cuta peei taatu lica, yepä Taitus me gege te magerage gege me niwenipi, tabe liba nijipi weene lipu teebine ngenecu plowa me itu jaawenepeye.

¹⁴ Cane weebibine iwepyeräjipene Taitus bau me, cuta cane ajiri ne lica ituge päpäna wemiji pi. Cine walya mene lica ituge otroma weeme bau me, cuta cine Taitus ne ngena ituge jajanena weeme poto cidi me, walya lica gyene.

¹⁵ Taitus weebibine ngene jipecninunuge, egä weene lipu wälu cama teebine yaacatepeye piyepu weene lipu singi ge teeme mene äteciyame, siige teeme singi te weeme täápume babo me äbitenige.

¹⁶ Siige cane mage gege gäne weeme täápume. Cane nuuja ngenecu lica gäne, ingle cäme ätrunga pisi nyene, egä weene cebine näteciyuje.

8

Rarekaake Ootona Owecumete Biname bime täápume

¹ Cime ätrunga binamewale, cine singi weene umle äbitame, Acejiyame me owecu te ngena ituge wawena Makedoniya gawe ngalebora maramara ätrunga ingle bime täápume.

² Mäpu biijabija cina puu ituge otni teeme bau me teebibine apicetnärame, yepä teeme gege ne äblicäco sabe wawena. Teepi cuta babo owecumete gemi, yepä teepi ceera cäco lica gemi.

³ Cane toraca jijenininine, teepi rarekaake yaacranemepesi teepi luma ngälu acraname, piyepu cuta teepi cerämu poto yaacranemepesi. Teepi ai ne teeme singi ca jaawenepesi,

⁴ siige nitemläjipesi cibibine, egä teepi lipu ge cuta ätityerame Acejiyame me binamewale bine Yuudea probins ngalebora.

⁵ Teepi yäätucäremepesi, cine lui täápume jaawagrijemepesi: teepi niinäce Acejiyame bau me ireclota yaacranepesi, ingwe ca cuta cime bau me Acejiyame me singi miji pi.

⁶ Taitus te gije jaabacitepi baborage rarekaake ne owecu gwidape täápume ootoname weeme bau ca, siige cine teebine jaajepesi peei kaakesea ne ämlitejame.

⁷ Iyeta mule cabu weene niinäce gaabe gemi poto ätrunga biname bime bau ca: weeme ätrunga cabu piyepu Miiji Mene acenena cabu weene niinäce gaabe gemi, piyepu weeme umle lui baborage gyene toraca mene poto cidi me, weene gloose lica gemi ätityerame, cuta weeme singi cime täápume lui baborage gyene. Peei name pi cane singi gäne weene cuta niinäce gaabe me äbitame ai owecu mule waweneme rarekaake ootoname.

⁸ Cane ai lui weebibine lica idretnininine. Yepä cane naace name pi jeitnäjenine, Makedoniya biname cina lipu babo singi ge rarekaake ceerame, ingle cane singi päpäname egä weene nää cuta toraca singi gemi ceerame.

⁹ Weene umle gemi, mime Yageyame Yeesu Keriso lipu baborage singi ge mime täápume. Tabe liba Acejiyame cama cabucewe je, tabe dogweyame ge, yepä tabe mime name pi täduji gawecewe cabu me, owecumete biname pana äbituji. Tabe ai ne naace täápume jewenuji mine piba seemo ireclota ngalebora dogwe äbitame.

¹⁰ Cäme ngene atwanena apu gyene, egä pui lui weeme miiji tääpu myene weene page ämlitejame, niinäce kämäge weene lui rarekaake ootona ne gije ituge abacita. Weene magerage singi puga ge, cuta kaakesea jaawenepewe pui täápume,

¹¹ siige jimlitepeye pui kaakesea ne. Weene lipu baborage singi cama taagednepeye, cuta pipu singi cama jimlitepeye. Weeme ibi ecärepeye.

¹² Weeme liba singi pisi nyene ceerame, Acejiyame ne ngenecu miiji me jaawenuye, weene liba yäacäruye, weeme ngena piti nemi ceerame. Tabe lica jiwagrijeniniginige, weeme liba ngena lica gyene, pui ne ceerame.

¹³ Cane naace täápume lica jiićenine egä weebibine mäpu cabu acraname siige poto cina piba kälyä äbitame.

¹⁴ Ewe, pätä cane naace me jiićenine, egä ai padare cabu weeme lipu iyeta gwidape bucurage gemi, weene miiji pui bine ceera, laati bemi owecumete page. Siige nuuja taje weene liba owecumete lenaja je, teeme liba bucurage birige, teepi piba pa pitityäripesi. Apu mule ca weene neeneni yepä ibi inajuge.

¹⁵ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiićenige egä,

“Laati te magerage deedei yaatomlecemepi,
teeme bucurage lica ge.

Laati te nesae deedei bine yaatomlecemepi,
tabe ngene jaaglepi.”

Taitus piyepu Ten cama Lui Biname

¹⁶ Cine Acejiyame ne eso ecärenisi, egä Taitus ne ngene atwana säacärepi tabe weebibine ätityerame cine liyepu.

¹⁷ Tabe yaacatepi cane lui jaajepene tabe weeme bau me otnime. Yoo, tabe epu baborage singi ge otnime, egä tabe te niinäce otni mene tiicepi, cane ingwe ca jaajepene otnime.

¹⁸ Cine teta cama jityepenisimi mime yepä ätrunga biname ne, ätrunga ingle cina lui ne yaawepyeräjusi teeme Mijji Mene jajanena name pi.

¹⁹ Peei taatu lica, yepä teebine ätrunga ingle cina cuta itu jaajepesi cine cama otnime, cine liba ai owecu gwidape täapume yootoninisi, lui owecu gwidape name pi bucurage biname cina Yageyame Yeesu Keriso ne pagege awepyeräja piyepu cuta lui owecu gwidape te pagege awabudnita, egä cine toraca singi gemi cime owecumete ätrunga biname bine ätityerame.

²⁰ Cine singi lica nuuja mule wawename, lui te biname bine jaawenimuge cibibine äingejame, egä cine ai baborage owecu gwidape ne lipulipu yootoninisi piyepu ceera pagege.

²¹ Cine singi gemi iyeta gwidape conocäco wawenetnäjame, lica Acejiyame me taatu opo gaabe je piyepu cuta biname bime opo gaabe je.

²² Cine siige ai neenenini biname cama cuta cime nuuja ätrunga biname ne jityepinisi. Cine teebine itu yaapicetnärepesi, siige jääpänepesi, egä tabe babo singi gyene ätityerame. Teeme baborage ätrunga pisi nyene weeme täapume, siige tabe singi gyene weebibine ätityerame.

²³ Yoo, weene umle Taitus. Tabe cane cama kaakesea biname gyene weeme mijji täapume. Cuta peei neenenini biname, ten cama lui aaclenige, ätrunga ingle cina lui bine jaajepesi, teeme kaakesea te Keriso me ngii ne babo jaawenuge.

²⁴ Weeme singi ne jewabudnitepeye teeme täapume. Lui ätrunga ingle cina teebibine pa jäätyepemepesi, teepi liba pa yäätacijemepi weeme singi poto cidi me, siige peei te pa jaawabudnitepi teeme bau me, egä cime awepyeräja lui weeme poto cidi me papa lica gyene.

9

Ätrunga Biname bine Mijji Ätityera

¹ Nuuja singi lica gyene cane cuta cääri weeme bau me oogärame rarekaake ootona poto cidi me Acejiyame me binamewale bine ceerame, Yuudea probins cabu je lui cina icrajenige.

² Cane umle gäne, egä weene singi gemi ätityerame, siige cane ituge weebibine awepyeräja Makedoniya biname bime cabu. Cane jaajemepene teebibine egä, "Akaya gawe cabu lui ätrunga biname, teepi niinäce kämäge cabu ca amacetnäjäneji gemi ätityerame." Siige weeme baborage singi ätityerame ituge poto bine cuta singi me wawena ätityerame.

³ Siige page cane jäätyepenänine cime ai nesae ätrunga biname bine naace täapume egä cime awepyeräja te papa me lica äbita weeme poto cidi me, yepä cane lipu Makedoniya biname bine ituge jajanena, weene pepu amacetnäjäneji gemi ätityerame.

⁴ Cije cane liba pa lädepene peeyeme, cuta poto Makedoniya ätrunga biname cina liba cane cama otni je, cane singi lica teepi päpäname, egä weene amacetnäjäneji lica gemi. Ai te liba äbita je, cane lipu ajiri pa nanajepi cäme awepyeräja name pi weeme poto cidi me! Piyepu cane nuuja singi lica gäne iicaname, egä weene te cuta babo ajiri ne pecatepeye.

⁵ Siige peei name pi cane jääjäpene ai biname bine teepi cäme niinäce gaabe otnime amacetnäjame, weene lui owecu gwidape täapume ituge iicana. Apu

mule ca pui owecu gwidape amacetnäjäneji pagege, cane liba pa latyaramte-pene peeyeme. Piiyepu weene weeme singi ca pecäremepeye, lica ädretneca name pi.

⁶ Weene gone ngene ätrimela, egä laati te nesae gije jääcnänuge, tabe cuta nesae kuu bine jääpänimuge. Cuta laati te bucurage yäätemuge, tabe cuta bucurage jääpänimuge.

⁷ Biname cina, teepi miiji teemämu ngene atwanena, egä teepi luma ngälu ceerame; yepä teepi ngena yääcärsi, gege cama miiji ceera, ingle lui biname te gege cama birige ceera, Acejiyame te singi gyene teeme täapume.

⁸ Acejiyame te miiji gyene weeme singi ibi ceera cuta poto ceera, siige piba weeme iyeta piti nemi weene lui täapume singi. Piiyepu peei taatu lica, cuta weene miiji gemi nuuja biname bine bucurage ceerame ätityera täapume.

⁹ Oogäräneji mene te jiccenige ai poto cidi me egä,
 “Tabe owecumete biname bine papa yääcäranemuge,
 teeme owecu lui ngälu cäco gyene.”

¹⁰ Acejiyame te gije yääcäruge liteta biname ne, siige pui biname te deedei jääpänimuge teeme loolo me. Tabe cuta weebibine gije icäraninuge weene ätemame siige teepi uutaname. Yepä pana gyene, weeme ceera mule cabu ca weene bucurage kuu bine jääpänimuye.

¹¹ Tabe iyeta padare cabu dogwe me jiwenninuge piba weene ceera biname lenajame, siige bucurage biname cina Acejiyame ne eso pagege ceera wemiji ootonäneji owecu gwidape täapume, cine lui ne pa yaacanepesi teeme bau me.

¹² Ingle naace gyene, ai kaakesea weene lui jaawenuye, eei taatu me lica gyene owecumete biname bine ätityerame, piiyepu cuta jaawenimuge bucurage biname bine Acejiyame ne awepyeräjame piiyepu eso ceeraname.

¹³ Weeme ai kaakesea te jaawabudnituge, egä weene lui Miiji Mene ne secatujiye, weene weeme ireclota ngalebora pui ibi inajininuge, siige lui cina weeme owecu gwidape ne pa jääpänepesi, teepi weeme Miiji Mene äcwetna name pi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi cuta piiyepu weeme owecu gwidape name pi teeme täapume piiyepu poto ätrunga biname bime täapume.

¹⁴ Siige teepi baborage ngenecu miiji cama irecu pa lätumutipesi weeme täapume, ingle Acejiyame te lipu baborage singi ne itu saaboclomtepi weeme täapume.

¹⁵ Mine Acejiyame ne eso yääcäresi teeme owecu mule täapume, lui epu baborage gyene, egä äblicäco mene iicana.

10

Paulo me Conocäco Keriso me Ätyepäneji Biname me Lenajame

¹ Cane Paulo singi gäne weebibine mene jajime. Weene apu jicuye, egä cane liba weene cama cane owelaamelame birige, yepä cane liba weene cama lica, cane drämä cama jiwenninune. Cane singi epu owelaamelame piiyepu cängena cama lenajame Keriso liiyepu,

² siige cane itemlininine, egä weene gone giri nawenuye drämä täapume, cane liba pa lädepene peeyeme, ingle cane umle gäne, egä cane miiji gäne eei bine drämä cama wawename, lui cina walya naitnäjusi, egä cane gawe ireclota mule bine yääcwetni-mune.

³ Puu toraca gyene, egä cine gawe cabu ninajininuge, yepä cine ai gawewece biname bime pana cubu lica jicusi.

⁴ Cine lui gwidape ca cubu jiiçusi, ai gawe ireclota me cubu gwidape lica gemi, yepä Acejiyame me kokre cubu gwidape gemi, cine lui ca sabe jaawenimusi Satani ne teeme cubuyame cama.

⁵ Cine yääyebļengemusi iyeta walya mene bine; cine jiißemusi iyeta mule bine, mope modamoda biname cina lipu yäaciseräjusi toraca umle ne Acejiyame poto cidi me; cine biname bine yaatatrongärimusi teepi Keriso me singi ibi ngene atwaname.

⁶ Weene liba lawabudnäjininuye, egä cibibine nitecijeniniye, siige cine piba taatu eei bine mäpu daremu pa yäacäranemepesi, lui cina lica nitecijinusi cibibine.

⁷ Weene ngene atwana ngalebora me lica gemi. Biname peeci yene lui te jiiçenige, egä tabe sine biname lui te Keriso bau ca mene saawadäjemuge. Pui biname te müji cääri ngene atwana, siige tabe ngene ca pa laglepi, egä tabe lipu mene saawadimuge Keriso bau ca, cane cuta piiyepu.

⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso te cebine conocäco näcärepi weebibine waadename, lica weebibine gawe me wawename yepä cabu me wawename. Ngänu gyene, cane lipu baborage lawepyeräjune cäme conocäco poto cidi me, yepä cäme nuuja ingle lica gyene pui poto cidi me ajiri lenajame.

⁹ Cane singi lica gäne weene ngene atwaname, egä cane lui leta bine weeme bau me itu jäätjepäjemepene naace me weebibine wälu me wawename.

¹⁰ Poto cina jiiçusi egä, “Paulo me leta mene lui trängäli piiyepu kokre cama gemi, yepä tabe liba mine cama yaanajuge, tabe bleelablela birige piiyepu kokre cäco mene jiiçemuge.”

¹¹ Pui biname cina müji umle, egä cane ngena yoogärune cudecewe ca, cane jaawenune, cane liba peema birige.

¹² Cane lica ajenine epu biname ca, lui cina teemämu leta bine yoogärimusi teeme müji mule awabudnitame. Cane singi lica gäne pepu biname cama atonerame. Teepi teemämu jaawenimusi atonera gwidape bine teeme singi ibi, siige pui ca latoneräjininusi. Teepi buduma biname gemi!

¹³ Cane liba lawepyeräjune, cane äblicäco piiyeme papa iicetneja, yepä cane eei kaakesea ibi lawepyeräjune Acejiyame lui cebine näcäruji, cuta weene peei kaakesea ngalebora gemi.

¹⁴ Weene pui gawe ngalebora ina-jininuge, Acejiyame lui najuji, siige cane gawe ngälu ne lica jaatropangtepene, liba peeyeme Korinito me lädepene Müji Mene jajanename Keriso poto cidi me.

¹⁵ Siige cane lica lawepyeräjune nuuja biname bime kaakesea täapume, teepi lui ne ituge wawena cäme caale kaake poto ca, Acejiyame lui näcäruji. Weeme ätrunga cina liba babo läbitininusi, cäme singi pisi nyene cuta cäme kaakesea te babo äbitame, yepä cane singi gäne pui gawe cabu taatu wawena Acejiyame lui itu najuji.

¹⁶ Acejiyame te liba cäme ai singi ne toraca me jaawenuge, cane müji gäne otni Korinito cewe nuuja poto cidi me puma cuta Müji Mene jajanename. Cane singi lica nuuja biname me kaakesea ne acatame, tabe lui cewe cabu ituge wawena, Acejiyame lui teeme täapume ituge jaji.

¹⁷ Oogäräneji mene te apu jiiçenige egä, “Laati te singi awepyeräjame, tabe müji eei täapume awepyeräja, Yageyame lui bine ituge waweneca.”

¹⁸ Ingle naace gyene, Yageyame eei biname ne lica yaacatuge, lui te teemämu lawepyeräjuge; yepä eei ne yaacatuge, tabe lui ne yaawepyeräjuge.

11

Paulo piyepu Keriso me Walya Mename Biname

¹ Cane singi gäne weene ire taatu acitame cane matikali buduma mene iicemame. Yoo ngenä popi, weene ire taatu nacininiye cane buduma mene iicemame.

² Cane ngenecu gäne weeme poto cidi me; epu asicnantenine weeme poto cidi me Acejiyame liiyepu. Cane weebibine simacetrnäjimene weene Keriso cama atejäclmutame. Cane singi gäne weene epucäco lenajame, siige atejäclmuta bimu cabu piba picäripene teeme bau me epu pana, camu ngulebägrä lipu yäacärusi ciweloologyame ne.

³ Yepä cane wälu pisi näne, egä Satani te lipu ongletnäjuji Eeba ne teeme walya mene ca, weeme ngene atwanena cina cuta pepu conocono me pama läbitininsi, siige weene piba toraca singi lica birige Keriso täapume.

⁴ Cane naace name pi wälu gäne, ingle cane jepänenine, weene lipulipu watatarage biname bine yaawadimuye, lui cina weeme bau me saacluge. Weene jäatrunگویe teepi lui mene Keriso poto cidi me jicemusi, ngänu gyene teeme mene mara cäme mene cabu ca. Cuta teepi lui seemo poto cidi me jicemusi, weene yaacatuye, ngänu gyene tabe Aceji Seemo lica, weene lui ne yaacatuye cäme bau ca. Cuta teepi lui miiji mene yaacenanusi weene yaacatuye, ngänu gyene pui mene mara, cane lui Miiji Mene itu jijananiyene weebibine.

⁵ Cane apu ngene jotwananenine, egä cane yepä ibi gäne pui biname cama, weene lui täapume jinge-nininige, egä teepi modamoda ätyepäneji biname gemi.

⁶ Cane pama miijirage mene iicema biname lica gäne, yepä cäme umle baborage gyene, siige cane maramara gaabe ca peei ne ituge aboclomäja weeme bau me.

⁷ Cane jijananiyene Acejiyame me Miijirage Mene, piyepu cane daremu täapume weebibine lica itinäripene. Cane cämämu matikali läbitenene naace täapume weene piba baborage me äbitame. Nää, cane peei lui niya mule jaawenepene?

⁸ Cane poto ätrunga biname bime bau ca rarekaake jääpänanemune weeme täapume kaakesea waweneme. Ai lui egä cane teebibine juutecrimune weebibine ätityerame.

⁹ Cane liba weene cama jage, cäme rarekaake cina lämlipesi, yepä cane lica itinäripene weebibine rarekaake ceerame. Yepä Makedoniya ca lui ätrunga biname cina saaclepi, teepi te näcärepi iyeta cane lui täapume singi. Cane umle cäco gäne weebibine nuuja gwidape täapume ätinera, cuta lica pa itinäripene. Eewe, licarage!

¹⁰ Keriso iyeta padare cabu lipu toraca mene jicemimuge, cane cuta piyepu cane liba jiceninene, egä Akaya gawe cabu nuuja te äblicäco cebine iibana apu awepyeräjame.

¹¹ Cane ai ne naace name pi lica jiceninene, egä cane singi lica gäne weeme täapume? Acejiyame umle gyene, egä cane singi gäne.

¹² Yoo, cane lipu weebibine lica ituge rarekaake täapume ätineräja ngälu page, cane cuta pepu pagege äbita, naace name pi egä lui cina Keriso me ätyepäneji biname ca lainininsi, teepi piba äblicäco teemämu awepyeräja piyepu iicana egä teepi cane cama yepä opo kaakesea jewenenisi.

¹³ Teepi walya kaakesea biname gemi, Keriso te teebibine lica ituge ätyepa. Teepi walya laininusi Keriso me ätyepäneji biname ca, siige weebibine ingletnäjinusi.

¹⁴ Cane cälu te lica äti. Pui lui ciitaca mule lica gyene. Satani te cuta lateplingtuge, läbituge epu pana Acejiyame me mename seemo liiyepu.

¹⁵ Peei name pi ciitaca lica gyene, egä teeme kaakesea bägrä cina cuta läbitininusi Acejiyame, lui conocäco gyene, teeme kaakesea bägrä bime pana me. Yepä ngälugaabe je teepi teeme mule ibi daremu ne cire jääpänepesi.

Paulo Awepyeräjenige Teeme Mäpu cabu Lenaja poto cidi me

¹⁶ Cane cuta cääri jiceninine, egä nuuja te apu gone angi, egä cane toraca buduma gäne. Yepä weene liba pepu jaawenuye, weene piba gone yaacatuye cane liba buduma biname pana matikäli awepyeräjenine.

¹⁷ Cane liba apu awepyeräjenine, cane mime Yageyame Yeesu Keriso me mene lica icwetnenine; cane mage buduma mule jeweninine.

¹⁸ Yepä ingle bucurage biname piti nemi, laatibi lawepyeräjininusi biname bime pana, lui cina gawe ireclota mule cabu yaacrajuge, cane cuta teeme pana äbitenine.

¹⁹ Weene peete nemi umle biname, peei name pi gege cama ire taatu jaacranimuye buduma biname bine.

²⁰ Weene ire taatu jaacranimuye biname cina weebibine aletnäneji biname pana me wawename; piyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine giri acraname teeme kaakesea wawenetnäjame; piyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine angletnejame, ängejame, niyaniya tagepogogo iicename.

²¹ Cane ajiri gäne, egä cane toraca drowä lica ge pepu äbitame weeme tääpume.

Cane buduma pana jicenenemine poto buduma cina liiyepu, awepyeräjinine eei tääpume, teepi lui tääpume lawepyeräjininusi.

²² Teepi jicusi egä, "Cine Heberu biname gemi." Yoo, cane cuta piyepu. Teepi apu egä, "Cine Israela biname gemi." Yoo, cane cuta piyepu. Cuta teepi egä, "Cine Abrahamo me kaakesaare gemi." Yoo, cane cuta piyepu.

²³ Teepi jicusi egä, "Cine Keriso me kaakesea biname gemi." Cane buduma pana awepyeräjinine, yepä cane age säne teeme bau ca miijirage Keriso me kaakesea biname. Teepi puu kaakesea jaawenusi, yepä cane te magerage kaakesea ituge wawena. Cane teeme bau ca magerage ituge lenaja krokeciye mete cabu, cebine magerage ituge adnana, cuta cane magerage teeme bau ca puga ge cuta budre päpäname.

²⁴ Israela biname cina cebine teetinain gääbu ituge adnana faib maramara padare cabu.

²⁵ Cuta nesae maramara padare cabu Rooma biname cina nadnanepesi. Yepä gääbu cuta kula ca nacnepesi. Cane liba malu cabu waatnetnäjepene, nesae gääbu buto cina sabe läbitanipesi, cuta yepä gääbu cane yepä bimu cebocebo padare cama niye papa cabu nanajepi malu cabu.

²⁶ Cäme otnetneja cabu iyeta poto ta mäpu puga ge. Cane igi cabu labumäjune, cane wälu puga ge ero biname bime name pi, cuta cane wälu cämerage Israela biname bime name pi piyepu nuuja gawe biname bime name pi. Mäpu puga ge modamoda cewe cabu ta, glunubora ta, malu cabu ta piyepu eei biname bime bau ca, lui cina ätrunga biname ca lainininusi, yepä teepi lica gemi ätrunga biname.

²⁷ Cane magerage kaakesea ituge wawena gloose cäco, ute cäco. Cane umle gäne loolomecewe piyepu niyemecewe lenaja. Cäme otnetneja ngalebora cäme deedei ibibi lica ge, cäme mete lica ge, cane niyiarage cäbletääpe cama ge.

²⁸ Ai taatu lica, cuta căme ngenecu măpu pisi nyene iyeta padare, egä ätrunga biname cina lipu icrajinige.

²⁹ Laati te liba ätrunga cabu onya yaanajuge, cane cuta pepu lasicnantune; laati te liba niia mule jaawenuge, căme ngenecu măpu me läbituge.

³⁰ Ingle weene cebine giri nacitiye cane awepyeräjame, cane ai mule potoci me bawepyeräjäine, lui cina nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne.

³¹ Acejiyame, mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe, mine lui ne yaawepyeräjesi, tabe umle gyene, egä cane walya lica otrominine.

³² Cane liba Damaseko babo cewe jage, mope biname Areta me ingwe gaabe biname, lui te pui cewe ne ire jaatwuge, tabe yaacranemepi teeme awamuta biname bine pui cewe caale grana gome cebine oomlaname.

³³ Yepä pui caale atreji cabu traapi puga ge, siige ätrunga biname cina cebine diiba bora näsinglantepesi, pui traapi cabu ca näinepesi caale kaake potoci me, siige cane lucrepene.

12

Paulo Gwidape bine Jepänimige Cabucewe je

¹ Ai awepyeräja mule puu nuuja miiji lica gyene, yepä cane miiji cerämu awepyeräja. Siige cane page jicemenine mime Yageyame te lipu taboclomtuji piyepu teeme singi ne lipu seboclomtuji căme bau me.

² Cane umle gäne yepä ätrunga biname, Acejiyame te lui ne cabucewe me caburage me ecanuji, footin kāmäge liba ituge apira. Yoo, cane age sāne pui biname. Yepä cane toraca umle lica gäne, egä cane toraca cabucewe me caburage jage, coo cane wama pana jepänimujine. Acejiyame tabe taatu umle gyene.

³ Cane cääri jiceninine, egä cebine Acejiyame me lenaja puupu cabu me nacanujisi – yoo siige cane umle lica gäne, egä cane toraca puga ge, coo wama pana jepänimujine. Acejiyame taatu umle gyene.

⁴ Cane puga nätecijui maramara gwidape potoci me, lui täapume mene lica gyene piyepu lui potoci me cudege iicana.

⁵ Siige cane ai cabucewe miijirage mule täapume awepyeräjinine, cuta iyeta potoci mule cabu ca lui cina ituge äpletnera căme täapume, canē eei taatu mule täapume awepyeräjinine lui cina cebine nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne.

⁶ Cane liba awepyeräja je, cane buduma lica cirege, ingle cane toraca mene cire jicemejine. Yepä cane siige ingwe ca lica awepyeräjenine pui cabucewe mule potoci me, ingle cane singi lica gäne biname cina cebine opo gaabe me acitame pui mule name pi, yepä eei taatu name pi teepi ngena jäpäpanusi cane wawena je piyepu ngena yäätacijemuge cane iicema je.

⁷ Acejiyame lui gwidape bine seboclomäjimuiji căme bau me cabucewe je, ingle babo miijirage gwidape gemi, peei name pi cane cije awepyeräja mage; yepä tabe măpu ne căme täape cabu itu secituji, lui te gaale pana cebine nagadäjenige. Ai lui Satani me kaakesea gwidape gyene cebine aglime, siige niibenige cane mope babo me äbitame.

⁸ Cane nesae gäabu Acejiyame bau me irecu ätumutanujine ai măpu ne äyebtingtame, yepä tabe singi lica ge.

⁹ Tabe apu najuji egä, “Căme baborage owecu mäame täapume ibibi gyene iyeta maane lui täapume singi gäte, ingle căme kokre te babo läbituge mäame cabu, maane liba kokre căco gäte.” Siige peei name pi cane gege gäne, egä

cane kokre cäco gäne naace täापume piba cäme cabu Keriso me kokre te lenajame.

¹⁰ Peei name pi cane gege gäne Keriso miji pi mäpu cabu lenajame, ngänu gyene cane lipu kokre cäco, niiyaniya nawenusi, coo gwidape cäco; ngänu gyene lipu sabe nawenanusi coo lipu mäpu bine jääpänanemune. Ingle naace gyene, cäme kokre cina liba lämluge, Keriso me kokre te piba yaanajuge cäme cabu.

Paulo Ngenecu Mäpu Gyene Korinito Ätrunga Ingle name pi

¹¹ Cane buduma pana bäbitine cämämu awepyeräjame, yepä weene te giri naweniye. Weene te cebine cire nawepyeräjejiye. Cane puu papa gäne, yepä weeme pui mararage ätyepäneji biname bime cabu ca cane gawe me lica gäne.

¹² Acejiyame te bucurage owowä piyepu cälu täti gwidape piyepu ciitaca mule bine weeme sobe cabu yaaboclomäjānemepi cäme bau ca, cane liba gloose cäco cäme kaakesea jaawenepene peema. Peei ciitaca mule cina cebine pajecu me nawenepesi, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne.

¹³ Cane lipulipu weebibine niiyaniya ire jitwipene poto ätrunga ingle bime bau ca? Nää peei ge niya, cane lipu weeme bau ca rarekaake lica yaawadanemepene? Siige ngänu gyene, gone yaacatuye peei poto cidi me.

¹⁴ Siige cane ai lui nesae me otnime äbitinine peeyeme Korinito cewe me. Cane singi lica gäne nuuja rarekaake täापume weeme bau ca, yepä cane singi weeme täapu mäne. Mule lica gyene bägrä cina teeme mage babe bine ire atwemame, yepä mage babe cina miiji bägrä bine ire atwemame.

¹⁵ Cane gege gäne, cäme ngena piti nemi weebibine ceerame, cuta cäme ireclota piyepu ceerame weebibine ätityerame. Weene nää pui name pi matikolä singi gemi cäme täापume, ingle cane baborage singi gäne weeme täापume?

¹⁶ Siige ai lui pama mime gigri ngene atwana gyene, egä cane weebibine mäpu me lica jiwenipene, cane liba puma Korinito jage. Yepä poto cina pama jicenisä, egä cane weebibine ingletnäjipene piyepu walya waatromepene.

¹⁷ Peei lipu gyene? Cane lui biname bine jäätyepemepene weeme bau me, teepi nää weebibine jiwenipesi cäme miiji täापume kaakesea waweneme?

¹⁸ Cane jaajepene Taitus ne peeyeme otnime weeme bau me, cuta jäätyepene nuuja ätrunga biname ne teta cama. Taitus nää nuuja gwidape ne yaacatepi weeme bau ca? Eewe, licarage! Cine Taitus cama yepä ngene atwanena cama kaakesea jaawenenago piyepu cime mule yepä ibi ge.

¹⁹ Weene gone apu angi, egä cane weeme cabu ca cämecäme aga bawäricine. Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine, egä cane Keriso me kaakesea liba jaawenune, cane toraca mene jicemune. Piyepu cäme biname, iyeta cane lui bine jaawenimune, peei lui weeme ätityera täapu memi.

²⁰ Cäme wälu pisi nyene, egä cane peeyeme liba pa lädepene, cane pama epu pa pidäripene weebibine, cane lipu täापume singi lica gäne. Cuta weene pama epu pa näpänepeye cebine, weene lipu täापume singi lica gemi. Cane wälu gäne, egä cane weebibine pidäripene mene abaja cabu, ire patre agli cabu, watata claabe cabu, weemämu ngene atwanena cabu, niiyaniya mene cabu, iicetneja cabu, weemämu awepyeräja cabu, ätecija cäco mule cabu.

²¹ Cane wälu gäne, egä nuuja taje cane peeyeme liba pa lädepene, Acejiyame te cebine cuta cääri ajiri me pa nawenepi weeme name pi. Siige cane ele pa nangenepi eei biname bime name pi, lui cina niiyaniya mule itu yaacnemepesi niinäce gaabe me, yepä lica itu tatatrongäripesi teeme sargi

mule cabu ca, magebi rooriye cina teeme sargi ero mule cabu ca, ngulebägrä imäbägrä cina teeme sargi ero mule cabu ca piyepu poto ajiri mule cabu ca.

13

Ceräcerägäabu Umle Mene piyepu Yewo Mene

¹ Cane ai lui nesae me otnime äbitenine weeme bau me. Oogäräneji mene te jiičenige egä, “Weene miiji neeneni coo cerämu poto bime aitneja mene ätecija biname me niya mule poto cidi me, piba weene miiji gemi teebine ablawejame.”

² Cane lui padare cabu neeneni me lädepene peeyeme, cane piba umle mene jiiipene weebibine. Cuta page cane liba cude padare gäne weeme bau ca, cane cääri pui yepä mene jijenininine, egä ingwe ca cane liba pa lädepene peeyeme, lui biname cina niya mule niinäce gaabe me itu tewenimumesi piyepu iyeta poto cina, teepi lica pa luucratni-pesi daremu päpäna cäco pi.

³ Siige weene piba pagege umle äbita, egä toraca gyene, Keriso te cäme bau ca mene jiičemuge. Tabe weeme opo gaabe je riiberibe lica pagege, pätä tabe teemerage kokre page yaaboclomtepi weeme bau me.

⁴ Biname cina puu teebine baarge uli cabu jibyecrujisi, tabe liba kokre cäco enajuji, yepä tabe Acejiyame me kokre miiji pi page siige ireclota enajenige. Tabe lipu kokre cäco enajuji, cine teeme ätyepäneji biname cuta pepu kokre cäco gemi. Yepä cine liba peeyeme Korinito me pa naclepi, ingle cine ireclota Keriso cama yepä gemi, siige cine Acejiyame me kokre cama pa niclajutipi weeme opo gaabe je.

⁵ Weene weemämu apicetnäripeye päpäname, egä weene nää toraca Yeesu Keriso ne jitrungeniye. Weene liba birige äsecrera peei apicetnera cabu ca, weene piba umle gemi, egä tabe pisi nyene weeme cabu.

⁶ Cäme ätrunga pisi nyene, egä weene umle itu läbitiyepe, egä cebine pepu ituge apicetnera, siige jääpänepesi, egä cane toraca Keriso me ätyepäneji biname gäne.

⁷ Cane Acejiyame bau me irecu lätumutanune, egä weene nuuja niya ne lica pagege wawena. Cane naace name pi weeme täöpume lica irecu lätumutanune, egä biname cina piba päpäname egä cane toraca ätyepäneji biname gäne. Yepä cane pui name pi weeme täöpume irecu lätumutanune egä weene miiji mule bine wawenetnäjame, ngänu gyene biname cina liba apu jiiçusi, egä cane toraca ätyepäneji biname lica gäne.

⁸ Cine eei taatu mule bine jaawenimusi, lui gemi toraca, lica eei bine toraca gwidape bine lui cina sabe jaawenimusi.

⁹ Cine gege gemi, cine liba kokre cäco gemi, yepä weene kokre gemi. Siige cine irecu ätumutanininago egä weene epucäco me äbitame.

¹⁰ Cane ama cita ca naace täöpume yoogärenine, egä cane liba pa lädepene peeyeme, cane piba lica pagege drämä cama weebibine wawena, lui täöpume cäme conocäco pisi nyene, Acejiyame lui conocäco itu näcäruji cane weebibine ablawejame. Pui conocäco lui eei täöpu myene weebibine cabu me wawename, lica gawe me wawename.

¹¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale, yewo! Weeme mule bine eblawäjemepeye; cäme mene ibi jewenemepeye, yepä ngene atwa-na cama najiipi, poode cama. Siige Acejiyame lui te owecu niweninunge piyepu poode nicäraninuge, tabe weene cama pagege lenaja.

¹² Weene miiji weemeweme ajecletnäjiyepe ätrunga biname bime mule liiyepu!

¹³ Iyeta Acejiyame me binamewale cina ama cita ca jiwablininisi weebibine.

¹⁴ Yageyame Yeesu Keriso me miiji piyepu Acejiyame me singi teepi weeme cabu lenajame. Piyepu Aceji Seemo te weebibine wawename weene yepä äbitame!

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA GALATIYA PROBINS ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane säne Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Biname cina cebine lica nätyepepesi, cuta piiyepu cane lica biname bime singi cabu otni, yepä cane Yeesu Keriso bau ca ätyepäneji gäne piiyepu mime Aceji Babe bau ca, lui te Keriso ne erpinantuji budre cabu ca.

² Iyeta cine lui ama abasecretnäneji gemi, cine gigri jüicesesi egä, “Sebore iyeta ätrunga ingle cewe maramara cabu ta Galatiya Probins ngalebora.”

³ Acejiyame mime Babe piiyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piiyepu teepi weebibine poode ceerame.

⁴ Yoo, Aceji Babe me singi cabu Keriso te budre äbituji mibibine mime niiya mule cabu ca äsecerame, naace täapume mine piba niyaniya mule bine abmaläcemame, piiyepu lica ai gawecewe me gwidape täapume singisingi äbitename.

⁵ Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco. Pepu pa yaana-geje!

Pisi Nyene Yepä Taatu Miiji Mene

⁶ Cane cälu te nätige mene ätecijame weeme poto cidi me. Matikolä padare te liba apirige, weene piba Acejiyame ne ebmaleniye, lui te weebibine itu ala tisoglicipi Keriso me miijirage owecu mule ca. Page weene nuuja mene itecijenininige lui ne yaainusi “miiji mene” ca,

⁷ yepä peei lui miiji mene lica gyene. Cane ai mene jüicenine, ingle naace gyene poto biname piti nemi weene cama lui cina weebibine maramara ngene atwanenane jiwenininisi. Teepi singi Keriso me Miiji Mene mara me wawenane.

⁸ Yepä, ngänu gyene liba cine coo cabucewe ca mename seemo te weebibine mene birige jajanena, lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ituge ätecija cime bau ca, tabe miiji teeme mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta.

⁹ Cine pepu itu jijipago, cuta page cane weebibine cääri jijenininine egä, liba nuuja te weebibine mene jjanininuge lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ne itu yaacatepeye, tabe miiji mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta.

¹⁰ Nää, weene page apu jingenininige egä cane äbitenine biname cina singi cäme täapume lenajame? Licarage! Yepä, cane singi Acejiyame te cäme täapume singi lenajame. Weene pama apu jingenininige egä cane singi gäne biname cina cebine awepyeräjame? Eewe, cane liba peei täapume singi gäne, cane piba Keriso me toraca kaakesea biname lica birige.

Yeesu Keriso Lipu Eboclomtige Miiji Mene ne Paulo bau me

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi weebibine umle wawenane egä, lui Miiji Mene cane jaajanemune, biname bau ca lica gyene,

¹² ingle cane lica secatujine nuuja biname bau ca; coo piiyepu nuuja biname te lica nabiberäjuji, yepä Yeesu Keriso te seboclomtuji pui Miiji Mene ne cäme täapume.

¹³ Yoo, weene mene ituge ätecijana cäme ireclota poto cidi me pui padare cabu, cane liba Acejiyame täapume nanajuji Israela biname bime irecu ätumuta mule cabu. Cane Yeesu me ätrunga ingle biname bine niiya me

owecu cäco jaawenimune, cuta piyepu singi ge peei biname bine budre me äyebलगame.

¹⁴ Pui padare cabu cane iyeta cäme kokre ca cängena tewenäjumene cime saarewale bime mule; cane niinäce gaabe biname ge cäme poto ceege cabu ca Israela biname bime mule waweneca cabu je.

¹⁵ Yepä, Acejiyame te babo owecu gyene cäme täapume, tabe cebine itu najuji, cane camuge piba aplimla, piyepu ala nasogluji naace me teeme biname me äbitame.

¹⁶ Ingwe ca tabe liba ngene jotwananuji teeme Bägrä Yeesu ne aboclomtame cäme täapume cane gawe maramara biname bine teeme poto cidi me jajanename, yoo pui padare cabu cane piba nuuja biname bau me lica ädujine abiberäja täapume,

¹⁷ cuta Yerusalema me lica ädujine cäme niinäce gaabe ätyepäneji biname cama mene abaitname. Yepä, cane conocäco ädujine Arabiya gawe cabu me, piyepu puma cita ca acnenutujine Damaseko cewe me.

¹⁸ Nesae kämäge ingwe ca, cane piba Yerusalema me ädujine Peteru ne ädärame, piyepu fiftin bimu taatu ten cama nanajuji.

¹⁹ Cane puga lica jepänujine nuuja ätyepäneji biname ne, yepä Yakobu ne jepänujine, lui mime Yageyame me igane gyene.

²⁰ Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine egä ai mene, cane lui weeme bau yoogärenine, toraca gyene.

²¹ Pui Yerusalema me otni ingwe ca, cane otnujine poto cewe me Suriya piyepu Kilikiya gawe cabu.

²² Pui padare Keriso bau ätrunga ingle biname Yuudea gawe cabu, teepi cäme täapume cängena umle lica ge.

²³ Teepi ai taatu umle, poto cina lui naitnäjujisi cebine egä, “Lui biname te cibibine niija cabu nicranininuge, page tabe biname bine jejanenemige Yeesu ne ätrugname. Yepä, niinäce padare cabu tabe singi ge biname bine pui ätrunga cabu ca äyebलगंjame!”

²⁴ Yoo, teepi Acejiyame me ngii ewepäntujisi tabe lipu cäme ireclota mara me nawenuji.

2

Paulo piyepu Nuuja Ätyepäneji Biname

¹ Footin kämäge kaake poto ca, cane piba Banaba cama lacnenutepene Yerusalema me, piyepu Taitus piba cine cama ge.

² Cane naace name pi lacnenutepene, ingle Acejiyame te cebine umle itu nawenepi piyeme otnime. Puga ätrunga mope biname bime abasecretna cabu cane teeme täapume cängena yaaboclomtepene pui Miiji Mene, cane lui nuuja gawe biname bine jaajanenemune. Cane peei ne jaawenepene, ingle naace gyene lui kaakesea cane ituge wawena piyepu lui kaakesea cane page jewenenine, cane singi lica gäne peei te papa me äbitame.

³ Taitus lui cine cama ge tabe Israela biname lica, yepä Griik biname gyene. Ätrunga mope biname cina cotre ne lica yaacitepesi teeme tääpe ne matikolä iirputame cewecu acatame Israela biname liiyepu,

⁴ yepä poto puga ge, lui cina singi ge tabe peei ne wawename. Teepi walya mene jicemepesi egä teepi cime biname gemi. Teepi ogä pana itu yäbäcnepesi ätrunga ingle cabu me cime mule ireme. Teepi singi ge umle äbitame egä Israela biname bime cotre cabu ca cine lipu äsecräjeji gemi cime

Yeesu Keriso cabu lenaja name pi, ingle naace gyene teepi singi cine Israela biname bime cotre ngalebora cääri cuta äbäcname.

⁵ Yepä, cine lica teeme singi ne itu yaacatepesi, licarage matikolä padare cabu acata, ingle naace name pi cine singi ge Miiji Mene ne cängena ire atwime weeme täापume egä peei toracarage mene te lica mara me äbitame.

⁶ Yepä, teepi lui cina epu pana mope biname ge, yoo cane pepu jiiicene, ingle nuuja mara lica gyene cäme täापume teepi ngena ngii cama ge. Acejiyame täापume modamoda biname lica mara gemi nuuja biname cabu ca. Yoo, pui mope biname cina cebine lica najepesi Miiji Mene ne mara me wawenname.

⁷ Yepä, teepi umle läbitipesi egä Acejiyame te cebine epu pana kaakesea itu näcäruji Miiji Mene jajanenname nuuja gawe biname bine, lui cina Israela biname lica gemi, tabe lipu kaakesea Peteru ne itu ecäruji Miiji Mene jajanenname Israela biname bine.

⁸ Yoo, Acejiyame lui me kokre puga ge Peteru me kaakesea cabu, tabe lui ätyepäneji biname gyene Israela biname bime täापume, teeme kokre cuta puga ge cäme kaakesea cabu, cane lui ätyepäneji gäne nuuja gawe biname bime täापume.

⁹ Yakobu, Peteru, cuta Yoane lui cina epu pana egä teepi ätrunga mope biname gemi, teepi liba opo yaawatnäpesi egä Acejiyame te singi gyene cane peei kaakesea ne wawenname, teepi Banaba piiyepu cane cama ime lacranäpogo, awabame egä cine iyeta yepä kaakesea ne jeweneni. Cine mene jaatranepesi egä Banaba piiyepu cane gawe maramara biname bine Miiji Mene jajanenname, piiyepu teepi Israela biname bine jajanenname.

¹⁰ Puga ge teeme yepä singi taatu egä cine miiji owecumete biname bine ätityerame, siige pepu ätityera ne cane babo singi ge ceerame.

Paulo Peteru ne Jicneciye Antiyoka je

¹¹ Peteru liba Antiyoka ätrunga biname bine yäädäremepi, cane teebine mene jaajepene ätrunga biname bime opo gaabe egä tabe conocono ne jewenige, ingle teeme conocono mule lui pajecurage ge.

¹² Puma cita ca poto Israela biname cina tatyaripesi piiyeme Yakobu bau ca Yerusalemä ca. Yoo, teeme atyara niinäce gaabe ca, Peteru gigri deedei itu läbitanepi ätrunga biname cama lui Israela biname lica gemi, yepä teeme atyara ingwe ca, tabe gije labacitepi teeme bau ca äyeblyngtame piiyepu nuuja gawe ätrunga biname cama lica deedei loolo, ingle tabe wälu ge pui biname bime täापume, lui cina jiiicesi egä: "Cuta nuuja gawe ätrunga biname cina miiji teeme tääpe matikolä iirputame Israela biname pana äbitame."

¹³ Siige, poto ätrunga biname lui cina Israela biname ge, teepi cuta Peteru cama yepä pana walya mule jaawenanepesi, siige teeme pui walya mule te Banaba ne cuta joomlepi, walya gaabe cabu me yaacanepi.

¹⁴ Cane liba teebibine jääpänemepene egä teepi lica Miiji Mene me toraca mule cabu yaacrajuje, cane piba Peteru ne jaajepene iyeta biname bime opo gaabe je egä, "Toraca, maane Israela biname gäte, yepä maane nuuja gawe ätrunga biname bime mule cabu naanajenige, lica Israela biname bime mule cabu. Yoo, maane gone läyeblyngtute deedei äbitame nuuja gawe ätrunga biname cama, lui mäame Israela biname lica gemi. Gone teebibine pepu giri jaacranimute Israela biname bime mule cabu lenajame!"

Biname, cina Conocäco Äbitena Yeesu ne Ätrunga name pi

¹⁵ Yoo, cine lui Israela biname gemi aplimla cabu ca, piiyepu lica nuuja gawe cabu ca niyya mule biname liiyepu,

¹⁶ cine umle gemi egä biname te conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe je lica cotre wawena cabu ca, yepä tabe liba Yeesu Keriso ne jäärunguge. Cine cuta piyepu Keriso Yeesu cabu itu jäärungujisi naace täápume cine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je ätrunga name pi, lica cotre wawena name pi. Ingle naace gyene nuuja te äblicäco birige Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita cotre wawena cabu ca.

¹⁷ Yoo siige, cine gaabe ne jepänujisi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame Yeesu Keriso cabu ätrunga miji pi lica cotre wawena name pi. Piba peei gaabe cabu cine liba jääpänusi egä cine conocono gemi Israela biname bime cotre mule poto cidi me, cine nää piba miji ge iicana egä, “Cime Yeesu ne ätrunga name pi cine conocono gemi?” Licarage!

¹⁸ Yepä, cane liba cääri labacitune pui cotre wawena gaabe cabu me, cane lui ne itu sebmalujiine, cane piba lawabudnitune egä cane conocono biname gäne pui cotre mule täápume.

¹⁹ Ingle naace gyene cotre mene te cebine nawabudnituge egä cotre wawena ca cane äblicäco Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita iyeteta ireclota päpäname. Siige, cane cotre miji pi budre gäne, cuta peei budre cabu ca ireclota gäne Acejiyame täápume lenajame.

²⁰ Keriso liba baarge uli cabu budre äbituji, peei lui epu gyene egä cebine ten cama ituge budre wawena. Siige, page peei lui cane säne lica lui te ireclota, yepä Keriso te ireclota gyene căme cabu. Piyepu ai kirece ireclota cabu cane lica căme kokre cama nanajenige, yepä Keriso me kokre pisi nyene căme trupa cabu. Page cane Acejiyame me Bägrä Keriso ne jitrungenine cebine ätityerame ai gawecewe ireclota cabu, lui te cebine epu singi ge egä tabe teeme ireclota ecäruji căme täápume.

²¹ Yoo, cane Acejiyame me owecu mule ne papa me lica jaawenune cotre mule äcwetna ca, ingle biname te liba ibibi gyene conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je cotre wawena cabu ca, piba Keriso me budre lui ingle căco gyene.

3

Cotre Mule piyepu Ätrunga Mule

¹ Galatiya gawe biname weene buduma gemi! Luma cita ca gemi weeme buduma ngene atwanena? Cane weebibine cängena itu jijananiipene Yeesu Keriso me budre poto cidi me baarge uli cabu. Weene peei ne itu joomlepeye, irecu ca päpäna pana weene itu jääpänepeye, siige pajecu ge weeme täápume.

² Yoo, page cebine najepeye yepä gwidape poto cidi me. Ngena name pi Aceji Seemo te weeme yepäyepä trupa cabu labacitanepi? Nää, naace name pi labacitanepi, ingle weene cängena jaawenanepewe iyeta Israela biname bime cotre mene? Licarage! Yepä, tabe naace name pi labacitanepi weeme yepäyepä trupa cabu, ingle weene Miji Mene itecijipi piyepu jäärungepeye.

³ Weene lipulipu pepu buduma gemi? Aceji Seemo te weebibine icranipi kirece ireclota cabu me; page nää weene ngene jotwananeniniye egä weene ibibi gemi weemerage kaakesea ca peei ireclota cabu cängena lenajame ngälu gaabe oomlaname? Weene äblicäco gemi!

⁴ Weene ngene jitrimalenige egä Aceji Seemo te ituge ätityera weebibine iyeta weeme mäpu cabu ca. Nää, papa gyene peei ätityera? Weene nää page singi gemi ätrunga gaabe ne abmalame?

⁵ Nää, Acejiyame te Aceji Seemo ne weeme cabu me täätpepäjepi piyepu ciitaca mule bine weeme täápume saboclomäjemepi, ingle naace popi weene

Israela biname bime cotre bine jaawenemuye, coo inge weene Miiji Mene itecijinuge piiyepu jäätrunguye?

⁶ Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu mule uja jwenemuji. Oogäräneji Mene te jiićenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.”

⁷ Weene miiji opo awatna egä lui cina Acejiyame ne jäätrungusi, teepi Abrahamo me toraca kaakesaare gemi.

⁸ Oogäräneji Mene cabu ciige poto cidi me mene pisi nyene egä Acejiyame te gawe maramara biname bine ten cama cire conocäco jaawenemepi teeme ätrunga name pi. Yoo, pepu pana Miiji Mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu, Acejiyame luma Abrahamo ne niinäce gaabe me jejuji egä, “Mämiji pi cane cire miiji jaawenemepene iyeta gawe maramara biname bine.”

⁹ Siige, Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji, jepänuji miiji ne teeme bau ca. Pepu pana Acejiyame cuta miiji jaawenemuge iyeta biname bine lui cina teebine jäätrungusi, tabe Abrahamo ne lipu müji jwenanuji.

¹⁰ Yoo, Oogäräneji Mene te jiićenige egä, “Laati te iyeta Israela biname bime cotre cängena lica jaawenemuge iyeta padare, Moose lui cotre bine soogäremuji, tabe niya daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca!” Peei name pi laati te walya jiićuge egä, “Cane iyeta cotre bine cängena jaawenemune, Acejiyame ngenecu miiji wawename căme täápume,” pui biname te mäpu daremu cabu ca lica birige asata, inge biname te äblicäco iyeta cotre bine cängena wawenetnäja.

¹¹ Yoo, pajecu gyene egä nuuja te lica Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge cotre wawena ca, inge naace gyene Oogäräneji Mene te cuta jiićenige egä, “Pui biname me ireclota iyeteta gyene, Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätruna cabu ca.”

¹² Yepä, cotre wawena lui mara ge ätrunga cabu ca; teepi gigri lica gegi, inge Oogäräneji Mene te cotre poto cidi me apu jiićenige egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiićenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco ge peei ne wawena.

¹³ Yoo, Oogäräneji Mene cuta nuuja poto ca jiićenige egä, “Lui biname ne uli cabu yaatecwamtusi budre me, tabe niyarage daremu jääpänuge Acejiyame bau ca.” Siige, Keriso pepu pana mäpu daremu itu jepänuji mime täápume mibibine äsecrerase daremu cabu ca lui te tädenige inge naace gyene mine äblicäco cotre mene cängena wawena.

¹⁴ Keriso mibibine nisechräripi naace täápume egä lui miiji Acejiyame Abrahamo ne ecäruji, peei miiji ne cuta nuuja gawe biname lui Israela biname lica gemi, teepi te päpäname Keriso Yeesu cabu ca, cuta naace täápume Aceji Seemo mime yepäyepä trupa cabu abacitaname, Acejiyame lipu ituge jaji ceerame mime ätrunga cabu ca.

Lui Mene Acejiyame Ituge Jaji, Cotre Mene te Äblicäco Mara me Wawena

¹⁵ Căme ätrunga binamewale, cane etonärenine căme mene ne nuuja mule cabu: Neeneni biname liba mene ne conocäco yaacitäsi, siige peei mule lui klaje pana gyene, piiyepu nuuja biname te äblicäco peei jajeji mene ne mara me wawena coo piiyepu äyeblingta.

¹⁶ Yoo, Acejiyame te mene jejanuji Abrahamo ne cuta teeme yepä kaakesaare ne ciige miiji poto cidi me. Peei mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu apu egä, “yepä teeme kaakesaare,” lica gyene epu egä, “teeme kaakesaare iyeta,” piiyepu peei yepä kaakesaare lui Yeesu Keriso sine.

¹⁷ Cane naace me jiićenine egä Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji, piba cuta jejuji egä, “Cane te ingwe ca conocäco cirege wawena.” Siige, fooa hanred teeti kämäge ingwe ca tabe biname bine Cotre Mene ecäremuji, Moose lui bine soogäremuji, yepä peei mene te äblicäco teeme niinäce jajeji mene ne mara me wawena. Siige, cotre mene te äblicäco pui mene ciige müiji pototo cidi me äyebliᅅta.

¹⁸ Yoo, biname te liba Acejiyame me ciige müiji ne jääpänuge cotre wawena name pi, tabe piba peei müiji ne lica jääpänuge Acejiyame me jajeji mene name pi. Yepä, Acejiyame peei ciige müiji Abrahamo ne ecäruji naace täapume tabe teebine mene ituge jaji pepu wawename.

¹⁹ Yoo, piba ngena täapu myene peei Cotre Mene? Abrahamo me padare ingwe ca Acejiyame Cotre Mene Israela biname bine ecäremuji teebibine umle wawename egä teeme niiya mule lui toraca conocono gemi. Acejiyame cuta ngälugaabe ne ecituji Israela biname cina Cotre Mene cabu lenajame, siige peei ngälugaabe lui Abrahamo me yepä kaakesaare Keriso te liba atyaramta, lui ne tabe peei mene jejuji ciige müiji pototo cidi me. Yoo, Acejiyame Cotre Mene lica conocäco gaabe ca ecäremuji biname bine, yepä teeme mename seemo bine ecäremuji, piba mename seemo cina Moose ne ecärujisi, piyepu Moose lui menameyame ge, tabe iyeta Israela biname bine ecäremuji.

²⁰ Yoo, menameyame biname me kaakesea pisi nyene liba neeneni pototo biname cina singi ätityera täapume, yepä jajeji mene pototo cidi me, Acejiyame taatu ge, tabe singi lica ätityera biname, yepä tabe mene Abrahamo ne conocäco jejuji.

Acejiyame me Cotre Mene Ngeno Myene

²¹ Cotre Mene te nää jisädenige Acejiyame me jajeji mene bine? Eewe, licarage ge, ingle cotre mene liba ibibi gyene iyeteta ireclota ceerame, piba cotre gaabe ca biname cina conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je,

²² yepä cotre mene te jiićenige egä, “Niya mule me kokre te joomlenemige iyeta ai gawecewe biname bine,” peei name pi Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji teeme ätityera ceerame pui biname bine lui cina Acejiyame ne jäätrungusi. Page lui cina Yeesu Keriso ne jitrungenisi, tabe teebibine itityärenemige, ingle Acejiyame te singi gyene toraca ireclota ceerame biname bine teeme ätrunga name pi.

²³ Acejiyame me Cotre Mene, Moose lui soogäruji, peei te äbituji awamuta biname pana me, lui te biname bine joomlemuge ngälu ätrunga padare te tatyaramtepi. Siige, biname cina piba Acejiyame bau ca umle läbitipesi Yeesu Keriso pototo cidi me teebine ätrungame.

²⁴ Yoo, Cotre Mene te epu pana gyene ire atwi biname liiyepu mime täapume mibibine conocäco gaabe cabu waadename ngälu Keriso te tatyaramtepi, naace täapume mine teebine ätrungame mibibine conocäco me wawename Acejiyame me opo gaabe je.

²⁵ Siige, ai padare cabu biname cina müiji Yeesu ne ätrungame, ingle itu lapirepi Cotre Mene me ire atwi padare te.

²⁶ Weene Keriso Yeesu ne jäätrunguye, peei name pi weene iyeta Acejiyame me bägräwale gemi.

²⁷ Weebibine niye ca itu jicisäjipesi Yeesu me ngii cabu teta cama yepä äbitame piyepu teeme pana müiji mule bine waadename.

²⁸ Yoo, mime Yeesu cama yepä äbita name pi Israela biname piyepu nuuja gawe biname teepe mara lica gemi; cuta lui bine jaaletnemusi kaakesea cabu lenajame piyepu lui cina äsecräreji teeme singi gaabe cabu otnetnejame,

teepi mara lica gemi; cuta rooriye piiyepu magebi teepi mara lica gemi, ingle mine iyeta yepä gemi Keriso Yeesu cama yepä äbita miji pi.

²⁹ Mine liba Keriso me binamewale gemi, mine piba cuta Abrahamo me kaakesaare gemi, siige mine cirege päpäna Acejiyame ngena täápume mene ituge jaji ceerame.

4

¹ Cane cerämu jiicenemine mine lui cina Acejiyame me bägrä gemi mime pototo cidi me. Agesa ngena ca agli mene. Imäbägrä lui te teeme babe me gawe piiyepu gwidape bine cirege waadena, tabe liba bägrä yaanajuge tabe papa kaakesea biname pana birige, äblicäco tabe mene iicana biname bime abasecretna cabu je; ngänu gyene tabe yageyame gwidape täápume, yepä tabe mene äblicäco iicana, ingle tabe lui bägrä gyene.

² Cuta piiyepu tabe liba bägrä gyene, nuuja biname cina piba ire jaatwusi teebine, piiyepu teeme gawe piiyepu gwidape cina nuuja biname bime ime cabu yaacrajuge ngälu babe te lui padare ne ituge acita, peei te atyaramtuge.

³ Mine peei bägrä pana ituge lenaja nuuja biname bime singi wawenname, ingle naace gyene cotre pana mule cina mibibine noomlinujisi. Mime pototo cina lui Israela biname bime cotre mule cabu ninajininuge; cuta piiyepu mime nuuja pototo cina lui uuje bime mule cabu ninajininuge.

⁴ Yepä, Acejiyame me padare te liba tatyaramtuji, tabe teemeraage Bägrä ne tityepuji gawecewe me. Tabe magebi cabu ca eplimluji, Israela biname bime cotre ngalebora senajenäjumi.

⁵ Yeesu Keriso täduji äsecerera gaabe ne wawenname biname bime täápume, lui bine cotre mule te tewamutemäjemumi, naace täápume mine Acejiyame me jäjäcräneji bägrä me läbitipago.

⁶ Yoo, Acejiyame teeme Bägrä me Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu, mibibine umle wawenname egä mine teeme bägrä gemi. Siige, Aceji Seemo te mibibine niwenininige Acejiyame ne awejenname egä, "Cime Babe."

⁷ Yoo siige, page cotre mene te weebibine lica iwadininige. Page weene lui Acejiyame me bägräwale gemi. Acejiyame te weebibine iyeta gwidape cirege ceera, tabe lui pototo cidi me Abrahamo ne jejuji, ingle weene iyeta lui Acejiyame me bägräwale gemi.

Paulo Ngenecu Mäpu Ge Galatiya Ätrunga Biname bime täápume

⁸ Uja weene liba camuge Acejiyame pototo cidi me umle äbita, weene piba uuje bime singi bine jaawenenanemepeye, lui cina toraca ire atwi biname lica gemi.

⁹ Yepä, page weene umle gemi Acejiyame. Yoo cäro, cane miji iicana aipu egä, page Acejiyame te umle gyene weene. Siige, weene ngeno memi singi atatröngärame cuta pui uuje bime singi cääri wawenecame, lui cina kokre cäco piiyepu äblicäco weebibine toraca ireclota ceera? Weene ngeno memi singi cääri cuta teeme ire atwi cabu me äbäcname teeme singi piiyepu cotre bine wawenecame?

¹⁰ Cuta page weene pototo bimu bine yaacranemuye weeme iiwäreja mule wawenecame conocäco äbitame, cuta piiyepu pototo trii mule teeme mabye coo kämäge padare cabu jaawenemuye. Weene cuta pototo kämäge cabu pui mule bine babo jaawenemuye.

¹¹ Cäme ngena atwanena lui baborage mäpu gyene weeme täápume! Ingle naace gyene cane singi licarage gäne cäme kaakesea te weeme cabu papa me äbitame.

12 Yoo, căme ätrunga binamewale, cane kokre cama weebibine jijanani-nine egä weene mene jitranepewe iyeta maramara cotre mule bine abmalăcemame, cane lipu Israela biname bime cotre mule ituge abmala weeme tăăpume, ingle weene äblicăco cotre wawena ca conocăco me äbita. Yoo, weene nuuja niija ne lica căme tăăpume itu jaawenepeye, niinäce padare cabu ca ngălu page.

13 Weene umle gemi, peei lui căme pita name pi cane uja weene cama nanajepi, puga Miiji Mene weebibine jijanani-pene.

14 Căme pita te weebibine măpu icăripi, yepä weene lica cebine kaake ca năcelyărepeye căme pita bleela cabu; weene lica căme mene năgyepeye. Yepä, weene cebine cāngenarage ire natwepeye, epu pana weene cabucewe mename seemo ne liiyepu miijirage ire atwi; coo epu pana Yeesu Keriso ne lipu ire atwi, tabe liba weeme bau me otni je.

15 Pui padare cabu weene gege ge căme mene ätecijame. Năä, ngena te tăbitumi weeme ireclota ne mara me wawename? Cane weeme owecu poto cidi me jiićenine egä, pui padare cabu weene lica nuuja gwidape ne jaainuye lui căme miiji tăăpume. Weene cuta weeme irecu cebine năcărue, weene liba ibibi ge ceerame.

16 Yepä, page weeme ngena atwanena căme tăăpume pama mara gyene. Cane năä pama cubuyame pana tăbitumene weeme tăăpume, ingle cane Acejiyame me toraca mene weebibine conocăco itu jijanani-pene?

17 Pui biname lui cina singi gemi toraca mene mara me wawename, teepi cuta babo singi gemi weebibine teeme biname tăăpume wawename, yepä teeme mara ingle pisi nyene lui lica weeme miiji tăăpume. Teepi weebibine opire mara cewe me jiweninini căme bau ca, ingle teepi singi gemi weene cebine abmalame puma cita ca weene babo singi äbitame teeme mene ätecijame.

18 Yoo, weeme babo singi poto cidi me, peei mule cabu nuuja niija lica gyene, liba miiji ingle pisi nyene peei singi tăăpume. Pepu singi miiji ge iyeteta lenajame, peei name pi gone abmala cane liba weene cama lica ge.

19 Cămerage băgrăwale, mage te băgră aplimla pita ne lipu jăăpănuge, pepu pana pita cama cane căări asicnantenine weeme tăăpume, ngălu weeme mule te toraca conocăco Keriso pana läbituge.

20 Căme toraca singi gyene page weene cama lenajame; cane pama piba umle găne lipulipu mene weebibine jajime, ingle cane ngenecu măpu găne weeme poto cidi me.

Mine Hagara Saara naabibime Ireclota cabu ca Etonärenisi Toraca Mene ne

21 Căme ätemla pisi nyene weeme tăăpume lui cina singi gemi Israela biname bime cotre mule cabu lenajame: Năä, Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogăremuji, weene pama umle gemi peei te lipu jijeninini-ge?

22 Ai Cotre Mene ngalebora mine mene ecenenemisi Abrahamo piyepu teeme neeneni imăbăgră poto cidi me. Teeme yepä imăbăgră aplimlăneji ge ngulebăgră cabu ca. Pui ngulebăgră ngii Hagara ne teepi ituge aletna Abrahamo me coga me kaakesea wawename. Nuuja imăbăgră lui igane ge, tabe Abrahamo me coga Saara cabu ca aplimlăneji ge.

23 Yoo, Abrahamo me yepä imăbăgră ngii Ismaela, lui pui aletnăneji ngulebăgră cabu ca eplimluji, teeme aplimla lui mara lica ge poto băgră bime aplimla cabu ca, yepä Abrahamo Isacako ne jepănige teeme băgră căco coga Saara cabu ca, ingle Acejiyame uja mene itu jejuji băgră teebine ceerame.

24 Lipu itu äbituji Abrahamo me neeneni imăbăgră bime tăăpume, peei mule cabu ca mine neeneni jajeji mene bine oop aawatnenisi. Cotre mene piyepu

lui mene Acejiyame Abrahamo ne jejuji lui epu pana gegi pui neeneni imäbägrä bime mage liiyepu. Yepä mage, Hagara tage, aletnäneji ge kaakesea cabu iyeteta lenajame, peei name pi biname bime cotre te teebine teeme bägrä cama joomluge. Hagara piyepu teeme bägrä bime ireclota cabu ca mine opo ewatnenisi pui cotre mene Acejiyame te Sinai podo cabu je secäruji Moose ne, biname bine waadename.

²⁵ Yoo, Hagara piyepu teeme bägrä cabu ca mine opo ewatnenisi mule lui te täbituji Sinai podo cabu je, Sinai podo lui Arabiya gawe cabu sine. Piyepu mine cuta opo ewatnenisi Yerusalema ne piyepu lui cina page icrajnige pui babo cewe cabu. Page Yerusalema cewe biname lui epu pana gemi Hagara me bägrä liiyepu, inge cotre mene te teebibine joomlemuge.

²⁶ Yepä, Acejiyame Abrahamo ne lui mene jejuji, tabe peei mene cuta jejuji biname bime tääpume lui cina cabucewe je kirece Yerusalema cabu cirege lenaja. Biname cina puma lica icrajenige maramara cotre mene ngalebora, piyepu teepi äsecräreji icrajnige iyeta niyaniya mule cabu ca. Cabucewe Yerusalema lui mime tääpume mage pana gwene, mine iyeta lui cina Yeesu ne jitrungenisi.

²⁷ Pisi nyene mene Oogäräneji Mene cabu pui neeneni Yerusalema potoci me egä teepi lui neeneni magebi pana gegi. Yepä magebi lui Cabucewe Yerusalema pana gwene, lui te ätrunga biname bime mage. Niinäce tabe bägrä cäco onajige, yepä ingwe ca teeme bägrä bucurage gemi pui nuuja magebi cabu ca, lui te ai gawecewe Yerusalema pana gwene. Agesa peei Oogäräneji Mene:

“Bägrä cäco magebi, lui te lica bägrä aplimla pita itu jepänuji,
maane miiji gege, uupera cama naanajuge!

Ingle maane lui ne abmaläneji gäte,

määme bägrä bucurage cirege äbita pui nuuja magebi cabu ca,
lui ne teeme rooriye te lica twaabmaluge.”

²⁸ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine Acejiyame me bägrä gemi, inge Acejiyame mene itu jejuji pepu cirege äbita. Mine epu pana Isacako liiyepu, inge naace gyene Acejiyame Abrahamo ne mene itu jejuji egä pui bägrä te pagege äbita.

²⁹ Yoo, pui sasa padare cabu Abrahamo me bägrä lui Hagara cabu ca aplimluji, teeme ngii Ismaela, tabe niya jaawenuge Isacako ne lui me aplimla potoci me Aceji Seemo mene ituge jaji. Cuta page piyepu, Israela cotre cabu lui biname cina, teepi niya jaawenemusi biname bine lui cina Acejiyame me mene ne jäätrungusi piyepu lica Israela biname bime cotre mene cabu icrajenige.

³⁰ Yepä, Oogäräneji Mene te lipu jiicenige? Peei te jiicenige apu egä: “Pui aletnäneji kaakesea magebi ne jutyepi teeme bägrä cama, inge naace gyene aletnäneji magebi me bägrä tabe lica teeme babe me miijimiji gwidape pa yaawademepi; yepä pui bägrä lui babe me cogarage cabu ca ge, tabe te iyeta pa yaawademepi.”

³¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine lica epu pana gemi aletnäneji kaakesea magebi me bägrä liiyepu, inge cotre mene te mibibine lica noomleninige, yepä mine Saara me bägrä pana gemi, inge mine Acejiyame me jajeji mene jäätrungusi mibibine äsecrame.

5

¹ Keriso te mibibine itu nisecräripi, siige tabe singi mine äsecräreji lenajame. Weene kokre cama jiclajutipi! Gone cotre mule ne cuta cääri yaa-catuye peei cabu lenajame!

² Ai mene itecijinege! Cane Paulo te weebibine jijenininine egä weene liba Israela biname bime cewecu yaawademuye tääpe iirputa ca, inge naace popi weene pepu singi gemi conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, weene peei mule ca Keriso me ätityera ne jäägyuye.

³ Yoo, cane cuta cääri jijenininine egä nuuja biname te liba Israela biname bime cewecu yaacatuge tääpe iirputa ca, tabe pepu pi Israela biname bime cotre mule cabu labacituge, siige tabe piba miiji iyeta cotre bine cängena jaawenemuge.

⁴ Weene liba singi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame weeme cotre waweneca cabu ca, weene piba weemämu läyebinginye Keriso bau ca cuta piyepu Acejiyame me miiji cabu ca.

⁵ Yepä, cine ätrunga ca Acejiyame ne jewagrijenisi teeme Seemo ca cibibine teeme opo gaabe je conocäco me cire waweneme, lui täापume cine ngene atwanena bine icranenemisi.

⁶ Ingle mine liba Yeesu Keriso cama yepä me läbitinago, piba biname lui me tääpe pui cewecu cama ge piyepu biname lui me tääpe pui cewecu cäco, teepi nuuja mara lica gemi, yepä Yeesu ne ätrunga lui teeme täापume babo gwidape gyene, piyepu ai ätrunga te laboclomtuge nuuja biname ne owecu wawena cabu ca.

⁷ Pui niinäce padare cabu weeme ireclota miijirage ge, weene Yeesu ne cängena jäärungepeye. Weebibine laati te tiibinige toraca gaabe cabu otnime? Tabe lipulipu ngene atwanena bine biyebngemige toraca gaabe cabu ca?

⁸ Licarage Acejiyame pa jiihipi, inge tabe te weebibine ituge ala asogleca teeme biname me äbitame.

⁹ Yoo, mene pisi nyene egä: “Matikolä uutneca gwidape taatu te baborage buluduu ne juutnecuge.” Walya mene pepu pana gyene. Matikali conocono te wata baborage me läbituge.

¹⁰ Yepä, mine yepä me ituge äbita mime Yageyame Yeesu Keriso cama, peei name pi cane umle gäne egä weene lica mara ngene atwanena ne pa pecatepeye. Acejiyame mäpu daremu pagege ceera pui biname ne lui te weebibine walya ngene atwanena itu nicäripi, ngänu gyene tabe laasi nyene.

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, cäme poto cidi me poto cina walya jicenisigi egä, “Paulo te biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bime cewecu ne teeme tääpe iirputa ca acatename.” Peei mene toraca lica gyene. Liba toraca ge, ngena täापume biname cina singi gemi cebine jäje niija cabu acitename? Yepä, poto Israela biname cina cebine niija nawenusi, inge teepi singi lica ai mene ätecijame egä Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocäco waweneme tääpe cewecu cäco.

¹² Pui biname lui cina weeme ngene atwanena maramara jiwenininisi, cane singi gäne teepi teeme tääpe ne ablitame!

¹³ Cäme ätrunga binamewale, Acejiyame weebibine tisoglicipi niija cabu ca äsime, siige weene äsecräreji gemi. Yepä, gone weene äsecrera name pi apu jinginye egä miiji gyene weeme tääpe me singisingi cina weebibine waadena. Pätä Acejiyame me singi cabu ca weeme nuuja bine itityeräjemeye!

¹⁴ Yoo, Moose lui cotre bine soogäremuji, iyeta peei cotre piti nemi yepä taatu cotre ngalebora. Agesa peei cotre: “Maane miiji biname bime täापume singi lenaja, maane lipu mäame täापume singi birige.”

15 Yepä, weene liba weemeweme jääceluye piyepu labajininuye, piba ire! Weene weeme binamewale cama piba pagege iyeta weene papiripeye.

Aceji Seemo cama Ireclota

16 Cane ngena täápume jüicenine age sena: Aceji Seemo te weebibine iwecetnärininige; teeme singi ne weene jeweneye, piyepu gone weeme tääpe me singisingi bine jaawenemuye!

17 Ingle naace gyene biname bime tääpe me singisingi te jääsäduge Aceji Seemo me singi ne, piyepu Aceji Seemo me singi te biname bime tääpe singisingi bine jääsädemuge. Peei neeneni singi cina cubuyame pana gegi, peei name pi mine äblicäco mime singi waweneca.

18 Yoo, Aceji Seemo liba weebibine iwecetnäjinininuge, piba cotre mule te weebibine lica birige waadena.

19 Yoo, mine tääpe me singisingi bine opo yaawatnemusi apu mule ca: Biname cina sargi ero mule bine jaawenemusi; biname cina jugijugi ngene atwanena piyepu mene cama yaacrajuge; teemeteme singi laglanininusi.

20 Biname cina uuje bine yiwäräjemusi, cuta piyepu maramara angodnera piyepu mowä mule bine jaawenemusi. Biname cina cubuyame me läbitininusi, labajininusi; teepi nuuja biname bime gwidape täápume ire patre yaaglusi, piyepu claaberage te teebibine joomlemuge. Teepi nuuja biname bime täápume lica laatadrongäjininusi, yepä teeme müji taatu ne jäärngusi. Teepi maramara tomi läbitininusi, piba läingäjinusi.

21 Nuuja biname te liba müji jääpänuge, peei te teebibine claabe me jaawenemuge. Teepi sice buduma yaacrajuge, piba lui niya mule täápume singi, teepi peei bine oräre jaawenemusi. Teepi iyeta ai bine jaawenemusi cuta poto cerämu. Cane page weebibine umle jiwenininine, cane lipu niinäce itu jüipene egä: Lui cina ai mule bine jaawenemusi, Acejiyame te lica teebibine cire yaawademepi.

22 Yepä, Aceji Seemo te biname bine jaawenemuge teepi singi cama, gege cama, piyepu poode cama lenajame. Tabé biname bine jaawenemuge mäpu cabu bojäcu lenajame, teeme nuuja biname ne owecu cama ätityerame, piyepu conocäco piyepu toraca mule cama lenajame.

23 Tabé cuta biname bine jaawenemuge teeme nuuja ne niinäce gaabe me acraname; cuta piyepu teemämu awesongärame. Yoo, biname lui cina pepu jaawenemusi, nuuja cotre te lica teebibine joomlemuge.

24 Laati bemi Yeesu Keriso me biname, teepi teeme tääpe me niyarage singisingi piyepu niyarage ngene atwanena bine Keriso me baarge uli cabu ituge abmaleca.

25 Yoo, Aceji Seemo mibibine toraca ireclota nicärininuji, peei name pi mine müji mime ai ireclota ne teeme ime cabu acitame iyeta teeme singi waweneme.

26 Mine gone mimämu lawepyeräjinago, gone mime nuuja ne claabe me jaawenemusi, piyepu gone mime nuuja biname ne ire patre yaaglusi, tabé liba müji ne jääpänuge.

6

Ätrunga Biname bime Müji Mule

1 Cäme ätrunga binamewale, lui bime trupa cabu Aceji Seemo te enajenige, weene nuuja biname ne conocono mule cabu liba jääpänuye, teebine owecu cama umle mene jaajanuye. Piyepu weene ire! Weene liba cängena lica gemi, weene cuta singi ne pa jepänepeye conocono mule ne waweneme.

² Weene nuuja te liba mäpu jääpänuge, teebine yäätityäruye, piiyepu weene pepu jaawenuye Keriso me cotre ne.

³ Yoo, liba biname te apu jaangenuge egä tabe baborage gyene, yepä tabe lica, tabe teemämu langletnäjuge.

⁴ Iyeta yepäyepä biname cina miiji teemämu ireclota mule bine jaatrane-musi egä miiji gemi, coo niya gemi. Liba miiji gemi, tabe piba ngenecu miiji läbituge. Yepä, tabe miiji lica gyene nuuja biname me ireclota mule poto cidi me iicana egä: “Teeme niya gyene, căme miiji gyene.”

⁵ Ingle naace gyene iyeta biname bime ireclota cabu poto mäpu piti nemi.

⁶ Weene miiji deedei ecäremepeye piiyepu nuuja miijimi gwidape pui biname bine lui cina weebibine ibiberäjininusi Acejiyame me Mene poto cidi me.

⁷ Buduma ngene atwana gone, ingle weene äblicăco Acejiyame ne an-gletneja. Biname te lipu giĵe bine yäätémuge, tabe pepu kuu täápume ire yaacituge.

⁸ Biname me ireclota lui epu pana ge calwacupi gweeti liiyepu. Tabe teeme tääpe me singisingi bine giĵe pana liba yäätémuge, tabe peei cabu ca kuu cirege päpäna, lui teeme budre gyene. Nuuja calwacupi biname te teeme miiji mule bine giĵe pana yäätémuge Aceji Seemo me ätityera ca. Tabe cuta kuu cirege päpäna Aceji Seemo bau ca. Peei lui iyeteta ireclota gyene.

⁹ Yoo, mine gone gloose me läbitinago miiji mule wawename, ingle naace gyene padare te cire tädepi mine pui cabu ca miiji kuu päpäname, mine liba wata lica birige äyebgame.

¹⁰ Peei name pi iyeta mime padare liba piti nemi, mine iyeta biname bine miiji jaawenemusi, cuta toraca teebibine lui mime ätrunga binamewale gemi.

Paulo Teeme Leta ne Umlé Mene ca Ermuji

¹¹ Weene ire căme oogăra lipu baborage gyene, cane lui bine cămerage ime ca yoogărenine.

¹² Yoo, pui biname lui cina weebibine giri jicraninini tääpe cabu cewecu ne acatename, teepi singi gemi biname bine ngenecu miiji me wawename teeme täápume, ingle teepi wălu gemi egä pama mäpu ne jääpănusi poto biname bime bau ca, liba Israela biname bime mule yaabmalusi piiyepu mene jaajanemusi egä cewecu ngănu gyene, ingle Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mime niya mule bine äyebgame.

¹³ Lui cina puu cewecu itu ewademujisi tääpe iirputa ca, teepi lica Cotre Mene bine jaawenemusi. Teepi singi gemi weene pui yepä mule taatu wawename, piba teepi miiji gemi teemämu awepyerăja egä, “Cine te Israela biname pana me tewenimumesi teebibine.”

¹⁴ Yepä, cane te singi lica pepu awepyerăja täápume. Cane singi găne mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii awepentame, tabe lipu budre äbituji baarge uli cabu mime täápume. Iyeta căme ngene atwanena lui teeme cabu, peei name pi ai gawecewe me mule piiyepu gwidape căme täápume papa gemi. Epu pana budre biname liiyepu lui nuuja singi lica birige gawecewe gwidape täápume, peei mule piiyepu gwidape baborage lica gemi căme täápume.

¹⁵ Yoo, lui biname cina tääpe cabu cewecu ne ituge acata, coo lui cina lica ituge acata, teepi nuuja mara lica gemi, ingle peei cewecu lui babo gwidape lica birige. Agesa babo gwidape: Biname te kirece ireclota ne ätrunga ca yaacatuge Acejiyame bau ca.

¹⁶ Laati te yääcwetnuge ai gaabe ne teeme ireclota cabu, poode piyepu owecu teeme cabu lenaja. Cane pepu ewejanenine iyeta Acejiyame me biname bime täápume. Teepi temi Acejiyame me toraca Israela biname.

¹⁷ Yoo siige, epu pana aletnäneji kaakesea biname teeme yageyame me cewecu lipu pisi nyene teeme tääpe cabu, cuta căme tääpe cabu dupe ngabu piti nemi, ingle biname cina cebine naglumesi, cane liba Miiji Mene căme Yageyame Yeesu poto cidi me jaajanemune. Peei name pi ingwe ca gone nuuja biname te cebine căări mäpu năcăruge!

¹⁸ Căme ätrunga binamewale, mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Yoo siige, pepu yaanajepi!
Cane ngii Paulo. Siige căme mene ngălu peese.

PAULO ME LETA EPESO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane yoogärenine Acejiyame me binamewale bime bau me Epeso cewe je, lui cina toraca ngenecu cama iyeta padare cabu Keriso Yeesu cabu inajininuge.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te lenajame weeme cabu piyepu teepi poode ceerame weebibine.

Keriso Mime Seemo bine Miiji Jewenenemige

³ Mine eso yäcäranesi Acejiyame ne, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe. Ingle naace popi mine Keriso cama yepä gemi, tabe ituge mibibine miiji wawena mime seemo ireclota cabu iyeta maramara mule ca cabucewe ca lui cina totneninisi.

⁴ Keriso cama yepä äbita miji pi Acejiyame te agedna me niinäce gaabe ca uja itu ngene ca niglinuji mibibine teeme binamewale me äbitame, naace name pi egä mine teeme täapume mara me äbitame piyepu teeme opo gaabe je conocäco lenajame. Ingle Acejiyame babo singi ge mime täapume,

⁵ peei name pi tabe ngene uja itu jotwananuji mibibine äjäcrame teeme bägrä täapume lenajame ingle Yeesu Keriso me kaakesea miji pi. Ai lui teeme singi ge, teebine ngenecu miiji me jewenuji.

⁶ Siige mine Acejiyame ne yaawepyeräjesi teeme babo owecu name pi, tabe lipu teeme ngenecurage Bägrä papa itu nicärininuji, daremu cäco.

⁷ Keriso me uudi te lipu itu tapiruji, mime niya mule daremu ne ecatuji, siige Acejiyame te mime niya mule niisibrecäjimuge. Lipu baborage gyene Acejiyame me owecu,

⁸ tabe lui ne ituge aboclomäja mime täapume.

Ingle Acejiyame babo umle gyene iyeta mule poto cidi me,

⁹ tabe jewenuji tabe ngena täapume ngene itu jotwanuji wawename. Tabe teeme ogä ngene atwana ne seboclomtuji cime täapume, tabe lui poto cidi me ngene uja jotwanuji toraca me wawename Keriso cabu ca.

¹⁰ Acejiyame me pui ogä ngene atwana, tabe lui ne toraca me cire jaawenepi toracarage padare cabu, apu gyene egä tabe lui gwidape bine ituge wawenetnäja cabucewe piyepu gawecewe je, tabe pui bine iyeta cire jaawenemepi yepä me äbitame piyepu Keriso teeme mope biname me lenajame.

¹¹ Acejiyame lui te iyeta gwidape bine teeme ngene atwanena piyepu singi ibi jaawenimuge, tabe te mibibine nijäcrininuji teeme binamewale täapume lenajame ingle Keriso cama yepä äbita name pi. Tabe ujarage ngene jotwanuji apu wawename, ingle ai lui teeme singi ge.

¹² Peei name pi cine lui cina niinäce biname gemi ngene atwanena singi Keriso cabu me acraname, cine Acejiyame ne yaawepyeräjesi, egä tabe lipu miijirage gyene.

¹³ Cuta weene piyepu liba itecijinuji toraca mene, peei Miiji Mene lui te ireclota ne secanuji weeme bau me, weene piba ätrunga ne ecitujiye Keriso bau me. Piba Acejiyame ecituji Aceji Seemo ne weeme cabu me cewecu täapume, egä weene teemi nemi, tabe lipu ituge jaji wawename.

¹⁴ Ingle Aceji Seemo pisi nyene mime cabu, peei name pi mine umle gemi egä mine cirege päpäna, Acejiyame ngena ituge jaji teeme bägräwale

bine ceerame. Ai te niwabininige, egä Acejiyame te iyeta mäpu cabu ca kälyä cirege wawena pui biname bine, lui cina teemi nemi. Mine teebine yaawepyeräjesi teeme miiji name pi!

Irecu Ätumuta Mene Acnema Biname bime tääpume

¹⁵ Cane liba nätecijepi, egä weene Yageyame Yeesu ne jitrunge-niye, cuta piyepu weene singi gemi iyeta Acejiyame me binamewale bime tääpume,

¹⁶ cane lica ituge ätecita Acejiyame ne eso ceeraname weeme poto cidi me. Cäme irecu ätumuta ngalebora cane weeme poto cidi me jaajanemune,

¹⁷ cane yäätinärune mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame, jamyacu apacyera cama Babe ne tabe weebibine eei Seemo ceerame, lui Seemo te weebibine umle biname me jiwenininuge piyepu Acejiyame ne weeme bau me yaaboclomtuge, siige weene piba umle läbitininuye tabe.

¹⁸ Cane irecu lätumutanune, egä Acejiyame te weeme mopemuli apatname teeme apacyera ne päpäna tääpume, piba weene umle läbitininuye, egä ngena cabu me tabe weebibine ituge ala asogleca weene weeme ngene atwanena singi bine acraname; piyepu cuta lipu bucurage miijimiji mule poto cidi me tabe ituge teeme bägräwale bine jaji teepi teeme bau ca päpäname;

¹⁹ piyepu cuta lipu baborage gyene teeme kokre, lui te kaakesea äbitenige mine ätrunga biname bime cabu. Ai lui pui yepä baborage kokre gyene,

²⁰ lui ca Acejiyame te Keriso ne itu erpinantuji budre cabu ca, siige ecanuji cabucewe me, ecituji teeme camu poto cidi me.

²¹ Tabe caburage gyene iyeta seemo bime bau ca, cabu je lui cina mopeyame gemi piyepu kokreyame gemi. Teeme ngii baborage gyene iyeta ngii cabu ca ai gawecewe cabu je. Cuta ciige padare cabu teeme ngii te baborage cire saanajepi.

²² Acejiyame te iyeta gwidape bine teeme ernge gawe me ituge acrana, piyepu tabe ätrunga biname bine Keriso itu yäcäremepi tabe teeme mope biname me lenajame.

²³ Ätrunga biname lui Yeesu Keriso me tääpe gemi. Teepi te Keriso ne camlecamlé me jewenenisi. Cuta tabe te iyeta gwidape bine iyeta poto ta camlecamlé me jewenenemige.

2

Budre cabu ca Ireclota me

¹ Padare puga ge, weene liba seemo ireclota cabu budre ge ingle weeme niyaniya mule piyepu ätecija cäco mule name pi.

² Pui padare cabu weene icwetnimujiye ai gawecewe me niyaniya mule bine; weene jitecijujiye laasi nyene mopeyame niyaniya seemo bime tääpume, lui cina buuwemope cabu otneninisi. Tabe eei seemo gyene, page lui te ewadenemige Acejiyame ne lui biname cina lica birige ätecija.

³ Niinäce mine iyeta pepu ituge lenaja, ätecija cäco. Mine biname bime singisingi mule bine icwetnimujisi. Mine jewenimujisi mime tääpe cina piyepu ngene atwanena cina ngena tääpume singi. Peei name pi Acejiyame me claabe te pui padare cabu piba enajuji mime tääpume, eei biname bime tääpume lipu page enajenige, lui cina camu binamerage bime singisingi mule bine icwetnenemisi.

⁴ Yepä Acejiyame epu baborage owecu ge piyepu singi ge mime tääpume,

⁵ egä mibibine, lui cina mime niya mule cabu budre ge, tabe ireclota me niweninuji Keriso me cabu ca. Peei lui teeme owecu name pi egä Acejiyame te weebibine ituge äsecrera niya cabu ca.

6 Ingle mine Keriso Yeesu cama yepä gemi, pui name pi Acejiyame te mibibine ituge ten cama budre cabu ca arpineräja naace täápume mine ten cama iyeta gwidape bine waadename cabucewe je.

7 Acejiyame ai ne naace täápume ituge wawena iyeta biname cina iyeta padare cabu päpäname teeme babo miijirage ätityera ne, tabe lipu teeme singi ne seboclomtuji mime täápume Keriso Yeesu cabu ca.

8 Ingle Acejiyame babo singi gyene ätityerame, tabe weebibine niija cabu ca itu isecrärinuui ingle weeme ätrunga name pi. Ai lui wemiji wawenäjeji lica gyene, yepä Acejiyame me owecu gyene weeme täápume.

9 Ai lui weeme kaakesea daremu lica gyene, peei name pi nuuja te äblicäco teemämu awepyeräja.

10 Acejiyame te niwenininuui page mine lipu gemi. Tabe itu niwenininuui mine Keriso Yeesu cama lenajame siige miijirage kaakesea wawename, tabe lui kaakesea ituge amacetrnäja mime täápume.

Keriso me Binamewale Ten cama Yepä Gemi

11 Weene Israela biname bime cabu ca ärngecäneji lica gemi, piyepu Israela biname, lui cina lainininusi tääpe iirputäneji biname ca,* teepi weebibine iyinininusi tääpe iirputa cäco biname ca. Weene gone ngene jitrimalinuge, weene lipu biname ge niinäce.

12 Weene cude padare ge Keriso bau ca, piyepu weene cude padare ge Israela biname bime bau ca, Acejiyame lui bine jejäcrimuui teeme biname me. Jajeji mene Acejiyame lui ecäremuui Israela biname bine, pui lui weeme täápume lica ge. Weene Acejiyame umle cäco inajininuui, piyepu weene nuuja ngene atwana lica ge, egä weene lipulipu miiji ne päpäname.

13 Pui padare cabu weene cude padare ge Acejiyame bau ca, yepä page weene lipu Keriso Yeesu cama yepä gemi, weebibine Acejiyame bau me ituge waadena, ingle baarge uli cabu Keriso me uudi te tapiruui Acejiyame ne iiwärejame weeme niija mule äciseja täápume.

14-15 Siige Keriso taberage te poode ne secituji mime täápume, cine Israela biname piyepu weene nuuja biname, tabe lipu niwenininuui mine yepä me äbitame. Mine niinäce claabeclabe ninajininuui, ingle weene lica icwetnimu-jiye cine Israela biname bime cotre bine, lui cotre cina birige jaji biname cina ngena wawename. Pui Cotre lui atreji pana ge, mibibine maramara me niwenininuui. Yepä Keriso me budre te pui Cotre ne iyeblingtuji naace täápume cine Israela biname piyepu weene nuuja biname mine yepä äbitame ten cama kirece ingle wawename. Ai mule ca tabe poode ne secituji mine neeneni maramara sigu biname bime täápume.

16 Tabe lipu budre äbituui baarge uli cabu, siige mime claabe mule bine peega epremalemuui. Tabe teeme budre ca niwenininuui yepä me, siige niwecninuui Acejiyame bau me.

17 Pipu pi Keriso täduji, poode mene secanuui iyeta biname bime täápume: cine Israela biname täápume, lui cina Acejiyame gome jage piyepu weene nuuja biname täápume, lui cina niinäce cude padare ge teeme bau ca.

18 Keriso me kaakesea miiji pi cine Israela biname, weene nuuja biname, mine iyeta ibibi gemi yepä Seemo me ätityera ca Babe bau me otnime.

* 2:11: tääpe iirputäneji biname: Israela biname bime mule apu egä imäbägrä te liba laplimluge, eit bimu ingwe gaabe ca teeme imäbägrä bime gwidape cabu ca matikäli tääpe jiiirputusi. Ai tääpe iirputa lui cewecu gyene, Acejiyame lui ecärimuui Israela biname bine, egä teepi teeme biname gemi.

¹⁹ Siige page weene catecewe biname coo idne cewe biname lica gemi, yepä weene Acejiyame me binamewale cama yepä gemi, teeme ingle cabu inajininige.

²⁰ Weene uli gemi Acejiyame me mete raranga täápume. Caage lui Keriso me ätyepäneji biname piyepu sasa menameyame biname gemi. Cunäcäpu caage lui Keriso sine.

²¹ Tabe te iyeta ai caage piyepu uli bine jitwetnecäjenemige naace täápume mete me äbitame, Acejiyame täápume lui mete te mara me äbitenige.

²² Weene liba Keriso cabu inajininuge, Aceji Seemo te cuta weebibine jitwetnecäjininuge poto biname cama mete ne awejengtame, Acejiyame te luma enajenige.

3

Keriso me Ätyepäneji Biname me Kaakesea

¹ Acejiyame te lipu Israela biname piyepu nuuja gawe biname bine yepä me ituge wawena, cane Paulo te pui name pi irecu ätumutenine weeme täápume, lui Israela biname lica gemi. Cane krokeciye mete cabu säne, ingle cane Keriso Yeesu me kaakesea ne jaawenune weeme miiji täápume.

² Weene ituge ätecija Acejiyame lipu miiji ge cäme täápume, siige ai kaakesea näcäruji cane te wawename weeme miiji täápume.

³ Acejiyame te sebo-clomtuji teeme ogä ngene atwanena ne, siige cebine umle nawenuji. Cane ai leta cabu matikäli uja bii byoogärine pui poto cidi me.

⁴ Weene liba pecnepeye, weene umle päbitipeye, egä cane toraca umle gäne Acejiyame me ogä ngene atwanena Keriso poto cidi me.

⁵ Niinäce padare cabu biname bine umle lica ituge wawena pui poto cidi me, yepä page siige Aceji Seemo te umle itu jaawenemepi Keriso me ätyepäneji biname piyepu Acejiyame me mename biname bine, lui cina teeme ireclota yaacranepesi Acejiyame me kaakesea wawename.

⁶ Pui ogä ngene atwanena lui naace gyene, egä laati bemi Israela biname lica, teepi liba yaacatusi Miiji Mene ne Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba yaawadimusi cine Israela biname cama yepä Acejiyame ngena ceera teeme bägräwale bine. Teepi Israela biname cama yepä birige, siige gigri yaawadimusi Acejiyame ngena ituge jaji Keriso Yeesu cabu ca ceerame.

⁷ Acejiyame te cebine nawenuji Miiji Mene acenename, siige teeme kokre ne secituji cäme cabu kaakesea wawename piyepu cebine umle ceerame ai kaakesea täápume.

⁸ Cane puu matikolärage gäne iyeta Acejiyame me binamewale bau ca, yepä tabe miiji mule nawenuji, näcäruji ai kaakesea cane Miiji Mene Keriso me ngälu cäco dogwe poto cidi me jajanenname biname bine, lui Israela biname lica gemi.

⁹ Cäme kaakesea gyene iyeta biname bine umle wawename, egä Acejiyame me ogä ngene atwana te toraca me lipu cirege äbita. Acejiyame lui iyeta gwidape bine itu jebenimuji, tabe ai ne niinäce lui padare cabu imlituji.

¹⁰ Tabe naace täápume imlituji, mope mename seemo cina piyepu cabu je lui teeme pana kokreyame gemi, teepi ai padare cabu ätrunga ingle biname bime cabu ca umle äbitame, egä Acejiyame me umle lipu baborage gyene.

¹¹ Acejiyame te ai ne jewenuji teeme ngene atwana ibi, teeme lui puga ge padare me niinäce gaabe me, tabe lui ne toraca me jewenuji mime Yageyame Yeesu Keriso cabu ca.

¹² Mine liba Keriso cama yepä gemi, piiyepu teebine jitrungenisi, mine siige temiji pi ajiri wälu cäco nacluge Acejiyame bau me.

¹³ Peei name pi cane jijenininine, weene ngenecu mäpu gone, egä cane weeme täápume aga mäpu cabu nanajinige. Cäme ai mäpu te weeme miiji täápume äbitenige.

Paulo Ireçu Ätumutenige Epeso Biname bime täápume

¹⁴ Cane liba ngene jotwananenine Aceji Babe te lipulipu biname bine awečna teeme bau me, cane kokorare ca ääpednutenine teeme opo gaabe je.

¹⁵ Tabe lui toraca Babe gyene. Tabe lui iyeta ingle bime Acejiyame gyene lui cabucewe je coo piiyepu gawecewe cabu je.

¹⁶ Cane ireçu ätumutenine Acejiyame bau me, egä teeme bucurage miijimiji mule cabu ca Aceji Seemo te weebibine kokre ceerame naace täápume weene piba ngenecu kokre cama lenajame.

¹⁷ Piiyepu cane ireçu ätumutenine, egä weeme ätrunga ca Keriso te lenajame weeme cabu. Piiyepu cuta cane ireçu ätumutenine, egä weene iyeta gwidape naace popi wawename, ingle weeme singi pisi nyene Acejiyame piiyepu biname bime täápume.

¹⁸ Piba weene Acejiyame me binamewale cama ibibi birige cängena umle äbitame, Yeesu me singi luma ngälu leca gyene, luma ngälu daamle gyene, luma ngälu caburage gyene, lipu uugle gyene;

¹⁹ cuta weene teeme peei singi cabu lenajame, ngänu gyene weeme ngene atwana tuube gemi iyeta teeme peei singi ne oomlaname, siige weene piba cängena Acejiyame pana läbitininuye iyeta weeme ireclota cabu.

²⁰ Acejiyame me kokre lui te mime cabu kaakesea jaawenuge, tabe pui kokre ca miiji gyene baborage wawena, mine lui täápume yäätinärusi coo ngene jwaatwananinusi ätinerame.

²¹ Mine lui cina ätrunga ingle biname gemi piiyepu Keriso Yeesu cama yepä gemi, mine teebine yaawepyeräjesi, yepä padare me biname cina cuta nuuja padare me biname cina, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

4

Ätrunga Biname Miiji Yepä

¹ Cane lui te krokeciye mete cabu nanajinige, ingle cane Yageyame me kaakesea jaawenune, cane jijenininine weene epu lenajame, Acejiyame lipu ituge jaji, tabe liba weebibine ala tisoglicinuij.

² Mope modamoda me gone läbitininuye, miiji owelaamelame piiyepu cängena lenaja. Worämu te gone iglinuge weeme poto biname bime mule name pi, yepä weene miiji weemämu singi äbitanipeye.

³ Acejiyame me Seemo te icärininuge poode. Peei poode te jiwenininuge yepä äbitame, siige weene kokre äbitipeye yepä lenajame.

⁴ Tääpe yepä gyene, Seemo yepä gyene epu pana, yepä taatu gwidape lipu pisi nyene Acejiyame lui cabu ituge ala asogleca weene ngene atwana singi acraname.

⁵ Yepä taatu Yageyame gyene, yepä taatu ätrunga gyene, yepä taatu biname gyene lui me ngii cabu biname bine niiye ca jääcisäjemusi.

⁶ Yepä taatu Acejiyame gyene, lui sine iyeta biname Babe. Tabe iyeta biname bine yaawadimuge, teeme cabu kaakesea jaawenuge piiyepu teeme cabu yaanajuge.

⁷ Keriso mine yepäyepä bine kokre itu nicäranipi maramara kaakesea wawenetnäjame. Mine teeme baborage kokre cabu ca maramara pargi bine ituge waadenena.

⁸ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiicenige egä,
 “Tabe äduji caburage me,

teeme cubuyame bine ätäyäneji ewadimuji ten cama.

Tabe biname bine owecu gwidape ecäranemuji.”

⁹ Ai mene egä “Tabe caburage me äduji” jewabenige, egä tabe niinäce ituge gawe cabu me äina.

¹⁰ Siige lui te täinuji gawe me, tabe peese nyene, lui te äduji cabu me, iyeta caburage puupu bime cabu me naace täápume tabe piba iyeta poto ta lenajame iyeta gwidape cabu.

¹¹ Peei lui tabe sine, lui te “biname bine owecu gwidape ecäranemuji.” Pui owecu gwidape lui naace myene, egä tabe kokre ecäranemuji teepi maramara kaakesea wawenecame. Tabe poto bine jewenimuji teeme ätyepäneji biname me, poto bine jewenimuji Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine Miiji Mene acenename iyeta poto ta, poto bine ätrunga ingle mope biname me lenajame piiyepu teebibine abiberäjame.

¹² Tabe ai ne naace name pi jewenuji Acejiyame me binamewale bine amacetrnäjame teepi kaakesea wawename naace täápume ätrunga biname, lui Keriso me tääpe gemi, teebibine kokre wawename.

¹³ Ciige mine iyeta piba yepä me läbitininago yepä ätrunga cabu ca piiyepu eei cabu ca, egä mine umle gemi Acejiyame me Bägrä. Mine modamoda biname bime ngene atwanena cama ninajininuge, epu pana Yeesu lipu enajuji.

¹⁴ Ingwe ca piba mine bägrä bime pana lica gemi, lui bine angletneja biname bime maramara abiberäja cina yaawedanemusi buuwe pana coo malu pana. Pui angletneja biname cina lui teeme walya mene ca poto bine yaangletnäjemusi conocono gaabe cabu otnime.

¹⁵ Mine pätä miiji biname bine jajanena ngena gyene toraca piiyepu mine miiji mimemime singi lenaja, piba mine läbitininago iyeta mule cabu Keriso cama yepä äbitame, lui sine ätrunga biname bime mopeyame.

¹⁶ Tabe liba mope yaanajuge, tääpe me maramara piicwa teemerge puupu cabu lacranuge, piiyepu piicwa maramara cina yepä mage ne jaawenusi, umeli cina liba teebibine yaatengecäjimusi. Siige iyeta maramara piicwa liba teeme kaakesea jaawenusi, teepi lipu miiji birige wawena, piba tääpe te cängengarage luutuge, kokre me läbituge, piicwa bime singi te liba teemeteme babo läbituge.

Yeesu cabu Lui Kirece Ireclota Gyene

¹⁷ Mime Yageyame me ngii cabu cane jijenininine weebibine umle wawename, egä ingwe ca gone cääri lenaja Acejiyame umle cäco biname pana, lui cina papa gwidape poto cidi me ngene jwaatwananinusi,

¹⁸ piiyepu lui bime mopemuli cabu krokeciye birige. Teepi cude padare gemi ireclota cabu ca, Acejiyame te lui ireclota ceera, ingle teepi umle cäco piiyepu ätecija cäco gemi.

¹⁹ Nuuja gwidape te äblicäco teebibine ajiri me wawena. Teepi nuuja gwidape wawena täápume singi lica yepä sice buduma äbitename piiyepu sargi ero mule wawenecame. Teepi ätecita cäco iyeta jugijugi mule bine jaawenimusi.

²⁰ Yepä weene Keriso bau ca pepu mule lica itu labiberäjiyepe.

²¹ Egäsu weene itu itecijipi teeme poto cidi me, piiyepu inge weene teeme ingwe äcwi biname gemi, peei name pi weebibine ituge abiberäja toraca mene poto cidi me, Yeesu cabu lui pisi nyene.

²² Peei name pi weene miiji weeme sasa ngene atwanena bine abmaläcename, lui cina jiwenujisi epu lenajame, weene lipu niinäce ituge. Pui sasa ngene atwanena bine teemerage angletneja singisingi cina sabe jaawenimusi.

²³ Weene pätä miiji kirece singi piiyepu kirece ngene atwana cama lenaja.

²⁴ Weene miiji kirece muleyame biname me äbitame, Acejiyame lui bine ituge wawena teeme pana me naace täápume weene toraca conocäco lenajame piiyepu Acejiyame täápume mara me äbitame.

²⁵ Peei name pi ingwe ca walya mene gone otrometnäja, yepä toraca mene ajanipeye weemämu, inge naace popi mine iyeta piicwa gemi Keriso me tääpe cabu.

²⁶ Weene liba claabe läbitininuye, peei claabe te gone iwadininuge niiya mule wawename. Weene niinäce claabe cabu ca etecrutepeye, ingwe ca bimu te piba läpulepi.

²⁷ Gone Satani ne padare yäacäruye tabe weebibine angletnejame niiya mule wawename.

²⁸ Laati te läbituge gwidape ero me, tabe miiji peei mule ne abmala, gije abacita kaakesea wawename teeme lenaja täápume piiyepu owecumete biname bine ätityerame.

²⁹ Gone niiya mene iicana, yepä epu mene jicemuye, lui te miiji gyene biname bine ätityerame teeme ngena singi pisi nyene, siige piba weeme mene te ngenecu miiji me jaawenimuge laatibi yäätacijemuge.

³⁰ Piiyepu gone Aceji Seemo ne ngenecu mäpu me jaawenuye, inge tabe lui cewecu gyene, egä weene Acejiyame memi. Tabe klaje jiwenujinuge weebibine naace täápume Acejiyame te weebibine kälyä wawename iyeta mäpu cabu ca, peei bimu te liba cire tädepi.

³¹ Gone niiyaniya ngene jwaatwananinuye poto biname bime poto cidi me. Gone claabe te weebibine ätucera, ämugetna gone. Drämä gone piiyepu niiya mene gone biname bine jaji, coo poto claabeclabe mule gone.

³² Weene pätä miiji weemeweme owelaamelame lenaja piiyepu owecu cama. Piiyepu weene miiji weemeweme niiya mule ngenä ätrimela, Acejiyame te lipu weeme niiya mule bine itu yääyebngemepi Keriso name pi.

5

Apaclyera cabu Miiji Lenaja

¹ Inge weene Acejiyame me ngenecurage bägrä gemi, weene miiji äbitipeye teeme pana lenajame.

² Weene weemämu singi äbitanipeye, epu pana Keriso lipu singi mime täápume, siige teeme ireclota ne iyemaluji mime täápume. Teeme ireclota epu pana ge owecu gwidape Acejiyame ne ceerame coo piiyepu miijirage gwidape lui ca yiwäräjusi Acejiyame ne teebine ngenecu miiji me wawename.

³ Weene gone nuuja biname täápume singi äbita liba mäame coga coo rooriye lica teta cama sargi mule wawename; cuta iyeta jugijugi mule wawena gone. Piiyepu weene gone singi ädri nuuja gwidape coo mule poto cidi me. Ai mule bine gone waweneca, cuta apu mule poto cidi me gone iicema, inge weene Acejiyame me binamewale gemi.

⁴ Gone iicetneja ajiri mule poto cidi me, niiyarage ceepe gone coo nuuja budubuduma mene gone iicetneja, yepä weene pätä miiji Acejiyame ne awepyeräja.

⁵ Weene miiji umle äbita, egä lui te sargi mule jaawenuge coo lui te nuuja jugijugi mule jaawenuge, tabe lica läbituge biname me Keriso piyepu Acejiyame lui ne yaacanäsi. Singi ädri biname te cuta äblicäco pepu biname me äbita, ingle tabe lui täapume singi yäädruge, pui te yaacatuge Acejiyame me puupu ne teeme ireclota ngalebora.

⁶ Gone ire taatu jaacituye nuuja biname te weebibine budubuduma mene ca angletnejame, ingle apurage mule name pi Acejiyame te pagege claabe me äbita, lui cina teebine lica jäätecijusi.

⁷ Peei name pi pipu biname cama gone abasuta.

⁸ Niinäce weene krokeciye cabu jage, yepä page weene siige apacyera cabu temi, ingle weene mime Yageyame memi. Weene miiji epu lenaja, apacyera cabu biname cina lipu yaacrajuge,

⁹ ingle apacyera luma, puma miijimiji mule, conocäco mule piyepu toraca mule piti nemi.

¹⁰ Weene miiji äbitipeye abiberäjame, egä ngena te Yageyame ne ngenecu miiji me jaawenuge.

¹¹ Weene gone krokeciye mule cabu abasutana, lui cabu ca nuuja miiji ne lica päpäna, weene pätä apacyera cabu me pepu mule bine isemepeye.

¹² Teepi lui mule bine jaawenimusi krokeciye cabu, babo ajiri cama mule gemi, lica wawena taatu cuta iicema piyepu ajiri cama gyene.

¹³ Yepä iyeta mule bine liba apacyera cabu me yaawadimusi, siige apacyera te jaawabudne-muge, lipu mule gemi; piyepu apacyera te liba krokeciye ne yaapacyäruge, siige apacyera me läbituge.

¹⁴ Peei name pi apu ituge iicana egä,

“Arpinanti ute cabu ca,

alotnanti budre cabu ca,

piba Keriso te meebine naapacyäruge.”

¹⁵ Pipu pi weene miiji ire, egä weene lipulipu inajininuge. Weene miiji cängena lenaja lica budubuduma.

¹⁶ Weene liba padare ne jääpänuye miiji mule wawename, weene jwenep-eye, ingle ai bimü cina niiyarage gemi.

¹⁷ Peei name pi weene buduma gone lenaja, yepä umle äbitipeye, Acejiyame me singi ngena gyene.

¹⁸ Weene sice buduma gone läbitininuye, ingle weeme ireclota ne sabe jaawenuge, Aceji Seemo te pätä miiji weeme cabu babo äbitame.

¹⁹ Weene weemeweme etangemepye salamo uupera bine, poto irecu ätumuta uupera bine piyepu Aceji Seemo te ngena uupera icärininuge. Weene weeme iyeta ngenecu cama uupera bine piyepu salamo bine etangemepye Yageyame täapume teebine awepyeräjame.

²⁰ Weene miiji eso ceeraname Aceji Babe ne iyeta padare cabu iyeta gwidape poto cidi me mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu.

Mene Coga Rooiye bime täapume

²¹ Weene miiji weemeweme ätecijana, ingle Keriso lui weeme Yageyame gyene.

²² Coga cina miiji rooiye bine ätecija, teepi lipu Yageyame ne jäätecijusi,

²³ Ingle rooriye sine mope biname coga täápume epu pana, Keriso lipu mope biname ge ätrunga ingle biname bime täápume. Tabe peese nyene, lui te niia cabu ca ituge äsecrera ätrunga ingle biname bine, lui gemi teeme tääpe.

²⁴ Peei name pi ätrunga ingle biname cina lipu Keriso ne jäätecijusi, coga te miiji teeme rooriye ne iyeta mule cabu pepu ätecija.

²⁵ Piiepu rooriye cina miiji teeme coga bime täápume singi epu pana, Keriso lipu singi ätrunga ingle biname bime täápume, siige teeme ireclota ne iyemaluji teeme täápume.

²⁶ Tabe ai ne naace täápume jewenuji teebibine mara me wawename Acejiyame täápume Miiji Mene abiberäja ca, niye ca liba teebibine niinäce jugi cäco ituge äciseja.

²⁷ Tabe singi ge ätrunga ingle biname cina teeme täápume lenaja teeme Keriso me miijirage jamyacu cama, jugi cäco, epucäco. Teeme cabu nuuja pläpu coo acalomla lica gyene, coo nuuja pepuyame.

²⁸ Yoo, rooriye cina miiji singi teeme coga bime täápume, teepi lipu singi teemerge tääpe täápume. Rooriye te liba singi teeme coga täápume, pui lui tabe cuta singi birige teeme täápume, ingle teepi yepä gegi.

²⁹ Nata nuuja te lica teeme tääpe ne ägyi, yepä cängenarage deedei yääcäranuge, ire jaatwuge, Keriso lipu ätru-nga ingle biname bine cängena ire jaatwemuge.

³⁰ Mine umle gemi ai poto cidi me, ingle mine teeme tääpe me piicwa gemi.

³¹ Oogäräneji mene te jiccenige egä, “Yoo, rooriye te miiji teeme mage babe bine abmala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.”

³² Ai mene te baborage gwidape ne eboclomtenige. Cane ngene ca begline, egä ai mene lui Keriso piiepu ätrunga ingle biname bime poto cidi me.

³³ Yepä ai mene cuta weeme tääpu myene. Rooriye cina, weene miiji singi weeme coga bime täápume, weene lipu singi weeme täápume. Coga cina, weene cuta miiji weeme rooriye bine ätecija.

6

Mene Bägrä piiepu Mage Babe bime täápume

¹ Bägrä, weene miiji weeme mage babe bine ätecija, ingle ai lui conocäco mule gyene.

² “Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acrana.” Ai lui niinäcerage cotre gyene ten cotre cabu ca, Acejiyame te lui cama mene ecituji egä,

³ “Piba iyeta gwidape cina miijirage yaacluge weene cama, piiepu weene lecaleca ireclota ne jääpänuye ai gawecewe cabu.”

⁴ Mage babe, weene gone bägrä bine epu mule ca ire atwi, lui te teebibine claabe me jaawenimuge. Yepä weene teebibine yaabiberäjimuye teepi cängena lenajame piiepu yaablawäjemuye Yageyame me singi ibi.

Mene Aletnäneji Biname piiepu Teeme Modamoda Biname bime täápume

⁵ Aletnäneji biname, weene miiji weeme modamoda biname bine toraca ngenecu cama, wälu cama ätecija. Weene peei ne yepä ngene atwana cama jeweneye, epu pana Keriso ne lipu jäätecijuye yepä ngene atwana cama.

⁶ Weene teeme irewale taatu cabu gone apu äbitena naace name pi teepi piba ngenecu miiji cama lenajame weeme täápume. Yepä weene miiji iyeta weeme ngenecu ca wawena, Acejiyame ngenä täápume singi, ingle weene Keriso me aletnäneji biname gemi.

⁷ Weene gege cama weeme kaakesea jaawenuye, epu pana egä weene biname bime täápume taatu lica jaawenuye, yepä weene cuta Yageyame täápume jaawenuye.

⁸ Gone ngene ätrimela, egä biname bime miijirage kaakesea name pi Yageyame te daremu yääcāranemuge, ngānu gyene teepi aletnāneji biname coo nuuja biname.

⁹ Modamoda biname, weene cuta pepu miiji weeme aletnāneji biname bine cāngena ire atwime. Weene cerāmu opo cabu gone yäärmājimuye. Weene gone ngene ätrimela, egä weene piyepu weeme kaakesea bāgrā weeme yepä Yageyame gyene cabucewe je, lui te iyeta biname bine yepä ibi cire jitranipi.

Ngena Gwidape ca Cubu Icaname Niianyia Cable cama

¹⁰ Yoo siige, weene kokre äbitipeye Yageyame miiji ba-borage kokre ca piyepu ten cama lenaja name pi!

¹¹ Cubu gwidape iyeta asi-grāripeye Acejiyame te lui icārininuge, piba weene lica itrametninuge Satani me angletneja cabu.

¹² Mine bi-namerage cama cubu lica jicenisī, yepä mine cubu jii-cenisī niianyia cable cama, lui cina mopeyame gemi, pii-yepu lui cina kokreyame gemi, cuta lui cina ai gawe-cewe ne ecanenisī ai krokeciye padare cabu piyepu cuta buuwemope cabu lui cina otnenininisī.

¹³ Peei name pi cubu gwidape asigrāripeye, Acejiyame lui icārininuge. Niya padare te liba tāduge, weene piba ibibi birige weeme cubuyame bine daremu wawename, piyepu cubu liba siige, weene piba camu ämyemuteji injininuge.

¹⁴ Weene miiji iyeta padare cabu amacetnājāneji lenajame. Acejiyame poto cidi me lui toraca mene, weene peei ne ecatepeye baagi täápume weeme ibi cabu asigrame. Conocāco mule ne ecateye weeme moobe täápume dare älyengame.

¹⁵ Cuta weeme singi Miiji Mene jajanename poode poto cidi me lui weeme ernge gwidape gemi.

¹⁶ Weene iyeta padare cabu ätrunga ne ecateye, ime cabu lipu älyenga gwidape ne yaacenanute, siige weene peei ca yäätumimuye Satani me muye cama biigu bine.

¹⁷ Acejiyame lipu weebibine niya cabu ca ituge äsecrera, pui lui mope älyenga gwidape gyene täápume. Acejiyame me Mene ecatepeye, Aceji Seemo lui Mene icārininuge. Peei lui weeme cubuturikā gyene.

¹⁸ Weene iyeta ai mule bine irecu ätumuta cama jaawenimuye, Acejiyame ne yaawejanuye tabe weebibine ätityerame. Iyeta padare cabu irecu läutumutanininuye, Aceji Seemo te lipu opo jiwenaninuge. Peei name pi weene gone lätecitinuye, ngānu gyene ngena te läbituge, yepä irecu läutumutanininuye iyeta padare cabu Acejiyame me iyeta binamewale bime täápume.

¹⁹ Cāme täápume cuta irecu ätumutanipeye, egä mene iicana padare cabu Acejiyame te ngene atwana ceerame cane piba wālu cāco biname bine umle wawename teepi lui poto cidi me niināce umle lica ge, egä Miiji Mene cabu pisi nyene.

²⁰ Ai Miiji Mene ne acanename Keriso te cebine nätyepuji, siige cane page age sāne krokeciye mete cabu. Weene irecu ätumutanipeye, egä cane wālu cāco jajanename Miiji Mene, cane lipu miiji jajanena.

Paulo me Yewo Mene Epeso Biname bime täápume

²¹ Tukikus, mime miijirage ätrunga biname gyene, mime Yageyame me kaakesea lui te toraca jewenenige, tabe pa lädepi peeyeme weeme bau me. Weene teeme cabu ca pitecijipi iyeta, egä cane ama lipu nanajinige piyepu ngena jewenenine.

²² Yoo, cane teebine naace tääpume jityepenine weene teeme bau ca ätecijame, egä cine iyeta lipu gemi ama piyepu cuta tabe weebibine kokre ceerame.

²³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso teepi iyeta ätrunga biname bine poode piyepu singi ceerame ätrunga cama.

²⁴ Acejiyame me miiji te lenajame iyeta eei biname bime cabu je, lui cina singi mime Yageyame Yeesu Keriso tääpume apira cäco singi cama. Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA PILIPI ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne lui te yoogärenine ai leta ne. Timoti agesa cane cama; cine lui Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gegi.

Agesa căme mene iyeta Pilipi cewe ätrunga ingle biname bime bau me, weene lui cina Keriso Yeesu cabu inajininige, piyepu ai mene cuta ätrunga ingle mope biname piyepu nuuja ätityera biname bime bau me.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Irecu Ätumutige Pilipi Cewe Ätrunga Ingle Biname bime täápume

³ Iyeta padare cane liba weeme täápume ngene jwaatwananune, cane Acejiyame ne eso yääcărune weeme täápume.

⁴ Cuta piyepu iyeta padare cane liba iyeta weeme täápume irecu lätumutanune, cane ngenecu gege cama jaawenune,

⁵ ingle weene cebine lipu nätityäruye Miiji Mene cängena jajanenname pui bimu cabu ca weene liba niinäce itu jitrungujiye ngälu page. Eso!

⁶ Yoo, cane toraca umle gäne egä Acejiyame lui te jegednuji ai miiji kaakesea ne weeme cabu, tabe cuta jewenenige ngälu teeme apira Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu.

⁷ Weene căme ngenecurage binamewale gemi, cuta cane miiji gyene pepu asicnentame weene iyeta potu cidi me, ingle weene ai miijirage kaakesea ne cane cama gigrä jaawenanuye, Acejiyame lui kaakesea cebine ituge ceera page wawenname krokeciye mete cabu, cuta piyepu niinäce padare cabu, cane liba waatnetnäjepene Miiji Mene ne toraca me awabu-dnitame biname cina cängena ätrungame.

⁸ Acejiyame umle ai mene lui toraca gyene egä căme singi iyeta weeme täápume lui Yeesu Keriso me singi pana gyene.

⁹ Cane weeme täápume irecu lätumutanune egä weeme owecu te baborage äbitame, piyepu umleumle cama egä lui mule gemi toraca conocăco,

¹⁰ naace täápume weene piba ibibi läbitinuye mule bine cängena atraname. Weene piba conocăco cirege aclajuta Keriso me acnenuta bimu padare cabu,

¹¹ cuta piba weeme cabu piti nemi toraca miijirage mule Yeesu Keriso taatu lui bine weeme ireclota cabu yaacranemuge, naace täápume biname cina Acejiyame ne awepyeräjame piyepu teeme jamyacu apacljera peei mule cabu päpaname.

Toraca Ireclota Agesa Keriso me Kaakesea Wawenname

¹² Căme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene umle äbitame egä iyeta gwidape lui cina căme bau ituge äbita, Miiji Mene te peei cabu ca babo itu läbitepi.

¹³ Siige, peei name pi iyeta awamuta biname piyepu iyeta nuuja biname lui ama, teepi umle gemi egä cane krokeciye mete cabu säne, ingle cane Keriso täápume kaakesea jewenenine.

¹⁴ Yoo, căme krokeciye mete lenaja cabu ca mime bucurage binamewale cina Yageyame cabu ngenecu kokre itu läbitipesi, siige teepi wälu căco äbitininisi Acejiyame me mene iicaname.

¹⁵ Yoo toraca, potu cina mene jaajananemusi Keriso potu cidi me teeme niyarage asicnenta cabu ca, ingle teepi gege lica căme kaakesea lipu baborage

itu läbitepi, piyepu teepi mene ca läsädaninusi. Yepä, nuuja cina asicnenta miiji cabu ca teeme mene jaajananemusi.

¹⁶ Teepi miijirage singi cabu ca jaajananemusi, ingle teepi umle gemi egä Acejiyame te cebine ama itu nacitepi Miiji Mene ne toraca me awabudni-tame.

¹⁷ Yoo, pui asicnenta niya biname poto cidi me, teepi Keriso poto cidi me mene jaajananemusi conocono ngenen atwanena cama. Teepi singi lica nuuja biname te awepyeräja ne päpäname, yepä teepi taatu. Teepi apu jaangemuge egä teeme peei mule cabu ca, cebine ngenecu mäpu me pa nawenepi, cane liba ama krokeciye mete cabu säne.

¹⁸ Yepä, pepu lica gyene. Cane gege gäne teeme kaakesea poto cidi me, ingle cane singi gäne bucurage biname cina mene jajanena Keriso poto cidi me, ngänu gyene conocono liba pisi nyene teeme mule cabu. Yoo, cane gege cama pa nanajepene,

¹⁹ ingle cane umle gäne weeme irecu ätumuta name pi, cuta piyepu pui ätityera name pi lui tädenige Yeosu Keriso me Seemo cabu ca, cane pa lasatepene.

²⁰ Yoo, căme toraca singi agesa căme kaakesea cāngena wawename, piyepu airage padare piyepu iyeta padare cane kokre cama wālu căco lenajame, naace täapume iyeta căme mule name pi biname cina Keriso ne awepyerājame, căme ireclota cabu ca, coo căme budre cabu ca.

²¹ Yoo, ireclota ngena gyene? Căme täapume toraca ireclota lui Keriso gome lenajame, cuta căme budre lui abacita gaabe ten cama iyeteta lenajame.

²² Yepä, cane liba ireclota cama nanajenige căme cerămu padare piba pisi nyene teeme miiji kaakesea wawename. Yoo, cane ngena täapume singi gäne?

²³ Căme singi neeneni gegi. Cane baborage singi ai ireclota cabu ca asatame Keriso cama iyeteta lenajame, ingle peei lui căme täapume babo miijirage gyene.

²⁴ Yepä, cane cuta singi gäne weebibine ätityerame, peei name pi căme singi gyene ireclota cama lenajame.

²⁵ Yoo, căme ätityera pisi nyene weeme täapume, peei name pi cane umle gäne egä cane ireclota cama pa nanajepi. Cane weene cama nanajenige weebibine ätityerame weeme ätrunga babo äbitame piyepu peei ätrunga cabu ca weene ngenecu gege äbitame.

²⁶ Yoo, cane liba weene cama pa nanajepi, weeme cuta nuuja ingle piba pagege Yeosu Keriso ne awepyerājame teeme ätityera täapume căme bau me.

²⁷ Agesa babo gwidape, weene cāngena inajininige Keriso poto cidi me Miiji Mene te lipu jüicenige. Weene piba cāngena ätrunga cama jiclajutenininige, weeme ngenen atwanena yepä egä iyeta weeme kokre cama weene Miiji Mene cabu cāngena ätrungame. Cane singi pepu pana mule weeme poto cidi me ätecijame, ngänu gyene cane otni weeme bau me, coo otni lica.

²⁸ Wālu gone pui biname bime täapume lui cina weebibine mäpu cabu icranininusi, yepä weene miiji ngenecu kokre cama inajipi. Pepu cabu ca pui biname cina ngenen ca pa yaaglepesi egä teepi te cirege apesera, yepä weene te weeme mäpu cabu ca cirege äsecreta, ingle Acejiyame weene cama gyene.

²⁹ Pepu cirege äbita, ingle Keriso name pi tabe weebibine miijirage padare ne ituge ceera, lica teebine ätrunga taatu me, yepä cuta teeme täapume mäpu cabu lenajame.

³⁰ Yoo, weene piyepu cane, cine yepä mäpu cabu cewe oocananenago, weene lui cabu cebine ituge päpäna, piyepu lui cabu cane cuta page nanajenige, weene lipu itecijenininige.

2

Iyeta Biname cina Keriso ne Cire Yaawepyeräjepesi

¹ Weeme ngenecu kokre liba pisi nyene, ingle weene Keriso me singi yaacatanuye weeme ireclota mule cabu; cuta weeme ngenecu miiji liba pisi nyene, ingle weene umle gemi teeme owecu pāpāname; Aceji Seemo te weeme cabu liba enajenige; cuta piyepu weene liba weeme nuuja bine owecu jaawenemuye;

² piba page cāme gege ne babo jeweneye. Weene yepā ngene atwanena piyepu yepā owecu cama inajinege. Yoo, weeme singi piyepu ngenecu yepā me ābitineye.

³ Nuuja mule ne gone jaawenuye weeme taatu miiji tääpume, coo weemāmu babo me ābita tääpume. Nuuja biname bine niināce gaabe me icranemeye, piba weemāmu teeme ingwe gaabe me ābitineye.

⁴ Weeme nuuja biname bime miiji tääpume ire cāngena, gone singi weeme taatu miiji tääpume.

⁵ Weene Keriso Yeesu pana mule ne ecateye egā:

⁶ Niināce cabu ca tabe Acejiyame cama yepā ge,
yepā tabe pui Acejiyame cama ibibi ne lica noomluji.

⁷ Pui name pi tabe teeme caburage puupu ne teeme singi ca ebmaluji,
ātityera biname me ābitame biname bime tääpume.

Taba ai gawecewe biname pana ābituji, biname pana tääpe cama lenajame.

⁸ Taba teemāmu gawe me ābituji,
Acejiyame me singi gaabe cabu otnuji,
teeme ireclota piba ecāruji baarge uli cabu me budre ābitame.

⁹ Peei name pi Acejiyame teebine ewepāntuji caburage puupu cabu me, cuta piyepu teebine babo ngii ecāruji.

Teeme peei ngii lui baborage gyene iyeta poto ngii cabu ca.

¹⁰ Piba iyeta lui cina cabucewe je, lui cina ai gawecewe cabu je, piyepu lui cina gawe ngalebora je,
teepi kokorare cire yāāpednāremepesi Yeesu me ngii ne awepyerājame,

¹¹ piyepu iyeta cina cire jiicepesi egā Yeesu Keriso lui Yageyame gyene.
Aceji Babe siige jamyacu apaclyera ne cire jāāpānepi peei cabu ca.

Weene Ngale pana Gemi Ai Gawecewe Biname bime tääpume

¹² Cāme ngenecurage binamewale, weene cāme singi lipu itu nacatepeye, cane liba weene cama ge, yoo, cuta page cāme singi mene ne weene ecateye, cane liba weene cama lica gāne. Acejiyame lui caburage gyene, peei name pi weene cāngena teeme tääpume inajipi, pui mule taatu jaawenemuye lui cina iyeteta ireclota gaabe cabu weebibine iwadininusi.

¹³ Ingle naace gyene Acejiyame me kaakesea pisi nyene weeme cabu, weebibine singi piyepu kokre ceerame teeme singi ne cāngenarage wawename.

¹⁴ Weene weeme kaakesea ngenecu miiji cama jeweneye, ācela piyepu āciserāja cāco.

¹⁵ Weene pepu Acejiyame me jamyacu bāgrā me pa ābitipeye, lui cina ibibi gemi ai gawecewe niya conocono mule biname gome epucāco conocāco lenajame. Weene miiji teeme tääpume wale pana uungepmelāja teeme krokeciye ne āyebtingame,

¹⁶ weene liba teebibine mene jaajananemuye ireclota gaabe poto cidi me. Weene liba pepu jaawenuye, Keriso me acnenuta bimū cabu, cane piba ngenecu gege cama cire nanajepi weeme poto cidi me, ingle piba awabudnita cirege egā cāme kaakesea papa me lica ituge ābita.

¹⁷ Cane gege gäne, ngänu gyene cebine liba pama budre me naglumi, siige căme uudi te tapiruge kau bime liiyepu Acejiyame ne iiwärejame. Căme uudi te piba weeme ătrunga cama yepă lăduge Acejiyame bau me teebine iiwärejame. Yoo, apu liba wawena je, cane gege birige ăbita, cane iyeta weene cama gege birige.

¹⁸ Piba weene cuta miiji gege lăbitininuye, weene cane cama gege lăbitininuye.

Cane Epaproditus naabi Timoti Pa Jăătyepene Weeme bau me

¹⁹ Cane căme ngene atwanena Yageyame Yeesu cabu me itu yaacitepene egă cane ibibi pa lăbitepene Timoti ne weeme bau me wata ătyepame, naace tăăpume cane piba teeme bau ca mene păpăname weeme poto cidi me cebine ngenecu plowa me wawename.

²⁰ Căme nuuja biname lica gyene lui te cane cama yepă ngene atwanena cama gyene, piiyepu lui te toraca singi weebibine ătityerame.

²¹ Iyeta nuuja biname cina singi gemi teeme taatu miiji tăăpume, lica Yeesu Keriso me kaakesea tăăpume.

²² Yepă, Timoti me miiji mule poto cidi me weene umle gemi. Tabe cane cama kaakesea jaawenuge, epu pana băgră te teeme babe ne lipu yăătityăruge, ingle cine singi bucurage biname cina Miiji Mene ne ătrungame.

²³ Peei name pi cane singi gäne teebine weeme bau me ătyepame, yepă tabe căme trămă pa yaanajepi ngălu cine umle pa lăbitipago căme tăăpume lipu pa lăbitepi.

²⁴ Cane umle gäne egă Acejiyame liba singi gyene, cane cămămu mameta gäne weeme bau me otni.

²⁵ Page cane jitrănutenine mime ătrunga biname Epaproditus ne weeme bau me ătyepame. Tabe cane cama kaakesea căngena jewenenige cuta cubu jiceniige Miiji Mene tăăpume. Tabe weeme bau ca ătyepăneji gyene cebine ătityerame.

²⁶ Tabe baborage singi gyene iyeta weebibine căări păpăname, piiyepu tabe ngenecu măpu cama gyene, ingle mene weeme bau me itu lădepi egă tabe pita cama ge.

²⁷ Toraca gyene egă tabe pita cama ge, budre mameta, yepă Acejiyame te owecu ge teeme tăăpume, piiyepu owecu ge căme tăăpume, peei name pi teebine miiji itu jaawenepi, peei ngenecu măpu ne căme bau ca ăyebingtame.

²⁸ Cane peei name pi babo singi gäne teebine weeme bau me ătyepame egă weene piba ngenecu gege căări pa ăbitipeye, teebine liba pa jepănepeye, cuta piiyepu căme ngenecu măpu te teeme poto cidi me piba pa lăyebingtepi.

²⁹ Miiji weene teebine babo gege cama pa ecatepeye mime Yageyame me ngii cabu, piiyepu opo gaabe me icraneye iyeta biname bine lui cina teeme pana mule bine jaawenemusi,

³⁰ ingle tabe teeme ireclota taatu me lica ngene jotwananige, yepă mameta ge budre păpăna Keriso me kaakesea name pi. Tabe apu lăbitepi, weeme puupu ne liba yaacatepi cebine ătityerame, ingle weene pui ne ăbicăco ge wawename.

3

Acejiyame Mibibine Teeme tăăpume Conocăco Niwenininuge

¹ Căme ătrunga binamewale, cane singi cerămu mene jajime egă weene Yageyame cabu gege inajininege. Cane gloose lica gäne gwidape poto cidi me

oogärame, cane lui bime poto cidi me ituge oogära, weene piba cängenarage lenajame cane liba ai mene cääri jijenininine.

² Cängena ire biname bime poto cidi me lui cina niya mule bine jaawenemus, peei drego bime täapume lui cina singi gemi nuuja ätrunga biname bime täape matikolä iirputame Acejiyame me cewecu acatame. Teepi walya jiiucusi egä lui biname me täape cabu cewecu lica birige, tabe äblicäco Acejiyame me biname me äbita.

³ Yepä, mine lui cina Acejiyame ne ngene jepecnäjensis Aceji Seemo me ätityera ca, piiyepu babo gege cama Keriso Yeesu ne jitrungenisi mibibine waadename, mine age temi Acejiyame me toraca binamewale. Täape cabu lui cewecu ngänu gyene, ingle peei cabu ca mine äblicäco Acejiyame me binamewale me äbita, ingle mine äblicäco mime täape mule bine ätrunga mibibine Acejiyame bau me waadename.

⁴ Yoo, niinäce cane liba Yeesu ne lica jitrungujine, pui padare cabu cane came täape mule cabu me ätrunga ecitujine. Pui sasa padare cabu cane pepu mule bine baborage jitrungemujine nuuja biname bime cabu ca,

⁵ ingle naace popi cane liba aplimlujine seben bimu liba nanajuji, came täape matikolä nirputujisi cewecu wawename. Cuta came mage babe Israela biname ge Benjaminina me ingle cabu ca, piiyepu came kaakesaare iyeta lui Heberu mene jiiucusi. Cuta piiyepu cotre bine cane Parisea biname bime mäpu gaabe ca jewenemujine.

⁶ Came singi baborage ge Acejiyame me kaakesea wawename, siige cane Yeesu me ätrunga biname bine mäpu me jaawenemune. Yoo, cane iyeta mule cotre mene ibibi ituge wawena, naace täapume cane peei gaabe ca conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je.

⁷ Yepä, iyeta peei mule bine cane lui poto cidi me apu nangenuji egä miijiräge gemi came täapume, page cane opo ewatnenine egä teepi nuuja miiji lica gemi, Keriso me ätityera name pi.

⁸ Toraca cane opo ewatnenine egä iyeta papa ge, yepä taatu gwidape baborage gyene. PEEI babo gwidape lui naace gyene cane umle gäne Yeesu Keriso came Yageyame. Yoo, Yeesu Keriso name pi iyeta came sasa mule bine domäji pana cane itu ebmalemujine Keriso me ingle cabu me abacitame,

⁹ ten cabu lenajame. Page cane licarage came miiji mule piiyepu cotre waweneca bine jitrungenemine Acejiyame täapume conocäco äbitame, yepä cane Keriso ne jitrungenine cebine Acejiyame täapume conocäco wawename. PEEI ätrunga gaabe Acejiyame cama conocäco äbitame lui teeme bau ca gyene, piiyepu biname cina peei ne jääpänusi, Keriso ne liba jäätrungusi.

¹⁰ Page came nuuja singi lica gyene, yepä Keriso täapume toraca umle äbitame, piiyepu lui babo kokre te teebine budre cabu ca itu erpinantuji, peei te came ireclota cabu lenajame. Cane singi gäne teeme pana ngene cewe oocanena päpäname ireclota cabu piiyepu teeme pana äbitame tabe lipu teeme budre padare cabu ge,

¹¹ ingle cane singi gäne Acejiyame te piba cuta cebine budre cabu ca arpinentame iyeteta ireclota me.

Acejiyame te Mibibine Ituge Asogleca Yeesu pana Mule Wawename

¹² Cane lica jiceninine egä cane uja conocäco me ituge äbita; camu gyene came ireclota mule toraca miiji me äbita. Yepä, cane cängena apicetnärenine conocäco ireclota mule ne oomlaname, ingle Yeesu Keriso te cebine teeme täapume ituge oomlana.

¹³ Yoo, came ätrunga binamewale, cane apu lica nangeninige egä cane conocäco ireclota cama gäne, yepä cane apu jewenenine: iyeta poto cidi me

lui ituge niinäce äpletnera, cane singi ngene ätrimela, pui ne oomlaname lui te niinäce gaabe gyene.

¹⁴ Cane uuwama bääclena biname pana gäne. Cane niinäce gaabe me ire nacijinige ngälu gaabe ne oomlaname, naace täápume căme miiji daremu ne acatame. Peei daremu lui iyeteta ireclota gyene cabucewe je, Acejiyame lui täápume cebine ituge ala asogleca cane Yeesu Keriso bau ca pāpāname.

¹⁵ Yoo, mine iyeta lui cina Seemo ireclota cabu ninajininige, mine miiji pepu pana ngene atwana cama lenajame, piyepu weene liba mara ngene atwana cama gemi yepā gwidape poto cidi me, Acejiyame cuta peei ne pajecu me pa jaawenepi weeme täápume.

¹⁶ Yoo siige, mine niinäce gaabe me naclege pui umle cabu lui pisi nyene page.

¹⁷ Căme ätrunga binamewale, căme pana mule weene gigri jewenemeye. Teeme mule abiberäjineye lui cina toraca gaabe cabu otni, cine lui gaabe weeme täápume ituge awabudnita.

¹⁸ Cane lui täápume weebibine bucurage padare ituge jajanena, cuta page ele măcu cama cääri jijenininine egä bucurage biname piti nemi lui cina cubuyame gemi Keriso me budre täápume baarge uli cabu teeme conocono ireclota name pi.

¹⁹ Teepi niiya puupu me cirege otni, ingle teeme yepā taatu ngene atwanena piši nyene, teeme täāpe me singi bine wawenecame. Teepi gege gemi mule poto cidi me, teepi lui poto cidi me ajiri cire läbitinejisi. Iyeta teeme ngene atwanena lui singi taatu ai gawecewe me gwidape täápume.

²⁰ Yepā, mime täápume ireclota mara gyene. Mime toraca cewe lui cabu sine. Mine mime niiya cabu ca äsecrera biname ne cāngena jewagrijenisi cabucewe ca mime bau otnime, peei lui Yageyame Yeesu Keriso sine.

²¹ Tabe te mime gawecewe täāpe bine cirege ateplengäja teeme jamyacu apacyera cama täāpe pana äbitame, pui kokre ca tabe lui ca ibibi gyene iyeta gwidape bine teeme ime cabu acraname.

4

Paulo te Bääirmi Mene Jegednemige

¹ Căme ngenecurage binamewale, cane baborage singi weeme täápume weene cama lenajame. Weene cebine ngenecu gege me naweneniyē, piyepu cane awepyerāja ne jepānenine weeme name pi. Yoo, căme ätrunga binamewale, weene miiji kokre aclajutame Yageyame cabu.

² Yoo, neeneni magebi Ewodiya piyepu Suntuke, owecu, căme singi weene ecatēye yepā ngene atwanena cama Yageyame cabu lenajame.

³ Yoo, piyepu Sujugu, lui cane cama miijirage kaakesea ituge wawena, cane singi gäne maane ai neeneni magebi bine ätityerame teeme miise mule ne abmalame, teepi lui cina cane cama baborage kaakesea ituge wawena biname bine Miiji Mene jajanename. Teepi gigri kaakeseyame gegi Klemente cama piyepu iyeta nuuja biname cama lui cina cane cama kaakesea ituge jaawenemepesi, lui bime ngii Acejiyame bau oogäräneji gemi teeme peba cabu, iyeta lui cina kirece ireclota Keriso bau ca cire jääpānepesi.

⁴ Ngenecu gege äbitineye weeme Yageyame cabu ireclota täápume. Cane cääri jijenine, weene ngenecu gege!

⁵ Weene miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime täápume. Yageyame me acnenuta lui mameta gyene.

⁶ Gone ngenecu mäpu läbitininuye nuuja gwidape täápume, yepä weene liba Acejiyame ne yaawejanu ye, teebine yäätinärüye iyeta weeme singi gwidape täápume, piyepu ngenecubora ca teebine eso yäácäruye.

⁷ Piiyepu weene liba ngenecu poode Acejiyame bau ca jääpänu ye, piba weeme ngene atwanena piyepu weeme singi Yeesu Keriso cabu cängenarage birige. Yoo, biname cina äblicäco gemi cängena umle äbita pepu ngenecu poode ne.

⁸ Ceräcerägäabu bääirmi mene age sena. Cäme ätrunga binamewale, weene ai gwidape poto cidi me ngene jwaatwa-naninu ye: iyeta lui toraca gemi, lui bine opo gaabe me yaacranemusi, lui gwidape conocäco gemi, lui bine jugi cäco ngene atwana cama gemi, lui jamyacu gemi, lui bine jääpänemusi egä miijirage gemi, lui epucäco gemi, piyepu lui bine ibibi gemi awepyeräja täápume.

⁹ Cane lui abiberäja weebibine ituge ceera cäme mene piyepu cäme mule cabu ca, weene pepu jaawenemuye. Piba Acejiyame, lui te mibibine ngenecu miiji niwenininige, mine cama pa yaanajepi.

Paulo te Pilipi Ätrunga Ingle Biname bine Eso Jejemige Teeme Ätityera täápume

¹⁰ Cane ngenecu gege gäne piyepu cane Yageyame ne ewepyeräjenine egä padare te tatyaramtumi weene cebine cääri ätityerame. Weeme puu singi puga ge pui ne wawename, yepä leca padare cabu weeme gaabe ätityerame lica ge.

¹¹ Cane ai mene naace name pi lica jijenininine ingle cane gwidape täápume singi gäne. Pepu lica ge, ingle cane umle ituge äbita ngenecu gege cama lenajame, ngänu gyene cäme gwidape liba nesae.

¹² Cane umle gäne owecumete pana lenajame piyepu cane cuta nuuja taje umle gäne bucurage gwidape cama lenaja. Cane umle gäne iyeta padare iyeta poto ta ngenecu gege cama lenajame. Ngänu gyene cäme deedei liba bucurage, coo cäme deedei liba nesae; cäme gwidape liba bucurage, coo cäme singi gwidape liba lica gemi, cäme ngenecu gege cuta pisi nyene.

¹³ Keriso te cebine kokre me nawenenige iyeta gwidape täápume.

¹⁴ Yepä, weeme mule babo miijirage gyene cebine cäme mäpu cabu ätityerame.

¹⁵ Yoo, weene Pilipi biname umle gemi egä lui padare cabu cine gije jebacitujisi Miiji Mene jajanename, cane pui padare cabu liba Makedoniya probins ne sebmalujiine pui Miiji Mene nuuja poto jajanename, weeme ätrunga ingle te taatu nätitjärüji cebine, weene liba rarekaake näcärüjiye.

¹⁶ Cane liba Tesalonika cewe cabu je, weene cuta piba cebine nätitjärüjiye lica yepä gäabu taatu, yepä cuta nuuja taje weene nätitjärüjiye.

¹⁷ Yoo, cäme singi lui lica gyene owecu gwidape päpäna taatu me, yepä cane singi gäne weene pepu mule wawenecame, piba miiji daremu peei cabu ca päpäname.

¹⁸ Yoo, cane age eso mene ne yoogärenine iyeta weeme ätityera täápume. Peei ätityera lui ibibi gyene. Cäme singi gwidape ibi piti nemi page, ingle Epa-proditus te bii sewadenemige wemiji gwidape bine. Weeme ätityera gwidape lui epu pana iiwäreja mule liiyepu Acejiyame täápume. Tabe baborage singi gyene pepu ätityera mule päpäname.

¹⁹ Yoo, Yeesu Keriso me kaakesea name pi mime täápume, Acejiyame te iyeta weeme singi gwidape bine icärininuge teeme jamyacu dogwe cabu ca.

²⁰ Mine miiji Acejiyame mime Babe ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco teeme jamyacu apaclyera täापume. Pepu pa yaanajeje!

Ai Peba me Apira Mene

²¹ Cane sebore jiwenininine iyeta Acejiyame me biname bine lui cina Yeesu Keriso memi. Mime ätrunga binamewale lui cina age temi cane cama, teepi te weebibine sebore jiwenininisi.

²² Iyeta Acejiyame me biname cina weebibine sebore jiwenininisi, yepä toraca teepi lui gemi Rooma Babo Mopeyame me mete cabu kaakesea jewenenisi.

²³ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Cane ngii Paulo; cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA KOLOSE ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne. Acejjyame te cebine Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me itu nawenuji. Mime biname Timoti lui cane cama gyene.

² Cine weeme bau yoogärenago, lui cina Acejjyame me biname gemi Kolose cewe cabu je piyepu cime ätrunga binamewale Keriso cabu.

Acejjyame mime Babe me müji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine poode ceerame.

Paulo naabi Irecu Ätumutini Kolose Ätrunga Ingle täapume

³ Iyeta padare cine liba weeme täapume irecu lätumutinago, cine cuta Acejjyame ne eso yäacärsi. Tabe lui Babe gyene mime Yageyame Yeesu Keriso täapume.

⁴ Yoo, cine mene nitacijinininige egä weene Yeesu Keriso ne lipu jitrungeniye, cuta piyepu nitacijinininige egä weeme singi lipu baborage gyene iyeta Acejjyame me biname bime täapume.

⁵ Pepu ätrunga piyepu singi cina taacluge weeme müji ngene atwanena cabu ca, inge weene cängena umle gemi egä ingwe ca babo müji pisi nyene weeme täapume cabucewe je. Peei umle weene ituge oomlana Acejjyame me Müji Mene niinäce liba itu itecijipi.

⁶ Page peei toraca mene te otnenige iyeta poto ta, biname bime ireclota bine eboclomäjenemige müji me, epu pana weeme ireclota lipu laboclomtepi pui niinäce bim, weene liba itecijipi piyepu ngene ca yaaglepeye egä Acejjyame te biname bine babo owecu cama yäätityäremuge.

⁷ Yoo, Epapras te weebibine itu jijipi Acejjyame me owecu cama ätityera poto cidi me. Tabe cime ngenecurage biname gyene, lui te Keriso me kaakesea weeme gome cängena jewenenige cime täapume.

⁸ Yoo, tabe cibibine bii nininige weeme müjirage singi poto cidi me, Aceji Seemo te lui itu icäripi.

⁹ Yoo, peei name pi pui padare cabu ca, cine niinäce weeme poto cidi me mene liba nitacijipi, ngälu page, cine weeme täapume irecu lätumutinago. Cine Acejjyame ne ewejanenisi weebibine tora-ca umle ceerame teeme singi poto cidi me teeme Seemo te weeme gaabe ne cängena awa-bame.

¹⁰ Weene peei cabu ca ibibi äbitinininiye mime Yage-yame me gaabe cabu otnime iyeta teeme singi wawenecame. Piba weeme ireclota cabu ca müjimiji mule cina twaatni-nusi. Cuta piba weeme umle Acejjyame poto cidi me babo pa läbitepi.

¹¹ Cine teebine cuta ewejanenisi weebibine kokre ceerame teeme mararage kokre cabu ca, weene mäpu cabu cäng-ena ngenecu müji cama lenajame,

¹² piyepu weene mime Aceji Babe ne gege cama eso ceerame, tabe mibibine lipu ibibi itu niwenipi iyeta päpäname, tabe lui ne ituge jaji teeme biname bine ceerame, lui bine teeme apaclyera cabu yaawademuge.

¹³ Tabe mibibine ituge äsecrera krokeciye me kokre cabu ca, piyepu itu niwadipi teeme ngenecurage Bägrä te luma mibibine cängena niwadininige,

¹⁴ lui me kaakesea ca mine äsecräreji gemi, egä mine kälyä gemi mime niya mule cabu ca.

Yeesu Keriso me Kaakesea poto cidi me

15 Keriso cabu biname cina Acejiyame me opo ituge pāpāna, lui cina Acejiyame ne āblicāco pāpāna. Keriso lui Acejiyame me uuge Bāgrā gyene; tabe sine caburage iyeta wawenāneji gwidape cabu ca.

16 Bāgrā cama Acejiyame iyeta gwidape itu jēwenemujāsi, cabucewe je lui gwidape piyepu gawecewe cabu lui gwidape gemi; iyeta gwidape mine lui bine ibibi gemi pāpāname piyepu lui bine mine āblicāco pāpāna, cuta peei ngalebora iyeta cable, iyeta kokre, iyeta mope biname, piyepu iyeta ire atwi puupu bine. Yoo, Acejiyame iyetarage Keriso cama ituge wawena, cuta iyeta cina teeme tāāpume icrajenige.

17 Yoo, agedna cabu Acejiyame gwidape bine liba camuge waweneca, Keriso piba puga ge, cuta page temiji pi iyeta gwidape cina puupu cabu cāngena icrajenige.

18 Tabe mopeyame gyene iyeta ātrunga ingle biname bime tāāpume. Yoo, epu pana biname bime piicwa maramara cina teeme ireclota ne lipu mope cabu ca yaacatusi, ātrunga biname cina teeme ireclota Keriso bau ca pepu pana yaacatusi. Tabe Acejiyame me uuge Bāgrā gyene; Acejiyame te teebine itu erpinantuji budre cabu ca niināce me ābitame iyeta gwidape tāāpume.

19 Yoo, Acejiyame me singi name pi Aceji Bāgrā lui toraca teeme pana Acejiyame gyene.

20 Teeme Bāgrā me kaakesea ca tabe gaabe ne itu jēwenuji teeme bau me awecname iyeta lui cabucewe je yaacrajemuge piyepu gawecewe cabu lui biname piyepu gwidape yaacrajemuge. Keriso me budre baarge uli cabu, teeme uudi liba fapiruji, peei te mibibine poode itu nicārininuji Acejiyame cama.

21 Yoo, weene cuta piyepu, weene liba camuge Keriso ne ātrunga, piyepu weene liba cudecewera ge Acejiyame bau ca, pui padare cabu weene cubuyame pana ge Acejiyame tāāpume weeme niyaniya ngene atwanena piyepu waweneca name pi.

22 Yepā, page tabe weebibine teeme biname me itu jiwēnipi teeme Bāgrā Keriso liba biname pana tāāpe cama budre ābituji, naace tāāpume weene teeme opo gaabe je aclajutame epucāco, jugi cāco, piyepu conocāco.

23 Weene apu lābitininuye liba ātrunga cabu cāngena umle cama inajininige. Yoo, weene niināce liba itecijinuji Miiji Mene Yeesu me ātityera poto cidi me, weene puma cita ca weeme ngene atwanena ecituyiye pui ingwe ca miiji ireclota cabu je. Peei mule gone yaabmaluye! Yoo, Miiji Mene weene lui ituge ātecija, page jajanāneji gyene iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Cane Paulo cāme kaakesea cuta pisi nyene Miiji Mene jajanename.

Paulo me Kaakesea Ātrunga Ingle Biname bime tāāpume

24 Yoo, cane ngenecu gege gāne cāme māpu ireclota poto cidi me weeme tāāpume, ingle cāme ireclota cabu lui cewe oocanena piti nemi, peei lui cerāmu māpu Keriso lipu ituge pāpāna teeme tāāpe cabu, cuta peei tāāpe lui teeme ātrunga ingle gyene.

25 Yoo, Acejiyame te cebine ai miiji kaakesea nācāruji teeme ātrunga ingle biname bine ātityerame, iyeta teeme mene cāngena iicetnejame, cuta weeme bau jajanename.

26 Ai mene tabe sasa padare cabu ca iyeta biname bime bau ca imlituji, ngālu ai padare teeme biname bime tāāpume seboclomtenige.

27 Page tabe singi gyene teeme biname bine iyeta gawe cabu umle wawename ai toraca miijirage mene poto cidi me. Agesa peei mene: Ingle naace popi Keriso lui weene cabu enajenige, peei name pi weene teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

²⁸ Yoo, ai umle name pi cine iyeta biname bine mene jejananenemisi Keriso poto cidi me, piyepu iyeta cime umle cama teebibine eblawäjenemisi conocono mule abmalame, piyepu ebiberäjenemisi toraca mule poto cidi me. Cine singi iyeta biname cina conocäco me äbitame Acejiyame me opo gaabe je, teepi liba Yeesu Keriso me kaakesea teeme tääpume yaacatusi.

²⁹ Yoo, peei tääpume cane kaakesea jaawenune Keriso miji babo kokre ca, tabe lui ne căme cabu yaacituge.

2

¹ Cane singi weebibine umle wawenune cane lipu babo kaakesea jaawenune weebibine ätityerame, cuta piyepu weeme ätrunga binamewale bine lui Laodikea cewe cabu je, cuta piyepu iyeta ätrunga biname bine lui cina camu gemi cebine päpäna.

² Cane pui lui irecu ätumuta kaakesea jaawenune weene piyepu teepi ngenecu kokre äbitame, piyepu weene iyeta yepä me äbitame weene liba weemeweme singi läbitaninuye, piyepu iyeta weeme ngene atwanena bine weene toraca umle cabu acraname. Piba pepu pana ireclota cabu weene cängena umle päbitipeye lui ngene atwanena ne Acejiyame te eboclomtenige, lui Keriso sine.

³ Yoo, iyeta toraca umle piyepu toraca ngene atwanena lui Keriso me ireclota cabu yaaboclomtuge.

⁴ Peei name pi gone nuuja biname ne ire taatu jaacituye walya mene ca weebibine angletneja.

⁵ Yoo, ngänu gyene cane cudecewe gäne weeme bau ca, căme ngene atwanena pisi nyene weeme cabu. Cane ngenecu gege cama umle äbitine weeme ätrunga te lipu kokre gyene, cuta piyepu weene lipu yepä pana jäätrunguye Keriso ne.

Weeme Keriso cama Ireclota te Lipu Pagege Lenaja

⁶ Yoo, weene Yeesu Keriso weeme Yageyame tääpume ituge acata, siige ten cama cängena inajininige!

⁷ Epu pana apineca căco uli me braju te lipu gawe ngaleborage me labacituge, weeme ätrunga müiji pepu pana Keriso cabu lenaja! Epu pana biname te mete ne müijirage caage cabu lipu yaaranguge, weeme ireclota Keriso cabu pepu icranemeye teeme bau ca iyeta bimü gaabegabe weeme gaabe ne päpäname. Piba weeme Keriso cabu ätrunga te kokre pä läbitepi pui mene cabu, weebibine lui mene ituge abiberäja. Piba Acejiyame ne ngenecu cabu ca eso yääcäranuye.

⁸ Yoo, weene cängena ire egä nuuja biname te lica weebibine waadena teeme angletneja mene ca. Pepu walya umle lui piti nemi, lica gemi Keriso bau ca, yepä biname bime sasa mule cabu ca saacluge. Cuta piyepu niia cable lui cina ai gawecewe ne ire jetwenisi, teepi biname bine mara walya ngene atwanena ecäranenemisi.

⁹ Yepä, Keriso cabu piti nemi iyeta toraca umle piyepu iyeta kokre, ingle tabe lui Acejiyame gyene binamerage me trupa cabu sine.

¹⁰ Yoo, toraca umle piyepu toraca ireclota cuta weeme bau piti nemi, ingle Keriso lui weeme cabu sine. Tabe caburage gyene iyeta ire atwi seemo piyepu kokre cabu ca.

¹¹ Mine liba Keriso ne ituge ätrunga, tabe te mime ngenecu me niianiya singi bine ituge äyeb Benga mime trupa cabu ca. Tabe lica Israela biname bime cewecu mule ca yääyeb Bengemuge, teepi imäbägrä bime matikolä tääpe ne liba iirputa, ingle Keriso me mule mara gyene.

¹² Yoo, mine liba niye ca äciseja ne ituge acatena Keriso me ngii cabu, peei cabu ca mine teeme budre piyepu arpinenta cuta mime täápume ituge acata. Mime niya mule ireclota ne budre pana me ituge wawena, piyepu kirece ireclota te teeme arpinenta pana ituge gije abacita, mine liba Acejiyame ne itu jitrungujisi mibibine pepu pana ätityerame, tabe lui te Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji.

¹³ Niinäce weene epu pana ge budre biname liiyepu weeme niyaniya mule name pi, piyepu weeme tääpe me niyaniya singi bine camuge äyebloga. Yepä, page Acejiyame weebibine ituge arpinera kirece ireclota cabu me Keriso cama lenajame. Tabe iyeta mime niya mule bine ituge äyebloga.

¹⁴ Tabe pui cotre mene ne yiisibreccuui, lui te mibibine noomlinuge, ingle peei te singi daremu mime niya mule täápume. Yepä, Acejiyame pui mene ne iyeblogtuji mime täápume, ingle naace popi Keriso me budre baarge uli cabu peei te mime daremu ituge apira. Mime täápume cotre mene siige kokre lica gyene.

¹⁵ Yoo, Keriso lui budre äbituji baarge uli cabu, tabe peei cabu ca ai gawewe me niyarage ire atwi seemo bine piyepu kokre bine itu epremalemuji. Biname bime opo gaabe je tabe peei iyeta cabu ca yuutrutuji, egä teeme kokre ibibi lica ge.

¹⁶ Yoo, peei name pi weene gone nuuja biname ne padare yäcärüye jajime egä weene ngena loolome piyepu nänäjame, coo weene lui bimu bine baborage me wawename kämäge gaabegabe irecu ätumuta täápume, piyepu kirece mabye me bimu ne babo me wawename, coo weene lipulipu mule wawename Sabade bimu cabu.

¹⁷ Iyeta pepu mule lui owowä pana gemi Keriso me toraca mule täápume. Peei name pi gone pepu mule bine cotre me wawena. Babo gwidape lui eei gyene egä weene Keriso ne cängena jitrungiye.

¹⁸ Yoo, nuuja taje biname te jicuge egä tabe baborage gyene Acejiyame me opo gaabe je, ingle tabe mule bine wama pana jääpänemuge. Pepu biname me mene gone jäätecijuye, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge egä teepi miiji teemämu gawe me äbita peei cabu ca awepyeräja ne päpäname. Coo, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge mename seemo bine awejename, teeme mene gone jäätecijuye. Pepu biname te apu jaangenuge egä tabe babo umle cama gyene, yepä teeme ngene atwanena lui papa gemi, biname bime ngene atwanena gemi, peei name pi gone yaawademuye.

¹⁹ Pepu biname te teeme ngene atwana ne lica Keriso cabu ca yaacatuge. Yoo, Keriso lui mopeyame gyene iyeta ätrunga ingle bime täápume, epu pana biname me mope te liiyepu iyeta teeme tääpe piicwa bine ire jaatwemuge. Ätrunga biname cina miiji teeme kokre, teeme ireclota, piyepu teeme mule Keriso bau ca yaawadanemusi. Mine piba yepä tääpe pana gigri luutinago, yepä pana läbitinago Acejiyame te lipu mibibine niwadininige.

Keriso me Budre piyepu Arpinenta Lipu Gemi Mime täápume

²⁰ Keriso liba budre äbituji, weeme sasa ireclota ten cama budre ge, siige weene äsecrera gemi ai gawewe me mule cabu ca. Cije piba weene ngena täápume cerämu inajininige ai gawewe me ireclota mule cabu? Weene ngena täápume gawewe me cotre bine singi gemi wawename apu egä,

²¹ “Gone ai gwidape ne ime ca oomlana,” coo piyepu, “Gone ai deedei äbita”, coo, “Gone sui acata”.

²² Iyeta pepu cotre lui deedei piiyepu gwidape poto cidi me, lui bime lenaja leca lica gyene, yepä watata lapirininusi, biname cina liba yäärwäjusi. Binamerage cina pui cotre bine jaawenemusi piiyepu yaabiberäjemus.

²³ Yoo, poto biname cina apu jengenemige egä pepu cotre pama mi-iji gemi, ingle peei cina biname bine yaabiberäjemuge teeme bucurage irecu ätumuta mule wawenecame, piiyepu yaabiberäjemuge sinäme teemamu matikolä me äbitame, cuta piiyepu yaabiberäjemuge teeme tääpe bine niiya me wawename. Yepä, pepu cotre cina äblicäco biname bine ätityera teeme tääpe me niiya singi bine ägyemame.

3

¹ Yoo, Acejiyame liba Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe ten cama weebibine cuta irpinäripi weeme sasa ireclota cabu ca kirece ireclota ne päpäname. Peei name pi weeme ngene atwanena icranemeye pui gwidape cabu me lui piti nemi cabucewe je. Keriso te adnatäneji enajenige puma Acejiyame me camu poto ime ca iyeta gwidape bine waadename.

² Yoo, weene cabucewe gwidape poto cidi me ngene jotwananineye, gone ai gawecewe gwidape poto cidi me ngene atwanena,

³ ingle weeme sasa gawecewe ireclota te budre gyene. Siige, weeme toraca ireclota lui cabucewe sine, Acejiyame cabu ämlitäneji gyene Keriso cama.

⁴ Yoo, tabe lui weeme toraca ireclota gyene, piiyepu tabe liba gawecewe me cire tacnenutepi, weene piba teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

Sasa Ireclota piiyepu Kirece Ireclota poto cidi me

⁵ Ai gawecewe me niyarage singsingi bine iyecräjemeye weeme ireclota cabu ca. Cane naace me jiićenine egä sargi mule gone, jugijugi mule gone, niiya singsingi gone äbitena, gone conocono mule täápume singi, piiyepu gone baborage singi äbita ai gawecewe me gwidape täápume egä weene Acejiyame täápume singi cäco äbitame.

⁶ Acejiyame te singi lica gyene iyeta peei mule täápume. Teeme mäpu daremü pisi nyene teeme täápume lui cina singi lica teeme mene wawename.

⁷ Yoo, niinäce padare cabu weene pepu mule tewenenäjenumemeye, cuta peei niyarage ngene atwanena cina piba weeme ireclota bine ewademujisi.

⁸ Yepä, page iyeta ai mule bine iyebhengemeye. Gone claabe cama lenaja, piiyepu gone wata drowä me läbitininuye, cuta piiyepu gone nuuja biname bine ämugetna. Äcela piiyepu jugijugi mene weeme tage cabu ca yääyebhengemuye.

⁹ Walya mene gone jajanena, ingle weene weeme sasa ireclota mule bine ituge abmaläcema,

¹⁰ kirece ireclota mule ne ituge acata. Yoo, Acejiyame lui te weebibine kirece me itu jiwenipi, tabe weebibine cuta teeme pana me imacetnäjininige weene teebine cängena umle äbitame.

¹¹ Apu ireclota cabu nuuja gawe biname cina mara lica gemi Israela biname bime cabu ca, piiyepu lui biname cina ituge acata Acejiyame me cewecu teeme tääpe cabu, teepi mara lica gemi biname cabu ca lui cina cewecu cäco gemi. Maramara mene biname cuta piiyepu glunubororage biname Acejiyame me opo gaabe je teepi mara lica gemi. Cuta epu biname mara lica gemi lui cina aletnäneji gemi kaakesea daremü cäco wawename piiyepu biname lui teemämu ire latwinusi. Teepi iyeta lui yepä gemi Acejiyame me opo gaabe je. Keriso taatu baborage gyene, piiyepu tabe iyeta teeme biname cabu enajenige.

12 Yoo, weene Acejiyame me biname gemi. Tabe baborage singi ge weeme täápume, weebibine itu jijäcrininuui teeme biname me äbitame. Peei name pi weene miiji weeme nuuja bine owecu jaawenemuye, teebibine yäätityäremuye. Weene weemämu matokolä me läbitinuye, gaawida me läbitininuye, cuta piyepu wata durau me gone äbita.

13 Nuuja biname te liba matokolä conocono jaawenuge weeme yepä ne, gone peei ne babo me wawena. Nuuja biname te liba meebine niiya mule naawenuge, peei täápume gone niiya ngene jwaatwananute, yepä ngene jaape-cnute Keriso lipu mäame niiya mule bine teeme cabu ca itu iyebhengemuji, piba cuta pui biname poto cidi me niiya ngene atwanena ne yäyebblingtute.

14 Piiyepu iyeta peei mule cabu weene biname bime täápume singi läbitininuye, ingle singi te iyeta gwidape bine toraca yepä me jaawenemuge.

15 Keriso bau ca lui poode ne weene padare yäacäruye weeme ngenecu cabu cängena lenaja weebibine waadename, ingle Acejiyame te weebibine ituge ala asogleca weene peei poode cabu yepä tääpe pana gigri lenajame. Yoo, Acejiyame ne eso yäacäruye.

16 Miiji Mene ne Keriso me miiji ätityera poto cidi me, weeme ngenecu cabu yaacituye puma lenajame. Piba umle cama weeme yepäyepä bine yaabiberäjemuye piyepu toraca gaabe jaawabäjemuye. Uupera bine yaatangemuye: poto Salamo peba cabu ca, poto irecu ätumuta uupera, piyepu Aceji Seemo te ngena uupera icärininuge. Weene uupera bine yaatangemuye iyeta weeme ngenecu cama Acejiyame ne eso ceerame.

17 Piba weene ngena jicuye, coo ngena jaawenuye, iyeta Yageyame Yeesu me ngii cabu jaawenemuye, piyepu teeme ätityera cama weene eso yäacäruye Acejiyame mime Babe ne.

Poto Miiji Mule

18 Magebi, maane mäame rooriye ne yäatecijuge teeme singi wawename, ingle naace popi Keriso me biname cina miiji pepu pana lenaja.

19 Rooriye, maane coga ne owecu jwaawenute, cuta teeme täápume gaawida pana naanajuge.

20 Bägrä, iyeta padare weene weeme mage babe bime mene cängena jäatecijemuye, ingle naace popi Acejiyame singi gyene teeme biname cina pepu lenajame.

21 Mage babe, gone weeme bägrä bine ngenecu niiya me jaawenemuye, ingle miiji lica teepi ocinyerame äbita.

22 Aletnäneji biname, weeme ai gawecewe yageyame me mene jäatecijuye iyeta padare cabu, lica eei taatu padare teepi liba weebibine jipänininusi, teebibine ngenecu miiji me wawena täápume, yepä iyeta padare weeme kaakesea iyeta ngenecu cama jaawenuye mime cabucewe Yageyame ne pepu opo gaabe me acitame.

23 Yoo, iyeta weeme kaakesea weene miiji cängena jaawenemuye, ingle weene mime cabucewe Yageyame täápume jaawenemuye, lica gawecewe biname täápume taatu jaawenemuye.

24 Weene ngene jwaatwinuye egä mime Yageyame me miijirage daremu pisi nyene, tabe lui teeme biname bine cirege ceera. Yoo, weeme toraca Yageyame lui Keriso peese nyene.

25 Piiyepu lui biname te conocono jaawenuge, tabe cuta teeme mäpu daremu cirege acata, ingle Acejiyame iyeta biname bine yepä pana cire jaatranemepi.

4

¹ Yoo, aletnäneji biname bime yageyame, weene miiji conocäco piyepu toraca mule cama ire jaatwemuye weeme aletnäneji kaakesea me biname bine, inge weene umle gemi egä cuta weeme Yageyame pisi nyene cabucewe je.

Poto Umleumle Mene

² Weeme irecu ätumuta mule ne gone yaabmaluye, yepä Acejiyame ne mene cängena jaajananye, piyepu teebine eso mene yäacaranuye.

³ Weene liba irecu läutumutinuye, Acejiyame cuta cime täapume ewejanineye egä tabe cibibine miijirage gaabe ceerame teeme mene Keriso poto cidi me cängena biname bine jajanenane, lui mene ai padare cabu aboclomteji gyene jajanena täapume, piyepu lui mene jajanena name pi cane krokeciye mete cabu nanajenige.

⁴ Yoo, Acejiyame ne yaawejanusi cane peei mene cängena, pajecurage iicaname, cane lipu miiji cirege iicana.

⁵ Umleumle inajipi biname gome lui cina ätrunga biname lica gemi, piyepu cängena ire padare täapume teebibine umle mene jajanenane Keriso poto cidi me.

⁶ Weeme mene cabu ca teebibine miiji ngene atwanena piyepu ngenecu miiji yäacaremuye; weene liba teeme yepäyepä bine toraca ätityera cama mene jaawecniste-muye.

Sebore Mene Poto Biname bime täapume

⁷ Cime ngenecurage biname Tukikus te weebibine iyeta mene pa jijanepi cime lenaja poto cidi me. Tabe te kaakesea cine cama cängenarage jaawenuge mime Yageyame täapume.

⁸ Cane naace name pi teebine weeme bau me jityepenine weebibine ngenecu miiji wawenane cime poto cidi me.

⁹ Onesimus ten cama ädenige weeme bau me. Tabe mime cängena piyepu ngenecurage biname gyene; lui gyene weeme ätrunga inge cabu ca. Teepi mene pa jijanepäsi iyeta gwidape poto cidi me ama lui cina äbitininisi.

¹⁰ Aristakus lui cane cama krokeciye mete cabu sine, tabe weebibine sebore jiwenininige. Mareko cuta piyepu sebore jiwenininige. Ai Mareko lui Banaba me inge cabu ca gyene. Yoo, weene mene ituge ätecija Mareko ne cängena ire atwime, tabe liba weeme bau me läduge.

¹¹ Yosuwä, teeme nuuja ngii lui Yuustus, tabe cuta weebibine sebore jiwenininige. Peei nesae taatu Israela cabu ca biname cina cane cama kaakesea jewenenänsi naace täapume egä Acejiyame te biname bine ama waadename. Teepi cebine baborage nätityeränsi.

¹² Epapras te weebibine sebore jiwenininige. Tabe sine weeme ätrunga inge cabu ca, piyepu Yeesu Keriso täapume kaakesea jewenenige. Tabe Acejiyame ne iyeta ngenecu cama yaawejanuye weeme täapume egä tabe weebibine itityarininige weene cängena aclajutame ätrunga cama. Tabe singi lica gyene nuuja te weebibine waadename weeme ätrunga cabu ca, yepä weene te conocäco Keriso me singi cabu lenajame.

¹³ Cane cämämu itu tepänumene, tabe cängena kaakesea lipu jewenenige weeme täapume piyepu weeme binamewale täapume, lui cina Laodikea piyepu Hirapoli cewe mameta cabu gemi.

¹⁴ Yoo, Luuka cime miijirage dokta piyepu Deemas teepi cuta weebibine sebore jiwenininäsi.

¹⁵ Weene mime ätrunga binamewale bine Laodikea cewe cabu jejemepeye egä cine miiji gemi teeme tääpume, cuta piiyepu mime ätrunga ingle binamewale lui cina Numpa me mete cabu tabasecretnige irecu ätumutame, pepu cuta teebibine jejemepeye.

¹⁶ Weene liba ai mene ne weeme ätrunga ingle cabu niinäce pagege acnema, piba Laodikea cewe ätrunga ingle cabu me ecanepeye teepi puma cuta acnename. Cuta pepu weene pui mene weeme ätrunga ingle cabu ecnemep-eye, Laodikea cewe binamewale cina lui ne weeme bau me tityepumesi.

¹⁷ Cuta Arkipus ne jejepeye egä, “Maane miiji mäame kaakesea mime Yageyame tääpume cängena apirame.”

¹⁸ Cane cămerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Gone ngene jitrimalinuge egä cane krokeciye mete cabu nanajenige, yepä Acejiyame ne căme tääpume ewejaneye weene. Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige căme mene ngälu peese nyene.

PAULO ME NIINÄCE LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piyepu Timoti cama, yoogärenänogo weeme bau me lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime ingle cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi, cuta piyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine poode ceerame.

Tesalonika Cewe Ätrunga Biname bime Ireclota Apu Gyene

² Iyeta padare cine liba Acejiyame bau irecu lätumütänogo, cine cuta weeme täापume yaawejänogo, piyepu teebine eso mene yäacäränogo weeme täापume.

³ Cine weebibine ngene jipecni-ninago Acejiyame mime Babe me opo gaabe je, weeme ätrunga te lipu laboclomtuge miiji mule cama. Cine ngene jipecninino weeme singi lipu gyene Yeesu Keriso täापume, ingle weene baborage kaakesea ituge wawena teeme täापume, piyepu teeme acnenuta ne cängena jewagrieniye.

⁴ Cime binamewale, cine umle gemi egä Acejiyame te singi gyene weeme täापume, piyepu weebibine itu jijäcripi teeme binamewale me äbitame.

⁵ Cine Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weeme bau me saacanepesi, lica mene taatu ca, yepä cuta kokre cama piyepu Aceji Seemo cama. Pepu pi cine pui mene ne yaaboclomtusi weeme bau me egä toraca gyene. Weene umle gemi cime ireclota lipu ge cine liba weene cama ituge lenaja, peei lui weeme miiji täापume.

⁶ Weene cime mule piyepu Yageyame me mule bine itu jätutanemepeye. Weene Miiji Mene ne Aceji Seemo miiji gege cama itu yaacatepeye, ngänuge weene mäpu bine peei cabu ca jääpänamepeye.

⁷ Weeme miijirage ireclota cabu ca weene toraca ireclota gaabe ne yaaboclomtuye iyeta Makedoniya piyepu Akaya gawe ätrunga biname bime bau me.

⁸ Yoo, lica Makedoniya piyepu Akaya probins cabu taatu, yepä iyeta poto ta biname cina umle läbitininusi Miiji Mene Yageyame poto cidi me weeme miijirage mule name pi. Biname cina mene ituge ätecija weeme Acejiyame bau me ätrunga poto cidi me, peei name pi cime nuuja mene lica gyene peei täापume.

⁹ Iyeta pui biname cina mene jaajananusi weene lipu cibibine itu niwablipyey, siige weeme uuje cabu ca latatrongäripeye Acejiyame bau me, naace täापume weene Acejiyame ne awejename, lui gyene toraca piyepu ireclota cama,

¹⁰ piyepu teeme Bägrä ne awagriame cabucewe ca äiname. Peei lui Yeesu Keriso sine, tabe lui ne erpinantuji budre cabu ca. Yoo, Keriso te mibibine nisecrärenininige mäpu cabu ca lui te cire tädepi, Acejiyame liba niya mule biname bine cirege ablaweja.

2

Paulo me Kaakesea poto cidi me Tesalonika Cewe cabu je

¹ Cime binamewale, weene weemämu umle gemi egä cime otni weeme bau me papa me lica läbitepi.

² Weene umle gemi cine mäpu ireclota piyepu äcneca lipu itu jääpänesi Pilipi babo cewe cabu je. Cine puma cita ca weeme bau me naclepi. Yoo, puma poto biname cina singi ge cime mene iibaname, yepä mime Acejiyame te cibibine kokre itu nicäripi Miiji Mene weebibine jajanename.

³ Yoo, cine liba biname bine jaajanemusi Miiji Mene ne acatame, cine walya mene lica jücemusi. Cime ngenecu muge lica piyepu toraca birige, piyepu cine lica äbitenänogo nuuja biname ne angletnejame.

⁴ Iyeta padare cine jücemusi Acejiyame lui mene täápume singi, ingle tabe cibibine ituge apicetnera, piyepu cime toraca ngene atwana itu jepänuji, piba ai kaakesea nicärininuji Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me jajanename. Cine mene lica jaajanemusi biname cina singi äbitame cime täápume, yepä Acejiyame te singi äbitame, lui te cime ngenecu nipicnantinuge.

⁵ Yoo, weene umle gemi egä cine weebibine lica itu owe iswipago, piyepu Acejiyame umle gyene egä cine lica Miiji Mene jaajanemepesi gwidape päpäname weeme bau ca.

⁶ Cine nuuja singi lica ge awepyeräja päpäname weeme bau ca, coo nuuja biname bime bau ca.

⁷ Cine Keriso me ätyepäneji biname gämi, peei name pi cine miiji ge weebibine jaji cime singi gwidape ceerame, yepä cine pepu ätinera lica birige. Cine weebibine owelaamelame itu itityäripago, epu pana mage te lipu teeme bägrä ne cängena ire jaatwuge.

⁸ Peei weeme täápume baborage singi name pi, cine gege ge weebibine lica Acejiyame me Miiji Mene jajanename taatu, yepä iyeta cime ireclota cama jajanename. Cine pepu baborage singi ge weeme täápume.

⁹ Cime binamewale, weene ngene nipecnininiye cine lipu ime ca kaakesea ne itu jaawenepesi kokre cama. Ciiye bimu cine kaakesea bine cängena jaawenemusi cime lenaja täápume, ingle cine singi lica ge weeme nuuja ne mäpu ceerame peei poto cidi me, pui padare cine liba Acejiyame me Miiji Mene weebibine jijaninusi.

¹⁰ Weene weemämu umle ituge piyepu Acejiyame umle gyene egä cime mule weeme bau me lui conocäco ge. Weene lui cina Acejiyame ne jäätrunguye, cime mule weeme täápume toraca piyepu cängena ge.

¹¹ Weene umle gemi egä epu pana babe te teeme bägrä bine lipu yäätityäremuge, cine weebibine iyeta pepu itu itityäripago.

¹² Cine weebibine ngenecu kokre itu jiwenipago piyepu nuuja taje ngenecu plowa me jiwenipago. Cine jijanipago weene epu cängena lenajame Acejiyame lipu ireclota täápume singi, tabe lui weebibine ituge jäjäcra teeme jamyacu apaclyera cabu lenajame piyepu tabe te weebibine waadename.

¹³ Yoo, cine liba Acejiyame me mene weebibine jijanipago, weene cängena piba itecijipi, siige yaacatepeye. Cine peei täápume Acejiyame ne eso yäacärusi. Weene peei mené ne itu yaacatepeye egä Acejiyame me toraca mene gyene, lica biname bime mene. Peei te kaakesea weeme cabu jaawanuge, lui cina ätrunga biname gemi.

¹⁴ Cime binamewale, ngena te itu läbitepi Acejiyame me ätrunga ingle biname bime täápume Yuudea gawe cabu, peei te cuta weeme täápume ituge äbita, ingle weene iyeta lui Yeesu Keriso me biname gemi. Poto weemerage biname cina weebibine mäpu ituge ceera, epu pana Israela biname cina lipu Yuudea gawe ätrunga biname bine mäpu padare ituge ceera.

15 Yoo, sasaraḡe poto Israela biname cina Acejiyame me mename biname bine eglecimujisi; ingwe ca nuuja cina Yageyame Yeesu ne agli me jew-enujisi; piiyepu page poto cina cibibine mage mäpu nicäraninusi. Teepi Acejiyame me singi cäco mule bine jaawenemusi, cuta piiyepu cubuyame me läbitininusi iyeta biname bime tääpume.

16 Teepi cuta cibibine iibaname läbitininusi, cine liba gawe maramara biname bine jaajanemusi teepi lipulipu teeme niiya cabu ca äsecerame. Pepu pi teepi teeme niiya mule bine babo jaawenemusi, siige page teeme mäpu daremu te tädenige Acejiyame bau ca.

Paulo Singi Ge Teebibine Ängrärame

17 Yoo binamewale, cine liba weebibine itu ibmalipago matikolä padare poto drowä biname name pi, cine mage ngene jipecniipago, piiyepu bucurage padare cine lapicnantipago weebibine ängrärame, yepä äblicäco ge. Ngänuge cine cudecewe weeme bau ca, cime ngene atwana lui weeme cabu sine.

18 Cine baborage singi puga ge weebibine ängrärame. Bucurage gääbu cane Paulo te lapicnantune weeme bau otnime, yepä Satani te cime gaabe cabu larmenutanuge.

19 Yoo, weeme bau ca cine ngenecu gege jääpänusi. Weene peete nemi lui poto cidi me cine mene cire jiicepesi mime Yageyame Yeesu me opo gaabe je, tabe liba cire tacnenutepi, egä, "Cime kaakesea cabu ca biname age temi." Weene peei abasecretna cabu cirege.

20 Toraca, weene peete nemi cibibine ngenecu gege me lui cina niwenininu-ye. Weeme ätrunga cabu ca cime kaakesea te miiji me läbituge.

3

1 Yoo, cime singi te baborage itu läbitepi mene ätecijame weeme poto cidi me. Peei name pi cine mene jaatranepesi cine neeneni cina ama lenajame Atena cewe cabu je,

2 piba Timoti ne ätyepame peeyeme weeme bau me. Timoti mime biname gyene. Tabe lui Acejiyame me kaakesea cine cama jaawenuge Miiji Mene Keriso poto cidi me jajanename. Yoo siige, cine teebine itu jäätyepesepesi weebibine ätityerame weeme ätrunga kokre wawename,

3 piba weeme nuuja te ätrunga gaabe ne lica abmala, mäpu ne liba jääpänuge. Yoo, weene umle gemi egä Acejiyame te singi mine mäpu cabu matikolä lenajame mime ätrunga ne kokre wawename.

4 Cine liba weene cama ituge lenaja, cine niinäce gaabe itu jijipago egä mine mäpu padare ne pagege päpäna. Siige, weene page umle gemi egä pepu pana ituge äbita.

5 Peei name pi cane Timoti ne itu jäätyepepene, ingle cane baborage singi ge mene ätecijame weeme ätrunga poto cidi me. Cane ngenecu mäpu ge egä pui angletneja biname Satani te pama weebibine itu ingletnäjiipi iyeta cime kaakesea weeme cabu sabe wawename.

6 Yoo siige, Timoti bii tacnenutige gege mene cama, egä weene Acejiyame ne camu jitrungeniye, cuta piiyepu weemeweme owecu läbitaniniye. Tabe cuta nijinige egä weene cibibine gege cama ngene nipecnininuye. Tabe nijinige egä weeme singi cibibine opo päpäname lui epu gyene cine lipu singi opo päpäname weebibine.

7 Binamewale, iyeta cime mäpu piiyepu ngene cewe oocanena cabu, page cine ngenecu plowa bii jepänisi weeme poto cidi me, ingle weeme Keriso bau ätrunga miiji pi.

⁸ Yoo, page cime ireclota toraca miijirage gyene, weene liba Yageyame cabu kokre cama imyemutenininige.

⁹ Yoo, cine lipulipu Acejiyame ne ibibirage eso ceerame, ingle page cime ngenecu gege baborage gyene teeme opo gaabe weeme name pi!

¹⁰ Ciye bimü cabu cine Acejiyame ne ewejanenisi egä cine weebibine päpäname piyepu ceerame weene lui tääpume singi weeme ätrunga kokre me wawename.

¹¹ Mime Aceji Babe piyepu mime Yageyame Yeesu, cine teebibine aawejanenisi gaabe amacetrnäjame cine weeme bau otni-me.

¹² Cine singi gemi Yageyame te weeme singi ne baborage wawename weeme yepäyepä bime tääpume cuta piyepu iyeta nuuja biname bime tääpume. Weeme singi nuuja biname bime tääpume piba yepä pana pa läbitepi cime singi te lipu baborage gyene weeme tääpume.

¹³ Tabe ngenecu kokre pa icäripi, piba mime Yageyame Yeesu te liba cire tacnenutepi iyeta teeme conocäco biname cama, weene piba epu cäco piyepu conocäco cirege, weene liba mime Aceji Babe me opo gaabe je cire niclajutipi.

4

Acejiyame Apu Ireclota Tääpu Myene Singi

¹ Cime binamewale, cine weebibine ituge jaji Acejiyame te lipu ireclota mule tääpume singi, piyepu cine umle gämi egä weene pepu mule ne ituge acata. Page cine weebibine cängena itemli-ninago piyepu jijaninago Yageyame Keriso me ngii cabu, weene pui ireclota mule ne cerämu babo me wawename.

² Ingle weene umle gemi lui mene cine weebibine ituge jaji ireclota mule potö cidi me, egä peei mene lui Yageyame Yeesu bau ca gyene.

³ Agesa Acejiyame me singi weeme tääpume: Tabe singi gyene weene weeme ireclota iyeta teeme cabu acraname, piyepu iyeta sargi mule bine ägyemame.

⁴ Weene yepäyepä cina miiji umle äbitineye lipu gyene coga awadrecä conocäco piyepu ajiri cäco mule ca,

⁵ piba weene niya singisingi lica läbitininuye, epu pana biname liyepu lui cina Acejiyame umle lica gemi.

⁶ Weeme nuuja te gonerage teeme ätrunga biname ne niya jaawenute teeme coga awepläcita ca, ingle Yageyame te mäpu daremu cirege ceera biname ne lui te pepu mule ne jaawenuge, cine lipu weebibine ituge umle cama jaji.

⁷ Yoo, Acejiyame mibibine lica ituge äjäcra sargi mule wawename, yepä teeme conocäco biname lenajame.

⁸ Peei name pi lui te ai mene jäägyuge, tabe lica biname ne ägyi, yepä Acejiyame ne jäägyuge, lui te weebibine Aceji Seemo icärinininuge.

⁹ Yoo, cine lica mene yoogärenago owecu potö cidi me weeme ätrunga binamewale bime tääpume, ingle weene peei abiberäja ituge acata Acejiyame bau ca.

¹⁰ Piyepu toraca gyene egä weene owecu cama jaawenemuye iyeta weeme ätrunga binamewale bine ai Makedoniya probins cabu je. Page cine singi gemi weene weeme owecu mule ne cerämu babo me wawename.

¹¹ Weene miiji ngene atwanena bojäcu lenajame, potö bime mule cabu gone papa labrabcinuinuye, cuta piyepu weeme singi gwidape bine weemämu kaakesea cabu ca jääpänemuye, cine lipu weebibine ituge jaji.

¹² Piba weene lica nuuja biname bine ätineräja, cuta piba nuuja biname lui ätrunga biname lica gemi, teepi weebibine opo gaabe me icranininusi.

Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

¹³ Cime binamewale, cine singi weebibine toraca umle wawename biname poto cidi me, lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira. Piba weene ngenecu mäpu lica birige, epu biname liiyepu lui cina lica jewagrijenisi ingwe ca ireclota ne.

¹⁴ Mine jäätrungusi egä Yeesu tabe budre ge, piyepu budre cabu ca itu arpinantuji, peei name pi mine cuta jäätrungusi egä lui biname cina ätrunga cama ituge budre äbita, Acejiyame teebibine Yeesu cama gigri cire yaawademepe teeme acnenuta padare cabu.

¹⁵ Ai lui Yageyame me abiberäja mene gyene cine lui jijenininago. Mine lui cina ireclota cabu ninajininige Yageyame me acnenuta bimu cabu, lica ninäce gaabe me äbita mime ätrunga binamewale cabu ca lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira.

¹⁶ Yoo, pui bimu cabu Yageyame te babo tage ca mene cirege jaji, cuta piyepu babo mename seemo me tagepogogo puma cirege, piyepu Acejiyame me moole pana gwidape te cirege angi, piba Yageyame te teemämu cire täinepi cabucewe ca gawe mameta me. Piba Keriso ne ätrunga biname lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira, teepi budre cabu ca cire tarpinäripesi.

¹⁷ Piba mine lui cina ireclota cama cirege, Acejiyame te mibibine piyepu teebibine iyeta cire niwadipi carbe cabu me mime Yageyame cama opopa äyime puma lamlecu je buuwemope cabu. Siige, mine Yageyame cama piba gigri ninajininuge iyeteta ngälu cäco.

¹⁸ Yoo, weene peei mene lajananinuye ngenecu miiji me äbitame.

5

Weene Miiji Amacetnäjäneji Lenaja Mime Yageyame me Acnenuta tääpume

¹ Binamewale, cine bucurage mene lica yoogärenisi mime Yageyame me acnenuta bimu piyepu padare poto cidi me,

² ingle weene umle ituge äbita egä mime Yageyame liba cire tacnenutepi biname cina cälu te cirege äti, epu pana teepi cälu te lipu jäätemuge ero biname te liba krokeciye cabu tatyaramtuge.

³ Yoo, biname cina liba cire jiicepesi egä, "Cewe bojäcu gyene, mine cängena gemi," piba taatu teepi haborage mäpu ne cirege päpäna. Pui mäpu te cire tatyaramtepi, epu pana pita te lipu tatyaramtuge magebi te liigyärame liba läbituge. Biname cina licarage uucratna peei mäpu cabu ca.

⁴ Yepä, cime binamewale, weene lica krokeciye cabu inajininige, peei name pi pui bimu te weebibine lica epu pana cälu te jitinuge ero biname te liiyepu.

⁵ Yoo, mine lica gemi epu biname pana lui cina ciye me krokeciye cabu yaacrajuge, yepä mine iyeta lui epu pana gemi bimu me apaclyera cabu lui cina ninajininige.

⁶ Peei name pi mine miiji cängena ireclota lenaja conocäco ngene atwana cama, piyepu lica nuuja biname pana liiyepu lui cina ute pana lenaja.

⁷ Yoo, ciye cabu biname cina ute waagaruge, cuta piyepu ciye cabu nuuja cina sice buduma pana waatninusi.

⁸ Yepä, mine bimu me apaclyera cabu waatninago, peei name pi mine miiji cängenarage lenaja. Mine mime singi yaacranusi Acejiyame bau me piyepu teebine cängena jäätrungu-si. Peei lui mime seemo tääpume epu pana älyenga

gwidape birige mime tääpe täápume. Mine cängena jewagrijenisi pui padare ne Acejiyame liba mibibine cirege waadena. Peei awagrija lui mime täápume epu pana älyenga gwidape birige mope täápume.

⁹ Acejiyame te mibibine nijäcrininuji lica mäpu daremu päpäname, yepä iyeta ireclota päpäname mime Yageyame Yeesu Keriso me ätityera name pi.

¹⁰ Tabe te budre ituge päpäna piba arpinantuji ai ingle name pi mine ten cama ngälu cäco lenajame. Mara pana lica gyene mine liba ireclota cama, coo, mine liba ireclota ituge apira teeme acnenuta padare.

¹¹ Yoo, peei name pi weene yepäyepä bine itityäremeye piiyepu ngenecu kokre ecäremeye, page lipu jeweneneniye.

Paulo Teeme Leta ne Umleumle Mene ca Ermuji

¹² Cime binamewale, cine cängena jijinago weene teebibine niinäce gaabe me wawename lui cina Acejiyame me kaakesea weeme ätrunga ingle cabu cängena jaawenusi, lui cina weebibine iwadininusi piiyepu ibiberäjininusi Keriso me ireclota gaabe cabu lenajame.

¹³ Yoo, teebibine opo gaabe me yaacranemuye piiyepu baborage singi läbitininuye teeme täápume, teeme kaakesea name pi. Weene iyeta poode cama inajininuge.

¹⁴ Cime binamewale, cine weebibine cängena jijinago egä ai mule bine wawenecame: Biname bine yaablawäjemuye lui cina singi lica kaakesea wawenecame; wäluwälu mule biname bine kokre me jaawenuye; laatibi ätrunga cabu bleela birige, teebibine yäätityäremuye; piiyepu iyeta biname bine owelaamelame jaawenemuye.

¹⁵ Weene ire egä nuuja te gone niiya ne jaawenute daremu awecnistame, teebine liba niiya mule jaawenusi, yepä iyeta padare weene lapicnantinuye weeme yepäyepä bine miiji mule wawenecame cuta piiyepu iyeta biname bine pepu miiji wawenecame.

¹⁶ Ngenecu gege inajininuge iyeta padare cabu;

¹⁷ piiyepu iyeta padare weene miiji Acejiyame bau me mene iicemame;

¹⁸ cuta piiyepu ngänuge weene lipu ireclota cabu inajininuge, weene eso yääcäruye Acejiyame ne. Yoo, Acejiyame te singi gyene weene peei mule bine weeme ireclota cabu wawenecame, ingle weene Yeesu Keriso me binamewale gemi.

¹⁹ Aceji Seemo lui kaakesea ne weeme cabu jaawenuge, gone iibana teebine.

²⁰ Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene jiicemuge, gone teeme mene wata ägyi, yepä jääteciyuje,

²¹ jaatranuye egä nää toraca Acejiyame bau ca gyene, coo lica. Lui miiji gyene, weene peei ne joomluye,

²² yepä iyeta lui niiya gyene, peei bine jäägyemuye.

²³ Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, cine teebine ewejanenisi tabe weebibine teeme täápume mara me wawenecame iyeta weeme ireclota ngalebora, piiyepu tabe weeme seemo, trupa, piiyepu tääpe bine cängena ire atwime weene epu cäco äbitame mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta padare cabu.

²⁴ Yoo, Acejiyame lui te weebibine ala tisoglecenenuge, tabe ai mule bine pa jaawenemepi, ingle iyeta teeme mene tabe toraca jaawenemuge.

²⁵ Ätrunga binamewale, cine singi weene Acejiyame ne awejena cuta cime täápume.

²⁶ Iyeta cime binamewale peema sebore mene cama jajeclotnäjineye.

²⁷ Cane Paulo weebibine jijenininine Yageyame me ngii cabu ai leta ne acnemame iyeta átrunga binamewale bime bau me.

²⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme cabu lenajame. Cane ngii Paulo, cáme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piyepu Timoti cama cane yoogärenänogo weeme bau me, lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime ingle cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi cuta piyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Biname bine Toraca Cirege Atrana

³ Cime ätrunga binamewale, iyeta padare cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme poto cidi me. Conocäco gyene cine peei ne wawename, ingle weeme ätrunga baborage me äbitenige piyepu weeme singi weeme yepäyepä täapume cuta äbitenige baborage me.

⁴ Peei name pi cine liba Acejiyame me ätrunga ingle maramara cabu wäätnänogo, cine biname bine jejananemisi weeme poto cidi me egä weene lipu ngenecu kokre cama inajininige weeme ätrunga cabu. Biname cina liba weebibine niija jiwenininusi piyepu weene liba mäpu padare jääpänuye, peei te weeme ätrunga ne licarage yääyeblingtuge.

⁵ Peei iyeta cina jaawabusi egä Acejiyame me atrana lui conocäco gyene, ingle peei cabu ca weene miiji me pa läbitipeye teeme waadena cabu äbäcname, lui täapume weene mäpu cabu page ngene oocaniniye.

⁶ Yoo, Acejiyame iyeta gwidape conocäco cire jaawenemepi. Lui biname cina weebibine mäpu jiwenininisi, tabe teebibine mäpu cabu cire yaacranemepi.

⁷ Piyepu tabe weebibine weeme mäpu cabu ca cire isecräripi, cuta cibibine cime mäpu cabu ca cire nisecräripi, Yageyame Yeesu liba cire tabo-clomtepi cabucewe ca teeme kokre mename seemo cama.

⁸ Muye wädräji ca tabe biname bine mäpu daremu cire yääcäremepi lui cina umle lica gemi Acejitate, piyepu Miiji Mene ne mime Yageyame Yeesu poto cidi me lica yaacatusi.

⁹ Pui mäpu daremu lui egä teepi Yageyame bau ca cirege äyebhengäja niija puupu cabu lenajame iyeteta. Teepi piba äblicäco Yageyame gome lenajame, coo piyepu teeme jamyacu kokre päpäname,

¹⁰ tabe liba cire tacnenutepi ai gawecewe me ceräcerägäabu bimu cabu, teeme apaclyera te aboclomtame iyeta teeme binamewale cabu ca, piyepu iyeta lui cina teebine jäätrungusi teepi teebine awepyeräjame. Weene cuta piyepu pui biname cama cirege, ingle weene jäätrunguye cine lui mene weebibine ituge jaji.

¹¹ Peei name pi cine Acejiyame ne weeme täapume yaawejanusu tabe te weebibine peei ireclota täapume miiji me wawename lui täapume weebibine ituge jäjäcra. Cine teebine ewejanenisi tabe teeme kokre ca iyeta weeme singi bine miiji mule täapume wawenecame, piyepu weeme ätrunga mule ne babo me wawename.

¹² Pepu pi mime Yageyame Yeesu me ngii te jamyacu apaclyera cama laboclomtuge weeme cabu ca, cuta piyepu weene jamyacu apaclyera ne cirege päpäna teeme cabu ca. Peei te cire läbitepi mime Acejiyame piyepu Yageyame Yeesu Keriso bime owecu cabu ca.

2

Ai Mene Lui Babo Niiyarage Biname poto cidi me

¹ Yoo, cane singi mene jajime mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta poto cidi me, piiyepu tabe mibibine lipu waadena ten cama lenajame peei poto cidi me. Cäme binamewale, owecu, cane weebibine jijenininine egä

² gonerage ai walya mene ne padare yääcärüye weeme ngene atwana ne atatröngärame piiyepu weebibine ngenecu mäpu me wawename, lui mene egä, “Mime Yageyame me acnenuta bimü te ituge atyaramta.” Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu pepu jiiucuge, coo bääirmi mene cabu liba jiiucuge, coo liba jiiucuge egä cine te pepu mene ituge oogära weeme bau me, gone jäärunguye.

³ Nuuja biname bime walya mene weene papa gone yaacatuwe, yepä page umle äbitineye egä mime Yageyame me acnenuta bimü te lica atyaramta ngälu bucurage biname cina liba niinäce cire latatröngäripesi Acejiyame bau ca, piiyepu babo niiyarage biname te cire taboclomtepi. Peei ingwe ca Acejiyame teebine mäpu daremu cirege ceera tabe muye puupu cabu iyeteta lenajame.

⁴ Peei babo niiyarage biname te iyeta uuje bine cire yääciseräjemepi piiyepu iyeta lui bine acejiyame ca yaainemusi, iyeta biname cina lui bine yaawewanemusi. Tabe cire jiiucepi egä tabe baborage gyene iyeta peei cabu ca. Tabe cuta Acejiyame me iiwäreja mete me cire labacitepi puma adnatame walya mene cama egä, “Cane age säne Acejiyame.”

⁵ Nää, weene ngene lica jotwiniye egä cane weebibine ituge jaji peei poto cidi me, cane liba puga ge weene cama.

⁶ Yepä, peei mule te camuge äbita, inge weene umle gemi ngena pisi nyene peei niüya mule ne iibaname ai padare cabu. Pui babo niiyarage biname te cirege aboclomta Acejiyame me singi padare cabu, piba taatu.

⁷ Yoo, pui niüya mule te uja ituge gije abacita ogä pana, yepä peei mule te lica babo cire läbitepi ngälu Acejiyame teeme biname ne cire yääyeblingtepi lui te peei babo niüya mule ne page jiiibenige.

⁸ Piba taatu pui babo niiyarage biname te cire taboclomtepi, piiyepu Yageyame Yeesu teebine budre me cire yaaglepi. Yoo, Yeesu me buuwemope piiyepu teeme jamyacu apaclyera cama opo cina teebine cire yiisibrecepti.

⁹ Pui babo niiyarage biname teeme kokre ne Satani bau ca cire jääpänepi maramara ciitaca mule, piiyepu walya owowä, piiyepu calu täti gwidape bine wawenecame.

¹⁰ Tabe babo niiyarage mule bine cire jaawenemepi egä biname bine baborage cire yaangletnäjemepi, lui cina niüya puupu me cirege otni. Teepi niüya puupu cabu me otni, ai inge naace popi teepi singi lica ge acatame pui toraca mene Yageyame Yeesu poto cidi me Acejiyame teebibine piba waadename.

¹¹ Naace name pi teepi singi lica toraca mene tääpume, inge Acejiyame te teebibine kokre singi yääcäremuge walya tääpume teepi piba walya mene ätrungame.

¹² Piba iyeta lui cina babo singi ituge äbita niiyaniya mule tääpume, piiyepu toraca mene ne Yeesu poto cidi me lica jäärungusi, Acejiyame te teebibine cirege jaji egä, “Weene niüya conocono biname gemi, siige äyeblingineye!”

Acejiyame te Weebibine Ituge Jäjäcra Toraca Ireclota Pääpäname

¹³ Binamewale, cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme tääpume, tabe lui bime tääpume singi, inge agedna cabu ca tabe weebibine itu jiiinuji

toraca ireclota pāpāname. Tabe weebibine teeme miiji binamewale me ituge wawena Aceji Seemo me ätityera ca, weene liba toraca mene ne jitrungujiye.

¹⁴ Cine liba Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weebibine itu jijanininu-jago, Acejiyame te peei cabu ca weebibine ala tisoglicinuji mime Yageyame Yeesu Keriso me jamyacu apaclyera cabu lenajame.

¹⁵ Peei name pi, cime binamewale, peei ätrunga cabu weene kokre cama jiclajutepi, piyepu cāngena joomlemepeye cine lui poto cidi me weebibine ituge abiberāja cime bäärmī cabu piyepu cime oogāra mene cabu.

¹⁶⁻¹⁷ Mime Aceji Babe te mibibine baborage owecu cama ituge ätityera. Tabe mibibine iyeteta ngenecu kokre itu nicārininuji ciige poto cidi me, piyepu ngenecu kokre pui padare ne cāngena awagrijame. Cine teebine ewejanenisi, piyepu mime Yageyame Yeesu Keriso taberage ne ewejanenisi, teepi weeme ngenecu kokre me wawename piyepu weebibine kokre ceerame iyeta miijimiji mene piyepu mule wawenecame.

3

Paulo Singi Gyene Teepi Ireçu Ätumutame Teeme tääpume

¹ Yoo, cime ätrunga binamewale, Acejiyame ne ewejaneye cime tääpume egä Yageyame me Miiji Mene wata babo me äbitame iyeta poto ta piyepu biname cina peei mene opo acitame, weeme gome lipu ituge äbita.

² Cuta ewejaneye tabe cibibine ätityerame niya conocono biname bime cabu ca äsecerame, inge naace gyene poto biname cina singi lica gemi ätrungame.

³ Yepä, Yageyame toraca gyene. Tabe weeme ngenecu kokre icārininige piyepu weebibine iwärimtininige Satani cabu ca.

⁴ Yoo, Yageyame me ätityera name pi cine umle gemi egä weene page piyepu ingwe padare cabu jeneneneniye cine ngena jijenininisi weene wawename.

⁵ Cine Yageyame ne ewejanenisi tabe weeme ngenecu bine waadename Acejiyame me singi cabu me piyepu Keriso me ngenecu kokre cabu me lenajame.

Iyeta Biname cina Miiji Kaakesea Waweneca

⁶ Cine binamewale, cine weebibine jijeninago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu weene cudecewa padare lenajame iyeta weeme ätrunga biname cabu ca lui cina singi lica kaakesea wawename piyepu singi lica cime abiberāja ngalebora lenajame.

⁷ Weene cāngena umle gemi egä weene miiji cime pana mule wawena. Cine liba weene cama ninajininu, cine durau lica birige kaakesea me.

⁸ Cine nuuja biname bau ca daremu cāco deedei piyepu gwidape lica ewademujago, pätä cine mage kaakesea ituge wawena. Ciye bimu cine kaakesea jenujago ngālu ciye duusa, inge cine singi lica ge weeme nuuja ne māpu ceera.

⁹ Cine conocāco pisi nyene weebibine ätinerame cime deedei piyepu ute puupu tääpume cime abiberāja kaakesea daremu tääpume, yepä cine pepu lica jenujisi, inge cine singi ge weene cibibine ingwe äcwime.

¹⁰ Yoo, cine liba weene cama ninajininu, cine piba weebibine jijanininu-jago egä, 'Lui te liba singi lica kaakesea wawename, tabe cuta gone deedei äbita.'

¹¹ Cine ai mene weebibine jijenininago, inge mene ituge ätecija egä weeme pototo biname cina durau gemi kaakesea tääpume. Teeme nuuja kaakesea lica gyene, yepä teepi nuuja biname bime kaakesea tääpume labrabincininusi.

¹² Pui biname tääpume cine weebibine kokre jijenininago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu teepi cängena lenajame piyepu teeme singi deedei piyepu gwidape bine kaakesea gaabe cabu päpäname.

¹³ Yoo, cime binamewale, gloose me gone äbita miijimiji mule wawenecame.

¹⁴ Liba biname pisi nyene weene cama lui te singi lica gyene ai oogära mene acatame, weene teebine opo ewatneniye, piba ten cama gone abasuta teebine ajiri me wawename egä teeme mule conocono gyene.

¹⁵ Yepä, gone pui biname ne cubuyame pana jaawenuye, pätä teebine cängena umle jewenepye teeme cono-cono mule abmalame.

Paulo Teeme Leta ne Ai Mene ca Ermuji

¹⁶ Mime poode te tädenige Yageyame bau ca, peei name pi cine teebine ewejanenago weebibine poode ceerame iyeta padare piyepu iyeta mule cabu. Yoo, Yageyame te weeme iyeta bime cabu lenajame.

¹⁷ Cane cämerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Iyeta cäme leta cabu cane apu cäme ngii yoogärune; cäme oogära apu gyene.

¹⁸ Yoo, cane mime Yageyame Yeesu Keriso ne ewejanenine weebibine owecu cama ätityerame.

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Timoti ne Jewablenige

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne. Acejiyame, lui te mibibine niiya cabu ca nisechräinuge, piyepu Yeesu Keriso, mine lui cabu me ngene atwana singi yaacranimusi, teepi te najujäsi cane ai kaakesea wawename.

² Timoti, ätrunga cabu ca lui căme bägrä gäte, cane mäame bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miiji te mäame cabu lenajame, teepi owecu äbitame mäame täapume piyepu poode ceerame meebine.

Ire Cängena Walya Abiberäja täapume

³ Cane cääri naajenine maane Epeso babo cewe je lenajame, cane lipu uja naajepene, Makedoniya probins me liba lädepene. Poto biname cina peema Epeso je walya abiberäja ne ecenanenisi, maane miiji jüibemepi teebibine.

⁴ Jejemepi teepi abmaläcemame teeme singi gidä mene täapume piyepu uuje saare bime ngii täapume, ingle naace popi teepi biname bine jaawenimusi pui poto cidi me mene atraname. Teepi puma cita ca lica jääpänusi Acejiyame me singi ne mime täapume, mine lui ne ätrunga taatu ca jääpänusi.

⁵ Cane ai mene naace name pi jüicene, egä mine miiji mimämu singi äbitename epu singi cama, lui te täduge jugi căco ngene atwana cabu ca, ngenecu poode cabu ca piyepu toraca ätrunga cabu ca.

⁶ Poto biname cina kaake ca itu sicelyäremumesi ai mule bine, siige kuu căco mene bine jitrannenemisi.

⁷ Teepi puu singi abiberäja biname me äbitame Acejiyame me cotre ngalebora, nuuja gwidape teepi umle lica gemi, teepi ngena täapume jüicemusi. Teepi supra căco jüicemusi, yepä teepi mene me ingle umle căco.

⁸ Mine umle gemi, egä Moose me Cotre lui miiji gyene liba cängena yäacwetnusi.

⁹ Mine gone ngene ätrimela, egä cotre cina lui miiji mule biname bime täapume lica gemi, yepä eei bime täapume lui cina cotre bine jaatropengäjimusi, ätecija căco biname bime täapume, Acejiyame umle căco piyepu niiyaniya muleyame biname bime täapume, cuta eei bime täapume lui cina Acejiyame ne piyepu teeme gwidape opo gaabe me lica yaacitusi, cuta eei bime täapume teeme mage babe bine lui cina budre me yaaglecimusi coo poto biname bine lui cina yaaglecimusi budre me,

¹⁰ cuta eei bime täapume lui cina magebi rooriye bime mule yaacnusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige. Cotre cina cuta rooriye imäbägrä bime täapume lui cina teemeteme laccananinusi, piyepu magebi ngulebägrä bime täapume lui cina peei yepä mule jaawenusi, cuta eei bime täapume lui cina biname bine aletname yaawadimusi, cuta lui cina walya waatromininusi, lui cina walya aitneja ne jüicusi, piyepu iyeta lui cina poto mule jaawenimusi, lui mara gemi toraca abiberäja cabu ca.

¹¹ Weene toracarage abiberäja ne Miiji Mene cabu ca jääpänuye, Acejiyame lui Mene näcäruji cane jajanemame. Miiji Mene lui babo jamyacu gyene, epecăco Acejiyame bau ca tädenige.

Acejiyame ne Eso Yäacäresi Teeme Owecu name pi

¹² Cane eso ecärenine Keriso Yeesu mime Yageyame ne, lui te kokre ituge ceera cane ai kaakesea wawenane. Tabe nacatuji, egä cane toraca biname gäne, siige najuji teeme kaakesea wawenane.

¹³ Cane puu niinäcerage niija mene tiicemäjemumene teeme poto cidi me, teeme binamewale bine sabe tewenenanemumene piiyepu seglecenane-mumene, yepä Acejiyame te cebine owecu nawenuji, niija daremu lica näcäruji, inglé pui padare cabu cäme ätrunga lica ge, peei name pi cane umle lica ge, cane ngena ne jewenujine.

¹⁴ Mime Yageyame babo owecu ge cäme täापume, siige teeme pui owecu cabu ca cane kokre äbitujine Keriso ne ätrungame piiyepu singi äbitame iyeta ätrunga biname täापume. Ätrunga piiyepu singi lui eei biname bime täापu myene, Keriso Yeesu cama lui cina yepä gemi.

¹⁵ Ai lui toraca mene gyene, biname cina miiji acata, egä Keriso Yeesu lui täduji ai gawecewe cabu me niija mule biname bine äsecrerrame teeme mäpu cabu ca. Cane age säne baborage iyeta niija mule biname bime cabu ca.

¹⁶ Yepä Acejiyame te owecu nawenuji cebine, lui tage babo niiyarage biname, naace täापume Yeesu Keriso te cäme cabu ca aboclomtame, egä teeme owecu lipu baborage gyene. Yoo, lui biname cina pagege ätrunga acita Yeesu cabu siige iyeteta ireclota ne päpäna, teepi cäme cabu ca pa jääpänepesi Yeesu me owecu ne.

¹⁷ Tabe lui te iyeteta enajenige mope biname me, lui gyene yepä taatu Acejiyame, budre cäco piiyepu päpäna cäco, mine miiji teebine opo gaabe me acita piiyepu awepyeräja iyeta padare cabu. Ai mene lui toraca gyene.

¹⁸ Timoti, cäme bägrä, mäáme kaakesea gyene biname bine abiberäjame, cane ai leta cabu ngena yoogärinine. Maane liba ai ne jewenente, piba toraca me äbitenige, biname cina lui Acejiyame me tagepogogo mene niinäce gaabe me jicemepesi mäáme poto cidi me. Maane miiji teeme pui mene kokre cama oomlaname, siige piba maane miiji gäte cängena cubu iicaname walya abiberäja biname bine apremelame.

¹⁹ Kokre cama joomlepi ätrunga ne piiyepu niija mule gone jaawenute mäáme ngenecu poode ne sabe wawenane. Poto biname cina teeme ngenecu niija me inglé bine lica jäärngemusi ngene ca aglime, egä cine ngena niija ne ituge wawena, siige teepi teeme ätrunga bine yaabmalimusu.

²⁰ Ai mule te itu läbitepi Humenus piiyepu Aleksanda täापume. Cane teebibine itu lääyebliingtepene ätrunga inglé cabu ca, Satani me ime cabu laacitene teepi piba abiberäjame, egä teepi niyaniya mene gone iicema Acejiyame poto cidi me.

2

Irecu Ätumutipeye Iyeta Biname bime täापume

¹ Yoo siige, cane baborage singi gäne weene Acejiyame bau me irecu ätumutame, teebine awejenane cuta eso ceerame iyeta biname bime täापume.

² Weene miiji irecu ätumuta gawe mope biname bime täापume piiyepu poto modamoda biname bime täापume mine piba bojäcu lenajame piiyepu poode cama. Mine piba miiji Acejiyame ne cabu me wawena piiyepu biname bine opo gaabe me acrana.

³ Apu irecu ätumuta lui miiji gyene, piiyepu Acejiyame mime Äsecrerrayame ne ngenecu miiji me jaawenuge.

⁴ Tabe singi gyene iyeta biname bine niija cabu ca äsecrerrame piiyepu teepi umle äbitame, egä ngena gyene toraca.

⁵ Yepä taatu Acejiyame pisi nyene, piyepu yepä taatu gyene, lui te biname bine teeme bau me ewadenemige. Pui lui biname gyene, Keriso Yeesu.

⁶ Tabe teeme ireclota ne iyemaluji iyeta biname bine kälyä wawename teeme niya mule cabu ca. Siige ai mule ca tabe toraca padare cabu jewabudnituji, egä Acejiyame singi gyene iyeta biname bine niya cabu ca äseccrame.

⁷ Peei name pi Acejiyame te cebine najuji ätyepäneji biname täápume cane Miiji Mene ne acaname biname bime bau me, lui Israela biname lica gemi, piyepu teebibine abiberäjame, egä toraca ätrunga lipu gyene. Cane toraca mene jijenininine, walya lica otrominine.

⁸ Cane singi gäne rooriye cina iyeta ätrunga maramara ingle cabu irecu ätumutame Acejiyame bau me; cane singi teepi ime awepengäjame toraca ngenecu cama irecu ätumutame, claabe cäco piyepu niyarage ngene atwana cäco.

⁹ Cuta piyepu ätrunga magebi cina gone oräre abasogära. Teepi miiji cängena cäbletääpe asigrera. Teepi gone abasogära bucurage kusa piyepu oplacmeläja gwidape ca, poto edingäli abasogära gwidape ca coo babo daremu cäbletääpe ca.

¹⁰ Pätä ätrunga magebi cina miiji miijimiji mule waweneca, siige peei te teebibine jamyacu me jaawenimuge piyepu peei lui conocäco gyene magebi bime täápume, lui cina Acejiyame täápume mara me ituge äbita.

¹¹ Magebi cina miiji bojäcu lenaja abiberäja padare cabu piyepu teepi miiji ätrunga ingle modamoda biname bine ätecija.

¹² Cane singi lica magebi te irecu ätumuta ngalebora abiberäjame coo mope biname me äbitame rooriye bime täápume, yepä tabe miiji bojäcu lenaja.

¹³ Ingle naace popi Acejiyame te Adamu ne niinäce jewenuji, Eeba ne ingwe ca jowenuji, peei name pi rooriye te miiji mope biname me lenaja.

¹⁴ Cuta Adamu ne lica engletnäjuji Satani te, yepä Eeba ne ongletnäjuji, siige tabe te Acejiyame me cotre ne jetropangtuji.

¹⁵ Yepä, biname lui te ai gawecewe me niya ne ecatuji, tabe magebi me cabu cä gyene, peei name pi magebi cina teeme cabu cä ireclota ne birige päpäna, teepi liba ätrunga cama, owecu cama, epucäco piyepu cängena ngene atwana cama.

3

Mene Ätrunga Ingle Mope Biname täápume

¹ Ai iicana lui toraca gyene egä, “Laati te liba singi ätrunga ingle mope biname me äbitame, tabe singi miijirage kaakesea täápume.”

² Teeme cabu gone nuuja niya ne päpäna. Tabe miiji yepä taatu coga cama biname, tabe miiji teemämu awesongära piyepu miijirage ngene atwanena cama lenaja, tabe miiji miijirage muleyame biname, tabe miiji biname bine mogobi waweneca piyepu tabe miiji miijirage abiberäja biname.

³ Tabe gone bucurage sice nänäja biname piyepu arngi biname coo trängäli cama biname, yepä tabe miiji owecu cama piyepu poode cama. Tabe rarekaake singisingi gone.

⁴ Tabe miiji teeme mete biname bine cängena ire atwi, cuta teeme bägrä bine wawena teebine ätecijame piyepu opo gaabe me acitame.

⁵ Rooriye te liba äblicäco teeme mete biname bine ire atwi, tabe piba lipulipu Acejiyame me ätrunga ingle ne ire atwi.

⁶ Tabe gone kirece ätrunga biname, ingle naace popi pepu biname te liba läbituge ätrunga ingle mope biname me, tabe mope babo läbituge, siige teebine Acejiyame te jaatranuge, Satani ne lipu jitranuji, tabe liba mope babo me äbituji.

⁷ Cuta tabe müiji epu lenaja, egä ätrunga cäco biname cina teebine opo gaabe me yaacitusi. Tabe liba cängena lica lenaja, piba niiya mene jicemusi teeme poto cidi me, siige Satani me dici te joomluge.

Mene Ätrunga Ingle Ätityera Biname bime tääpume

⁸ Ätrunga ingle ätityera biname cina müiji müijirage muleyame lenaja ätrunga ingle mope biname te liiyepu. Teepi müiji toraca ngenecu cama biname. Teepi gone bucurage sice nänäja, gone rarekaake singisingi.

⁹ Teepi müiji yepä taatu ngene atwana cama oomlana toraca mene ne, Acejiyame te lui ne tewabudnituji ätrunga poto cidi me.

¹⁰ Teebibine müiji niinäce apicetnära. Teepi liba äsi pui cabu ca, siige teepi piba müiji birige peei kaakesea ne wawename.

¹¹ Teeme cogawale cina cuta müiji müijirage muleyame cängena biname, conocäco taatu iyeta mule cabu. Teepi gone iicetna mule wawena.

¹² Ätrunga ingle ätityera biname cina müiji yepä taatu coga cama. Teepi müiji cängena ire atwi teeme bägrä bine piyepu iyeta mete biname bine.

¹³ Lui ätityera biname cina teeme kaakesea cängena jaawenusi, biname cina teebibine opo gaabe me yaacranimusi, teepi siige piba wälu cäco birige mene iicema Yeesu Keriso ne ätrungame.

Toraca Mene Ätrunga poto cidi me

¹⁴ Cane ai mene liba yoogärenine, cäme ngene atwana singi pisi nyene mäme bau me watawata otnime.

¹⁵ Yepä cäme otni liba däägudägu gyene, ai leta te piba meebine umle naawenenige egä mine Keriso me binamewale lipu lenajame. Mine ireclota Acejiyame me binamewale gemi, teeme ätrunga ingle gyene, lui te jibyet-nininige piyepu ewärimtenige toraca mene ne Acejiyame poto cidi me.

¹⁶ Mine iyeta umle gemi, lipu baborage gyene ai toraca mene Acejiyame lui ne seboclomtuji mime ätrunga poto cidi me egä,

Keriso biname me tääpe ne ecatuji,
teeme budre cabu ca arpimenta te jewabudnituji,
egä tabe Yageyame gyene.

Acejiyame me mename seemo cina teebine jepänanujisi.

Teeme poto cidi me mene jejananemujisi iyeta poto ta.

Bucurage biname cina teebine jitrungujisi

iyeta poto ta ai gawecewe cabu.

Acejiyame te teebine ecatuji cabu me.

4

Walya Abiberäja Biname

¹ Aceji Seemo te pajecurage jicenige, egä ceräcerägäabu padare cabu poto biname cina teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi, siige gije cire labacitipesi walya seemo bine ätecijaname piyepu niiya cable bime abiberäja ne ingwe äcwime.

² Apu abiberäja ne cire yaacenanesi walya angletnejayame biname, lui cina ngene ca lica yaaglusi, egä teepi niiya mule biname gemi.

³ Teepi biname bine cire jiiibananemepesi coga rooriye awadrecame cuta cire jaawenemepesi poto deedei cibi cude me. Yepä Acejiyame te iyeta deedei cibi bine ituge wawena loolo piiyepu cibi täápume. Mine lui cina ätrunga biname gemi piiyepu umle ituge äbita toraca mene poto cidi me, mine eso cama ärngäjame piiyepu ärwäjame,

⁴ Ingle iyeta, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, miiji gemi. Nuuja ne gone ägyi, yepä miiji eso cama iyeta waadena.

⁵ Acejiyame te lipu ituge cude cäco me wawena iyeta cibi deedei bine piiyepu mine liba eso yäacärusi, ai neeneni ingle name pi iyeta cibi deedei miiji gemi cibi me piiyepu loolo me.

Umle Mene Timoti bau me

⁶ Timoti, maane liba umleumle jaawenimute ai walya abiberäja poto cidi me ätrunga biname bine peema, piba maane Keriso Yeesu me miijirage kaakesea bägrä gäte. Maane miiji cängena abiberäjepi Keriso bau ätrunga lipu gyene piiyepu kokre joomlepi, maane lui toraca abiberäja ne ituge äcwetna, siige piba maane seemo ireclota cabu miiji naanajepi.

⁷ Maane gone emä, gidä mene luma jücemimusi, ingle Acejiyame cäco papa mene gemi. Yepä maane miiji eei mule bine waweneca, lui cina mäame ätrunga ne babo jaawenusi.

⁸ Biname te teeme tääpe ne liba jaapinicuge, peei lui miiji birige ai ireclota täápume. Yepä tabe liba eei mule bine waweneca, lui cina teeme ätrunga ne babo me jaawenusi, pui lui iyeteta miiji gyene, ingle peei te ireclota yäacäruge page padare täápume piiyepu ciige padare täápume.

⁹ Ai mene lui toraca gyene, miiji acata.

¹⁰ Mine lagletnäjinago, mage kaakesea jaawenusi, ingle mine ituge mime ngene atwanena singi bine acrana ireclota Acejiyame bau me, lui te iyeta biname bine birige äsecrera niiya cabu ca, yepä toraca eei bine lui cina ätrunga cama gemi.

¹¹ Jejananemepi, ebiberäjemepi ai poto cidi me.

¹² Nuuja te gone meebine mamye biname name pi äsädena. Pätä maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi teepi ngena iicaname piiyepu wawename, teepi lipu owecu äbitame, ätrungame piiyepu epucäco lenajame.

¹³ Maane mäame kaakesea cabu ngenecu ecitepi, Oogäräneji mene ecnemepi ätrunga biname bime cabu me, bäarmi mene jegednemepi, ebiberäjemepi, ngälu cane pa lädepene peeyeme.

¹⁴ Gone ai kaakesea ne yaabmalute, Aceji Seemo lui täápume umle piiyepu kokre näacärepi, niinäce gaabe ätrunga biname cina liba ime yaacranepesi mäame papa cabu me piiyepu Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname cina liba jücemepesi ai poto cidi me.

¹⁵ Maane gone durau läbitute iyeta ai kaakesea wawename, yepä maane toraca ngenecu cama jewenepi, piba biname cina päpäname egä maane babo äbitenite.

¹⁶ Maane ire, egä maane cängena naanajenige piiyepu toraca mene ebiberäjenemite biname bine. Maane liba ai ne jaawenute iyeta padare cabu, maane ngälu cäco ireclota ne cire jepänepi piiyepu lui cina mäame mene yäatecijemuge, teepi cuta ngälu cäco ireclota ne ire jääpänepesi.

5

¹ Moda ne gone drämä cama ablawa, yepä cängenarage eblawepi, epu mäame babe ne lipu yaablawute. Mamye rooriye bine epu jewenemepi mäame naane igane bine liiyepu,

² molyege bine mäame mage ne liiyepu, mamye magebi bine mäame ngulewale bine liiyepu, epucäco.

³ Maane itityäremepi cuublacubla bine, lui bime binamewale lica gemi.

⁴ Yepä liba cuubla me bägräwale coo daadewale piti nemi, teepi miiji abiberäja teeme inglewale bine ire atwime, Acejiyame te lipu ituge jaji. Mage babe cina lipu bägrä bine ire jaatwemusi, teepi cuta miiji peei ne daremu wawena teebibine ire atwime, ingle ai lui Acejiyame me singi gyene.

⁵ Lui cuubla me binamewale lica gemi teebine ire atwime, tabe teeme ngene atwanena Acejiyame bau me yaacituge, siige iyeta padare, ciye bimu, irecu lätumutanuge Acejiyame bau me ätityera ne päpäname.

⁶ Yepä lui cuubla teeme singisingi täapume waanajuge, tabe puu ireclota onajenige, yepä seemo ireclota ngalebora tabe budre gwene.

⁷ Maane ai mene jejananemepi teebibine, piba nuuja te äblicäco niiya mene iicana teeme poto cidi me.

⁸ Laati te liba lica ire atwema teeme inglewale bine, toraca eei bine teeme mete cabu lui cina icrajenige, tabe teeme ätrunga ne jäägyuge, siige teeme mule niiyarage gyene ätrunga cäco biname bime mule cabu ca.

⁹ Maane epu cuubla bine ngii acranecame ätityera päpäname, lui cina siksti kämäge cama piyepu yepä taatu rooriye cama ituge.

¹⁰ Teepi miiji epu magebi, lui bime poto cidi me jüicusi, egä teepi miijirage mule bine ituge waweneca, teeme bägrä bine cängena ituge waadena, cuta miijirage mogobiyeme, gloose cäco owecu mule ituge waweneca poto ätrunga biname bime täapume, cuta ituge ätityera lui cina mäpu cabu yaacrajuge. Teepi siige epu cuubla gemi, lui cina teeme ireclota yaacranepesi iyeta miijimiji mule bine wawenecame.

¹¹ Yepä gone mamye cuubla bine ngii yaacranimute ätrunga ingle cabu ca ätityera ne päpäname, ingle singisingi ngene atwa-nena te liba joomlemuge, teepi Keriso ne kaake ca yääcelyärusi, siige latejecläjininusi.

¹² Teepi apu kaake me jaawenusi teeme niinäce mene Keriso me kaake-sea wawenecame piyepu rooriye cäco lenajame, siige teebibine cirege ablaweja.

¹³ Teepi cuta mete bine yaacnemusi, papa lenaja ca padare ne yaapirusi. Cuta peei taatu lica, teepi iicetna mule yaacnusi, poto biname bime mule cabu labrabicinininusi. Piyepu teepi mene jüicemusi, lui bine teepi lica cirege iicema.

¹⁴ Peei name pi cane singi gäne mamye cuubla cina cääri rooriye awadrecame, bägrä ärngecame piyepu mete gwidape bine ire atwime, piba mime äciseräjayame biname cina äblicäco mibibine aitneja.

¹⁵ Cane ai naace name pi bii jüicine, ingle poto cuubla cina uja ituge teeme ätrunga bine abmaläcema, siige Satani ne icwetnenisi.

¹⁶ Liba ätrunga magebi yepä me coo ätrunga rooriye yepä me cuublacubla piti nemi teeme ingle cabu, teepi miiji teebibine ire atwema. Ai mäpu gone ätrunga ingle biname bine ceera, piba teepi kälyä gemi ire atwemame lui cuublacubla taatu gemi.

¹⁷ Niinäce gaabe ätrunga biname lui cina miijirage mope biname me yaacrajuge, teepi ibibi gemi neeneni gääbu daremu acata, toracarage eei biname lui cina bäärmi jaagednanemusi piyepu yaabiberäjimusi.

¹⁸ Oogäräneji mene te nata jiicenige egä, “Lui kau te wiiti kuu bine jäämungäjemuge, gone tage jäätäyuye tabe loolo cäco kaakesea wawename,” piyepu cuta jiicenige egä, “Kaakesea biname te miiji ge teeme daremu ne päpäna.”

¹⁹ Lui biname te ätrunga ingle babo biname ne jaaitnäjuge, gone teebine ätecija, liba neeneni coo nesae biname lica gemi aitnejame, egä toraca gyene.

²⁰ Lui biname cina niya mule jaawenimusi, biname bime sobe cabu yaablawimute, piba poto cina wälu läbitinibusi.

²¹ Acejiyame piyepu Keriso Yeesu piyepu äjäcräneji mename seemo, teeme opo gaabe cane naajenine maane cäme mene ibi wawename. Gone nuuja ne owelale jaawenute, yepä maane miiji iyeta ätrunga biname bine yepä ibi yaablawäjemute.

²² Gone naalocnicuge ime acitame biname cabu me teebine babo biname me wawename. Gone lalenglecäjute nuuja biname bime niya mule cama, yepä maane epucäco naanajepi.

²³ Niye taatu gone yäänäjimute, waina niye cuta mati yaanute mäame came niya name pi piyepu pitapita name pi.

²⁴ Bucurage biname cina pajecurage niya mule yaacnemusi, siige teeme niya mule bine niinäce gaabe me jaatranimusi. Lui cina niya mule ogä yaacnemusi, ingwe ca pajecu me läbitinibusi atrana täapume.

²⁵ Cuta pepu gyene, poto biname bime miiji mule bine pajecurage jääpänimusi, cuta lui cina päpäna cäco gemi page, teepi äblicäco ämlitäneji lenaja.

6

Mene Aletnäneji Biname bime poto cidi me

¹ Ätrunga biname lui cina aletnäneji biname gemi, teepi miiji teeme modamoda biname bine opo gaabe me acrana, piba nuuja te äblicäco niya mene iicana Acejiyame poto cidi me piyepu mime abiberäja poto cidi me.

² Laati bime modamoda biname ätrunga biname, teepi gone ätecija cäco äbita teeme täapume, ingle teepi yepä ätrunga cama gemi. Päta teepi miiji teeme kaakesea cängena wawena, ingle teeme modamoda biname teeme kaakesea cabu ca lui daremu jääpänusi, teepi teeme miijirage ätrunga binamewale gemi.

Maane miiji biname bine apu ebiberäjemepi, kokre ecäremepi teepi wawenetnäjame.

Walya Abiberäja piyepu Toraca Dogwe

³ Laati te liba yaabiberäjimuge mara abiberäja, lui yepä lica gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me toraca mene cama cuta mime abiberäja cama ätrunga poto cidi me,

⁴ tabe mope babo me läbituge piyepu tabe umle cäco biname birige. Teeme niyarage singi pisi nyene mene poto cidi me äcelame piyepu mene abajame. Ai te biname bine jaawenimuge ire patre aglime, arngi me, niyaniya mene nuuja biname ne jajime, niyarage ngene atwa-name,

⁵ äcelename. Apu muleyame biname cina mopemuli cäco gemi; teepi toraca mule ne ituge abmala. Teepi apu angi ge, egä ätrunga lui gaabe gyene dogwe päpäna täapume.

⁶ Yoo, ätrunga gaabe te biname ne toraca dogwe me jaawenuge, tabe liba ngene ca jaagluge, teeme ngena pisi nyene.

⁷ Mine liba aplimla, mine nuuja gwidape cama lica otni; mine liba budre pagege, mine nuuja gwidape ne lica acana,

⁸ peei name pi mime liba deedei piyepu cäletääpe piti nemi, mine miiji bojã agi.

⁹ Yepã lui cina singi bucurage gwidape täápume, teebibine birige angle-
tneja piyepu Satani me dici te jaabaletnecimuge. Budubuduma piyepu
niyarage singi cina teebibine joomlemimusi, ngälu siige iyeta niija cabu
yaacranuge.

¹⁰ Rarekaake singisingi lui ingle gyene iyeta maramara niija mule bime
täápume. Rarekaake ärngema cabu bucurage cina ituge teeme ätrunga bine
apesera, siige bucurage mäpu cina teeme ngenecu bine jaagadäjemusi.

Ätrunga Biname me Ireclota

¹¹ Timoti, maane lui Acejiyame me biname gäte, cude padare naanajepi
apu mule cabu ca. Maane ecrinäjemepi conocãco lenajame, Acejiyame ne
opo gaabe me acitame, Keriso ne ätrunga-me, owecu me, ämyemutaname cewe
oocana cabu, owelaamelame biname me lenajame.

¹² Maane ätrunga gaabe cabu cängena uuwamepi, siige iyeteta ireclota ne
ecatapi, lui ireclota täápume meebine ituge ala asogleca, maane liba biname
bime sobe cabu mäame ätrunga ne cängena eboclomtujite.

¹³ Acejiyame lui te iyeta gwidape bine ireclota ecäranenenemige, piyepu
Yeesu Keriso lui te Pontiyu Pilato me opo gaabe ätrunga ne jewabudnituji,
cane teeme opo gaabe naajenine

¹⁴ egã maane äteciame, meebine ngena ituge jaji. Gone naatramuge
ai cängena wawenecame ngälu mime Yageyame Yeesu Keriso te cire tac-
nenutepi.

¹⁵ Acejiyame lui te miiji gyene, lui yepã taatu gyene biname bine waade-
name, iyeta mope biname bime Mopeyame gyene, iyeta yageyame bime
Yageyame gyene, tabe lui padare ne ecituji, tabe piba cirege teebine cääri
ätyepa.

¹⁶ Acejiyame, tabe taatu gyene budre cãco. Tabe epu apaclyera cabu
enajenige, egã nuuja te äblicãco teeme gome otni. Nuuja biname te lica
ituge teebine päpäna cuta äblicãco päpäna. Mine miiji teebine opo gaabe me
acitename, piyepu tabe kokre cama lenajame iyeteta. Ai lui toraca mene
gyene.

¹⁷ Jecemepi ätrunga ingle cabu lui gwidape dogweyame gemi, teepi gone
mope modamoda me äbita piyepu gone ngene atwa-nena acrana watawata
dogwe cabu me. Pätã teepi miiji teeme ngene atwana acrana Acejiyame cabu
me, lui te nicäraninuge iyeta, mine lui täápume singi mine gege lenajame.

¹⁸ Maane jejemepi teepi miijimiji mule wawenecame, siige piba pui mi-
ijimiji mule lui teeme dogwe gemi. Teepi miiji ceera biname lenaja, temiji
kupae wawena poto biname bine.

¹⁹ Teeme apu mule lui dogwe pana gemi teeme ciige lenaja täápume, siige
teepi toraca ireclota ne jääpãnusi.

²⁰ Timoti, maane kokre joomlepi meebine ngena ituge ceera maane ire
atwime. Maane cude padare lenajame budubuduma mene cabu ca piyepu
cuta walya abiberãja cabu ca, lui täápume biname cina jaangemuge, egã umle
mene gemi.

²¹ Poto cina ituge iicana, egã teeme pui umle puga ge, yepã teepi siige
teeme ätrunga bine ituge apesera. Acejiyame me miiji te weeme cabu
lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige cãme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Jewablenige Timoti ne

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane ätyepäneji gäne ireclota poto cidi me mene jajanename, lui ireclota Acejiyame te ituge jaji ceerame piyepu lui ireclota mime yene, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi.

² Timoti, ätrunga cabu ca lui căme miiirage bägrä gäte, cane mäame bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miji te mäame cabu lenajame, teepi owecu äbitame mäame täapume piyepu poode ceerame meebine.

Paulo me Eso Mene piyepu Kokre Ceera Mene

³ Cane Acejiyame ne eso yääcärune, cane lui täapume kaakesea jewenenine toraca ngenecu piyepu miiirage asicnenta cama epu pana căme saarewale cina liiyepu. Cane teebine eso yääcärune iyeta padare, ciye bimü, căme irecu ätumata ngalebora liba meebine ngii naajanunune.

⁴ Cane ngene jotwine mäame ele mäcu poto cidi me, siige cane baborage singi gäne meebinerage päpäname, piba cane baborage gege lenajame.

⁵ Cane cuta ngene jotwine mäame toraca ätrunga poto cidi me, epu ätrunga mäame daade Loisi me piyepu mäame mage Yuunis me ätrunga liiyepu. Cane umle gäne, egä mäame cuta pepu ätrunga pisi nyene.

⁶ Peei name pi cane naajenine, maane gone yaabmalute pui kaakesea ne, Acejiyame lui näacärepi meebine, cane liba ime laacitepene mäame papa cabu me.

⁷ Ingle Acejiyame te lui Seemo itu nicärininuji mibibine, lica niwenininuge wälu me, pätä kokre nicärininuge, niwenininuge singi äbitename poto biname bime täapume piyepu cängena lenajame.

⁸ Peei name pi wälu ajiri gone läbitumi mime Yageyame ne aitnejame, cuta căme täapume ajiri gone, lui te krokeciye mete cabu nanajinige ingle teeme kaakesea name pi. Eewe, pätä maane cane cama mäpu cabu näamyemutepi Miji Mene name pi. Acejiyame te kokre näacärenige maane peei ne wawename.

⁹ Tabé niiya cabu ca nisechränuuji mibibine, siige nisoglicninuji teeme binamewale täapume, lica mime kaakesea name pi yepä teeme singi piyepu owecu name pi. Agedna me niinäce gaabe me tabe uja ngene jotwananuji mibibine owecu wawename Yeesu Keriso me cabu ca.

¹⁰ Siige page ai padare cabu mine teeme pui owecu ne ituge päpäna, Keriso Yeesu mime ireclota ceera biname te lipu täduji. Miji Mene cabu ca mine umle gemi, egä Keriso ituge budre me kokre ne agli piyepu ngälu cäco ireclota ne aboclomta mime täapume.

¹¹ Acejiyame te cebine itu najuji Keriso me ätyepäneji biname me lenajame cuta Miji Mene ne acenename cuta piyepu abiberäjame,

¹² peei name pi cane cewe oocaninine ai mäpu cabu. Yepä cane ajiri wälu lica gäne, ingle cane umle gäne, cane laati cabu me ätrunga ne ituge acita; siige cane umle gäne, egä tabe lui Miji Mene näcäruji, teeme kokre pisi nyene pui mene ne ire atwime ngälu ngälugaabe me.

13 Cane lipu naabiberäjepene maane bääirmi agedname piyepu biname bine abiberäjame, maane pepu jewenepi. Kokre joomlepi ätrunga piyepu singi bine, lui mimi negi, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi.

14 Aceji Seemo lui te mime cabu enajenige, maane teeme kokre ca Miiji Mene ne joomlepi, meebine lui mene ituge ceera jajanename.

15 Maane umle gäte, egä iyeta ätrunga biname cina Asiya probins ngalebora cebine ituge abmala, cuta Pugelus Hermogenes.

16 Yageyame te Onesiporus ne teeme ingle cama owecu jaawenepi, ingle tabe cebine bucurage gääbu ngenecu miiji me itu naawenanepi. Ngänu gyene, cane krokeciye mete cabu nanajenige, tabe ajiri lica ge,

17 yepä tabe liba tatyaramtepi Rooma babo cewe me, tabe närngepi, ngälu näpänepi.

18 Yageyame te teebine owecu jaawenepi atrana bimu cabu! Maane iyeta umle gäte, tabe Epeso babo cewe je cebine lipu bucurage mule ca nätityärepi.

2

Mäpu cabu Lipu Lenajame Wälu cäco

1 Timoti, ätrunga cabu lui cäme bägrä gäte, maane kokre äbitepi Acejiyame me baborage miiji cabu ca, lui mime yene, mine liba Keriso Yeesu cabu ninajinuge.

2 Maane lui abiberäja ne ituge ätecija cäme bau ca biname bime irewale, ecäremepi toraca biname bine, lui cina miiji gemi poto bine abiberäjame.

3 Miijirage cubu biname te mäpu cabu lipu yäämyemutuge, maane cuta miiji mäpu cabu pepu näämyemutepi Keriso Yeesu miji pi.

4 Cubu biname te eei taatu ne jaawenuge, teeme cubu mope biname te lui täápume jaajuge. Tabe lica cewe kaakesea cabu labrubicuge, ingle tabe singi gyene teeme mope biname ne ngenecu miiji me wawenane.

5 Coo piyepu lui biname te luuwamuge daremu acatame, tabe äblicäco päpäna, liba bääclena me toracarage mule bine lica yääcwetnimuge.

6 Piiyepu lui calwacupi biname te baborage kaakesea birige wawena, tabe miiji niinäce kuu bine ärucna.

7 Maane miiji ngene jotwananepi ai poto cidi me, siige mime Yageyame te page naawenepi maane umle äbitame iyeta gwidape poto cidi me.

8 Yeesu Keriso, Acejiyame te lui ne erpinantuji budre cabu ca, lui tage Daawida me kaakesaare, cane lipu ituge abiberäja Miiji Mene cabu ca, tabe miiji puma mäame ngenecu cabu.

9 Ingle naace popi cane Miiji Mene jaajanemune, peei name pi cane cewe oocanenine, ätäyäneji gäne niiyaniya mule biname bime pana. Yepä Acejiyame me Mene ätäyäneji lica gyene,

10 peei name pi cane nämyemutenige iyeta cewe oocanena cabu je Acejiyame me äjäcräneji biname bime name pi naace täápume Keriso Yeesu teebine niya cabu ca äsecrerame siige iyeteta ireclota ceerame.

11 Ai lui toraca iicana gyene egä,
“Mine liba Keriso cama budre,
mine cuta teta cama ireclota lenaja.

12 Mine liba mäpu cabu ämyemutana,
mine cuta teta cama biname bine waadena.
Mine liba teebine aina,
tabe cuta mibibine aina.

13 Ngänu gyene, mine liba toraca ngenecu cama lica teeme täápume,

yepä tabe toracarage mime täápume,
ingle tabe pipuyame gyene.”

Keriso me Toraca Kaakesea Bägrä

¹⁴ Määme ätrunga ingle biname bine cääri jejemepi ai poto cidi me. Acejiyame me opo gaabe je jejemepi teepi abmalame äcela mule ne mene poto cidi me. Teepi pui mule cabu ca nuuja miiji ne lica jääpänusi, yepä sabe jaawenimusi, lui biname cina yäätecijemuge.

¹⁵ Kokre äbitepi maane Acejiyame me opo gaabe je toracarage kaakesea bägrä lenajame, lui te ajiri lica birige teeme kaakesea täápume, yepä conocäco yaabiberäjimuge toraca mene Keriso poto cidi me.

¹⁶ Gone emä lenaja, luma Acejiyame cäco budubuduma mene jaatranimusi, ingle biname bine cude padare jaawenimusi Acejiyame bau ca pui mene cina.

¹⁷ Pepu mene lui babo droobo pana gyene, tääpe ne lui te jaarwenuge. Pipu muleyame biname gegi lui Humenus piyepu Piletus.

¹⁸ Teepi toraca gaabe ne yaabmalepäsi, jiiicemenäsi, egä mine uja budre cabu ca ituge arpinera, siige nuuja biname bime ätrunga ne sabe jewenenäsi.

¹⁹ Yepä lui caage ingle bine Acejiyame te ituge äteera, akocneja lica. Pui cabu apu oogäräneji gyene egä, “Yageyame umle gyene, teeme binamewale laati bemi,” cuta apu oogäräneji gyene egä, “Laati te liba jiiicuge, egä tabe Yageyame me biname gyene, tabe miiji ätecita niiya mule wawena cabu ca.”

²⁰ Baborage mete cabu silba piyepu gol disi taatu lica gemi, yepä uli ca piyepu gawe ca wawenäneji disi cuta piti nemi. Poto lui modamoda mule tääpu memi, poto lui papa mule tääpu memi.

²¹ Lui biname te luucranuge walya abiberäja cabu ca, cane lui täápume bii jiiicine, tabe ibibi birige toraca mule täápume epu silba, gol disi liiyepu. Tabe ituge mara me äbita teeme Yageyame täápume. Tabe miiji birige teeme täápume, ireire yaanajuge iyeta miijimiji mule bine wawenetnäjame.

²² Jigyemepi mamye biname bime singisingi mule bine, ericnemepi conocäco lenajame, ätrungame, singi lenajame ätrunga biname täápume piyepu teta cama lenajame poode cama. Maane ai mule bine gigri jewenemepi biname cama, ätrunga cabu lui toraca gemi.

²³ Yepä emä gone, luma biname cina budubuduma piyepu ngene atwawena cäco mene jaatranimusi. Maane umle gäte, egä teepi mene abaja cabu me latyaruge.

²⁴ Yageyame me kaakesea biname te gone mene abaja, päta tabe miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime täápume. Tabe miiji miijirage piyepu cängena abiberäja biname lenaja,

²⁵ cängena lui te yaablawäjemuge teeme äciseräjayame bine. Acejiyame te pama teebibine pagege atatrongära teepi umle äbitame, ngena gyene toraca.

²⁶ Piba teepi täcnärininusi teeme mopemuli cabu me, luucratnininusi Satani bau ca, lui te teebibine itu jaabaletnecemepi teeme dici ca, siige itu jaawenemepi teeme singi ibi otnime.

3

Mene Ceräcerägäabu Padare poto cidi me

¹ Timoti, maane ngene gone ätrimela, egä ceräcerägäabu padare cabu mage mäpu cirege.

² Piba biname cina teeme täápume taatu singi cirege, piyepu rarekaake singisingi, mope modamoda, teemämu awepyeräja. Teepi niiya mene ca

nuuja biname bine sabe jaawenimusi, mage babe bime täápume ätecija cäco, eso mene umle cäco, ätrunga cäco,

³ asicnenta cäco, owecu cäco. Teepi niia mene jicemusi nuuja biname bime poto cidi me, cängena lenaja umle cäco, asabla cäco. Teepi jäägyemusi iyeta ngena gemi miiji.

⁴ Teepi angletnejayame birige, mage aglecayame, teepi teemämu babo läbitininusi. Teepi tääpe gwidape täápume magerage singi, lica Acejiyame täápume.

⁵ Teepi puu jicusi, egä teepi ätrunga biname gemi, yepä teeme ireclota cabu ca jääpänusi, egä pui toraca lica gyene. Maane pepu muleyame biname bime cabu ca cude padare äbitepi.

⁶ Teeme poto cina biname bime mete cabu me yääbäcnusi opo ire awename ngenecu onyaonya magebi bine, lui cina niia mule sigu cama, teeme singisingi cina lui bine ewadanemenisi.

⁷ Teepi pui magebi cina puu itecijanenemige abiberäja mene, yepä gwidape teepi äblicäco gemi umle äbita toraca mene piyepu mule poto cidi me.

⁸ Yanes Yambres naabi Moose ne lipu iciseräjüjasi, pui rooriye cina pepu iciseräjinisi toraca mene ne. Teepi mopemuli cäco gemi, ätrunga bine ituge abmaläcema.

⁹ Yepä teepi äblicäco lecaleca padare pepu mule acnetneja, ingle nata iyeta biname cina teeme buduma ne jääpänusi, epu pana Yanes Yambres naabime buduma te lipu pajecu me äbituji.

Paulo me Ceräcerägääbu Umlle Mene Timoti täápume

¹⁰ Timoti, maane cäme abiberäja ne piyepu ireclota mule ne ituge äcwetna. Cane liiyeme ericnenine, maane cuta piyeme. Maane cebine ingwe ituge äcwi ätrunga mule cabu, cängena lenaja cabu, owecu mule cabu, mäpu cabu ämyemutana cabu,

¹¹ cewe oocanena cabu. Cebine lipu ituge sabe wawena meebine cuta piyepu. Maane umle gäte, ngena mule cina läbitipesi cäme täápume Antiyoka je, Ikoniya je, Lustra je, biname cina lipu mage sabe nawenanepesi puma, yepä Acejiyame te cebine nasatanepi iyeta cabu ca.

¹² Yoo iyeta laati bemi singi Acejiyame me singi ibi lenajame Keriso Yeesu cama alenglecäjame, teebibine pepu sabe wawena birige.

¹³ Yepä conocono biname piyepu walya angletne-jayame, teepi niia cabu ca iyeta niiyarage me läbitininusi. Teepi poto biname bine yaangletnäjemusi piyepu teemämu langletnäjinusi.

¹⁴ Yepä maane te gone toraca mene ne yaabma-lute, meebine lui mene ituge abiberäja, piyepu maane lui mene ne jäätrungepete. Maane umle gäte määme abiberäja biname laati bage.

¹⁵ Maane ngene gone ätrimela, egä bägrä matikäli cabu ca maane umle äbitujite Oogäräneji mene. Teepi ibibi gemi meebine abiberäjame ireclota poto cidi me, lui ireclota ne biname cina jääpänusi, ätrunga ne liba yaacitusi Keriso Yeesu cabu me.

¹⁶ Iyeta Oogäräneji mene lui täápume Acejiyame te ituge ngene atwanena ceera, miiji gemi abiberäjame, niia mule awabudnitame, ablawejame, gaabe awabame conocäco ireclota cabu me.

¹⁷ Siige lui biname te Acejiyame me kaakesea jaawenuge, tabe mage umle cama piyepu cängena amacetnäjäneji birige miijimiji mule bine wawenetnäjame.

4

¹ Acejiyame piyepu Keriso Yeesu, lui te cirege budre biname piyepu ireclota biname bine atrana, cane teeme opo gaabe je ai umle mene naajenine! Ingle Keriso Yeesu te cire tacnenutepi biname bine waadename, cane peei name pi naajenine

² maane bäärmii agetname, mene jajanename, ngänu gyene miiiji padare coo lica. Maane biname bine ätrunga me jewenemepi, egä mäame mene lui toraca gyene; maane teebibine eblawäjemepi, kokre ecäremepi, cängena ebiberäjemepi.

³ Padare te tädenige, biname cina liba singi lica äteciyame toraca mene ne Keriso poto cidi me, yepä teepi teeme singi bine pa yäacwetnemepesi, pa jäärngemepesi abiberäja biname bine, teeme singi ibi lui cina yaabiberäjimusi.

⁴ Teepi toraca mene ne kaake ca pa yäacelyärepesi, pa latatrongäripesi gidä mene äteciyame.

⁵ Yepä maane te ireire lenajame iyeta padare cabu; näämyemutepi cewe oocanena cabu, mäame bäärmii kaakesea jewenepi, piyepu Acejiyame me kaakesea bägrä te ngena bine wawename, maane iyeta peei bine jewenemepi.

⁶ Padare te bii tatyaramtige cane uudi apirame, epu pana Acejiyame ne lipu gwidape ca yiwäräjusi. Siige padare age sena cane ai ireclota ne abmalame.

⁷ Cane miijirage cubu itu tiicumene, cäme uuwama ne itu timlitumene, ätrunga ne lica itu sebma-lumene.

⁸ Siige Acejiyame te cäme daremu ne itu secitumi, siige joomlenige. Pui lui niinäce manu daremu gyene, tabe lui yäacäranemuge iyeta biname bine, lui cina conocäco gemi Acejiyame me opo gaabe je Keriso me kaakesea name pi. Yageyame Yeesu Keriso lui te conocäco atrana biname gyene, tabe te cäme daremu cire näcärepi atrana bimu cabu piyepu cuta cire yäacäranemepi pui yepä daremu iyeta eei bine, lui cina baborage singi gemi tabe acnenutame.

Mene Timotirage bau me

⁹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi cebine päpäname.

¹⁰ Deemas singi läbitepi gawecewe mule täapume, siige nabmalepi cebine, lädepi Tesalonika me. Kreskes lädepi Galatiya me, piyepu Taitus lädepi Dalmatiya me.

¹¹ Yepä Luuka taatu sine cane cama. Toomlepi Mareko ne, secanepi aima, inge tabe miijirage gyene cebine ätityerame.

¹² Yepä Tukikus ne cane ituge ätyepa Epeso me.

¹³ Maane liba tädepi, cäme gäbu gwidape nacanepi, Trooasi je lui saabmalepene Karpus cama. Cäme peba cuta nawademepi, cuta maamoi tääpe cabu lui oogäräneji nawademepi.

¹⁴ Aleksanda, laati te gwidape bine jaawenimuge kopa ayana ca, cebine mage niyyarage nawenumi. Yageyame te pagege ceera teeme peei niyya daremu.

¹⁵ Maane cängena ire teeme täapume, inge tabe magerage mime mene niciseräjipi.

¹⁶ Cebine liba ciitacorage atrana puupu me nacanepesi, nuuja te lica nätiyärepi, yepä teepi iyeta nabmalepesi cebine. Cane irecu ätumutenine, egä Acejiyame te gone daremu jaawenimuge.

¹⁷ Yepä Acejiyame cane cama puga ge, kokre näcärepi cane Miiiji Mene iyeta jajanename iyeta Acejiyame umle cäco biname bine, lui puga ge mene iiwana puupu cabu; siige Acejiyame te nasatepi budre cabu ca.

¹⁸ Piiyepu Yageyame te pa nasatepi iyeta niiyaniya gwidape cabu ca, siige cängenarage cire nacanepi cabu me, tabe luma mope biname me enajenige. Teebine yaawepyeräjesi iyeteta, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

Paulo me Yewo Mene Timoti bau me

¹⁹ Prisila teeme rooriye Akwila naabine jaawablepi. Cuta jewablepi Onesiporus ne teeme inge cama.

²⁰ Eratus Korinito jage, yepä Tropimus ne cane saabmalepene Miletu je, inge tabe pita cama ge.

²¹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi aima, ingwe ca gäbu padare te page tädepi.

Èbulus naawablenige meebine, Pudenus, Linus, Klaudiya piiyepu iyeta potu ätrunga biname lui cina ama, teepi naawablenisi meebine.

²² Yageyame yaanajepi mäame seemo cama. Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA TAITUS BAU ME

Paulo Taitus ne Jewablenige

¹ Cane Paulo Acejiyame me kaakesea bāgrā gāne, piyepu Yeesu Keriso me ätyepāneji biname gāne. Cāme kaakesea lui teeme jājäcrāneji biname bine ätityerame Yeesu ne cāngena ätrungame, piyepu toraca mene poto cidi me teebibine cāngena umle wawename peei cabu teepi otnime,

² cuta piyepu teeme ngene atwanena bine Yeesu cabu acraname iyeteta ireclota täápume. Yoo, Acejiyame me mene iyeta lui toraca gyene; tabe lui agedna cabu ca mene jejuji peei ireclota mibibine ceerame.

³ Piba teeme singi padare cabu ca tabe peei ne jewabudnituji Miiji Mene ca. Yoo, Acejiyame mime niya cabu ca Äsecrerayame tabe te cebine ituge jaji egā Miiji Mene biname bine jajanename.

⁴ Taitus, cane yoogärenine määme bau me. Maane cāme toracarage bāgrā pana gāte, ingle mime ätrunga yepā gyene Acejiyame bau. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime niya cabu ca Äsecrerayame, teeme miiji te määme cabu lenajame piyepu teepi poode meebine ceerame.

Taitus me Kaakesea poto cidi me Krete Curā cabu

⁵ Yoo, cane peema meebine itu naabmalepene Krete Curā cabu mime kaakesea ne cāngena apirame. Maane mope biname bine jejäcremepi iyeta ätrunga ingle täápume lui cewe maramara cabu ta teepi te ätrunga biname bine opo wawename. Pui mene cane meebine itu naajepene, pepu pana jewenēpi.

⁶ Epu biname bine jejäcremepi ätrunga ingle mope biname me lenajame lui cina conocāco mule taatu jaawenemusi; biname lui te yepā taatu coga cama cāngena yaanajuge, piyepu lui me bāgrā ätrunga cama gemi, piyepu mage babe bime mene cāngena jāätēcijemusi.

⁷ Yoo, ai ingle naace gyene pepu opo wawena biname te Acejiyame täápume teeme kaakesea jaawenuge, tabe miiji conocāco lenaja, nuuja biname cina piba äblicāco teebine aitneja. Tabe miiji nuuja biname bime mene ätecija, lica teeme singi taatu wawena. Tabe miiji lica watata claabe me äbita, coo sice buduma lenaja, coo biname bine papa agleca. Tabe miiji lica conocono singi cama lenaja rarekaake täápume.

⁸ Yepā, tabe miiji catecewe biname bine cāngena ire jaatwemuge, piyepu iyeta nuuja miiji mule täápume singi. Tabe miiji cāngena ngene atwanena cama piyepu conocāco mule cama yaanajuge. Tabe miiji teeme ngenecu Acejiyame bau yaacituge teeme singi taatu ngenecu kokre cama wawename.

⁹ Tabe miiji toraca mene ne cāngenarage jāättrunguge, pui mene ne lipu ituge abiberāja. Peei ätrunga cabu ca tabe ibibi pa läbitepi poto bine kokre ceerame toraca abiberāja ca, cuta piyepu eei biname bime mule bine awabudnitame egā conocono, lui cina toraca mene ne jiciserājini.

¹⁰ Bucurage äciserāja biname piti nemi puma, maane lui bine miiji cāngena ablaweja. Teepi mene papapapa jicemusi, nuuja biname bine angletnejame. Bucurage pui angletneja biname lui Israela biname bime sasa cotre mule cabu itu yaacrajepi, piyepu teeme täápume Acejiyame me tääpe cabu cewecu lui baborage gwidape gyene.

11 Maane teebibine bojä jebenemepi, ingle teepi biname yepäyepä teeme bägräwale cama ngenecu mäpu me jaawenemusi teeme abiberäja ca. Teepi ai ne naace name pi jaawenusi, ingle teepi singisingi gemi rarekaake päpäname.

12 Yoo, yepä Krete curä babo biname te toraca mene itu jicemuji teeme binamewalé poto cidi me egä, “Krete biname lui babo walya biname gemi. Teepi niija girigale biname gemi. Ngänu gyene teepi kaakesea tääpume durau gemi, yepä teepi baborage singi deedei tääpume.”

13 Yoo, peei mene toraca gyene, peei name pi Krete biname bine kokre cama eblawäjemepi teeme ätrunga cängena me wawename.

14 Teepi miiji Israela biname bime itemene bine abmala toraca mene taatu oomlaname, cuta piyepu pui biname bime cotre mene abmala, lui cina toraca gaabe ne ituge ägyi.

15 Yoo, biname lui te epucäco ngenecu cama birige, tabe miiji ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, yepä lui biname me ngenecu niija piyepu ätrunga cäco birige, tabe niija ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, ingle naace popi teeme niija ngene atwanena piyepu asicnenta cabu ca, tabe äblicäco miiji ne päpäna.

16 Pepu biname cina jicusi egä, “Cine umle gemi Acejiyame,” yepä teeme niija ireclota cabu ca biname cina opo yaawatnusi egä teepi toraca umle lica gemi. Teepi niiyarage piyepu ätecija cäco biname gemi, äblicäco nuuja miiji mule ne wawena.

2

Toraca Abiberäja Agesa

1 Yoo, maane teebibine umle jebenemepi lui mule miiji gyene ätrunga biname bime tääpume.

2 Modamoda rooriye bine maane ebiberäjemepi teepi sice buduma gone äbitame, yepä cängena ngene atwanena piyepu ngenecu kokre cama lenajame. Teebibine jejemepi egä toraca ätrunga cama cängena lenajame, biname bine owecu wawename, piyepu lica ätrunga gaabe ne abmala mäpu te liba teeme bau me täduge.

3 Pepu pana maane molyege bine jejemepi teepi Acejiyame me jäjäcräneji biname pana lenajame, lica niija mene iicemame nuuja biname poto cidi me, piyepu lica sice tääpume singi lenajame, yepä miijirage abiberäja biname tääpume lenajame. Teepi miiji mamye magebi bine abiberäjame

4 teeme rooriye piyepu bägrä bine teeme ngenecu cabu acraname,

5 piyepu cängena ngene atwanena cama lenajame. Teepi miiji teeme mene piyepu teeme mule ire atwemame ngenecu epucäco lenajame, teeme mete kaakesea cängenarage wawename, piyepu teeme bägrä bine cuta teeme nuuja binamewale bine cängena owecu cama ätityerame. Teepi miiji teeme rooriye bime singi ne jaawenusi. Piba nuuja biname te äblicäco niija mene iicema Acejiyame me mene poto cidi me.

6 Cuta pepu pana maane mamye rooriye bine jejemepi cängena ngene atwanena cama lenajame.

7 Yoo, teeme tääpume miiji gaabe ne maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi. Maane singi äbitepi toraca ngene atwanena tääpume, piyepu mäame abiberäja kaakesea ne cängenarage jewenepi.

8 Maane toraca umle cama mene jicemepi, siige nuuja biname te piba mäame mene äblicäco äsäda, piyepu lui te singi mäame kaakesea äseblecäjame,

tabe opo yaanajuge ingle teeme nuuja aitna mene lica gyene mime poto cidi me.

⁹ Biname lui cina aletnäneji gemi daremu cäco kaakesea wawename, maane pui biname bine jejemepi ai gawecewe yageyame bime mene ätecijame, teebibine ngenecu miiji me wawename. Teepi miiji lica teeme mene äciseräja,

¹⁰ piyepu miiji lica teeme poto gwidape ero ca waadena, päta teepi miiji teemämu awabudnita egä teepi miijirage gemi, piyepu toraca ngenecu cama kaakesea jaawenusi. Piba teepi Acejiyame mime niya cabu ca Äsecrerayame me mule babo me jaawenusi iyeta teeme ireclota cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme miiji mule ne itu jewabudnituji Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca, iyeta biname bine äsecreraime niya mule cabu ca kirece ireclota ne päpäname.

¹² Peei miiji mule te mibibine nibiberäjininuge Acejiyame cäco lenaja ne piyepu niya singi bine ägyemame, piyepu nibiberäjininuge ai gawecewe me ireclota cabu toraca ngenec atwanena cama conocäco lenajame Acejiyame täapume.

¹³ Mine cuta pepu jewagrijenisi pui miijirage bimu ne, Yeesu Keriso mime caburage Acejiyame piyepu niya cabu ca Äsecrerayame te liba cire tacnenutepi jamyacu apaclyera cama.

¹⁴ Tabe teemämu mime täapume äyemaluji naace täapume mibibine iyeta conocono mule cabu ca äsecreraime, piyepu ngenecu epucäco me wawename mine teeme täapume lenajame, piyepu singi äbitame miiji mule bine wawename.

¹⁵ Yoo, maane biname bine cängena ebiberäjemepi peei mule poto cidi me, piyepu jejemepi pepu wawename. Wälu gone biname bine ablawejame piyepu nuuja bine ngenecu kokre ceerame, ingle Acejiyame te meebine ai kaakesea itu nääcärepä, peei name pi biname cina miiji umle äbitame egä mäame kaakesea poto cidi me mene lui conocäco gyene.

3

Keriso me Biname cina Miiji Apu Mule Acata

¹ Yoo, maane biname bine puma cääri umle jebenemepi teepi mope biname piyepu teeme ätityera biname bime mene ätecijame piyepu wawename. Mope biname ngena miijimiji kaakesea täapume singi, biname cina miiji peei ne ngenecu poode cama wawename.

² Teebibine jejemepi egä äingeja mene gone, nuuja biname ne uudunyera gone, yepä miiji owelaamelame lenajame, piyepu nuuja biname ne niinäce gaabe me acitame.

³ Yoo, ujarage mine cuta piyepu buduma, ätecija cäco, toraca gaabe umle cäco ge. Bucurage niya singi cina mibibine itu niwadininusi. Mine ngenecu niya cama cuta ninajininuge mime nuuja biname poto cidi me, piyepu teebine ire patre yaaglusi. Nuuja biname cina mibibine nimugetninusi piyepu mine teebibine cuta jäämugetne-musi.

⁴ Yepä, Acejiyame mime niya cabu ca Äsecrerayame me padare te liba tatyaramtuji mine teeme owecu piyepu ätityera cama lenajame,

⁵ tabe piba mibibine nisechränuuji pui niya ireclota cabu ca. Yoo, lica ge mime miiji waweneca name pi tabe mibibine nitityärinuji, yepä tabe owecu ge mime täapume. Tabe mime niya mule nicisäjinuji, mine piba kirece

ireclota cabu me ebäcnujisi. Peei lui Aceji Seemo me kaakesea mime yepäyepä cabu.

⁶ Acejiyame te teebine mime bau me ituge ätyepa Yeesu Keriso mime Äsecerayame me miiji kaakesea name pi,

⁷ naace tääpume egä mine teeme owecu mule ca conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, piyepu iyeteta ireclota ne päpäname, lui ireclota tääpume mine mime ngene atwanena teeme cabu ituge acrana.

⁸ Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene.

Yoo, Taitus, cane singi maane mene cängena jajanename iyeta peei gwidape potu cidi me. Piba lui cina Acejiyame ne jäätrungusi teepi teeme ireclota teebine yääcärusi miiji mule teeme tääpume waweneme. Piba teeme ai gawecewe ireclota lica papa me äbita, yepä peei cabu ca miiji te tädenige iyeta biname bime cabu me.

⁹ Papa äciseräja cabu gone abacita, piyepu bucurage mene gone ätecija Israela biname bime kaakesaare potu cidi me. Drowä mene piyepu äciseräja Israela biname bime cotre potu cidi me jigymepi, inge naace gyene nuuja miiji te lica tädenige pepu mule cabu ca.

¹⁰ Biname lui te weeme inge biname bine yääplegicmuge, maane teebine umle mene jejepi teeme peei mule ne abmalame. Yoo, tabe liba määme mene lica pa näätacijepi, teebine cääri jejepi, siige tabe liba cerämu ätecija cäco yaanajuge, piba ingwe ca ten cama gone abasuta.

¹¹ Weene umle gemi egä pepu biname me mule baborage conocono gyene. Teeme niija mule te teebine jaawabudnituge egä conocono biname gyene tabe.

Ai Peba me Apira Mene

¹² Yoo, cane liba mime biname Artema, coo pama Tukikus ne, määme bau me pa jäätyepene, maane piba wata tädepi cäme bau me Nikopoli cewe me. Cane ngene bii jotwananine ai kämäge me buuwe padare puma lenajame.

¹³ Jenas, pui cotre abiberäja biname, cuta piyepu Apolo weene teebibine cängena äätityärepi teeme kaakesea gaabe cabu otnime, piyepu teeme singi gwidape cängena ääcärepeye.

¹⁴ Yoo, mime ätrunga binamewale miiji amacetnäjäneji lenaja iyeta miiji mule wawenecame, biname lui cina singi cama icrajinige teebibine cängena ätityerame, inge miiji lica gyene teepi kaakesea cäco lenaja.

¹⁵ Yoo, cane cama lui biname teepi iyeta meebine sebore naawenisi. Cuta piyepu cime ätrunga binamewale puma, maane cime tääpume sebore jenenemepi.

Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige cäme mene.

PAULO ME LETA PILIMON BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane Paulo, lui te nanajinige krokeciye mete cabu Keriso Yeesu me name pi, piyepu mime yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago ai mene ne cime biname Pilimon bau me, cine cama yepä kaakesea ne lui te jewenenige.

² Yoo Pilimon, ai mene cuta ätrunga ingle biname bime bau me, lui cina labasecretnuge määme mete cabu piyepu cime yepä ätrunga magebi Apiya bau me cuta piyepu Arkipus bau me, lui te cine cama yepä cubu jiicenige Keriso täápume.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi meebine poode ceerame.

Pilimon me Singi piyepu Ätrunga

⁴ Pilimon, cane liba irecu ätumutanune, cane meebine ngii naajananune piyepu căme Acejiyame ne eso yääcāranune määme täápume,

⁵ ingle cane itu nätecijumi, maane lipu baborage singi gäte Acejiyame me binamewale bime täápume piyepu maane lipu Yageyame Yeesu ne jitrungenite.

⁶ Cane irecu ätumutenine, egä weene lipu alenglecājininiye cine cama yepä ätrunga cabu, peei te pa niwenipi mine cāngenarage umle äbitame iyeta miiji mule poto cidi me, lui cina saacluge Acejiyame bau ca, mine liba Keriso cabu ninajininige.

⁷ Căme ätrunga biname, maane lipu singi gäte ätru-nga biname bime täápume, peei te cebine babo gege me piyepu ngenecu kokre me nawenenige. Maane te iyeta Acejiyame me binamewale bine ngenecu miiji me itu jaawenemepete.

Paulo Pilimon ne Jejenige Tabе Onesimus ne Cāngena Acatame

⁸ Maane lipu singi gäte ätrunga biname bime täápume, peei name pi cane lui te weene cama yepä ätrunga biname gāne, cane miiji gāne meebine giri acita maane ngena wawename, yepä cane giri lica nacitenine.

⁹ Căme puu conocāco pisi nyene meebine giri acitame maane ngena wawename, ingle cane Keriso me mename biname gāne piyepu page cane age sāne krokeciye mete cabu teeme name pi, yepä cane giri lica nacitenine pätä cāngena naajenine, ingle cane määme täápume singi gāne.

¹⁰ Yoo, cane meebine naajenine Onesimus poto cidi me, lui te ätrunga cabu căme bāgrā gyene. Cane ama krokeciye mete cabu teeme täápume epu pana läbitepene babe liiyepu.

¹¹ Niinäce padare cabu tabe nuuja miiji lica ge määme täápume, yepä page tabe miiji gyene määme täápume piyepu căme täápume.

¹² Cane teebine määme bau me jityepenine piyepu tabe căme ngenecu nacanenige.

¹³ Căme singi pisi nyene tabe ama lenajame määme puupu ne acatame cebine ätityerame, cane liba taatu nanajenige krokeciye mete cabu Miiji Mene name pi.

¹⁴ Yepä cane singi lica gāne meebine giri acitame cebine ätityerame, pätä căme singi pisi nyene maane määme singi ca ätityerame. Yoo, cane määme singi căco je nuuja gwidape ne lica jewenenine Onesimus täápume.

¹⁵ Pama Onesimus naace name pi matikäli padare taatu cabu mara me läbitepi mäame bau ca, egä tabe piba maane cama iyeteta lenajame.

¹⁶ Siige page tabe papa aletnäneji biname lica gyene, yepä tabe baborage gyene aletnäneji biname cabu ca: tabe page mäame ngenecurage biname gyene ätrunga cabu. Tabe puu babo miijirage gyene căme täápume, yepä tabe mäame täápume cerămu miijirage gyene, ingle tabe mäame aletnäneji biname gyene cuta tabe maane cama yepä Yageyame ne jitrungenige.

¹⁷ Peei name pi maane liba cebine nacatenite, egä cane maane cama yepä kaakesea jewenenine Yageyame täápume, maane Onesimus ne epu jweablepi, maane lipu cebine nawablute.

¹⁸ Tabe liba ngena niiya itu naawenepi coo mäame bau ca nuuja gwidape itu yaacatepi, maane cebine piba najepi, cane pa naawecnistepene.

¹⁹ Cane ama cămerage ime ca yoogärenine egä: Cane Paulo te meebine pa naawecnistepene, Onesimus liba ngena ne itu yaacatepi mäame bau ca. (Yoo, nata cane nuuja singi lica gäne meebine jajime, egä maane căme bau ca yaacatepete Keriso cabu kirece ireclota ne.)

²⁰ Peei name pi căme yepä ätrunga biname, maane owecu nawenepi apu cabu cebine ätityerame ätrunga biname bime mule liiyepu. Maane lipu cane cama yepä ätrunga biname gäte, maane cebine gege me nawenepi.

²¹ Cane liba ai ne yoogärenine, cane umle gäne, egä cane ngena täápume naajenine, maane jewenenite. Cuta cane umle gäne, egä maane itucärenite cane lui wawena täápume naajenine.

²² Cane cuta nuuja gwidape täápume meebine näätinärenine: maane puupu emacetnäjepi căme täápume, ingle cane căme ngene atwana ne Acejiyame bau me becitrine, egä tabe weeme irecu ätumuta daremu jiwecnistenininige, siige cebine weeme bau me pa nawe-cnistepi.

²³ Epapras lui te cane cama krokeciye mete cabu enajenige Keriso Yeesu name pi, tabe weebibine jiwablininige.

²⁴ Cuta Mareko, Aristakus, Deemas piiyepu Luuka, lui cine cama gigri kaakesea ne jewenenisi, teepi weebibine jiwablininisi.

²⁵ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te mäame seemo cabu lenajame. Cane ngii Paulo. Căme mene ngălu peese nyene.

LETA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME LUI CINA HEBERU MENE JIICEMUSI

Acejiyame me Mene Aboclomteji Gyene Teeme Bägrä me Ireclota cabu ca

¹ Sasa cabu ca Acejiyame te bucurage padare piiyepu bucurage maramara gaabe ca mime kaakesaare bine mene jaajanänemuge teeme mename biname bime cabu ca.

² Yepä, ai ceräcerägääbu padare cabu tabe mibibine mene nijananinige teeme Bägrä cabu ca. Teeme Bägrä peese nyene lui me kaakesea ca tabe ai gawecewe piiyepu iyeta cabucewe apaclyera gwidape bine itu tewenemuji. Piiyepu teeme Bägrä peese nyene lui ne Acejiyame itu jejuji yageyame äbitame iyeta gwidape täápume ceräcerägääbu padare cabu.

³ Tabe saapaclyäruge Acejiyame me jamyacu apaclyera cama; cuta tabe Acejiyame cama yepä pana opo gyene. Tabe teeme kokrerage mene cama iyeta gawecewe piiyepu cabucewe gwidape bine teeme maramara gaabe cabu ire jetwenenemige. Tabe biname bine kälyä jewenemuji teeme ni-yaniya mule cabu ca, piba cabucewe je adnatuji Iyeta Kokre cama Acejiyame me camu poto je.

Aceji Bägrä Lui Baborage Gyene Mename Seemo cabu ca

⁴ Aceji Bägrä pui name pi baborage äbituji iyeta mename seemo cabu ca, epu pana pui ngii Acejiyame lui teebine ecäruji lipu baborage gyene mename seemo bime ngii cabu ca.

⁵ Yoo, Acejiyame licarage nuuja mename seemo ne jejuji, yepä Bägrä ne taatu jejuji egä,

“Maane căme Bägrä gäte;

cane page määme Babe me häbitine.”

Cuta piiyepu tabe lica nuuja mename seemo poto cidi me jejuji, yepä Bägrä poto cidi me egä,

“Cane teeme Babe me pagege äbita;

piiyepu tabe căme Bägrä me pagege lenaja.”

⁶ Yoo, padare liba mameta ge Acejiyame teeme uuge Bägrä ne ätyepame ai gawecewe cabu me, tabe piba jejuji egä,

“Iyeta Acejiyame me mename seemo cina miiji Bägrä ne awepyeräja.”

⁷ Siige, agesa Acejiyame me mene teeme mename seemo poto cidi me, “Cane căme mename seemo bine buuwemope pana me jaawenemune;

Yoo, teepi lui căme kaakeseyame gemi,

cane teebibine muye wädräji pana me jaawenemune.”

⁸ Yepä, teeme Bägrä poto cidi me tabe jiicenige egä,

“Maane lui Acejiyame gäte, lui puupu ne jepänenite biname bine peema cita ca waadename,

peei puupu lui määme yene iyeteta ngälu căco.

Maane biname bine conocăco yaawadanemute.

⁹ Maane toracarage singi conocăco mule täápume, yepä niiya mule bine jäägyemute.

Peei name pi cane, määme Acejiyame, meebine itu naajujine,

piiyepu ngenecu gege nääcärujine,

cane liba caburage naawenujine iyeta weeme nuuja bime cabu ca.”

Siige.

- ¹⁰ Acejiyame te Bägrä poto cidi me cuta nuuja taje jejuji egä,
 “Maane lui Yageyame gäte, maane ai gawecewe ne itu jewenujite niinäce padare cabu.
 Maane cuta cabucewe ne jewenujite määmerage ime ca.
- ¹¹ Teepi iyeta cirege apesera, yepä maane taatu cire naanajepi.
 Teepi iyeta sasa cire läbitipesi cäbletääpe pana.
- ¹² Maane teebibine cire iyeb lengemepi tuwängle tääpume,
 epu pana biname te cäbletääpe ne lipu yiremutuge, yääclubicuge.
 Yepä, maane iyeteta gäte; lica cirege sasa me äbita.”
- ¹³ Yoo, Acejiyame apu mene licarage jaajuge teeme nuuja mename seemo ne egä,
 “Adnati cäme camu poto cidi ca,
 ngälu cane määme cubuyame bine
 määme ernge gawe me cire yaacranemepene.”
- ¹⁴ Yoo, mename seemo teepi ngena pana gemi? Teepi iyeta seemo gemi lui cina Acejiyame tääpume kaakesea jevenenemisi. Tabe teebibine jäatyepemuge pui biname bine ätityeräjame lui cina niiya cabu ca cirege äsecrera iyeteta ireclota teeme cabu ca cirege päpäname.

2

Mine Miiji Acejiyame me Mene ne Yaacatusi

- ¹ Yoo, mine miiji mime ngene atwanena cängena acrana peei toraca mene cabu mine lui ituge ätecija, naace tääpume mine piba lica mime gaabe ne pagege abmala.
- ² Yoo, sasa mene cotre poto cidi me, mename seemo cina lui bine ituge waadena piiyepu Moose lui soogäremuji, biname lui cina peei cotre mene lica itecijemuji wawename, teepi teeme mäpu daremu jepänemujisi.
- ³ Cuta page Acejiyame me nuuja mene pisi nyene tabe lipu owecu gyene biname bine tääpume, teebibine äsecrera gaabe ituge wawena peei mäpu daremu cabu ca. Mine miiji peei mene ne ätrunga. Yepä, mine liba apu ningenininige egä peei mene lui papa gyene, piiyepu lica yaacatusi, mine piba lipulipu äsecrera mime mäpurage daremu cabu ca, ingle mime nuuja äsecrera gaabe lica ge. Yoo, peei Miiji Mene Acejiyame me owecu poto cidi me, mime Yageyame Yeesu te biname bine niinäce jemuji. Puga lui cina itecijemuji, teepi mibibine umle niwenininujisi egä peei mene lui toraca ge.
- ⁴ Cuta Acejiyame peei mene toraca me jewabemuji liba kokre ecäremuji pui ire arbi biname bine teepi maramara kokre, ciitaca, piiyepu owowä mule bine wawenecäjame, cuta piiyepu Aceji Seemo me maramara kokre liba biname yepäyepä bine ecäranemuji, tabe laati bime tääpume singi ceerame.

Yeesu Taatu Miiji Gyene Mibibine Äsecrera Gaabe Ceerame

- ⁵ Ai mene lui ciige gawecewe poto cidi me. Acejiyame teeme mename seemo bine lica icranemige ciige gawecewe ne acaname.
- ⁶ Yepä, mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu gawecewe ne acana biname poto cidi me egä,
 “Acejiyame, maane caburage gäte. Maane ngenome biname bime tääpume ngene jwaatwananenu?te?
 Ngenome papa biname bine yäängräremute?”
- ⁷ Maane teebine jewenujite matikolä gawe me mename seemo bime cabu ca.
 Maane piba jamyacu apaclyera cabu teebine itu ecitujite miiji ngii päpäname.

⁸ Maane teebine mope biname me jewenujite iyeta gwidape tääpume.”
Yoo, ai name pi peei mene te jüicenige egä Acejiyame biname ne mope biname me jewenuji iyeta ai gawecewe gwidape waadename, piba biname, gwidape, piyepu iyeta lui teeme ime cabu temi. Yepä, camu gyene page pui padare, biname te liba iyeta gwidape cirege waadena.

⁹ Yepä, peese nyene Yeesu lui te biname me äbituji. Tabe matikolä gawe me äbituji mename seemo cabu ca, pui matikolä padare liba ai gawecewe cabu enajuji, yepä page tabe jamyacu apaclyera cabu enajenige piyepu teeme ngii caburage gyene, ai ingle naace popi tabe cewe itu oocananuji piyepu budre itu jepänuji. Yoo, peei cabu ca mine umle gemi lipu baborage gyene Acejiyame me owecu biname bime tääpume, ingle Yeesu me budre lui iyeta biname bime niia mule äyblengame.

¹⁰ Iyeta gwidape lui Acejiyame tääpu memi, piyepu teeme bau ca wawenäneji gemi. Peei name pi miiji gyene egä tabe cuta Yeesu ne mäpu cabu ecituji, ingle Yeesu liba conocäco asatuji peei mäpu cabu ca, tabe piba ibibi ge nuuja biname bine ätityerame teeme mäpu cabu ca äsecrera tääpume. Tabe bucurage Acejiyame me bägräwale saawadanemuge teeme jamyacu apaclyera cabu lenajame.

¹¹ Yoo, Yeesu lui te biname bine conocäco jaawenemuge, piyepu teepi lui cina conocäco pepu läbitininusi, teepi iyeta yepä ingle cabu temi. Peei name pi Yeesu ajiri lica gyene mibibine ainame egä, “cäme binamewale gemi.”

¹² Tabe Oogäräneji Mene cabu Acejiyame ne jejige egä,

“Cane mäame ngii potu cidi me cäme binamewale bine pa jaajanemepene. Biname bime abasecretna cabu uupera bine pa yaatangemepene mee-bine awepyeräjame.”

¹³ Tabe cuta jüicenige egä,

“Cane Acejiyame ne pa jäätrungene.”

Tabu cuta nuuja mene jüicige egä,

“Cane age säne igane bägrä cama Acejiyame te lui cebine itu näcärepi.”

¹⁴ Yoo, ingle naace popi peei bägrä lui binamerage tääpe cama ge, peei name pi Yeesu teeme pana tääpe ecatuji biname me äbituji, naace tääpume egä biname pana tääpe cama tabe miiji ge budre päpäname. Peei budre ca tabe Satani ne epremaluji, Satani lui ingle gyene budre tääpume,

¹⁵ piyepu biname bine isemuji lui cina wälu cama yaacrajanemuge budre potu cidi me.

¹⁶ Yoo, pajecu gyene egä teepi mename seemo lica gemi, tabe lui bine yäätityäremuge, yepä Oogäräneji Mene apu jüicenige egä, “Tabu Abrahamo me kaakesaare bine yäätityäremuge.”

¹⁷ Yeesu peese nyene ätityerayame teeme iganewale tääpume, peei name pi tabe miiji ge teeme binamewale pana äbitame iyeta gwidape cabu, naace tääpume tabe teebibine owecu cama waawename, ingle tabe cuta teeme mäpu ireclota cabu itu enajuji. Tabe epu pana gyene iiwäreja babo biname Israela biname bime irecu ätumuta mule ngalebora, lui teeme kaakesea cängenarage jaawenanuge Acejiyame tääpume biname bine kälyä wawenecame teeme niia mule cabu ca.

¹⁸ Yoo, Yeesu umle ge biname mäpu ireclota cabu lenaja. Tabe miiji gyene biname bine ätityerame, Satani liba teebibine giri jaacitemuge niia mule wawename, ingle Satani cuta teebine itu giri jecituji, yepä tabe kokre ge.

3

Yeesu Baborage Gyene Moose cabu ca

¹ Yoo, căme ätrunga binamewale lui Acejiyame miji jājācrāneji gemi, weeme ngene atwanena ecitepeye Yeesu bau me! Acejiyame teebine jityepuji iiwāreja mope biname pana äbitame mime ätru-nga mule cabu.

² Tabe teeme kaakesea cāngenarage jewenuji Acejiyame täápume, lui te teebine itu jejuji peei kaakesea wawenane. Moose cuta piyepu teeme kaakesea cāngena jewenuji, tabe liba iyeta Acejiyame me biname bine ewademuji.

³ Yoo, mete raranga biname me ngii ne lipu baborage yaawepyerājujisi mete cabu ca, pepu pana Yeesu me ngii baborage gyene Moose me ngii cabu ca.

⁴ Iyeta mete lui biname cabu ca wawenāneji ge, yepā Acejiyame te iyeta gwidape bine jewenemuji.

⁵ Yoo, Moose teeme kaakesea cāngenarage jewenemuji Acejiyame me binamewale täápume, lui cina epu pana Acejiyame me mete gemi, piyepu Moose lui epu pana kaakesea bāgrā gyene pui mete täápume. Cuta lui gwidape poto cidi me tabe jüicemuji, Acejiyame ingwe padare cabu babo mene peei poto cidi me jüicemuji.

⁶ Yepā, Acejiyame me miijirage Bāgrā, mime Keriso, tabe epu pana gyene mete yageyame liyepu, mime täápume lui gemi Acejiyame me mete. Yeesu mime yepāyepā cabu enajenige, mine liba ngenecu kokre cama mime ätrunga cabu cāngena ninajininige piyepu ngenecu miiji cama jewagrijenisi teeme padare täápume.

Weene Gone Gloose Läbitininuye Acejiyame me Mene täápume

⁷ Aceji Seemo te Oogärāneji Mene cabu jüicenige egā,
 “Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

⁸⁻⁹ ätecija cāco gone läbitininuye,

epu pana weeme kaakesaare lipu singi cāco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.

Puga ge pui daapo taatu cewe cabu je weeme kaakesaare cina căme ngenecu miiji teeme täápume napicetnārujisi.

Ngānu ge teepi căme miijirage kaakesea teeme täápume tepānājumesi footi kāmāge ngalebora,

yepā cuta pui padare cabu napicetnārujisi.

¹⁰ Peei name pi cane claabe me äbitujine, jüicujine egā,
 ‘Iyeta padare teepi ätecija cāco gemi;
 teepi singi lica căme mene acatame!’

¹¹ Pui padare cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine căme kokre ngii ca jejemujine egā,

‘Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebācniniye cane cama lenajame!’ ”

¹² Yoo, căme binamewale, weene cāngena ire egā weeme yepā me ngene atwanena te lica niyarage me läbituge, siige tabe piba ätrunga cāco me läbituge, puma cita ca lapesaruge mime Ireclota Acejiyame bau ca.

¹³ Miiji lica weeme nuuja me niija mule te teebine yaangletnājuge, tabe piba ätecija cāco läbituge, peei name pi weene miiji weemeweme ätityerājipeye iyeta bimu gaabegabe, ingle pui mene egā “page” Oogärāneji Mene cabu lui cuta mime täāpu myene ai padare cabu.

14 Mine liba kokre cama jäätrungusi ngälu gaabe oomlaname, epu ätrunga cama mime lui niinäce padare cabu puga ge Acejiyame täapume, mine piba Acejiyame me miiji ne Keriso cama jääpänusi.

15 Weene ai Oogäräneji Mene gone ngene jitrimalinuge egä,
“Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

ätecija cäco gone läbitininuye,

epu pana weeme kaakesaare lipu singi cäco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.”

16 Nää, laatibi Acejiyame me tagepogogo yäätcejemuge, piba teeme täapume singi cäco äbitininujisi? Teepi peete nemi iyeta pui biname Moose lui bine ewadimuji Aikupito gawe cabu ca.

17 Acejiyame nää laati bime täapume ngenecu niija me täbitenäjumi footi kämäge ngalebora? Teepi peete nemi pui biname lui cina niija mule cabu icrajuji. Siige, teepi pui daapo taatu cewe cabu puga budre äbitininujisi.

18 Cuta laati bime poto cidi me Acejiyame te kokre cama jiicuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame?” Tab eei bime poto cidi me jiicuji lui cina ätecija cäco ge.

19 Yoo, pajecu gyene egä teepi äblicäco ge peei miiji gawe cabu äbäcna, ingle teepi ätrunga cäco gemi.

4

1 Yoo, Acejiyame umle mene itu ecituji mine lipu ten cama miiji lenaja cirege. Pisi nyene pui mene. Mine miiji peei mene poto cidi me cängena ngene jwaatwananinago, piba Acejiyame te lica mime yepä ne cire jaajepi egä, “Maane lica cäme miiji lenaja cewe me abacitame.”

2 Mine ituge ätecija peei Miiji Mene, sasa Israela biname liiyepu teeme padare cabu, yepä teeme täapume nuuja miiji lica ge, ingle lui cina itecijemuji, teepi lica ätrunga cama ecatuji.

3 Yepä, mine ätrunga cama peei mene ne ituge acata Acejiyame bau me äbäcname miijirage lenaja täapume, ingle mine umle teeme mene pui ätrunga cäco biname bime poto cidi me egä,

“Cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine jejemujine egä,

“Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame!” ” Yoo, tabe pepu jiicuji, ngänu ge pui lenaja gawe puu puga wawenäneji ge ai gawecewe agedna padare cabu ca.

4 Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä, “Acejiyame seven me lui bim u cabu ngene ocuji, ingle siige teeme iyeta pui kaakesea.”

5 Yepä, ngänu ge iyeta gwidape amacetrnäjäneji icrajemuji, pui Israela biname cina licarage äbäcnujisi pui gawe cabu lenajame, ingle Acejiyame peei mene itu jiicuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame.”

6 Acejiyame me Miiji Mene cuta page pisi nyene biname cina ätrungame, äbäcname Acejiyame me miijirage lenaja cewe cabucewe me. Yoo, pui biname lui cina Miiji Mene ne niinäce gaabe je ituge ätecija, teepi puma lica ebäcnujisi teeme ätecija cäco mule name pi.

7 Yoo, Acejiyame peei name pi nuuja padare ecituji biname cina äbäcname, piyepu agesa peei padare. Pui biname lui cina äblicäco äbäcna, teeme ingwä ca Acejiyame biname bine umle jwenemuji Mopeyame Daawida me tagepogogo ca kirece padare poto cidi me. Cane uja bii jüicine teeme mene egä,

“Page, weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

ätēcija cāco gone läbitininuyel”

⁸ Yoo, pui miiji lenaja cewe Acejiyame cama lica gyene Israela gawe cabu, ingle ujarage Yosuwā bine bine ewademuji pui gawe cabu me, yepā Yosuwā me padare ingwe ca Acejiyame me mene cuta pisi nyene pui äbācna padare poto cidi me pui miiji lenaja cewe täापume.

⁹⁻¹⁰ Yoo, miiji lenaja cewe Acejiyame cama cuta page pisi nyene teeme binamewale täापume. Mine pui ne cirege päpäna, cuta puma ngene cirege oocana ai gawecewe me kaakesea poto cidi me, epu pana Acejiyame te lipu ngene itu oocuji pui seben me lui bimu cabu, tabe liba iyeta teeme pui kaakesea epiremujī.

¹¹ Yoo siige, mine miiji kokre ngenecu cama teeme mene toracarage ätrungame, naace täापume mine pui miiji lenaja cewe cirege äbācna Acejiyame cama lenajame. Mine gonerage mime yepā te ätecija cāco läbituge pui sasa biname liiyepu, lui cina lica ebācnujisi.

¹² Yoo, weene cāngena inajipi! Acejiyame me mene lui ireclota cama piyepu kokre gyene. Äsweji turikā lipu girirage gyene, teeme mene pepu gyene. Turikā te lipu mäju jälācnutuge kaake piyepu umeli oomlaname, Acejiyame me kokre mene pepu jälācnutuge biname bime trupa piyepu seemo maramara wawename. Teeme mene te biname bime singi piyepu ngene atwanena bine jaatranemuge.

¹³ Biname te äblicāco nuuja gwidape coo piyepu nuuja ngene atwanena ämlita Acejiyame bau ca. Iyeta lui acwaba cāco, päjecu taatu gemi Acejiyame me opo gaabe je, lui bau me biname cina teemāmu cire laitnäjpesi.

Yeesu Lui Mime täापume Iiwäreja Babo Mope Biname Gyene

¹⁴ Yepā, mime täापume pisi nyene ätityerayame. Yeesu Acejiyame me Bägrā itu acnenuju cabucewe me, Babe ne awejename mime kälyä täापume. Peese nyene teeme iiwäreja mope biname pana kaakesea mime täापume. Peei name pi mine miiji ai ätrunga cabu cāngena lenaja.

¹⁵ Yeesu mime kälyä wawena biname te umle gyene mine lipu ngenecu onyaonya gemi, Satani te liba mibibine ningletnäjinuge. Teeme owecu pisi nyene, ingle Satani cuta singi ge teebine angletnejame iyeta mule cabu, mibibine liiyepu, tabe ai gawecewe cabu liba enajuji, yepā tabe lica Satani me singi bine jewenemuji; tabe conocācorage enajuji.

¹⁶ Yoo, mine miiji wālu cāco Acejiyame bau me otni teeme babo owecu päpäname cuta piyepu teeme ätityera, mine liba mäpu cabu ninajininuge.

5

¹ Yoo, Israela biname bime iiwäreja mope biname tabe lui yepā ge teeme binamewale cabu ca. Teeme kaakesea lui Acejiyame ne mene jajanena teeme binamewale täापume. Tabe owecu gwidape Acejiyame ne yācāruge cuta piyepu cibi gwidape ca Acejiyame ne yiiwāräjuge biname bine kälyä wawename teeme niija mule cabu ca.

² Ai ingle naace popi tabe lui binamerage gyene, nuuja taje tabe ngenecu onya birige. Peei name pi tabe teeme binamewale bine liba jääpänemuge buduma piyepu niija mule cabu, tabe teebibine owecu cama jaasicnantemuge, ngene jwaatwanuge egā, “Nuuja taje cane pepu ngenecu onya cama birige.”

³ Cuta peei name pi tabe liba cibi ca Acejiyame ne yiiwāräjuge biname bime niija mule äyeb lengame, tabe cuta teeme niija mule äyeb lengame yiwāräjuge.

⁴ Cuta piiyepu nuuja biname te äblicäco peei miiji kaakesea ngii ne teemämu acata, yepä Acejiyame te biname ne jaajuge iiwäreja mope biname me äbitame, Aarona ne lipu ituge jaji iiwäreja mope biname me kaakesea acatame.

⁵ Cuta pepu gyene, Keriso iiwäreja mope biname me miiji ngii ne lica teemämu ecatuji, yepä Acejiyame teebine itu jejuji acatame. Tabe apu jejuji egä,

“Maane cäme Bägä gäte;
cane page mäame Babe me bäbitine.”

⁶ Cuta nuuja gome Acejiyame teebine jejuji egä,

“Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkisideke liiyepu,
piiyeput mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

⁷ Yoo, pui padare Keriso liba biname ge ai gawecewe cabu, tabe Acejiyame ne yaawejanuge nuuja taje ele cama. Nuuja taje babo tagepogogo cama ala labayanuge teeme bau me lui te ibibi gyene teebine asatame budre cabu ca. Acejiyame teebine jitecijiui, ingle iyeta padare Keriso singi ge teeme Babe me singi ne acatame.

⁸ Yeesu Acejiyame me Bägä ngänu ge, ai gawecewe cabu tabe umle äbituji Acejiyame me singi wawename teeme mäpu ireclota cewe oocanena cabu ca.

⁹ Peei mäpu lenaja cabu ca tabe liba tasatuji conocäcorage, lui biname cina teebine jäätacijusi, teepi teeme cabu ca iyeteta ireclota ne jääpänusi.

¹⁰ Acejiyame teebine iiwäreja mope biname ngii ecaruji, epu pana tabe Melkisideke ne yepä kaakesea ngii lipu ituge ceera.

Acejiyame me Mene Gone Abmala

¹¹ Mime mene cerämu pisi nyene peei poto cidi me, yepä mäpurage gyene weeme täapume aboclomäjame, ingle weeme umle däägurage gyene.

¹² Weeme padare bucurage ituge Acejiyame me Mene ätecijame, weene umle cire läbitinejiye, weene nuuja bine cire yaabiberäjemejiye, yepä weene cuta cängena umle lica gemi. Biname te miiji weebibine cääri abiberäja peei niinäce mene Acejiyame poto cidi me. Weene epu pana bägä matimati gemi lui cina ngame migi yäänäjimusi, camu gemi teeme deedeirage padare.

¹³ Yoo, lui cina ngame migi yäänäjimusi, teepi matimati bägä gemi. Camu gemi teepi umle äbitena conocäco mule poto cidi me.

¹⁴ Yepä, deedeirage lui modamoda biname bime täapume. Peei lui epu pana mäpu cama abiberäja liiyepu biname bime täapume lui cina geäji gemi Acejiyame me singi wawename. Teepi ibibi gemi opo awatname lui mule gyene miiji, lui gyene niiya.

6

¹ Yoo, peei name pi mine gone leca padare lenaja mime niinäce abiberäja cabu taatu, yepä mine miiji cuta mäpu cama abiberäja ne acata. Miiji lica mine jäje abiberäja ai niinäce gwidape poto cidi me egä: miiji Acejiyame ne taatu ätrunga, cuta miiji atatröngäri niiya mule cabu ca, piiyepu lica mime kaakesea cabu ätrunga mime äsecerä täapume.

² Mine miiji lica jäje abiberäja maramara niye ca äciseja mule poto cidi me, coo ime acita poto cidi me biname bime papa cabu Aceji Seemo teeme trupa cabu piba abacitaname. Uja ge mime abiberäja budre biname bime arpinera poto cidi me, piiyepu ceräcerägäabu bimu me atrana poto cidi me.

³ Acejiyame liba singi gyene, mine cuta mäpu cama mene pa yaabi-beräjemepesi.

⁴ Yoo, mine äblicäco peei niinäce abiberäja cabu lenaja iyeta padare peei cabu ca biname bine ätityerame lui cina teemämu ituge äyeblena Acejiyame bau ca. Teepe licarage cääri latatrongärüge pui niinäce mene lipu yaabiberäjemuge. Pui biname cina umle ituge pui Miiji Mene Yeesu me ätityera poto cidi me. Teepe Acejiyame me miiji cabu ituge lenaja, piyepu Aceji Seemo teeme trupa yepäyepä cabu ituge abacitena.

⁵ Teepe ituge umle äbitena Acejiyame me mene poto cidi me egä peei lui babo miijirage gyene, teepe piyepu Acejiyame me kokre ne teeme biname bine waadena mule cabu ituge päpäna.

⁶ Yoo, biname te pepu umle cama liba teemämu läyeblyngtuge Acejiyame bau ca, tabe äblicäco cääri atatrongära. Teeme äyeblyngta lui epu pana niyarage gyene tabe liba Aceji Bägrä ne baarge uli cabu cääri acita liyepu, piyepu teebine jäägüuge biname bime opo gaabe.

⁷ Yoo, mine biname bime mule opo pa yaawatnipesi ai gawe poto cidi me mene cabu ca. Poto gawe te ngupe niye ne yaanuge, piba miijirage gije bine uutaname jaawenemuge teeme gije liteta biname täapume. Siige, Acejiyame peei gawe ne miiji jaawenuge.

⁸ Yepä, nuuja gawe lui gaalegale seesea bine uutaname jaawenemuge, siige gije liteta biname te peei gawe ne yaanuge niyarage gawe ca, cuta pagege uubudera. Yoo, pepu pana cirege äbita miiji mule biname piyepu niya mule biname bime täapume.

⁹ Cime miiji binamewale, cine peei mene jineninago weebibine umle ceerame, yepä cine umle gemi egä Acejiyame weene cama gyene. Cine weeme miijirage mule pagege päpäna, epu pana mule biname te jaawenemuge lui äsecräjeji ge niya mule cabu ca.

¹⁰ Yoo, Acejiyame lui cängenarage gyene. Tabe lica pagege ngene ätrimela weeme kaakesea piyepu weeme singi poto cidi me teeme täapume, weene liba teeme binamewale bine ituge ätityera cuta piyepu page itityeräjenemiye.

¹¹ Peei ätityera mule miiji gyene, piyepu cine babo singi weene yepäyepä pepu cängenarage lenajame ngälu pui miiji gwidape weene lui täapume jewagrijeniyä liba weeme täapume cirege äbita.

¹² Weene durau gone, yepä niinäce ätrunga biname bime mule jitutemeye. Teeme ätrunga baborage birige piyepu teepe cängena umle cama jaawagrijenusi Acejiyame lui täapume ituge jaji teebibine ceerame, siige teepe peei name pi Acejiyame me Mene teeme täapume toraca jääpanusi.

Acejiyame me Toraca Mene name pi Mine Gone Umle cäco Lenaja

¹³ Niinäce gaabe ätrunga biname Abrahamo lui teeme yepä ge. Acejiyame liba umle mene Abrahamo ne jejuji, tabe teemerage ngii cama jejuji peei mene ne kokre me wawename. Ai ingle naace popi nuuja te lica birige caburage Acejiyame cabu ca, tabe peei name pi teemerage ngii cama peei mene jejuji.

¹⁴ Tabe Abrahamo ne jejuji egä, “Cane meebine umle mene nääcärenine. Cane meebine baborage miiji cire naawenepene, cuta piyepu mäame kaake-saare bucurage cirege äbita.”

¹⁵ Yoo, Abrahamo ngenecu kokre cama tewagrijäjumi, siige Acejiyame me mene teeme bau me ibibi äbituji.

¹⁶ Yoo, biname te liba singi teeme mene kokre wawename, tabe babo biname me ngii cabu jaajuge, piba äcela mene ingwe ca äblicäco.

17 Acejiyame teeme caburage ngii cama pui mene jejuji, peei name pi tabe lui biname bine pui miiji mene jejemuji, teepi toraca umle ge egä tabe licarage teeme mene mara me wawena.

18 Peete negi neeneni baborage gwidape: Acejiyame me jajeji mene pi iyepu teeme caburage ngii, cuta peei neeneni tabe äblicäco mara me wawena pi iyepu peei poto cidi me tabe äblicäco walya mene iicana. Peei gwidape cabu ca mine umle gemi egä cuta mime täápume Acejiyame me Mene toraca gyene iyeteta. Mine lui teeme bau otni äsecrera täápume, mine umle egä tabe mibibine lica abmala ätityera cäco, yepä ciige cire nisechräripi. Peei name pi mime ätrunga teeme bau lui kokre gyene.

19-20 Peei umle lui epu pana cangka ne liiyepu yaajarusi mime ngene atwanena cabu. Mine äblicäco apu iicana egä, "Teeme mene pama toraca gyene mime täápume," yepä mine umle gemi egä peei mene lui toraca gyene. Mine umle egä Yeesu pisi nyene cabucewe je Babe ne awejename mime miiji täápume. Yeesu me Aceji Babe bau me otni lui epu gyene iiwäreja mope biname te iiwäreja mete lui cabucewe je pui me cuderage puupu cabu me lipu abacita Acejiyame ne awejename biname bime miiji täápume. Yoo, Yeesu mime niinäce gaabe me Babe bau äduji, pui cabucewe iiwäreja mete cabu peei babo cäbletääpe ne cuderage puupu gome tabe itu iyebingtuji, peei name pi mine ibibi gemi teeme ingwe cä Babe bau otnime. Yoo, Yeesu iiwäreja mope biname me ituge äbita mime täápume pi iyepu teeme kaakesea iyeteta gyene, Melkasideke me liiyepu.

7

Mene Iiwäreja Biname Melkasideke poto cidi me

1 Melkasideke lui Mopeyame ge babo cewe Salema täápume. Tabe cuta iiwäreja biname ge mime Caburage Acejiyame täápume. Ujarage, Abrahamo cubu cabu ca liba tacnenutuji, lui cubu cabu je tabe fooma gawe maramara mopeyame cabu ca yuutrutuji, Melkasideke teebine gaabe cabu piba opopa jewenuji, jejuji egä, "Acejiyame te meebine baborage miiji pa naawenepi."

2 Abrahamo piba cubu cabu ca gwidape bine setomlecmuji ten kupae jewenemuji, siige yepä kupae Melkasideke ne ecäruji. Yoo, Melkasideke me ngii poto cidi me, aboclomta lui "Conocäco Mopeyame" ge. Biname cina teebine nuuja taje yaainusi "Poode me Mopeyame" ca, ingle tabe Mopeyame ge Salema cewe täápume, pi iyepu Salema me aboclomta lui "poode".

3 Mime nuuja mene lica teeme mage babe poto cidi me, cuta mene lica ge teeme niinäce kaakesaare poto cidi me. Peei name pi mine umle lica gemi teeme aplimla, teeme budre. Epu pana Aceji Bägrä liiyepu, tabe Acejiyame me iiwäreja biname gyene iyeteta.

4 Mine ngene jwaatwananinago Melkasideke lipu baborage ge. Tabe baborage ge Abrahamo cabu ca, lui Israela biname bime ingle kaakesaare ge, peei name pi Abrahamo te yepä kupae teebine ecäruji, lui gwidape bine sewademuji cubu cabu ca.

5 Yoo, Abrahamo me kaakesaare bägrä Leebi me kaakesaare bägrä lui cina iiwäreja biname ge Acejiyame täápume, sasa cotre mene te jiičenige egä teepi owecu gwidape bine miiji waadena teeme Israela binamewale cabu ca. Mule apu ge: iyeta Israela biname lui cina gwidape pi iyepu deedei jääpänemusi teeme kaakesea cabu ca, teepi miiji iyeta ten gwidape cabu ca yepä ceera. Iiwäreja biname cina miiji pui gwidape waadena, ngänuge teepi pi iyepu teeme binamewale iyeta lui Abrahamo me kaakesaare gemi.

⁶ Yoo, Melkisindeke lica Leebi me ingle cabu ca, yepä Abrahamo teebine yepä kupae ecäruji. Melkisindeke piba Abrahamo ne mene jejuji teeme miiji täapume, Acejiyame lui ne temiji jajeji mene ituge ceera.

⁷ Yoo, Melkisindeke lui baborage ge Abrahamo cabu ca, ingle mine umle gemi egä lui te ibibi birige Acejiyame me miiji ne ceera, tabe baborage gyene teeme cabu ca lui te peei miiji ne yaacatuge.

⁸ Age nuuja mene Melkisindeke poto cidi me. Israela biname bime iiwäreja biname lui cina kupae yaawadanemusi teeme binamewale cabu ca, teepi binamerage gemi; teeme lenaja lica iyeteta. Yepä, Melkisindeke poto cidi me, Abrahamo lui ne teeme kupae ecäruji, Oogäräneji Mene te jiicenige egä teeme cuta pisi nyene ireclota.

⁹ Yoo, apu pana gyene: Leebi, lui me kaakesaare bägrä cina kupae yaawadanemusi Acejiyame täapume, tabe te kupae ecäruji Melkisindeke ne pui yepä padare Abrahamo liba kupae teebine ecäruji,

¹⁰ ingle ngänu ge puu pui padare Leebi lui camuge aplimla, yepä tabe puga ge teeme kaakesaare Abrahamo me tääpe cabu. Yepä, Melkisindeke taatu tabe lica nuuja biname ne kupae yäacärüge. Yoo, peei name pi Melkisindeke cuta baborage gyene iyeta nuuja iiwäreja biname cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme cotre mene Israela biname bine ecäremuji, peei cabu biname cina iiwäreja biname bime ätityera cabu ca conocäco me äbitame, yepä Israela iiwäreja biname cina äblicäco biname bine toraca conocäco me wawena. Peei name pi Acejiyame Keriso ne tityepuji biname bine toraca ätityerame, ingle mime iiwäreja mope biname Keriso lica peei nuuja iiwäreja biname pana gyene, lui cina Leebi piyepu teeme kaakesaare bägrä Aarona me ingle cabu ca ge. Keriso baborage gyene iyeta teeme cabu ca Melkisindeke liiyepu.

¹² Yoo, Keriso lui mara iiwäreja biname gyene, peei name pi Acejiyame cuta cotre mene mara me jewenuji iiwäreja poto cidi me.

¹³⁻¹⁴ Yoo, pajecu gyene egä mime Yageyame Keriso tabe lica Leebi me ingle cabu ca ge. Mine iyeta umle gemi egä tabe Yuuda me ingle cabu ca ge, piyepu Yuuda me inglewale cina iiwäreja kaakesea lica ituge wawena, ingle nuuja mene lica ge Acejiyame bau ca Moose bau me peei kaakesea teebibine ceerame.

Yeesu me Kaakesea Lui Melkisindeke pana Gyene

¹⁵ Yoo, pajecurage gyene egä Acejiyame te kirece mara iiwäreja biname ne ituge acata. Page Yeesu pisi nyene mime iiwärejayame. Tabe lui Melkisindeke pana gyene,

¹⁶ lica Leebi me inglewale cabu ca sasa mule liiyepu. Tabe teeme iiwäreja biname me ngii piyepu teeme kokre lica yaacatuge pui sasa cotre mule cabu ca, lui gyene biname bime ingle poto cidi me, yepä teeme kokre pisi nyene teeme ngälu cäco ireclota cabu ca.

¹⁷ Oogäräneji Mene te teeme poto cidi me jiicenige egä,
 “Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkisindeke liiyepu,
 piyepu mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

¹⁸ Yoo, siige gyene pui sasa cotre mene iiwäreja poto cidi me, ingle kokre cäco
¹⁹ piyepu ibibi lica gyene biname bine toraca conocäco wawenane Acejiyame me opo gaabe je. Page mime ätrunga pisi nyene Yeesu me kaakesea cabu, lui te ibibi gyene mibibine cängena waadana Acejiyame bau me.

²⁰ Yoo, Acejiyame teeme iiwäreja kaakesea lica papa ecäruji Yeesu ne, yepä pui padare tabe cuta teeme caburage ngii jiicuji teeme mene kokre me

wawenname. Pui nuuja iiwäreja biname cina lica pepu kokre mene cabu ca yaawadanemusi teeme kaakesea bine.

²¹ Yeesu taatu iiwäreja biname me äbituji pepu ngii cama mene cabu ca, Acejiyame liba teebine jejuji egä,

“Cane lui Yageyame gäne, cane căme ngii cama ai mene pa nääcärene, piba ai mene licarage mara me wawena.

‘Maane iiwäreja biname gäte iyeteta ngälu căco.’ ”

²² Siige, ai Acejiyame me ngii cama mene name pi, Yeesu ibibi gyene iiwäreja kaakesea wawenname, peei name pi tabe cuta ibibi gyene kirece jajeji mene toraca me wawenname niiya mule cabu ca äsecrera poto cidi me.

²³ Yoo, nuuja iiwäreja biname teepi bucurage ge pui sasa mule cabu, ingle teeme ireclota ngälu cama ge. Nuuja cina teeme niinäce me puupu ne jaacatanusi.

²⁴ Yepä, Yeesu me ireclota lui ngälu căco gyene, piyepu teeme iiwäreja kaakesea nuuja te lica cire juutecrepi.

²⁵ Yeesu peei name pi ibibi gyene biname bine iyeta cängena äsecrera teeme niiya mule daremu cabu ca, lui cina Yeesu me kaakesea miji pi Acejiyame bau me otni, ingle tabe puma enajenige iyeteta Acejiyame ne awejename teeme miiji täapume.

²⁶ Yeesu peese nyene miijirage iiwäreja babo biname lui mime singi ibibi nitityärininuge. Tabe conocăco gyene, epucăco, piyepu mara gyene iyeta biname cabu ca, lui cina niiya mule jaawenemusi. Page tabe pisi nyene cabucewe je, cuta teeme ngii cabu me awepănteji gyene.

²⁷ Tabe lica gyene nuuja iiwäreja biname liyepu lui cina miiji iyeta bimu gaabegabe cibü gwidape ca yiiwărăjemusi niinäce teeme niiya mule täapume, piba cuta iyeta biname bime niiya mule täapume. Tabe yepä gäabu taatu yiiwărăjuji, tabe liba teeme täape ecăruji budre täapume. Siige, peei lui ibibi gyene biname bine kălyă wawenname iyeteta.

²⁸ Yoo, Acejiyame me cotre mene Moose lui bine sewademuji, peei te iiwäreja kaakesea poto biname bine yăăcäreuge, lui cina iyeta binamerage gemi, piyepu kokrecăco gemi, yepä pui cotre mene ingwe gaabe ca Acejiyame te kirece mene jejuji, piba teeme ngii cama pui mene ne babo kokre me jewenuji. Tabe peei mene cabu teeme Băgră ne iiwäreja kaakesea ecăruji, tabe lui epucăco piyepu ibibi gyene ai kaakesea wawenname iyeteta.

8

Yeesu me Iiwäreja Kaakesea Mime täapume Apu Gyene

¹ Yoo, iyeta mene cabu ca cine weebibine bii jijinago, ai ngene atwanena baborage gyene egä mime täapume pisi nyene cabucewe je iiwäreja babo biname lui te adnatăneji enajenige Acejiyame me camu poto teeme miiji puupu cabu.

² Tabe iiwäreja biname gyene Acejiyame ne awejename mime täapume pui cabucewe puupu cabu. Peei lui Acejiyame me toraca iiwäreja puupu, ingle peema pisi nyene Acejiyame me toraca mete, lica biname bime ime ca wawănăneji, yepă Acejiyame miji wawănăneji gyene peei mete.

³ Yoo, iyeta iiwäreja babo biname teeme kaakesea lui cibü măju ca Acejiyame ne yiiwărăjusi piyepu nuuja owecu gwidape teebine yăăcărusi. Pui name pi cuta Yeesu mime Iiwäreja Babo Biname te miiji Acejiyame täapume owecu gwidape ceera, siige tabe teeme täape ne ecăruji.

4 Yoo, Yeesu liba ai gawecewe cabu enajuji, tabe iiwäreja biname lica ge, ingle ama ibibi iiwäreja biname piti nemi, lui cina Israela biname bime cotre mene cabu ca yiiwärajemus.

5 Pui iiwäreja biname bime kaakesea lui owowä pana gyene Yeesu me toraca iiwäreja kaakesea täápume lui gyene cabucewe je. Teeme iiwäreja mete cuta piyepu owowä pana gyene toracarage mete cabu ca lui cabucewe je. Pui name pi Moose liba gwidape jebasecretnemuji mete waweneme Acejiyame täápume, lui mete cibi tääpe ca wawenäneji ge, Acejiyame piba teebine jejuji egä, “Maane iyeta gwidape pui ootonuta pana cängena jewenemepi, cane lipu meebine itu naawabepene Sinai Podo cabu.” Yoo, peei mene cabu ca mine umle egä pui mete lui owowä pana ge cabucewe mete täápume.

6 Yepä, Yeesu me kaakesea lui baborage gyene Israela iiwäreja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu kirece jajeji mene Yeesu lui ne mime täápume toraca me jaawenuji, baborage gyene sasa mene cabu ca, ingle pui mene toraca ibibi gyene egä Yeesu te mibibine niya mule cabu ca nisecrärinuge ten cama iyeteta lenajame.

7 Sasa jajeji mene, cotre waweneca piyepu jäje iiwäreja poto cidi me, ibibi lica ge biname bine kälyä wawenecame. PEEI liba ibibi gyene, Acejiyame piba singi lica kirece jajeji mene ceerame.

8 Yepä, sasa mene ibibi lica ge, ingle biname bime niya mule cuta piti nemi. Acejiyame peei poto cidi me jiiucuji Oogäräneji Mene cabu egä, “Cane lui Yageyame gäne, cane jijenininine egä, ‘Padare te pa tädepi, cane piba kirece jajeji mene cire jaawenepene Israela biname bime kaakesaare täápume, cuta piyepu Yuuda me ingle biname täápume.

9 Ai kirece jajeji mene mara gyene sasa jajeji mene cabu ca, cane lui ne jewenujine teeme niinäce kaakesaare täápume, cane liba teebibine ime ca sewecnemujine Aikupito gawe cabu ca. Yepä, teepi cäme jajeji mene lica cängena acata wawenecame.

Cane peei name pi teebibine kaake me jewenemujine.’ ”

10 Mime Yageyame cuta jiiicenige egä, “Yoo, agha kirece jajeji mene cane ingwe ca cire jaawenepene Israela biname bime täápume.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora; teeme ngene atwanena cabu cire yaacitepene.

Cane teeme täápume Acejiyame cirege äbita, cuta teepi cäme biname cirege lenaja.

11 Pui padare cabu piba nuuja te lica teeme binamewale bine, coo teeme naniganewale bine cire yaabiberäjemepesi egä, ‘Acejiyame täápume umle äbitepeye,’

ingle matimati cabu ca modamoda biname me

teepi iyeta cäme täápume umle cama cire yaacrajemepi.

12 Yoo, cane teebibine kälyä cire jaawenemepene;

cane ingwe ca lica teeme niya mule bine ngene jaapecnemepene.”

13 Siige, peei mene cabu Acejiyame jiiicenige egä teeme kirece jajeji mene tuwängle gyene sasa jajeji mene täápume. Page pui sasa mene te mameta ge ämlita.

¹ Niinäce jajeji mene cabu puga ge cotre mene irecu ätumuta mule täापume. Cuta piyepu puga ge cäbletääpe ca wawenäneji mete teeme maramara irecu ätumuta piyepu iiwäreja mule täापume.

² Pui iiwäreja mete ngalebora neeneni puupu puga ge. Pui niinäce puupu lui ne yaainusi Cude Puupu ca, peei ngalebora nesae gwidape puga ge: ngale me atecwamta puupu, piyepu dade, cuta piyepu buluduu pui dade papa cabu. Peei buluduu ceerajäneji ge Acejiyame ne.

³ Pui mete cole je jeclänutujisi baborage cäbletääpe ca atri täापume. Pui cäbletääpe nuuja poto ca lui puupu ne yaainusi Cuderage Puupu ca.

⁴ Cuderage Puupu ngalebora puga ge dade lui gol ca acwabäneji ge. Pui cabu iiwäreja babo biname te miiji lengo gwidape bine juubudäremuge Acejiyame täापume. Cuta puga ge gwidape niinäce jajeji mene täापume jamyacurage uli boks ngalebora. Peei boks lui gol ca acwabäneji ge. Boks ngalebora me laacitusi neeneni kula lui papa cabu Acejiyame me ten cotre mene oogäräneji ge. Jajeji mene täापume boks ngalebora cuta puga ge gol karpu. Peei karpu bora je buluduu pana gwidape ge teepi yaainusi “maana” ca, lui deedei ca Acejiyame biname bine engäremuji deedei cäco gawe cabu. Peei boks ngalebora cuta puga ge Aarona me otnetneja suru lui te laame bine itu sisemuji awabejame egä Aarona lui Acejiyame me singi biname ge iiwäreja babo biname täापume.

⁵ Peei boks papa cabu puga ge neeneni owowä pana gwidape lui mename seemo pana opo cama, cuta taame cama ge. Teepi boks ne cängena jaawabäsi egä agesa Acejiyame me lenaja puupu. Iiwäreja babo biname te peei puupu ne cibi uudi ca yää-trupicuge Acejiyame ne awejename biname bime niiya mule äcise-jame. Yoo siige, page lui miiji padare lica gyene peei gwidape poto cidi me cängena-cängena aboclomäjame.

⁶ Iyeta gwidape pepu ge pui sasa mete cabu, teepi luma irecu lätu-mutinusi Acejiyame ne awejename. Iiwäreja biname cina peei nii-näce puupu cabu me yäabäcnusi cuta täsuge iyeta bimu gaabegabe teeme kaakesea wawename.

⁷ Yepä, iiwäreja babo biname te taatu labacituge pui ngaleborarage puupu me. Tabe yepä taatu padare cabu kämäge gaabegabe labacitanuge. Tabe miiji cibi uudi acana ten cama, pui ca niinäce teeme niiya mule äcisejame, piba cuta iyeta biname bime niiya äcisejame.

⁸ Yoo, pajecu gyene Aceji Seemo me abiberäja cabu ca egä gaabe camuge iitnana toraca mete me toraca Cuderage Puupu cabu me abacitame teeme täापume lui cina pui sasa gawecewe iiwäreja mete cabu cuta yiwäräjusi.

⁹ Mine piba peei cabu ca umle läbitinago egä owecu gwidape piyepu cibi mäju Acejiyame täापume acrejetame, peei cina äblicäco biname bime ngenecu conocäco piyepu plowa me wawename.

¹⁰ Peei iiwäreja mule lui deedei äbita piyepu niye nänäja poto cidi me taatu, cuta piyepu maramara äciseja mule täापume. Iyeta peei mule lui tääpe poto cidi me, cuta lica ngenecu poto cidi me. Mime saarewale cina miiji peei mule bine waweneca kälyä me äbitame Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ngälu lui Acejiyame liba kirece ireclota pa yäacäremepi.

¹¹ Siige, Yeesu itu täduji, iiwäreja babo biname me itu äbituji miijirage kirece mule ne aboclomtame. Yepä, page tabe kaakesea lica jewenenige ai gawecewe mete cabu, lui ne biname cina erangujisi, piyepu lui ge gawecewe gwidape ca wawenäneji. Page tabe kaakesea jewenenige toraca miijirage puupu cabu, lui gyene cabucewe je.

12 Yeesu Acejiyame me Cuderage Puupu cabu me yepä gääbu abacituji, lica gouti piiyepu kau plongo bime uudi cama, yepä teemerage uudi ca Acejiyame ne yiwäräjuji mibibine kälyä me wawename niyya mule daremu cabu ca iyeteta ireclota cabu äbäcname.

13 Sasa mule cabu biname liba traci lica ge, piba iiwäreja biname te teebine yäätrupicuge gouti piiyepu rooriye kau bime uudi ca, cuta piiyepu tabe kau plongo ne juubudärüge. Cuta pui me tuuwe mriibe ca piba jääsicmaluge. Peei ca biname te miiji me läbituge Acejiyame me binamewale cama abasutame piiyepu Acejiyame bau me irecu ätumutame.

14 Peei mule te biname me tääpe ne taatu jugi cäco me jaawenuge, yepä Keriso me uudi ibibi gyene mime mime trupa ngalebora ne äcisejame. Piba mime ngene atwanena lica mime niyya mule daremu cabu, yepä mime ngene atwanena iyeta lui Acejiyame cabu gyene teeme singi wawename. Yoo, Aceji Seemo lui iyeteta gyene, teeme ätityera ca Keriso teemämu owecu gwidape pana ituge ceera Acejiyame ne. Tabe budre me äbituji mime niyya mule bine äyebngäjame, tabe lui epucäco gyene piiyepu teeme nuuja niyya mule lica ge.

15 Yoo, Keriso gaabe jiiynuji kirece jajeji mene tääpume, ai ingle naace popi lui biname cina ala asogläcneji gemi, teepi piba ibibi gemi miijirage iyeteta ireclota cabu lenajame, Acejiyame te lipu itu jiiucuji, ingle Keriso me budre pisi nyene teeme niyya mule bime daremu äyebngame, lui wawenäneji gemi sasa jajeji mene padare cabu.

16-17 Yoo, iyeta modamoda biname cina teeme budre niinäce gaabe, teepi mene jaajemusi teeme gwidape poto cidi me egä lui te pagege waadena. Peei budracame me mene ibibi läbituge teeme budre ingwe gaabe ca taatu.

18 Peei name pi cuta Acejiyame me niinäce jajeji mene poto cidi me teepi miiji cibu eglujisi, piba cibu uudi ca peei mene ne ibibi me wawename.

19 Cuta peei name pi Moose liba iyeta Acejiyame me cotre mene biname bine jejananemuji, peei ingwe gaabe ca tabe kau plongo me uudi piiyepu gouti me uudi niyye cama elenglecäjemuji, piba maamoi ngäli bine uli ciipe cabu jesoplecäjemuji. Pui ududi ngäli ca Oogäräneji Cotre Mene bine uudi ca itrupecmuji, piba iyeta biname bine cuta itrupecmuji.

20 Tabe jejemuji egä, “Ai uudi te Acejiyame me jajeji mene toraca kokre me jewenenige, peei name pi weene miiji ai mene ne wawename.”

21 Yepä pana mule ca Moose te iiwäreja mete ne, iyeta iiwäreja kwäye piiyepu nuuja gwidape cama, uudi ca cuta itrupecmuji.

22 Yoo, sasa cotre mene cabu, pama iyeta gwidape uudi ca äcisäjeji ge kälyä me wawename. Niyya mule cuta pepu gyene, miiji uudi asata peei cabu ca kälyä päpäname.

Yeesu Keriso me Budre Ibibi Gyene Mime Niyya Mule Äyebngame

23 Lui gwidape owowä gemi toraca cabucewe gwidape tääpume, miiji peei bine kälyä me wawena sasa iiwäreja mule ca, yepä pepu gawecewe iiwäreja mule ibibi lica gemi cabucewera ge gwidape tääpume. Mara jamyacu iiwäreja mule taatu ibibi gyene cabucewe gwidape tääpume.

24 Peei name pi Keriso lica gawecewe Cuderage Puupu cabu abacituji, ingle peei biname biji rarangäneji mete lui owowä taatu ge Acejiyame me toraca puupu tääpume. Yepä, Keriso cabucewe puupu me abacituji. Tabe puma enajenige Acejiyame me opo gaabe teebine awejename mime tääpume.

25 Tabe cabucewe puupu me licarage jäje abacitanuge teeme tääpe bucurage gääbu ceerame, epu pana Israela iiwäreja babo biname te gawecewe

mete Cuderage Puupu cabu me lipu kāmäge gaabegabe labacitanuge uudi cama, lui teeme uudi lica ge.

²⁶ Eewe, inge pepu liga cirege äbita, Keriso pita piyepu budre cire läbitaneji bucurage gääbu ai gawecewe me agedna cabu ca, yepä pepu lica gyene. Ai gawecewe liba mameta ge apira, piba tabe yepä gääbu taatu äduji iyeta niya mule bine äyblengame, teeme tääpe liba budre me äbituji.

²⁷ Yoo, biname cina lipu yepä gääbu taatu budre äbita, siige Acejiyame peei ingwe gaabe ca teebibine cirege atrana,

²⁸ Keriso cuta piyepu yepä gääbu taatu budre äbituji daremu ceerame iyeta biname bime niya mule täápume, siige tabe cire tacnenutepi, yepä tabe lica cääri biname bime niya mule bine äyblengame. Tabe cire tacnenutepi biname bine waadename iyeteta ten cama lenajame, lui cina teebine jewa-grijenisi teeme äsecrera täápume.

10

¹ Yoo, Israela biname bime cotre mene lui cuta owowä pana ge. Peei te läbitanuge aboclomtame Keriso te lui miiji mibibine cire nicäripi. Sasa mule cabu iiwäreja bucurage ge iyeta kāmäge gaabegabe, yepä peei iyeta ibibi lica ge biname bine kälyä waweneme lui cina singi Acejiyame bau otnime.

² Teeme iiwäreja liga ibibi cirege teeme niya mule poto cidi me kälyä ceerame, biname cina piba lica ingwe ca asicnenta teeme niya ne; cuta siige piba iyeta iiwäreja.

³ Yepä, teeme ngenecu bora asicnenta lui miiji lica ge, peei name pi teeme iiwäreja iyeta kāmäge gaabegabe lui teeme täápume ngene apecna pana ge teeme niya mule poto cidi me,

⁴ Ingle naace gyene uudi rooriye kau piyepu gouti cabu ca äblicäco niya mule toraca äyblenga.

⁵ Peei name pi Keriso me gawecewe cabu me otni padare liba mameta ge, tabe Acejiyame ne mene jejuji egä,

“Maane singi lica gäte cibi mäju, cibi uudi, piyepu nuuja iiwäreja gwidape täápume,

yepä maane singi gäte cane cäme binamerage tääpe ne ceera budre me.

⁶ Maane ngenecu miiji lica gäte teepi liba camlecamlu cibi bine kula dade cabu juubudäremusi teeme niya mule daremu täápume.

⁷ Cane peei name pi meebine naajenine egä,

‘Cane age säne otnime mäame singi waweneme;

cäme poto cidi me lipu oogäräneji ge.’”

⁸ Siige, peei mene cabu Keriso niinäce jejuji egä, “Maane singi lica gäte maramara iiwäreja mule täápume; maane gege lica gäte iingäja cibi täápume coo piyepu iyeta nuuja mule niya mule bine äyblenga täápume.” Tabe pepu jejuji, ngänu gyene puu cotre mene te jüicenige peei bine wawenecame.

⁹ Keriso piba jejuji egä, “Cane age säne otnime mäame singi waweneme.” Siige, Acejiyame iyeta sasa iiwäreja mule bine iyebhengemuji, piba Keriso ne tuwängle ecituji teeme puupu cabu.

¹⁰ Ai inge naace popi Yeesu Keriso itu jewenuji Acejiyame me singi bine, mine iyeta kälyä gemi mime niya mule cabu ca. Tabe liba teemämu iiwäreja pana ecäruji budre täápume pui yepä padare, peei lui ibibi gyene iyeteta ngälu cäco.

¹¹ Israela iiwäreja biname cina yepä pana iiwäreja birige waweneca iyeta bimu gaabegabe, yepä pui iiwäreja äblicäco niya mule bine toraca äyblenga.

12 Keriso yepä taatu padare yepä gwidape, teeme tääpe ne, ecäruji. Siige, peei lui iibibi gyene niya mule äyebhengame ngälu cäco. Tabe piba adnatuji Acejiyame me camu poto ime cabu.

13 Page tabe puma jewagrijenige Acejiyame te teeme cubuyame bine teeme ernge gawe me acraname.

14 Peei yepä wawena ca tabe biname bine epucäco me jewenemuji iyeteta, tabe lui bine mara me jewenenemige teeme pana äbitame.

15 Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene, ingle Aceji Seemo te Oogäräneji Mene cabu itu jicuji egä,

16 "Yageyame te apu jicenige, 'Cane ai jajeji mene cäme biname tääpume cire jaawenepene.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora, cuta teeme ngene atwanena cabu cire yaacitanepene.' "

17 Tabe cuta jicuji egä, "Cane lica teeme niya conocono mule bine cire ngene jaapecnemepene."

18 Pui name pi page siige, nuuja ingle lica gyene gwidape cääri cuta iiwärejame niya mule äyebhengame.

Mine Miiji Acejiyame bau Otni Peei Kälyä Acatename

19 Cäme ätrunga binamewale, mine miiji gemi wälu cäco Acejiyame me Cuderage Puupu cabu äbäcname teeme opo gaabe aclajutame, ingle Yeesu teeme uudi ituge apira mine Acejiyame me biname me äbitame.

20 Teeme tääpe liba budre, peei te Acejiyame me Cuderage Puupu ne jituuji mime tääpume. Teeme budre padare cabu pui babo cäbletääpe, lui te iiwäreja mete cabu Cuderage Puupu ne jäälenguge, peei te cole je äderäruji. Siige, mime kirece Acejiyame bau me otni gaabe peese nyene Yeesu, lui te page ireclota cama enajenige cabucewe je.

21 Tabe mime tääpume iiwäreja babo biname gyene Acejiyame me mete ne ire atwime.

22 Peei name pi mine miiji wälu cäco otni Acejiyame bau yepä taatu ngene atwanena cama, teebine toraca ätrunga cama, plowa ngenecu cama lui niya mule cabu ca äcisäjeji gemi, piiyepu jugi cäco tääpe cama lui miijirage niye ca äcisäjeji gemi.

23 Mine ätrunga cama cängena ninajininuge, ingle mine umle gemi iyeta Acejiyame me mene toraca me läbituge.

24 Mine mime nuuja bime poto cidi me ngene pa jwaatwananinago lipu teebibine ätiyera ceerame teepi owecu cama lenajame piiyepu miiji taatu mule waweneme.

25 Mine gonerage yaabmalusi mime abasecretna mule ne, poto cina liiyepu, yepä mine mimemime cerämu kokre läcäraninago, ingle mine umle gemi egä Acejiyame me ceräcerägäabu bimu cudeceworage lica gyene.

26 Yoo, biname te liba Acejiyame me Miiji Mene äsecrera poto cidi me yäatecijuge, piba ingwe ca teeme niya singisingi mule cääri jaawenemuge, teeme tääpume nuuja mara ätiyera coo piiyepu iiwäreja lica gyene teeme niya mule daremu äyebhengame.

27 Yepä, pepu biname lui cina Acejiyame ne jäägyusi, teepi miiji wälu cama lenaja, ingle teeme tääpume pisi nyene atrana piba muye puupu cabu otnime puma iyeteta lenajame.

28 Yoo, sasa mule cabu apu gyene: Cotre bine Moose lui sogäremuji, lui biname te jaatropangtuge, tabe budre jepänuji owecu cäco, liba piti negi neeneneni coo nesae ire arbi biname teebine aitnejame.

²⁹ Peei cabu ca baborage gyene mäpu daremu biname täápume lui te Aceji Seemo me ätityera ne jäägyuge, lui te gawe me yaacituge Aceji Bâgrâ ne, piyepu papa me jaawenuge Yeesu me uudi ne, lui uudi te teeme niiya mule bine ituge äyebenga Acejiyame me jajeji mene name pi. Pepu biname täápume mäpurage daremu pisi nyene.

³⁰ Mine umle gemi Acejiyame lui te jicuji egä, “Niiya mule daremu lui căme ime cabu sine; cane te cirege ceera,” tabe cuta jicuji egä, “Yageyame te biname bine cirege atrana.”

³¹ Yoo, magerage mäpu teeme täápume lui cina niiya mule daremu cirege päpäna mime Ireclota Acejiyame bau ca.

³² Siige, weene ngene jepecneye pui niinäce padare, weene Acejiyame me Miiji Mene liba ngale pana ecatujiye. Weeme ireclota mäpu ge pui padare, yepä weene lica weeme ätrunga ne ebma-lujiye.

³³ Nuuja taje biname cina weebibine niyarage jicnecinusi piyepu niiya jiwenininusi. Nuuja taje weeme binamewale bine liba jääpänemuye pepu mäpu cabu, weene wälu lica birige ten cama peei mäpu cabu gigri lenajame.

³⁴ Weene owecu jaawenemuye lui bine yaacranemusi krokeciye mete bora. Weeme gwidape liba weeme bau ca yääyebingusi, weene cuta ngenecu miiji birige, ingle weene umle gemi teepi äblicäco weeme bau ca äyebenga weeme toraca miiji cabucewe je puupu ne, peei lui weemi nemi iyeteta.

³⁵ Yoo, cuta ai padare cabu weene wälu gone! Weene miiji cängena kokre cama inajininuge weeme ätrunga cabu, piba weeme babo miiji daremu cirege päpäna.

³⁶ Weene miiji ngenecu kokre cama lenajame, naace täápume Acejiyame me singi ne wawenname, piba teeme mene weeme täápume toraca me cire läbitepi.

³⁷ Oogäräneji Mene te jicenige egä,

“Matikolä taatu padare piyeme,
piba lui te otnime äbitenige, tabe pa tädepi,
lica däägudägu äbita otnime.

³⁸ Căme conocăco biname cina teepi pa jäätrungepesi, piba peei cabu icra-jenige iyeteta.

Yepä, liba nuuja te latatrongäruge, cane lica ngenecu miiji teeme täápume.”

³⁹ Siige, mine lica gemi pui biname lui cina gaabe cabu ca täcnäruge cuta lapesarinusi, yepä mine jäätrungusi, piba miiji ireclota ne ten cama cirege päpäna iyeteta.

11

Mime Niinäce Kaakesaare cina Miiji Ireclota ne Cire Jääpänepesi Teeme Ätrunga cabu ca

¹ Ngena gyene ätrunga? Yoo, ätrunga lui apu pana gyene: Mine jaawagrijsi toraca umle cama egä mine lui gwidape täápume singi, peei te pagege äbita. Mine toraca umle gemi egä mime singi gwidape pisi nyene niinäce gaabe je, mine pagege oomlana, ngänuge puu ai padare cabu mime cudecewe name pi mine äblicäco päpäna.

² Yoo, Acejiyame te sasa ätrunga biname bine ewepyeräjemuji teeme ätrunga täápume.

³ Ätrunga ca mine umle läbitinago egä ai gawecewe piiyepu cabu je wale bine, iyeta Acejiyame te mene ca jenenemuji, yepä lui cabu ca tabe jenenemuji, mine pui bine äblicäco gemi päpäna.

⁴ Ujarage Abela me iiwäreja Acejiyame täápume lui miiji ge teeme naane Kaino me iiwäreja cabu ca teeme ätrunga name pi. Acejiyame Abela me iiwäreja gwidape bine ewademuji awabejame egä Abela me ätrunga mule miiji ge. Yoo, Abela uja ge budre, yepä mine teeme bau ca pa labiberäjipesi.

⁵ Eenoka Acejiyame ne jitrunguji, peei name pi Acejiyame teebine cabu me ecituji budre cäco; tabe papa apesaruji. Biname cina liga teebine jirnganujisi, teepi äblicäco ingwe ca päpäna, ingle Acejiyame itu ecatuji teebine. Acejiyame me Oogäräneji Mene te jüicenige egä, Eenoka me acatäneji niinäce gaabe me tabe Acejiyame ne ngenecu miiji me jewenuji.

⁶ Yoo, biname te äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena ätrunga cäco. Ingle naace gyene lui cina singi Acejiyame bau otnime, teepi miiji jäätrungusi egä pisi nyene Acejiyame piiyepu tabe babo miiji daremu teebibine yääcäremuge, lui cina toraca jäätrungusi teebine.

⁷ Nooa peese nyene nuuja biname lui te Acejiyame ne jäätru-nguge. Acejiyame teebine umle mene jejuji ingwe gwidape poto cidi me. Nooa teeme mene jecatuji. Ngänuge tabe lica igi niye ne jepänuji, tabe babo poo ne eranguji, teeme coga bägrä cama peei ca isecräremuji babo niye cabu ca. Nooa me ätrunga mule mara ge nuuja teeme binamewale bime ätecija cäco mule cabu ca. Acejiyame teebine teeme biname me jewenuji teeme ätrunga name pi.

⁸ Abrahamo Acejiyame ne jäätrunguge. Acejiyame teebine jejuji cewe ne abmalame cudecewe gawe cabu otnime, tabe lui gawe teebine cirege ceera. Abrahamo peei mene jecatuji otnime. Tabe gaabe cabu äduji, yepä umle lica ge liiyeme ädenige.

⁹ Tabe lui gawe cabu enajuji catecewe biname pana, Acejiyame me mene peei poto cidi me jäätrunguge egä tabe pui gawe teebine cirege ceera. Tabe cäbletääpe ca wawenäneji mete bine sewademäjemumi, peei cabu senajenäjumi tabe, piba Isacako, cuta ingwe ca Yakobu. Teepi iyeta yepä mene ne ecatanujisi Acejiyame bau ca.

¹⁰ Abrahamo lica babo cewe cabu yaanajuge, yepä tabe ngene jwaatwananuge iyeteta lenaja cewe poto cidi me, lica ai gawecewe cabu, yepä Acejiyame lui cewe ne yootonutuji piiyepu eranguji cabucewe je.

¹¹ Abrahamo babe me äbituji tabe liba sasorage ge, cuta piiyepu teeme coga Saara te bägrä ne jepänuji, lui te ngälu pui padare äblicäco ge bägrä päpäna. Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji teeme mene bägrä poto cidi me toraca me äbitame, siige teeme kokre te tacnenutuji, tabe imäbägrä ne jepänuji.

¹² Peei name pi Abrahamo, lui te mameta ge bägrä cäco budre, teeme bau ca secluji bucurage kaakesaare, epu pana bucurage cabu je wale lipu gemi. Secre pana bucurage gemi teepi, biname te äblicäco acnema.

¹³ Iyeta peei biname cina teeme ätrunga cama budre. Acejiyame me mene camuge toraca me äbita teeme täápume, yepä teepi umle ge egä miiji pisi nyene ingwe ca, peei name pi ngenecu miiji cama budre. Teepi jüicujisi egä, “Cime toraca cewe ama lica gyene; cine catecewe biname pana ninajininge ai gawecewe cabu.”

¹⁴ Peei mene cabu ca mine umle gemi egä teepi singi toraca cewe täápume lui gyene cabu je.

15 Teeme ngene atwanena lica teeme sasa cewe cabu je, lui ne ituge abmala. Teepi liba singi cirege peei täápume, teeme padare puga ge äcnärame,

16 yepä teepi singi lica. Iyeta teeme singi lui cabucewe täápume, lui miijirage gyene iyeta nuuja cewe cabu ca. Peei ätrunga name pi Acejiyame ajiri lica gyene teeme täápume, yepä tabe singi egä ätrunga biname cina teebine yaainusi teeme Acejiyame ca, ingle naace gyene tabe miijirage cewe ne itu emacetnäjuji teeme täápume.

17 Acejiyame liba Abrahamo me ätrunga epicnantuji, Abrahamo teeme mene cuta jitrunguji, teeme yepä taatu bägrä Isacako ne kula dade cabu etecwamtuji Acejiyame ne ceerame.

18 Tabe ngene jotwananuji Acejiyame me mene poto cidi me egä, "Määme toraca kaakesaare eei gemi lui määme bägrä Isacako bau ca,"

19 piba ngene ca egluji egä Acejiyame ibibi ge Isacako ne budre cabu ca awecnistame. Pepu pana äbituji. Acejiyame Isacako ne Abrahamo bau me secwenistuji, Isacako liba mameta ge budre päpäna.

20 Ingwe ca Isacako ätrunga cama teeme bägrä Yakobu piyepu Esau naabibine jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu.

21 Cuta Yakobu teeme budre mameta, tabe mene jaajuji teeme neeneni saare bine, Yoosepa me bägrä. Tabe ätrunga ca jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu. Tabe suru cama arpinantuji, irecu ätumutuji Acejiyame ne awepyeräjame.

22 Yoosepa cuta piyepu teeme budre mameta mene jiicuji egä Acejiyame te Israela biname bine cire yaawademepi Aikupito gawe cabu ca. Teeme ätrunga baborage ge, peei name pi mene jejemuji egä, "Ingwe ca căme kaake bine ama cita ca cire ewecnemepeye piyeme mime Kanana gawe cabu me."

23 Yoo, Moose me mage babe Acejiyame ne cuta jitrungujäsi. Teepi jamyacu opo bägrä ne jepänujäsi, piba ätrunga ecitujäsi Acejiyame bau me teeme bägrä asatame Aikupito gawe Mope Biname me cotre cabu ca, lui cotre imäbägrä agleca täápume. Teepi wälu lica ge Moose ne ämlitame nesae mabye cama.

24 Moose liba uutige, tabe singi lica ge Aikupito gawe Mope Biname me ingle cabu lenajame,

25 pätä tabe singi ge Acejiyame me biname cama abasutame teeme mäpu ireclota cabu lenajame, lica ge pui niya mule biname cama matikolä padare otnetneja teeme miiji ireclota cabu.

26 Tabe ngene ca egluji egä miijirage cirege, tabe liba iicetna päpäna teeme äsecreta biname Keriso name pi. Peei name pi tabe Aikupito gawe biname bime miijimiji gwidape iyeta jigyemuji, ätrunga cama jewagrijuji miiji daremu ne päpäname ciige.

27 Tabe Acejiyame ne jitrunguji ätityerame teebine. Aikupito gawe ne liba sebmaluji, tabe wälu lica Mope Biname me claabe täápume. Tabe licarage tacnenutuji, yepä Acejiyame cama äduji epu pana tabe teebine opo awatna ten cama lui ne biname cina äblicäco päpäna.

28 Moose Acejiyame ne jäätrunguge teeme binamewale äsecerame teeme mäpu ireclota cabu ca Aikupito gawe je. Tabe peei name pi biname bine jejemuji maamoi plongo ne agli Äsuplengta deedei wawename, piba pui me uudi ca mete grana bine apyacame. Piba Acejiyame me agleca mename seemo te teeme mete bine isuplengemuji, uuge bägrä bine lica eglecimuji peei mete cabu, yepä Aikupito gawe biname bime mete cabu taatu.

29 Israela biname cina Acejiyame me ätityera cabu jitrungujisi, teepi conocäco yuurujisi malu lui ne yaainusi Ududi Malu ca. Peei lui epu pana

teepi doro gawe cabu ecluji. Yepä, Aikupito gawe biname cina liga yuurujisi Israela biname bine äcwetname, teepi iyeta abumitnuji, siige.

³⁰ Israela biname bime ätrunga name pi babo cewe Yeriko me kula caale to itramuji. Camuge atrama, Israela biname cina peei caale ne piba jewalclomäjenujisi iyeta seben bimu cama, Acejiyame lipu teebibine itu jejemuji.

³¹ Yepä ero magebi teeme ngii Rahaba, tabe lica budre ne jepänuji nuuja Yeriko cewe biname cama. Teepi te singi lica ge Acejiyame me mene ätecijame, yepä Rahaba jitrunguji Acejiyame ne. Israela biname cabu ca neeneni ire täápume biname bine tabe te jaawabuji piyepu äätityäruji.

³² Yoo siige, cerämu biname piti nemi pepu pana, yepä padare ibibi lica gyene mene jaajanename Gideona, Baraka, Samson, Yepeta, Daawida, Samwela, piyepu iyeta sasa mename biname poto cidi me.

³³ Peei biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine ätityerame. Teepi yuutrutujisi nuuja gawe cubuyame biname cabu ca, teeme biname bine cängena ire jetwemujisi, piyepu pui miiji bine jepänanemujisi, Acejiyame lui poto cidi me ituge jaji. Layani cina äblicäco teebibine agleca,

³⁴ muye wädräji äblicäco oomlana teebibine, cuta piyepu teepi cubu turikä budre cabu ca äsechräruji. Poto cina teeme tääpe liba bleela, teepi cuta cääri kokre jääpänusi. Poto cina cubu me kokre cama yaacluge, piba nuuja gawe cabu ca biname cina temiji pi luucratnuge.

³⁵ Poto magebi ätrunga name pi teeme budre biname ewademujisi ireclota cama.

Nuuja pui biname cina mage pita piyepu budre jepänujisi, ingle teepi singi lica ge Acejiyame bau ca äyebhengame peei pita piyepu budre cabu ca äsecerame, yepä teepi Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine cirege arpinera miijirage cabucewe ireclota täápume.

³⁶ Teeme poto bine niyarage bääclena me jaawenemusi, jidnanininusi, nuuja bine jaamlemeläjemusi, siige krokeciye mete bora me yaacranimusi.

³⁷ Poto bine kula ca eglecimujisi, poto bine cole je jeclanimujisi, cubu turikä ca teepi budre jepänujisi. Poto cina cäbletääpe cäco, maamoi piyepu gouti tääpe bine asigrärinujisi. Teeme deedei piyepu gwidape lica ge; poto cina pita piyepu mäpurage ireclota jepänujisi nuuja biname cabu ca.

³⁸ Teepi uucratnujisi daapo taatu cewe cabu me piyepu podo cabu me, kula waja piyepu cupicu bora je ämletnärinujisi. Pui biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi, yepä ai gawecewe me ireclota lui miiji lica ge teeme täápume.

³⁹ Acejiyame teebibine iyeta ewepyeräjemuji teeme ätrunga täápume, yepä teepi camuge päpäna iyeta pui miiji ne Acejiyame lui ituge jaji teebibine ceerame,

⁴⁰ ingle Acejiyame singi gyene teepi mime ireclota padare ne awagrijame, piba teepi mine cama gigrä cirege päpäna pui iyeteta epucäco ireclota ne.

12

Acejiyame Iyeta Teeme Bäggrä bine Yaablawäjemuge

¹ Yoo siige, bucurage ätrunga biname cina ituge uutruta. Mine epu pana uuwamena biname gemi liyepu teeme sobe cabu. Miiji mine iyeta mime mäpu äyebhengame piyepu poto niija mule lui cina mibibine cuta noomlenininisi. Mine piba gaabe cabu cängena uuwametna.

² Mine irecu yaacranemesi Yeesu hau me. Tabe mibibine niwadanininige mime ätrunga cabu, ngälu peei te epucäco me cire läbitepi cabucewe je. Tabe teeme gaabe ne lica ebmaluji baarge uli cabu budre äbita

name pi, yepä tabe baarge uli ne ecatuji, ajiri ngänuge tabe budre äbituji mime täápume, ingle tabe budre gaabe cabu ngene jotwananuji egä teeme niinäce gaabe me babo gege pisi nyene. Siige, tabe budre cabu ca arpinan-tuji, page tabe pisi nyene adnatäneji Acejiyame me camu poto ime cabu je.

³ Mime gaabe liba mäpu, liba worämu me läbitinago, mine piba ngene pa jwaatwananinago Yeesu me mäpurage ireclota poto cidi me. Niiya mule biname liba teebine jimuetnujisi, tabe cängena enajuji. Mine cuta gone worämu name pi toraca gaabe ne yaabma-lusi.

⁴ Toraca, weene niiya mule cama läciseräjininuye, yepä peei cabu ca weene lica budre ne ituge päpäna.

⁵ Nää, weene pama ngene jitrimalinininige Acejiyame me miiji mene weeme täápume egä, "Cäme bägräwale, imyemutinege weeme Yageyame me ablaweja mene ätecijame.

Cane liba weeme niiya mule yaaboclomäjimune, gone mäpu ngene atw-
nena yaacatuje.

⁶ Ingle naace gyene cäme singi biname bine cane yaablawäjemune.

Cane bägräwale bine poto mäpu cabu yääbäcnimune, cuta
yääsecräremune."

⁷ Weene ablaweja yaacatuje Acejiyame bau ca, ingle tabe epu pana weebib-
ine jiwenininuge bägrä bine liiyepu. Yoo, iyeta bägrä yepäyepä teeme babe
te yaablawäjuge.

⁸ Acejiyame liba weebibine lica iblawäjinininuge, teeme nuuja bägrä bine lipu
yaablawäjemuge, piba weene lica gemi teeme toraca ingle biname.

⁹ Mime uudi babe cina mibibine niblawäjiniusi, piyepu mine teebibine
opo gaabe me yaacranimusi. Piba mine miiji cuta mime Aceji Babe me
ablaweja ne ngenecu miiji cama acata cuta peei cabu ca miijirage ireclota
ne päpäname.

¹⁰ Mine liba bägrä je, mime babe cina piba nibiberäjininujisi teepi lipu ngene
jwaatwa-nimusi egä miiji ge, yepä Acejiyame me ablaweja lui iyeta padare
conocäco gyene piyepu mime miiji täápume. Tabe singi mine teeme pana
mara conocäco me äbitame.

¹¹ Ablaweja padare cabu mine gege lica birige, yepä ngenecu mäpu, yepä
ingwe ca mine ngenecu poode birige piyepu miiji mule cabu ninajininuge.

Gone Acejiyame me Mene Ägyi

¹² Yoo, kaakesea biname te liba gloose me läbituge, tabe miiji teeme
kaakesea gwidape teeme ime ca cängena oomlana, piyepu teeme ernge liba
diibe läbituge, tabe piba miiji cängena aclajuta, pepu pana mine miiji cängena
lenaja gloose cäco.

¹³ Weene conocäco gaabe cabu pa naaclepi, piba lui kokre cäco bi-
name cina weeme ingwe ca otni, teepi lica weeme conocono gaabe name
pi atrametna niiya päpäname, yepä conocäco gaabe cabu teepi miiji me
läbitininusi.

¹⁴ Weene singi läbitininuye iyeta biname cama poode lenajame. Weene
conocäco ireclota yaabiberäjimuye, ingle laati te conocäco ireclota ne
jääguyge, tabe lica mine Yageyame ne cirege päpäna.

¹⁵ Weene iyeta weemeweme cängena ire atwipewe, piba weeme nuuja te
lica pagege atatrongära Acejiyame me miiji cabu ca. Weene cuta cängena ire
egä gonerage ngenecu niiya me äbita. Gonerage weeme yepä te peei mule ne

gije jaabacituge, ingle peei mule te wata birige babo äbita. Ngenecu niija te mime nuuja biname bime ätrunga mule ne sabe jaawenuge.

¹⁶ Cuta cängena ire sargi mule poto cidi me. Gonerage acata peei mule ne. Piiyepu gone Acejiyame ne kaake me wawena, Esau liiyepu. Yoo, teeme yene Acejiyame me babo miiijirage mene uuge bägrä täापume, yepä tabe liba loolomecewe te joomluji, piba teeme singi deedei täापume lui baborage ge, yepä teeme singi Acejiyame me miiji täापume matikolä ge. Tabe Acejiyame me babo miiji uuge bägrä täापume igane ne eçarige yepä deedei päpäname.

¹⁷ Weene umle gemi egä ingwe ca tabe lipu baborage singi äbituji uuge bägrä me babo miiji ne päpäname, yepä lica jepänuji, ingle tabe äblicäco teeme niinäce singi cäco mule ne mara me wawena. Tabe däbume ele engenuji.

Sasa Jajeji Mene Lui Sinai Podo cabu ca piiyepu Kirece Jajeji Mene Lui Siiyona Podo cabu ca

¹⁸ Yoo, sasa Israela biname poto cidi me weene ngene jotwa-nanineye. Teepi liba Sinai podo wajwa jeclajutemuji Acejiyame me cotre mene baborage wälu cama ätecijame, puga muye kloka te wädräji cama tasatuji. Piba krokeciye me äbituji; babo buuwe te tipwäjuji.

¹⁹ Baborage ala sengenuji moole pana gwidape cabu ca. Puma cita ca babo tagepogogo tasatuji epu mage mäpu mene cama egä lui cina itecijemuji, teepi jejijisi ätecitame.

²⁰ Teepi baborage wälu ge Acejiyame me mene täापume egä, “Laati te podo ne joomluge, ngänu gyene biname coo cibi gwidape, peei ne miiji kula ca budre me agli.”

²¹ Peei iyeta epu babo wälu cama ge Moose te jiiucuji egä, “Cane nacloncnige piiyepu babo wälu gäne.”

²² Yoo, weene lica Sinai podo gome wälu cama naaclige, yepä weene wälu cäco ituge otni Acejiyame me puupu mameta me, lui puupu epu pana gyene Siiyona podo liiyepu. Weene naaclige Ireclota Acejiyame me cewe mameta me, lui Cabucewe Yerusalema. Puma teeme toraca bucurage mename seemo babo gege cama abasecretnige.

²³ Weene ituge otni Acejiyame me ätru-nga ingle cabu abasecretname, luma iyeta biname uuge bägrä pana gemi, lui bime ngii oogäräneji gemi cabucewe je. Weene Acejiyame bau ituge otni, lui te jaaatranemuge iyeta biname bine. Peema weene abasecretnige conocäco biname bime seemo cama, Acejiyame lui bine epucäco me ituge wawena.

²⁴ Peema Yeesu pisi nyene, lui te gaabe ne jiiitnuji kirece jajeji mene täापume, teeme uudi ne liba yiiwärajuiji weeme niija mule bine äcisejame. Yoo, Yeesu me uudi lica ge epu pana Abela me uudi liiyepu. Abela me uudi te singi ge budre daremu täापume, yepä Yeesu me uudi te biname bime budre daremu ne yääyebtingtuge.

²⁵ Ai ätityera name pi, weene cängena ire inajipi. Acejiyame me mene täापume gone ätecija cäco läbitininuye. Yoo, pui sasa Israela biname lui cina singi lica ge Acejiyame me cotre mene ätecijame gawecewe podo cabu ca, teeme täापume äsecrera gaabe lica ge. Mine piiyepu, mime äsecrera gaabe lica gyene, mine liba Acejiyame me mene ne kaake me wawena, lui mene te twaatnuge cabucewe cabu ca.

²⁶ Yoo, Acejiyame liba mene jejemuji Sinai podo cabu ca, teeme tagepogogo te ai gawe ne jekocnäjuji, yepä page ai ingwe ca padare cabu tabe jiiucuji egä, “Cäro, cane nuuja taje ai gawecewe cuta piiyepu cabucewe cääri cire jaakocnäjepene.”

²⁷ Teeme “nuuja taje” mene me aboclomta agesa: Lui gwidape Acejiyame jwenemuji, nuuja taje tabe peei bine cire yääyblenge-mepi akocneja ca, piba lui gwidape äblicäco akocneja, peei cina cire yaacrajepi.

²⁸⁻²⁹ Yoo, mime cabucewe puupu, Acejiyame luma mibibine cirege waadena ten cama lenajame, peei ne äblicäco akocneja coo äyebllingta, peei name pi mine miiji Acejiyame ne baborage eso yäacäresi. Yoo, Acejiyame me kokre baborage gyene, epu pana budni me kokre te biname bine lipu yaabemuge. Peei name pi mine miiji teebine wälu piyepu cängena cama awepyeräja teeme singi mule ca.

13

Acejiyame te Singi Ai Mule täápume

¹ Mimemime singi läbitininago Keriso me toraca nanigane pana.

² Mine cuta miiji ngene jaapecnimusi catecewe biname bine awablame cuta deedei piyepu ngene oocana puupu ceerame. Yoo, poto cina pepu ituge wawena Acejiyame me mename seemo täápume, yepä teepi pui bine cängena opo lica awatnujisi.

³ Krokeciye mete biname mine gone ngene nitrimalinuge teebibine ire atwemame. Mime owecu teeme täápume miiji epu baborage äbita mine lui owecu ne singi birige päpäna, mine liba ten cama krokeciye mete cabu ninajininuge. Nuuja biname lui cina niija jääpänumi biname bau ca, mine miiji teebibine owecu jaawenemusi, epu pana mine pui mäpu cabu cewe loocaninusi teepi liiyepu, ingle mine iyeta yepä tääpe gemi.

⁴ Magebi rooriye me gigri ireclota miijirage gyene Acejiyame me opo gaabe je. Peei gigri lenaja ne gone sabe wawena. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera biname lui te ero jaawenuge nuuja magebi coo rooriye cama, coo lui cina nuuja sargi mule bine jaawenemusi.

⁵ Mime ireclota cabu gone singi äbita baborage rarekaake täápume, yepä mime ibibi gwidape cama ngenecu gege cama ninajininige, ingle Acejiyame mibibine itu nijinuji egä, “Cane licarage weebibine abmala; cane age säne weebibine ätityerame.”

⁶ Peei name pi mine wälu cäco jicemusi,
“Yageyame lui cäme ätityerayame gyene.

Cane lica wälu pa läbitemene biname bime täápume.”

⁷ Mine niinäce gaabe mope biname bime täápume ngene jaape-cnemusi, lui cina Acejiyame me mene mime täápume seboclomtuji. Teepi ätrunga cama icrajemuji piyepu ätrunga cama budre. Mine miiji teeme pana ätrunga ne yaacatesi.

⁸ Yoo, Yeesu Keriso lica mara me läbituge; teeme mule yepä pana cema, page, piyepu iyeteta.

⁹ Gone maramara kirece abiberäja cina padare ceera weebibine mara gaabe cabu waadename. Mine miiji mime ngenecu kokre päpäna Acejiyame me miiji cabu ca, piyepu miiji lica gyene apicetnera mime ngenecu kokre päpäname maramara deedei mule cabu ca. Lui cina peei mule bine jaawenemusi, teepi lica miiji päpäna peei cabu ca.

¹⁰ Yeesu me baarge uli lui mime täápume epu pana iiwäreja dade liiyepu, yepä lui cina Israela biname bime cäbletääpe mete cabu yiiwäräjusi, teeme conocäco lica gyene mime dade cabu ca teeme kälyä päpäname.

¹¹ Pui Israela biname bime mule ca, iiwäreja babo biname te cibi uudi yaacanuge iiwäreja mete Cuderage Puupu ngalebora me iiwärejame niija

mule bine äyeb lengame, yepä peei cibi kaake bine juubudäremusi cewe cidecära je.

12 PEEI name pi Yeesu budre äbituji cewe kaake poto ca biname bime niya mule teeme uudi ca puma äcisejame.

13 Yoo, mine miiji mime sasa iiwäreja mule abmala teeme bau otnime, inge tabe lui Israela biname bime iiwäreja mule kaake poto ca gyene. Tabe mage äcneca mene ituge ätecija teeme mara mule name pi. Mine cuta piyepu teeme pana äcneca mene nitecijinuge.

14 PEEI ngänu gyene, inge mime iyeteta lenaja cewe lica gyene ai gawe-cewe cabu je, yepä mine ama jewagrijenisi lui cewe ne mine cabu je cirege päpäna.

15 PEEI name pi mine miiji iyeta padare cabu Acejiyame ne awepyeräjame Yeesu me ätityera cabu ca. Pepu pana awepyeräja mime tagepogogo cina liba Yeesu me ngii jajanena, peei lui Acejiyame me singirage iiwäreja mule gyene.

16 Mine gone yaabmalusi miiji mule wawenecame piyepu ätityera ceerame mime yepäyepä, inge naace popi cuta peei mule lui Acejiyame me singi iiwäreja gemi.

17 Weeme ätrunga mope biname bime mene itecijipi teeme singi wawename, inge weeme seemo ireclota lui teeme ire atwi cabu gemi. Teepi miiji Acejiyame bau me teeme kaakesea poto cidi me aboclomtame. Teeme mene weene liba yaacatuwe, teepe piba ngenecu gege cama teeme kaakesea jaawenemusi, yepä weene liba ätecija cäco läbitininuwe, teepe piba ngenecu mäpu cama teeme kaakesea jaawenemusi. Pepu cabu ca weene lica ätityera ne jääpänuwe.

18 Cuta weene irecu lätumutinuwe cime tääpume. Cine ngene ca eglenisi egä cime ngenecu pajecu gemi, inge cine toraca singi gemi miiji mule taatu wawenecame.

19 Cane baborage singi gäne weene apu irecu ätumutame egä cane wata acnenutame weeme bau me.

20 Acejiyame mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca serpinan-tuji. Teeme budre cabu ca tabe itu asatuji mime miijirage Ire Atwi Biname tääpume, mine lui epu pana teeme maamoi gemi. Teeme uudi liba tapiruji peei te jajeji mene ne ngälu cäco ibibi me jewenuji.

21 Mime Poode cama Acejiyame cane teebine ewejanenine iyeta weeme singi gwidape ceerame teeme singi cängena wawename. Cane teebine cuta ewejanenine tabe teeme singi ne acitename weeme yepäyepä trupa cabu. Tabe Yeesu Keriso me kaakesea ca peei ne jaawenuge. Yoo, jamyacu apaclyera lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso!

Ceräcerägäabu Mene

22 Cäme binamewale, weene iyeta cäme umle mene cängena itecijipi weeme ngenecu kokre wawename, inge cäme bucurage mene lica gemi.

23 Cane weebibine umle jiwenininine egä mime biname Timoti basatige krokeciye mete cabu ca. Tabe liba wata atyaramta aima, piba yepä pa niclege weeme bau me.

24 Cane sebore jiwenininine iyeta weeme mope biname cuta piyepu iyeta Acejiyame me binamewale. Italiya gawe cabu ca ätrunga binamewale cina weebibine cuta sebore jiweninini.

25 Yoo, Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame. Siige cäme mene.

YAKOBU ME LETA

¹ Cane Yakobu sāne, Acejiyame piiyepu mime Yageyame Yeesu Keriso teeme kaakesea bāgrā gāne.

Sebore iyeta Acejiyame me binamewale! Weene lui weeme gawe ne ituge abmala, page gawe maramara cabu inajininige, agha cāme mene weeme tāāpume.

Weene Apicetnera ne Ngenecu Miiji cama Jāāpānuyē

² Cāme ātrunga binamewale, maramara apicetnera bine liba jāāpānemuyē, piba ngenecu gege läbitininuyē,

³ ingle weene umle gemi egā weene liba pui māpu cabu ca läsecrārinuyē, weeme ātrunga te peei cabu ca kokre me läbituge māpu cabu āmyemutaname.

⁴ Peei name pi ngenecu kokre cama imyemutepi ngālu pui māpu cabu ca āsecerera. Weenē piba amacetnājāneji inajininuge, piiyepu kokre ātrunga cama weene miiji gemi nuuja apicetnera cabu ca cuta āsecerera.

⁵ Weeme yepā te liba singi umle ābitame Acejiyame me singi poto cidi me, tabe miiji Acejiyame ne ātemla, lui te baborage singi gyene iyeta biname bine umle ceerame. Tabe peei umle ne owecu cama papa yāācāruge.

⁶ Apu gone ngene jwaatwananinuyē egā, “Acejiyame pama singi lica gyenē cebine ātityerame;” yepā Acejiyame ne toraca jāātrunguyē, piba taatu yāātemluyē teebine. Lui te liba ātrunga cāco, teeme ngene atwanena piba epu pana yaanajuge malu cabu uule baawe liiyepu. Gobe te yaacenange puma cita ca cuta saawecnistuge.

⁷⁻⁸ Pui biname me ngene atwanena āblicāco cāngenarage ābita. Tabe ngene jwaatwananuge egā, “Pama toraca gyene, coo piiyepu pama walya gyene.” Pepu ngenecu onya biname te āblicāco Acejiyame bau ca teeme singi ne pāpāna.

⁹ Yoo, ātrunga biname lui cina babo lica gemi ai gawecewe biname bime ngene atwanena cabu, teepi miiji ngenecu gege cama yaacrajuge, ingle naace popi teepi matimati lica gemi Acejiyame me opo gaabe je.

¹⁰ Cuta piiyepu ātrunga biname lui cina dogwe yaacrajuge gwidape tāāpume, teepi miiji umle cama lenajame egā teeme bucurage rarekaake piiyepu gwidape iyeta lui papa gemi Acejiyame me opo gaabe. Peei ngene atwana te miiji teebibine ngenecu gege me wawena. Dogwe biname bime lenaja lui epu pana tuube birige baacē popo me liiyepu.

¹¹ Yoo, liba bimu te nuunu cama tuungenutuge, gije ne jaadaromtuge, popo cina tamyange, piba teeme miijirage opo lica birige, siige. Dogwe biname cuta pepu gemi; teeme ai gawecewe cabu ireclota lui lecarage lica gyene. Teepi budre pa läbitipesi teeme kaakesea gaabe cabu liba waatni-nusi rarekaake pāpāname.

¹² Baborage ngenecu miiji pisi nyene pui biname bime tāāpume, lui cina toraca gaabe ne lica yaabmalusi niiya mule wawename, teepi liba apicetnera cabu je. Teepi iyeteta ireclota ne cirege pāpāna, Acejiyame lipu ituge jaji eei bine ceerame, lui cina babo singi gemi teeme tāāpume.

¹³ Apicetnera cabu ca, liba biname te angletneja jāāpānuge niiya mule wawename, tabe āblicāco piba apu iicana egā, “Ai angletneja lui Acejiyame bau ca gyene.” Acejiyame pepu muleyame lica gyene. Niiya mule te āblicāco teebine angletneja, cuta piiyepu tabe licarage nuuja biname ne yaangletnājuge.

14 Yepä, angletneja te täduge biname me ngene atwanena cabu ca, biname me niyarage singi te liba teebine toraca gaabe cabu ca yääyeblingtuge.

15 Peei niyarage ngene atwana cama biname te puma cita ca niya mule bine jaawenemuge. Pui niya mule bime daremu lui budre gyene, cuta peei ingwe ca pui biname te niya puupu cabu me läduge.

16 Yoo, căme ngenecurage ätrunga binamewale, gone weemämu langletnäjinuye egä, “Acejiyame bau ca gyene ai niya.” Eewe, mine iyeta umle gemi egä Acejiyame pepu muleyame lica gyene.

17 Lui gwidape gemi müji piyepu epucäco, peei cina saacluge cabu ca Acejiyame bau ca. Tabe lui te iyeta cabucewe apacyera gwidape bine itu tewenemuji, tabe äblicäco mara pana äbita. Tabe cuta äblicäco mibibine kaake ca äcelyerame.

18 Teeme singi cabu tabe mibibine teeme bägräwale tääpume ituge wawena, mine liba teeme toraca mene nitecijinininuju. Mine lui niinäce gaabe temi iyeta teeme nuuja waweneca gwidape cabu ca teeme singi pana äbitame.

19 Yoo, căme ngenecurage ätrunga binamewale, weene ai mule ne ecateye egä, iyeta biname cina müji mene wata ätecijame, yepä gone mene wata jücemusi, cuta piyepu gone claabe me wata läbitininusi,

20 Ingle naace popi claabe biname te äblicäco Acejiyame me singi ne conocäco wawena.

21 Peei name pi iyeta jugijugi mule piyepu iyeta niya mule weene iyeblengemeye. Ngenecu plowa cama teeme mene yaacatuwe, tabe lui mene singi gyene weeme ngenecu cabu acitame, inge pui mene te piba weebibine niya cabu ca äsecrera gaabe jiwabininuge.

22 Mine umle gemi egä mine müji pui mene ibi jaawenesi, lica ätecija taatu. Gone weemämu langletnäjinuye egä ätecija taatu lui ibibi gyene.

23 Pui biname lui te ätecija taatu läbituge, yepä lica jaawenuge, tabe epu pana biname te opo lipu mäali cabu läpänuge.

24 Tabe liba nuuja gome me läduge, piba wata ngene jäätrimaluge teeme opo lipu gyene. Yoo, biname lui te mene yäätecijuge, yepä tabe singi lica wawename, tabe piba peei opo pana pui mene ne wata ngene jäätrimaluge.

25 Yepä, lui biname te conocäco cotre cabu cängenarage läwecetnäruge lui cotre te biname bine yääsecräremuge, piyepu tabe pui mene jäje labiberäjemuge, tabe piba lica ingwe ca ngene jäätrimaluge, yepä peei mene pa jaawenepi. Acejiyame teebine pa yäätityärepi iyeta teeme müji waweneca cabu.

26 Lui te jücuge egä, “Cane Acejiyame me biname gäne,” yepä lica teeme tage mene cängena ire, tabe teemämu langletnäjuge; teeme mule toraca lica gyene.

27 Mime Aceji Babe me opo gaabe lui mule toraca gyene piyepu conocäco agha: emlame bägrä piyepu cuublacubla bine teeme mäpu cabu ca ätityerame, cuta piyepu ai gawecewe lenaja cabu ngenecu iyeta Acejiyame bau me acitame.

2

Iyeta Biname bine Yepä pana Ire Jaatwemuye

1 Căme ätrunga binamewale, lui cina mime jamyacu apacyera cama Yageyame Yeesu Keriso ne jitrungeniye, weene iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye.

2 Apu mule gone. Dogwe biname te weeme abasecretna mete cabu me liba labacituge, müjimiji cäbletääpe cama piyepu oplacmeläja gwidape cama

teeme ime kukluta cabu; piyepu nuuja biname te liba ränderände cäbletääpe cama labacituge,

³ weene liba dogwe biname ne cängena ire jaatwuye, teebine jaajuye egä, “Agesa miiji puupu adnatame,” yepä pui gwidape cäco biname ne jaajuye egä, “Miiji adnata puupu ibibi lica gyene, maane nää äblicäco peema aclajuteji lenajame, coo gawe cabu adnatame cäme ernge gome?”

⁴ Weene liba pepu mule jaawenuye, weene biname bine piba maramara tomi me jaabelanemuye. Pepu mule lui miiji lica gyene. Weene gone biname bine jaatranimuye teeme gwidape poto cidi me. Pepu ngene atwanena lui conocono gyene.

⁵ Cäme ätrunga binamewale, cäme mene nätecijeye. Lui biname cina ai gawecewe poto cidi me dogweyame lica gemi, Acejiyame teebibine ituge jäjäcra ätrunga cabu dogwe ne pa jääpänepesi. Teepi miiji puupu cabu Acejiyame cama cirege lenaja, tabe lipu ituge jaji ceerame iyeta lui cina teeme tääpume singi.

⁶ Yepä, weene poto biname bine gawe me ituge acrana, ingle teepi gwidape cäco gemi. Pepu mule lui conocono gyene. Yoo, weene babo singi gemi dogwe biname tääpume, yepä teepi laati bemi, lui cina weeme ireclota ne mäpu me jaawenusi? Cuta teepi laati bemi, lui cina weebibine atraneme iwadininusi rarekaake awecna poto cidi me? Teepi lui dogwe biname gemi!

⁷ Teepi peete nemi lui cina niya mene jicemusi weeme Yageyame me miiji ngii poto cidi me.

⁸ Yoo, toraca mule pisi nyene Oogäräneji Mene cabu egä, “Maane miiji biname bime tääpume singi lenaja, maane lipu mäame tääpume singi birige.” Weene peei cotre mene cängena liba jaawenuye, peei lui miijirage gyene,

⁹ yepä weene biname bine liba jaabelanemuye miijimiji cäbletääpe poto cidi me, weene peei cotre mene ne jaatropangtuye. Pui lui niya mule gyene.

¹⁰ Pui yepä matikolä cotre atropangta name pi, weene epu pana gemi egä weene iyeta cotre bine jaatropangtemuye,

¹¹ Ingle Acejiyame lui te itu jicuji egä, “Sargi mule gone,” tabe cuta jicuji egä, “Gone biname ne budre me yaagluye.” Weeme nuuja lui te licarage sargi mule jaawenuge, yepä tabe liba nuuja biname ne yaagluge, tabe peei lui cotre ne jaatropangtuye.

¹² Yoo, weeme atrana cirege pui cotre cabu me lui te biname bine yäasecräremuge. Peei name pi cängena ire weene ngena ne jaawenuye piyepu ngena jicuye.

¹³ Ingle naace popi laati te biname ne owecu liba lica jaawenuge, pui te owecu ne lica cirege päpäna atrana padare cabu. Yepä, lui cina nuuja biname bine owecu jaawenemusi, Acejiyame me owecu cuta pisi nyene teeme tääpume.

Ätrunga Aboclomtäneji Gyene Miiji Waweneca cabu ca

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, ngena miiji gyene biname te iicaname egä, “Cane ätrunga biname gäne,” teeme waweneca liba miiji lica gemi? Ätrunga liba mene taatu, pepu ätrunga ibibi lica gyene biname ne niya cabu ca asatame.

¹⁵ Yoo, mime ätrunga watewale piyepu ngulewale liba piti nemi deedei piyepu cäbletääpe cäco,

¹⁶ ngenome weeme yepä te teebibine jaajemuge egä, “Yewo! Acejiyame weene cama gyene. Weene deedei cängena läbitininuye, cängena inajininuge,” yepä tabe te lica yäacäremuge cäbletääpe piyepu deedei? Peei nuuja miiji lica gyene.

¹⁷ Yoo, lui biname te Acejiyame poto cidi me jaatrunguge, yepä teeme mene lica jaawenuge, teeme peei ätrunga papa gyene, toraca lica gyene.

¹⁸ Gone apu jicemuye egä, “Yepä biname teeme miiji ätrunga pisi nyene, yepä nuuja teeme miijirage wawena pisi nyene.” Eewe, weene äblicäco ätrunga ne aboclomta waweneca cäco ca. Siige, cane cäme ätrunga ne weeme täápume eboclomtenine cäme miijirage waweneca cabu ca.

¹⁹ Weene jäätrunguye egä, “Yepä taatu Acejiyame pisi nyene.” Yoo, peei miiji gyene. Niinyaniya cable cina cuta peei umle cama icrajinige, siige teepi wälu gemi, yepä nuuja singi lica gemi Acejiyame me singi wawename.

²⁰ Weene buduma gone! Nää, pajecu lica gyene egä wawena cäco ätrunga lui papa gyene?

²¹ Weene mime kaakesaare Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu Acejiyame me singi ne jewenuji, siige piba conocäco me äbituji Acejiyame me opo gaabe je. Tabe teeme bägrä Isacako Acejiyame ne ecäruji, kula dade papa cabu ecituji.

²² Abrahamo Acejiyame ne toraca jitrunguji, peei name pi Acejiyame me mene ne ecatuji teeme singi wawename. Teeme ätrunga epucäco me äbituji teeme wawena cabu ca.

²³ Pipu pi toraca me äbituji Oogäräneji Mene lui jicenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.” Yoo, biname cina teebine yaainusi “Acejiyame me biname” ca.

²⁴ Piba mine umle egä biname cina Acejiyame täápume kälyä läbitininusi teeme waweneca cabu ca. Mine äblicäco waweneca mime ätrunga cabu ca äyeb lengta.

²⁵ Cuta pepu äbituji ero magebi Rahaba täápume. Tabe Acejiyame me opo gaabe conocäco äbituji teeme wawena cabu ca, tabe liba Israela biname bime neeneni cubu ire biname bine teeme mete cabu me aacanuji ämlitame, piba teebibine teeme cubuyame bau ca aasatuji, jäätyepuji nuuja gaabe cabu.

²⁶ Yoo, biname me tääpe liba seemo cäco gyene, pui biname te budre. Cuta pui biname me ätrunga liba miiji waweneca cäco gyene, peei ätrunga te budre.

3

Mage Mäpu Gyene Wätä ne Cängena Ire Atwime

¹ Cäme ätrunga binamewale, miiji weeme nesae biname taatu abiberäja kaakesea pa yaacatepesi, inge cine lui abiberäja biname gemi, cine toraca mule umle cire läbitinijago. Peei name pi cine liba nuuja mule wawena, cime mäpu daremu baborage cirege nuuja biname bime daremu cabu ca.

² Yoo, mine iyeta conocono jaawenemusi. Biname lui te conocono mene lica jicemuge, tabe conocäco gyene, piiyepu ibibi gyene teeme tääpe iyeta cängena ire atwime.

³ Yoo, mine matikolä ayana gwidape ne cooso me tage cabu yaacitusi, amlemanteji nee-neni seea ca. Mine peei seea bine joomlemusi cooso ne pui ca yaablawäjusi. Cooso te piba mime singi gaabe ne yaacatuge otnime.

⁴ Cuta poo poto cidi me ngene jwaatwananinago. Poo lui babo-rage gwidape gyene, cuta babo buuwe te poo ne yaacananuge, yepä pisi nyene waapo wärega. Peei matikolä gwidape ca waapo biname te baborage poo ne yaablawäjuge teeme singi gaabe cabu otnime.

⁵ Biname me wätä pepu pana gyene. Ngänuge matikolä gwidape, teeme kaakesea lui baborage gyene.

Yoo, muye wiiryere cuta matikolärage gwidape gyene, yepä ibibi gyene babo glunu ne uubuderame.

⁶ Nuuja taje mime wätä lui muye wädräji pana gyene. Mime wätä cabu ca tasatanuge bucurage niyaniya mene. Yoo, epu pana muye wädräji lipu pisi nyene muye ngalebora, mime wätä cuta pisi nyene mime trupa ngalebora. Mine äblicäco uucratna teeme niyaniya mene cabu ca. Niiya mene te iyeta mime ireclota ne sabe jaawenuge, epu pana budni te iyeta gwidape bine lipu teeme gaabe cabu yaabemuge. Satani mage umle gyene biname bime wätä oomlaname teeme niiya kaakesea wawename.

⁷ Iyeta maramara opoyame cibi piyepu ele, piyepu biicwale, biname cina umle peei bine oomläjeca teeme singi wawename,

⁸ yepä biname te licarage teeme wätä ne cängena ire atwi. Mine ibibi lica gemi mime wätä mene bine iibaname. Mime niiya mene te mime nuuja biname bine genecu mäpu me jaawenemuge.

⁹ Nuuja taje mine wätä mene ca mime Yageyame Babe ne eso yäacärusi. Piba nuuja taje mine peei yepä wätä ca mime binamewale cama jäacelusi, Acejiyame lui bine teeme pana me itu jewenemuji.

¹⁰ Miijimiji mene niyaniya mene yepä tage cabu ca täsuge. Cäme biname-wale, peei mule miiji lica gyene.

¹¹ Mite niye piyepu cärmecärme niye licarage yepä waja cabu ca tasatäsi.

¹² Mine äblicäco neenenen maramara opo kuu bine yepä uli cabu ca päpäna. Mine äblicäco uli kuu ne seeasea cabu ca äwäcuta. Piyepu mine äblicäco mite niye ne iitana malu cabu ca caapereniye luma. Yoo, miiji lica gyene miiji mene piyepu niiya mene yepä tage cabu ca äsecrera.

Toraca Umle Lui Apu Gyene

¹³ Weene liba toraca umle cama gemi, cängena inajipi miiji mule taatu wawename. Cuta piyepu weene liba lica nuuja biname bine jaajanane-muye weeme miiji wäweneca poto cidi me, weene piba toraca umleumle biname gemi.

¹⁴ Yepä, weene liba claabe läbitininuye nuuja biname me miiji täapume, coo weene liba jäje ngene jwaatwananinuye weeme taatu miiji täapume, piba weene gone apu jiiucuye egä, “Cine temi umlerage biname.” Peei lui walya gyene.

¹⁵ Pepu umle te lica täduge cabucewe ca, yepä peei lui ai gawecewe me ngene atwanena gyene. Pepu umle lica gyene Aceji Seemo bau ca, yepä Satani bau ca gyene.

¹⁶ Yoo, pui cewe cabu luma biname cina claabe piyepu ämugetna läbitininusi teeme nuuja biname te liba miiji jääpänuge, piyepu iyeta biname bime ngene atwanena luma teeme poto cidi me yaacrajuge, äcela puma birige piyepu iyeta nuuja niyaniya mule.

¹⁷ Yepä, pui umle lui Acejiyame bau ca conocäco gyene. Peei umle te singi gyene biname cina poode cama lenajame, peei umle te owecu gyene nuuja biname bime täapume, cuta peei umle te nuuja biname bime mene yäatecijemuge, nuuja biname ne owecu cama yäätityäruge, miijimiji mule jaawenemuge. Peei toraca umle te lica biname bine maramara ire jaatwemuge teeme täape liba mara coo teeme gwidape liba nesae. Peei toraca umle te lica mara ngene atwanena yaacwabuge mene mitemite ca.

¹⁸ Biname lui cina singi poode cama lenajame teepi nuuja biname bine owecu jaawenimusi, piba pui biname bime bau ca miiji mule ne jääpänsi.

4

Gone Ai Gawecewe ne Biname me Jaawenuye

1 Ngena gyene ingle weene claabeclabe lenajame piyepu mene abajame? Peei mule cina saacluge weeme ngene atwanena cabu ca, iyeta lui gemi weeme singi cabu je. Cuta peei cina laglinusi weeme cabu.

2 Weeme poto biname cina singi gemi gwidape täápume, yepä äblicäco waadena, peei name pi teepi singi nuuja biname ne aglime. Poto biname cina gwidape täápume baborage singi läbitininusi, yepä teeme täápume gaabe lica birige päpäname. Teepi piba claabe cama yaacrajuge, nuuja cama jääcelusi. Yoo, teepi teeme singi gwidape ne lica jääpänsi, ingle teepi peei täápume Acejiyame ne lica yäätineräjusi.

3 Nuuja taje teepi Acejiyame ne yäätineräjusi, yepä cuta lica jääpänsi, ingle teeme ngene atwanena lui cononorage gemi, teeme taatu singi cabu yaacrajuge.

4 Weene liba pepu mule bine jaawenemuye, weene piba epu pana gemi ätecija cäco magebi liiyepu lui te baborage singi gwene teeme rooriye ne abmalame nuuja ne acatame. Nää, weene umle lica gemi egä lui biname te ai gawecewe ne biname me jaawenuge, tabe cuta pui padare cabu Acejiyame ne cubuyame me jaawenuge. Ingle lui te baborage singi gyene ai gawecewe me mule täápume, tabe äblicäco cuta Acejiyame me biname me lenaja.

5 Coö, weene pama apu jingenige egä Oogäräneji Mene te papa jicenige egä, "Lui seemo ne Acejiyame mime trupa ngalebora itu secituji, pui te kokre singisingi cama gyene."

6 Yepä, teeme babo miiji, lui nicärininige, kokre gyene cuta peei cabu ca. Oogäräneji Mene apu jicenige egä, "Lui biname te singi teemämu babo me äbitame, Acejiyame teebine jäägyuge, yepä lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine yäätityäruge."

7 Yoo, peei name pi weene Acejiyame ne weeme trupa ecärewe teeme singi waweneme. Satani ne kaake ca icelyärewe, tabe piba weeme bau ca pa luucrepi. Weene Acejiyame gome me naaclege, Acejiyame piba weeme bau pa yaanajege.

8 Yoo, niyya mule biname, weene weemämu äcisäjipeye! Lui cina neeneri ngene atwanena cama gemi, weeme ngenecu emacetnäjemeye Acejiyame täápume singi äbitame.

9 Weeme niyya mule name pi weene miiji ngenecu mäpu äbitipeye, ele ingenitninege. Weeme papa ngange äwäcna ebmaleye, mäpu ngene atwanena täápume ngene jotwanineye. Weeme gege siige, ingle babo mäpu pisi nyene.

10 Weene umle äbitineye egä Yageyame me opo gaabe je weene miiji lica gemi, tabe puma cita ca weebibine toraca ngenecu miiji me pa jiwenipi, toraca gege piba picäripi.

Mime Binamewale bine Iicetna Gone

11 Cäme ätrunga binamewale, gone niyya mene jaji weeme nuuja poto cidi me. Lui te teeme biname ne jicetnuge, tabe cuta Acejiyame me cotre mende conocono me jaawenuge, ingle cotre mene te jicenige egä weene miiji biname bine owecu wawena, yepä iicetna lui owecu lica gyene. Peei lui weeme kaakesea lica gyene cotre ne atraname egä miiji gyene acatame, coö niyya gyene peei name pi miiji abmalame. Yepä, weene miiji cotre ne cängena jaawenuye.

12 Pisi nyene yepä taatu cotre oogära biname, lui te ibibi gyene biname bine toraca atraname, piba poto biname bine niyya cabu ca äsecerame

waadename, cuta nuuja poto bine äyebhengame. Peei name pi maane, baa laasi näte lui te mäame biname ne jaatranute?

Gone Mene Papa Iicema Weeme Miiji Kaakesea poto cidi me

¹³ Yoo, cäme mene matikolä pisi nyene teeme täapume lui cina Acejiyame cäco teeme kaakesea poto cidi me jaatranusi, piba jiiicemusi egä, “Page coo pama ciyyeciye, cine piyemopo pui babo cewe me naclenige. Cine yepä kämäge puma pa ninajipi aletnale-tna kaakesea wawena täapume. Cine bucurage rarekaake pa jääpänemepesi.”

¹⁴ Agesa cäme mene pepu biname täapume; weene umle lica gemi ciyyeciye ngena te äbitenige! Weeme ireclota leca lui kroke glääsi pana gyene, lui pisi nyene matikolä padare piba läyebhngtuge.

¹⁵ Weene apu cire jiiicejiye egä, “Mime Yageyame te liba singi gyene, cine piba ninajininige, ai kaakesea ne jewenenisi, peei ne piyepu cuta.”

¹⁶ Weeme kaakesea piyepu weeme ireclota lui Acejiyame me ime cabu temi. Gone weeme kaakesea täapume papa iicetneja, epu pana egä weeme ireclota lui weeme ime cabu sine. Acejiyame singi lica gyene pepu mule täapume.

¹⁷ Yoo, lui biname te liba umle gyene egä, “Cane miiji gäne peei gaabe cabu otnime,” yepä tabe lica läduge, tabe peei lui niyya mule ne jaawenuge.

5

Cuta Dogwe Biname cina Teeme Daremu Cirege Pöpäna

¹ Cäme mene cuta pisi nyene gwidape dogwe biname bime täapume. Weene ele ingenitninege ajij mene cama, ingle mäpurage daremu pisi nyene weeme täapume.

² Weeme gwidapegwidape sabe läbitininusi, weeme miijimiji cäbletäape potäte cina jaatecimusi.

³ Weeme rarekaake juju läbitininusi. Peei juju te weebibine opo iwatininuge egä weene ceera cäco biname gemi. Muye te gwidape ne lipu yaataclomuge, peei rarekaake te waniba pana weebibine sabe cire jiwenipi. Gwidape rarekaake weene tomitomi jaawenemuye ai ceräcerägäabu poto bimu täapume.

⁴ Weene lica toraca daremu yääcäremuye pui biname lui cina weeme calwacupi cabu kaakesea jaawenemusi. Teeme aitna mene itecijinege! Acejiyame mime Kokrerage Yageyame ituge ätecija teeme ala.

⁵ Ai gawecewe cabu weene iyeta weeme singi deedei piyepu gwidape ituge aletna. Weene weemämu ngeerangera cibi pana ire latwinuye. Yoo, agli täapume bimu te bii tatyaramtuge.

⁶ Weene biname bine ablaweja biname bau me papa yaawademuye, teeme gaabe liba lica gyene asatame. Poto cina cuta budre weeme bau ca itu jääpänepesi, siige.

Mene Awagrija piyepu Ireçu Ätumuta poto cidi me

⁷ Yoo, cäme ätrunga binamewale, agesa mene weeme täapume lui cina mime Yageyame me acnenuta täapume jewagrijenisi. Teeme trämä cängena inajipi, epu pana gije liteta biname liiyepu, lui te calwacupi kuu ne jaawagrijuge. Niinäce ngupe te täduge, gije ne uutaname jaawenuge. Ingwe ca ngupe te liba täduge, gije cepa ne piba yoororuge, siige kuu jaawenuge.

⁸ Weene pepu pana jewagrijeniyee, umle cama egä mime Yageyame me acnenuta bimui cudecewe lica gyene.

⁹ Căme âtrunga binamewale, gone weeme nuuja bine jăăngăjemuye, piba Acejiyame te weebibine lica birige atrana. Weene umle egă mime atrana biname cudecewera ge lica gyene.

¹⁰ Căme âtrunga binamewale, sasa mename biname poto cidi me ngene jwaatwananinago, lui cina mime Yageyame me ngii cabu mene jüicemusi. Teeme pana mule eceatye lipu cewe oocana cabu ämyemutaname. Teepi lica nuuja biname ne jăăngăjusi, yepä cängena jaawagrijiusi teeme äsecrera täápume.

¹¹ Page teepi babo miijirage gemi, ingle teeme ireclota cabu teepi âtrunga gaabe ne lica ebmalujisi, mäpu ne liba jăăpănusi. Yoobu lui pepu biname ge. Maramara mäpu cina teeme bau me secluji, yepä tabe Acejiyame ne jütrunguji teebine asatame. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi Yageyame ne, tabe lipu babo miiji ireclota ingwe ca Yoobu ne ecäruji. Mime Yageyame me waadena mule pepu pana gyene babo owecu cama.

¹² Căme âtrunga binamewale, agesi baborage gwidape: Weene liba toraca mene singi iicaname, gone nuuja ngii cama awejena weeme mene toraca me äbitame, gone gawecewe ngii cama iicana, piyepu gone cabucewe ngii cama iicana, coo cuta nuuja ngii cama gone iicana. Weene miiji iicana egă, “yoo,” coo “lica”. Peei mene taatu jüicuye, piba weebibine lica atrana birige egă ‘niiya mule biname gemi.’

¹³ Weeme yepä te liba mäpu cabu yaanajuge, tabe miiji Acejiyame bau irecu ätumutame. Weeme yepä te liba gege cama, tabe miiji Acejiyame ne awepyeräja uupera cama.

¹⁴ Weeme yepä te liba pita cama yaanajuge, tabe miiji âtrunga ingle modamoda biname bine ala asogleca teeme gome irecu ätumutame. Teepi te migi ca yaaganusi mime Yageyame me ngii cabu.

¹⁵ Teeme irecu ätumuta te pita biname ne miiji me pa jaawenepi, teepi liba âtrunga cama jaawenusi. Mime Yageyame te piba pita biname ne pa yaarpinantepi, piyepu teeme niiya mule bine yääyebhengemepi teeme cabu ca.

¹⁶ Peei name pi weeme niiya mule weemeweme ajanipeye piyepu weemeweme täápume irecu ätumutanipeye weene miiji me äbitame. Baborage kokre te täduge Acejiyame bau ca, biname te teeme ngenecu bora liba lamacetnäjuge, piba cängena irecu lätumutuge tabe.

¹⁷ Eliya me irecu ätumuta lui pepu kokre cama ge. Tabe binamerage ge mine liiyepu, yepä tabe liba Acejiyame bau irecu ätumutuji ngupe ne iibaname, piba ngupe te lica pui gawe cabu seciruji nesae kämäge cebo ngalebora.

¹⁸ Pui padare te liba apiruji, tabe cuta irecu ätumutuji. Ngupe te dume cabu ca piba sitramuji, piba pui gawe cabu gije cina cängenarage uutinuji.

¹⁹ Căme âtrunga binamewale, weeme yepä te liba läyebhingtuge Acejiyame me toraca gaabe cabu ca, weeme nuuja te liba teebine yaawecnistuge toraca gaabe cabu me, peei lui babo miijirage gyene.

²⁰ Ai poto cidi me ngene ca egleye egă biname lui te nuuja ne teeme niiya gaabe cabu ca saawecnistuge, pui biname me seemo ne cuta saasatuge niiya puupu cabu me otnime, cuta piyepu teeme bucurage niiya mule bine yiisibrecmuge.

Yoo siige, cane ngii Yakubu, căme mene ngălu peecwi yene.

PETERU ME NIINÄCE LETA

¹ Cane Peteru säne; Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane weeme bau me yoogärenine lui gemi Acejiyame me jäjäcräneji biname, weene lui cina tuucratnininujuje ai maramara probins cabu lenajame: naace Pontus me, Galatiya me, Kapadokiya me, Asiya me, cuta piyepu Bituniya me.

² Ujarage, Aceji Babe te weebibine itu jijäcrininuji teeme biname me äbitame. Aceji Seemo peei kaakesea weeme yepäyepä trupa cabu ituge wawena, weene Yeesu Keriso me mene äcwetname piyepu teeme uudi ca kälyä päpäname, ingle tabe budre äbituji, siige teeme uudi te tapiruji weeme niyya mule äcisejame.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame.

Toraca Ireclota Cabucewe je Pisi Nyene Mime tääpume

³ Mine Acejiyame ne eso pa yääcäresi, lui mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piyepu Acejiyame gyene. Tabe baborage owecu gyene mime tääpume, mibibine kirece ireclota itu nicärininuji, tabe liba Yeesu Keriso ne budre cabu ca erpinantuji. Yeesu me arpinenta cabu ca mine umle gemi egä tabe cuta mibibine cirege arpinera ten cama iyeteta lenajame.

⁴ Mine cuta umle egä miijimiji gwidape piti nemi cabucewe je mime tääpume, ingle mine Acejiyame me bägräwale gemi. PEEI gwidape lica gawecewe gwidape pana gemi, yepä ngälu cäco gemi, piyepu ocwäwa cäco, piyepu peei cina äblicäco sabe me äbita.

⁵ Acejiyame me kokre pisi nyene mibibine cängena waadename peei toraca ireclota cabu me iyeteta ten cama lenajame, ingle mine teebine jättrungusi. Mime puupu pisi nyene cabucewe je amacetrnäjäneji, piyepu peei äsecerera puupu ne cirege aboclomta ceräcerägäabu padare cabu.

⁶ PEEI name pi mine ngenecu gege cama ninajininige, ingle mine toraca gege puma cirege lenaja. Ngänu gyene mine page puu ngenecu mäpu cama matikolä padare ninajininige, ingle maramara apicetnera cina mime bau me seclenige.

⁷ Mine naace popi peei apicetnera bine jääpänemusi egä peei cina mime Acejiyame cabu ätrunga ne toraca kokre me wawenname. Yoo, mime ätrunga me apicetnera bine mine ngene ca eglemisi kula pana gwidape cabu ca, ngii gol. Nuuja taje biname cina gol kula bine baborage nuunu jaawenemusi daglamete äyebलगame. Piba miijirage gol taatu tasatuge muye cabu ca. Ngänu gyene puu gol me lenaja lica iyeteta gyene, yepä muye ca miijirage jaawenemusi, piba cuta mime ätrunga bine lui baborage gemi gol cabu ca, miiji apicetnera kokre lenajame. Piba ceräcerägäabu bimu cabu Yeesu Keriso teemämu liba cire laboclomtepi, baborage miiji pisi nyene mime tääpume lui cina pepu ätrunga cama gemi. Acejiyame bau ca mine piba awepyeräja, jamyacu apacyera, piyepu miijirage ngii cire jääpänemepesi.

⁸ Mine puu Acejiyame ne lica ituge päpäna, yepä mime baborage singi pisi nyene teeme tääpume; cuta page mine puu äblicäco teebine päpäna, yepä mine teebine cängena jättrungusi. PEEI name pi mime ngenecu gege epu baborage gyene, siige mine peei potu cidi me mene äblicäco.

⁹ PEEI gege eei name pi gyene, Acejiyame mibibine niyya cabu ca nise-crärenininige, niwadininige cabucewe me ten cama iyeteta lenajame. Peese nyene ingle mine teebine ätrungame.

10 Mime äsecrera niiya cabu ca iyeteta ireclota cabu me, Acejiyame me sasa mename biname cina baborage singi peei poto cidi me umle äbitame. Teepi biname bine ingweraage padare täápume mene jejemujisi Acejiyame me owecu piiyepu ätityera mule poto cidi me mime täápume, yepä teepi umle äbitame liga läbitininusi, pajecu lica ge teeme täápume.

11 Keriso me Seemo teebibine mene jejananemuji egä, “Ciige Acejiyame me jajeji biname Keriso te mage mäpu padare ne cire jääpänepi, peei cabu ca cire lasatepi, siige jamyacu apacyera ne cire jääpänepi.” Teepi peei mene poto cidi me mage ngene jotwanininujisi, ingle teepi babo singi ge umle äbitame egä lipulipu piiyepu lui padare cabu peei mule te cirege äbita.

12 Acejiyame piba teebibine umle jewananemuji egä pui mule te licarage teeme ireclota padare cabu cirege äbita, yepä ingweraage padare mime ireclota cabu mime täápume. Yoo, page Miiji Mene pajecurage jajanäneji gyene iyeta mime cabu me. Lui biname cina ai mene weebibine ituge jajanena, teepi cabucewe ca Aceji Seemo bau ca teeme umle itu jepänujisi. Peei mule pepu miijirage gyene egä Acejiyame me mename seemo cina cuta singi gemi cerämu umle äbitame peei täápume.

Weene Cängenarage Conocäco Inajipi!

13 Yoo, mine Acejiyame me miiji mule poto cidi me umle gemi, peei name pi mine ngene atwanena bine pa yaamacetnäjemepesi, cängenarage lenajame. Mime ngene atwanena bine pa yaacranemepesi Acejiyame me owecu piiyepu miiji cabu me, mine lui bine teeme bau ca cirege päpäna Yeesu Keriso me acnenua bimu cabu.

14 Page mine Acejiyame me bägrä gemi, peei name pi mine teeme singi pa jaawenepesi. Gonerage weeme sasa singi bine waadena, epu pana pui padare cabu lipu yaawadimuye, weene toraca gaabe poto cidi me liba umle cäco inajininuji.

15 Acejiyame lui te mibibine ituge jäjäcra, tabe conocäcorage gyene, peei name pi cuta mine miiji conocäco mule taatu jaawenemepesi.

16 Yoo, Oogäräneji Mene te apu jicenige egä, “Weene cängena epucäco inajipi, ingle cane epucäco gäne.”

17 Acejiyame te iyeta biname bine yepä ibi cirege atrana teeme waweneca poto cidi me, nuuja te lica cirege asafa atrana cabu ca. Peei name pi mine lui cina teebine yaainusi Babe ca, mine miiji cuta teebine cängenarage opo gaabe me acita iyeta mime lenaja cabu ai gawecewe cabu je.

18 Acejiyame weebibine ituge äsecrera weeme kaakesaarewale bime krokeciije mule cabu ca. Mine umle gemi egä tabe lica rarekaake ecäruji mime äsecrera täápume. Rarekaake me daremu lui nuuja taje gawe me läbituge.

19 Yepä, tabe teeme ngenecurage bägrä Keriso ne ecäruji. Keriso budre äbituji, teeme uudi tapiruji mibibine äsecrera. Yoo, Israela biname bime sasa mule cabu teepi miijirage maamoi plongo ca yiwärusi teeme niiya mule bine äyebllengame. Peei plongo lui jamyacurage yaanajuge, teeme nuuja dupe lica birige. Yoo, Keriso pepu maamoi pana conocäco gyene. Tabe teemämu itu iiwäräjuji mime niiya mule äyebllengame.

20 Acejiyame camuge ai gawecewe ne wawena tabe liba Keriso ne jejuji mime niiya cabu ca äsecrera biname me äbitame, siige ai padare cabu teebine ituge aboclomta mime täápume.

21 Yoo, Keriso me miiji kaakesea name pi mime ngene atwanena cina Acejiyame cabu yaacrajuge. Tabe te teebine budre cabu ca erpinantuji, piba cabucewe me ecanuji jamyacu apacyera cabu lenajame. Peei name

pi mine Acejiyame ne jäätru-ngusi piyepu mime ngene atwana teeme cabu yaacranusi.

²² Mine Acejiyame me toraca mene ne ituge ätecija mime trupa bine amacetnäjame, ngälu siige page mine toraca singi me ituge äbita mime ätrunga binamewale bime täápume. Yoo, mine mime biname bime täápume baborage singi pa läbitipago iyeta mime ngenecu cama.

²³ Page mime kirece ireclota pisi nyene. Peei ireclota lica ge mime mage babe bime cabu ca, inge teeme bau ca ireclota lui ngälu cama gyene. Yoo, Acejiyame lui ngälu cäco gyene; tabe te ai kirece ngälu cäco ireclota mibibine itu nicärininuji pui padare cabu mine liba teeme mene jitrungujisi, inge teeme iyeteta mene cabu kokre pisi nyene iyeteta ireclota ceerame.

²⁴ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jicenige egä,
 “Iyeta biname bime ireclota lui baace pana gemi;
 iyeta teeme miiji lui epu pana gyene baace popo me liiyepu.
 Yoo, baace te budre läbituge,

cuta teeme popo cina saatrametnemuge,

²⁵ yepä Yageyame me mene lui iyeteta ngälu cäco gyene.”
 Yoo, peei Miiji Mene ituge weebibine jajanena.

2

Mine Äjäcräneji Gemi Acejiyame bau ca

¹ Yoo, Acejiyame mibibine kirece ireclota nicärininuji, peei name pi mine miiji iyeta niija mule bine abmala. Walya mene iicana gone, piyepu walya mule gone wawena, äcneca gone, cuta piyepu gone nuuja biname me gwidape ire patre agli.

² Epu pana matimati bägrä liiyepu iyeta padare singi ngame migi nänäjame, weene miiji Acejiyame me mene täápume pepu pana baborage singi äbitame, naace täápume weeme ätrunga te uutaname ngälu weene iyeteta ireclota ne päpäname.

³ Yoo, mine ituge päpäna egä Yageyame lui miijirage, owecu cama biname gyene.

⁴ Mine Yageyame bau me pa naclege, inge mime ireclota teeme cabu ca gyene. Tabe epu pana gyene kula caage liiyepu, poto biname cina lui ne jäägyusi egä raranga täápume miiji lica gyene, yepä Acejiyame te lui ne jejuji egä babo miijirage teeme täápume.

⁵ Tabe lui bine iyeteta ireclota nicärininige, mine lui mete kula pana gemi teeme täápume. Epu pana mete raranga biname te liiyepu kula bine yaawademuge teeme kula mete rangame, Acejiyame mibibine niwadininige teeme ätrunga inge bine wawename. Acejiyame singi gyene mine teeme kirece muleyame iiwäreja biname me äbitame teeme singi mule Yeesu Keriso me ätityera cabu ca wawename.

⁶ Oogäräneji Mene pisi nyene pui kula poto cidi me, lui Keriso sine, egä,
 “Ire, cane babo miijirage kula jitränutenine,
 sipe caage täápume jecnenine Yerusalema cewe cabu Siiyona podo cabu je.

Lui cina teebine jäätrungusi,

teepi lica birige ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänuusi.”

⁷ Siige, Keriso lui babo miijirage gyene mime täápume lui cina teebine jäätrungusi. Yepä, lui cina singi lica teebine ätrungame, teepi cuta umle cirege tabe lipu baborage gyene! Oogäräneji Mene te peei poto cidi me jicenige egä,
 “Lui kula ne raranga biname cina jigiyisi,

baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.”

8 Oogäräneji Mene nuuja gome cuta jüicenige egä,

“Ai kula te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja,
eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.”

Yoo, teepi naace name pi yaatrametnemuge, ingle teepi lica Acejiyame me mene jäärungusi peei kula poto cidi me, lui Keriso sine. Pepu ge Acejiyame me singi teeme täápume.

9 Yepä, mine teeme pana lica gemi, mine Acejiyame me jäjäcräneji biname gemi, lui miiji kaakesea biname gemi mime Mope Biname Keriso täápume irecu ätumuta kaakesea waweneme. Mine mara tomi cabu temi nuuja biname cabu ca, ingle mine Acejiyame täápume mara me ituge äbita. Mine Acejiyame me inglewale gemi, mine jäjäcräneji gemi mene jajaneneme iyeta teeme miijimiji mule poto cidi me. Toraca, teeme mule mime täápume babo miijirage gyene. Tabu mibibine krokeciye cabu ca ala nisoglicipi teeme miijirage apaclyera cabu lenajame.

10 Niinäce mine Acejiyame me ingle cabu lica ge, yepä page mine pui cabu temi. Niinäce mine nuuja umle lica ge Acejiyame me owecu poto cidi me, yepä page mine teeme owecu ne ituge päpäna.

Acejiyame me Kaakesea Mine Jaawenusi Toraca Ngenecu cama

11 Cäme binamewale, mine catecewe biname pana gemi ai gawecewe cabu. Peei name pi mine miiji mime tääpe me niija singi bine ägyema, ingle peei cina mime toraca singi ne Acejiyame täápume sabe jaawenusi.

12 Mine miiji iyeta padare cabu epu cängena lenajame teeme gome lui cina Acejiyame umle cäco gemi, egä teepi liba apu jaangemuge egä, “Teeme mule mara gyene peei name pi conocono,” pui biname cina mime miiji taatu waweneca pä jääpänesi. Teepi piba Acejiyame ne cire yaawepyeräjesi teeme acnenuta bimu cabu.

13 Yageyame me singi name pi, iyeta ai gawecewe mope biname bime cotre mine miiji jaawenemusi, egä miiji mime gawecewe babo mopeyame me mene cängena ätecijame.

14 Cuta piyepu teeme ingwe gaabe ca mope biname bime mene mine miiji ätecija, ingle babo mope biname te teebibine jäärpämuge niija mule biname bine teeme daremu ceerame piyepu miiji mule biname bine awepyeräjame.

15 Acejiyame singi gyene mine cängena lenajame naace täápume pui biname lui cina buduma gemi Acejiyame me mule poto cidi me, teepi mime miiji taatu ireclota ne liba jääpänsi, piba teepi iicetneja mene äblicäco.

16 Yoo, mime toraca Mopeyame lui cabucewe je yaanajuge, piyepu mine äscräreji gemi ai gawecewe mule cabu ca. Yepä, mine äblicäco apu angi egä, “Cane asatäneji gäne gawecewe biname bime cotre cabu ca, siige miiji gäne ai niija mule waweneme.” Eewe, pepu gone! Mine miiji iyeta mime ireclota cabu ca aboclomäja egä mine Acejiyame me biname gemi teeme singi bine wawenecame.

17 Mine iyeta biname bine cängena opo gaabe me yaacranemusi, iyeta ätrunga biname bine owecu jaawenemusi, mime gawecewe mopeyame me mene cängena jäärtecijusi, piyepu lui mule täápume Acejiyame singi lica gyene, mine miiji wälu peei ne waweneme.

Keriso pana Mule Mine Miiji Jaawenemepesi

18 Weeme poto lui cina nuuja biname bime kaakesea jaawenemusi, teepi miiji teeme babo biname me mene cängenarage ätecija; lica eei taatu me lui

owecu cama teeme kaakesea bāgrā bine ire jaatwemuge, yepā cuta owecu cāco babo biname me mene miiji ātecija.

19 Yoo, miiji gyene weeme nuuja tāāpume tabe liba poode ngene atwanena cama māpu cabu cewe loocananuge, liba peei māpu lica toraca daremu teeme niya mule tāāpume, piyepu tabe liba ngene jwaatwananuge apu egā, “Acejiyame singi gyene cane apu lenajame liba māpu cabu.”

20 Siige, ngena miiji gyene weeme tāāpume, weene liba cmecme ne bojācu jāāpānuyē weeme niya wawena tāāpume? Yepā, weene liba miiji mule taatu jaawenemuye, puma cita ca cewe oocana bojācu jāāpānuyē, piba Acejiyame weebibine miiji pa jiwēnipi.

21 Yoo, peei tāāpume Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca, inge Keriso māpu cabu itu cewe oocananuji mime niya mule āyēblengame. Tabe mibibine niwabininuji lipulipu teebine ingwe ācwime.

22 Teeme nuuja niya mule lica ge, piyepu nuuja walya mene teeme tage cabu ca lica ituge asata.

23 Teepi liba teebine jāācneкуси, tabe lica teeme mene jewecnistemuji. Teepi liba teebine niya me jaawenusi, tabe lica jaajemuge egā, “Cane ai ne pa yaawecnistepene.” Eewe, tabe iyeta teeme ngene atwanena Acejiyame me ime cabu icranemuji, lui te biname bine conocāco jaatranemuge.

24 Keriso mime niya mule bine teeme tāāpe cabu ewademuji baarge uli cabu me, naace tāāpume mine iyeta niya mule abmalame, piyepu conocāco mule cina mime ireclota cabu lenajame. Tabe dupe bine jepānemuji mibibine miiji me wawename.

25 Yoo, mine lui epu pana gemi maamoi liyepu, lui te gaabe cabu ca lapesaruge, yepā Acejiyame mibibine gaabe cabu me cuta niwecnininuji mime seemo me Ire Atwiyame piyepu Yageyame ne ingwe ācwime.

3

Ai Mene Lui Coga Rooriye tāāpume

1 Cuta aģesa cāme mene magebi tāāpume. Weeme rooriye bine yāātecijemuye piyepu teeme singi weene cāngena jaawenemuye. Yoo, poto weeme rooriye liba Acejiyame me mene lica jāātrungusi, teepi weeme miijimiji mule liba jāāpānemusi, puma cita ca Acejiyame tāāpume cuta singi lābitininusi.

2 Mene ngānu gyene, inge teepi pa jāāpānepesi weeme ĵugi cāco mule bine, piyepu weene teebibine lipu opo gaabe me yaacranemusi.

3 Yoo, weene liba singi gemi jamyacurage lenajame, edingāli amacetnājame, miijimiji cābletāāpe piyepu oplacmelāja gwidape asigrerame peei lui babo gwidape lica gyene.

4 Pātā, weeme ngenecu bine yaamacetnājemuye ngenecu bojācu piyepu owelaamelame lenajame. Pepu jamyacu te sasa me lica lābituge. Peei lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je.

5 Sasa cabu ca magebi lui cina Acejiyame tāāpume mara me lābitininusi piyepu Acejiyame cabu teeme ngene atwanena bine yaacranemusi, teepi ngenecu cabu ca jamyacu ge, piyepu teeme rooriye me singi cāngena sedademuji.

6 Saara pepu magebi ge. Tabe Abrahamo me mene jāātecijuge piyepu teebine yageyame ca yaainuge. Weene miiji gemi Saara ne ingwe ācwime, weene liba conocāco mule jaawenemuye piyepu lica wālu ne padare ceera weeme jamyacu ngenecu ne sabe wawename.

⁷ Age cäme mene rooriye täápume. Weeme coga bime kokre lica gyene weeme pana baborage, peei name pi teebibine owecu cama opo gaabe me yaacranemuye. Weene umle gemi egä weene iyeteta ireclota ne ten cama cirege päpäna Acejiyame me owecu name pi. Weene pepu cängena inajininuge naace täápume nuuja gwidape te lica weeme irecu ätumuta mene bine iibecla.

Lipu Mule Gyene Miiji Biname Liba Mäpu cabu Yaanajuge

⁸ Age cäme mene weeme iyeta täápume. Weene yepä ngene atwanena cama inajipi, weemämu owecu piyepu singi läbitininuye, ingle mine iyeta Acejiyame me inglewale gemi. Peei name pi weeme nuuja bine owecu cama yäätityäremuye, piyepu niinäce gaabe me jaawenemuye.

⁹ Yoo, nuuja biname te liba weeme yepä ne niiya jaawenuge, gone teeme daremu ne awecnista. Nuuja te liba niiya mene teebine jaajuge, gone niiya mene ne jaawecnis-tute, pätä weene Acejiyame bau irecu lätumutinuye puu me miiji täápume, ingle Acejiyame weebibine ituge ala asogleca pepu lenajame teeme bau ca miiji päpäname.

¹⁰ Oogäräneji Mene te jiicenige egä,
 “Lui te singi gyene gege
 piyepu miijirage ireclota täápume,
 tabe miiji teeme wätä ne cängena ire jaatwuge
 niiya mene iicema cabu ca,
 piyepu walya mene te gone teeme tage cabu ca asata.

¹¹ Tabe miiji niiya mule cabu ca latatrongäruge miiji taatu mule wawename.
 Tabe miiji poode täápume singi piyepu peei cabu lenajame.

¹² Ingle mime Yageyame te conocäco mule biname bine cängena ire jaatwe-muge,
 piyepu teeme irecu ätumuta mene cängenarage yäätəcijuge.

Yepä, biname lui cina niiya mule jaawenemusi,
 tabe teebibine kaake ca yäacelyäremuge.”

¹³ Siige, pama nuuja te lica weebibine niiya pa jiwenipi, weene liba singi gemi miiji mule taatu wawename.

¹⁴ Yepä, liba biname te weebibine niiya pa jiwenipi weeme miiji mule name pi, weene miiji taatu peei cabu ca pagege päpäna. Wälu gone biname täápume, cuta piyepu mäpu ngene atwanena gone yaacatu ye.

¹⁵ Yepä, weene miiji Keriso ne niinäce puupu ecärepeye weeme ngenecu cabu, piyepu teebine Yageyame me jaawenepeye weeme täápume. Yoo, biname te liba weeme yepä ne yäätəmluge aboclom-tame tabe ngena ne ngene atwana ca joomluge, tabe miiji amacətnjäneji lenajame miijirage daremu mene awecnistame.

¹⁶ Weene owecu cama weeme ätrunga ne cängena eboclomteye nuuja biname bime täápume. Weene cängena inajininuge, piba weeme ngenecu te lica mäpu läbituge niiya mule name pi, yepä weeme mule ne weene ngene ca yaagluye egä miiji taatu gyene. Piba biname lui cina niiya mene jiicemusi weeme Keriso cabu miiji mule poto cidi me, teepi ajiri me pa läbitipesi teeme mene poto cidi me.

¹⁷ Yoo, weene liba mäpu jääpänuye weeme niiya mule name pi, peei weeme yene ingle. Yepä, weene liba mäpu jääpänuye weeme miiji mule name pi, peei liba Acejiyame me singi birige, piba peei cabu pisi nyene miiji weeme täápume.

¹⁸ Yoo, Keriso cuta mäpu jepänuji, tabe liba budre äbituji weeme niiya mule äyebile-ngame. Tabe lui conocäco biname ge, tabe yepä gäabu budre äbituji,

iyeta conocono biname bime niija mule daremu ne peega ecatuui, gaabe mime tääpume jewenuji Acejiyame bau otnime. Tabe binamerage tääpe cama budre, yepä cabucewe tääpe cama arpinantuji.

¹⁹ Tabe piba gawecewe ne ebmaluui, piiyeme äduji Miiji Mene jajime pui sasa budre biname bime seemo bine, lui cina awamuta puupu cabu yaacrajuge atrana trämä.

²⁰ Peei lui eei bime seemo gemi, lui cina ujarage Nooa me padare cabu singi lica Acejiyame me mene ätecijame. Yoo, Acejiyame leca padare teebibine jewagrijemuji teeme mene ätecijame, Nooa liba pui poo ne eranguji. Yepä, eit biname taatu cina teeme mene jitecijuusi, pui poo bora me ebäcnuusi, pepu äsecräruji babo igi niije cabu ca.

²¹ Yoo, mime niije ca äciseja Yeesu me ngii cabu lui seeji pepu pana gyene. Mine niije ca äciseja ne ituge acata Yeesu me ngii cabu niija mule daremu cabu ca äsecreraame, ingle mine Yeesu Keriso ne jitrunguusi lui te budre cabu ca itu arpinantuji. Peei äciseja tääpe jugi ne lica birige äyebingta, yepä peei ca mine Acejiyame bau me latatrongärinago, teebine yaawejanusü mime ngenecu amacetrnäja tääpume.

²² Yeesu Keriso ituge otni cabu me; tabe puma cabucewe je Acejiyame me camu poto cidi me enajenige. Tabe iyeta mename seemo bine ire jetwenenemige piijepu iyeta nuuja kokre gwidape piijepu maramara mopeyame bine.

4

Acejiyame tääpume Inajipi

¹ Naace name pi Keriso cewe oocananuui teeme ai gawecewe tääpe cabu, mine miiji teeme pana ngenecu kokre äbita, ingle lui te teeme tääpe cabu cewe loocanuge, teeme tääpume siige gyene niija mule me kokre.

² Peei name pi ai gawecewe lenaja cabu weeme niija singisingi mule gone jaawenemuye, yepä Acejiyame me singi taatu jaawenuye.

³ Uja baborage padare cabu weene epu biname bime niija singisingi mule bine jenenemujiye lui cina lica Acejiyame ne jäätrungusi. Naace ge weeme poto bime ireclota cabu peega ge jugijugi mule piijepu singisingi niija mule tääpume. Nesae padare lica ge weene liba umle ge sice buduma äbita, piba buduma piijepu niijarage mule bine jaawenemuye. Weene uuje bine ituge ätrunga piijepu teeme tääpume gogecupi itu jaawenemepeye.

⁴ Yoo, page weeme ceegewale cälu te jitenenemige, weene liba singi lica gemi ten cama abasutame pui mule cerämu waweneme. Teepe peei name pi weebibine jisädininusi.

⁵ Peei ngänu gyene, teepi Acejiyame me opo gaabe cire laitnipesi iyeta peei mule tääpume. Tabe amacetrnäjäneji gyene iyeta biname bine atraname, teebibine lui cina ireclota gemi piijepu lui cina ituge budre äbita.

⁶ Yoo, ngena tääpume pui toraca mene Keriso poto cidi me ituge jaji sasa budre biname bime seemo bine? Agesa ingle: Teepe ituge budre päpäna, ingle budre lui Acejiyame me daremu gyene iyeta biname bime niija mule tääpume. Yoo, teeme tääpe ituge budre, yepä Acejiyame te singi ge pui seemo bine cuta padare ceera Miiji Mene ätecijame teepi piba teeme pana ireclota cabu lenajame.

Acejiyame te Mibibine Miijimiji Kaakesea Nicärininuge

⁷ Ai gawecewe me ngälugaabe cudecewe lica gyene. Peei name pi weemämu cängena bojäcu ire latwinuye, weeme ngene atwa-nena bine amacetrnäjäneji irecu ätumuta tääpume.

8 Ai lui baborage gwidape gyene egä weene miiji weemeweme singi lenaja, ingle singi liba pisi nyene, weene miiji gemi biname bime bucurage conocono mule bine ngene ätrimelame.

9 Weemeweme awabläjipeye mete cabu äsinglentame, piiyepu mogobi weeweweme awenäjipeye gege cama.

10 Yoo, Acejiyame iyeta mibibine maramara kaakesea ituge ceera. Mine peei kaakesea cängena jaawenemusi mime yepäyepä bine ätityerame.

11 Acejiyame bäärmii kaakesea lui ne yääcäruge, miiji tabe Acejiyame me mene ne cängena yaaboclomtuge. Acejiyame ätityera kaakesea lui ne yääcäruge, tabe miiji Acejiyame me kokre cama nuuja biname bine ätityerame, naace täapume iyeta mime kaakesea cabu Acejiyame me ngii awepänteji lenajame. Piba pajecu gyene egä mine Yeesu Keriso me biname gemi. Yoo, jamyacu apaclyera piiyepu kokre lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso.

Mäpu cabu Cängena Lenaja

12 Cäme ngenecurage binamewale, mäpu apicetnära liba mime bau täduge, cälu te äti gone, piiyepu ngenecu niija gone läbitininago. Pepu mäpu lui mime bau taatu lica gemi.

13 Peei name pi mine ngenecu gege äbitininago, ingle mime mäpu lui epu pana gemi Keriso lipu mäpu bine jepänemuji. Ceräcerägäabu bimu te liba cire tädepi, piiyepu iyeta biname cina Keriso me jamyacu apaclyera ne liba cire jääpänepesi, mine piba baborage gege cama cire ninajipi.

14 Yoo, mine liba äcneca nitacijinuge, ingle mine Keriso me binamewale gemi, mine ngenecu gege pa läbitipago, ingle naace popi Acejiyame me Seemo piba mime trupa cabu jamyacu apaclyera cama yaanajuge.

15 Miiji lica gyene egä mine mäpu bine jääpänemusi ingle naace name pi mine biname ne budre me yaaglusi, gwidape ne ero ca yaacatusi, coo nuuja niija mule bine jaawenemusi, coo piiyepu nuuja biname bime kaakesea jääsädusi. Pepu mule cabu ca mäpu liba jääpänusi, yoo mime ingle gyene.

16 Yepä, mine liba mäpu jääpänusi ingle mine Keriso me biname gemi, piba ajiri gone, yepä Acejiyame ne baborage eso yääcärusi egä mine Keriso me ngii cama gemi.

17 Acejiyame me atrana padare mameta gyene. Tabe teeme biname bine niinäce gaabe pa jaatranemepi. Yoo, tabe liba teeme atrana kaakesea ne gije pa labacitepi mime bau, piba mage mäpu teeme täapume lui cina Acejiyame me mene lica jäätrungusi,

18 Oogäräneji Mene te jicenige egä,

“Miiji mule biname cina mäpu bine pa jääpänemepesi,

piba pa läsecrärepi Acejiyame cama lenajame.

Yoo, piba lipu gyene teeme täapume,

lui cina Acejiyame me biname lica gemi,

piiyeppu niija mule bine jäje jaawenemusi?”

19 Peei name pi mine lui cina mäpu jääpänusi ingle peei lui Acejiyame me singi gyene mime täapume, mine miiji mule ne gone yaabmalusi. Yepä, mimämu Acejiyame me ime cabu lacraninago mime miiji täapume. Tabe lui te iyeta biname bine itu jebenemuji, tabe lica mibibine ätityera cäco pa nibmalipi.

5

Acejiyame me Ätrunga Biname Lui Yepä Ingle Biname Gemi

1 Cäme mene pisi nyene ätrunga ingle bime mope biname täapume. Cane cuta piiyepu mope biname gäne. Yoo, cane Keriso ne itu jepänujine teeme

cewe oocana cabu, piyepu tabe teeme jamyacu apaclyera ne liba cire saaboclomtepi, cane cuta peei cabu cire nanajepi. Yoo, aghesa căme mene weeme tǎapume.

² Weene biname bine cāngenarage ewademusi, Acejiyame lui weeme waadena tǎapume itu icāripi. Teepi epu pana gemi maamoi liyepu, piyepu weene epu pana gemi teeme ire atwi biname liyepu. Weene weeme kaakesea cāngena jaawenemuye, lica epu pana egā biname te weebibine giri jicranininuge, yepā ngenecu gege cama jaawenemuye, ingle Acejiyame pepu mule tǎapu myene singi. Gone rarekaake singi name pi ai kaakesea ne wawena, yepā toraca ngenecu cama jaawenuye, ingle weene singi gemi Acejiyame me ātrunga biname bine ātityerame.

³ Weene babo me gone lābitininuye weeme bucurage mene ca. Weene miiji umle gemi egā biname lui maamoi pana gemi, teepi teeme ire atwi biname bine ingwe pa yāācwemepesi. Peei name pi weene cāngenarage inajipi, piba weeme ireclota miiji gyene nuuja biname cina ingwe ācwime.

⁴ Piba mime Ire Atwi Mopeyame Keriso liba cire tacnenutepi, mine miijirage dāremu ne cire jāāpānepesi. Mine teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja iyeteta.

⁵ Yoo, mamye biname, aghesa mene weeme tǎapume, weeme mope biname bime mene yaacatuye. Weene iyeta weeme nuuja bine yāātityāremuye, teebibine niināce me jaawenemuye, ingle Oogārāneji Mene te apu jiicenige egā, “Lui biname te liba singi teemāmu babo ābitame, Acejiyame teebine jāāgyuge, yepā lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine miiji jaawenuge.”

⁶ Yoo, mine miiji matikolā me ābita Acejiyame me opo gaabe, tabe piba mibibine cabu me wawena pagege, teeme miijirage padare cabu.

⁷ Iyeta mime ngenecu māpu miiji Acejiyame ne yāācārusi; tabe babo owecu cama mibibine nitityārinuge.

⁸ Yoo, weene ire cama cāngena inajininuge! Weeme cubuyame Satani tabe drowā glunubora gwidape pana gyene, layani pana waatnetnājuge. Tabe jāārngemuge biname bine sabe wawename.

⁹ Weene Acejiyame ne jāātrunguye, teeme kokre cama imye-mutinuge, Satani me singi ne yāāyecrājuyue, ingle weene umle gemi egā weeme ātrunga binamewale iyeta gawecewe cabu teepi yepā pana māpu bine jāāpānanemusi.

¹⁰ Mine liba māpu cabu matikolā padare ninajininuge, Acejiyame lui te iyeta owecu piyepu ātityera cama gyene, tabe te mibibine peei cabu ca pa nisechrāipi, kokre piyepu apineca căco me niwenipi, piyepu mime ngene atwana Keriso cabu yaacranemepi. Tabe mibibine ituge asogleca teeme jamyacu apaclyera cabu Keriso cama cirege lenajame.

¹¹ Teeme yene kokre iyeteta ngālu căco. Eso.

Peteru me Sebore Mene

¹² Yoo, Siila te cebine nātityārenige ai matikolā mene oogārume. Tabe căme tǎapume Acejiyame me miijirage ātrunga biname gyene. Cane singi gāne egā ai mene cabu ca weene ātityera ne pa jepānepeye Acejiyame ne cāngenarage ātrungame. Ai mene cabu cane weebibine umle jiwenininine Acejiyame me toraca owecu piyepu ātityera mule poto cidi me. Peei cabu weene cāngena imyemutipi!

¹³ Lui cina ama Rooma babo cewe cabu labasecetrnuge Acejiyame bau irecu ātumutame, teepi weebibine sebore jiwenininisi. Teepi weeme pana Acejiyame bau ca jāācārāneji gemi teeme biname me ābitame. Căme bāgrā Mareko cuta piyepu weebibine sebore jiwenininige.

¹⁴Weene weemeweme ajecletnäjipeye sebore mene cama, ätrunga biname bime singi mule liiyepu.

Poode weeme iyeta bime cabu lenajame lui Keriso me biname gemi.

Cane ngii Peteru; cäme mene ngälu peese.

PETERU ME NEENENI MANU LETA

1 Cane säne Simona Peteru, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne teeme Mijji Mene kaakesea wawename.

Cane ai mene weeme bau yoogärenine lui cina miijirage ätru-nga ne ituge päpäna cine liiyepu. Yeesu Keriso lui mime Acejiyame piyepu mime niya cabu ca Äsecerayame gyene, tabe cuta conocäcorage gyene, peei name pi tabe yepä pana miijirage ätrunga ne ituge ceera iyeta mibibine.

2 Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame weeme umle cabu ca Acejiyame poto cidi me piyepu Yeesu mime Yageyame poto cidi me.

Acejiyame Mibibine Itu Nisoglicipi Teeme pana Mule Acatame

3 Acejiyame mibibine ituge jähäcra teeme jamyacu apaclyera piyepu teeme miiji cabu lenajame. Mine liba teeme tääpume umle läbitininago, tabe mibibine teeme kokre piba nicärininuge toraca miijirage ireclota cabu lenajame.

4 Tabe mibibine babo miijirage mene itu nicäripi mine teeme pana miijirage mule acatame piyepu ai gawecewe me niya singisingi mule cabu ca uocratname.

5 Pepu pi mine lui cina teebine jäätrungusi mine kokre läbitininago miiji mule wawename. Piba mine singi Acejiyame poto cidi me cerämu umle äbitame teeme singi bine wawename.

6 Mine cuta lapicetnärinago mimerage singi bine gawe me acraname, piba mine liba mäpu cabu ninajininuge, mine imyemutinuge, piyepu cängena teeme pana mule jaawenemusi.

7 Mine piba nuuja biname bine yääityäremusi teebibine mime biname-wale me jaawenemusi, siige mine toraca singi labitininago teeme tääpume.

8 Mine peei mule bine liba jaawenemusi, piba mime ireclota cabu ca biname cina umle pa läbitipesi mime Yageyamé Yeesu Keriso me mule poto cidi me. Yoo, lui biname cina teeme tääpume cängena umle gemi, teepi teebine jaawabudnitusi teeme ireclota cabu.

9 Yepä, lui biname te peei mule bine lica jaawenemuge, tabe irecu määsumäsu biname pana äblicäco ingwe gaabe me ire. Tabe itu ngene jäätrimalepi Keriso lipu teeme sasa niya mule bine itu iyebloge-muji.

10 Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine peei mule bine jaawenemusi lui cina jaawabudnitusi egä Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca teeme binamewale me äbitame. Mine peei bine liba jaawenemusi piba lica nuuja gwidape te mibibine Acejiyame bau ca äyebloga.

11 Mime niya cabu ca Äsecerera Biname piyepu Yageyame Yeesu Keriso te mibibine piba cire nisoglicipi teeme ngälu cäco waadena cabu lenajame.

12 Peei mene cane bii yogärine, ngänuge weene puu umle gemi piyepu weeme ätrunga kokre gyene peei toraca mene cabu, yepä cane singi weebibine jäje ngene apecname peei poto cidi me.

13-14 Yoo, cane umle gäne cäme budre cudecewe lica gyene, ingle mime Yageyame Yeesu Keriso cebine itu conocäco umle nawenumi, peei name pi cane weebibine jäje ngene jipecnininune peei gwidape poto cidi me ngälu cäme budre.

¹⁵ Cane peei ne cängena yoogärenine, ingle cane singi lica gäne weene ngene ätrimelame căme budre ingwe gaabe ca.

Cine Keriso ne Itu Jepänujisi Teeme Jamyacu Apaclyera cabu je

¹⁶ Yoo, itemene lica gyene peei mene cine lui weebibine ituge jajanena mime Yageyame Yeesu Keriso me babo kokre piiyepu acnenuta poto cidi me. Cine cime irecu ca jepänujago teeme jamyacu apaclyera ne.

¹⁷⁻¹⁸ Cine ten cama puga ge pui podo cabu Acejiyame liba teebine jamyacu apaclyera ecäruji, tabe teebine piba ewepyeräjuji egä, “Agesa căme ngenecurage bägrä. Tabe iyeta căme singi conocăco jaawenemu-ge; cane baborage singi gäne tee-me täapume.” Yoo, cine cimămu itu nitecijinuijii peei tagepogogo lui cabucewe ca täduji mime Aceji Babe me jamyacu apaclyera cabu ca.

¹⁹ Mime nuuja toracarage mene pisi nyene Keriso poto cidi me. Peei lui Oogäräneji Mene Acejiyame me sasa mename biname bime bau ca. Iyeta teeme mene mine müji cängena abiberäja, ingle peei lui epu pana gyene ngale te liiyepu krokeciye cabu ca saapaclyäruge. Teeme mene te mibibine pepu pana umle nicärininuge bucurage gwidape poto cidi me, lui ge niinäce mine umle lica. Yepä, mine liba teeme mene poto cidi me ngene jwaatwananinago, piba apaclyera te mime bau tuungepmaluge, ingle Keriso Guji Wale pana tuungepmaluge mime ngenecu bora je.

²⁰ Yoo, agesa baborage mene: Biname te äblicăco teemămu Aceji Seemo me ätityera căco umle äbita peei gwidape poto cidi me, Acejiyame lui jüicenige teeme Oogäräneji Mene cabu,

²¹ ingle Acejiyame me mename biname cina teemerage singi mene lica jüicemujisi, yepä Acejiyame me mene jejanemujisi Aceji Seemo teebibine lipu ecäremuji.

2

Walya Abiberäja Biname

¹ Yoo, niinäce Israela biname bime padare cabu puga ge poto walya biname, lui cina teemămu lainininusi Acejiyame me mename biname ca, yepä teeme mene lica ge Acejiyame bau ca. Page cuta piiyepu poto walya biname piti nemi, lui cina teemămu lainininusi abiberäja biname ca Acejiyame poto cidi me, yepä teeme abiberäja lui walya piiyepu conocono gemi. Teeme mene te ätrunga ne sabe jaawenuge. Mime Yageyame lui te iyeta biname bine itu isecräremuji teeme niija mule daremu cabu ca, teepi teebine lica jäätrungusi, yepä jaainusi. Peei name pi teepi teeme mäpu daremu ne wata pa jääpänepesi.

² Bucurage biname cina teebibine ingwe pa yääcwemepesi teeme niija singisingi mule cabu me. Teeme niija mule name pi biname cina niija mene pa jüicemepesi toraca mule poto cidi me.

³ Pui walya biname cina singi rarekaake weeme bau ca päpäname teeme sinăme abiberäja mule cabu ca. Yoo, Acejiyame teeme mule bine jäägyemuge, tabe amacetnäjäneji enajenige teebibine iisibrecame.

⁴ Mine Acejiyame me mule poto cidi me ngene pa jwaatwa-naninago. Ujarage pui mename seemo lui cina niija mule jewenujisi, Acejiyame te teebibine padare lica ecäremuji, yepä teebibine yisabemujii niija puupu me. Teepi puma krokeciye cabu icrajenige, siige äblicăco äsecrera ngălu atrana bimu te liba cirege atyaramta.

⁵ Cuta Acejiyame te lica padare ecäremuji pui biname bine lui cina ai gawewe cabu niinäce icrajuji, yepä babo igi niye ne tityepuji pui niya mule biname bine aglecame. Yoo, Nooa piyepu ten cama lui seben biname taatu tabe teebibine isecräremuji. Nooa tabe biname bine mene jejananemuji Acejiyame me singi wawenecame, yepä biname cina singi lica ge ätecijame.

⁶ Acejiyame te cuta Sodoma piyepu Gomora cewe biname bine jigye-muji, peei neenenen cewe bine muye ca juubudäruji ngälu tuuwe mrilbe taatu ebmalemuji, inge tabe singi ingwe ca biname cina Sodoma piyepu Gomora cewe poto cidi me ngene apecname, piba wälu äbitame niya mule wawenecame.

⁷ Yepä, tabe Loota ne isatuji. Loota lui miiji mule biname ge, tabe mage ngenecu mäpu cama yaanajuge teeme cotre umle cäco ceweyame bime sargi mule name pi.

⁸ Yoo, Loota ten cama senajenäjumi bimu gaabegabe. Tabe singi lica ge teeme niya mene ätecijame piyepu teeme niya mule päpänename, peei name pi mage ngenecu mäpu ge. Acejiyame teebine isatuji, yepä teeme cewe biname bine teeme mäpu daremu ecäremuji.

⁹ Peei cabu ca mine umle läbitininago egä Acejiyame te ibibi gyene teeme biname bine äsecrerrame teeme mäpu cabu ca, lui cina teebine jättrungusi. Tabe cuta miiji gyene niya mule biname bime daremu bine oomlana ngälu atrana bimu te liba cire tatyaramtepi; teepi piba teeme mäpu daremu cirege päpäna.

¹⁰ Yoo, mäpu daremu pisi nyene teeme täapume lui cina teeme täape me jugijugi singi bine jaawenemusi piyepu Acejiyame me singi ne jäägyusi.

Pui walya abiberäja biname lui pepu gemi. Teepi teemämu lasicnantinusi egä baborage gemi; teepi ajangotna cäco gemi. Teepi wälu lica cabucewe jamyacu apacyera cama seemo bime poto cidi me, yepä teebibine jääncemusi.

¹¹ Yoo, Acejiyame me mename seemo puu baborage kokrerage gemi ai walya abiberäja biname cabu ca, yepä teepi lica pepu äcneca mene jicemusi teepi liba teebibine jaaitnäjemusi Acejiyame me opo gaabe.

¹² Yepä, peei walya biname cina ngene atwanena cäco gemi. Girigale drego pana teepi teeme singi papa jaawenemusi. Teeme lui budre mule gyene. Teepi wälu lica niya mene iicaname pui poto cidi me teepi lui umle cäco gemi. Yoo, biname cina girigale drego bine joomlemusi, yaaglecimusi, siige teeme ireclota lapiruge. Cuta pui walya abiberäja biname bine pepu pana pagege cuta iisibreca.

¹³ Teepi biname bine ngenecu mäpu me jaawenemusi, peei name pi mäpu daremu ne cirege päpäna. Ngänuge bimu padare, teepi ajiri lica gemi teeme singisingi mule wawenecame, piba gigri deedei weene cama läbitininusi. Teepi weeme ätrunga inge bine jugi me jaawenusi, weebibine ingletnäjinusi.

¹⁴ Magebi ne liba jwääpänusi, teepi singisingi läbitininusi teeme täapume. Teeme niya jugijugi mule bucurage gemi, yepä lica gyene teeme täapume ibibi. Ngenecu onya biname bine teepi teeme angletneja gaabe cabu yaawadanemusi. Teepi babo umle gemi lipu teeme niya singisingi bine päpäname. Yoo, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna.

¹⁵ Teepi toraca gaabe ituge abmala, conocono gaabe ne ituge acata. Teepi Balam Bosoro me bägerä ne ingwe yääcwusi lui te niya gaabe ne ecatuji ai name pi tabe baborage singi rarekaake peei gaabe cabu ca päpäname.

¹⁶ Yoo, dongki te Balam ne eblawäjuji biname pana tagepogogo ca, siige teeme buduma conocono mule ne jiibuji.

17 Pui walya abiberäja biname teeme nuuja miiji lica gemi. Teepi epu pana gemi niije cupicu liiyepu lui niije cäco läbituge. Teepi epu pana carbe liiyepu weene liba niije täapume singi birige, yepä buuwe te pui carbe ne yääyebtingtuge. Pepu carbe me miiji ätityera lica ge. Yoo, Acejiyame pui biname bime täapume kroceciyerage puupu ituge amacetnäja.

18 Teepi mope babo läbitininusi piyepu buduma mene jaajanemusi. Teepi biname bine yaangletnäjemusi lui cina gije jaabacitusi niija buduma mule bine abmaläcemame, teebibine walya mene yaabiberäjemusi egä, “Weeme tääpe me singisingi mule bine jaawenemuye.”

19 Teepi teebibine walya jaajananemusi egä, “Weene kälyä gemi iyeta cotre cabu ca; weene miiji gemi weeme singi wawena.” Yepä, pui walya abiberäja biname teeme singisingi mule te teebibine joomlemuge. Teepi äblicäco gemi peei cabu ca uucratna, lui te teebibine sabe jaawenemuge. Yoo, ngena te biname me singi ne joomluge, biname ne peei te jaawabuge ngena wawename.

20 Yoo, biname lui te mime niija cabu ca Äsecerayame piyepu Yageyame Yeesu Keriso ne jäätrunguge, tabe lasatuge ai gawecewe me niija mule cabu ca. Tabe liba ngenecu onya piba läbituge, tacnenutuge ingwe gaabe me, siige pui niinäce mule cuta jaawenemuge, peei lui babo niiyarage gyene teeme täapume. Tabe liba niinäce cabu ca Yeesu Keriso poto cidi me mene lica birige ätecija, teeme täapume peei lui mäpu gyene, yepä tabe liba Yeesu Keriso poto cidi me yäätəcijuge, piba ingwe ca jäägyuge, teeme täapume peei lui baborage mäpu gyene.

21 Pui biname täapume miiji cirege tabe liba conocäco gaabe poto cidi me umle lica cire läbiteji, ingle peei umle cama tabe liba Acejiyame me singi ne teeme täapume kaake me jaawenuge, tabe babo mäpu daremu ne cirege acata.

22 Yoo, teeme poto cidi me toraca gyene sasa biname bime mene egä, “Drego te tacnenutuge teeme aake luma yaacuge,” cuta nuuja mene egä, “Blome ne liba jääcisäjusi, tabe tacnenutuge teeme paamuli cabu me cuta lenajame.” Pepu pana gyene biname lui te cääri teeme niija cabu me tacnenutuge.

3

Mene Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

1 Cäme ngenecurage biname, cane weeme bau me mene itu yoogärepene. Cuta agha cäme nuuja oogära mene, ingle cane singi gäne egä weene toraca mule poto cidi me cääri cuta ngena jotwananipeye.

2 Weene ngena jotwananipeye pui mene poto cidi me, Acejiyame me sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Cuta cääri ngena jotwananipeye pui mene poto cidi me mime Yageyame piyepu niija cabu ca Äsecerayame te itu jejuji wawename. Peei mene cine lui Keriso me ätyepäneji biname cina weebibine ituge ceera.

3 Niinäce, weene miiji cängena umle äbitineye apu egä ai gawecewe liba mameta gyene apira, piba poto biname pa saaclepi lui cina teeme niiyarage singi bine pa jaawenemepesi. Teepi weebibine niiyarage bääclena me jiwenipesi egä,

4 “Nää, weeme Yageyame te itu jijinuji egä tabe pa tacne-nutepi? Tabe cijje baa, lese nyene? Cime saarewale cabu ca biname cina ireclota cama yaacrajuge ai gawecewe cabu, piba budre läbitininusi. Nuuja mara mule lica ituge äpletnuta ai gawecewe te liba tacuji ngälu page.” Teepi piba walya mene

pa jicemepesi egä, “Weeme Yageyame te lica pa tacnenutepi; ai gawecewe te lica mara me pa läbitepi.”

⁵ Yoo, pui biname cina singi lica opo awatname egä sasa ujarage Acejiyame te mene jejemuji piba taatu cabucewe dume cama piiyepu gawecewe cina tacujasi. Gawte te tegeluji niye cabu ca.

⁶ Piba Nooa me padare cabu, Acejiyame mene jejuji, niye te tegeluji, siige gawecewe biname bine iyeta irmemuji.

⁷ Yoo, ai gawecewe piiyepu cabucewe Acejiyame me mene miji pi aana-jenige, ngälu tabe peei bine muye ca cire juubudäremepi. Atrana bimu liba cire tädepi, piba biname lui cina singi lica gemi Acejiyame me mene ätecijame, tabe teebibine cire yiisabemepi muye puupu cabu me iyeteta lenajame.

⁸ Cäme binamewale, gone ngene jitrimalinuge egä mime Yageyame me ngene atwanena mara gyene mime cabu ca. Yoo, yepä bimu coo tausen kämage, peei lui mara lica gyene; mime Yageyame täapume teepi lui yepä pana gegi.

⁹ Yoo, poto biname cina apu jaangemuge egä mime Yageyame te lica teeme mene ibibi jaawenuge ai gawecewe iibyagecame, yepä peei toraca lica gyene. Tabe teeme mene toraca me cire jaawenemepi. Yepä, tabe biname bine jewagrienenemige teeme niya mule cabu ca atatrongoarame teeme bau me, ingle tabe singi lica gyene nuuja biname ne ajarame.

¹⁰ Mine Yageyame cire tädepi. Biname cina piba cälu te cire jäätemepi, ingle naace popi teeme otni lui ero biname pana ogä cirege. Peei ceräcerägäabu bimu cabu cabucewe te babo mumwämu cama cire lapesarepi. Wale bine muye te cire yaabemepi. Ai gawecewe iyeta gwidape cama cire lapesarepi.

¹¹ Yoo, ai name pi iyeta gwidape cina pepu cire labyagicipesi, mine miji cängena ire cama ninajininige. Mine Acejiyame me singi piiyepu conocäco mule bine jewenenemisi.

¹² Mine Acejiyame me acnenuta bimu ne jewagrijenisi, cuta kaakesea jewenenisi peei bimu te watata otnime. Toraca gyene egä pui bimu cabu muye te cabucewe ne cire jiiyagecepi, piiyepu peei baborage nuunu cabu iyeta wale cina pa juudräjemepi, piba cire lapiripesi.

¹³ Yepä, mine Acejiyame me mene jitrungenisi egä tabe kirece cabucewe piiyepu gawecewe bine cire jaawenemepi. Puma ätrunga biname cina conocäco taatu cire yaacrajepe.

¹⁴ Yoo, cäme binamewale, mine peei bimu ne jewagrijenisi, peei name pi mine lapicetnärinago iyeta padare conocäco piiyepu epu cäco lenajame Acejiyame me opo gaabe je, teeme singi taatu wawename, piiyepu poode cama lenajame.

¹⁵ Mine umle gemi ngena name pi Acejiyame me acnenuta lui däägurage gyene. Tabe biname bine padare ecärenemige teebine ätrungame, siige tabe teebibine mäpu daremu cabu ca äsecraram. Yoo, peei umle mene mime ngenecurage biname Paulo te ituge oogära weeme bau me. Acejiyame te peei umle teebine ecäruji.

¹⁶ Tabe yepä mene iyeta teeme leta cabu jicuge mime Yageyame me acnenuta poto cidi me. Yoo, poto teeme mene lui mäpurage gemi umle äbitame, cuta poto umle cäco biname lui cina lica cängena ngene jwaatwananinusi, teepi Paulo me mene walya pana yaaboclomäjusi. Teepi cuta Acejiyame me poto nuuja Oogäräneji Mene pepu conocono jaawenemusi. Teeme yene mäpu daremu peei täapume.

¹⁷ Cäme binamewale, weene umle gemi pepu biname poto cidi me. Peei täapume cängena ire, piba pui niya mule biname cina weebibine lica toraca

gaabe cabu ca äyebenga teeme walya abiberäja ca. Gone weeme toraca ätrunga gaabe ne abmala!

¹⁸ Yepä, cerämu labiberäjininuye mime Yageyame piiyepu niiya cabu ca Äsecrerayame Yeesu Keriso poto cidi me, teeme miiji piiyepu umle cina babo me äbitame weeme cabu. Yoo, jamyacu apacyera lui teeme yene page piiyepu iyeteta ngälu cäco. Eso!

Cane ngii Peteru, siige cäme mene.

YOANE ME NIINÄCE LETA

Ireclota Mene poto cidi me

¹ Lui tage agedna cabu ca, cine lui ne titecijanenanumesi, lui ne tepänenanumesi irecu ca, lui cabu me ire nicijenanimi, cuta lui ne toomlananumesi ime ca, cine teeme poto cidi me yoogärenisi. Tabe lui Ireclota Mene gyene.

² Ai ireclota te liba taboclomtuji, cine tepäne-nanumesi, cine siige page jewabudnitenisi, egä tabe laasi nyene. Lui te iyeteta gyene, lui te Babe cama ge, siige cime bau me taboclomtuji, cine teeme poto cidi me weebibine jijaneneninago.

³ Cine ngena ituge päpäna, ngena poto cidi me cine ituge ätecija, cine peei poto cidi me jijaneneninago weebibine naace täapume egä weene piba cine cama yepä me äbitame epu pana cine lipu yepä gemi Babe piyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso cama.

⁴ Cine ai ne naace täapume yoogärenisi egä mime gege te baborage äbitame.

Acejiyame Lui Apacljera Gyene

⁵ Cine lui mene ituge ätecija Acejiyame me Bägrä bau ca, cine lui mene cuta weebibine jijaneneninago, pui mene apu gyene egä Acejiyame lui apacljera gyene, teeme cabu nuuja krokeciye lica gyene.

⁶ Peei name pi mine liba jiiusi, egä mine Acejiyame cama yepä gemi, yepä mine krokeciye cabu waatninago, mine peei lui walya waatrominago, conocäco mule bine lica jaawenimusi.

⁷ Yepä mine liba apacljera cabu ninajininuge Acejiyame liiyepu, mine piba yepä ngene atwana cama ninajininuge, siige teeme Bägrä Yeesu Keriso me uudi te jugi cäco me niwenininuge iyeta niiya mule cabu ca.

⁸ Mine liba jiiusi egä mine conocäco biname gemi, mine mimämu lanletnäjinago, siige mime cabu nuuja toraca mene lica gyene.

⁹ Yepä mine liba mime niiya mule bine jaawabudnemusi, Acejiyame toraca piyepu conocäco gyene, siige mime niiya mule lica yaawadimuge, jugi cäco me niwenininuge iyeta conocono mule cabu ca.

¹⁰ Mine liba jiiusi, egä mine conocono mule lica ituge wawenetnäja, mine siige Acejiyame ne walya me jaawenusi, teeme mene mime cabu lica gyene.

2

Keriso Lui Mime Ätityera Biname Gyene

¹ Cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, cane ai ne yoogärinine weeme bau me naace täapume egä weene niiya mule lica wawenecame. Yepä laati te liba niiya mule bine jaawenimuge, mime pisi nyene conocäco biname Yeesu Keriso, lui te Babe me opo gaabe je niwärimtinuge.

² Tabe peese nyene biname lui te mime niiya mule daremu ne egluji. Yoo, tabe mime taatu niiya mule daremu ne lica egluji, iyeta biname bime.

³ Mine liba Acejiyame me mene yäacwetnusi, mine siige umle gemi apu egä mine umle gemi tabe.

⁴ Laati te liba jiiuce, egä tabe umle gyene Acejiyame, yepä teeme mene lica yäacwetnuge, tabe walya biname gyene, teeme cabu lica gyene toraca mene.

⁵ Yepä laati te liba Acejiyame me mene jäätecijuge, tabe toracarage singi birige teeme täापume. Peei cabu ca mine umle gemi, egä mine Acejiyame cabu ninajinunuge.

⁶ Laati te liba jüicuge, egä tabe Acejiyame cabu yaanajuge, tabe miiji epu lenaja Yeesu Keriso liiyepu.

Kirece Mene Ätecija täापume

⁷ Cäme miijirage binamewale, cane lui mene yoogärinine weeme bau me, kirece mene lica gyene, pätä pui sasa mene gyene, weene lui ituge ätecijana, weene liba weeme ätrunga ne yaacitepeye Yeesu Keriso cabu me. Ai lui pui sasa mene gyene, weene lui niinäce itu itecijipi.

⁸ Yepä nuuja poto ta kirece mene gyene, cane lui yoogärenine, siige Keriso cabu ca cuta piyepu weeme cabu ca ituge päpäna, egä ai lui toraca mene gyene, ingle krokeciye te äyebtingtenige weeme cabu ca, toraca apaclyera te tuungepmalenige.

⁹ Laati te liba jüicuge, egä tabe apaclyera cabu enajenige, yepä tabe nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe camu krokeciye cabu yaanajuge.

¹⁰ Yepä laati te liba nuuja ätrunga biname täापume singi läbitanuge, tabe apaclyera cabu yaanajuge, siige teeme cabu nuuja mule lica gyene, lui te nuuja biname bine jaawenimuge conocono mule wawenecame.

¹¹ Yepä laati te nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe krokeciye cabu yaanajuge piyepu waatnuge. Tabe umle lica gyene liiyeme läduge, ingle krokeciye te teeme irecu yaacwabuge.

¹² Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane yoogärenine weeme bau me, ingle naace popi weeme niiya mule äcisäjeji gemi Keriso me ngii name pi.

¹³ Cane yoogärenine weeme bau me lui niinäce gaabe biname gemi ätrunga cabu, ingle naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Piyepu lamlecu ätrunga biname, cane weeme bau me yoogärenine, ingle naace popi weene iyeta niyaniya mule bime yageyame ne ituge apremela.

¹⁴ Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, ingle naace popi weene umle gemi Babe. Cuta niinäce gaabe biname gemi lui ätrunga cabu, cane ai lui bii byoogärine, ingle naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Cuta lamlecu ätrunga biname, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, ingle naace popi weene kokre gemi piyepu Acejiyame me mene te weeme cabu yaanajuge piyepu weene ituge apremela iyeta niyaniya mule bime yageyame ne.

¹⁵ Gone singi äbita ai gawecewe mule poto cidid me piyepu ai gawecewe gwidape täापume. Weene liba gawecewe mule täापume singi inajinunuge, weene piba äblicäco Babe täापume singi lenaja,

¹⁶ ingle naace popi ai gawecewe me mule lui Acejiyame bau ca lica gemi. Niya singisingi lui cina biname bine yaawadäjemusi, piyepu biname cina ngena jääpänanemusid siige singisingi läbitininusi, cuta piyepu iyeta ai gawecewe muleyame biname cina lui täापume mage gege, ai mule lui Acejiyame bau ca lica gemi, yepä teepi ai gawecewe cabu ca gemi.

¹⁷ Gawecewe piyepu teeme iyeta gwidape, biname cina lui täापume mage singi yaacrajuge, teepi apirininisi, yepä laati te Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe ngälu cäco yaanajuge.

Keriso me Äciseräjayame

18 Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, ngälugaabe mameta gyene. Weebibine ituge jaji, egä Keriso me Äciseräjayame te cirege otni, siige page bucurage piti nemi, peei name pi mine umle gemi, egä ngälugaabe mameta gyene.

19 Teepi puu mime sobe cabu ca itu läsipesi, yepä teepi mine cama yepä lica gemi. Teepi liga mine cama yepä cirege, teepi mine cama cire yaacrajeji. Yepä teepi lipu ituge äyebhengäja mime cabu ca, peei te niwabininige, egä teepi mine cama yepä lica gemi.

20 Yepä Keriso te weebibine Aceji Seemo ca ituge äciseja, siige weene iyeta umle gemi, ngena gyene toraca mene.

21 Cane naace name pi lica yoogärenine weeme bau me, egä weene umle cäco gemi toraca mene. Pätä cane naace name pi yoogärenine, egä weene umle gemi toraca mene, piyepu weene umle gemi, egä toraca mene cabu ca äblicäco nuuja walya te otni.

22 Siige laasi nyene walya biname? Tabe peese nyene, lui te jiicuge, egä Yeesu lica gyene Keriso. Tabe Yeesu me Äciseräjayame gyene, siige jäägyuge Babe Bägrä wäsi bine.

23 Laati te liba jäägyuge Bägrä ne, tabe Babe ne cuta jäägyuge; laati te liba yaacatuge Bägrä ne, teeme cuta Babe pisi nyene.

24 Peei name pi weene lui mene itecijanipi, weene liba ätrunga biname me läbitipeye, kokre joomlepeye. Pui mene te liba weeme cabu yaanajuge, siige weene piba yepä gemi Babe Bägrä cama.

25 Piiyepu Yeesu Keriso lui gwidape ceerame itu nijinuji, iyeteta ireclota gyene.

26 Cane weeme bau me ai mene yoogärenine eei biname bime potu cidi me, lui cina weebibine angletnejame äbitininisi.

27 Yepä weene pepu lica gemi, Keriso te Aceji Seemo ca weebibine ituge äciseja, siige tabe weeme cabu yaanajuge, peei name pi weene singi lica gemi nuuja te weebibine abiberäjame, inge tabe te ibiberäjininuge iyeta gwidape potu cidi me. Piiyepu tabe ngena ibiberäjininuge, toraca gyene, walya lica, peei name pi teeme abiberäja ne icwetnepeye, piyepu Yeesu Keriso cama yepä inajipi.

28 Yoo cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, gone Yeesu Keriso ne yaabmaluye! Piba tabe liba cire taboclomtepi, mine wälu lica cirege äbita teeme tääpume, piyepu teeme acenuta bimü liba cirege, mine piba nuuja singi lica ajiri name pi ämletnerame teeme bau ca.

29 Weene umle gemi, egä Keriso lui conocäco biname gyene. Piba weene cuta miiji umle, egä iyeta lui cina conocäco mule bine jaawenimusi, teepi lui Acejiyame me bägräwale gemi.

3

Acejiyame me Bägräwale

1 Weene jepäneye, Aceji Babe te lipu babo singi ituge mime tääpume! Teeme singi epu baborage gyene egä mibibine niyinininusi Acejiyame me bägrä ca, siige mine peei gemi. Gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi mine, inge teepi umle lica gemi Acejiyame.

2 Cäme miijirage binamewale, page mine Acejiyame me bägrä gemi, cuta camu gyene cängena pajecu me äbita, egä mine lipu äbitame. Yepä mine umle gemi, egä Keriso te liba cire taboclomtepi, mine teeme pana cire läbitipago, inge mine teebine cire jääpänesi epurage tabe liiyepu.

³ Siige laati te apu ngene atwana singi yaacituge Yeesu cabu me, tabe teeme ngenecu jugi cäco me jaawenuge, Yeesu me ngenecu lipu jugi cäco gyene.

⁴ Laati te liba niiya mule jaawenuge, tabe Acejiyame me cotre ne jaat-ropangtuge, ingle niiya mule lui cotre ibi mule lica gyene.

⁵ Weene umle gemi, egä Yeesu täduji niiya mule bine äyebhengäjame, cuta weene umle gemi, egä teeme cabu nuuja niiya lica gyene.

⁶ Peei name pi laati te liba Keriso cabu yaanajuge, tabe niiya mule bine lica jaawenimuge. Yepä laati te niiya mule bine jaawenimuge, tabe lica ituge teebine päpäna cuta umle lica ituge tabe.

⁷ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene gone nuuja ne ire taatu jaacituye weebibine angletnejame. Laati te liba conocäco mule bine jaawenimuge, tabe lui conocäco biname gyene Yeesu Keriso liiyepu.

⁸ Yepä lui biname te niiya mule bine jaawenanemuge, teeme ingle Satani bau ca gyene, ingle Satani lui niiya mule wawenecayame gyene agedna cabu ca. Acejiyame me Bägrä te naace tääpume täduji Satani me kaakesea ne aglime.

⁹ Laasi nyene Acejiyame me bägrä, tabe niiya mule bine lica jaawenemuge, ingle Acejiyame me ireclota pisi nyene teeme cabu. Tabe äblicäco niiya mule wawenena, ingle Acejiyame teeme Babe gyene.

¹⁰ Mine eei cabu ca umle läbitininago, egä Acejiyame me bägrä lui gemi, Satani me bägrä lui gemi, ingle laati te liba conocäco mule bine lica jaawenanemuge piyepu ätrunga biname bime tääpume singi lica yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bägrä lica gyene.

Weene Miiji Weemämu Singi Äbitanipeye

¹¹ Weene lui mene itecijanipi, weene liba läbitipeye ätrunga biname me, age sena pui mene: mine miiji mimämu singi lenaja.

¹² Mine gone Adamu me bägrä Kaino pana äbita, Satani te lui ne ecanuji, siige tabe teeme igane ne egluji. Tabe eei name pi igane ne egluji, ingle tabe conocono mule jaawenemuge, igane te conocäco mule jaawenemuge.

¹³ Cäme ätrunga binamewale, weene cälu te gone jitinuge, liba gawecewe muleyame biname cina jimugitninusi weebibine.

¹⁴ Ingle naace popi mine singi gemi ätrunga biname bime tääpume, peei name pi mine umle gemi, egä mine budre gaabe ne itu yaabmalepesi, ireclota gaabe ne itu yaacatepesi. Laati te liba singi lica ätrunga biname bime tääpume, tabe budre gaabe cabu camu yaanajuge.

¹⁵ Laati te liba jäämugetnuge nuuja ätrunga biname ne, tabe teeme budre me wawena biname gyene. Piiyepu weene umle gemi, egä lui te nuuja biname ne budre me jaawenuge, teeme cabu iyeteta ireclota lica gyene.

¹⁶ Yeesu lipu teeme ireclota ne iyemaluji budre tääpume cimiji pi, mine peei cabu ca umle, egä toraca singi lipu gyene. Mine miiji cuta teeme pana mime ireclota äyemela poto ätrunga biname bime tääpume.

¹⁷ Liba ätrunga biname yepä me iyeta gwidape piti nemi, siige tabe jääpänuge, teeme ceege me gwidape lica gyene, yepä tabe lica yääcäruge, tabe piba äblicäco iicana, egä Acejiyame me singi pisi nyene teeme cabu.

¹⁸ Cäme binamewale, ätrunga cabu lui cäme bägrä gemi, mine gone mime singi bine aboclomta biname bime bau me mene taatu ca, yepä mine miiji teebibine owecu waweneca.

Acejiyame me Bägrä Wälu Lica Gemi

¹⁹ Liba mime singi te lawabudnituge poto ätrunga biname bine ätityera ca, mine piba umle gemi egä mine toraca mule cabu ninajininuge, siige mine wälu lica cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je.

²⁰ Mine liba ngene ca laglinago, egä mime niya mule piti nemi, mine umle gemi egä Acejiyame baborage gyene mime ngene ca agli cabu ca, tabe umle iyeta gwidape.

²¹ Cäme miijirage binamewale, mine liba lica ngene ca laglinago, egä mime niya mule piti nemi, piba mine wälu lica gemi Acejiyame me opo gaabe je aclajutame.

²² Piiyepu mine teebine liba ngena täapume yäätinärusi, mine jääpänusi, inge mine teeme mene jäätrungusi piiyepu jaawenusi, teebine lui te ngenecu miiji me jaawenuge.

²³ Age sena Acejiyame mibibine lui täapume nijananinuge: mine miiji ätrunga acita teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu me piiyepu mine miiji mimemime singi lenaja, Yeesu lipu mibibine ituge jaji.

²⁴ Laati te liba Acejiyame me mene jäätrunguge piiyepu yäacwetnuge, tabe Acejiyame cabu pisi nyene, Acejiyame cuta teeme cabu pisi nyene. Mine eei cabu ca umle gemi, egä Acejiyame mine cama pisi nyene, inge tabe lui Aceji Seemo ne ituge acita mime cabu lenajame.

4

Toraca piiyepu Walya Seemo

¹ Cäme miijirage binamewale, weene gone jäätrungimuye iyeta eei bine, lui cina jüicusi, egä Aceji Seemo pisi nyene teeme cabu. Yepä weene teebibine epicetnäremepeye umle äbitame, egä lui seemo te enajenige teeme cabu, nää Acejiyame bau ca gyene coo lica. Weene apu wawename, inge bucurage bageome cina itu yaatengläjepesi, lui cina jüicusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jüicemusi, yepä teepi walya gemi.

² Weene ai cabu ca opo yaawatnuye Acejiyame me Seemo ne, egä laati te liba jüicuge, egä Yeesu Keriso lui biname me äbituji, pui biname cabu lui Seemo tabe Acejiyame bau ca gyene.

³ Yepä laati te pepu lica jüicuge Yeesu poto cidi me, teeme cabu lui seemo te enajenige, tabe Acejiyame bau ca lica gyene, yepä tabe Keriso me Äciseräjayame me seemo gyene. Weene ituge ätecija, egä pui seemo te cirege otni, siige tabe page pisi nyene ai gawecewe cabu.

⁴ Yepä cäme miijirage binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene Acejiyame memi, siige weene ituge apremela lui cina jüicusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jüicemusi, yepä teepi walya gemi. Weene teebibine naace name pi ituge apremela, inge weeme cabu lui Seemo tabe mage kokreyame gyene, yepä ai gawecewe mule cabu lenajayame biname bime cabu lui seemo, teeme toraca kokre lica gyene.

⁵ Teepi ai gawecewe memi, peei name pi teepi ngena jüicemimusi, ai gawecewe cabu ca gemi, siige gawecewe muleyame biname cina jäätecijemusi.

⁶ Yepä mine Acejiyame memi. Laasi nyene umle Acejiyame, tabe mime mene yäätacijuge. Yepä laati te liba Acejiyame me biname lica gyene, tabe mime mene lica yäätacijuge. Peei cabu ca mine umle läbitininago, egä laasi nyene toraca Seemo cama, laasi nyene walya seemo cama.

Acejiyame Lui Ingle Gyene Toraca Singi täapume

⁷ Cäme miijirage binamewale, mine miiji mimämu singi lenaja, inge Acejiyame lui inge gyene singi täapume. Laati te biname bime täapume singi

yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bāgrā gyene piiyepu tabe umle gyene Acejiyame.

⁸ Laati te liba singi lica gyene biname bime täápume, tabe Acejiyame umle cāco, inle Acejiyame lui inle gyene singi täápume.

⁹ Acejiyame te teeme singi ne seboclomtuji mime täápume, tabe lipu teeme japurage Bāgrā ne tityepuji ai gawecewe cabu me naace täápume mine ireclota ne teeme cabu ca pāpāname.

¹⁰ Singi lui epu lica gyene, egā mine te Acejiyame täápume singi ituge, yepā tabe te niināce singi itu niglinuji mibibine, siige teeme Bāgrā ne tityepuji mime niya mule daremu täápume.

¹¹ Cāme miijirage binamewale, Acejiyame te liba pepu babo singi ituge mime täápume, mine cuta miiji mimemime singi lenaja.

¹² Nuuja biname te lica ituge Acejiyame ne pāpāna, yepā mine liba mimāmu singi ninajinuge, tabe pisi nyene mine cama, siige teeme singi te babo läbituge mime cabu.

¹³ Mine naace name pi umle läbitininago, egā tabe pisi nyene mime cabu mine teeme cabu, inle tabe teeme Seemo itu nicāripi mibibine.

¹⁴ Babe te tityepuji teeme Bāgrā ne ai gawecewe cabu me biname bine niya cabu ca kālyā wawenname. Mine ituge ai mule ne pāpāna siige poto biname bine jejananemenisi ai poto cidi me.

¹⁵ Piiyepu cuta laati te liba jaaitnuge, egā Yeesu lui Acejiyame me Bāgrā gyene, Acejiyame pisi nyene teeme cabu piiyepu tabe lui Acejiyame cabu pisi nyene.

¹⁶ Mine umle gemi Acejiyame lipu singi gyene mime täápume, piiyepu mine ituge ātrunga acita teeme peei singi cabu me.

Acejiyame lui inle gyene singi täápume. Lui te singi yaanajuge Acejiyame piiyepu ātrunga biname bime täápume, tabe Acejiyame cabu pisi nyene piiyepu Acejiyame teeme cabu pisi nyene.

¹⁷ Singi te naace täápume miiji babo ābitame mime cabu, egā mine piba wālu lica cirege ābita atrana bimū cabu, inle mime ireclota ai gawecewe cabu epu pana Keriso me liiyepu.

¹⁸ Singi luma, wālu lica birige puma, inle babo singi te wālu ne yāāyecrājuge. Siige lui biname cabu singi te cāro camuge babo ābita, tabe wālu birige, inle niya mule daremu awagrija luma, wālu cuta puma.

¹⁹ Mime singi pisi nyene Acejiyame täápume piiyepu ātrunga biname bime täápume, inle Acejiyame te niināce singi ituge ābita mime täápume.

²⁰ Laati te liba jūcuge, egā tabe singi Acejiyame täápume, yepā nuuja ātrunga biname ne jāāmugetnuge, tabe walya biname birige. Laati te liba singi lica nuuja ātrunga biname täápume, tabe lui ne jāāpānuge, tabe āblicāco cuta Acejiyame täápume singi, tabe lui ne lica ituge pāpāna.

²¹ Pui name pi Keriso te mibibine ituge jaji egā, laati te Acejiyame täápume singi birige, tabe cuta miiji ātrunga biname bime täápume singi.

5

Ātrunga te Gawecewe Mule bine Yāātucāremuge

¹ Laati te liba jāātrunguge, egā Yeesu lui Keriso sine, tabe Acejiyame me bāgrā gyene. Piiyepu lui biname te singi yaanajuge babe täápume, tabe cuta singi yaanajuge teeme bāgrā täápume.

² Mine liba Acejiyame täápume singi, piyepu jaawenanemusi tabe ngena täápume ituge mibibine jaji, piba mine umle gemi, egä mine cuta singi teeme bāgrāwale bime täápume.

³ Mine liba jaawenanemusi Acejiyame ngena täápume nijanininuge, peei te jaawabudnituge, egä mime singi pisi nyene teeme täápume. Acejiyame ngena täápume nijanininuge, mäpu lica gyene awename,

⁴ Ingle laasi nyene teeme bāgrā, tabe ibibi gyene ai gawecewe mule bine apremelame. PEEI lUI mime ātrunga lUI te gawecewe mule bine yaapremalemuge.

⁵ Eei taatu biname te gawecewe mule bine yaapremalemuge, lUI te jāātrunguge, egä Yeesu lUI Acejiyame me Bāgrā gyene.

Acejiyame te Yeesu Keriso ne Jeitnājenige

⁶ Yeesu Keriso tāduji ai gawecewe cabu me ai neeneni cewecu cama: teebine niye ca ituge āciseja piyepu teeme uudi te ituge apira. Teebine niye taatu ca lica ituge āciseja, yepā teeme uudi te cuta tapiruji. Aceji Seemo te ai neeneni cewecu bine jaaitnājenige, siige toraca gegi, ingle tabe lUI toraca mene jiicenige.

⁷ Yoo siige, teepi nesae gāmi lUI cina Yeesu ne jeitnājenisi:

⁸ yepā lUI Aceji Seemo, yepā lUI niye, yepā lUI uudi. Teeme aitneja mene lUI yepā gyene.

⁹ Mine biname bime aitneja ne yaacatusi, yepā Acejiyame me aitneja lUI baborage gyene, siige ai lUI Acejiyame me aitneja gyene, tabe lUI ituge jaji teeme Bāgrā poto cidi me.

¹⁰ Laati te ātrunga yaacituge Acejiyame me Bāgrā cabu me, Acejiyame pui biname me ngenecu cabu teeme Bāgrā ne jeitnājenige. Yepā laati te ātrunga lica gyene Acejiyame täápume, tabe teebine walya me jaawenuge, ingle tabe lica jāātrunguge, Acejiyame lipu teeme Bāgrā ne ituge aitneja.

¹¹ Pui aitneja lUI eei gyene, egä Acejiyame te iyeteta ireclota ituge ceera mibibine, mine lUI ireclota ne jepāninisi teeme Bāgrā cabu ca.

¹² Laati te liba teeme Bāgrā cama yepā birige, tabe ireclota cama yaana-juge. Yepā laati te liba yepā lica birige teeme Bāgrā cama, tabe lica ireclota cama yaanajuge.

Mene Ngālu cāco Ireclota poto cidi me

¹³ Cane ai ne naace täápume bii byoogārīne weeme bau me, lUI cina ātrunga ne yaacituye Acejiyame me Bāgrā me ngii cabu, egä weene umle ābitame egä weeme ngālu cāco ireclota pisi nyene.

¹⁴ Mine wālu cāco gemi Acejiyame me opo gaabe je, ingle mine umle gemi, egä tabe nitēcijinuge mine ngena täápume yaawejanusī teeme singi ibi.

¹⁵ Siige mine liba umle gemi, egä Acejiyame te nitēcijinuge mine ngena täápume yaawejanusī, mine cuta piba umle gemi, egä tabe nicārīninuge, mine ngena täápume ituge awejena teebine.

¹⁶ Laati te liba jāāpānuge, egä nuuja ātrunga biname te niya mule jaawenuge, lUI mule te teebine budre me lica yaacanuge, tabe muiji pui biname täápume irecu ātumuta, siige Acejiyame te teebine ireclota gaabe cabu me birige awecnista. Ai lUI eei biname bime täápume lUI bime niya mule cina teebibine lica yaawadimusi budre me. Yepā piti nemi niya mule lUI cina biname ne yaacanusī budre me, cane peei täápume lica jiicenine irecu ātumutame.

¹⁷ Iyeta conocono mule lUI niya mule gemi, yepā iyeta niya mule cina lica biname ne yaacanusī budre me.

¹⁸ Mine umle gemi, egä Acejiyame me bägräwale cina niiya mule lica jaawenanemusi, ingle Acejiyame me Bägrä te teebibine jäälyenganemuge, siige Satani te äblicäco oomlana.

¹⁹ Mine umle gemi egä mine Acejiyame memi, piiyepu mine umle gemi egä Satani te iyeta ai gawecewe ne ecanenige.

²⁰ Cuta mine umle gemi, egä Acejiyame me Bägrä te ituge otni mibibine umle ceerame piba mine umle äbitame tabe, lui sine toracarage Acejiyame. Mine toracarage Acejiyame cabu ninajininige, piiyepu mine ninajininige teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu. Tabe lui toraca Acejiyame gyene piiyepu ngälu cäco ireclota gyene.

²¹ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene cängena weemämu ire, egä uuje cina gone Acejiyame me puupu ne yaacatusi.

Mene ngälu peese.

YOANE ME NEENENI MANU LETA

Sebore Mene Oogära Biname bau ca

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine weeme ätrunga ingle cabu me, Acejiyame te lui bine itu jijäcripi piyepu lui bime bau me căme singi baborage gyene. Lica cane taatu singi gāne weeme täápume, yepä iyeta piyepu lui cina umle gemi toraca mene.

² Cine singi gemi weeme täápume, ingle toraca mene pisi nyene mime cabu piyepu iyeteta cire yaanajepi.

³ Acejiyame mime Babe piyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso, teeme miiji te mime cabu lenajame, teepi mibibine owecu wawenname piyepu poode ceerame. Mine miiji toraca ätrunga piyepu singi cama teeme miiji ne, owecu ne, piyepu poode ne waadenname.

Toraca Mule piyepu Owecu Mule

⁴ Cane baborage gege ge päpäname, egä weeme poto ätrunga biname cina inajininige toraca mene ibi, mime Babe te lipu ituge mibibine jaji.

⁵ Yoo, căme ngenecurage ätrunga binamewale, cane weebibine jijenini-nine, egä mine miiji mimemime singi lenaja. Cane ai lui kirece mene ne lica yoogärinine weeme bau me, yepä ai lui pui sasa mene gyene, mine lui itu nitecjanipi, mine liba ätrunga biname me läbitipago.

⁶ Singi lui eei gyene, egä mine jaawenimusi Acejiyame ngena täápume nijananinuge. Weene liba läbitipeye ätrunga biname me, pui padare cabu ca weebibine ituge jajanena, siige weene itu itecjanipi, egä weene miiji singi lenaja nuuja biname bime täápume.

⁷ Siige bucurage angletneja biname cina itu yaatengläjepesi iyeta poto ta. Teepi eei gemi, lui cina jüicenis, egä Yeesu Keriso binamerage me lica äbituji. Apu lui cina jüicenis, babo angletneja biname gemi piyepu Keriso me äciseräja biname gemi.

⁸ Weene miiji cāngena ire atwipeye teeme täápume, piba cime kaakesea te papa me lica läbituge, yepä weene cime kaakesea cabu ca camle-camle daremu ne cirege päpäna.

⁹ Laati te liba lica yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, yepä nuuja gaabe ne yaacatuge, teeme Acejiyame lica gyene. Yepä laati te liba cāngena yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, teeme piti negi Babe piyepu Bägrä.

¹⁰ Laati te liba läduge weeme bau me lica ai abiberäja cama, gone jaaw-abluye, weeme mete me gone yääsinglantuye.

¹¹ Laati te liba pipu biname ne jaawabluge, tabe lalenglecäjuge teta cama peei niyarage mule wawenname.

Yewo Mene

¹² Căme piti nemi bucurage mene iicaname weeme täápume, yepä cane singi lica gāne peba cabu oogärame, ingle căme ngene atwana singi pisi nyene peeyeme otnime. Mine liba opo pa läpänipago, mine piba page jaatranepesi, siige mime gege te piba babo pa läbitepi.

¹³ Ama lui ätrunga ingle te jiwablininige weebibine.

Mene ngälu peese.

YOANE ME NESAE MANU LETA

Sebore Mene

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine căme miijirage biname Gayus bau me, cane lui täápume baborage singi.

² Oo, căme miijirage biname Gayus, cane irecu ätumutenine, egä iyeta gwidape miijirage lenajame määme cabu piijepu määme tääpe te miijirage lenajame epu pana, määme seemo te lipu miijirage gyene.

³ Cane baborage gege ge, liba poto ätrunga biname peema cita ca saaclepi, cebine najepesi, maane lipu toraca ngenecu cama joomlenite toraca mene ne piijepu naanajinige peei toraca mene ibi.

⁴ Cane liba nätecijuge, egä căme binamewale, lui cina căme täápume epu pana bägrä liijepu, toraca mene ibi icrajinige, cane baborage gege gäne. Nuuja gwidape te lica cebine pepu baborage gege me birige wawena.

Eso Mene Gayus bau me

⁵ Oo, căme miijirage biname, maane toraca ngenecu cama nuuja ätrunga biname bine yäätityeräjimute, ngänu gemi teepi maramara ätrunga ingle cabu ca.

⁶ Teepi te naaitnepesi määme owecu mule poto cidi me ai ätrunga ingle bau me. Maane miiji mule ne jaawenute, maane liba yäätityeräjimute teepi ngena täápume singi gaabegabe täápume, teepi liba määme cewe ne saabmalusi. Ai lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je.

⁷ Teepi Keriso me kaakesea name pi teeme cewe bine itu saabmalempesi, siige otnenininisi. Teepi nuuja gwidape bine lica yaawadimusi ätrunga căco biname bime bau ca,

⁸ peei name pi mime cabu sine teebibine ätityerame, siige piba mine teta cama lalenglecäjininago toraca mene ne acenename.

Mene Diyotrepes piijepu Demetriyus poto cidi me

⁹ Cane puu matikäli leta ne itu yoogärepepe ätrunga biname bime bau me peeyeme, yepä Diyotrepes lui te baborage singi weeme mope biname me lenajame, tabe singi lica căme mene acatame.

¹⁰ Peei name pi cane liba peeyeme pagege otni, cane teeme mule bine page jaaboclomäjemepene weeme opo gaabe je, tabe lipu walya idre yaacenange cime poto cidi me cibibine sabe wawename. Tabe ai taatu ne lica jaawenuge, tabe cuta läbwäricuge ätityerame lui ätrunga biname cina otnenininisi Keriso me kaakesea gaabe cabu. Cuta peei taatu lica, tabe cuta jiihemuge poto ätrunga biname cina teebibine ätityerame, siige lui cina teeme mene lica jättecijemuge, tabe yääyebhengäjimuge ätrunga ingle cabu ca.

¹¹ Căme miijirage biname, maane gone nuuja niijarage mule ne jätütute, yepä miijirage mule bine jitutemepi. Laati te miiji mule bine jaawenimuge, tabe lui Acejiyame me biname gyene. Laati te niija mule bine jaawenimuge, tabe umle lica gyene Acejiyame.

¹² Weene Demetriyus ne itityärepepe, ingle iyeta biname cina teeme poto cidi me jiihemusi, egä tabe miijirage muleyame gyene, piijepu tabe iyeta gwidape jaawenimuge toraca mene ibi. Cine cuta peei yepä mene jiičenisi, piijepu maane umle gäte, egä cine ngena jiičenisi, toraca gyene.

Yewo, Gayus

¹³ Cäme bucurage mene piti nemi meebine jajime, yepä cane singi lica gäne peba cabu oogärame.

¹⁴ Pätä cäme ngene atwanena singi pisi nyene peeyeme watawata otnime, siige mine liba opo pa pa läpänepago, mine piba pa jaatranepago.

¹⁵ Poode mäame cabu lenajame. Ama lui ätrunga biname cina meebine naawablenisi. Yepäyepä jewabläjemepi mime ätrunga binamewale bine peema.

Mene ngälu peese.

YUUDA ME LETA

¹ Cane sāne Yuuda, Yakobu me igane, Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gāne.

Agesa mene weeme bau me Acejiyame te lui bine ituge asogleca, weene Aceji Babe me singi cabu piiyepu Yeesu Keriso me ire atwana cabu inajininuge.

² Acejiyame me baborage owecu, poode, piiyepu singi weeme cabu lenajame.

Ai Mene Lui Walya Abiberāja Biname bime poto cidi me

³ Cāme ngenecurage binamewale, cane liga weeme bau oogārame tābitumene eei poto cidi me egā Keriso lipu mibibine niya cabu ca nisechrāninige, piba nuuja mule te tādumi, siige cane miiji peei tääpume oogāra niināce. Cane singi gāne weebibine jajime aclajutame kokre cama. Gone mara ātrunga ne yaacatuye pui cabu ca Acejiyame lui ātrunga ituge ceera mine lui teeme biname gemi. Peei ātrunga lui yepā gyene iyeteta.

⁴ Yoo, poto biname lui Acejiyame me biname lica gemi, teepi āmletnāreji pana mime ātrunga inge maramara cabu ituge ābācna. Teepi angletneja mene jiičemusi egā Acejiyame me owecu mule name pi teepi conocāco gaabe cabu ca āsechrāreji gemi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Peei conocono gyene. Sasa cabu ca Acejiyame me Oogārāneji Mene te jiičenige egā pui cina māpu daremu ne cirege pāpāna, inge teepi mime Yageyame Yeesu Keriso me waadena ne jāāgyusi.

⁵ Yoo, Acejiyame me mule daremu awecnista poto cidi me, weene umle ituge, yepā cane singi weene cāāri ngene jotwa-nanineye mime Yageyame te sasa Israēla biname bine lipu isechrāremuji Aikupito cabu ca, piba ingwe ca poto bine iyebenge-muji lui cina lica ge ātrunga cama.

⁶ Pui niya mename seemo poto cidi me cuta ngene jotwananineye. Teepi lui cina teeme ire atwi kaakesea cabu cāngena lica icrajuji, yepā teeme toraca puupu ne sebmaluji cabu je. Teepi iyeteta oomleji yaacrajuge krokeciye puupu cabu ngālu teeme atrana padare cerācerāgāābu bimū cabu.

⁷ Weene cuta Sodoma Gomora poto cidi me ngene jotwananineye piiyepu poto matimati cewe pui neeneni cewe mameta. Iyeta pui cewe cabu biname cina yepā pana niya mule tewenenājēmumesi pui niya mename seemo cina liiyepu. Teepi sargi mule jaawenemusi piiyepu rooriye cina teemeteme lawadaninusi. Teepi teeme daremu ne jāāpānusi muye puupu cabu lenajame ngālu cāco. Mine peei cabu ca umle gemi egā pui mule tääpume māpu daremu pisi nyene.

⁸ Yepā pana mule cabu pui walya abiberāja biname cina niya wama yaapicetnerājimusi, piba teeme tääpe sabe jaawenemusi jugijugi mule ca. Teepi Acejiyame me cotre bine jāāgyemusi, piiyepu niya mene jiičemusi jamyacu apacyera cama mename seemo poto cidi me.

⁹ Yoo, cuta Maikol, mope mename seemo tabe lica pepu supra cāco mene jiičemuge. Ujarage, tabe liba Satani cama mene abajujāsi Moose me budre kaake poto cidi me Maikol lica claabe mene Satani ne jejuji, yepā daremu mene jejuji egā, “Acejiyame te meebine māpu daremu pa nāācārepi!” Peei mene taatu.

¹⁰ Yepā, ai walya abiberāja biname cina seemo pana gwidape bine yāāciserājēmusi teepi lui umle lica gemi. Yepā, gwidape teepi lui poto cidi

me umle gemi, glunubora girigale gwidape lipu umle, peei cina teebibine yaawademusi teeme budre tääpume.

11 Babo mäpurage gyene teeme daremu. Kaino ne teepi ingwe yääcwusi. Balam pana teepi singi rarekaake päpäna niiya mule waweneca ca. Teepi Acejiyame me waadena ne jäägyusi epu pana sasa biname Koorä te Moose me waadena ne lipu itu jigyuji. Teepi Koorä pana mäpu daremu pa jääpänesi niiya puupu cabu me äyeblegame.

12 Epu pana wämyä cina lipu cäbletääpe me miiji opo ne sabe jaawenusi, pui walya abiberäja biname cina weeme abasecretna piyepu deedei äbita sabe jaawenemusi. Teepi ajiri lica gemi bucurage deedei bine teemämu ätrungecäjame. Teepi epu pana gemi carbe liyepu buuwe te lui bine yaawadanemuge, yepä ngupe cäco watninus. Teepi epu pana uli gije liyepu lui cina kuu cäco birige teeme yäyi padare cabu, peei name pi braju cama birige äpäcuta, siige kuu cäco piyepu budre.

13 Epu pana weene niyarage baawe ne cudecewe ca liyepu opo awatna, tabe giri liba tätnanuge, pepu pana weene pui niiya biname bine opo yaawatne-muye teeme ajiri mule cabu ca. Teepi epu pana wale liyepu lui cina dume cabu waatnetnäjininusi, weene äblicäco weeme gaabe ne teeme bau ca acata. Yoo, Acejiyame te krokeciiyerage puupu ne ituge amacetnäja puma teepi iyeteta lenajame.

14 Yoo, Enoka lui Adamu me siks manu kaakesaare ge, ujarage tabe mene tiicuji pepu biname bime potö cidi me egä, “Mime Yageyame te cire tädepi teeme bucurage mename seemo cama

15 iyeta biname bine atraname, lui cina lica gemi Acejiyame me biname-wale, teebibine awabudnäjame iyeta teeme niyaniya mule cabu ca, piyepu iyeta teeme babo niyarage mene cabu ca Acejiyame potö cidi me, cuta peei name pi teebibine cirege atraname egä babo niyarage gemi.”

16 Yoo, pui biname cina ämugetna mule cama gemi, jäje nuuja biname cama labajinusi. Teeme niiya singi cina teebibine yaawadanemusi. Supra cäco teepi babo tage ca mene jicemusi piyepu teemämu lawepyeräjininusi. Teepi cuta umle gemi nuuja biname bine papa awepyeräja teeme singi pepu päpäname.

Ai Bäärmä Mene Lui Cängena Lenaja potö cidi me

17 Yoo, cäme binamewale, gone ngenä jitrimalinuge pui mene mime Yageyame Yeesu Keriso me ätyepäneji biname cina lui mene weebibine itu jijnanipesi ingwe ca padare potö cidi me.

18 Teepi apu jijnanipesi egä, “Ceräcerägäabu padare cabu, puma cirege biname lui cina weeme miiji mule bine bääclename me jaawenemusi, cuta teeme niiya singi cina teebibine ewa-danenemisi.”

19 Pepu mule biname cina biname bine maramara me jaawenemusi, ingle teeme singisingi cina teebibine yaawadanemusi, piyepu Aceji Seemo lica gyene ten cama.

20 Yepä, cäme binamewale, weeme conocäco ätrunga pisi nyene; weeme ireclota peei cabu yaanajuge, piyepu weene Aceji Seemo me kokre ca Acejiyame ne yaawejanuye.

21 Weene Acejiyame me singi cabu cängenarage inajipi, mime Yageyame Yeesu Keriso me padare ne jewagrijeje tabe owecu cama weebibine iyeteta ireclota cabu me waadename.

22 Weene owecu cama yäätityäremuye teebibine lui bime ätru-nga neenineneni pana gemi.

²³ Poto biname lui mameta gemi muye puupu me otni, teebibine itityäremeye Acejiyame me gaabe cabu otnime. Weene nuuja poto biname bine owecu cama yäätityäremuye teepi ireclota gaabe päpäname, yepä cängena ire, gone teeme niya mule ne yaacatu ye. Teeme jugijugi cäbletääpe piyepu singisingi mule bine iyeta jäägyemuye.

Awepyeräja Acejiyame tääpume

²⁴ Acejiyame tabe ibibi gyene weebibine gaabe cabu cängena waadename atrama cäco, weene piba teeme jamyacu apacyera cabu teeme opo gaabe cirege atyara conocäco piyepu gege cama.

²⁵ Tabe taatu Acejiyame gyene, lui te mibibine niya cabu ca isecräremuji, mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi. Yoo, jamyacu apacyera, awepyeräja, kokre, piyepu conocäco lui teemi nemi agedna cabu ca, page, piyepu iyeteta ngälu cäco. Pepu yaanajege!

Cane ngii Yuuda, siige cäme mene.

APOKALUPO

Ai Peba Ngena Tääpu Myene

¹ Ai mene lui eei gwidape poto cidi me Acejiyame lui bine eboclomäjimuji Yeesu Keriso bau me. Tabe naace name pi eboclomäjimuji, egä Keriso te piba teeme kaakesea bägrä bime bau me aboclomäjame ngena cina mameta gemi äpletnera. Siige Keriso te tityepuji teeme mename seemo ne ai gwidape bine aboclomäjame teeme kaakesea bägrä Yoane bau me.

² Yoane ituge jajanena iyeta, tabe lui ituge päpänenä. Pui lui Acejiyame ngena ituge iicema piyepu Yeesu Keriso ngena ituge aitneja.

³ Gege gyene laati te yaacnuge ai peba ne ciige mule poto cidi me; cuta gege gemi laatibi yäätəcijemuge, siige yäacwetnusi, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame.

Yoane Jewablenemige Seben Ätrunga Ingle bine

⁴ Cane Yoane ai mene ne yoogärenine seben ätrunga ingle cabu me Asiya probins ngalebora. Miiji piyepu poode weeme bau me Acejiyame bau ca, lui tage niinäce gaabe je, lui sine page, cuta lui te iyeteta cire yaanajepi, piyepu seben seemo bime bau ca, teeme babo adnata puupu opo gaabe je lui cina icrajenemige;

⁵ cuta piyepu Yeesu Keriso bau ca, lui te cängenarage teitnejanumi toraca mene ne, lui te niinäce gaabe biname gyene budre cabu ca arpinentame, piyepu lui te niinäce gaabe biname gyene iyeta gawe maramara mope biname bime täापume ai gawecewe cabu ta.

Yeesu Keriso singi gyene mime täापume, tabe teeme uudi ca mibibine kälyä ituge wawena mime niiya mule cabu ca.

⁶ Tabe niwenininuji iiwäreja biname me lenajame, lui cina ten cama pagege biname bine waadena, piyepu Acejiyame teeme Babe täापume pagege kaakesea wawena. Tabe baborage apaclyera piyepu kokre cama iyeteta lenajame. Ai mene toraca gyene.

⁷ Itecijinege! Tabe carbe cabu cire tädepi! Iyeta biname cina cirege teebine päpäna, cuta eei cina lui teebine jigadujisi kalaku ca. Iyeta biname cina ele cire yaangenetnemepi teeme täापume. Ai lui toraca mene gyene.

⁸ Yageyame, babo kokre Acejiyame, lui sine page, lui tage niinäce gaabe je, cuta cire yaanajepi iyeteta, tabe apu jicenige egä, “Nuuja gwidape camu ge, cane lui uja ge; cuta liba cire lapiripesi, cane cire nanajepi.”

Keriso Aboclomtigi Yoane bau me

⁹ Cane Yoane weene cama yepä ätrunga biname gäne. Mine iyeta Keriso me binamewale gemi. Cane epu mäpu cabu nanajinige weene liiyepu. Iyeta mibibine Yeesu Keriso te niwadininige, cuta mine iyeta miiji mäpu cabu bojäcu lenaja. Ingle cane Acejiyame me Mene ne secanenäjumene, biname bine tejanenäjemumene Yeesu poto cidi me, peei name pi noomlujisi, naciujisi curä cabu me ngii Patmos.

¹⁰ Yageyame me bimu* cabu Aceji Seemo te puga nacenanuji, siige cane nätecijui cäme kaake poto cidi ca baborage tagepogogo, moole ala liiyepu.

¹¹ Tabe najuji egä, “Maane ngena bine jepänanenenemite, peba cabu yoogäremepi, jityepemepi ätrunga ingle bime cabu me seben maramara

* **1:10:** Yageyame me bimu: Ama Yageyame me bimu lui Sande bimu gyene.

cewe cabu me, Epeso me, Mirina me, Pergamo me, Tiyatira me, Sardi me, Piladelpiya me, Laodikea me.”

¹² Cane atatrangtujine, egä laati te mene najaninige, siige cane jepänimujine seben lampa dade bine, lui gol ca wawenäneji ge.

¹³ Pui gome cane jepänujine lui te biname pana ge. Tabe lecaleca cäbletääpe asigräneji ge, gol seea ca amlmalteji ge dare gome.

¹⁴ Teeme mope piiyepu edingäli bulu taatu ge, epu pana egimope carbe coo sääwiye me ngäli liiyepu. Teeme irecu cina uliobo pana ayenujäsi.

¹⁵ Teeme ernge toplacmujäsi ayiayi braasi ayana liiyepu. Teeme tagepogogo epu pana ge, niye te lipu podo cabu ca täcwäjicuge babo ala cama.

¹⁶ Teeme camu poto ime cabu puga ge seben wale. Täge cabu ca cubuturikä te tasatuji, neeneni poto äsweji ge, girirage. Teeme opo lui epu pana, bimu apacluera te lipu baborage yaanajuge bimu duusa je.

¹⁷ Cane liba jepänujine teebine, teeme ernge gawe me natramuji budre pana. Tabe puma cita ca teeme camu poto ime ne secituji cäme papa cabu, najuji egä, “Wälu gone! Cane niinäcerage gäne, cuta ceräcerägäaburage gäne.

¹⁸ Cane ireclotayame gäne. Cane budre äbitujine, cuta arpinantujine, siige cane iyeteta, iyeteta gäne. Cane budre ne ituge apremela piiyepu cane te joomlenine aadiri täápume kii ne.

¹⁹ Peei name pi maane yoogäremepi, maane lui gwidape bine jepänenemite page, cuta lui cina ingwe ca cire läbitipesi.

²⁰ Cane naaboclomtenine, cäme ime cabu lui seben wale ngeno memi, cuta seben gol ca wawenäneji lampa dade ngeno memi. Seben wale lui seben ätrunga ingle bime seben mename seemo gemi, piiyepu seben lampa dade lui pui seben ätrunga ingle gemi.”

2

Mene Epeso Ätrunga Ingle bau me

¹ “Yoogärepä Epeso ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te joomlemenige seben wale bine camu poto ime ca piiyepu lui te otnenige seben gol ca wawenäneji lampa dade gome, tabe apu jicenenige egä:

² Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne weene lipu kokre cama kaakesea itu jaawenemepeye, cuta weene lipu bojäcu ituge lenaja mäpu cabu. Cane umle gäne, egä weene ire taatu lica jaacranimuye niija mule biname bine; cuta weene itu yaapicetnäremepye lui cina jicusi egä teepi Keriso me ätyepäneji biname gemi, yepä teepi lica. Weene ituge päpäna, egä teepi walya biname gemi.

³ Weene bojäcu inajininige mäpu cabu; weene bucurage mäpu bine itu jääpänamepeye cäme name pi, yepä weene lica luucratnipeye.

⁴ Yepä age sena cane lui täápume singi lica, egä weene lipu niinäce singi cäme täápume, weene pipu singi ne ituge abmala.

⁵ Weene ngene jotwipye, egä niinäce weene lipu ituge lenaja, siige tatatrangäripeye, jewenepeye weene niinäce lipu ituge wawena. Weene liba atatrangära cäco, cane ädenine, iyebtingtenine weeme lampa dade ne teeme puupu cabu ca.

⁶ Yepä weeme pisi nyene cane lui mule täápume singi: weene jäägyemuye Nikolayame biname* bime mule bine, cane lipu jäägyemune.

* **2:6:** Nikolayame biname: Nikolayame biname lui eei gemi lui cina uuje bine iiwäräneji deedei bine yäärwäjimusi piiyepu sargi mule jaawenimusi.

7 Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaajepene tabe kuu loolo me ireclota uli cabu ca, Acejiyame me calwacupi cabu lui te uutenige.’ ”

Mene Mirina Ätrunga Ingle bau me

8 “Yoogärepi Mirina ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te niinäcerage gyene, cuta ceräcerägääburage gyene, lui te budre äbituji, cuta arpinantuji, tabe te jiićenige egä:

9 Cane umle gäne weeme mäpu; cane umle gäne egä weene gwidape cäco gemi, yepä toraca weene dogwe biname gemi. Cane umle gäne lipu niyaniya mene jiićemusi weeme poto cidi me, lui cina lainininusi İsræla biname ca, yepä teepi lica. Teepi Satani me ingle biname gemi.

10 Weene wälu gone läbitininuye, weene lui mäpu ne mameta gemi päpäna. İtecijinege! Satani te singi gyene weeme poto bine krokeciye mete cabu me acraname weebibine apicetnärame. Weene pagege peei mäpu cabu ten bimü cama lenaja. Ngänu gyene, teepi budre me piglecipesi, yepä weene gone nabmaluye cebine, cane piba iyeteta ireclota cire icäripene.

11 Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, teebine neeneni me budre† te lica sabe cire jaawenepi.’ ”

Mene Pergamo Ätrunga Ingle bau me

12 “Yoogärepi Pergamo ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui me cubuturikä pisi nyene, neeneni poto äsweji ge, tabe jiićenige egä:

13 Cane umle gäne egä weene luma inajininige, Satani te puma biname bine ewadenemige, yepä weene toraca gemi cäme tääpume. Antipa lui te toraca naitnäjuji cebine, teebine liba budre me eglujisi puma Satani te luma enajenige, cuta pui padare cabu weene ätrunga ne lica ebmalujiye.

14 Yepä weeme piti nemi nesae cäme singi cäco mule. Weeme poto cina Balam me abiberäja ne ingwe icwetniniye. Tabe peese nyene, lui te jejuji Balaki ne tabe İsræla biname bine opo ire wawename cibu ärngäjame, lui cibu ca uuje bine ituge iiwäreja, cuta piyepu sargi mule wawename.

15 Piiyepu weene poto piti nemi, lui cina ingwe icwetniniye Nikolayame biname bime abiberäja ne.

16 Peei name pi weene tatatrongäripeye weeme niya mule cabu ca, cije cane lädune pui biname bime cama cubu iicaname cubuturikä ca, cäme tage cabu ca lui te tasatenige.

17 Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane teebine cirege ämlitäneji deedei ngii maana ceera piyepu bulubulu kula ceera kirece ngii cama. Nuuja te umle lica birige, nuuja me kula cabu ngena ngii, yepä lui te yaacatuge, tabe taatu umle birige.’ ”

Mene Tiyatira Ätrunga Ingle bau me

18 “Yoogärepi Tiyatira ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Acejiyame me Bägrä lui me irecu cina ayenäsi uliobo pana piyepu lui me ernge oplacmeläja braasi ayana pana gegi, tabe jiićenige egä:

† 2:11: neeneni me budre: Neeneni me budre poto cidi me mene cuta pisi nyene Apokalupo 20:14 cabu piyepu Apokalupo 21:8 cabu.

¹⁹ Cane umle gāne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gāne, weene lipu singi gemi biname bime tääpume, lipu toraca gemi, lipu kaakesea jewenenemiye piiyepu mäpu cabu lipu kokre inajininige. Cane cuta umle gāne, egā weene page magerage kaakesea jewenenemiye niinäce kaakesea cabu ca.

²⁰ Yepä weeme pisi nyene cāme singi cāco mule. Weene ire taatu jociteniye magebi ngii Isabela ne, lui te lainuge Acejiyame me mename biname ca. Tabe cāme kaakesea bāgrā bine ebiberājenemige, opo jewenenemige conocono gaabe cabu otnime sargi mule waweneme piiyepu cibi ārngājame, lui ca yiwārājemusi uuje bine.

²¹ Cane padare tocārumene tabe atatrōngtame teeme niija mule cabu ca, yepä tabe singi lica teeme sargi mule ne abmalame.

²² Peei name pi cane teebine pita mäpu pa wääcārepene, cuta eei bine lui cina sargi mule jewenenisi ten cama. Teepi baborage mäpu ne pa jääpānepesi cāme bau ca, teepi liba lica pagege abmala niija mule bine pui magebi cama cāme bau me atatrōngārame.

²³ Cane cuta budre me pa yaaglecemepene pui magebi me ingwe ācwiyame biname bine iyeta ātrunga ingle cina piba pāpāname, egā cane age sāne lui te umle iyeta biname bime yepāyepā ngene atwanena piiyepu singi. Cane cirege weeme mule ibi weeme yepāyepā bine daremu ceera.

²⁴ Yepä weene poto cina piti nemi Tiyatira je, lui cina lica yaacatepeye peei niiyarage abiberāja ne. Weene lica ituge abiberāja lui ne yaainusi Satani me sungaberage ogā mule ca. Peei name pi cane lica nuuja gwidape tääpume jijenininine,

²⁵ yepä kokre cama joomlepeye weeme ngena pisi nyene, ngālu cane cire lacnenutepene.

²⁶⁻²⁷ Laati te cire yuutrutepi piiyepu cāme singi ne cire jaawenepi ngālu ngālugaabe me, cane pui biname ne yepä kokre cirege ceera, cane lui kokre ne ituge acata Babe bau ca. Cane ayana suru pana kokre ne cire yääcārepene tabe gawe maramara biname bine waadename piiyepu sabe waweneme cāme cubuyame bine, epu pana gawe ca wawenāneji disi ne lipu yaatebicusu.

²⁸ Cane cuta teebine Guji Wale cirege ceera.

²⁹ Weeme liba tablame piti nemi āteciyame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ātrunga maramara ingle bine.' ”

3

Mene Sardi Ātrunga Ingle bau me

¹ “Yoogārepi Sardi ātrunga ingle me mename seemo bau me egā,

‘Lui me piti nemi Acejiyame me seben seemo, cuta lui me piti nemi seben wale, tabe jiičenige egā: Cane umle gāne iyeta weeme poto cidi me. Biname cina apu jengenenemige, egā weene ireclota gemi, yepä weene budre gemi.

² Peei name pi weene arpināripeye, weeme ngena camu pisi nyene, kokre joomlepeye, cije iyeteta lapesaruge. Cane jepāninine egā weene lui mule bine jewenenemiye, cāme Acejiyame me opo gaabe conocāco lica gemi.

³ Peei name pi weene ngene jotwipēye weene ngena ituge abiberāja piiyepu āteciya. Pui ne kokre joomlepeye, tatatrōngāripeye weeme niija mule cabu ca. Weene liba arpinera cāco, cane peeyeme eromaame pana cire lādepene. Weene umle lica cāme otni padare luci yene.

⁴ Yepä nesae cina piti nemi Sardi cewe je, lui cina teeme cābletāāpe bine jugi cāco ewetnenemisi. Teepi cane cama bulubulu cābletāāpe cama cire waatnipesi, ingle teepi miiji gemi peei tääpume.

⁵ Laati te cire yuutrutepi, tabe apu bulubulu cäbletääpe cirege asigra. Cane lica cirege iisibreca teeme ngii ne pui peba cabu ca, iyeteta ireclota täapume luma ngii bine ituge oogära. Cäme Babe piyepu teeme mename seemo bime opo gaabe je cane cire yaainepene teebine cäme biname ca.

⁶ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Piladelpiya Ätrunga Ingle bau me

⁷ “Yoogärepi Piladelpiya ätrunga ingle me mename seemo bau me egä, ‘Ai mene lui teeme bau ca gyene, Acejiyame täapume lui te mara me ituge äbita piyepu lui toraca gyene. Tabe te Daawida me kii ne joomlenige, siige liba jittnuge, nuuja te äblicäco armi; liba yaarmuge, nuuja te äblicäco litnana. Tabe apu jüicenige egä:

⁸ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne, egä weeme kokre matikäli gyene, yepä weene cäme abiberäja ne kokre joomleniye, cuta lica naineniye cebine. Cane weeme täapume gaabe ituge iitnana, nuuja te äblicäco gyene armi.

⁹ Itecijinege! Satani me biname peema piti nemi, lui cina lainininusi Israela biname ca, yepä teepi walya waatromininusi, teepi Israela biname lica. Cane pa jaawenemepene teepi weeme bau me otnime kokorare ca äpedname weeme ernge gome, siige teepi umle pa läbitipesi, egä cane singi pisi näne weeme täapume.

¹⁰ Ingle weene kokrerage imyemutinuge mäpu cabu, cane lipu itu jijipene weene wawename, peei name pi cane cuta piwärimtipene, lui mäpu te pa tädepi iyeta poto ta ai gawecewe biname bine apicetnärame.

¹¹ Cane mameta gäne acnenuta. Weene kokre joomlepeye, weeme ngena pisi nyene, piba nuuja te lica cirege uutecra weeme daremü ne.

¹² Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaawenepene mutre caage me cäme Acejiyame me iiwäreja mete cabu je, siige tabe licarage abmala pui mete ne. Cane teeme cabu cire yoogärepepe cäme Acejiyame me ngii, cuta piyepu cäme Acejiyame me cewe ngii, Kirece Yerusalema, lui te cire täinepi cabu ca cäme Acejiyame bau ca. Cane cuta cäme kirece ngii ne teeme cabu cire yoogärepepe.

¹³ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Laodikea Ätrunga Ingle bau me

¹⁴ “Yoogärepi Laodikea ätrunga ingle me mename seemo bau me egä, ‘Lui te Acejiyame me mene ne toraca me jewenenige, lui te toracarage jeitnäjenige teebine, piyepu lui sine agednayame iyeta gawecewe gwidape täapume, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, tabe apu jüicenige egä:

¹⁵ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Weene seemo ireclota cabu toraca budre lica gemi, weene cuta toraca ireclota lica gemi. Oo, cane lipu singi gäne peei nuuja täapume.

¹⁶ Yepä ingle weene ejijejiya gemi, peei name pi cane weebibine piyäripene, biname te lipu niyarage niye ne yaaclemutuge teeme tage cabu ca.

¹⁷ Weene jüiceniye egä, “Cime iyeta gwidape piti nemi, cine nuuja gwidape täapume singi lica gemi.” Yepä weene opo lica ewatneniye, egä weene lipu niyarage piyepu owecumete gemi. Weene dogwe biname lica gemi, yepä weene cuutacuta gemi, irecu mäasumäsu gemi.

¹⁸ Peei name pi cane jijenininine golrage aletname cäme bau ca naace täapume weene piba toraca dogwe päpäname. Cuta bulubulu cäbletääpe bine jeletnemepeye cäme bau ca weeme peei cuutacuta ajiri ne acwabame.

Cuta ngängye bine jeletnemepeye weeme irecu cabu acraname piba weene cängena päpäname.

¹⁹ Cane unle jewenenemine, eblawäjenenemine, cane lui biname bime tääpume singi. Peei name pi weene miiji toraca ngenecu cama atarongäripeye weeme niianiya mule cabu ca.

²⁰ Itecijinege! Cane gaabe gome nämyemutenige, eyäjenine. Laati te nätecijuge căme tagepogogo, siige gaabe jiihnuge, cane labacitune, teta cama deedei yäärwäjimune, tabe cane cama.

²¹ Laati te cire yuutrutepi, cane cire yaacanepene căme gome adnatame tabe puma cita ca cane cama biname bine waadename epu pana, cane lipu yuutrutujine, siige adnatujine căme Babe gome ten cama biname bine waadename.

²² Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.' ”

4

Yoane Cabucewe ne Jepänige

¹ Ai ingwe gaabe ca cane cabucewe je grana ne jepänine iitneji ge. Niinäce tagepogogo cane lui itu nätecijumi, moole ala pana ge, apu najige egä, “Tädi aima cabucewe me! Cane gwidape naawabetnärinine, ingwe gaabe ca lui cina cire läpletneräjipesi.”

² Piba taatu Aceji Seemo te cebine nacenanige. Cane cabucewe je babo adnata puupu ne jepänine, lui cabu yepä te adnatäneji enajige.

³ Teeme opo epu toplacmeläjige yaspere piyepu karneliya kula liiyepu. Pui babo adnata puupu gome cänibäniba te aclitige. Teeme kala epu ge emeraldi kula me liiyepu.

⁴ Poto twentifoo modamoda adnatera puupu cina babo adnata puupu ne jewaclomtisi. Twentifoo modamoda biname pui puupu cabu adnatäreji puga ge. Teepe bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, piyepu teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni.

⁵ Babo adnata puupu cabu ca paamlepamle cina toplacmeläjininisi, maadubi te ala sengenige piyepu babo ala puga ge. Teeme opo gaabe je seben ngale cina ayinisi. Pui lui Acejiyame me seben seemo gemi.

⁶ Teeme opo gaabe je cuta puga ge glaasi malu pana gwidape, lui päpäna taaturage ge.

Babo adnata puupu ne fooma ireclota gwidape cina jewaclomtisi iyeta poto ta. Teeme owe gaabe ca, kaake poto ca iyeta irecu taatu ge.

⁷ Niinäceyame me opo lui layani pana ge; pumacitacayame me opo lui buli pana ge; pumacitacayame me opo biname pana ge; ceräcerägääbuyame te epu pana ge warye, lui uujenige.

⁸ Teepe iyeta lui siks taame cama ge. Teeme iyeta poto ta irecu puga ge, ngalebora ca, kaake poto ca. Teepe iyeta padare, ciye bimu, apu jicemusi egä,

“Epucäco, epucäco, epucäco gyene
Yageyame, kokrerage Acejiyame,
lui tage niinäce gaabe je, lui sine page,
lui te iyeteta pa yaanajepi!”

⁹ Iyeta padare fooma ireclota gwidape cina liba yaawepyeräjusi, opo gaabe me yaacitanusi, eso yääcäranusi, lui te iyeteta gyene, babo adnata puupu cabu enajenge,

¹⁰ piba twentifoo modamoda biname cina yaatrametnemalemuge teeme opo gaabe je. Teepe teeme krauni bine juuwemusi, yaacranimusi babo adnata puupu opo gaabe je, jiiçusi egä,

¹¹ “Cime Yageyame, cime Acejiyame,
maane miiji gäte biname cina meebine awepeyeräjame.

Maane miiji gäte teepe meebine opo gaabe me acitame
piiyepu licaname egä, ‘Maane kokrerage gäte,’

ingle iyeta gwidape maane te ituge wawenetnäja.

Määme singi ca teepe itu äbitininujisi,
ireclota itu jepänujisi.”

5

Äclubäneji Peba piiyepu Maamoi

¹ Cane äclubäneji peba ne jepänine teeme camu poto ime cabu, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Pui peba cabu neeneni potopoto oogäräneji ge, seben uli ngate ca klaje wawenäneji ge.

² Puma cita ca cane jepänine, Acejiyame me babo kokre mename seemo te baborage tagepogogo ca jiiçige egä, “Laati te miiji gyene ai ngate bine äyebhengäjame peba ne iitnaname?”

³ Yepä nuuja ne lica jepänisi cabu je, gawe je, gawe ngalebora je, lui te miiji gyene peba ne iitnaname ngalebora ireme.

⁴ Cane ele nangenige, ingle nuuja ne lica jepänisi, lui te miiji gyene pui peba ne iitnaname coo ngalebora ireme.

⁵ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te najige egä, “Ele gone naangenenige! Ire, Layani pisi nyene Yuuda me ingle cabu ca, babo biname Daawida me kaakesaare, tabe te ituge uutruta teeme cubuyame bime cabu ca, peei name pi tabe miiji gyene seben ngate bine äyebhengäjame peba ne iitnaname.”

⁶ Puma cita ca cane jepänine Maamoi ne aclajuteji babo adnata puupu gome, fooma ireclota gwidape piiyepu twentifoo modamoda biname bime cole cabu. Tabe epu pana ge, egä teebine uja ituge agli. Teeme seben gaale piiyepu seben irecu puga ge. Pui irecu lui Acejiyame me seben seemo gemi, lui cina ätyepäneji gemi gawecewe me iyeta poto ta.

⁷ Siige Maamoi te ädige, peba ne ecatige teeme camu poto ime cabu ca, babo adnata puupu cabu lui te enajenige.

⁸ Tabe liba pui peba ne ecatige, puma cita ca fooma ireclota gwidape cina piiyepu twentifoo modamoda biname cina itrametnemalemige teeme opo gaabe je. Teeme yepäyepä cina joomläjemisi ala-ala gwidape ngii haapi bine piiyepu gol disi bine, lui bora miijimiji lengo gwidape ge uubudera täapume. Pui miiji lengo gwidape lui Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene gemi.

⁹ Teepe kirece uupera ne etangisi Maamoi täapume apu egä,
“Maane miiji gäte peba ne acatame

teeme ngate bine äyebhengäjame,

ingle naace popi meebine budre me naaglujisi,

siige määme uudi ca sewecnimujite Acejiyame bau me

ingle maramara, mene maramara,

gawe maramara, täape maramara biname bine.

¹⁰ Maane te jwenimujite teebibine

biname bine waadena biname me

piiyepu iiwäreja biname me lenajame

mime Acejiyame täapume kaakesea wawename.
Teepi te cirege gawecewe ne acana.”

¹¹ Puma cita ca cane jepänine Acejiyame me mename seemo tomi ne, lui baborage ge. Teepi epu bucurage ge, egä äblicäco acnema. Teepi babo adnata puupu ne jewaclomtisi, cuta fooma ireclota gwidape bine piyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Cane nätecijige,

¹² teepi oräre uupera ne etangisi egä,
“Maamoi lui ne eglujisi,
miiji gyene cine meebine awepperäjame,
ingle mäame conocäco pisi nyene
iyeta gwidape bine waadename.
Mäame piti nemi dogwe, umle, kokre,
maane baborage gäte,
mäame ngii caburage gyene,
peei name pi cine meebine eso näcärenisi.”

¹³ Cane cuta nätecijige iyeta gwidape cina cabu je, gawe cabu je, gawe ngalebora je, niye ngalebora je – iyeta lui cina ireclota cama gemi – teepi apu uupera ne etangisi egä,

“Lui te enajenige babo adnata puupu cabu cuta piyepu Maamoi,
teebibine laawepyeräjesi, ngii babo jaawenesi,
opo gaabe me laacitesi iyeteta.
Teeme kokre iyeteta yaanajege.”

¹⁴ Siige fooma ireclota gwidape cina teebibine mene jewecniste-misi, jiiicisi egä, “Peei lui toraca mene gyene!” Piba modamoda biname cina itrametne-malemige gawe cabu me Maamoi me opo gaabe je teebine awepperäjame.

6

Maamoi te Siks Uli Ngate bine Jewalimige

¹ Puma cita ca cane jepänine Maamoi te seben ngate cabu ca yepä ne äwäluta piyepu nätecijige fooma ireclota gwidape bime yepä te iicana maadubi pana tagepogogo ca egä, “Tädi!”

² Cane ire acitine, jepänine, bulubulu cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, gagari cama ge, piyepu teebine krauni ecärisi. Siige tabe wälu cäco ädige cerämu cubuyame bine budre me aglecame.

³ Maamoi te liba neeneni manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige neeneni manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!”

⁴ Piba nuuja cooso te tädige, lui ududi ge. Cooso cabu lui te tädige, teebine conocäco ecärisi cubu mule ne acaname gawecewe cabu me piba biname cina teemeteme budre me aglecame. Teebine baborage cubuturikä ecärisi.

⁵ Maamoi te liba nesae manu me ngate ne jewälutige, nesae manu me ireclota gwidape te jiiicige egä, “Tädi!” Cane ire acitine, jepänine, cäsäcäsä cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ime cabu puga ge skeil.

⁶ Pui fooma ireclota gwidape bime cabu ca cane biname pana tagepogogo nätecijige, skeil cama biname ne jejige egä, “Yepä bimu me daremu ca aletna yepä liita wiiti plawa coo piyepu yepä bimu me daremu ca aletna trii liita baali plawa. Yepä maane olibi uli bine piyepu waina seeasea bine sabe gone jaawenimute.”

⁷ Maamoi te liba fooma manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige fooma manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!”

⁸ Cane ire acitine, jepänine, mulimuli pana cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii Budre, piyepu Aadiri te teebine ingwe ca sicwige.

Teebibine kokre ituge ceera gawe me cebocebo biname bime cabu ca nuuja cebo ne acatame, budre me aglecame cubu ca, pita ca, gane ca, drowä girigale gwidape ca.

⁹ Maamoi te liba faib manu me ngate ne jewälutige, cane piba jepänine iiwäreja dade ne. Teeme gawe me puga ge eei biname bime cable, lui bine ituge agleca, ingle teepi Acejiyame me Mene wälu cäco ituge iicema.

¹⁰ Teepi jiicisi baborage tagepogogo ca egä, “Oo babo kokrerage Yageyame, maane conocäco piiyepu toraca gäte! Luma ngälu padare cine cirege lenaja, ngälu maane gawecewe biname bine cire jitränemepi, daremu cire ecäremepi cime agleca name pi?”

¹¹ Teeme yepäyepä bine lecaleca bulubulu cäbletääpe ecäranemisi, jejemisi teepi matikäli trämä cerämu lenajame, ngälu pui ngälu ne cire joomlepi lui ituge acita teeme pana Acejiyame me kaakesea bägrä bine budre me aglecame, teebibine lipu ituge agleca.

¹² Puma cita ca cane jepänine Maamoi te siks manu me ngate ne jewälutige. Babo ocneja puga ge. Bimu te cäsä me äbitige, siige apaclyera lica ge; cuta piiyepu mabye te uudi pana ududi me äbitige.

¹³ Wale cina itrametnemige gawe cabu me, epu pana uli kuu lipu saatrametnemuge, babo buuwe te liba uli ne jaackocnäjuge.

¹⁴ Dume te äclubicige, epu pana waaku ne lipu yäclubicusi, siige ämlitige. Iyeta podo piiyepu curä cina äyebengäjininisi teeme puupu cabu ca.

¹⁵ Maramara gawe mope biname, teeme ingwe poto ca lui mope biname, cubu mutre biname, dogwe biname, modamoda ngii biname, iyeta aletnäneji biname piiyepu iyeta poto biname, teepi ämletnininisi kula waja cabu je coo piiyepu modamoda kula uuwa cabu je.

¹⁶ Teepi ala abayaninisi modamoda kula cabu me piiyepu podo cabu me egä, “Weene nibaletnecineye, nimletnineye eei me irecu cabu ca, lui te babo adnata puupu cabu enajenige piiyepu Maamoi me claabe cabu ca!

¹⁷ Teeme babo claabe bimu age sena, siige nuuja te äblicäco gyene ireclota lenaja.”

7

Yepä Hanred Footifoo Tausen Israela Biname

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänimine fooa Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji gawe me fooa mutre cabu ta. Teepi jiihemisi fooa buuwe bine piba nuuja te lica äpwäjame gawe cabu, malu cabu, glunubora je.

² Cane cuta nuuja mename seemo ne jepänine, bimu acita gome ca lui tädige. Teeme gwidape pisi nyene ireclota Acejiyame me cewecu ne acitame biname bime cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayige pui fooa mename seemo bime hau me, lui bine kokre ituge ceera sabe wawename gawe ne piiyepu malu ne.

³ Tabe jejemige egä, “Gone sabe wawena gawe ne, malu ne, uli bine, ngälu cine mime Acejiyame me cewecu ne pa yaacitanepesi teeme kaakesea bägrä bime mangace cabu!”

⁴ Puma cita ca cebine najisi, luma ngälu biname cina cirege pui cewecu ne acata. Teepi lui yepä hanred footifoo tausend biname gemi Israela biname bime twelb ingle cabu ca.

⁵⁻⁸ Teepi twelb tausend biname ge yepäyepä ingle cabu ca:
Yuuda me ingle cabu ca,
Rubena me ingle cabu ca,

Gaada me ingle cabu ca,
 Asera me ingle cabu ca,
 Napatali me ingle cabu ca,
 Maanasa me ingle cabu ca,
 Simeona me ingle cabu ca,
 Leebi me ingle cabu ca,
 Isakari me ingle cabu ca,
 Seblona me ingle cabu ca,
 Yoosepa me ingle cabu ca,
 Benamina me ingle cabu ca.

Baborage Biname Tomi Bulubulu Cäletääpe cama

⁹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänine baborage biname tomi ne, acnema äblicäco ge. Teepi lui gawe maramara, ingle maramara, tääpe maramara, mene maramara biname ge. Teepi jeclajutäjemige babo adnata puupu opo gaabe je piiyepu Maamoi me opo gaabe je. Teepi lecaleca bulubulu cäletääpe asigräreji ge, uli laame ime cabu ge teeme gege ne awabudnitame.

¹⁰ Teepi baborage tagepogogo ca abayaninisi apu egä,
 “Mime Acejiyame, lui te enajenige teeme babo adnata puupu cabu piiyepu Maamoi,
 teepi te biname bine niia cabu ca birige äsecrera!”

¹¹ Iyeta mename seemo cina jeclajutäjimige, babo adnata puupu ne jewaclomtisi, cuta piiyepu fooa ireclota gwidape bine piiyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Teepi itrametnemalemige babo adnata puupu opo gaabe je Acejiyame ne opo gaabe me acitame, siige jicisi egä,

¹² “Ai lui toraca mene gyene!

Mine miiji iyeta padare cabu mime Acejiyame ne awepyeräja, opo gaabe me acitena, eso ceerana!

Taba baborage gyene, umleyame gyene, kokreyame gyene!

Teeme ngii caburage gyene iyeteta iyeteta!

Ai mene toraca gyene!”

¹³ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te cebine nätemlige, “Maane nää umle gäte, laati bemi ai lecaleca bulubulu cäletääpe asigräreji biname? Teepi luma cita ca gemi?”

¹⁴ Cane jejine egä, “Babo biname, cane umle lica gäne, yepä maane umle gäte.” Taba nawecnistige, najige egä, “Ai lui eei biname gemi, babo mäpu cabu ca lui cina ituge äsi. Teepi teeme cäletääpe bine itu jicisäjemuji, bulu me itu jewenimujisi Maamoi me uudi ca.

¹⁵ Peei name pi teepi jeclajutenemige Acejiyame me adnata puupu opo gaabe je, teeme kaakesea ne jewenenisi teeme mete cabu iyeta padare cabu, ciieye bimu. Lui te adnatäneji gyene babo adnata puupu cabu, tabe ten cama enajenige, teebibine jilyenge-nemige.

¹⁶ Teepi ingwe ca lica pagege loolomecewe coo niyemecewe; bimu te lica atara, coo nuuja nuunu te lica oomlana teebibine,

¹⁷ ingle Maamoi lui te jeclajutenige babo adnata puupu opo gaabe je, tabe te teebibine pa ire jaatwemepi, pa yaawademepi ireclota niie gome me. Cuta Acejiyame te pagege teeme iyeta elemäcu äciseja.”

1 Maamoi te liba seben manu me ngate ne jewälutige, cabucewe te bojäcu enajige cebocebo awa cama.

2 Cane puma cita ca jepänimine seben Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji Acejiyame me opo gaabe je. Teebibine ecäranemisi seben moole.

3 Cuta nuuja mename seemo te tädige, jeclajutige iiwäreja dade gome. Teeme ime cabu puga ge gol disi miijirage lengo gwidape acrana täapume, siige bucurage ecärisi tabe alenglecäjame Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama siige uubuderame gol ca wawenäneji iiwäreja dade cabu, lui babo adnata puupu gome puga ge.

4 Tabe jeclajutige Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ime cabu ca miijirage lengo kloka cina äsige cabu me Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama.

5 Siige tabe pui gol disi ne ecatige, cuta uliobo ne ecatige pui iiwäreja dade cabu ca, ecitige disi cabu me, ijarige gawe me. Piba taatu maadubi te ala sen-genige, poto modamoda ala puga ge, paamlepamle cina toplacmeläjininisi, ocneja te cewe ne tedodyeräjige.

Seben Mename Seemo cina Moole bine Jecnäjemisi

6 Pui seben mename seemo lui bine moole ecäranemisi, teepi amacetrnäjininisi äcnäjame.

7 Niinäceyame te liba teemanu ne jecnäjige, piba aisi ipecu cina, lui uliobo piyepu uudi cama alenglecäjininisi, babo kokre cama gawe me itrametnemige. Uliobo te peema cita ca äpletnutige, siige yepä poto gawe te ayige, neeneni poto gawe cina abmaläsi. Yepä poto gawe me uli cina ayinisi, neeneni poto gawe me abmalininisi. Baace cina ayinisi iyeta poto ta.

8 Neeneni manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, podo pana gwidape lui te uliobo cama ge, piba ajarige malu cabu me, siige yepä poto malu me niye te atepplingtige uudi me, neeneni poto malu me niye cina abmaläsi.

9 Lui poto malu me niye te uudi me äbitige, iyeta ireclota gwidape bine budre me eglecimige, buto bine cuta sabe jewenimige.

10 Nesae manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, baborage wale te piba itramige gawe me. Epu äinige ngale pana, siige yepä poto gawe me baduge bora me piyepu waja bora me abacitanige. Neeneni poto gawe me baduge piyepu waja cina abmalininisi.

11 Pui wale me ngii lui Caapo. Pui yepä poto gawe me niye cina caapo me äbitininisi. Bucurage biname cina budre äbitininisi, teepi liba enisi pui niye ne.

12 Foa manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cabu je bimu me yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi; mabye me cuta yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi, cuta yepä poto me wale cina äplegicinisi, neeneni poto me wale cina abmalininisi, piba pui poto bimu, mabye, wale apaclyera lica ge. Pui name pi bimu me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge; cuta ciye me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge.

13 Puma cita ca cane jepänine yepä warye te tuujananige cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca tiicige egä, "Ogi nemi, ogi nemi, ogi nemi, lui cina inajininige gawe cabu. Weene baborage mäpu ne pagege päpäna, cerämu nesae mename seemo cina liba pagege teeme moole bine äcnäja."

9

¹ Faib manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cane piba jepänine wale ne, lui ituge atrama gawe cabu me. Piiyemrage cupicu puga ge, lui armeji ge. Pui wale ne kii ecärisi pui cupicu ne iitnaname,

² siige tabe jiihnige. Baborage kloka te tasatige, epu pana budni ne lipu juubudärusi, carbe bine icwabimige piiyepu bimu ne cuta icwabige.

³ Pui kloka cabu ca sesi cina täsige gawe cabu me. Teeme kokre puga ge biname bine pita ceerame, epu pana potetagetage te lipu biname ne yäägutuge babo pita cama.

⁴ Teebibine jejemisi, “Gone sabe jaawenimuye baace bine, uli bine coo nu- uja uutana gwidape bine, yepä pui biname bine taatu sabe jewenemepeye, lui bime mangace cabu lica gyene Acejiyame me cewecu.”

⁵ Teebibine jejemisi faib mabye ngalebora biname bine pita mäpu ceerame, yepä lica budre me aglecame. Teeme peei pita te epu pana ge, potetagetage me äguta cabu ca lipu pita ne jääpänsi.

⁶ Pui padare cabu biname cina naabe liga budre me cire läbitipesi, yepä teepi budre lica cirege. Teepi babo singi budre me, yepä teepi budre te lica cire joomle-mepi.

⁷ Pui sesi cooso pana ge, lui bine cubu täapume yaama-cetnäjimusi. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni pana gwidape, opo lui biname pana ge,

⁸ edingäli lecaleca ge, giricu lui layani pana ge.

⁹ Teeme dare cabu puga ge epu pana ayana gwidape, cubu cabu lui ca biname cina dare bine jäälyengimusi. Teeme taame puuwämu epu pana ge, bucurage cooso cina lipu kariyota bine yäälädnimusi cubu cabu je.

¹⁰ Teeme kiira gaale cama ge potetagetage me liiyepu. Teepi pui gaale ca biname bine sabe jaawenanemusi faib mabye ngalebora, siige teepi pita ne jääpänsi.

¹¹ Teeme mope biname yepä mename seemo puga ge. Tabe te ire jetwenige pui piiyemrage cupicu ne. Heberu mene ca teeme ngii lui Abadoni, Griik mene ca lui Apolyoni. Teeme aboclomta lui egä ‘Sabe Wawenayame’.

¹² Yoo siige, yepä mäpu te peega bapirige, piiyeme cerämu neeneni mäpu gegi otnime.

¹³ Puma cita ca siks manu me mename seemo te jecnäjige teemanu moole ne. Lui gol ca wawenäneji iiwäreja dade puga ge Acejiyame me opo gaabe je, pui me fooa mutre cabu ca cane näteciijige tagepogogo,

¹⁴ lui jejige siks manu mename seemo ne egä, “Foa mename seemo bine jii biremepi, lui cina ätäyäneji gemi Euprates babo baduge gome.”

¹⁵ Siige teebibine jii birimisi puirage kämäge, mabye, bimu, padare cabu teepi yepä cebo biname bine budre me aglecame, neeneni cebo bine abäläcemame.

¹⁶ Cane näteciijige luma ngälu cubu biname cooso cama puga ge. Pui lui neeneni hanred milyon ge.

¹⁷ Wama pana cane cooso bine jepänimine piiyepu teeme papa cabu lui biname ge. Teepi ayana gwidape asigräreji ge teeme dare bine älyengame. Pui älyenga gwidape lui uliobo pana ududi ge, sapiri kula pana sisi ge, cuta piiyepu sulpur pana mulimuli ge. Cooso bime mope layani pana ge. Teeme tage cabu ca täsige uliobo kloka cama piiyepu niiyarage lengo gwidape ngii sulpur.

¹⁸ Pui nesae gwidape cina: uliobo, kloka piiyepu sulphur, cooso bime tage cabu ca lui täsige, seglecemisi yepä cebo biname bine, neeneni cebo cina abmalininisi.

¹⁹ Pui cooso bime kokre lui tage cabu ca ge piiyepu kiira cabu ca ge. Teeme kiira lui cobyame mope pana ge, siige pui ca biname bine sabe jewenanemisi.

²⁰ Lui biname cina budre lica äbitaninisi ai mäpu cabu, teepi lica ätecitininisi ime ca wawenäneji gwidape bine awejename. Teepi camu ewejanemisi niiyaniya cable bine, piiyepu gol ca, silba ca, braasi ayana ca, kula ca, uli ca wawenäneji gwidape bine, lui cina äblicäco ge päpäna, ätecija, otnetneja.

²¹ Cuta teepi lica tatatrongärininisi biname bine agleca mule cabu ca, mowä mule cabu ca, sargi mule cabu ca, gwidape ero cabu ca.

10

Acejyame me Mename Seemo te Yoane ne Peba Ecärije

¹ Puma cita ca cane jepänine Acejyame me nuuja kokre mename seemo te äina je cabucewe ca. Carbe te teebine icwabige cäbletääpe pana. Cänibäniba te aclitige teeme mope gome. Teeme opo epu apaclyäreji cama ge bimu liiyepu, piiyepu teeme ernge neeneni uliobo wädräji liiyepu.

² Teeme ime cabu puga ge matikäli peba, lui te iitneji ge. Tabe teeme camu poto ernge ne malu cabu ecitige, säwäci poto ernge ne doro cabu ecitige,

³ siige baborage tagepogogo ca ala abayanige layani me tagepogogo liiyepu. Seben maadubi cina teebine jewecnistisi.

⁴ Siige teepi liba ala sengenetne-mige, cane oogärame äbitine, yepä piba taatu cane tagepogogo näteciijige, cabucewe ca lui te najige egä, “Gone yoogärute, seben maadubi cina ngeno me bii jicisi. Peei lui ogä mene gyene.”

⁵ Puma cita ca pui mename seemo cane lui ne jepänine aclajuteji malu cabu piiyepu doro cabu, tabe teeme camu poto ime uutige cabucewe me.

⁶ Acejyame lui te iyeteta gyene, lui te jewenimuji cabucewe, gawecewe, malu piiyepu teeme cabu lui iyeta gwidape, teeme ngii cabu pui mename seemo te jicige egä, “Siige! Cerämu awagrija lica gyene.

⁷ Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne pa jääcnäjeji, Acejyame piba pa yaapirepi teeme ogä ngene atwana ne, tabe lui ituge jaji teeme kaakesea bägrä bine, lui teeme mename biname gemi.”

⁸ Puma cita ca niinäce cane lui tagepogogo näteciijige cabucewe ca, cääri najige egä, “Äte, peba ne ecati lui iitneji gyene pui mename seemo me ime cabu, lui te jeclajutenige malu cabu piiyepu doro cabu.”

⁹ Cane siige ädine, jejine matikäli peba ceerame. Tabe najige, “Ecati, erwil Määme came cabu caapocapo enajenige, yepä maane liba erwenite, määme tage cabu mite taatu, uri liiyepu.”

¹⁰ Cane peba ne ecatine teeme ime cabu ca, siige erwine. Cäme tage cabu epu mite enajige uri liiyepu, yepä liba erwine, cäme camuge bora caapocapo ge.

¹¹ Puma cita ca cebine najisi egä, “Maane miiji cääri yepä gäabu jejananemepi, ngena cina cirege äbitena gawe maramara, mene maramara, tääpe maramara biname bime tääpume piiyepu gawe mope biname bime tääpume.”

11

Neeneni Aitneja Biname

1 Puma cita ca cebine suru năcărısı, atonera suru pana, najisi egă, “Ăte, iiwăreja mete ne etonerăji, cuta puma lui iiwăreja dade ne etonerăji. Maane cuta ecnemi lija biname cina irecu ătumutenininisi puma.

2 Yepă pui mete caale kaake poto ca lui puupu, pui ne gone yaatonerăjute, ingle pui puupu lui ceereji ge nuuja biname bine, lica Israela biname bine. Teeme ime cabu sine. Teepi te footituu mabye ngalebora sabe cire jaawenepesi Acejiyame tăăpume lui babo cewe ne mara me ituge wawena.

3 Cane căme neeneni aitneja biname bine cire jăătyepepene. Teepi ragre pana căbletăăpe cama cirege. Teepi Acejiyame me Mene cire jaajanane-mepăsi yepă tausen neeneni hanred siksti bimu ngalebora je.”

4 Pui neeneni aitneja biname lui neeneni olibi uli gegi piyepu neeneni lampa atacwa dade gegi, lui cina jaaclajutenige ai gawe Yageyame me opo gaabe je.

5 Laati bemi liba singi sabe wawena teebibine, uliobo te tasatuge teeme tage cabu ca, siige teeme cubuyame bine yaataclomemuge budre me. Yoo, laati liba lăbitininisi teebibine sabe wawename, peei biname bine pepu birige budre me agleca.

6 Teeme conocăco pisi nyene ngupe iibaname, siige teepi lui padare cabu Mijji Mene cirege jajanena, pui padare cabu ngupe te lica acira. Teeme cuta conocăco pisi nyene waja niye bine uudi me wawename piyepu maramara măpu bine ătयेpejame gawecewe cabu me, teepi liba singi.

7 Siige, teepi liba teeme mene jajanena kaakesea ne cire yaapirepăsi, piba drowă gwidape, lui te piyemrage cupicu cabu ca cire tasatepi, ten cama cire larngepi. Tabe teebibine cire lăătucărepi, siige budre me cire laaglepi.

8 Teeme budrekaake cina cirege gaabe cabu lenaja pui babo cewe cabu je, teeme Yageyame ne luma jibyecrujisi toto ca baarge uli cabu. Pui babo cewe ne ngena ca agli mene ca Sodoma ca piyepu Aikupito ca einenisi.

9 Iyeta gawe maramara, mene maramara, ingle maramara, tăăpe maramara biname cina cirege teeme budrekaake bine păpănena nesae piyepu cebocebo bimu cama. Teepi singi lica cirege teebibine gape cabu me acitame.

10 Gawecewe biname cina teeme budre name pi gege cirege. Siige peei name pi teepi cirege giiregire mule wawenetnăja piyepu owecu gwidape cire lăcărănipesi, ingle pui neeneni mename biname cina teebibine baborage măpu me cirege wawena.

11 Nesae piyepu cebocebo bimu ingwe gaabe ca Acejiyame te tityepige ireclota buuwemope ne teeme cabu ca, siige tabe abacitanige pui neeneni biname bime trupa ngalebora me, piba teepi abujengtăsi. Iyeta lui cina jăăpănisi teebibine, mage wălu ge.

12 Puma cita ca pui neeneni mename biname cina ăătecijige baborage tagepogogo cabucewe ca iicana egă, “Siclege aima!” Teepi puma cita ca teeme cubuyame bime irewale carbe cabu aaclige cabu me.

13 Puirage padare cabu baborage ocneja puga ge, siige babo cewe yepă poto ne sabe jewenige, nain poto cina abmalininisi. Seben tausen biname bine budre me eglecimige. Lui cina abmalininisi, mage wălu ge, siige Acejiyame lui te enajenige cabucewe je, teebine ewepyerăjisi.

14 Yoo, neeneni me măpu te peega bapirige. Cerămu pisi nyene yepă.

Seben Manu me Mename Seemo te Teeme Moole ne Jecnăjige

15 Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne jecnăjige, cane piba nătecijige cabucewe ca tagepogogo cina orăre iicana egă, “Mime

Yageyame piyepu Keriso, tabe lui ne tityepuji, teepi ituge gawecewe ne acata teeme ime cabu me, siige teepi te pa yaacanepäsi iyeteta.”

¹⁶ Piba twentifoo modamoda biname, lui cina teeme adnatera puupu cabu icrajenige Acejiyame me opo gaabe je, teepi owe ca gawe me itrametne-malemige, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi,

¹⁷ jiicisi egä,
“Yageyame, babo kokre Acejiyame,
lui sine page, lui tage uja,

cine eso nääcärenisi,
egä maane mäame babo kokre ca ai gawecewe ne ecanenite.

¹⁸ Gawe maramara biname cina babo niiya me häbitininisi,
ingle mäame claabe padare te bii tatyaramtige.

Ai lui padare gyene budre biname bine atraname.

Padare te bii tatyaramtige mäame kaakeseyame,
Acejiyame me mename biname bine daremu ceeraname
piyepu iyeta mäame binamewale bine,
lui cina wälu ituge mäame täapume matimati cabu ca ngälu modamoda
me.

Padare te bii tatyaramtige sabe wawename pui bine, lui cina sabe jeweneni ai gawecewe ne.”

¹⁹ Puma cita ca cabucewe je iiwäreja mete te iitnige, siige lui uli boks ngalebora ten cotre bine ewetnenemisi, pui te pajecu me äbitige. Peei mule te liba äbitige, paamlepamle cina toplacme-läjininisi, ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige, ocneja puga ge piyepu aisi ipecu cina sitrametnemige gawe cabu me.

12

Magebi piyepu Drowä Gwidape

¹ Puma cita ca cane jepänine, mara opo gwidape te lui aboclom-tige dume cabu. Pui lui magebi ge. Tabe bimu ca asigräneji ge cäbletäape täapume piyepu mabye te teeme ernge gawe mage. Teeme mope cabu lui twelb wale ca wawenäneji krauni puga ge.

² Tabe lui mäpumäpu ge, adnatame äbitige pita ala cama.

³ Cuta nuuja mara opo gwidape te aboclomtige dume cabu. Pui lui baborage ududi siible seben mope cama piyepu ten gaale cama. Teeme pui seben mope iyeta krauni cama ge.

⁴ Teeme kiira ca tabe yepä poto wale bine jewälidnemige, siige yiisabimige gawe cabu me. Neeneni poto me wale cina abmalininisi. Tabe jeclajutige pui magebi me opo gaabe, adnatame lui te äbitige, naace täapume bägrä te liba aplimla je tabe piba ärmitame.

⁵ Siige tabe bägrä ne jirngige, lui te iyeta biname bine cire yaawademepi ayana suru ca. Yepä, bägrä jwuutecrisi, ewepläcitisi Acejiyame hau me teeme adnata puupu cabu me.

⁶ Magebi te uucrige daapo taatu cewe cabu me. Acejiyame te puma puupu ne itu semacetnäjumi teeme täapume. Teebine puga ire jotwisi yepä tausen neeneni hanred siksti bimu cama.

⁷ Piba cubu puga ge cabucewe je. Acejiyame me babo mename seemo Maikol piyepu teta cama lui mename seemo, teepi arnginisi siible cama. Siible te teeme mename seemo cama liga naabe uutrutame äbitanige,

⁸ yepä tabe äblicäco ge, peei name pi teepi äblicäco cabucewe je cerämu lenaja.

⁹ Siige pui babo siible ne sjarisi gawe cabu me iyeta teeme mename seemo cama. Tabe pui sasa cobyame gyene, lui ne Diyabolo ca piijepu Satani ca einenisi, ai gawecewe ne lui te ituge angletneja.

¹⁰ Piba cane nätecijige baborage tagepogogo cabucewe je iicana egä, “Siige Acejiyame te page byuutrutige!

Tabe teeme kokre ne biiri seboclomtige, egä tabe te biname bine ewadenemige!

Piijepu teeme Keriso te page teeme conocäco ne beboclomtige gawecewe täapume,

ingle Diyabolo te Acejiyame me opo gaabe je cerämu lica enajenige ätrunga biname bine iicetname ciye piijepu bimu cabu je.

Teebine siige gawe me bijarisi.

¹¹ Cime ätrunga binamewale cina ituge uutruta teeme bau ca Maamoi me uudi ca piijepu teeme aitneja mene cabu ca.

Teepi singi ge teeme ireclota bine äyemelame budre täapume.

¹² Peei name pi cabucewe piijepu lui cina puma, weene miiji gege!

Yepä ogi nemi, lui cina inajininige gawe cabu piijepu malu cabu,

ingle Diyabolo peeyeme ituge otni.

Tabe babo niyarage gyene,

ingle tabe umle gyene, egä teeme täapume padare matikäli piijeme.”

¹³ Siible te liba umle äbitige, egä teebine gawe cabu me bijarisi, tabe gije abacitige pui magebi ne äcwetnename, bägrä ne lui te jirngige.

¹⁴ Magebi ne ocärisi babo warye me neeneni taame tabe uujaname teeme puupu cabu me daapo taatu cewe me. Teebine puma pa ire jwaatwepesi nesae piijepu cebocebo kämäge cama, piba teebine siible te äblicäco oomlana.

¹⁵ Puma cita ca siible te igi niije ne isatige teeme tage cabu ca magebi me ingwe poto ca teebine acatame.

¹⁶ Yepä, gawe te teebine utityäriige, äpälutige, niije ne irmitige, siible me tage bora ca lui te tasatige.

¹⁷ Siible te babo niyarage me äbitige magebi täapume, ädige teeme poto bägrä bime cama cubu me. Teepi iyeta eei gemi, lui cina Acejiyame me Mene ne jäätrungusi piijepu Miiji Mene jaajanemusi Yeesu poto cidi me.

¹⁸ Siige siible te abmalige malu cabu aclajutame.

13

Neeneni Drowä Gwidape

¹ Cane drowä gwidape ne jepänine malu cabu ca arpata. Tabe ten gaale cama piijepu seben mope cama ge. Teeme gaale iyeta krauni cama ge piijepu iyeta teeme mope cabu ngii puga ge Acejiyame me ngii ne sabe wawename.

² Tabe baborage glunubora pusi pana ge, ngii lepadi. Teeme ime, ernge lui bea pana ge, tage layani me tage pana ge. Siible te teeme kokre ecäriige drowä gwidape ne, cuta ecäriige teeme babo adnata puupu tabe puma cita ca biname bine waadename.

³ Drowä gwidape me yepä mope epu pana ge, egä uja ituge budre me agli, yepä pui budre dupe te läsumurepi. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, siige teeme singi cabu otnenininisi.

⁴ Teepi iyeta siible ne opo gaabe ecitisi, ingle tabe kokre itu yäcärepi drowä gwidape ne. Teepi cuta drowä gwidape ne opo gaabe ecitisi, jüicisi egä, “Nuuja te lica gyene drowä gwidape pana. Nuuja te äblicäco teta cama arngi.”

⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige drowä gwidape ne tabe mope babo äbitame piiyepu Acejiyame me ngii ne sabe wawename. Teeme pui drowä gwidape me cuta conocäco puga ge babo biname me lenajame footituu mabye ngaleb-ora.

⁶ Siige tabe gije abacitige Acejiyame ne, teeme ngii ne piiyepu teeme lenaja puupu ne äingejame cuta eei bine, lui cina cabucewe je icrajininge.

⁷ Acejiyame ire taatu jecitige tabe teeme binamewale cama arngime, teebibine apremelame. Cuta teeme conocäco puga ge tabe babo biname me äbitame iyeta maramara inge, maramara gawe, maramara tääpe piiyepu mene maramara biname bime tääpume.

⁸ Iyeta biname cina gawecewe cabu teebine opo gaabe me cire yaacitepesi, yepä eei biname lica lui bime ngii ituge oogära ireclota peba cabu agedna me niinäce gaabe je. Pui peba lui Maamoi myene, lui ne eglujisi.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi, itecijinege ai mene!

¹⁰ Lui gemi oomlemame, siige cire joomlemepesi. Lui gemi cubuturikä ca budre me cire yaa-glecemepesi. Ai mäpu mule cina singi Acejiyame me binamewale cina kokre piiyepu ätrunga cama aclajutame.

¹¹ Cuta cane piba nuuja drowä gwidape ne jepänine, gawe cabu ca lui te tasatige. Teeme neeneni gaale puga ge maamoi pana. Tabe siible pana mene jicemige.

¹² Niinäceyame drowä gwidape te teeme kokre ecärige pui nuuja ne. Siige tabe teeme irewale giri jicranimige ai gawecewe ne piiyepu teeme cabu lenajayame bine niinäce drowä gwidape ne opo gaabe me acitame, lui me niinyarage dupe äsumureji ge.

¹³ Tabe pui neeneni manu drowä gwidape te modamoda ciitaca mule bine jewenimige; tabe jewenige uliobo ne cabu ca äiname gawe me biname bime irewale.

¹⁴ Acejiyame te ire taatu jecitige tabe ciitaca mule bine wawenecame niinäce drowä gwidape me irewale. Ai ciitaca mule ca tabe engletnäjemige iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Tabe jejemige niinäce drowä gwidape pana gwidape ne wawename, lui ne niinäce yaaglepesi cubuturikä ca budre me, yepä siige ireclota ge.

¹⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige neeneni manu drowä gwidape te ireclota buuwemope äpwäclutame pui niinäce drowä gwidape pana gwidape ne siige tabe mene icemame piiyepu budre me aglecame, laati bemli lica teebine opo gaabe me acita.

¹⁶ Pui neeneni manu drowä gwidape te giri jicranige iyeta biname bine, matimati biname modamoda biname, dogwe biname owecumete biname, aletnäneji biname coo poto biname, teepi cewecu ne acatame teeme camu poto ime cabu coo mangace cabu.

¹⁷ Nuuja te äblicäco gwidape bine aletna coo piiyepu aletname waadena, teeme liba pui cewecu lica gyene. Pui cewecu lui niinäce drowä gwidape me ngii gyene coo teeme ngii namba gyene.

¹⁸ Maane miji umle cama ai ne opo awatname. Laasi nyene umle biname, tabe te jäärngege, drowä gwidape me namba ngeni myene. Pui namba lui biname me ngii tääpu myene. Pui lui 666 gyene.

14

¹ Puma cita ca cane ire acitine, jepänine Maamoi ne aclajuteji Siiyona podo cabu. Ten cama puga ge yepä hanred footifoo tausen biname, laati bime mangace cabu oogäräneji ge Maamoi me ngii piyepu teeme Babe me ngii.

² Cane cabucewe ca tagepogogo nätecijige epu pana niye te lipu podo cabu ca babo ala cama täcwäjuge piyepu cuta babo maadubi me ala liyepu. Pui tagepogogo cuta epu pana ge, biname cina lipu haapi bine jäänäjimusi.

³ Pui yepä hanred footifoo tausen biname cina jeclajutemige babo adnata puupu piyepu fooma ireclota gwidape piyepu twentifoo modamoda biname bime opo gaabe je, siige kirece uupera ne etangisi puma. Nuuja te ibibi lica ge peei uupera ne abiberäjame, yepä pui yepä hanred footifoo tausen biname lui cina Keriso me uudi ca aletnäneji gemi gawecewe cabu ca.

⁴ Teepi lui eei biname gemi, lui cina cogacoga mule umle cäco, inge teepi camu tääpe cama gemi. Teepi Maamoi ne ingwe icwenisi, tabe liiyeme läduge. Teebibine ituge aletnä gawecewe biname bime cabu ca. Teepi lui Acejiyame me piyepu Maamoi me binamewale gemi. Teepi epu pana gemi ire acita cabu niinäceyame kuu lui yääcärusi Acejiyame ne.

⁵ Teeme tage cabu ca nuuja walya mene te lica ituge asata, coo nuuja niija mule ne lica ituge päpäna teeme cabu.

Nesae Acejiyame me Mename Seemo cina Mene Jiicemisi

⁶ Puma cita ca cane jepänine yepä mename seemo te cabu je uujana. Miiji Mene lui iyeteta gyene, tabe pui ne ecenanige iyeta biname bime bau me gawecewe cabu, inge maramara, mene maramara, tääpe maramara, gawe maramara biname bime bau me.

⁷ Tabe baborage tagepogogo ca jiicige egä, “Acejiyame täapume miiji wälu, teebine miiji awepyeräja, inge padare te bii tatyaramtuge tabe biname bine atraname. Opo gaabe me eciteye, lui te jewenimuji cabucewe ne, gawecewe ne, malu ne, waja bine.”

⁸ Teeme ingwe gaabe ca nuuja mename seemo te tädige, jiicige egä, “Siige, tabe bitramige! Babo cewe Babloniya te bitramige! Teeme sargi mule* cina sabe jaawenemepesi iyeta gawe maramara biname bine. Teeme pui sargi mule lui kokre waina niye pana ge, siige tabe biname bine jaawenemepi pui nanime.”

⁹ Pui neeneneni mename seemo bime ingwe gaabe ca nuuja te cuta tädige. Tabe jiicige baborage tagepogogo ca egä, “Laati te liba opo gaabe me yaacituge drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne, coo liba ime cabu coo mangace cabu teeme cewecu ne yaacatuge,

¹⁰ tabe te miiji Acejiyame me claabe waina niye ne nani. Ai lui wainarage niye ge, Acejiyame me claabe ge, tabe lui ne epadurige kaapo cabu me. Apu biname bine cirege ädnäja uliobo wädräji cabu piyepu niiyarage lengo gwidape ngii sulpur wädräji cabu Acejiyame me mename seemo bime piyepu Maamoi me opo gaabe je.

¹¹ Pui uliobo lui ätuma cäco gyene. Teeme kloka cina iyeteta täsenininisi cabu me. Laatibi drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne opo gaabe me yaacitusi, coo laatibi teeme ngii ne yaacatanusi mangace cabu coo piyepu ime cabu, teepi ciye bimu diibe oocana lica cirege pui uliobo cabu ca.

* **14:8:** sargi mule: Ai lui toraca sargi mule lica gyene. Biname cina uuje bine jäänungemepesi, lica Acejiyame ne. Peei lui epu pana gyene, egä teepi sargi mule ne jaawenepesi.

12 Acejiyame me binamewale cina, laatibi teeme mene yäätcejemuge piyepu laati bemi toraca Yeesu tääpume, teepi gone onya te agli pui drowä gwidape me gaabe cabu otnetnejame.”

13 Puma cita ca cane nätecijige cabucewe ca tagepogogo te iicana egä, “Maane apu yoogäri egä: Gege gemi pui biname cina ama cita ca ngälu Yageyame me kaakesea cabu lui cina budre ne cire jääpänanepesi.” Acejiyame me Seemo te jewecnistige teebine egä, “Toraca mene gyene! Teepi pagege ngene oocana teeme mäpu kaakesea cabu ca, ingle mene te teeme kaakesea poto cidi me ten cama ädenige.”

Gawecewe me Ire Acita Padare

14 Puma cita ca cane ire acitine, bulubulu carbe ne jepänine. Pui carbe cabu puga ge adnatäneji biname pana gwidape. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni piyepu ime cabu girirage turikä calwacupi ne ärucname.

15 Iiwäreja mete cabu ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, baborage tagepogogo ca ala abayige pui gwidape bau me, carbe cabu lui te enajige egä, “Maane gije abaciti mäame turikä ca kuu bine alacname, ingle ärucna padare te bii tatyaramtuge. Gawecewe te ngade bewangige ärucna tääpume.”

16 Siige lui te adnatäneji enajige carbe cabu, teeme turikä ne sjarige gawe cabu me, siige iyeta ngade bine irucnimige.

17 Iiwäreja mete cabu ca tasatige nuuja mename seemo te. Tabe cuta girirage turikä cama ge.

18 Iiwäreja mete cabu iiwäreja dade gome ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, lui te uliobo ne ire jaatwuge. Tabe oräre ala abayige pui mename seemo bau me, lui me ime cabu girirage turikä puga ge. Tabe apu jicige egä, “Mäame turikä ca jelacnimi waina kuu bine, ingle ngade bewangetnemige gawecewe me calwacupi cabu.”

19 Siige pui mename seemo te teeme turikä ne sjarige gawe me, jelacnimige waina kuu bine, siige yisabimige kula cupicu bora me ämungejame. Ai lui Acejiyame me daremu gyene nüya mule biname bime tääpume.

20 Waina kuu bine jimungäjemisi kula cupicu ngalebora je babo cewe kaakepoto cidi ca, siige uudi te tasatige pui ämungeja puupu cabu ca igi nüye pana, lui nüye yepä piyepu cebocebo miita uugle ge piyepu trii hanred kilomiita leca ge.

15

Seben Acejiyame me Mename Seemo cina Lui Mäpu bine Tityepemisi

1 Piba cane jepänine mara opo gwidape ne cabucewe je, calu te äti pana baborage gwidape. Pui lui seben mename seemo ge seben mäpu mule cama. Pui lui ceräcerägäabu mäpu mule gemi, ingle teepi Acejiyame me claabe ne pa yaapirepesi.

2 Puma cita ca cane jepänine gwidape ne, lui glaasi malu pana ge, uliobo cama alengläcitäneji ge. Cane cuta jepänimine lui cina ituge uutruta drowä gwidape cabu ca, teeme pana wawenäneji gwidape cabu ca piyepu teeme ngii namba cabu ca. Teepi glaasi pana malu gome jeclajutemige, haapi bine joomlemisi, Acejiyame lui ecäranemige.

3 Siige teepi etangenisi Acejiyame me kaakesea biname Moose piyepu Maamoi, teeme uupera ne apu egä,

“Yageyame, kokrerage Acejiyame,
maane ngena jaawenute, baborage piyepu miijirage gyene!
Gawe maramara biname bime Mopeyame,
mäame mule lipu conocäco piyepu toraca gemi!

⁴ Yageyame, iyeta biname cina wälu gemi mäame täapume
piiyepu mäame ngii ne ewepyeräjenisi,
ingle maane taatu gäte epucäco.

Iyeta gawe maramara biname cina cirege otni
meebine opo gaabe me acitame,
ingle teepi mäame conocäco atrana ne ituge päpäna.”

⁵ Ai ingwe gaabe ca cane jepänine cabucewe je lui iiwäreja mete te iitneji
ge. Pui mete cabu puga ge cäbletääpe ca wawenäneji mete, Acejiyame luma
enajenige.

⁶ Iiwäreja mete cabu ca pui seben mename seemo cina täsige, lui bime mäpu
mule puga ge. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, lui jugi cäco piiyepu
oplacmeläja cama. Teepi gol seea ca ätäyäneji ge dare cabu.

⁷ Foa ireclota gwidape bime yepä te ecäranemige teeme yepäyepä bine gol
disi. Acejiyame lui te iyeteta gyene, teeme claabe ca apanäneji ge pui disi
cina.

⁸ Acejiyame me kokre piiyepu apaclyera iiwäreja mete ne epu pana
icwabige, kloka te lipu mete ne yaacwabuge. Nuuja te äblicäco ge piiyeme
abacita, ngälu pui seben mename seemo bime mäpu cina liba pa lapiripesi.

16

Seben Ceräcerägäbu Mäpu Mule

¹ Puma cita ca cane nätecijige baborage tagepogogo iiwäreja mete cabu ca,
lui jejemige pui seben mename seemo bine egä, “Äte, ecebmäläjemeye gawe
cabu me Acejiyame me claabe cama lui seben disi gemi!”

² Piba niinäce manu mename seemo te ädige, ecebmälige teemanu disi ne
gawe cabu me, siige lui cina drowä gwidape me cewecu ne itu yaacatepesi
cuta lui cina teeme pana wawenäneji gwidape ne itu opo gaabe me yaaci-
tanepesi, teepi mage niiyarage pita droobo bine jepänanemisi.

³ Puma cita ca neeneni manu mename seemo te teemanu disi ne ecebmälige
malu cabu me. Niyye te epu pana äbitige budre biname me uudi liiyepu,
siige iyeta ireclota gwidape cina budre äbitininisi puma.

⁴ Cuta nesae manu mename seemo te teemanu disi ne ecebmälige baduge
bora me piiyepu waja bora me, siige niyye cina uudi me atepलगंजिनिसि.

⁵ Cane nätecijige niyye bine lui mename seemo te ire jetwemenige, jicige
egä,

“Oo, maane epucäco Acejiyame gäte,
maane lui tage uja piiyepu lui säte page!
Mäame atrana lui conocäco gyene.

⁶ Teepi yaaglecemepesi mäame binamewale bine
piiyepu mäame menameyame bine,
siige maane becärimite uudi teepi nanime.
Teepi teeme niyya mule daremu becatisi.”

⁷ Puma cita ca cane nätecijige iiwäreja dade gome ca tagepogogo egä,
“Yageyame, kokrerage Acejiyame, mäame atrana lui toraca gyene piiyepu
conocäco gyene.”

⁸ Puma cita ca foa manu mename seemo te teeme disi ne ecebmälige
bimu cabu me, siige bimu te baborage nuunu me äbitige, biname bine
ebemige teeme nuunu te.

⁹ Biname bine niyyaniya ebemige, yepä teepi Acejiyame me ngii ne sabe
jewenanisi, lui me ime cabu sine ai mäpu bine ätyepejame. Teepi singi lica

teeme niiya mule cabu ca atatrongärame piiyepu Acejiyame me ngii ne awepyeräjame.

¹⁰ Puma cita ca faib manu mename seemo te teeme disi ne ecebmaliġe drowä gwidape me babo adnata puupu cabu me. Krokeciiye te icwabige tabe lui gawe ne ecanige. Biname cina wätä ägutanimisi pita name pi.

¹¹ Siige teepi caburage Acejiyame me ngii ne sabe jewaninisi teeme droobo piiyepu pita name pi, yepä teepi teeme niiyaniya mule cabu ca lica atatrongärininisi.

¹² Puma cita ca siks manu mename seemo te teeme disi ne ecebmaliġe Euprates baborage baduge cabu me. Baduge te yuuri-cnige, gaabe me äbitige naace tääpume gawe mope biname cina otnime bimu acita gome ca.

¹³ Piba cane nesae niiyarage cable bine jepänimine. Teepi poogä pana ge. Teeme yepä te siible me tage bora ca tasatige, nuuja te drowä gwidape me tage bora ca tasatige, nuuja te walya mename biname* me tage bora ca tasatige.

¹⁴ Teepi niiyaniya seemo gämi, lui cina ciitaca mule bine jewenenemisi. Teepi cirege otnetneja gawecewe cabu ta maramara gawe mope biname bine abasecretname yepä gome me teepi cubu iicaname kokrerage Acejiyame me babo bimu cabu.

¹⁵ "Iteciġinege, cane eromaame pana ädenine! Gege gyene pui biname, lui te ireclota enajenige, teeme cäbletääpe bine cängenarage ire jetwemenige, piba tabe cuutacuta lica cire waatne-pi, siige biname bime sobe cabu tabe ajiri lica cirege."

¹⁶ Puma cita ca pui seemo cina jebasecretnimisi gawe maramara mope biname bine puupu cabu me, Heberu mene ca lui puupu ne einenisi Armagedona ca.

¹⁷ Siige seben manu mename seemo te teeme disi ne ecebmaliġe buuwe-mope cabu me. Iiwäreja mete cabu babo adnata puupu cabu ca baborage tagepogogo te jicige egä, "Siige, bapirige!"

¹⁸ Paamlepamle cina toplacmeläjininisi, babo ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige piiyepu baborage ocneja puga ge. Niinäce pepu baborage ocneja ne lica ituge päpäna agedna cabu ca ngälu ai padare cabu.

¹⁹ Babo cewe te äplige nesae cebocebo me, piiyepu cuta maramara gawe cabu ta modamoda cewe cina sabe äbitininisi. Acejiyame te nġene lica jitrimalige babo cewe Babloniya poto cidi me, siige tabe jewenige waina niiye nanime kaapo cabu ca. Pui waina niiye lui teeme Acejiyame me claabe ge.

²⁰ Iyeta curä cina apeseräjininisi, iyeta podo cina baa liiyeme äbitininisi.

²¹ Modamoda aisi ipecu cina sitrametnemige cabu ca biname bime papa cabu me. Teeme yepäyepä bime mäpu lui footifaib kilo ge. Yepä biname cina Acejiyame me ngii ne sabe jewenisi ai mäpu miji pi, ingle mage niiyarage ge.

17

Babo Sargi Magebi piiyepu Drowä Gwidape

¹ Disi cama lui seben mename seemo, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, "Tädi, cane naawabenine, babo sargi magebi ne lipulipu cirege daremu ceera, pui babo cewe ne lui bucurage niiye gome ituge raranga.

* **16:13:** Fwalya mename biname: Ama cita ca ngälu neeneni me drowä gwidape lui te tasatepi gawe cabu ca, pui ne einenisi walya mename biname ca. Tabe niinäce drowä gwidape me ngii cabu mene jicemuge biname bine conocono gaabe cabu me waadename.

² Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule ituge wawena, piyepu biname cina sice buduma pana me ituge äbita teeme sargi mule waina niye nani cabu ca.”

³ Puma cita ca Aceji Seemo te nacenanige cebine, mename seemo te nacanige biname cäco cewe cabu me. Puma cane jopänine magebi ne adnatäneji ge ududi drowä gwidape papa cabu. Tabe lui seben mope cama ge piyepu ten gaale cama ge. Teeme iyeta tääpe cabu niyyarage ngii oogäräneji ge Acejiyame ne sabe wawename.

⁴ Magebi te ududi piyepu ciriyäciryä cäbletääpe asigräneji ge, acwabäneji ge gol ca wawenäneji abasogära gwidape ca, oplacmeläja kula ca piyepu kusa ca. Teeme ime cabu gol kaapo puga ge, lui apanäneji ge teeme jugijugi mule ca piyepu sargi mule ca.

⁵ Teeme mangace cabu oogäräneji ge ngii, lui me aboclomta ogä gyene. Apu oogäräneji gyene,

BABO CÉWE BABLONIYA, LUI INGLE GYENE
 IYETA JUGIJUGI PIYEPU SARGI MULE TÄÄPUME
 AI GAWECEWE CABU.

⁶ Cane jopänine, egä tabe sice buduma pana gwene Acejiyame me biname-wale bime uudi nani cabu ca piyepu eei bime uudi nani cabu ca, lui bine ituge budre me agleca Yeesu cabu ätrunga miji pi.

Cane liba jopänine teebine, cane mage mutäcäco äbitine.

⁷ Pui mename seemo te cebine nätemlige egä, “Maane ngeno me mutäcäco bäbitite? Cane naajenine, ai magebi lui ngena tääpume mwene, piyepu cane naajenine, pui seben mope cama ten gaale cama drowä gwidape lui ngeno myene, magebi lui me papa cabu onajenige.

⁸ Maane lui drowä gwidape ne niinäce jääpänepete, lui uja yaanajepi, siige page lica gyene, tabe mameta gyene cuta cääri asata piyyemrage cupicu cabu ca, yepä sabe cire läbitepi. Ai gawecewe cabu lenajayame lui bime ngii lica ituge oogära ireclota peba cabu, Acejiyame te luma ngii itu yoogärimuji agedna me niinäce gaabe ca, teepi cirege calu te äti liba cire jääpänepesi ai drowä gwidape ne, ingle tabe uja yaanajepi, siige page lica gyene, yepä cuta cire tacnepi.

⁹ Umle biname lete nemi, teepi te ai mule ne ngene ca aglime. Drowä gwidape me seben mope lui seben podo gemi, magebi te lui papa cabu onajenige. Teepi cuta seben gawe mope biname gemi.

¹⁰ Faib cina itu itrametnemuji, yepä te pisi nyene, yepä te camu gyene otni. Tabe liba cire tädepi, tabe matikäli padare taatu cire yaanajepi.

¹¹ Cuta pui drowä gwidape lui te uja yaanajepi, siige page lica gyene, liba cire tacnenutepi, tabe eit manu babo biname me cire yaanajepi. Tabe cuta peese nyene pui seben mope biname bime yepä, siige tabe budre gome me cire lädepi.

¹² Maane lui ten gaale bine jepänimite, teepi lui ten gawe mope biname gemi, lui cina camu gemi mope biname me äbita. Teepi liba cire läbitipesi mope biname me, teepi pui drowä gwidape cama gigri matikäli taatu padare cabu biname bine cire yaawadepesi.

¹³ Teepi yepä ngene atwana cama cirege, siige drowä gwidape ne teeme kokre cire yääcärepesi.

¹⁴ Teepi cire larngipesi Maamoi cama, yepä Maamoi teeme biname-wale cama pa yaapremalemepi teebibine, ingle tabe iyeta yageyame bime Yageyame gyene piyepu iyeta mopeyame bime Mopeyame gyene. Teeme binamewale eei gemi, Acejiyame lui bine ala ituge asogleca piyepu äjäcra. Teepi siige toraca gemi teeme tääpume.”

¹⁵ Mename seemo te cuta apu cebine najige egä, “Maane lui niye bine jepänimite, sargi magebi te lui gome onajenige, teepi lui gawe maramara, inge maramara, tääpe maramara, mene maramara biname bime tääpu memi.

¹⁶ Maane lui ten gaale bine jepänimite piyepu lui drowä gwidape ne jepänite, teepi pui sargi magebi ne cire jwäägyepesi. Teepi teeme iyeta gwidape bine cire yaawademepesi, cire jwiirecemepesi siige cuutacuta cire waabma-lepesi. Teepi teeme mäju bine cire yäärngäjemepesi, siige uliobo cabu cire waaceratepesi.

¹⁷ Pui ten gawe mope biname cina cirege ai bine wawenetnäja, inge Acejiyame te cire jaawenemepi teepi wawename, tabe ngena tääpume singi. Siige teepi yepä ngena atwana cama teeme kokre drowä gwidape ne cire yääcärepesi. Teepi drowä gwidape ne cire jäätecijepesi, ngälu Acejiyame me mene ibi cire läbitipesi.

¹⁸ Lui magebi ne jöpänite tabe lui babo cewe tääpu mwene, luma cita ca ire jetwenenemisi iyeta gawe maramara mope biname bine.”

18

Babo Cewe Babloniya Itramige

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane piba jepänine nuuja mename seemo ne, lui te cabu ca täinige. Tabe babo kokre cama ge piyepu teeme apaclyera te gawecewe ne epaclyäriige.

² Tabe babo tagepogogo ca ala abayanige egä, “Siige tabe bitramige! Babo cewe Babloniya bitramige! Tabe bäbitige jugijugi piyepu niyaniya cable bime lenaja puupu me. Cibu cäco niyarage ele cina puma teeme mete bine bii berangäjemisi.

³ Iyeta gawe maramara biname cina teeme waina niye ne senumesi, teeme sargi mule me kokre waina niye ne. Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule yaacnepesi piyepu gawecewe me iyeta aletnaletna biname cina teeme bau ca bucurage rarekaake bine jääpänanemepesi, inge tabe singi teeme bau ca gwidape aletname teeme lijälija singi bine ngene aglime.”

⁴ Puma cita ca cane cuta nuuja tagepogogo cabucewe ca nätecijige, lui jiiçige egä, “Täsineye cäme binamewale, täsineye peei cewe cabu ca. Gone yääbäcnuye teeme niya mule cabu me, piba weene ten cama yepä niya daremu ne lica cirege päpäna.

⁵ Teeme niya mule epu bucurage gemi, egä bii jegeletnemige cabucewe me, siige Acejiyame te ngene bii jotwige teeme niyarage mule tääpume.

⁶ Pepu jewenepeye teebine, tabe lipu weebibine itu jiwenipi. Tabe ngena ituge wawena weeme tääpume, weene cuta neeneneni me daremu ewecnistepeye. Jengärepeye teeme kaapo ne neeneneni gäabu kokre waina niye ca, tabe lui waina niye weebibine itu icäripi.

⁷ Puma ngälu mäpu piyepu ele ecärepeye, tabe luma ngälu lawepyeräjepi piyepu gwidape papa cabu yaanajepi. Tabe teemämu apu jiiçanenige, ‘Cane age säne babo mope magebi. Cane nuuja cuubla lica gäne; cane nuuja singi lica gäne ele me.’

⁸ Peei name pi yepä bimubabu mäpu biijabija cina teebine cire jaabaletnepesi, naace pita, ngenecu mäpu, gane. Teebine uliobo cabu cirege uubudera, inge Yageyame, Acejiyame, lui te teebine cire jaatranepi, tabe babo kokreyame gyene.”

9 Siige gawe mope biname lui cina ten cama sargi mule yaacne-musi piyepu teeme singisingi cabu me yääbäcnusi, teepi ele cire yääwäyepesi liba cire jääpänepesi uliobo kloka ne, teebine lui te cire yaabenepi.

10 Teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, inge teepi mage wälu cirege teeme mäpu name pi. Teepi cire jücepesi egä, “Oo babo cewe Babloniya, babo kokreyame cewe, lipu niyarage gyene mäame tääpume! Maane watatarage atrana ne bii jepänite.”

11 Ai gawe cabu gwidape bine aletname lui biname cina yaawadimusi, teepi cuta ele cire yääwäyepesi teebine, inge ingwe ca laati te teeme bau ca gwidape bine cire jaaletnemepi:

12 teeme gol, silba, oplacmeläja kula piyepu kusa; miijimiji opo bulubulu cäbletääpe, silk cäbletääpe piyepu cäbletääpe lui ududi piyepu ciriyäciriyä kala cama; maramara uli miijimiji lengo cama, maramara gwidape lui bine wawenäneji gemi elepent me giricu ca, miijimiji uli ca, braasi ayana ca, ayana ca, bulubulu kula ca ngii maabolo;

13 piyepu maramara gwidape lui cina mite yääcärusi deedei ne, miijimiji lengo kloka cama lui gwidape, opo piyepu edingäli agana miijimiji lengo gwidape; waina niye, oil, bulu, wiiti kuu; kau, maamoi, cooso piyepu kariyota, cooso cina lui bine yäälädnäjemusi. Teepi cuta aletnäneji biname bine yaawadimusi aletname cuta piyepu biname bime ireclota bine.

14 Aletnaletna biname cina jejisi egä, “Maane lui miijimiji gwidape tääpume babo singi naanajanumi, siige lica gemi. Mäame iyeta dogwe piyepu anglangla gwidape cina niya bäbitininisi, ingwe ca lica cirege päpäna.”

15 Yoo, lui biname cina pui babo cewe cabu me gwidape bine yaawadane-mepesi aletname, puma cita ca rarekaake jääpänanemepesi, teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, wälu cama ire cirege teeme mäpu tääpume. Teepi ele cire yääwäyepesi,

16 cire jücepesi egä, “Oo baborage cewe, lipu niyarage gyene teeme tääpume! Tabe lasigruge miijirage opo bulubulu cäbletääpe ca, ududi piyepu ciriyäciriyä kala cama cäbletääpe ca; cuta labasogäruge gol ca wawenäneji gwidape ca, oplacmeläja kula ca piyepu kusa ca.

17 Siige, watatarage teeme bucurage gwidape cina niya bäbitininisi.”

Siige iyeta buto waapo awadana biname, buto cabu kaakesea biname, buto cabu otnetneja biname piyepu malu cabu ljalija kaakesea biname gemi, teepi iyeta cudecewe je cire yäämyemutemepi.

18 Siige liba jepänisi teeme kloka ne cabu me agela, jüicisi egä, “Oo, nuuja cewe lica gyene ai cewe pana!”

19 Teepi uubli ca aganininisi, ele ewäyisi, jüicisi egä, “Lipu niyarage gyene ai baborage cewe tääpume! Teeme bau ca iyeta ljalija buto yageyame cina teeme rarekaake bine jääpänanemusi. Siige watatarage iyeta teeme gwidape cina niya bäbitininisi.”

20 Cabucewe, maane miiji gege, inge pui babo cewe te lipu niya ne bii jepänige! Acejiyame me binamewale, weene miiji gege; Keriso me ätepäneji biname piyepu Acejiyame me mename biname weene cuta miiji gege, inge Acejiyame te niya daremu becäriige teebine, naace name pi tabe lipu weebibine jiwenipi.

21 Puma cita ca yepä kokre mename seemo te babo kula ne ecatige, ijarige malu cabu me, jüicige egä, “Babo cewe Babloniya ne apu cirege gawe me ajara, siige ingwe ca lica cirege päpäna.

22 Ingwe ca lica cirege mäame gaabe cabu ätecija haapi ala ne, nuuja uupera ne, gogogo ala ne, moole ala ne. Biname cina lui maramara kaakesea bine

jaawenimusi, teebibine ingwe ca lica cirege määme cabu pöpána. Deedei gädñäja guugla ingwe ca lica cirege ätecija määme cabu.

²³ piiyepu lampa ngale ne ingwe ca lica cirege pöpána määme cabu, cuta ciweloologyame bime atejäclmuta gege ne ingwe ca lica cire jääpänepesi määme cabu. Apu cirege äbita, ingle määme aletnaletna biname, lui niinäce gaabe ge ai gawecewe cabu, piiyepu määme mowä piiyepu piiseba mule biname cina gawe maramara biname bine itu yaangletnäjemepesi.

²⁴ Määme gaabe cabu cuta ituge apira Acejiyame me mename biname bime uudi piiyepu cuta teeme poto binamewale bime uudi, cuta iyeta biname bime uudi, lui bine ituge agleca ai gawecewe cabu.”

19

¹ Ai ingwe gaabe ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo cabucewe ca, lui jiiçige egä, “Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Ireclota, iyeta miiji piiyepu kokre mime Acejiyame memi,

² ingle teeme atrana lui conocäco piiyepu toraca gyene.

Tabe jutranige babo sargi magebi ne,

lui ai gawecewe ne ire jaarmetnanuge teeme sargi mule ca.

Acejiyame te mäpu daremu bii bocäriçe;

ingle tabe teeme kaakesea bägrä bine budre me itu yaaglecanemepi.”

³ Teepi cuta cääri abayaninisi egä, “Acejiyame ne ewepyeräjeye! Babo cewe me kloka te iyeteta cire jaagelepi cabu me!”

⁴ Puma cita ca twentifoo modamoda biname piiyepu fooa ireclota gwidape cina itrametnmalige gawe cabu me, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Teepi jiiçisi egä, “Toraca, Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

Maamoi me Atejäclmuta Soriyomu

⁵ Piba cane nätecijige tagepogogo te babo adnata puupu gome ca jiiçige egä, “Iyeta Acejiyame me kaakesea bägrä, lui cina wälu gemi teeme täapume matimati cabu ca ngälu modamoda, weene mime Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

⁶ Siige puma cita ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo, epu pana niye te lipu babo ala cama täcwäjicuge podo cabu ca, cuta maadubi ala pana ge. Teepi apu jiiçisi egä, “Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Yageyame, mime kokrerage Acejiyame,

tabe sine page Mopeyame!

⁷ Mine miiji ngenecu miiji piiyepu gege ninajinege!

Mine teeme ngii ne yaawepyeräjesi,

ingle Maamoi me atejäclmuta padare te bii tatyaramtige.

Teeme ngulebägrä te amacetnäjäneji gwene teeme täapume.

⁸ Teebine ituge jugi cäco bulubulu cäbletääpe ceera

tabe asigrame.”

Ai bulubulu cäbletääpe lui Acejiyame me binamewale bime conocäco mule gemi.

⁹ Puma cita ca mename seemo te cebine najige egä, “Maane yoogäri egä: gege gemi, lui cina ala asogläcneji gemi Maamoi me atejäclmuta soriyomu täapume.” Cuta tabe jiiçige egä, “Ai lui Acejiyame me toraca mene gyene.”

¹⁰ Cane teeme ernge gawe me natramige teebine opo gaabe me acitame, yepä tabe najige egä, “Pei ne gone jaawenute! Cane cuta Acejiyame me kaakesea bägrä gäne maane liiyepu cuta määme poto ätrunga binamewale

cina liiyepu, iyeta lui cina joomlenisi toraca mene ne, Yeesu lui ne ituge awabudnita. Maane Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

Yeesu lui toraca mene ne ituge awabudnita, peese nyene lui te Acejiyame me mename biname bine ngene atwana yääcāranemuge.

Biname Lui te Bulubulu Cooso cabu Tädige

¹¹ Puma cita ca cane jepänine cabucewe te iitneji ge, cuta bulubulu cooso ne jepänine puma. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii lui Toraca piyepu Conocāco. Teeme atrana piyepu cubu iicana lui conocāco gyene.

¹² Teeme irecu lui uliobo wädräji pana ge, piyepu teeme mope cabu puga ge bucurage krauni. Teeme cabu ngii puga ge, yepä nuuja te umle lica gyene, ngena ngii gyene. Tabe taatu gyene umle.

¹³ Tabe lui cäbletääpe ca asigräneji ge, uudi cabu ituge iiglenuta. Teeme ngii lui Acejiyame me Mene gyene.

¹⁴ Cabucewe caami cina teebine ingwe sicwisi, bulubulu cooso cabu seclige. Teepi jugi cāco bulubulu cäbletääpe cama ge.

¹⁵ Bulubulu cooso cabu lui te tädige, teeme tage cabu ca girirage cubuturikā te tasatige. Tabe pui turikā ca cire yaapremalemepi gawe maramara biname bine. Tabe teebibine ayana suru ca cire yaawecetnāremepi. Tabe kokrerage Acejiyame me claabe ne cire yaaboclomtepi. Biname te lipu jāmungājemuge waina kuu bine migi apirame, tabe pepu cirege Acejiyame me cubuyame bine āmungeja.

¹⁶ Teeme cäbletääpe cabu piyepu wawe cabu ngii oogārāneji gyene egā, **IYETA MOPE BINAME BIME MOPE BINAME, IYETA YAGEYAME BIME YAGEYAME.**

¹⁷ Puma cita ca cane mename seemo ne jepänine bimu cabu aclajuteji. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayanige iyeta ele bime cabu me, lui cina cabu je uujaninisi egā, “Naaclege, tabasecretnineye Acejiyame me babo soriyomu tääpume!”

¹⁸ Naaclege gawe maramara mope biname bime mäju cibi me, cubu mope biname bime mäju cibi me, caami biname bime mäju cibi me, cooso bime mäju cibi me, teeme waadenenayame bime mäju cibi me. Iyeta biname bime mäju cibi me naaclege, aletnāneji biname bime mäju cibi me piyepu poto biname bime mäju cibi me, iyeta biname bime mäju cibi me modamoda biname cabu ca ngālu matimati me.”

¹⁹ Puma cita ca cane jepänine drowā gwidape ne piyepu jepänimine gawe maramara mope biname bine piyepu teeme caami bine. Teepi abasecretnāneji gemi naace tääpume cubu iicaname biname cama, lui te bulubulu cooso cabu tädige, piyepu teeme caami cama.

²⁰ Drowā gwidape piyepu walya mename biname, lui te ciitaca mule itu jaawenemepi teeme opo gaabe je, teebibine joomlisi. (Teeme pui ciitaca mule ca tabe ituge angletne-ja, lui cina drowā gwidape me cewecu ne itu yaacatanepesi, cuta teeme pana wawenāneji gwidape ne lui cina itu opo gaabe me yaacitanepesi.) Siige teebibine ireclota cama aajarisi uliobo puupu cabu me, luma niyirage lengo gwidape ngii sulphur ayenige.

²¹ Teeme caami bine cubuturikā te eglecimige, lui turikā te tasatige pui me tage cabu ca, bulubulu cooso cabu lui te tädige. Iyeta ele cina teeme mäju bine erngājimisi, ngālu camuge äbitinisi.

¹ Cane puma cita ca jepänine, Acejiyame me mename seemo te cabucewe ca täinige kii cama piyemrage cupicu ne iitnaname, cuta teeme ayana sea puga ge.

² Tabe joomlige siible ne, kui sasarage cobyame ne, Diyabolo ca piyepu Satani ca lui ne einenisi. Tabe jetäyige teebine yepä tausen kämäge täápume,

³ ijarige piyemrage cupicu bora me, cupicu ne kii ca ermige, klaje jew-enige tabe puma lenajame ngälu yepä tausen kämäge cina liba cire lapiripesi, siige tabe piba biname bine lica angletneja. Peei ingwe gaabe ca teebine cirege asata, iibira matikäli padare cabu lenajame ai gawe cabu.

⁴ Puma cita ca cane jepänimine mope biname bime adnatera puupu bine piyepu lui cina adnatäneji ge puma. Teebibine conocäco ituge ceera atrana täápume. Cane cuta eei biname bime cable bine jepänimine, lui bine ituge budre me agleca, ingle teepi Yeesu ne itu teitnejanumesi, piyepu Acejiyame me Mene ne itu tejanemumesi. Teepi lica ituge drowä gwidape ne awejena coo piyepu teeme pana wawenäneji gwidape ne. Teepi cuta teeme cewecu ne lica ituge acatena mangace cabu coo piyepu ime cabu. Teepi ireclota cabu me täcnäriige, mope biname bime adnatera puupu cabu adnatäriige, siige Keriso cama gigri ai gawecewe ne ecanisi yepä tausen kämäge ngalebora.

⁵ Poto budre biname cina ireclota me lica täcnäriige, ngälu peei yepä tausen kämäge cina liba apirinini. Ai lui niinäce budre ca arpinera gyene.

⁶ Babo gege gemi, lui cina budre cabu ca niinäce cirege arpinera; teepi Acejiyame me binamewale gemi. Uliobo puupu lui neeneni me budre gyene, tabe teebibine lica cirege oomlema, yepä teepi iiwäreja biname täápume cire yaacrajemepi Acejiyame täápume piyepu Keriso täápume. Piyepu teepi Keriso cama gigri cire yaacanepesi ai gawecewe ne yepä tausen kämäge ngalebora.

Satani ne Epremalisi

⁷ Yepä tausen kämäge cina liba cire lapiripesi, Satani ne piba cirege asata cupicu cabu ca, siige iibira.

⁸ Tabe cire waatnepi iyeta pota ta gawe maramara biname bine angletneja, naace Googi piyepu Maagogi biname bine. Tabe teebibine cire jaabascretne-mepi cubu iicaname. Teepi epu bucurage gemi malu cabu koriyo liyepu.

⁹ Teepi ai gawecewe cabu eplidnärisi, Acejiyame me binamewale bime lenaja puupu ne jewaclomtisi, piyepu kui babo cewe ne tabe lui täápume singi. Yepä uliobo te täinige cabucewe ca, siige eglecimige teebibine.

¹⁰ Satani lui te teebibine ituge angletneja, teebine ijarisi uliobo piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulfur wädräji cabu me, niinäce liiyeme ituge ajara drowä gwidape naabine walya mename biname. Teeme puma peei mäpu cabu lenaja iyeteta gyene, ciye bimu.

Ceräcerägäabu Atrana

¹¹ Puma cita ca cane jepänine bulubulu babo adnata puupu ne, cuta lui te adnatäneji gyene puma. Cabucewe piyepu gawecewe cina uucräsi teeme opo gaabe ca, siige teebibine ingwe ca lica cirege päpäna.

¹² Piyepu cane jepänimine budre biname bine matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi babo adnata puupu opo gaabe je, naclajutemige. Siige peba bine jepatnäjemisi. Cuta nuuja peba ne jepatnisi, neaace ireclota peba ne, ngälu cäco ireclota päpäna täápume luma ngii oogäräneji gemi. Budre biname bine teeme mule ibi jitranimisi, peba cabu lipu oogäräneji gemi teeme pota cidi me.

¹³ Malu te teeme cable bine sewecnimige, budre piiyepu aadiri cina cuta teeme cable bine sewecnemäsi, siige teebibine jitranimisi teeme mule ibi, teepi ngena ituge wawenetnäja.

¹⁴ Siige budre piiyepu aadiri bine aajarisi uliobo puupu cabu me. Pui uliobo puupu lui neeneni me budre gyene.

¹⁵ Piiyeme cuta iyeta eei biname bine yiisabimisi, lui bime ngii lica ge ireclota peba cabu, luma ngii ituge acrana ngälu cäco ireclota päpäna tääpume.

21

Kirece Cabucewe piiyepu Gawecewe Cirege Lenaja

¹ Cane piba kirece cabucewe naabine kirece gawecewe jääpänine. Niinäce cabucewe piiyepu gawecewe cina ituge apira, cuta malu te ituge apira.

² Cane cuta jepänine babo cewe, kirece Yerusalema ne, Acejiyame tääpume lui ne ituge mara me wawena, tabe teeme bau ca täinige cabu ca. Tabe epu pana abasogäräneji ge, ngulebägrä ne lipu waabasogärusi tabe atejäclmuta äbitame.

³ Cane näteccijige baborage tagepogogo te babo adnata puupu cabu ca iicana egä, “Ire, Acejiyame me lenaja puupu page biname bime cama gyene. Tabe teta cama cire yaanajepi, teepi teeme binamewale cirege. Tabe Acejiyamerage te ten cama lenaja, tabe teeme Acejiyame cirege.

⁴ Tabe cirege teeme irecu cabu ca ele mäcu äciseja. Puma ingwe ca piba budre lica cirege, nuuja ngenecu mäpu lica cirege, ele lica, pita lica, ingle sasa mule cina uja ituge apira.”

⁵ Siige puma cita ca babo adnata puupu cabu lui te enajenige, jiiicige egä, “Cane iyeta gwidape bine kirece me jewenenemine!” Tabe cuta cebine najige egä, “Ai mene ne yoogäri peba cabu, ingle toraca gyene piiyepu miiji gemi ätrungame.”

⁶ Tabe cuta jiiicige, “Siige, iyeta gwidape cina wawenäneji gemi! Cane lui niinäcegaabeyame piiyepu ceräcerägääbuyame, cane agedna piiyepu apira gäne. Laati te niiyemecewe, cane conocäco yääcärune tabe nanime ireclota niije waja cabu ca daremu cäco.

⁷ Laati te yuutrutuge, tabe cäme bau ca jääpänuge, egä cane teeme Acejiyame cirege, tabe cäme bägrä cirege.

⁸ Yepä lui cina wälu ajiri birige Yeesu ne aitsejame, cuta lui cina teeme ätrunga bine yaabmaläcemusi, lui cina jugijugi mule bine jaawenanemusi, lui cina biname bine budre me yaaglecimusi, lui cina ero mule jaawenusi coo sargiyame birige, cuta lui cina mowäyame, piiyepu lui cina yiwäräjemus uuje bine piiyepu ime ca wawenäneji gwidape bine, iyeta lui cina walya waatromininusi, teebibine cirege piiyeme iisaba, luma uliobo piiyepu niiyarage lengo gwidape ngii sulphur cina ayenäsi. Ai lui neeneni me budre gyene.”

Kirece Yerusalema te Täinige Cabu ca

⁹ Pui seben Acejiyame me mename seemo lui bime seben disi puga ge ceräcerägääbu mäpu mule cama, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, “Tädi, cane naawabenine Ngulebägrä, Maamoi lui ne cire waacatepi, tabe teeme coga cire waanajepi.”

¹⁰ Siige Aceji Seemo te cebine nacenanige, miename seemo te nacanige baborage podu caburage me. Tabe puma cita ca nawabige Acejiyame me babo cewe Yerusalema ne, cabucewe ca lui täinige Acejiyame bau ca,

11 teeme apaclyera cama toplacmeläjjinige. Tabe epu pana toplacmeläjjinige oplacmeläja kula liiyepu, epu yaspere kula liiyepu, päpäna taatu ge.

12 Tabe caburage atreji cama ge, piiyepu twelb grana cama ge, twelb mename seemo cina lui bine ire jaatwemusi. Grana yepäyepä cabu twelb Israela ingle bime yepäyepä ngii oogäräneji ge.

13 Bimu acita gome ca nesae grana ge, kāmāge poto ca nesae grana ge, bimu äpula gome ca nesae grana ge, uule poto ca nesae grana ge.

14 Babo cewe me atreji ingle täápume twelb modamoda kula bine acranäneji ge. Teeme cabu Maamoi me twelb ätyepäneji biname bime ngii oogäräneji ge.

15 Lui mename seemo te cebine mene najanige, teeme gol ca wawenäneji suru puga ge pui cewe ne atoneräjame teeme atreji piiyepu grana cama.

16 Pui cewe me daamle piiyepu leca yepä ibi ge. Siige mename seemo te teeme suru ca etoneräjige cewe ne. Tabe neeneni tausen fooa hanred kilomita leca ge, cuta daamle pepu ge, cuta cabu me galena pepu ge.

17 Mename seemo te cuta atreji ne etoneräjige. Teeme cabu me galena lui sebenti miita ge. Biname te lipu suru ca mete ne yaatoneräjuge, pui mename seemo te pepu cewe ne etoneräjige.

18 Atreji lui yaspere kula ca wawenäneji ge, piiyepu cewe lui golrage ca wawenäneji ge, glaasi pana, päpäna taaturage.

19 Pui twelb kula lui ingle gemi atreji täápume, maramara oplacmeläja kula ca abasogäräneji ge. Niinäce manu ingle kula lui yaspere kula ge, neeneni manu lui sapiri kula ge, nesae manu lui agate kula ge, fooa manu lui emeraldi kula ge,

20 faib manu lui sardenus kula ge, siks manu lui karneliya kula ge, seben manu lui krusoliti kula ge, eit manu lui beruli kula ge, nain manu lui topasi kula ge, ten manu lui krusoprasi kula ge, lebin manu lui jakiniti kula ge, twelb manu lui ametisti kula ge.

21 Twelb grana lui miiri ca wawenäneji ge; yepäyepä grana lui yepäyepä modamoda miiri ca wawenäneji ge. Babo cewe me gaabe lui gol ca wawenäneji ge, iyeta päpäna taaturage, glaasi pana.

22 Cane iiwäreja mete ne lica jepänine puma, ingle Yageyame, babo kokre Acejiyame piiyepu Maamoi, teepi puma cirege iyeteta lenaja, peei name pi nuuja ingle lica gyene mete täápume teebibine luma awejename.

23 Babo cewe me nuuja ingle lica gyene bimu piiyepu mabye teeme apaclyera täápume, ingle Acejiyame me apaclyera te epaclyärenige, piiyepu Maamoi lui teeme lampa gyene.

24 Gawe maramara biname cina pui apaclyera cabu cire waatnipesi, piiyepu gawecewe me mope biname cina cire yaawademepesi teeme dogwe bine piiyeme.

25 Teeme grana lica cirege armi, ingle ciye lica cirege.

26 Gawe maramara biname bime ngena dogwe piiyepu miijimiji gwidape piti nemi, teepi piiyeme cire yaawademepesi.

27 Yepä nuuja niyaniya mule biname cina piiyeme lica cirege äbäcna, piiyepu lui te ajiri cama mule jaawenimuge, cuta piiyepu lui te walya waatromuge. Eei taatu cina cire yääbäcnepesi, lui bime ngii oogäräneji gemi Maamoi me peba cabu iyeteta ireclota täápume.

22

1 Pui mename seemo te cuta nawabige ireclota niiye baduge. Niiye te päpäna taaturage ge, glaasi pana. Teeme mopecu lui Acejiyame piiyepu

Maamoi teeme babo adnata puupu ge,

² siige puma cita ca sewelenige babo cewe gaabe cole cabu ta. Pui baduge me neeneneni poto ta yepäyepä ireclota uli puga ge, lui cina twelb gääbu kuu jääpänanemäsi yepä kāmäge ngalebora, iyeta mabye gaabegabe yepä gääbu. Teeme laame lui maramara gawe biname bime pita miiji wawenename.

³ Nuuja gwidape te lica gyene pui cewe cabu, Acejiyame te lui ne ägyi. Acejiyame piyepu Maamoi, teeme babo adnata puupu puma cirege. Acejiyame me kaakesea biname cina teeme täápume kaakesea puma cire jaawenepesi.

⁴ Teepei teeme opo ne cire jääpänepesi, piyepu teeme mangace cabu Acejiyame me ngii oogäräneji cirege.

⁵ Puma ciye lica cirege. Teepei nuuja singi lica lampa coo bimu apaclyera täápume, ingle Yageyame, Acejiyame, tabe sine teeme apaclyera. Teepei cirege mope biname me lenaja iyeteta, iyeteta.

Yeesu me Acnenuta

⁶ Puma cita ca pui mename seemo te cebine najige egä, “Ai peba cabu lui mene, toraca mene gemi, piyepu miiji gemi ätrungame. Yageyame, Acejiyame, lui te ngene atwana sääcāranemuge teeme mename biname bine, tabe tityepige teeme mename seemo ne teeme kaakesea bāgrā bine umle wawenename, egä ngena cina pagege watatarage äpletnera.”

⁷ Yeesu apu jiićenige egä, “Itecijinege, cane mameta gāne otni. Gege gemi, laatibi jäätrungimusi ai peba cabu lui mene gemi ciige padare poto cidi me.”

⁸ Cane, Yoane te nätecijuji ai mene piyepu jepānemujine iyeta ai gwidape bine. Lui mename seemo te nawabtnāruji iyeta ai gwidape, cane siige natramuji teeme ernge gawe me teebine opo gaabe me acitame.

⁹ Yepä tabe najuji egä, “Peei ne gone jaawenute! Cane yepä kaakesea bāgrā gāne Acejiyame täápume maane liiyepu, määme binamewale Acejiyame me mename biname cina liiyepu, piyepu iyeta lui cina ai peba mene yäätecijemuge. Maane cebine gone opo gaabe me nacitute, yepä Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

¹⁰ Tabe cuta najuji egä, “Ai peba cabu ngena mene gemi ciige padare täápume, gone yäämlitumi biname bime bau ca, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame.

¹¹ Yoo, laati bemi niija mule biname, teepei pepu lenajame; laati bemi jugijugi muleyame biname, teepei pepu lenajame; laati bemi miiji mule biname, teepei pepu lenajame; cuta laatibi Acejiyame täápume mara me ituge äbita, teepei pepu lenajame.”

¹² Yeesu jiićenige apu egä, “Itecijinege, cane mameta gāne acnenuta. Cane cāme daremu bine cire yaawademepene biname bine ceerame teeme wawenetnāja ibi.

¹³ Cane niinäcegaabeyame piyepu cerācerāgääbuyame, cane agedna piyepu apira gāne.

¹⁴ Gege gemi pui biname, lui cina teeme cābletääpe bine jugi cāco jääcisājemusi, naace täápume teeme piba conocāco pisi nyene kuu loolo me ireclota uli cabu ca piyepu grana cabu äbācname babo cewe cabu me.

¹⁵ Yepä, babo cewe me kaake poto cidi ca cirege lenaja jugijugi mule biname, mowā piyepu piiseba mule biname, sargi mule biname, budre me aglecayame biname piyepu lui cina yiiwārājemusi uuje bine piyepu ime ca wawenāneji gwidape bine, cuta lui cina baborage singi walya mene me, siige iyeta padare cabu walya mene jiičanimusi.

¹⁶ Cane Yeesu te cäme mename seemo ne ituge ätyepa ai gwidape poto cidi me weebibine jajanenename ätrunga maramara ingle cabu. Cane lui Daawida me kaakesaare gäne, cane jamyacu apaclyera Guji Wale gäne.”

¹⁷ Siige Aceji Seemo piyepu Yeesu me binamewale cina jiicenisi egä, “Tädi!” Iyeta lui cina yäätcejemuge ai peba mene, teepi cuta miiji iicana egä, “Tädi!” Iyeta lui cina niyemecewe gemi piyepu singi nanime, naaclege daremu cäco ireclota niye nanime.

Ceräcerägääbu Umlle Mene Gyene

¹⁸ Cane Yoane, cane singi gäne umle mene jajime lui te yäätcejuge, ai peba mene ne liba yaacnemusi ciige gwidape poto cidi me: maane liba nuuja mene alengläcita peei cabu, Acejiyame te cuta nuuja gwidape ne cire yaacitepi mäame daremu cabu. Tabe peei mäpu cire näcäranepi, ai peba te lui bine jeitnäjenenemige.

¹⁹ Cuta maane liba nuuja mene ne yääyeblyngtute ai peba cabu ca ciige gwidape poto cidi me, Acejiyame te cire yaawademepi mäame bau ca, tabe ngena miiji täapume jiicenige ai peba cabu. Tabe meebine cire niibepi ireclota uli kuu loolome piyepu Acejiyame me babo cewe cabu me otnime.

²⁰ Lui te jeitnäjenige, egä ai peba mene toraca gyene, tabe jiicenige egä, “Toraca gyene, egä cane mameta gäne otni.” Yoo siige, tädepi Yageyame Yeesu!

²¹ Mime Yageyame Yeesu me miiji te lenajame iyeta Acejiyame me binamewale bime cabu! Mene ngälu peese.